

အမရပူရမြို့၊
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

ပထမတွဲ

(ယမကဝဂ်၊ အပ္ပမာဒဝဂ်)

သာသနာ-၂၅၆၃

ကောဇာ-၁၃၈၁

ခရစ်-၂၀၁၉

အမရပူရမြို့ မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

ပထမတွဲ

(ယမကဝဂ်, အပ္ပမာဒဝဂ်)

သာသနာ-၂၅၅၇

ကောဇာ-၁၃၇၅

ခရစ်-၂၀၁၃

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နိဒါန်း

က

ဂန္ထာရမ္မဂါထာ

၁

ယမကဝဂ်

စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု

၅

မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထု

၇၉

တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၁၁၂

ကာဠယက္ခိနိဝတ္ထု

၁၂၉

ကောသမ္ပကဝတ္ထု

၁၅၀

မဟာကာဠတ္ထေရဝတ္ထု

၁၈၂

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

၂၀၅

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၇

နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

၃၀၆

စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထု

၃၄၀

ဓမ္မိကဥပါသကဝတ္ထု

၃၄၈

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

၃၅၇

သုမနာဒေဝီဝတ္ထု

၄၀၂

ဒွေသဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထု

၄၀၉

အပ္ပမာဒဝဂ်

သာမာဝတီဝတ္ထု

၄၂၂

ကုမ္ဘယောသကဝတ္ထု

၆၀၇

စူဠပန္နကဝတ္ထု

၆၂၈

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဗာလနက္ခတ္တသယံဋ္ဌဝတ္ထု	၆၇၄
မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု	၆၇၉
ပမတ္တာပမတ္တဒွေသဟာယကဝတ္ထု	၆၈၃
မဃဝတ္ထု	၆၈၈
အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု	၇၂၇
နိဂမဝါသိတဿတ္ထေရဝတ္ထု	၇၃၀
မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်	၇၃၉
ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်	၇၅၆

မာတိကာ ပြီးပြီ။

အချိန်ဒါန်း

(၁) ဓမ္မပုဒ် ဘဏ် ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မပုဒ် သုဒေသိတံ၊

ဓမ္မပုဒ် ဓရံ သံဃံ၊ ဝန္တေ သွာစေရ သာဒရံ။

ဓမ္မပုဒ်-ကျင့်ရန်သိရန်၊ သတိပဋ္ဌာန်နှင့်၊ အသိဉာဏ်ပွားကြောင်း၊ တရားအပေါင်းကို၊ ဘဏ် ဗုဒ္ဓံ-စည်းကမ်းတကျ၊ နည်းလမ်းရအောင်၊ လမ်းပြ အမှားစင်၊ ဘုရားရှင်ကိုလည်းကောင်း၊ သုဒေသိတံ-ချမ်းမြေ့အေးကြည်၊ ဘေး မသိဘဲ၊ ရွှေပြည်နန်းအမတ်၊ စခန်းကျအောင်၊ လမ်းပြဟောကြားတော်မူအပ် ပေထသော၊ ဓမ္မပုဒ်-မကောင်းပယ်လှန်၊ တကယ်မှန်သည့်၊ ဆယ်တန်ပွားရှု၊ တရားအစုကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မပုဒ်-ကျင့်ရန်သိရန်၊ သတိပဋ္ဌာန်နှင့်၊ အသိဉာဏ် ပွားကြောင်း၊ တရားအပေါင်းကို၊ ဓရံ-ဘုရားလက်ထက်၊ အဆက်ဆက်မှ၊ မပျက် ရအောင်၊ ပို့ချသင်ယူ၊ ဆောင်တော်မူလာပေထသော၊ သံဃံ-အတွင်းစိတ် ဓာတ်၊ မြင့်မြတ်ကြည်လင်၊ သူတော်စင်ကောင်း၊ အရိယာသံဃာတော်အပေါင်း ကိုလည်းကောင်း၊ သွာစေရ-သိက္ခာဂုဏ်တင်၊ အစုံဆင်လျက်၊ ပုံသွင်တူစရာ၊ ကရုဏာဖြင့်၊ ရှုကာစာသင်၊ ဆရာရှင်အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ သာဒရံ-လေး မြတ်ကြည်ညို၊ ရိုသေခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝန္တေ (ဝန္တာမိ)-ဘေးအန္တရာယ်၊ အမှန် ဖယ်၍၊ ရန်စွယ်မမှီး၊ ကျမ်းပြီးစီးဖို့၊ မှန်းပြီးဂုဏ်တော်၊ အစုံပေါ်အောင်၊ ပုံဖော် ကန်တော့ပါ၏အရှင်ဘုရား။

(၂) ပဇ္ဇတေ ဧတ္ထ ဓမ္မောတိ၊ ဓမ္မပဒန္တိ သညိတော၊

တဿ အဋ္ဌကထာဗျာချာ၊ ဘာသာဋီကာ ကတာ မယာ။

ဧတ္ထ-ဓမ္မပဒ၊ ခေါ်ဆိုရသည့်၊ နာမတင့်ဆန်း၊ ဤသည့်ကျမ်း၌၊ ဓမ္မော-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ စချီကာဖြင့်၊ ဂါထာဖွဲ့စပ်၊ ဟောကြားအပ်သည့်၊ များမြတ်ပေ တောင်း၊ တရားအပေါင်းကို၊ ပဇ္ဇတေ-တရားလိုက်စား၊ ပုဂ္ဂိုလ်များတို့၊ မမှားပုံ သေ၊ သိအပ်ပေ၏၊ ဣတိ (တသ္မာ)-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ စချီကာဖြင့်၊ ဂါထာဖွဲ့စပ်၊ ဟောကြားအပ်သည့်၊ များမြတ်ပေတောင်း၊ တရားအပေါင်းကို၊ ကောင်းကောင်း သိရာ၊ မြတ်ကျမ်းစာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော ဂန္ထော-ဆိုအပ်ခဲ့တုံ၊ သကတ်ဂုဏ်

နှင့် ပြည့်စုံတင့်ဆန်း၊ ထိုသည့်ကျမ်းကို) ဓမ္မပဒန္တိ-ဓမ္မပဒ၊ နာမတင့်ဆန်း၊ သုတ္တန် ကျမ်းဟူ၍၊ သညိတော-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ ထေရ်မဟာတို့၊ သေချာသတ်မှတ်၊ သမုတ် အပ်ခဲ့လေပြီ၊ မယာ-ဘုရားချမှတ်၊ ဝန်နှစ်ရပ်ကို၊ တတ်စွမ်းသရွေ့၊ ထမ်းလေ့ အလေးမှု၊ စာရေးသူသည်၊ တဿ-ထိုဓမ္မပဒခေါ်၊ ပါဠိတော်၏၊ အဋ္ဌကထာ- ဗျာချာ-အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ အကျယ်တဝင့်မျှ၊ အဖွင့်ပြသည့်၊ အဋ္ဌကထာကို၊ ရေးဖွင့်ဆိုသော၊ ဘာသာဋီကာ-တိုင်းရင်းမြန်မာ၊ ကိုယ့်ဘာသာ ဖြင့်၊ ဋီကာဖွင့်နည်း၊ နိဿယည်းကို၊ ကတာ-နောင်လာနောက်သား၊ အကျိုး များဖို့၊ ကြိုးစားတည်ထွင်၊ ပြုစီရင်အပ်ပါသတည်း။

ဓမ္မပဒန္တိ သညိတော။ ။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ အစရှိသော ဂါထာပါဠိဓမ္မတို့ ကို သိရာသိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာစသော ဂါထာဖွဲ့၏အစွမ်းဖြင့် ဟောအပ်သော ပါဠိတော်ဓမ္မတို့၏ အဖို့အစုရှိရာဖြစ် သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥေယျဓမ်ငါးပါးကို သိရာသိကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥေယျဓမ်ငါးပါးတို့၏ အဖို့အစုရှိရာဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း ဓမ္မပဒကျမ်းဟု ခေါ်သည်။ (ဓမ္မဋီ-၉)

အစဆုံးလေ့လာချိန်။ ။ စာရေးသူတို့ အမရပူရမြို့ မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်း တိုက်၌ “မူလတန်း၊ ပထမတန်းရှေ့ပိုင်း၊ ပထမတန်းနောက်ပိုင်း”ဟူ၍ ပရိယတ္တိ အခြေခံတန်း ၃တန်းရှိရာ ပထမတန်းရှေ့ပိုင်းနှင့် ပထမတန်းနောက်ပိုင်းတွင် သဒ္ဒါတရား၊ အသိတရားများ ရင့်သန်စေရန် ရည်သန်၍ ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်ကြီးများက ဓမ္မပဒပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကို ပါဠိဖတ်စာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း ပေးထား၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်လာသော ရှင်ငယ် ရဟန်းငယ်တိုင်း အစဆုံးလေ့လာရသော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာမှာ ဓမ္မပဒ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာပင် ဖြစ်သည်။ မိမိသည် ဓမ္မပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကို ၁၃နှစ်အရွယ်က စတင်လေ့လာခဲ့ရပါသည်။ စာချဘုန်ကြီးဖြစ်ပြီးနောက် တပည့်များအား အကြိမ်ကြိမ် ပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။

လွယ်မယောင်နှင့်ခက်။ ။ လွန်ခဲ့သော (၁၀)နှစ်ခန့်လောက်ကပင်

ရေးဖို့အစီအစဉ်ရှိခဲ့သော်လည်း ကျန်းမာရေးနှင့် ထုတ်ဝေမှုအပိုင်း မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် အဋ္ဌကထာစာအုပ်တွင် တို့ရုံသာ တို့ထားနိုင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ တိုက်တွင်း၊ တိုက်ပမ္မ မိတ်ဆွေစာချဆရာတော်များနှင့် တပည့်များ၏ တိုက်တွန်းမှု များလာသောကြောင့် ရေးဖြစ်သွားပါသည်။ တကယ်တမ်း ရေးဖြစ်ပြန်သောအခါ လွယ်မယောင်နှင့် ခက်ခဲသော အချက်များစွာကို တွေ့ရသဖြင့် အခက်ကို အထက်ဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် သတိသမာဓိခြံရံသည့် ထက်မြက်သော ဉာဏ်ပညာကို မဖြစ်ဖြစ်အောင် ထူထောင်ရပါသည်။ အထူးအားဖြင့် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်နှင့် ကျေးဇူးတော်ရှင် ဘာသာဋီကာဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဉာဏ်တော်ကို အာရုံပြုကြည်ညိုကာ ရေးသားရပါသည်။

ဘာသာဋီကာနာမည်။ ။ စာအုပ်နာမည်ကို အမျိုးမျိုး စဉ်းစားခဲ့၏။ ဓမ္မအဋ္ဌကထာနိဿယက နိဿယဟောင်း၊ နိဿယသစ်ဟု အမျိုးမျိုးရှိနေသဖြင့် “နိဿယ”ဟူသော နာမည်တတ်လျှင် ရောထွေးမှုရှိရကား ဆရာတော်ကို ပူဇော်ရာရောက်အောင် “ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ”ဟု နာမည်တတ်လိုက်ပါသည်။ မိမိသည် ကျေးဇူးတော်ရှင် ဘာသာဋီကာဆရာတော်လို ထူးချွန်ထက်မြက်သူ မဟုတ်သဖြင့် ဆရာတော်လိုကား အရေးအသားပြောင်မြောက်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ကျေးဇူးတော်ရှင် ဘာသာဋီကာဆရာတော်၏ ကျမ်းစာများကို အထူးမှီငြမ်းကိုးကားအားထားကာ ဆရာတော်၏ နိဿယရေးဟန်ကို မူထား၍ အတတ်နိုင်ဆုံး တိကျခိုင်မာမှုရှိစေရန် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများ၊ သဒ္ဒါ၊ အဘိဓာန်စသော ဂန္ထနွယ်ကျမ်းများနှင့် အချိန်ယူ တိုက်ဆိုင်ရေးသားသည် ဖြစ်ရကား နောင်လာနောက်သား စာသင်သားများအတွက် အထောက်အထားတိကျခိုင်မာသော အားထားစရာကျမ်းတစ်စောင်တော့ ဖြစ်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ဂါထာဖွင့်မှတ်ဖွယ်များကား ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်ဘုရား၏ အဋ္ဌကထာအခြေပြုကျမ်းစာ၌ စုံလင်စွာ ပါပြီးဖြစ်၍ အကျယ်မရေးပါ။ အမှားတွေ့လျှင် ဖေးမပြင်ဆင်ကြည့်ရှုနိုင်ကြပါစေသတည်း။

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၁၃၇၄-ခုနှစ်၊ ပထမဝါဆိုလဆန်း (၇) ရက်

(ဃ)

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤကျမ်းစာအုပ်ကို ရိုက်နှိပ်ရာ၌

၂၀၀၀၀၀၀/ (သိန်းနှစ်ဆယ်ကျပ်)ကို ဓမ္မဒါနအဖြစ် လှူဒါန်းကြသော ဘဒ္ဒန္တသီလာစာရ (မြိုင်ဦးတောရစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်)နှင့် ရဟန်းဒကာများဖြစ်ကြသော ဦးမြင့်နိုင်+ဒေါ်နန်းမိုးမိုး၊ သမီး-မနန်းအေးယုကိုကို၊ မနန်းသုသုစိုးနိုင်(မြမြင့်မိုးရဲတွင်ခွဲ) မိသားစု၊ မရှိကထောင်ရပ်ကွက်၊ ဖားကန့်မြို့ တို့အားလည်းကောင်း၊

၃၀၀၀၀၀(သုံးသိန်းကျပ်)ကို ဓမ္မဒါနအဖြစ် လှူဒါန်းသော ဦးခင်မောင် မြင့်+ဒေါ်ခင်အုန်းမြင့်၊ သား-မောင်ကျော်ဇောဟန်၊ သမီး-မလွင်လွင်မိုးမိသားစု၊ မန္တလေးမြို့တို့အားလည်းကောင်း၊

၁၀၀၀၀၀(တစ်သိန်းကျပ်)ကို ဓမ္မဒါနအဖြစ် လှူဒါန်းသော ဘဒ္ဒန္တ-တေဇဝန္တ၊ မန္တလေးမြို့ ပေရင်ပရိယတ္တိစာသင်တိုက် ပဓာနနာယကဆရာတော် အားလည်းကောင်း၊

၁၀၀၀၀၀(တစ်သိန်းကျပ်)ကို ဓမ္မဒါနအဖြစ် လှူဒါန်းကြသော ဘဒ္ဒန္တ-ဓမ္မပိယာလင်္ကာရ၊ ဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊ လေးကျွန်းမြေအုဉ်ကျောင်း ပဓာနနာယကဆရာတော်အားလည်းကောင်း

ကွန်ပျူတာစာစီ၊ ပရုဖတ်ပေးသော အရှင်ဝဏ္ဏသာရာလင်္ကာရ (သာမဏေကျော်၊ ဓမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစကစာချ)အားလည်းကောင်း၊

ပရုဖတ်ပေးသော အရှင်အဂ္ဂဝံသ(ဓမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစကစာချ)အားလည်းကောင်း၊

ပရုဖတ်မှု၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေမှုစသော အထွေထွေကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ပေးသော အရှင်ဣန္ဒာလောကာလင်္ကာရ(သာမဏေကျော်၊ ဓမ္မာစရိယ၊ ဓမ္မကထိကဗဟုဇနဟိတဓရ)အားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ထိုက်သူများအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

ဓမ္မပဒဘာသာဠိကာ

ဂန္ထာရမ္မကထာဂါထာ

၁။ မဟာမောဟတမောနဒ္ဓေ၊ လောကေ လောကန္တဒဿိနာ၊
ယေန သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတော၊ ဇာလိတော ဇလိတိဒ္ဓိနာ။

(အဟံ-ငါသည်၊) မဟာမောဟတမောနဒ္ဓေ-ကြီးစွာသော မောဟတည်းဟူသော အဓိကံမှောင်သည် မြေးယှက်ပိတ်ဖုံးအပ်သော၊ လောကေ-လောက၌၊ လောကန္တဒဿိနာ-လောကအဆုံးမှန်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဧကန်ပိုင်ပိုင်၊ သိမြင်တော်မူထသော၊ ဇလိတိဒ္ဓိနာ-ထွန်းလင်းတောက်ပသော တန်းခိုရှိတော်မူထသော၊ ယေန-အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတော-သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော ဆီမီးတန်ဆောင်ကို၊ ဇာလိတော-ထွန်းလင်းတောက်ပစေတော်မူအပ်ပြီ။

၂။ တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ၊ သမ္ပဒ္ဓဿ သိရီမတော၊
သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ၊ ကတွာ သံဃဿ စဉူလိ။

သိရီမတော-ရှေးဘုန်းရှေးကံ၊ ပညာဉာဏ်တို့၊ ပိုလျှံယှက်ဝေ၊ ကျက်သရေရှိတော်မူသော၊ ဝါ-ကိုယ်တော်မြတ်၏၊ လျောက်ပတ်သပ္ပာယ်၊ လွန်တင့်တယ်၍၊ များကြွယ်သတ္တဝါ၊ အုပ်စိုးကာဖြင့်၊ သံသာငြိမ့်ညောင်း၊ ခြွေရံကောင်းဟု၊ စုပေါင်းယှက်ဝေ၊ ကျက်သရေရှိတော်မူသော၊ တဿ သမ္ပဒ္ဓဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ပါဒေ-ခြေတော်တို့ကို၊ (နမဿာမိ-ရှိခိုးပါ၏၊) နမဿိတွာ-ရှိခိုးပြီး၍လည်းကောင်း၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ သဒ္ဓမ္မံ-မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓံဟု၊ ဆယ်တန်သော တရားတော်မြတ်ကို၊ (ပူဇေမိ-ပူဇော်ပါ၏၊) ပူဇေတွာ စ-ပူဇော်ပြီး၍လည်းကောင်း၊ သံဃဿ-အရိယာသံဃာတော်အား၊ အဇ္ဈလိ-လက်အုပ်ချိမ့် ရှိခိုးခြင်းကို၊ (ကရောမိ-ပြုပါ၏၊) ကတွာ စ-ပြုပြီး၍လည်းကောင်း။

၃။ တံတံ ကာရဏမာဂဓမ္မ၊ ဓမ္မာဓမ္မေသု ကောဝိဒေါ၊
သမ္ပတ္တသဒ္ဓမ္မပဒေါ၊ သတ္တာ ဓမ္မပဒံ သုဘံ။

၄။ ဒေသေသိ ကရုဏာဝေဂ-သမုဿာဟိတမာနသော၊
ယံ ဝေ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ပီတိပါမောဇ္ဇဝဇ္ဇနံ။

တံတံ ကာရဏံ-ထိုထိုအကြောင်းကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ ဓမ္မာဓမ္မေသု-အကြောင်းဟုတ်သည် အကြောင်းမဟုတ်သည်တို့၌၊ ဝါ-ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားတို့၌၊ ကောဝိဒေါ-ကျွမ်းကျင်တော်မူသော၊ သမ္ပတ္တသဒ္ဓမ္မပဒေါ-ကောင်းစွာ ရောက်အပ်ပြီးသော သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော အဖို့အစုရှိတော်မူသော၊ ကရုဏာဝေဂသမုဿာဟိတမာနသော-မဟာကရုဏာတော်အဟုန်သည် ကောင်းစွာ အားတက်စေအပ်သော စိတ်ရှိတော်မူသော၊ သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏၊ ပီတိ-ပါမောဇ္ဇဝဇ္ဇနံ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို တိုးပွားစေတတ်သော၊ သုဘံ-အနက်သဒ္ဓါ၊ နှစ်ဖြာပြည့်လျှံ၊ ကောင်းမွန်တင့်တယ်သော၊ ယံ ဓမ္မပဒံ- ဥေ ယျမေင်ငါး၊ မြတ်တရားကို၊ ပိုင်းခြားသိရာ၊ အကြင်ဒေသနာပါဠိကို၊ ဒေသေသိ- ဟောကြားတော်မူခဲ့လေပြီ။

၅။ ပရမ္မရာဘတာ တဿ၊ နိပုဏာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ၊

ယာ တမ္မပဏ္ဏိဒီပမိ၊ ဒီပဘာသာယ သဏ္ဌိတာ။

ပရမ္မရာဘတာ- ဆရာအဆက်ဆက် ဆောင်ရွက်အပ်သော၊ နိပုဏ္ဏာ- သိမ်မွေ့နက်နဲသော၊ တဿ-ထိုဓမ္မပဒပါဠိ၏၊ ယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ-အနက် အဓိပ္ပာယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ ခြယ်လှယ်ဖွင့်ပြ၊ အဋ္ဌကထာ၊ အကြင်ကျမ်းစာ သည်၊ တမ္မပဏ္ဏိဒီပမိ- သီဟိုဠ်ကျွန်း၌၊ ဒီပဘာသာယ-သီဟိုဠ်တိုင်းသားတို့၏ ဘာသာဖြင့်၊ သဏ္ဌိတာ-ကောင်းစွာတည်နေပြီ။

၆။ န သာဓယတိ သေသာနံ၊ သတ္တာနံ ဟိတသမ္ပဒံ၊

အပ္ပေဝ နာမ သာဓေယျ၊ သဗ္ဗလောကဿ သာ ဟိတံ။

သာ (အတ္ထဝဏ္ဏနာ)-အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ ခြယ်လှယ် ဖွင့်ပြ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ထိုကျမ်းစာသည်၊ သေသာနံ-သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့မှ ကြွင်း ကုန်သော၊ သတ္တာနံ-ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသား၊ အခြားသူများ၏၊ ဟိတသမ္ပဒံ- စီးပွား၏ ပြည့်စုံခြင်းကို (စီးပွားနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကို) န သာဓယတိ-မပြီးစေနိုင်၊ သဗ္ဗလောက- သာ-အလုံးစုံသော သတ္တလောက၏၊ ဟိတံ-စီးပွားကို၊ အပ္ပေဝ နာမ သာဓေယျ- အကယ်၍ ပြီးစေနိုင်မူကား ကောင်းလေစွ။

၇။ ဣတိ အာသီသမာနေန၊ ဒန္တေန သမစာရိနာ၊

ကုမာရကဿပေနာဟံ၊ ထေရေန ထိရစေတသာ၊

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမေန၊ သက္ကစ္ဆံ အဘိယာစိတော။

ဣတိ- ဤသို့၊ အာသီသမာနေန- တောင့်တသော၊ ဒန္တေန-ဆုံးမအပ် သော၊ ဝါ-ယဉ်ကျေးသော၊ သမစာရိနာ-မျှတဖြောင့်မှန်စွာ ကျင့်ကြံနေထိုင် လေ့ရှိသော၊ [သမကာရိတိ သမစာရိ၊ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ စ ကာယဝင်္ကာဒီနိ ပဟာယ သမံ စရတိတိ အတ္ထော(ဒီ. ၄-၃, ၇၆)။] သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမေန-သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ၊ သာသနာ၏၊ ရှည်ကြာတည်တံ့မှုကို လိုလားသော၊ ကုမာရကဿပေန-ကုမာရ ကဿပမည်သော၊ ထိရစေတသာ-မြဲမြံခိုင်ခံ့၊ တည်တံ့သောစိတ်ရှိသော၊ ထေရေန-ထေရ်သည်၊ အဟံ-ငါ့ကို၊ သက္ကစ္ဆံ- ရိုသေစွာ၊ အဘိယာစိတော- ရှေးရှုပျပ်ဝပ်၊ တောင်းပန်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍။) [ဘာသိသံ-၌ လှမ်းစပ်]

၈။ တံ ဘာသံ အတိဝိတ္ထာရ-ဂတဉ္စ ဝစနက္ကမံ၊
ပဟာယာရောပယိတ္တာန၊ တန္တိဘာသံ မနောရမံ။

၉။ ဂါထာနံ ဗျဉ္စနပဒံ၊ ယံ တတ္ထ န ဝိဘာဝိတံ၊
ကေဝလံ တံ ဝိဘာဝေတွာ၊ သေသံ တမေဝ အတ္ထတော။

တံ ဘာသံ-ထိုသီဟိုဠ်ဘာသာကိုလည်းကောင်း၊ အတိဝိတ္ထာရိတံ-
အလွန်ကျယ်ဝန်းသည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော၊ ဝစနက္ကမံ စ-စကားအစဉ်
ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာယ-ပယ်၍လည်းကောင်း၊ မနောရမံ-စိတ်ကို မွေ့လျော်
စေတတ်သော၊ တန္တိဘာသံ-ပါဠိဘာသာသို့၊ အာရောပယိတ္တာန-တက်ရောက်
စေ၍လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) တန္တိဘာသံ-ပါဠိဘာသာကို၊ အာရော-
ပရိတ္တာန-ပေထက်သို့ တင်၍လည်းကောင်း၊ [တန္တိဘာသာနှင့် စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်
များကို မောဂ်နိ-၁, နိဒါန်း, ပါမြန်ဓာန်-၁, နိဒါန်းတို့၌ရှုပါ။] ဂါထာနံ-ဂါထာတို့၏၊
ယံ ဗျဉ္စနပဒံ-အကြင်အနက်ကို ထင်ရှားပြကြောင်းပုဒ်ကို၊ တတ္ထ-ထိုသီဟိုဠ်အဋ္ဌ
ကထာ၌၊ န ဝိဘာဝိတံ-ထင်စွာမဖြစ်စေအပ်၊ ဝါ-မဖွင့်ပြအပ်၊ ကေဝလံ-သက်
သက်၊ တံ-ထိုမဖွင့်အပ်သေးသောပုဒ်ကို၊ ဝိဘာဝေတွာ-ထင်စွာဖြစ်စေ၍လည်း
ကောင်း၊ ဝါ-ဖွင့်ပြ၍လည်းကောင်း၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ သေသံ-ကြွင်း
ကျန်နေသေးသော၊ တမေဝ-ထိုပုဒ်ကိုပင်၊ (ဝိဘာဝေတွာ- လည်းကောင်း၊ ဝါ-
လည်းကောင်း။)

၁၀။ ဘာသန္တရေန ဘာသိသံ၊ အာဝဟန္တော ဝိဘာဝိနံ၊
မနသော ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အတ္ထဓမ္မပုနိဿိတံ။

ဝိဘာဝိနံ-ပညာရှိတို့၏၊ အတ္ထဓမ္မပုနိဿိတံ-အဋ္ဌကထာပါဠိတော်ကို
မှီသော၊ မနသော-စိတ်၏၊ ပီတိပါမောဇ္ဇံ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို၊ အာ-
ဝဟန္တော-ရွက်ဆောင်လျက်၊ ဘာသန္တရေန-ပါဠိဘာသာဖြင့်၊ ဘာသိသံ- ဆို
ပေအံ့။

ဂန္ထာရမ္မကထာ ဂါထာနိဿယ ပြီး၏။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ယမကဝဂ်

စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ၊

မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ၊

တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတိ၊ စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒန္တိ-

“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ၊ မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ၊ တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတိ၊ စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ” ဟူသော၊ အယံ ဓမ္မဒေသနာ-ဤတရားဒေသနာတော်ကို၊ ကတ္ထ-အဘယ် အရပ်၌၊ ဘာသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သနည်း? ဣတိ-ဤကား အမေး တည်း၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ (ဘာသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ- ဤကားအဖြေတည်း၊) ကံ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ (ဘာသိတာ-နည်း?) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ စက္ခုပါလတ္ထေရံ-စက္ခုပါလ ထေရ်ကို၊ (အာရဗ္ဗ-၍၊ ဘာသိတာ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

သာဝတ္ထိယံ။ ။ ဤပုဒ်ကို သမာသ်ပုဒ်၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဟု ဂျမ်းယူကြ၏။ သမာသ် ပုဒ်ယူရာ၌ “(၁) သဗ္ဗ+အတ္ထိ၊ (၂) သာဝ+အတ္ထိ၊ (၃) သာ+အဋ္ဌိ၊ (၄) သဗ္ဗ+အတ္ထ၊ (၅) သု+အတ္ထ”ဟု ပုဒ်ခွဲနိုင်၏။

သဗ္ဗ+အတ္ထိ။ ။ သဗ္ဗံ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ(အစုံရှိမြို့တော်)၊ သဗ္ဗကို သာဝပြု၊ ဤကား ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အဆိုတည်း(မ. ၄-၁၊ ၆၂)။ ဆက်ဥး အံ့-အတ္ထိသည် ပင်ကိုယ်က အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း မြို့နာမည်ကို ဆိုလိုသော အခါ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် သမာသ်စပ်နိုင်သည်။(နီတိသုတ္တ-၉၉၀၊ ဘေဒ စိန္တာ-၃၂၅)

သာဝ+အတ္ထိ။ ။ သဟ+အဝေန သာပတေယျေန ပဝတ္ထတီတိ သာဝံ၊ သာဝ- မေတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ-ဥစ္စာရှိရာ(ဥစ္စာပေါများရာ)မြို့။ (ဂဠုန်ယုံ-၃၅-၆)

သာ+အဋ္ဌိ။ ။ “ပရိဂ္ဂဟိတဋ္ဌာနမလောဟိတဿ အဋ္ဌိနော သုနဓေန ဟနိ- တတ္တာ သာဝတ္ထိ(ဇာဋီ)”ကို ကြည့်၍ “သာနာ သုနဓေန+ဟနိတံ ဟရိတံ+အဋ္ဌိ ဧတ္တာတိ

သာဝတ္ထိ-မြို့တည်စဉ် ခွေးကိုက်ချီဆောင်ယူအပ်သော အရိုးရှိရာမြို့”ဟုပြု၊ ဝ-လာ၊ ဌကို ထွပြု၊ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “သာဝတ္ထိယံ-ရွှေဘုံနန်းခင်း၊ မြို့ရွာနှင့်စဉ်၊ မရှိ အသွေး၊ အရိုးဖွေးဖွေးကို၊ ခွေးငယ်တစ်ကောင်၊ ဆောင်ယူခဲ့သည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ သာဝတ္ထိမည်သော မဟာရာဇဌာနီ၊ နေပြည်တော်ကြီး၊ တောင်လက်ယာအနီး၊ ကုပ် လုပ်လေးတာ၊ ပြန်ငါးရာဖြင့်၊ သင်္ချာမှန်လှ၊ တစ်ကောသလောက်ဖြစ်သော ဌာန၌”ဟု ပေးကြသည်။

သဗ္ဗ+အတ္ထ။ ။ ဓာန်ဋီ-၂၀၀၌ “သဗ္ဗ ဓနမေတ္တ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ၊ သဗ္ဗဿ သာဝေါ၊ ဓနဝါစကော အတ္ထသဒ္ဓေါ၊ ဣ”ဟု ဆို၏။ ဓာန်ဋီဝိဂြိုဟ်သည် လဟုက ဝိဂြိုဟ်တည်း၊ “သဗ္ဗော+အတ္ထော ဧတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာရှိရာ မြို့”ဟု ဂရုကဝိဂြိုဟ်ပြု၊ သုဂန္ဓိစသည်ကဲ့သို့ သမာသ်အဆုံးကို ဣပြု၊ (တစ်နည်း) သမာသ်အဆုံး၌ ဣပစ္စည်း။(ရူ-၁၉၂၊ နိဒီ-၂၆၆-၇) [ဤဋီကာအဆိုကို အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်ပြုဟု ယူ၍ “သဗ္ဗော+အတ္ထော သာဝတ္ထော၊ သာဝတ္ထော+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ”ဟုလည်း ပြုကြသေး၏၊ သို့သော် အဿတ္ထိ၌ ဤပစ္စည်းသာ ရှိ၍ ဣပစ္စည်း မရှိသောကြောင့် မကောင်းပါ။]

သု+အတ္ထ။ ။ သမ္ပန္နော+အတ္ထော ဧတ္ထာတိ သာဝတ္ထိ-ပြည့်စုံသော ဥစ္စာရှိ ရာမြို့၊ ဝမောဒုဒန္တာနံသုတ်၌ “ဝံ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဥကို အာဝပြု၊ သမာသ်အဆုံးကို ဣပြု။ (ဝိဗော-၁၆)

တဒ္ဓိတ် သာဝတ္ထိ။ ။ သံဝရန္တိ ဧတေနာတိ ဝတ္ထံ၊ [ဝု+ထ၊] ဝတ္ထေန+သဟ ပဝတ္ထတီတိ သဝတ္ထော၊ သဝတ္ထဿ ဣသိနော+နိဝါသော သာဝတ္ထိ(သဝတ္ထရသေ့ ၏ နေရာဟောင်းမြို့)၊ (တစ်နည်း) သဝတ္ထေန+နိဗ္ဗတ္တာ သာဝတ္ထိ(သဝတ္ထရသေ့ ဖြစ် စေအပ်သောမြို့)၊ [သဝတ္ထ+ဏ+ဤ၊] ဤကား အကွရစိန္တက(သဒ္ဓါကျမ်းဆရာ)တို့၏ အဆိုတည်း။ (မ. ဌ-၁၊ ၆၂၊ မဋီ-၁၊ ၁၄၀၊ မောဂ်နိ-၂၊ ၅၇၊ ဝိသုတ်ဋီ-၄၀၇)

ကာရန်၂မျိုး။ ။ ဣကာရန္တ(သာဝတ္ထိ)، ဤကာရန္တ(သာဝတ္ထိ)”ဟု ၂မျိုးရှိ ရာ သမာသ်ပုဒ်အလို ဣကာရန္တ၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အလို ဤကာရန္တဟု ခွဲမှတ်ရာ၏။

အပြည့်အစုံ လိုက်ပေးပုံ။ ။ (မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒန္တိ- “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ ပေ၊ ပဒံ”ဟူသော၊ အယံ ဓမ္မဒေသနာ-ကို၊) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ (ဘာသိတာ-ပြီ၊ ဣတိ- တည်း၊) (မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒန္တိ-“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒံ”ဟူသော၊ အယံ ဓမ္မဒေသနာ-ကို၊) ကံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ (ဘာသိတာ-နည်း? ဣတိ-တည်း၊) (မနော- ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒန္တိ-“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒံ”ဟူသော၊ အယံ ဓမ္မဒေသနာ-ကို၊)

ကိရ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ အမော-သုံးဆောင်ခံစား အပ်သော ကာမဂုဏ်၊ ထိုကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အအုံတို့ဖြင့် လောက်လုံ ကြွယ်ဝသော၊ [“အမော-ကြွယ်ဝသော”ဟု အလွယ်ပေးနိုင်သည်။] မဟဒ္ဒနော- မြေဝယ်မြှုပ်ထား၊ များသောဥစ္စာရှိသော၊ မဟာဘောဂေါ-နေ့စဉ်အမြဲ၊ သုံးစွဲအပ်သော များသော အသုံးအဆောင်ရှိသော၊ အပုတ္တကော-သားသမီး မရှိသော၊ မဟာသုဝဏ္ဏော နာမ-မဟာသုဝဏ္ဏမည်သော၊ ကုဋုမ္ပိကော-သူ ကြွယ်သည်၊ အဟောသိ-ရှိခဲ့ပြီ။ သော-ထိုမဟာသုဝဏ္ဏသူကြွယ်သည်၊ ဧက- ဒီဝသံ-တစ်ခုသောနေ့၌၊ နာနတိတ္ထံ-ရေချိုးဆိပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ နှုတ္တာ-ရေ ချိုးပြီး၍၊ အာဂစ္ဆန္တော-ပြန်လာလသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီး၏ အကြား၌၊ သမ္ပန္နပုတ္တသာခံ-ပြည့်စုံသော အရွက်အခက်ရှိသော၊ ဝါ-အရွက်အခက်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဧကံ-တစ်ပင်သော၊ ဝနပ္ပတိ-တောစိုးသစ်ပင်ကို၊ (တော၏ အကြီး ဆုံးဖြစ်သောသစ်ပင်ကို)၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ “အယံ-ဤတောစိုးသစ်ပင်သည်၊ ဝါ-

စက္ခုပါလတ္တေရံ-ကို၊ အာရမ္မ-၍၊ (ဘာသိတာ-ပြီ၊ ဣတိ-တည်း။)”ဟု အဓိကာရနည်း အရ အပြည့်အစုံ လိုက်ပေးနိုင်သည်၊ အထက်၌ အလွယ်ပေးခဲ့သည်။

အမော။ ။ အာဘုသော အတိရေကံ ဗဟုလံ ဗဟုဝါရံ သုဝဏ္ဏရဇော- ဒီဓနံ ဈာယတိတိ အမော၊ [အာ+ဈေ (စိန္တာအနက်)+အ၊ ဈာယတိ ပပြု၊ သုဒ္ဓေဘော်လာ၊ အာကို ရသပြု-ဓမ္မဋီ။] ဓာန်ဋီ-၇၂၅၌ “အဇ္ဈာယတိ ဓနန္တိ အမော”ဟုပြုကာ ဈာယတိ မပြု၏။ အမောစသော ဥပုဇ်ကို ဝိကတိကတ္တားယူ၍ “မဟာသုဝဏ္ဏော နာမ-မဟာ သုဝဏ္ဏမည်သော၊ ကုဋုမ္ပိကော-သူကြွယ်သည်၊ အမော-သည်၊ မဟဒ္ဒနော-သည်၊ မဟာဘောဂေါ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ ရှေ့နည်း၌ ၎င်းတို့ကို ဝိသေသနယူ၍ ပေးသည်။ (ပါရာဘာ-၂၊ ၂၀၇၊ ၆၅၄)

ကုဋုမ္ပိကော။ ။ ဥပဘောဂပရိဘောဂတ္ထံ ဃရာဝါသကိစ္စသမ္ပာဒနတ္ထံ ဝါ ကောဋိယတိ ပဝတ္တိယတိတိ ကုဋုမ္ပိ၊ [ကုဋု+ဥပ၊] ဆင်ခြင်းကျွဲနွား လယ်ယာ ချောင်း မြောင်း ဇနီးမယား ရွှေငွေစသော သက်ရှိသက်မဲ့ ဥစ္စာတို့ကိုယူ၊ ထိုနောင် “ကုဋုမ္ပိ အဿ၊ အသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ ကုဋုမ္ပိကော-ပစ္စည်းဥစ္စာရှိသူ”ဟုဆက်။(ဓမ္မဋီ)

ဝနပ္ပတိ။ ။ ဝနဿ+ပတိ ဝနပ္ပတိ-တော၏အရှင်၊ တော၌ အကြီးဆုံး သစ်ပင်ကို ဆိုလိုသည်(ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၃၀၃)။ ဓာန်၊ ဓာန်ဋီ-၅၄၀၌ကား မပွင့်ဘဲသီးသော ညောင်ကြတ်ပင်၊ ရေသဖန်းပင်၊ ပိန္နပင်စသည်ကို ဝနပ္ပတိဟု ဆို၏။

ကို မဟေသက္ကာယ-ကြီးသောအစိုးရသူဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝါ-တန်ခိုးကြီးသော၊ ဒေဝတာယ-နတ်သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတော-သိမ်းပိုက်အပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်” က္ကတိ-ဤသို့တွေး၍၊ တဿ-ထိုတောစိုးသစ်ပင်၏၊ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ-အောက်အဖို့ကို၊ (အောက်ပိုင်းကို)၊ သောဓာပေတွာ-ရှင်းလင်းစေ၍၊ ပါကာရ-ပရိက္ခေပံ-တံတိုင်းအကာအရံကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဝါလုကံ-သဲကို၊ ဩကိရာပေတွာ-ကျဲဖြန့်စေ၍၊ ဝါ-ခင်းစေ၍၊ ဓဇပဋ္ဌာကံ-တံခွန်ကုက္ကားကို၊ ဥဿာပေတွာ-စိုက်ထူစေ၍၊ ဝနပ္ပတိ-တောစိုးသစ်ပင်ကို၊ အလင်္ကရိတွာ-တန်ဆာဆင်၍၊ အဇ္ဈလိ-လက်အုပ်ကို၊ ကရိတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ချီ၍၊ “ပုတ္တံ ဝါ-သားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓိတရံ ဝါ-သမီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ သစေလဘေယျံ-အကယ်၍ရအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ရလသော်၊) တုမ္မာကံ-သင်တို့အား၊ ဝါ-တို့ကို၊ မဟာသက္ကာရံ-ကြီးစွာသော ပူဇော်ပသခြင်းကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုပါမည်၊ က္ကတိ-ဤသို့၊ ပတ္တနံ-ဆုတောင်းမှုကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ပတ္တာမိ-ဖဲသွားပြီ။

မဟေသက္ကာယ။ ။ ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ ဤသော၊ [ဤသ (ဣဿရိယ အနက်)+အ၊] မဟန္တော+ဤသော မဟေသော၊ အက္ကာယတီတိ အက္ကာ၊ [အာ+ခါ+အ၊ ကဒ္ဒေဘော်လာ၊] မဟေသော က္ကတိ+အက္ကာ မဟေသက္ကာ(သီဋီသစ်-၁, ၄၂၇၊ သီဘာ-၂, ၉၀)၊ မဟေသဘာဝေန ခါယတိ ဒိဿတိ ပညာယတီတိ မဟေသက္ကာ-ကြီးသော အစိုးရသူ၏အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသောနတ်(ဇာဋီသစ်-၁, ၄၇၇)။

မဟာသက္ကာရံ။ ။ သုဠ+ကရဏံ သက္ကာရော(ကောင်းမွန် ရိုသေစွာ ပြုခြင်း-ပူဇော်ပသခြင်း)၊ မဟန္တော+သက္ကာရော မဟာသက္ကာရော၊ ဆရာတို့အလို ရှေ့ တုမ္မာကံသည် ဤပုဒ်၏ ဆဋ္ဌိကံတည်း၊ ရှေးနိဿယ၌ သမ္ပဒါနိအနက်ပေး၏၊ [သီဘာ-၃, ၂၇၄၌ “တိဏ္ဍံ ရတနာနံ မဟာသက္ကာရံ အကာသိ”အနက်ပေးပုံ ရှုပါ၊] “သက္ကစိ+ကာတဗ္ဗော ဒါတဗ္ဗောတိ သက္ကာရော(ရိုသေစွာ ပြုအပ်, ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်း)” ဟု ပြု၍ “တုမ္မာကံ-သင်တို့ဖို့၊ ဝါ-သင်တို့အတွက်၊ မဟာသက္ကာရံ-ကြီးစွာသော ရိုသေစွာ (အထူးတလည်) ပြုအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ကရိဿာမိ”ဟု တစ်နည်းပေး။

ပတ္တာမိ။ ။ ပ+ကမု+ဤ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဤဝိဘတ်ကြောင့် က၏ အ-ကို ဒီယပြု၍ “ပတ္တာမိ”ဟုလည်းကောင်း ဒီယမပြုဘဲ “ပတ္တမိ”ဟုလည်းကောင်း ပါဠိ၂မျိုးရှိ၏ (နိဒီ-၄၁၃)၊ ဗာဂံ-၂, ၂၄၄-၂၄၅၌ ဒီယဖြင့် “ပတ္တာမိ”ကို ပါဠိမှန်ဟု ဆို၏၊ ဆရာတို့

အထ-ဖဲသွားပြီးရာ၊ ထိုအခါမှ နောက်၌၊ န စိရဿေဝ-မကြာမီပင်၊ အဿ-ထိုသူကြွယ်၏။ ဘရိယာယ-မယား၏။ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်း၌၊ ဂဗ္ဘော-ကိုယ်ဝန်သည်၊ ပတိဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ သာ-ထိုမယားသည်၊ ဂဗ္ဘဿ-ကိုယ်ဝန်၏။ ပတိဋ္ဌိ-တဘာဝံ-တည်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ တဿ-ထိုသူကြွယ်အား၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ၊ သော-ထိုသူကြွယ်သည်၊ တဿာ-ထိုမယားအား၊ ဂဗ္ဘဿ-၏။ ပရိဟာရံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ သာ-ထိုမယားသည်၊ ဒသမာသစ္စယေန-ဆယ်လလွန်ရာအခါ၌၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဝိဇာယိ-ဖွားမြင်ပြီ၊ တံ-ထိုသားကို၊ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ-နာမည်ယူရာနေ့၌၊ (နာမည်ပေးကပ်ပွန်းတပ်ရာနေ့၌)၊ သေဋ္ဌိ-သူဌေးသည်၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပါလိတံ-စောင့်ရှောက်အပ်သော၊ ဝနပ္ပတိံ-တောစိုးသစ်ပင်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ လဒ္ဒတ္တာ-ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တဿ-ထိုသား၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ပါလောတိ-ပါလဟူ၍၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ (မှည့်ပြီ)၊ သာ-ထိုမယားသည်၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ အညမ္ပိ-အခြားတစ်ယောက်လည်းဖြစ်သော၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ လဘိ-ရပြီ၊ တဿ-ထိုသားငယ်၏၊ နာမံ-ကို၊ စူဠပါလောတိ-စူဠပါလဟူ၍၊ (ပါလငယ်ဟူ၍)၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဣတရဿ-အခြားသော သားကြီး၏၊ နာမံ-ကို၊ မဟာပါလောတိ-မဟာပါလဟူ၍၊ (ပါလကြီးဟူ၍)၊ အကာသိ-ပြီ၊ (မာတာပိတရော-မိဘတို့သည်)၊ ဝယပ္ပတ္တေ-အရွယ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ တေ-ထိုသားတို့ကို၊ ယရဗန္ဓနေန-အိမ်ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်၊ ဝါ-အိမ်ထောင်

ကား ဒီယပြုရန် ခိုင်လုံသောအကြောင်းမမြင်သောကြောင့် ရသဖြင့် “ပတ္တမိ”ကို နှစ်သက်တော်မူ၏။

အတ္တနာ၊ ပေ၊ အကာသိ။ ။ ဤစကားအရ နတ်ကပေး၍ သားရသလို ဖြစ်နေ၏။ သို့သော် နတ်ကြောင့် သားရသည်မဟုတ်ပါ။ သားရစေသော အတိတ်ကံကြောင့်သာ သားရခြင်းဖြစ်သည်။ သူဌေး၏ အယူအဆမှားကို မှီသည်နှင့်စပ်၍သာ “အတ္တနာ၊ ပေ၊ အကာသိ”ဟု ဆိုသည်။ နတ်က သားကိုပေး၍ ဆိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ “တဿ-အား၊ ပါလောတိ-ဟူသော၊ နာမံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ အကာသိသည် သမ္ပဒါနိဋ္ဌိသောပုဒ် မဟုတ်သဖြင့် သဒ္ဒါနည်း မကျပါ။

ဝယပ္ပတ္တေ ။ ။ ဝယံ+ပတ္တာ ဝယပ္ပတ္တာ၊ “တံ ဝယပ္ပတ္တံ မာတာပိတရော

ချပေးခြင်းဖြင့်၊ ဗန္ဓိသု-နှောင်ဖွဲ့ကုန်ပြီ။ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ (နောက်ပိုင်း၌)၊ မာတာပိတရော-မိဘတို့သည်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗမ္မိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဝိဘဝံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာကို၊ ဣတရေယေဝ-မိဘမှတစ်ပါး အခြားသော သားတို့သည်သာ၊ ဝိစာရီသု-လည်ပတ်စေကုန်ပြီ၊ ဝါ-စီမံခွဲကုန်ပြီ။

တသ္မိံ သမယေ-ထိုအခါ၌၊ သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပဝတ္တိတ-ဝရဓမ္မစက္ကော-ဖြစ်စေတော်မူအပ်ပြီးသော မြတ်သော ဓမ္မစက္ကောရှိသည်၊ ဝါ-မြတ်သော ဓမ္မစက္ကောကို ဖြစ်စေတော်မူပြီး(ဟောတော်မူပြီး)သည်၊ (ဟုတွာ-

ယရဗန္ဓနေန ဗန္ဓိတုကာမာ ဇာတာ(ထေရ. ၄-၁, ၁၃၆၊ အပ. ၄-၁, ၃၄၁)”တို့၌ “တံ ဝယပ္ပတ္တိ”ဟု ရှိပုံကို ထောက်လျှင် ဤ၌လည်း “တေ”သည် ဗန္ဓိသု၏ ကံပုဒ်၊ “ဝယပ္ပတ္တေ”ကား တေ၏ ဝိသေသနတည်း၊ ကတ္တားမှာ “မာတာပိတရော”တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တေ-တို့သည်၊ ဝယပ္ပတ္တေ-အရွယ်ရောက်လသော်၊ ဝါ-အရွယ်ရောက်ရာ အခါ၌”ဟု ပေးခြင်းမှာ လုံးဝမသင့်ပါ။

ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ။ ။ သဒ္ဓိန္ဒြေစသော ဗိုလ်တရားဟူသော ဓမ္မစက်ကို ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်း (ဖြစ်အောင်ဟောခြင်း)ကို “ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော”ဟု ဆိုလိုသည်၊ “ပဝတ္တိယိတ္တာတိ ပဝတ္တိတံ၊ စရတိ ပဝတ္တတီတိ စက္ကံ၊ [စရ+က၊] ဓမ္မော စ+သော+စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ (အဆက်ဆက်ဖြစ်တတ်သော သဒ္ဓိန္ဒြေစသား ဗိုလ်တရား)၊ ဝရံ+ဓမ္မစက္ကံ ဝရဓမ္မစက္ကံ၊ ပဝတ္တိတံ+ဝရဓမ္မစက္ကံ ယေနာတိ ပဝတ္တိတ-ဝရဓမ္မစက္ကော-ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော မြတ်သော အဆက်ဆက်ဖြစ်တတ်သော သဒ္ဓိန္ဒြေစသား ဗိုလ်တရားရှိသည်၊ ဝါ-မြတ်သော အဆက်ဆက်ဖြစ်တတ်သော သဒ္ဓိန္ဒြေစသား ဗိုလ်တရားကို ဖြစ်စေတော်မူပြီးသည်”ဟုပြု၊ အထက်၌ အလွယ်ပေးထားသည်။

တစ်နည်း။ ။ ဓမ္မော+ယဿ အတ္တိတိ ဓမ္မံ၊ စရတိ အပ္ပဋိဟတံ ပဝတ္တတီတိ စက္ကံ(မပိတပင်အပ်ဘဲ သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်တတ်သော အာဏာစက်)၊ ဓမ္မဉ္စ+တံ+စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ(တရားရှိသော အာဏာစက်)”ဟုပြု၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဆက်ကာ “ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော-ဝေနေယျတို့အပေါ်၌ ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော မြတ်သော တရားရှိသောအာဏာစက်ရှိသည်”ဟုပေး၊ ထိုတရားအာဏာစက်ကို “ဒွေမေဘိက္ခဝေ အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ”စသည်ဖြင့် ဝေနေယျတို့အပေါ်၌ ဖြစ်စေ

ဖြစ်၍၊) အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-ကြွလာတော်မူ၍၊ **အနာထပိဏ္ဍိ-ကေန**-အနာထပိဏ္ဍိမည်သော၊ မဟာသေဌိနာ-သူဌေးကြီးသည်၊ စတု-ပဏ္ဏာသကောဋီဓနံ-၅၄ ကုဋေသော ဥစ္စာကို၊ ဝိဿဇေတွာ-စွန့်လှူ၍၊ ကာရိတေ-ဆောက်လုပ်စေအပ်သော၊ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ-ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ မဟာဇနံ-များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ သဂ္ဂမဂ္ဂေ စ-နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်းလမ်း၌လည်းကောင်း၊ **မောက္ခမဂ္ဂေ စ**-နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်း၌လည်းကောင်း၊ ပတိဋ္ဌာပယမာနော-တည်စေတော်မူလျက်၊ ဝိဟရတိ-နေတော်မူ၏။ ဟိ-ချဲ့ဉျားအံ့၊ တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊

ခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

တစ်နည်း။ ။ ဓမ္မေန+စက္ကံ ဓမ္မစက္ကံ(အသင့်အားဖြင့်ဖြစ်သော အာဏာစက်)”ဟု ပြု၍ ရှေ့နည်းအတိုင်းဆက်ကာ “ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော-ဝေနေယျတို့အပေါ်၌ ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော မြတ်သော အသင့်အားဖြင့်ဖြစ်သော အာဏာစက်ရှိသည်”ဟုပေး။

အနာထပိဏ္ဍိကေန။ ။ နိတိသုတ္တ-၂၃၇၌ “အနာထာနံ ပိဏ္ဏမဒါသိ(မ. ၄-၁, ၆၁)”အဖွင့်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြဟု ယူ၍ “အနာထာနံ ပိဏ္ဏံ ဒဒါတီတိ အနာထပိဏ္ဍိကော (အားကိုးရာမဲ့သူတို့အား အစာအာဟာရကို ပေးတတ်သောသူဌေး)”ဟု ဆို၏။ သုတ္တနိ. ၄-၂, ၅၊ မဇ္ဈိ-၁, ၁၄၁စသည်တို့ကား ပြခဲ့သော မ. ၄-၁, ၆၁အဖွင့်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု ယူ၍ “အနာထာနံ+ပိဏ္ဏော အနာထပိဏ္ဏော၊ အနာထပိဏ္ဏော+ဧတဿ ဧတသ္မိံ ဝါ အတ္ထိတိ အနာထပိဏ္ဍိကော(အားကိုးရာမဲ့သူတို့အတွက် အမြဲတည်ထားအပ်သော အစာအာဟာရရှိသောသူဌေး)”ဟု ဝိဂြိုဟ်စစ် ပြု၏။ ပဋိဂံ-၂၂၈၇၌ “အနာထာနံ+ပိဏ္ဏမဿာတိ ဝါ၊ တေသံ ပိဏ္ဏဒါနေ ဝါ နိယုတ္တောတိ အနာထပိဏ္ဍိကော”ဟု ဆို၏။ ရှေ့နည်း သမာသ် တဒ္ဓိတ် ၂မျိုးရနိုင်၏။ နောက်နည်းအလို “အနာထပိဏ္ဏဿ+ဒါနံ အနာထပိဏ္ဏော၊ ဒါနပုဒ်ချေ၊ အနာထပိဏ္ဏော+နိယုတ္တော အနာထပိဏ္ဍိကော-အားကိုးရာမဲ့သူတို့ဖို့ အစာရေစာပေးခြင်း၌ ယှဉ်သော သူဌေး”ဟုပြု။ ဤအမည်သည် အများကောင်းကျိုးဆောင်မှုကြောင့် အများက ဂုဏ်တင်ခေါ်ဆိုအပ်သော (ကမ္ဘာကြေသော်လည်း ဥဒါန်းမကျေသော) အမည်ဖြစ်သည်။ သူဌေးကြီး၏ နာမည်ရင်းမှာ သုဒတ္တ ဖြစ်သည်။

မောက္ခမဂ္ဂေ။ ။ “သန္တိမဂ္ဂံ(ဓမ္မ. ၄-၂, ၂၆၈)”ကို မိုး၍ “မောက္ခံ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ မောက္ခဂါမိ၊ မောက္ခဂါမိ စ+သော+မဂ္ဂေါ စာတိ မောက္ခဂါမိမဂ္ဂေါ” ဟုပြု။ ဂါမိကိုချေ။

မာတိပက္ခတော-မယ်တော်ဘက်မှ၊ အသီတိယာ-ရှစ်သောင်းလည်းကောင်း၊ ပိတိပက္ခတော-ခမည်းတော်ဘက်မှ၊ အသီတိယာ-ရှစ်သောင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွေအသီတိဉာတိကုလသဟဿေဟိ-တစ်သိန်းခြောက်သောင်းသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည်၊ ကာရိတေ-ဆောက်လုပ်စေအပ်သော၊

အသီတိယာ။ ။ “အသီတိယာ သဟဿေဟိ”ဟု ဆိုလိုလျက် သဟဿေဟိ ပုဒ်ကျေသည်၊ (တစ်နည်း) နောက်၌ “ဒွေအသီတိဉာတိကုလသဟဿေဟိ”မှ “ဉာတိ-ကုလသဟဿေဟိ”ကို ယူ၍ “အသီတိယာ-ရှစ်ဆယ်သော၊ (ဉာတိကုလသဟ-ဿေဟိ-ဆွေတော်မျိုးတော်အထောင်တို့လည်းကောင်း၊) ဝါ-အသီတိယာ ဉာတိကုလသဟဿေဟိ-ဆွေတော်မျိုးတော်ရှစ်သောင်းတို့လည်းကောင်း”ဟုပေး။(ဓမ္မဋီ-၁၃)

ဒွေအသီတိဉာတိကုလသဟဿာနိ။ ။ ဉာတိ ၈၀+ကုလနိ ဉာတိကုလနိ၊ ဉာတိကုလနိ+သဟဿာနိ ဉာတိကုလသဟဿာနိ-ဆွေမျိုးတော်တို့၏ အထောင်တို့၊ (တစ်နည်း) သဟဿံ+ဉာတိကုလနိ ဉာတိကုလသဟဿာနိ-အထောင်သော ဆွေမျိုးတော်တို့၊ နောက်နည်း၌ သဟဿနှင့် ဉာတိကုလကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ အသီတိ+ဉာတိကုလသဟဿာနိ၊ အသီတိယာ ဝါ+ဂုဏိတာနိ+ဉာတိကုလသဟဿာနိ အသီ-တိဉာတိကုလသဟဿာနိ-ရှစ်ဆယ်သော (ရှစ်ဆယ်ဖြင့် မြှောက်အပ်သော) ဆွေမျိုးတော်အထောင်တို့၊ ဝါ-ရှစ်သောင်းသော ဆွေမျိုးတော်တို့၊ ဒွေ+အသီတိဉာတိကုလသဟဿာနိ၊ ဒွိဟိ ဝါ ဂုဏိတာနိ+ဉာတိကုလသဟဿာနိ ဒွေအသီတိဉာတိကုလသဟဿာနိ-နှစ်ခု (နှစ်လီ)သော (နှစ်ခုဖြင့် မြှောက်အပ်သော) ဆွေမျိုးတော်ရှစ်သောင်းတို့၊ ဝါ-တစ်သိန်းခြောက်သောင်းသော ဆွေမျိုးတော်တို့။(ဓမ္မဋီ)

တစ်နည်း။ ။ “ဒွိဟိ ဂုဏိတေဟိ အသီတိသဟဿပ္ပမာဏဝန္တေဟိ ဉာတိ-ဘူတကုလေဟိ(ဓမ္မဋီ)” အဖွင့်အလို “အသီတိ+သဟဿံ၊ အသီတိယာ ဝါ ဂုဏိတံ+သဟဿံ အသီတိသဟဿံ-ရှစ်ဆယ်သော (ရှစ်ဆယ်ဖြင့် မြှောက်အပ်သော) အထောင်၊ (ရှစ်သောင်း)၊ ဒွိဟိ+ဂုဏိတံ+အသီတိသဟဿံ ဒွေအသီတိသဟဿံ-နှစ်ခုတို့ဖြင့် မြှောက်အပ်သော ရှစ်သောင်း၊ (တစ်သိန်းခြောက်သောင်း)၊ ဒွေအသီတိ-သဟဿံ+ပရိမာဏံ ယေသန္တိ ဒွေအသီတိသဟဿာနိ၊ [ဒွေအသီတိသဟဿံ+ဏာ-နိဒီ-၃၁၉၊ ၃၂၀။] ဒွေအသီတိသဟဿာနိ ၈+တာနိ+ဉာတိကုလနိ စာတိ ဒွေ-အသီတိဉာတိကုလသဟဿာနိ-တစ်သိန်းခြောက်သောင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့”ဟုပြု၊ သဟဿနှင့် ဉာတိကုလကို ရှေ့နောက်ပြန်။

နိဂြောဓမဟာဝိဟာရေ-နိဂြောဓာရုံကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ ဧကမေဝ-တစ်ဝါပတ်လုံးသာ၊ ဝဿာဝါသံ-မိုးလပတ်လုံး နေတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဝါဆိုတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဝသိ-နေတော်မူပြီ၊ အနာထပိဏ္ဍိကေန-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေးသည်၊ ကာရိတေ-ဆောက်လုပ်စေအပ်သော၊ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ-ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ ဧကူနဝိသတိဝဿာနိ-တစ်ခုဖြင့် ယုတ်လျော့သော နှစ်ဆယ်သော ဝါတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝါ-၁၉ ဝါတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝိသာခါယ-ဝိသာခါသည်၊ သတ္တဝီသတိကောဠိဓနပရိစ္ဆာဂေန-၂၇ ကုဋေသော ဥစ္စာကို စွန့်လှူခြင်းဖြင့်၊ ကာရိတေ-သော၊ ပုဗ္ဗာရာမေ-ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဆဗ္ဗဿာနိ-ခြောက်ဝါတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွိန္ဒ-နှစ်ခုကုန်သော၊ ကုလားနံ-အမျိုးတို့၏၊ ဂုဏမဟတ္တတံ-အကျိုးကျေးဇူးများကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ သာဝတ္ထိ-သာဝတ္ထိမြို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ပဇ္ဇ-ဝိသတိဝဿာနိ-၂၅ ဝါတို့ပတ်လုံး၊ ဝဿာဝါသံ-ဖြင့်၊ ဝသိ-ပြီ။

ဝဿာဝါသံ။ ။ ဝသံ+အာဝါသော ဝဿာဝါသော-မိုးလပတ်လုံး နေခြင်း (ပါရာဘာ-၂, ၈၁)၊ (တစ်နည်း) ဝဿေ+အာဝါသော ဝဿာဝါသော-မိုးအခါ၌ နေခြင်း(မအူပါနိ-၂, ၄၀၈)၊ ဤပုဒ်၏စပ်ရာ ဝသိသည် အကမ္မကဓာတ်ဖြစ်သဖြင့် ကံမဟုတ်နိုင်၊ ကြိယာဝိသေသနတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝဿာဝါသံ-မိုးလပတ်လုံး နေခြင်းကို”ဟု မပေးသင့်။

ဂုဏမဟတ္တတံ။ ။ အခြားနေရာများ၌ ဂုဏသဒ္ဒါ သီလစသောဂုဏ်အနက်ဟော ယူ၍ “ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်”ဟု ပေးကြ၏၊ ဤ၌ ထိုအနက်မဖြစ်သင့်၊ အမျိုး၂မျိုးတို့၏ သာသနာတော်အား အကျိုးကျေးဇူးများပုံကို ပြသောအရာဖြစ်၍ အာနိသံသအနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ဂုဏ်နှင့်ကျေးဇူး သဘောတူယူ၍ “ဂုဏ်ကျေးဇူးများသည်အဖြစ်ကို”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ ဆရာတို့ကား ထိုသို့ဂုဏ်နှင့်ကျေးဇူး သဘောတူထား၍ ပေးခြင်းကို နှစ်သက်တော်မမူပါ(သမ္မောဘာ-၁, ၇)။ “ဂုဏေန+မဟန္တာ ဂုဏမဟန္တာ(အကျိုးကျေးဇူးအားဖြင့် များသောအမျိုးတို့)၊ ဂုဏမဟန္တာနံ+ဘာဝေါ ဂုဏမဟတ္တံ၊ “ဂုဏမဟန္တတ္တံ”ဟု ဆိုလိုလျက် နှစ်ကိုချေ၊ ဂုဏမဟတ္တမေဝ ဂုဏမဟတ္တတာ-အကျိုးကျေးဇူးအားဖြင့် များကုန်သည်၏အဖြစ်”ဟုပြု။

အနာထပိတ္တိကောပိ-အနာထပိဏ်သူဌေးသည်လည်းကောင်း၊ ဝိ-
သာခါ-ဝိသာခါမည်သော၊ မဟာဥပါသိကာပိ-ဥပါသိကာမကြီးသည်လည်း
ကောင်း၊ နိဗ္ဗဒ္ဓံ-မပြတ်၊ ဒိဝသဿ-တစ်နေ့၏၊ ဝါ-တစ်နေ့၌၊ (တစ်နေ့လျှင်)၊
ဒွေ ဝါရေ-နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ တထာဂတဿ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ခြင်း
ငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ (တစ်နည်း)တထာဂတဿ-မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-
ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်
လသော်၊ ဒဟရသာမဏေရာ-ရဟန်းငယ်၊ ကိုရင်တို့သည်၊ နော-ငါတို့၏၊
ဟတ္ထေ-လက်တို့ကို၊ ဩလောကေဿန္တိ-ကြည့်ကုန်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့
တွေး၍၊ တုစ္ဆဟတ္တာ-အချိုးနှီးသော လက်ရှိကုန်သည်၊ (လက်ချည်းသက်
သက်)၊ (ဟုတွာ-၍)၊ န ဂတပုဗ္ဗာ-မသွားဖူးကုန်၊ ပုရောဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာ
ကာလ၏၊ ရှေ့အဖို့၌၊ ဝါ-မွန်းမတည့်မီအချိန်၌၊ [ဘတ္တတော၊ ဘတ္တဿ ဝါ ပုရေတိ
ပုရောဘတ္တံ၊-ပါစိယော-၄၂၈။] ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်လသော်၊ ခါဒနိယဘောဇနိယာ-
ဒီနိ-ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတွာဝ-ယူ၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆန္တိ-
သွားကုန်၏၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏ နောက်အဖို့၌၊ ဝါ-မွန်းလွဲပြီး
အချိန်၌၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်လသော်၊ ပဉ္စ-ငါးမျိုးကုန်သော၊ ဘေသဇ္ဇာနိ-ဆေးတို့
ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-ရှစ်မျိုးကုန်သော၊ ပါနာနိ စ-ဖျော်ရည်တို့ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဂဟေတွာဝ-ယူ၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊ ပန-သည်သာမက
သေး၊ တေသံ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးနှင့် ဝိသာခါတို့၏၊ နိဝေသနေသု-နေအိမ်
တို့၌၊ ဒွိန္ဒု ဒွိန္ဒု-နှစ်ခုနှစ်ခုကုန်သော၊ ဘိက္ခုသဟဿာနံ-ရဟန်းအထောင်တို့ဖို့။

ဒိဝသဿ။ ။ ဒိဝသဿ ဒွိတ္တိက္ခတ္တန္တိ ဧကဿေဝ ဒိဝသဿ ဒွိဝါရေ ဝါ
တိဝါရေ ဝါ ဘာဂေ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဧတံ သာမိဝစနံ၊ ဧကသ္မိယေဝ ဒိဝသေ ဒွိဝါရံ ဝါ
တိဝါရံ ဝါတိ အတ္ထော၊-သီဇီသစ်-၂၊ ၅။

ဥပဋ္ဌာနံ။ ။ ရှေ့နည်းအလို “ဥပဋ္ဌဟနံ ဥပဋ္ဌာနံ၊ [ဥပ+ဋ္ဌာ+ယု-ခုဒ္ဒက-ဋ္ဌ-
၁၁။]ဟုပြု၊ သမ္ပဒါနိအနက်၌ ဒုတိယာသက်(ပါစိယော-၁၈၊ ၆၀၊ ၃၀၇၊ ကူး သုတ်
မဟာနိ၊ ပါထေဘာ-၁၊ ၃၈၅)။ နောက်နည်းအလို “ဥပဂန္နာ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဥပ-
ဋ္ဌာနံ”ဟုပြု၊ ကံအနက်၌ ဒုတိယာသက်(ဒီ-ဋ္ဌ-၂၊ ၂၉၉၊ ပါစိယော-၁၈၊ ၆၀၊ ၃၀၇၊
သုတ်မဟာဘာ-၃၊ ၄၉၀)။

ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ဒွိန္ဒု ဒွိန္ဒု ဘိက္ခုသဟဿာနံ-နှစ်ထောင်နှစ်ထောင် ကုန်သော ရဟန်းတို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ပညတ္တာသနာနေဝ-ခင်းထား အပ်ပြီးသော နေရာရှိကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ အန္တုပါနဘေသဇ္ဇေသု-စားဖွယ်သောက်ဖွက်ဆေးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင် အရာကို၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (တံ-ထိုအရာသည်၊) ယထိစ္ဆိတမေဝ-အကြင်အကြင်အလိုရှိအပ်သည့်အတိုင်းသာလျှင်၊ (အလိုရှိ သလောက်သာလျှင်၊) သမ္ပဇ္ဇတိ-ပြည့်စုံ၏၊ ဝါ-ရောက်လာ၏၊ (တစ်နည်း) တဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ယထိစ္ဆိတမေဝ-အကြင်အကြင်အလိုရှိအပ်သည်သာ လျှင်ဖြစ်သော၊ တံ-အရာသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏။ တေသု-ထိုအနာထပိဏ် သူဌေးနှင့် ဝိသာခါတို့တွင်၊ အနာထပိဏ္ဏိကေန-အနာထပိဏ်သူဌေးသည်၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ-တစ်ရက်၌လည်း၊ (တစ်ရက်မျှလည်း၊) သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ (သိလိုသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊) န ပုစ္ဆိတပုဗ္ဗော-မမေး အပ်ဖူး၊ သော-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးသည်၊ “တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရား သည်၊ ဗုဒ္ဓသုခုမာလော-ဘုရားဖြစ်၍ နူးညံ့တော်မူ၏၊ [ဗုဒ္ဓသုခုမာလောတိ ဗုဒ္ဓ- သုကုမာရတာ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတ္တာ ဗုဒ္ဓဘာဝေန ဝါ သုခုမာလတာ၊ ဓမ္မဋီ။] ခတ္တိယ- သုခုမာလော-မင်းမျိုးဖြစ်၍ နူးညံ့တော်မူ၏၊ ‘ဂဟပတိ-သူကြွယ်သည်၊ မေ- ငါ့အား၊ ဗဟူပကာရော-များသောကျေးဇူးရှိ၏၊’ ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ မယှံ-ငါ့အား၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ ဒေသေန္တော-ဟောတော်မူလသော်၊ ကိလမေယျ- ပင်ပန်းတော်မူရာ၏၊” ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ သတ္တရိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ အဓိမတ္တ- သိနေဟေန-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-လွန်ကဲ စွာ ချစ်ခင်ကြည်ညိုခြင်းကြောင့်၊ [အဓိမတ္တသိနေဟေနာတိ အဓိကသဒ္ဓါယ၊ အစလပ္ပသာဒေန၊-ဓမ္မဋီ။] ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ န ပုစ္ဆိတိ ကိရ-မမေးဘူးတဲ့၊ ပန- သို့သော်လည်း၊ သတ္တာ-သည်၊ တသ္မိ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးသည်၊ နိသိန္န- မတ္တေယေဝ-ထိုင်ပြီးခါမျှဖြစ်သော်သာ၊ ဝါ-ထိုင်ပြီးလျှင်ထိုင်ပြီးခြင်း၊ “အယံ သေဌိ-ဤသူဌေးသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ အရက္ခိတဗုဋ္ဌာနေ-မစောင့်ရှောက်ထိုက်သော နေရာ၌၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ ကပ္ပသတ- သဟဿာမိကာနိ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိကုန်သော၊ စတ္တာရိ-လေးခုကုန်

သော၊ အသင်္ချေယျာနိ-အသင်္ချေတို့ပတ်လုံး၊ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ-တန်ဆာ
ဆင်ခြင်းအားဖြင့် ပြင်ဆင်ထားအပ်သော၊ ဝါ-အလှပြင်ထားအပ်သော၊
အတ္တနော-မိမိ၏၊ သီသံ-ဥးခေါင်းကို၊ ဆိန္ဒိတ္တာ-ဖြတ်၍လည်းကောင်း၊ အက္ခိနိ-
မျက်လုံးတို့ကို၊ ဥပ္ပာဇေတ္တာ-ထုတ်၍လည်းကောင်း၊ ဟဒယမံသံ-နှလုံးသားကို၊
ဥပ္ပာဇေတ္တာ-ထုတ်၍လည်းကောင်း၊ ပါဏသမံ-အသက်နှင့်တူသော၊ ပုတ္တဒါရံ-
သားသမီးမယားကို၊ ပရိစ္စဒိတ္တာ-စွန့်၍လည်းကောင်း၊ ပါရမိယော-ပါရမီတော်
တို့ကို၊ ပူရေန္တော-ပြည့်စေတော်မူလျက်၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်တော်မူလျက်၊ ပရေသံ-
သူတစ်ပါးတို့အား၊ ဓမ္မဒေသနတ္ထမေဝ-တရားကို ဟောတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ
သာလျှင်၊ ပူရေသိ-ပြည့်စေတော်မူခဲ့ပြီ၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ပြီ၊ ဧသ (ဧသော)-
ဤသူဌေးသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ အရက္ခိတဗ္ဗဌာနေ-မစောင့်ရှောက်ထိုက်သော
နေရာ၌၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ ဧကံ-တစ်ခု
သော၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာတော်ကို၊ ကထေတိယေဝ-ဟောတော်မူ
သည်သာ။

တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ သတ္တ မနုဿကောဋီယော-၇ကုဋေ
သော လူတို့သည်၊ ဝသန္တိ-နေကုန်၏၊ တေသု-ထိုလူတို့တွင်၊ သတ္တု-မြတ်စွာ
ဘုရား၏၊ ဓမ္မကထံ-တရားနှင့် ယှဉ်သော စကားတော်ကို၊ ဝါ-တရားစကား
တော်ကို၊ [ဓမ္မေန+ယုတ္တာ+ကထာ ဓမ္မကထာ၊] သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ ပဉ္စကောဋီ-
မတ္တာ-၅ကုဋေအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ အရိယ-
သာဝကာ-အရိယာဖြစ်သော တပည့်တို့သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဒွေကောဋီ-
မတ္တာ-၂ကုဋေအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ပုထုဇနာ-
ပုထုဇဉ်တို့သည်၊ (ဇာတာ-ကုန်ပြီ) တေသု-ထိုအရိယာသာဝကနှင့် ပုထုဇဉ်
တို့တွင်၊ အရိယသာဝကာနံ-အရိယာဖြစ်သော တပည့်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ပုရေ-
ဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏ ရှေ့အဖို့၌၊ ဝါ-မွန်းမတည့်မီအချိန်၌၊ ဒါနံ-အလှူ
ကို၊ ဒေန္တိ-ပေးလှူကုန်၏၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏ နောက်အဖို့၌၊
ဝါ-မွန်းလွဲပြီးအချိန်၌၊ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္တာ-လက်၌ နံ့သာပန်းအစရှိသည် ရှိ
ကုန်သည်၊ ဝါ-နံ့သာပန်းအစရှိသည်တို့ကို လက်စွဲကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊)

ဝတ္ထဘေသဇ္ဇပါနကာဒီနိ-အဝတ်, ဆေး, ဖျော်ရည်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂါဟာ-
ပေတွာ-ယူစေ၍၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ-တရားနာခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်
၏။ (ဣတိ-ဤသို့) ဒွေယေဝ-၂မျိုးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စာနိ-လုပ်ငန်း
တို့သည်၊ အဟေသုံ-ရှိကုန်ပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်ခုသောနေ့၌။
မဟာပါလော-မဟာပါလသည်၊ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထေ-လက်၌ နံ့သာ, ပန်းအစရှိ
သည်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-နံ့သာ, ပန်းအစရှိသည်တို့ကို လက်စွဲကုန်သော၊ ဝိဟာရံ-
ကျောင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တေ-သွားနေကုန်သော၊ အရိယသာဝကေ-အရိယာဖြစ်သော
တပည့်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ “အယံ မဟာဇနော-ဤများစွာသော လူအပေါင်း
သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနေသနည်း၊” ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ-
တွာ-မေး၍၊ ဝါ-မေးလသော်၊ “(အယံ မဟာဇနော-သည်၊) ဓမ္မဿဝနာယ-
တရားနာခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဂစ္ဆတိ-သွားနေ၏။)” ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-ကြားသိရ၍၊
“အဟမ္မိ-ငါသည်လည်း၊ ဂမိဿာမိ-သွားအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဂန္ဓာ-
သွား၍၊ သတ္တာရံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုး၍၊ ပရိသပရိယန္တေ-ပရိသတ်
အစွန့်၍၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။

စ-ဆက်ဥးအံ့၊ ဗုဒ္ဓါ နာမ-ဘုရားရှင်တို့မည်သည်၊ ဓမ္မ-တရားကို၊
ဒေသေန္တာ-ဟောတော်မူကုန်လသော်၊ သရဏသီလပဗ္ဗဇ္ဇာဒီနံ-သရဏဂုဏ်၊
သီလ, ရှင်ရဟန်းအဖြစ်အစရှိသည်တို့၏၊ ဥပနိဿယံ-အားကြီးသော မှီရာ
အကြောင်းကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်တော်မူ၍၊ အဇ္ဈာသယဝသေန-အလို
နှင့်စပ်သဖြင့်၊ (အလို၏အစွမ်းဖြင့်)၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တိ-ဟောတော်မူကုန်၏။

ဒွေယေဝ ကိစ္စာနိ။ ။ “ပုရောတတ္ထံ ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆန္တိ” သည် ဒွေယေဝ၏ သရုပ်တည်း။
ဒွေယေဝကား သရူပဝန္တတည်း။ “တေသု-တို့တွင်၊ အရိယသာဝကာနံ-တို့၏၊ ဒွေယေဝ-
ကုန်သော၊ ကိစ္စာနိ-တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကတမာနိ ဒွေ-အဘယ်၂မျိုးတို့
နည်း?) ပုရောတတ္ထံ-၌၊ ပေ၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ (ဣမာနိ ဒွေ-ဤ၂မျိုးတို့တည်း။)” ဟုလည်း
ပေးနိုင်သည်။

အဇ္ဈာသယဝသေန။ ။ အာသယန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာ နိဝသန္တိတိ အာသယော-
သတ္တဝါတို့၏ နေထိုင်ရာ၊ [အာ+သိ+ဏ၊-သာရတ္ထ-၁, ၇၅။] စိတ္တံ အာဂမ္မ သေတိ
ဧတ္တာတိ အာသယော(သီဋီသစ်-၁, ၉၉)၊ အာသယန္တိ ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ အာသယော-

တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-ထိုမဟာပါလ
၏၊ ဥပနိဿယံ-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်
တော်မူ၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တော-ဟောတော်မူလသော်၊ **အနုပုဗ္ဗိကထံ-အစဉ်**
အတိုင်း ဟောပြောထိုက်သော တရားစကားကို၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ။

သတ္တဝါတို့၏ နေထိုင်ရာ တွင်းချောက်စသောအရပ်၊ အာသယော ဝိယာတိ အာ-
သယော-ဒိဋ္ဌိနှင့် ဉာဏ်(ပါရာဘာ-၁, ၁၃၅)၊ အာသယောဝ အဇ္ဈာသယော၊ အဓိ
အနက်မရှိ၊ အဇ္ဈာသယအရ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဉာဏ်တည်း။

ချဲ့ဉာဏ်အံ့-ဒိဋ္ဌိသည် သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအားဖြင့် ၂ပါး ရှိ၏၊ ဉာဏ်သည်
“အနုလောမခန္တိ”ဟုခေါ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ “ယထာဘူတ”ဟုခေါ်သော ကမ္မ-
ဿကတာဉာဏ်အားဖြင့် ၂ပါးပြား၏၊ ထိုတွင် ဒိဋ္ဌိသည် ဝဇ္ဇနိသိတ(ဝဋ်၌မှီသော-
ဝဋ်မှ မထွက်မြောက်လိုသော) သတ္တဝါတို့၏ နေရာတည်း၊ ဉာဏ်(ဝိပဿနာဉာဏ်၊
ကမ္မဿကတာဉာဏ်)သည် ဝိဝဇ္ဇနိသိတ(နိဗ္ဗာန်၌မှီသော-နိဗ္ဗာန်ကိုတောင့်တသော)
သတ္တဝါတို့၏ နေရာတည်း။(သာရတ္ထ-၁, ၇၅၊ သီဇီသစ်-၁, ၉၉၊ ပါရာဘာ-၁, ၁၃၅)

အနုပုဗ္ဗိကထံ။ ။ “အနုပုဗ္ဗိ ကထေတဗ္ဗကထံ(ဒီဋီ-၁, ၃၁၀၊ သီဇီသစ်-၂,
၂၇၉)”ကို ကြည့်၍ “အနုပုဗ္ဗိ+ကထေတဗ္ဗ အနုပုဗ္ဗိ၊ [အနုပုဗ္ဗ+က+ဤ] အနုပုဗ္ဗိ
စ+သာ+ကထာ စာတိ အနုပုဗ္ဗိကထာ”ဟုပြု၊ ဆရာတို့ကား အာဝုဒ္ဓိဖြင့် “အာနုပုဗ္ဗိ-
ကထာ”ဟု ရှိစေလို၏။ “အနုပုဗ္ဗိ ကထံ”ဟု ဝါကျလည်းရှိ၏။

နိတိပဒနိ-၂, ၆၉၇။ ။ ထို၌ “အနုပုဗ္ဗိ-အစဉ်ရှိသော”ဟု ပေး၏၊ ထိုအလို
“အနုပုဗ္ဗိ+တေဿာ အတ္ထိတိ အနုပုဗ္ဗိ”ဟုပြု၍ “အနုပုဗ္ဗိကထံ-အစဉ်ရှိသော စကား
ကို”ဟု ပေး။

ဒီဋီ-၂, ၆၆၊ မဇီ-၂, ၃၅။ ။ ထို၌ “အနုပုဗ္ဗိယာ အနုပုဗ္ဗိ ကထေတဗ္ဗကထံ”ဟု
ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ပုဗ္ဗဿ+အနုရူပါ အနုပုဗ္ဗိ-ရှေးအားလျော်သောသဘော-
အစဉ်၊ အနုပုဗ္ဗိယာ+ကထေတဗ္ဗာ+ကထာ အနုပုဗ္ဗိကထာ-အစဉ်အားဖြင့် ဟောထိုက်
သော တရားစကား”ဟုလည်း ပြုကြ၏။

ဓမ္မဋီ-၁၂၈။ ။ ထိုအလို “အနုပုဗ္ဗိယာ+ပဝတ္တာ+ကထာ အနုပုဗ္ဗိကထာ-
အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သော တရားစကား”ဟုပြု။

ပါရာယော-၄၄။ ။ ထို၌ “ကထနံ ကထာ၊ အနုပုဗ္ဗေန+ကထာ အနုပုဗ္ဗိ-
ကထာ-အစဉ်အားဖြင့် ဟောခြင်း”ဟု ပြု၏၊ ဤလာ၊ ရသယပြု။

သေယျထိဒံ-အဘယ်အနုပုဗ္ဗိကထာကိုနည်း? ဒါနကထံ-ဒါနနှင့်စပ်သော တရားစကားကိုလည်းကောင်း၊ သီလကထံ-သီလနှင့်စပ်သော တရားစကားကိုလည်းကောင်း၊ သဂ္ဂကထံ-နတ်ပြည်နှင့် စပ်သော တရားစကားကိုလည်းကောင်း၊ ကာမာနံ-ကာမဂုဏ်တို့၏၊ **အာဒိနဝံ**-အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဩကာရံ-ယုတ်ညံ့ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သံကိလေသံ-ညစ်ညမ်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-သံသရာ၌ နှိပ်စက်လောင်မြိုက်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ **နေက္ခမ္မေ**-ကာမမှ ထွက်မြောက်သော ရှင်ရဟန်းအဖြစ်နှင့် ဈာန်စသော တရား၌၊ **အာနိသံသံ**-အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ပကာသေသိ-ထင်ရှားစေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ဟောပြတော်မူပြီ။ တံ-ထိုအနုပုဗ္ဗိကထာကို၊ သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ မဟာပါလော-မဟာပါလမည်သော၊ ကုဠုမ္ပိကော-သူကြွယ်သည်၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ၊ “(ကိ-အဘယ်သို့

သေယျထိဒံ။ ။ ဤပုဒ်ကို နိပါတ်ပုဒ်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ “သေယျထာ+ဣဒံ” ဟု ၂ပုဒ်ခွဲ၍ “ဣဒံ-ဤအနုပုဗ္ဗိကထာဟူသည်၊ သေယျထာ-အဘယ်နည်း”ဟုလည်း ပေးပါ(ဓမ္မဋီ၊ သိဋ္ဌိသစ်-၁, ၃၁၊ သီဘာ-၁, ၂၉၁)။ ယဒိဒံပုဒ်ကဲ့သို့ လိင် ၃ပါး ဝုဏ်၂ပါးအားဖြင့် နေရာအားလျော်စွာ ပေးနိုင်၏(မဋီ-၁, ၁၉၇၊ နီတိသုတ္တ-၃၇၈)။

အာဒိနဝံ။ ။ **အာဒိနဝေါတိ** ဒေါသော(မ. ၄-၃, ၆၅၊ အံ. ၄-၃, ၂၁၄)၊ **ဒေါသောတိ** အနိစ္စတာဒိနာ အပ္ပဿာဒိနာ စ ဒူသိတတာဝေါ၊ ယတော တေ ဝိညူနံ စိတ္တံ နာရာဓေန္တိ။ အထဝါ အာဒိနံ ဝါတိ ပဝတ္တေတိတိ **အာဒိနဝေါ**၊ ပရမကပဏတာ (မဋီ-၃, ၃၈)။ [ဒိဋ္ဌိ-၂, ၆၉၊ အံဋီ-၃, ၂၂၃-တို့၌ “ပဝတ္တတိ”ဟု စာပျက်နေသည်၊ ပဝတ္တတိကို အမှန်ယူလျှင် “ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ”ဟု ရှိရမည်။]

သံကိလေသံ။ ။ “သံကိလေသန္တိ မလိနံ(ဓမ္မဋီ)”ဟူသော အဖွင့်အရ ကိလိသဓာတ်၏ မလိနံ(ညစ်ညမ်းခြင်း) အနက်ယူ၍ ရှေ့နည်းပေးသည်။ “သံကိလေသောတိ တေဟိ သတ္တာနံ သံကိလိဿနံ(အံ. ၄-၃, ၂၁၄)၊ သံကိလိဿနန္တိ ဝိဗာဓကတာ၊ ဥပတာပကတာ စ(အံဋီ-၃, ၂၂၃)”အဖွင့်အရ ကိလိသဓာတ် ဝိဗာဓန(နှိပ်စက်ခြင်း) အနက်၊ ဥပတာပန(လောင်မြိုက်ခြင်း)အနက်ယူ၍ နောက်နည်းပေးသည်။

နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ။ ။ **နေက္ခမ္မေ အာနိသံသန္တိ** ပဗ္ဗဇာယံ ဈာနာဒိသု စ ဂုဏော ဝိဘာဝေသိ၊-အံဋီ-၃, ၂၂၄၊ မဋီ-၃, ၃၈၊ ဓမ္မဋီ။

စဉ်းစားသနည်း?) ပရလောကံ-နောက်လောကသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသူသို့၊ ပုတ္တ-
 ဓိတရော ဝါ-သားသမီးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘာတရော ဝါ-ညီအစ်ကိုတို့
 သည်လည်းကောင်း၊ ဘောဂါ ဝါ-စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည်လည်းကောင်း၊ န အနု-
 ဂစ္ဆန္တိ-အစဉ်မလိုက်ကုန်၊ သရီရဗ္ဗိ-ခန္ဓာကိုယ်သည်သော်လည်း၊ အတ္တနာ-မိမိ
 နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ န ဂစ္ဆတိ-မလိုက်၊ မေ-ငါ့အား၊ ယရာဝါသေန-အိမ်၌နေခြင်း
 ဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရှင်ရဟန်းပြုတော့အံ့၊ ဣတိ-
 ဤသို့ စဉ်းစားပြီ။ [တံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ မဟာပါလော-သော၊ ကုဋ္ဌမ္ပိကော-သည်၊
 “ပရ-လောကံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သို့၊ ပုတ္တဓိတရော ဝါ-ကောင်း၊ ဘာတရော ဝါ-ကောင်း၊
 ဘောဂါ ဝါ-ကောင်း၊ န အနုဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၊ သရီရဗ္ဗိ-လည်း၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ န
 ဂစ္ဆတိ၊ မေ-အား၊ ယရာဝါသေန-ဖြင့်၊ ကိ-နည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့၊
 စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ”ဟု အာကာရအတွင်းသွင်း၍လည်း ပေးနိုင်သည်။] သော-ထို
 မဟာပါလသည်၊ ဒေသနာပရိယောသာနေ-ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌၊
 သတ္တာရံ-မြတ်စွာဘုရားသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်ရဟန်း
 အဖြစ်ကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုမဟာပါလကို၊ သတ္တာ-
 သည်၊ “တေ-သင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗ-
 ယုတ္တကော-ပန်ကြားထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော၊ ဝါ-ခွင့်တောင်းထိုက်
 သော၊ ဉာတိ-ဆွေမျိုးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော?” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မေးတော်
 မူပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား! မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကနိဋ္ဌဘာတာ-ညီငယ်သည်၊
 အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ တံ-ထို
 ညီငယ်ကို၊ အာပုစ္ဆာဟိ-ပန်ကြားချေလော၊ ဝါ-ခွင့်တောင်းချေလော၊ ဣတိ-
 ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-ထိုမဟာပါလသည်၊ သာဓူတိ-ကောင်းပါပြီဘုရား
 ဟု၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ-ဝန်ခံ၍၊ (ကတိပေး၍)၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုး၍၊ ဂေဟံ-
 သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ကနိဋ္ဌ-ညီဖြစ်သူကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ တာတ-
 ငါ့ညီ! မယံ-ငါ၏၊ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ-ဤအိမ်၌၊ သဝိညာဏကမ္ပိ-စိတ်နှင့်တကွ
 ဖြစ်သည်သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-သက်ရှိသော်လည်းဖြစ်သော၊ အဝိညာဏ-
 ကမ္ပိ-စိတ်မရှိသည်သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-သက်မဲ့သော်လည်းဖြစ်သော၊
 ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ယံ ဓနံ-အကြင်ဥစ္စာသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံ

သော၊ တံ-ထိုဥစ္စာသည်၊ တဝ-သင်၏၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ နံ-တာဝန်ကို၊ ပဋိပဇ္ဇာဟိ-ယူလော၊ [ဓနံ ပဋိပဇ္ဇ ၈၈၊-ဇ၊ ၄-၇၊ ၁၆၄။] ကုတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ တုမေ ပန-သင်တို့သည်ကား၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရိဿထ-ပြုကုန်မည်နည်း? ကုတိ-ဤသို့၊ အာဟ-မေးပြီ၊ အဟံ-ငါသည်၊ သတ္ထု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိ-ကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရှင်ရဟန်းပြုတော့မည်၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ ဘာတိက-အစ်ကို! ကိ-ဘာကို၊ ကထေသိ-ပြောလိုက်သနည်း? တွံ-သင့်ကို၊ မေ-ကျွန်တော်သည်၊ [လဒ္ဓေါ-၌စပ်၊] ဝါ-၏၊ [မာတရိ၊ ပိတရိ-၌စပ်၊] မာတရိ-အမေသည်၊ မတာယ-သေလသော်၊ မာတာ ဝိယ-အမေကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပိတရိ-အဖေသည်၊ မတေ-သေလသော်၊ ပိတာ ဝိယ-အဖေကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပါပြီ၊ တေ-သင်၏၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ မဟာဝိ-ဘဝေါ-များစွာသောစည်းစိမ်ဥစ္စာသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊) ဂေဟံ-အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ-နေကုန်သော်သာ၊ ဝါ- လျက်သာ၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကာတု-ပြုခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုပါကုန်နှင့်၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြ။

ဂေဟံ အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ။ ။ အထက်၌ လက္ခဏအနက်ပေးခဲ့သည်၊ အန္တပစ္စည်းဆုံးသော ပုဒ်များနောင် တတိယာဝိဘတ်ရှိလျှင် ကရိုဏ်း(ကတ္တား)အနက်၊ လက္ခဏအနက်၊ ဟိတ်အနက်အားဖြင့် ဂုဗ္ဗိပေးနိုင်သည်၊ ထိုကြောင့် ကတ္တားကြံ၍ “အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ-နေကုန်သည်သာဖြစ်ကုန်သော၊ (တုမေဟိ-တို့သည်၊) ပုညာနိ ကာတု သက္ကာ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဟိတ်ကြံ၍ “တုမေဟိ အဂါရိ-၌၊ အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ-နေကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာ၊ ပုညာနိ ကာတု သက္ကာ”ဟုလည်းကောင်း ပေးနိုင်သည်၊ [ကရိုဏ်း လက္ခဏ၊ ဟိတ်နက်ရ၊ မာနအန္တ တတိယာ-ကစ်ဘာ-၂၊ ၄၈၉။]

ဂေဟံ၌ အနက်။ ။ အဇ္ဈာဝသန္တေဟိ၌ အမိ အဘိ အာဥပသာရတို့ကို အနက်မဲ့ယူ၍ ဂေဟံကို အထက်၌ သတ္တမိအနက်ပေးခဲ့သည်၊ အမိကို အဘိဘဝန အနက်၊ အာကို မရိယာဒအနက်ယူလျှင် ဂေဟံ၌ ကံအနက်တည်း၊ “ဂေဟံ-ကို၊ အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နေကုန်လျက်သာ”ဟု ပေး (မောဂ်-၂၊ ၂၊ မောဂ်နိ-၁၊ ၁၅၂)။ အဋ္ဌကထာအလိုကား ဥပသာရအနက်ရှိသည်

တာတ-ငါ့ညီ! အဟံ-သည်၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတ္တာ-
 ၍၊ ယရာဝါသေ-အိမ်ဟူသောနေရာ၌၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာမိ-
 မစွမ်းနိုင်၊ သတ္တာရာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အတိသဏှသုခုမံ-အလွန်သိမ်
 မွေ့နူးညံ့သော၊ တိလက္ခဏံ-သုံးပါးသောလက္ခဏာသို့၊ ဝါ-လက္ခဏာယာဉ်
 သုံးပါးသို့၊ အာရောပေတွာ-ရှေးရှုတက်ရောက်စေ၍၊ ဝါ-တင်၍၊ အာဒိမဇ္ဈ-
 ပရိယောသာနကလျာဏော-အစအလယ်အဆုံးတို့၌ ကောင်းသော၊ ဓမ္မော-
 တရားကို၊ ဒေသိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သော-ထိုတရားကို၊ အဂါရမဇ္ဈေ-
 အိမ်၏အလယ်၌၊ ဝသန္တေန-နေသူသည်၊ ပူရေတုံ-ပြည့်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-
 ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်။ တာတ-ငါ့ညီ! ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရဟန်း
 ပြုတော့မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဘာတိက-အစ်ကို! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊
 တရုဏာယေဝ-နုပျိုကုန်သေးသည်သာ၊ အတ္တ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ မဟလ္လက-
 ကာလေ-ကြီးသူ၏အခါ၌၊ ဝါ-ကြီးရင့်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိဿထ-ရှင်ရဟန်းပြု
 ရကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ တာတ-ငါ့ညီ! ဟိ (ယသ္မာ)-အကြင်
 ကြောင့်၊ မဟလ္လကဿ-ကြီးရင့်သူ၏၊ (ဟတ္ထပါဒါ-၌စပ်)၊ ဝါ-အား၊ (အန-
 သဝါ-၌စပ်)၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဟတ္ထပါဒါပိ-လက်ခြေတို့သည်သော်လည်း၊
 အနဿဝါ-နားမထောင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊
 ဝသေ-အလို၌၊ န ဝတ္တန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ ဉာတကာ ပန-ဆွေမျိုးတို့သည်ကား၊
 ကိမဂီ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဝသေ-အလို၌၊ ဝတ္တန္တိ-
 ဖြစ်ကုန်အံ့နည်း၊) [“ပန-အနွယ်ကား”ဟု ပေါ်အောင်ပေးနိုင်သည်၊ “ကိမဂီန္တိ
 ပဂေဝ . . . ကော ပန ဝါဒေါ ကိမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ(ဓမ္မဋ္ဌိ)”ဟူသော အဖွင့်အလို “ဉာတကာ
 ပန-ကား၊ ကိမဂီ-အဘယ်မှာ ပြောဆိုဖွယ်ရှိတော့အံ့နည်း”ဟု အလွယ်ပေး။] (တသ္မာ-
 ထိုကြောင့်) သွာဟံ(သော+အဟံ)-ထိုငါသည်၊ တဝ-သင်၏၊ ကထံ-စကားကို၊
 န ကရောမိ-မပြုနိုင်၊ ဝါ-မလိုက်နာနိုင်၊ သမဏပဋိပတ္တိယေဝ-ရဟန်းတို့၏

ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ သတ္တမိအနက်သာတည်း(ဒိ. ၄-၁, ၂၁၈၊ သီဘာ-၃, ၃၀၂)။
 သီဇီသစ်-၂, ၂၁၀၌ကား “ကမ္မပ္ပဝစနိယယုတ္တေဖြင့် သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာသက်”
 ဟု ဆို၏။ သို့သော် ဤနေရာ၌ အဓိသည် ကမ္မပ္ပဝစနိယမဟုတ်သောကြောင့် စဉ်းစား
 ပါဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူ၏(သီဘာ-၃, ၃၀၁)။

အကျင့်ကိုသာ၊ ပူရေဿာမိ-ဖြည့်ကျင့်တော့မည်။

ဇရာဇေရိတာ ဟောန္တိ၊ ဟတ္ထပါဒါ အနဿဝါ။

ယဿ သော ဝိဟတတ္ထာမော၊ ကထံ ဓမ္မံ စရိဿတိ။

ယဿ- အကြင်သူ၏။ ဟတ္ထပါဒါ- လက်ခြေတို့သည်။ ဇရာဇေရိတာ- ဇရာကြောင့် အိုမင်းကုန်သည်။ ဝါ- ဇရာညှင်း၍ အိုမင်းကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍) [အဇီတိ ဇေရော၊ ဇရဓာတ်၊ ဇရပစ္စည်း(မောဂ်-၇၊ ၁၅၂)၊ ဇေရော+ယေသံ အတ္တိတိ ဇေရိတာ၊ (တစ်နည်း) ဇေရံ + ကတော ဂတာ ဇေရိတာ၊-ဓမ္မဋီ။] အနဿဝါ- နားမထောင်ကုန်သည်။ ဝါ-အလိုအတိုင်း မဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ သော-ထိုသူသည်။ ဝိဟတတ္ထာမော-ပျက်စီးသော အားအင်ရှိသည်။ (ဟုတွာ-၍) ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ဓမ္မံ- တရားကို၊ စရိဿတိ- ကျင့်နိုင်ပါ တော့အံ့နည်း။

တာတ-ငါ့ညီ! အဟံ-ငါသည်။ ပဗ္ဗဇိဿာမိ ဧဝ-ရှင်ရဟန်းပြုတော့မည်သာ၊ ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တဿ-ထိုညီသည်၊ ဝိရဝန္တဿေဝ-ပြောဆိုမြည်တမ်းနေစဉ်ပင်၊ သတ္တု-၏။ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊ လဒ္ဓပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒေါ-ရအပ်ပြီးသောရှင်အဖြစ်ရဟန်းအဖြစ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ-၍) အာစရိယုပဇ္ဇာယာနံ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏။ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဉ္စဝဿာနိ-ငါးဝါတို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-နေ၍၊ ဝုဠဝဿော-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးသည်။ ဝါ-ဝါကျွတ်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ-၍) ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ ဝါ-သော်၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍။

ဝိရဝန္တဿေဝ။ ။ အနာဒရအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်၊ အနာဒရိယကြိယာကို “စဉ်” ဟု ပေးခြင်းမှာ ပေးရိုးအနက်တည်း၊ “ဝိရဝန္တဿေဝ-ပြောဆိုမြည်တမ်းနေသည်သာ ဖြစ်သော၊ တဿ-ထိုညီကို၊ (အနာဒရိယ-အလေးမထားမူ၍)”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ထိုသို့ ပေးခြင်းကို ဆရာတို့ နှစ်သက်တော်မမူ။(နိဒ္ဒေသ၊ ဗာ၊ ဗာဠီ၊ ကစ်ဘာ-၁၊ ၄၃၄) [ဝိရဝန္တဿေဝါတိ အနာဒရေတ္ထေ သာမိဝစနံ၊ ဝိရဝန္တံ ကနိဋ္ဌဘာတရံ အနာဒရံ ကတွာ၊-ဓမ္မဋီ။]

ဝုဠဝဿော။ ။ ဝသိတ္တာတိ ဝုဠော၊ ဝဿံ+ဝုဠော ဝုဠဝဿော၊ ဝဿနှင့်

ပုစ္ဆိ-မေးလျှောက်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးလျှောက်သနည်း?) ဘန္တေ-မြတ်စွာ ဘုရား! ကုမသ္မိံ သာသနေ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဓုရာနိ-တာဝန်တို့သည်၊ ကတိ-အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း! ဂန္ထဓုရ်-ဂန္ထဓုရလည်းကောင်း၊ ဝါ-စာပေကျမ်းစာကို ဆောင်ခြင်းဟူသော တာဝန်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဓုရ်-ဝိပဿနာဓုရလည်းကောင်း၊ ဝါ-အနိစ္စ စသောအားဖြင့် ထူးခြားစွာ ရှုမှတ်ပွားများခြင်းဟူသော တာဝန်လည်းကောင်း၊ ကုတိ-ဤသို့ ဒွေယေဝ-၂မျိုးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓုရာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏။) ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား! ဂန္ထဓုရ်-ဂန္ထဓုရသည်၊ ကတမံ ပန-အဘယ်ပါနည်း? ဝိပဿနာဓုရ်-သည်၊ ကတမံ ပန-နည်း? ကုတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ပြီ၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပညာနုရူပေန-ပညာအားလျော်သောအားဖြင့်၊ ဝါ-ပညာဉာဏ်အလျောက်၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ (နိကာယံ) ဝါ-နိကာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-၂မျိုးကုန်သော၊ နိကာယေ ဝါ-နိကာယ်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ တေပိဋကံ-၃ပုံသော ပိဋကတို့၏ အပေါင်းဟူသော၊ ဝါ-ပိဋက၃ပုံဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဝါ ပန-ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ပနနိပါတ်

ဝုဋ္ဌကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ (တစ်နည်း) ဝုဋ္ဌော+ဝသော အဿာတိ ဝုဋ္ဌဝသော-နေအပ်ပြီးသော မိုးလရှိသည်(သီဘာ-၃, ၂၈၈)၊ ဝဿိတ္တာတိ ဝုဋ္ဌံ၊ ဝုဋ္ဌံ+ဝဿံ ဧတေနာတိ ဝုဋ္ဌဝသော(မအူပါရာနိ-၁, ၄၃၀)”ဟုပြု။

ဂန္ထဓုရ်။ ။ ဂေါ ဉာဏံ ထာတိ တိဌတိ ဧတ္တာတိ ဂန္တော၊ [ဂေါ+ထာ+အာ၊ဓမ္မဋီ၊ “ဂန္တောတိ ပရိယတ္တိဟရဏံ(ဝိသုဒ္ဓိ-၁, ၉၁၊ သာရတ္ထ-၂, ၂၁၁)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် ကျမ်းစာကို ဆောင်ခြင်းအထိယူ၊ သို့မဟုတ် “ဂန္ထဿ+ဟရဏံ ဂန္တော(ဟရဏပုဒ်ကျေ)”ဟု ကြံ၊ ထိုနောင် “ဓုဗ္ဗတိ ဟိံသတီတိ (တာဝန်ထမ်းဆောင်သူကို ညှဉ်းဆဲတတ်သောကြောင့်) ဓုရ်၊ [ဓုဗ္ဗိ+အ၊ ဗ္ဗကိုရပြု၊-သီဘာ-၂, ၂၁၂၊ နိဘာ-၂, ၃၉၀။] ဂန္တောယေဝ+ဓုရ် ဂန္ထဓုရ်”ဟု ဆက်ပါ။

တေပိဋကံ။ ။ တိဏိ+ပိဋကနိ၊ တိဏ္ဏံ ပိဋကနံ+သမူဟော (သမာဟာ-ရော) ဝါ တေပိဋကံ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် (တေ မေကဝစနေသု စဉ် စသဒ္ဓါဖြင့်) တိကို တေပြု(ရူ-၂၄၈၊ ဝိဗော-၆၄)။ (တစ်နည်း) တိဏိ+ပိဋကနိ တိပိဋကံ၊

အနက်မဲ့၊ ဥဂ္ဂဏှိတွာ-သင်ယူ၍၊ တဿ-ထိုနိကာယ်ပိဋကတ်ကို၊ ဓာရဏံ-ဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကထနံ-ဟောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါစနံ-ဆိုစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပို့ချခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤတာဝန်အားလုံးသည်၊ ဂန္ထဓုရံ နာမ-ဂန္ထဓုရမည်၏၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ သလ္လဟကုတိတ္တိနော-ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးမှုရှိသော၊ ပန္နသေနာသနာဘိရတဿ-အစွန့်အဖျားကျသော ကျောင်း၌ လွန်စွာမွေ့လျော်သော ရဟန်း၏၊ အတ္တဘာဝေ-အတ္တဘော၌၊ ဝါ-ခန္ဓာကိုယ်၌၊ ခယဝယံ-ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းအာရုံရှိသော ဝိပဿနာဘာဝနာကို၊ ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ သာတစ္ဆေကိရိယဝသေန-အမြဲပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိပဿနံ-ဝိပဿနာကို၊ ဝဗေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ အရဟတ္တဂ္ဂဟဏံ-

တိပိဋကမေဝ တေပိဋကံ၊ တိပိဋက+ဏ၊ တိ၌ ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြု။ (ဒီဋီ-၂၊ ၁၅၁၊ သံဋီ-၂၊ ၅၁၆၊ အံဋီ-၃၊ ၂၅၅၊ ရူ-၂၄၈၊ ဝိဗော-၆၄)

ခယဝယံ ပဌပေတွာ။ ။ အထက်၌ နိဘာ-၂၊ ၁၂၆အတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ ဤသို့ပေးခြင်းသည် “ခယဝယံ ပဌပေတွာတိ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ(မဋီ-၃၊ ၃၀၄)” ဟူသော အဖွင့်နှင့် ညီ၏။ ထို၌ အာရဘိတွာဖြင့် ပဌပေတွာ၌ ပသဒ္ဓါ အာရမ္မ(စတင်အားထုတ်ခြင်း)အနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည်။ စတင်အားထုတ်ခြင်းဟူသည်လည်း ဖြစ်စေခြင်းပင်ဖြစ်ရကား “ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍”ဟု ပေးရသည်။ “ခယဝယံ+အာရမ္မဏံ ဧတိဿာတိ ခယဝယံ”ဟုပြု၊ အာရမ္မဏအကျေကြီ။ (အဘိ. ဋ-၂၊ ၂၀၄၊ မူလဋီ-၂၊ ၁၄၅)

တစ်နည်း။ ။ သတိပဋ္ဌာန၌ ပဋ္ဌာနကို ဂုဏ်နည်းဖွင့်ရာ တတိယနည်း၌ ပသဒ္ဓါ၏ ထွန်းပြနက်ကို “အလွန်အကဲ ပြေးဝင်ခြင်း(သက်ဝင်ခြင်း)အနက်”ဟု ဆို၏ (အဘိ. ဋ-၂၊ ၂၀၄မူလဋီကာ-၂၊ ၁၄၅)။ ဤ၌ ထိုအနက်ကိုယူ၍ “ခယဝယံ-ကုန်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောသို့၊ ပဌပေတွာ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်တည်နေစေ၍”ဟုပေး၊ (တစ်နည်း) ဥပဋ္ဌာန(စွဲမြဲစွာတည်ခြင်း-ထင်ခြင်း)အနက်ဟော ယူ၍ “ခယဝယံ-ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းသဘောကို၊ ပဌပေတွာ-ဉာဏ်၌ စွဲမြဲစွာ တည်စေ၍၊ ဝါ-ဉာဏ်၌ ထင်စေ၍”ဟု ပေး။ “ခယဝယံ-ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို၊ ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ကုန်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောမှာ ဖြစ်စေအပ်သောအရာ မဟုတ်၊ သူ့ဘာသာဖြစ်နေသော သဘောသာ ဖြစ်သောကြောင့် မကောင်းပါ။

အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရယူခြင်းဟူသော၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤတာဝန်သည်၊ ဝိပဿနာ ဓုရံ နာမ-ဝိပဿနာဓုရမည်၏။ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ ဘန္တေ-မြတ်စွာ ဘုရား! အဟံ-သည်၊ မဟလ္လကကာလေ-ကြီးရင့်သူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-ကြီးရင့်ရာ အခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဂန္ထဓုရံ-ကို၊ ပူရေတုံ-ပြည့်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်တော့ပါ။ ဝိပဿနာဓုရံ ပန-ဝိပဿနာဓုရကိုကား၊ ပူရေဿာမိ-ပြည့်စေပါမည်၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်ပါမည်၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ကထေထ-ဟောတော်မူပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ အထ-ထိုသို့လျှောက်ရာအခါ၌၊ အဿ-ထိုမဟာပါလအား၊ သတ္တာ-သည်၊ ယာဝအရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ် တိုင်အောင်၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ။

သော-ထိုမဟာပါလသည်၊ သတ္တာရံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အတ္တနာ-မိမိနှင့်၊ သဟဂါမိနော-အတူသွားမည်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း တို့ကို၊ ပရိယေသန္တော-ရှာလသော်၊ သဌိ-ခြောက်ဆယ်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း တို့ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက် ၍၊ ဝိသယောဇနသတမဂ္ဂံ-ယူဇနာ ၁၂၀ ရှိသော ခရီးကို၊ ဂန္တာ-သွားပြီး၍၊ ဝါ-သွားပြီးလသော်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ပစ္စန္တဂါမံ-အစွန် အဖျား၌ ဖြစ်သောရွာသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ တတ္ထ-ထိုရွာ၌၊ သပရိဝါရော- အခြံအရံရဟန်းတို့နှင့် တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိက္ခာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ဝတ္တသမ္ပန္နေ-ကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံကုန် သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်၍သာလျှင်၊ ဝါ-မြင်လျှင်မြင်ခြင်း၊ ပသန္တ- စိတ္တာ-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာသနာနိ-နေရာတို့ကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ပဏီတေန-မွန်မြတ်သော၊ အာဟာရေန-ဆွမ်းစသောအာဟာရဖြင့်၊ ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီး၍၊ “ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့! အယျာ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ် သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကြမည်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေး၍၊ “ဥပါသကာ-ဥပါ သကာတို့! ယထာဖာသုကဋ္ဌာနံ-အကြင်ကြင်ချမ်းသာရာအရပ်သို့၊ (ဂစ္ဆာမ-

သွားကုန်အံ့။” ကုတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိ ကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ “ဘဒ္ဒန္တာ-အရှင်တို့သည်၊ ဝဿာဝါသံ-မိုးလ ပတ်လုံးနေရာဖြစ်သော၊ ဝါ-မိုးလပတ်လုံးနေခြင်းငှာ၊ သေနာသနံ-ကျောင်းအိပ် ရာနေရာကို၊ ပရိယေသန္တိ-ရှာနေကုန်၏။” ကုတိ-သို့၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ “ဘန္တေ- အရှင်ဘုရားတို့၊ အယျာ-တို့သည်၊ ကုမံ တေမာသံ-ဤဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး၊ ကုဓ-ဤရွာ၌၊ သစေ ဝသေယျံ- အကယ်၍နေကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊) မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ သရဏေသု-သရဏဂုံတို့၌၊ ပတိ- ဌာယ-တည်၍၊ သီလာနိ- သီလတို့ကို၊ ဂဏေယျာမ-ယူနိုင်ကုန်ရာ၏။” ကုတိ- သို့၊ အာဟံသု-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ တေပိ-ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း၊ “မယံ-တို့ သည်၊ ကုမာနိ ကုလာနိ-ဤအမျိုးတို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဘဝနိဿရဏံ- ဘဝမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းအကျင့်ကို၊ ဝါ-ဘဝမှ လွတ်မြောက်အောင်၊ ကရိ- သာမ-ပြုကျင့်ကုန်အံ့၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ အဓိဝါသေသံ-မိမိတို့၏ အထက် ၌ ဝင်သက်တည်နေစေကုန်ပြီ၊ ဝါ-လက်ခံကုန်ပြီ။

မနုဿာ-တို့သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဋိညံ-ဝန်ခံမှု ကို၊ ဝါ-ကတိစကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းကို၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိတွာ- သုတ်သင်ရှင်းလင်း၍၊ ရတ္တိဌာနဒိဝါဌာနာနိ-ညဉ့်၌နေရာအရပ်၊ နေ့၌နေရာ အရပ်တို့ကို၊ ဝါ-ညဉ့်နေရာ၊ နေ့နေရာတို့ကို၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြီးစီးစေ၍၊ အဒံသု- ပေးလှူကုန်ပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ နိဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊ တမေဝ ဂါမံ- ထိုရွာသို့သာ၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်ကုန်၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နေ-ထို ရဟန်းတို့သို့၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ ဝေဇ္ဇော-ဆေးဆရာသည်၊ ဥပ- သင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ “ဘန္တေ-တို့၊ ဗဟူနံ-များစွာသောလူတို့၏၊ ဝသန- ဌာနေ-နေရာအရပ်၌၊ အာဟာသုကမ္ပိ နာမ-မချမ်းသာခြင်းမည်သည်လည်း၊ (မကျန်းမာခြင်းမည်သည်လည်း)၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ တသ္မိ-ထိုမချမ်းသာ ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လသော်၊ မယံ-တပည့်တော်အား၊ ကထေယျာထ-ပြော ပါကုန်၊ ဘေသဇ္ဇံ-ဆေးကို၊ ဝါ-ဆေးကုသမှုကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုလုပ်ပေးပါမည်။” ကုတိ-ဤသို့၊ ပဝါရေသိ-ဖိတ်ကြားပြီ။ ထေရော-မဟာပါလထေရ်သည်၊

ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ-ဝါကပ်ရာနေဉ္စ၊ [ဥပနယတိ ဧတ္ထာတိ ဥပနာယိကော၊
 ဝဿဿ+ဥပနာယိကော ဝဿူပနာယိကော(မအူပါရာနိ-၁, ၄၂၈)။] တေ ဘိက္ခု-
 တို့ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးသနည်း?)
 “အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ ဣမံ တေမာသံ-ဤ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး၊ ကတိဟိ-
 အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ ဣရိယာပထေဟိ-ဣရိယာပုထ်တို့ဖြင့်၊ ဝီတိ-
 နာမေဿထ-ကုန်လွန်စေကြမည်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ဘန္တေ-ရား!
 စတူဟိ-၄ပါးကုန်သော၊ (ဣရိယာပထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝီတိနာမေဿာမ-ကုန်
 လွန်စေကြပါမည်၊) ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်ပြီ။ အာဝုသော-တို့! ဧတံ-
 ဤသို့ ဣရိယာပုထ်၄ပါးဖြင့် ကုန်လွန်စေခြင်းသည်၊ ကိံ ပန-အဘယ်သို့လျှင်၊
 ပတိရူပံ-သင့်လျော်မည်နည်း၊ အပ္ပမတ္တေဟိ-မမေ့မလျော့သူတို့သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ
 နနု-ဖြစ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ ဟိ-မှန်၏၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊
 ဓရမာနကဿ-သက်တော်ထင်ရှားရှိတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကာ-
 အထံတော်မှ၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အာဂတာ-လာခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓါ စ
 နာမ-ဘုရားရှင်တို့မည်သည်ကိုလည်း၊ ပမာဒေန-မေ့လျော့ခြင်းဖြင့်၊ အာ-
 ရာဓေတုံ-နှစ်သက်စေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ဝေါ-သင်တို့သည်၊ တေ-
 ထိုဘုရားရှင်တို့ကို၊ ကလျာဏဇ္ဈာသယေန-ကောင်းသော အလိုဆန္ဒဖြင့်၊
 အာရာဓေတဗ္ဗာ-နှစ်သက်စေထိုက်ကုန်၏။ စ-ဆက်ဉ္စ၊ ပမတ္တဿ နာမ-
 မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်မည်သူဖို့၊ ဝါ-မေ့လျော့သူအတွက်၊ စတ္တာရော-၄ပါး
 ကုန်သော၊ အပါယာ-အပါယ်တို့သည်၊ သကဂေဟသဒိသာ-မိမိ၏ အိမ်နှင့်
 တူကုန်၏၊ အာဝုသော-တို့! အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့သူတို့သည်၊ ဟောထ-
 ဖြစ်ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! တုမေ ပန-အရှင်ဘုရား

ဣရိယာပထေဟိ။ ။ “ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ၊ ဣရိယာယ+ပထာ ဣရိ-
 ယာပထာ”နှင့်အညီ ကိုယ်အမူအရာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော “သွားခြင်း၊
 ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း”တို့ကို “ဣရိယာပုထ်”ဟု ခေါ်ဆိုသည်၊ သွား-ရပ်-
 ထိုင်-လျောင်းအနိုက်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်အတန်းကို ကောက်ယူရသည်။ (သာရတ္ထ-
 ၁, ၂၀၃)

တို့သည်ကား၊ ကိ-အဘယ်သို့၊ (ဝီတိနာမေဿထ-ကုန်လွန်စေကုန်မည် နည်း?) က္ကတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ အာဝုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ တိဟိ- (သွား-ရပ်-ထိုင်အားဖြင့်) သုံးမျိုးကုန်သော၊ ကုရိယာပထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝီတိ-နာမေဿာမိ-ကုန်လွန်စေပါမည်၊ ပိဋ္ဌ-ကျောက်ကုန်းကို၊ န ပဿာရေဿာမိ-ဆန့်တော့မည်မဟုတ်၊ က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! သာဓု-ကောင်းပါ၏။ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့ကုန်သည်၊ ဟောထ-ဖြစ်ပါကုန်လော၊ က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်ကုန်ပြီ။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ထေရဿ-မဟာပါလထေရ်သည်၊ နိဒ္ဒ-အိပ်ခြင်းသို့၊ အနောက္ကမန္တဿ-မသက်ရောက်လသော်၊ ပဌမမာသေ-ပဌမလသည်၊ ဝါ-ဝါဆိုလသည်၊ အတိက္ကန္တေ-လွန်လသော်၊ မဇ္ဈိမမာသေ-မဇ္ဈိမလသည်၊ ဝါ-ဝါခေါင်လသည်၊ သမ္ပတ္တေ-ရောက်လသော်၊ အက္ခိရောဂေါ-မျက်စိရောဂါ သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ။ ဆိဒ္ဓဃဋ္ဌတော-ပေါက်သော ရေအိုးမှ၊ ဥဒကဓာရာ ဝိယ-ရေအလျဉ်တို့ကဲ့သို့၊ အက္ခိဟိ-မျက်လုံးတို့မှ၊ အဿုဓာရာ-မျက်ရည်အလျဉ် တို့သည်၊ ပဏ္ဍရန္တိ-ယိုစီးကုန်၏။ သော-ထိုမဟာပါလထေရ်သည်၊ သဗ္ဗရတ္တိ-အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဝါ-တစ်ညလုံး၊ သမဏဓမ္မံ-ရဟန်းတရားကို၊

နိဒ္ဒ အနောက္ကမန္တဿ။ ။ အနောက္ကမန္တဿကို သတ္တမိ(လက္ခဏ)အနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ “ပဌမမာသေ-သည်၊ အတိက္ကန္တေ-သော်၊ မဇ္ဈိမမာသေ-သည်၊ သမ္ပတ္တေ-သော်၊ နိဒ္ဒ-အိပ်ခြင်းသို့၊ အနောက္ကမန္တဿ-သော၊ ထေရဿ-၏၊ အက္ခိရောဂေါ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ”ဟုလည်း တစ်နည်းပေးပါ။ ဆက်ဥးအံ့-မဟာပါလထေရ်သည် စုတင်၏ အစွမ်းဖြင့် လျောင်းခြင်းကုရိယာပုထ်ကိုသာ ပယ်သည်။ ဘဝင်ကျလျက် ပကတိ အိပ်စက်ခြင်းကို ပယ်သည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒအရ လျောင်းခြင်းကုရိယာပုထ်ကို ယူရသည်။ ဘဝင်ကျလျက် ပကတိအိပ်စက်ခြင်းကို မယူရဟု ဓမ္မဋ္ဌိ၌ ဆို၏။ သို့သော် မျက်စိရောဂါ ဖြစ်ရသည်မှာ တကယ်ကို မအိပ်စက်ခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ရကား ဘဝင်ကျလျက် ပကတိအိပ်စက်ခြင်းကိုပါ ယူသင့်သည်။

သမဏဓမ္မံ။ ။ အတ္တနော ကိစ္စံ နာမ သမဏဓမ္မော၊ သင်္ခေပတော သီလသမာဓိ-ပညာ(ထေရေ ၄-၂၊ ၂၇၄)၊ ဈာနံ ဝါ မဂ္ဂေါ ဝါ ဖလံ ဝါ သမဏဓမ္မော နာမ(ပါစိ ယော-၄၂)၊ ကော ဧသ ဘန္တေ သမဏဓမ္မော နာမာတိ၊ ဒွတ္တိသာကာရေ သဇ္ဈာယံ

ကတွာ-ပြုကျင့်၍၊ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနေ-အရုဏ်တက်ရာအခါ၌၊ ဂဗ္ဘံ-အိပ်ခန်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည့်လည်ရာအချိန်၌၊ ဝါ-ဆွမ်းခံကြချိန်၌၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘိက္ခာစာရဝေလာ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာ အချိန်ပါတည်း၊ ဝါ-ဆွမ်းခံကြချိန်ပါတည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ အာဟံသု-လျှောက်ကုန်ပြီ။ အာဝုသော-တို့! တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ပတ္တစီဝရံ-သပိတ်သင်္ကန်းကို၊ ဂဏှထ-ယူကြလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်ပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တဿ-ထိုမဟာပါလထေရ်၏၊ အက္ခိဟိ-တို့မှ၊ အဿုနိ-မျက်ရည်တို့ကို၊ ပုပ္ဖရန္တေ-ယိုစီးနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ဧတံ-ဤမျက်ရည်ယိုစီးခြင်းသည်၊ ကိံ-ဘာကြောင့်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိသု-မေးကုန်ပြီ။ အာဝုသော-တို့? မေ-၏၊ အက္ခိနိ-တို့ကို၊ ဝါတာ-လေတို့သည်၊ ဝိဇ္ဇန္တိ-ထိုးကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့

ကရောမ၊ အတ္တဘာဝေ စ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေမ မဟာဥပါသိကေတိ(ဓမ္မ. ၅-၁, ၁၈၅)။ ဤအဖွင့်များကို ကြည့်၍ သမဏဓမ္မအရ “သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ကောဋ္ဌာသကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရွတ်ဆိုနှလုံးသွင်းခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ အဖြစ်အပျက်ရှုခြင်းတို့ကို ယူနိုင်၏။ သို့သော် ရှေ့နား၌ “ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေသိ”ဟု ဆိုခဲ့သဖြင့် ဤ၌ ကောဋ္ဌာသကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရွတ်ဆိုနှလုံးသွင်းခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ အဖြစ်အပျက်ရှုခြင်းကို သမဏဓမ္မအရ ယူသင့်သည်။ “သမဏာနံ+ဓမ္မော သမဏဓမ္မော(မအူပါနိ-၂, ၃၆၅)” ဟုပြု။

ဘိက္ခာစာရဝေလာယ။ ။ ဘိက္ခာယ စာရော စရဏံ ဧတဿာတိ ဘိက္ခာ-စာရော-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ခြင်းရှိသောရဟန်း၊ [ဘိက္ခာ+စရ+ဏ၊-ဝိမတိ-၂, ၁၁၃]။ ဘိက္ခာယ စရတိတိ ဘိက္ခာစာရော-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်သော ရဟန်း(သာရတ္ထ-၃, ၂၄၇)။ ဘိက္ခာစာရဿ+ဝေလာ ဘိက္ခာစာရဝေလာ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ခြင်းရှိသော(လည့်လည်သော) ရဟန်း၏ အချိန်၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခာစရိယတိ (စရန္တိ) ဧတ္ထာတိ ဘိက္ခာစာရော(အနုဋီ-၂, ၁၈၁၊ ပါစိယော-၅၂၅)၊ စရတိ ဧတ္ထာတိ စာရော၊ ဘိက္ခာယ+စာရော ဘိက္ခာစာရော၊ ဘိက္ခာစာရောယေဝ+ဝေလာ ဘိက္ခာစာရဝေလာ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာအချိန်(သီဘာ-၁, ၂၉၀)။

ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! ဝေဇ္ဇေန-ဆေးဆရာသည်၊ ပဝါရိတာ-ဖိတ်ထားအပ်ပြီး ကုန်သည်။ အမှာ နနု-ဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တဿ-ထိုဆေးဆရာ အား၊ ကထေမ-ပြောဆိုပါကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ အာဂုဿော-တို့! သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဝေဇ္ဇဿ-အား၊ ကထယိသု-ပြောကြကုန်ပြီ။ သော-ထိုဆေးဆရာသည်၊ တေလံ-ဆီကို၊ ပစိတွာ-ချက်၍၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ ထေရော-သည်၊ နာဿယ-နှာခေါင်း၌၊ တေလံ-ဆီကို၊ အာသိဉ္စန္တော-လောင်းထည့်လသော်၊ (ခပ်လသော်)၊ နိသိန္န-ကောဝ-ထိုင်လျက်သာ၊ (ထိုင်ရင်းသာ)၊ [“နိသိန္နကောဝ-ထိုင်သည်သာ၊ (ဟုတွာ-၍)”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး။] အာသိဉ္စိတွာ-လောင်းထည့်ပြီး၍၊ (ခပ်ပြီး၍)၊ အန္တောဂါမိ-ရွာတွင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ။ ဝေဇ္ဇော-သည်၊ တံ-ထိုမဟာပါလထေရ်ကို၊ ဒိဿာ-၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ လျှောက်သနည်း?) “ဘန္တေ-ရား! အယုဿ-အရှင်၏၊ အက္ခိနိ-တို့ကို၊ ဝါတော-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ကိရ-ထိုးသတဲ့ဆို” ဣတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ပြီ။ ဥပါသက-ဥပါသကာ! အာမ-အိမ်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! မယာ-တပည့်တော်သည်၊ တေလံ-ကို၊ ပစိတွာ-၍၊ ပေသိတံ-ပို့စေအပ်ပါပြီ၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ နာဿယ-၌၊ တေလံ-ကို၊ အာသိတ္တံ-သွန်းလောင်းအပ်ပြီလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ ဥပါသက-ကာ! အာမ-အိမ်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သနည်း? ဝါ-ဘယ်လိုနေသနည်း? ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ ဥပါသက-ကာ! ရုဇ္ဇတေဝ-နာကျင်သည်သာတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ ဝေဇ္ဇော-သည်၊ “မယာ-ငါသည်၊ ဧကဝါရေနဝ-တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝူပသမနသမတ္တံ-ငြိမ်းစေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ တေလံ-ကို၊ ပဟိတံ-ပို့စေအပ်ပြီ၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ ရောဂေါ-သည်၊ န ဝူပသန္တော န ခေါ-မငြိမ်းသနည်း” ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-တွေး၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ နိသိဒိတွာ-ထိုင်၍၊ တေလံ-ဆီကို၊ အာသိတ္တံ-လောင်းထည့်အပ်ပါသလော၊

အမှာ။ ။ အသ+မ၊ မကိုမှဖြု၊ ဓာတွန်သ်ကိုချေ၍ “အမှ”ဟု ရှိသင့်သော်လည်း ရွတ်လွယ်စေခြင်းငှာ ဒီယပြု၍ “အမှာ”ဟု ရှိရသည်။

နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ (တေလံ-ကို၊ အာသိတ္တံ-လော?)” က္ကတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ။ ထေရော-သည်၊ တုက္ကီ-ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ပုစ္ဆိယမာနောပိ-မေးအပ်ပါသော်လည်း၊ န ကထေသိ-မပြော။ သော-ထိုဆေးဆရာသည်၊ “ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ ဩလောကေဿာမိ-ကြည့်အံ့” က္ကတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဂစ္ဆထ-ကြွတော်မူပါကုန်၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-ပြန်လွှတ်၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-ကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ စင်္ကမနနိသီဒနဌာနမေဝ-စင်္ကြံသွားရာအရပ်၊ ထိုင်ရာအရပ်ကိုသာ၊ ဒိသွာ-၍၊ သယနဌာနံ-အိပ်ရာအရပ်ကို၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ဝေါ-တို့သည်၊ နိသိန္ဓေဟိ-ထိုင်ကုန်လျက်၊ အာသိတ္တံ-လောင်းထည့်အပ်သလော? နိပဇ္ဇေဟိ-လျောင်းကုန်လျက်၊ (အာသိတ္တံ-အပ်သလော?)” က္ကတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ထေရော-သည်၊ တုက္ကီ-ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ။ “ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုပါကုန်နှင့်၊ သမဏဓမ္မော နာမ-ရဟန်းတရားမည်သည်ကို၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ယာပေန္တေန-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေသူသည်၊ (မျှတစေသူသည်)၊ ဝါ-စေလျက်၊ ကာတုံ-ပြုကျင့်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ အာသိဇ္ဈထ-လောင်းထည့်ပါကုန်၊” က္ကတိ-သို့၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ယာစိ-တောင်းပန်ပြီ။ “အာဝုသော-ဒါယကာ! တွံ-သင်သည်၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဂစ္ဆ-သွားလော၊ (တစ်နည်း) တာဝ ဂစ္ဆ-သွားဦးလော၊ မန္တေတွာ-တိုင်ပင်ပြီးလသော်၊ ဇာနိ-ဿာမိ-သိရလိမ့်မည်၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဝေဇ္ဇံ-ကို၊ ဥယျောဇေသိ-ပြန်လွှတ်ပြီ။ စ-ဆက်ဦးအံ့၊ တတ္ထ-ထိုရွာ၌၊ ထေရဿ-၏၊ ဉာတီ-ဆွေမျိုးတို့သည်၊ နေဝ (အတ္ထိ)-မရှိကုန်၊ သာလောဟိတာ-သွေးသားတော်စပ်သူတို့သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိကုန်၊ ကေန-အဘယ်သူနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ မန္တေယျ-တိုင်ပင်ရာအံ့နည်း၊ ပန-အဖြေကား၊ ကရဇကောယေန-သုတ်သွေးကြောင့် ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ မန္တေန္တော-တိုင်ပင်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ကိ-အဘယ်သို့ တိုင်ပင်သနည်း?) “အာဝုသော ပါလိတ-ငါ့ရှင် ပါလအမည်ရှိ

သော ခန္ဓာကိုယ်! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဝဒေဟိ-ပြောစမ်းလော၊ တံ-သည်၊ အက္ခိနိ-မျက်လုံးတို့ကို၊ ဩလောကေဿသိ ကိ-ကြည့်မည်လော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓသာသနံ-ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကို၊ (ဩလောကေ-ဿသိ ကိ-လော?) ဟိ-အဖြေကား၊ ဝါ-အကြင်ကြောင့်၊ **အနမတဂ္ဂသ္မိ-**သိ အပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ဝါ-မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြား ရှိသော၊ သံသာရဝဇ္ဇေ-သံသရာဝဋ်၌၊ တဝ-သင်၏၊ အက္ခိကာဏဿ-မျက်စိ ကန်းသူ၏အဖြစ်၏၊ ဝါ-မျက်စိကန်းခြင်း၏၊ ဂဏနာ နာမ-အရေအတွက် မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-သည်သာမကသေး၊ အနေကာနိ-တစ်ပါးမက များ စွာကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓသတာနိ-ဘုရားအရာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသဟ-ဿာနိ-ဘုရားအထောင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အတိတာနိ-လွန်သွားကုန်ပြီ။ တေ-သင်သည်၊ တေသု-ထိုဘုရားရှင်တို့တွင်၊ ဧကဗုဒ္ဓေါပိ-တစ်ဆူသော ဘုရားရှင်ကိုလည်း၊ န ပရိစိဏ္ဍော-မပြုစု၊ မလုပ်ကျွေးအပ်၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဣမံ အန္တောဝဿံ-ဤမှီးတွင်း၌၊ [အန္တောဝဿံ နာမေတန္တိ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဝစနံ(ပါစိ ယော-၄၈၅)] တယော မာသေ-သုံးလတို့ပတ်လုံး၊ န နိပဋ္ဌိဿာမိ-မအိပ်တော့

အနမတဂ္ဂသ္မိ။ ။ အနမတဂ္ဂကို “အညာတဂ္ဂ”ဟုဖွင့်သော မူလဋီကာ-၁၈ အတိုင်းပေးခဲ့သည်။ “န+အမတ+အဂ္ဂ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ “မညတေတိ မတော၊ မတောယေဝ အမတော၊ (အသဒ္ဓါ တဗ္ဗော)၊ အမတော+အဂ္ဂေါ အမတဂ္ဂေါ၊ နတ္ထိ+အမတဂ္ဂေါ ယဿာတိ အနမတဂ္ဂေါ-သိအပ်သောအစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ (တစ်နည်း) န+ အမတော၊ အနမတော+အဂ္ဂေါ ယဿာတိ အနမတဂ္ဂေါ-မသိအပ်သော အစအပိုင်း အခြားရှိသော”ဟုပြု။

တစ်နည်း။ ။ “အနု+အမတ+အဂ္ဂ”ဟုပုဒ်ခွဲ၊ “န+မတော အမတော၊ အမ-တော+အဂ္ဂေါ ယဿာတိ အမတဂ္ဂေါ၊ အနုဂန္ဓာ (အနု အနု)+အမတဂ္ဂေါ အနမတ-ဂ္ဂေါ”ဟုပြု။ “အနမတဂ္ဂသ္မိ-နှစ်ရာထောင်လျှောက်၊ ဉာဏ်ဖြင့်လျှောက်လည်း၊ မဖောက် မပြန်၊ ဧကန်သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ဝါ-နှစ်ရာထောင်လျှောက်၊ ဉာဏ်ဖြင့်လျှောက်လည်း၊ မဖောက်မပြန်၊ ဧကန်မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြား ရှိသော”ဟု ပေး။ (သံ. ၄-၂၊ ၁၄၅၊ သံ. ဋီ-၂၊ ၁၅၀၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၂၁၈၊ နိဘာ. ၁-၆၃၊ ပါရာ. ဘာ၊ ၁-၄၀၁)

အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့အဓိဋ္ဌာန်၍၊ တေမာသံ-သုံးလပတ်လုံး၊ နိဗ္ဗဒ္ဓိဝီရိယံ-စွဲမြဲသော ဝီရိယကို၊ ဝါ-အမြဲမပြတ် ကြိုးစားအားထုတ်မှုကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုတော့အံ့၊ တဿ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ပြုခြင်းကြောင့်)၊ တေ-သင်၏၊ စက္ခုနိ-တို့သည်၊ နဿန္တူ ဝါ-ပျက်စီးမှုလည်း ပျက်စီးပါစေကုန်၊ ဘိဇ္ဇန္တူ ဝါ-ပေါက်ကွဲမှုလည်း ပေါက်ကွဲပါစေကုန်၊ ဗုဒ္ဓသာသနမေဝ-မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော် ကိုသာ၊ ဓာရေဟိ-ဆောင်လော၊ စက္ခုနိ-တို့ကို၊ မာ ဓာရေဟိ-မဆောင်နှင့်၊”

ဣတိ-ဤသို့တိုင်ပင်ပြီ၊ ဘူတကာယံ-မဟာဘုတ်၄ပါး၌မှီသော ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ [ဘူတကာယန္တိ စတုမဟာဘူတနိဿိတံ ခန္ဓပဉ္စကံ၊-ဓမ္မဋီ။] ဩဝဒန္တော-ဆုံးမ လိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဣမာ ဂါထာယော-ဤဂါထာတို့ကို၊ အဘာသိ-ရွတ် ဆိုပြီ။ (ကိ-အဘယ်သို့ရွတ်ဆိုသနည်း?) စက္ခုနိ၊ ပေ၊ ပမဇ္ဇသီတိ-စက္ခုနိ၊ ပေ၊ ပမဇ္ဇသီဟူ၍၊ အဘာသိ-ပြီ။

စက္ခုနိ ဟာယန္တူ မမာယိတာနိ၊ သောတာနိ ဟာယန္တူ တထေဝ ကာယော၊
သဗ္ဗဗ္ဗိဒံ ဟာယတု ဒေဟနိဿိတံ၊ ကိကာရကာ ပါလိတ တွံ ပမဇ္ဇသိ။
 မမာယိတာနိ- ငါ့ဥစ္စာဟု ပြုအပ်ကုန်သော၊ ဝါ- မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော၊

“မာ စက္ခုနိ”တိ ။ ။ ဣတိတစ်လုံးအကျေကြံ၊ သို့မဟုတ် သိလေသနည်း၊ အာဝုတ္တိနည်းစသော နည်းအရ ဣတိကို ၂ခါပေး၊ “ကရဇကာယေန ပန သဒ္ဓိ မန္တေန္တော”သည် “ကေန သဒ္ဓိ မန္တေယျ”ဟူသော အမေးပုစ္ဆာဝါကျ၏ အဖြေပြု ဝိ- သဇ္ဇနာဝါကျ၊ “ဝဒေဟိ၊ ပေ၊ မာ စက္ခုနိ”သည် “ကရဇကာယေန ပန သဒ္ဓိ မန္တေန္တော”၏ တိုင်ပင်ပုံကိုပြသော အာကာရဝါကျ-ဟု ယူ၍ ပေးသည်။

ဩဝဒန္တော။ ။ အဝ+ဝဒ+အန္တ၊ အန္တပစ္စည်းသည် အနာဂတ်ကာလ၊ ကာမ- ထွကို ထွန်းပြ၏၊ ထိုကြောင့် “ဩဝဒန္တော-ဆုံးမလိုသည်ဖြစ်၍၊ (ကြိယာသေသန အနက်)၊ ဝါ-ဆုံးမလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟိတ်အနက်)၊ ဝါ-ဆုံးမလိုသော၊ (ထေရော-သည်)၊ (တုလျာဓိကရဏဝိသေသနအနက်)၊ ဝါ-ဩဝဒန္တော-ဆုံးမလိုလ သော်၊ (လက္ခဏအနက်)”ဟု အနက်၄မျိုး ပေးနိုင်သည်၊ အထက်၌ “ကတ္တားလွန်တို့၊ စပ်စေဖို့ရာ၊ ပုဒ်မပါ၊ ဟုတွာထည့်လေမင်း”နှင့်အညီ ကတ္တားလွန်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ [နာဂတ်ကာလ၊ မာနန္တ၊ ထွန်းပြကာမတ္တာ။ ကာမတ္တမှာ၊ ကြိယာဝိသိသံ၊ ကြောင့်ဟိတ်- ဝိသေ၊ လက္ခဏေ၊ ထွန်းလေ လေးအတ္တာ၊-ရွှေ-၅၃၄-၅။]

စက္ခုနီ- မျက်စိတို့သည်၊ ဟာယန္တ- ယုတ်လျော့မှုလည်း ယုတ်လျော့ပါစေကုန်၊
သောတာနိ-နားတို့သည်၊ ဟာယန္တ- ကုန်၊ ကာယော- တစ်ကိုယ်လုံးသည်၊
တထေဝ- ထို့အတူပင်၊ (ဟာယတု-ယုတ်လျော့မှုလည်း ယုတ်လျော့ပါစေ၊)
ဒေဟနိဿိတံ- ကိုယ်၌မှီသော၊ ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ- ဤအလုံးစုံသည်သော်လည်း၊
ဟာယတု-စေ၊ ပါလိတ-ပါလအမည်ရှိသော ခန္ဓာကိုယ်၊ ကိံ ကာရဏာ-
အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ တံ- သင်သည်၊ ပမဇ္ဇသိ- မေ့လျော့ဘိသနည်း။
[ပါလော+အဿ အတ္ထိတိ ပါလိတော၊ [ပါလ+ဣတ၊] နာမည်က ပါလတည်း၊
ပါလိတမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ပါလိတ-ပါလိတ!”ဟု မပေးရ။]

စက္ခုနီ ဇီရန္တ မမာယိတာနိ၊ သောတာနိ ဇီရန္တ တထေဝ ကာယော၊

သဗ္ဗမ္ပိဒံ ဇီရတု ဒေဟနိဿိတံ၊ ကိံ ကာရဏာ ပါလိတ တံ ပမဇ္ဇသိ။

မမာယိတာနိ- ကုန်သော၊ စက္ခုနီ-တို့သည်၊ ဇီရန္တ- ဆွေးမြေ့မှုလည်း
ဆွေးမြေ့ပါစေကုန်၊ သောတာနိ- တို့သည်၊ ဇီရန္တ- ကုန်၊ ကာယော- သည်၊
တထေဝ- ပင်၊ (ဇီရတု- ဆွေးမြေ့မှုလည်း ဆွေးမြေ့ပါစေ၊) ဒေဟနိဿိတံ-
သော၊ ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ-သော်လည်း၊ ဇီရတု- စေ၊ ပါလိတ- ကိုယ်၊ ကိံ ကာရဏာ-
ကြောင့်၊ တံ- သည်၊ ပမဇ္ဇသိ- နည်း။ [ဋ-၃။]

စက္ခုနီ ဘိဇ္ဇန္တ မမာယိတာနိ၊ သောတာနိ ဘိဇ္ဇန္တ တထေဝ ကာယော၊

သဗ္ဗမ္ပိဒံ ဘိဇ္ဇတု ဒေဟနိဿိတံ၊ ကိံ ကာရဏာ ပါလိတ တံ ပမဇ္ဇသိ။

မမာယိတာနိ-ကုန်သော၊ စက္ခုနီ-တို့သည်၊ ဘိဇ္ဇန္တ- ပျက်စီးမှုလည်း
ပျက်စီးပါစေကုန်၊ သောတာနိ-တို့သည်၊ ဘိဇ္ဇန္တ-ကုန်၊ ကာယော-သည်၊
တထေဝ- ပင်၊ (ဘိဇ္ဇတု- ပျက်စီးမှုလည်း ပျက်စီးပါစေ၊) ဒေဟနိဿိတံ-သော၊
ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ-သော်လည်း၊ ဘိဇ္ဇတု-စေ၊ ပါလိတ-ကိုယ်၊ ကိံ ကာရဏာ-ကြောင့်၊
တံ-သည်၊ ပမဇ္ဇသိ-နည်း။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ တီဟိ-၃ပုဒ်ကုန်သော၊ ဂါထာဟိ-တို့ဖြင့်၊ အတ္တနော-
မိမိအား၊ ဩဝါဒိ-အဆုံးအမကို၊ ဒတ္တာ-ပေးပြီး၍၊ နိသိန္နကောဝ-ထိုင်လျက်
သာလျှင်၊ နတ္ထကမ္ပိ-နှာနှုတ်မှုကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊
ပါဝိသိ-ပြီ။ ဝေဇ္ဇော-သည်၊ တံ-မဟာပါလထေရ်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား!

နတ္ထကမ္ပ-ကို၊ ကတံ ကိ-ပြုအပ်ပြီလော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ဥပါသက-
 ကာ! အာမ-အိမ်း၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့
 ရှုအပ်ပါသေးသနည်း?(ဘယ်လိုနေပါသေးသနည်း?) ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။
 ဥပါသက-ကာ! ရုဇ္ဇတေဝ- နာကျင်သည်သာ၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-
 ရား! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ နိသီဒိတ္တာ-၍၊ နတ္ထကမ္ပ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါ
 သလော? နိပဇ္ဇိတ္တာ-၍၊ (ကတံ-လော?)၊ ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ထေရော-
 သည်၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ပုစ္ဆိယမာနောပိ-
 မေးအပ်ပါသော်လည်း၊ ကိစ္ဆိ-ဘာကိုမျှ၊ န ကထေသိ-မပြော။ အထ-ထိုအခါ၌၊
 နံ-ထိုမထေရ်ကို၊ ဝေဇ္ဇော-သည်၊ “ဘန္တေ-ရား၊ တုမေ-တို့သည်၊ သပ္ပိယံ-
 လျောက်ပတ်သည်ကို၊ န ကရောထ-မပြုကုန်၊ အဇ္ဇတော-ယနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-
 စ၍၊ ‘အသုကေန-ဤမည်သော ဆေးဆရာသည်၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊
 တေလံ-ကို၊ ပက္ကံ-ချက်အပ်ပြီ၊’ ကုတိ-ဤသို့၊ မာ ဝဒိတ္ထ-မပြောပါကုန်နှင့်၊
 အဟမ္ပိ-တပည့်တော်သည်လည်း၊ ‘မယာ-သည်၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့ဖို့၊ ဝါ-
 အတွက်၊ တေလံ-ကို၊ ပက္ကံ-ပြီ၊’ ကုတိ-သို့၊ န ဝက္ခာမိ-မပြောပါ။” ကုတိ-သို့၊
 အာဟ-လျှောက်ပြီ။ သော-ထိုမဟာပါလထေရ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝေဇ္ဇေန-သည်၊
 ပစ္စက္ခာတော-ပယ်စွန့်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “တံ-
 သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝေဇ္ဇေနာပိ-သည်လည်း၊ ပစ္စက္ခာတော-ပယ်စွန့်အပ်သည်၊
 အသိ-၏။ သမဏ-ရဟန်း! ကုရိယာပထံ-ကို၊ မာ ဝိဿဇ္ဇိ-မစွန့်လွှတ်နှင့်၊”
 ကုတိ-ဤသို့ဆုံးမပြီ။

ပဋိက္ခိတ္တော တိကိစ္ဆာယ၊ ဝေဇ္ဇေနာပိ ဝိဝဇ္ဇိတော၊

နိယတော မစ္စုရာဇဿ၊ ကိ ပါလိတ ပမဇ္ဇသိ။

(မယာပိ-ငါသည်လည်း၊ ဝေဇ္ဇော-ဆေးဆရာကို) တိကိစ္ဆာယ- ဆေး
 ကုခြင်းမှ၊ ပဋိက္ခိတ္တော- ပယ်မြစ်အပ်ပြီ၊ ဝေဇ္ဇေနာပိ- ဆေးဆရာသည်လည်း၊
 (အဟံ-ငါ့ကို၊ တိကိစ္ဆာယ-မှ)၊ ဝိဝဇ္ဇိတော-ရှောင်ကြဉ်အပ်ပြီ၊ မစ္စုရာဇဿ-
 သေမင်း၏၊ ဝါ-သေမင်းသည်၊ နိယတော-အမြဲသတ်မှတ်အပ်သူတည်း၊
 [“သေလူတည်း”ဟူလို] (တစ်နည်း) မစ္စုရာဇဿ- သေမင်းအလို့ငှာ၊ ဝါ-

သေမင်းဖို့ နိယတော-မြ၏။ [“သေဖို့ သေချာ၏” ဟူလို။] ပါလိတ-ကိုယ်! ကိ - အဘယ်ကြောင့်၊ တုံ-သည်၊ ပမဇ္ဇသိ-နည်း?။

ဣတိ-သို့၊ ဣမာယ ဂါထာယ-ဤဂါထာဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဩဝဒိတွာ-ဆုံးမပြီး၍၊ သမဏဓမ္မ-ရဟန်းတရားကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။ အထ- ထိုမှနောက်၌၊ မဇ္ဈိမယာမေ-မဇ္ဈိမယာမ်သည်၊ ဝါ-သန်းခေါင်ယာမ်သည်၊ အတိက္ကန္တေ-လွန်လသော်၊ အပုဗ္ဗ-ရှေးလည်းမကျ၊ အစရိမံ-နောက်လည်းမကျ၊ (တစ်နည်း) အပုဗ္ဗ အစရိမံ-မရှေးမနှောင်း၊ (တစ်ချိန်တည်း၌)၊ အဿ-ထို မဟာပါလထေရ်၏၊ အက္ခိနိ စေတ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာ စ- ကိလေသာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဇ္ဇိသု-ပျက်စီးကုန်ပြီ၊ (ပေါက်ကွဲကုန်ပြီ)။ သော-ထိုမဟာပါလထေရ်သည်၊ သုက္ခဝိပဿကော-သုက္ခဝိပဿကဖြစ် သော၊ ဝါ-ဈာန်အစေးမစပ်သဖြင့်၊ ခြောက်ကပ်သော ဝိပဿနာရှိသော၊ အရဟာ-ရဟန္တာသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဂဗ္ဘ-အိပ်ခန်းသို့၊ ပဝသိတွာ-ဝင်၍၊ နိသီဒိ- ထိုင်ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာ အချိန်၌၊ ဝါ-ဆွမ်းခံကြချိန်၌၊ အာဂန္ဓာ-လာ၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘိက္ခာ- စာရကာလော-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာ အချိန်ပါတည်း၊ ဝါ-ဆွမ်းခံကြ ချိန်ပါတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-လျှောက်ကုန်ပြီ။ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့! ကာလော-ဆွမ်းခံချိန်လော? ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ဘန္တေ-ရား! အာမ-မှန်ပါ။ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဂစ္ဆထ-ကြွကြလော။

သုက္ခဝိပဿကော။ ။ ယေ ပန ခဏိကသမာဓိမတ္တေ ဌတွာ ဝိပဿနံ ပဌ- ပေတွာ အဓိဂတအဂ္ဂမဂ္ဂါ၊ တေ အာဒိတော အန္တရန္တရာ စ သမာဓိဇေန ဈာနဇိန ဝိပဿနာဗုဒ္ဓိရံ ပဋိသန္ဓာနာနံ အဘာဝါ သုက္ခာ ဝိပဿနာ ဧတေသန္တိ သုက္ခဝိ- သနာ နာမ(ထေရ. ၄-၂, ၅၄၅)။ ဤအတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ “သမထဘာဝနာသိ- နေဟာဘာဝေန သုက္ခာ လူခါ အသိနိဒ္ဓါ ဝိပဿနာ ဧတေသန္တိ သုက္ခဝိပဿကာ (ဒီဇီ-၂, ၁၁၇၊ သာရတ္ထ-၄၅)”ဟူသော အဖွင့်အလို “သုက္ခဝိပဿကော-သမထ အစေးဓာတ်၊ မယှဉ်စပ်သဖြင့်၊ ခြောက်ကပ်သော ဝိပဿနာရှိသော”ဟု ပေး။ သုက္ခ ဝိပဿနာပုဒ်နောင် သမာသန္တကပစ္စည်းသက်၊ န-ကိုချေ။ (ပါရာဘာ-၁, ၅၈)

ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ။ ဘန္တေ-ရား! တုမေ ပန-တို့သည်ကား၊ ကိံ-အဘယ်သို့ပါနည်း? ဣတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ အာဂုသော-တို့! မေ-၏။ အက္ခိနိ-တို့သည်၊ ပရိဟိနာနိ-ယုတ်လျော့ကုန်ပြီ။ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တဿ-ထိုမဟာပါလထေရ်၏။ အက္ခိနိ-တို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ အဿုပုဏ္ဏနေတ္တာ-မျက်ရည်တို့ဖြင့် ပြည့်သော မျက်လုံးရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား! မာ စိန္တယိတ္ထ-တောင်တောင်ဤဤ၊ မကြံစည်ပါကုန်နှင့်၊ (ဟိုဟိုဒီဒီ မတွေးပါကုန်နှင့်)၊ မယံ-တို့သည်၊ ဝေါ-တို့အား၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိဿာမ-ပြုစုလုပ်ကျွေးကုန်အံ့” ဣတိ-သို့၊ ထေရံ-ကို၊ သမဿာသေတွာ-သက်သာရာရစေ၍၊ ဝါ-နှစ်သိမ့်အားပေး၍၊ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ-ပြုထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော၊ (ပြုသင့်ပြုထိုက်သော)၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိသိသု-ကုန်ပြီ။ မနုဿာ-တို့သည်၊ ထေရံ-ကို၊ အဒိသွာ-မမြင်၍၊ “ဘန္တေ-တို့! အမှာကံ-တို့၏၊ အယျော-အရှင်သည်၊ ကုဟိံ-အဘယ်မှာပါနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိံ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာ-၍၊ ယာဂုံ-ယာဂုကို၊ ပေသေတွာ-ပို့စေ၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ဆွမ်းကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုး၍၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ပရိဝတ္တမာနာ-လူးလိမ့်ကုန်လျက်၊ ရောဒိတွာ-ငို၍၊ “ဘန္တေ-ရား! မယံ-တို့သည်၊ ဝေါ-တို့အား၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိဿာမ-ပါကုန်အံ့၊ တုမေ-တို့သည်၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-ကုန်နှင့်” ဣတိ-သို့၊ သမဿာသေတွာ-၍၊ ပက္ကမိသု-ဖဲသွားကုန်ပြီ။

တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ နိဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊ ယာဂုဘတ္တံ-ယာဂု၊ ဆွမ်းကို၊ ဝိဟာရမေဝ-ကျောင်းသို့သာလျှင်၊ ပေသေန္တိ-ပို့စေကုန်၏။ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ ဣတရေ-အခြားကုန်သော၊ သဋ္ဌိ-ခြောက်ဆယ်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နိရန္တရံ-အမြဲမပြတ်၊ ဩဝဒတိ-ဆုံးမ၏။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တဿ-ထိုမဟာပါလထေရ်၏၊ ဩဝါဒေ-အဆုံးအမ၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ပဝါရဏာယ-ပဝါရဏာနေသည်၊ ဥပကဋ္ဌာယ-နီးလသော်၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်ပင်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးတို့နှင့်၊

ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ။ ။ ပဋိ ဝိသုံ ဝိသုံ သမ္ဘိဇ္ဇန္တိ ဧတာဟိတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ-အသီးအသီး

သဟ-တက္ခ၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိသု-ရောက် ကုန်ပြီ။ စ
 ပန-ဆက်ဉာဏ်၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဝုဠဝဿာ-မိုးလပတ်လုံး နေပြီး
 ကုန်သည်၊ ဝါ-ဝါကျွတ်ပြီးကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊) သတ္တာရံ-
 ကို၊ ဒဠကာမာ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊
 အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ လျှောက်ကုန်သနည်း?) “ဘန္တေ-ရား!
 သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠကာမာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏။” ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်ကုန်ပြီ။ ထေရော-သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတ္တာ-
 ၍၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “အဟံ-သည်၊ ဒုဗ္ဗလော-အားမရှိ၊
 အန္တရာမဂ္ဂေ စ-လမ်းခရီး၏ အကြား၌လည်း၊ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ-ဘိလူးတို့
 သည် သိမ်းပိုက်အပ်သော၊ အဋ္ဌဝီ-တောအုပ်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ မယိ-သည်၊
 ဧတေဟိ-ဤရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ဂစ္ဆန္တေ-သွားလသော်၊ သဗ္ဗေ-အလုံး
 စုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ ကိလမိဿန္တိ-ပင်ပန်းကြလိမ့်မည်၊ ဘိက္ခမ္ဘိ-ဆွမ်းကို
 လည်း၊ လဘိတုံ-ရခြင်းငှာ၊ န သက္ခိဿန္တိ-စွမ်းနိုင်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဣမေ-
 ဤရဟန်းတို့ကို၊ ပုရေတရမေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ပေသေသာမိ-စေလွှတ်
 အံ၊” ဣတိ-သို့စဉ်းစားပြီ။ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ နေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ အာဟ-
 ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “အာဝုသော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊
 ဂစ္ဆထ-သွားကြကုန်၊” ဣတိ-သို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! တုမေ ပန-အရှင်ဘုရား
 တို့သည်ကား၊ (ကိ-အဘယ်သို့ပါနည်း?) ဣတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ အဟံ-
 သည်၊ ဒုဗ္ဗလော-အားမရှိ၊ အန္တရာမဂ္ဂေ စ-၌လည်း၊ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ-

ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ သိကြောင်းဉာဏ်ပညာများ(သမ္မောဘာ-၃, ၁၁၂)၊ ပဋိသမ္ဘိန္ဒန္တိ (ပဋိ-
 သမ္ဘိန္ဒန္တိ)တိ ပဋိသမ္ဘိဒါ-အသီးအသီး ခွဲခြားတတ် (ခွဲခြား၍ သိတတ်သော) ဉာဏ်ပညာ
 များ(ပါရာဘာ-၁, ၁၄၉၊ ရှု-၃၇၀)၊ (၁) အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ-အကျိုးတရားတို့ကို ခွဲခြား
 စိတ်ဖြာ၍ သိနိုင်သောဉာဏ် (၂) ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ-အကြောင်းတရားတို့ကို ခွဲခြားစိတ်
 ဖြာ၍ သိနိုင်သောဉာဏ် (၃) နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ-မှန်ကန်သော သဒ္ဓါတို့ကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာ
 ၍ သိနိုင်သောဉာဏ် (၄) ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ-အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်
 ၃မျိုးကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ သိနိုင်သောဉာဏ်အားဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၄ပါးရှိသည်။
 (အဘိဝိ-၃၀၇၊ ပဋိသံ-၂, ၈၅-၈၊ အဘိ. ဋ္ဌ-၂, ၃၇၀၊ ပဋိသံ. ဋ္ဌ-၁, ၃)

သော၊ အဋ္ဌဝီ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ မယိ-သည်၊ တုမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ဂစ္ဆန္တေ-သော်၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ (တုမေ-တို့သည်၊) ကိလမိဿထ-ကြလိမ့်မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ပုရတော-၌၊ ဝါ-က၊ ဂစ္ဆထ-ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ။ ဘန္တေ! ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုကြနှင့်၊ မယိ-တို့သည်၊ တုမေဟိ-အရှင်ဘုရားတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-အတူသာလျှင်၊ ဂမိဿာမ-သွားကြပါမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြပြီ။ “အာဂုသော-တို့! ဝေါ-တို့အား၊ ဧဝံ-ဤသို့ သွားခြင်းသည်၊ မာ ရုစိတ္ထ-မနှစ်သက်နှင့်၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ မယံ-အား၊ ဝါ-၏၊ အဗာသုကံ-မချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ မယံ-၏၊ ကနိဋ္ဌော ပန-ညီသည်ကား၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ပုစ္ဆိဿတိ-မေးလိမ့်မည်၊ အထ-ထိုသို့မေးရာအခါ၌၊ အဿ-ထိုညီအား၊ မမ-၏၊ စက္ခုနံ-တို့၏၊ ပရိဟိနဘာဝံ-ယုတ်လျော့ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အာရောစေယျာထ-ပြောပြလိုက်ကြလော၊ သော-ထိုညီသည်၊ မယံ-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ ပဟိကိဿတိ ဧဝံ-စေလွှတ်လိမ့်မည်သာ၊ တေန-ထိုစေလွှတ်အပ်သူနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ အာဂစ္ဆိဿာမိ-လာခဲ့လိမ့်မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ မမ-၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ ဒသဗလဉ္စ-မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ အသီတိမဟာထေရေ စ-ရှစ်ကျိပ်သော မဟာထေရ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝန္တထ-ရှိခိုးကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ။

တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ထေရံ-ကို၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေ၍၊ ဝါ-ကန်တော့တောင်းပန်၍၊ အန္တောဂါမံ-ရှာတွင်းသို့၊ ပဝိသိသု-ဝင်ကုန်ပြီ။ မနုဿာ-တို့သည်၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ဘိက္ခု-ဆွမ်းကို၊ ဒတွာ-လှူ၍၊ “ဘန္တေ-တို့! အယျာနံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဂမနာကာ-ရော-ခရီးသွားမည့် အခြင်းအရာသည်၊ ဝါ-ခရီးသွားခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊

ရုစိတ္ထ။ ။ ရုစ+ယ+အဇ္ဇတနီအာဝိဘတ်၊ အာကို ထွ-ပြု၊ “ဝေါ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ ရုစိတ္ထ-ကုန်နှင့်”ဟုပေးခြင်းမှာ သဒ္ဓါကျမ်းနှင့် မညီပါ။ မညီပုံကို ဤနှင့် အလားတူ “ကဿ သာဓု န ရုစတိ၊ မာယသန္တာနမ္ပိ သံဃဘေဒေါ ရုစိတ္ထ” စသည်ကို အနက်ပေးပုံနှင့် ယှဉ်ကြည့်ပါ။

ပညာယတိ ကိ-ထင်ရှားပါသလော၊ ဝါ-ပေါ်လာပါသလော” ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။ ဥပါသကာ-တို့၊ အာမ-အိမ်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠုကာမာ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်လသော်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဂမနဆန္ဒမေဝ-သွားခြင်း၌ အလိုဆန္ဒကိုသာ၊ ဝါ-သွားလိုခြင်းကိုသာ၊ ဥတွာ-သိ၍၊ အနုဂန္ဓာ-အစဉ်လိုက်၍၊ ပရိဒေဝိတွာ-ငိုကြွေး၍၊ နိ-ဝတ္တိသု-ပြန်ကြကုန်ပြီ။ တေဝိ-ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဇေတဝနံ-ဇေတဝန်ကျောင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ သတ္တာရဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အသီတိမဟာထေရေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထေရဿ-၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ယတ္ထ-အကြင်လမ်း၌၊ ထေရဿ-၏၊ ကနိဋ္ဌော-ညီသည်၊ ဝသတိ-နေ၏၊ တံ ဝိထိ-ထိုလမ်းသို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသိသု-ဝင်ကုန်ပြီ။ ကုဠုမ္ပိကော-သူကြွယ်သည်၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ သဇ္ဇာနိတွာ-ကောင်းစွာသိ၍၊ ဝါ-မှတ်မိ၍၊ နိသီဒါ-ပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ကတပဋိသန္တာရော-ပြုအပ်ပြီးသော ပဋိသန္တာရရှိသည်၊ ဝါ-လောကွတ်ယူငှာ နှုတ်ဆက်စကားပြောကြားမှု ပြုပြီးသည်၊ (သမာနော-သော်၊) “ဘန္တေ-တို့၊ မေ-၏၊ ဘာတိကတ္ထေရော-နောင်တော်ဖြစ်သော ထေရ်သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာပါနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ။ အထ-ထိုသို့မေးရာအခါ၌၊ အဿ-ထိုသူကြွယ်အား၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာရောစေသုံ-ပြောပြကုန်ပြီ။ သော-ထိုသူကြွယ်သည်၊ တံ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာဝ-ကြားရ၍သာလျှင်၊ (ကြားလျှင်ကြားချင်း)၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ပရိဝတ္ထေန္တော-လူးလှိမ့်လျက်၊ ရောဒိတွာ-ငို၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “ဘန္တေ-တို့၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ကိ-ဘာကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်ပါသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ထေရော-သည်၊ ဣတော-ဤအရပ်မှ၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသတိ-လိုလားနေ၏၊ ဝါ-မျှော်လင့်နေ၏၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ဂတကာလေ-ရောက်ရာအခါ၌၊

ပစ္စာသီသတိ။ ။ပတိ+အာ+သိသိ (သိသ)+အ+တိ၊ အာရှေးရှိသဖြင့် သိသိ

တေန-ထိုသူနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ အာဂမိဿတိ-ကြွလာလိမ့်မည်၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ ဘန္တေ-တို့! အယံ-ဤသူသည်၊ မေ-၏၊ ဘာဂိနေယျော-တူဖြစ်သော၊ ပါလိတော နာမ-ပါလိတမည်သူပါတည်း၊ ဧတံ-ဤပါလိတကို၊ ပေ-သေထ-စေလွှတ်တော်မူကြပါ၊ ဝါ-ခိုင်းတော်မူကြပါ၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပေသေတုံ-စေလွှတ်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ခိုင်းခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ မဂ္ဂေ-လမ်း၌၊ ပရိပန္နော-ဘေးရန်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တံ-ထိုပါလိတကို၊ ပဗ္ဗာ-ဇေတွာ-ရှင်ဖြစ်စေ၍၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေး၍၊ ပေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ ဘန္တေ-တို့! ဧဝံ-သို့၊ ကတွာ-၍ ပေသေထ-ကုန်၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ နံ-ထိုပါလိတကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-စေ၍၊ အမုမာသမတ္တံ-တစ်လထက်ဝက်၊ တစ်ဆယ့်ငါးရက်မျှပတ်လုံး၊ ပတ္တစိဝရ-ဂူဟဏာဒိနိ-သပိတ်ကိုင်ပုံ၊ သင်္ကန်းကိုင်ပုံ အစရှိသည်တို့ကို၊ သိက္ခာပေတွာ-သင်စေ၍၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ ပဟိဏိသု-စေလွှတ်ကုန်ပြီ။

သော-ထိုကိုရင်ပါလိတသည်၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ တံ ဂါမံ-ထိုရွာသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဂါမဒ္ဓါရေ-ရွာတံခါး၌၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ မဟလ္လကံ-လူကြီးကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ “ဣမံ ဂါမံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အာရညကော-တော၌ဖြစ်သော၊ ဝိဟာရော-ကျောင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ဘန္တေ-ရား! အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ ကော နာမ-အဘယ်မည်သောထေရ်သည်၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌၊ ဝသတိ-နေပါသနည်း? ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ဘန္တေ! ပါလိတ-ထွေရော နာမ-ပါလအမည်ရှိသော ထေရ်မည်သူသည်၊ ဝါ-ပါလိတထေရ်မည်သူသည်၊ ဝသတိ-၏၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ မေ-အား၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အာစိက္ခယ-ပြောပြပါကုန်၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! တွံ-အရှင်ဘုရားသည်၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အသိ-ဖြစ်ပါသနည်း? ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ထေရဿ-၏၊ ဘာဂိနေယျော-တူသည်၊ အမှီ-ဖြစ်ပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။

(သိသ)ဓာတ်သည် ကုစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏။ သိ၌ ဒီယပြု(နီတိဓာတု-၁၈၃၊ ဓာတွတ္ထ)၊ နိဒီ-၄၃၄၌ သိသဓာတ်ဟု ဆို၏။ ထိုအလို ဒီယပြုဖွယ်မလို။

အထ-၌၊ နံ-ထိုကိုရင်ပါလိတကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊
 နေသိ-ပို့ဆောင်ပြီ။ သော-ထိုကိုရင်ပါလိတသည်၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊
 အမုမာသမတ္တံ-ပတ်လုံး၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ထေရံ-
 ကို၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပဋိဇေယျိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ မာတုလကုဋုမ္ပိကော-
 ဉးလေးဖြစ်သော သူကြွယ်သည်၊ တုမ္မာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ အာဂမနံ-
 ကြွလာခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသတိ-လိုလားနေပါ၏၊ ဝါ-မျှော်လင့်နေပါ၏၊ ဧထ-
 ကြပါကုန်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြပါကုန်စို့” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တေန
 ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ မေ-၏၊ ကုမံ ယဋ္ဌိကောဋီ-ဤတောင်ဌေးအစွန်း(အဖျား)
 ကို၊ ဂဏှာဟိ-ဆွဲကိုင်လော၊ ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သော-ထိုကိုရင်ပါလိတ
 သည်၊ ယဋ္ဌိကောဋီ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ထေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ အန္တောဂါမံ-
 ရွာတွင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ။ မနုဿာ-တို့သည်၊ ထေရံ-ကို၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်
 စေ၍၊ “ဘန္တေ! ဝေါ-တို့၏၊ ဂမနာကာရော-သည်၊ ပညာယတိ ကိံ-လော?”
 ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ။ ဥပါသကာ-တို့! အာမ-အိမ်း၊ ဂန္နာ-၍၊ သတ္ထာရံ၊
 ဝန္တိဿာမိ-အံ့၊ ကုတိ-ဤသို့မိန့်ပြီ။ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ နာနပ္ပကာရေန-
 အမျိုးမျိုးအပြားပြားသော စကားဖြင့်၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်၍၊ အလဘန္တော-
 မရကုန်လသော်၊ ထေရံ-ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ဥပမုပထံ-ထက်ဝက်
 သောခရီးသို့၊ ဝါ-ခရီးတဝက်သို့၊ ဂန္နာ-လိုက်သွား၍၊ ရောဒိတွာ-၍၊ နိဝတ္တိသု-
 ပြန်ကုန်ပြီ။ သာမဏေရော-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ ယဋ္ဌိကောဋီယာ-ဖြင့်၊ အာ-
 ဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ အဋ္ဌဝိယံ-တောအုပ်၌၊
 ထေရေန-သည်၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝုဋ္ဌပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ နေခဲ့ရာဖြစ်သော၊ ဝါ-
 ရှေး၌ နေခဲ့ဖူးခြင်းရှိသော၊ (နေခဲ့ဖူးသော)၊ ကဋ္ဌနဂရံ နာမ-ကဋ္ဌနဂရမည်သော၊
 ဂါမံ-သို့၊ သမ္မာပုဏိ-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်ပါလိတသည်၊
 ဂါမတော-ရွာမှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ဝါ-သော်၊ အရညေ-တော၌၊ ဂီတံ-
 သီချင်းကို၊ ဂါယိတွာ-သီဆို၍၊ ဒါရူနိ-ထင်းတို့ကို၊ ဥဒ္ဓရန္တိယာ-ထုတ်ဆောင်
 နေသော၊ ဝါ-ခွေနေသော၊ ဧကိဿာ-တစ်ယောက်သော၊ ကုတ္တိယာ-မိန်းမ၏၊
 ဂီတသဒ္ဓံ-သီချင်းသံကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ သရေ-အသံ၌၊ နိမိတ္တံ-အာရုံကို၊
 [နိမိတ္တန္တိ အာရမ္မဏံ-ဓမ္မဋီ၊] ဂဏှိ-ယူပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ကုတ္တိသဒ္ဓေါ ဝိယ-မိန်းမ၏

အသံကဲ့သို့၊ ပုရိသာနံ-တို့၏၊ သကလသရီရံ-အလုံးစုံသော ကိုယ်ကို၊ ဝါ-တစ်ကိုယ်လုံးကို၊ ဖရိတွာ-ပျံ့နှံ့၍၊ ဌာတုံ-တည်ခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော-စွမ်းနိုင်သော၊ အညော-အခြားသော၊ သဒ္ဓေါ နာမ-အသံမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အာဟ-ပြီ။ (ကိ-နည်း?) “နာဟံ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဣတ္ထိသဒ္ဓေါ”တိ- “နာဟံ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဣတ္ထိသဒ္ဓေါ” ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

[ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့! ဣဒံ (အယံ) ဣတ္ထိသဒ္ဓေါ-ဤမိန်းမ၏ အသံသည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ စိတ္တံ-ကုသိုလ်စိတ်ကို၊ ပရိယာဒါယ-ထက်ဝန်းကျင် ပိုင်းခြားယူ၍၊ ဝါ-ကုန်ခန်းစေ၍၊ (ဖြစ်ခွင့်ကို တားမြစ်၍)၊ တိဌတိ ယထာ-တည်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ယံ (ယော သဒ္ဓေါ)-အကြင်အသံသည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ စိတ္တံ-ကုသိုလ်စိတ်ကို၊ ပရိယာဒါယ-၍၊ တိဌတိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့! အညံ-မိန်းမ၏ အသံမှ အခြားသော၊ (တံ) ဧကသဒ္ဓမ္မိ-ထိုတစ်ခုသော အသံ ကိုသော်မျှလည်း၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ န သမနုပဿာမိ-(သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော်ဖြင့်) မြင်တော်မမူ။]

သာမဏေရော-သည်၊ တတ္ထ-ထိုသီချင်းသံ၌၊ နိမိတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-

ပရိယာဒါယ။ ။ ပရိ+အာ+ဒါ+တွာ၊ “ထက်ဝန်းကျင်+ပိုင်းခြားကာ+ယူ၍”ဟူသော အနက်သည် သဒ္ဓတ္ထ၊ “ကုန်ခန်းစေ၍”ဟူသော အနက်သည် ဝေါဟာရတ္ထ တည်း(ပါရာဘာ-၁၊ ၅၄၉၊ မဟာဘာ-၁၊ ၇၄)။ ပြအပ်လတ္တံ့သော အံ၊ ဌ-၁၅အလိုမူ “ဣဒံ ဥဿမ္မိ ဝဇ္ဇတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ၂နက်လုံး သဒ္ဓတ္ထ၊ “ဖြစ်ခွင့်ကို တားမြစ်၍”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ပေးပါ။ “အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ(မူလဋီ-၂၊ ၃၄၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၈၇)”ဟူသော စကားနှင့် အတ္ထာတိသယနည်းများအရ ဒါဓာတ် ခေပန(ကုန်ခမ်းစေခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်ဟု ယူပါ။ [ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဌတိတိ ယံ ရူပံ ရူပဂရုကဿ ပုရိသဿ စတုဘူမကကုသလစိတ္တံ ပရိယာဒိယိတွာ ဂဏှိတွာ ခေပေတွာ တိဌတိ။ . . ဂဟဏံ ပရိယာဒါနံ နာမ။ . . ခေပနံ (ပရိယာဒါနံ နာမ)။ ဣဒံ ဥဿမ္မိ ဝဇ္ဇတိ။ ဥပတ္တိံ စဿ နိဝါရယမာနမေဝ စတုဘူမကမ္မိ ကုသလစိတ္တံ ဂဏှာတိ စေဝ ခေပေတိ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-အံ၊ ဌ-၁၊ ၁၅။]

၍၊ ယဠိကောဠိ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-လွှတ်၍၊ “ဘန္တေ-ရား! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ တိဋ္ဌထ-ရပ်တော်မူပါကုန်၊ မေ-၏၊ ကိစ္စံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ အတ္တိ-၏၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ တဿာ-ထိုမိန်းမ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂတော-သွားပြီ။ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တံ-ထိုကိုရင်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ။ သော-ထိုကိုရင်သည်၊ တာယ-ထိုမိန်းမနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သီလဝိပတ္တိ-သီလ၏၊ ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပုဏိ-ရောက်ပြီ။ ထေရော-သည်၊ စိန္တေသိ-တွေးပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “ဣဒါနေဝ-ယခုအခါ၌ပင်၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ဂီတသဒ္ဓေါ-သီချင်းသံကို၊ သုယျိတ္ထ-ကြားအပ်ခဲ့ပြီ၊ ကုတ္တိယာ-၏၊ သော စ သဒ္ဓေါ-ထိုအသံသည်လည်း၊ ဆိဇ္ဇိ-ပြတ်ပြီ။ သာမဏေရောပိ-သည်လည်း၊ စိရာယတိ-ကြာမြင့်၏၊ သော-ထိုကိုရင်သည်၊ တာယ-ထိုမိန်းမနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သီလဝိပတ္တိ-သို့၊ ပတ္တော-ရောက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊” ကုတိ-သို့တွေးပြီ။ သောပိ-ထိုကိုရင်သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ကိစ္စံ-ကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေ၍၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ဂစ္ဆာမ-သွားကြစို့၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ အထ-ထိုသို့လျှောက်ရာအခါ၌၊ နံ-ထိုကိုရင်ကို၊ ထေရော-သည်၊ ပုစ္ဆိ၊ (ကိ)။ “သာမဏေရ-ကိုရင်! ပါပေါ-ယုတ်မာသူသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်သည်၊ အသိ-ဖြစ်သလော?” ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။ သော-ထိုသာမဏေသည်၊ တုဏှိ-ဆိတ်၊ ဟုတွာ၊ ထေရေန-သည်၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ကိစ္ဆိ-ဘာကိုမျှ၊ န ကထေသိ-မပြော။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုကိုရင်ကို၊ ထေရော-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “တာဒိသေန-ထိုသင်ကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ပါပေန-ယုတ်မာသူသည်၊ [ဂဟဏ၌စပ်၊] မမ-၏၊ ယဠိကောဠိဂဟဏကိစ္စံ-တောင်ဝှေးစွန်းကို ဆွဲကိုင်ခြင်းကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ၊” ကုတိ-ပြောပြီ။ သော-ထိုကိုရင်သည်၊ သံဝေဂပုတ္တော-ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ)။ ကာသာယာနိ-သင်္ကန်းတို့ကို၊ ဝါ-သင်္ကန်းဝတ်နည်းတို့ကို၊ အပနေတွာ-ပယ်ရှား၍၊ (ချွတ်၍)၊ ဂိဟိနိယာမေန-လူတို့၏ ဝတ်နည်းဖြင့်၊ ပရိဒဟိတွာ-ဝတ်၍၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ (ရှေးတုန်းက)၊ သာမဏေရော-ကိုရင်ပါတည်း၊ ဣဒါနိ ပန-၌ကား၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်သည်၊ အမှီ-ဖြစ်ပါ၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ သွာဟံ

(သော+အဟံ)-ထိုတပည့်တော်သည်။ ပဗ္ဗဇန္တောပိ-ရှင်ပြုခဲ့သော်လည်း၊ သဒ္ဓါယ-သဒ္ဓါတရားကြောင့်၊ ဝါ-ကံ၊ ကံအကျိုးနှင့် ရတနာ၃ပါးဂုဏ်ကို ယုံကြည်၍၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်ပြုခဲ့သည်။ န အမှီ-မဟုတ်ပါ။ မဂ္ဂပရိပန္နဘယေန-လမ်းခရီး၌ ဘေးရန်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇိတော-ခဲ့သည်။ အမှီ-၏။ ဧထ-ကြွပါကုန်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြကုန်စို့။” ကုတိ အာဟ။ “အာဝုသော-ငါ့ရှင်! ဂိဟိပါပေါပိ-လူယုတ်မာသည်လည်းကောင်း၊ သမဏပါပေါပိ-ရဟန်းယုတ်မာသည်လည်းကောင်း၊ ပါပေါယေဝ-ယုတ်မာသည်သာတည်း။ တွံ-သည်။ သမဏဘာဝေ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ဌတွာပိ-တည်၍လည်း၊ သီလမတ္တံ-သီလမျှကို၊ ပူရေတုံ-ပြည့်စေခြင်းငှာ၊ (ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ)၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ ကိံ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ကလျာဏံ-ကောင်းမှုကို၊ ကရိဿသိ-ပြုနိုင်လိမ့်မည်နည်း။ တာဒိသေန-ထိုသင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပါပေန-ယုတ်မာသူသည်၊ မမ-၏။ ယဋ္ဌိကောဋိ-ဂ္ဂဟဏကိစ္စ-သည်၊ နတ္ထိ” ကုတိ-သို့ အာဟ-ပြီ။ “ဘန္တေ! မဂ္ဂေါ-သည်၊ အမနု-သုပဒ္ဒဝေါ-ဘီလူးတည်းဟူသော ဘေးရန်ရှိ၏။ တုမေ့ စ-အရှင်ဘုရားတို့သည်လည်း၊ အန္ဓာ-ကန်းကုန်၏။ အပရိဏာယကာ-ရှေ့ဆောင်လမ်းပြမရှိကုန်၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ကုဓ-ဤရွာ၌၊ ဝသိဿထ-နေပါကုန်အံ့နည်း?” ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အထ-ထိုသို့ လျှောက်ပြီးရာအခါ၌၊ နံ-ထိုပါလိတကို၊ ထေရော-သည်၊ “အာဝုသော-ရှင်! တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ စိန္တယိ-မစိုးရိမ်နှင့်၊ မေ-သည်၊ ကုဓေဝ-ဤအရပ်၌ပင်၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ (လဲ၍)၊ မရန္တဿာ-

သဒ္ဓါယ။ ။ ရှေ့နည်းအလို သဒ္ဓါပုဒ်နောင် ဟိတ်အနက်၌ နာဝိဘတ်သက်၍ အာယပြု၊ နောက်နည်းအလို သံ+ဓာ+တွာ၊ တွာကို ယပြု၊ မဒါ သရေ၌ “မဒါ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြု(ရူဋီ-၂၈၊ ဝိဗော-၂၇)။ (တစ်နည်း) နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တနပြု၊ (သန္ဓာ)၊ ဝဇာဒိဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယောဖြင့် နကို ဒပြု(ရူ-၄၀၉)။ (တစ်နည်း) ဝဇာ ဒိဟိသုတ်ဖြင့် သံဓာကို သဒ္ဓါပြု(ဈာသ-၆၃၈၊ ဝိဗော-၂၅)။ (တစ်နည်း) ဝဂ္ဂန္တဝါ ဝဂ္ဂေသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြု(ဈာသ-၆၃၈၊ ဝိဗော-၂၅)။ [သဒ္ဓါယာတိ သဒ္ဓါနိမိတ္တံ၊ သဒ္ဓါယာတိ ဝါ ကမ္မဖလာနိ ရတနတ္ထယဂုဏဉ္စ သဒ္ဓဟိတွာ၊-ထေရ. ၄-၁, ၄၇၅။

ဝိ-သေသော်လည်းကောင်း၊ အပရာပရံ-အခြားသောအရပ်၊ အခြားသော အရပ်သို့၊ ဝါ-တပြောင်းပြန်ပြန်၊ ပရိဝတ္တန္တဿာပိ-လူးလိမ့်နေရသော်လည်းကောင်း၊ တယာ-သင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဂမနံ နာမ-သွားခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ” [(တစ်နည်း) ကုဓေဝ-၌ပင်၊ နိပ္ပဇ္ဇိတာ-၍၊ မရန္တဿာပိ-သေရသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပရာပရံ-မှ၊ ပရိဝတ္တန္တဿ-သည်လည်းဖြစ်သော၊ မေ-၏၊ တယာ သဒ္ဓိ၊ ဂမနံ နာမ နတ္ထိ”] ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်၍၊ “ဟန္တာဟံ၊ ပေ၊ သဟာယတာ”တိ-ဟူကုန်သော၊ ကုမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ရွတ်ဆိုပြီ။

ဟန္တာဟံ ဟတစက္ခုသို့၊ ကန္တာရဒွါနမာဂတော၊

သေယုမာနော န ဂစ္ဆာမိ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။

ဟန္တ-ယခု၊ အဟံ- ငါသည်၊ ဟတစက္ခု- ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော မျက်စိရှိသည်၊ ဝါ- မျက်စိတို့ကို ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးပြီးသည်၊ အသို့-ဖြစ်၏၊ ကန္တာရဒွါနံ-အဝှန်းရှည်သော ခရီးခဲသို့၊ အာဂတော- လာမိပြီးသည်၊

အပရာပရံ။ ။ အပရံ စ+အပရံ စ အပရာပရံ(မဏိ-၂, ၂၈)။ ဝိစ္ဆာပုဒ်ဟု ယူလျှင် ဤသို့ပြုစရာမလို၊ ဝိစ္ဆာဘိက္ခညေသု ဒွေ(မောင်-၁, ၅၄)သုတ်ဖြင့် “အပရံ အပရံ”ဟု ဒွိရုပ်ပြု၊ သျာဒိလောပေါ ပုဗ္ဗဿေကဿ(မောင်-၁, ၅၅)သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌ အံဝိဘတ်ကိုချေ၊ နောက်အ-ကို ဒီဃပြု။

ဟတစက္ခု။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် မိမိ၏ ပယောဂချို့ယွင်းမှုကြောင့် မျက်စိကန်းရသည်၊ သန္ဓေကန်း(မွေးရာပါအကန်း)မဟုတ်ဟု ပြသည်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် မံသစက္ခု (ပကတိမျက်စိ)သာ ချို့တဲ့သည်၊ ပညာမျက်စိချို့တဲ့ခြင်း မဟုတ်ဟု ပြသည်၊ “ဟတာနိ +စက္ခုနိ ဧတဿာတိ ဟတစက္ခု”ဟုပြု။ (ထေရ-ဌ-၁, ၂၄၉)

ကန္တာရဒွါနံ။ ။ ကန္တာရဒွါနမဂ္ဂန္တိ ကန္တာရံ အဒွါနမဂ္ဂံ၊ နိရုဒကံ ဒီဃမဂ္ဂံ (ဒီ-ဌ-၁, ၁၉၀)”အဖွင့်ကို ကြည့်ပေးသည်၊ “ကံ တာရေန္တိ နယန္တိ ဧတ္ထာတိ ကန္တာရော၊ [က+တရ+ဏာ] ကေန ပါနိယေန တရေန္တိ အတိက္ကမန္တိ ယန္တိ ကန္တာရော၊ (အဝုတ္တ-ကမ္မသာနေ)၊ သပ္ပဋိဘယတ္တာ ကန္တတိ ဆိန္ဒတိ နိစ္စဂမနာဂမနမေတ္တာတိ ကန္တာရော၊ [ကတိ+အရ+ဏာ-ဓာန်ဋီ-၁၉၂။] အဒွါနံ+အယနံ အဒွါနံ၊ [အဒ္ဓ+အယ+ယု၊ အဒ္ဓအယနမှ ယချေ-ဓာန်ဋီ-၁၉၃။] ကန္တာရော စ+သော+အဒွါနံ စာတိ ကန္တာရဒွါနံ”

အသွိ-ဖြစ်၏။ (တထာပိ- ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း။) သေယျမာနော(ပိ)- လဲနေ
စေဉှားတော့၊ န ဂစ္ဆာမိ- မလိုက်၊ (ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း?) ဗာလေ-
လူမိုက်၌၊ သဟာယတာ-အဖော်ကောင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဂုဏ်အင်္ဂါ
သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (တသ္မာ- ထို့ကြောင့်တည်း။)

ဟန္တာဟံ ဟတစက္ခုသို့၊ ကန္တာရဒွါနိမာဂတော၊

မရိဿာမိ နော ဂမိဿာမိ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။

ဟန္တ၊ အဟံ-သည်၊ ဟတစက္ခု- သည်၊ အသွိ-၏။ ကန္တာရဒွါနိ-သို့၊
အာဂတော-သည်၊ အသွိ-၏။ (တထာပိ-လည်း။) မရိဿာမိ-သေအံ့၊ ဝါ-
အသေခံအံ့၊ နော ဂမိဿာမိ-မလိုက်တော့၊ (ကသ္မာ-နည်း?) ဗာလေ-၌၊
သဟာယတာ-သည်၊ နတ္ထိ၊ (တသ္မာ-တည်း။)

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-ကြား၍၊ ဣတရော-အခြားသော ပါလိတ
သည်၊ သံဝေဂဇာတော-ဖြစ်သောထိတ်လန့်ခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-သံဝေဂဖြစ်သည်၊
(ဟုတ္တာ)၊ “မေ-သည်၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေးသော၊ သာဟသိကံ-အဆောတလျင်
ဖြစ်စေအပ်သော၊ အနန္တဝိကံ-မလျောက်ပတ်သော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ ကတံ
ဝတ-ပြုအပ်မိလေစွ၊” ဣတိ-သို့တွေး၍၊ ဗာဟာ-လက်မောင်းတို့ကို၊ ပဂ္ဂယု-
မြှောက်၍၊ ကန္တန္တော-ငိုလျက်၊ ဝနသဏ္ဍိ-တောအုပ်သို့၊ ပက္ခန္တိတွာ-ပြေးဝင်၍၊

ဟုပြု၊ “ကန္တာရဒွါနိပက္ခန္တောတိ ကန္တာရေ ဝိဝနေ ဒီဃမဂ္ဂံ အနုပဝိဋ္ဌော(ထေရ၊ ဌ-
၁, ၂၅၀)” အဖွင့်အလို “ကန္တာရေ+အဒွါနိ ကန္တာရဒွါနိ-တောခရီးခဲဝယ် အခွန်ရှည်
သောခရီး”ဟုပြု။

ဗာလေ။ ။ “ဗာလံ နိဿာယ သီလာဒိဂုဏသင်္ခါတာ သဟာယတာ နတ္ထိ
(ဝိမတိ-၂, ၂၀၈)”အဖွင့်အလို “ဗာလေ-ကို၊ (နိဿာယ-မှီ၍) သဟာယတာ-သည်၊
နတ္ထိ”ဟု ပေး၊ ဗာလေဝယ် ကံအနက်၌ သတ္တမိ၊ (တစ်နည်း)တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် အံကို
ဧပြု၊ (တစ်နည်း) ဒုတိယာမှ သတ္တမိသို့ ပြန်နေသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၊ (တစ်နည်း)
ဒုတိယာဧကဝုဉ်မှ ဗဟုဝုဉ်သို့ ပြန်နေသော ဝစနဝိပလ္လာသ၊ (တစ်နည်း) ဗဟုမှ
ဝိယ ဧကမ္ပိဝိ (နီတိ-၆၆၅)သုတ်ဖြင့် ဧကဝုဉ်အနက်၌ ဗဟုဝုဉ်ယောဝိဘတ်သက်ဟုကြံ၊
ဤဒုတိယပါဒသည် ကာရဏဝါကျတည်း။ (ဓမ္မ၊ ဌ-၁, ၂၉၆)

တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပက္ခန္ဓောဝ-ဖဲသွားသည်သာလျှင်၊ အဟော-သိ-ပြီ။ ထေရဿာပိ-၏လည်း၊ သီလတေဇေန-သီလတန်ခိုးကြောင့်၊ သဠိ-ယောဇနာယာမံ-ယူဇနာခြောက်ဆယ်အလျားရှိသော၊ ပညာသယောဇန-ဝိတ္ထတံ-ယူဇနာငါးဆယ်အနံရှိသော၊ ပန္နရသယောဇနဗဟလံ-တစ်ဆယ့်ငါးယူဇနာအထု(အထူ)ရှိသော၊ **ဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏံ**-ခေါင်ရမ်းပန်း၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော၊ နိသီဒနုဋ္ဌဟနကာလေသု-ထိုင်ရာအခါ၊ ထရာအခါတို့၌၊ ဩနမနု န္ဓမန ပကတိကံ-အောက်သို့ညွတ်ခြင်း၊ အထက်သို့ တက်ခြင်းသဘောရှိသော၊ (မြှုပ်သွားခြင်း၊ မြင့်တက်ခြင်းသဘောရှိသော)၊ ဒေဝရညောနတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကဿ-သိကြား၏၊ **ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာသနံ**-ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်ဖြာနေရာသည်၊ ဥဏှာကာရံ-ပူသော အခြင်းအရာကို၊ ဒဿေသိ-ပြီပြီ။ သက္ကော-သိကြားသည်၊ “ကော-အဘယ်သူသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊

ဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏံ ။ ။ ဇယတ္ထံ(အောင်ခြင်းအကျိုးရှိသော)+သုမနံ(မြတ်လေး) ဇယသုမနံ၊ ဇယသုမနဿ+ပုပ္ဖံ ဇယသုမနပုပ္ဖံ၊ ဇယသုမနပုပ္ဖဿ+ဝဏ္ဏောဝိယ+ဝဏ္ဏော+ယဿာတိ ဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏံ၊ ရှေ့ဝဏ္ဏပုဒ်ကိုချေ၊ ဇယသုမနကို “ခေါင်ရန်း၊ လယ်ခေါင်ရန်း၊ မိုးစွေ”ဟု ဂုဗျိုးဘာသာပြန်ကြ၏၊ ဤ၌ ရှေ့ဂုဗျိုးကိုသာ သုံး၏၊ ခေါင်ရန်း(လယ်ခေါင်ရန်း)ပန်းပင်သည် အပင်လတ်မျိုး ဖြစ်၏၊ အရွက်မှာ မယားကြီးရွက်နှင့် တူ၏၊ ထိုထက် အနည်းငယ်ကြီး၏၊ အပွင့်လည်းကြီး၏၊ အပွင့်၏ အဆင်းရောင်မှာ အဋ္ဌကထာဋီကာနှင့် ဆေးကျမ်းများအလို အနီရောင်တည်း၊ မြန်မာအဘိဓာန်များ၌ကား အပွင့်အရောင်အမျိုးမျိုးရှိသော အလှစိုက်ချုံပုတ်ပင် တစ်မျိုးဟု ဆို၏။ (ဝိ. ၄-၃, ၃၆၉၊ ဝိနိစ္ဆယဋီ-၂, ၂၁၉၊ ပုံပြဓာန်၊ မြန်မာန်)။

ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာသနံ ။ ။ ဤကျောက်ဖြာသည် သိကြားမင်းသက်တမ်းကုန်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ကံကုန်ခြင်း၊ တန်ခိုးကြီးမားသူတစ်ယောက် သိကြားမင်းအဖြစ်ကို တောင့်တခြင်းနှင့် တန်ခိုးကြီးမားသူတို့၏ သီလတန်ခိုးကြောင့် ပူသောအခြင်းအရာ ဖြစ်လာတတ်၏(ဇာ. ၄-၄, ၈)။ ပူဆိုရာ၌ မီးပူကြောင့် ပူသကဲ့သို့ ပကတိပူခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ မထေရ်မြတ်၏ သီလအရှိန်တော်ကြောင့် ပူသလို ထင်ရခြင်းတည်း။(ဓမ္မဋီ)

ဝစနတ္ထံ ။ ။ ပဏ္ဍတိ ဧကဂဏနံ ဂစ္ဆတိတိ ပဏ္ဍု၊ [ပဒိ+ဥ၊-ဓာန်ဋီ-၉၆။] ပကာရေဟိ ဒေဝါနံ စိတ္တံ ခေတိ ဂဏှာတိတိ ပဏ္ဍု၊ [ပ+ဒိ+အ၊-ကျော်နီဂံ-၁၆။] ပဏ္ဍုသဒ္ဒါ အနီရောင်ဟော(မဓု-၂၃၊ မဏိဒီပ-၁, ၁၅၁)၊ ဓာန်၊ ဓာန်ဋီ-၉၆အလို

ဌာနာ-တည်နေရာမှ၊ စာဝေတုကာမော န ခေါ-ရွှေ့လျောစေခြင်းငှာ အလိုရှိလေသနည်း။” ကူတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်၌ဖြစ်သော၊ စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ ထေရ်-ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ပြီ။ တေန-ကြောင့်၊ ပေါရာဏာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ဆရာတို့သည်၊ အာဟု-ဆိုကြကုန်ပြီ။ (ကိ)။ “သဟဿနေတ္တော၊ ပေ၊ ရတော” တိ-“သဟဿနေတ္တော၊ ပေ၊ ရတော” ဟူ၍၊ (အာဟု-ကုန်ပြီ။)

**သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဝိသောဓယိ၊
ပါပဂရဟိ အယံ ပါလော၊ အာဇီဝံ ပရိသောဓယိ။**

သဟဿနေတ္တော-တစ်ထောင်သောမျက်စိရှိသော၊ ဝါ-မျက်စိတစ်ထောင်အမြင်ဆောင်နိုင်သော၊ [သဟဿ+နေတ္တာနိ ယဿာတိ သဟဿနေတ္တော၊ -သံဋီ-၁၊ ၃၇၇။] ဒေဝိန္ဒော-နတ်တို့သနင်း၊ သိကြားမင်းသည်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-နတ်၌ဖြစ်သော မျက်စိကို၊ (နတ်မျက်စိကို)၊ ဝိသောဓယိ-စင်ကြယ်စေပြီ၊ ဝါ-သုတ်

အဖြူအဝါရောသော (ဖြော့သော)အဆင်းဟော၊ ကံ သုခံ+ဝိသေသံ အတိသယံ+အလံ ပရိယတ္တံ ဧတ္တာတိ ကမ္မလံ၊ [က+ဝိ+အလ၊ ကထက်၌ နိဂ္ဂဟိတိလာ၊ မ-ပြု၊-မဏိဒီပ-၁၅၁၊] ကမ္မမိ သဗ္ဗလနေ+အလံ ကမ္မလံ၊ [ကမ္မ+အလ၊-ဓာတွတ္ထ၊ ရှု-၄၁၇၊] ကာမိယ-တေတိ ကမ္မလံ၊ [ကမ္မ+အလ၊ ဗ-လာ၊-ဓာန်ဋီ-၂၉၁၊] ပဏ္ဏာ+ကမ္မလံ ပဏ္ဏာကမ္မလံ-နိသောကမ္မလာ၊ ဝါ-အဖြူအဝါရောသော (ဖြော့သော) ကမ္မလာ၊ ပဏ္ဏာကမ္မလံ ဝိယာ-တိ ပဏ္ဏာကမ္မလံ-ကျောက်နေရာ၊ သုခံ လာတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ သိလာ၊ [သုခ+လာ+အ၊ ၂ကို လှပြ၊ ၁-ကို ချေ၊-မဏိဒီပ-၁၅၁၊] သက္ကေန သေဝီယတိတိ သိလာ၊ [သိ+လက်၊-နိယော-၃၊] အာသယတိ ဧတ္တာတိ အာသနံ(နိယော-၃)၊ သိလာ ဧဝ+အာသနံ သိလာသနံ(ဓာန်ဋီ-၂၂)၊ ပဏ္ဏာကမ္မလံ စ+တံ+သိလာသနံ စာတိ ပဏ္ဏာ-ကမ္မလသိလာသနံ-နိသောကမ္မလာနှင့်တူသော ကျောက်နေရာ။

ဆရာမြတ်တို့အလို။ ။ ဆရာမြတ်တို့ကား “ပဏ္ဏာ စ+သော+ကမ္မလော စာတိ ပဏ္ဏာကမ္မလော-ဖြော့တော့ဝင်းဝါသော ကမ္မလာ၊ ပဏ္ဏာကမ္မလေန+သဒိသာ ပဏ္ဏာ-ကမ္မလသဒိသာ၊ ပဏ္ဏာကမ္မလသဒိသာ+သိလာ ပဏ္ဏာကမ္မလသိလာ-ကမ္မလာနီနှင့်တူသော ကျောက်ဖြူ၊ သဒိသကိုချေ၊ ပဏ္ဏာကမ္မလသိလာ ဧဝ+အာသနံ ပဏ္ဏာကမ္မလ-သိလာသနံ”ဟုပြုတော်မူ၏။ (နိဘာ-၁၊ ၁၁)

သင်ပြီ၊ ပါပဂရဟိ- ယုတ်မာသူတို့ကို ကဲ့ရဲ့တတ်သော၊ [ပါပေ လာမကေ ပုဂ္ဂလေ ဓမ္မေ စ ဂရဟတိ ဇိဂ္ဂတ္ထတိတိ ပါပဂရဟိ-သံဋီ-၁, ၁၆၅။] အယံ ပါလော-ဤပါလထေရ်သည်၊ အာဇီဝံ-အသက်ရှင်ကြောင်းအမှုကို၊ (အသက်မွေးမှုကို)၊ ပရိသောဓယိ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စေပြီ။

**သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓယိ၊
ဓမ္မဂရုကော အယံ ပါလော၊ နိသိန္ဒော သာသနေ ရတော။**

သဟဿနေတ္တော-သော၊ ဒေဝိန္ဒော-သည်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ကို၊ ဝိသောဓယိ-ပြီ၊ ဓမ္မဂရုကော-လောကုတ္တရာတရားဟူသော အလေးပြုဖွယ်ရှိသော၊ ဝါ-တရားတော်ကို လေးစားမြတ်နိုးသော၊ [ဓမ္မော+ဂရု အဿာတိ ဓမ္မဂရုကော (အံ.ဋ္ဌ-၃, ၁၀၅)၊ ဓမ္မံ ဂရတိ မာနေတိတိ ဓမ္မဂရု(သမ္မောယော-၂၇၀)၊ ဓမ္မဂရုယေဝ ဓမ္မဂရုကော၊] အယံ ပါလော-သည်၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ရတော-မွေ့လျော်သည်၊ (ဟုတ္တာ) နိသိန္ဒော-နေပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုသိကြား၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း?) “အဟံ-ငါသည်၊ ဧဝရူပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပါပဂရဟိနော-ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့တတ်သော၊ ဓမ္မဂရုကဿ-လောကုတ္တရာတရားဟူသော အလေးပြုဖွယ်ရှိသော၊ ဝါ-တရားကို လေးစားမြတ်နိုးသော၊ အယုဿ-အရှင်၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ သစေ န ဂမိဿာမိ-အကယ်၍ မသွားအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ မသွားသည်ရှိသော်)၊ မေ-၏၊ မုဒ္ဒါ-ဥးထိပ်သည်၊ သတ္တဓာ-ခုနစ်စိတ်၊ ခုနစ်ဖြာ၊ ဖလေယျ-ကွဲရာ၏၊ တဿ-ထိုအရှင်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿာမိ-အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊

**သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝရဇသိရိန္ဒရော၊
တင်္ခဏေန အာဂန္တာန၊ စက္ခုပါလမုပါဂမိ။**

သဟဿနေတ္တော-သော၊ ဒေဝရဇသိရိန္ဒရော- နတ်ပြည်၏ အသရေကို ဆောင်သော၊ ဒေဝိန္ဒော-သည်၊ တင်္ခဏေန-ထိုခဏဖြင့်၊ ဝါ-တစ်ခဏချင်းဖြင့်၊ [တာဒိသော+ခဏော တင်္ခဏော၊ “တခဏော”ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတံ

လာ၊-ကင်္ခါမဟာဋီ-၂၊ ၂၁၆။] အာဂန္ဓာန-လာ၍၊ စက္ခုပါလံ-စက္ခုပါလထေရ်သို့၊ (ကွယ်သောမျက်စိရှိသော ပါလအမည်ရှိသောထေရ်သို့)၊ ဥပါဂမိ- ချဉ်းကပ်ပြီ။

စ ပန-ဆက်ဉာဏ်အံ့၊ ဥပဂန္ဓာ-ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ ထေရဿ-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ပဒသဒ္ဓိ-ခြေသံကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုသိကြားကို၊ ထေရော-သည်၊ ပုစ္ဆိ (ကို)၊ “ဧသော-ဤသူသည်၊ ကော-အဘယ်သူနည်း?” က္ကတိ-ပြီ။ ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ အဒ္ဓိကော-ခရီးသွားပါတည်း၊ ဝါ-ခရီးသည်ပါတည်း၊ က္ကတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ ဥပါသက-ကာ! ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ယာသိ-သွားမည်နည်း? က္ကတိ-မေးပြီ။ ဘန္တေ! သာဝတ္ထိယံ-သို့၊ ယာမိ-သွားပါမည်၊ က္ကတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အာဝုသော-ဒါယကာ! ယာဟိ-သွားလော၊ က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ! အယျော ပန-အရှင်ဘုရားသည် ကား၊ ကုဟိ-သို့၊ ဂမိဿတိ-ကြွမည်နည်း? က္ကတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ။ အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုသာဝတ္ထိမြို့သို့သာ၊ ဂမိဿာမိ-သွားမည်။

စက္ခုပါလံ။ ။ နဌစက္ခုဘိန္ဒုစက္ခုပရိဟိနစက္ခုအန္ဓစက္ခု အဿ၊ အသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ စက္ခု၊ ပါလံ ပါလနာမံ နာမကမ္ပံ သင်္ခါ သမညာ ဝေါဟာရော ပဏ္ဏတ္တိ အဿ၊ အသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ ပါလော၊ စက္ခု စ+သော+ပါလော စာတိ စက္ခုပါလော၊ ဓမ္မဋီ။

စ ပန။ ။ နိယံများအလို စ၏အနက်ကို ဝါကျာရမ္မ၊ ပန၏အနက်ကို ဝိသေသ ယူ၍ “စ ပန-ဆက်၍အထူး ပြဆိုဉာဏ်အံ့”ဟု ပေး(ဂမ္ဘီရတ္ထ-၁၊ ၂၀၃)၊ ဆရာတို့ကား စ ပန၂ပုဒ်လုံး ဝါကျာရမ္မယူ အထက်အတိုင်း ပေးတော်မူသည်။ [စ ပနဟု တကွတက် ရာ၊ စ-နက်မှာဆက်၊ ပန-နက်၊ ထူးချက်မိပ္ပာယ်စွဲ(ရွှေ-၄၁)။]

အဒ္ဓိကော။ ။ အဒ္ဓါနံ+ဂစ္ဆတိတိ အဒ္ဓိကော(သီဘာ-၄၊ ၂၄၊ ပါစိတ်ဘာ-၂၊ ၁၂)၊ နောက်၌ “ဒသသု ပုညကိရိယဝတ္ထုသု ဧကံ လဘိဿာမိ”ဟူသော စကားကို ထောက်၍ သိကြားမင်းသည် ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ်ကို လိုလားခြင်းကြောင့် “တပည့်တော် သိကြားမင်းပါဘုရား”ဟု မလျှောက်ဘဲ “တပည့်တော် ခရီးသွားပါဘုရား”ဟု လျှောက်သည်၊ ထိုကြောင့် သိကြားမင်းမှာ မုသားမဖြစ်၊ အဖိုးအိုယောင်ဖန်ဆင်း၍ အရှင်မဟာကဿပအား ဆွမ်းလှူရာ၌ကဲ့သို့ မှတ်ရမည်(ဓမ္မဋီ)။

ကုတိ-ဤသို့မိန့်ပြီ။ ဘန္တေ! တေန ဟိ-လျှင်၊ ဧကတောဝ-တစ်ပေါင်းတည်းသာ၊ ဝါ-အတူတူသာ၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြပါစို့၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အာ-ဝုသော-ကာ! အဟံ-သည်၊ ဒုဗ္ဗလော-အားမရှိ၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော၊ တဝ-သင်၏၊ [တစ်နည်း- တဝ-သည်၊ မယာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တဿ-သော်၊] ပပဉ္စော-ကြာမြင့်ခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကုတိ-ဤသို့မိန့်ပြီ။ မယံ-၏။ အစ္စာယိကံ-အဆောတလျှင် ဖြစ်စေအပ်သော ကိစ္စသည်၊ ဝါ-အလျင်စလို ပြုဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ အယျေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ ဒသသု-၁၀ပါးကုန်သော၊ ပုညကြိယဝတ္ထုသု-ပုညကြိယဝတ္ထုတို့တွင်၊ ဧကံ-တစ်ပါးကို၊ လဘိဿာမိ-ရလိမ့်မည်၊ ဘန္တေ! ဧကတောဝ-သာ၊ ဂစ္ဆာမ-ကုန်စို့၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ ထေရော-သည်၊ “ဧသော-ဤသူသည်၊ သပ္ပရိသော-သူတော်ကောင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-တွေး၍၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ သဒ္ဓိံ ဂမိဿာမိ-မည်၊ ဥပါ-သက-ကာ! ယဋ္ဌိကောဋီ-ကို၊ ဂဏှ-ဆွဲကိုင်လော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ။ သက္ကော-သည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ ပထဝိ-မြေကို၊ သဒ္ဓိပန္နော-ချိုးလျက်၊ ဝါ-ရှုံ့လျက်၊ သာယန္တသမယေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဇေတဝနံ-ဇေတဝန်ကျောင်းသို့၊ သမ္မာပေသိ-ကောင်းစွာ ရောက်စေပြီ။ ထေရော-သည်၊ သင်္ခပဏဝါဒိသဒ္ဓိ-ခရုသင်း၊ ထက်စည်အစရှိသည်တို့၏ အသံကို၊ သုတွာ-၍ “ဧသော-ဤအသံသည်၊ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝါ-ဘယ်က၊ သဒ္ဓေါ-အသံနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ။ ဘန္တေ! သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဝါ-က၊

အစ္စာယိကံ။ ။ အာယိတဗ္ဗံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗန္တိ အာယိကံ၊ [ကု+ဏှ၊ ကာရိတိကျေ၊ ကုကို ဧပြ၊ ဧကို အာယပြ၊ ကုလာ၊ ယကို ကပြ၊] သီယံ+အာယိကံ အစ္စာယိကံ၊ [အတိ+အာယိကံ]အတိသဒ္ဓါ သီယအနက်ဟော(သီဘာ-၃၊ ၁၄၇၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၁၃၀)။

ပုညကြိယဝတ္ထုသု။ ။ ကတ္တဗ္ဗာတိ ကိရိယာ၊ ပုညံ စ+တံ+ကိရိယာ စာတိ ပုညကိရိယာ-ပြုထိုက်သော ကောင်းမှု၊ ပုညကိရိယာ စာ+သာ+ဝတ္ထု၊ စာတိ ပုည-ကိရိယဝတ္ထု-ထိုထိုအကျိုးတို့၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ပြုထိုက်သောကောင်းမှု။ -အဘိ၊ ၄-၁၊ ၂၀၁၊ နိဘာ-၂၊ ၄၃၃။

(သဒ္ဓေါ-အသံပါတည်း။) ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ မယံ-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗ-ရှေး၌၊ ဂမနကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ စိရေန-ကြာမြင့်မှ၊ ဂမိမှာ-ရောက်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့မိန့်ပြီ။ ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ ဥဇ္ဇမဂ္ဂံ-ဖြောင့်သော လမ်းကို၊ ဇာနာမိ-သိပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ တသ္မိံ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊ ထေရော-သည်၊ “အယံ-ဤသူသည်၊ မနုဿော-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ဒေဝတာ-နတ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်” ကုတိ-ဤသို့၊ သလ္လက္ခေသိ-ကောင်းစွာသတ်မှတ်ပြီ၊ ဝါ-မှတ်ချက်ချပြီ။

သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော, ဒေဝရဇသိရိန္ဒရော၊

သဒ္ဓိပိတွာန တံ မဂ္ဂံ, ခိပ္ပံ သာဝတ္ထိမာဂမိ။

သဟဿနေတ္တော-သော၊ ဒေဝရဇသိရိန္ဒရော-သော၊ ဒေဝိန္ဒော-သည်၊ တံ မဂ္ဂံ- ထိုလမ်းကို၊ သဒ္ဓိပိတွာန-ချိုး၍၊ ဝါ- ရှုံ့၍၊ ခိပ္ပံ- လျင်မြန်စွာ၊ သာဝတ္ထိ-သာဝတ္ထိမြို့သို့၊ အာဂမိ-ရောက်ပြီ။

ကုတိ-သို့၊ သော-ထိုသိကြားသည်၊ ထေရံ-ကို၊ နေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊ ထေရဿေဝ-၏သာလျှင်၊ အတ္ထာယ -အကျိုးငှာ၊ ကနိဋ္ဌကုဋ္ဌမ္ပိကေန-ညီဖြစ်သော သူကြွယ်သည်၊ ကာရိတံ-ဆောက်လုပ်စေအပ်သော၊ ပဏ္ဏသာလံ-သစ်ရွက်မိုးကျောင်းသို့၊ နေတွာ-ပို့ဆောင်၍၊ ဖလကေ-အင်းပျဉ်၌၊ ဝါ-ထိုင်ခုံ၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ပိယသဟာယကဝဏ္ဏေန-ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်း၏ အသွင်ဖြင့်၊ တဿ-ထိုသူကြွယ်၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “သမ္ပစူဠပါလ-မိတ်ဆွေ စူဠပါလ!” ကုတိ-သို့၊ ပက္ခောသိ-ခေါ်ပြီ။ “သမ္ပ-မိတ်ဆွေ! ကိံ-ဘာလဲ?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “ထေရဿ-၏၊ အာဂတဘာဝံ-ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဇာနာသိ-သိသလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ ထေရော-သည်၊ အာဂတော ကိံ ပန-ရောက်လာပြီလော?

ပဏ္ဏသာလံ။ ။ ပဏ္ဏာနိ+ဆဒနာနိ ယေသန္တိ ပဏ္ဏစ္ဆဒနာ၊ ပဏ္ဏစ္ဆဒနာ+သာလာ ပဏ္ဏသာလာ-သစ်ရွက်မိုးရှိသောကျောင်း၊ “ပဏ္ဏစ္ဆဒနသာလာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆဒနကို ချေ(အဘိ. ၄-၁, ၃၇၊ အပ. ၄-၁, ၉)။ (တစ်နည်း) ပဏ္ဏေဟိ+ဆာဒိတာ+သာလာ ပဏ္ဏသာလာ-သစ်ရွက်တို့ဖြင့် မိုးအပ်သောကျောင်း(အပ. ၄-၂, ၃၆၊ ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၉၇)။

ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! အာမ-အိမ်း၊ ကုဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အဟံ-သည်၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ တယာ-သည်၊ ကာရိတ-ပဏ္ဏသာလာယ-ဆောက်လုပ်စေအပ်သော သစ်ရွက်မိုးကျောင်း၌၊ နိသိန္နကံ-ထိုင်နေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အာဂတော-လာခဲ့သည်၊ အမိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြော၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ။ ကုဋ္ဌမ္မိကောပိ-သည်လည်း၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ -ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ပရိဝတ္တန္တော-လူးလိုမ့်လျက်၊ ရောဒိတ္တာ၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ ကုဒိ-ဤအကြောင်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ပဗ္ဗဇိတံ-ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းငှာ၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းပြုခွင့်ကို၊ နာဒါ-သိ (န+အဒါသိ)-မပေးခဲ့။” ကုတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဒါသဒါရကေ-ကျွန်ဖြစ်သော ကလေးတို့ကို၊ ဘုဇိဿေ-ကျွန်မဟုတ်သူတို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗာဇေတ္တာ-ရှင်ဖြစ်စေ၍၊ “အန္တောဂါမတော-ရွာတွင်းမှ၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနိ-ယာဂု၊ ဆွမ်းအစရှိသည်တို့ကို၊ အာဟရိတ္တာ-ဆောင်ယူ၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဥပ-ဋ္ဌဟထ-ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပဋိယာဒေသိ-စီစဉ်ပြီ။ သာမဏေရာ-ကိုရင်တို့သည်၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်ကို၊ ကတ္တာ၊ ထေရံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌဟိံသု-ပြုစုလုပ်ကျွေးကုန်ပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ ဒိသာဝါသိနော-ထိုထို အရပ်တို့၌ နေကုန်သော၊ [ဒိသာသု ဝသန္တိ သီလေနာတိ ဒိသာဝါသိနော-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌဂ-၄၄။]

ဘုဇိဿေ။ ။ ဧသိတဗ္ဗာတိ ကုဿ၊ [ကုသ+ဣ၊] ဘုဇေ ဝိယ+ကုဿ၊ ဘုဇိဿာ-မိမိလက်တို့ကဲ့သို့ စေခိုင်းအပ်၊ စေခိုင်းနိုင်သူတို့(ဒိဋ္ဌိ-၁၊ ၂၅)၊ တစ်နည်း-ကုစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ကုဿ၊ [ကုသု+ဣ၊] ဘုဇေ+ကုဿ၊ ဧတ္တာတိ ဘုဇိဿာ-အလိုရှိထိုက်သော (မိမိအလိုရှိသလို သုံးနိုင်သော) လက်ရှိသူတို့(မဋ္ဌိ-၂၊ ၂၃၅)။ ဘုဇေ+ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဘုဇိဿာ-ကိုယ့်ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်နိုင်၊ စားနိုင်ဖို့ရန် လက်ရှိသူတို့၊ [ဘုဇ+ကိဿနိ-ပါစိယော-၂၄၊ ထောမ။] ဓာန်ဋီ-၅၁၆၌ကား ဘုဇေဓာတ် ပါလနအနက်၊ အဇ္ဈောဟာရအနက်၊ ကုသပစ္စည်း၊ သဒ္ဓေဘော်လာဟု ဆို၏။ “ဘုဇန္တိ ပါလေန္တိ အဇ္ဈောဟရန္တိ ဝါတိ ဘုဇိဿာ-ကိုယ့်ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်နိုင်၊ ကိုယ့်ဘာသာ စားနိုင်သူတို့”ဟုကြံ။

ဘိက္ခု-တို့သည်။ “သတ္ထာရံ-ကို၊ ပဿိဿာမ-ဖူးကြမည်။” ဣတိ-ဤသို့ကြံ
 ၍၊ ဇေတဝနံ-သို့၊ အာဂန္နာ-၍၊ တထာဂတံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-ကောင်း၊ အသီတိ-
 မဟာထေရေ-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ စ-၍လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရစာရိကံ-ကျောင်း
 တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်ခြင်းကို)၊ ဝါ-ဖြင့်၊ စရန္တာ-
 လှည့်လည်ကုန်လသော်၊ စက္ခုပါလတ္ထေရဿ-၏။ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်
 သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ “ဣဒမ္ပိ-ဤနေရာကိုလည်း၊ ပဿိဿာမ-ကြည့်ကြစို့”
 ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ တံ-ထိုနေရာသို့၊ အဘိမုခါ-
 ရှေးရှုကုန်သည်၊ အဟေသုံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ။ တသ္မိံ ခဏေ-ထိုအချိန်၌၊ မဟာ-
 မေယော-ကြီးစွာသောမိုးသည်၊ ဥဌဟိ-တက်လာပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊
 “ဣဒါနိ-၌၊ အတိသာယန္တော-အလွန်ညနေစောင်းသွားပြီ၊ ဝါ-မိုးချုပ်သွားပြီ၊
 မေယော စ-မိုးသည်လည်း၊ ဥဌိတော-တက်လာပြီ၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော
 ၌သာလျှင်၊ ဂန္နာ-သွား၍၊ ပဿိဿာမ-ကြစို့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ နိဝတ္တိသု-
 ပြန်ကုန်ပြီ။ ဒေဝါ-မိုးသည်၊ ပဌမယာမံ-ပဌမယာမံပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-ရွာ
 သွန်း၍၊ မဇ္ဈိမယာမေ-မဇ္ဈိမယာမံ၌၊ ဝိဂတော-ကင်းပြီ၊ ဝါ-တိတ်ပြီ။ ထေရေ-
 သည်၊ အာရဒ္ဓဝီရိယော-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာ-
 စိဏ္ဏစင်္ကမနော-လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော စင်္ကြံသွား ခြင်းရှိ၏၊ ဝါ-စင်္ကြံလျှောက်
 လေ့ရှိ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပစ္ဆိမယာမေ-နောက်ဆုံးယာမံ၌၊ ဝါ-မိုးသောက်
 ယာမံ၌၊ စင်္ကမနံ-စင်္ကြံလျှောက်ရာ အရပ်သို့၊ ဩတရိ-သက်ရောက်ပြီ။ စ-
 ဆက်ဥးအံ့၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ နဝုဌာယ-ရွာပြီးသောမိုး၏ အစသာရှိသေး
 သော၊ ဝါ-မိုးရွာပြီးခါစဖြစ်သော၊ [အဝသီတိ ဝုဌော၊ နဝေါ+ဝုဌဿ ဧတိဿာတိ
 နဝုဌာ၊ (တစ်နည်း) ဝဿနံ ဝုဌံ၊ နဝံ+ဝုဌံ ဧတိဿာတိ နဝုဌာ-မကြာမြင့်သေး

ဝိဟာရစာရိကံ။ ။ စရဏံ စာရိကာ၊ [စရ+ဏျ၊ ဣလာ၊ ယကို ကပြ။] (တစ်
 နည်း) စရဏံ စာရော၊ စာရော ဧဝ စာရိကာ၊ [စာရ+ဏ္ဏက၊] ဝိဟာရေသု+စာရိကာ
 ဝိဟာရစာရိကာ၊ ဝိဟာရစာရိကံနှင့် စရန္တာကို အဘေဒဘေဒူပစာရ (ကံနှင့် ကြိယာ
 အရမကွဲဘဲ ခွဲဆိုသော) စကားဟု ယူ၍ ရှေ့နည်း၌ ကံအနက်ပေးသည်၊ နောက်
 နည်းကား ကြိယာဝိသေသနအနက်တည်း(သီဋီသစ်-၂၊ ၂၀၂၊ သီဘာ-၃၊ ၂၈၀)၊
 “ဝိဟာရစာရိကံ-ငှာ”ဟု သမ္ပဒါနိအနက်လည်း ပေးကြ၏။(မအူပါရာနိ-၃၊ ၁၈၂)

သော ရွာသွန်းခြင်းရှိသောမြေ။] ဘူမိယာ-မြေ၌၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ ဣန္ဒ-
ဂေါပကာ-နတ်သမီးကွမ်းသွေးကောင်တို့သည်၊ ဝါ-ပိုးကတ္တိပါကောင်တို့သည်၊
ဥဌဟိသု-ပေါ်ထွက်လာကုန်ပြီ။ တေ-ထိုနတ်သမီးကွမ်းသွေးကောင်တို့သည်၊
ထေရေ-သည်၊ စင်္ဂမန္တေ-စင်္ကြံလျှောက်လသော်၊ ယေဘုယျေန-များသော
အားဖြင့်၊ ဝိပဇ္ဇိသု-သေကြေပျက်စီးကုန်ပြီ။ အန္တေဝါသိကာ-အနီးနေတပည့်
တို့သည်၊ ထေရဿ-၏၊ စင်္ဂမနဌာနံ-စင်္ကြံလျှောက်ရာအရပ်ကို၊ ကာလ-
ဿေဝ-စောစော၌ပင်၊ န သမ္မဇ္ဇိသု-တံမြက်မလှည်းမိကြကုန်။ ဣတရေ-
အခြားကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-သို့၊ ပဿိ-
ဿာမ-ကြည့်ကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အာဂန္တာ-လာလသော်၊ စင်္ဂမနေ-
၌၊ မတပါဏကေ-သေနေသော ပိုးကောင်ငယ်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ကော-
အဘယ်သူသည်၊ ဣမသ္မိ-ဤအရပ်၌၊ စင်္ဂမတိ-စင်္ကြံလျှောက်သနည်း?”
ဣတိ-သို့၊ ပုဏ္ဏိသု-မေးကုန်ပြီ။ ဘန္တေ-တို့! အမှာကံ-တို့၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်၊
(စင်္ဂမတိ-၏) ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဥဇ္ဈာ-
ယိသု-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “အာဝုသော-တို့၊ သမဏဿ-ရဟန်း၏၊
ကမ္မံ-အမှုကို၊ (လုပ်ပုံကို)၊ ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊ သစက္ခုကကာလေ-မျက်
စိအမြင်ရှိသူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-မျက်စိမြင်ရာအခါ၌၊ [သံဝိဇ္ဇတိ+စက္ခု ဧတဿာတိ
သစက္ခုကော၊ သစက္ခုကဿ+ကာလော သစက္ခုကကာလော၊ မအူပါနိ-၄, ၆၇၇။]
နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ နိဒ္ဒါယန္တော-အိပ်လျက်၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အကတွာ-
မူ၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ စက္ခုဝိကလကာလေ-ချို့တဲ့သောမျက်စိရှိသူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-
မျက်စိအမြင်ပျက်စီးချို့တဲ့ရာ အခါ၌၊ ‘စင်္ဂမာမိ-စင်္ကြံလျှောက်၏၊ ဝါ-အံ့’
ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ (အကြောင်းပြ၍)၊ ဧတ္တကေ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်
သော၊ ပါဏကေ-ပိုးကောင်ငယ်တို့ကို၊ မာရေသိ-သေစေပြီ၊ (သေအောင်
လုပ်မိပြီ)၊ ‘အတ္ထံ-အကျိုးစီးပွားကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့’ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
(ကြံသော်လည်း)၊ အနတ္ထံ-အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို၊ ကရောတိ-ပြုနေ၏၊ (ပြုမိနေ
၏)” ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ။

အထ ခေါ-ထိုအခါ၌၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တထာဂတဿ-

အား၊ အာရောစေသုံ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “ဘန္တေ! စက္ခုပါလတ္ထေရော-
 သည်၊ ‘စင်္ကမာမိ-၏၊ ဝါ-အံ’ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ (အကြောင်းပြ၍)၊ ဗဟူ-
 ကုန်သော၊ ပါဏကေ-တို့ကို၊ မာရေသိ-ပြီ” ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။
 တုမေဟိ-တို့သည်၊ သော-ထိုစက္ခုပါလကို၊ မာရေန္တော-သေစေသည်ကို၊ ဒိဋ္ဌော
 ကံ ပန-မြင်အပ်ပါသလော? ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ! န ဒိဋ္ဌော-
 မမြင်အပ်ပါ။ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ တုမေ-တို့သည်၊ တံ-ထိုစက္ခုပါလ
 ထေရ်ကို၊ န ပဿထ ယထေဝ-မမြင်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊
 သောပိ-ထိုစက္ခုပါလထေရ်သည်လည်း၊ တေ ပါဏေ-ထိုပိုးကောင်တို့ကို၊ န
 ပဿတိ-မမြင်ရ။ ဘိက္ခဝေ-တို့! ဒီဏာသဝါနံ-ကုန်ပြီးသောအာသဝေါရှိသော
 ရဟန္တာတို့၏၊ ဝါ-မှ၊ **မရဏစေတနာ** နာမ-သေခြင်း၌ စေတနာမည်သည်၊
 ဝါ-သေစေလိုသော စေတနာမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။
 ဘန္တေ! အရဟတ္တဿ-အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ ဥပနိဿယေ-အားကြီးသော မှီရာ
 အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိပါလျက်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အန္တော-မျက်စိကန်းသူ
 သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ရပါသနည်း? ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။ ဘိက္ခဝေ
 -တို့! အတ္တဇော-မိမိ၏၊ ဝါ-သည်၊ ကတကမ္မဝသေန-ပြုအပ်ခဲ့သော ကံ၏
 အစွမ်းကြောင့်၊ (အန္တော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ) ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။
 ဘန္တေ! တေန-ထိုစက္ခုပါလထေရ်သည်၊ ကိ-အဘယ်အကုသိုလ်ကံကို၊ ကတံ-
 ပြုအပ်ခဲ့ပါသနည်း? ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။ ဘိက္ခဝေ-တို့! တေန
 ဟိ-လျှင်၊ သုဏာထ-နားထောင်ကြလော။

အတိတေ-လွန်လေပြီးသောအခါ၌၊ **ဗာရာဏသီယံ-ဗာရာဏသီမြို့၌၊**

မရဏစေတနာ ။ ။ ဧကဒေသုပစာရ၊ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ရဟန္တာမှာ
 သေစေလိုသော စေတနာ မရှိဟု မိန့်တော်မူသည်။ သောတာပန်စသော အောက်ဖလ
 ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာလည်း သေစေလိုသောစေတနာ မရှိပါ။(ဓမ္မဋီ)

ဗာရာဏသီယံ။ ။ ဗာရာဏသာယ+အဝိဒူရေ ဘဝါ ဗာရာဏသီ-ဗာရာဏာ
 မြစ်၏ အနီး၌ ရှိသောမြို့၊ [ဗာရာဏသာ+ဏ+ဤ] ဤကား ပဋိသံ၊ ၄-၂၊ ၂၁၄အလို
 တည်း။

အပ. ၄-၂, ၂၄၂။ ။ ထို၌ ဟိမဝန္တာမှ ရသေ့ပစ္စေကဗုဒ္ဓတို့သည် ၁၂ပါး အုပ်စုဖွဲ့ကာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွရောက်သက်ဆင်းရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဗာရာဏသီဟု ခေါ်သည်ဟု ဆို၏။ ထိုအလို “ဗာရသ+ကုသယော ဧတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ ဩတရန္တိ ပဝိသန္တိတိ ဗာရာဏသီ-၁၂ပါးသော ကုသိ(ရသေ့ပစ္စေကဗုဒ္ဓ)တို့ ကြွရောက်သက်ဆင်းရာမြို့”ဟုပြု။ [ဗာရသ+ကုသိ+ဤ၊ ရ၌ ဒီဃပြု၊ သကို ကာပြု၊ ကုကို ချေ။] သို့မဟုတ် “ဗာရသ+ကုသယော ဗာရာဏသီ၊ ဗာရာဏသီ ဧတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ ဩတရန္တိ ပဝိသန္တိတိ ဗာရာဏသီ၊ [ဗာရာဏသိ+ဏ+ဤ။]”ဟု သမာသဂဗ္ဘတဒ္ဓိတ် ဝိဂြိုဟ်ပြု။

တစ်နည်း။ ။ သိန်းပေါင်းများစွာသော ဘုရားရှင်တို့၏ ဓမ္မစကြာတရားဟောတော်မူရန် သက်ဆင်းရာဖြစ်သောကြောင့် ဗာရာဏသီခေါ်ကြောင်း အပ. ၄-၂, ၂၄၂၌ပင် တစ်နည်းဆို၏။ ဤနည်း၌ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသင်္ခါတာနံ အနေကသတ-သဟဿာနံ ဩတရဋ္ဌာနံ”ဟု ဖွင့်ရာ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသင်္ခါတာနံ”ဖြင့် ကုသိအရကို ပြသည်။ “အနေကသတသဟဿာနံ”ဖြင့် ဗဟုလ၏ပရိယာယ်ကို ပြသည်ဟု ယူ၍ “ဗဟုလ+ကုသယော ဧတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ ဩတရန္တိ ပဝိသန္တိတိ ဗာရာဏသီ-များစွာကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ (ဓမ္မစကြာတရားဟောတော်မူရန်) သက်ဆင်းရာမြို့၊ [ဗဟုလ+ကုသိ+ဤ၊ ဗ၌ ဒီဃ၊ ဟကို ရ၊ ဥကိုအာ၊ လကို ကာပြု၊ ကုကို ချေ]”ဟုကြံ။ သို့မဟုတ် “ဗဟုလ+ကုသယော ဗာရာဏသီ၊ ဗာရာဏသီ ဧတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ ဩတရန္တိ ပဝိသန္တိ၊ ဗာရာဏသီနံ ဝါ ဩတရဋ္ဌာနန္တိ ဗာရာဏသီ၊ [ဗာရာဏသိ+ဏ+ဤ။]”ဟု သမာသဂဗ္ဘတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်ပြု။

ဓာန်ဋီ-၂၀၀။ ။ ဝါနရသီသံ၊ တံသဏ္ဌာနော ဝါ ပါသာဏော ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဗာရာဏသီ-မျောက်ခေါင်းရှိရာမြို့၊ ဝါ-မျောက်ဥျးခေါင်းသဏ္ဌာန်ကျောက်ရှိရာမြို့၊ [ဝါနရသီသ+ဏ+ဤ၊ ဝကို ဗပြု၊ နနှင့်ရ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ရ၌ ဒီဃပြု၊ နကို ကာပြု၊ သ-ကို ချေ။]

ဇာဋီသစ်။ ။ ဒွေ ရာဇာနော ရဏန္တိ ဧတ္တာတိ ဗာရာဏသီ-မင်း၂ပါးတို့ စစ်တိုက်ရာမြို့၊ [ဒွိ+ရဏ+သ+ဤ၊ ဒွိကို ဗပြု၊ ရ၌ ဒီဃပြု။]

ထောမ။ ။ ထို၌ ဝရဏာမြစ်၊ အသီမြစ်၏ အနီး၌ ရှိသောကြောင့် ဗာရာဏသီ မည်ကြောင်းကို ဆို၏။ “ဝရဏာ စ+အသီ စ ဝရဏသီ၊ ဝရဏသီယာ+အဝိဒူရေ ဘဝါ ဗာရာဏသီ-ဝရဏာမြစ်၊ အသီမြစ်အနီး၌ တည်ရှိသောမြို့”ဟုပြု [ဝရဏသိ+ဏ၊ ဝကိုဗပြု။]

ကာသိရညေ-ကာသိမင်းသည်၊ ရဲနွဲ့-မင်း၏အဖြစ်ကို၊ (မင်း၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဘုရင်မြှောက်မှုစသည်ကို)၊ (မဟာဇနေန-များစွာသော လူအပေါင်းကို)၊ ကာရေန္တေ-ပြုစေလသော်၊ ဧကော-သော၊ ဝေဇ္ဇော-သည်၊ ဂါမနိဂမေသု-ရွာနိဂုံးတို့၌ စရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဝေဇ္ဇကမ္ပံ-ဆေးဆရာ၏အလုပ်ကို၊ ဝါ-ဆေးကုသမှုကို၊ [ဝေဇ္ဇဿ+ကမ္ပံ ဝေဇ္ဇကမ္ပံ-မအူပါနိ-၄, ၂၁၃။] ကရောန္တော-သော်၊ ဧကံ-သော၊ စက္ခုဒဗ္ဗလံ-အားနည်းသော မျက်စိရှိသော၊ ဝါ-မျက်စိအားနည်းသော၊ (မျက်စိမဲ့သော)၊ ဣတ္ထိ-မိန်းမကို၊ ဒိသ္မာ၊ ပုစ္ဆိ၊ (ကိ)၊ “တေ-သင်အား၊ ကိ-အဘယ်သို့သော၊ အဖာသုကံ-မကျန်းမာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-နည်း?)” ဣတိ (ပုစ္ဆိ)။ အက္ခိဟိ-တို့ဖြင့်၊ န ပဿာမိ-မမြင်ရပါ။ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ။ တေ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘေသဇ္ဇံ-ဆေးကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုပေးမည်၊ (ဖော်စပ်ပေးမည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ။ သာမိ-အရှင်! ကရောဟိ-ပြုပေးပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ။ မေ-အား၊ ကိ-ဘာကို၊ ဒဿသိ-ပေးမည်နည်း? ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ မေ-ကျွန်မ၏၊ အက္ခိနိ-တို့ကို၊ ပါကတိကာနိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်တို့ကို၊ ဝါ-နဂိုအတိုင်းဖြစ်သည်တို့ကို၊ [ပကတိယာ+ဥပ္ပန္နာနိ ပါကတိကာနိ-

ရဲနွဲ့။ ။ အထက်၌ နီတိဓာတု-၃၈၈အတိုင်း ပေးသည်။ “ရညော+ဘာဝေါ ရဲနွဲ့ [ရာဇ+ဏျ-သိဒ္ဓိသစ်-၂, ၂၃၃]”ဟုပြု။ ကာရေန္တေကား ကရဓာတ်၊ ကာရိတ်ဇောပစ္စည်း၊ အန္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကာရိတ်ရုပ်တည်း။

မောဂ်၊ မောဂ်ပံ-၃၀၃။ ။ ထိုအလို “ရဲနွဲ့-မင်း၏ အမှုကိစ္စကို၊ ဝါ-အုပ်ချုပ်မှုကို၊ ကာရေန္တေ-ပြုလသော်”ဟု ပေး၊ “ရညော+ကမ္ပံ ရဲနွဲ့(ထောမ၊ မဟာဘာ-၂, ၄၅၄)”ဟုပြု။ ကာရေန္တေကား ရှေ့နည်းကဲ့သို့ ကာရိတ်ရုပ်မဟုတ်၊ သုဒ္ဓရုပ်တည်း၊ ကရဓာတ်၊ စုရာဒိတော ဇော ဇာယာ၌ “ဇော ဇာယာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဇောပစ္စည်းသက်၊ ထိုနောင် တနာဒိဩပစ္စည်းသက်၊ အန္တပစ္စည်းသက်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဩပစ္စည်းကို ချေ။ (မောဂ်နိ-၂, ၁၇၂၊ ကစ်ဘာ-၂, ၄၀၅)

မောဂ်ပံ-၂၃၇ ။ ။ ထိုအလို “ရဲနွဲ့-မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော အင်္ဂါ၇လီ၊ စုံညီခွဲခိုင်၊ နိုင်ငံတော်ကို၊ ကာရေန္တေ-ဖြစ်စေလသော်”ဟုပေး၊ “ရညော+ဣဒံ ရဲနွဲ့(ဝိမတိ-၁, ၃၅၊ ပါစိယော-၆၁)”ဟုပြု။ ကရဓာတ် ပဝတ္ထန (ဖြစ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။

မအူပါနိ-၂၊ ၃၆၇။] ကာတုံ-ငှာ၊ သစေ သက္ခိဿသိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့၊
 (ဧဝံသတိ-ဤသို့စွမ်းနိုင်သည်ရှိသော်) အဟံ-ကျွန်မသည်၊ ပုတ္တဓိတာဟိ-သား
 သမီးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ တေ-သင်၏။ ဒါသီ-ကျွန်မသည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ့၊
 ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သော-ထိုဆေးဆရာသည်၊ “သာဓု-ကောင်းပြီ” ကုတိ-
 ဤသို့ ပြော၍၊ ဘေသန္တိ-ဆေးကို၊ သံဝိဒဟိ-စိမ့်ဖော်စပ်ပြီ၊ ဧကဘေသဇ္ဇေန-
 ဝ-တစ်မျိုးတည်းသော ဆေးဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-ဆေးတစ်ဖုံတည်းဖြင့်သာလျှင်၊
 အက္ခိနိ-တို့သည်၊ ပါကတိကာနိ-ကုန်သည်၊ အဟေသုံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ။ သာ-
 ထိုမိန်းမသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)။ “အဟံ-ငါသည်၊ သပုတ္တဓိတာ-သား၊ သမီး
 တို့နှင့် တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧတဿ-ဤဆေးဆရာအား၊ ဝါ-၏။ [ရှေနည်း
 ပဋိဇာနိ၌စပ်၊ နောက်နည်း ဒါသိ၌စပ်] ဒါသီ-ကျွန်မသည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ့၊ ကုတိ-
 သို့၊ ပဋိဇာနိ-ဝန်ခံခဲ့ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ မံ-ငါကို၊ သဏှေန-သိမ်မွေ့သော၊
 သမ္မာစာရေန-ကောင်းစွာပြုကျင့်ခြင်းဖြင့်၊ န ခေါ် သမုဒါစရိဿတိ-ပြုကျင့်
 လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဝါ-ပြောဆိုဆက်ဆံလိမ့်မည်မဟုတ်၊ နံ-ထိုဆေးဆရာကို၊
 ဝဇ္ဇေဿာမိ-လှည့်စားအံ့။” ကုတိ-ဤသို့ကြံပြီ။ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ ဝါ-ကို၊
 ဝေဇ္ဇေန-သည်၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ “ဘဒ္ဒေ-နှမ! ကီဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်
 သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုဌာ-မေးအပ်သည်၊ (သမာနာ-သော်) “ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊
 မေ-၏။ အက္ခိနိ-တို့သည်၊ ထောကံ-အနည်းငယ်၊ ရုဇ္ဈိသု-နာကျင်ကုန်ပြီ၊ ကုဒါနိ
 ပန-ယခုအခါ၌ကား၊ အတိရေကတရံ-သာ၍ လွန်ကဲစွာ၊ ရုဇ္ဈိန္တိ-နာကျင်ကုန်
 ၏။” ကုတိ-သို့၊ အာဟ။ ဝေဇ္ဇေန-သည်၊ “အယံ-ဤမိန်းမသည်၊ မံ-ကို၊
 ဝဇ္ဇေတွာ-လှည့်စား၍၊ ကိဗ္ဗိ-ဘာကိုမျှ၊ အဒါတုကာမာ-ပေးခြင်းငှာ အလိုမရှိ၊
 မေ-အား၊ ဧတာယ-ဤမိန်းမသည်၊ ဒိန္နာယ-ပေးအပ်သော၊ ဘတိယာ-အဖိုး
 အခဖြင့်၊ န အတ္ထော-အကျိုးမရှိ၊ [တစ်နည်း-မေ-သည်၊ ဧတာယ-သည်၊ ဒိန္နာယ-
 သော၊ ဘတိယာ-ကို၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိအပ်၊] ကုဒါနေဝ-၌ပင်၊ ဝါ-ယခုချက်ချင်း
 ပင်၊ နံ-ထိုမိန်းမကို၊ အန္တံ-ကန်းသည်ကို၊ ဝါ-ကန်းအောင်၊ ကရိဿာမိ-ပြု
 တော့အံ့။” ကုတိ စိန္တေတွာ၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ ဂန္တာ၊ ဘရိယာယ-မယားအား၊
 ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြပြီ။ သာ-ထိုမယားသည်၊ တုဏှိ

အဟောသိ။ သော-ထိုဆေးဆရာသည်။ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-ဖော်စပ်၍၊ တဿာ-ထိုမိန်းမ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ဘဒ္ဒေ-အရှင်မ! ကုမံ ဘေသဇ္ဇံ-ဤဆေးကို၊ အဇ္ဈေဟိ-လိမ်းလော၊” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အဇ္ဈာပေသိ-လိမ်းစေပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿာ-ထိုမိန်းမ၏၊ ဒွေ-၂လုံးကုန်သော၊ အက္ခိနိ-မျက်လုံးတို့သည်၊ ဒီပသိခါ ဝိယ-မီးတောက်တို့ကဲ့သို့၊ [ဒီပဿ ဒီပေ ဝါ သိခါ ဒီပသိခါ-ဓမ္မဂံ-၉။] ဝိဇ္ဈာယိသု-ငြိမ်းကုန်ပြီ။ စက္ခုပါလော-သည်၊ သော ဝေဇ္ဇော-ထိုဆေးဆရာသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

ဘိက္ခဝေ-တို့! တဒါ-ထိုအခါ၌၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ ပုတ္တေန-သားတော် ဖြစ်သော စက္ခုပါလသည်၊ ကတကမ္ပံ-ပြုအပ်ခဲ့သော ကံသည်၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆ-တော-နောက်၌ နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က နောက်က၊ အနုပဇ္ဇိ-အစဉ်လိုက်ပြီ။ ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြဉ်းအံ့၊ ဧတံ ပါပကမ္ပံ နာမ-ဤမကောင်းမှု မည်သည်၊ ဓုရံ-ဝန်ကို၊ ဝဟတော-ထမ်းဆောင်သော၊ ဗလိဗဒ္ဓဿ-နွားလား၏။

ဗလိဗဒ္ဓဿ၊ ဗလိဗဒ္ဓဿ။ ။ ဤ စ+ဝရော စ ဤဝရာ-ကျက်သရေ+ဆု လာဘ်တို့၊ ဤဝရေ+ဒဒါတိတိ ဤဗဒ္ဓေါ၊ [ဤဝရ+ဒါ+အ၊ ဝကို ဗ၊ ရကို ဒပြ။] ဗလံ+အဿ အတ္တိတိ ဗလိ၊ ဗလိ စ+သော+ဤဗဒ္ဓေါ စာတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ-ခွန်အားပြည့်မတ်၊ ကျက်သရေဆုလာဘ်ကို ပေးတတ်သောနွားလား၊ ဤအလို “ဗလိ+ဤဗဒ္ဓေါ”ကို စပ်သောကြောင့် “ဗလိဗဒ္ဓေါ”ဟု ရှိရမည်။ (ထောမ၊ ပါစိတ်ဘာ-၁၊ ၁၃၊ ၄၊ ပြု-၄၆)

တစ်နည်း။ ။ ဗလံ+ဝဒ္ဓယတိတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ၊ ဗလံ+ဝဒ္ဓ+ဏ၊ လ၏အ-ကို ဤပြု၊ ဒ္ဓ၌ ခေတိ ဒပြ၊ ဝကို ဗပြ(ဓာန်ဋီ-၄၉၅)၊ ဤအလိုလည်း “ဗလိဗဒ္ဓေါ”ဟုပင် ရှိရမည်၊ ဓာန်ဋီနိ-၄၉၅ နှင့် သူစိဉ်ကား လ၏ အ-ကို ကျပြု၍ “ဗလိဗဒ္ဓေါ”ဟု ရှိ၏။

ဗလိဗဒ္ဓဿ။ ။ နိတိသုတ္တနိ-၂၊ ၂၆၄အလို “ဗလိနာ ထာမဝန္တေန+ဗဒ္ဓတိ အဟမိတိ ကရောတိတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ၊ [ဗလိ+ဗဒ္ဓ(အဟံကာရေ)+အ၊ လိဉ် ရဿပြ။]”ဟု ဆိုသဖြင့် “ဗလိဗဒ္ဓေါ”ဟု ရှိရမည်၊ ဓာဒိ၊ ပါဂံသစ်-၂၊ ၂၄တို့၌လည်း ဓာန်ဋီ-၄၉၆ အတိုင်း ဝိဂြိုဟ်ဆိုကာ “ဗလံ+ဝဒ္ဓ”မှ လ၏ အ-ကို ကျပြု၍ “ဗလိဗဒ္ဓ”ဟုပင် ရှိ၏။ ဇာနိသစ်-၁၊ ၃၆၆၌လည်း “ဥပရူပရိ ဝဒ္ဓယတိတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ၊ ပရိ+ဝဒ္ဓ+ဏ၊ ပကို ဗ၊ ရကို လပြု၍ “ဗလိဗဒ္ဓ”ဟုပင် ရှိ၏။

ဗလိဗဒ္ဓဿ။ ။ နိသာ-၁၀၆၌ “မဇ္ဈိမဝယပ္ပတ္တကာလေ သာမိကာနံ ဗလိ-

ပဒိ-ခြေသို့၊ စက္ကံ-လှည်းဘီးသည်၊ (အနုဂစ္ဆတိ) ဝိယ-အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့၊
 အနုဂစ္ဆတိ-အစဉ်လိုက်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ ဝတ္ထု-ဤအတိတ်ဝတ္ထုကို၊ ကထေ-
 တွာ-ဟောတော်မူ၍၊ **အနုသန္ဓိ**-အနုသန္ဓေကို၊ ဝါ-အဆက်အစပ်ကို၊ ယဋ္ဌေ-
 တွာ-စပ်တော်မူ၍၊ ဝါ-ဆက်သွယ်ပြတော်မူ၍၊ **ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ**-တည်စေ
 အပ်ပြီးသော မြေညက်ရှိသော၊ (မြေညက်ဖြင့် ချိပ်ပိတ်အပ်သော)၊ သာသနံ-

ပဒါနသီလတ္တာ (ပူဇော်မှုကို အလွန်ပေးခြင်းအလေ့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဗလိပဒေါ
 နာမ”ဟု ဆို၏။ “ဗလိနော+ ပဒံ(ပဒါနံ) ဗလိပဒံ၊ ဗလိပဒံ+သီလံ အဿာတိ ဗလိပဒေါ
 (နွားရှင်တို့အား ပူဇော်မှုကို အလွန်ပေးလေ့ရှိသောနွားလား)”ဟုကြံ၊ ယခုအခါ ဤပါဌ်
 ကို ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ မတွေ့ရတော့ပါ။

အနုသန္ဓိ။ ။ အနုသန္ဓိယတိ ဒေသနာ ဧတာယာတိ အနုသန္ဓိ(နေတ္ထိံ၊ ၄-
 ၆၈)၊ အနုသန္ဓနံ အနုသန္ဓိ၊ အနုသန္ဓဟတိတိ အနုသန္ဓိ၊ အနုသန္ဓိယတိတိ အနုသန္ဓိ
 (သီဇီသစ်-၁၊ ၄၅၅)။

ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ။ ။ ရှေးက ပေးရိုးအနက်အတိုင်း မတ္တိကာကို မြေညက်
 ဟောယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ “မတ္တိကာလဉ္ဇနန္တိ ဝါ လာခါလဉ္ဇနန္တိ ဝါ(ဝိ၊ ၄-၃၊ ၁၅၃)”
 ဟူသော စကားအရ ထိုခေတ်က ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ထုတ်ပိုးပြီးနောက် မြေညက်နှင့်
 ချိတ်၂မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပိတ်၍ ထိုမြေညက်၊ ချိပ်ပေါ်၌ တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ကြဟန်
 တူ၏။ “ပတိဋ္ဌာပိတာ+မတ္တိကာ ယဿ၊ ယေန ဝါတိ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ”ဟုပြု။

ဓမ္မဋီ-၁၈။ ။ ထို၌ “ပတိဋ္ဌာပိတပရိယောသာနံ”ဟု ဖွင့်၏။ “ပရိယောသာနံ”
 ကို ကြည့်၍ “ပတိဋ္ဌာပိတ+အတ္တ+ဣက”ဟုခွဲကာ အတ္တကိုကား သမတ္တကဲ့သို့ ပြီး
 ဆုံးခြင်း အနက်ဟောဟုကြံ၊ မှန်၏-အတ္တနှင့် သမတ္တမှာ သံရှေးရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းသာ
 ကွာ၏။ ဥပသာရမပါသောပုဒ်သည် ဥပသာရပါသောပုဒ်ကဲ့သို့ အနက်ထူးကို ဟောနိုင်
 ရကား အတ္တနှင့် သမတ္တကို အနက်တူကြံခွင့်ရှိ၏(သီဇီသစ်-၁၊ ၁၄၉၊ ၂၁၁)။ “ပတိဋ္ဌာ
 ပိတံ+အတ္တံ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တံ၊ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တံ+ဧတဿ အတ္တိတိ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ”
 ဟုပြု။ [အတ္တကား အဇ+တ၊ ဇဏီ တပြု၊ (တစ်နည်း) အာ+ဒါ(ယူခြင်းအနက်)+တ၊
 ဒကို တပြု၊ အာကိုချေ၊ အာကိုရသပြု(မဏိဋီ-၁၊ ၁၈၂၊ ဋီနိ-၈၄)၊ (တစ်နည်း)
 အာပ(ပရိပုဏ္ဏအနက်)+တ၊ ပကို တပြု၊ အာကို ရသပြု၍ ပြီး၏။(နိဒီ-၄၈၄)]

သဝဏ်လွှာကို၊ (အကြောင်းကြားစာကို)၊ ရာဇမုဒ္ဒါယ-မင်း၏တံဆိပ်ဖြင့်၊

ဓမ္မဋီအလိုအနက်။ ။ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ-အက္ခရာကို တည်စေခြင်း (ရေးသားခြင်း)ဟူသော အဆုံးကိစ္စရှိသော၊ ဝါ-အက္ခရာကို တည်စေခြင်း(ရေးသားခြင်း)ကိစ္စ ပြီးဆုံးပြီးသော၊ သာသနံ-သဝဏ်လွှာကို၊ (အကြောင်းကြားစာကို)၊ ရာဇမုဒ္ဒါယ-မင်း၏ တံဆိပ်ဖြင့်၊ လဉ္စန္တော ဝိယ-ခတ်နှိပ်သကဲ့သို့၊ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ-(အတ္ထုပ္ပတ္တိဝတ္ထုဓမ္မဒေသနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝေနေယျတို့၏သန္တာန်၌) တည်စေခြင်း(ဟောပြောခြင်း)ဟူသော အဆုံးကိစ္စရှိသော၊ ဝါ-တည်စေခြင်း (ဟောပြောခြင်း)ကိစ္စ ပြီးဆုံးပြီးသော၊ သာသနံ-(စုဏ္ဏိယဖွဲ့ပရိယတ္တိတရားဟု ဆိုအပ်သော) အဆုံးအမအာဏာစက်ကို၊ လဉ္စန္တော-(မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာစသော ဂါထာအဖွဲ့ဟုဆိုအပ်သော ဘုရားရှင်၏ တံဆိပ်တော်ဖြင့်) ခပ်နှိပ်လိုသော၊ ဓမ္မရာဇာ-သည်၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒန္တိ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒံ ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

ဆက်ဦးအံ့-ဤအနက်ပေးပုံ၌ ဥပမာနဘက်မှ “ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ သာသနံ လဉ္စန္တော”တို့ကို ဥပမေယျဘက်၌လည်း ယူပေးသည်။ ထို့ပြင် ဥပမာနဘက်၌ “ရာဇမုဒ္ဒါယ”ဟု လဉ္စန္တော၏ ကရိုဏ်းရှိသကဲ့သို့ ဥပမေယျဘက် လဉ္စန္တော၏ ကရိုဏ်းကို “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဓာတုဒိဂါထာဗန္ဓသင်္ခါတဗုဒ္ဓမုဒ္ဒါယ”ဟု ထည့်၏။ စာရေးပြီးသော သဝဏ်လွှာကို မင်းတံဆိပ်ခပ်နှိပ်သကဲ့သို့ ဝတ္ထုကြောင်းအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော စုဏ္ဏိယဖွဲ့ပရိယတ္တိတရားဟူသော အာဏာစက်ကို မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာစသော ဂါထာဖွဲ့ဟူသော ဘုရားတံဆိပ်တော်ဖြင့် ခပ်နှိပ်တော်မူလို၍ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ”စသော ဂါထာကို မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို။

တစ်နည်း။ ။ “ပတိဋ္ဌာပိတ+မတ္တာ+ဣက”ဟုခွဲ၊ “သမိဒ္ဓိယံ မတ္တာသဒ္ဓေါ ဉပေတိ(ဝဇီရ-၁၂၃)”ကို ကြည့်၍ မတ္တာသဒ္ဓါ သမိဒ္ဓိ (ပြီးပြည့်စုံခြင်း)အနက်ဟောဟု ယူကာ “ပတိဋ္ဌာပိတ+မတ္တာ ဧတဿာတိ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ-ပြီးပြည့်စုံသော တည်စေခြင်း (ရေးသား, ဟောပြောခြင်း)ရှိသော၊ ဝါ-အပြည့်အစုံ တည်စေပြီး (ရေးသား, ဟောပြောပြီး)သော”ဟု ပြု။

အက္ခရာအနက်, ပမာဏအနက်။ ။ မတ္တာသဒ္ဓါ အက္ခရာအနက်ဟော ယူ၍ “တည်စေအပ်ပြီးသော အက္ခရာ(ကမ္မည်းစာ)ရှိသော”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကောင်းသော်လည်း မတ္တာသဒ္ဓါ အက္ခရာကို မဟောရကား ခိုင်လုံမှုမရှိ၊ ပမာဏအနက်ဟောယူ၍ “ပတိဋ္ဌာမတ္တိကံ-တည်စေအပ်ပြီးသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ အဓိပ္ပာယ်ဆက်စပ်၍ မရသဖြင့် မကောင်းပါ။

လညွနန္တော ဝိယ-ခတ်နှိပ်သကဲ့သို့၊ ဓမ္မရာဇာ-တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒန္တိ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒံ ဟူသော၊ က္ကမံ ဂါထံ-ဤဂါထာကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဌာ မနောမယာ၊
မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ၊
တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတိ၊ စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ။

ပတိဌာပိတမတ္ထကံ။ ။ ဓမ္မဋီ၌ “ပတိဌာပိတမတ္ထကံ”ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ် ရှိနေသည်မှာ စာပျက်ဟန် တူ၏။ “မတ္ထကေ ဌတ္တာတိ က္ကမဿ သုတ္တဿ ပရိယော- သာနေ ဌတ္တာ(ဒီဋီ-၂, ၁၄၇)”၌ မတ္ထကေကို “ပရိယောသာနေ”ဟု ဖွင့်ခြင်းနှင့် ဓမ္မဋီ၌ “ပတိဌာပိတပရိယောသာနံ”ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ ထပ်တူကျသဖြင့် ရှေးက “ပတိ- ဌာပိတမတ္ထကံ”ဟု ရှိလေရောသလားဟု စဉ်းစားမိ၏။

ဓမ္မရာဇာ က္ကမံ ဂါထမာဟ။ ။ ဤဝါကျကို အနက် ၄မျိုးပေးနိုင်၏။ ထိုတွင် အထက်၌ က္ကမံ ဂါထံနှင့် “မနော၊ ပေ၊ ပဒန္တိ”ကို ဝိသေသန+ဝိသေသယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ က္ကတိသဒ္ဒါလည်း နိဒဿန (ရှေ့ဂါထာကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်ဟော) နိပါတ်တည်း။ ထိုက္ကတိနောင် က္ကမံ ဂါထံနှင့် ဝိဘတ်တူအောင် အံဝိဘတ်ကျေသည်။

တစ်နည်း။ ။ က္ကတိသဒ္ဒါ အာကာရဇောတကယူ၍ “ဓမ္မရာဇာ-သည်၊ မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒန္တိ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒံဟူ၍၊ က္ကမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ”ဟု ပေး၊ ဤကား “တွာမသက်သေး၊ ဟူ၍ပေး၊ ထွက်ရေးအာကာရ”နှင့်အညီ ဖြစ်သည်။ က္ကတိနောင် လိန်အနက်မျှကို ထွန်းပြသော ပထမာဝိဘတ်ကျေသည်။

တစ်နည်း။ ။ အာကာရဇောတက က္ကတိသဒ္ဒါနောက်၌ရှိလျှင် ရှေ့၌ ပုစ္ဆာဝါစက (အမေးအနက်ကို ဟောသော) ကိသဒ္ဒါ ထည့်စွက်၍ “ဓမ္မရာဇာ က္ကမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်း?) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒန္တိ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒံ ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ”ဟုပေး၊ [က္ကတိသဒ္ဒါ၊ အာကာရဇောတက၊ နောက်၌ပြုမူ၊ ဝါစကပုစ္ဆာ၊ ကိသဒ္ဒါကို၊ ရှေ့မှာစွက်၍၊ အနက်သမ္ပန်မြဲ။]

တစ်နည်း။ ။ ပထမနည်းအတိုင်း က္ကတိကို နိဒဿနတ္ထ၊ ထိုနောင် အံဝိဘတ် ကျေသည်ဟု ယူ၍ “ဓမ္မရာဇာ က္ကမံ ဂါထံ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်ဂါထာကို၊ အာဟ- နည်း?) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒန္တိ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ၊ ပဒံဟူသော၊ က္ကမံ ဂါထံ- ဤဂါထာကို၊ အာဟ-ပြီ”ဟု ပေး။

ဓမ္မာ-စေတသိက်ခန္ဓာတရား ဥပါးတို့သည်၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-စိတ်သာလျှင် ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်ရှိကုန်၏။ မနောသေဋ္ဌာ-စိတ်သာလျှင် အမြတ်ဆုံးရှိ ကုန်၏။ မနောမယာ-စိတ်ကြောင့် ပြီးစီးရကုန်၏။ ပဒုဋ္ဌေန-အဘိဇ္ဈာအစရှိ သော အပြစ်တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော၊ မနသာ-စိတ်ဖြင့်၊ စေ ဘာသတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြောဆိုအံ့၊ စေ ကရောတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြု လုပ်အံ့၊ တတော-ထိုသို့ ပြောဆို၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်၊ နံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ ဒုက္ခံ- ဆင်းရဲသည်၊ အန္တေတိ-အစဉ်လိုက်၏၊ (ကိမိဝ-အဘယ်ကဲ့သို့နည်း?) ဝဟ- တော-ဝန်ဆောင်နွားလား၏၊ ပဒံ-ခြေသို့၊ စက္ကံ-လှည်းဘီးသည်၊ (အန္တေတိ) က္ကဝ-အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့တည်း။ [အာလုပ်ထည့်လိုမှု “ဘိက္ခဝေ”ဟုထည့်၊ မနသာ၌ ကရိုဏ်းအနက်၊ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၊ “စေ ကရောတိ ဝါ”နောင် “စေ စိန္တေတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်းကြံအံ့”ဟုလည်း ထည့်ပေးကြ၏။]

တတ္ထ-ထို မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာအစရှိသော ဂါထာ၌၊ မနောတိ-မနော ဟူသည်ကား၊(ဣတိကား ပဒတ္ထဝိပလ္လာသ)၊ ကာမာဝစရကုသလာဒိဘေဒံ- ကာမာဝစရကုသိုလ် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သဗ္ဗမ္ဗိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ် သော၊ စတုဘူမိကစိတ္တံ-လေးပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်သောစိတ်တည်း၊ [တစ်နည်း- ဣတိသဒ္ဓါ၊ နာမဝါစကယူ၍ “တတ္ထ-၌၊ ကာမာဝစရကုသလာဒိဘေဒံ-သော၊ သဗ္ဗမ္ဗိ- သော၊ စတုဘူမိကစိတ္တံ-သည်၊ မနောတိ- မနောမည်၏”ဟုလည်း ပေး။] ပန-ဆက်၊ ဝါ-ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣမသ္မိံ ပဒေ-ဤ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသော ပုဒ်၌၊ တဒါ-ဆေးဆရာဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ တဿ ဝဇ္ဇဿ-ထိုဆေးဆရာ၏ (သန္တာန်၌)၊ ဥပ္ပန္နစိတ္တဝသေန- ဖြစ်သောစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဖြစ်သော စိတ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ နိယမိယမာနံ-မှတ်သားအပ်သော်၊ ဝဝတ္ထပိယမာနံ-အသီး အသီး ပိုင်းခြား၍ ထားအပ်သော်၊ ပရိစ္ဆန္ဒမာနံ (ပရိစ္ဆန္ဒိယမာနံ)-ပိုင်းခြား အပ်သော်၊ ဒေါမနဿသဟဂတံ-ဒေါမနဿသဟဂုတ်ဖြစ်သော၊ ပဋိဃ- သမ္ပယုတ္တစိတ္တမေဝ-ပဋိဃသမ္ပယုတ်စိတ်ကိုသာ၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၊ ရနိုင်၏။

ပရိစ္ဆန္ဒိယမာနံ။ ။ ဒိဝါဒိဆိဒိဓာတ်သည် အကမ္မကဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဖြတ်”ဟူသော အနက်ကို မဟောနိုင်၊ “ပြတ်”ဟူသော အနက်ကိုသာ ဟောနိုင်၏။

ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ-ပုဗ္ဗင်္ဂမာဟူသည်ကား၊ **တေန**-ထိုစိတ်နှင့်၊ **ပဌမဂါမိနာ**-ပထမဖြစ်လေ့ရှိသည်၊ ဝါ-ပဓာနဖြစ်လေ့ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ **သမန္နာဂတာ**-ပြည့်စုံကုန်၏။ ဓမ္မာတိ(ဇတ္ထ)-ဓမ္မာဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (အတ္ထုဒ္ဓါရဘာဝေန-အတ္ထုဒ္ဓါရ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ လတ္တမာနာ-ရထိုက်ကုန်သော၊) ဓမ္မာ နာမ-ဓမ္မတို့မည်သည်၊ ဂုဏ-ဒေသနာပရိယတ္တိနိဿတ္တနိဇ္ဈိဝဝသေန-ဂုဏဓမ္မ၊ ဒေသနာဓမ္မ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မ၊ နိဿတ္တနိဇ္ဈိဝဓမ္မတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ စတ္တာရော-၄ပါးတို့တည်း။ [“ဓမ္မာတိ-ဓမ္မာဟူသည်ကား၊ ဂုဏ၊ ဩ၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ စတ္တာရော-တို့သည်၊ ဓမ္မာ နာမ-၏” ဟုလည်း အလွယ်ပေးနိုင်၏။] တေသု-ထို၄ပါးသော ဓမ္မတို့တွင်၊ န ဟိ ဓမ္မော၊ ဩ၊ သုဂ္ဂတိတိ(ဇတ္ထ)-“န ဟိ ဓမ္မော၊ ဩ၊ သုဂ္ဂတိ”ဟူသော ဤပါဌ်ရပ်၌၊ အယံ-ဤဓမ္မသည်၊ ဂုဏဓမ္မော နာမ-ဂုဏဓမ္မမည်၏။

ဤနေရာ၌ “ဖြတ်”ဟု ပေးရသောကြောင့် ရုဓာဒိဆိဒိဓာတ်သာ ဖြစ်သင့်၏။ ဓာတွန်ဒိနှင့် တကွ ကံဟောယပစ္စည်းကို ဇပြု၊ ဇဒွေဘော်လာ၍ ပြီးရကား “ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနံ”ဟူသော ပါဌ်ရှိသင့်၏(ဋ္ဌပြု)။ [ပရိစ္ဆိဇ္ဇိယမာနံသည် ဤတစ်နေရာတည်း၌သာ ရှိ၏၊ အခြားသော ပါဌ်အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနံသာ ရှိ၏။]

ကာရိတ်ကမ္မရုပ်။ ။ ပရိစ္ဆိဇ္ဇိယမာနံကို အတည်ယူလိုမှု ဒိဝါဒိဆိဒိဓာတ်သည် အကမ္မဓာတ်ဖြစ်သဖြင့် သုဒ္ဓကမ္မရုပ် မရှိနိုင်ရကား ကာရိတ်ကမ္မရုပ်ဟုကြံ၍ “ပရိစ္ဆိဇ္ဇိယမာနံ-ထက်ဝန်းကျင် ပြတ်သားစေအပ်သော်”ဟုပေး၊ ပရိ+ဆိဒိ+မာန၊ ကတ္တရိ အလိုက်ကို ကြည်သော “ဒိဝါဒိတော ယော”ဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဒိဝါဒိယသက်၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းသက်၍ချေ၊ ကံဟောယသက်၊ တထာ ကတ္တရိ စဖြင့် ဓာတွန်ဒိနှင့် တကွ ဒိဝါဒိယကို ဇပြု၊ ဇဒွေဘော်လာ၊ ကံဟောယကြောင့် ဣလာ၍ ပြီးစေရာ၏။ “ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနံ”ဟု ရှိသလောက်ကား မရှင်းပါ။

တေန၊ ဩ၊ သမန္နာဂတာ။ ။ ဤအဖွင့်သည် ပုဗ္ဗင်္ဂမတစ်ပုဒ်ကိုသာ ဖွင့်သော သံဝဏ္ဏနာမဟုတ်၊ မနော+ပုဗ္ဗင်္ဂမာ နှစ်ပုဒ်ကို ဖွင့်သော သံဝဏ္ဏနာတည်း၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပုဗ္ဗံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ပုဗ္ဗင်္ဂမော၊ (ပုဗ္ဗင်္ဂမံ)၊ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ပဓာနဘာဝေ (ပုဗ္ဗေန ပဓာနဘာဝေန ဝါ) ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ပုဗ္ဗင်္ဂမော(ပုဗ္ဗင်္ဂမံ)-ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သည်-ပဓာနအဖြစ်၌ဖြစ်သည်၊ ဝါ-ပဓာနအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည်”ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြသည်၊ ထို၌ ဟုတွာဖြင့် ဘာဝပုဓာနဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်ဟု ဓမ္မဋီဆို၏။ ထိုနောက် သမန္နာဂတာဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် “မနော+ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ယေသံတိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ”ဟု

န ဟိ ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိနော၊
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂ္ဂတိ။

ဟိ-မှန်၏။ ဓမ္မော-ဂုဏ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကုသိုလ်တရား
သည်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မော-ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် တရားသည်လည်း
ကောင်း၊ ဝါ-အကုသိုလ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ဥဘော-တရားနှစ်ပါး
တို့သည်၊ သမဝိပါကိနော-တူမျှသောအကျိုး ရှိကုန်သည်၊ [သမော+ဝိပါကော
သမဝိပါကော၊ သမဝိပါကော+စတေသံတိ သမဝိပါကီ၊] န (ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊
အဓမ္မော-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားသည်၊ (အဓမ္မစာရီ-အဓမ္မကို ကျင့်လေ့
ရှိသူကို) နိရယံ-ငရဲသို့၊ နေတိ-ဆောင်၏၊ [နိဓာတ်သည် ဒွိကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍
“အဓမ္မစာရီ”ဟု ကံတစ်မျိုးထည့်သည်၊] ဓမ္မော-ဂုဏ်တရားသည်၊ ဝါ-ကုသိုလ်

ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ တွဲပါ။ ဓမ္မဋီအလို “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-စိတ်သာလျှင် ပဓာနဖြစ်သည်၏
အဖြစ်ရှိကုန်၏”ဟုပေး၊ မနောသည် ပုံလိန် နပုံလိန်ဟု အဘိဓာန်၌ ဆိုသော်လည်း
နပုံလိန်များသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သက္ကတ၌ နပုံလိန်ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်း
ကောင်း “ပုဗ္ဗင်္ဂမံ”ဟု နပုံလိန်ထားသည်။

ပဌမဂါမိနာ။ ။အထက်၌ ဌပြုအတိုင်း ပေးထားသည်၊ ဓမ္မဋီအလို “ပဌမဂါမိနာ-
သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ဖြစ်သော၊ တေန-ထိုစိတ်ဖြင့်၊ (ကရိုဏ်း) ဝါ-ကြောင့်၊ (ဟိတ်)
သမန္နာဂတာ-ကောင်းစွာ သင့်လျော်သောအားဖြင့် ဖြစ်သည်၊ (တစ်နည်း) တေန-
ထိုစိတ်နှင့်၊ (သဟတ္ထ)၊ သမန္နာဂတာ-ကောင်းစွာ သင့်လျော်သောအားဖြင့် ယှဉ်သည်”
ဟုပေး။ “တေန-ကြောင့်”ဟုပေးရာ၌ တတိယာဝိဘတ်၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်ဟု ၂မျိုးယူ
နိုင်သည်၊ ပဉ္စမိယူလျှင် ကာရဏအနက်၌ သွာဝိဘတ်သက်၊ အမှတုမှစသော သုတ်ဖြင့်
သွာကို နာပြု။(သံ၊ ဋ-၁၊ ၂၄၉၊ သံဋီ-၁၊ ၂၄၉၊ ဓမ္မဋီ၊ ဝိဗော-၉၃)

ပုဗ္ဗင်္ဂမအနက်။ ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမသဒ္ဒါသည် “ရှေ့ကသွား”ဟု အနက်ယူရသော ပုရေ
စာရိကပုဗ္ဗင်္ဂမ၊ “ပဓာန”ဟု အနက်ယူရသော ပဓာနပုဗ္ဗင်္ဂမ ဤနှစ်မျိုးကို ဟော၏၊
ဤနေရာ၌ ပဓာနပုဗ္ဗင်္ဂမတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဌမဂါမိနာ”ဟု ဖွင့်ရာ၌ ပဌမသဒ္ဒါကို
“ရှေးဦးစွာ”ဟုလည်းကောင်း၊ “ပဓာန”ဟုလည်းကောင်း ပေးနိုင်သည်။ “ဂစ္ဆတိ သိ-
လေနာတိ ဂါမိ၊ (သီဃယာယံ+စိတ္တံ)ကဲ့သို့ ဤကို ရသေ့ပြု၊ ပဌမံ+ဂါမိ ပဌမဂါမိ”ဟုပြု။
[အာဒေါ ပဓာနေ ပဌမံ-အဘိဓာန်-၉၃၃။]

တရားသည်၊ (ဓမ္မစာရိ-ဓမ္မကို ကျင့်လေ့ရှိသူကို) သုဂတိ-သုဂတိသို့၊ [သု-
ဂတိကား ဓာတ်ကံ၊ ဓမ္မစာရိကား ကာရိတ်ကံ၊] ပါပေတိ-ရောက်စေနိုင်၏။

ဓမ္မံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏန္တိ ဧတ္ထ-ဓမ္မံ ဝေါ
၊ပေ၊ အာဒိကလျာဏံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဓမ္မသည်၊ ဒေသနာဓမ္မော
နာမ-ဒေသနာဓမ္မ မည်၏၊ ဝါ-ဟောအပ်သောဓမ္မမည်၏၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဝေါ-
သင်တို့အား၊ အာဒိကလျာဏံ-အစဉ်လည်း ကောင်းသော၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊
ဒေသေဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့။] **ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ**၊ပေ၊ **ဂေယျန္တိ** ဧတ္ထ-
ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ ဂေယျံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဝါ-ဂေယျံအစရှိသော ဤ
ပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဓမ္မသည်၊ **ပရိယတ္တိဓမ္မော** နာမ-ပရိယတ္တိဓမ္မမည်၏၊ ဝါ-

သုဂ္ဂတိံ။ ။သုဂ္ဂတိံ၌ မူလပုဒ်ရင်းမှာ “သုန္နရာဂတိ သုဂတိ”ဟု ဒွေဘော်မရှိ
သော်လည်း ဆန်းကျမ်း ဥပဒေသအားဖြင့် ဇရိုဏ်းရှိရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဂ္ဂဒွေ
ဘော်ရှိရသည်။ အနက်ပေးသောအခါ ထိုဒွေဘော် မလိုတော့ပါ။ မှန်၏-ဆန်းကြောင့်
ကျေပျက်သော အက္ခရာကို အနက်ပေးသောအခါ ဆောင်ယူ၍ ပေးရသကဲ့သို့ ဆန်း
ကြောင့် ပိုနေသော အက္ခရာကိုလည်း ချန်၍ အနက်ပေးရသည်။[ဆန်းကြောင့် ပျက်
ကျေ၊ ယွင်းကွက်ကွေ့၊ ဆောင်လေ့နက်ပေးခါ၊ ဆန်းကြောင့် ပိုလျှံ၊ ယင်းပဒံ၊ ချန်၍
နက်ပေးပါ။]

သုတ္တံ ဂေယျန္တိ။ ။ ဂေယျန္တိ၌ ဣတိသဒ္ဒါသည် ပဒတ္ထဝိပလ္လာသနိပါတ်တည်း၊
ပါဠိတော်ရင်း၌ “ဂါထံ ဝေယျာကရဏံ”စသည်ဖြင့် “ဝေဒလ္လံ”တိုင်အောင် အင်္ဂါ ၉
ပါးကို ပြသောကြောင့် ထိုကျန်သမျှကို ယူဖို့ရာ အာဒိအနက်ဟော ဣတိသဒ္ဒါတစ်ခု
အကျေကြ်၍ တစ်နည်းပေးသည်။ ရှေ့ဝါကျလည်း ဤနည်းအတိုင်း ပေးနိုင်သည်။

ပရိယတ္တိဓမ္မော ။ ။ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာ-သင်ယူထိုက်၏၊ ဣတိ ပရိယတ္တိ၊ [ပရိ+
အာပ+တိ၊ (ယံ)လာ၊ အာကို ရသပြု၊ နိသာဋီ-၃၇၀၌ “ပရိ+အယ ပါပုဏနေ+တိ၊
(တစ်နည်း) ပရိ+ယာ+တိ။] (တစ်နည်း) ပရိဗျတ္တိံ ပါကဋိ ယန္တိ ဧတာယာတိ ပရိယတ္တိ၊
(တစ်နည်း) ပရိ ပုနပ္ပုနံ ယန္တိ ဧတာယ ဒေဝတ္တန္တိ ပရိယတ္တိ၊ ပရိ နိဗ္ဗာနံ ယန္တိ ပါပု-
ဏန္တိ ဧတာယာတိ ပရိယတ္တိ၊ ပရိ သမန္တတော ပုနပ္ပုနံ ဝါ အဇ္ဈာယိတဗ္ဗာ သိက္ခိတဗ္ဗာ
ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ၊ [ပရိ+ယာ+တိ၊-နိသာဋီ-၃၇၀။] ပရိယတ္တိံ စ +သာ+ဓမ္မော
စာတိ ပရိယတ္တိဓမ္မော-သင်ယူထိုက်သောတရား။

သင်ယူထိုက်သော တရားမည်၏။ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာ-အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ ဓမ္မ-ပါဠိတော်ဓမ္မကို၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကုန်၏။ သုတ္တံ-သုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေယျံ-ဂေယျကိုလည်းကောင်း၊ ပရိယာပုဏန္တိ-ကုန်၏။] တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ၊ပေ၊ ခန္ဓာဟောန္တိတိဇတ္ထ-တသ္မိံခေါပန သမယေ ၊ပေ၊ ခန္ဓာ ဟောန္တိ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဓမ္မသည်၊ နိဿတ္တဓမ္မော နာမ-နိဿတ္တဓမ္မမည်၏။ ဝါ-သတ္တဝါမဟုတ်သော သဘောတရားမည်၏။ [တသ္မိံခေါပန သမယေ-စိတ်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဓမ္မာ-သဘောတရားတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။] နိဇ္ဈိမဓမ္မောတိပိ-နိဇ္ဈိမဓမ္မဟူသောအမည်သည်လည်း၊ ဝါ-အသက်မဟုတ်သော သဘောတရားဟူသော အမည်သည်လည်း၊ ဧသော ဧဝ-ဤနိဿတ္တဓမ္မပင်တည်း။ တေသု-ထိုလေးပါးသော ဓမ္မတို့တွင်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရာ၌၊ (မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသော ဤပါဌ်အရာ၌) နိဿတ္တနိဇ္ဈိမဓမ္မာ-နိဿတ္တနိဇ္ဈိမဓမ္မကို၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။ သော-ထိုနိဿတ္တနိဇ္ဈိမဓမ္မဟူသည်၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ (တရားကိုယ်အားဖြင့်)၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော-ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်းကောင်း၊ သညာက္ခန္ဓော-ကောင်း၊ ကောင်း၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓော-ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တယော-သုံးပါးကုန်သော၊ အ-ရှုပိနော-နာမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့တည်း။ ဟိ-မှန်၏။ ဧတေ-ဤနာမ်ခန္ဓာ၃ပါးတို့သည်၊ ဧတေသံ-ဤနာမ်ခန္ဓာ ၃ ပါးတို့၏၊ မနော-စိတ်ဟူသော၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွားသည်၊ ဝါ-ပဓာနတရားသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ စိတ်ဟူသော ရှေ့သွားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ နာမ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမတို့ မည်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓော ၊ပေ၊ ဣတိ။ ။ ဣတိ၌ စပ်ရသော ပုဒ်များသည် (မည်သည့် ဝိဘတ်ဖြင့်နေနေ) “ကို၊ ဖြင့်၊ နှင့် ၊ပေ၊ ၌”ဟု ကံစသော အနက်များ မပေးရ၊ ကံစသော အနက်များသည် ကြိယာတစ်ခုခု၊ သမ္ပန္နိတစ်ခုခုနှင့်တွဲမှ ရအပ်သော အနက်များတည်း။ ဣတိသဒ္ဒါကား ထိုအနက်များကို မပြနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဣတိသဒ္ဒါနှင့် တွဲရာ၌ ဝိဘတ်ဟူသမျှ လိန်အနက်ကိုသာ ထွန်းပြရသောကြောင့် “လည်းကောင်း”ဟူသာ အနက်ပေးရသည်။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး၊ စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကထံ-အဘယ်သို့၊ ဝါ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ဧတေဟိ-ဤနာမ်ခန္ဓာ ၃ ပါးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကဝတ္ထုကော-တူသော မှီရာရှိသော၊ ဧကာရမ္မဏော-တူသော အာရုံရှိသော၊ အပုဗ္ဗံ-ရှေးလည်းမကျ၊ အစရိမံ-နောက်လည်းမကျ၊ (တစ်နည်း) အပုဗ္ဗံ အစရိမံ-မရှေးမနှောင်း၊ ဧကက္ခဏေ-တစ်ပြိုင်နက်သောခဏ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော-ဖြစ်သော၊ မနော-စိတ်သည်၊ ဝါ-စိတ်က၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော နာမ-ရှေ့သွားမည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်သနည်း? ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း။ (မနဿ-စိတ်၏၊) ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန-နာမ်ခန္ဓာ ၃ ပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဧတေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဧကဝတ္ထုကော-သော၊ ဧကာရမ္မဏော-သော၊ အပုဗ္ဗံ-မကျ၊ အစရိမံ-မကျ၊ ဧကက္ခဏေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော-သော၊ မနော-သည်၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော နာမ-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဝါ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ဗဟူသု-များစွာသော လူတို့သည်၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဂါမဃာတာဒီနိ-ရွာကိုဖျက်ဆီးခြင်းအစရှိကုန်သော၊ ကမ္မာနိ-အမှုတို့ကို၊ ကရောန္တေသု-ပြုကုန်လသော်၊ ဧတေသံ-ဤသူတို့တွင်၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဧတေသံ-ဤသူတို့၏၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွားနည်း? ဝါ-ခေါင်းဆောင်နည်း? ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-မေးအပ်သော်၊ နေသံ-ထိုသူတို့တွင်၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ နေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ယံ-အကြင်သူကို၊ နိဿာယ-မိ၍၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ တံကမ္မံ-ထိုရွာကို ဖျက်ဆီးခြင်းအမှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ တေသံ-ထိုသူတို့တွင်၊ ဒတ္တော ဝါ-ဒတ္တသော်လည်းဖြစ်သော၊ မိတ္တော ဝါ-မိတ္တသော်လည်းဖြစ်သော၊ သော-ထိုသူကို၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ-ရှေ့သွားဟူ၍၊ ဝါ-ခေါင်းဆောင်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ယထာ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ဖြေအပ်သကဲ့သို့၊

အပုဗ္ဗံ အစရိမံ။ ။ န+ပုဗ္ဗော အပုဗ္ဗော-ရှေးမဟုတ်သောစိတ်၊ န+စရိမော အစရိမော၊ ပုလ္လိင် နပုလ္လိင် ၂မျိုးဖြစ်သော“မနော”နှင့် အရတူသဖြင့် “န+ပုဗ္ဗံ အပုဗ္ဗံ”ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်၊ ထိုနောက် ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ အံဝိဘတ်သက်။

ဧဝံသမ္ပဒံ-ဤဥပမာနအတိုင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ဝါ-ဤပုံအလား၊ ရှုစားအပ်သော၊ ကုဒံ-ဤဥပမေယျကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။ [ကကောလောကနနည်းစသည်အရ ဧတေသံ၊ တေသံတို့ကို ကော၊ ဒတ္တော၌ စပ်၍ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမောဉ္ဇ်စပ်၍ သာမီအနက်ပေးသည်။] ကုတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဥပ္ပာဒပစ္စယဌေန-ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဧတေသံ-ဤနာမ်ခန္ဓာ၃ပါးတို့၏၊ မနော-စိတ်ဟူသော၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွားသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကုတိ-ထိုသို့ စိတ်ဟူသော ရှေ့သွားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ-ထိုနာမ်ခန္ဓာ ၃ပါးတို့သည်)၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမတို့ မည်၏။ ဟိ-မှန်၏။ (ဥပ္ပာဒပစ္စယဌေနဟူသော စကားသည် မှန်၏)၊ တေ-ထိုစေတသိက်ခန္ဓာ ၃ပါးတို့သည်၊ မနော-စိတ်သည်၊ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ-မဖြစ်လသော်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ မနော ပန-စိတ်သည်ကား၊ (တစ်နည်း)ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ မနော-စိတ်သည်၊ ဧကစ္စေသု-အချို့ကုန်သော၊ စေတသိကေ-သု-စေတသိက်တို့သည်၊ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေသုပိ-မဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ယေဝ-ဖြစ်နိုင်သည်သာ။

ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ။ ။ “သမ္ပတ္တိ သမ္ပဒါ လက္ခိ(ဓာန် (၃၈၅)”နှင့်အညီ သမ္ပဒါပုဒ်သည် ကုတ္တိလိန်တည်း၊ ဤ၌ “သမ္ပဒံ”ဟု ရှိသောကြောင့် ဧဝံနှင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်စပ်ထားသောပုဒ်ဟု သိရ၏။ ကုဒံလည်း ဥပမေယျကို ငဲ့သော နပုံလိင်ပုဒ်တည်း။ “သမ္ပဇ္ဇနံ သမ္ပဒါ၊ နိပ္ပတ္တိ၊ ဧဝံ အဝိရဇ္ဈနကနိပ္ပတ္တိကံတိ အတ္ထော(သာရတ္ထ-၁, ၄၀၅)။ ဧဝံသမ္ပဒန္တိ ဧဝံသမ္ပဇ္ဇနကံ ဧဝံ ပဿိတဗ္ဗံ ကုဒံ မမ အဇ္ဈေသနံ(မဋီ-၂, ၆၁)”ကို ထောက်၍ “ဧဝံ-ဤအတူ၊ ကုဒံ သမ္ပဒံ-ဤဥပမာနနှင့် ပြည့်စုံသော ဥပမေယျကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏”ဟု ရှေးက ပေးကြသော အနက်ကို စဉ်းစားပါ။

န ဟိ။ ။ ဟိကို ဒဠိကရဏယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဉာပကဟေတုဟု ယူ၍ “(ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မနဿ-၏၊ ဥပ္ပာဒပစ္စယဘာဝေါ-စေတသိက်ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကို၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တေ-တို့သည်၊ မနော-သည်၊ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ-သော်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ မနဿ-၏၊ ဥပ္ပာဒပစ္စယဘာဝေါ-ကို၊ ဝိညာယတိ-၏)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ [န ဟိ တက်ရာ၊ ဟိနက်မှာ၊ ဟိတ်ပါ ဒဠိစွဲ(ရွှေ-၄၃)။]

ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ အဓိပတိဝသေန-အဓိပတိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-မိမိနှင့် စပ်သောတရားတို့၏ အရှင်သခင်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဧတေသံ-ဤစေတသိက်ခန္ဓာ ၃ပါးတို့၏၊ မနော-စိတ်ဟူသော၊ သေဋ္ဌာ-အမြတ်ဆုံးသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ စိတ်ဟူသော အမြတ်ဆုံးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ (တေ-ထိုစေတသိက်ခန္ဓာ ၃ပါးတို့သည်)၊ မနောသေဋ္ဌာ-မနောသေဋ္ဌတို့မည်၏။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဝါ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ စောရာဒိနံ-ဓားပြအစ ရှိသူတို့၏၊ စောရဇေဋ္ဌကာဒယော-ဓားပြကြီးအစရှိသူတို့သည်၊ အဓိပတိနော-အကြီးအကဲတို့သည်၊ ဝါ-မိမိနှင့်စပ်သူတို့၏ အရှင်သခင်တို့သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ သေဋ္ဌာ-မြတ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ တေသမ္ပိ-ထိုစေတသိက်ခန္ဓာ ၃ ပါးတို့၏လည်း၊ ဝါ-တို့ထက်လည်း၊ မနောဝ-စိတ်သည်သာ၊ အဓိပတိ-အကြီးအကဲသည်၊ ဝါ-မိမိနှင့်စပ်သော တရားတို့၏ အရှင်သခင်သည်၊ မနောဝ-သာ၊ သေဋ္ဌာ-အမြတ်ဆုံးသည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဝါ-မနော သေဋ္ဌာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမတစ်ပါး၊ မနော မယာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဦးအံ့၊ ဒါရုအာဒိဟိ-သစ်သားအစရှိကုန်သော အဆောက် အဦးတို့ကြောင့်၊ နိပ္ပန္နာနိ-ဖြစ်ရကုန်သော၊ ဝါ-ပြီးစီးရကုန်သော၊ တာနိ တာနိ ဘဏ္ဍာနိ-ထိုထိုဘဏ္ဍာတို့သည်၊ ဒါရုမယာဒိနိ နာမ-ဒါရုမယအစရှိသည်တို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့ အတူ၊ တေပိ-ထို စေတသိက်ခန္ဓာသုံးပါးတို့သည်လည်း၊ မနတော-စိတ်ကြောင့်၊ နိပ္ပန္နတ္တာ-ဖြစ်ရ ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ပြီးစီးရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မနော-မယာ နာမ-မနောမယတို့ မည်၏။

ပဒုဋ္ဌေနာတိ-ဟူသည်ကား၊ အာဂန္တုကေဟိ-အာဂန္တုကဖြစ်ကုန်သော၊

တာနိ တာနိ။ ။ တာနိ၌ တ တည်၊ ယောသက်၊ နိပြ၊ ဒီဃပြု၍ “တာနိ”ဟု တစ်ပုဒ်တည်း ပြီးသောအခါ ဝိစ္စာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောင်-၁, ၅၄)သုတ်ဖြင့် “တာနိ တာနိ”ဟု ဒွိရုပ် (နှစ်ရုပ်)ပြု။

အဘိဇ္ဈာဒီဟိ-အဘိဇ္ဈာအစရှိကုန်သော၊ ဒေါသေဟိ-အပြစ်တို့သည်၊ ပဒုဋ္ဌေန-
 ဖျက်ဆီးအပ်သော၊ (တစ်နည်း) ဒေါသေဟိ-အပြစ်တို့ကြောင့်၊ ပဒုဋ္ဌေန-ပျက်
 စီးသော၊ [“မနဿ-စိတ်ဖြင့်”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊] ဟိ-ချဲ့ဉာဏ်အံ့၊ ပကတိမနော-
 ပကတိစိတ်သည်၊ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ-ဘဝင်္ဂစိတ်တည်း၊ တံ-ထိုဘဝင်္ဂစိတ်ကို၊ အပ္ပဒုဋ္ဌ-
 အဘိဇ္ဈာအစရှိသော အပြစ်တို့သည် မဖျက်ဆီးအပ်၊ (တစ်နည်း) တံ-ထို
 ဘဝင်္ဂစိတ်သည်၊ အပ္ပဒုဋ္ဌ-အဘိဇ္ဈာအစရှိသော အပြစ်တို့ကြောင့် မပျက်စီး။
 ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဉာဏ်အံ့၊ ပသန္တံ-ကြည်လင်သော၊ ဥဒကံ-ရေ
 သည်၊ [ဟောတိ၌စပ်၊] ဝါ-ရေကို၊ [ဥပက္ကိလိ၌စပ်၊] အာဂန္တုကေဟိ-အာဂန္တု
 ကဖြစ်ကုန်သော၊ နီလာဒီဟိ-အညိုအစရှိသောဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥပက္ကိလိ၌-ဖျက်
 ဆီးအပ်သည်၊ (သမာနံ-ဖြစ်လသော်၊) (တစ်နည်း) နီလာဒီဟိ-တို့ကြောင့်၊
 ဥပက္ကိလိ၌-ညစ်နွမ်းသည်၊ (သမာနံ-သော်၊) နီလောဒကာဒိဘေဒံ-ညိုသောရေ
 အစရှိသော အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ စ-ထိုသို့ပင် ညို
 သောရေအစရှိသော အပြားရှိပါသော်လည်း၊ နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ ဥဒကံ-
 ရေသည်၊ န (ဟောတိ ယထာ)-မဟုတ်သကဲ့သို့၊ ပုရိမံ-ရှေးဖြစ်သော၊ ပသန္တံ-
 ဥဒကမေဝိပိ-ကြည်လင်သောရေသည်ပင်လည်း၊ န (ဟောတိ ယထာ)-မဟုတ်
 သကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ တမ္ပိ-ထိုဘဝင်္ဂစိတ်သည်လည်း၊ (ဟောတိ၌စပ်၊)
 ဝါ-ထိုဘဝင်္ဂစိတ်ကိုလည်း၊ [ပဒုဋ္ဌ၌စပ်၊] အာဂန္တုကေဟိ-အာဂန္တုကဖြစ်ကုန်
 သော၊ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ-အဘိဇ္ဈာအစရှိကုန်သော၊ ဒေါသေဟိ-အပြစ်တို့သည်၊
 ပဒုဋ္ဌ-ဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ (တစ်နည်း) ဒေါသေဟိ-တို့ကြောင့်၊ ပဒုဋ္ဌ-ပျက်စီး
 သည်၊ ဟောတိ-၏၊ စ-သို့သော်လည်း၊ နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊
 န (ဟောတိ)-မဟုတ်၊ ပုရိမံ-ရှေးဖြစ်သော၊ ဘဝင်္ဂစိတ္တမေဝိပိ-ဘဝင်္ဂစိတ်သည်
 ပင်လည်း၊ န (ဟောတိ)- မဟုတ်။ (ယေန ကာရဏေန-အကြင်အကြောင်း
 ကြောင့်၊ တံ-ထိုဘဝင်္ဂစိတ်သည်၊ ဝါ-ထိုဘဝင်္ဂစိတ်ကို၊ အာဂန္တုကေဟိ-ကုန်
 သော၊ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ-ကုန်သော၊ ဒေါသေဟိ-အပြစ်တို့သည်၊ ပဒုဋ္ဌ-ဖျက်ဆီး
 အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန (ကာရဏေန)-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ ဘဂဝါ-
 မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဟောတော်မူ
 သနည်း?) “ပဘဿရမိဒံ၊ ပေ၊ ဥပက္ကိလိ၌”န္တိ-ပဘဿရမိဒံ၊ ပေ၊ ဥပက္ကိလိ၌

ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ။) [ဘိက္ခဝေ-တို့! ဣဒံ စိတ္တံ-ဤစိတ်သည်၊ ပဘဿရံ-ထွက်သောအရောင်ရှိ၏၊ (ပြီးပြီးပြန်ပြန် အရောင်ထွက်၏)၊ တဉ္စ-ထိုစိတ်ကိုလည်း၊ အာဂန္တုကေဟိ-ကုန်သော၊ ဥပက္ကိလေသေဟိ-ကပ်၍ ဖျက်ဆီးတတ်သော အပြစ်တို့သည်၊ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ-ကပ်၍ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ။]

ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ပဒုဋ္ဌေန-အဘိဇ္ဈာစသော အပြစ်တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော၊ မနဿ-စိတ်ဖြင့်၊ စေ ဘာသတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြောဆိုအံ့၊ စေ ကရောတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြုလုပ်အံ့၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘာသမာနော-ပြောဆိုလသော်၊ စတုပ္ပိဓံ-၄ပါးအပြားရှိသော၊ ဝစီဒုစ္စရိတမေဝ-ဝစီဒုစ္စရိုက်ကိုသာ၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊ ကရောန္တော-ပြုလသော်၊ ကာယဒုစ္စရိတမေဝ-ကာယဒုစ္စရိုက်ကိုသာ၊ ကရောတိ-ပြုလုပ်၏။ အဘာသန္တော-မပြောလသော်၊ အကရောန္တော-မပြုလသော်၊ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ-အဘိဇ္ဈာစသောအပြစ်တို့သည်၊ တာယ ပဒုဋ္ဌမာနသတာယ-

တဉ္စ ခေါ။ ။ “စသဒ္ဓေါ အတ္ထုပနယနေ-စသဒ္ဓါသည် စိတ်ဟူသော အနက်ကို ဆောင်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏၊ ခေါသဒ္ဓေါ ပန ဝစနာလင်္ကာရေ-စကားတန်ဆာအနက်၌ ဖြစ်၏၊ (ဤအဖွင့်အလို အနက်မပေးရ)၊ အဝဓာရဏေ ဝါ-တစ်နည်း အဝဓာရဏအနက်၌ ဖြစ်၏”ဟု ဖွင့်ပြ၏(အံဇီ-၁၊ ၁၀၀)၊ ထို့ကြောင့် “တဉ္စ-ထို စိတ်ကိုလည်း၊ ခေါ-စင်စစ်”ဟု ပေးရသည်၊ ဝါကျအားဖြင့် နာမည်တပ်လျှင် “တဉ္စ၊ ပေ၊ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ”သည် ဥပနာသဝါကျတည်း။

ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။ ။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ ပြောရုံသာ ပြော၏၊ ပြုရုံသာ ပြု၏၊ ၂မျိုးလုံး တစ်ဆက်တည်း မဖြစ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ၌ကား ပြောလည်း ပြော၊ ပြုလည်း ပြု၏၊ ဤသို့ ဝိကပ်အနက်လည်း မမြဲ၊ သမုစ္စည်းအနက်လည်း မမြဲသောကြောင့် ဤဝါသဒ္ဓါမျိုးကို “အနိယမတ္ထ-မမြဲသောအနက်ကို ဟောသောနိပါတ်”ပုဒ်ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ဤသို့ အနိယမတ္ထအရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်ပြောဆဲ၊ ပြုဆဲဟူသာ သတ်မှတ်ချက်မရှိ၊ အတိတ်ပြောပြီး ပြုပြီး၊ အနာဂတ်ပြောလတ္တံ့၊ ပြုလတ္တံ့တို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်၏၊ ဤသို့ ကာလသတ်မှတ်ချက်မရှိသော (ကာလဇုမျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်သော) အနိယမတ္ထ၌ ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နသုတ်၌ “ဝတ္တမာနာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝတ္တမာနံသက်ရသည်။ [သီးသီးရံခါ၊ ပြိုင်ရံခါ၊ အနိယမတ္ထာ ထွန်းသတည်း။]

ထိုဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဝိဓံ-၃ပါးအပြားရှိသော၊ မနောဒုစ္စရိတံ-မနောဒုစ္စရိက်ကို၊ ပူရေတိ-ပြည့်စေ၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အကုသလကမ္မပထာ-အကုသိုလ်ကမ္မပထတို့သည်၊ ပါရိပူရီ-ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ [ပရိပူရန္တိတိ ပရိပူရာ၊ ပရိပူရာနံ+ဘာဝေါ ပါရိပူရီ၊] ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏။

တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတီတိ-ကား၊ တတော တိဝိဓဒုစ္စရိတတော-ထို၃ပါးအပြားရှိသော ဒုစ္စရိက်ကြောင့်၊ တံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲသည်၊ အန္တေတိ-အစဉ်လိုက်၏။ ဒုစ္စရိတာနုဘာဝေန-ဒုစ္စရိက်၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ စတူသု-၄ပါးကုန်သော၊ အပါယေသု-အပါယ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ မနုဿေသု-လူတို့၌၊ တမတ္တဘာဝံ ဝါ-ယုတ်နိမ့်သော ကိုယ်ခန္ဓာရှိသူ၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်သော၊ (တံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့) ကာယဝတ္ထု-ကမ္မိ-ကိုယ်ဟူသော မှီရာရှိသော ဝိပါကဒုက္ခလည်းကောင်း၊ ဣတရမ္မိ-ကိုယ်မှတစ်ပါး စိတ်ဟူသော မှီရာဝတ္ထုရှိသော ဝိပါကဒုက္ခလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ကာယိကစေတသိကံ-

စတူသု အပါယေသု။ ။ ဂစ္ဆန္တိ၌ စပ်ရသောကြောင့် ကံအနက်၌ သတ္တမိသက်၊ သို့မဟုတ် နောက်ဝတ္ထုဂါထာအဖွင့်၌ “သုဂတိဘဝေ နိဗ္ဗတ္တံ”မှ နိဗ္ဗတ္တံကို ကြည့်၍ ဂစ္ဆန္တိ၌ ဂမုဓာတ်ကို ပဝတ္တနအနက်ကြံပြီး အပါယေသု၌ ဩကာသအနက်ယူကာ “စတူသု-ကုန်သော၊ အပါယေသု-တို့၌၊ ဂစ္ဆန္တိ-ဖြစ်သော၊ မနုဿေ ဝါ-တို့၌မူလည်း၊ တမတ္တဘာဝံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်သော”ဟုလည်း ပေးပါ။ ဆရာတို့ကား “စတ္တာရော အပါယေ”ဟု ရှိစေလို၏။

တမတ္တဘာဝံ။ ။ “တမ+အတ္တဘာဝံ”ဟု ခွဲ၍ “တမော+အတ္တဘာဝေါ ယဿာတိ တမတ္တဘာဝေါ”ဟုပြု၊ ထိုနောင် ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြုံ၊ (တစ်နည်း) “တမ+အတ္တ+ဘာဝံ”ဟု ခွဲ၍ “တမော+အတ္တာ ယဿာတိ တမတ္တော-ယုတ်နိမ့်သော ကိုယ်ခန္ဓာရှိသူ၊ တမတ္တဿ+ဘာဝေါ တမတ္တဘာဝေါ”ဟုပြု၊ “တမဘာဝံ”ဟုလည်း ပါငြ်ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိလျှင် “တမေန+ယုတ္တော တမော(သံ. ၄-၁, ၁၄၉၊ အံ၄-၂, ၃၂၁)၊ တမဿ+ဘာဝေါ တမဘာဝေါ”ဟုပြု၍ “တမဘာဝံ ဝါ-ယုတ်နိမ့်သော ကိုယ်ခန္ဓာ

ကိုယ်၌လည်းဖြစ်၊ စိတ်၌လည်းဖြစ်သော၊ ဝိပါကဒုက္ခံ-အကျိုးဖြစ်သောဒုက္ခသည်။ **အနုဂစ္ဆတိ**-အစဉ်လိုက်၏။ ယထာ ကိ-ဥပမာအဘယ်ကဲ့သို့နည်း? (တစ်နည်း) ကိ-အဘယ်သည်၊ (အနုဂစ္ဆတိ) ယထာ-အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့နည်း? စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒန္တိ-စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ ဟူသည်ကား၊ ဓုရေ-ထမ်းပိုး၌၊ ယုတ္တဿ-ကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ဓုရံ-ထမ်းပိုးကို၊ ဝဟတော-ထမ်းဆောင်သော၊ ဗလီဗဒ္ဒဿ-နွားလား၏၊ ပဒံ-ခြေသို့၊ စက္ကံ-လှည်းဘီးသည်၊ (အနုဂစ္ဆတိ) ဝိယ-အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့တည်း။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သော-ထိုနွားလားသည်၊ ဓုရံ-ထမ်းပိုးကို၊ ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ-တစ်ရက်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဒွေပိ (ဒိဝသေ)-၂ရက်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စပိ (ဒိဝသေ)-၅ရက်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဒသပိ (ဒိဝသေ)-ဆယ်ရက်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ အမုမာသမ္ပိ-တစ်လထက်ဝက်၊ ၁၅ရက်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ မာသမ္ပိ-တစ်လပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဝဟန္တော-ထမ်းဆောင်လသော်၊ စက္ကံ-လှည်းဘီးကို၊ နိဝတ္တေတုံ-ဆုတ်နစ်စေခြင်းငှာ၊ ဇဟာတုံ-စွန့်ပစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ ယထာ-မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ အဿ-ထိုနွားလား၏၊ ဝါ-သည်၊ ပုရတော-ရှေ့သို့၊ အဘိက္ကမန္တဿ-သွားလသော်၊ ယုဂံ-ထမ်းပိုးသည်၊ ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ ဗာဓတိ-နှိပ်စက်၏၊ ပစ္ဆတော-နောက်သို့၊ ပဋိက္ကမန္တဿ-ဆုတ်လသော်၊ စက္ကံ-လှည်းဘီးသည်။

ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း”ဟုပင် ပေးပါ။ ဆရာတို့ကား “တမဘာဝံ”ကို ပါဠိမှန်ယူ၍ “တမတ္တဘာဝံ”ကို ပါဠိပျက်ဟု ဆိုတော်မူ၏။

အနုဂစ္ဆတိ။ ။ ဤအဖွင့်အရ အန္တေတိကို “အနု+ဂ္ဂတိ”ဟု ဖြတ်စေလို၏။ “အနု+ဧတိ”ဟု ဖြတ်ခြင်းကို မနှစ်သက်။ ဆက်ဦးအံ့-“တတော နံ ဒုက္ခ မန္တေတိ” ပါဠိတော်ဖြင့် အကျိုးဝိပါကလိုက်ကြောင်းကို ပြသည်။ “ဘိက္ခဝေ တဒါ မမ ပုတ္တေန ကတကမ္ပံ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော”ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားဖြင့် အကုသိုလ်ကံလိုက်ကြောင်းကို ပြ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ပါဠိတော်က အကျိုးလိုက်၊ အဋ္ဌကထာက ကံလိုက် ဖြစ်နေရကား ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ မဆန့်ကျင်ဘူးလား?ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ ကံနှင့်အကျိုးဝိပါကတို့မှာ ကင်း၍မဖြစ်သောကြောင့် မဆန့်ကျင်ဟု ဖြေရပါမည်။ မှန်၏-ကံလိုက်လျှင် အကျိုးလိုက်၍ အကျိုးလိုက်လျှင် ကံလိုက်၏။ (ဓမ္မဋီ)

ဥရုမံသံ-ပေါင်သားကို၊ ပဋိဟနတိ-ထိခိုက်၏။ ဒွိဟိ-၂ပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-ဤအခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ဗာဓန္တံ-နှိပ်စက်တတ်သော၊ စက္ကံ-သည်၊ တဿ-ထိုနားလား၏။ **ပဒါနုပဒိကံ**-ရှေ့ခြေ၊ ရှေ့ခြေအားလျော်သော နောက်ခြေသို့ အစဉ်လိုက်သည်။ (ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာလိုက်သည်)။ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထေဝ-ထို့အတူသာလျှင်၊ ပဒုဋ္ဌေန-အဘိဇ္ဇာစသော အပြစ်တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော၊ မနသာ-စိတ်ဖြင့်၊ တီဏိ-၃ပါးကုန်သော၊ ဒုစ္စရိတာနိ-တို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဌိတံ-တည်သော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ နိရယာဒီသု-နိရယအစရှိသော ဂတိတို့တွင်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဂတိ၌၊ ဂတ-ဂတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ်ရောက်အပ်သော အရပ်၌၊ ဒုစ္စရိတမူလကံ-ဒုစရိုက်ဟူသော အရင်းခံရှိသော၊ ကာယိကမ္ပိ-ကိုယ်၌ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ စေတ-သိကမ္ပိ-စိတ်၌ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခသည်၊ အနုဗန္ဓတိ-အစဉ်လိုက်၏၊ ဣတိ-ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-ဂါထာ၏အဆုံး၌၊ တိသသဟဿာ-သုံးသောင်းအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-၄ပါးသော ပဋိသမ္ဘိဒါတို့နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ **အရဟတ္တံ**-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိသု-ရောက်ကုန်ပြီ၊ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ-ရောက်လာသော ပရိသတ်၏လည်း ဝါတွက်လည်း၊ ဒေသနာ-ဒေသနာတော်သည်၊ သာတ္ထိကာ-အကျိုးနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဝါ-အကျိုးရှိသည်၊ သဖလာ-အကျိုးနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဝါ-အကျိုးရှိသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု အပြီးအဆုံးတည်း။

စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသနီကာ ပြီး၏။

ပဒါနုပဒိကံ။ ။ ပဒံ စ+အနုပဒံ စ ပဒါနုပဒံ-ပထမခြေလှမ်း+ထိုခြေလှမ်းအားလျော်သော ဒုတိယခြေလှမ်း၊ ပဒါနုပဒံ+ဂစ္ဆတိတိ ပဒါနုပဒိကံ-ပထမခြေလှမ်း၊ ထိုခြေလှမ်းအားလျော်သော ဒုတိယခြေလှမ်းသို့+အစဉ်လိုက်သည်(မဋီ-၃၊ ၆၃)။

အရဟတ္တံ။ ။ အရဟန္တဿ+ဘာဝေါ အရဟတ္တံ-ရဟန္တာ၏ ဖြစ်ကြောင်း အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၊ “အရဟန္တတ္ထံ”ဟု ဆိုလိုလျက် နှစ်ကို ချေ။

၂-မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာတိ-ဓမ္မာအစရှိသော၊ ဝါ-ဟူသော၊ ဒုတိယဂါထာပိ-ကိုလည်း၊ သာဝတ္ထိယံယေဝ-သာဝတ္ထိမြို့၌သာ၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိ-မဋ္ဌကုဏ္ဍလီကို၊ အာရဟ္မ၊ ဘာသိတာ-အပ်ပြီ။

ကိရ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အဒိန္နပုဗ္ဗကော နာမ-အဒိန္နပုဗ္ဗကမည်သော၊ ပြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ အဟောသိ-ရှိခဲ့ပြီ။ တေန-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ ကိပ္ပိ-ဘာကိုမျှ၊ န ဒိန္နပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ပေးအပ်၊ ဝါ-မပေးအပ်စူး၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ တံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ “အဒိန္နပုဗ္ဗကော”တွေဝ-အဒိန္နပုဗ္ဗကဟူ၍သာလျှင်၊ (ဦးကပ်စေးနဲ့ဟူ၍သာလျှင်)၊ သဇ္ဇာနိသု-ကောင်းစွာ သိကုန်ပြီ၊ ဝါ-နာမည်မည့်ကုန်ပြီ။ တဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဝါ-မှ၊ ပိယော-ချစ်အပ်သော၊ မနာပေါ-စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်သော၊ ဝါ-မြတ်နိုးအပ်သော၊ ဧကပုတ္တကော-သနားစောင့်ရှောက်အပ်သော တစ်ယောက်တည်းသောသားသည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ။ အထ-၌၊ အဿ-ထိုသားဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ပိလန္တနံ-တန်ဆာကို၊ ကာရေတုကာမော-ပြုစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “သုဝဏ္ဏကာရေ-ရွှေပန်းထိမ်သည်တို့ကို၊ သစေ ကာရေဿာမိ-အကယ်၍ ပြုစေအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ပြုစေသည်ရှိသော်)၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစာရိက္ခာစသည်ကို၊ (ထမင်း၊ ရိက္ခာကို)၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်” ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ သုဝဏ္ဏံ-ရွှေကို၊ ကောဇ္ဇေတွာ-ထု၍၊ မဋ္ဌာနိ-ပြောင် ချောဖြစ်ကုန်သော၊ ကုဏ္ဍလာနိ-နားတောင်းတို့ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

ဘတ္တဝေတနံ။ ။ ဘဇတိ ဂစ္ဆတီတိ(အလုပ်သမားလက်သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့်) ဝေတနံ၊ [ဘဇ+တနံ၊ ဘဇကို ဝိပြု၊ ဤကို ဧဝုဒ္ဓိပြု-ထောမ၊ သီဘာ-၄၊ ၁၆။] ဝေတိ ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ ဝေတနံ၊ [ဝိ+တနာ-မောင်-၇၊ ၁၀၈။] ဘတ္တံ စ+ဝေတနံ စ ဘတ္တဝေတနံ။ [ဘတ္တဝေတနန္တိ ဒေဝသိကဘတ္တဥ္စေဝ(နေ့တိုင်းနေ့တိုင်းပေးအပ်သော နေ့စာထမင်းကိုလည်းကောင်း) မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယဉ္စ (လတိုင်းလတိုင်းပေးအပ်သော လစာရိက္ခာစသော ရိက္ခာကိုလည်းကောင်း) တဿ တဿ ကုလကမ္မ-သူရဘာဝါနုရူပေန-ဒီ. ဋ္ဌ-၁၊ ၂၆၅။]

တေန-ထိုကြောင့်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ-
တွေဝ-မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဟူ၍သာ၊ (ရွှေနားတောင်းပြောင်ဟူ၍သာ)၊ ပညာယိတ္ထ-
ထင်ရှားပြီ၊ တဿ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၏၊ သောဠသဝဿိကကာလေ-၁၆နှစ်ရှိရာ
အခါ၌၊ ပဏ္ဍုရောဂေါ-ဖြူဖတ်ဖြူရော်အဆင်းရှိသော ရောဂါသည်၊ ဝါ-သွေး
အားနည်းရောဂါသည်၊ ဝါ-အသားဝါရောဂါသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပြီ။ တဿ-
ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၏၊ မာတာ-အမေသည်၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဩလောကေတွာ-
ကြည့်၍၊ “ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား! တေ-သင်၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ရောဂေါ-
ရောဂါသည်၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်ပြီ၊ နံ-ထိုသားကို၊ တိကိစ္ဆပေဟိ-ဆေးကုစေလော၊”
ဣတိ-ပြီ။ ဘောတိ-ရှင်မ၊ ဝေဇ္ဇိ-ဆေးဆရာကို၊ သစေ အာနေဿာမိ-အကယ်
၍ ပင့်ဆောင်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစာ
ရိက္ခာစသည်ကို၊ (ထမင်း၊ ရိက္ခာကို)၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-
မည်၊ တွံ-သည်၊ မမ-၏၊ ဓနစ္ဆေဒံ-ဥစ္စာ၏ ပြတ်ခြင်းကို၊ န ဩလောကေဿသိ
ကံ-မကြည့်တော့ဘူးလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။

ပဏ္ဍုရောဂေါ။ ။ “ပဏ္ဍု စ+သော+ရောဂေါ စာတိ ပဏ္ဍုရောဂေါ”ဟု ပြု၊ ဤ
ပုဒ်ကို ရှေးဆေးကျမ်းများ၌ “ဝါသင့်နာ”ဟု ဘာသာပြန်ကြ၏။ ဝါသင့်နာဖြစ်လျှင်
မျက်လုံး၊ လက်သည်း၊ အသားရောင်များ ဝါလာသည်၊ ထိုရောဂါအတွက် နန္ဒင်းမှုန့်
၁ကျပ် ၈ပဲသားနှင့် ဒိန်ချဉ် ၇ကျပ် ၄ပဲသားကို ရော၍ နံနက်အိပ်ရာထတိုင်း ခပ်
များများ သောက်ပေးရသည်။ ထို့ပြင် နန္ဒင်းပြုတ်ရည် ၁၅ကျပ်သားနှင့် နွားထောပတ်
အစစ် ၅ကျပ်သားတို့ကို ထောပတ် ၅ကျပ်သား ကျန်သည်အထိ ချက်ပြီးသောက်လျှင်
ဝါသင့်နာကို အမြစ်ပြတ်ပျောက်ကင်းစေသည်။ ထို့ပြင် နန္ဒင်းမှုန့်၊ ဇီးဖြူ၊ ဖန်းခါး၊
သစ်ဆိမ့်သီးတို့နှင့် ကျွဲထောပတ်တို့ကို ရှေ့နည်းအတိုင်း ချက်သောက်လျှင်လည်း
ပျောက်ကင်းသည်။ (ပုံပြဆေးဓာန်-၂၊ ၁၁၅)

အသားဝါရောဂါ သွေးအားနည်းရောဂါ။ ။ P.T.S အဘိဓာန်၌ “jaundice-
အသားဝါရောဂါ”ဟု ဆို၏။ ယနေ့ခေတ် ဆရာဝန်များက “ANAEMIA-အနီးမီးယား
ရောဂါ (သွေးအားနည်းရောဂါ)”ဟု ဆိုကြ၏။ ထိုရောဂါသည် အလွန်အကျွံမေထုန်မှီ
ဝဲခြင်း၊ (လိင်အပျော်အပါးလိုက်စားလွန်းခြင်း)، အလွန်အကျွံအရက်သောက်ခြင်း
(အလွန်အကျွံ မူးယစ်ဆေးဝါးမှီဝဲခြင်း)، ချဉ်သော အစားအစာကို အစားများခြင်း၊

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား! အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ နံ-ထိုသားကို၊ ကိ-အဘယ်သို့၊ ကရိဿသိ-ပြုမည်နည်း? ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာ အားဖြင့် ပြုလသော်၊ မေ-၏။ ဓနစ္ဆေဒေါ-သည်၊ န ဟောတိ၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သော-ထို ပုဏ္ဏားသည်၊ ဝေဇ္ဇာနံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂန္ဒာ-သွား၍၊ “တုမေ-တို့ သည်၊ အသုကရောဂဿ-ထိုသို့သော ရောဂါဖို့၊ ဝါ-၏အတွက်၊ ကိ-အဘယ် သို့သော၊ ဘေသဇ္ဇံ-ဆေးကို၊ ကရောထ-ပြုကုန်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ [နာမနိပါတ် အနက်မဲ့။]

အထ-၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ တေ-ထိုဆေးဆရာတို့သည်၊ ယံ ဝါ တံ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော၊ ဝါ-တော်စွာလျော်စွာ၊ တစ်စုံတစ်ရာသော၊ ရုက္ခတစာဒိ-သစ်ခေါက်အစရှိသည်ကို၊ အာစိက္ခန္တိ-ပြောပြကုန်၏။ သော- ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ တံ-ထိုသစ်ခေါက်အစရှိသည်ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ ပုတ္တဿ-သားဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ တံ-ထိုဆေးကုသ မှုကို၊ ကရောန္တဿေဝ-ပြုစဉ်ပင်၊ အဿ-ထိုသား၏၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ ဗလဝါ-အားရှိသည်၊ ဝါ-ပျင်းထန်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အတေကိစ္ဆဘာဝံ- မကုသထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ကုသ၍မရသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပါဂမိ-

နေဘက် အအိပ်များခြင်း၊ မြေညက်အစားများခြင်း၊ (နှာခေါင်းပါးစပ်ထဲ ဖုန်ဝင်ခြင်း) စသည်ကြောင့် ဖြစ်တတ်သည်ဟု ဆေးကျမ်းတို့၌ ဆို၏။ ထိုရောဂါသည် ပူတိမုတ္တ ဆေးကို မှီဝဲလျှင် ပျောက်ကင်းသည်(ဝိ-၃၊ ၂၉၉၊ မ-၁၊ ၃၉၁)။ [ပူတိမုတ္တနှင့်စပ်၍ အဆိုအမျိုးမျိုးကို မ-၄-၂၊ ၂၇၅၊ မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၉၇၊ အံ-၄-၂၊ ၂၇၆၊ အံဇ္ဈိ-၂၊ ၂၆၃၊ ဣတိ-၄-၃၀၉၊ မူလဇ္ဈိ-၂၁၉၊ ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဈိ-၁၊ ၁၅၁တို့၌လည်းကောင်း၊ ပူတိမုတ္တဆေး ကြောင့် ရောဂါအမျိုးမျိုးပျောက်ကင်းပုံကို နယမာလာဆေးကျမ်း၊ ဥတုဘောဇန သင်္ဂဟကျမ်း၊ ဓာတုဝိဘာဂဒီပနီ၊ ဘေသဇ္ဇမဂ္ဂူသာဆေးကျမ်း၊ စရကကုထုံးကျမ်း၊ ဘာဝပ္ပကာသဆေးကျမ်း၊ အဉ္စနနိဒါန်းကျမ်းတို့၌လည်းကောင်း ရှုပါ။]

အတေကိစ္ဆဘာဝံ။ ။ တိကိစ္ဆိတဗ္ဗေတိ တေကိစ္ဆော၊ န+တေကိစ္ဆော အတေ- ကိစ္ဆော(မဇ္ဈိ-၃၊ ၄၇)။ တိကစ္ဆန္တံ တိကိစ္ဆာ၊ နတ္ထိ+တိကိစ္ဆာ ယဿာတိ အတေကိစ္ဆော- ကုသနိုင်ခြင်းမရှိသူ၊ အတေကိစ္ဆဿ+ဘာဝေါ အတေကိစ္ဆဘာဝေါ။

ရောက်ပြီ။ ပြာဟ္မဏော-သည်။ တဿ-ထိုသား၏။ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ-အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ ဝေဇ္ဇ-ကို၊ ပက္ခော-သိ-ခေါ်ပြီ။ သော-ထိုဆေးဆရာသည်။ တံ-ထိုသားကို၊ ဩလောကေတွာဝ-ကြည့်၍သာလျှင်၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ကိစ္ဆံ-ပြုဖွယ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေး၏၊ အညံ-အခြားသော၊ ဝေဇ္ဇ-ကို၊ ပက္ခောသိတွာ-ခေါ်၍၊ တိကိစ္ဆာပေဟိ-ဆေးကုစေလော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တံ-ထိုသားကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်သွားပြီ။ ပြာဟ္မဏော-သည်။ တဿ-ထိုသား၏။ မရဏသမယံ-သေချိန်ကို၊ ဝါ-သေခါနီးအချိန်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ “ဣမဿ-ဤသားကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-ကြည့်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဂတာ-လာသူတို့သည်၊ အန္တောဂေဟေ-အိမ်၏အတွင်း၌၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာကို၊ ပဿိဿန္တိ-မြင်ကုန်လိမ့်မည်၊ ဗဟိ-အိမ်၏အပြင်ဘက်၌၊ နံ-ထိုသားကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဝါ-ထားအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဗဟိ-အာဠိန္ဒေ-အိမ်အပြင်ဘက်ဆင်ဝင်၌၊ ဝါ-အိမ်ရှေ့ဝရန်တာ၌၊ နိပဇ္ဇာပေသိ-အိပ်စေပြီ။ [အိမ်မကြီးပေါ်ထပ်တွင် ရှေ့ဘက်၊ သို့မဟုတ် ဘေးဘက် ဆက်ထုတ်ထားသော အဆောင်ကို ဆင်ဝင်ဟု ခေါ်သည်(မြန်မာန်)။]

တံ ဒီဝသံ-ထိုနေ့၌၊ ဘဂဝါ-သည်။ ဗလဝပစ္စုသသမယေ-အားရှိသော မိုးသောက်အခါ၌၊ ဝါ-လင်းအားကြီးအချိန်၌၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော-မဟာကရုဏာသမာပတ်မှ၊ (သတ္တဝါများအပေါ်၌ ကြီးမားသော သနားမှု ကြိမ်ဖန်များစွာဖြစ်ခြင်းမှ)၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓေသု-ရှေးဘုရားရှင်

မရဏသမယံ။ ။မရဏကာလေတိ မရဏဿ အာသန္နကာလေ(သံ. ၄-၁၈၁)။ မရဏာသန္နကာလေတိ ဧတေန မဇ္ဈေလောပသမာသံ ဒဿေတိ၊ ဥပစာရဝသေန ဝါ မရဏာသန္နကာလဿ မရဏကာလဘာဝံ(မဏိဋီ-၂, ၈၅)။ သမယနှင့် ကာလသည် ပရိယာယ်ဖြစ်ရကား ဤအဖွင့်ကို ကြည့်ပေးသည်။

မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော။ ။ ဘုရားရှင်သည် နံနက်အချိန် ကုဋေ ၁သန်း ၂သိန်း၊ ညချမ်းအချိန် ကုဋေ ၁သန်း ၂သိန်းအားဖြင့် တစ်နေ့လျှင် မဟာကရုဏာသမာပတ်ပေါင်း ကုဋေ ၂သန်း ၄သိန်း ဝင်စားတော်မူရာ ဤ၌ နံနက်ပိုင်းတွင်

တို့၌၊ ကတာဓိကာရာနံ-ပြုအပ်ပြီးသော အလွန်အကဲပြုအပ်သော ကောင်းမှု ရှိကုန်သော၊ [ကရိယိတ္ထာတိ ကာရော၊ အဓိကံ+ကာရော အဓိကာရော၊ ကတော+ အဓိကာရော ယေဟီတိ ကတာဓိကာရာ(သုတ်မဟာဘာ-၁, ၂၁၅၊ နိဘာ-၃, ၁၄)] ဥဿန္တကုသလမူလာနံ-များသော ကုသိုလ်အခြေခံရှိကုန်သော၊ **ဝေနေယျ-ပန္နဝါနံ**-သစ္စာ၎င်းကို သိထိုက်သော သတ္တဝါဟူသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ ကို၊ ဝါ-ကျွတ်ထိုက်သောသတ္တဝါဟူသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို၊ ဒဿ-နတ္ထံ-ကြည့်တော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ **ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ**-ဘုရားရှင်တို့၏ မျက်စိတော်ဖြင့်၊

ဝင်စားတော်မူအပ်သော ကရုဏာဈာန်ဇောကို “မဟာကရုဏာသမာပတ္တိ”ဟု ခေါ်သည်။ (ပဋိသံဋ္ဌ-၁, ၅၄၊ စူဠနိ-၄-၅၀)

ဝစနတ္ထ။ ။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယကမ္ပနံ ကရောတီတိ ကရုဏာ၊ [ကရ+ယု+အာ၊ ယုကို အနပြု၊ နကို ဣပြု၊ ရ၏ အ-ကို ဥပြု။] ကိနာတိ ဝါ ပရဒုက္ခံ ဟိသတိ ဝိနာသေတီတိ ကရုဏာ၊ [ကိ+ယု+အာ၊ ယုကို အန၊ ရ-လာ၊ ကိ၏ ဣကို အ-ပြု၊ ရ၏ အ-ကို ဥပြု။] ကိရတိ ဝါ ပရဒုက္ခံ ဝိက္ခိပတိ အပနေတီတိ ကရုဏာ၊ ကိရိယတိ ဝါ ဒုက္ခိတေသု ဖရဏဝသေန ပသာရိယတီတိ ကရုဏာ၊ [ကိရ+ယု+အာ၊ ယုကို အနပြု၊ နကိုဣပြု၊ ကိ၏ ဣကို အ-ပြု၊ ရ၏ အ-ကို ဥပြု။] ကံ သုခံ ရုန္တတီတိ ကရုဏာ၊ [က+ရုဓ+ယု+အာ၊ “ကရုန္တဏာ”ဟု ဆိုလိုလျက် နှုတ်ချေ၊] ဖရဏကမ္ပ-ဝသေန ကမ္ပဝုဏဝသေန စ မဟတီ ကရုဏာ မဟာကရုဏာ၊ သမာပဇ္ဇန္တိ ဧတံ မဟာကာရုဏိကာတိ သမာပတ္တိ၊ [အဝုတ္တကမ္ပသာဓန၊ “သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ သမာပတ္တိ” ဟုလည်း ပြုနိုင်သည်၊] မဟာကရုဏာ စ+သာ+သမာပတ္တိ စာတိ မဟာကရုဏာ-သမာပတ္တိ-သက်ရောက်အပ်သော မဟာကရုဏာ။

ဝေနေယျပန္နဝါနံ။ ။ ဝိနေတဗ္ဗာတိ ဝေနေယျာ၊ [ဝိ+နိ+ဏျ၊] ပန္နန္တိတိ ပန္န။ (ဓာန်ဋီ-၂၄၃)၊ ပန္နိယန္တိ သိနေဟဘာဝေနာတိ ပန္န။ (မောဂ်-၇, ၂)၊ မမတ္တဝသေန ပန္နန္တိ သံပန္နန္တိတိ ပန္န။ (မဋီ-၃, ၃၇၂၊ အံဋီ-၃, ၂၅)၊ ပန္နယေဝ ပန္နဝါ၊ ဝေနေယျာ စ+တေ+ပန္နဝါ စာတိ ဝေနေယျပန္နဝါ၊ အမျိုးအနွယ်စပ်သူသည် ပန္နဝမည်သကဲ့သို့ သစ္စာ၎င်းကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့် ဆက်စပ်နေကြသော သတ္တဝါတို့လည်း ဘုရားရှင်၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များပင် မည်၏။ (သီဋီသစ်-၂, ၂၀၇၊ သီဘာ-၃, ၂၉၂)

ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ။ ။ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဗုဒ္ဓိနိယေဝ စက္ခုဒဿနန္တိ **ဗုဒ္ဓ-စက္ခု**၊ အာသယာနုသယဉာဏံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏာ၊-ဒီဋီ-၁, ၂၄၂။

(ဘုရားရှင်တို့၏ မျက်စိဖြစ်သော အာသယာနုသယဉာဏ်တော်၊ ဣန္ဒြိယ-
 ပရောပရိယတ္တဉာဏ်တော်ဖြင့်)၊ လောကံ-သတ္တလောကကို၊ ဝေါလောကေ-
 န္တော-ကြည့်တော်မူလျက်၊ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု-တစ်သောင်းသော
 စကြာဝဠာတို့၌၊ ဉာဏဇာလံ-ဉာဏ်တည်းဟူသော ကွန်ရက်ကို၊ (အာသယာ-
 နုသယဉာဏ်တော်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ်တော်တည်းဟူသော ကွန်
 ရက်ကို)၊ ပတ္တရိ-ဖြန့်အုပ်တော်မူပြီ။ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ-သည်။ ဗဟိအာဠိန္ဒေ-အိမ်
 အပြင်ဘက်ဆင်ဝင်၌၊ ဝါ-အိမ်ရှေ့ဝရန်တာ၌၊ နိပန္နကာရေနေဝ-အိပ်နေ
 သူ၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင်၊ ဝါ-အိပ်နေသည့် ပုံစံဖြင့်ပင်၊ တဿ-ထိုဉာဏ်
 ကွန်ရက်၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ပညာယိ-ထင်လာပြီ။ သတ္တာ-သည်။ တံ-
 ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တဿ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၏၊ ဝါ-ကို၊ အန္တောဂေ-
 ဟာ-အိမ်၏ အတွင်းမှ၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်၍၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်အပြင်ဘက် ဆင်
 ဝင်၌၊ ဝါ-အိမ်ရှေ့ဝရန်တာ၌၊ နိပဇ္ဇာပိတဘာဝံ-အိပ်စေအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊
 ဥတွာ-သိတော်မူ၍၊ “မယံ-၏၊ ဧတ္ထ-ဤအိမ်သို့၊ ဂတပစ္စယေန-ကြွတော်မူ
 ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ အတ္ထိ န ခေါ-ရှိ
 လေသလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ ဣဒံ-ဤ
 အကြောင်းကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်တော်မူပြီ၊ (ကိ-နည်း?) အယံ မာဏဝေါ-ဤ
 လူလင်သည်၊ မယိ-ငါ၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပဿဒေတွာ-ကြည်ညိုစေ၍၊ ကာလံ-
 သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ တာဝတိံသဒေဝလောကေ-တာဝ
 တိသာနတ်ပြည်၌၊ တိသယောဇနိကေ-ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသော၊ ကနကဝိမာ-
 နေ-ရွှေဗိမာန်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ အစ္ဆရာသဟဿပရိဝါရော-နတ်
 သမီးတစ်ထောင်အခြံအရံရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဗြာဟ္မဏောပိ-သည်
 လည်း၊ တံ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီကို၊ ဈာပေတွာ-မီးသဂြိုဟ်၍၊ ရောဒန္တော-ငိုလျက်၊
 အာဠာဟနေ-သင်္ချိုင်း၌၊ ဝိစရိဿတိ-လှည့်လည်လိမ့်မည်။ ဒေဝပုတ္တော-
 နတ်သားသည်၊ တိဂါဝုတပ္ပမာဏံ-သုံးဂါဝုတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သဠိ-
 သကဋဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ-လှည်းအစီးခြောက်ဆယ်တို့ဖြင့် ဆောင်
 ထိုက်သော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်အပ်သော၊ ဝါ-လှည်းအစီးခြောက်ဆယ်
 တိုက် ဝန်ပမာဏရှိသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်အပ်သော၊ အစ္ဆရာ-

သဟဿပရိဝါရံ-နတ်သမီးတစ်ထောင်အခြံအရံရှိသော၊ အတ္တဘာဝံ-အတ္တဘောကို၊ ဝါ-ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “ကေန ကမ္မေန-အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ အယံ သိရိသမ္ပတ္တိ-ဤကျက်သရေ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ လဒ္ဓါ န ခေါ-ရအပ်လေသနည်း” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဩလောကေတွာ-လသော်၊ မယိ-၌၊ စိတ္တပ္ပသာဒေန-စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်းကြောင့်၊ လဒ္ဓဘာဝံ-ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ “အယံ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ ဓနုစ္ဆေဒဘယေန-ဥစ္စာ၏ ပြတ်စဲခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ မမ-ငဲ့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘေသန္တိ-ဆေးကို၊ (ဆေးကုသမှုကို)၊ အကတွာ-မူ၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အာဠာဟနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ရောဒတိ-ငိုနေ၏၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ ဝိပဏ္ဍာရပ္ပတ္တိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပိတရိ-အဖေပုဏ္ဏားသည်၊ ရောဒန္တေ-ငိုနေလသော်၊ ဝါ-စဉ်၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝဏ္ဏေန-မဋ္ဌကုဏ္ဍလီအသွင်ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ အာဠာဟနဿ-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လဲလျောင်း၍၊ ရောဒိဿတိ-ငိုလိမ့်မည်။ အထ-၌၊ နံ-ထိုနတ်သားကို၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ “တွံ-သည်၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အသိ-နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိဿတိ-မေးလိမ့်မည်။ “အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ တေ-၏၊ ပုတ္တော-သားဖြစ်သော၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ-လီတည်း” ဣတိ-သို့၊ အာစိက္ခိဿတိ-ပြောလိမ့်မည်။ ကုဟိံ-အဘယ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်သည်၊ အသိ-နည်း? ဣတိ-မေးလိမ့်မည်။ တာဝတိံသဘဝနေ-တာဝတိံသာဘုံ၌၊ (နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ အမှီ-၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောလိမ့်မည်။ “ကိံ ကမ္မံ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ (နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ အသိ-နည်း?)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ မယိ-၌၊ စိတ္တပ္ပသာဒေန-စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ-ဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ်ကို၊ အာစိက္ခိဿတိ-ပြောလိမ့်မည်။

စိတ္တပ္ပသာဒေန။ ။ “စိတ်၏ ကြည်ညိုခြင်း၊ စိတ်၏ ကြည်လင်ကြောင်းသဒ္ဓါ၊ စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်း”ဟု အနက်၃မျိုးရှိရာ နောက်၌ “စိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ မနမေဝ ပသာဒေသိ”ဟု ရှိသဖြင့် ဤ၌ နောက်ဆုံးအနက်သာ ပိုကောင်း၏။ “ပသာဒါပနံ ပသာဒေါ၊ စိတ္တဿ+ပသာဒေါ စိတ္တပ္ပသာဒေါ-စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်း”ဟုပြု။

ဗြာဟ္မဏော-သည်။ “တုမေသု-သင်တို့၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပဿဒေတွာ-စေ၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော နာမ-ဖြစ်သူမည်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလော?” ကုတိ-သို့၊ မံ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿတိ-လိမ့်မည်။ အထ-၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ အဟံ-သည်။ “ဧတ္တကာနိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ သတာနိ-အရာတို့တည်း၊ (ရာပေါင်းများစွာတို့တည်း)၊ (ကုတိ) ဝါ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ (ဧတ္တကာနိ-ကုန်သော၊) သဟဿာနိ-အထောင်တို့တည်း၊ (ထောင်ပေါင်းများစွာတို့တည်း)၊ (ကုတိ) ဝါ-ကောင်း၊ (ဧတ္တကာနိ-ကုန်သော၊) သတသဟဿာနိ-အသိန်းတို့တည်း၊ (သိန်းပေါင်းများစွာတို့တည်း)၊ ကုတိ ဝါ-ကောင်း၊ ဂဏနာ-အရေအတွက်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတုံ-ပိုင်းဖြတ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ ဓမ္မပဒေ-ဓမ္မပဒ၌၊ ဂါထံ-ကို၊ ဘာသိဿာမိ-ဟောမည်။ ဂါထာပရိယောသာနေ-ဂါထာတော်၏ အဆုံး၌၊ စတုရာသီတိယာ-၈၄ လီသော၊ ပါဏသဟဿာနံ-သတ္တဝါအထောင်တို့၏၊ (ထောင်ပေါင်းများစွာသော သတ္တဝါတို့၏)၊ (တစ်နည်း) စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ-ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ဓမ္မာဘိသမယော-သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ ဝါ-မဂ်ဖိုလ်ကို ရခြင်းသည်၊ [ဓမ္မာဘိသမယောတိ မဂ္ဂဖပဋိလာဘော၊ဓမ္မဋ္ဌိ။] ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ-သည်၊ သောတာပနော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ အဒိန္နပုဗ္ဗကော-အဒိန္နပုဗ္ဗကမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ တထာ-ထို့အတူ၊ (သောတာပနော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်)၊ ကုတိ-ဤသို့လျှင်၊ ကုမံ ကုလပုတ္တံ-ဤအမျိုးကောင်းသားကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ မဟာဓမ္မာဘိသမယော-များစွာသောသူတို့၏ သစ္စာ ၄ ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ ကုတိ-သို့၊ ဒိသွာ-၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ကတသရီရပဋိဇ္ဇေနော-ပြုအပ်ပြီးသော ကိုယ်တော်ကို သုတ်သင်ခြင်းရှိတော်မူသည်၊ ဝါ-ကိုယ်လက်သုတ်သင်မှုကို ပြုတော်ပြီးသည်၊ (သမာနော-သော်၊) မဟာဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-များစွာသော ရဟန်းအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-ဖြင့်၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဂေဟဒ္ဒါရံ-အိမ်တံခါး

သို့၊ ဂတော-ကြွရောက်တော်မူပြီ။

တသို့ ခဏော-၌၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ-သည်၊ အန္တောဂေဟာဘိမုခေါ-အိမ်၏ အတွင်းဘက်သို့ ရှေးရှုသော မျက်နှာရှိလျက်၊ ဝါ-အိမ်၏ အတွင်းဘက်သို့ မျက်နှာမူလျက်၊ နိပန္နော-အိပ်နေသည်၊ ဟောတိ။ အထ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ အဿ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၏၊ ဝါ-သည်၊ အတ္တနော-မိမိကို၊ အပဿနဘာဝံ-မြင်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ ရသ္မိ-ရောင်ခြည်တော်ကို၊ ဝိဿဇေသိ-လွှတ်တော်မူပြီ။ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ “ဧသော-ဤအရောင်သည်၊ ကိံ ဩဘာသော နာမ-အဘယ်အရောင်မည်သနည်း၊” ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-လည်စေ၍၊ ဝါ-လှည့်၍၊ နိပန္နော-လျောင်းလျက်သာ၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အန္တဗာလပိတရံ-ကန်းမိုက်သော အဖေကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဗုဒ္ဓံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-တွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ကာယဝေယျာဝဋ်-ကိုယ်ဖြင့် ပြုထိုက်သော ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကိုယ်ထိလက်ရောက် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုမှုကို၊ ကာတုံ ဝါ-ပြုခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒါတုံ ဝါ-ပေးလှူခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သောတုံ ဝါ-နာခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နာလတ္ထံ (န+အလတ္ထံ)-မရခဲ့၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ ဟတ္တာပိ-လက်တို့သည်လည်း၊ အနဓိ-ပတေယျာ-အကြီးအကဲ၏အဖြစ် မရှိတော့ကုန်၊ (မစိုးပိုင်တော့ကုန်)၊ အညံ-အခြားသော၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုအပ်၊ ပြုနိုင်သော ကောင်းမှုသည်၊ နတ္ထိ” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မနမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပဿာဒေသိ-ကြည်ညိုစေပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဣမဿ-ဤမဋ္ဌကုဏ္ဍလီအား၊ ဧတ္တကေန-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ စိတ္တပ္ပဿာဒေန-ဖြင့်၊ အလံ-တော်လောက်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲကြွတော်မူပြီ။ သော-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီသည်၊ တထာဂတေ-သည်၊

ကာယဝေယျာဝဋ်။ ။ ဗျာဝရယတီတိ ဗျာဝဋ္ဌော-ကြောင့်ကြစိုက်သူ၊ [ဝိ+အာ+ဝရ(ဘတ္တိအနက်)+တ၊] ဗျာဝဋ္ဌဿ+ဘာဝေါ၊ ကမ္မံ ဝါ ဝေယျာဝဋ်၊ [ဗျာဝဋ္ဌ+ဏှ၊ တ၏ အ-ကို ဣပြ၊ ယကို ကပြ၊] ကာယေန+ဝေယျာဝဋ် ကာယဝေယျာဝဋ်-ကိုယ်အားဖြင့် ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အဖြစ် ဝါ-ကိုယ်အားဖြင့် ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အမှု၊ (မဟာဘာ-၂၊ ၆၁၃၊ နိဘာ-၂၊ ၄၄၁၊ ပဋိဂံ-၃၇၆)

စက္ခုပထံ-မျက်စိ၏ လမ်းကြောင်းကို၊ ဝါ-မျက်စိမြင်လောက်ရာအရပ်ကို၊ ဝိ-
 ဇာပန္နဇယေဝ-စွန့်သော်သာ၊ ဝါ-စွန့်လျှင်စွန့်ခြင်း၊ ပသန္နမနော-ကြည်ညိုသော
 သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-ပြု၊ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါ ဝိယ-
 အိပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍ နိုးသူကဲ့သို့၊ ဝါ-အိပ်သောယောက်ျား၊ နိုးသော်လားသို့၊
 [သုတ္တော+ဟုတွာ+ပဗုဒ္ဓေါ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါ(ပါရာဘာ-၁, ၄၄၁)၊ သုတ္တတော+ပဗုဒ္ဓေါ
 သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါ-အိပ်ပျော်ပြီးသည်မှ (အိပ်ပျော်ရာမှ) နိုးလာသူ(မအူပါရာနိ-၂, ၁၁၇)၊
 ဒေဝလောကေ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊ တိသယောဇနိကေ-ယူဇနာသုံးဆယ်
 ရှိသော၊ ကနကဝိမာနေ-ရွှေဗိမာန်၌၊ [ကနကေန+ပကတံ+ဝိမာနံ ကနကဝိမာနံ-
 ရွှေဖြင့် ပြီးသော ဗိမာန်(မအူပါရာနိ-၂, ၁၁၇)၊] နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏောပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၏၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊
 ဈာပေတွာ-၍၊ အာဠာဟနေ-၌၊ ရောဒနပရာယဏော-အလွန်ရောက်အပ်
 သော ငိုကြွေးခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-ငိုကြွေးခြင်းဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသည်၊
 အဟောသိ၊ ဒေဝသိကံ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ အာဠာဟနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ရောဒတိ-

စက္ခုပထံ။ ။ စက္ခုယေဝ ပထော ရူပဒဿနဿ မဂ္ဂေါ ဥပါယောတိ စက္ခု-
 ပထော(ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော စက္ခုပသာဒ)၊ စက္ခုဿ ဂေါစရ-
 ယောဂ္ဂေါ (ပထော) ဝါ စက္ခုပထော-မျက်စိ၏ (အာရုံဖြစ်ခြင်းခြင်းငှာ ထိုက်သော)
 လမ်း-ဒီဋီ-၂, ၂၀၆။

ရောဒနပရာယဏော။ ။ ပရံ+အယနံ ပရာယဏံ၊ ပရ+အယန၊ န-ကို ဣပြု
 (နိဘာ-၁, ၄၃၄)၊ ပရေသံ+အယနန္တိ ပရာယဏံ၊ ပရ+အယန(မဇု-၃၈)၊ ရောဒနံ+
 ပရာယဏံ ယဿာတိ ရောဒနပရာယဏော၊]

ဒေဝသိကံ။ ။ “ဒေဝသိကံ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၌၊ (သတ္တမိအနက်)၊ ဒေဝသိကံ-
 နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ (ကြိယာဝိသေသနအနက်)”ဟု အနက် ၂မျိုးပေးကြ၏(သီဘာ-၄,
 ၈)။ “၁-ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ ဒေဝသိကံ(သီဋီသစ်-၂, ၃၀၂)၊ ၂-ဒိဝသေ
 ဒိဝသေ ဒါတဗ္ဗံ ဒေဝသိကံ(သီဋီသစ်-၃၀၅)၊ ၄-ဒိဝသံ ဒိဝသံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိတိ
 ဒေဝသိကံ(ဇာဋီ-၇, ၃၉၈)၊ ၅-ဒိဝသော စ ဒိဝသော စ ဒိဝသာနိ၊ ဒိဝသာနိယေဝ
 ဒေဝသိကံ၊ ၆-ဒိဝသေသု ဝါ ပရိဝတ္တံ ဒေဝသိကံ(ဇာဋီ-၂၁, ၅၃၆)၊ ၇-ဒိဝသေ
 ဒိဝသေ ဒေဝသိကံ(ဝိစ္ဆာအနက်၊ ဣကပစ္စည်း)”ဟု ဝိဂြိုဟ်၇မျိုး တွေ့ရ၏၊ ဤ၌
 ၅-၇ နံပါတ် ဝိဂြိုဟ်၂မျိုးသာ သင့်လျော်၏။

၏။ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍သိနည်း?) “ကဟံ ဧကပုတ္တက-ဪ... တစ်ယောက်တည်းသော သားလေးရေ! ကဟံ ဧကပုတ္တက-ရေ!” ကုတိ-ဤ သို့ ပြော၍ ငိုပြီ။ ဒေဝပုတ္တောပိ-နတ်သားသည်လည်း၊ အတ္တနော-၏။ သမ္ပတ္တိ- စည်းစိမ်ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “မေ-သည်၊ ကေန ကမ္မေန-အဘယ် ကောင်းမှုကြောင့်၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်သနည်း” ကုတိ-သို့ ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်လ သော်၊ “သတ္တရိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ မနောပသာဒေန-စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်း ကြောင့်၊ (လဒ္ဓါ-ပြီ)” ကုတိ-သို့ ဥ တွာ-၍၊ “အယံ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ မမ- ၏။ အဖာသုကကာလေ-မကျန်းမာရာအခါ၌၊ ဘေသန္တံ-ကို၊ အကာရေတွာ- မပြုစေမူ၍၊ ကုဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အာဠာဟနံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ရောဒတိ-ငိုနေ၏။ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ ဝိပုကာရပ္ပတ္တမေဝ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ကိုသာ၊ ဝါ- ရောက်အောင်သာ၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝဏ္ဏေန-မဋ္ဌကုဏ္ဍလိအသွင်ဖြင့်၊ အာဂန္တာ-၍၊ အာဠာဟနဿ- ၏။ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဗာဟာ-လက်မောင်းတို့ကို၊ ပဂ္ဂယု-မြှောက်၍၊ ရောဒန္တော- လျက်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ တံ-ထိုနတ်သားကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “တာဝ-စွာ၊ အဟံ-သည်၊ ပုတ္တသောကေန-သား၌ဖြစ်သော ဝမ်းနည်းပူဆွေး ခြင်းကြောင့်၊ ရောဒါမိ-၏။ ဧသ (ဧသော)-ဤလုလင်သည်၊ ကိမတ္ထံ-အဘယ် အကျိုးငှာ၊ ဝါ-အဘယ်ကြောင့်၊ ရောဒတိ-နည်း၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-

ကဟံ ဧကပုတ္တက။ ။ ကဟံကို ပဒပူရဏနိပါတ်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်(နီတိသုတ္တ- ၃၇၅-၆၊ နီတိသုတ္တနိ-၂၊ ၂၉၅)။ ဟံနိပါတ် ဝိသာဒ(ပင်ပန်းခြင်း)အနက်ဟောဟု ရှု-၁၃၃၊ ရှုဒီ-၈၁၌ ဆို၏။ ထိုအလို ကဟံကို ကိ+ဟံ”ဟု ဖြတ်၍ “ဟံ ဧကပုတ္တက-ဟင်း...တစ်ယောက်တည်းသော သားလေးရေ! ကိ-အဘယ်မှာနည်း?”ဟုပေး(ရှုဂ- ၁၊ ၄၁၁)။ သိမူ၊ ရှုနိ၊ ရှေးမူတို့ ဟံဟုရှိခြင်း၊ ဟံနိပါတ်ပုံစံဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ဟံ ဧက-ပုတ္တက”ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကို ရှုဒီနိသစ်-၁၊ ၂၉၅၌ ဆို၏။ ထိုအဆိုသည် “ဟာ ဟာ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိ၊ ဟာ ဟာ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိ(ဝိမာန. ၄-၃၀၄)”နှင့် ညီသလို ရှိ၏။ “ဧက-ပုတ္တက! ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း”ဟု ပေးခြင်းကား အဖွင့်များနှင့် မညီပါ။ ဆက်ဉာဏ်အံ့-၂ကြိမ်ဆိုခြင်းမှာ ဝမ်းနည်းပူဆွေးသော အာမေဒိတ်အရာဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မောင်-၅၇သုတ်၌ အာမေဒိတ်ကို သမ္ဘမဟု သုံးနှုန်း၏။ အာမေဒိတ်ကို ၂ကြိမ်မှစ၍ အလိုရှိသလောက် အကြိမ်များစွာ ဆိုနိုင်၏။(မောင်-၅၇သုတ်)။

အံ့” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်။ (ဟုတွာ)။ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီ။ (ကိ)။ “အလင်္ကတော ၊ပေ၊ တုဝ”န္တိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီ။

အလင်္ကတော မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၊ မာလဓာရီ ဟရိစန္ဒနဿဒေါ၊

ဗာဟာ ပဂ္ဂယု ကန္တသိ၊ ဝနမဇ္ဈေ ကိ ဒုက္ခိတော တုဝ။

(တုဝ-သင်သည်။) အလင်္ကတော- တန်ဆာဆင်အပ်သည်။ မဋ္ဌကုဏ္ဍ-
လီ-ပန်းပွင့်ပန်းနွယ်မနော ပြောင်ချောနားတောင်းရှိသည်။ ဝါ-အပူပေးကာ
ရှိန်းခိုစစ်ဖြင့် တိုက်ဆေးအပ်၊ ဝက်မွေးဖြင့် ပွတ်သုတ်အပ်သော နားတောင်း
ရှိသည်။ မာလဓာရီ-ပန်းကုံးကိုဆောင်သည်။ ဟရိစန္ဒနဿဒေါ-များသော စန္ဒကူး
နီရှိသည်။ ဝါ-များသောစန္ဒကူးဝါရှိသည်။ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍) ဗာဟာ-လက်မောင်း
တို့ကို ပဂ္ဂယု-မြှောက်ချီ၍၊ ကန္တသိ-ငိုနေ၏။ တုဝ-သင်သည်။ ဝနမဇ္ဈေ-တော
၏ အလယ်၌၊ (သချိုင်းအလယ်၌) ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဒုက္ခိတော-လွန်စွာ
ဖြစ်သော ဒုက္ခရှိဘိသနည်း? ဝါ-ဒုက္ခရောက်နေရသနည်း? (တစ်နည်း) ကိ
ဒုက္ခိတော-ဘယ်ဒုက္ခဖြင့် ဒုက္ခိတဖြစ်နေရသနည်း?

သော မာဏဝေါ-ထိုလူလင်သည်။ “သောဝဏ္ဏမယော ၊ပေ၊ ဇီဝိတ”န္တိ-
ဇီဝိတဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ။

သောဝဏ္ဏမယော ပဘဿရော၊ ဥပ္ပန္နော ရထပဉ္စရော မမ၊

တဿ စက္ကယုဂံ န ဝိန္နာမိ၊ တေန ဒုက္ခေန ဇဟာမိ ဇီဝိတံ။

မမ-ကျွန်တော်၏။ ဝါ-ကျွန်တော့်မှာ၊ သောဝဏ္ဏမယော-ရွှေအတိပြီး
သော၊ ပဘဿရော-ပြီးပြီးပြတ်ပြတ်ထွက်သော အရောင်ရှိသော၊ ရထပဉ္စရော-

မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ။ ။ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီတိ သရီရပ္ပဒေသဿ အသံသနတ္ထံ မာလာ-
လတာဒယော အဒဿေတွာ မဋ္ဌာကာရေနေဝ ကတကုဏ္ဍလော၊ အထဝါ **မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ**
-တိ ဝိသုဒ္ဓကုဏ္ဍလော၊ တာပေတွာ ဇာတိဟိဂ္ဂိုလိကာယ မဇ္ဇိတွာ ဓောဝိတွာ သူကရ-
လောမေန မဇ္ဇိတကုဏ္ဍလော(ဝိမာန. ၄-၃၀၄)။ မဋ္ဌော သုကောဋိကော သုပရိ-
ကမ္မကတော သုဝဏ္ဏကုဏ္ဍလော အဿ အတ္ထိ၊ အသ္မိ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ **မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ**၊ မဋ္ဌ
သုကောဋိတံ သုပရိကမ္မကတံ သုဝဏ္ဏကုဏ္ဍလံ ဓာရေတိတိ ဝါ **မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ**(ဓမ္မဋီ)။

ရထားခရိုင်သည်၊ ဝါ-ရထားကိုယ်ထည်သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်ပေါ်ပါပြီ၊ တဿ-
ထိုရထားခရိုင်၏၊ ဝါ-ထိုရထားကိုယ်ထည်၏၊ စက္ကယုဂံ-ဘီးတစ်စုံကို၊ န ဝိန္ဒာမိ-
မရသေးပါ၊ တေန ဒုက္ခေန-ထိုဒုက္ခကြောင့်၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ ဇဟာမိ-
စွန့်ရပါတော့မည်။

အထ-၌၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ-နည်း?)
“သောဝဏ္ဏမယံ၊ ပပ၊ ပဋိပါဒယာမိ တေ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ။

သောဝဏ္ဏမယံ မဏိမယံ၊ လောဟိတကမယံ အထ ရူပိယမယံ၊

အာစိက္ခ မေ ဘဒ္ဒမာဏဝ၊ စက္ကယုဂံ ပဋိပါဒယာမိ တေ။

ဘဒ္ဒမာဏဝ-ကောင်းမြတ်သောလုလင်၊ သောဝဏ္ဏမယံ-ရွှေအတိပြီးသော
ဘီးတစ်စုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဏိမယံ-ကုန္ဒနီလာကျောက်မျက်ရတနာ
အတိပြီးသော ဘီးတစ်စုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ လောဟိတကမယံ- ပတ္တမြား
အတိပြီးသော ဘီးတစ်စုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ရူပိယမယံ-
ငွေအတိပြီးသော ဘီးတစ်စုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ မေ-ငါ့အား၊ အာစိက္ခ-
ပြောပါလော၊ တေ-သင့်ဖို့၊ စက္ကယုဂံ-ဘီးတစ်စုံကို၊ ပဋိပါဒယာမိ-သီးခြားဖြစ်

မဏိမယံ။ ။ မဏိမယန္တိ ကုန္ဒနီလမယံ(ဒိဋ္ဌိ-၃, ၁၅၅၊ သံ.ဋီ-၂, ၁၅၁)၊ မဏိ-
မယာတိ နီလမဏိဟိ ကတာ(အပ. ၄-၁, ၁၁၈)၊ နီလမဏိ-ကုန္ဒနီလမဏိ(ထောမ)၊
ကုန္ဒနီလန္တိ ကုန္ဒီဝရပုပ္ဖဝဏ္ဏာဘံ(ကြာညိုပန်းအဆင်းရှိသော) မဏိ ကုန္ဒနီလမဏိ
(အပ. ၄-၂, ၂၉၉)၊ “ကုန္ဒနီလာ”ဟူသည် မရမ်းရောင်အခံတွင် အနီရောင် အပြာ
ရောင် သန်းနေသော ကျောက်မျက်ရတနာ တစ်မျိုးတည်း။(မြန်မာန်) [အခြားသော
အဖွင့်များကို ဂါထာနိဿယ၌ ရေးထားပြီ။]

လောဟိတကမယံ ။ ။လောဟိတကမယာတိ ပဒုမရာဂါဒိရတ္တမဏိမယာ
(ဝိမာန. ၄-၁၅၂)။ လောဟိတမိဝ ကာယတီတိ လောဟိတကော၊ ပဒုမရာဂဏိမိ
(ထောမ)။ ပတ္တမြားမှန်လျှင် အနီရောင်ခြည်း ဖြစ်ရကား လောဟိတကကို “ပတ္တမြား
နီ”ဟု ပေးဖွယ်မလို၊ ပြုအပ်ခဲ့သော ထောမနိမိနှင့် “လောဟိတော ဧဝ လောဟိတကော
မဏိ”ဟူသော (ပါ-၅, ၄၊ ၃၀)သုတ် ကာသိကာအဖွင့်ကို ရှု၍ “လောဟိတင်္ဂံ၊ လော-
ဟိတင်္ဂံ”တို့ကား ပါဠိပျက်ဟု ဓာန်နိသျှသစ် မိန့်၏။ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဇာတက၌ “လောဟ-
မယံ-ကြေးအတိပြီးသော ဘီးတစ်စုံကို”ဟု ပါဠိရှိ၏။

စေပါအံ့၊ ဝါ-သီးသန့်လုပ်ပေးပါအံ့၊ (တစ်နည်း) ပဋိပါဒယာမိ-ရပါစေအံ့၊ ဝါ-ရအောင် လုပ်ပေးပါအံ့။

တံ-ထိုစကားကို သုတ္တာ-၍၊ မာဏဝေါ-သည်၊ “အယံ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ပုတ္တဿ-သားဖို့ဝါ-အတွက်၊ ဘေသန္တိ-ကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ပုတ္တ-ပတိရူပကံ-သားနှင့်တူသော၊ မံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ ရောဒန္တော-ငိုလျက်၊ “သုဝဏ္ဏာ-ဒိမယံ-ရွှေအစရှိသည်ဖြင့် ပြီးသော၊ ရထစက္ကံ-ရထားဘီးတစ်စုံကို၊ ကရောမိ-လုပ်ပေးမည်” က္ကတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ နိဂ္ဂဏှိယာမိ-နှိပ်ကွပ်ဆုံးမအံ့၊” က္ကတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “မေ-ကျွန်တော့်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကိဝမဟန္တံ-အဘယ်မျှလောက် ကြီးသော၊ စက္ကယုဂံ-စက်ဘီးတစ်စုံကို၊ ကရိဿသိ-လုပ်ပေးမည်နည်း?” က္ကတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “ယာဝမဟန္တံ-အကြင်မျှလောက် ကြီးသောစက်ဘီးတစ်စုံကို၊ အာကင်္ခသိ-အလိုရှိ၏၊ တာဝမဟန္တံ-ထိုမျှလောက် ကြီးသောစက်ဘီးတစ်စုံကို၊ ကရိဿာမိ-လုပ်ပေးမည်” က္ကတိ-သို့၊ ပုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ “မေ-ကျွန်တော့်အား၊ စန္ဒိမသူရိယေဟိ-လနေတို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ မေ-အား၊ တေ-ထိုလနေတို့ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊” က္ကတိ-သို့ပြော၍၊ ယာစန္တော-တောင်းလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ၊ (ကိ) “သော မာဏဝေါ၊ ပေ၊ သောဘတီ” တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

သော မာဏဝေါ တဿ ပါဝဒိ, “စန္ဒသူရိယာ ဥဘယေတ္ထ ဒိဿရေ၊
သောဝဏ္ဏမယော ရထော မမ, တေန စက္ကယုဂေန သောဘတီ” တိ။

သော မာဏဝေါ-ထိုလူလင်သည်၊ တဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ ပါဝဒိ- ပြောပြ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောသနည်း?) ဧတ္ထ-ဤလောက၌၊ ဥဘော-၂စင်းကုန်သော၊ စန္ဒသူရိယာ-လနေတို့ကို၊ (တစ်နည်း) ဥဘယေ-၂စင်းကုန်သော၊ စန္ဒသူရိယာ-တို့ကို၊ (အာကာသေ-ကောင်းကင်၌) ဒိဿရေ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏၊ မမ-ကျွန်တော်၏၊ သောဝဏ္ဏမယော-ရွှေအတိပြီးသော၊ ရထော (ရထပဉ္စရော)-

ဥဘယေတ္ထ ။ ဥဘယေတ္ထ ဒိဿရေတိ ဥဘောပိ ဧတ္ထ စန္ဒသူရိယာ အာ-
ကာသေ ဒိဿန္တိ၊ ယကာရော ပဒသန္တိကရော၊ ဥဘယေ ဧတ္တာတိ ဝါ ပဒဝိဘာဂေါ-
ဝိမာနံ၊ ဌ-၃၀၆။

ရထားခရိုင်သည်၊ ဝါ-ရထားကိုယ်ထည်သည်၊ တေန စက္ကယုဂေန-ထိုလ၊ နေ
ဟူသော ဘီးတစ်စုံဖြင့်၊ သောဘတိ-လှပတင့်တယ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ) “ဗာလော
ခေါ တွံ၊ ပေ၊ စန္ဒသူရိယေ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ။

**ဗာလော ခေါ တွံ အသိ မာဏဝ၊ ယော တွံ ပတ္တယသေ အပတ္တိယံ၊
မညာမိ တုဝံ မရိဿသိ၊ န ဟိ တွံ လစ္ဆသိ စန္ဒသူရိယေ။**

မာဏဝ-လုလင်၊ ယော တွံ-အကြင်သင်သည်၊ အပတ္တိယံ-မတောင့်တ
ထိုက်သော အရာကို၊ ပတ္တယသေ-တောင့်တဘိ၏၊ (သော) တွံ-ထိုသင်သည်၊
ခေါ- စင်စစ်၊ ဗာလော-မိုက်သူသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ တုဝံ-သင်သည်၊ မရိဿသိ-
သေလိမ့်မည်ဟူ၍၊ [ဣတိသဒ္ဓါချေ၊] မညာမိ-ထင်ပါ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ တွံ-သည်၊
စန္ဒသူရိယေ- လ၊ နေတို့ကို၊ န လစ္ဆသိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်။

အထ-၌၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ မာဏဝေါ-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ) “ပညာယ-
မာနဿ-ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထု၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ရောဒန္တော-
ငိုလသော်၊ ဝါ-ငိုသူသည်၊ ဗာလော-လူမိုက်သည်၊ ဟောတိ ကိ ပန-ဖြစ်
သလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အပညာယမာနဿ-ထင်ရှားမရှိသော အရာ
ဝတ္ထု၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ (ရောဒန္တော-သော်၊ ဝါ-သော်၊ ဗာလော-သည်၊ ဟောတိ
ကိ ပန-လော?)” ဣတိ-သို့ ဝတ္တာ-၍၊ “ဂမနာဂမနမ္ပိ၊ ပေ၊ ဗာလုတရော”တိ-
ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ဂမနာဂမနမ္ပိ ဒိဿတိ၊ ဝဏ္ဏဓာတု ဥဘယေတ္ထ ဝီထိယာ။

ပေတော ကာလကတော န ဒိဿတိ၊ ကောနိဓ ကန္နတံ ဗာလုတရော။

ဝီထိယာ-နေသွားလမ်း လသွားလမ်း၌၊ ဥဘယေတ္ထ-လ၊ နေ နှစ်စင်း
တို့၌၊ ဝဏ္ဏဓာတု-ရောင်ခြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂမနာဂမနမ္ပိ-လနေတို့၏
နေ့စဉ်နေ့စဉ် ဝင်သွားခြင်း ထွက်လာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်
အပ်ပါ၏၊ ပေတော-ဤဘဝမှ ဖဲသွားပြီးသော၊ ကာလကတော-ပြုအပ်ပြီးသော

**ဥဘယတ္ထ ။ ။ ဥဘယတ္ထာတိ စန္ဒေ သူရိယေစာတိ ခ္ခိသုပိ ဝဏ္ဏဓာတု
ဒိဿတိတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ (ဝိမာန-ဋ္ဌ၊ ၃၀၇)**

သေခြင်းရှိသူကို၊ ဝါ-သေပြီးသူကို၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ မတွေ့မြင်နိုင်၊ ကုဓ-ဤသင်္ချိုင်း၌၊ ကန္ဓတံ-ငိုနေသူတို့တွင်၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဗာလျ-တရော-သာ၍ မိုက်ပါသနည်း?

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ပြာဟွဏော-သည်၊ “ဧသ (ဧသော)-ဤလူလင်သည်၊ ယုတ္တံ-သင့်လျော်သောစကားကို၊ ဝဒတိ-ပြော၏။” ဣတိ-သို့၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ “သစ္စံ ၊ပေ၊ ကာလကတာဘိပတ္ထယိ”န္တိ-သစ္စံ ၊ပေ၊ ကာလကတာဘိပတ္ထယိဟူ၍၊ ဝတွာ-ပြောပြီး၍၊

သစ္စံ ခေါ ဝဒေသိ မာဏဝ, အဟမေဝ ကန္ဓတံ ဗာလျတရော၊

စန္ဒံ ဝိယ ဒါရကော ရုဒံ, ပေတံ ကာလကတာဘိပတ္ထယိ။

မာဏဝ-လူလင်! ခေါ-စင်စစ်၊ သစ္စံ-အမှန်ကို၊ ဝဒေသိ-ပြောဘိ၏။ ကန္ဓတံ-ငိုနေသူတို့တွင်၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဗာလျတရော-သာ၍ မိုက်ပါ၏၊ ဒါရကော-ကလေးသည်၊ ရုဒံ-(ရုဒန္တော)-ငိုလျက်၊ စန္ဒံ-လကို၊ (အဘိ-ပတ္ထယတိ) ဝိယ- ရှေးရှုတောင့်တသကဲ့သို့၊ (တထာ-ထို့အတူ၊ အဟံ-သည်၊ ရုဒံ ရုဒန္တော-လျက်၊) ပေတံ-သော၊ ကာလကတံ-ကို၊ အဘိပတ္ထယိ-ရှေးရှုတောင့်တမိပါပြီ။

တဿ-ထိုလူလင်၏၊ ကထာယ-စကားကြောင့်၊ နိဿောကော-ဝမ်းနည်းပူဆွေးခြင်းမရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ မာဏဝဿ-ကို၊ ထုတိ-ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ၊ (ကိ)၊ “အာဒိတ္တံ ၊ပေ၊ မာဏဝါ”တိ-ဟူ၍၊ အဘာသိ-ရွတ်ဆိုပြီ။

အာဒိတ္တံ ဝတ မံ သန္တံ, ယတသိတ္တံဝ ပါဝကံ၊

ဝါရိနာ ဝိယ ဩသိဉ္စ, သဗ္ဗံ နိဗ္ဗာပယေ ဒရံ။

ယတသိတ္တံဝ (ယတသိတ္တံ+ဧဝ)-ထောပတ်ဖြင့် လောင်းအပ်သည် ဖြစ်၍သာလျှင်၊ သန္တံ-ဖြစ်သော၊ ပါဝကံ-မီးကို၊ ဝါရိနာ-ရေဖြင့်၊ ဩသိဉ္စ (ဩသိဉ္စန္တော)-လောင်းလျက်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ ဒရံ-အပူကို၊ (နိဗ္ဗာပယတိ) ဝိယ-ငြိမ်းစေသကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ) ဝတ-စင်စစ်၊ အာဒိတ္တံ-သောကမီးသည်

လွန်စွာတောက်လောင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ သန္တ-ဖြစ်သော၊ မံ-ငါ့ကို၊ (ကထာ-ဝါရိနာ-စကားတည်းဟူသော ရေဖြင့်၊) ဩသိဉ္စ ဩသိဉ္စန္တော-လျက်၊ သဗ္ဗ-သော၊ ဒရံ-ဝမ်းနည်းပူဆွေးခြင်းကို၊ နိဗ္ဗာပယေ (နိဗ္ဗာပယံ)-ငြိမ်းစေပြီ။

**အဗ္ဗဟိ ဝတ မေ သလ္လံ၊ သောကံ ဟဒယနိဿိတံ။
ယော မေ သောကပရေတဿ၊ ပုတ္တသောကံ အပါနုဒိ။**

ယော (တုံ)-အကြင်သင်သည်၊ သောကပရေတဿ-သောကသည် လွန်စွာ ရောက်အပ်သော၊ ဝါ-သောကသည် လွမ်းမိုးနှိုက်စက်အပ်သော၊ မေ-ငါ၏၊ ပုတ္တသောကံ- သား၌ဖြစ်သော သောကကို၊ အပါနုဒိ- ပယ်ရှားပြီ၊ (သော တုံ-ထိုသင်သည်၊) မေ-၏၊ ဟဒယနိဿိတံ- စိတ်နှလုံး၌ မှီသော၊ သောကံ-သောကတည်းဟူသော၊ သလ္လံ- ငြောင့်ကို၊ အဗ္ဗဟိ ဝတ-ပယ်နုတ်နိုင်ပါပေပြီ တကား။ [အာ+ဝဟ+ဩ၊ ဩကို ဣပြ၊ ဆန်းကြောင့် ဣကို ဒီယပြ။]

သွာဟံ အဗ္ဗုဇ္ဈသလ္လောသ္မိ၊ သိတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော။

န သောစာမိ န ရောဒါမိ၊ တဝ သုတ္တာန မာဏဝ။

မာဏဝ-လုလင်! သွာဟံ (သော+အဟံ)-ထိုငါသည်၊ တဝ-သင်၏၊ (ဝစနံ-စကားကို၊) သုတ္တာန-ကြားရ၍၊ အဗ္ဗုဇ္ဈသလ္လော- ပယ်နုတ်အပ်ပြီးသော သောကတည်းဟူသော ငြောင့်ရှိသည်၊ ဝါ-သောကတည်းဟူသော ငြောင့်ကို ပယ်နုတ်ပြီးသည်၊ အသ္မိ-ဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗုတော- ငြိမ်းချမ်းပြီးသူသည်၊ (အသ္မိ)၊ န သောစာမိ- ဝမ်းမနည်းတော့ပါ၊ န ရောဒါမိ- မငိုတော့ပါ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ “တုံ-သည်၊ ကော နာမ-အဘယ်သူ မည်သနည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ “ဒေဝတာနုသိ၊ ပေ၊ မယ”န္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မေးပြီ။

နိဗ္ဗာပယေ ။ ။ သဒ္ဓါကျမ်းတို့အဆိုအရ သတ္တမိဝိဘတ်သည် ကာလပုပါးလုံး၌ သက်နိုင်ရကား နိဗ္ဗာပယေကို “နိဗ္ဗာပယံ(ဝိမာန၊ ဌ-၃၀၇၊ ပေတ၊ ဌ-ဇာ၊ ဌ-၃၊ ၁၄၆)”ဟု ဖွင့်သဖြင့် အတိတ်အနက်၌ ဧယျာသိသက်၊ ဧပြုဟုကြံ။ (တစ်နည်း) “နိဗ္ဗာပယံ+ဒရံ”ဟုဖြတ်၊ “တဒမိနာဒိနိ(မောဂ်-၁၊ ၄၇)”သုတ်ဖြင့် ဣကို ဧပြု (နိရုတ္တိ-၂၆၊ ၇)၊ နိဗ္ဗာပယံ၌ အဇ္ဇတနီဩကို ဣပြုထားသည်ဟု ကြံပါ။

ဒေဝတာနုသိ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ အဒု သက္ကော ပုရိန္ဒဒေါ၊

ကော ဝါ တံ ကဿ ဝါ ပုတ္တော၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယံ။

ဒေဝတာ-နတ်သည်။ အသိ န-ဖြစ်သလော? ဂန္ဓဗ္ဗော-ဂန္ဓဗ္ဗသည်။ (အသိ န-လော?) အဒု-သို့မဟုတ်၊ ပုရိန္ဒဒေါ-ရှေးဘဝ၌ အလှူပေးခဲ့သော၊ သက္ကော-သိကြားသည်။ (အသိ န) တံ-သည်။ ကော ဝါ အဘယ်သူသည်လည်း၊ (အသိ-နည်း?) ကဿ-၏။ ပုတ္တော ဝါ-သားသည်လည်း၊ (အသိ-နည်း?) မယံ-တို့သည်။ တံ-သင့်ကို၊ ဇာနေမု-သိမှတ်ရပါကုန်အံ့နည်း?

အထ-၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ မာဏဝေါ-သည်။ “ယဉ္ဇ ဟေ၊ ဂတော” တိ-ဟူ၍၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြီ။

ယဉ္ဇ ကန္ဓသိ ယဉ္ဇ ရောဒသိ၊ ပုတ္တံ အာဠာဟနေ သယံ ဒဟိတွာ၊

သွာဟံ ကုသလံ ကရိတွာ ကမ္ပံ၊ တိဒသာနံ သဟဗျတံ ဂတော

ပုတ္တံ-သားကို၊ အာဠာဟနေ-သင်္ချိုင်း၌၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဒဟိတွာ-မီးသဂြိုဟ်ပြီး၍၊ ယံ-အကြင်သားကို၊ (ဥဒ္ဓိဿ-ရည်မှန်းတမ်းတ၍)၊ ကန္ဓသိ-မြည်တမ်း၏၊ (သော) စ-ထိုသားသည်လည်ကောင်း၊ ယံ-ကို၊ (ဥဒ္ဓိဿ-၍)၊ ရောဒတိ-ငို၏၊ (သော) စ-ကောင်း၊ (အဟံ-ကျွန်တော်ပါတည်း) သွာဟံ (သော + အဟံ)-ထိုကျွန်တော်သည်၊ ကုသလံ-ကောင်းသော၊ ကမ္ပံ-ကံကို၊ ကရိတွာ-၍၊ တိဒသာနံ-တာဝတိံသာနတ်တို့၏၊ သဟဗျတံ-အပေါင်းအဖော်တို့၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ပါပြီ။ [ယံနှင့် ပုတ္တံကို တွဲ၍ “ယံ ပုတ္တံ-ကို၊ အာဠာဟနေ သယံ ဒဟိတွာ ကန္ဓသိ၊ (သော) စ-သည်လည်းကောင်း၊ ယံ ပုတ္တံ-ကို၊ အာဠာဟနေ သယံ ဒဟိတွာ ရောဒသိ၊ (သော) စ-ကောင်း၊ (အဟံ-တည်း)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

အထ-၌၊ နံ-ထိုလူလင်ကို၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ “အပ္ပံ ဝါ ဟေ၊ ဒေဝလောက”န္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

အပ္ပံ ဝါ ဗဟု ဝါ နာဒ္ဒသာမ၊ ဒါနံ ဒဒန္တဿ သကေ အဂါရေ၊

ဥပေါသထကမ္ပံ ဝါ တာဒိသံ၊ ကေန ကမ္ပေန ဂတောသိ ဒေဝလောကံ။

ဝိဇာနေမု။ ။ ဝိဇာနေမုတိ ဧတ္ထ ကွစိ ဓာတွာဒိနာ ဇယျာမဿ ဧမုအာဒေ-
သော-ရူဇီ-၂၀၂။

သကေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ အဂါရေ-အိမ်၌၊ ဒဒန္တဿ-ပေးလှူဆဲဖြစ်သောသား၏၊ အပွံ-အနည်းငယ်သော၊ ဒါနံ ဝါ- ဒါနကိုလည်ကောင်း၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ဒါနံ ဝါ-ကိုလည်ကောင်း၊ နာဒ္ဒဿမ (န+အဒ္ဒဿမ)-မမြင်ဖူးပါကုန်၊ တာဒိသံ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (အနည်းအများဖြစ်သော)၊ ဥပေါ-သထကမ္ပံ ဝါ-ဥပုသ်ကံကိုလည်း၊ (နာဒ္ဒဿမ-ကုန်)၊ ကေန ကမ္မေန-အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့်၊ ဒေဝလောကံ-နတ်ပြည်သို့၊ ဂတော-ရောက်ရသည်၊ အသိ-ဖြစ်ပါသနည်း?

မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ အာဟ၊ (ကိံ) “အာဗာဓိကောဟံ ၊ပေ၊ ဂတော”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

အာဗာဓိကောဟံ ဒုက္ခိတော ဂိလာနော၊ အာတုရရူပေါမိ သကေ နိဝေသနေ၊ ပုဒ္ဓံ ဝိဂတရဇံ ဝိတိဏ္ဏကဗီ၊ အဒ္ဒက္ခိ သုဂတံ အနောမပညံ။

အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ အာဗာဓိကော-အသားဝါရောဂါအနာရှိသည်၊ ဒုက္ခိတော-လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဂိလာနော-ပင်ပန်းနွမ်းလျှ၊ မရွှင်ပျသည်၊ အာတုရရူပေါ-ဒုက္ခဝေဒနာသည် လွန်စွာနှိက်စက်အပ်သော ရုပ်ခန္ဓာရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သကေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ နိဝေသနေ-အိမ်၌၊ အမ္ပိ-ဖြစ်ရပါ၏၊ ဝိဂတရဇံ-ကင်းသောရာဂအစရှိသော မြူ၍တော်မူသော၊ ဝိတိဏ္ဏကဗီ-လွန်မြောက်အပ်ပြီးသော ယိုးမှားခြင်းရှိတော်မူသော၊ ဝါ-ယိုးမှားခြင်းကို လွန်မြောက်တော်မူပြီးသော၊ သုဂတံ-စကားခြောက်မျိုး၊ ပြောဆိုရိုးတွင်၊ ကျိုးရှိဟုတ်မှန်၊ သူနာခံလို၊ မနာလိုဟု၊ ထိုနှစ်ခွန်းသာ၊ ကောင်းမွန်စွာဖြင့်၊ ချိန်ခါချင့်မြော်၊ ဟောမိန့်တော်မူသော၊ အနောမပညံ-မယုတ်လျော့တုံ၊ ပြည့်စုံသော ပညာရှိတော်မူသော၊ ဝါ-သဗ္ဗညုတာ၊ ဉာဏ်ပညာရှိတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ အဒ္ဒက္ခိ-ဖူးလိုက်ရပါပြီ။

သွာဟံ မုဒိတမနော ပသန္နစိတ္တော၊ အဇ္ဈလီ အကရီ တထာဂတဿ၊

တာဟံ ကုသလံ ကရိတွာန ကမ္မံ၊ တိဒဿနံ သဟဗျတံ ဂတော။

သွာဟံ (သော+အဟံ)-ထိုကျွန်တော်သည်၊ မုဒိတမနော-ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ ပသန္နစိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)။

တထာဂတဿ-မြတ်စွာဘုရားအား၊ အဉ္စလိ-လက်အုပ်ချီမိုး၊ ရှိခိုးမှုကို၊ အ-ကရိ-ပြုခဲ့ပါပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ကုသလံ-သော၊ တံ ကမ္မံ-ထိုကံကို၊ ကရိတွာန-ပြုခဲ့၍၊ ဝါ-ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ တိဒဿနံ-တာဝတိံသာနတ်တို့၏၊ သဟဗျတံ-အပေါင်းအဖော်တို့၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ။

တသ္မိ-ထိုလူလင်သည်၊ ကထေန္တေယေဝ-ပြောနေစဉ်ပင်၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ သကလသရီရံ-အလုံးစုံသော ကိုယ်သည်၊ (တစ်ကိုယ်လုံးသည်)၊ ပီတိယာ-ပီတိဖြင့်၊ ပရိပူရိ-ပြည့်ပြီ၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ တံ ပီတိ-ထိုပီတိကို၊ ပ-ဝေဒေန္တော-အပြားအားဖြင့် သိစေလိုသည်၊ ဝါ-ပြောပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “အစ္ဆရိယံ ၊ပေ၊ ဝဇာမိ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

**အစ္ဆရိယံ ဝတ အဗ္ဘုတံ ဝတ၊ အဉ္စလိကမ္မဿ အယမီဒိသော ဝိပါကော၊
အဟမ္မိ မုဒိတမနော ပသန္နစိတ္တော၊ အဇ္ဇေဝ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဝဇာမိ။**

အစ္ဆရိယံ ဝတ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး၊ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွ၊ အဗ္ဘုတံ ဝတ-မဖြစ်စဘူး၊ ထူးဆန်းပါပေစွ၊ အဉ္စလိကမ္မဿ-လက်အုပ်ချီမှု၏၊ ဤဒိ-သော-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အယံ ဝိပါကော-ဤအကျိုးသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဟမ္မိ-ငါသည်လည်း၊ မုဒိတမနော-သည်၊ ပသန္နစိတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဇ္ဇေဝ-ယနေ၌သာလျှင်၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်လဲလျောင်း၊ ပုန်းအောင်း မှီခိုရာဟူ၍၊ ဝဇာမိ- ဉာဏ်ဖြင့်သိမှတ်၊ ဆည်းကပ်ပါတော့အံ့။

အထ-၌၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ မာဏဝေါ-သည်၊ “အဇ္ဇေဝ ၊ပေ၊ တုဋ္ဌော”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

**အဇ္ဇေဝ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဝဇာဟိ၊ ဓမ္မဉ္စ သံယဉ္စ ပသန္နစိတ္တော၊
တထေဝ သိက္ခာပဒါနိ ပဉ္စ၊ အခဏ္ဍပုဏ္ဏာနိ သမာဒိယဿ။**

ပသန္နစိတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဇ္ဇေဝ-လျှင်၊ ဗုဒ္ဓံ-ကိုလည်ကောင်း၊ ဓမ္မဉ္စ-ကိုလည်ကောင်း၊ သံယဉ္စ-ကိုလည်ကောင်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဝဇာဟိ-ဉာဏ်ဖြင့်သိမှတ်၊ ဆည်းကပ်ပါလော၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ဝါ-ရတနာခုစုံ၊ ဂုဏ်ကိုယုံမှတ်၊ ဆည်းကပ်သကဲ့သို့ပင်၊ (ပသန္နစိတ္တော-ပစ္စုပ္ပန်တမလွန်၊ ကျိုး၂တန်ကို၊ ဧကန်ပိုင်ပိုင်၊ ပေးစွမ်းနိုင်၏ဟု၊ ယုံကြည်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ)။

အခဏ္ဏုဖုလ္လာနိ-မပျက်မကျိုး၊ မညှိုးမပေါက်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-၅ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ သမာဒိယဿု-ကောင်းစွာ ယူပါလော၊ ဝါ-ဆောက်တည်ပါလော။ [တထေဝကို ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စတို့၏ ရှေ့၌ယူ၍ “ပသန္နစိတ္တော (ဟုတွာ)၊ အဇ္ဇေဝ-လျှင်၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ သရဏံ-၍၊ ဝဇာဟိ၊ တထေဝ-လျှင်၊ (ပသန္နစိတ္တော ဟုတွာ)၊ ဓမ္မဉ္စ-ကောင်း၊ သံဃဉ္စ-ကောင်း၊ သရဏံ-၍၊ (ဝဇာဟိ)၊ အခဏ္ဏုဖုလ္လာနိ ပဉ္စ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ သမာဒိယဿု-လော”ဟု တစ်နည်းပေး။]

ပါဏာတိပါတာ ဝိရမဿု ခိပ္ပံ၊ လောကေ အဒိန္နံ ပရိဝုဇ္ဈယဿု၊

အမဇ္ဇပေါ မာ စ မုသာ ဘဏာဟိ၊ သကေန ဒါရေန စ ဟောဟိ တုဋ္ဌော။

ခိပ္ပံ-လျင်မြန်စွာ၊ ပါဏာတိပါတာ-သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ၊ ဝိရမ-ဿု-ရှောင်ပါလော၊ လောကေ-လောက၌၊ အဒိန္နံ- မပေးအပ်သောသူဉာဏ်ကို၊ ဝါ-မှ၊ ဝိရမဿု-ရှောင်ပါလော၊ အမဇ္ဇပေါ-သေရည်အရက်ကို မသောက်သူ သည်၊ (ဟောဟိ-လော) မုသာ စ-မုသားကိုလည်း၊ မာ ဘဏာဟိ-မပြောပါ နှင့်၊ သကေန-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဒါရေန-မယားဖြင့်၊ တုဋ္ဌော စ-ကျေနပ်သူ သည်လည်း၊ ဟောဟိ-လော။

သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပါပြီဟု၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတာ-လက်ခံ၍၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ။ (ကိ) “အတ္တကာမောသိ၊ ပေ၊ တုဋ္ဌော”တိ-ဟူ၍၊ အဘာသိ။

အတ္တကာမောသိ မေ ယက္ခ၊ ဟိတကာမောသိ ဒေဝတေ၊

ကရောမိ တုယံ ဝစနံ၊ တံသိ အာစရိယော မမ။

ယက္ခ-အို...နတ်သား! (တံ-သည်) မေ-၏၊ အတ္တကာမော-အကျိုး ကို လိုလားသူသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ ဒေဝတေ-အို...နတ်သား! (တံ-သည်) ဟိတကာမော-စီးပွားကို လိုလားသူသည်၊ အသိ-၏၊ တုယံ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ကရောမိ-ပြုပါအံ့၊ ဝါ-လိုက်နာပါအံ့၊ တံ-သည်၊ မမ-၏၊ အာစရိယော-ဆရာ သည်၊ အသိ-၏။

ဥပေမိ သရဏံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဉ္စာပိ အနုတ္တရံ၊

သံဃဉ္စ နရဒေဝဿ၊ ဂစ္ဆာမိ သရဏံ ဂတံ။

(အဟံ-ငါသည်) ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဥပေမိ-ဆည်းကပ်ပါအံ့၊ အနုတ္တရံ-မိမိထက် လွန်မြတ်သော တရားမရှိသော၊ ဓမ္မဉ္စာပိ-ကိုလည်ကောင်း၊ နရဒေဝဿ-သုံးလူတို့၏၊ မင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ သံဃဉ္စ-ကိုလည်ကောင်း၊ အဟံ-သည်၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ-ဆည်းကပ်ပါအံ့။

ပါဏာတိပါတာဝိရမာမိ ခိပ္ပံ၊ လောကေ အဒိန္နံ ပရိဝုဇ္ဈယာမိ၊

အမဇ္ဇပေါ နော စ မုသာ ဘဏာမိ၊ သကေန ဒါရေန စ ဟောမိတုဋ္ဌော။

ခိပ္ပံ-စွာ၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝိရမာမိ-ရှောင်ပါအံ့၊ လောကေ-၌၊ အဒိန္နံ-ကို၊ ဝါ-မှ၊ ပရိဝုဇ္ဈယာမိ-ရှောင်ပါအံ့၊ အမဇ္ဇပေါ-သည်၊ (ဟောမိ-ပါအံ့) မုသာ စ-ကိုလည်း၊ နော ဘဏာမိ-မပြောတော့ပါ။ သကေန-သော၊ ဒါရေန-ဖြင့်၊ တုဋ္ဌော စ-သည်လည်း၊ ဟောမိ-အံ့။

အထ-၌၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ ဒေဝပုတ္တော-သည်၊ “ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား! တေ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ဗဟံ-များစွာသော၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ အတ္ထိ၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏာဟိ-နာပါလော၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆာဟိ-မေးလျှောက်ပါလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ အန္တရဓာယိ-ကွယ်ပျောက်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏောပိ-သည်လည်း၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-ပြန်သွား၍၊ ဗြာဟ္မဏိ-ပုဏ္ဏေးမကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! အဟံ-သည်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ရဟန်းဂေါတမကို၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်၍၊ ပဉ္စံ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့၊ သတ္တာရံ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်ဖွယ်ကို၊ ကရောဟိ-ပြုလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ နေဝ အဘိဝါဒေ-တွာ-ရှိမခိုးမူ၍၊ ပဋိသန္တာရံ-ပဋိသန္တာရကို၊ ဝါ-လောကွတ်ပျူငှာ နှုတ်ဆက်စကားပြောကြားမှုကို၊ န ကတွာ-မူ၍၊ **ဧကမန္တံ**-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ ဝါ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ၊ ဌိတော-ရပ်လျက်၊ “ဘော

ဧကမန္တံ။ ။ ရှေ့နည်း သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၊ နောက်နည်း ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၊ “ဧကသ္မိံ ပဒေသေ(ဒီ. ၄-၁, ၁၃၉)၊ ဧကမန္တေ ဧကသ္မိံ အန္တေ ယုတ္တပုဒေသေတိ အတ္ထော(ဝိမတိ-၁, ၆၇)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍

ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ! အဇ္ဈတနာယ-ယနေ့ဖြစ်လတ္တံ့သော ကောင်းမှုပီတိ ပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာ၊ ဘတ္တိ-ဆွမ်းကို၊ ဘိက္ခုသံယေန-ရဟန်းအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓါ၊

အန္တသဒ္ဓါ ကောဌာသ(အဖို့အစု)အနက်၊ သို့မဟုတ်(အဘိဓာန်၌မပါသော) ပဒေသ အနက်ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူ၏။ “အညမညံ အသံသဌဘာဝေန ဧတိ ဂစ္ဆတိတိ အန္တော(သံဋီ-၂၊ ၂၅၇)။ ဧကော+အန္တော ဧကမန္တော”ဟုပြု။ “ဧကမန္တံ-ဝေ နီး လေညာ၊ မြင့်မောက်ရာနှင့်၊ မျက်နှာရှေ့ဘက်၊ နောက်ကျောဘက်ဟု၊ ဖိချက်မလျော်၊ မသင့် တော်သဖြင့်၊ သင့်လျော်ကောင်းမြတ်၊ တစ်ခုသောအရပ်အဖို့၌”ဟု အကျယ်ပေး။ (ပါဘာ-၁၊ ၅၀၃၊ သီဘာ-၂၊ ၂၈၁၊ သုတ်မဟာဘာ-၁၊ ၂၆၉)

ပါစိယော-၂၁၃။ ။ ထို၌ အန္တသဒ္ဓါ သမိပဒေသအနက်၊ (တစ်နည်း) ကောဋိ ဒေသအနက်ဟု ဆို၏။ ထိုအလို “ဧကမန္တံ-တစ်ခုသော အနီးအရပ်၌၊ ဝါ-တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌”ဟုပေး။

စလင်းဂံ-၁၊ ၇၆ ။ ။ ထို၌ သတ္တမိအနက်ပေးမှု ဧကသဒ္ဓါ (အဘိဓာန်၌ မပါ သော) ယုတ္တအနက်၊ အန္တသဒ္ဓါ အဝသာနအနက်ယူ၍ “ဧကမန္တံ-အပြစ်ငါးပါးကင်း သဖြင့် သင့်တင့်သော ဘုရားရှင်နှင့် မနီးလွန်းသော အစွန်အဖျားအရပ်၌”ဟု ပေး၏။ ကြိယာဝိသေသနအနက်ပေးမှု အန္တသဒ္ဓါ အနက်မဲ့ယူ၍ “ဧကမန္တံ-အပြစ်ငါးပါးကင်း သဖြင့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ”ဟု ပေး၏။ ထိုအလို “ဧကော ဧဝ ဧကမန္တော(တဗ္ဘာဝ ဝုတ္တိကမ္မဓာရည်း)”ဟုပြု။

တစ်နည်း။ ။ “ယထာ နိသိန္နော ဧကမန္တံ နိသိန္နော ဟောတိ၊ တထာ(ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၁၀၁)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊ တစ်ခုသော အရပ်၌ တည်သည်(ထိုင်သည်)မည်လောက်အောင်”ဟု ပေးသင့်ကြောင်းကို ဆရာတို့ မိန့်သေး၏။ ထိုအလို “ဧကမန္တံ (ဧကမန္တော)+ဌိတော ဧကမန္တော”ဟုပြု၍ ဌိတပုဒ် အကျေကြ်၊ နောက်၌ နိသိဒိရိလျှင် ဧကမန္တံ (ဧကမန္တော)+နိသိန္နော ဧကမန္တော”ဟု ပြု၍ နိသိန္နပုဒ်အကျေကြ်၊ သို့မဟုတ် ဌာနပစ္စာရအားဖြင့် ရပ်ခြင်း၊ထိုင်ခြင်းကိုယူ။

တစ်နည်း။ ။ ဧကကို သေဌအနက်ဟောယူကာ “ဧကော+အန္တော ယဿာတိ ဧကမန္တံ”ဟုပြု၍ “ဧကမန္တံ-ကောင်းမြတ်လျောက်ပတ်သော အဖို့ရှိအောင်၊ ဝါ-သင့် တင့်လျောက်ပတ်စွာ”ဟု ပေး၊ ချဲ့ပါဌးမည်-ဌိတောကို ဝါကျဖြန့်လျှင် “ဧကမန္တံ ဌာနံ ကရောန္တော(ကောင်းမြတ်လျောက်ပတ်သော အဖို့ရှိသော တည်ခြင်းကို ပြုလျက်)” ဟု ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဝါကျဖြန့်လျှင် ဧကမန္တံနှင့် ဌာနံသည် အရတူ၏။ ထိုသို့ အရတူ အောင် ဧကမန္တံကို ဗဟုဗွိဟိကြံရ၏။(ဝါစု-၃၅၉)

အဓိဝါသေဟိ-လက်ခံတော်မူပါ။” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ သတ္တာ-သည်။ အဓိဝါသေသိ-ပြီ။ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်။ သတ္တု-၏။ အဓိဝါသနံ-လက်ခံတော်မူခြင်းကို၊ ဝိဒိတွာ-သိ၍၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ (လျင်လျင်မြန်မြန်)၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ သကေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ နိဝေသနေ-အိမ်၌၊ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သော၊ ခါဒနီယံ-ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယဉ္စ-စားဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိယာဒါပေသိ-စီစဉ်စေပြီ။ သတ္တာ-သည်။ ဘိက္ခုသံဃ-ပရိဝုတော-ရဟန်းအပေါင်း၊ ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) တဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္တာ-ကြွတော်မူ၍၊ ပညတ္တာသနေ-ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌၊ နိသိဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ။ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ သက္ကစ္ဆံ-ရိုသေစွာ၊ ပရိဝိသိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ။ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်။ သန္နိပတိ-စုဝေးပြီ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေန-မှားသောအယူရှိသူသည်။ တထာဂတေ-ကို၊ နိမန္တိတေ-ပင့်အပ်သော်၊ ဒွေ-၂စုကုန်သော၊ ဇနကာယာ-လူအပေါင်းတို့သည်။ သန္နိပတန္တိ ကိရ-စုဝေးကြသတဲ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ကြံ၍ စုဝေးကြသနည်း?)၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-မှားသောအယူရှိသူတို့သည်။ ဝါ-ဘာသာခြားတို့သည်။ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆနာယ-မေးခြင်းဖြင့်၊ ဝိဟေဌိယမာနံ-ညှဉ်းဆဲအပ်သည်ကို၊ (အညှဉ်းဆဲခံရသည်ကို)၊ ပဿိဿာမ-မြင်ကြရတော့မည်။” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သန္နိပတန္တိ ကိရ-ကြသတဲ့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ-မှန်သော အယူရှိသူတို့သည်။ ဝါ-ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည်။ “အဇ္ဇ၊ ဗုဒ္ဓဝိသယံ-ဘုရားရှင်တို့၏ အရာကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓလိဋ္ဌံ-ဘုရားရှင်၏ တင့်တယ်စမှယ်တော်မူပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပဿိဿာမ-ဖူးမြင်ကြရတော့မည်။” ကုတိ-သို့၊ သန္နိပတန္တိ ကိရ-စုဝေးကြသတဲ့။ အထ ခေါ-စည်းဝေးကြရာ၊ ထိုအခါ၌၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ ကတဘတ္တကိစ္စံ-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းကိစ္စရှိတော်မူသော၊ ဝါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသော၊ [ဘတ္တဿ+ဘုဉ်နံ+ကိစ္စံ ဘတ္တကိစ္စံ၊ ဘုဉ်နပုဒ်ချေ၊ ကတံ+ဘတ္တကိစ္စံ

ဗုဒ္ဓဝိသယံ ။ ။ ဘုရားရှင်တို့၏ အရာဟူသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်စသော ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်တော်များဖြစ်ခြင်းနှင့် အစွမ်းအာနုဘော်တည်း။ [ဗုဒ္ဓဝိသယောတိ ဗုဒ္ဓါနံ ဝိသယော၊ သဗ္ဗညုတဉာဏာဒီနံ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ပဝတ္တိ စ အာနုဘာဝေါ စ၊-အံ၊ ၄-၂၊ ၃၁၉။]

ယေနာတိ ကတဘတ္တကိစ္စော၊မအူပါရာနိ-၁, ၁၀၉၊ ပါစိယော-၃၇၃။ တထာဂတံ-
သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ၊ နိစာသနေ-နိမ့်သောနေရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်လျက်၊ ပဉ္စ၊
ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကံ)၊ “ဘော ဂေါတမ! တုမ္မာကံ-သင်တို့အား၊ ဒါနံ-ကို၊ အဒတ္တာ-
မပေးမူ၍၊ ပူဇံ-ပူဇော်မှုကို၊ အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊ (တုမ္မာကံ-တို့၏) ဓမ္မံ-ကို၊ အ-
သုတ္တာ-မနာမူ၍၊ ဥပေါသထဝါသံ-ဥပုသ်သီလဖြင့် နေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဥပုသ်စောင့်
ခြင်းဖြင့်၊ အဝသိတ္တာ-မနေမူ၍၊ (မစောင့်သုံးမူ၍)၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊
မနောပသာဒမတ္ထေနေဝ-စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ ဝါ-ကြောင့်သာ၊
သဂ္ဂေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ နာမ-ဖြစ်သူတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိပါကုန်သလော?” ဣတိ-
သို့၊ (ပုစ္ဆိ)။ ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား! ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ မံ-ကို၊ ပုစ္ဆသိ-မေးနေ
ရသနည်း? တေ-၏၊ ပုတ္တေန-သားဖြစ်သော၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိနာ-သည်၊ မယိ-
ငါဘုရား၌၊ မနံ-ကို၊ ပသာဒေတ္တာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ သဂ္ဂေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေါ-
ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကထိတော နနု-ပြောဆိုအပ်ပြီးမဟုတ်လော၊ ဣတိ-
ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ ဘော ဂေါတမ! ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ (ကထိတော-
ပြောအပ်ပါသနည်း?)၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ တွံ-သည်၊ အဇ္ဇ သုသာနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊
ကန္ဒန္တော-ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေစဉ်၊ အဝိဒ္ဓရေ-အနီး၌၊ ဗာဟာ-တို့ကို၊ ပဂ္ဂယု-
၍၊ ကန္ဒန္တံ-ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေသော၊ ဧကံ-သော၊ မာဏဝံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊
“အလင်္ကတော မဋ္ဌကုဏ္ဍလိ၊ မာလဓာရီ ဟရိစန္ဒနုဿဒေါ”တိ-အလင်္ကတော
၊ ၁၊ ဟရိစန္ဒနုဿဒေါဟူသော၊ ဝါ-အစရှိသော၊ ဒွိဟိ-ပုဏ္ဏားနှင့် နတ်သား၊ ၂
ဦးသားဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့သည်၊ ကထိတကထံ-ပြောဆိုအပ်သော
စကားကို၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှားပြတော်မူလျက်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိ-
ဝတ္ထု-ကို၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ။ တေနေဝ-ထိုကြောင့်ပင်၊ ဧတံ-ဤမဋ္ဌ
ကုဏ္ဍလိဝတ္ထုသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ နာမ-ဘုရားရှင်သည် ဟောအပ်သော ဝတ္ထု
မည်သည်၊ ဝါ-ဘုရားဟောဝတ္ထုမည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီ။

စ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ တံ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထုကို၊ ကထေတ္တာ-ဟောတော်
မူပြီး၍၊ “ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား! ဧကသတံ ဝါ-တစ်ရာသည်သော်လည်း၊ န-မဟုတ်၊
ဒွေသတံ ဝါ-နှစ်ရာသည်သော်လည်း၊ န-မဟုတ်၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ မယိ-

၌၊ မနံ-ကို ပဿာဒေတွာ-၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တာနံ-ဖြစ်သူတို့၏။ ဂဏနာ နာမ-အရေအတွက်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။ က္ကတိ သို့၊ အာဟ။ အထ-မိန့် တော်ပြီးရာ၊ ထိုအခါ၌၊ မဟာဇနော-သည်၊ နိဗ္ဗေမတိကော-ယုံမှားသံသယ မရှိသည်၊ ဝါ-ယုံမှားသံသယကင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုလူအပေါင်း၏။ **အနိဗ္ဗေမတိကဘာဝံ**-ယုံမှားသံသယရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ယုံမှားသံသယမကင်းသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ သတ္တာ-သည်၊ “မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဒေဝပုတ္တော-နတ်သားသည်၊ ဝိမာနေန-ဗိမာန်နှင့်၊ သဒ္ဓိဇဝ-အတူသာလျှင်၊ အာဂစ္ဆတု-လာစေသတည်း။” က္ကတိ-သို့၊ **အဓိဋ္ဌာသိ**- (စိတ်ကို) လွန်ကဲစွာ တည်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီ၊ သော-ထိုမဋ္ဌ ကုဏ္ဍလိနတ်သားသည်၊ တိဂါဝုတပ္ပမာဏေနော-သုံးဂါဝုတ်အတိုင်းအရှည်ရှိ သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဒိဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတေန-နတ်တန်ဆာဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော၊ အတ္တဘာဝေန-အတ္တဘောဖြင့်၊ (ကိုယ်ဖြင့်)၊ အာဂန္နာ-၍၊

အနိဗ္ဗေမတိကဘာဝံ။ ။ “အ+နိ”ဟု ပတိသေခပုဒ်ပါသောကြောင့် ဝေမတိက ဟူသော ပကတိပုဒ်၏အနက်ပေါ်အောင် ပေးရသည်။ “ဝိဂတာ+မတိ ဝိမတိ(မဟာနိ . ဌ-၃၇၉)၊ ဝိရူပါ+မတိ ဝိမတိ(ဒီ. ဌ-၂၄၅)၊ ဝိဝိဓေန အာကာရေန မညတိ ယသ္မာတိ ဝိမတိ(ဓာန်ဋီ-၁၇၀)၊ ဝိမတိ+ဇာတာ ယဿာတိ ဝေမတိကော(ပါရာဘာ-၄, ၁၀၅)၊ ဝိမတိယံ+နိယုတ္တော ဝေမတိကော(ကင်္ခါဘာ-၁, ၆၆)၊ န+ဝေမတိကော နိဗ္ဗေမတိ- ကော(ယုံမှားသံသယရှိသူမဟုတ်)၊ န+နိဗ္ဗေမတိကော အနိဗ္ဗေမတိကော(ယုံမှားခြင်း ရှိသူမဟုတ်သည်မဟုတ်-ယုံမှားသံသယရှိသူ)၊ အနိဗ္ဗေမတိကဿ+ဘာဝေါ အနိဗ္ဗေ- မတိကဘာဝေါ”ဟုပြု။

အဓိဋ္ဌာသိ။ ။ ကာရိတ်ကျေသည်ဟုကြံ၊ အဓိသဒ္ဓါ၊ အဓိကအနက်၊ အဓိဋ္ဌာသိ အရ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ၊ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ၂မျိုးတွင် အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိကို ယူပါ။ ဝီထိအားဖြင့် ပရိကမ္မဝီထိနှင့် ကုဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဝီထိ ၂မျိုးတည်း။ ဤ၌ တရားကိုယ်အားဖြင့် မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်နှင့် ကြိယာအဘိညာဉ်တည်း။ **[စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိတိ စိတ္တံ အဓိကံ ကတွာ ဌာတိ၊ စိတ္တံ ပတိဋ္ဌာပေတိတိ အဓိပ္ပာယော(ပဋိသံ. ဌ-၂, ၁၆၇)။ အာဝဇ္ဇေတွာ ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတိ(ပဋိသံ-၃၈၅၊ ၃၈၇)။ အာဝဇ္ဇေတွာ ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတိတိ ဧဝံ ပရိကမ္မံ ကတွာ အဘိညာဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတိ(ပဋိသံဌ-၂, ၂၆၅)၊ ဉာဏေနာတိ သာဝဇ္ဇနေန အဘိညာဉာဏေန(ပဋိဝံ-၃၇၂)။]**

ဝိမာနတော-ဗိမာန်မှ၊ ဩရုယျ-သက်ဆင်း၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုး၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ဝါ-စွာ၊ အဋ္ဌာသိ-ရပ်တည်ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုမဋ္ဌကုဏ္ဍလီနတ် သားကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “တံ-သည်၊ ဣမံ သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ ကံ ကမ္ပ- အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ-ပြုခဲ့၍၊ ပဋိလဘိ-ရခဲ့သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “အဘိက္ကန္တေန ၊ပေ၊ ပုည”န္တိ- အဘိက္ကန္တေန ၊ပေ၊ ပုညဟူသော၊ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေန၊ ယာ တံ တိဋ္ဌသိ ဒေဝတေ၊

ဩဘာသေန္တိ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ ဩသမိ ဝိယ တာရကာ။

ပုစ္ဆမိ တံ ဒေဝ မဟာနုဘာဝ၊ မနုဿဘူတော ကိမကာသိ ပုည။

ဒေဝတေ-အို...နတ်သား! ဩသမိ တာရကာ ဝိယ-သောက်ရှူးကြယ်ကဲ့ သို့၊ ဝါ-သောကြာကြယ်ကဲ့သို့၊ အဘိက္ကန္တေန-အလွန်နှစ်သက်အပ်သော၊ ဝဏ္ဏေန- အဆင်းအရောင်ဖြင့်၊ ဝါ-ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါဖြင့်၊ (တစ်နည်း) အဘိက္ကန္တေန- အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏေန-အရေအဆင်း အရောင်အဝါဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်၌ နာသက်၊] သဗ္ဗာ- အလုံးစုံကုန်သော၊ ဒိသာ-အရပ်တို့ကို၊ ဩဘာသေန္တိ-ထွန်းလင်းစေလျက်၊ ယာ တံ-အကြင်သင်သည်၊ တိဋ္ဌသိ-ရပ်တည်၏၊ မဟာနုဘာဝ-ကြီးသော တန်ခိုးရှိ သော၊ ဒေဝ-အိုနတ်သား! (တံ)တံ-ထိုသင့်ကို၊ ပုစ္ဆမိ-မေးတော်မူအံ့၊ မနုဿ- ဘူတော-လူတို့၌ ဖြစ်သည်၊ ဝါ-လူအဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လ သော်၊) ကိ ပုည-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့သနည်း?

ဒေဝပုတ္တော-သည်၊ “ဘန္တေ! မေ-သည်၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ တုမေသု- တို့၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပသာဒေတွာ-စေခဲ့၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပါပြီ။” ဣတိ- ဤသို့လျှောက်ပြီ။ “တေ-သင်သည်၊ မယိ-၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပသောဒေတွာ-၍၊ လဒ္ဓါ- ရအပ်သလော?” ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ-ရား! အာမ-မှန်ပါ၊ ဣတိ-

မနုဿဘူတော။ ။ မနုဿဘူတောတိ မနုဿေသု ဥပ္ပန္နော၊ မနုဿဘာဝံ ဝါ ပတ္တော၊-ဣတိ၊ ဋ္ဌ-၂၄၄-၅၊ ပေတ၊ ဋ္ဌ-၆၆။

ဤသို့လျှောက်ပြီ။ မဟာဇနော-သည်၊ ဒေဝပုတ္တံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “ဘော-အို...မိတ်ဆွေတို့၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ-ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့သည်၊ အတ္ထရိယာ ဝတ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးထိုက်ပါပေကုန်စွ၊ အဒိန္နပုဗ္ဗကပြာဟ္မဏ-ဿ နာမ-အဒိန္နပုဗ္ဗကပုဏ္ဏားမည်သူ၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ အညံ-အခြားသော၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပုညံ-ကောင်းမှုကို၊ အကတွာ-၍၊ သတ္တရိ-၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပဿာဒေတွာ-၍၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သမ္ပတ္တိံ-ကို၊ ပဋိလဘိ-ရခဲ့ပြီ။” ဣတိ-သို့၊ တုဋ္ဌိံ-နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ပဝေဒေသိ-အပြားအားဖြင့် သိစေပြီ၊ ဝါ-ပြောပြီ။

အထ-၌၊ နေသံ-ထိုများစွာသော လူတို့အား၊ “ကုသလာကုသလကမ္မ-ကရဏေ-ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကို ပြုခြင်း၌၊ မနောဝ-စိတ်သည်သာ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်တည်း၊ မနောဝ-သည်သာ၊ သေဋ္ဌော-အမြတ်ဆုံးတည်း။ ဟိ-မှန်၏၊ ပဿန္နေန-ကြည်လင်သော၊ မနေန-စိတ်ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ကမ္မံ-ကောင်းမှုသည်၊ ဒေဝလောကံ-နတ်ပြည်သို့လည်းကောင်း၊ မနုဿလောကံ-လူပြည်သို့လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ ဆာယာဝ-အရိပ်ကဲ့သို့၊ န ဝိဇဟတိ-မစွန့်၊” ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ ဝတ္ထု-ဤဝတ္ထုကို၊ ကထေတွာ-ပြီး၍၊ အနုသန္တိ-အနုသန္တေကို၊ ဝါ-အဆက်အစပ်ကို၊ ယဇေတွာ-စပ်တော်မူ၍၊ ဝါ-ဆက်သွယ်ပြတော်မူ၍၊ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ-တည်စေအပ်ပြီးသော မြေညက်ရှိသော၊ (မြေညက်ဖြင့် ချိပ်ပိတ်အပ်သော)၊ သာသနံ-သဝဏ်လွှာကို၊ (အကြောင်းကြားစာကို)၊ ရာဇမုဒ္ဒါယ-မင်း၏တံဆိပ်ဖြင့်၊ လဉ္စန္ဓော ဝိယ-ခတ်နှိပ်သကဲ့သို့၊ ဓမ္မရာဇာ-တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒန္တိ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၊ပေ၊ ပဒံ ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ဤဂါထာကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ၊
မနသာ စေ ပဿန္နေန, ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ၊
တတော နံ သုခမန္တေတိ, ဆာယာဝ အနုပါယိနီ။

ဓမ္မာ-စေတသိက်ခန္ဓာတရား သုံးပါးတို့သည်၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-စိတ်သာလျှင် ရှေ့သွားခေါင်းဆောင် ရှိကုန်၏၊ မနောသေဋ္ဌာ-စိတ်သာလျှင် အမြတ်ဆုံးရှိ

ကုန်၏။ မနောမယာ-စိတ်ကြောင့် ပြီးစီးရကုန်၏။ ပဿန္တေန-အနုဘိဇ္ဈာအစရှိသော ဂုဏ်တို့ကြောင့် ကြည်လင်သော၊ မနသာ-စိတ်ဖြင့်၊ စေ ဘာသတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြောဆိုအံ့၊ စေ ကရောတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြုလုပ်အံ့၊ တတော-ထိုသို့ ပြောဆို၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်၊ နံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ သုခံ-ချမ်းသာသည်၊ အန္တေတိ-အစဉ်လိုက်၏၊ (ကိမိဝ-နည်း?) အနုပါယိနီ-အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိသော၊ ဆာယာဝ (ဆာယာ+က္ကဝ)-အရိပ်ကဲ့သို့တည်း။

တတ္ထ-ထိုမနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာအစရှိသောဂါထာ၌၊ အဝိသေသေန-အထူးမှ ကင်းသဖြင့်၊ ဝါ-အထူးမမ၊ သာမညအားဖြင့်၊ သဗ္ဗမ္ဘိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ စတုဘူမိကစိတ္တံ-ဘုံလေးပါး၌ ဖြစ်သော စိတ်ကို၊ မနောတိ-မနောဟူ၍၊ ကိဉ္ဇာပိ ဝုစ္စတိ-အကယ်၍ကား ဆိုအပ်ပါပေ၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဣမသ္မိံ ပဒေ-ဤမနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဟူသောပုဒ်၌၊ နိယမီယမာနံ-မှတ်သားအပ်သော်၊ ဝ-ဝတ္ထုပီယမာနံ-အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ ထားအပ်သော်၊ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနံ-ပိုင်းဖြတ်အပ်သော်၊ အဋ္ဌဝိဓံ-ရှစ်ပါးအပြားရှိသော၊ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ-ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ကို၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၊ ရနိုင်၏။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ ဝတ္ထုဝသေန-မဋ္ဌကုဏ္ဏလီဝတ္ထုနှင့်စပ်သဖြင့်၊ အာဟရီယမာနံ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ တတော-ပိ-ထိုရှစ်ပါးအပြားရှိသော ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်မှလည်း၊ သောမနဿ-သဟဂတံ-သောမနဿသဟဂုတ်ဖြစ်သော၊ ဉာဏသမ္ပယုတ္တမေဝ-ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်ကိုသာ၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၊ ရနိုင်၏။ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ-ကား၊ တေန-ထိုစိတ်နှင့်၊ ပဌမဂါမိနာ-ပထမဖြစ်လေ့ရှိသည်၊ ဝါ-ပဓာနဖြစ်လေ့ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်၏၊ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဝေဒနာဒယော-ဝေဒနာအစရှိသည်ပင် ဖြစ်ကုန်သော၊ တယော-ဥပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာ- ခန္ဓာတို့တည်း။ ဟိ-မှန်၏။ ဧတေ-ဤစေတသိက်ခန္ဓာဥပါးတို့သည်၊ ဥပ္ပါဒပစ္စယဋ္ဌေန-ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဧတေသံ-ဤစေတသိက်ခန္ဓာဥပါးတို့၏၊ သောမနဿသမ္ပယုတ္တမနော-သောမနဿသမ္ပယုတ်စိတ်ဟူသော၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွားသည်၊ ဝါ-ပဓာနတရားသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ စိတ်ဟူသော ရှေ့သွားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတို့ မည်၏။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဝါ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊

ဗဟူသု-များစွာကုန်သော လူတို့သည်၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတ္တာ-
 ဖြစ်၍၊ မဟာဘိက္ခုသံဃဿ-များစွာသော ရဟန်းအပေါင်းအား၊ စီဝရဒါနာ-
 ဒီနိ-သင်္ကန်းလှူခြင်းအစရှိကုန်သော၊ (ပုညာနိ) ဝါ-ကောင်းမှုတို့ကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ ဥဠာရပူဇာဓမ္မဿဝနာဒီနိ-မြတ်သောပူဇော်ခြင်း၊ တရားနာခြင်းအစရှိ
 ကုန်သော၊ (ပုညာနိ)ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မာလာဂန္ဓသက္ကာရကရ-
 ဏာဒီနိ-ပန်းနံ့သာတို့ဖြင့် ပူဇော်သက္ကာရကို ပြုခြင်းအစရှိကုန်သော၊ (ပုညာနိ)
 ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တေသု-ပြုကုန်လသော်၊ ဧတေသံ- ဤ
 သူတို့တွင်၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဧတေသံ-ဤသူတို့၏၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှေ့သွား
 နည်း? ဝါ-ခေါင်းဆောင်နည်း? ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-
 မေးအပ်သော်၊ တေသံ-ထိုသူတို့တွင်၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ တေသံ-ထိုသူ
 တို့၏၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ ဝါ-အထောက်အပံ့သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယံ-
 အကြင်သူကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ တာနိ ပုညာနိ-ထိုကောင်းမှု
 တို့ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏၊ တေသံ-ထိုသူတို့တွင်၊ တိဿော ဝါ-တိဿသော်
 လည်းဖြစ်သော၊ ဖုဿော ဝါ-ဖုဿသော်လည်းဖြစ်သော၊ သော-ထိုသူကို၊
 တေသံ-တို့၏၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ-ရှေ့သွားဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ယထာ-ဖြေဆိုအပ်သကဲ့သို့၊
 ဧဝံသမ္ပဒံ-ဤဥပမာနအတိုင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ဣဒံ-ဤဥပမေယျကို၊ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဥပ္ပာဒပစ္စယဌေန-ကြောင့်၊ ဧတေသံ-တို့၏၊
 မနော-ဟူသော၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-
 ၏။ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုစေတသိက်ခန္ဓာ ၃ ပါးတို့သည်၊ မနော-သည်၊ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ-
 သော်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ မနော ပန-စိတ်သည်ကား၊ (တစ်နည်း)
 ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ မနော-သည်၊ ဧကစ္စေသု-ကုန်သော၊ စေတသိကေသု-
 တို့သည်၊ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေသုပိ-ကုန်သော်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ-ဖြစ်နိုင်သည်သာ။
 ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ အဓိပတိဝသေန-အဓိ
 ပတိ၏၊ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-မိမိနှင့်စပ်သော တရားတို့၏၊ အရှင်သခင်၏အဖြစ်ဖြင့်၊
 ဧတေသံ-တို့၏၊ မနော-သော၊ သေဌော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ-
 တို့သည်) မနောသေဌာ-တို့ မည်၏။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဝါ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်
 အောင်ပြဦးအံ့၊ ဂဏာဒီနိ-ဂိုဏ်းအစရှိသည်တို့၏၊ အဓိပတိ-အကြီးအကဲဖြစ်

သော၊ ပုရိသော-ယောကျ်ားကို၊ ဂဏသေဋ္ဌော(တိ)-ဂိုဏ်း၏ အမြတ်ဆုံးဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သေဏိသေဋ္ဌောတိ-အသင်းအပင်း၏ အမြတ်ဆုံးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂုစ္စတိ ယထာ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ တေသမ္ပိ-တို့ထက်လည်း၊ မနောဝ-သည်သာ၊ သေဋ္ဌော-တည်း။ ပန-ကား၊ ဝါ-မနော သေဋ္ဌာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမတစ်ပါး၊ မနော မယာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဥ္ဗ္ဗ္ဗာဒိဟိ-ရွှေအစရှိသော အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်၊ နိပ္ပာဒိတာနိ-ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော၊ ဘဏ္ဍာနိ-ဘဏ္ဍာတို့သည်၊ သုဝဏ္ဏမယာဒိနိ နာမ-သုဝဏ္ဏမယအစရှိသည်တို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ဧတေပိ-တို့သည်လည်း၊ မနတော-ကြောင့်၊ နိပ္ပန္နတ္တာ-ဖြစ်ရကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မနောမယာ နာမ-တို့ မည်၏။ ပသန္နေနာတိ-ကား၊ အနဘိဇ္ဈာဒိဟိ-အနဘိဇ္ဈာအစရှိကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ-ဂုဏ်တို့ကြောင့်၊ ပသန္နေန-ကြည်လင်သော၊ ဘာသတိ ဝါ ကရေတိ ဝါတိ-ကား၊ ဧဝရူပေန-ဤသို့သဘောရှိသော၊ (အနဘိဇ္ဈာအစရှိသည်တို့ ကြောင့် ကြည်လင်နေသော)၊ မနေန-ဖြင့်၊ ဘာသန္တော-သော်၊ စတုပ္ပိဓံ-သော၊ ဝစီသုစရိတမေဝ-ကိုသာ၊ ဘာသတိ-၏၊ ကရေန္တော-သော်၊ တိဝိဓံ-သော၊ ကာယသုစရိတမေဝ-ကိုသာ၊ ကရေတိ-၏၊ အဘာသန္တော-သော်၊ အကရေန္တော-သော်၊ အနဘိဇ္ဈာဒိဟိ-တို့ကြောင့်၊ တာယ ပသန္နမာနသတာယ-ထိုကြည်လင်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဝိဓံ-သော၊ မနောသုစရိတံ-ကို၊ ပူရေတိ-ပြည့်စေ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤနည်းဖြင့်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ကုသလကမ္မပထာ-တို့သည်၊ ပါရိပူရိ-ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။

တတော နံ သုခမန္တေတိတိ-ကား၊ တတော တိဝိဓသုစရိတတော-ထို ၃ ပါးအပြားရှိသော သုစရိတ်ကြောင့်၊ နံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ သုခံ-သုခသည်၊ အန္တေတိ-အစဉ်လိုက်၏၊ ဣဓ-“တတော နံ သုခမန္တေတိ”ဟူသော ဤပါဌ၌၊ တေဘူမိကမ္မိ-ဘုံ၃ပါး၌ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ကုသလံ-ကို၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏၊ တဿာ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဘုံ၃ပါး၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်၏ အလို

ရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေဘူမိကသုစရိတာနုဘာဝေန-ဘုံ၃ပါး၌ ဖြစ်သော သုစရိတ်၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ သုဂတိဘဝ-သုဂတိဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တ-ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလံ ဝါ-သို့လည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂတိယံ-ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌၊ သုခါနုဘာဝေန-ဋ္ဌာနေ-သုခကို ခံစားရာအရပ်၌၊ ဌိတံ-တည်သော၊ ပုဂ္ဂလံ ဝါ-သို့လည်းကောင်း၊ ကာယဝတ္ထုကမ္မိ-ကိုယ်ဟူသောမှီရာရှိသော ဝိပါကသုခလည်းကောင်း၊ ဣတရ-ဝတ္ထုကမ္မိ-ကိုယ်မှတစ်ပါး စိတ်ဟူသောမှီရာရှိသော ဝိပါကသုခလည်းကောင်း၊ အဝတ္ထုကမ္မိ-မှီရာမရှိသော ဝိပါကသုခလည်းကောင်း၊ [ဆရာတို့အလို “အဝတ္ထု-ကမ္မိ”မလို၊ ဌပြုရုံ၊] ဣတိ-သို့၊ ကာယိကစေတသိကံ-ကိုယ်၌လည်းဖြစ်၊ စိတ်၌ လည်းဖြစ်သော၊ ဝိပါကသုခံ-အကျိုးဖြစ်သော သုခသည်၊ အနုဂစ္ဆတိ-အစဉ် လိုက်၏၊ န ဝိဇဟတိ-မစွန့်၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤအနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိ ထိုက်၏။ ယထာ ကိ-ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း? (တစ်နည်း) ကိ-အဘယ် သည်၊ (အနုဂစ္ဆတိ) ယထာ-အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့နည်း? (ဣတိ-ဤကား အမေး တည်း။) ဆာယာ-အရိပ်သည်၊ အနုပါယိနီ ဣဝ-အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဆာယာ နာမ-အရိပ်မည်သည်၊ သရီရပုဋိဗဒ္ဓါ-ကိုယ်၌ စပ်သည်၊ ဝါ-ကိုယ်နှင့် စပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) သရီရေ-ကိုယ်သည်၊ ဂစ္ဆန္တေ-သွားလသော်၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ (သရီရေ-သည်၊) တိဋ္ဌန္တေ-သော်၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ (သရီရေ-သည်၊) နိသီဒန္တေ-သော်၊ နိသီဒတိ-၏၊ သက္ကေန-သိမ်မွေ့သော စကားဖြင့်၊ (နိဝတ္တာဟိ-ပြန်နစ်လော၊ ဣတိ ဝါ- ဤ သို့သော်လည်းကောင်း၊) ဖရုသေန-ကြမ်းတမ်းသောစကားဖြင့်၊ နိဝတ္တာဟိ- ပြန်နစ်လော၊ ဣတိ ဝါ-ကောင်း၊ ဝတ္တာ ဝါ-ပြောဆို၍သော်လည်းကောင်း၊ ပေါထေတ္တာ ဝါ-ပုတ်ခတ်၍သော်လည်းကောင်း၊ နိဝတ္တာပေတုံ-ပြန်နစ်စေ ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ ယထာ-မတတ်ကောင်းသကဲ့သို့၊ ကသ္မာ-နည်း? (ဆာယာ-ယ-၏၊) သရီရပုဋိဗဒ္ဓတ္တာ-ကိုယ်၌ စပ်နေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝါ- ကိုယ်နှင့် စပ်နေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ [(တစ်နည်း) ကသ္မာ-ကြောင့်၊ နိဝတ္တာပေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-နည်း? (ဆာယာယ သရီရဗဒ္ဓတ္တာ နိဝတ္တာပေတုံ န သက္ကာ ယထာ-သို့”လည်း ပေး၊ ရှေးနိဿယ၌ “န သက္ကာတိ”ကို ပါရှိ၏၊ ဆရာတို့ နှစ်သက်တော်မမူ-ဌပြုရုံ။] ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဒသန္တံ-ကုန်သော၊ ဣမေသံ

ကုသလကမ္မပထာနံ-တို့၏။ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏကုသလမူလိကံ-လေ့ကျင့်အပ်၊
 ကောင်းစွာ လေ့ကျင့်အပ်သော ကုသိုလ်လျှင် အရင်းခံရှိသော၊ ကာမာဝစရာဒိ-
 ဘေဒိ-ကာမာဝစရအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ကာယိကစေတသိကံ-ကိုယ်၌
 လည်းဖြစ်၊ စိတ်၌လည်းဖြစ်သော၊ သုခံ-အကျိုးဖြစ်သော သုခသည်၊ ဂတဂတ-
 ဌာနေ-ရောက်အပ်၊ ရောက်အပ်သော အရပ်၌၊ **အနုပါယိနီ**-အစဉ်လိုက်သော၊
 ဆာယာ ဝိယ-အရိပ်သည်ကဲ့သို့၊ ဟုတွာ၊ န ဝိဇာတိ-မစွန့်၊ ဣတိ-ဤတွင်
 ဂါထာအဖွင့်အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ စတုရာသီတိယာ-၈၄လီသော၊ ပါဏသဟ-
 သာနံ-သတ္တဝါအထောင်တို့၏။ (တစ်နည်း) စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟ-
 သာနံ-၈ သောင်း၄ထောင်သော သတ္တဝါတို့၏။ ဓမ္မာဘိသမယော-သစ္စာ ၄
 ပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ-မည်
 သော၊ ဒေဝပုတ္တော-နတ်သားသည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-သောတာပတ္တိဖိုလ်၌၊
 ပတိဋ္ဌဟိ-တည်ပြီ၊ အဒိန္နပုဗ္ဗကော-အဒိန္နပုဗ္ဗကမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊
 တထာ-ထို့အတူပင်တည်း၊ သော-ထိုအဒိန္နပုဗ္ဗကပုဏ္ဏားသည်၊ တာဝ မဟန္တံ-
 ထိုမျှလောက် များစွာသော၊ ဝိဘဝံ-စည်းစိမ်ကို၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ-မြတ်စွာဘုရား၏
 သာသနာတော်၌၊ ဝိပွကိရိ-အထူးအားဖြင့် ဖြန့်ပြီ၊ ဝါ-လှူဒါန်းပြီ၊ ဣတိ-မဋ္ဌ
 ကုဏ္ဍလီဝတ္ထုအပြီးတည်း။

မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ ပြီး၏။

အနုပါယိနီ ။ ။ အနုပယနံ အနုပါယော-အစဉ်လိုက်ခြင်း၊ [အနု+ပ+ ဣ+ဏ၊]
 အနုပါယော+ဧတိဿာတိ အနုပါယိနီ၊ အဿတ္ထိအနက်၌ ဤပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက
 ဣနိပစ္စည်း၊ ပဥပသာရကို အနက်မဲ့ ကြံပါ။

အနုပါယိနီ။ ။ “အနုပါယိနီ”ဟု မူကွဲရှိ၏။ “အပ-ဖဲခွာ၍+အယနံ-သွားခြင်း၊
 အပါယော-ခြင်း၊ အပါယော ဧတိဿာ အတ္ထိတိ အပါယိနီ၊ န+အပါယိနီ အနုပါယိနီ-
 ဖဲခွာ၍ သွားခြင်း+မရှိ”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် သင့်ပါ၏။

၃-တိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

အက္ခောတ္တိ မန္တိ-မံအစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ ဇေတဝနေ-၌၊ ဝိဟရန္တော-သော်၊ ဝါ-မူစဉ်၊ တိဿတ္ထေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ။

ကိရ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သော အာယသ္မာ တိဿတ္ထေရော-ထိုအရှင်တိဿ ထေရ်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပိတုတ္ထာပုတ္တော-အရီးတော်အမိတာဒေဝီ၏ သားတော်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ မဟလ္လကကာလေ-ကြီးသူ၏အခါ၌၊ ဝါ-

ပိတုတ္ထာပုတ္တော။ ။ ဤပုဒ်ကို “ဘထွေးတော်၏ သားသည်”ဟု အနက်ပေးခြင်းမှာ သဒ္ဒါကျမ်းအဆိုများ၊ အဋ္ဌကထာဋီကာကျမ်းအဆိုများနှင့် မညီပါ။ ချဲ့ပါဦးမည်-သဒ္ဒါနည်းအရ “ပိတု+ဘဂိနီ ပိတုတ္ထာ”ဟုပြု၍ ပိတုနောင် ဘဂိနီအနက်၌ ဆပစ္စည်းသက်၍ပြီးသော ပိတုတ္ထာပုဒ်သည် “ခမည်းတော်၏ အစ်မ၊ နှမ (အရီး)”ဟုသာ အနက် ထွက်၏။ “ဘထွေးတော်”ဟူသော အနက်မထွက်ပါ။ ထိုနောင် “ပိတုတ္ထာယ+ပုတ္တော ပိတုတ္ထာပုတ္တော”ဟုဆက်လျှင် “ခမည်းတော်၏ အစ်မ၊ နှမ၏သား (အရီး၏ သား)” ဟုသာ အနက်ထွက်၏။ “ဘထွေးတော်၏သား”ဟူသော အနက်မထွက်ပါ။

မွေးချင်း ဂုယောက်။ ။ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခမည်းတော်မှာ မွေးချင်း ဂုယောက်ရှိကြောင်းကို ဆို၏။ ထိုဂုယောက်တို့မှာ (၁) သုဒ္ဓေါဒန (၂) သုက္ကောဒန (၃) သက္ကောဒန (၄) ဓောတောဒန (၅) အမိတောဒန (၆) အမိတာမင်းသမီး (၇) ပါလိတာမင်းသမီးတို့တည်း။ မဟာဝံ-၂၂၅ကား ပမိတာမင်းသမီးကို ထည့်၍ ဆို၏။ ထိုတွင် သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏ သားတော်များကား ဘုရားရှင်နှင့် အရှင်နန္ဒတို့တည်း။ သုက္ကောဒန၏ သားတော်များကား မဟာနာမ်နှင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓိတို့တည်း။ အမိတောဒန၏ သားတော်ကား အရှင်အာနန္ဒာတည်း။ အမိတာမင်းသမီး၏ သားတော်ကား တိဿထေရ်တည်း။ သက္ကောဒန၊ ဓောတောဒန၊ ပါလိတာတို့၏ သားတော်သမီးတော်များကား မထင်ရှားပါ။

အဖေ၏ အစ်မ၊ နှမကို “အရီး”ဟု ခေါ်သောကြောင့် ခမည်းတော်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ နှမတော်ဖြစ်သော အမိတာမင်းသမီးသည် ဘုရားရှင်၏ အရီးတော် ဖြစ်သည်။ တိဿထေရ်ကား ထိုအရီးတော်အမိတာဒေဝီ၏ သားတော်ဖြစ်သောကြောင့်

ကြီးရင့်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုခဲ့၍၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ-
 ဖြစ်ပါသော သာမညလာဘ်၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သောလာဘ်ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တော-
 သုံးဆောင်လသော်၊ ထူလသရီရော-ဝံဖြိုးသောကိုယ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာ-
 ကောဋိတပစ္စာကောဋိတေဟိ-ထုရိုက်ဖွတ်လျှော်အပ်၊ အဖန်ဖန်လှည့်ပတ်ထု
 ရိုက်ဖွတ်လျှော်အပ်ကုန်သော၊ စိဝရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝါ-တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်
 ရုံ၍၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ဝိဟာရမဇ္ဈေ-ကျောင်း၏ အလယ်၌၊
 ဝါ-က၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ-ဆည်းကပ်ရာ ဇရပ်၌၊ ဝါ-တရားသဘင်မဏ္ဍပ်၌၊
 နိသီဒတိ-ထိုင်နေတတ်၏။ တထာဂတံ-ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုး
 ငှာ၊ အာဂတာ-လာကုန်သော၊ အာဂန္တုကဘိက္ခု-အာဂန္တုကရဟန်းတို့သည်၊
 တံ-ထိုတိဿထေရ်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဧကော-တစ်ပါးသော၊ မဟာထေရော-မဟာ
 ထေရ်သည်၊ ဝါ-ဆရာတော်ကြီးသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ဣတိ-သို့၊
 သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုတိဿထေရ်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊
 ဂန္ဓာ-၍၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ အာပုဏ္ဏန္တိ-ပန်လျှောက်ကုန်၏၊ ပါဒဿမ္မာဟနာဒိနိ-

“မာတုတ္ထာပုတ္တော-အရီးတော်အမိတာဒေဝီ၏သား”ဟုသာ ပေးနိုင်သည်။ “ဘထွေး
 တော်၏သား”ဟု မပေးနိုင်ပါ။ ဆိုအပ်ခဲ့သော စကားအရ တိဿထေရ်သည် မြတ်စွာ
 ဘုရားနှင့် ညီအကိုတစ်ဝမ်းကွဲတော်စပ်သည်။ (မ. ဋ္ဌ-၁၊ ၃၆၆၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၇၇၊
 သီဋီသစ်-၁၊ ၆၀၊ ပါစိယော-၉၈)

အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတေဟိ။ ။ အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတန္တိ အာ-
 ကောဋိတဉ္စေဝ ပရိဝတ္တေတွာ ပုနပျုနံ အာကောဋိတဉ္စ၊-မ. ဋ္ဌ-၃၊ ၆၇။

ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ။ ။ ဥပဂန္ဓာ တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥပဋ္ဌာနံ၊ ဥပဋ္ဌာနမေဝ+
 သာလာ ဥပဋ္ဌာနသာလာ”ဟုပြု၊ တရားဟောဖို့ ကြွတော်မူလာသော ဘုရားရှင်အား
 ရဟန်းတော်များ ဆည်းကပ်ပြုစုခြင်းကို ပြုရာဌာနကို “ဥပဋ္ဌာနသာလာ”ဟု ခေါ်၏။
 (တစ်နည်း) ရဟန်းတော်များ၏ ဝိနည်းဆုံးဖြတ်ရာ၊ တရားဟောရာ၊ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်
 ရာ၊ ရိုးရာထုံးစံအားဖြင့် စည်းဝေးကပ်ရောက်တည်ရှိရာဖြစ်သော ဇရပ်နှင့် မဏ္ဍပ်ကို
 ဥပဋ္ဌာနသာလာဟု ခေါ်၏(ဥဒါန. ၄-၉၁၊ ပါစိယော-၁၈)။ သံဋ္ဌ-၂၊ ၂၂၀၌ “ဘောဇန
 သာလာ-ဆွမ်းစားကျောင်း”ဟု ဆို၏။ ထိုအလို “ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ-ဆွမ်းစားကျောင်း
 ၌”ဟုပေး။

ခြေကို နှိပ်ပေးခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ အာပုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။ သော-ထိုတိဿ
 ထေရ်သည်၊ တုဏှိ-ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုတိဿထေရ်ကို၊
 ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ဒဟရဘိက္ခု-ရဟန်းငယ်သည်၊ “တုမေ-အရှင်ဘုရား
 တို့သည်၊ ကတိဝဿာ-ဘယ်နှဝါရှိကုန်သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝါ-
 သော်၊ “ဝဿံ-ဝါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိသေး၊ ဝါ-မရသေး၊ မယံ-တို့သည်၊ မဟ-
 လ္လကကာလေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုခဲ့ကုန်ပြီ။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောအပ်
 သော်၊ “ဒုပ္ပိနိတ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်သော၊ အာဝုသော မဟလ္လက-
 ငါရှင်ရဟန်းကြီး! အတ္တနော-၏၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနာသိ-
 မသိ၊ ဧတ္တကေ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ မဟာထေရေ-တို့ကို၊ ဝါ-
 ဆရာတော်ကြီးတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ သာမိစိကမ္မမတ္တမ္ပိ-ရိသေမှုမျှကိုလည်း၊ န
 ကရောသိ-မပြု၊ ဝတ္တေ-ကို၊ အာပုစ္ဆိယမာနေ-ပန်လျှောက်အပ်သော်၊ တုဏှိ၊
 ဟောသိ-ဖြစ်၏၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-သင့်မှာ၊ ကုက္ကုစ္စမတ္တမ္ပိ-ဝိနယကုက္ကုစ္စမျှ
 သည်လည်း၊ (အပ်၊ မအပ် စဉ်းစားခြင်းမျှသည်လည်း၊) နတ္ထိ” ကုတိ-ဤသို့

ကုက္ကုစ္စမတ္တမ္ပိ။ ။ ကုက္ကုစ္စသည် “(၁) နီဝရဏကုက္ကုစ္စ (၂) ဝိနယကုက္ကုစ္စ
 (၃) အသံယတကုက္ကုစ္စ”ဟူ၍ ၃မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် နီဝရဏကုက္ကုစ္စဟူသည် နီဝရဏ
 တရားတွင် ပါဝင်သော ကုက္ကုစ္စစေတသိက်တည်း၊ ဝိနယကုက္ကုစ္စဟူသည် အပ်လေ
 သလား၊ မအပ်လေသလားဟု ဝိနည်းအရာ၌ စဉ်းစားကြံစည်မှုတည်း၊ ဤဝိနယ
 ကုက္ကုစ္စကား ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခ၊ ရဟန္တာတို့၏သန္တာန်၌ ဖြစ်နိုင်သည်၊ မဟာကုသိုလ်၊
 မဟာကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ထိုက်သင့်သလို ကောက်ရသည်၊ အသံယတကုက္ကုစ္စဟူသည်
 ဘုရားဝတ်တက်၊ ပရိသတ်အစည်းအဝေးစသည်၌ ကိုယ်နှုတ်ကို မစောင့်စည်းဘဲ
 လက်လှုပ်ခြေလှုပ်မှု၊ စကားပြောမှု၊ ခွဲသလိပ်ဟက်မှုစသော မစောင့်စည်းမှုများတည်း၊
 များသောအားဖြင့် မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ရ၏၊ ဤနေရာ၌
 ဝိနယကုက္ကုစ္စကို ယူပါ။ (အဘိ. ၄-၁, ၄၁၄၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၁၂၈၊ ပဒီ-၁၃၂)

ဝိဇ္ဇိတံ။ ။ ကုစ္ဆိတံ+ကတံ ကုကတံ-ဆက်ဆက်ဆက်ဆက် ပြုအပ်သောစိတ်၊ ပြုအပ်
 ပြီးသော ဒုစရိုက်၊ မပြုအပ်မိသော သုစရိုက်ကို မုချရ၏။ ထိုဒုစရိုက်၊ သုစရိုက်ကို
 အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ကို ကာရဏုပစာရအားဖြင့် ရသည်၊
 ကုကတဿ+ဘာဝေါ ကုက္ကုစ္စံ-ကုကတမည်သောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ(အဘိ.
 ၄-၂, ၂၉၉၊ အံ. ၃-၁, ၇၈)၊ (တစ်နည်း) ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္စံ-စက်ဆုပ်အပ်သော

ပြော၍၊ အတ္တရုံ-လက်ဖျောက်ကို၊ ပဟရိ-တီးပြီ။ သော-ထိုတိဿ ထေရ်သည်၊ ခတ္တိယမာနံ-မင်းမျိုး၌ ဖြစ်သော မာန်ကို၊ ဇနေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ “တုမေ-အရှင် ဘုရားတို့သည်၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂတာ-ကြွလာကြ သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ၊ (အာဂတာ-ကုန်ပြီ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “မံ-ကို၊ [ပနအနက်မဲ့] ‘ဧသော-ဤသူသည်၊ ကော-အဘယ်သူနည်း’ ကုတိ-သို့၊ သလ္လက္ခေထ-မှတ်ထင်ကုန်သနည်း? ဝေါ-အရှင် ဘုရားတို့၏၊ မူလမေဝ-အရင်းကိုသာ၊ ဆိန္ဒိဿာမိ-ဖြတ်ပစ်မည်” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ရုဒန္တော-ငိုလျက်၊ ဒုက္ခိ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုဗ္ဗနော-မကောင်း သော စိတ်ရှိသည်၊ (စိတ်ကောင်းသည်)၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုတိဿထေရ်ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “တိဿ-တိဿ! တွံ-သည်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဒုက္ခိ-သည်၊ ဒုဗ္ဗနော-သည်၊ အဿု-မုခေါ-မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရောဒမာနော-ငိုလျက်၊ အာ-ဂတော-လာသည်၊ အသိ န-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ တေပိ ဘိက္ခု-ထိုအာ-ဂန္တုကရဟန်းတို့သည်လည်း၊ “ဧသ(ဧသော)-ဤရဟန်းကြီးသည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အာလောဠိ-မွေနှောက်ခြင်းကို၊ (ကုန်းတိုက်မှုကို)၊ ကရေယျ-ပြုရာ၏” ကုတိ-ဤသို့တွေး၍၊ တေနေဝ-ထိုတိဿထေရ်နှင့်သာ၊ သဒ္ဓိံ ဂန္ဓာ-

အမူအရာ(ဝိ. ၄-၁, ၁၈၁၊ သာရတ္ထ-၂, ၁၅)၊ (တစ်နည်း) ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန ကောစတိ သင်္ကောစတိ န ပါပဇိဂုစ္ဆနာကာရေနာတိ ကုက္ကုစော၊ ကုစ္ဆိတေန ဝါ အာကာရေန ကောစတိ ဝိလိခတိ န ကိလေသသလ္လိခနာကာရေနာတိ ကုက္ကုစော၊ [ကုစ+အ၊ ကုဒ္ဒေဘော်ကုလာ၊ ကဒ္ဒေဘော်လာ၊ ကုက္ကုစဿ+ဘာဝေါ ကုက္ကုစံ၊ [ကုက္ကုစ +ဏျ၊-ပဒီ-၁၃၀။] ဝိနယကုက္ကုစကိုရအောင် ”နိဝရဏပတိရူပကံ(အဘိ. ၄-၁, ၄၁၄)”ဟူသော အဖွင့်အရ “ကုက္ကုစံ ဝိယာတိ ကုက္ကုစံ”ဟုပြု၊ မိယတေ ပရိမိယတေတိ မတ္တာ(သီဇီသစ်-၂၃၁)၊ မိယတေ ဧတာယာတိ မတ္တာ၊ [မာ+တ၊-ထောမ၊ သီဘာ-၁, ၃၅၃]၊ ကုက္ကုစံ ဧဝ ကုက္ကုစမတ္တံ(တဗ္ဘာဝုတ္တိ)၊ (တစ်နည်း)ကုက္ကုစံ ဧဝ+မတ္တံ ကုက္ကုစ-မတ္တံ(အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်း)၊ မတ္တသဒ္ဓိသည် ဝိသေသနိဝတ္တိ(ဝိသေသကို တားမြစ် သော သာမည)အနက်ကို ဟောလျှင် နပုံလိင်၊ ပမာဏအနက်၊ အပ္ပကအနက်တို့ကို ဟောလျှင် နပုံလိင်၊ ကုတ္တိလိင်တည်း။ (သီဇီသစ်-၁, ၂၃၂၊ သီဘာဇီ-၁, ၃၅၄ သီလ မတ္တကံအဖွင့်)

၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိသု-ထိုင်ကုန်ပြီ။ သော-ထို
 တိဿထေရံသည်။ ဝါ-ကို၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ပုစ္ဆိတော-မေးအပ်သည်။
 (သမာနော-သော်) “ဘန္တေ! ဣမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ အက္ခောသန္တိ-
 ဆဲကုန်၏။ ဝါ-ငေါက်ငမ်းကုန်၏။” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ “တံ ပန-
 သည်ကား၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌၊ နိသိန္နော-နေသည်၊ အသိ-နည်း?” ဣတိ-
 ဤသို့မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ! ဝိဟာရမဇ္ဈေ-၌၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ-၌၊
 (နိသိန္နော-သည်၊ အမှီ-ပါ၏။) ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ တေ-သင်သည်၊
 ဣမေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဂစ္ဆန္တာ-လာနေသည်တို့ကို၊ ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ကုန်
 သလော? ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ! အာမ-မှန်ပါ၊ ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်
 ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ တေ-သင်သည်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ပစ္စဂ္ဂမနံ-
 ခရီးဥ-ကြိုဆိုခြင်းကို၊ ကတံ ကိ-ပြုအပ်သလော? ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။
 ဘန္တေ! န ကတံ-မပြုအပ်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ ပရိက္ခာရဂ္ဂဟဏံ-
 ပရိက္ခရာကို လှမ်းယူခြင်းကို၊ အာပုစ္ဆိတံ (ကိ)-ပန်ပြောအပ်သလော? ဣတိ-
 ပြီ။ ဘန္တေ! နာပုစ္ဆိတံ (န+အာပုစ္ဆိတံ)-မပန်ပြောအပ်ပါ၊ ဣတိ-ပြီ။ ဝတ္ထံ ဝါ-
 အာဝါသိကရဟန်းငယ်တို့ ပြုအပ်သော ကျင့်ဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါနီယံ
 ဝါ-သောက်ရေကိုလည်းကောင်း၊ အာပုစ္ဆိတံ (ကိ)-လော? ဣတိ-ပြီ။ ဘန္တေ!
 နာပုစ္ဆိတံ-ပါ၊ ဣတိ-ပြီ။ အာသနံ-နေရာကို၊ နီဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊
 အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုး၍၊ ပါဒသမ္မာဟနံ-ခြေကို ဆုပ်နယ်ခြင်းကို၊ ကတံ (ကိ)-
 လော? ဣတိ-ပြီ။ ဘန္တေ? န ကတံ-ပါ၊ ဣတိ-ပြီ။ တိဿ-တိဿ! မဟလ္လက-
 ဘိက္ခုနံ-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့ဖို့၊ ဝါ-ကြီးရင့်
 သော ရဟန်းတို့၏အပေါ်၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ ဝတ္ထံ-ဤဝတ်ကို၊ ကာတဗ္ဗံ-
 ပြုထိုက်၏။ ဧတံ ဝတ္ထံ-ကို၊ အကရောန္တေန-မပြုသော ရဟန်းသည်၊ ဝိဟာရ-
 မဇ္ဈေ-ကျောင်း၏ အလယ်၌၊ နိသီဒိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မသင့်၊ တဝေဝ-
 သင်၏သာ၊ ဒေါသော-အပြစ်တည်း၊ ဧတေ ဘိက္ခု-ဤရဟန်းတို့ကို၊ ခမာ-
 ပေဟိ-သည်းခံစေလော၊ ဝါ-ကန်တော့တောင်းပန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်
 တော်မူပြီ။ ဘန္တေ! ဧတေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ မံ-ကို၊ အက္ခောသိသု-ဆဲခဲ့ကုန်ပြီ၊
 ဝါ-ငေါက်ငမ်းခဲ့ကုန်ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတေ-ဤရဟန်းတို့ကို၊ န ခမာပေမိ-

သည်းမခံစေနိုင်ပါ။ ဝါ-မကန်တော့၊ မတောင်းပန်နိုင်ပါ။ ကူတိ-လျှောက်ပြီ။
တိဿ-တိဿ! ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိ-မပြုနှင့်၊ တဝေဝ-သာ၊ ဒေါသော-တည်း၊
နေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ခမာပေဟိ-လော၊ ကူတိ-မိန့်ပြီ။ ဘန္တေ! န ခမာပေမိ-ပါ။
ကူတိ-ပြီ။ အထ-၌၊ သတ္ထာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ “ဘန္တေ! ဧသ (ဧသော)-ဤတိဿ
ထေရ်သည်၊ ဒုဗ္ဗစော-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောစကားရှိ၏၊ ဝါ-
ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်၏၊ (ပြောရခက်၏)” [ဒုက္ခံ+ဝစော ဧတသ္မိန္တိ
ဒုဗ္ဗစော(အဘိ. ၄-၁, ၉၄)၊ ဒုက္ခေန+ဝစိတဗ္ဗောတိ ဒုဗ္ဗစော(ဝိ. ၄-၂, ၁၉၇)] ကူတိ-
သို့၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခုဝေ-တို့! ဧသ
(ဧသော)-ဤတိဿ သည်၊ ကူဒါနေဝ-၌သာ၊ ဒုဗ္ဗစော-သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊
ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ ဒုဗ္ဗစောယေဝ-သည်သာ၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တ-မိန့်တော်
မူလသော်၊ “ဘန္တေ! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ကူဒါနိ-၌၊ အဿ-ဤတိဿထေရ်၏၊
ဒုဗ္ဗစဘာဝါ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊
အမှေဟိ-တို့သည်၊ ဉာတော-သိအပ်ပါပြီ။ ဧသ (ဧသော)-ဤတိဿထေရ်သည်၊
အတီတေ-ရှေး၌၊ ကိံ-ဘာကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ပါသနည်း?” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-
မေးလျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခုဝေ-တို့! တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ သုဏာထ-
နားထောင်ကြလော၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တ-၍၊ အတီတံ-ကို၊ အာဟရိ-ဆောင်
တော်မူပြီ။

အတီတေ-၌၊ ဗာရာဏသီယံ-ဗာရာဏသီပြည်၌၊ ဗာရာဏသီရညေ-
ဗာရာဏသီမင်းသည်၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ (မဟာဇနေန-များစွာသောလူအပေါင်းကို၊)
ကာရေန္တေ-ပြုစေလသော်၊ ဒေဝိလော နာမ-ဒေဝိလမည်သော၊ တာပသော-
ရသေ့သည်၊ အဋ္ဌမာသေ-ရှစ်လတို့ပတ်လုံး၊ ဟိမဝန္တေ-ဟိမဝန္တာ၌၊ ဝသိတ္တာ-
နေ၍၊ လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထာယ-ဆား၊ အချဉ်တို့ကို မှီဝဲခြင်းအကျိုးငှာ၊

လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထာယ။ ။ လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထာယာတိ လောဏဉ္စ
အမ္ဗိလဉ္စ တဿ သေဝနတ္ထာယ၊ လိဟိယတီတိ လောဏံ၊ လိဟဓာတု ဣပစ္စယော၊
လိဿ လော၊ သာဒိယတိ အဿာဒိယတီတိ လောဏံ၊ သာဒဓာတု ဣပစ္စယော၊
သာဒဿ လော၊ သဗ္ဗရသေသု ကိလေဒတိ တိန္တိယတိ ဥန္တိယတီတိ ဝါ လောဏံ၊

စတ္တာရော မာသေ-လေးလတို့ပတ်လုံး၊ နဂရံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝသိတု-ကာမော-နေလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဟိမဝန္တတော-ဟိမဝန္တာမှ၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ နဂရဒ္ဓါရေ-မြို့တံခါး၌၊ ဒါရကေ-ကလေးတို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဣမံ နဂရံ-ဤမြို့သို့၊ သမ္ပတ္တပဗ္ဗဇိတာ-ရောက်လာသော ရသေ့ရဟန်းတို့သည်၊ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝသန္တိ-နေကုန်သနည်း? ဝါ-တည်းခိုကုန်သနည်း?” ဣတိ-မေးပြီ။ ဘန္တေ! ကုမ္ဘကာရသာလာယံ-အိုးထိန်းသည်၏ အလုပ်ရုံ၌၊ (ဝသန္တိ-နေကုန်၏၊ ဝါ-တည်းခိုကုန်၏) ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ တာ-ပသော-သည်၊ ကုမ္ဘကာရသာလံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဒွါရေ-တံခါး၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍၊ “ဘဂ္ဂဝ-အိုးထိန်းသည်! (ဘဂ္ဂန္တယံဖွား အိုးလုပ်သား!) တေ-သင့်အား၊ သစေ အဂရ-အကယ်၍ ဝန်မလေးအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဧကရတ္တိ-တစ်ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဝါ-တစ်ညဉ့်မျှ၊ သာလာယံ-အလုပ်ရုံ၌၊ ဝသေယျာမ-နေလိုပါကုန်၏။” ဣတိ-သို့၊ အာဟ။ ကုမ္ဘကာရော-သည်၊ “မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ သာလာယံ-၌၊ ကိစ္စံ-ပြုဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ-ပါ၊ သာလာ-အလုပ်ရုံသည်၊ မဟတီ-ကျယ်ပါ၏။ ဘန္တေ! ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည့်အားလျော်စွာ၊ ဝသထ-နေပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ သာလံ-ကို၊ နိယျာဒေသိ-အပ်နှင်းပြီ။ တသ္မိံ-ထိုဒေဝိလ ရသေ့သည်၊ ပဝိသိတ္တာ-ဝင်၍၊ နိသိန္ဓေ-ထိုင်နေလသော်၊ အပရောပိ-အခြား လည်းဖြစ်သော၊ နာရဒေါ နာမ-နာရဒမည်သော၊ တာပသော-သည်၊ ဟိမဝန္တ-တော-မှ၊ အာဂန္တာ-၍၊ ကုမ္ဘကာရံ-ကို၊ ဧကရတ္တိဝါသံ-တစ်ညဉ့်ပတ်လုံး နေခြင်းကို၊ ဝါ-တစ်ညဉ့်မျှ တည်းခိုခွင့်ကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ။ ကုမ္ဘကာရော-သည်၊ “ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ အာဂတော-လာသောရသေ့သည်၊ ဣမိနာ-ဤရသေ့နှင့်၊

ကိလေဒိဓာတု ဥန္နိယနေ ဣပစ္စယော၊ ကိလေဒိဿ လော၊ သဗ္ဗရသံ လုနာတိ ဆိန္ဒုတိတိ လောဏံ၊ လု ဆေဒနေ ယု၊-ဓမ္မဋီ။

နာရဒေါ တာပသော။ ။ မနုဿာနံ နာရံ ဥဒကံ ဒေတီတိ နာရဒေါ၊ [နာရ+ဒါ +ကွံ] နရာနံ ဟိတသုခံ ဒေတီတိ ဝါ နာရဒေါ၊[နာရ+ဒါ+ကွံ] အာဒိဒိယော၊ တပေါ အဿ အတ္တိတိ တာပသော၊ သုခစွာရဏတ္ထံ အာဒိဒိယော၊ တပေ အကုသလပါပဓမ္မေ သိနောတိ ဆိန္ဒုတိတိ ဝါ တာပသော၊(ဓမ္မဋီ)။ အပ. ၄-၂,၁၅၁၌ “နတ္ထိ+ရဇော မလံ ဧတဿာတိ နာရဒေါ၊ [န+ရဇာ ဇကို ဒပြု၊ န၌ ဒီယပြု။]”ဟုဆို၏။

သဒ္ဓါ၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဝသိတုကာမော-နေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဘဝေယျ ဝါ-ဖြစ်မှုလည်း ဖြစ်ရာ၏၊ နော (ဘဝေယျ) ဝါ-မဖြစ်မှုလည်း မဖြစ်ရာ၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ပရိမောစေဿာမိ-ထက်ဝန်းကျင် လွတ်မြောက်စေအံ့၊” က္ကတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ပဌမံ-စွာ၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သော ရသေ့သည်၊ သစေ ရောစေဿတိ-အကယ်၍ နှစ်သက်အံ့၊ ဝါ-ကျေနပ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ တဿ-ထိုရသေ့၏၊ ရုစိယာ-အကြိုက်အားဖြင့်၊ ဝါ-သဘောတူညီ ချက်ဖြင့်၊ ဝသထ-နေပါကုန်၊” က္ကတိ-သို့၊ အာဟ။ သော-ထိုနာရဒရသေ့သည်၊ တံ-ထိုဒေဝိလရသေ့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ “အာစရိယ-ဆရာ! တေ-အရှင် ဆရာ၏၊ ဝါ-မှ၊ သစေ အဂရ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်)၊ မယဉ္ဇ-တပည့်တော် တို့သည်လည်း၊ ဧတ္ထ-ဤအလုပ်ရုံ၌၊ ဧကရတ္တိ-ပတ်လုံး၊ ဝါ-မျှ၊ ဝသေယျာမ-နေလိုပါကုန်၏၊” က္ကတိ-သို့၊ ယာစိ-တောင်းဆိုပြီ။ “သာလာ-သည်၊ မဟတိ-ကျယ်ပါ၏၊ ဧကမန္တေ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသောအရပ်၌၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဝသာဟိ-နေပါလော၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ပုရေတရံ-မိမိထက် သာ၍ရှေးဦးစွာ၊ ပဝိဌဿ-ဝင်နေသော၊ ဒေဝိလဿ-ဒေဝိလရသေ့၏၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ (နောက်ဖက်၌)၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေ ပြီ။ ဥဘောပိ-၂ပါးလုံးတို့သည်လည်း၊ သာရဏီယကထံ-အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေ ထိုက်သော စကားကို၊ ဝါ-မပြတ်မပြတ် အမှတ်ရထိုက်သောစကားကို၊ ကထေတွာ-ပြောဆိုပြီး၍၊ နိပဇ္ဇိသု-အိပ်ကုန်ပြီ။

နာရဒေါ-သည်၊ သယနကာလေ-အိပ်ရာအခါ၌၊ ဒေဝိလဿ-၏၊ နိ-ပဇ္ဇနဌာနဉ္စ-အိပ်ရာအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒွါရဉ္စ-တံခါးကိုလည်းကောင်း၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ နိပဇ္ဇိ-အိပ်ပြီ။ ပန-သို့သော်လည်း၊ သော ဒေဝိ-လော-ထိုဒေဝိလရသေ့သည်၊ နိပဇ္ဇမာနော-အိပ်လသော်၊ အတ္တနော-၏၊ နိ-ပဇ္ဇနဌာနေ-အိပ်ရာအရပ်၌၊ အနိပဇ္ဇိတွာ-မအိပ်မူ၍၊ ဒွါရမဇ္ဈေ-တံခါး၏ အလယ်၌၊ တိရိယံ-ကန့်လန့်၊ နိပဇ္ဇိ-အိပ်ပြီ။ နာရဒေါ-သည်၊ ရတ္တိ-ည၌၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လသော်၊ တဿ-ထိုဒေဝိလရသေ့၏၊ ဇဋ္ဌာသု-ဆံကျစ်တို့၌၊ အက္ကမိ-နင်းမိပြီ။ “ကော-သည်၊ မ-ကို၊ အက္ကမိ-နင်းသနည်း၊” က္ကတိ စ-သို့

လည်း၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ “အာစရိယ-ဆရာ! အဟံ-တပည့်တော်ပါတည်း။”
 ကုတိ-သို့ အာဟ။ ကုဋုဇဋိလ-ကောက်ကျစ်သောရသေ့! အရညတော-တောမှ၊
 အာဂန္တာ-၍၊ မမ-၏။ ဇဋ္ဌာသု-ဆံကျစ်တို့၌၊ အက္ကမသိ-နင်းဘိ၏။ ကုတိ-ဤ
 သို့ ပြောပြီ။ “အာစရိယ! တုမ္မာကံ-သင်တို့၏။ ကုဓ-ဤအရပ်၌၊ နိပန္နဘာဝံ-
 အိပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ။ မေ-တပည့်တော်အား၊ ခမထ-
 သည်းခံပါကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တဿ-ထိုဒေဝိလရသေ့သည်၊ ကန္တန္တ-
 သေဝ-မြည်တမ်းနေစဉ်ပင်၊ ဗဟိ-အပြင်သို့ နိက္ခမိ-ထွက်ပြီ၊ ကုတရော-အခြား
 သော ဒေဝိလရသေ့သည်၊ “အယံ-ဤနာရဒရသေ့သည်၊ ပဝိသန္တောပိ-ဝင်သော်
 လည်း၊ မံ-ကို၊ အက္ကမေယျ-နင်းရာ၏။” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပရိဝတ္တေတွာ-
 ပြောင်းပြန်လှည့်၍၊ ပါဒဌာနေ-ခြေထားရာအရပ်၌၊ သီသံ-ဥဒေါင်းကို၊ ကတွာ-
 ၍၊ နိပဇ္ဇိ၊ နာရဒေါပိ-သည်လည်း၊ ပဝိသန္တော-သော်၊ “အဟံ-သည်၊ ပဌမံပိ-
 ရှေးဦးစွာလည်း၊ အာစရိယ-ဆရာ၌၊ အပရဇ္ဈိ-ပြစ်မှားခဲ့ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ အဿ-
 ထိုရသေ့၏၊ ပါဒပဿေန-ခြေထောက်ဘေးဖြင့်၊ ဝါ-ခြေရင်းဘက်ဖြင့်၊ ပဝိ-
 သိဿာမိ-ဝင်အံ့” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာလသော်၊ ဂီဝါယ-
 လည်ပင်း၌၊ အက္ကမိ-နင်းမိပြီ။ “ဧသော-ဤနင်းသူသည်၊ ကော-အဘယ်သူ
 နည်း?” ကုတိ စ-ဤသို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “အာစရိယ! အဟံ-တည်း။”
 ကုတိ ဝတ္တာ၊ “ကုဋုဇဋိလ-သေ့! ပဌမံ-စွာ၊ မမ-၏။ ဇဋ္ဌာသု-တို့၌၊ အက္ကမိတွာ-
 နင်း၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ ဂီဝါယ-၌၊ အက္ကမသိ-နင်း၏၊ တံ-သင့်ကို၊ အဘိသပိဿာမိ-
 ကျိန်ဆဲအံ့” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောအပ်သော်၊ “အာစရိယ! မယံ-တပည့်
 တော်၏၊ ဝါ-မှ၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။ အဟံ-သည်၊ တုမ္မာကံ-
 တို့၏၊ ဧဝံ-သို့ နိပန္နဘာဝံ-အိပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ န ဇာနာမိ-မသိ၊ ‘ပဌမမ္ပိ-
 စွာလည်း၊ မေ-သည်၊ အပရဇ္ဈိ-ပြစ်မှားအပ်ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ ပါဒပဿေန-ဖြင့်၊
 ပဝိသိဿာမိ-အံ့’ ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဝိဌော-ဝင်သည်၊ အမှိ-၏၊ မေ-အား၊
 ခမထ-ကုန်၊” ကုတိ အာဟ။ ကုဋုဇဋိလ! တံ-သင့်ကို၊ အဘိသပိဿာမိ-အံ့၊
 ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ အာစရိယ! ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုပါကုန်နှင့်၊ ကုတိ-
 ဤသို့ ပြောပြီ။ သော-ထိုဒေဝိလရသေ့သည်၊ တဿ-ထိုနာရဒရသေ့၏၊ ဝစနံ-
 စကားကို၊ အနာဒိယိတွာ-မနာယူမူ၍၊ “သဟဿရံသီ၊ ပေ၊ သတ္တဓာ”တိ-ဟူ၍၊

တံ-ထိုနာရဒရသေ့ကို၊ အဘိသပိ ၈၀-ကျိန်ဆဲသည်သာ။

သဟဿရံသီ သတတေဇော၊ သူရိယော တမဝိနောဒနော၊

ပါတောဒယန္တေ သူရိယေ၊ မုဒ္ဒါ တေ ဖလတု သတ္တမာ။

သူရိယော-နေသည်။ သဟဿရံသီ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရောင်ခြည်ရှိ၏။ သတတေဇော-ရာပေါင်းများစွာသော တန်ခိုးရှိ၏။ တမဝိနောဒနော-အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။ ပါတော-နံနက်စောစော၌၊ သူရိယေ-နေသည်။ ဥဒယန္တေ-အထက်၌ ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ထွက်လသော်၊ တေ-သင်၏။ မုဒ္ဒါ-ဥးထိပ်သည်။ သတ္တမာ-ခုနစ်စိတ်၊ ခုနစ်ဖြာ၊ ဖလတု-ကွဲပါစေသတည်း။

နာရဒေါ-သည်။ “အာစရိယ! မယ့်-၏။ ဝါ-မှာ၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်။ နတ္ထိ-ပါ။ ဣတိ-သို့၊ မမ-သည်။ ဝဒန္တဿေဝ-ပြောစဉ်ပင်၊ တုမေ-တို့သည်။ အဘိသပထ-ကျိန်ဆဲကုန်၏။ ယဿ-အကြင်သူ၏။ ဝါ-မှာ၊ ဒေါသော-သည်။ အတ္ထိ-၏။ တဿ-ထိုသူ၏။ မုဒ္ဒါ-ဥးထိပ်သည်။ ဖလတု-ကွဲပါစေသတည်း။ နိဒ္ဒေါသဿ-အပြစ်မရှိသူ၏။ (မုဒ္ဒါ-သည်။) မာ (ဖလတု)-မကွဲပါစေနှင့်။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “သဟဿရံသီ ၊ပေ၊ သတ္တမာ”တိ-ဟူ၍၊ အဘိသပိ-ကျိန်ဆဲပြီ။

ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ သော-ထိုနာရဒရသေ့သည်။ မဟာနုဘာဝေါ-ကြီးသော အာနုဘော်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ အတီတေ-၌၊ စတ္တာလီသ-လေးဆယ်လည်းကောင်း၊ အနာဂတေ-အနာဂတ်၌၊ စတ္တာလီသ-လေးဆယ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အသီတိကပ္ပေ-ရှစ်ဆယ်သော ကမ္ဘာတို့ကို၊ အနုဿရတိ-အောက်မေ့ အမှတ်ရနိုင်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ “ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ အဘိသပေါ-ကျိန်စာသည်၊ ပတိဿတိ န ခေါ-ကျလိမ်မည်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်လသော်၊ အာစရိယဿ-၏။ (ဥပရိ-၌၊ အဘိသပေါ-သည်။ ပတိဿတိ-လိမ်မည်။)” ဣတိ-သို့၊ ဥတ္တာ-၍၊ တသ္မိ-ထိုဒေဝီလရသေ့၌၊ အနုကမ္ပံ-စိတ်၏၊ တုန်လှုပ်ကြောင်း ကရုဏာကို၊ ဝါ-အစဉ်သနားခြင်းကို၊ [ပါရာဘာ-၂၊ ၄၉၈အတိုင်း ပေးသည်။ “အနုကမ္ပံ-လျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သောကရုဏာကို(မဟာဘာ-၁၊ ၄၉၈၊ သီဘာ-၃၊ ၂၈၉)၊”ဟုလည်း သဒ္ဒတ္ထပေးနိုင်သည်။] ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ဣဒ္ဓိဗလေန-တန်ခိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ အရုဏုဂ္ဂမနံ-အရုဏ်တက်ခြင်းကို၊

(အရုဏ်တက်ခွင့်ကို)၊ နိဝါရေတိ-တားမြစ်၏။

နာဂရာ-မြို့သူမြို့သားတို့သည်၊ အရုဏေ-အရုဏ်သည်၊ အနုဂ္ဂစ္ဆန္တေ-မတက်လသော်၊ ရာဇဒွါရ်-မင်း၏ နန်းတော်တံခါးသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်! တယိ-သင်သည်၊ ရဇ္ဇိ-မင်းအဖြစ်ကို၊ ကာရေန္တေ-ပြုစေလသော်၊ အရုဏော-သည်၊ န ဥဋ္ဌဟတိ-မတက်၊ နော-ကျွန်တော်မျိုးတို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အရုဏံ-ကို၊ ဥဋ္ဌာပေဟိ-တက်စေပါလော၊” ဣတိ-သို့၊ ကန္တိသု-ကြွေးကြော်ကုန်ပြီ၊ ဝါ-တောင်းဆိုကုန်ပြီ။ ရာဇာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကာယကမ္မာဒိနိ-ကာယကံအစရှိသည်တို့ကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အယုတ္တံ-မသင့်လျော်သော အပြုအမူကို၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ “ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ ကံ န ခေါ-အဘယ်သို့နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေ-တွာ-စဉ်းစားဆင်ခြင်လသော်၊ “ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရသေ့ရဟန်းတို့၏၊ ဝိဝါဒေန-ငြင်းခုံခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊” ဣတိ-သို့၊ ပရိသင်္ကမာနော-ယုံမှားသည်၊ ဝါ-သံသယဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ “ကစ္စိ-အသို့နည်း? ဣမသ္မိ-နဂရေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရသေ့ရဟန်းတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ။ “ဒေဝ-မြတ်! ဟိယျော-မနေ့က၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ကမ္ဘကာရ-သာလာယံ-အိုးထိန်းသည်၏ အလုပ်ရုံ၌၊ အာဂတာ-ရောက်လာသော ရသေ့တို့သည်၊ အတ္ထိ-ကုန်၏၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သံတော်ဥူးတင်အပ်သော်၊ တံခဏ-ညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ရာဇာ-သည်၊ ဓာရိယမာနာဟိ-ဆောင်ပြုအပ်ကုန်သော၊ ဥက္ကာဟိ-မီးရှူးတို့ဖြင့်၊ တတ္ထ-ထိုအိုးထိန်းသည်၏ အလုပ်ရုံသို့၊ ဂန္ဓာ၊ နာရဒံ-

ဥက္ကာဟိ ဓာရိယမာနာဟိ။ ။ ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်ယူ၍ အထက်၌ ပေးသည်၊ ဥက္ကာဟိ၌ ကံအနက်ယူ၍ “ဥက္ကာဟိ-တို့ကို၊ ဓာရိယမာနာဟိ-ထွန်းညှိစေကုန်လျက်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ထိုအလို ဓာရိယမာနာဟိသည် ဓရဓာတ်နောင် ပယောဇကဗျာပါရေ ဏာဝိစ(မောဂ်-၅၊ ၁၆)သုတ်ဖြင့် ကာရိတ်ဏိပစ္စည်းသက်၊ ဣန္ဒြေဗျာဓိ၊ ခန္ဓာ အာဝုဋ္ဌိ ပြု၊ ယုဂဏ္ဏာနမိယဥဝင် သရေ(မောဂ်-၅၊ ၁၃၆) သုတ်ဖြင့် ဣကို ဣယင်(ဣယပြု)၊ မာနပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသော ဟေတုကတ္တရုပ်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ “ဥက္ကာဟိ ဓာရိယမာနာဟိတိ ဒီပိကာဟိ ဓာရိယမာနာဟိ၊ ဒဏ္ဍဒီပိကာသု ဇာလေတွာ ဓာရိယမာနာသု(အံဇီ-၂၊ ၂၉၁)”အဖွင့်အလို ဘာဝ-

နာရဒ-ကို၊ ဝန္တိတွာ၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိန္ဓော-ထိုင်လျက်၊ အာဟ-မေးလျှောက်ပြီ၊
(ကံ-နည်း?) “ကမ္မန္တာ၊ ပေ၊ ပုစ္ဆိတော” တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ကမ္မန္တာ နပုဝတ္တန္တိ၊ ဇမ္ဗုဒီပဿ နာရဒ၊

ကေန လောကော တမောဘူတော၊ တံ မေ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတော။

နာရဒ-နာရဒ! ဇမ္ဗုဒီပဿ-ဇမ္ဗုဒိပ်၏။ ကမ္မန္တာ-လုပ်ငန်းတို့သည်၊ နပုဝတ္တန္တိ-
မဖြစ်တော့ကုန်၊ ကေန-အဘယ်ကြောင့်၊ လောကော-ကမ္ဘာလောကသည်၊
တမောဘူတော-အမှောင်ဖြစ်၍ ဖြစ်ရပါသနည်း? မေ-ဒကာတော်သည်၊
ပုစ္ဆိတော-လျှောက်ထားအပ်သော၊ (တံ-အရှင်ဘုရားသည်၊) မေ-ဒကာတော်
အား၊ [အာဝုတ္တိနည်းစသည်ဖြင့် မေကို ၂ခါပေးသည်၊] တံ-ထိုအကြောင်းကို၊
အက္ခာဟိ-မိန့်ကြားပါလော။

နာရဒေါ-သည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ ပဝတ္တိံ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာစိက္ခိတွာ-
ပြောပြ၍၊ ဣမိနာ ကာရဏေန-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ အဟံ-ကို၊ ဣမိနာ-
ဤဒေဝီလရသေ့သည်၊ အဘိသပိတော-ကျိန်ဆဲအပ်ပြီ၊ အထ-၌၊ အဟံ-သည်၊
“မယျံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဒေါသော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ယဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဒေါသော-သည်၊
အတ္ထိ၊ တဿေဝ-ထိုသူ၏သာ၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ အဘိသပေါ-ကျိန်ဆဲခြင်းသည်၊
(ကျိန်စာသည်)၊ ပတတု-ကျစေတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အဘိသပိ-
ကျိန်ခဲ့ပြီ။ စ ပန-ဆက်ဥူးအံ့၊ အဘိသပိတွာ-ပြီး၍၊ “ကဿ-၏၊ ဥပရိ-၌၊
အဘိသပေါ-သည်၊ ပတိဿတိ န ခေါ-ကျလိမ့်မည်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဥပ-
ဓာရေန္တော-သော်၊ “သူရိယုဂ္ဂမနဝေလာယ-နေထွက်ချိန်၌၊ အာစရိယဿ-၏၊
မုဒ္ဒါ-သည်၊ သတ္တဓာ-ခုနစ်စိတ်၊ ခုနစ်ဖြာ၊ ဖလိဿတိ-ကွဲလိမ့်မည်၊” ဣတိ-
သို့၊ ဒိသွာ၊ ဧတသ္မိံ-ဤဒေဝီလရသေ့၌၊ အနုကမ္ပံ-ကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ အရုဏဿ-
အား၊ ဝါ-၏၊ ဥဂ္ဂမနံ-တက်ခြင်းကို၊ (တက်ခွင့်ကို)၊ န ဒေမိ-မပေး၊ [“အရုဏဿ
ဥဂ္ဂန္တံ န ဒေထ(မ၊ ၄-၃၊ ၆၁)”ဝါကျ၌ “ဥဂ္ဂန္တံ”ကို ကြည့်၍ ဥဂ္ဂမနံ၌ စတုတ္ထိအနက်
ယူကာ “အရုဏဿ-ကို၊ ဥဂ္ဂမနံ-တက်ခြင်းငှာ၊ န ဒေမိ”ဟု တစ်နည်းပေး၊] ဣတိ-

လက္ခဏ(သတ္တမိ)အနက်၌ တတိယာသက်ကာ “ဥက္ကာဟိ-တို့ကို၊ ဓာရိယမာနာဟိ-
ဆောင်ပြအပ်ကုန်လသော်၊ ဝါ-ဆောင်ပြအပ်ကုန်လျက်”ဟု ပေး။

ဤသို့ပြောပြီ။ ဘန္တေ-ရား! ကထံ ပန-အဘယ်သို့လျှင်၊ အဿ-ထိုဒေဝိလ
 ရသေ့၏။ အန္တရာယော-အန္တရာယ်သည်၊ န ဘဝေယျ-မဖြစ်ရာသနည်း? ကုတိ-
 ဤသို့မေးပြီ။ မံ-ကို၊ သစေ ခမာပေယျ-အကယ်၍သည်းခံစေအံ့၊ ဝါ-အကယ်
 ၍ ကန်တော့တောင်းပန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) (အန္တရာယော-သည်၊) န
 ဘဝေယျ-မဖြစ်ရာ၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ ခမာပေ-
 ဟိ-သည်းခံစေလော၊ ဝါ-ကန်တော့တောင်းပန်လော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်
 သော်၊ မဟာရာဇ-မင်းကြီး! ဧသော-ဤနာရဒရသေ့သည်၊ မံ-ကို၊ ဇဋ္ဌာသု စ-
 တို့၌လည်းကောင်း၊ ဂီဝါယ စ-၌လည်းကောင်း၊ အက္ကမိ-နင်းပြီ၊ အဟံ-သည်၊
 ဧတံ ကုဋုဇဋိလံ-ဤကောက်ကျစ်သော ရသေ့ကို၊ န ခမာပေမိ-သည်းမခံစေ
 နိုင်၊ ဝါ-မကန်တော့၊ မတောင်းပန်နိုင်၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ ဘန္တေ! ခမာပေ-
 ဟိ-လော၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုပါကုန်နှင့်၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ န
 ခမာပေမိ-နိုင်၊ ကုတိ-ဤသို့ပြန်ပြောပြီ။ “တေ-အရှင်ဘုရား၏၊ မုဒ္ဒါ-ဥးထိပ်
 သည်၊ သတ္တဓာ-ဖြာ၊ ဖလိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေဝိ-ပြောဆိုအပ်
 ပါသော်လည်း၊ န ခမာပေတိယေဝ-သည်းမခံစေသည်သာ၊ ဝါ-မကန်တော့၊
 မတောင်းပန်သည်သာ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုဒေဝိလရသေ့ကို၊ ရာဇာ-သည်၊ “တံ-
 သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရုစိယာ-အလိုဖြင့်၊ န ခမာပေဿသိ-သည်းခံစေလိမ့်
 မည် မဟုတ်၊ ဝါ-ကန်တော့၊ တောင်းပန်လိမ့်မည်မဟုတ်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 ဟတ္ထပါဒကုမ္ဘိဂီဝါသု-လက်ခြေဝမ်းဗိုက်လည်ပင်းတို့၌၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဂါဟာပေ-
 တွာ-ကိုင်စေ၍၊ နာရဒဿ-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ဩနမာပေသိ-အောက်
 သို့ ညွှတ်စေပြီ၊ ဝါ-ဥးတိုက်စေပြီ။ နာရဒေါပိ-သည်လည်း၊ “အာစရိယ-ဆရာ!
 ဥဋ္ဌေဟိ-ထလော၊ တေ-အရှင်အား၊ ခမာမိ-သည်းခံပါ၏၊ ဝါ-ခွင့်လွတ်ပါ၏၊”
 ကုတိ-သို့၊ ဝတော-၍၊ “မဟာရာဇ-မင်းကြီး! အယံ-ဤဒေဝိလရသေ့သည်၊
 ယထာမနေန-စိတ်အား လျော်သောအားဖြင့်၊ (စိတ်ရင်းအမှန်အားဖြင့်)၊ န
 ခမာပေတိ-သည်းခံစေသည် မဟုတ်၊ ဝါ-ကန်တော့၊ တောင်းပန်သည်မဟုတ်၊
 နဂရဿ-၏၊ အဝိဒူရေ-၌၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ သရော-အိုင်သည်၊ အတ္ထိ၊
 တတ္ထ-ထိုအိုင်၌၊ နံ-ထိုဒေဝိလရသေ့ကို၊ သီသေ-ဥးခေါင်း၌၊ မတ္တိကာပိဏ္ဍ-
 မြေစိုင်ခဲကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝါ-တင်၍၊ ဂလပ္ပမာဏေ-လည်မျိုအတိုင်းအရှည်

ရှိသော၊ ဥဒကေ-၌၊ ဌပါပေဟိ-တည်စေလော၊ ဝါ- ထားလော။” ကူတိ အာဟ။ ရာဇာ-သည်။ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကာရေသိ-ပြုစေပြီ။ နာရဒေါ-သည်။ ဒေဝိလံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “အာစရိယ! မယာ-တပည့်တော်သည်။ ကုဒ္ဒိယာ-တန်ခိုးကို၊ ဝိဿဌာယ-လွှတ်အပ်သော်၊ သူရိယသန္တာပေ-နေရောင်သည်။ ဥဌဟန္တေ-ပေါ်ထွက်လာလသော်၊ ဥဒကေ-၌၊ နိမုဇ္ဈိတွာ-ငုပ်၍၊ အညေန-အခြားသော၊ ဌာနေန-အရပ်ဖြင့်၊ ဥတ္တရိတွာ-ကူး၍၊ ဂစ္ဆေယျာသိ-သွားလော။” ကူတိ-သို့၊ အာဟ၊ သူရိယရံသီဟိ-နေရောင်ခြည်တို့ဖြင့်၊ သံဖုဌ-မတ္တောဝ-ထိအပ်ကာမျှသည်။ (သမာနောဝ-သော်သာ၊) တဿ-ထိုဒေဝိလရသေ၏။ မတ္တိကာပိက္ခော-မြေစိုင်ခဲ့သည်။ သတ္တဓာ-ဖြာ၊ ဖလိ-ကွဲပြီ၊ သော-ထိုဒေဝိလရသေသည်။ နိမုဇ္ဈိတွာ-ငုပ်၍၊ အညေန-အခြားသော၊ ဌာနေန-အရပ်ဖြင့်၊ ပလာယိ-ပြေးပြီ၊ ကူတိ-အတိတ်ဝတ္ထုအပြီးတည်း။

သတ္တာ-သည်။ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်တော်မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ရာဇာ-သည်။ အာနန္ဒော-အာနန္ဒာသည်။ အဟောသိ-ခဲ့ပြီ၊ ဒေဝိလော-သည်။ တိဿော-တိဿသည်။ (အဟောသိ)၊ နာရဒေါ-သည်။ အဟမေဝ-ငါဘုရားသည်သာ၊ (အဟောသိ)၊ ကူတိ ဧဝံ-သို့၊ တဒါပိ-၌လည်း၊ ဧသ (ဧသော)-ဤဒေဝိလသည်၊ ဒုဗ္ဗစောယေဝ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသည်သာ။” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တိဿတ္ထေရံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်တော်မူ၍၊ “တိဿ-တိဿ! ‘အသုကေန-ထိုမည်သူသည်၊ အဟံ-ကို၊ အက္ကုဋ္ဌော-ဆဲရေးအပ်ပြီ၊ အသုကေန-သည်။ (အဟံ-ကို)၊ ပဟ-ဋ္ဌော-ပုတ်ခတ်အပ်ပြီ၊ အသုကေန-သည်။ (အဟံ-ကို)၊ ဇိတော-အောင်အပ်ပြီ၊ ဝါ-အနိုင်ယူဖူးပြီ၊ အသုကော-သည်။ မေ-၏။ ဘဏ္ဍိ-ဥစ္စာကို၊ အဟာသိ-ခိုးဆောင်ဖူးပြီ၊’ ကူတိ-သို့၊ စိန္တန္တဿ-ကြံစည်သော၊ ဘိက္ခုနော နာမ-ရဟန်းမည်သူ၏။ ဝေရံ နာမ-ရန်မည်သည်၊ န ဝူသမ္ပတိ-မငြိမ်းအေးနိုင်၊ [ဘိက္ခုနော နာမ-သည်။ အဟံ ၊ပေ၊ အဟာသိ-ပြီ၊ ကူတိ-သို့၊ စိန္တန္တဿ-လသော်၊ ဝေရံ နာမ န ဝူသမ္ပတိ”ဟုလည်း ပေး။] ပန-အနွယ်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အနုပနယန္တဿေဝ-ရန်ငြိမ်းမဖွဲ့သောသူ၏သာ၊ (ဝေရံ နာမ-မည်သည်)၊ ဥပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေးနိုင်၏။” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ကုမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ဟော

တော်မူပြီ (ကိ)။ “အက္ခောန္တိံ ပေ၊ တေသုပသမ္ပတိ” တိ-ဟူ၍၊ (အဘာသိ)။

အက္ခောန္တိံ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ၊

ယေ စ တံ ဥပနယန္တိ၊ ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိ။

မံ-ငါကို၊ အက္ခောန္တိ-ဆဲရေးဖူးပြီ၊ မံ-ကို၊ အဝဓိ-ညှဉ်းဆဲပုတ်ခတ်ဖူးပြီ၊ မံ-ကို၊ အဇိနိ-အောင်ဖူးပြီ၊ ဝါ-အနိုင်ကျင့်ဖူးပြီ၊ မေ-၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာကို) အဟာသိ-ခိုးဆောင်ဖူးပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍)၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်၊ တံ-ထိုကောဓကို၊ ဝါ-ထိုရန်ငြိုးကို၊ ဥပနယန္တိ-ဖွဲ့ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝေရံ-ရန်သည်၊ န သမ္ပတိ-မငြိမ်းအေးနိုင်။

အက္ခောန္တိံ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ၊

ယေ စ တံ နုပနယန္တိ၊ ဝေရံ တေသုပသမ္ပတိ။

မံ-ကို၊ အက္ခောန္တိ-ပြီ၊ မံ-ကို၊ အဝဓိ-ပြီ၊ မံ-ကို၊ အဇိနိ-ပြီ၊ မေ-၏၊ (သန္တကံ-ကို) အဟာသိ-ပြီ၊ (ဣတိ-၍)၊ ယေ-တို့သည်၊ တံ-ကို၊ နုပနယန္တိ (န+ဥပနယန္တိ)-မဖွဲ့ကုန်၊ တေသံ-တို့၌၊ (ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော) ဝေရံ-သည်၊ ဥပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေးနိုင်၏၊ (တစ်နည်း) တေသု-တို့၌၊ (ဥပ္ပန္နံ-သော)၊ ဝေရံ-သည်၊ ဥပသမ္ပတိ-၏။ [ရှေ့နည်း “တေသံ+ဥပသမ္ပတိ၊ နောက်နည်း “တေသု+ဥပသမ္ပတိ”ဟုဖြတ်။]

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ အက္ခောန္တိတိ-ကား၊ အက္ခောသိ-ဆဲရေးပြီ၊ အဝဓိ-တိ-ကား၊ ပဟရိ-ပုတ်ခတ်ပြီ၊ အဇိနိတိ-ကား၊ ကုဋသက္ခိဩတာရဏေန ဝါ-ကောက်ကျစ်သော သက်သေကို သွင်းချခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါဒပ္ပဋိဝါဒေန ဝါ-မိမိဝါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဝါဒအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိပြောဆိုအပ်သော စကားကို ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းအားဖြင့်သော်

ကုဋသက္ခိဩတာရဏေန။ ။ ကုဋေ+သက္ခိ ကုဋသက္ခိ၊ ဩတာရိယတေ ဩတာရဏံ-ကျရောက်စေခြင်း၊ သွင်းချခြင်း၊ ကုဋသက္ခိနော-ကောက်ကျစ်သော သက်သေကို+ဩတာရဏံ ကုဋသက္ခိဩတာရဏံ။

ဝါဒပ္ပဋိဝါဒေန။ ။ ဝဇ္ဇတေတိ ဝါဒေါ-ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ ပဋိပက္ခော+ဝါဒေါ ပဋိဝါဒေါ၊ ဝါဒဿ+ပဋိဝါဒေါ ဝါဒပ္ပဋိဝါဒေါ-မိမိပြောဆိုအပ်သော စကား၏+

လည်းကောင်း၊ ကရုဏုတ္တရိယကရဏေန ဝါ-မိမိပြုအပ်သောအမှုထက် လွန်ကဲစွာ ပြုအပ်သောအမှုအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ကရုဏုတ္တရိယကရဏေန ဝါ-မိမိပြုအပ်သော အကြောင်းထက် လွန်ကဲသော အကြောင်းကို ပြုခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊] အဇေသိ-အောင်ဖူးပြီ၊ ဝါ-နိုင်ဖူးပြီ၊ အဟာသိ မေတိ-ကား၊ မမ-ငါ၏။ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပတ္တာဒီသု-သပိတ်အစရှိသော ဝတ္ထုတို့တွင်၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုကိုပင်၊ အဝဟရိ-ခိုးဆောင်ဖူးပြီ။ [အဟာသိကား ဟရ+ဤ၊ အာဤအာဒီသု ဟရဿာ(မောင်-၆, ၂၁) သုတ်၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ရကို အာပြု၊ သလာ၍ ပြီးသည်။] ယေ စ တန္တိ-ကား၊ ယေကေစိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသို့ အလုံးစုံကုန်သော၊ ဒေဝါ ဝါ-နတ်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ မနုဿာ ဝါ-လူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ-ရသေ့ရဟန်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အက္ကောစ္ဆိ မန္တိအာဒိ-ဝတ္ထုကံ-အက္ကောစ္ဆိ မံအစရှိသော မှီရာရှိသော၊ တံ ကောဓံ-ထိုကောဓကို၊ ဝါ-ထိုရန်ငြိုးကို၊ [ဝေဌေတွာ ဥပနယန္တိတို့စပ်၊] သကဋ္ဌဓုရံ-လှည်းဥားကို၊ [သကဋ္ဌဿ+ဓုရော သကဋ္ဌဓုရော-လှည်း၏+အဥးဖြစ်သော လှည်းထမ်းပိုးကြီး၊] နဒ္ဓိယာ-သားရေကြီးဖြင့်၊ ပုနပျုနံ-အထပ်ထပ်၊ ဝေဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဥပနယန္တိ ဝိယ-ဖွဲ့တုပ်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပူတိမစ္ဆာဒီနိ-ငါးပုပ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-ငါးပိအစရှိသည်တို့ကို၊ ကုသာဒီဟိ-သမန်းမြက်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ဝေဌေတွာ-၍၊ ဥပနယန္တိ ဝိယ-ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (တထာ-တူ၊) ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ဝေဌေတွာ-ရစ်ပတ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍၊ ဥပနယန္တိ-ဖွဲ့ကြကုန်၏၊ [ဥပ+နဟ+ယ+အန္တိ၊ ယနှင့် ဟကို ရှေ့နောက်ပြန်၊] တေသံ-ထိုရဟန်း နတ်လူ၊ ခပ်သိမ်း

ဆန့်ကျင်ဘက် စကားတည်း၊ (ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်း)။

ကရုဏုတ္တရိယကရဏေန။ ။ ဥတ္တရံယေဝ ဥတ္တရိယံ၊ [ဣယပစ္စည်း သွတ္တ၊] ကရဏတော+ဥတ္တရိယံ ကရုဏုတ္တရိယံ-မိမိပြုအပ်သောအမှုထက်+လွန်ကဲသော ပြုမှုတည်း၊ ကရုဏုတ္တရိယဿ+ကရဏံ ကရုဏုတ္တရိယကရဏံ။ ကာရုဏုတ္တရိယကရဏံလည်း နည်းတူ။

သူတို့၏။ သင်္ကတံ-တစ်ကြိမ်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ ဝေရံ-ရန်သည်။ န သမ္မတီတိ-
 ကား၊ န ဝူပသမ္မတိ-မငြိမ်းအေးနိုင်။ ယေ စ တံနုပနယုန္တီတိ-ကား၊ အသတိ-
 ယာ-သတိကင်းသဖြင့်၊ (သတိမထားသဖြင့်၊) အမနသိကာရဝသေန ဝါ-နှလုံး
 မသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မပစ္စဝေက္ခဏာဒိဝသေ-
 န ဝါ-ကံကို ဆင်ခြင်ခြင်းအစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အက္ခောသာဒိဝတ္ထုကံ-အက္ခောသအစရှိသော
 မှီရာအကြောင်းရှိသော၊ တံ ကောဓံ-ထိုကောဓကို၊ ဝါ-ထိုရန်ပြီးကို၊ [န ဥပ-
 နယုန္တိ ဝမ်း] တယာပိ-သင်သည်လည်း၊ ပုရိမဘဝေ-ရှေးဖြစ်သော ဘဝ၌၊
 ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ နိဒ္ဒေါသော-အပြစ်မရှိသူသည်၊ ဝါ-ကို၊
 အတ္တုဋ္ဌော-ဆဲရေးအပ်ဖူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ပဟဋ္ဌော-ပုတ်ခတ်
 အပ်ဖူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ ကုဋသက္ခိ-ကောက်ကျစ်သော သက်သေကို၊
 (မတရားသက်သေကို)၊ ဩတာရေတွာ-သွင်းချ၍၊ ဇိတော-အောင်အပ်ဖူး
 သည်၊ ဘဝဿတိ-မည်၊ တေ-သင်သည်၊ ပသယု-လွှမ်းမိုး၍၊ ကဿစိ-တစ်စုံ
 တစ်ယောက်၏၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဥစ္စာသည်၊ ဝါ-ကို၊ အတ္ထိန္တံ-လူယူအပ်
 ဖူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နိဒ္ဒေါသော-အပြစ်မရှိသူသည်၊
 ဟုတ္တာပိ-ဖြစ်၍လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အက္ခောသာဒိနိ-အဆဲခံရခြင်း
 အစရှိသော ဒုက္ခတို့သို့၊ ပါပဏာသိ-ရောက်ရ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့တွေး၍၊ န
 ဥပနယုန္တိ-မဖွဲ့ကုန်၊ တေသု-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ-ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ (တစ်နည်း) ဥပ္ပန္နံပိ-ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝေရံ-ရန်သည်၊
 ဣမိနာ အနုပနယုနေန-ဤမဖွဲ့ခြင်းကြောင့်၊ [ဝူပသမ္မတိ၌ဝမ်း] နိရိန္ဒနော-
 လောင်စာမရှိသော၊ ဇာတဝေဒေါ-မီးသည်၊ ဝူပသမ္မတိ ဝိယ-ငြိမ်းအေးသကဲ့သို့၊
 (တထာ-တူ) ဝူပသမ္မတိ-ငြိမ်းအေးရ၏၊ ဣတိ- ဤတွင်အပြီးအဆုံးတည်း။

ဒေသနာပရိယောသာနေ-၌၊ သတသဟဿဘိက္ခု-တစ်သိန်းသော
 ရဟန်းတို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလဒါနိ-သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသည်တို့သို့၊
 ပါပဏိသု-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဓမ္မဒေသနာ-ဟောအပ်သော တရားတော်သည်၊
 မဟာဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ သာတ္ထိကာ-အကျိုးနှင့် တကွ

ဖြစ်သည်။ ဝါ-အကျိုးရှိသည်။ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။ ဒုဗ္ဗစောပိ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသော တိဿရဟန်းသည်လည်း၊ သုဗ္ဗစောယေဝ-လွယ်ကူစွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသူသည်သာ၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ-တိဿတ္ထေရဝတ္ထု အပြီးတည်း။ [ဤတိဿထေရ်သည် နောင်အခါ သံ-၂, ၈၇၌ လာသော တိဿသုတ်တော်ကို နာယူရသဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်။-ထေရ်၊ ၄-၁, ၁၃၂။]

တိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီး၏။

၄-ကာဠယက္ခိနိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

န ဟိ ဝေရေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တောလသော၊ ဝါ-စဉ်၊ အညတရံ-တစ်ယောက်သော၊ ဝဉ္စိတ္ထိ-မြို့သောမိန်းမကို (အမြို့မကို)၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ကိရ-ချဲ့ဉှားအံ့၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ ကုဠုမ္ပိကပုတ္တော-သူကြွယ်၏ သားသည်၊ ပိတရိ-အဖေသည်၊ ကာလကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိလသော်၊ ဝါ-သေပြီးလသော်၊ ခေတ္တေ စ-လယ်၌လည်းကောင်း၊ ယရေ စ-အိမ်၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗကမ္မာနိ-အလုံးစုံသော အလုပ်တို့ကို၊ အတ္တနာဝကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ မာတရံ-အမိကို၊ ပဋိဇဇိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုသူကြွယ်သား၏၊ မာတာ-အမေသည်၊ “တာတ-ငါ့သား! တေ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကုမာရိကံ-သတိုးသမီးကို၊ အာနေဿာမိ-ဆောင်ပေးအံ့၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြောပြီ။ အမ္မ-အမေ! ဧဝံ-သို့၊ မာ ဝဒေထ-မပြောပါကုန်နှင့်၊ အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်ဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ တုမေ-တို့ကို၊ ပဋိဇဇိဿာမိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပါမည်၊ ဣတိ-ပြောပြီ။ တာတ-ငါ့သား! ခေတ္တေ စ-လယ်၌လည်းကောင်း၊ ယရေ စ-အိမ်၌လည်းကောင်း၊ ကိစ္စံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ တွမေဝ-သင်သည်သာ၊ ကရောသိ-ပြုနေရ၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ မယံ-၏၊ စိတ္တသုခံ နာမ-စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အာနေဿာမိ-ဆောင်ပေးအံ့၊ ဣတိ-ပြောပြီ။ သော-ထိုသူကြွယ်၏သားသည်၊ ပုနပျုနံ-အထပ်ထပ်၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-ပယ်မြစ်၍၊

တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ။ သာ-ထိုအမေသည်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ကုလံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ ဂန္ဓကာမာ-သွားခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဂေဟာ-အိမ်မှ၊ နိက္ခမိ-ထွက်ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုအမေကို၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ “ကတရံ ကုလံ-အဘယ်အမျိုးသို့(အဘယ်အိမ်သို့)၊ ဂစ္ဆထ-သွားကုန်မည်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-မေး၍၊ “အသုကကုလံ နာမ-ထိုမည်သောအမျိုးသို့၊ ဝါ-ထိုမည်သော အိမ်သို့၊ (ဂစ္ဆမ-ကုန်အံ့)” ဣတိ၊ ပုတ္တော-အပ်သော်၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုးသို့၊ (ထိုအိမ်သို့)၊ ဂမနံ-သွားခြင်းကို၊ ပဋိသေဓေတ္တာ-တားမြစ်၍၊ အတ္တနော-မိမိသည်၊ အဘိရုစိတံ-အလွန်နှစ်သက်အပ်သော၊ ကုလံ-အမျိုးကို၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြီ။ သာ-ထိုအမေသည်၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုးသို့(ထိုအိမ်သို့)၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကုမာရိကံ-ကို၊ ဝါရေတ္တာ-တောင်းရမ်း၍၊ ဒီဝသံ-နေ့ကို၊ ဝဝတ္ထပေတ္တာ-ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်၍၊ တံ-ထိုအမျိုးသမီးကို၊ (ဂေဟံ-သို့) အာနေတ္တာ-ဆောင်၍၊ တဿ-ထိုသား၏၊ ယရေ-အိမ်၌၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဝါ-ထားပြီ။ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ ဝဉ္စာ-အမြဲမသည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုသားကို၊ မာတာ-သည်၊ “ပုတ္တ-ငါ့သား! တွံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရုစိယာ-အလိုဆန္ဒဖြင့်၊ ကုမာရိကံ-ကို၊ အာဏာပေသိ-အတောင်းခိုင်းခဲ့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ ဝဉ္စာ-အမြဲမသည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ပြီ၊ အပုတ္တကံ-သား၊ သမီးမရှိသော၊ ကုလံ စ နာမ-အမျိုးမည်သည်လည်း၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီးတတ်၏၊ ပဝေဏီ-အစဉ်အဆက်

ဝဉ္စာ။ ။ ဝဉ္စာသဒ္ဒါ ကိုယ်ဝန်မယူနိုင်သော (သားသမီးအဖတ်မတင်သော) မိန်းမ(အမြဲမ)ကို ဟော၏၊ ထိုသို့သော မိန်းမမြဲ၏ ဝမ်း၌ ကိုယ်ဝန်ကား တည်၏၊ သို့သော် သန္ဓေသား၏ အကုသိုလ်ကံကြောင့် လေနှင့် ပိုးဖျက်သဖြင့် မိန်းမမြဲဝမ်း၌ တည်သောသန္ဓေသား ပျက်ရသည်(ဝိ. ၄-၂, ၆၄)။ “ဝေါ ပုတ္တော+ဈော နဋ္ဌော ဧတိ-ဿာတိ ဝဉ္စာ၊ [ဝ+ဈ၊ နိဂ္ဂဟိတံလာ၊ ဥပြု၊-ဓမ္မဋီ၊ ဧဋီ။] ဝနတိ ယာစတိ ပုတ္တန္တိ ဝဉ္စာ၊ [ဝန+ဈ၊ နကို နိဂ္ဂဟိတံပြု၊] ဝဓတိ ပုတ္တံ ဖလံ ဝါ ဟနတိတိ ဝဉ္စာ၊ [ဟန+ဈ၊ ဟနကို ဝဓပြု၊ ဈကို ဈပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံလာ၊-သီဋီသစ်-၁, ၃၉၅။] သိနေဟဝသေန ပုရိသံ ဗန္ဓတိတိ ဝဉ္စာ၊ [ဗန္ဓ+ယ၊ ဗကို ဝပြု၊ နကို ဥပြု၊ ဈကို ဈပြု-ထောမ၊ ဓာတွတ္ထ၊ ပါရာဘာ-၃, ၃၇၁။]”ဟုပြု။

ပဝေဏီ။ ။ ပဝေဏတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ (ဆက်ကာ ဆက်ကာ

သည်။ (ဆွေစဉ်မျိုးဆက်သည်)။ န ဗဒ္ဓိယတိ-ဆက်စပ်မှုကို မပြုနိုင်၊ (မဆက်စပ်နိုင်)။ တေန-ထိုကြောင့်၊ တေ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အညံ-အခြားသော၊ ကုမာရိကံ-ကို၊ အာနေမိ-ဆောင်ပေးမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ တေန-ထိုသားသည်။ “အဗ္ဗ-အမေ! အလံ-တော်ပြီ” ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနာပိ-ပြောအပ်ပါသော်လည်း၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ကထေသိ-ပြောပြီ၊ ဝဉ္စိတ္ထိ-မြို့သောမိန်းမသည်၊ တံကထံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ “ပုတ္တာ နာမ-သားသမီးတို့မည်သည်၊ မာတာပိတုနံ-မိဘတို့၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ အတိက္ကမိတုံ-ကျော်လွန်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-လွန်ဆန်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဣဒါနိ-၌၊ အညံ-သော၊ ဝိဇာယိနိ-သားသမီးမွေးဖွားနိုင်သော၊ ဣတ္ထိ-ကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ မံ-ကို၊ ဒါသိ-ဘောဂေန-ကျွန်မအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ကျွန်မလို သုံးနှုန်းဆက်ဆံခြင်းမျိုးဖြင့်၊ ဘုဒ္ဓိဿတိ-အသုံးပြုလိမ့်မည်၊ (ဆက်ဆံလိမ့်မည်)။ အဟံ-သည်၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ ကုမာရိကံ-ကို၊ ယန္တုန အာနေယျံ-အကယ်၍ ဆောင်ယူပေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ ဧကံ-သော၊ ကုလံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ကုမာရိကံ-ကို၊ ဝါရေတွာ-တောင်းရမ်း၍၊ “အဗ္ဗ-အမေ! ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝဒေသိ-ပြောဆိုဘိသနည်း” ဣတိ-သို့ပြော၍၊ တေဟိ-ထိုအမျိုးတို့သည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ (သမာနာ-လသော်)။ “အဟံ-ကျွန်မသည်၊ ဝဉ္စော-အမြဲမတည်း၊ အပုတ္တကံ-သော၊ ကုလံ နာမ-မည်သည်၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီးတတ်၏၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ မိတာ ပန-သမီးသည်ကား၊ ပုတ္တံ ဝါ-သားကိုသော်လည်းကောင်း၊ မိတရံ ဝါ-သမီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဝါ-သော် ကုဋမ္ပိကဿ-သူကြွယ်

ဖြစ်တတ်သောကြောင့်) ပဝေဏီ၊ [ပ+ဝေဏ+ဣ+ဤ၊-ပါရာဘာ-၁၊ ၅၃၁။]

ဗဒ္ဓိယတိ ။ ။ “ဗဒ္ဓိယတိ၊ ဗဒ္ဓိယတိ”ဟု ၂မျိုးတွေ့ရ၏။ “န ဗဒ္ဓိယတိ န သမ္ပဇ္ဇတိ(ဒီဋီ-၄၉)။ န ဗဒ္ဓိယတိ၊ ဧကာဗဒ္ဓံ ဟောတိ(ဝိမတိ-၁၊ ၂၇၇)”ဟူသော အဖွင့်များအရ ၂မျိုးလုံး ကတ္တုရုပ်ချည်းဖြစ်၏။ ဗဒ္ဓိဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဓာတ်၏အနက်၌ ဤယပစ္စည်းသက်၊ (တစ်နည်း) ဗဒ္ဓဓာတ်နောင် စုရာဒိဏယပစ္စည်းသက်၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် အ-ကို ဤပြုဟု ကြံ။ (သမ္မောဘာ-၁၊ ၇၆၊ သမ္မောဘာ-၂၊ ၅၀၁)

၏။ သာမိနီ-အရှင်သခင်မသည်။ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။ မယံ-ကျွန်မ၏။ သာမိ-ကဿ-လင်အား။ နံ-ထိုအမျိုးသမီးကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊” ကူတိ-သို့၊ ယာစိ-တွာ-တောင်း၍၊ သမ္ပဋိတ္တာပေတွာ-လက်ခံစေ၍၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ သာမိကဿ-လင်၏။ ယရေ-အိမ်၌၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဝါ-ထားပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿာ-ထိုအမြဲမ၏။ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟော-သိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “အယံ-ဤသူမသည်၊ ပုတ္တံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓိတရံ ဝါ-ကောင်း၊ သစေ လဘိဿတိ-အကယ်၍ရအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အယ-မေဝ-ဤအမျိုးသမီးသည်သာ၊ ကုဋ္ဌမ္ပဿ-ဥစ္စာ၏။ ဝါ-အိမ်၏။ သာမိနီ-အရှင်သခင်မသည်။ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလသော်၊ [ယထာ-ဖြင့်၊ (ကရောန္တေ-ပြုလသော်)]”ဟုလည်း လက္ခဏပုဒ် သီးခြား ထည့်ပေးနိုင်သည်။] ဒါရကံ-ကလေးကို၊ န လဘတိ-မရ၊ တထေဝ-ထိုအခြင်း အရာအားဖြင့်သာ၊ (ထိုအတိုင်းသာ)၊ နံ-ထိုသတိုးသမီးကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ကူတိ-သို့အကြံဖြစ်ပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုသတိုးသမီးကို၊ သာ-ထိုအမြဲမသည်၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ (ကိ)။ “အမ္မ-အမိ! (ညီမလေး!)၊ ယဒါ-

ကုဋ္ဌမ္ပဿ။ ။ ဇေနဟိ ကောဋီယတိ ပဝတ္တိယတိတိ ကုဋ္ဌမ္ပ၊ ခြေငှချောင်းသတ္တဝါ၊ လယ်၊ အိမ်၊ မယား၊ ကွန်စသော သက်ရှိ သက်မဲ့ဥစ္စာကို ရ၏။ [ကုဋ္ဌ+ဗ၊ ကုဋ္ဌကို ဥမုက်ပြု(မောဂ်-၇၊ ၁၂၂)၊ ဓမ္မဋီ-၁၃၌ ကုဋ္ဌ+ဥမ”ဟု ဆို၏။] ထောမ၌ ထိုအနက်များ အပြင် “အိမ်နေမိသားစု၊ ဆွေမျိုး၊ အဆက်အနွယ် ကုဋ္ဌမ္ပဂြိုဟ်”ဟူသော အနက်ဟောကြောင်းကို ဆို၏။

ဆက်ဥးအံ့-ရှေ့၌ “ကုဋ္ဌမ္ပိကဿ”ဟု ရှိခဲ့၍ ဤ၌ “ကုဋ္ဌမ္ပဿ”ဟု ရှိခြင်းမှာ ရှေ့နောက်မညီပါ။ ဝိ-၁၊ ၁၀၇-၈၊ ဇာ. ၄-၄၆၇ စသည်တို့၌ “ကုဋ္ဌမ္ပဿ”ဟုချည်း ရှိ၏။ “အယံ ပုတ္တံ လဘိတွာ ကုမဿ ဂေဟဿ ကုဿရာ ဘဝိဿတိပေတ. ၄-၃၀)၌လည်း ကုဋ္ဌမ္ပဿ၏ အနက်ဖြစ်သော “ဂေဟဿ”ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကုဋ္ဌမ္ပဿ”ဟု ရှိခြင်းသာ ပိုကောင်း၏။ “ဂေဟဿ”ဟု ရှိပုံကို ထောက်၍ “ကုဋ္ဌမ္ပဿ-အိမ်၏”ဟု အနက်ပေးသင့်ကြောင်းလည်း ထင်ရှား၏။ ကုဋ္ဌမ္ပိကဿကို “ကုဋ္ဌမ္ပမေဝ ကုဋ္ဌမ္ပိကံ”ဟု သုတ္တတဒ္ဒိတိကြိလျှင်ကား သဒ္ဒါချင်း ထပ်တူမကျသော်လည်း အနက်ချင်း ထပ်တူကျနိုင်သည်။ သို့သော် “ကုဋ္ဌမ္ပဿ”ဟု ရှိသလောက်ကား မရှင်းပါ။

အကြင်အခါ၌၊ တေ-၏။ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်း၌၊ ဂဗ္ဘော-ကိုယ်ဝန်သည်၊ ပတိဋ္ဌာတိ-တည်၏။ အထ-၌၊ မေ-အား၊ အာရောစေယျာသိ-ပြောလော၊” ဣတိ (အာဟ)။ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပါပြီဟု၊ ပဋိဿုဏိတွာ-ရှေးရုနားထောင်၍၊ ဝါ-ဝန်ခံကတိပေး၍၊ ဂဗ္ဘော-ကိုယ်ဝန်သည်၊ ပတိဋ္ဌိတေ-တည်လသော်၊ တဿာ-ထိုအမြဲမအား၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ သာ-ထိုအမြဲမသည်၊ ဣတရိဿာ-အခြားသော သတိုးသမီးငယ်အား၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ယာဂုဘတ္တံ-ယာဂု(ဆန်ပြုတ်),ထမင်းကို၊ ဒေတိ-ပေး၏။ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုသတိုးသမီးအား၊ အာဟာရေနဝ-အစာအာဟာရနှင့်သာ၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဂဗ္ဘပါတနဘေသဇ္ဇံ-ကိုယ်ဝန်ကျကြောင်းဆေးကို၊ (ကိုယ်ဝန်ကျဆေးကို)၊ [ဂဗ္ဘော ပတတိ ဧတေနာတိ ဂဗ္ဘပါတနံ(သာရတ္ထ-၂,၂၇၄)၊ ဂဗ္ဘပါတနဉ္စ+တံ+ဘေသဇ္ဇာတိ ဂဗ္ဘပါတနဘေသဇ္ဇံ၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ဂဗ္ဘော-ကိုယ်ဝန်သည်၊ ပတိ-ကျပြီ။ ဒုတိယမ္ပိ-၂ကြိမ်မြောက်လည်း၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပတိဋ္ဌိတေ-သော်၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ ဣတရာ-အခြားသောအမြဲမသည်၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ပါတေသိ-ကျစေပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသတိုးသမီးကို၊ ပဋိ-ဝိဿကိတ္ထိယော-အိမ်နီးချင်းမိန်းမတို့သည်၊ “ကစ္စိ-နည်း? တေ-၏။ သပတ္တိ-

ယာဂုဘတ္တံ။ ။ ယာတီတိ ယာဂု၊ ပေယျာ(ယာ+ဂု၊-မောက်-၇၊ ၃၇)၊ ယာပနံ ဂစ္ဆတိ ဣမာယာတိ ယာဂု(ပါစိယော-၇၁)၊ ယူယတေ မိဿိယတေတိ ယာဂု(ယု+ဂု၊-ကပ္ပဒ္ဒုမ၊ ဓာန်ဋီ-၄၆၅)၊ အာရောဂျံ ယဇတိ ကရောတီတိ ယာဂု(ယဇ+ဣ၊-ဂဠုန်-၄၉)၊ ယာဂု စ+ဘတ္တံ စ ယာဂုဘတ္တံ။

ပဋိဝိဿကိတ္ထိယော။ ။ ပဋိဝိဿကေတိ သာမန္တယရဝါသိကေ(ဝိ. ၄-၃၊ ၈၈)၊ ပဋိမူခံ အတ္တနော ဂေဟံ ဝိသန္တိ ပဝိသန္တိ ပဋိဝိဿကာတိ ဂုတ္တေ အာသန္နဂေဟ-ဝါသိကာ ဂဟေတဗ္ဗာ(ပါစိယော-၆၉)။ “ပဋိဝိဿကာ+ဣတ္ထိယော ပဋိဝိဿကိ-တ္ထိယော”ဟု ဆက်။

သပတ္တိ။ ။ သမာနော+ပတိ ဧတိဿာတိ သပတ္တိ၊ သမာန+ပတိ+ဤ၊ သမာနဿ ပက္ခာဒိသု ဝါ(မောက်-၃၊ ၈၃)သုတ်ဖြင့် သမာနကို သပြု၊ တဒ္ဓေဘော်လာ၊ (မောက်. နိ-၁၊ ၅၀၃၊ ကဏ်. ဘာ-၂၊ ၇၀)။ ဤအဆိုကို ကြည့်၍ “သပတ္တိ”ဟု ရှိရမည်၊ “သပတ္တိ” ဟု မရှိရ။

တူသောလင်ရှိသော မိန်းမသည်၊ ဝါ-မယားပြိုင်သည်၊ အန္တရာယ်-အန္တရာယ်
ကို၊ ကရောတိ-ပြုသလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိသု-မေးကုန်ပြီ။ သာ-ထိုသတိုး
သမီးသည်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေတွာ-ပြောကြား၍၊ “အန္တ-
ဗာလေ-အို...ဉာဏ်အမြင်ကန်းသည့် အမိုက်မ! (ဟဲ့...နလပိန်းတုံးမ!)
ကသွာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ အကာသိ-နည်း? အယံ-ဤအမြဲမသည်၊ တဝ-
သင်၏၊ ဣဿရိယဘယေန-စိုးမိုးပိုင်ဆိုင်သူ၏အဖြစ်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊
ဂဗ္ဘဿ-ကိုယ်ဝန်၏၊ ပါတနဘေသဇ္ဇံ-ကျကြောင်းဆေးကို၊ ယောဇေတွာ-
ဖော်စပ်၍၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ တေ-၏၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပတတိ-
ကျ၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ **အကတ္ထ**-မပြုကုန်နှင့်” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-
အပ်သည်၊ (သမာနာ-သော်) တတိယဝါရေ-တတိယအကြိမ်၌၊ န ကထေသိ-
မပြောတော့။ အထ-၌၊ သာ-ထိုအမြဲမသည်၊ ဣတရိဿာ-အခြားသော သတိုး
သမီး၏၊ ဥဒရံ-ဗိုက်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ကသွာ-ကြောင့်၊ မယံ-အား၊ ဂဗ္ဘဿ-၏၊
ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ-တည်သည်၏အဖြစ်ကို၊ န ကထေသိ-မပြော သနည်း?” ဣတိ-
သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “တွံ-သည်၊ မံ-ကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ ဝဇ္ဇေတွာ-လှည့်
စား၍၊ ဒွေ ဝါရေ-၂ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ဂဗ္ဘံ-ကို၊ ပါတေသိ-ကျစေပြီ၊ ကိမတ္ထံ-
အဘယ်အကျိုးငှာ၊ တုယံ-အား၊ ကထေမိ-ပြောရမည်နည်း” ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-
အပ်သော်၊ “ဒါနိံ-ယခုအခါ၌၊ နဌာ-ပျက်စီးသည်၊ အမှီ-ဖြစ်၏” ဣတိ-သို့၊
စိန္တေတွာ-၍၊ တဿာ-ထိုသတိုးသမီးအား၊ ဝါ-၏၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ခြင်းကို၊
ဩလောကေန္တိ-ကြည့်လျက်၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပရိဏတေ-ရင့်လသော်၊ ဩကာ-
သံ-အခွင့်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဘေသဇ္ဇံ-ကိုယ်ဝန်ကျဆေးကို၊ ယောဇေတွာ-
၍၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပရိဏတတ္တာ-ရင့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ပတိတုံ-ကျခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ တိရိယံ-ကန့်လန့်၊
နိပတိ-ကျပြီ၊ ခရာ-ကြမ်းတမ်း(ပြင်းထန်)သော၊ ဝေဒနာ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊
ဇီဝိတသံသယံ-(ရှင်မလား၊ သေမလားဟု) အသက်၌ ယုံမှားခြင်းသို့(အသက်

အကတ္ထ။ ။ ကရ+ဩ+တ္ထ၊ ဓာတ်အစ၌ အ-လာ၊ ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်
ဓာတွန်ရံနှင့် ဩပစ္စည်းကိုလည်း ချေ(ရူဇီ-၂၀၃)။

ကို စိုးရိမ်ရခြင်းသို့)၊ [ဇီဝိတေ+သံသယော ဇီဝိတသံသယော၊-ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၁၉၆။] ပါပုဏိ-ရောက်ပြီ။ သာ-ထိုသတိုးသမီးသည်။ “တယာ-သည်၊ နာသိတာ-ဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ အမှီ-ဖြစ်၏၊ တွမေဝ-သင်သည်သာ၊ မံ-ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ တွမေဝ-သည်သာ၊ တယောပိ ဝါရေ-၃ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်လည်း၊ ဒါရကေ-ကလေးတို့ကို၊ နာသေသိ-ပျက်စီးစေခဲ့ပြီ၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးခဲ့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ နဿာမိ-ပျက်စီးရတော့မည်၊ ဒါနိ-၌၊ ဣတော-ဤဘဝမှ၊ စုတာ-စုတေသည်၊ ဝါ-သေသည်၊ (သမာနာ-သော်၊) ယက္ခိနီ-ဘီလူးမသည်၊ ဟုတွာ၊ တဝ-၏၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ ခါဒိတုံ-ခဲစားခြင်းငှာ၊ သမတ္ထာ-စွမ်းနိုင်သူမသည်၊ ဟုတွာ၊ နိဗ္ဗတ္တေယျံ-ဖြစ်ရပါစေသား၊” ဣတိ-သို့၊ ပတ္တနံ-ဆုတောင်းခြင်းကို၊ ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ တသ္မိယေဝ ဂေဟေ-ထိုအိမ်၌ပင်၊ မဇ္ဇာရီ-ကြောင်မသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ။ ဣတရမ္မိ-

ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ။ ဖြစ်ခြင်းကြိယာတစ်ခုတည်းကိုပင် “ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ”ဟု ခွဲဆိုသော အဘေဒဘေဒပုစ္ဆာရ(မကွဲသော်လည်း ခွဲဆိုသောနည်း)အားဖြင့် အထက်၌ ပေးခဲ့သည်။ ဤအလို နိဗ္ဗတ္တိသည် နိပုဗ္ဗ ဝတ္ထု(ဝတု)ဓာတ်၊ ဤဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသော အာချာတ်ပုဒ်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ ဟုတွာ၌ လက္ခဏအနက်၊ ဟိတ်အနက်ကြံ၍ “မဇ္ဇာရီ-၏၊ [နိဗ္ဗတ္တိနှင့် ဟိတ်အနက်ဟော ဟုတွာ၌စပ်၊] ဝါ-သည်၊ [လက္ခဏအနက်ဟော ဟုတွာ၌ လက္ခဏဝန္တစပ်၊] ဟုတွာ-ဖြစ်လသော်၊ (အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ ဤနည်း၌ ဟုတွာ၏ ကတ္တားသည် “မဇ္ဇာရီ”တည်း၊ “ဟောတိ”ဟူသော ထည့်ပါ၌ကြိယာ၏ ကတ္တားကား “နိဗ္ဗတ္တိ”တည်း၊ ဤသို့ ကတ္တားမတူသောကြောင့် ဟုတွာ၌ တွာပစ္စည်းကို ပုဗ္ဗကာလေစသော သုတ်ရင်းဖြင့် မသက်ဘဲ “တုနတွာနတွာ ဝါ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်သက်၊ နိဗ္ဗတ္တိလည်း “နိပုဇ္ဇနံ နိဗ္ဗတ္တိ၊ [နိ+ပဒ+တိ၊ ပကို ဗပြု၊] (တစ်နည်း) နိဗ္ဗတ္တနံ နိဗ္ဗတ္တိ၊ [နိ+ဝတု+တိ]”ဟု ပြုရသော ဘောဟောကိတ်ပုဒ်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ ဟုတွာအရ ပဋိသန္ဓေအခါဖြစ်ခြင်း၊ နိဗ္ဗတ္တိအရ ပဝတ္တိအခါ ဖြစ်ခြင်းကို ယူ၍၊ “မဇ္ဇာရီ-သည်၊ ဟုတွာ-ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပဝတ္တိ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပြီ”ဟုပေး။

တစ်နည်း။ ။ ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသာ ပို၍ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို

အခြားသော အမြဲမကိုလည်း၊ သာမိကော-လင်သည်၊ ဂဟေတွာ-ဆွဲကိုင်၍၊ “တယာ-သည်၊ မေ-၏၊ ကုလူပစ္ဆေဒေါ-အမျိုးကို ပြတ်စေခြင်းကို၊ ဝါ-အမျိုး ဖြတ်ခြင်းကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ကပ္ပရဇ္ဈကာဒိဟိ-တံတောင်၊ ဒူးအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သုပေါထိတံ-ကောင်းစွာ ထောင်းထုအပ် သည်မည် လောက်အောင်၊ ပေါထေသိ-ထောင်းထုပြီ။ သာ-ထိုအမြဲမသည်၊ တေနေဝ အာဗာဓေန-ထိုအနာကြောင့်ပင်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအိမ်၌ပင်၊ ကုက္ကုဋီ-ကြက်မသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ပြီ။

ကုက္ကုဋီ-သည်၊ န စိရသေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ အဏ္ဍာနိ-ဥတို့ကို၊ ဝိဇာ-ယိ-ပေါက်ဖွားပြီ၊ (ဥပြီ)၊ မဇ္ဇာရီ-ကြောင်မသည်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ တာနိ အဏ္ဍာနိ-ထိုဥတို့ကို၊ ခါဒိ-ခဲစားပြီ။ ဒုတိယမ္ပိ-၂ကြိမ်မြောက်လည်းကောင်း၊ တတိယမ္ပိ-၃ကြိမ်မြောက်လည်းကောင်း၊ ခါဒိယေဝ-ခဲစားသည်သာ။ ကုက္ကုဋီ-သည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ (ကိ)။ “တယော ဝါရေ-သုံးကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ မမ-၏၊ အဏ္ဍာနိ-ဥတို့ကို၊ ခါဒိတွာ-ခဲစားပြီး၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ မမ္ပိ-ငါ့ကိုလည်း၊ ခါဒိတုကာမာ-ခဲစားခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ။ “ကုတော-ဤဘဝမှ၊ စုတာ-သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) သပုတ္တကံ-သား၊ သမီးနှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ တံ-ထိုကြောင်မကို၊ ခါဒိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ခဲစားခွင့်ကို၊ လဘေယျံ-ရရပါ စေသား။” ကုတိ-သို့ ပတ္ထနံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ တတော-ထိုကြက်မဘဝမှ၊ စုတာ-သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) အရညေ-တော၌၊ ဒိပိနိ-ကျားသစ်မသည်၊ ဟုတွာ

သိစေခြင်းငှာ ပဋိသန္ဓေအခါဖြစ်ခြင်းတစ်မျိုးတည်းကိုပင် “ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ”ဟု ကြိယာ ၂မျိုးဖြင့် ဆိုသည်၊ တစ်ပုဒ်တည်းဆိုလျှင် ဖြစ်ပါလျက် အလွန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သော ဥက္ကဋ္ဌနည်းတည်း၊ ဤအလို “မဇ္ဇာရီ-သည်၊ ဟုတွာ-ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ- ဖြစ်ပြီ”ဟုပေး။ (ဘေဒဘာ၊ ၃၉၀၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၉)

ဒိပိနိ။ ။ ဒိပုတိတိ ဒိပိ၊ ဒိပိနိ၊ [ဒိပ+ဣ၊-ရှ-ငှာ၊ ရူဘာ-၂၊ ၅၈၅။] ဤအလို ဒိပိနောင် ကုနိပစ္စည်းသက်၊ (တစ်နည်း) ဒိပိနော+ဝိကာရော စမ္ပိ ဒိပံ၊ [ဒိပိ+ဣ၊-ဓာန်ဋီ-၃၇၂။] ဒိပံ+အဿာ အတ္တိတိ ဒိပိနိ၊ [ဒိပ+ဤ+ဣနိ၊-ဓာန်ဋီ-၆၁၁။] (တစ်နည်း) ဒေ ဝဏ္ဏာ ဧတိတိ ဒိပံ၊ [ဒိပ+ဣ+ပ၊] ဒိပံ ဒွိဝဏ္ဏံ (အဝါရောင် အနက်

နိဗ္ဗတ္တိ၊ ဣတရာ-အခြားသော ကြောင်မသည်၊ မိဂီ-သမင်မသည်၊ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာ-ထိုသမင်မ၏၊ ဝိဇာတကာလေ-မွေးဖွားပြီးရာအခါ၌၊ ဒီပိနိ-သစ်မသည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ တယော ဝါရေ-၃ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ပုတ္တကေ-သားငယ်တို့ကို၊ ခါဒိ-ခဲစားပြီ။ မိဂီ-သည်၊ မရဏကာလေ-သေခါနီးအခါ၌၊ “အယံ-ဤကျားသစ်မသည်၊ တိက္ခတ္ထိ-၃ကြိမ်တိုင်တိုင်၊ မေ-၏၊ ပုတ္တကေ-တို့ကို၊ ခါဒိတွာ-၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ မမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ခါဒိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဒါနိ-၌၊ ဣတော-ဤဘဝမှ၊ စုတာ-သည်၊ (သမာနာ)၊ သပုတ္တကံ-သော၊ ဧတံ-ဤကျားသစ်မကို၊ ခါဒိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ လဘေယျံ-စေသား၊” ဣတိ ပတ္ထနံ ကတွာ၊ ဣတော-ဤသမင်မဘဝမှ၊ စုတာ (သမာနာ)၊ ယက္ခိနိ-ဘီလူးမသည်၊ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဒီပိနိပိ-ကျားသစ်မသည်လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ တတော-ထိုကျားသစ်မဘဝမှ၊ စုတာ (သမာနာ)၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ကုလမိတာ-အမျိုးသမီးသည်၊ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ ဝုဒ္ဓိပုတ္တာ-ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (သမာနာ-သော်)၊ ဒွါရဂါမကေ-မြို့တံခါးအနီးရွာငယ်၌၊ [ဒွါရဂါမောတိ ဒွါရဿ သမိပဂါမော-နိယော-၁၄၂။] ပတိကုလံ-လင့်အိမ်သို့၊ အဂမာသိ-လိုက်သွားပြီ၊ စ-ဆက်ဥူးအံ့၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဝိဇာယိ-မွေးဖွားပြီ။ ယက္ခိနိပိ-ဘီလူးမသည်လည်း၊ တဿာ-ထိုအမျိုးသမီး၏၊ ပိယသဟာယိကာဝဏ္ဏေန-ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းမ၏၊ အသွင်ဖြင့်၊ အာဂန္တာ-၍၊ “မေ-၏၊ သဟာယိကာ-သူငယ်ချင်းမသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေး၍၊ “အန္တောဂဗ္ဗေ-အိမ်ခန်းထဲ၌၊ ဝိဇာတာ-ကလေးမွေးနေ၏” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဝိဇာတာ နု ခေါ-ဖွားလေသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ မိတရံ-သမီးကို၊ (ဝိဇာတာ နု ခေါ-လော) ဣတိ-ဤသို့ မေး၍၊ နံ-ထိုကလေးကို၊ နောက်၌ “ဒါရကံ ပဿန္တိ ဝိယ”ဟု ရှိသဖြင့် “နံ-ထိုသူငယ်ချင်းမကို”ဟု မပေးနှင့်။] ပဿိဿာမိ-ကြည့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဂပ္ပံ-အိပ်ခန်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဒါရကံ-ကလေးကို၊

ရောင်အားဖြင့် အရောင်၂မျိုးရှိသော) စမ္ပံ အဿာ အတ္ထိတိ ဒီပိနိ၊ [ဒီပ+ဤ+ဣနိ-ဝိကစ်ဋီ-၅၃၁။] နောက်၂နည်းအလို ဒီပိနောင် ဣနိပစ္စည်းသက်။

ပဿန္တိ ဝိယ-ကြည့်သကဲ့သို့၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ခါဒိတွာ-ခဲစား၍၊ ဂတာ-သွားပြီ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဒုတိယဝါရေပိ-ဒုတိယကြိမ်၌လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ခါဒိ-ပြီ၊ တတိယဝါရေ-တတိယကြိမ်၌၊ ဣတရာ-အခြားသော အမျိုးသမီးသည်၊ ဂရုဘာရာ-လေးသော ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ ဝါ-ကိုယ်လေးလက်ဝန်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ သာမိကံ-လင်ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “သာမိ-အရှင်! ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤ အရပ်၌၊ ဧကာ-တစ်ကောင်သော၊ ယက္ခိနီ-သည်၊ မမ-၏။ ဒွေ-၂ယောက်ကုန် သော၊ ပုတ္တေ-တို့ကို၊ ခါဒိတွာ ဂတာ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မမ-၏၊ ကုလဂေဟံ-အမျိုး အိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဝိဇာယိဿာမိ-မွေးဖွားတော့မည်” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ကုလ-ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဝိဇာယိ-မွေးဖွားပြီ။

တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သာ ယက္ခိနီ-ထိုဘီလူးမသည်၊ ဥဒကဝါရံ-ရေ၏အလှည့် သို့၊ ဝါ-ရေခပ်အလှည့်သို့၊ [ဥဒကဿ+ဝါရော ဥဒကဝါရော-မအူပါရာနိ-၃, ၄၄၉၊] ဂတာ-ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ဝေဿဝဏာဿ-ဝေဿဝဏ် နတ်မင်းဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ယက္ခိနီယော-ဘီလူးမတို့သည်၊ ဝါရေန-အလှည့်အား ဖြင့်၊ အနောတတ္တဒဟတော-အနဝတတ်အိုင်မှ၊ သီသပရမ္မရာယ-ဥးခေါင်း အဆင့်ဆင့်ဖြင့်၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ အာဟရန္တိ-ဆောင်ရကုန်၏၊ ဝါ-ခပ်ရကုန်၏။ တာ-ထိုဘီလူးမတို့သည်၊ စတုမာသစ္စယေနပိ-၄ လလွန်ရာအခါ၌သော်လည်း ကောင်း၊ (၄ လလွန်မှသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စမာသစ္စယေနပိ-၅ လလွန်ရာ အခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ (၅ လလွန်မှသော်လည်းကောင်း၊) မုစ္ဆန္တိ-လွတ်ကုန် ၏။ အပရာ-အခြားကုန်သော၊ ယက္ခိနီယော-တို့သည်၊ ကိလန္တကာယာ-ပင်ပန်း သော ကိုယ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဇီဝိတက္ခယမ္ပိ-အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့လည်း၊

အနောတတ္တဒဟတော။ ။ ပဗ္ဗတကူဠေဟိ ပဋိစ္ဆန္တတ္တာ စန္ဒိမသုရိယာနံ သန္တာ-ပေဟိ ဩတတ္တံ ဥက္ကံ ဥဒကံ ဧတ္ထ နတ္ထိတိ အနောတတ္တော(အပ. ၄-၂, ၂၀၁)၊ သူ-ရိယရံသိသမ္ပုဋ္ဌာဘာဝေန န အဝတပတိ ဥဒကံ ဧတ္ထာတိ အနောတတ္တော(ဓာနိဋီ-၆၇၉)၊ အဝတပတိတိ ဩတတ္တံ-ပူသောရေ [အဝ+တပ+တ၊] န+ဩတတ္တံ အနော-တတ္တံ၊ အနောတတ္တံ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ အနောတတ္တော၊ အနောတတ္တော စ+သော+ဒဟော စာတိ အနောတတ္တဒဟော-အေးမြသောရေရှိသောအိုင်။

ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကုန်၏။ သာ ပန-ထိုဘီလူးမသည်ကား၊ ဥဒကဝါရတော-
 ရေ၏အလှည့်မှ၊ ဝါ-ရေခပ်အလှည့်မှ၊ မုတ္တမတ္တာဝ-လွတ်မြောက်ကာမျှဖြစ်
 သော်သာ၊ ဝါ-လွတ်လျှင်လွတ်ချင်း၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ တံ ယရံ-ထိုအိမ်သို့
 ဂန္ဓာ၊ “မေ-၏၊ သဟာယိကာ-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?” က္ကတိ၊ ပုစ္ဆိ-
 မေးပြီ။ ကုဟိ-အဘယ်၌၊ ဝါ-မှာ၊ နံ-ထိုအမျိုးသမီးကို၊ ပဿိဿသိ-တွေ့လိမ့်
 မည်နည်း၊ က္ကမသိဉ္စိ ဌာနေ-ဤအရပ်၌၊ တဿာ-ထိုအမျိုးသမီး၏၊ ဇာတ-
 ဇာတဒါရကေ-မွေးတိုင်း မွေးတိုင်းသော ကလေးတို့ကို၊ ယက္ခိနီ-သည်၊ အာ-
 ဂန္ဓာ၊ ခါဒတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုလဂေဟံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ ဂတာ-သွားပြီ၊
 က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သာ-ထိုဘီလူးမသည်၊ “ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်
 ငြားငြားသော အရပ်သို့၊ (ဘယ်အရပ်ကိုမဆို)၊ ဂစ္ဆတု-သွားပါစေ၊ မေ-ငါမှ၊
 (ငါ၏လက်မှ)၊ န မုစ္ဆိဿတိ-လွတ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊” က္ကတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊
 ဝေရဝေဂသမုဿာဟိတမာနသာ-ရန်ငြိုးအဟုန်သည် ကောင်းစွာ အားတက်
 စေအပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နဂရာဘိမုဒိ-မြို့သို့ရှေးရှုလျက်၊ ပက္ခန္တိ-
 ပြေးသွားပြီ။ က္ကတရာပိ-အခြားသော အမျိုးသမီးသည်လည်း၊ နာမဂ္ဂဟဏ-
 ဒိဝသေ-နာမည်ယူရာနေ၌၊ နံ ဒါရကံ-ထိုကလေးကို၊ နှာပေတွာ-ရေချိုးစေ၍၊
 နာမံ-နာမည်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ (မှည့်၍)၊ “သာမိ-အရှင်၊ က္ကဒါနိ-၌၊ သကယရံ-
 မိမိဥစ္စာဖြစ်သောအိမ်သို့(ကိုယ့်အိမ်သို့)၊ ဂစ္ဆမ-ပြန်ကြစို့” က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊
 ပုတ္တံ-သားကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ သာမိကေန-လင်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဝိဟာရ-
 မဇ္ဈေ-ကျောင်းတိုက်၏အလယ်၌၊ ဂတမဂ္ဂေန-သွားသော လမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ-
 သွားလသော်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ သာမိကဿ-လင်အား၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ဝိဟာရ-
 ပေါက္ခရဏိယာ-ကျောင်းတိုက်၏ အနီးရောက်၌၊ (ကျောင်းတိုက်၏ ရောက်၌)၊
 နှာတွာ-ရေချိုးပြီး၍၊ သာမိကေ-လင်သည်၊ နှာယန္တေ-ရေချိုးလသော်၊ ဝါ-စဉ်၊

မေ မုစ္ဆိဿသိ။ ။ မေ၌ “သုမုတ္တာ မယံ တေန မဟာသမဏေန(ဝိ-၄၊
 ၄၈၀)”မှ တေန မဟာသမဏေနကဲ့သို့ ပဉ္စမိအနက်၌ တတိယာသက်၊ (တစ်နည်း)
 “န မေ သမဏ မောက္ခသီတိ သမဏ တံ မမ ဝိသယတော န မုစ္ဆိဿတိ(သာရတ္ထ-
 ၃၊ ၂၀၀၌ မေကဲ့သို့ သာမိအနက်ယူ၍ “မေ-ငါ၏၊ (ဝိသယတော-နယ်ပယ်မှ၊ ဝါ-
 ပိုင်နက်မှ) နမုစ္ဆိဿတိ”ဟု ပေး။

ဥတ္တရိတွာ-တက်၍၊ ပုတ္တဿ-ကို၊ ထည့်-နို့ရည်ကို၊ ပါယမာနာ-သောက်
စေလျက်၊ ဝါ-တိုက်လျက်၊ ဌိတာ-တည်နေသည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်လသော်၊)
ယက္ခိနိ-ကို၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ သဇ္ဇာနိတွာ-ကောင်း
စွာ သိ၍၊ ဝါ-မှတ်မိ၍၊ “သာမိ-အရှင်! ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဧဟိ-လာလော၊
အယံ-ဤလာနေသော မိန်းမသည်၊ သာ ယက္ခိနိ-ထိုဘီလူးမပင်တည်း၊
ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဧဟိ-လော၊ အယံ-သည်၊ သာ ယက္ခိနိ-တည်း၊” ဣတိ-သို့၊
ဥစ္စာသဒ္ဓိ-ကျယ်လောင်သော အသံကို၊ ကတွာ-၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊
တဿ-ထိုလင်၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-လတ္တံ့၊) (တာဝ-ထို
လင်လာသည့်တိုင်အောင်၊) [သမာသ်ပုဒ်လည်းမဟုတ်၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်လည်း မဟုတ်
သဖြင့် “ယာဝ အာဂမနံ-လာသည့်တိုင်အောင်”ဟု မပေးရ။] သဏ္ဌာတုံ-ရပ်တည်
ခြင်းငှာ၊ ဝါ-စောင့်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ နိဝတ္တေတွာ-ပြန်
လှည့်၍၊ အန္တောဝိဟာရာဘိမုခိ-ကျောင်းတိုက်၏ အတွင်းသို့ ရှေးရှုလျက်၊
ပက္ခန္တိ-ပြေးပြီ။

တသ္မိံ သမယေ-ထိုအခါ၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပရိသမဇ္ဈေ-ပရိသတ်၏
အလယ်၌၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေသိ-ဟောတော်မူနေပြီ။ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊
ပုတ္တံ-ကို၊ တထာဂတဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပါဒပိဋေ-ခြေဖမိုးတော်၌၊ နိပဇ္ဇာ-
ပေတွာ-အိပ်စေ၍၊ “မယာ-သည်၊ တုမ္မာကံ-ရှင်တော်ဘုရားတို့အား၊ ဧသ
(ဧသော)-ဤသားကို၊ ဒိန္နော-ပေးလှူအပ်ပါပြီ၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-အား၊ ဇီဝိတံ-
အသက်ကို၊ ဒေထ-ပေးတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ ဒွါရ-
ကောဌကေ-တံခါးမုခ်၌၊ အဓိဝတ္ထော-စိုးအုပ်၍နေသော၊ သုမနဒေဝေါ နာမ-
သုမနနတ်မည်သူသည်၊ ယက္ခိနိယာ-အား၊ အန္တော-ကျောင်းတွင်းသို့၊ ပဝိသိ-
တုံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဝင်ခွင့်ကို၊ နာဒါသိ (န+အဒါသိ)-မပေး။ သတ္တာ-သည်၊
အာနန္ဒတ္ထေရံ-အာနန္ဒာထေရ်ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်တော်မူ၍၊ “အာနန္ဒ-
အာနန္ဒာ! ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တံ ယက္ခိနိ-ထိုဘီလူးမကို၊ ပက္ကောသာဟိ-ခေါ်ခဲ့
လော၊” ဣတိ အာဟ။ ထေရော-အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ ပက္ကောသိ-ခေါ်
ခဲ့ပြီ။ ဣတရာ-အခြားသော အမျိုးသမီးသည်၊ “ဘန္တေ-ရား! အယံ-ဤဘီလူးမ

သည်။ အာဂစ္ဆတိ-လာနေ၏။” ဣတိ၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ သတ္တာ-သည်။ “ဧတု-လာပါစေ၊ သဒ္ဓိ-အသံကို၊ မာ အကာသိ-မပြုနှင့်၊” ဣတိ၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဌိတံ-ရပ်နေသော၊ တံ-ထိုဘီလူးမကို၊ “ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောသိ-ပြုရသနည်း? တုမေ-တို့သည်၊ မာဒိသဿ-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သမ္မုဒိဘာဝံ-မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သို့၊ သစေ န+အာဂမိဿထ-အကယ်၍ မရောက်လာကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) အဟိ-နကုလာနံ-မြွေနှင့် မြွေပါတို့၏၊ (ကပ္ပဌိတိကံ-တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသော၊ ဝေရံ-သည်၊ ဘဝတိ) ဝိယ-ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အတ္ထဖန္ဒနာနံ-ဝံနှင့် ကြို့ပင်စောင့်နတ်တို့၏၊ (ကပ္ပဌိတိကံ-သော၊ ဝေရံ-သည်၊ ဘဝတိ) ဝိယ-ကောင်း၊ ကာကောလူကာနံ-ကျီးနှင့် ခင်ပုပ်တို့၏၊ (ကပ္ပဌိတိကံ-သော၊ ဝေရံ-ရန်သည်၊ ဘဝတိ) ဝိယ စ-ကောင်း၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ကပ္ပဌိတိကံ-သော၊ ဝေရံ-ရန်သည်၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေရံ-ရန်ကို၊ ပဋိဝေရံ-အတို့ဖြစ်သောရန်ကို၊ ဝါ-ရန်တို့ကို၊ ကရောထ-ပြုကြရသနည်း? ဟိ-မှန်၏၊ ဝေရံ-သည်၊ အဝေရေန-ရန်မတုံ့မူသဖြင့်၊ ဥပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏၊ ဝေရေန-ရန်တုံ့မူသဖြင့်၊ နော (ဥပသမ္ပတိ)-မငြိမ်းအေးနိုင်၊” ဣတိ၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ “န ဟိ၊ ပေ၊ သနန္တနော”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊ သမ္မန္တိမ ကုဒါစနံ၊

အဝေရေန စ သမ္မန္တိ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော။

ဟိ-မှန်၏၊ ဣမံ-ဤလောက၌၊ ဝေရေန-ရန်တုံ့မူသဖြင့်၊ ဝေရာနိ-ရန်တို့သည်၊ ကုဒါစနံ-တစ်စုံတစ်ခုသောအခါ၌၊ (ဘယ်အခါ၌မှ)၊ န သမ္မန္တိ-မငြိမ်းအေးနိုင်ကုန်၊ စ-အန္တယကား၊ အဝေရေန-ရန်တုံ့မူသဖြင့်၊ ဝေရာနိ-တို့သည်၊ သမ္မန္တိ-ငြိမ်းအေးနိုင်ကုန်၏၊ ဧသ ဓမ္မော-ရန်ကို ရန်ချင်း၊ မတုံ့လျင်းမှ၊ ငြိမ်းအေး

အဘဝိဿ။ ။ အတိတ်ကြိယာတိပန္န၊ အနာဂတ်ကြိယာတိပန္နအားဖြင့် ၂မျိုးရှိရာ ဤ၌ အနာဂတ်ကြိယာတိပန္နတည်း၊ ထိုကြောင့် ကြိယာတိပန္နေတိတေ ကာလာ-တိပတ္တိသုတ်၌ “ကာလာတိပတ္တိ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အနာဂတ်ကြိယာတိပန္န၌ ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်သက်။ (ဝိဗော-၂၁၈၊ ကစ္စာ-၂၅၊ ကစ္စာဘာ-၃၉)

နိုင်ခြင်းဟူသော ဤသဘောသည်၊ သနန္တနော-ရှေး၌ ဖြစ်သော သဘောတည်း။
ဝါ-ရှေးဟောင်းထုံးစံတည်း။

တတ္ထ-ထို ဂါထာ၌၊ န ဟိ ဝေရေနာတိ (ဧတ္ထ)-န ဟိ ဝေရေန ဟူသော ဤပါဠိ၌ (ဂူဇ္ဇတ္ထံ-လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို) ဟိ (ဥဒ္ဓရိက္ခာ ဒဿေမိ)-ထုတ်၍ ပြဌားအံ့။ [“ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင် ပြအံ့”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] ခေဠ-သိယာဏိကာဒီဟိ-တံတွေး၊ နှပ်အစရှိကုန်သော၊ အသုစီဟိ-မစင်မကြယ်၊ ရွံ့စဖွယ်တို့ဖြင့်၊ မက္ခိတံ-ယှဉ်စပ်နေသော၊ ဝါ-လူးလဲနေသော၊ ဌာနံ-အရပ်ကို၊ တေဟေဝ အသုစီဟိ-ထိုမစင်မကြယ်၊ ရွံ့စဖွယ်တို့ဖြင့်ပင်၊ ဓောဝန္တာ-ဆေးကြောကုန်လသော်၊ ဝါ-ဆေးကြောသူတို့သည်၊ သုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်သည်ကို၊ နိဂုန္တံ-အနုမရှိသည်ကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ ယထာ-မစွမ်း နိုင်ကုန်သကဲ့သို့ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်သည်၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျောသော-လွန်စွာ၊ (တစ်နည်း) ဘိယျောသော မတ္တာယ-အတိုင်းထက်အလွန်၊ အသုဒ္ဓတရဉ္စေဝ-အထူးသဖြင့် မစင်ကြယ်သည်လည်းကောင်း၊

ဘိယျောသော မတ္တာယ။ ။ ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ အဆိုအမျိုးမျိုးရှိရာ အဋ္ဌကထာမုဒိတာ အဆိုများကို ပြပြီးမှ သဒ္ဓါကျမ်းအဆို ပြပါမည်။

သံ. ဌ-၃, ၁၄၀။ ။ ဤကျမ်းအလို မတ္တာနောင် တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ စတုတ္ထိသက်၊ အာယပြု။ “ဘိယျောသော-လွန်ကဲသော၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်အလို့ငှာ” ဟု ပေး။

ဥဒါန. ဌ-၃၂၉။ ။ ဤကျမ်းအလို မတ္တာနောင် ဝိဘတ္တအပါဒါနိအနက်၌ ပဉ္စမိသက်၊ “မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျောသော-လွန်စွာ”ဟုပေး။

သီ. ဌ-၃၂၁။ ။ ဤကျမ်းအလို ဝိသေသနအနက်၌ တတိယာသက်၊ “ဘိယျောသော-လွန်ကဲသော၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်”ဟု ပေး။

ဝိသုဒ္ဓိမူ-၁, ၂၈၄။ ။ ဤကျမ်းအလို မတ္တာနောင် သာမိအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်၊ “မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်၏၊ ဘိယျောသော-အထက်၌”ဟုပေး။

[ဆောင်] သံယုတ်-ဥ-သီ၊ ဝိသုဒ္ဓိမူ၊ လေးလီအဖွင့်မိုး။

ငှာ-ထက်-ဖြင့်-၏၊ စဉ်တိုင်းသီ၊ ပေးဘိအနက်တည်း။

ဝါ-သာ၍မစင်ကြယ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂန္ဓတရဉ္စ-အထူးသဖြင့် မကောင်းသော အနံ့ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သာ၍ မကောင်းသောအနံ့ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ-ဤအတူပင်၊ အက္ခောသန္တ-ဆဲရေးသူကို၊ ပစ္စက္ခောသန္တော-ပြန်၍ ဆဲရေးလတ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြန်၍ဆဲရေးသူသည်လည်းကောင်း၊ ပဟရန္တံ-ပုတ်ခတ်သူကို၊ ပတိပ္ပဟရန္တော-ပြန်၍ ပုတ်ခတ်လတ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြန်၍ပုတ်ခတ်သူသည်လည်းကောင်း၊ ဝေရေန-နောက်ရန်ဖြင့်၊ ဝေရံ-ရှေ့ရန်ကို၊ ဝူပသမေတုံ-ငြိမ်းစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဘိယျော ဘိယျော-လွန်စွာလွန်စွာ၊ ဝါ-အလွန်အလွန်၊ ဝေရမေဝ-ရန်ကိုသာ၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣတိ-

သဒ္ဓါကျမ်းအဆို။ ။ နိဒ္ဒေသ-၁၁၁၌ “ဘိယျော+သော+မတ္တာယ”ဟုခွဲ၍ “သော-ထိုခွေးသည်၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျော-လွန်စွာ”ဟုလည်းကောင်း၊ “မတ္တာယ-ထက်၊ သော-ထိုသူသည်၊ ဘိယျော-လွန်၏”ဟုလည်းကောင်း အနက်ပေးကြောင်းကို ဆို၏၊ ဤအဆိုကို ဆရာမြတ်များ နှစ်သက်တော်မမူကြပါ။(ကစ်ဘာ-၁၊ ၃၅၁၊ ရူဘာ-၁၊ ၄၂၈၊ မောဂ်နိ-၁၊ ၂၁၉)။

တစ်နည်း။ ။ “ဘိယျော+သောမတ္တာယ”ဟုခွဲ၍ ဝိဘတုန္တပဋိရူပကနိပါတ်ပုဒ်ယူကာ “ဘိယျော သောမတ္တာယ-များစွာ အတိုင်းထက်အလွန်”ဟု ဂဿလာဒေဏိ နိဿယဟောင်း၌ ဆိုကြောင်းကို ဆို၏(ဗာဂံ-၂၊ ၄၅၄)။

မောဂ်-၂၊ ၂၅။ ။ ထို၌ ဘိယျောသောမတ္တာယသည် အတိသယတ္တဝိဘတုန္တပဋိရူပကနိပါတသမုဒါယဟု ဆို၍ “ဘိယျောသောမတ္တာယ-လွန်သော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်”ဟု ပေး၏(မောဂ်နိ-၁၊ ၂၁၉၊ မောဂ်ပနိ-၁၊ ၁၈၇၊ ဗာဂံ-၂၊ ၄၅၂)။

နိတိသုတ္တ-၁၂၅။ ။ ထို၌ နပုံလိင် မတ္တနောင် ဝိဘတ္တအပါဒါန်အနက်၌ စတုတ္ထိသက်၊ အာယပြုသည်ဟု ဆို၏၊ သို့သော် ဣတ္ထိလိင် မတ္တသဒ္ဓါသာ ပမာဏအနက်ကို ဟော၍ နပုံလင် မတ္တသဒ္ဓါက ပမာဏအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် နိတိအဆိုကို ဆရာအများ နှစ်သက်တော်မမူပါ။

[ဆောင်] ဘိယျောတစ်ပုဒ်၊ သောတစ်ပုဒ်၊ ဖွင့်ထုတ်နိဒ္ဒေသာ။
 နပုံသက၊ ပုဒ်မတ္တ၊ မိန့်ဟနိတိမှာ။
 အဘိဓာန်တွေ၊ အထွေထွေ၊ မိန့်လေဣတ္ထိသာ။
 နိဒ်-နိတိပြ၊ ထိုဝါဒ၊ ပယ်ကြထေရ်များစွာ။

ဤသို့၊ ဝါ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဝေရာနိ နာမ-ရန်တို့မည်သည်၊ ဝေရေန-
ရန်တို့မူသဖြင့်၊ ကိသ္မိဉ္စိကာလေ-တစ်စုံတစ်ခုသောအခါ၌၊ ဝါ-ဘယ်အခါ၌မှ၊
န သမ္ဘန္တိ-မငြိမ်းအေးနိုင်ကုန်၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဝဗ္ဘန္တိယေဝ-တိုးပွားကုန်
သည်သာ။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ခေဠာဒီနိ-တံတွေးအစရှိကုန်သော၊ တာနိ
အသုစိနိ-ထိုမစင်မကြယ် ရွံစဖွယ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန-အထူးသဖြင့်
ကြည်လင်သော၊ ဥဒကေန-ရေဖြင့်၊ ဓောဝိယမာနာနိ-ဆေးကြောအပ်ကုန်လ
သော်၊ နဿန္တိ ယထာ-ပျောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်သည်၊ သုဒ္ဓံ-
စင်ကြယ်သည်၊ သုဂန္ဓိ-ကောင်းသော အနံ့ရှိသည်၊ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့
သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူပင်၊ အဝေရေန-ရန်တို့မူသဖြင့်၊ ခန္တိမေတ္တာဒကေန-
သည်းခံခြင်းမေတ္တာတည်းဟူသောရေဖြင့်၊ ယောနိသော-သင့်သောအကြောင်း
အားဖြင့်၊ မနသိကာရေန-နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခဏေန-တရားသဘော
ကို ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့်၊ ဝေရာနိ-ရန်တို့သည်၊ ဝူပသမန္တိ-ငြိမ်းအေးကုန်၏။ ပဋိ-
ပ္ပဿမ္ဘန္တိ-ငြိမ်းအေးကုန်၏။ အဘာဝံ-မရှိခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏။ ဧသ
ဓမ္မော သနန္တနောတိ-ကား၊ အဝေရေန-ရန်တို့မူသဖြင့်၊ ဝေရူပသမနသင်္ခါ-
တော-ရန်တို့၏ငြိမ်းအေးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧသ (ဧသော)-ဤသဘော
သည်၊ ပေါရာဏကော-ရှေးလူကြီးတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဓမ္မော-သဘောတည်း၊
သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဒိဏာသဝါနံ-ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊
ရဟန္တာတို့၏၊ ဂတမဂ္ဂေါ-သွားအပ်သော လမ်းတည်း၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာ
အဖွင့် အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ယက္ခိနီ-ဘီလူးမသည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-
ဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-တည်ပြီ၊ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ-ရောက်လာသော ပရိသတ်၏
လည်း၊ ဝါ-အတွက်လည်း၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ သာတ္ထိကာ-သည်၊ အဟောသိ။

သတ္တာ-သည်၊ တံ ဣတ္ထိံ-ထိုမိန်းမကို၊ “ဧတိဿာ-ဤဘီလူးမအား၊ တဝ-
သင်၏၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဒေဟိ-ပေးလိုက်လော၊” ဣတိ၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။
ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဘာယာမိ-ကြောက်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။
“မာ ဘာယိ-မကြောက်နှင့်၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-သင့်မှာ၊ ဧတံ-ဤဘီလူးမကို၊

နိဿာယ-မှီ၍၊ ပရိပန္နော-ဘေးရန်သည်။ နတ္ထိ-မရှိတော့။” က္ကတိ အာဟ။ သာ-ထိုမိန်းမသည်။ တဿာ-ထိုဘီလူးမအား၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။ သာ-ထိုဘီလူးမသည်။ တံ-ထိုသားကို၊ စုမ္ဗိတွာ-စုတ်၍၊ အာလိင်္ဂေတွာ-ပွေ့ဖက်၍၊ ပုန-ဖန်၊ မာတုယေဝ-အမေအားသာ၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ရောဒိတုံ-ငိုခြင်းငှာ၊ အာရဘိ-အားထုတ်ပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုဘီလူးမကို၊ သတ္တာ-သည်။ “ဧတံ-ဤငိုခြင်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” က္ကတိ ပုစ္ဆိ။ ဘန္တေ! အဟံ-သည်။ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေန္တိပိ-ပြုပါသော်လည်း၊ ကုန္တိပူရံ-ဝမ်းပြည့်အောင်၊ နာလတ္ထံ (န+အလတ္ထံ)-မရခဲ့ပါ။ က္ကဒါနိ-၌၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဇီဝိဿာမိ-အသက်ရှင်နိုင်တော့အံ့နည်း? က္ကတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုဘီလူးမကို၊ သတ္တာ-သည်။ “မာ စိန္တယိ-မကြံစည်နှင့်၊ ဝါ-မစိုးရိမ်နှင့်” က္ကတိ-သို့၊ သမဿာသေတွာ-သက်သာရာရစေ၍၊ (ဖြေသိမ့်၍)၊ တံ က္ကတ္ထိ-ထိုမိန်းမကို၊ “က္ကမံ-ဤဘီလူးမကို၊ နေတွာ-အိမ်သို့ခေါ်ဆောင်၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ နိဝါသာပေတွာ-နေစေ၍၊ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တေဟိ-အဥးအဖျားဖြစ်သော ယာဂု၊ ထမင်းတို့ဖြင့်၊ ဝါ-မွန်မြတ်သော ယာဂု၊ ထမင်းတို့ဖြင့် ပဋိဇ္ဇဂ္ဂါဟိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးလော။” က္ကတိ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ တံ-ထိုဘီလူးမကို၊ နေတွာ-အိမ်သို့ခေါ်ဆောင်၍၊ ပိဋ္ဌိဝံသေ-ခေါင်လျှောက်ဝါး၌၊ ဝါ-ခေါင်အုပ်ဝါး၌၊ ပတိဋ္ဌာ-ပေတွာ-တည်နေစေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ၊ တဿာ-ထိုဘီလူးမအား၊ ဝိဟိပဟရဏကာလေ-စပါးထောင်းရာအခါ၌၊ မုသလဂေန-ကျည်ပွေ့ဖျားဖြင့်၊ မုဒ္ဒံ-ဥးထိပ်ကို၊ ပဟရန္တံ ဝိယ-ရိုက်သကဲ့သို့ ဥပဋ္ဌာသိ-ထင်ရပြီ။ သာ-ထိုဘီလူးမသည်၊ သဟာယိကံ-သူငယ်ချင်းမကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “က္ကမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရပ်၌၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှာ၊

စုမ္ဗိတွာ။ ။ စုဝိဓာတ်၊ စုမ္မဓာတ်သည် ဝဒနသံယောဂေ(ခံတွင်းကို ယှဉ်ခြင်း-ငုံခြင်း၊ စုတ်ခြင်း၊ မှုတ်ခြင်း၊ ကိုက်ခြင်း၊ လျက်ခြင်း)ကို ဟောရကား “စုမ္ဗိတွာ-နမ်း၍” ဟု မပေးသင့်ကြောင်းကို ဓာတွတ္ထ၌ ဆို၏။

န သက္ကောမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ။ အညတ္ထ-အခြားအရပ်၌၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပတိဌာပေဟိ-တည်စေလော၊ ဝါ-ထားလော၊ ဣတိ ဝတ္ထု၊ မုသလသာလာယ-မောင်းတင်း ကုပ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မောင်းတဲလည်းကောင်း၊ ဥဒကစာဋီယံ-ရေလှောင်အိုး ကြီးလည်းကောင်း၊ (ရေအိုးစရည်းလည်းကောင်း)၊ ဥဒ္ဓနေ-ဖိုခနောက်တည်ရှိ ရာ မီးဖိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗကောသေ-တံစက်မြိတ်ရေကျရာ အရပ်(မြောင်း)

ဥဒ္ဓနေ။ ။ ဥဒ္ဓနသဒ္ဓါ ဖိုခနောက်အနက်ကို ဟော၏။ နောက်၌ “ဣဓ သုနခါ နိပဇ္ဇန္တိ”ကို ကြည့်၍ ဖိုခနောက်၌ ခွေးအိပ်၍မရ၊ ဖိုခနောက်ရှိရာ မီးဖို၌သာ အိပ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဥပရိ ဓီယတေ ထာလျာဒိကံ အသိန္တိ ဥဒ္ဓနံ-အထက်၌ ထမင်းအိုးစသည်ကို ဆောင်ရာ ဖိုခနောက်၊ [ဥ+ဓာ+ယု-ဓာန်ဋီ-၄၅၅။]”ဟုပြုပြီးနောက် မီးဖိုကိုရအောင် “ဥဒ္ဓနံ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဥဒ္ဓနံ-ဖိုခနောက်ရှိရာအရပ်-မီးဖို-စားဖို”ဟု ဆက်ပါ။ သို့မဟုတ် ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ဖိုခနောက်၏တည်ရာ မီးဖိုကို ယူပါ။

နိဗ္ဗကောသေ။ ။ “နိဗ္ဗံ တု ဆဒ္ဓကောဋီယံ(ဓာန်-၂၁၇)”အရ နိဗ္ဗသဒ္ဓါသည် တံ စက်မြိတ်(အမိုးစွန်း)ကို ဟော၏။ “နိဿေသတော အဗ္ဗတိ ဝဿောဒကံ အနေနာ တိ နိဗ္ဗံ၊ [နိ+အဗ္ဗ ဂတိအနက်+အါ-ဓာန်ဋီ-၂၁၇။]”ဟုပြု၊ တံစက်မြိတ် (အမိုးစွန်း) သည် ထွက်ဝင်သူတို့ ငြူးခေါင်းနှင့် ထိမိ၊ တိုက်မိတတ်သဖြင့် ဆဲရေးအပ်သောကြောင့် “ကုသိယတိ အက္ကောသိယတိတိ ကောသော(စလင်း ဂံ-၁, ၃၁၆)”ဟုပြု၊ ထို့နောက် “နိဗ္ဗံ စ+တံ+ကောသော စာတိ နိဗ္ဗကောသော”ဟု ဆက်တွဲပါ။ (တစ်နည်း) ကောသ သဒ္ဓါ အနက်မဲ့ယူ၍ “နိဗ္ဗံ ဧဝ နိဗ္ဗကောသော၊ (တဗ္ဘာဝုပ္ပတ္တိကမ္မဓာရည်း)”ဟုကြံ၊ နောက်၌ “ဒါရကာ အသုစိံ ကရောန္တိ”ဟု ဆိုသဖြင့် တံစက်မြိတ်ရေကျရာအရပ် (မြောင်း)ကို ယူရမည်။ ထို့ကြောင့် “နိဗ္ဗကောသဿ+ဣဒံ၊ နိဗ္ဗကောသေ ပဝတ္တံ ဝါ နိဗ္ဗကောသံ-တံစက်မြိတ်ရေ၊ [နိဗ္ဗကောသ+ဣ၊] နိဗ္ဗကောသဿ+ပတနဌာနံ နိဗ္ဗကောသံ-တံစက်မြိတ်ရေကျရာအရပ်၊ ပတနဌာနပုဒ်ကျေသည်”ဟု ဆက်ကြံ၊ [ကဒီ မဟာဋီ-၂, ၂၄၂ နိဗ္ဗောဒကပတနဌာနံအဖွင့်ရှု။]

တစ်နည်း။ ။ နိဗ္ဗကောသံ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ နိဗ္ဗကောသံ-တံစက်မြိတ်ရေတည်ရှိ ရာအရပ်”ဟုကြံ၊ (တစ်နည်း) ကောသသဒ္ဓါ အိမ်အနက်ဟောယူ၍ “နိဗ္ဗဿ+ဣဒံ၊ နိဗ္ဗေ ပဝတ္တံ ဝါ နိဗ္ဗံ-တံစက်မြိတ်ရေ၊ [နိဗ္ဗ+ဣ၊] ကောသော ဝိယာတိ ကောသံ-အိမ် နှင့်တူသော တည်နေရာဌာန(မြောင်း)၊ နိဗ္ဗဿ+ကောသံ နိဗ္ဗကောသံ-တံစက်မြိတ် ရေ၏ တည်နေရာဌာန”ဟုကြံ။

လည်းကောင်း၊ သင်္ကာရကုဋေ-အမှိုက်ပုံလည်းကောင်း၊ ဂါမဒ္ဒါရေ စ-ရွာ၏
 တံခါးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတေသု ဌာနေသု-ဤအရပ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌာ-
 ပိတာ-တည်နေစေအပ်သည်၊ ဝါ-ထားအပ်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-သော်လည်း၊
 ဣမ-ဤမောင်းတင်းကုပ်၌၊ ဝါ-မောင်းတဲ၌၊ မေ-အား၊ မုသလေန-ကျည်ပွေ့
 ဖြင့်၊ သီသံ-ဥဒါရ်ကို၊ ဘိန္ဒန္တံ ဝိယ-ခွဲသကဲ့သို့၊ ဥပဋ္ဌာတိ-ထင်ရ၏၊ ဣမ-
 ဤရေလှောင်အိုးကြီး၌၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကံ-စွန့်ပစ်ထွေးအန်အပ်
 သော ရေကို၊ ဝါ-လုတ်ဆေးရေကို၊ ဩတာရေန္တိ-သက်ဝင်စေကုန်၏၊ ဝါ-ကျ
 ရောက်စေကုန်၏၊ ဣမ-ဤမီးဖို၌၊ သုနခါ-ခွေးတို့သည်၊ နိပဇ္ဇန္တိ-အိပ်ကုန်၏၊
 ဣမ-တံစက်မြိတ်ရေကျရာအရပ်(မြောင်း)၌၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊ အသုစိ-အညစ်
 အကျေးကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏၊ (စွန့်ကုန်၏)၊ ဣမ-ဤအမှိုက်ပုံ၌၊ ကစဝရံ-
 အမှိုက်ကို၊ ဆဉ္ဇေန္တိ-စွန့်ကုန်၏၊ ဣမ-ဤ ရွာတံခါး၌၊ ဂါမဒါရကာ-ရွာသား
 ကလေးတို့သည်၊ လက္ခယောဂံ-ပစ်မှတ်၌ လေ့ကျင့်ကစားခြင်းကို၊ ဝါ-လက်
 တည့်စမ်းခြင်းကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ (အကြောင်းပြ၍)၊
 သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ တာနိ-ထိုအရပ်တို့ကို၊ ပဋိက္ခိပိ-ပယ်ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထို
 ဘီလူးမကို၊ ဗဟိဂါမေ-ရွာအပြင်၌၊ ဝိဝိတ္ထောကာသေ-လူတို့မှ ကင်းဆိတ်ရာ
 အရပ်၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-တည်နေစေ၍၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ဝါ-သို့၊ တဿာ-
 ထိုဘီလူးမဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တာဒီနိ-အဥားအဖျားဖြစ်သော ယာဂု၊
 ထမင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-မွန်မြတ်သော ယာဂု၊ ထမင်းအစရှိသည်တို့ကို၊
 ဟရိတွာ-ပို့ဆောင်၍၊ ပဋိဇေဂီ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ။ သာ ယက္ခိနိ-ထိုဘီလူးမသည်၊
 ဧဝံ-သို့၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “ဣဒါနိ-၌၊ မေ-အား၊ ဝါ-၏၊ အယံ
 သဟာယိကာ-ဤသူငယ်ချင်းမသည်၊ ဗဟူပကာရာ-များသောကျေးဇူးရှိ၏၊
 ဟန္တ-ယခု၊ အဟံ-သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပဋိဂုဏံ-ကျေးဇူးအတို့ကို၊
 ဝါ-ကျေးဇူးဆပ်ခြင်းကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့။” ဣတိ-ကြံပြီ။ သာ-ထိုဘီလူးမသည်၊
 “ဣမသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ-ဤနှစ်၌၊ သုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ-ကောင်းသော မိုးရွာခြင်းသည်၊ ဝါ-
 မိုးကောင်းသည်၊ [ဝဿနံ ဝုဋ္ဌိ၊ သမ္မာ+ဝုဋ္ဌိ သုဝုဋ္ဌိကာ၊ သမာသန္တကပစ္စည်းသက်-
 သီဘာ-၁, ၅၇၃။] ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ထလဋ္ဌာနေ-ကုန်းမြင့်အရပ်၌၊ သသံ-

ကောက်စပါးကို၊ ကရောဟိ-ပြုလော၊ ဝါ-စိုက်ပျိုးလော၊ ဣမသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ-၌၊
ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ-မိုးမရွာခြင်းသည်၊ ဝါ-မကောင်းသော မိုးရွာခြင်းသည်၊ (မိုးခေါင်ခြင်း
 သည်)၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ နိန္ဒုဋ္ဌာနေယေဝ-ချိုင့်ဝှမ်းသော အရပ်၌သာ၊
 သဿံ-ကို၊ ကရောဟိ-လော၊ 'ဣတိ-သို့ သဟာယိကာယ-သူငယ်ချင်းမအား၊
 အာရောစေတိ-ပြော၏။ သေသဇနေဟိ-ကြွင်းသောလူတို့သည်၊ ကတသဿံ-
 ပြုအပ် (စိုက်ပျိုးအပ်)သော ကောက်စပါးသည်၊ အတိဉဒကေန ဝါ-လွန်ကဲသော
 ရေရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (အလွန်ရေများခြင်းကြောင့်လည်း
 ကောင်း)၊ အနောဒကေန ဝါ-ရေမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 နဿတိ-ပျက်စီး၏၊ တဿာ-ထိုအမျိုးသမီး၏၊ ဝါ-သည်၊ (ကတသဿံ-သည်၊)
 အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ပြည့်စုံ၏၊ (အောင်မြင်၏)။ အထ-
 ၌၊ နံ-ထိုအမျိုးသမီးကို၊ သေသဇနာ-ကြွင်းသော လူတို့သည်၊ “အမ္မ-အမိ!
 တယာ-သင်သည်၊ ကတသဿံ-သည်၊ အစောဒကေန-လွန်ကဲသော ရေရှိ
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အလွန်ရေများခြင်း ကြောင့်)၊ နေဝ (နဿတိ)-မပျက်
 စီး၊ အနုဒကေန-ရေမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ န နဿတိ-မပျက်စီး၊ သုဗ္ဗုဒ္ဓိ-
 ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိဘာဝံ-ကောင်းစွာ မိုးရွာခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်၊ မိုးရွာခြင်းမရှိသည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မိုးကောင်းခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်းကို၊ ဥ တွာ-သိ ၍၊ ကမ္ပံ-အလုပ်ကို၊
 ကရောသိ-ပြု၏၊ ဧတံ-ဤသို့ ပြုနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိံ န ခေါ-ဘာကြောင့်နည်း?”
 ဣတိ၊ ပုစ္ဆိသု-မေးကုန်ပြီ။ “အမှာကံ-ကျွန်မတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ သဟာယိကာ-
 ဖြစ်သော၊ ယက္ခိနီ-သည်၊ သုဗ္ဗုဒ္ဓိဒုဗ္ဗုဒ္ဓိဘာဝံ-ကို၊ အာစိက္ခတိ-ပြောပြ၏၊ မယံ-
 ကျွန်မတို့သည်၊ တဿာ-ထိုဘီလူးမ၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ ထလေသု-
 ကုန်းမြင့်အရပ်တို့၌လည်းကောင်း၊ နိန္ဒုဋ္ဌာသု-ချိုင့်ဝှမ်းသော အရပ်တို့၌
 လည်းကောင်း၊ သဿာနိ-ကောက်စပါးတို့ကို၊ ကရောမ-ပြုပါကုန်၏၊ ဝါ-စိုက်
 ပျိုးပါကုန်၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ နော-တို့၏၊ ဝါ-သည်၊ (ကတသဿံ-သည်၊)

ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ။ ။ လုံးလုံးမိုးမရွာခြင်းကို “န+ဝုဋ္ဌိ အဝုဋ္ဌိကာ”ဟုပြု၊ ရွာသင့်သောအခါ၌
 မရွာခြင်းကို “ဒုဋ္ဌ၊ ဒုဋ္ဌာ အသောဘနာ+ဝုဋ္ဌိ အဝုဋ္ဌိကာ”ဟုပြု၊-သာရတ္ထ-၁, ၁၇၂၊
 ပါရာဘာ-၁, ၃၀၆၊ သီဘာ-၁, ၅၇၃။

သမ္ပဇ္ဇတိ-ပြည့်စုံ၏။ ဝါ-အောင်မြင်၏။ နိဗ္ဗန္တိ-အမြဲမပြတ်၊ အမှတ်-တို့၏။ ဂေဟတော-အိမ်မှ၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနိ-ယာဂု၊ ထမင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ဟရိယ-မာနာနိ-ပို့ဆောင်အပ်သည်တို့ကို၊ န ပဿထ ကိံ-မမြင်ကြဘူးလော? တာနိ-ထိုယာဂု၊ ထမင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ဧတိဿာ-ဤဘီလူးမဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဟရိယန္တိ-ပို့ဆောင်အပ်ကုန်၏။ တုမေပိ-တို့သည်လည်း၊ ဧတိဿာ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တာဒိနိ-တို့ကို၊ ဟရထ-ပို့ဆောင်ကြလော၊ တုမှာကံပိ-တို့၏လည်း၊ ကမ္မန္တေ-အမှုလုပ်ငန်းတို့ကို၊ ဩလောကေဿတိ-ကြည့်ရှုပေးလိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ သကလနဂရဝါသိနော-အလုံးစုံသော မြို့၌ နေသူတို့သည်၊ (မြို့သူမြို့သားအားလုံးတို့သည်)၊ အဿာ-ထိုဘီလူးမအား၊ ဝါ-ကို၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာပူဇော်ပ-သမှုကို၊ ကရိသု-ပြုကုန်ပြီ၊ [တစ်နည်း- အဿာ-ထိုဘီလူးမဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ သက္ကာရံ-ရိုသေစွာ (အထူးတလည်) ပြုအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ကရိသု။] သာပိ-ထိုဘီလူးမသည်လည်း၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော လူတို့၏၊ ကမ္မန္တေ-တို့ကို၊ ဩလောကေန္တိ-ကြည့်ရှုပေးလသော်၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ-လာဘ၏ ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-ကောင်းမြတ်သော လာဘ်သို့ ရောက်သို့၊ (ကောင်းမွန်သော လာဘ်ကို ရသည်)၊ မဟာပရိဝါရာ-များသော အခြွေရံရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ သာ-ထိုဘီလူးမသည်၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ အဋ္ဌ-စမျိုးကုန်သော၊ သလကဘတ္တာနိ-

လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ ။ ။ လာဘဿ+အဂ္ဂေါ လာဘဂ္ဂေါ-လာဘ်၏ ကောင်းမြတ်သည်အဖြစ်၊ (ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ)၊ လာဘဂ္ဂံ+ပတ္တာ လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ(မ၊ ဋ္ဌ-၃၊ ၁၀၉)။ (တစ်နည်း) လာဘော+အဂ္ဂေါ လာဘဂ္ဂေါ-ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ (ဝိသေသနပရပဒ)၊ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဆက်တွဲ။

သလကဘတ္တာနိ။ ။ သလကကယ ဂါဟေတဗ္ဗံ ဘတ္တံ သလကဘတ္တံ-စာရေးတံ မဲဖြင့် ယူစေအပ်သောဆွမ်း(အံဇီ-၁၊ ၂၀၀)၊ သလကကယ ဒါတဗ္ဗံ ဘတ္တံ သလကဘတ္တံ-စာရေးတံမဲဖြင့် လျှူအပ်သောဆွမ်း(ဒီဇီ-၃၊ ၂၂၈၊ အံဇီ-၂၊ ၂၇၁)၊ သလကံ ဂါဟာပေတွာ ဒါတဗ္ဗံ ဘတ္တံ သလကဘတ္တံ-စာရေးတံမဲကို ယူစေ၍ လျှူအပ်သောဆွမ်း(သာရတ္ထ-၃၊ ၂၃၄)၊ သလကံ ပါတေတွာ ဂါဟေတဗ္ဗံ ဘတ္တံ သလကဘတ္တံ-

စာရေးတံဆွမ်းတို့ကို၊ ပဌပေသိ-ဖြစ်စေပြီ။ တာနိ-ထိုစာရေးတံဆွမ်းတို့ကို၊ ယာဝဇ္ဇကာလာ-ယနေ့ကာလတိုင်အောင်၊ ဒီယန္တိယေဝ-ပေးလှူအပ်ကုန်သည် သာ၊ ဣတိ-ဤတွင် ကာဠယက္ခိနိဝတ္ထု အပြီးတည်း။

ကာဠယက္ခိနိဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီးပြီ။

၅-ကောသမ္ပကဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရ-န္တော ကောသမ္ပကေ-ကောသမ္ပိမြို့ဟူသော နေရာရှိကုန်သော၊ ဝါ-ကောသမ္ပိ မြို့၌ နေကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ကောသမ္ပိယံ-ကောသမ္ပိမြို့၌၊ ဝါ-ကောသမ္ပိမြို့၏ အနီးဖြစ် သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတသူဌေး ဆောက်လုပ်စေအပ်သော ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝါ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ [ယောသိတာရာမေတိ ယောသိတသေဌိနာ ကာရိတေ အာရာမေ၊-မ. ၄-၂၀, ၂၈။] ပဉ္စသတပဉ္စသတ- ပရိဝါရာ-ငါးရာငါးရာအခြွေအရံရှိကုန်သော၊ ဝိနယဓရော စ-ဝိနည်းဓိုရ် ရဟန်းလည်းကောင်း၊ (ဝိနည်းပိဋကကို ဆောင်သောရဟန်းလည်းကောင်း)။

စာရေးတံမဲ့ချ၍ ယူစေအပ်သောဆွမ်း(ဝိလံဋီ-၂, ၃၆)၊ သလာကာယော ဆိန္နိတွာ ကာတဗ္ဗံ ဘတ္တံ သလာကာဘတ္တံ-စာရေးတံမဲ့တို့ကို ဖြတ်၍ ပြုအပ်သောဆွမ်း(ပါစိ ယော-၅၀၁)၊ သလာကာယ+ကာတဗ္ဗံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ ဝါ+ဘတ္တံ သလာကာဘတ္တံ-စာရေးတံ မဲ့ဖြင့် ပြုအပ်၊ ညွှန်အပ်သောဆွမ်း(စူဘာ- ၃၀၄)။

ကောသမ္ပိယံ။ ။ တိတ္ထေန(ခါးသဖြင့်) ကုသီယတိ အက္ကောသီယတိတိ ကော- သမ္မော-ကြို့ပင်၊ [ကုသ+ဗ၊-မောင်-၇, ၁၂၂။] ကောသမ္မော+ဇတ္ထ အတ္တိတိ ကောသမ္ပိ- ကြို့ပင်များစွာ ရှိရာမြို့၊ [ကောသမ္ပ+ဏ+ဤ၊-မ. ၄-၂, ၂၈။] (တစ်နည်း) ကုသမ္ပဿ ကုသိနော+နိဝါသော ကောသမ္ပိ-ကုသမ္ပရသေ့၏နေရာ-သင်္ခန်းကျောင်း၊ ကောသမ္ပိ- ယာ+အဝိဇ္ဇရေ ဘဝါ ကောသမ္ပိ-ကုသမ္ပရသေ့၏ သင်္ခန်းကျောင်းအနီး၌ ဖြစ်သော မြို့(မဋီ-၂, ၃၀၄၊ သာရတ္ထ-၂, ၂၃၈)။ ကုသမ္မေန+နိဗ္ဗတ္တာ ကောသမ္ပိ-ကုသမ္ပရသေ့ သည် ဖြစ်စေအပ်သောမြို့(မောင်-၄, ၁၈)၊ “ခါဒထ ပိဝထ”ဗျာဒိဟိ ဒဿဟိ သဒ္ဓေဟိ ကောသန္တိ ဇတ္ထာတိ ကောသမ္ပိ၊ [ကုသ+ဗ+ဤ၊-ဓာန်ဋီ-၂၀၀။]

ဓမ္မကထိကော စ-ဓမ္မကထိကရဟန်းလည်းကောင်း၊ (တရားဟောသော ရဟန်းလည်းကောင်း)၊ (ဣတိ-သို့) ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝိဟရိသု-နေကုန်ပြီ။ [ဝိ. ၄-၃, ၄၃၁၊ မ. ၄-၂, ၂၉၁၊ ဇာ. ၃, ၄၆၂၅ “ဝိနယဓရော စ သုတ္တန္တိကော စ (သုတ္တန်ဆောင်ရဟန်း)” ဟု ဆို၏။] တေသု-ထိုရဟန်း ၂ပါးတို့တွင်၊ ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထိကကရဟန်းသည်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်ခုသောနေ့၌၊ သရီရဝလဉ္စ-ကိုယ်၌ သုံးစွဲခြင်းကို၊ ဝါ-ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ ဥဒကကောဋ္ဌကေ-ရေချိုးအိမ်၌၊ (ရေချိုးခန်း၌)၊ အာစမနဥဒကာ-ဝသေသံ- ဆေးကြောကြောင်းဖြစ်သော ရေအကြွင်းအကျန်ကို၊ ဝါ-သန့်သက် ရေအကြွင်းအကျန်ကို၊ ဘာဇနေ-ခွက်၌၊ ဌပေတွာဝ-ချန်ထား၍သာလျှင်၊ နိ-ကွမိ-ထွက်ခဲ့ပြီ။ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝိနယဓရော-ဝိနည်းခိုရ်ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ-ထိုရေအိမ်၌၊ ဝါ-သို့ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) တံ ဥဒကံ-ထိုရေကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ နိကွမိတွာ-ထွက်၍၊ ဣတရံ-အခြားသော ဓမ္မကထိက ရဟန်းကို “အာဝုသော-ငါ့ရှင်! တယာ-အရှင်သည်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဌပိတံ-ချန်ထား အပ်သလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆံ-ပြီ။ အာဝုသော-ငါ့ရှင်! အာမ-မှန်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ဧတ္ထ-ဤရေကြွင်းကို ချန်ထားရာ၌၊ အာပတ္တိဘာဝံ-အာပတ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-အာပတ်သင့်ကြောင်းကို၊ န ဇနာသိ ကိံ-မသိဘူးလော? ဣတိ-မေးပြီ။ အာမ-မှန်ပါ၊ န ဇနာမိ-မသိပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ အာဝုသော! ဧတ္ထ-ဤရေကြွင်းကို ချန်ထားရာ၌၊ အာပတ္တိ-အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ နံ-ထိုအာပတ်ကို၊ ပဋိ-ကရိဿာမိ-ကုစားပါမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ အာဝုသော! ပန-သို့သော်လည်း၊ တေ-အရှင်ဘုရား၏၊ [အာပတ္တိ၌စပ်၊] ဝါ-သည်၊ [ကတံ၌စပ်၊] အသန္တိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေ့ဆော်မှု၍၊ (စေတနာမပါဘဲ)၊ အဿတိ-ယာ-သတိကင်းသဖြင့်၊ (အမှတ်တမဲ့)၊ သစေ ကတံ-အကယ်၍ ပြုအပ်မိသည် ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အာပတ္တိ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ (မသင့်ပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သော-ထိုဓမ္မကထိကရဟန်းသည်၊ တဿာ အာပတ္တိယာ-ထိုအာပတ်၌၊

တဿာ။ ။ တာနောင် သို့ဝိဘတ်ကို တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် သာပြု(ရူ-၁၀၆)၊ (တစ်နည်း) ယပတော သို့သာနံ သံ သာ၌ “ယပတော သာ”ဟူသော ယောဂ

အနာပတ္တိဒိဋ္ဌိ-အနာပတ်ဟု အယူရှိသည်။ ဝါ-အာပတ်မသင့်ဟု မှတ်ယူသည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ဝိနယဓရောပိ-သည်လည်း။ အတ္တနော-မိမိ၏။ နိဿိတကာနံ-မှီ၍နေသော တပည့်တို့အား။ “အယံ ဓမ္မကထိကော-သည်။ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇမာနောပိ-သင့်ရောက်ပါသော်လည်း။ န ဇာနာတိ-အာပတ်အဖြစ်ကို မသိ၊ (အာပတ်သင့်မှန်း မသိ)။” က္ကတိ-သို့၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ။ တေ-ထို ဝိနည်းဓိရ်ရဟန်း၏ တပည့်တို့သည်။ တဿ-ထိုဓမ္မကထိကရဟန်း၏။ နိဿိ-တကေ-မှီ၍နေသော တပည့်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍။ “တုမှာကံ-တို့၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်သည်။ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာပိ-သင့်ရောက်၍လည်း။ ဝါ-သော်လည်း။ အာပတ္တိဘာဝံ-အာပတ်၏အဖြစ်ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိ။” က္ကတိ၊ အာဟံ-သု-ပြောကုန်ပြီ။ တေ-ထိုဓမ္မကထိကရဟန်း၏ တပည့်တို့သည်။ ဂန္နာ-၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ ဥပဇ္ဈာယဿ-အား။ အာရောစေသံ-လျှောက်ကုန်ပြီ။ သော-ထိုဓမ္မကထိကရဟန်းသည်။ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကို)။ “အယံ ဝိနယဓရော-သည်။ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အနာပတ္တိတိ-အနာပတ်ဟု၊ ဝါ-အာပတ်မသင့်ဟု၊ ဝတ္တာ-ပြောပြီး၍၊ က္ကဒါနိ-၌၊ အာပတ္တိတိ-အာပတ်သင့်၏ဟူ၍၊ ဝဒတိ-ပြောပြန်၏။ ဧသော-ဤဝိနည်းဓိရ်ရဟန်းသည်။ မုသာဝါဒီ-မုသားပြောလေ့ရှိသူတည်း။” က္ကတိ (အာဟ)။ တေ-ထိုဓမ္မကထိကရဟန်း၏ တပည့်တို့သည်။ ဂန္နာ-၍။ “တုမှာကံ-တို့၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်။ မုသာဝါဒီ-တည်း။” က္ကတိ အာဟံသု။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ ဧဝံ-သို့၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ ကလဟံ-ခိုက်ရန်ကို၊ ဝဗ္ဗယိသု-တိုးပွားစေကုန်ပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဝိနယဓရော-သည်။ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဓမ္မကထိကဿ-၏(အပေါ်၌)၊ အာပတ္တိ-ယာ-ကို၊ အဒဿနေ-မရှုခြင်းကြောင့်၊ ဥက္ခေပနီယကမ္မံ-ဥက္ခေပနီယကံကို။

ဝိဘာဂဖြင့် သို့မဟုတ်၊ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဓါဖြင့် သို့ကို သာပြု(ဝိဗော-၇၂)၊ သ-လာ၊ တာ၌ ရသပြု။

ဥက္ခေပနီယကမ္မံ။ ။ အာပတ်ကို မရှုခြင်း၊ မကုစားခြင်း၊ မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်ခြင်း၊ ဥပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် ပစ္စည်းအာမိသအပေးအယူလုပ်ခြင်း၊ စာပေကျမ်းဂန် သင်ယူပို့ချခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဥးကြိုဆိုခြင်းစသော ကိစ္စတို့၌ အခြားသော ရဟန်းတို့နှင့် ပတ်သက်ခွင့်မရှိရအောင် သံဃာမှ ကြည်ဖယ်ကြောင်းဝိနည်းကံကို

ဝါ-နှင့်ထုတ်ကြောင်းကံကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 တေသံ-ထိုဝိနည်းခိုရ်ရဟန်းနှင့် ဓမ္မကထိကရဟန်းတို့၏၊ ပစ္စယဒါယကာ-
 ပစ္စည်းငှါးလှူဒါန်းကုန်သော ဒါယကာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပဋ္ဌာကာပိ-
 အလုပ်အကျွေးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-၂ဖက်ကုန်သော၊ ကောဋ္ဌာသာ-
 အုပ်စုတို့သည်၊ အဟေသုံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ။ **ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟိကာ-**ဩဝါဒကို ခံယူ
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယောပိ-ဘိက္ခုနီတို့လည်းကောင်း၊ အာရက္ခဒေဝတာပိ-
 အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော နတ်တို့လည်းကောင်း၊ တာသံ-ထိုနတ်တို့၏၊
သန္နိဋ္ဌသမ္ဘတ္တာ-ထိုဤအရပ် ဆုံတွေ့အပ်ဖူးကုန်၊ ကောင်းစွာ ဆည်းကပ်ဖော်
 ဆည်းကပ်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော၊ (တွေ့ရုံသာတွေ့အပ်ဖူးကုန်၊ သွားဖော်လာဖက်
 စားဖော်သောက်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော)၊ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာပိ-ကောင်းကင်၌
 တည်သောနတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-အာကာသစိုးနတ်တို့လည်းကောင်း၊
 ဣတိ-သို့ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ-ဗြဟ္မာ့ဘုံတိုင်အောင်၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ပုထုဇ္ဇနာ-ပုထုဇဉ်တို့သည်၊ ဒွေ-၂ဖက်ကုန်သော၊ ပက္ခာ-အုပ်

ဥက္ခေပနီယကံဟု ခေါ်သည်(ဝိ-၄၊ ၄၈)။ “အာပတ္တိအဒဿနာဒီသု ဥဒ္ဓရိတွာ ခိပိယတိ
 အပနီယတိ အနေန ဝိနယကမ္မေနာတိ ဥက္ခေပနီယံ၊ ဥက္ခေပနီယမေဝ+ကမ္မံ ဥက္ခေ-
 ပနီယကမ္မံ(ပါစိယော-၄၁၅)”ဟုပြု။

ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟိကာ။ ။ ပဋိဂ္ဂဟန္တိတိ ပဋိဂ္ဂဟိကာ၊ ဩဝါဒ+ပဋိဂ္ဂဟိကာ
 ဩဝါဒ- ပဋိဂ္ဂဟိကာ၊ ဘိက္ခုနီယောကို ရသဖြင့် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ရကား ဒါယိကာ(ရူ-
 ၃၅၃)စသည် တို့ကဲ့သို့ ပဋိ+ဂဟ+ ဣ+အာ၊ ဣကို အကပြု၊ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့်
 အ-ကို ဣ ပြု၍ ပြီးစေရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဇာ. ဋ္ဌ-၃၊ ၄၆၂အတိုင်း
 “ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟိကာ”ဟု ရှိသင့်သည်၊ စာအုပ်တို့၌ “ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟိကာ”ဟု ရှိ၏၊
 လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံပါ။

သန္နိဋ္ဌသမ္ဘတ္တာ။ ။ ပဿိယိသုတိ ဒိဋ္ဌာ၊ သင်္ဂမ္မဒိဋ္ဌာ သန္နိဋ္ဌာ၊ ဘန္တိတိ
 ဘတ္တာ၊ [သံ+ဘဇ+တ၊] သုဋ္ဌ+ဘတ္တာ သမ္ဘတ္တာ(ဝိ. ဋ္ဌ-၁၊ ၂၄၈၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၄၈၇)၊
 (တစ်နည်း) သမ္ဘန္တိတိ သမ္ဘတ္တာ-အကျွမ်းဝင်သော နတ်တို့၊ [သမ္ဘ (ဝိသာသ-အကျွမ်း
 ဝင်ခြင်းအနက်)+တ၊-နီတိဓာတု-၁၂၉] (တစ်နည်း) သမ္ဘဇနံ သမ္ဘတ္တိ၊ သမ္ဘတ္တိ+ယေသံ
 အတ္တိတိ သမ္ဘတ္တာ-အထူးတလယ် ဆည်းကပ်နေထိုင်ခြင်းရှိသောနတ်တို့၊ [သမ္ဘတ္တိ+
 ဣ-သံဋီ-၂၊ ၄၇၁] သန္နိဋ္ဌာ စ+သမ္ဘတ္တာ စ သန္နိဋ္ဌသမ္ဘတ္တာ။

စုတို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။ ပန-သည်သာမကသေး၊ စာတုမဟာရာဇိကံ-
 ၄ပါးသော နတ်မင်းကြီးတို့၏ နေရာဘုံကို၊ ဝါ-စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်ကို၊
 အာဒိ-အစကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ-အကနိဋ္ဌဘုံတိုင်အောင်၊
ဧကနိန္ဒာဒံ-တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်သော ပဲ့တင်သံရှိသော၊ ဝါ-ရှိလျက်၊ (ပဲ့တင်ထပ်
 လျက်)၊ **ကောလာဟလံ**-အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်အသံသည်၊ အဂမာသိ-ပျံ့နှံ့
 သွားပြီ၊ ဝါ-ဖြစ်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ အညတရော-မထင်ရှား
 သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ တထာဂတံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-၍၊ ဥက္ခေပကာနံ-နှင့်
 ထုတ်တတ်ကုန်သော၊ ဝိနယဓရအန္တေဝါသိကာနံ-ဝိနည်းခိုရ်၏၊ အနီးနေ
 တပည့်တို့၏၊ “ဓမ္မကေနေဝ-တရားနှင့် ယှဉ်သည်သာဖြစ်သော၊ ဝိနယကမ္မေန-
 ဝိနည်းကံဖြင့်၊ အယံ-ဤ၊ ဓမ္မကထိကရဟန်းကို၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီ”
 ကုတိ-ဤသို့သော၊ လဒ္ဓိ စ-အယူကိုလည်းကောင်း၊ ပန-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဥက္ခိတ္တာ-
 နုဝတ္တကာနံ-နှင့်ထုတ်အပ်သော ရဟန်းသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မကထိက-
 အန္တေဝါသိကာနံ-ဓမ္မကထိကရဟန်း၏၊ အနီးနေတပည့်တို့၏၊ “အဓမ္မကေ-
 နေဝ-တရားနှင့် မယှဉ်သည်သာဖြစ်သော၊ ကမ္မေန-ဝိနည်းကံဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တော-

ဧကနိန္ဒာဒံ၊ ကောလာဟလံ။ ။ ကောလာဟလသဒ္ဒါသည် ပါဠိအဋ္ဌကထာ
 ဋီကာတို့၌ ပုလ္လိင်၊ နပုလ္လိင်အားဖြင့် ၂မျိုးတွေ့ရ၏၊ နိန္ဒာဒသဒ္ဒါကား ပုလ္လိင်တစ်မျိုးသာ
 တွေ့ရ၏၊ ဤ၌ ကောလာဟလံကိုရသဖြင့် “ဧကတော+ပဝတ္ထော+နိန္ဒာဒေါ ယဿာ
 တိ ဧကနိန္ဒာဒံ(ပါရာဘာ-၁, ၃၂၂)”ဟုပြု၊ ကောလာဟလံ၏ တုလျာဓိကရဏဝိသေ
 သန၊ (တစ်နည်း) အဂမာသိ၏ ကြိယာဝိသေသနကြံ၊ ကောလာဟလံကို “ကောလနံ
 ကောလော-တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်ခြင်း၊ (မည်သူ့အသံဟု ခွဲမရခြင်း)၊ ကောလံ+အာ-
 ဟလတိ ဝိန္နုတိတိ ကောလာဟလံ-တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်ခြင်းကို ရသော (မည်သူ့အသံ
 ဟု ခွဲမရသော) ဆူညံသံ၊ [ကောလ+အာ+ဟလ+အါ-ဓာန် ဋီ-၁၃၀။]”ဟုပြု။

တစ်နည်း။ ။ ၂ပုဒ်လုံးကို အဂမာသိ၏ ကတ္တားယူ၍ “ဧကနိန္ဒာဒံ-တစ်ပြိုင်
 နက်ဖြစ်သော ပဲ့တင်သံသည်လည်းကောင်း၊ ကောလာဟလံ-သည်လည်းကောင်း”
 လည်း ပေးကြ၏၊ ထိုအလို ဧကနိန္ဒာဒံကို ပုလ္လိင်မှ နပုလ္လိင်သို့ ပြန်နေသော လိင်္ဂဝိ
 ပလ္လာသကြံ၊ “ပုနပ္ပုနံ+နာဒေါ နိန္ဒာဒေါ-အဖန်ဖန် မြည်ဟည်းသံ-ပဲ့တင်သံ၊ ဧက-
 တော+ပဝတ္ထော+နိန္ဒာဒေါ ဧကနိန္ဒာဒေါ”ဟုပြု(သာရတ္ထ-၁, ၁၈၀)၊ ၂ပုဒ်လုံးကို ကံ
 အနက်ယူ၍ ပေးကြသေး၏၊ အဂမာသိ၏ကတ္တား သီးခြားမရှိသဖြင့် မကောင်းပါ။

နှင့်ထုတ်အပ်ပြီ” က္လုတိ-ဤသို့သော၊ လဒ္ဓိ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ စ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဥက္ခေပကေဟိ-နှင့်ထုတ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါရိယမာနာနမ္ပိ-တားမြစ်အပ် ကုန်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထိုဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကရဟန်းတို့၏၊ တံ- ထိုဓမ္မကထိကရဟန်းကို၊ အနုပရိဝါရေတွာ-အစဉ်ဝန်းရံ၍၊ ဝိစရဏဘာဝံ စ- လှည့်လည်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ “သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်သူတို့သည်၊ ဟောန္တူ ကိရ-ဖြစ်ကြကုန်လော တဲ့” က္လုတိ-သို့၊ ဒွေ ဝါရေ-၂ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်လသော်၊ (အပြောခိုင်းလသော်)၊ “ဘန္တေ-ရား! သမဂ္ဂါ-တို့သည်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န က္လစ္ဆန္တိ-အလိုမရှိကြပါကုန်၊” က္လုတိ-သို့၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ တတိယဝါရေ- တတိယအကြိမ်၌၊ “ဘိက္ခုသံယော-ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ ဘိန္နော-ကွဲပြီ၊ ဘိက္ခုသံယော-သည်၊ ဘိန္နော-ပြီ” က္လုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၍၊ တေသံ- ထိုဥက္ခေပကရဟန်း၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂန္ဓာ- ကြွတော်မူ၍၊ ဥက္ခေပကာနံ-နှင့်ထုတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ ဥက္ခေပနေ- နှင့်ထုတ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ က္လုတရေသံ-အခြားကုန်သော ဓမ္မကထိကနှင့် ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကရဟန်းတို့အား၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အဒဿနေ စ-မရှုခြင်း၌ လည်းကောင်း၊ အာဒီနဝံ-အပြစ်ကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ တေသံ-ထို၂ဖက်သောရဟန်းတို့အား၊ တတ္ထေဝ-ထိုကောသမ္ပိမြို့၊ ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌ပင်၊ ဧကသီမာယံ-တစ်သိမ်တည်း၌၊ ဥပေါ- သထာဒီနိ-ဥပုသ်ကံအစရှိသည်တို့ကို၊ အနုဇာနိတွာ-ခွင့်ပြုတော်မူ၍၊ ဘတ္တ- ဂ္ဂါဒီသု-ဆွမ်းစားကျောင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဘဏ္ဍနဇာတာနံ-ဖြစ်သော ခိုက် ရန်ရှိသောရဟန်းတို့ကို၊ (ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားကုန်သော ရဟန်းတို့ကို)၊ “အာသန- န္တရိကာယ-နေရာ၂ခုတို့၏ အကြားဖြစ်သော နေရာတစ်ခုရှိသောထိုင်ခြင်းဖြင့်၊

ဘဏ္ဍနဇာတာ။ ။ ဘဏ္ဍနံ+ဇာတံ ဧတေသန္တိ ဘဏ္ဍနဇာတာ၊ ဝိသေသနဿ ပရနိပါတဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ၊-အဋီ-၂၊ ၁၉၄၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၄၊ ဝိမတိ-၂၊ ၃။

အာသနန္တရိကာယ။ ။ ဧကံ အာသနံ+အန္တရံ (ဗျဝဟိတံ) က္လမိဿာ နိသိန္န- ကိရိယာယာတိ အာသနန္တရိကာ-တစ်နေရာစီခြားခြင်းရှိသောထိုင်ခြင်း(ပါစိယော- ၄၀၀) အာသနာနံ+အန္တရံ အာသနန္တရံ-နေရာ၂ခုတို့၏အကြား၊ အာသနန္တရံ+အဿာ

ဝါ-နေရာတစ်ခုစီ ခြားထိုင်ခြင်းဖြင့်၊ နိဿိဒိတဗ္ဗံ-ထိုင်ရာ၏။” ကုတိ-သို့သော၊ ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားကျောင်း၌၊ ဝတ္တံ-ကျင့်ဝတ်ကို၊ ပညာပေတွာ-အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူပြီး၍၊ ဝါ-ပညတ်တော်မူပြီး၍၊ “ကုဒါနိပိ-၌လည်း၊ ဘဏ္ဍာန-ဇာတာဝ-ဖြစ်သော ခိုက်ရန်ရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တိ-နေကုန်၏။” ကုတိ၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-ကြွေတော်မူ၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! အလံ-မသင့်၊ ဘဏ္ဍာနံ-မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းကို၊ (ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းကို)၊ မာ (အကတ္ထ)-မပြုကြနှင့်။” ကုတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတော်တို့ကို၊ ဝတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတေ ဘဏ္ဍာနကလဟ-ဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ နာမ-ဤမိမိတို့ဘက်တွင်တိုင်ပင်ခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်းတို့ မည်သည်၊ အနတ္ထကာရကာ-အကျိုးမဲ့ကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ဟိ-မှန်၏၊ ကလဟံ-ခိုက်ရန်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (အကြောင်းပြု၍)၊ လဇ္ဈကိကာ-ဗီလုံးငှက်မဖြစ်သော၊ သကုဏိကာပိ-ငှက်မကလေးသည်လည်း၊ ဟတ္ထိနာဂံ-ကြီးမားသောဆင်ကို၊ ဇီဝိတက္ခယံ-အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့၊ ပါပေသိ-ရောက်စေခဲ့ဖူးပြီ။” ကုတိ-သို့၊ လဇ္ဈကိကဇာတကံ-လဇ္ဈကိကဇာတ်တော်ကို၊ ကထေတွာ-ပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်သူတို့သည်၊ ဟောထ-ဖြစ်ကြလော၊ မာ ဝိဝဒထ-ဆန့်ကျင်ဘက် မပြောဆိုကြနှင့်။

အတ္ထိတိ အာသနန္တရိကာ-နေရာ၂ခုတို့၏ အကြားဖြစ်သော နေရာရှိသောထိုင်ခြင်း၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ တတိယာသက်(မဟာ ဘာ-၂၊ ၇၄၄)။

ဘဏ္ဍာနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ။ ။ ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ ဧတေနာတိ ဘဏ္ဍာနံ၊ ဝိရုဒ္ဓစိတ္တံ(ဒီဇီ-၃၊ ၈၇၊ မဇီ-၃၊ ၂၄၀)၊ ကလိယတိ ပရိမိယတိ အနေန သူရဘာဝေါတိ ကလဟော၊ [ကလ+ ဟ၊-မောဂ်-၇၊ ၂၂၃]၊ ကလံ ဟနတိတိ ကလဟော-သူတစ်ပါး၏ မာန်ကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးတတ်သော ရန်ဖြစ်မှု၊ [ကလ+ဟန+ကွိ၊-ဥဒါန၊ ၄-၃၀၉၊ ၄ပြု-၈၅]၊ ဝိရူပံ ဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ဂဟဏံ ဝိဂ္ဂဟော(သာရတ္ထ-၁၊ ၁၁၃)၊ ဝိရူပံ ဂဏှာတိ တေနာတိ ဝိဂ္ဂဟော-ဖောက်ပြန်စွာယူကြောင်း ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဝိရုဒ္ဓံ ဝဒတိ ဧတေနာတိ ဝိဝါဒေါ-ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုကြောင်း ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်(ဒီဇီ-၂၊ ၉၉၊ အံဇီ-၃၊ ၂၉၃)၊ ဝိရုဒေါ+ဝါဒေါ ဝိဝါဒေါ(ကပ္ပဒ္ဒမ၊ ဝိမတိ-၂၊ ၂၀၈)။ ဘဏ္ဍာနံ စ+ကလဟော စ+ဝိဂ္ဂဟော စ+ဝိဝါဒေါ စ ဘဏ္ဍာနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ။

ဟိ-မှန်၏။ ဝိဝါဒိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းကို နိဿယ-၍၊ အနေကသတ-
သဟဿာ-အသိန်းမက များစွာကုန်သော၊ (သိန်ပေါင်းများစွာကုန်သော)၊
ဝဋ္ဋကာပိ-ငုံးတို့သည်လည်း၊ ဇီဝိတက္ခယံ-သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ဖူးကုန်ပြီ။ ကုတိ-
သို့၊ ဝဋ္ဋကဇာတကံ-ဝဋ္ဋကဇာတ်တော်ကို၊ ကထေသိ-ပြီ။ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့ ဟော
တော်မူပါသော်လည်း၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဘဂဝတော-၏။ ဝစနံ-
စကားတော်ကို၊ အနာဒိယန္တေသု-မနာယူကုန်လသော်၊ ဓမ္မဝါဒိနာ-အမှန်တရား
ကို ပြောလေ့ရှိသော၊ (ဓမ္မဝါဒိဖြစ်သော)၊ တထာဂတဿ-၏။ ဝိဟေသံ-ပင်ပန်း
တော်မူခြင်းကို၊ အနိစ္စန္တေန-အလိုမရှိသော၊ အညတရေန-တစ်ပါးသော
ရဟန်းသည်၊ [(တစ်နည်း) “အညတရေန-သော၊ ဓမ္မဝါဒိနာ-သည်၊ တထာဂတဿ-
၏။ ဝိဟေသံ-ကို၊ အနိစ္စန္တေန-လသော်၊ ဝါ-အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု တစ်
နည်းပေး၊] “ဘန္တေ-ရား! ဓမ္မသာမိ-တရား၏ အရှင်ဖြစ်တော်မူသော၊ ဘဂဝါ-
မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အာဂမေတု-(ဟောပြောဆုံးမမှုကို) ရပ်ဆိုင်းတော်မူပါ။
ဘန္တေ! ဘဂဝါ-သည်၊ အပေါ့သုက္ကော-(အဓိကရုဏ်းငြိမ်းအေးဖို့) အားထုတ်
ခြင်းရှိတော်မမူသည်၊ (ကြောင့်ကြမဲ့သည်)၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရံ-မျက်မှောက်ဘဝ
၌ ချမ်းသာစွာနေကြောင်းသမာပတ်ကို၊ အနုယုက္ကော-အဖန်ဖန်အားထုတ်
တော်မူသည်၊ ဝါ-ခံစားတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရတု-နေတော်မူပါ။ မယ-
မေဝ-တပည့်တော်တို့သည်သာ၊ တေန ဘန္တေန-ထိုမိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်
ပင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တေန ကလဟေန-ထိုခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းဖြင့်လည်း
ကောင်း၊ တေန ဝိဂ္ဂဟေန-ထိုဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တေန
ဝိဝါဒေန-ထိုဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြောဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပညာယိဿာမ-
ထင်ရှားပါကုန်အံ့၊ ဝါ-လူသိခံပါကုန်အံ့။ ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊
အတီတံ-ကို၊ အာဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ၊ (ကို-အဘယ်သို့ ဆောင်တော်မူ
သနည်း?)

ဘိက္ခဝေ! ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား၊ (တစ်နည်း)
ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော ဝတ္ထုကြောင်းကို၊ (ဘာသိဿာမိ-ဟောတော်မူ
မည်) ဗာရာဏသီယံ-သီမြို့၌၊ ဗြဟ္မဒတ္တော နာမ-ဗြဟ္မဒတ်မည်သော၊ ကာသိ-
ရာဇာ-ကာသိမင်းသည်၊ အဟောသိ-ရှိခဲ့ပြီ။ ဗြဟ္မဒတ္တေန-ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည်၊

ဒီပီတိသု-ဒီပီတိမည်သော၊ ကောသလရညော-ကောသလမင်း၏၊ ရဇ္ဇိ-
 နိုင်ငံကို၊ အတ္ထိန္ဒိတ္တ-လူယူ၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ အညာတကဝေသေန-မထင်ရှား
 သူ၏အသွင်ဖြင့်၊ ဝသန္တဿ-နေရသော၊ ပိတုနော-ခမည်းတော်၏၊ ဝါ-ကို၊
 မာရိတဘာဝံ စေဝ-သေစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-သတ်အပ်
 သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီဃာဝုကုမာရေန-ဒီဃာဝုမင်းသားသည်၊
 အတ္တနော-အား၊ ဇီဝိတေ-အသက်ကို၊ ဒိန္နော-ပေးအပ်သော်၊ တတော-ထိုအခါမှ၊
 ပဌာယ-စ၍၊ တေသံ-ထိုပြဟွဒတ်မင်းနှင့် ဒီဃာဝုမင်းသားတို့၏၊ သမဂ္ဂဘာဝံ
 စ-ညီညွတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကထေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့!
 အာဒိန္နဒဏ္ဍာနံ-ကိုင်ယူအပ်သော တုတ်လက်နက်ရှိကုန်သော၊ အာဒိန္နသတ္တာ-
 နံ-ကိုင်ယူအပ်သော တုတ်မှတစ်ပါး ဓားစသော အခြားလက်နက်ရှိကုန်သော၊
 တေသံ ရာဇနံ-ထိုမင်းတို့၏သော်မှလည်း၊ [ပိသဒ္ဓါအကျေကြီး] ဧဝရူပံ-သော၊
 ခန္တိသောရစ္စံ-သည်းခံခြင်း၊ ကောင်းသောအမှု၌ ဓမ္မလျော်သူ၏အဖြစ်သည်၊
 ဘဝိဿတိ နာမ-ဖြစ်နိုင်ခဲ့သေး၏။ ဘိက္ခဝေ-တို့! ယံ (ယေ) တုမေ-အကြင်
 သင်တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ သွာခါတေ-ကောင်းစွာဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မ-
 ဝိနယေ-တရားအားဖြင့် ဆုံးမသင့်ရာ သာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြု
 ခဲ့ကုန်သည်၊ သမာနာ-ကုန်လျက်၊ ခမာ စ-သည်းခံကုန်သည်လည်းကောင်း၊
 သောရတာ စ-ကောင်းသောအမှု၌ ဓမ္မလျော်ကုန်သည်သည်လည်းကောင်း၊
 ဘဝေယျာယ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ [တံ-ကား အနက်မဲ့နိပါတ်၊] (တေ တုမေ-
 ထိုသင်တို့သည်၊) ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ သောဘေထ ခေါ-တင့်တယ်ကုန်
 ရာအံ့လော? (တင့်တယ်စရာရှိကြ၏လော?)” ဣတိ-သို့၊ ဩဝဒိတွာပိ-ဆုံးမ

ယံ သောဘေထ ။ ။ ယံကို လိင်္ဂိပိပလ္လာသ၊ ဝစနိပိပလ္လာသ၊ သောဘေထ၌
 ဧယျာထဝိဘတ်၊ ယျာကိုချေသည်ဟု ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ ယံကို ယဒိအနက်ယူ၍
 “ဘိက္ခဝေ! တုမေ ဧဝံ သွာခါတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတာ သမာနာ ခမာ စ-ကောင်း၊
 သောရတာ စ-ကောင်း၊ ယံ (ယဒိ) ဘဝေယျာယ-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သန္တေသု-
 ကုန်လသော်၊) ဣဓ-၌၊ သောဘေထ ခေါ-တင့်တယ်ကုန်ရာအံ့လော”ဟု တစ်နည်းပေး။
 [“ယံ(ယဒိ)-အကယ်၍၊ တုမေ၊ ယေ၊ သောရတာ ဘဝေယျာယ-ဖြစ်ပါကုန်မူကား၊ ဣဓ-
 ၌၊ သောဘေထ ခေါ-တင့်တယ်ကုန်ရာ၏”ဟုလည်း ပေးကြ၏။]

တော်မူ၍လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ သမဂ္ဂေ-ညီညွတ်သူတို့ကို၊ (ညီညွတ်သူများဖြစ်အောင်) ကာတုံ-ငှာ၊ နေဝ အသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့။ သော-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ တာယ အာကိဏ္ဏဝိဟာရတာယ-ထိုသို့ ရောပြွမ်းသော နေရခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရောရောနှောနှော နေရခြင်းကြောင့်) ဥက္ကဏ္ဍိတော-ငြီးငွေ့တော်မူသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ ဣဒါနိ-၌၊ အာ-ကိဏ္ဏော-ရောပြွမ်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲစွာ၊ ဝိဟရာမိ-နေရ၏၊ ဣမေ ၈ ဘိက္ခု-ဤရဟန်းတို့သည်လည်း၊ မမ-၏၊ ၀စနံ-ကို၊ န ကရောန္တိ-မပြုကျင့်ကုန်၊ ဝါ-မလိုက်နာကုန်။ အဟံ-သည်၊ ဧကကောဝ-တစ်ပါးတည်းသာလျှင်၊ ဂဏမ္မာ-အပေါင်းအဖော်မှ၊ ဝူပကဋ္ဌော-ကင်းဆိတ်ရာသို့ ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယန္တူန ဝိဟရေယျံ-အကယ်၍ နေရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ကောသမ္ပိယံ-ကောသမ္ပိမြို့၌၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်တော်မူပြီး၍၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊ အနုပလောကေတွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ ဧကကောဝ-သာလျှင်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဗာလက လောဏကဂါမံ-ဗာလကလောဏကရွာသို့၊ ဂန္ဓာ၊ တတ္ထ-ထိုရွာ၌၊ ဘဂုတ္ထေရဿ-ဘဂုထေရ်အား၊ **ဧကစာရိကဝတ္ထံ**-တစ်ပါးတည်း လှည့်လည်ရခြင်းရှိသော ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဝါ-တစ်ပါးတည်း ကျင့်ထိုက်သော ဝတ်ကို၊

တစ်နည်း။ ။ ယံကို ကြိယာပရာမသန၊ တံကိုအနက်ရှိ၊ သောဘေထ၌ ဧထ ဝိဘတ်ယူ၍ “ဘိက္ခဝေ! တုမေ-တို့သည်၊ ပေ၊ သောရတာ-ကောင်း၊ ယံ ဘဝေယျာထ-အကြင်ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ တံ-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဣမ-၌၊ သောဘေထ ခေါ-တင့်တယ်ရာ၏လော၊ (တင့်တယ်စရာရှိ၏လော)”ဟု ပေး။

တစ်နည်း။ ။ ယံ တံ၂ပုဒ်ကို တတိယာအနက်၌ ပထမာဝိဘတ်ကြံ၍ “ယံ-အကြင်သည်းခံခြင်း၊ ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်သူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ တုမေ၊ ခမာ-ကောင်း၊ သောရတာ-ကောင်း၊ ဘဝေယျာထ-ကုန်၏၊ တံ-ထိုသည်းခံခြင်း၊ ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်သူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဣမ-၌၊ သောဘေထ-တင့်တယ်စေကုန်လော၊ [ခေါ အနက်မဲ့]”ဟုပေး။(ဝိ. ဋ္ဌ-၃၊ ၂၄၈၊ ပါစိယော-၃၃၈၊ မဟာဘာပါနိ-၂၊ ၅၈။)

ဧကစာရိကဝတ္ထံ။ ။ စရဏံ စာရော၊ စာရော+ဧတဿ အတ္ထိတိ စာရိကံ၊ ဧကံ+စာရိကံ ဧကစာရိကံ၊ ဧကစာရိကံ+စ+ဝတ္ထံ စာတိ ဧကစာရိကဝတ္ထံ(စူဘာ-

ကထေတွာ-၍၊ ပါစီနဝံသမိဂဒါယေ-သားကောင်တို့ကို ဘေးမဲ့ပေးရာဖြစ်သော အရှေ့ဝါးတော၌၊ တိဏ္ဍိ-၃ပါးကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာနံ-အမျိုးကောင်းသား တို့အား၊ သာမဂ္ဂိယာနိသံသံ-ညီညွတ်သူတို့၏အဖြစ်၏ အကျိုးကို၊ ဝါ-ညီညွတ် ခြင်း၏ အကျိုးကို၊ ကထေတွာ-၍၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ပါလိလေယျကံ- ပါလိလေယျကရွာသည်၊ (ပလလဲရွာသည်)၊ အတ္ထိ၊ တံ-ထိုပါလိလေယျကရွာသို့ ဝါ-၌၊ [ရှေ့နည်း သာရတ္ထ-၃၊ ၃၆၀၊ နောက်နည်း ဝိမတိ-၂၊ ၂၀၉။] အဝသရိ- ရောက်တော်မူပြီ။ တတြ-ထိုသို့ရောက်တော်မူပြီးရာအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊

၃၁၉။(တစ်နည်း) စရိတဗ္ဗန္တိ စာရိကံ၊ [စရ+ဏျ၊ ယကို ကပြု။] ဧကေန+စာရိကံ ဧကစာရိကံ၊ ရှေးနည်းအတိုင်း ဆက်တွဲပါ(ပါစိယော-၄၈၅)။

ပါလိလေယျကံ ။ ။ ပဌမာအနက်၌ ဒုတိယာသကံ(ဝိမတိ-၂၀၉)၊ သံ၊ ဌ- ၂၊ ၂၈၀၌ ပါလိလေယျကမြို့ဟု ဆို၏၊ ထိုအလို ပဌမာဝိဘတ်တည်း။ ပါစိယော- ၄၀၃၌ ဌဋီနောက်သို့ မလိုက်ဘဲ “ပါလိလေယျကံ-ပလလဲတောအုပ်၌နေသော ဆင် ပြောင်သို့”ဟု ပေးရန် ဖွင့်၏။

တတြ သုဒ္ဓံ။ ။ သုဒ္ဓံအနက်မဲ့၊ တသည် (၁) လွန်ခဲ့ပြီးသော ခြပ်ကို စွဲရသော ပတ္တန္တဝိသယ တ၊ တိုက်ရိုက်စွဲစရာရှိသော ပသိဒ္ဓဝိသယ တ၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသော ကြိယာကို စွဲရသော အနုဘူတဝိသယ တဟု ၃မျိုးရှိ၏၊ တတြ၌ တကို အနုဘူတဝိသယ တယူ၍ ရှေ့ဝါကျ အဝသရိဟူသော ကြိယာကို စွဲပေးသည်။(အလင်္ကာဘာ-၂၁၇)

တစ်နည်း။ ။ ဝိ-၃၊ ၄၉၉၌ “တတြ သုဒ္ဓံ ဘဂဝါ ပါလိလေယျကေ ဝိဟရတိ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍော ဘဒ္ဒသာလမူလေ”ဟု ရှိ၍ ဝိ. ဌ-၃၊ ၄၃၄၌ ပါလိလေယျကေကို “ပါလိလေယျကံ ဥပနိဿာယ”ဟု ဖွင့်၏၊ ဤ၌ ဝိ. ဌအတိုင်း“ပါလိလေယျကံ ဥပနိ- သာယ”ဟု ရှိ၏၊ ဝေယံ မဟာနိ-၂၊ ၂၈၃၌ တ-ကို ပသိဒ္ဓဝိသယယူကာ တတြကို ပါလိလေယျကေနှင့် တွဲ၍ “တတြ ပါလိလေယျကေ-ထိုပါလိလေယျကရွာ၌”ဟု ပေး၏၊ ဤ၌လည်း တ-ကို ပသိဒ္ဓဝိသယ၊ ဩပစ္စည်းကို ကံအနက်ဟော ယူကာ “တတြ ပါ- လိလေယျကံ-ထိုပါလိလေယျကရွာကို”ဟု တစ်နည်းပေး။

တစ်နည်း။ ။ ဝိ. ဌ-၃၊ ၄၃၄၌ တတြကို မည်သို့မျှ မဖွင့်ပါ၊ မဟာဘာ-၂၊ ၆၂၁၌လည်း တတြကို အနက်မပေးပါ၊ ထိုအလို တတြကို ဝါကျောပညာသ-ဝါကျ အစပျိုးရာ၌ ဝါကျ၏ အဥးအစအဖြစ်ကို ထွန်းပြသော နိပါတ်မျှသာ (အနက်မဲ့)ဟု ကြံ။(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၃၇)

ပါလိလေယျကံ-ပါလိလေယျကရွာကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍေ-
 ရက္ခိတတောအုပ်၌၊ ဘဒ္ဒသာလမူလေ-နုပျိုကောင်းမွန်သော အင်ကြင်းပင်၏
 အနီးအောက်၌၊ ပါလိလေယျကေန-ပါလိလေယျကမည်သော၊ ဟတ္ထိနာ-
 ဆင်သည်၊ ဥပဋ္ဌိယမာနော-ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [ဥပဋ္ဌိယမာနော-
 ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ်သော်၊ (အပြုစုခံရင်း)၊ ဝါ-ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”
 ဟုလည်း ပေး၊] ဖာသုကံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဝဿာဝါသံ-မိုးလပတ်လုံး နေတော်မူခြင်း
 ဖြင့်၊ ဝါ-ဝါဆိုတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဝသိ-နေတော်မူပြီ။

ကောသမ္ပိဝါသိနော-ကောသမ္ပိမြို့၌ နေကုန်သော၊ ဥပါသကာပိ-တို့သည်
 လည်း၊ ဝိဟာရံ-သို့ ဂန္ဓာ၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အပဿန္တာ-မမြင်ကုန်လသော်၊ “ဘန္တေ-
 တို့! သတ္တာ-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-လသော်၊
 ပါလိလေယျကဝနသဏ္ဍံ-ပါလိလေယျကရွာ၏ အနီး၌ဖြစ်သော ရက္ခိတ
 တောအုပ်သို့၊ ဂတော-ကြွသွားတော်မူပြီ။” ကူတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “ကိ
 ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဂတော-ကြွသွားတော်မူသနည်း?)”
 ကူတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ “အမွေ-တို့ကို၊ သမဂ္ဂေ-ညီညွတ်သူတို့ကို၊ ကာတုံ-
 ငှာ၊ ဝါယမိ-ကြိုးစားတော်မူပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ သမဂ္ဂါ-
 ညီညွတ်သူတို့သည်၊ န အဟုမှာ-မဖြစ်ခဲ့ကုန်၊” ကူတိ-ထိုကြောင့်၊ (ဂတော-
 ပြီ) ကူတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ [ကူတိတစ်လုံးအကျေကြံ၊] “ဘန္တေ-တို့! တုမေ-
 အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်း
 ပြု၍၊ တသ္မိ-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ သာမဂ္ဂိ-ညီညွတ်သူတို့၏အဖြစ်ကို၊
 ကရောန္တေ-ပြုတော်မူလသော်၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်သူတို့သည်၊ နာဟုဝတ္ထ (န+
 အဟုဝတ္ထ) ကိ-မဖြစ်ခဲ့ကုန်သလော?” ကူတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ “အာဝုသော-

ရက္ခိတဝနသဏ္ဍေ ။ ။ ပါလိလေယျကတော အဝိဒူရေ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍော
 နာမ အတ္ထိ-သံ. ဋ-၂, ၂၈၀၊ သာရတ္ထ-၃, ၃၆၀။

ဘဒ္ဒသာလမူလေ။ ။ ဘဒ္ဒသာလောတိ ပန တတ္ထေကော မနာပေါ လဋ္ဌိ-
 ကော(နုပျိုသော) သာလရက္ခော၊ ဘဂဝါ တံ ဂါမံ ဥပနိဿာယ ဝနသေဏ္ဍာ ပဏ္ဏသာ-
 လာယ သမိပေ တသ္မိ ရက္ခမူလေ ဝိဟာသိ-သံ. ဋ-၂, ၂၈၀၊ သာရတ္ထ-၃, ၃၆၀။

ဒါယကာတို့! ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်၏။” ကုတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ မနုဿာ-တို့သည်။ “ကုမေ-ဤရဟန်းတို့သည်။ သတ္ထု-၏။ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ တသ္မိ-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ သာမဂ္ဂိ-ကို၊ ကရောန္တေပိ-ပြုတော်မူပါသော်လည်း၊ သမဂ္ဂါ-တို့သည်။ န ဇာတာ-မဖြစ်ကုန်၊ မယံ-တို့သည်။ ကုမေ-ဤရဟန်းတို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ သတ္ထာရံ-ကို၊ ဒဠု-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ န လဘိမှာ-မရတော့ကုန်၊ ကုမေသံ-ဤရဟန်းတို့အား၊ အာသနံ-နေရာကို၊ နေဝ ဒဿာမ-မပေးကုန်တော့အံ့၊ (မပေးဘဲနေကြစို့)၊ အဘိဝါဒနာဒီနိ-ရှိခိုးခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ န ကရိဿာမ-မပြုကုန်တော့အံ့၊ (မပြုဘဲ နေကြစို့)။” ကုတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့ဖို့၊ ဝါ-တို့၏အပေါ်၌၊ သာမိစိမတ္ထမ္ပိ-အရိုအသေမျှကိုလည်း၊ န ကရိသု-မပြုတော့ကုန်။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ အပ္ပါဟာရတာယ-နည်းသော အစာအာဟာရ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဿမာနာ-ပိန်ခြောက်ကုန်လသော်၊ ကတိပါ-ဟေနေဝ-အနည်းငယ်သော ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဥဇုကာ-ဖြောင့်မှန်ကုန်သည်၊ ဝါ-တည့်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ အစွယံ-အပြစ်ကို၊ ဝါ-အာပတ်ကို၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြော၍၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေပြီး၍၊ ဝါ-ကန်တော့တောင်းပန်ပြီး၍၊ “ဥပါသကာ-တို့! မယံ-တို့သည်။ သမဂ္ဂါ-တို့သည်။ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တုမေပိ-တို့သည်လည်း၊ နော-တို့၏၊ (ဥပရိ-အပေါ်၌) ပုရိမသဒိသာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ဥပါသကာတို့နှင့် တူကုန်သည်၊ ဝါ-ရှေးတုန်းကနှင့် တူကုန်သည်၊ ဟောထ-ဖြစ်ကြလော့။” ကုတိ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောကုန်ပြီ။ “ဘန္တေ-တို့! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်။ သတ္ထာ-ကို၊ ခမာပိတော ပန-သည်းခံစေအပ်ပြီလော? ဝါ-ကန်တော့တောင်းပန်အပ်ပြီလော?” ကုတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ “အာဂုဿော-ဒါယကာတို့! န ခမာပိတော-သည်းမခံစေအပ်သေးပါ။ ဝါ-မကန်တော့ မတောင်းပန်အပ်သေးပါ။” ကုတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ “တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ သတ္ထာရံ-ကို၊ ခမာပေထ-သည်းခံစေကုန်လော့၊ ဝါ-ကန်တော့ တောင်းပန်ကုန်လော့၊ သတ္ထု-အား၊ ဝါ-ကို၊ ခမာပိတကာလေ-သည်းခံစေအပ်ပြီးရာအခါ၌၊ ဝါ-ကန်တော့တောင်းပန်အပ်ပြီးရာအခါ၌၊ မယမ္ပိ-တပည့်တော်တို့သည်လည်း၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ (ဥပရိ-အပေါ်၌) ပုရိမ-

သဒိသာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ဥပါသကာတို့နှင့် တူကုန်သည်။ ဝါ-ရှေးတုန်းကနှင့် တူကုန်သည်။ ဘဝိဿာမ-ဖြစ်ပါကုန်အံ့။” ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ အန္တောဓယဘာဝေန-ဝါတွင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္ထု-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တိ-ငှာ၊ အဝိသဟန္တာ-မရဲဝံ့ကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)၊ ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသဖြင့်၊ တံ အန္တောဓယံ-ထိုဝါတွင်းကို၊ ဝီတိနာမေသုံ-ကုန်လွန်စေကုန်ပြီ။ သတ္တာ ပန-သည်ကား၊ တေန ဟတ္ထိနာ-ထိုဆင်သည်၊ ဥပဋ္ဌိယမာနော-ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဝသိ-နေတော်မူရပြီ။ ဟိ-မှန်၏။ သောပိ ဟတ္ထိနာဂေါ-ထိုဆင်ကြီးသည်လည်း၊ ဝါ-ထိုဆင်ပြောင်သည်လည်း၊ ဂဏံ-ဆင်အပေါင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယေဝ-ချမ်းသာစွာနေခြင်းအကျိုးငှာသာလျှင်၊ တံ ဝနသဏ္ဍံ-ထိုတောအုပ်သို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ခဲ့ပြီ။

ယထာဟ-အဘယ်သို့ မိန့်တော်မူသနည်း? “အဟံ ၊ပေ၊ ဝိဟရေယျ”န္တိ-အဟံ ၊ပေ၊ ဝိဟရေယျဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ။) (“ယထာဟ”အနက်ပေးပုံ ၄မျိုးကို ပါရာ-၁, ၅၃၅။) [အဟံ-ငါသည်၊ ဟတ္ထိဟိ-ဆင်ထီးကြီးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိနိဟိ-ဆင်မကြီးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိကလဘေဟိ-ဆင်ပေါက်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိစ္စာပေဟိ-ဆင်ကလေးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (နိစ္စိဆင်ငယ်တို့နှင့်လည်းကောင်း)၊ အာကိဏ္ဏော-ရောပြွမ်းသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရာမိ-နေရ၏။ ဆိန္ဒုဂ္ဂါနိ-ဖြတ်အပ်သော အဖျား(အညွန့်)ရှိကုန်သော၊ တိဏာနိ စေ-မြက်တို့ကိုလည်း၊ ခါဒါမိ-ခဲစားရ၏။ မေ-ငါသည်၊ ဝါ-၏။ ဩဘဂ္ဂေါဘဂ္ဂံ-အောက်သို့ချိုးအပ်၊ အောက်သို့ချိုးအပ်သော၊ (ချိုးချအပ် ချိုးချအပ်သော)၊ သာခါဘဂီ စ-ချိုးချအပ်သော သစ်ခက်ကိုလည်း၊ ဝါ-သစ်ခက်ကျိုးကိုလည်း၊ ခါဒန္တိ-ခဲစားကြကုန်၏။ အာဝိလာနိ-နောက်ကျူကုန်သော၊ ပါနီယာနိ စ-သောက်ရေတို့ကိုလည်း၊ ပိဝါမိ-သောက်ရ၏။ ဩဂါဟာ-ရေဆိပ်မှ၊ ဥတ္တိဏ္ဏဿ စ-တက်လာသည်လည်းဖြစ်သော၊ အဿ မေ-ထိုငါ၏။ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ ဟတ္ထိနိယော-ဆင်မတို့သည်၊ ဥပနိယံသန္တိယော-ပွတ်တိုက်ကုန်လျက်၊ ဝါ-တိုးဝှေ့ကုန်လျက်၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။ အဟံ-သည်၊ ဧကောဝ-တစ်ကောင်တည်း

သာလျှင်၊ ဂဏမှာ-ဆင်အပေါင်းမှ၊ ဂူပကဋ္ဌာ-ဖဲခွာသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယန္တူန ဝိဟရေယျံ-အကယ်၍နေရပါမူကားကောင်းလေစွ။]

အထ ခေါ-ထိုမှနောက်၌၊ သော ဟတ္ထိနာဂေါ-သည်၊ ယူထာ-ဆင်အုပ်မှ၊ အပက္ကမ္မ-ဖဲခွာ၍၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ပါလိလေယျကံ-ပါလိလေယျက ရွာသည်လည်းကောင်း၊ ရက္ခိတဝနသဏ္ဌံ-ရက္ခိတတောအုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘဒ္ဒသာလမူလံ-နုပျိုကောင်းမွန်သော အင်ကြင်းပင်၏ အနီးအောက်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ [ရှေ့“ယေန ပါလိလေယျကံ အတ္ထိ”ကဲ့သို့ “ပါလိလေယျကံ၊ ရက္ခိတဝနသဏ္ဌံ၊ ဘဒ္ဒသာလမူလံ” ဂုဗ်ဒလုံးဝယ် ပဌမာအနက်၌ ဒုတိယာတည်း၊] ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တေန-(ပါလိလေယျကရွာ၊ ရက္ခိတတောအုပ်၊ အင်ကြင်းပင်၏ အနီးအောက် မြတ်စွာဘုရားရှိရာ) ထိုအရပ်၌၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွား၏၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-သွားပြီး၍၊ (တစ်နည်း) ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ရောက်ရာအရပ်မှ တစ်ဆင့် သာ၍နီးကပ်သောအရပ်သို့ သွားပြီး၍၊ [ပန-အနက်မဲ့၊] ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ အညံ-အခြားသော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ ဘဒ္ဒသာလမူလံ-နုပျိုကောင်းမွန်သော အင်ကြင်းပင်၏ အနီးအောက်ကို၊ ပါဒေနေဝ-ခြေဖြင့်သာလျှင်၊ ပဟရန္တော-ပုတ်ခတ်လျက်၊ တစ္ဆေတွာ-ညှိ၍၊ သောဏ္ဍာယ-နှာမောင်းဖြင့်၊ သာခံ-သစ်ခက်ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ သမ္မဇ္ဇိ-တံမြက်လှည်းပြီ၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ သောဏ္ဍာယ-နှာမောင်းဖြင့်၊ ယဋ္ဌံ-အိုးကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပါနီယံ-သောက်ရေကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘောဇနီယံ-သုံးရေကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဌာပေတိ-အနီး၌ တည်စေ၏၊ ဝါ-အနီး၌ ထား၏၊ ဥဏ္ဍောဒကေန-ရေနွေးဖြင့်၊ အတ္ထေ-

ယေန . . . တေနပသင်္ကမိ။ ။ အထက်တွင် ယေန၌ သတ္တမိအနက်ပေးခဲ့သည်။ ဟိတ်အနက်ယူ၍ “ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဒေဝမနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော-သွားထိုက်၏၊ တေန-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ”ဟု တစ်နည်းပေး။ ဥပသင်္ကမိ၌ ရှေ့နည်းအလို အဇ္ဇတနီဝိဘတ် ပစ္စုပ္ပန်အနက်တည်း၊ နောက်နည်းအလိုကား အတိတ်အနက်တည်း၊ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁၊ ၁၀၀၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၃၃၉၊ ပါရာဘာ၊ ၁- ၄၉၆)။

အလိုသည်။ သတိ-ရှိလသော်၊ ဥဏှောဒကံ-ကို၊ ပဋိယာဒေတိ-စီရင်၏။ ဝါ-
 ကျီ၏။ ကထံ-အဘယ်သို့ စီရင်သနည်း? ဟတ္ထေန-နှာမောင်းဖြင့်၊ ကဋ္ဌာနိ-
 ထင်းတို့ကို၊ ယံသိတွာ-ပွတ်တိုက်၍၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ သမ္မာဒေတိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်
 စေ၏။ ဝါ-မွေး၏။ တတ္ထ-ထိုမီး၌၊ ဒါရူနိ-ထင်းတို့ကို၊ ပက္ခိပန္နော-ထည့်လျက်၊
 အဂ္ဂိ-ကို၊ ဇာလေတွာ-တောက်စေ၍၊ တတ္ထ-ထိုမီး၌၊ ပါသာဏေ-ကျောက်တုံး
 တို့ကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ပစိတွာ-မီးဖုတ်၍၊ ဒါရုဒဏှကေန-သစ်သားချောင်း
 ဖြင့်၊ ပဝဋ္ဌေတွာ-လိမ့်စေ၍၊ ဝါ-လှိမ့်၍၊ ပရိစ္ဆိန္နာယ-ပိုင်းခြားအပ်သော၊ ခုဒ္ဒက-
 သောဏှိကာယ-ငယ်သော ကျောက်ရေကန်၌၊ (ကျောက်ရေကန်ငယ်၌)၊
 ခိပတိ-ပစ်ချ၏။ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ဟတ္ထံ-နှာမောင်းကို၊ သြတာရေတွာ-
 (ရေအိုင်ငယ်သို့) သက်ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ချ၍၊ ဥဒကဿ-၏။ တတ္ထဘာဝံ-ပူ
 သည်၏။ အဖြစ်ကို၊ ဇာနိတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တတိ-ရှိခိုး၏။ သတ္တာ-
 သည်၊ “ပါလိလေယျက-က! တေ-သင်သည်၊ ဥဒကံ-ကို၊ တာပိတံ-ပူစေအပ်
 ပြီလော၊ (ကျီအပ်ပြီလော)” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-မေးတော်မူ၍၊ တတ္ထ-ထို
 ကျောက်ရေကန်ငယ်သို့၊ ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူ၍၊ နှာယတိ-ရေချိုးတော်မူ၏။ အထ-
 ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရားအား၊ နာနာဝိဓာနိ-အထူးထူးသော
 အပြားရှိကုန်သော(အမျိုးမျိုးအပြားပြားကုန်သော)၊ ဖလာနိ-သစ်သီးတို့ကို၊
 အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ဒေတိ-ကပ်လျှ၏။ ပန-သည်သာမကသေး၊ ယဒါ-
 အကြင်အခါ၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသတိ-၏။ တဒါ-
 ထိုအခါ၌၊ သတ္ထု-၏။ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ကုမ္ဘေ-ဥူးကင်း၌၊ ပတိ-
 ဌပေတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-အတူသာလျှင်၊
 ဂစ္ဆတိ-၏။ သတ္တာ-သည်၊ ဂါမူပစာရံ-ရွာ၏ဥပစာသို့၊ ဝါ-ရွာအနီးအပါးသို့၊
 ပတွာ-ရောက်၍၊ ဝါ-လသော်၊ “ပါလိလေယျက-က! ဣတော-ဤအရပ်မှ၊
 ပဋ္ဌာယ-၍၊ တယာ-သင်သည်၊ ဂန္တု-လိုက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊

ခုဒ္ဒကသောဏှိကာယ။ ။ “သိလာပေါက္ခရဏီ သောဏှိ(ဓာန်-၆၀၉)”
 ဂါထာအရ ကျောက်ရေကန်အနက်ဟော သောဏှိနောင် သုတ္တကပစ္စည်းသက်၊
 “သောဏှိယေဝ သောဏှိကာ၊ (တစ်နည်း) သုဏှတိ နိန္ဒဝသေန ဥဒကံ ရက္ခတိတိ
 သုဏှံ၊ သုဏှံယေဝ သောဏှိကာ(ဇာဠိသစ်-၄၅၃)၊ ခုဒ္ဒကာ+သောဏှိကာ
 ခုဒ္ဒကသောဏှိကာ”ဟုပြု။

မေ-၏။ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့လော။” ဣတိ-သို့၊ အာဟရ-
 ပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိ-မူပြီ။ သောပိ-ထို
 ပါလိလေယျကဆင်သည်လည်း၊ သတ္တု-၏။ ယာဝ နိက္ခမနာ-ရွာမှထွက်လာ
 တော်မူရာအချိန်တိုင်အောင်၊ တတ္ထေဝ-ထိုရွာ၏၊ ဥပစာ၌ပင်၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊
 အာဂမနကာလေ-ကြွလာတော်မူရာ အခါ၌၊ ပစ္စဂ္ဂမနံ-ခရီးဥြးကြိုဆိုခြင်းကို၊
 ကတွာ-၍၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေး၌ဖြစ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-အသွား
 တုန်းက နည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝသနဌာနေ-
 နေရာအရပ်၌၊ ဩတာရေတွာ-ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ချ၍၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ ဒဿေ-
 တွာ-မြင်စေ၍၊ (လုပ်ပြ၍)၊ သာခါယ-သစ်ခက်ဖြင့်၊ ဗီဇတိ-ယပ်ခတ်၏၊ ရတ္တိ-
 ည၌အခါ၌၊ ဝါဠမိဂပရိပန္နနိဝါရဏတ္ထံ-ရဲရင့်သောသားကောင်တို့၏ ဘေးရန်ကို
 တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဒဏ္ဍံ-တုတ်ကို၊ သောဏ္ဍာယ-
 နှာမောင်းဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ရက္ခိဿာမိ-စောင့်ရှောက်အံ့”
 ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ရာကာလတိုင်အောင်၊
 ဝနသဏ္ဌာဿ-တောအုပ်၏၊ အန္တရန္တရေန-အကြားအကြားဖြင့်၊ ဝါ-၌၊ ဝိစရတိ-
 လှည့်လည်၏။ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယယေဝ-စ၍သာလျှင်၊ သော ဝန-
 သဏ္ဌော-သည်၊ ပါလိလေယျကရက္ခိတဝနသဏ္ဌော နာမ-ပါလိလေယျကဆင်
 သည် စောင့်ရှောက်အပ်သော တောအုပ်မည်သည်၊ ဇာတော ကိရ-ဖြစ်ခဲ့သတဲ့။
 အရုဏေ-သည်၊ ဥဂ္ဂတေ-တက်လသော်၊ မုခေါဒကဒါနံ-မျက်နှာသစ်ရေ ကပ်
 လျှာခြင်းကို၊ အာဒိ ကတွာ-အစပြု၍၊ တေနေဝ ဥပါယေန-ထိုနည်းလမ်းဖြင့်ပင်၊
 သဗ္ဗဝတ္တာနိ-အလုံးစုံသော ဝတ်တို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။

အထ-၌၊ ဧကော-တစ်ကောင်သော၊ မက္ကဋ္ဌော-မျောက်သည်၊ တံ
 ဟတ္ထိ-ကို၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ
 တိုင်းနေတိုင်း၌၊ တထာဂတဿ-ဖို့၊ ဝါ-၏အပေါ်၌၊ အာဘိသမာစာရိကံ-ထူး
 ကဲ မြင့်မြတ်သော အကျင့်၌ ဖြစ်သော (ပါဝင်သော) ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို၊

အာဘိသမာစာရိကံ။ ။ အဘိဝိသိဋ္ဌော ဥက္ကမော+သမာစာရော အဘိသမာ-
 စာရော၊အဘိသမာစာရေ+ဘဝံ အာဘိသမာစာရိကံ-ထူးကဲမြင့်မြတ်သော အကျင့်၌

ကရောန္တံ-ပြုနေသည်ကို ဒိသွာ-မြင်၍၊ “အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော ကောင်းမှုကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဝိစရန္တော-လှည့်လည်လသော်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ နိမ္မက္ခိကံ-ပျားကောင်၊ ပျားဥမရှိ သော၊ ဒဏ္ဍကမဓုံ-သစ်ကိုင်းငယ်၌ စွဲနေသော ပျားလပို့ကို၊ ဝါ-ပျားအုံကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဒဏ္ဍကံ-သစ်ကိုင်းငယ်ကို၊ ဘဉ္စိတွာ-ချိုး၍၊ ဒဏ္ဍကေနေဝ-သစ်ကိုင်း ငယ်နှင့်သာ၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ မဓုပဋ္ဌလံ-ပျားသလက်ကို၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ ကဒလိပတ္တံ-ငှက်ပျောရွက်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ တတ္ထ-ထိုငှက်ပျောရွက်ပေါ်၌၊ ဌပေတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ အဒါသိ- ကပ်လှူပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ ဂဏိ-ခံယူတော်မူပြီ။ မက္ကဋ္ဌော-မျောက်သည်၊ “ပရိဘောဂံ-ဘုဉ်းပေးတော်ခြင်းကို၊ ကရိဿတိ န ခေါ-ပြုတော်မူမည်လော၊ န ကရိဿတိ (န ခေါ)-ပြုတော်မမူမည်လော” ဣတိ-ဤသို့နှလုံးသွင်း၍၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နိသိန္နံ-ထိုင်တော်မူနေ သည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ကိ န ခေါ-အဘယ်ကြောင့်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ- စဉ်းစား၍၊ ဒဏ္ဍကောဋိယံ-သစ်ကိုင်းဖျား၌၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပရိ- ဝတ္တေတွာ-လည်စေ၍၊ ဝါ-လှည့်ပတ်၍၊ ဥပဓာရေန္တော-စူးစမ်းလသော်၊ အဏ္ဍကာနိ-ပျားဥတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တာနိ-ထိုပျားဥတို့ကို၊ သဏိကံ-ဖြည်းဖြည်း၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အဒါသိ-ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ ပရိဘောဂံ- ဘုဉ်းပေးတော်မူခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ။ သော-ထိုမျောက်သည်၊ တုဌမာနသော- နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ တံ တံ သာခံ-ထိုထိုသစ်ကိုင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နစ္စန္တောဝ-ကလျက်သာလျှင်၊ အဌာသိ-တည်ပြီ။ အထ-

ဖြစ်သော(ပါဝင်သော) ကျင့်ဝတ်(အဋ္ဌိ-၃, ၁၄၂)၊ (တစ်နည်း) အဘိသမာစာရောဝ အဘိသမာစာရိကံ-ထူးကဲမြင့်မြတ်သောကျင့်ဝတ်၊ (တစ်နည်း)အဘိသမာစာရံ အာရဏ္ဏ ပညတ္တံ အာဘိသမာစာရိကံ-ထူးကဲမြင့်မြတ်သောမဂ်ဖိုလ်သီလကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော ကျင့်ဝတ်(ဝိသုဒ္ဓိ-၁, ၁၂၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၃၂၊ သာရတ္ထ-၃, ၂၄၀)။

နိမ္မက္ခိကံ ။ ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ မက္ခိကာတိ နိမ္မက္ခိကံ၊ မက္ခိကာသဒ္ဓေန စေတ္ထ မက္ခိက- ဏ္ဍကမ္ပိ သာမညတော ဂဟိတန္တိ ဝဒန္တိ-သာရတ္ထ-၁, ၄၃၆။

ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုမျောက်၏။ ဝါ-သည်၊ ဂဟိတသာခါပိ-ဆွဲကိုင်အပ်သော သစ်ကိုင်းသည်လည်းကောင်း၊ အက္ကန္တသာခါပိ-နင်းအပ်သော သစ်ကိုင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဘိဇ္ဇိသု-ကျိုးကုန်ပြီ။ သော-ထိုမျောက်သည်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခု သော၊ ခါဏုမတ္ထကေ-သစ်ငုတ်ထိပ်၌၊ ပတိတွာ-ကျ၍၊ နိဝိဋ္ဌဂတ္ထော-တည် သော ကိုယ်ရှိသည်၊ ဝါ-စူးဝင်အပ်သော ကိုယ်ရှိသည်၊ (ကိုယ်ထဲ သစ်ငုတ်စူး ဝင်သွားသည်)၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္ထရိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ **ပသန္နေနေဝ**-ကြည်ညို သည်သာဖြစ်သော၊ **စိတ္တေန**-စိတ်ဖြင့်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ တာဝတိံသ- ဘဝနေ-ဘုံ၌၊ တိံသယောဇနိကေ-သော၊ ကနကဝိမာနေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ အတ္ထရာ- သဟဿပရိဝါရော-နတ်သမီးတစ်ထောင် အခြံအရံရှိသော၊ မက္ကဋ္ဌဒေဝပုတ္တော နာမ-မျောက်နတ်သားမည်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။ တတ္ထ-ထိုရက္ခိတတော အုပ်၌၊ ဟတ္ထိနာဂေန-ဆင်ပြောင်သည်၊ ဥပဋ္ဌိယမာနဿ-ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ် သော၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဝသနဘာဝေါ-နေတော်မူသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သကလဇမ္ဗုဒ္ဓိပေ-အလုံးစုံသော ဇမ္ဗုဒ္ဓိပိ၌၊ ပါကဋ္ဌော-ထင်ရှားသည်၊ အဟော- သိ-ပြီ။ သာဝတ္ထိနဂရတော-မြို့မှ၊ အနာထပိဏ္ဍိကော-အနာထပိဏ်သူဌေး သည်လည်းကောင်း၊ ဝိသာခါ-ဝိသာခါမည်သော၊ မဟာဥပါသိကာ စ-ဥပါသိ ကာမကြီးလည်းကောင်း၊ ဣတိဇေမာဒီနိ-ဤသို့အစရှိကုန်သော၊ မဟာ- ကုလာနိ-ကြီးကျယ်များပြားသော အမျိုးတို့သည်၊ ဝါ-ကြီးကျယ်များပြားသော အိမ်ထောင်စုတို့သည်၊ အာနန္ဒတ္ထေရဿ-အား၊ “ဘန္တေ! နော-တပည့်တော် တို့ကို၊ ဝါ-တို့အား၊ သတ္ထာရံ-ကို၊ ဒဿေထ-ဖူးမြင်စေပါကုန်လော၊ ဝါ-ပင့် ဆောင်၍ ပြတော်မူပါကုန်လော၊” ဣတိ-သို့ သာသနံ-သတင်းစကားကို၊ ပဟိ- ကံသု-ပို့ကုန်ပြီ။ ဒိသာဝါသိနော-အရပ် ၄ မျက်နှာတို့၌ နေကုန်သော၊ (ထိုထို အရပ်တို့၌ နေကုန်သော)၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်သော၊ ဘိက္ခုပိ-တို့သည်လည်း။

ပသန္နေနေဝ စိတ္တေန။ ။ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက် (ထေရ. ၄-၂, ၁၀၈)။ ဓမ္မဋီ၌ “ပသန္နေနေဝ-သော၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ (လက္ခိတော- မှတ်သားအပ်သော) သော မက္ကဋ္ဌော-ထိုမျောက်သည်”ဟု ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက် ပေးပုံတစ်မျိုးကို ဆို၏။ ထို့ပြင် ကရိုဏ်းအနက်၊ ဟိတိအနက်ဟုလည်း ဆို၏။

ဝဋ္ဋဝဿာ-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးကုန်သည်။ ဝါ-ဝါကျွတ်ပြီးကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ အာနန္ဒတ္ထေရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍။ “အာဝုသော အာနန္ဒ-ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ! နော-တပည့်တော်တို့သည်၊ ဘဂဝတော-၏။ သမ္ပခါ-မျက်မှောက်တော်၌၊ ဝါ-မှ၊ ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထာ-စကားတော်ကို၊ စိရဿုတာ-ကြားနာအပ်ပြီးသော တရားစကား၏ ကြာမြင့်သော ကာလရှိပါပြီ။ ဝါ-ကြားနာအပ်ပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိပါပြီ၊ အာဝုသော အာနန္ဒ-နွာ! သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏။ မယံ-တို့သည်၊ ဘဂဝတော-၏။ သမ္ပခါ-၌၊ ဓမ္မိ-သော၊ ကထံ-ကို၊ သဝနာယ-ကြားနာခြင်းငှာ၊ လဘေယျာမ-ရလိုပါကုန်၏။” က္ကတိ-သို့၊ ယာစိသု-တောင်းပန်ကုန်ပြီ၊ ထေရော-အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ “တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ တတ္ထ-ထိုရက္ခိတတောအုပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တေမာသံ-ဥလပတ်လုံး၊ ဧကဝိဟာရိနော-တစ်ပါးတည်း နေတော်မူသော၊ တထာဂတဿ-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဧတ္တကေဟိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဥပသင်္ကမိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-သည်၊ အယုတ္တံ-မသင့်၊” က္ကတိ-သို့၊ စိန္နေတွာ-၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဧကကောဝ-တစ်ပါးတည်းသာလျှင်၊ (ဟုတ္တာ)။ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ။ ပါလိလေယျကော-ပါလိလေယျကဆင်သည်၊ တံ-ထိုအရှင်အာနန္ဒာထေရ်ကို၊ ဒိသွာ၊ ဒက္ကံ-တုတ်ကို၊ အာဒါယ-ကိုင်၍၊ ပက္ခန္ဓိ-ပြေးသွားပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ သြလောကေတွာ-၍၊ “ပါလိလေယျက-က! အပေဟိ-ဖယ်လော၊ အပေဟိ-ဖယ်လော၊ မာ နိဝါရယိ-မတားနှင့်၊ ဧသော-ဤရဟန်းသည်၊ ဗုဒ္ဓပဋ္ဌာကော-မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေးတည်း၊” က္ကတိ အာဟ။ သော-ထိုပါလိလေယျကဆင်သည်၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ဒက္ကံ-ကို၊ ဆဉ္စေတွာ-စွန့်၍၊ ပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏံ-

စိရဿုတာ။ ။ “သုယိတ္တာတိ သုတာ၊ စိရံ+သုတာယ ဧတိဿာတိ စိရဿုတာ”ဟုပြု၊ ဤအလို သုတဟူသော သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်သည် ဧတိဿာဟူသော အညပုဒ်နှင့် အရတူသောကြောင့် ဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၊ ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်တည်း၊ (တစ်နည်း) “သဝနံ သုတံ၊ စိရံ+သုတံ ဧတိဿာတိ စိရဿုတာ-ကြာမြင့်စွာသော ကြားနာခြင်းရှိပါပြီ”ဟုပြု။ ဤအလို အဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၊ တုလျာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်တည်း။ (နီတိသုတ္တ-၂၀၈)

သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူခြင်းကို အာပတ္တိ-ပန်ပြောပြီ။ ထေရော-သည်။ နာဒါသိ (န+အဒါသိ)-မပေး၊ နာဂေါ-ဆင်ပြောင်သည်။ “ဥဂ္ဂဟိတဝတ္ထော-သင်ယူအပ်ပြီးသော ကျင့်ဝတ်ရှိသည်။ သစေ ဘဝိဿတိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)။ သတ္ထု-၏။ နိသီဒန-ပါသာဏဖလကေ-ထိုင်တော်မူရာ ကျောက်ဖျာ၌၊ အတ္တနော-၏။ ပရိက္ခာရ-ပရိက္ခရာအသုံးအဆောင်ကို၊ န ဌပေဿတိ-ထားလိမ့်မည်မဟုတ်။” ဣတိ စိန္တေသိ။ ထေရော-သည်။ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ဌပေသိ-ထားပြီ။ ဟိ-မှန်၊ ဝတ္ထသမ္ပန္နာ-ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော တပည့်တို့သည်၊ ဂရုနံ-ဆရာတို့၏။ အာသနေ ဝါ-နေရာ၌လည်းကောင်း၊ သယနေ ဝါ-အိပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏။ ပရိက္ခာရံ-ကို၊ န ဌပေန္တိ-မထားကုန်။

ထေရော-သည်။ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ။ သတ္တာ-သည်။ “အာနန္ဒ-နန္ဒာ! ဧကောဝ-တစ်ပါးတည်းသာ၊ (ဟုတွာ)။ အာဂတော-လာသည်။ အသိ-ဖြစ်သလော?” ဣတိ၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ ပဉ္စသတေဟိ-ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အာဂတဘာဝံ-လာသည်၏အဖြစ်ကို၊ သုတွာ-၍၊ “ဧတေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ကဟံ ပန-အဘယ်ရပ်၌နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-မေးတော်မူ၍၊ “တုမ္မာကံ-ရှင်တော်ဘုရားတို့၏၊ စိတ္တံ-စိတ်တော်ကို၊ အဇာနန္တော-မသိသည်၊ (ဟုတွာ) ဗဟိ-၌၊ ဌပေတွာ-၍၊ အာဂတော-သည်၊ အမိ-ဖြစ်၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “နေ-ထိုရဟန်းတို့ကို ပက္ခောသာဟိ-ခေါ်ချေလော၊” ဣတိ အာဟ။ ထေရော၊ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ။ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိ-သုထိုင်ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ပဋိသန္တာရံ-စကားအဆက်အစပ်ကို၊ (နုတ်ဆက်စကားကို)၊ ကတွာ-၍၊ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ “ဘန္တေ! ဘဂဝါ-သည်၊ [ဟိအနက်မဲ့] ဗုဒ္ဓသုခုမာလော စေဝ-ဘုရားဖြစ်၍ နုညံ့တော်မူသည်လည်းကောင်း၊ ခတ္တိယသုခုမာလော စ-မင်းမျိုးဖြစ်၍ နုညံ့တော်မူသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တုမေဟိ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ တေမာသံ-ပတ်လုံး၊ ဧကကေဟိ-တစ်ပါးတည်းတို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တိဌန္တေဟိ-ရပ်တော်

မူကုန်လျက်လည်းကောင်း၊ နိသီဒန္တဟိ စ-ထိုင်တော်မူကုန်လျက်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုကို၊ ဝါ-ခဲယဉ်းသော အမှုကို၊ ကတံ-ပြုတော်မူအပ်ပါပြီ၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တကာရကောပိ-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုသူသည်လည်းကောင်း၊ မုခေါဒကာဒိဒါယကောပိ-မျက်နှာသစ်ရေအစရှိသည်ကို ကပ်လှူသူသည်လည်းကောင်း၊ န+အဟောသိ မညေ-မရှိဘူးဟု ထင်ပါ၏။”

ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပါလိလေယျကဟတ္ထိနာ-သည်၊ မမ-၏၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-အလုံးစုံသောပြုဖွယ်တို့ကို၊ ကတာနိ-ပြုအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ-မှန်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ သဟာယံ-အဖော်ကို၊ လဘန္တေန-ရလသော်၊ ဝါ-ရသူသည်၊ ဧကတောဝ-တပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ ယုတ္တံ-သင့်၏၊ အလဘန္တဿ-မရလသော်၊ ဝါ-မရသူအား၊ ဝါ-၏၊ ဧကစာရိကဘာဝေါဝ-တစ်ပါးတည်း လှည့်လည်နေထိုင်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သည်သာ၊ သေယျော-ကောင်းမြတ်၏။” ဣတိ၊ ဝတ္တာ-၍၊ နာဂဝဂ္ဂေ-နာဂဝဂ်၌၊ “သစေ၊ ပေ၊ နာဂေါ”တိ-ဟူကုန်သော၊ တိဿော-ဥပုဋ်ကုန်သော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ။ (ကိံ) သစေ၊ ပေ၊ နာဂေါတိ၊ သစေ၊ ပေ၊ နာဂေါဟူ၍၊ အဘာသိ-ပြီ။

**သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊ သဒ္ဓိံစရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓိရံ၊
အဘိဘုယျသဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ၊ စရေယျ တေန”တ္ထမနောသတိမာ။**

နိပကံ-ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်၊ ရင့်ကျက်သော၊ ဝါ-ရင့်ကျက်ကြောင်းမှန်၊ ပညာ ဉာဏ်ရှိသော၊ သဒ္ဓိံစရံ-အတူလှည့်လည်ဘက်ဖြစ်သော၊ သာဓုဝိဟာရိ-ဥပစာအပ္ပနာ၊ ၂ ပြာသောမေတ္တာဖြင့် ကောင်းစွာ နေလေ့ရှိသော၊ **ဓိရံ**-ပညာ

ဓိရံ။ ။ “ဓိရန္တိ ပဏ္ဍိတံ(ဓမ္မ. ၄-၂၊ ၃၂၃)၊ **ဓိရန္တိ** မိတိသမ္ပန္နံ(သုတ္တနိ. ၄-၁၊ ၈၃)”ကို ကြည့်၍ “ဈာယတီတိ ဓိ၊ [ဈေ+ကိ+ဤ၊ ဈကို ဓပြု၊ ဓာရေတီတိ ဝါ ဓိ၊ [ဓာ+ကိ+ဤ၊] သင်္ခါရေသု ဓိကာရော ဇာယတိ ဧတာယာတိ ဝါ ဓိ၊ [ဇေ+ကိ+ဤ၊ ဇေကို ဓပြု-ဓာန်ဋီ-၁၅၂၊ ဓာဒိ၊] ဓိ ပညာ+အဿ အတ္ထိတိ ဓိရော၊ [ဓိ+ရ၊]”ဟု ပြု။

တစ်နည်း။ ။ “ဓိကတပါပေါတိ ဓိရော(သုတ္တနိ. ၄-၁၊ ၈၃)”ကို ကြည့်၍ “ဓိ+အဿ အတ္ထိတိ ဓိရော(မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ)”ဟု ပြု၊ မိသဒ္ဓါ ဇိဂ္ဂန္တန

ရှိသော၊ ဝါ-ဝိရိယရှိသော၊ ဝါ-ထို့ဟုပြုအပ်သော မကောင်းမှုရှိသော၊ သဟာ-
ယံ-အဖော်ကို၊ သစေ လဘေထ-အကယ်၍ရအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ရသည်
ရှိသော်၊) သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော၊ **ပရိဿယာနိ**-ခြင်္သေ့သစ်ကျား၊ ထင်ရှား
ဘယ၊ ရာဂစလတ်၊ ဖုံးကွယ်အပ်သော ဘေးရန်တို့ကို၊ အဘိဘုယျ-လွှမ်းမိုး
၍၊ တေန-ထိုအဖော်နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-အတူ၊) အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်
သက်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) စရေယျ-ကျင့်ကြံသွားလာ၊ နေထိုင်ရာ၏။

နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ၊
ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ၊ ဧကော စရေ မာတင်္ဂံ”ရညေဝ နာဂေါ။

နိပကံ-သော၊ သဒ္ဓိံ စရံ-သော၊ သာဓုဝိဟာရိ-သော၊ ဓီရံ-သော၊
သဟာယံ-ကို၊ နော စေ လဘေထ-အကယ်၍ မရအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ မရ
သည်ရှိသော်၊) ရာဇာ-မဟာဇနကမင်းသည်၊ ဝိဇိတံ-အောင်အပ်ပြီးသော၊ ရဋ္ဌံ-
တိုင်းပြည်ကို၊ ပဟာယ-စွန့် ပယ်၍၊ (ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်၊ ဟုတွာ-၍၊
စရတိ ဣဝ-ကျင့်ကြံသွားလာနေထိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ **နာဂေါ**-ကြီးမား
သော၊ **မာတင်္ဂေါ**-ဆင်သည်၊ **အရညေ**-တော၌၊ ဧကော-တစ်စီးတည်းသည်၊

အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ (တစ်နည်း) ဓီတိ+ကတပါပေါ ဓီရော၊ (ကတပါပကိုချေ၊
ရလာ)”ဟု ကြံ။

အခြားနည်းများ။ ။ ဓိယာ ပညာယ ရာတိ ဂဏှာတိတိ ဓီရော၊ [ဓိ+ရာ+အ၊-
သာရတ္ထ-၁၊ ၁၉၇၊ သီဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၁၈၇။] ဓာရေတိတိ ဓီရော၊ [ဓာ+ရ၊ ဤလာ၊-
မောဂ်-၇၊ ၁၄၅။] ဝိဿပရိညာဏေန ဒဟတိ ပဋိပက္ခေ သောဓေတိတိ ဓီရော၊
[ဒဟ+ရ၊ ဒကို ဓပြ၊ ဓ၌ အ-ကို ဤပြ၊ ဟကိုချေ-မဋီ-၃၊ ၄၁။]

ပရိဿယာနိ။ ။ ပုံလိင်မှ နပုံလိင်သို့ ပြန်နေသော လိင်ဝိပလ္လာသ(ပါစိယော-
၄၀၂)၊ “သမန္တတော သေန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ပရိဿယာနိ၊[ပရိ+သိ+ အ၊]”ဟုကြံ။

မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။ ။ “မာတင်္ဂေါ+အရညေ+ဣဝ နာဂေါ”ဟု ဖြတ်၊
မာတင်္ဂသဒ္ဓါ ဆင်ကိုဟောသောကြောင့် နာဂသဒ္ဓါ မဟန္တအနက်ကို ဟော၏(သာရတ္ထ-
၃၊ ၃၅၂၊ မဋီ-၃၊ ၃၅၀)၊ ပါစိယော-၄၀၂-၃၌ကား “မဟန္တော အင်္ဂေါ သရိရံ ဧတဿာ-
တိ မာတင်္ဂေါ”ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် မာတင်္ဂအရ ဆင်ကိုယူ၍ နာဂသဒ္ဓါ ဥတ္တမ
အနက်ဟောဟု ဆို၏၊ “မဟန္တံ အင်္ဂံ သရိရံ ဧတဿာတိ မာတင်္ဂေါ၊ [မဟန္တံ+ အင်္ဂံ၊

(ဟုတ္တာ စရတိ) ဣဝ-လှည့်လည်သွားလာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ဧဝံ-တူ) ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်၊ (ဟုတ္တာ) စရေ-ကျင့်ကြံသွားလာ၊ နေထိုင်ရာ၏။

ဧကဿစရိတံသေယျော၊ နတ္ထိဗာလေသဟာယတာ။

ဧကော စရေ န စ ပါပါနိ ကယိရာ၊ အပ္ပေယျက္ကော မာတင်္ဂီရညေဝ နာဂေါ။

ဧကဿ-တစ်ပါးတည်း၏။ စရိတံ-ကျင့်ကြံသွားလာနေထိုင်ခြင်းသည်။ သေယျော-မြတ်၏။ [“ဧကဿ-သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ စရိတံ-သည်၊ သေယျော”ဟု တစ်နည်းပေး၊] (ကသ္မာ-နည်း?) ဗာလေ-လူမိုက်၌၊ သဟာယတာ-အဖော် ကောင်း၏ဖြစ်ရာ ဂုဏ်အင်္ဂါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း) နာဂေါ-သော၊ မာတင်္ဂီ-ဆင်သည်၊ အရညေ-၌၊ ဧကော-သည်၊ အပ္ပေ- သုက္ကော-ကြောင့်ကြမရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ စရတိ) ဣဝ-သို့၊ (ဧဝံ-တူ) ဧကော- သည်၊ အပ္ပေယျက္ကော-သည်၊ (ဟုတ္တာ) စရေ-ရာ၏။ ပါပါနိ စ-မကောင်းမှု တို့ကိုလည်း န ကယိရာ-မပြုရာ။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ပဉ္စသတာပိ-ငါးရာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အရဟတ္တေ-အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-တည်ကုန်ပြီ။ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ-သည်လည်း၊ အနာထပိဏ္ဍိကာဒိဟိ-ပိဏ်သူဌေးအစရှိသူတို့ သည်၊ ပေသိတသာသနံ-ပို့အပ်သော သတင်းစကားကို၊ အာရောစေတွာ- လျှောက်၍၊ “ဘန္တေ! အနာထပိဏ္ဍိကပ္ပမုခါ-အနာထပိဏ်သူဌေးအမျိုးရှိကုန် သော၊ တေ ပဉ္စအရိယသာဝကကောဠိယော-ထို၅ကုဋေသော အရိယာသာ ဝကတို့သည်၊ [တေကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသ၊ (တစ်နည်း) အနက်မဲ့နိပါတ်ပုဒ်ကြီး-ဣတိ၊ ဌ- ဟန္တကိုချေ၊ မဉ္ဇိဒိယပြု။]”ဟု မာန်ဇီ-၃၆၀တိုင်းရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်။

တစ်နည်း။ ။ “မာတင်္ဂီ-မာတင်အမျိုး၌ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကြီးမားသော ကိုယ် အင်္ဂါရှိသော၊ နာဂေါ-ဆင်သည်”ဟုလည်း ပေးကြ၏(မိုးထိ၊ မဟာနိ-၂၊ ၅၇၄)။ “မာ- တင်္ဂီတိ လဒ္ဒနာမော . . ဟတ္ထိနာဂေါ”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်ပေးဟန်တူသည်။ ဟတ္ထိနာဂေါ၌ ဟတ္ထိကို မာတင်္ဂီ၏ အနက်၊ နာဂေါကို မဟန္တအနက်ဟု ယူလျှင်ကား ထိုသို့ ပေးဖွယ်မလိုပါ။ “မာတင်္ဂီရညေ-မာတင်္ဂီတော၌၊ နာဂေါ ဣဝ-ဆင်ကဲ့သို့”ဟူသော အနက်ကား လုံးဝမသင့်။

၁၆၀၊ ဝိမာန. ၄-၁၁၂၊ ထေရ. ၄-၁, ၄၅၇။] တုမ္မာကံ-တို့၏။ အာဂမနံ-ကြွလာ
 တော်မူခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသန္တိ-တောင့်တနေပါကုန်၏။” ကုတိ အာဟ။ သတ္တာ-
 သည်၊ “တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော၊” ကုတိ-
 ဤသို့မိန့်တော်မူ၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်တော်
 မူပြီ။ နာဂေါ-ပါလိလေယျကဆင်ပြောင်သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဂတမဂ္ဂေ-သွားအပ်
 သောလမ်း၌၊ ဝါ-သွားရာလမ်း၌၊ တိရိယံ-ကန့်လန့်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။ “ဘန္တေ!
 နာဂေါ-သည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရောတိ-ပြုနေပါသနည်း?” ကုတိ-ဤသို့မေး
 လျှောက်ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ-တို့! တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဒါတုံ-ပေး
 လှူခြင်းငှာ၊ ပစ္စာသီသတိ-တောင့်တနေ၏။ အယံ-ဤဆင်ပြောင်သည်၊ ဒီဃ-
 ရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ မယံ-ငါဘုရားအား၊ ဥပကာရကော-လျော်
 သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏။ ဝါ-ကျေးဇူးများ၏။ အဿ-ဤဆင်ပြောင်၏။
 စိတ္တံ-ကို၊ ကောပေတုံ-ပျက်စီးစေခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့! နိ-
 ဝတ္တထ-ပြန်လှည့်ကြလော၊” ကုတိ-သို့ သတ္တာ-သည်၊ ဘိက္ခူ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ခေါ်တော်မူ၍၊ နိဝတ္တိ-ပြန်လှည့်တော်မူပြီ။ ဟတ္ထိပိ-သည်လည်း၊ ဝနသဏ္ဌံ-
 တောအုပ်သို့ ပဝိသိတွာ-၍၊ ပနသကဒလိယလာဒီနိ-ပိန္နသီး၊ ငှက်ပျောသီးအစ
 ရှိကုန်သော၊ နာနာဖလာနိ-အမျိုးမျိုးသောသစ်သီးတို့ကို၊ သံဟရိတွာ-စုဆောင်း
 ၍၊ ရာသိ-အစုအပုံကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ဘိက္ခူနံ-
 တို့အား၊ အဒါသိ-ကပ်လှူပြီ။ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်သော၊ ဘိက္ခူ-တို့သည်၊
 သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော သစ်သီးတို့ကို၊ ခေပေတုံ-ကုန်စေခြင်းငှာ၊ နာ-
 သက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-ဆွမ်းဘုန်းပေးခြင်းကိစ္စ၏
 အဆုံး၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂါဟေတွာ-ယူစေ၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်
 တော်မူပြီ။ နာဂေါ-သည်၊ ဘိက္ခူနံ-တို့၏။ အန္တရန္တရေန-အကြားအကြားဖြင့်၊
 ဝါ-၌၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တု-၏။ ပုရတော-ရှေ့၌၊ တိရိယံ-ကန့်လန့်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။
 “ဘန္တေ! နာဂေါ-သည်၊ ကိံ-ကို၊ ကရောတိ-နည်း?” ကုတိ-ဤသို့မေး
 လျှောက်ကုန်ပြီ။ [ဟိ အနက်မဲ့၊] “ဘိက္ခဝေ-တို့! အယံ-ဤဆင်ပြောင်သည်၊
 တုမ္မေ-တို့ကို၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ မံ-ငါဘုရားကို၊ နိဝတ္ထေတုကာမော-
 ပြန်လှည့်စေခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။” ကုတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထို

ဆင်ပြောင်ကို သတ္တာ-သည်၊ “ပါလိလေယျက-က! မမ-၏။ ဣဒံ ပန-ဤသွားခြင်းသည်ကား၊ အနိဝတ္တဂမနံ-ပြန်လှည့်ခြင်းမရှိသော သွားခြင်းတည်း၊ တဝ-သင်၏။ ဣမိနာ အတ္တဘာဝေန-ဤအတ္တဘောဖြင့်၊ ဈာနံ ဝါ-ဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနံ ဝါ-ဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဖလံ ဝါ-မဂ်ဖိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိနိုင်၊ တံ-သည်၊ တိဋ္ဌ-တည်နေရစ်လော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ။ တံ-ထိုစကားတော်ကို၊ သုတွာ၊ နာဂေါ-သည်၊ မုခေ-ပါးစပ်၌၊ သောဏ္ဏံ-နှာမောင်းကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ရောဒန္တော-ငိုလျက်၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော-နောက်၌ နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က နောက်က၊ အဂမာသိ-လိုက်ခဲ့ပြီ။ ဟိ-မှန်၏။ သော-ထိုဆင်ပြောင်သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ နိဝတ္တေတံ-ပြန်လှည့်စေခြင်းငှာ၊ လဘန္တော-ရလသော်၊ တေနေဝ နိယာမေန-ထိုနည်းဖြင့်ပင်၊ ယာဝ-ဇီဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ ပဋိဇေယျ-ပြုစုလုပ်ကျွေးရာ၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ သတ္တာ-သည်၊ တံ-ထိုဆင်ပြောင်ကို၊ ဂါမူပစာရံ-ရွာ၏ဥပစာသို့၊ ပတွာ-ရောက်တော်မူလသော်၊ “ပါလိလေယျက-က! ဣတော-ဤနေရာမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ တဝ-သင်၏။ အဘူမိ-နယ်မြေ မဟုတ်၊ မနုဿာဝါသော-လူတို့၏နေရာသည်၊ သပရိပန္နော-ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်၏။ (ဘေးအန္တရာယ်ရှိ၏)၊ တံ-သည်၊ တိဋ္ဌ-တည်နေရစ်လော၊” ဣတိ အာဟ။ သော-ထိုဆင်ပြောင်သည်၊ ရောဒမာနော-ငိုလျက်၊ တတ္ထေဝ-ထိုရွာ၏ဥပစာအရပ်၌သာ၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ သတ္တရိ-သည်၊ စက္ခုပထံ-မျက်စိ၏ လမ်းကြောင်းကို၊ ဝါ-မျက်စိမြင်လောက်ရာအရပ်ကို၊ ဝိ-ဇဟန္တေ-စွန့်လသော်၊ ဟဒယေန-နှလုံး၏။ ဖလိတေန-ကွဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ကွဲခြင်းကြောင့်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ သတ္တရိ-၌၊ ပဿဒေန-စိတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ကြည်ညိုခြင်းကြောင့်၊ တာဝတိံသဘာဝနေ-ဘုံ၌၊ တိသယောဇနိကေ-ရှိသော၊ ကနကဝိမာနေ-၌၊ အတ္တရာသဟဿမဇ္ဈေ-

ဟဒယေန ဖလိတေန။ ။ သတ္တမုတ္တေ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် သာမီအနက်၌ တတိယာသက်၊ (တစ်နည်း) ဣတ္ထမ္ဘူလက္ခဏအနက်ယူ၍ “ဖလိတေန-ကွဲသော၊ ဟဒယေန-နှလုံးဖြင့်”ဟုပေး၊ ဣတ္ထမ္ဘူလက္ခဏအနက်ပေးရာ၌ “ဖလိတေန-ကွဲသော၊ ဟဒယေန-နှလုံးဖြင့်၊ (လက္ခိတော-မှတ်သားအပ်သော) သော (နာဂေါ)-သည်”ဟု ဓမ္မဋီပေး၏။

နတ်သမီးတစ်ထောင်တို့၏ အလယ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ အဿ-ထိုနတ်သား၏၊ နာမံ-နာမည်သည်၊ ပါလိလေယျကဒေဝပုတ္တောယေဝ-ပါလိလေယျကနတ်သားသည်သာ၊ အဟောသိ-ပြီ။

သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဇေတဝနံ-သို့၊ အဂမာ-သိ-ရောက်တော်မူပြီ။ ကောသမ္မကာ-ကောသမ္ဗိမြို့ဟူသော နေရာရှိကုန်သော၊ ဝါ-ကောသမ္ဗိမြို့၌နေကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “သတ္တာ-သည်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အာဂတော ကိရ-ကြွလာတော်မူပြီတဲ့” ဣတိ သုတွာ၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ခမာပေတုံ-သည်းခံတော်မူစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ကန်တော့ တောင်းပန်ခြင်းငှာ၊ တတ္ထ-ထိုဇေတဝန်ကျောင်းသို့၊ အဂမံသု-သွားကုန်ပြီ။ ကောသလရာဇာ-သည်၊ “ကောသမ္မကာ-ကုန်သော၊ ဘဏ္ဍနကာရကာ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တိ ကိရ-လာကုန် သတဲ့” ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! အဟံ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ မမ-၏၊ ဝိဇိတံ-နိုင်ငံသို့၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ဝင်ခွင့်ကို၊ န ဒဿာမိ-ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဝါ-မပေးနိုင်ပါ” ဣတိ အဟာ။ “မဟာရာဇ-မင်းကြီး! ဧတေ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ သီလဝန္တာ-သီလရှိသူတို့တည်း၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ ဝိဝါဒေန-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န ဂဏှိသု-မနာယူကြကုန်၊ ဣဒါနိ-၌၊ မံ-ကို၊ ခမာပေတုံ-ငှာ၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ မဟာရာဇ! အာဂစ္ဆန္တု-လာကြပါစေ” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ အနာထ-ပိဏ္ဍိကောပိ-သည်လည်း၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ န ဒဿာမိ” ဣတိ၊ ဝတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ တထေဝ-ထိုကောသလမင်းအား မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်းပင်၊ ဘဂ-ဝတာ-သည်၊ ပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ တုဏှိ အဟောသိ။ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-သို့၊ အနုပုတ္တာနံ-ရောက်လာကုန်သော၊ တေသံ-ထိုခိုက်ရန်ပြုတတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဧကမန္တေ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသောအရပ်အဖို့၌၊ ဝိဝိတ္တံ-

ဝိဝိတ္တံ။ ။ “ဝိဝိတ္တံ-ဆိတ်ငြိမ်ရာကို၊ ကာရာပေတွာ-၍” ဟုလည်းကောင်း “ဝိ-

အများမှ ကင်းဆိတ်သည်ကို၊ ဝါ-သီးခြားဖြစ်အောင်၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ
 တော်မူ၍၊ သေနာသနံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေတော်မူပြီ။ အညေ-
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တေဟိ-ထိုခိုက်ရန်ပြုသော ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-
 တူ၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ နေဝ နိဿိဒန္တိ-မထိုင်ကုန်၊ န တိဋ္ဌန္တိ-မရပ်တည်
 ကုန်၊ အာဂတာဂတာ-ရောက်လာ၊ ရောက်လာသူတို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို ပုစ္ဆန္တိ-
 ကုန်၏၊ (ကိ)။ “ဘန္တေ-ရား၊ ဘဏ္ဍာနကာရကာ-ခိုက်ရန်ပြုတတ်ကုန်သော၊
 ကောသမ္ပကာ-ကုန်သော၊ ဧတေ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ကတမေ-အဘယ်
 ရဟန်းတို့ပါနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဧတေ-ဤရဟန်း
 တို့တည်း” ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူ၍၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။ “တေ-ထိုခိုက်
 ရန်ပြုသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဧတေ ကိရ-ဤရဟန်းတို့တဲ့၊ တေ-တို့သည်၊ ဧတေ
 ကိရ-တို့တဲ့” ဣတိ-သို့ အာဂတာဂတေဟိ-ရောက်လာရောက်လာသူတို့သည်၊
 အင်္ဂုလိယာ-လက်ချောင်းဖြင့်၊ ဒဿိယမာနာ-ပြအပ်ကုန်လသော်၊ လဇ္ဇာယ-
 ရှက်ခြင်းကြောင့်၊ သီသံ-ဥဒ္ဓါရဏ-ကို၊ ဥက္ခိပိတုံ-မော့ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တာ-
 မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)။ ဘဂဝတော-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ နိ-
 ပဇ္ဇိတွာ-ပျပ်ဝပ်၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ခမာပေသုံ-သည်းခံတော်မူစေကုန်ပြီ၊ ဝါ-ကန်
 တော့တောင်းပန်ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဝေါ-တို့သည်၊ ဘာရိယံ-
 ကြီးလေးသောအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ တုမေ-တို့သည်၊ မာဒိသဿ-
 ငါကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ မယိ-သည်၊ သာ-
 မဂ္ဂိ-ညီညွတ်သူတို့၏ အဖြစ်ကို၊ ကရောန္တေ-ပြုလသော်၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န
 ကရိတ္တ နာမ-မပြုခဲ့ကုန်၊ ဝါ-မလိုက်နာခဲ့ကြကုန်၊ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာပိ-ရှေး
 ၌ဖြစ်သော ပညာရှိတို့သည်ပင်၊ [အပိသဒ္ဓါ အဝဓာရဏအနက်ကြို] ဝဇ္ဈပုတ္တာနံ-
 သတ်ထိုက်သူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-အသတ်ခံရတော့မည့်ဆဲဆဲ

ဝိတ္တံ-ဆိတ်ငြိမ်သော၊ သေနာသနံ-ကို၊ ကာရာပေတွာ-၍”ဟုလည်းကောင်း ပေးကြ
 သေး၏၊ ခိုက်ရန်ပြုသော ရဟန်းများကို တစ်နေရာတည်းမှာ သီးခြားနေရာပေးစေ
 ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုသောကြောင့် ထိုသို့ပေးခြင်းကို စဉ်းစားပါ။ [ဝိဝိစ္စိတိ ဝိဝိတ္တော၊
 ဝိဝိတ္တာ၊ ဝိဝိတ္တံ၊ ဝိ+ဝိစ ဝိဝေစနေ ပုထဘာဝေ စ ဝါ+တ(ရှု-၃၇၆၊ ဓာန်ဋီ-၃၇၃)၊
 ဝိ+ဝိဇိ ပုထဘာဝေ+တ(ဓာန်ဋီ-၃၇၃)။]

ဖြစ်ကုန်သော၊ မာတာပိတူနံ-မိဘတို့၏၊ ဩဝါဒံ-အဆုံးအမကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ တေသု-ထိုမိဘတို့ကို၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပိယမာနေသုပိ-ခွင်းအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ [“ဝေါရောပိယမာနေသုပိ-အထူးအားဖြင့် အောက်သို့ သက်ရောက်စေအပ်ပါကုန်သော်လည်း”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ။-သီဘာ-၃၊ ၂၆၅။] တံ-ထိုမိဘတို့၏၊ ဩဝါဒကို၊ အနတိတ္တမိတ္တာ-မကျော်လွန်မှု၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဒွိသု-၂ခုကုန်သော၊ ရဋ္ဌေသု-နိုင်ငံတို့၌၊ ရဇ္ဇံ-မင်း၏အဖြစ်ကို၊ ကာရယိသု-ပြုစေခဲ့ကုန်ပြီ၊ [“ရဇ္ဇံ ကာရယိသု”၌ အနက်၃မျိုးပေးပုံကို နှာ-၅၆ ရှု။] ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန်သာလျှင်၊ ကောသမ္ဗိကဇာတကံ-ကောသမ္ဗိကဇာတ်ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ဒီဃာဝုကမာရော-ဒီဃာဝုမင်းသားသည်၊ မာတာပိတူသု-တို့ကို၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပိယမာနေသုပိ-ကုန်သော်လည်း၊ တေသံ-ထိုမိဘတို့၏၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ အနတိတ္တမိတ္တာ-မှု၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဗြဟ္မဒတ္တဿ-ဗြဟ္မဒတ်မင်း၏၊ ဓိတရံ-သမီးတော်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဒွိသု-၂ပြည်ထောင်ကုန်သော၊ ကာသိကောသလရဋ္ဌေသု-ကာသိနိုင်ငံ၊ ကောသလနိုင်ငံတို့၌၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ကာရေသိ-ပြုစေခဲ့ပြီ၊ တုမေဟိ ပန-သင်တို့သည်ကား၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အကရောန္တေဟိ-မပြုကုန်လသော်၊ ဝါ-မပြုကုန်ဘဲ၊ ဘာရိယံ-ကြီးလေးသောအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊” ဣတိ၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဣမံ ဂါထံ အာဟ-မူပြီ၊ (ကိ)၊ “ပရေ စ၊ ပေ၊ မေခေါ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေ၊

ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော သမ္ဗန္တိ မေခေါ။

စ-ထိုသို့ ရန်ကို ရန်ချင်း၊ မတုံ့လျှင်းမှ၊ ငြိမ်းအေးခြင်းသာ၊ ရှေးထုံးရှိပါသော်လည်း၊ ပရေ-လိမ္မာမြင်သိ၊ ပညာရှိမှတစ်ပါး၊ အခြားသော ခိုက်ရန်ပြုတတ်သူတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသံဃာ့အလယ်၌၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ-ဖဲခွာရှောင်ရှား၊ ပျက်ဆုံးပါးလျက်၊ သေမင်းထံသို့ မပြတ်သွားနေကြရပါကုန်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့) န ဝိဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ယေ စ-လိမ္မာမြင်သိ၊ အကြင်ပညာရှိတို့သည်ကား၊ တတ္ထ-ထိုသံဃာ့အလယ်၌၊ (မယံ-တို့သည်၊ ယမာမသေ-ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့) ဝိဇာနန္တိ-သိကြကုန်၏၊ တတော-ထိုသို့ သိခြင်းကြောင့်၊

ဝါ-ထိုသို့ သိ၍ ကျင့်ကြခြင်းကြောင့်၊ မေဓဂါ-ခိုက်ရန်တို့သည်၊ သမ္ပန္နိ-ငြိမ်းအေးကုန်၏။

(တစ်နည်း) စ-သော်လည်း၊ ပရေ-ဘုရား၏ဩဝါဒကို မလိုက်နာသော သူစိမ်းပြင်ပ ဖြစ်ကြသူတို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ မယံ-တို့သည်၊ ယမာမသေ-ခိုက်ရန်တိုးပွားအောင် ကြိုးစားနေကြကုန်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့) န ဝိဇာနန္တိ-မသိကုန်၊ ယေ စ-တို့သည်ကား၊ (မယံ-တို့သည်၊ ယမာမသေ-ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့) ဝိ-ဇာနန္တိ-ကုန်၏၊ တတော-ကြောင့်၊ မေဓဂါ-တို့သည်၊ သမ္ပန္နိ-ကုန်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ပရေတိ-ပရေဟူသည်ကား၊ ပဏ္ဍိတေ-ပညာရှိတို့ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ တတော-ထိုပညာရှိတို့မှ၊ အညေ-အခြားကုန်သော၊ ဘဏ္ဍာနကာရကာ-ခိုက်ရန်ကို ပြုတတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ပရေ နာမ-ပရေတို့ မည်၏။ တေ-ထိုခိုက်ရန် ပြုတတ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ တတ္ထ သံဃ-မဇ္ဈေ-ထိုသံဃာ့အလယ်၌၊ [ဝိ. ၄-၃, ၄၃၃၊ မ. ၄-၄, ၁၄၆ ၌ “ဧတ္ထ”ဟုရှိ၏၊ “ဧတ္ထ သံဃမဇ္ဈေ-၌”ဟုပေး၊] ကောလာဟလံ-ဆူဆူညံညံ ငြင်းခုံသံကို၊ [ဝိ. ၄-၃, ၄၃၃၊ မ. ၄-၄, ၁၄၆ ၌ “ကလဟံ”ဟုရှိ၏၊ “ကလဟံ-ခိုက်ရန်ကို”ဟု ပေး၊] ကရောန္တာ-ပြုကုန်လသော်၊ ဝါ-ပြုကုန်သော၊ [ရှေ့နည်း န ဝိဇာနန္တိ ၌စပ်၊ နောက်နည်း မယံ၌စပ်၊] မယံ-ငါတို့သည်၊ ယမာမသေ၊ ဥပရမာမ-ရှောင်ကွင်းနေကြ ပါကုန်တကား၊ ဝိနဿာမ-ပျက်စီးကြရပါကုန်တကား၊ သတတံ-မပြတ်၊ သမိတံ-မလပ်၊ မစ္စသန္တိကံ-သေမင်း၏ အထံသို့၊ ဂစ္ဆာမ-သွားနေကြရပါတကား၊ ဣတိ-သို့၊ န ဝိဇာနန္တိ-မသိကုန်။ ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိတိ-ကား၊ တတ္ထ-ထိုသံဃာ့

သတတံ သမိတံ။ ။ သမ္မာ သမန္တတော ဝါ တနောတီတိ သတတံ-ကောင်းစွာ (ထက်ဝန်းကျင်) ချဲ့တတ်သော အမြဲမပြတ်သောအရာ၊ [သံ+တနု+တ၊ “သံတတံ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတံကိုချေ၊-ဓာန်ဇီ-၄၃၊ ၄၂၂။] သမ္ပန္နံ+ဣတံ ဂတံ သမိတံ၊ [သံ+ဣ+တ၊-အနုဇီ-၂, ၁၃၅။] သမ္မောဘာ-၂, ၁၈၄၌ သတတံကို နိရန္တရ(အကြားမရှိ အဆက်မပြတ်)အနက်ဟော ယူ၍ “သတတံ-အကြားမထင်အောင် အစဉ်အတိုင်း ကျယ်ပြန့်သည်၊ သမိတံ-အကြားမလတ်အောင် ဆက်စပ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)”ဟု ပေးတော်မူသည်။

အလယ်၌၊ ယေ ပဏ္ဍိတာ-အကြင်ပညာရှိတို့သည်၊ [ဝိဇနန္တိ၌စပ်၊] မယံ-ငါတို့သည်၊ မစ္စသန္တိကံ-သေမင်း၏အထံသို့၊ ဂစ္ဆာမ-သွားနေကြရပါကုန်တကား၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိဇနန္တိ-သိကုန်၏။ တတော သမ္ပန္တိ မေဓဂါတိ-ကား၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇနန္တာ-သိကြကုန်သော၊ တေ-ထိုပညာရှိတို့သည်၊ [“တေ-တို့သည်၊ ဇနန္တာ-သိကုန်လသော်”ဟုလည်း ပေး။] ယောနိသော-သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကာရံ-စိတ်၌ ထားခြင်းကို၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဝါ-ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်၊ မေဓဂါနံ ကလဟာနံ-ခိုက်ရန်တို့၏၊ ဝူပသမာယ-ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကျင့်ကြံကုန်၏၊ ဝါ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကုန်၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နေသံ-ထိုပညာရှိတို့၏၊ တာယ ပဋိပတ္တိယာ-ထိုအကျင့်ကြောင့်၊ တေ မေဓဂါ-ထိုခိုက်ရန်တို့သည်၊ သမ္ပန္တိ-ငြိမ်းအေးကုန်၏၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့်တစ်နည်း အပြီးတည်း။ အထ ဝါ-ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ (တစ်နည်း) အထ (ပုဗ္ဗော)-ရှေးဖြစ်သော၊ နယော-နည်းသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်စေဥးတော့၊ ဝါ-ရှိစေဥးတော့၊ ဝါ (အပရော)-တစ်ပါးသော၊ နယော-နည်းကို၊ မယာ-ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဥးအံ့။ [ရှေ့နည်းအလို “အထဝါ”ဟု နိပါတ်ပုဒ် တစ်ပုဒ်တည်း၊ နောက်နည်းအလို “အထ+ဝါ”ဟု နိပါတ်နှစ်ပုဒ်အပေါင်းတည်း(မဇ္ဇဋီကာ-၈)။] ပရေ စာတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မယာ-ငါသည်၊ မာ ဘိက္ခဝေ ဘဏ္ဍနန္တိ အာဒိနိ-မာ ဘိက္ခဝေ ဘဏ္ဍနံ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ (“ရဟန်းတို့! မိမိတို့ဘက်၌ တိုင်ပင်ခြင်းကို မပြုကြနှင့်” အစရှိသော စကားတို့ကို)၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ ဩဝဒိယမာနာပိ-ဆုံးမအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ မမ-ငါ၏၊ ဩဝါဒဿ-ဩဝါဒကို၊ အပ္ပဋ္ဌိဂ္ဂဟ-ဏောန-လက်မခံခြင်းကြောင့်၊ အတိတ္တမနေန-ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အမာ-မကာ-ငါ၏ဥစ္စာဖြစ်သော အတွင်းသာဝက မဟုတ်သူတို့သည်၊ ပရေ နာမ-ပရတို့မည်၏၊ ဝါ-သူစိမ်းပြင်ပတို့ မည်၏။ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဆန္ဒာဒိဝသေန-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ မိစ္ဆာဂါဟံ-မှားသောအယူကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝါ-ယူခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ သံဃမဇ္ဈေ-ဤသံဃာ့အလယ်၌၊ ယမာမသေ-အားထုတ်ကုန်၏၊ ဘဏ္ဍနာဒိနံ-မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏၊ ဝုဒ္ဓိယာ-တိုးပွားခြင်းငှာ၊ ဝါယမာမ-အားထုတ်နေကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ န ဝိ-

ဇာနန္တိ-မသိကုန်။ ပန-အန္တယကား၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယောနိသော-သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခမာနာ-ဆင်ခြင်ကုန်လသော်၊ တတ္ထ-ထိုသင်တို့တွင်၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ ယေ စ ပဏ္ဍိတာ-အကြင်ပညာရှိတို့သည်ကား၊ [ဝိဇာနန္တိစပ်] ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဆန္ဒာဒိ-ဝသေန-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါယမန္တာ-အားထုတ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အယောနိသော-မသင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိဇာနန္တိ-သိကုန်၏။ တတော-ထိုသို့ သိကြခြင်းကြောင့်၊ တေသံ-ထိုပညာရှိတို့၏၊ သန္တိကာ-အထံမှ၊ တေ ပဏ္ဍိတပုရိသေ-ထိုပညာရှိယောက်ျားတို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ကလဟသင်္ခါတာ-ငြင်းခုံခြင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဣမေ မေဂေါ-ဤခိုက်ရန်တို့သည်၊ သမ္ပန္တိ-ငြိမ်းပျောက်ကုန်၏၊ ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤဂါထာ၌၊ အတ္ထော-တစ်နည်းအနက်အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့်တစ်နည်းအပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ သမ္ပတ္တဘိက္ခု-ရောက်လာကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလသု-သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသောဖိုလ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-တည်ကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် ကောသမ္ပကဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ကောသမ္ပကဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ ပြီး၏။

တတ္ထ တုမှာကံ အန္တရေ။ ။ ဂါထာ၌ တတ္ထကို “တုမှာကံ အန္တရေ”ဟု ဖွင့်၏။ ဤသို့ အန္တရေဟုလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းသည် တတ္ထ၌ ထပစ္စည်း၏ နိဒ္ဒါရဏအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ မှန်၏- “တုမှာကံ အန္တရေ-သင်တို့၏ အလယ်၌”ဟူသော စကားသည် “ထိုသင်တို့တွင်”ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် ထပ်တူကျ၏။ ကစ္စည်းဝုတ္တိ “ဗုဒ္ဓနော စ ဝိသညောဂေါ” သုတ်၏အဖွင့်၌ “တိဏ္ဍံ ဗုဒ္ဓနာနံ အန္တရေ”သည် “သုံးလုံးသော ဗျည်းတို့တွင်”ဟု နိဒ္ဒါရဏအနက်ကို ပြသကဲ့သို့တည်း။

၆-မဟာကာဠတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

သုဘာရုပသိန္နိ-အစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ၊ သေတဗျနဂရံ-
သေတဗျမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ၊ သိသပါဝနေ-ယင်းတိုက်တော၌၊ ဝိဟရန္တော-
သော်၊ စူဠကာဠမဟာကာဠေ-စူဠကာဠ၊မဟာကာဠတို့ကို၊ အာရဟ္တ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သေတဗျနဂရဝါသိနော-သေတဗျမြို့၌ နေကုန်သော၊ စူဠ-
ကာဠော-စူဠကာဠလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမကာဠော-မဇ္ဈိမကာဠလည်းကောင်း၊
မဟာကာဠော-မဟာကာဠလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တယော-ဥယောက်
ကုန်သော၊ ဘာတရော-ညီနောင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုဋ္ဌမ္ပိကာ-သူကြွယ်တို့သည်၊
(သန္တိ-ရှိကုန်၏။) တေသု-ထိုညီနောင် ဥယောက်တို့တွင်၊ ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌာ-အစ်
ကိုကြီးမဟာကာဠ၊ ညီငယ် စူဠကာဠတို့သည်၊ ဒိသာသု-အရပ်မျက်နှာတို့၌၊
ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ပဉ္စဟိ-၅ လီကုန်သော၊ သကဋ္ဌသတေဟိ-လှည်း
အရာတို့ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စဟိ သကဋ္ဌသတေဟိ-လှည်းငါးရာတို့ဖြင့်၊ ဘဏ္ဍ-
ပစ္စည်းဥစ္စာကို၊ အာဟရန္တိ-ဆောင်ကုန်၏၊ မဇ္ဈိမကာဠော-သည်၊ အာဘတံ-
ဆောင်အပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာကို၊ ဝိက္ကိဏာတိ-ရောင်း၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊
ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ သမယေ-အခါ၌၊ ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်
သော၊ တေ ဘာတရော-ထိုစူဠကာဠ၊မဟာကာဠညီနောင်တို့သည်၊ ပဉ္စဟိ
သကဋ္ဌသတေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နာနာဘဏ္ဍံ-အမျိုးမျိုးသော ပစ္စည်းဥစ္စာကို၊ ဂဟေ-
တွာ-ဆောင်ယူ၍၊ သာဝတ္ထိ-သာဝတ္ထိမြို့သို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ ဝါ-လသော်၊
သာဝတ္ထိယာ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဇေတဝနဿ စ-ဇေတဝန်ကျောင်း၏
လည်းကောင်း၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ သကဋ္ဌာနိ-လှည်းတို့ကို၊ မောစယံသု-လွတ်
စေကုန်ပြီ၊ ဝါ-ချွတ်ကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုညီနောင် ၂ယောက်တို့တွင်၊ မဟာ-
ကာဠော-သည်၊ သာယနသမယေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ မာလာဂန္ဓာဒိဟတ္ထေ-
လက်၌ ပန်း၊နံ့သာစသည်ရှိကုန်သော၊ သာဝတ္ထိဝါသိနော-သာဝတ္ထိမြို့၌ နေ
ကုန်သော၊ အရိယသာဝကေ-တို့ကို၊ ဓမ္မဿဝနာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆန္တေ-သွားနေသည်
တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-

သွားကုန်သနည်း?” ကုတိ၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေး၍၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ၊ “အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ဂမိဿာမိ-အံ့၊” ကုတိ စိန္တေတွာ၊ ကနိဋ္ဌံ-ညီဖြစ်သူကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “တာတ-ငါ့ညီ၊ တေသု သကဋေသု-ထိုလည်းတို့၌၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့လျော့သည်၊ ဟောဟိ-ဖြစ်လော၊ အဟံ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သောတုံ-နာခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆာမိ-အံ့၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တထာဂတံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပရိသပရိယန္တေ-ပရိသတ်၏ အစွန်၌၊ နိသီဒိ-ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ တံ-ထိုမဟာကာဠကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တဿ-ထိုမဟာကာဠ၏၊ အဇ္ဈာသယ-ဝသေန-အလို၏အစွမ်းဖြင့်၊ အနုပုဗ္ဗိ-အစဉ်အတိုင်း ဟောထိုက်သော၊ ကထံ-တရားစကားတော်ကို၊ ကထေန္တော-ဟောတော်မူလသော်၊ ဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ္တာဒိ-ဝသေန-ဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ်အစရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနေကပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသော ပရိယာယ်ဖြင့်၊ ကာမာနံ-ကာမဂုဏ်တို့၏၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဩကာရံ-ယုတ်ညံ့ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သံကိလေသံ-ညစ်ညမ်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-သံသရာ၌ နှိပ်စက်လောင်မြိုက်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ကထေ-သိ-ပြီ။ တံ-ထိုတရားစကားတော်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ မဟာကာဠော-သည်၊ “သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပစ္စည်းဥစ္စာကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဂန္တဗ္ဗံ ကိရ-သွားထိုက်သတဲ့၊ ပရလောကံ-နောက်လောကသို့၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားသူသို့၊ ဘောဂါ-စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည်လည်း၊ နေဝ (အနုဂစ္ဆန္တိ) ကိရ-အစဉ်မလိုက်ကြဘူးတဲ့၊ ဉာတကာ စ-ဆွေမျိုးတို့သည်လည်း၊ န အနုဂစ္ဆန္တိ-တဲ့၊ မေ-အား၊ ယရာဝါသေ န-အိမ်၌နေခြင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရဟန်းပြုတော့အံ့၊” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ မဟာဇနေ-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-ပြီး၍၊ ပက္ကန္တေ-ဖဲသွားလသော်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဗ္ဗဇိ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊ သတ္တာရာ-သည်၊ “တေ-သင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ အပလောကေတဗ္ဗော-ပန်ပြောထိုက်သော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိဘူးလော?” ကုတိ၊ ဝုတ္တေ-မေးတော်မူအပ်သော်၊ “ဘန္တေ-ရား၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကနိဋ္ဌော-ညီငယ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊” ကုတိ၊ ဝတွာ-လျှောက်၍၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ နံ-ထိုညီငယ်ကို၊ အပလောကေဟိ-ပန်ပြောချေလော။”

ဣတိ ဝုတ္တေ “ဘန္တေ! သာဓု-ကောင်းပါပြီ” ဣတိ၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဂန္ဓာ၊ ကနိဋ္ဌ-ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ “တာတ-ငါ့ညီ! သဗ္ဗ-သော၊ ဣမံ သာပတေယျ-ဤပစ္စည်း ဥစ္စာကို၊ ပဋိပဇ္ဇာဟိ-ယူလော၊ (လက်ခံလော)” ဣတိ အာဟ။ “ဘာတိက-အစ်ကို! တုမေ ပန-သင်တို့သည်ကား၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရိဿထ-ပြုကုန်မည်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “အဟံ-သည်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သော-ထိုညီငယ်သည်၊ တံ-ထိုမဟာကာဠကို၊ နာနပ္ပကာရေဟိ-အထူးထူးအပြားပြားတို့ဖြင့်၊ ယာစိတ္တာ-တောင်းပန်၍၊ နိဝတ္တေတုံ-ပြန်လည်စေခြင်းငှာ၊ အသက္ခောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ “သာမိ-အစ်ကို! သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ ယထာအဇ္ဈာသယံ-အလိုအား လျော်စွာ၊ (ကြိုက်သလို)၊ ကရောထ-ပြုပါကုန်လော” ဣတိ အာဟ။ မဟာ-ကာဠော-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိ-ရှင်ပြုပြီ။ “အဟံ-သည်၊ ဘာတိကံ-နောင်တော်ကို၊ ဂဟေတွာဝ-ခေါ်ယူ၍သာလျှင်၊ ဥပ္ပဗ္ဗဇိ-ဿာမိ-လူထွက်အံ့” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ စူဠကာဠောပိ-သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိ-ပြီ။ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ မဟာကာဠော-သည်၊ ဥပသမ္ပဒံ-ရဟန်း အဖြစ်ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ သာသနေ-၌၊ ဓုရာနိ-တာဝန်တို့ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဒွိသု-၂ပါးကုန်သော၊ ဓုရေသု-တို့ကို၊ ကထိတေသု-ဟောတော်မူအပ်ကုန်လသော်၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ မဟလ္လကကာလေ-ကြီးရင့်သူ၏အခါ၌၊ ဝါ-ကြီးရင့်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ-ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂန္တဓရံ-ကို၊ ပူရေတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်တော့ပါ။ ဝိပဿနာဓရံ ပန-ကိုကား၊ ပူရေဿာမိ-ပါမည်” ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ယာဝ အရဟတ္တာ-အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကထာပေတွာ-ဟောတော်မူစေပြီး၍၊ **သောသာနိကဓုတဂီ**-သုသာန်၌

သောသာနိကဓုတဂီ။ ။ သုသာနေ+နိဝါသော သုသာနံ၊ နိဝါသပုဒ်ကျေသည်၊ သုသာနံ+သီလံ အဿာတိ သောသာနိကော-သုသာန်၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသော ရဟန်း၊ ကိလေသေ ဓုနာတိတိ ဓုတံ၊ အင်္ဂတိ အတ္တနော ဖလံ ပဋိစ္စ ဟေတုဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ အင်္ဂံ၊ ဓုတံ စ+တံ+အင်္ဂံ စာတိ ဓုတဂီ-ကိလေသာတို့ကို လှုပ်ခါဖျက်ဆီးတတ်သော အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာ၊ သောသာနိကဿ+ဓုတဂီ သောသာ-

နေလေ့ရှိသောရဟန်း၏ ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို၊ ဝါ-သုသာန်ဓုတင်ကို၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ပဌမယာမာတိက္ကန္တေ-ပဌမယာမလွန်လသော်၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံသော လူတို့သည်၊ နိဒ္ဒိ-အိပ်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တေသု-သက်ရောက်ကုန်လသော်၊ သုသာနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ပစ္စုသကာလေ-မိုးသောက်ချိန်၌၊ (မိုးလင်းချိန်၌)၊ သဗ္ဗေသု-တို့သည်၊ အနုဋ္ဌိတေသုယေဝ-မထသေးကုန်သော်သာ၊ ဝါ-မထကုန်သေးမီပင်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏။

အထ-၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊ သုသာနဂေါပိကာ-သုသာန်စောင့်ဖြစ်သော၊ ဆဝဉ္စာဟိကာ-လူသေကောင်ကို မီးရှို့တတ်သော၊ ကာလီ နာမ-ကာလီမည်သူမသည်၊ ထေရဿ-၏၊ ဌိတဌာနံ-ရပ်တည်ရာအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိသိန္နဌာနံ-ထိုင်ရာအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ စင်္ကမိတဌာနဉ္စ- စင်္ကြံသွားရာအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသွာ-၍၊ “ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဣဓ-ဤသုသာန်သို့၊ အာဂစ္ဆတိ န ခေါ-လာသနည်း၊ နံ-ထိုသူကို၊ ပရိဂ္ဂဏှိဿာမိ-ဖမ်းယူအံ့၊ ဝါ-စုံစမ်းအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပရိဂ္ဂဏှိတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သုသာနကုဋီကာယမေဝ-သုသာန်ဇရပ်၌ပင်၊

နိကဓုတင်္ဂီ(ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၅၉၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၈၉၊ ၉၀)၊ ဓုတင်္ဂီအဖွင့် ဥနည်းရှိရာ နောက်ဆုံးနည်းအတိုင်း အထက်၌ ပေးထားသည်။

ပထမနည်းအလို။ ။ “ကိလေသေ ဓုနာတီတိ ဓုတော-ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သောရဟန်း(သုတ္တနိံ၊ ၄-၂၊ ၁၀၃)၊ သောသာနိကာ စ+သော+ဓုတော စာတိ သောသာနိကဓုတော၊ သောသာနိကဓုတဿ+အင်္ဂီ သောသာနိကဓုတင်္ဂီ-သုသာန်၌ နေလေ့ရှိသော ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာ၊ ဝါ-သုသာန်၌နေလေ့ရှိသောရဟန်း၏ ဓုတင်။

ဒုတိယနည်းအလို။ ။ “ကိလေသေ ဓုနာတီတိ ဓုတံ၊ ဓုတံ+အင်္ဂီ ဧတဿာတိ ဓုတင်္ဂီ-ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော အကြောင်းရှိသော သမာဒါနစေတနာ၊ သောသာနိကဿ+ဓုတင်္ဂီ သောသာနိကဓုတင်္ဂီ-သုသာန်၌ နေလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ ကိလေသာတို့ကို ခါထုတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော အကြောင်းရှိသော သမာဒါနစေတနာ။

ဒီပံ-ဆီမီးကို၊ ဇာလေတွာ-တောက်စေ၍၊ ဝါ-ထွန်းညို၍၊ ပုတ္တဇိတရော-သားသမီးတို့ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဧကမန္တေ-တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ နိလိယမာနာ-ပုန်းအောင်းလျက်၊ မဇ္ဈိမယာမေ-၌၊ ထေရံ-ကို၊ အာဂစ္ဆန္တံ-ကြွလာသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဝန္ဒိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! အယျော-အရှင်သည်၊ ကုမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရပ်၌၊ ဝိဟရတိ နော-နေပါသလော?” ကုတိ-သို့ အာဟ-မေးပြီ။ “ဥပါသိကေ-ဥပါသိကာမ! အာမ-အိမ်း၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “ဘန္တေ-ရား! သုသာနေ-သုသာန်၌၊ ဝိဟရန္တေဟိ နာမ-နေသူတို့မည်သည်၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ ဥဂ္ဂကိုတုံ-သင်ယူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ ထေရော-သည်၊ “မယံ-တို့သည်၊ ကိံ ပန-အဘယ်ကြောင့်၊ တယာ-သည်၊ ကထိတ-ဝတ္ထေ-ပြောအပ်သော ကျင့်ဝတ်၌၊ ဝတ္တိဿာမ-ကျင့်ကုန်အံ့နည်း၊” ကုတိ-သို့၊ အဝတွာ-မပြောမူ၍၊ “ဥပါသိကေ-မ! ကိံ-အဘယ်ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်သနည်း?” ကုတိ အာဟ။ “ဘန္တေ-ရား! သောသာနိကေဟိ နာမ-သုသာန်၌ နေလေ့ရှိသော ရဟန်းတို့မည်သည်၊ သုသာနေ-၌၊ ဝသနဘာဝေါ-နေသည်၏အဖြစ်ကို၊ သုသာနဂေါပကာနံ စ-သုသာန်စောင့်တို့အားလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်၌၊ မဟာထေရဿ စ-မထေရ်ကြီးအားလည်းကောင်း၊ ဂါမဘောဇကဿ စ-ရွာစားအားလည်းကောင်း၊ ဝါ-ရွာသူကြီးအားလည်းကောင်း၊ ကထေတုံ-ပြောခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ (အာဟ)။ ထေရော-သည်၊ “ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း?” ကုတိ-မေးပြီ။ “ကတကမ္မာ-ပြုအပ်ပြီးသောခိုးမှုရှိကုန်သော၊ စောရာ-ခိုးသူတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဓနသာမိကေဟိ-ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ ပဒါနုပဒံ-ရှေ့ခြေရာသို့ အစဉ်လိုက်သော နောက်ခြေရာအားဖြင့်၊ ဝါ-ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ၊ (ခြေရာခံ၍)၊ အနု-ဗဒ္ဓါ-အစဉ်လိုက်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊) သုသာနေ-၌၊ ဘဏ္ဍကံ-ဥစ္စာထုပ်ကို၊ (ခိုးရာပါပစ္စည်းကို)၊ ဆဉ္ဇေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ ပလာယန္တိ-

နော။ ။ နောသည် နှုနိပါတ်ကဲ့သို့ ပုစ္ဆာအနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တည်း(သီဇီ သစ်-၂၊ ၃၅၊ ဒီဇီ-၂၊ ၅၊ ဝိမတိ-၁၊ ၁၀၂)။ (တစ်နည်း) “န”ဟုတည်း၊ နော၌ ဩကိုချေ၊ လောပဉ္စ တကြာကာရော၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ထိုကျေရာ၌ ဥ-လာ(ဗာလာ-၃၅၊ နိဒီ-၂၇)။

ပြေးကုန်၏။ အထ-၌၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ သောသာနိကာနံ-တို့၌၊ (တစ်နည်း) သောသာနိကာနံ-တို့၏၊ (ဥပရိ-၌) ပရိပန္နံ-ဘေးရန်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုတတ်ကုန်၏။ ဧတေသံ-ဤသုသာန်စောင့်စသူတို့အား၊ ကထိတေ ပန-ပြောထားအပ်သော်ကား၊ [ပန-အဖို့တစ်ပါးကား”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] ‘မယံ-တို့သည်၊ ဣမဿ ဘဒ္ဒန္တဿ-ဤအရှင်၏၊ ဧတ္တကံ နာမ -ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်မည်သော၊ ကာလံ-အခါပတ်လုံး၊ ဧတ္ထ-ဤသုသာန်၌၊ ဝသနဘာဝ-နေသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနာမ-သိပါကုန်၏။ ဧသော-ဤအရှင်သည်၊ အစော-ရော-ခိုးသူမဟုတ်၊’ ဣတိ-သို့၊ ဥပဒ္ဒဝံ-ကပ်၍နှိပ်စက်တတ်သော ဘေးရန်အန္တရာယ်ကို၊ နိဝါရေန္တိ-ကာကွယ်တားဆီးပေးကုန်၏။ တဿ-ထိုကြောင့်၊ ဧတေသံ-ဤသုသာန်စောင့်စသူတို့အား၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ဣတိ-ပြောပြီ။ ထေရော-သည်၊ “အညံ-အခြားသော၊ ကိံ-အဘယ်ကျင့်ဝတ်ကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်ပါသေးသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “ဘန္တေ! သုသာနေ-၌၊ ဝသန္တေန-နေသော၊ အယျေန နာမ-အရှင်မည်သည်၊ မစ္ဆမံသတိလပိဋ-တေလဂုဠာဒီနိ-ငါး, အသား, နှမ်း, မုန့်ညက်, ဆီ, ထန်းလျက်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနိ-ရှောင်ထိုက်ကုန်၏၊ ဒိဝါ-နေအခါ၌၊ န နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-မအိပ်ရာ၊ ကုသီတေန-ပျင်းရိသူသည်၊ န ဘဝိတဗ္ဗံ-မဖြစ်ရာ၊ အာရဒ္ဓဝီရိယေန-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ အသဌေန-မစဉ်းလဲသူသည်၊ အမာယာဝိနာ-မာယာမရှိသူသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ကလျာဏဇ္ဈာသယေန-ကောင်းသော အလိုဆန္ဒရှိသူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ သာယံ-ညချမ်းအခါ၌၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံသောလူတို့သည်၊ သုတ္တေသု-အိပ်ပျော်ကုန်လသော်၊ ဝိဟာရတော-ကျောင်းမှ၊ အာဂန္တဗ္ဗံ-လာထိုက်၏၊ ပစ္စုသကာလေ-မိုးသောက်ချိန်၌၊ (မိုးလင်းချိန်၌)၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံသောလူတို့သည်၊ အနုဋ္ဌိတေသုယေဝ-မထကုန်သေးမီသာ၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ-ပြန်ထိုက်၏။ ဘန္တေ! အယျော-သည်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရပ်၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဟရန္တော-နေတော်မူလျက်၊ ပဗ္ဗဇိတ-ကိစ္စံ-ရဟန်းကိစ္စကို၊ မတ္တကံ-အထွတ်အထိပ်သို့၊ ပါပေတုံ-ရောက်စေခြင်းငှာ၊ သစေ သက္ခိဿတိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့၊ မတသရိရံ-သူသေကောင်ကို၊ ဝါ-ရုပ်ကလာပ်ကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ သစေ ဆဉ္ဇေန္တိ-အကယ်၍ စွန့်ကုန်အံ့၊

(ဧဝံ သတိ)။ အဟံ-သည်။ ကမ္မလက္ခဏာဂါရံ-ကမ္မလာဖြင့် လွှမ်းခြုံအပ်သော အထွတ်ရှိသော တလားသို့၊ ဝါ-လောင်တိုက်သို့၊ အာရောပေတွာ-တက်ရောက် စေ၍၊ ဝါ-တင်၍၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ-နံသာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သက္ကာရံ-ပူဇော်သက္ကာရကို၊ ကတွာ-၍၊ သရီရကိစ္စံ-ကိုယ်၌ ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို၊ ဝါ-မီးသဂြိုဟ်မှုကို၊ [ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကိစ္စံ၊ သရီရေ+ကိစ္စံ သရီရကိစ္စံ၊-မအူပါနိ-၃၊ ၁၁။] ကရိဿာမိ-ပြုပါအံ့။ (ပဗ္ဗဒိတကိစ္စံ-ကို၊ မတ္ထကံ-သို့၊ ပါပေတုံ-ငှာ၊) နော စေ သက္ခိဿတိ-အကယ်၍မစွမ်းနိုင်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)။ စိတကံ-ထင်းပုံသို့၊ အာ-ရောပေတွာ-၍၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ဇာလေတွာ-တောက်စေ၍၊ ဝါ-ရှို့၍၊ သင်္ကနာ-တံစူးဝါးဖြင့်၊ (တုတ်ချွန်ဖြင့်)၊ အာကမ္မိတွာ-ဆွဲချိတ်၍၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ခိပိတွာ-ပစ်ချ၍၊ ဖရသုနာ-ပုဆိန်ဖြင့်၊ ကောဇ္ဇေတွာ-ပေါက်၍၊ **ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ**-အပိုင်းငယ်၊ အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ (အပိုင်းပိုင်းပြတ်အောင်)၊ ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ အဂ္ဂိမှ-မီး၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ပစ်ထည့်၍၊ ဈာပေဿာမိ-လောင်စေအံ့၊ ဝါ-ရှို့အံ့။” ဣတိ အာဟ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုကာလီကို၊ ထေရော-သည်။ “ဘဒ္ဒေ-အရှင်မ! သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ရူပါရမ္မဏံ-ရူပါရုံကို၊ ဒိသ္မာ ပန-မြင်၍ကား၊ ဝါ-မြင်လျှင်ကား၊ မယံ-အား၊ ကထေယျာသိ-ပြောလော၊” ဣတိ အာဟ။ သာ-ထိုကာလီသည်၊ “သာဓု”တိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ ပစ္စယောသိ-ရှေးရှုနားထောင်ပြီ၊ ဝါ-ဝန်ခံကတိပေးပြီ။ ထေရော-မဟာကာဠထေရ်သည်၊ ယထာဇ္ဈာသယေန-အလိုအားလျော်သဖြင့်၊ (စိတ်ကြိုက်)၊ သုသာနေ-၌၊ သမဏဓမ္မံ-ရဟန်းတရားကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။ စူဠကာဠတ္ထေရော ပန-သည်ကား၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ ယရာဝါသံ-အိမ်၌ နေရခြင်းကို၊ ဝါ-အိမ်၌နေခြင်းငှာ၊ စိန္တေတိ-ကြံစည်နေ၏၊ ပုတ္တဒါရံ-သား၊ သမီး၊ မယားကို၊ အနုဿရတိ-အဖန်ဖန်အမှတ်ရနေ၏။ “မေ-၏၊ ဘာတိကော-နောင်တော်သည်၊ အတိဘာရိယံ-အလွန်ဝန်လေးသော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ ကရောတိ-၏။”

ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ။ ။ မဟန္တော+ခဏ္ဍော အခဏ္ဍော၊ နသဒ္ဓါ၊ ဝုဓိအနက်ဟော၊ အခဏ္ဍကို “အပိုင်းကြီး”ဟု ဆိုသဖြင့် ခဏ္ဍအရ အပိုင်းငယ်ကိုယူရသည်၊ ခဏ္ဍော စ +အခဏ္ဍော စ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိ၊ (အညောညပဋိပက္ခဒွန်)၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍမေဝ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာသက်။(သာရတ္ထ-၂၊ ၁၂၂၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၅၁၆)

ဣတိ-သို့ စိန္တေတိ-ကြံ၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊ ကုလ-
 ဇိတာ-အမျိုးသမီးသည်၊ တံမုဟုတ္တသမုဋ္ဌိတေန-ထိုတစ်မုဟုတ်ချင်း၌ ဖြစ်သော၊
 ဝါ-ရုတ်တရက်ဖြစ်သော၊ ဗျာဓိနာ-အနာရောဂါကြောင့်၊ သာယနသမယေ-
 ညနေချမ်းအခါ၌၊ အမိလာတာ-မညှိုးနွမ်းသည်၊ အကိလန္တာ-မပပ်ပန်းသည်၊
 (ဟုတ္တာ)၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။ တမေနံ-ထို
 သေပြီးသော အမျိုးသမီးကို၊ ဉာတကာဒယော-ဆွေမျိုးအစရှိသူတို့သည်၊ ဒါရု-
 တေလာဒီဟိ-ထင်း၊ ဆီအစရှိသည်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ သာယံ-ညနေ၌၊ သု-
 သာနံ-သို့၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ သုသာနဂေါပိကာယ-သုသာန်စောင့်မအား၊
 “ဣမံ-ဤအလောင်းကောင်ကို၊ ဈာပေဟိ-မီးလောင်စေပါလော၊ ဝါ-မီးသင်္ဂြိုဟ်
 ပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဘတိ-အခကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ နိယျာဒေတွာ-
 ပေး၍၊ ပက္ကမိသု-ဖဲသွားကုန်ပြီ။ သာ-ထိုသုသာန်စောင့်မသည်၊ တဿာ-ထို
 အမျိုးသမီး၏၊ ပါရုတဝတ္ထံ-ခြံအပ်သော အဝတ်ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်၍၊ တံ-
 မုဟုတ္တမတံ-ထိုတစ်မုဟုတ်၌ သေသော၊ ဝါ-ထိုတစ်ခဏ၌ သေသော၊ (ရုတ်
 တရက်သေသော)၊ ပီဏိတပီဏိတံ-အလွန်ပြည့်ဖြိုးသော၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ-ရွှေ၏
 အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဣမံ-ဤ
 အလောင်းကောင်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အယျဿ-အရှင့်အား၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿေတံ-
 မြင်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ပြခြင်းငှာ၊ ပတိရူပံ-သင့်လျော်သော၊ အာရမ္မဏံ-အာရုံ
 တည်း။” ဣတိ၊ စိန္တေတွာ-တွေး၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-
 ရား၊ ဧဝရူပံ နာမ-ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊ အာရမ္မဏံ-အာရုံသည်၊
 အတ္ထိ-၏၊ အယျ-အရှင်၊ ဩလောကေထ-ကြည့်ရှုတော်မူပါကုန်လော၊” ဣတိ
 အာဟ။ ထေရော-မဟာကာဠထေရ်သည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်း ပြီဟု၊ ဝတွာ-
 ပြော၍၊ ပါရုပနံ-အပေါ်ခြံကို၊ နီဟရာပေတွာ-ဖယ်စေ၍၊ ပါဒတလတော-
 ခြေဖဝါးပြင်မှ၊ ယာဝ ကေသဂ္ဂါ-ဆံဖျားတိုင်အောင်၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်
 ရှု၍၊ “ဧတံ ရူပံ-ဤရုပ်သည်၊ အတိပီဏိတံ-အလွန်ပြည့်ဖြိုး၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ-
 ရွှေ၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏၊ နံ-ထိုအလောင်းကောင်ကို၊ အဂ္ဂိမ္မိ-
 မီး၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ မဟာဇာလာဟိ-ကြီးစွာသော မီးတောက်မီးလျှံတို့
 သည်၊ ဂဟိတမတ္တကာလေ-ယူအပ်ကာမျှဖြစ်သော အချိန်၌၊ ဝါ-စွဲလောင်

အပ်ခါစအချိန်၌၊ မယုံ-အား၊ အာရောစေယျာသိ-ပြောပါလော။” က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ သကဋ္ဌာနမေဝ-မိမိနေရာသို့သာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။ သာ-ထိုသူသာန်စောင့်မသည်။ တထာ-ထိုပြောအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ကတ္တာ-၍၊ ထေရဿ-အား၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြီ။ ထေရော-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဩ-လောကေသိ-ပြီ။ ဇာလာယ-မီးတောက်မီးလျှံသည်။ ပဟဋ္ဌပဟဋ္ဌဌာနံ-ထိခိုက်အပ်၊ ထိခိုက်အပ်သော နေရာသည်။ ကဗရဂါဝိယာ-ပြောက်ကျားသော နွားမ၏။ သရီရဝဏ္ဏံ ဝိယ-ကိုယ်၏ အဆင်းသည်ကဲ့သို့၊ ဝါ-ကိုယ်၏အဆင်းနှင့်တူသည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ပါဒါ-ခြေတို့သည်၊ နမိတ္တာ-ညွတ်၍၊ ဝါ-ကွေး၍၊ ဩလမ္ပိသု-တွဲလျားကျကုန်ပြီ၊ ဟတ္တာ-လက်တို့သည်၊ ပဋိကုဋိသု-ကောက်ကွေးကုန်ပြီ၊ ဥရုနလာဋ်-ပေါင်နှင့် နဖူးသည်၊ နိစ္စမ္ပ-အရေမရှိသည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ထေရော-သည်၊ “က္ကဒံ သရီရံ-ဤကိုယ်သည်၊ က္ကဒါနေဝ-ယခုအခါ၌ပင်၊ ဩလောကေန္တာနံ-ကြည့်ရှုသူတို့၏၊ အပရိယန္တကရံ-ကြည့်ရှု၍ မဆုံးသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုနိုင်သည်၊ ဝါ-ကြည့်ရှုမဝအောင် ပြုနိုင်သည်၊ [“အပရိယတ္တိကရံ- (အားရတင်းတိမ်ရောင်ရဲခြင်းကို မပြုနိုင်သည်)”ဟုလည်း ပါဠိ ရှိစေလိုကြ၏၊-ပါမြန်ဓာန။] ဟုတွာ-၍၊ က္ကဒါနေဝ-၌ပင်၊ ခယံ-ကုန်ခြင်းသို့၊ ပတ္တံ-ရောက်ပြီ၊ ဝယံ-ပျက်ခြင်းသို့၊ ပတ္တံ-ပြီ။” က္ကတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ရတ္တိဋ္ဌာနံ-ညဉ့်နေရာ အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ ခယဝယံ-ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းသဘောကို၊ သမ္ပဿမာနော-ကောင်းစွာမြင်သည်၊ (ဟုတွာ)။ “အနိစ္စာ၊ ပေ၊ သုခေါ” တိ-ဟူသော၊ ဂါထံ-ကို၊ ဝတ္တာ-ရွတ်ဆို၍၊ ဝိပဿနံ-ဝိပဿနာကို၊ ဝမေတ္တာ-တိုးပွားစေ၍၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိ-ရောက်ပြီ။

**အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပါဒဝယဓမ္မိနော၊
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝုပသမော သုခေါ။**

သင်္ခါရာ-အကြောင်းအတန်တန်၊ ပြုစီမံ၍၊ ရုပ်နာမ်အသစ်၊ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ၊ သင်္ခါရတို့သည်၊ အနိစ္စာ ဝတ-စင်စစ်ဧကန်၊ အမှန်မုချ၊ မမြဲလေကုန်စွတကား၊ ဥပ္ပါဒဝယဓမ္မိနော-ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ ဖေါက်ပြန်သော သဘောရှိကုန်၏၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-

တွာ-အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး၍၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ဘင်သို့ ရောက်လျက် ချုပ်ပျက်ကြကုန်၏။ တေသံ-ထိုရုပ်နာမ်ဓမ္မ၊ သင်္ခါရတို့၏။ ဝူပသမော-ငြိမ်းအေးရာမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သည်။ သုခေါ-ဖြစ်ပျက်မစပ်၊ အငြိမ်းဓာတ်ဖြင့်၊ မပြတ်ပုံသေ၊ ချမ်းသာအစစ်ပေတကား။

တသ္မိ-ထိုမဟာကာဠထေရ်သည်။ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေ-ရောက်လသော်၊ သတ္တာ-သည်။ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်သည်။ (ဟုတွာ)။ **စာရိကံ**-ခရီးရှည်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-ခရီးရှည်လှည့်လည်ခြင်းအားဖြင့်၊ **စရမာနော**-လှည့်လည်တော်မူလသော်၊ သေတဗျံ-သေတဗျမြို့သို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်တော်မူ၍၊ သိသပါဝနံ-ယင်းတိုက်တောသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်တော်မူပြီ၊ စူဠကာဠဿ-၏။ ဘရိယာယော-မယားတို့သည်။ “သတ္တာ-သည်။ သိသပါဝနံ-သို့၊ အနုပ္ပတ္တော ကိရ-ရောက်လာတော်မူပြီတဲ့။” ဣတိ၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ “အမှာကံ-တို့၏။ သာမိကံ-လင်ကို၊ ဂဏှိဿာမ-ဖမ်းယူကုန်အံ့။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ သတ္တာရံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ နိမန္တာပေသံ-ပင့်စေကုန်ပြီ။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏။ အပရိစိဏ္ဍဌာနေ-မလေ့ကျက်အပ်ဖူးသော အရပ်၌၊ ဝါ-မကြွရောက်အပ်ဖူးသော အရပ်၌၊ အာသနပညတ္တိ-နေရာခင်းပုံကို၊ (နေရာချထားပုံကို)၊ အာစိက္ခန္ဓေန-ပြောပြတတ်သော၊ ဧကေန-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်။ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဂန္ဓ-သွားခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-

စာရိကံ စရမာနော။ ။ရှေ့နည်းအလို စာရိကံ စရမာနော ၂ပုဒ်လုံးအရ လှည့်လည်ခြင်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစာရ (ကံနှင့် ကြိယာ မကွဲဘဲလျက် ခွဲဆိုအပ်သော) စကားတည်း။ နောက်နည်းအလို စာရိကံသည် ကြိယာဝိသေသနတည်း။ “စရဏံ စာရိကာ၊ [စရ+ဏျ၊ ဣလာ၊ ယကို ကပြု၊] (တစ်နည်း) စရဏံ စာရော၊ စာရော ဧဝံ စာရိကာ၊ [သုတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း၊]”ဟုပြု။ “စရိယတေတိ စာရိကာ”ဟု ကံဟောကြံလျှင် စာရိကံအရ လှည့်လည်အပ်သော ခရီးရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစာရကြိယာမလိုဟု ဆရာတို့မိန့်တော်မူ၏။ ထိုအလို “စာရိကံ-လှည့်လည်အပ်သောခရီးကို၊ စရမာနော-သော်”ဟုပေး။ (သီဋီသစ်-၂၊ ၂၀၃၊ သီဘာ-၃၊ ၂၈၀)

သင့်၏။ ဟိ-မှန်၏။ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ မဇ္ဈိမဌာနေ-အလယ်အရပ်၌၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ တဿ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ဒက္ခိဏ-တော-လက်ယာဘက်၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (အာသနံ-ကို၊ ပညာပေတဗ္ဗံ-သည်၊ ဟောတိ)၊ ဝါမတော-လက်ဝဲဘက်၌၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာန-တ္ထေရဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (အာသနံ ပညာပေတဗ္ဗံ ဟောတိ)၊ တတော-ထိုနေရာမှ၊ (အရှင်သာရိပုတြာ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၏ နေရာမှ)၊ ပဌာယ-စ၍၊ ဥဘောသု-၂၈ ကံကုန်သော၊ ပဿေသု-နံဘေးတို့၌၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-ရဟန်းအပေါင်းဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အာသနံ-ကို၊ ပညာပေတဗ္ဗံ-သည်၊ ဟောတိ-၏။ တဿ-ထို့ကြောင့်၊ မဟာကာဠတ္ထေရော-သည်၊ စီဝရပါရုပနဌာနေ-သင်္ကန်းရုံရာအရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ “စူဠကာဠ-ဠ! တွံ-သည်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အာသနပညတ္တိ-နေရာခင်းပုံကို၊ အာစိက္ခ-ပြောချေလော၊” ဣတိ-သို့၊ စူဠကာဠ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ။ တဿ-ထိုစူဠကာဠကို၊ ဒိဋ္ဌကာလ-တော-မြင်အပ်ရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဂေဟဇနာ-အိမ်နေသူလူတို့သည်၊ ဝါ-အိမ်သူအိမ်သားတို့သည်၊ [ဂေဟ+ဝသန္တာ+ဇနာ ဂေဟဇနာ၊-မအူပါရာနိ-၁၊ ၂၅၇။] တေန-ထိုစူဠကာဠနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ပရိဟာသံ-ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ နိစာသနာနိ-နိမ့်သော နေရာတို့ကို၊ သံဃ-တ္ထေရဿ-ထေရ်ဖြစ်သော သံဃာ၏၊ ဝါ-သံဃာကြီး၏၊ ကောဠိယံ-အဖို့အစု၌၊ ဝါ-ဘက်၌၊ အတ္တရန္တိ-ခင်းကြကုန်၏၊ ဥစ္စာသနာနိ-မြင့်သော နေရာတို့ကို၊ သံဃနဝကဿ-သံဃာငယ်၏၊ ကောဠိယံ-၌၊ (အတ္တရန္တိ)။ ဣတရော-အခြားသော စူဠကာဠသည်၊ “ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရေထ-မလုပ်ကြနှင့်၊ နိစာသနာနိ-တို့ကို၊ ဥပရိ-အထက်ဘက်၌၊ မာ ပညာပေထ-မခင်းကြနှင့်၊ ဥစ္စာသနာနိ-တို့ကို၊ ဥပရိ-၌၊ ပညာပေထ-ခင်းကြလော၊ နိစာသနာနိ-တို့ကို၊ ဟေဌာ-အောက်ဘက်၌၊ (ပညာပေထ-ကြလော၊)” ဣတိ၊ အာဟ-ပြီ။ ဣတ္ထိယော-မိန်းမတို့သည်၊ တဿ-ထိုစူဠကာဠ၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ အသုဏန္တိယော ဝိယ-မကြားကုန်သကဲ့သို့၊ “တွံ-သင်သည်၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရောန္တာ-ပြုလျက်၊ ဝိစရသိ-လှည့်လည်နေသနည်း? တဝ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပညာပေတု-ခင်းခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ ကိ-မသင့်သည်မဟုတ်လော? တွံ-သည်၊ ကံ-အဘယ်

သူ့ကို အာပုစ္ဆိတ္တာ-ပန်ပြော၍၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သနည်း? ကေန-
 အဘယ်ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သည်၊ အသိ-ဖြစ်သနည်း? ကသ္မာ-
 အဘယ်ကြောင့်၊ ဣမ-ဤအိမ်သို့၊ အာဂတော-လာသည်၊ အသိ-နည်း?”
 ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ နိဝါသနပါရပနံ-သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ရုံကို၊ အစ္ဆိန္ဒိတ္တာ-လုယူ
 ၍၊ သေတကာနိ-ဖြူသောအဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်စေ၍၊ သီသေ စ-
 ဉ္ဗုခေါင်း၌လည်း၊ မာလာစုမ္ပုဋ္ဌကံ-ပန်းခွေကို၊ ဝါ-ပန်းကုံးခေါင်းပေါင်းကို၊
 ဌပေတွာ-ထား၍၊ (ပေါင်းပေး၍)၊ “ဂစ္ဆ-သွားလော၊ သတ္တာရံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊
 အာနေဟိ-ပင့်ဆောင်ချေလော၊ မယံ-တို့သည်၊ အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပညာပေ-
 သာမ-ခင်းထားကုန်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပဟိဏိသု-စေလွှတ်ကုန်ပြီ။
 စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ဘိက္ခုဘာဝေ-ရဟန်းအဖြစ်၌၊ န ဌတွာ-မတည်မူ၍၊ အဝသိ-
 ကောဝ-ဝါမရှိသေးသည်သာ၊ ဝါ-ဝါမရသေးသည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတ-
 တ္တာ-လူထွက်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လဇ္ဇိတံ-ရှက်ခြင်းငှာ၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊
 တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သော-ထိုစဉ်ကာဠာသည်၊ တေန အာကပ္ပေန-ထိုလူ့အသွင်
 ဖြင့်၊ နိရာသကောဝ-စိုးရွံ့ခြင်းကင်း၊ ရဲတင်းသည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ဓာ-၍၊
 သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်း
 အပေါင်းကို၊ အာဒါယ-ပင့်ဆောင်၍၊ အာဂတော-လာပြီ။ ပန-အဖို့တစ်ပါး
 ကား၊ (စူဠကာဠာဖြစ်ပုံမှတစ်ပါး မဟာကာဠာထေရ်၏ဖြစ်ပုံကို ဆိုဦးအံ့)၊ ဘိက္ခု-
 သံဃဿ-၏၊ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ၏ အဆုံး၌၊ မဟာ-
 ကာဠဿ-၏၊ ဘရိယာယော-မယားတို့သည်၊ “ဣမာဟိ-ဤသူမတို့သည်၊
 အတ္တနော-မိမိ၏၊ သာမိကော-လင်ကို၊ ဂဟိတော-ဖမ်းယူအပ်ပြီ၊ မယမ္ပိ-တို့
 သည်လည်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ သာမိကံ-ကို၊ ဂဟိသာမ-ဖမ်းယူကုန်အံ့၊” ဣတိ၊
 စိန္တေတွာ-၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ နိမန္တယံသု-ပင့်ကုန်ပြီ။
 ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ အာသနပညာပနတ္ထံ-နေရာခင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊
 အညော-(မဟာကာဠာထေရ်မှ)အခြားသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဂမာသိ-ကြွသွား
 ပြီ။ [“ထိုသို့ပင့်ရာ၌ မဟာကာဠာထေရ်ကိုယ်တိုင် ကြွပါသလော”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍
 “အညော ဘိက္ခု အဂမာသိ”ဟု ဆိုရကား ပနကို ဝါကျာရမ္မအနက်ပေးသည်။ “တဒါ
 ပန-ထိုအခါ၌ကား”ဟု အလွယ်ပေးနိုင်၏။]

တာ-ထိုမဟာကာဠထေရ်၏ မယားတို့သည်၊ တသို့ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊
 ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အလဘိတွာ-မရမူ၍၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊
 နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ အဒံသု-ကပ်လျှူကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်ဉှား
 အံ၊ စူဠကာဠဿ-၏၊ ဘရိယာယော-တို့သည်၊ ဒွေ-၂ယောက်တို့တည်း၊ မဇ္ဈိမ-
 ကာဠဿ-၏၊ (ဘရိယာယော-တို့သည်)၊ စတဿော-၄ယောက်တို့တည်း၊
 မဟာကာဠဿ ပန-၏ကား၊ (ဘရိယာယော)-တို့သည်၊ အဋ္ဌ-၈ယောက်တို့
 တည်း။ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို၊ ကာတုကာမာ-ပြုခြင်းငှာအလိုရှိ
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုပိ-ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊
 အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ ဗဟိ-အပြင်သို့၊ ဂန္တုကာမာ-သွားခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊
 ဘိက္ခုပိ-တို့သည်လည်း၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ။ သတ္တာ ပန-
 သည်ကား၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊ ကရိ-ပြုတော်မူပြီ။ တဿ-ထိုမြတ်
 စွာဘုရား၏၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-၌၊ တာ ဣတ္ထိယော-ထိုမိန်းမတို့သည်၊
 “ဘန္တေ! မဟာကာဠော-သည်၊ အမှာကံ-တို့ကို၊ ဝါ-အား၊ အနုမောဒနံ-အဖန်ဖန်
 ဝမ်းမြောက်စေခြင်းကို၊ ဝါ-ဝမ်းမြောက်ဖွယ်တရားစကား ဟောကြားခြင်းကို၊
 ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အာဂစ္ဆိဿတိ-ကြွလာပါလိမ့်မည်၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့
 သည်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဂစ္ဆထ-ကြွတော်မူပါကုန်” ဣတိ၊ ဝဒံသု-
 လျှောက်ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပြီဟု၊ ဝတွာ-မိန့်တော်မူ၍၊
 ပုရတော-၌၊ ဝါ-က၊ အဂမာသိ-ကြွတော်မူပြီ။ ဂါမဒ္ဒါရံ-ရွာ၏တံခါးသို့၊ ပတွာ-
 ရောက်လသော်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ **ဥဇ္ဈာယီသု**-မကောင်းသည့်သဘောဖြင့်

ဥဇ္ဈာယီသု။ ။ အဝ+ဈေ+ဥ၊ အဝကို ဩ၏ဝိပရိတ် ဥပြု၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ
 ဖွင့်များအရ အဝကို အဝမညန(အဓောဘာဂ)-အထင်သေးခြင်းအနက်၊ ဈေဓာတ်
 ဩလောကန(ကြည့်ရှုခြင်း)အနက်ယူ၍ “ဥဇ္ဈာယီသု-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်
 ပြု၍၊ ကြည့်ရှုကုန်ပြီ”ဟုလည်းကောင်း အဝကို လာမကအနက်ဟော၊ ဈေဓာတ်ကို
 စိန္တနအနက်ဟောယူ၍ “ဥဇ္ဈာယီသု-အယုတ်သဘော၊ နှုတ်ဖြင့်မပြောဘဲ၊ တွေးတော
 ကြံစည်ကုန်ပြီ”ဟုလည်းကောင်း ဆရာတို့ ပေးတော်မူ၏။ ဤနေရာ၌ မဟာကာဠ
 ထေရ်တစ်ပါးတည်းချန်ထားခဲ့ခြင်းကို မကောင်းထင်ခြင်းဖြစ်ရကား နောက်အနက်ကို
 ယူပေးလိုက်သည်။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၂၅၆၊ သာရတ္ထ-၃, ၂၄၊ ပါရာဘာ-၂, ၅၂၁)

တွေးတောကြံစည်ကုန်ပြီ၊ ဝါ-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “သတ္တာရာ-သည်၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြုတော်မူအပ်သနည်း? ဥတ္တာ-သိတော်မူ၍၊ ကတံ န ခေါ-ပြုတော်မူအပ်လေ သလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အဇာနိတ္တာ-မသိမူ၍၊ (ကတံ န ခေါ-လော?)၊ ဟိယျော-မနေ့က၊ စူဠကာဠာယ-၏။ ဝါ-သည်၊ ပုရတော-၌၊ ဝါ-က၊ ဂတတ္တာ-သွားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဗ္ဗန္တရာယော-ရဟန်းအဖြစ်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အဇ္ဈယနေ၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏။ ဝါ-သည်၊ ပုရတော-၌၊ ဝါ-က၊ ဂတတ္တာ-ကြောင့်၊ အန္တရာယော-အန္တရာယ်သည်၊ နာဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့။ ဣဒါနိ-၌၊ မဟာကာဠ-ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အာဂတော-ကြွတော်မူပြီ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သီလဝါ-သီလရှိ၏။ အာစာရသမ္ပန္နော-အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံ၏။ တဿ-ထိုရဟန်း၏။ ပဗ္ဗန္တရာယံ-ကို၊ ကရိဿတိ န ခေါ-ပြုလိမ့်မည်လော။” ဣတိ-သို့၊ (ဥဇ္ဈာယိသု-ကုန်ပြီ။) သတ္တာ-သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏။ ဝစနံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဌိတော-ရပ်တော်မူလျက်၊ “ဘိက္ခဝေ! ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေထ-ပြောနေကြသနည်း?” ဣတိ၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေသံ-လျှောက်ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ? တုမေ-တို့သည်၊ စူဠကာဠ ဝိယ-စူဠကာလကို ကဲ့သို့ မဟာကာဠ-ကို၊ သလ္လက္ခေထ ကိ ပန-မှတ်ထင်ကြသလော?” ဣတိ-မေးတော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! အာမ-မှန်ပါ၊ ဟိ-မှန်၏။ တဿ-ထိုစူဠကာဠ၏။ ပဇာပတိယော-မယားတို့သည်၊ ဒွေ-၂ယောက်တို့တည်း။ ဣမဿ-ဤမဟာကာဠ၏။ (ပဇာပတိယော-တို့သည်)၊ အဋ္ဌ-၈ယောက်တို့ပါတည်း။ ဘန္တေ-ရား! အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ယောက်သော မယားတို့သည်၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ဝိုင်း၍၊ ဂဟိတော-ဖမ်းယူအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ကိ-ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်လိမ့်မည်နည်း?” ဣတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ဧဝံ-သို့၊ မာ အဝစုတ္ထ-မပြောဆိုကြနှင့်၊ စူဠ-ကာဠော-သည်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမုဋ္ဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ သုဘာရမ္မဏ-ဗဟုလော-များသော သုဘဟူသော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ-အာရုံတို့ကို တင့်တယ်သည်ဟု များစွာရှုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရတိ-နေ၏။ ပပါတေ-ချောက်ကမ်းပါး၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ ဒုဗ္ဗလရုက္ခသဒိသော-အားမရှိသော သစ်ပင်နှင့် တူ၏။

မယ့်-၏။ ပုတ္တော-သားဖြစ်သော၊ မဟာကာဠော ပန-သည်ကား၊ အသုဘာ-
 နုပဿီ-အသုဘကို အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရတိ-၏။ ယန-
 သေလပဗ္ဗတော ဝိယ-တစ်ခဲနက်သော ကျောက်တောင်ကဲ့သို့၊ အစလော-
 လှုပ်ရှားခြင်းမရှိ” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ပြီး၍၊ သတ္တာ-သည်၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊
 အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ။ (ကိ-နည်း?) “သုဘာနုပဿီ၊ ပေ၊ ပဗ္ဗတ”န္တိ-ဟူ၍၊
 (အဘာသိ-ပြီ။)

သုဘာနုပဿီ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု အသံဝုတံ၊

ဘောဇနမ္ပိ စာမတ္တညံ၊ ကုသီတံ ဟိနဝီရိယံ၊

တံ ဝေ ပသဟတိ မာရော၊ ဝါတော ရုက္ခံဝ ဒုဗ္ဗလံ။

သုဘာနုပဿီ-တင့်တယ်သော အာရုံကို အဖန်ဖန် ရှုသည်ဖြစ်၍၊
 ဝိဟရန္တံ-နေထသော၊ ဣန္ဒြိယေသု-စက္ခုစသား ခြောက်ပါးသော ဣန္ဒြေတို့၌၊
 ဝါ-တို့ကို၊ အသံဝုတံ-စောင့်စည်းခြင်းမရှိထသော၊ ဝါ-မစောင့်စည်းထသော၊
 ဘောဇနမ္ပိ-ဘောဇဉ်၌၊ ဝါ-ဘောဇဉ်ကိုမှတ်၊ အရပ်ရပ်သောပစ္စည်း၌၊ အမတ္တညံ
 စ-ရှာမှီးခံယူ သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ကိုလည်း မသိထသော၊
 ဝါ-ဆင်ခြင်ပေးစွန့်ခြင်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ကိုလည်း မသိထသော၊ ဝါ-
 ဓမ္မိကဘောဇဉ် အဓမ္မိကဘောဇဉ်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ကိုလည်း မသိထ
 သော၊ ကုသီတံ-စက်ဆုပ်အပ်စွာ အရာရာ၌ ဆုတ်နစ်ထသော၊ (တစ်နည်း)
 ကုသီတံ-ပျင်းရိသည့်အတွက် ဆဲရေးအပ်ထသော၊ ဟိနဝီရိယံ-ယုတ်လျော့
 သော ဝီရိယရှိထသော၊ ဝါ-ဝီရိယမရှိထသော၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝေ-စင်စစ်၊
 မာရော-ကိလေသာမာရ်သည်၊ ပသဟတိ-လွှမ်းမိုးနိုင်၏၊ (ကိမိဝ-နည်း?) ဝါ-
 တော-အားကြီးသောလေသည်၊ ဒုဗ္ဗလံ-အားမရှိသော၊ ရုက္ခံ-ကမ်းနားသစ်ပင်
 ကို၊ ပသဟတိ ကုဝ-လွှမ်းမိုးနိုင်သကဲ့သို့တည်း။

အသုဘာနုပဿီ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု သုသံဝုတံ၊

ဘောဇနမ္ပိ စ မတ္တညံ၊ သဒ္ဓံ အာရဒ္ဓဝီရိယံ၊

တံ ဝေ နပ္ပသဟတိ မာရော၊ ဝါတော သေလံဝ ပဗ္ဗတံ။

အသုဘာနုပဿီ-အသုဘဆယ်ပါး တစ်ပါးပါးကို ရှုသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-

တစပဉ္စက၊ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာန၊ ခုနှစ်ဝကို၊ အသုဘအားဖြင့် ရှုသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရန္တံ-
 သော၊ ကုန္တိယေသု-တို့၌၊ သုသံဝုတံ- ကောင်းစွာ စောင့်စည်းအပ်သော ဒွါရ
 ရှိသော၊ ဝါ-ကောင်းစွာစောင့်စည်းသော၊ ဘောဇနမှိ-၌၊ မတ္တညံ့ စ-ရှာ
 မိုးခံယူသုံးဆောင်ခြင်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ကိုလည်း သိသော၊ ဝါ-ဆင်
 ခြင်ပေးစွန့်ခြင်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ကိုလည်း သိသော၊ ဝါ-ဓမ္မိကဘော
 ဇဉ် အဓမ္မိကဘောဇဉ်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ကိုလည်း သိသော၊ သဒ္ဓိ-
 ကံကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သော လောကီသဒ္ဓါ၊ ရတနာဂုဗျာဏ်၊ ဂုဏ်တော်
 တို့ကို ယုံကြည်သော လောကုတ္တရာသဒ္ဓါရှိသော၊ အာရဒ္ဓဝီရိယံ-အားထုတ်
 အပ်သော ဝီရိယရှိသော၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝေ-စင်စစ်၊ မာရော-သည်၊ န-
 ပွသဟတိ-မလွှမ်းမိုးနိုင်၊ (ကိမိဝ- နည်း?) ဝါတော-အားမရှိသောလေသည်၊
 ဝါ-လေပြည်လေညင်းသည်၊ သေလံ-ကျောက်အတိပြီးသော၊ ပဗ္ဗတံ- တောင်
 ကို၊ နပွသဟတိ ဣဝ- မလွှမ်းမိုးနိုင်သကဲ့သို့တည်း။

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ သုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တန္တိ ပဒဿ-သုဘာနုပဿိံ
 ဝိဟရန္တဟူသောပုဒ်၏၊ [ဣတိ အတ္ထော၌ စပ်] သုဘံ-တင့်တယ်သော အာရုံကို၊
 အနုပဿန္တိ-အဖန်ဖန် ရှုတတ်သည် ဖြစ်၍၊[ဝိဟရန္တံ၌ ကြိယာဝိသေသနစပ်]
 ဣဋ္ဌာရမဏေ-ဣဋ္ဌာရံ၌၊ မာနသံ-စိတ်ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-လွှတ်၍၊ ဝိဟရန္တံ-
 နေသော၊ [တံ၌စပ်] ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်။ ဟိ-ချဲ့ဉှားအံ့၊ ယော
 ပုဂ္ဂလော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိမိတ္တဂ္ဂါဟံ-အပေါင်းဖြစ်သော ကိုယ်သဏ္ဌာန်
 နိမိတ်ကို ယူခြင်းကို၊ (ယောကျ်ားမိန်းမ၊ တွေ့ကြုံရလျှင်၊ ရာဂဒေါသ၊ မောဟ
 ကြောင်းဟိတ်၊ အပေါင်းဖြစ်သော ကိုယ်သဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို ယူခြင်းကို)၊ အနု-

နိမိတ္တဂ္ဂါဟံ။ ။ နိမိဇ္ဇတေ အနေနာတိ နိမိတ္တံ-(မိန်းမ၊ယောက်ျားဟု ခွဲခြား၍)
 သိကြောင်းပုံသဏ္ဌာန်၊ [နိ+မိဒ(မေဓ-လျင်စွာ သိခြင်းအနက်)+တ၊] (တစ်နည်း) နိ-
 မိနာတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ-သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ပုံသဏ္ဌာန်၊ [နိ+
 မိ+တ၊] နိမိတ္တဿ+ဂါဟော နိမိတ္တဂ္ဂါဟော-ကိုယ်သဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို ယူခြင်း=လောဘ
 ဖြင့် အာရုံပြုခြင်း။

အနုဗျူဟဂ္ဂါဟံ။ ။ အနုအနု+ဗျူဟတိတိ အနုဗျူဟနံ-အဖန်ဖန်ကိလေသာ

ဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟံ-လက်ခြေစသော အစိတ်အစိတ်ကို ယူခြင်းကို၊ (လက်ခြေစသော၊ စကားပြောနှင့်၊ ရယ်မောကြည့်ဟန်၊ ဖန်ဖန်ကိလေ၊ ထင်ရှားစေရိပ်၊ အနုစိပ် ယူခြင်းကို၊) ဂဏှန္တော-ယူလသော်၊ နခါ-လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည်၊ သောဘနာ-တင့်တယ်ပါပေကုန်၏၊ ဝါ-လှပါပေကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ အင်္ဂုလိယော-လက်ချောင်းတို့သည်၊ သောဘနာ-ကုန်၏၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဟတ္ထပါဒါ-လက်ခြေတို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဇယံ-ခြေသလုံးတို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဥရု-ပေါင်တို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ကဋ္ဌိ-ခါးသည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဥဒရံ-ရင်သည်၊ သောဘနံ-၏၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ထနာ-သားမြတ်တို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဂီဝါ-လည်ပင်းသည်၊ သောဘနာ-၏၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဩဌာ-နှုတ်ခမ်းတို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဒန္တာ-သွားတို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ မုခံ-မျက်နှာသည်၊ သောဘနံ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ နာသာ-နှာခေါင်းသည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ အက္ခိနိ-မျက်လုံးတို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ကဏ္ဏာ-နားရွက်တို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ဘမုကာ-မျက်ခုံးတို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ နလာဋ္ဌ-နဖူးသည်၊ သောဘနံ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ကေသာ-ဆံပင်တို့သည်၊ သောဘနာ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ ကေသာ-ဆံပင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လောမာ-အမွေးတို့ သည်လည်းကောင်း၊ နခါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒန္တာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ တစော-အရေသည်လည်းကောင်း၊ သောဘနာ-ကုန်၏၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ [၃၂ကောဌာသမ္ပ တစပဉ္စကကို ပေါင်း၍ ပြုပြန်သည်၊] ဝဏ္ဏော-အဆင်းသည်၊ သုဘော-တင့်တယ်၏၊ သဏ္ဌာနံ-ပုံသဏ္ဌာန်သည်၊ သုဘံ-၏၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုဘာနုပဿီ နာမ-သုဘကို အဖန်ဖန် ရှုတတ်သူ မည်၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်၊ သုဘာနုပဿီ-သုဘကို အဖန်ဖန်ရှုတတ်သည် ဖြစ်၍၊ ဝိဟရန္တိ-နေသော၊ တံ (ပုဂ္ဂလံ)-ထို

တို့ကို ထင်ရှားစေတတ် (ထင်ရှားအောင် ပြုတတ်သော) အနုစိတ် (အသေးစိတ်) အာရုံများ။ [ဝိ+အဇ္ဇ (အဇ္ဈ)=ဗျတ္တိ-ထင်ရှားခြင်းအနက်ဟော+ကာရိတ်ကျေ+ယု၊] အနုဗျဉ္ဇနဿ+ဂါဟော အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟော။

ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ [ပသဟတိ၌ စပ်။] ကုန္တိယေသုတိ-ကား၊ စက္ခဒီသု-စက္ခုန္တိအစရှိ
 ကုန်သော၊ ဆသု- ၆ ပါးကုန်သော၊ ကုန္တိယေသု-ကုန္တိတိ၌၊ အသံဝုတန္တိ-ကား၊
 စက္ခုဒြါရာဒီနိ-စက္ခုဒြါရာအစရှိသော ဒြါရတို့ကို၊ အရက္ခန္တိ-မစောင့်ရှောက်သော၊
ပရိယေသနမတ္တာ-ရှာမှီးခြင်း၌ အတိုင်းအရှည်လည်းကောင်း၊ **ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တာ**-
 ခံယူခြင်း၌ အတိုင်းအရှည်လည်းကောင်း၊ **ပရိဘောဂမတ္တာ**-သုံးစွဲခြင်း၌ အတိုင်း
 အရှည်လည်းကောင်း၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ကုမိဿာ မတ္တာယ-ဤအတိုင်းအရှည်
 ကို၊ အဇနနတော-မသိခြင်းကြောင့်၊ ဘောဇနမ္ပိ-ဘောဇန၌၊ ဝါ-ဘောဇန
 ကိုမှတ်၊ အရပ်ရပ်သော ပစ္စည်း၌၊ အမတ္တညံ စ-ရှာမှီး၊ ခံယူ၊ သုံးဆောင်ခြင်း
 ဟူသော အတိုင်းအရှည်ကို မသိသူလည်း ဖြစ်ထသော။ [တံ ဘိက္ခု၌ စပ်။]

ပရိယေသနမတ္တာ။ ။ ဝိနည်းတော်နှင့် လျော်ညီစွာ ကုလဒူသန၊ အနေသန၊
 မိစ္ဆာဇီဝမဖြစ်အောင် ရှာခြင်းသည် ပရိယေသနမတ္တာမည်၏။ [ပရိယေသနေ+မတ္တာ
 ပရိယေသနမတ္တာ။]

ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တာ။ ။ ဉာတိပဝါရိတဖြစ်သော ဒါယကာဒါယိကာမတို့၌ ပစ္စည်း
 ၄ပါးကို အလှူခံကောင်းပါ၏။ သို့သော် (၁) ဒါယကာသည် များစွာ လှူဒါန်းနိုင်
 သော်လည်း သဒ္ဓါတရားက နည်းနည်း လှူလို၏။ ထိုဒကာကို ငဲ့၍ နည်းနည်း အလှူခံ
 ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (၂) ဒါယကာသည် များစွာ လှူလိုသော်လည်း ပစ္စည်းက
 နည်းနေလျှင် နည်းနည်း အလှူခံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (၃) ပစ္စည်းလည်း ပေါများ၊
 သဒ္ဓါတရားလည်းကောင်း ဖြစ်စေကာမူ မိမိအသုံးလိုသလောက်သာ အလှူခံခြင်း
 သည်လည်းကောင်း ခံယူခြင်း၌ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို သိခြင်းဟူသော ပဋိဂ္ဂဟဏ
 မတ္တာတည်း။ (အံ. ၄-၁, ၅၈၊ သံ. ၄-၃, ၆၈)

ပရိဘောဂမတ္တာ။ ။ ဆွမ်းကို သုံးဆောင်ရခြင်းကြောင့် ရရှိသော အကျိုးကို
 ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ပရိဘောဂမတ္တာမည်၏။ ထိုအကျိုးသည် ဝိဇ္ဇာပါတပစ္စဝေက္ခဏာ၌
 “ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ၊ ယာပနာယ”စသည်ဖြင့် ၈မျိုး ရှိ၏။ သံ. ၄-၃, ၇၁၌
 “ဣဒမတ္ထိယံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇာမီတိ ပန ပစ္စဝေက္ခဏံ ပရိဘောဂဿေဝ ပယောဇနတ္တာ
 ပရိဘောဂပ္ပမာဏံယေဝ နာမ-‘ဤအကျိုးရှိသော ဆွမ်းကို သုံးဆောင်ပါ၏’ဟု ဆင်ခြင်
 ခြင်းသည် သုံးဆောင်ခြင်း၏ပင် အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့် ပရိဘောဂပမာဏ မည်
 သည်သာ”ဟု ဖွင့်၏။ မတ္တာကို “ပမာဏ”ဟု သုံးစွဲ၏။ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တာအတွက်လည်း
 အံ. ၄-၁, ၅၈နှင့် သဘောတူ ဖွင့်ထား၏။

အပိ စ-သည်သာမကသေး၊ ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ-ဆင်ခြင်ခြင်း၏အတိုင်းအရှည်လည်းကောင်း၊ ဝိဿဇ္ဇနမတ္တာ-စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း၌ အတိုင်းအရှည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိဿာပိ မတ္တာယ-ဤအတိုင်းအရှည်ကိုလည်း၊ အဇာနနတော-မသိခြင်းကြောင့်၊ အမတ္တည-အတိုင်းအရှည်ကို မသိသော၊ ဣဒံ ဘောဇနံ-ဤဘောဇနံသည်၊ ဓမ္မိကံ-တရားသဖြင့် ရအပ်သော ဘောဇနံတည်း၊ ဣဒံ (ဘောဇနံ)-သည်၊ အဓမ္မိကံ-တရားသဖြင့် ရအပ်သောဘောဇနံမဟုတ်၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်း၊ အဇာနန္တံ-မသိသော။ ကာမစ္ဆန္ဒဗျာပါဒဝိဟိ-သာဝိတက္ကဝသိတာယ-ကာမစ္ဆန္ဒဟူသော ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိသာဝိတက်တို့၏ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ကာမစ္ဆန္ဒဟူသော ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိသာဝိတက်တို့၏ အလိုသို့ လိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုသိတံ-စက်ဆုပ်အပ်စွာ အရာရာ၌ ဆုတ်နစ်သော၊ ဝါ-ဝီရိယနည်း၍ အဆဲခံရသော၊ ဝါ-ပျင်းရိသော။ ဟိနဝီရိယန္တိ-ကား၊ နိဗ္ဗိရိယံ-ဝီရိယ

ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ။ ။ “ဘောဇနံကို သုံးဆောင်ရာ၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းသည်ပင် ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ မည်၏”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ပရိဘောဂမတ္တာတုန်းက ဘောဇနံ၏ အကျိုးရကိုသာ ဆင်ခြင်သည်။ ဤ၌ကား ပစ္စဝေက္ခဏာထုံးစံအတိုင်း “ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ အခြားပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း ဆင်ခြင်ခြင်းတည်း”ဟု ခွဲပါ။

ဝိဿဇ္ဇနမတ္တာ။ ။ စွန့်ကြဲပေးလှူရာ၌ ထေရနှင့်တန်သောဆွမ်းကို ထေရအား လှူခြင်း၊ မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တန်သောဆွမ်းကို မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်အား လှူခြင်း၊ နဝ (သီတင်းငယ်)နှင့် တန်သောဆွမ်းကို သီတင်းငယ်အား လှူခြင်း၊ ကပ္ပိယ ဒါယကာစသူတို့အား စွန့်ထိုက်သောဆွမ်းကို ကပ္ပိယဒါယကာ စသူတို့အား စွန့်ခြင်း စသည်ကို “ဝိဿဇ္ဇနမတ္တာ”ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်။ ဤမတ္တာ၂မျိုးအတွက် အဖွင့်ကို ရှာ၍ မတွေ့သေးပါ။ ပြုအပ်ပြီးသော မတ္တာတို့ကို မသိသူကို “အမတ္တည”ဟု ခေါ်၏။

ကုသိတံ။ ။ မိစ္ဆာဝိတက္ကဗဟုလတာယ ကာမဗျာပါဒဝိဟိသာဝိတက္ကသင်္ခါ-တေဟိ ကုစ္ဆိတေဟိ ပါပဓမ္မေဟိ သိတော သမ္ပန္နော ယုတ္တောတိ ကုသိတော-စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ၊ ကာမဗျာပါ ဝိဟိသာဟု၊ ယုတ်မာသုံးလီ၊ အကြံအစည် အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် စပ်ယှဉ်သူ၊ [ကု+သိတံ] ကုစ္ဆိတံ ဝါ သီဒတိ သမ္မာပဋိပတ္တိတော အဝသီဒတိတိ ကုသိတော-စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ကောင်းစွာကျင့်အပ်၊ အကျင့်မြတ်မှ၊

မရှိသော၊ စတုသု-၄ပါးကုန်သော၊ ဣရိယာပထေသု-ဣရိယာပုထ်တို့၌၊ ဝီရိယ-
 ကရုဏာရဟိတံ-ဝီရိယကို ပြုခြင်းမှ ကင်းသော၊ [တံ ပုဂ္ဂလံ၌စပ်၊] ပသဟတီတိ-
 ကား၊ အဘိဘဝတိ-လွမ်းမိုး၏၊ အဇ္ဈောတ္တရတိ-လွမ်းမိုး၏၊ ဝါတော ရုက္ခံဝ
 ဒုဗ္ဗလန္တိ-ကား၊ ဗလဝဝါတော-အားရှိသောလေသည်၊ ဝါ-အားကြီးသော လေ
 သည်၊ ဒုဗ္ဗလံ-အားမရှိသော၊ ဝါ-အားနည်းသော၊ ဆိန္ဒပ္ပပါတေ-ပြတ်သော
 ကမ်းပါး၌၊ ဝါ-ကမ်းပါးပြတ်၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော၊ ဒုဗ္ဗလံ-အားမရှိသော၊ ဝါ-
 အားနည်းသော၊ ရုက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ (ပသဟတိ) ဝိယ-လွမ်းမိုးသကဲ့သို့။ ဟိ-ချဲ့
 ဉးအံ့၊ သော ဝါတော-ထိုအားကြီးသောလေသည်၊ တဿ ဒုဗ္ဗလရုက္ခဿ-
 ထိုအားမရှိသော သစ်ပင်၏၊ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒီနိပိ-အပွင့်၊ အသီး၊ အညွန့်အစ
 ရှိသည်တို့ကိုလည်း၊ ပါတေတိ ယထာ-ကျစေသကဲ့သို့၊ ခုဒ္ဒကသာခါ-ငယ်သော
 သစ်ခက်တို့ကိုလည်း၊ ဝါ-သစ်ကိုင်းငယ်တို့ကိုလည်း၊ ဘဇူတိ ယထာ-ချိုးသကဲ့
 သို့၊ မဟာသာခါပိ-ကြီးသောသစ်ခက်တို့ကိုလည်း၊ ဝါ-သစ်ကိုင်းကြီးတို့ကိုလည်း၊
 ဘဇူတိ ယထာ-သို့၊ သမူလံ-အမြစ်နှင့်တကွ၊ ဝါ-အမြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ [ရှေ့
 နည်း ဥပ္ပာဋေတွာ၌ ကြိယာဝိသေသနစပ်၊ နောက်နည်း ရုက္ခံ၌ တုလျာဓိကရဏဝိ-
 သေသနစပ်-ဌပြု။] တံ ရုက္ခံပိ-ထိုသစ်ပင်ကိုသော်မှလည်း၊ ဥပ္ပာဋေတွာ-အထက်
 သို့ တက်စေ၍၊ ဝါ-နုတ်၍၊ ဥဒ္ဓမူလံ-အထက်၌ အမြစ်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊
 အဓောသာခံ-အောက်၌ အခက်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဂစ္ဆတိ

ဆုတ်နစ်သူ၊ [ကု+သဒ+အ၊ သဒကို သီဒပြု၊ ဒကို တ-ပြု၊-ဣတိ၊ ဌ-၁၀၁။]

ပဋိသံ. ၄-၂၂။ ။ ဟိနဝီရိယတ္တာ ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန သီဒတီတိ ကုသီဒေါ၊
 ကုသီဒေါ ဧဝ ကုသီတော-စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာဖြင့် ဆုပ်နစ်သူ။

နိတိဓာတု-၉၆။ ။ ဝီရိယေနာဓိဂန္တဗ္ဗဿ အတ္တဿ အလာဘတော ကုစ္ဆိတေနာ-
 ကာရေန သီဒတီတိ ကုသီတော၊ အထ ဝါ သယမ္ပိ ကုစ္ဆိတေနာကာရေန သီဒတိ
 အညေပိ သီဒါပေတိ တံ နိဿာယ အညေသံ သီဒနဿ သမ္ဘဝတောတိ ကုသီတော-
 စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာဖြင့် ကိုယ်တိုင်လည်း ဆုပ်နစ်၍ သူတစ်ပါးကိုလည်း ဆုပ်နစ်
 စေသူ၊ ထိုနောင် “ကုသီတော စ+ကုသီတော စ ကုသီတော”ဟု ဧကသေသ်ဆက်ပါ။

မောဂ်-၇, ၈၄။ ။ ကုသီယတိ အက္ခောသီယတီတိ ကုသီတော-ဝီရိယနည်း သဖြင့်
 ဆဲရေးအပ်သူ၊ [ကုသ+တ၊ ဤလာ။]

ယထာ-သွားသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်သော၊ ကိလေသမာရော-ကိလေသမာရ်သည်၊ ပသဟတိ-လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်၏၊ ဗလဝဝါတော-အားကြီးသော လေသည်၊ ဒုဗ္ဗလရက္ခဿ-အားမရှိသော သစ်ပင်၏၊ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါ-ဒိပါတနံ-အပွင့်၊ အသီး၊ အညွန့် အစရှိသည်တို့ကို ကျစေခြင်းကို၊ (ကရောတိ) ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ) ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာပတ္တိအာပဇ္ဇနံပိ-ငယ်ကုန် ထို့အောက် ငယ်ကုန်သော အာပတ်တို့သို့ ရောက်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောတိ-ပြု၏။ ခုဒ္ဒကသာခါဘဉ္စနံ-ငယ်သောအခက်တို့ကို ချိုးခြင်းကို၊ (ကရောတိ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (ဧဝံ) နိဿဂ္ဂိယာဒိအာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ-နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်အစရှိသော အာပတ်တို့သို့ ရောက်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောတိ-ပြု၏။ မဟာသာခါ ဘဉ္စနံ-ကြီးသော အခက်တို့ကို ချိုးခြင်းကို၊ (ကရောတိ) ဝိယ-သို့၊ (ဧဝံ) တေရသသံဃာဒိသေသာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ-၁၃ပါးသော သံဃာဒိသေသ်အာပတ်တို့သို့ ရောက်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောတိ-၏၊ ဥပ္ပာဇ္ဇေတွာ-အထက်သို့ တက်စေ၍၊ ဝါ-နုတ်၍၊ ဥဒ္ဓံ-မူလကံ-အထက်၌ အမြစ်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌာသာခံ-အောက်၌ အကိုင်းအခက်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတွာ-၍၊ ပါတနံ-ကျစေခြင်းကို၊ (ကရောတိ) ဝိယ-သို့၊ (ဧဝံ) ပါရာဇိကာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ-ပါရာဇိကအာပတ်သို့ ရောက်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောတိ-၏၊ သွာက္ခာတသာသနာ-ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်သော သာသနာတော်မှ၊ နီဟရိတွာ-ဖယ်ထုတ်၍၊ ကတိပါ-ဟေနေဝ-အနည်းငယ်သော ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-၂ရက် ၃ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဂိဟိဘာဝံ-လူ့အဖြစ်သို့၊ ပါပေတိ-ရောက်စေ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ကိလေသမာရော-ကိလေသမာရ်သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဝသေ-အလို၌၊ ဝတ္တေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ ဝါ-လိုက်စေ၏၊ ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊ အတ္ထော-အနက်တည်း။

အသုဘာနုပဿိန္တိ-ကား၊ ဒသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အသုဘေသု-အသုဘအာရုံတို့တွင်၊ အညတရံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အသုဘံ-အသုဘအာရုံကို၊ ပဿန္တိ-ရှုသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ရှုလျက်၊ [ဝိဟရန္တိစပ်၊] ပဋိကူလမနသိ-ကာရေ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၌၊ ယုတ္တံ-ယှဉ်သော၊ ကေသေ-ဆံပင်

တို့ကို၊ အသုဘတော-မတင့်တယ်ကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပဿန္တိ-ရှုထ
 သော၊လောမေ-မွေးညင်းတို့ကို၊ **အသုဘတော ပဿန္တိ**၊ နခေ-ခြေသည်း လက်
 သည်းတို့ကို၊ အသုဘတော ပဿန္တိ၊ ဒန္တေ-သွားတို့ကို၊ အသုဘတော ပဿန္တိ၊
 တစ်-အရေကို၊ အသုဘတော ပဿန္တိ၊ ဝဏ္ဏံ-ဆံအစရှိသည်တို့၏ အဆင်းကို၊
 အသုဘတော ပဿန္တိ-သော၊ သဏ္ဌာနံ-ဆံအစရှိသည်တို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကို၊
 အသုဘတော ပဿန္တိ-သော။ ကုန္တိယေသူတိ-ကား၊ ဆသု-စက္ခုစသား၊ ၆ ပါး
 ကုန်သော၊ ကုန္တိယေသု-ကုန္တေတို့၌။ သုသံဝုတန္တိ-ကား၊ နိမိတ္တာဒိဂါဟရဟိတံ-
 အပေါင်းဖြစ်သော ပုံသဏ္ဌာန်နိမိတ် အစရှိသည်ကို ယူခြင်းမှ ကင်းသော၊
 ပိဟိတဒ္ဓါရံ-ပိတ်အပ်သော စက္ခုစသော ဒ္ဓါရ ၆ ပါး၊ တံခါး ၆ ပေါက်ရှိထသော၊
 ဝါ-ဒ္ဓါရ ၆ ပါး၊ တံခါး၆ ပေါက်ကို ပိတ်ထသော၊ အမတ္တညုတာပဋိက္ခေပေန-
 အတိုင်းအရှည်မသိသူ၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဘောဇနမှိ-ဘောဇန၌၊
 ဝါ-ဘောဇနကိုမှတ်၊ အရပ်ရပ်သော ပစ္စည်း၌၊ မတ္တညံ့ စ-အတိုင်းအရှည်ကို
 သိသူလည်းဖြစ်ထသော။ သဒ္ဓန္တိ-ကား၊ ကမ္မဿ စေဝ-ကံကိုလည်းကောင်း၊
 ဖလဿစ-ကံ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓဟနလက္ခဏာယ-ယုံကြည်ခြင်း
 အမှတ်အသားရှိသော၊ လောကိကာယ-လောက၌ ထင်ရှားသော၊ သဒ္ဓါယ
 စေဝ-နှင့်လည်းကောင်း၊ တီသု-ဘုရား တရား၊ အရိယာသံဃာအားဖြင့်၊ ဂုပါး
 ကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု-ဝတ္ထုတို့၌၊ ဝါ-တည်ရာအာရုံတို့၌၊ အဝေစ္စပဿာဒသဒ္ဓါ-
 တာယ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ကြည်ညိုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ လောကုတ္တရ-
 သဒ္ဓါယ စ-လောကုတ္တရသဒ္ဓါနှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္တာဂတံ-ပြည့်စုံထသော။
 အာရဒ္ဓဝီရိယန္တိ-ကား၊ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယံ-ချီးမြှောက်အပ်သော ဝီရိယရှိသော၊
 ပရိပုဏ္ဏဝီရိယံ-ပြည့်စုံသော ဝီရိယရှိသော၊ တံ ဝေတိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့
 သဘောရှိသော၊ တံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒုဗ္ဗလဝါတော-အားမရှိသော လေ
 သည်၊ သဏိကံ-ဖြည်းဖြည်း၊ ပဟရန္တော-တိုက်ခတ်လသော်၊ ဧကဂ္ဂနံ-တစ်ခဲ
 နက်သော၊ သေလံ-ကျောက်အတိပြီးသော၊ (ပဗ္ဗတံ-တောင်ကို၊) စာလေတုံ-

အသုဘတော ပဿန္တိ ။ ။ ဤ၂ပုဒ်ကို အာဒိအန္တဒိပကနည်း၊ မိဂပဒဝလဉ္စနည်း
 အရ “ကေသေ အသုဘတော ပဿန္တိ”ဟု အစ၌ ပြထားသဖြင့်လည်းကောင်း၊
 “သဏ္ဌာနံ အသုဘတော ပဿန္တိ”ဟု အဆုံး၌ ပြထားသဖြင့်လည်းကောင်း “လောမေ”
 စသော အလယ်ပုဒ်တို့၌ “အသုဘတော ပဿန္တိ”ဟု လိုက်၍ ပေးရသည်။

လှုပ်ရှားစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ ယထာ-မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ အပ္ပန္နရေ-ကိုယ်တွင်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဒုဗ္ဗလကိလေသမာရော-အားမရှိသော ကိလေသမာရ်သည်၊ န- ပွသဟတိ-မလွမ်းမိုးနိုင်၊ ခေါဘေတုံ ဝါ-ချောက်ချားစေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ စာလေတုံဝါ-လှုပ်ရှားစေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

တဿ-ထိုမဟာကာဠထေရ်၏၊ တာပိ ပုရာဏဒုတိယိကာယော-ထိုရှေး၌ ဖြစ်သော ၂ယောက်မြောက်အဖော်မတို့သည်လည်း၊ ဝါ-ဇနီးဟောင်းတို့သည် လည်း၊ [ပုရာ+ဘဝါ ပုရာဏာ၊ ဒုတိယာ ဧဝ ဒုတိယိကာ၊ ပုရာဏာ စ+သာ+ ဒုတိ-ယိကာ စာတိ ပုရာဏဒုတိယိကာ၊-ပါရာဘာ-၂၊ ၂၂၈။] ထေရ်-မဟာကာဠ ထေရ်ကို၊ ပရိဝါရေတွာ-ဝိုင်းရံ၍၊ “ တွံ-သည်၊ ကံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိတွာ-ပန်ပြော၍၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သနည်း? ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင် သည်၊ ဘဝိဿသိ-ဖြစ်မည်လော? န ဘဝိဿသိ-မဖြစ်မည်လော? ဣတိ- အာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ကာသာဝံ-ဖန်ရည်ဆိုး သက်န်းကို၊ နိဟရိတုကာမာ-ဖယ်ရှားခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ အဟေသု- ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ထေရော-မဟာကာဠထေရ်သည်၊ တာသံ-ထိုဇနီးဟောင်းတို့၏၊ အာကာရံ-အခြင်းအရာကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-ကောင်းစွာ မှတ်သား၍၊ ဝါ-ကြည့် ရှု၍၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဝုဠာယ-ထ၍၊ ဣဒ္ဓိယာ-တန်ခိုးဖြင့်၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံ တက်၍၊ ကုဠာဂါရကဏ္ဍိကံ-စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်ရှိသောအိမ်၏ အထွတ် ကို၊ ဒွိဓာ-၂ဖြာ၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-ကြွ လာ၍၊ သတ္တရိ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဂါထာ-ဂါထာတို့ကို၊ ပရိယောသာပေန္တေ-ယေဝ-ပြီးဆုံးစေတော်မူသော်သာ၊ ဝါ-မူစဉ်ပင်၊ သတ္ထု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သု-ဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ-ရွှေ၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိတော်မူသော၊ သရီရံ-ကိုယ် တော်ကို၊ အဘိတ္ထဝန္တော-ချီးမွမ်းလျက်၊ အာကာသတော-ကောင်းကင်မှ၊ ဩ- တရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ တထာဂတဿ-၏၊ ပါဒေ-ခြေတော်တို့ကို၊ ဝန္တိ-ဥှီးခိုက် ရှိခိုးပြီ။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ သမ္ပတ္တဘိက္ခု-ရောက်လာသော ရဟန်းတို့ သည်၊ သောတာပတ္တိဖလဒါသု-သောတာပတ္တိဖိုလ် အစရှိသောဖိုလ်တို့၌၊

ပတိဋ္ဌဟိသု-တည်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-မဟာကာဠေရဝတ္ထု အပြီးတည်း။

မဟာကာဠေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီး၏။

၇- ဒေဝဒတ္တဝတ္ထုဘာသာသီကာ

အနိက္ခသာဝေါတိ-အစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ၊
ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ ရာဇဂဟေ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဒေဝဒတ္တဿ-၏၊ ကာသာဝ-
လာဘံ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်ကို ရခြင်းကို၊ အာရဟ္မ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ သမယေ-အခါ၌၊ ဒွေ- ၂ပါးကုန်သော၊
အဂ္ဂသာဝကာ-အဂ္ဂသာဝကတို့သည်၊ (အမြတ်ဆုံးတပည့်တို့သည်၊) ပဉ္စသတေ
ပဉ္စသတေ-ငါးရာငါးရာကုန်သော၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပရိဝါရေ-
အခြွေအရံတို့ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိတွာ-ပန်လျှောက်၍၊
ဝန္တိတွာ-၍၊ ဇေတဝနတော-ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်မှ၊ ရာဇဂဟံ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့
သို့၊ အဂမံသု-ကြွကုန်ပြီ။ ရာဇဂဟဝါသိနော-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ နေသူတို့သည်၊
(ရာဇဂြိုဟ်မြို့သူ၊ မြို့သားတို့သည်)၊ ဒွေပိ-၂ယောက်တို့သည်လည်းကောင်း၊
တယောပိ-၃ယောက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗဟူပိ-များစွာသော လူတို့သည်
လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ၊ အာဂန္တုကဒါနံ-ဧည့်သည်
ရဟန်းတော်တို့အား ပေးလှူအပ်သော အလှူကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ။ အထ-၌၊
ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-အရှင်သာရိပုတြာသည်၊ အနု-
မောဒနံ-အဖန်ဖန် ဝမ်းမြောက်ကြောင်းစကားကို၊ ဝါ-ဝမ်းမြောက်ဖွယ်တရား
စကားကို၊ ကရောန္တော-ပြုတော်မူလသော်၊ “ဥပါသကာ-ကာတို့၊ ဧကော-တစ်
ယောက်သောသူသည်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။
ပရံ-သူတပါးကို၊ န သမာဒပေတိ-ကောင်းစွာမယူစေ၊ ဝါ-မဆောက်တည်စေ၊
(မတိုက်တွန်း)၊ သော-ထိုသူသည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ
ဘုံဌာန၌၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့်
ပြည့်စုံခြင်းကို)၊ [ဘောဂါနံ+သမ္ပဒါ ဘောဂသမ္ပဒါ-ဒီ. ဌ-၃၊ ၂၁၁။] လဘတိ-
ရ၏။ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-အခြွေရံတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (အခြွေရံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို)

နော (လဘတိ)-မရ။ ဧကော-သည်။ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ န ဒေတိ-မပေးလှ။ ပရံ-ကို၊ သမာဒပေတိ-ကောင်းစွာ ယူစေ၏။ ဝါ-ဆောက်တည်စေ၏။ သော-သည်။ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-ကို၊ လဘတိ-၏။ ဘောဂသမ္ပဒံ-ကို၊ နော (လဘတိ)-မရ။ ဧကော-သည်။ သယမ္ပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ န ဒေတိ-မပေးလှ။ ပရမ္ပိ-ကိုလည်း၊ န သမာဒပေတိ-စေ၊ သော-သည်။ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ကဋ္ဌိကမတ္တမ္ပိ-ပအံ့ရည်မျှကိုသော်လည်း၊ ဝါ-ဆန်ပုန်းရည်မျှကိုသော်လည်း၊ ကဋ္ဌိပုရံ-ငိုက်ပြည့်အောင်၊ န လဘတိ-မရ၊ အနာထော-အားကိုးစရာ မရှိသည်။ နိပ္ပစ္စယော-အထောက်အပံ့မရှိသည်။ ဟောတိ။ ဧကော-သည်။ သယမ္ပိ-လည်း၊ ဒေတိ-၏။ ပရမ္ပိ-ကိုလည်း၊ သမာဒပေတိ-စေ၏။ သော-သည်။ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ အတ္တဘာဝသတေပိ-အတ္တဘောအရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသော ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တဘာဝသဟဿေပိ-အတ္တဘောအထောင်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တဘာဝသတသဟဿေပိ-အတ္တဘောအသိန်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သိန်းပေါင်းများစွာသော ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဘောဂသမ္ပဒံ စေတိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ လဘတိ-၏။ ” ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ ဒေသေသိ-ဟောတော်မူပြီ။

ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ ပဏ္ဍိတပုရိသော-ပညာရှိသော ယောက်ျားသည်၊ တံ ဓမ္မံ-ထိုတရားကို၊ သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ “ဓမ္မဒေသနာ-တရားဒေသနာတော်သည်၊ အစ္ဆရိယာ ဝတ ဘော-လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွတကား၊ (အံ့ဩစရာကောင်းလိုက်တာနော်)၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ အဗျူတာ

ဘော။ ။ “ဘော”သည် တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ခေါ်သော ပုဂ္ဂလလပနမဟုတ်၊ အံ့ဩထူးဆန်းသော သဘောကို ဖော်ပြသော ဓမ္မာလပနတည်း၊ နီတိသုတ္တနိ-၁၊ ၂၃၉၌ ဓမ္မာလပနကို “ဘော-အို...သဘော! အစ္ဆရိယာ ဝတ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွတကား”ဟု ပေး၏။ (နီတိသုတ္တ-၁၀၀၊ နီတိပဒ-၂၂၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၃၉၁၊ ပါစိတ်ဘာ-၁၊ ၃၅၃)

ဝတ ဘော-မဖြစ်စေဖူး ထူးဆန်းပါပေစွတကား၊ (ထူးဆန်းလိုက်တာနော်)၊ သု-
ကာရဏံ-ကောင်းသော အကြောင်းကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ မယာ-
သည်၊ ဒွိန္ဒ-၂မျိုးကုန်သော၊ ဣမာသံ သမ္ပတ္တိနံ-ဤပြည့်စုံခြင်းတို့ကို၊ နိပ္ပာဒ-
ကံ-ပြီးစေတတ်သော၊ ကမ္မံ-ကောင်းမှုကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။”
ဣတိ၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ “ဘန္တေ! သွေ-နက်ဖြန်ခါ၌၊ မယံ-၏၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊
ဂဏှထ-ခံယူတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ ထေရံ-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်ကို၊
နိမန္တေသိ-ပင့်ပြီ။ “ဥပါသက-ကာ! တေ-သင့်အား၊ ကိတ္တကေဟိ-အဘယ်မျှ
အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ (ဘယ်မျှလောက်ကုန်သော)၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊
အတ္ထော-အလိုရှိသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “ဘန္တေ! ဝေါ-အရှင်ဘုရား
တို့၏၊ ပရိဝါရာ-အခြွေရံရဟန်းတို့သည်၊ ကိတ္တကာ ပန-အဘယ်မျှအတိုင်း
အရှည်ရှိပါကုန်သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ပြီ။ “ဥပါသက-ကာ!
သဟဿမတ္တာ-တစ်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏။” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ။
“ဘန္တေ! သွေ-နက်ဖြန်၌၊ သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-
အတူသာလျှင်၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှထ-ပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။
ထေရော-သည်၊ အဓိဝါသေသိ-မိမိအထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေပြီ၊ ဝါ-လက်
ခံပြီ။ [ပါရာဘာ-၂, ၈၁၅] ဥပါသကော-သည်၊ နဂရဓိတိယံ-မြို့လမ်းမ၌၊ စရန္တော-
လှည့်လည်လျက်၊ “အမ္မာ-အမိတို့! (အမျိုးသမီးများခင်ဗျား!) တာတာ-
အမောင်တို့! (အမျိုးသားများခင်ဗျား!) မယာ-ကျွန်တော်သည်၊ ဘိက္ခုသဟဿံ-
ရဟန်းတစ်ထောင်ကို၊ နိမန္တိတံ-ပင့်အပ်ပါပြီ၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကိတ္တကာနံ-
အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒါတုံ-ပေး
လှူခြင်းငှာ၊ သက္ခိဿထ-စွမ်းနိုင်ကြမည်နည်း? တုမေ-တို့သည်၊ ကိတ္တကာနံ-
ကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒါတုံ သက္ခိဿထ?) ဣတိ-သို့၊
သမာဒပေသိ-ကောင်းစွာယူစေပြီ၊ ဝါ-တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ပြီ။ မနုဿာ-တို့သည်၊
အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပဟောနကနိယာမေန-စွမ်းနိုင်လောက်
သော အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ “မယံ-တို့သည်၊ ဒသန္တံ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနံ-
တို့ အား) ဒဿာမ-ပေးလှူကုန်အံ့၊ မယံ-တို့သည်၊ ဝီသတိယာ-နှစ်ဆယ်သော၊
(ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဒဿာမ)၊ မယံ-တို့သည်၊ သတဿ-တစ်ရာသော၊ (ဘိက္ခုနံ

ဒဿာမ)။” က္လုတိ၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကုန်ပြီ။ ဥပါသကော-သည်။ “တေန ဟိ-
ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ သမာဂမံ-စုပေါင်းခြင်းကို၊
ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဧကတောဝ-တစ်ပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ ပရိဝိသိဿာမ-ပြုစုလုပ်
ကျွေးကြစို့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ (တုမေ-တို့သည်၊) တိလတဏှာလသပ္ပိ-
မစုဖာဏိတာဒီနိ-နှမ်း၊ ဆန်၊ ထောပတ်၊ ပျားရည်၊ တင်လဲအစရှိသည်တို့ကို၊
သမာဟရထ-စုပေါင်းကြလော၊” က္လုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ဌာနေ-
၌၊ သမာဟရာပေသိ-စုပေါင်းစေပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုဥပါသကာအား၊ ဧကော-သော၊ ကုဋုမ္ပိကော-သူ
ကြွယ်သည်။ သတသဟဿဋ္ဌနိကံ-အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်တန်သော၊ ဂန္ဓကာ-
သာဝဝတ္ထံ-နံသာဖြင့် ထုံအပ်သော ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို၊ ဝါ-နံသာဖန်ရည်ဖြင့်
ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ “တေ-သင်အား၊ ဝါ-၏၊ ဒါနဝတ္ထံ-
အလှူဝတ်သည်၊ သစေ နပ္ပဟောတိ-အကယ်၍ မလောက်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊
က္လုဒံ-ဤအဝတ်ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ (ရောင်း၍)၊ ယံ-အကြင်အရာ
ဝတ္ထုသည်၊ ဥနံ-လျော့၏၊ ဝါ-လို၏၊ တံ-ထို အရာဝတ္ထုကို၊ ပူရေယျာသိ-ပြည့်
စေလော၊ ဝါ-ဖြည့်လော။ (ဒါနဝတ္ထံ-သည်၊) သစေ ပဟောတိ-အကယ်၍
လောက်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ (ဒါတု-ပေးလှူခြင်းငှာ၊)
က္လုစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ တဿ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဒဒေယျာသိ-ပေးလှူပါလော၊”
က္လုတိ အာဟ။ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ တဿ-ထိုဥပါသကာ၏၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊
ဒါနဝတ္ထံ-သည်၊ ပဟောသိ-လောက်ပြီ၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥနံ နာမ-
လျော့သော အရာဝတ္ထုမည်သည်၊ ဝါ-လိုသောအရာဝတ္ထုမည်သည်၊ နာ-
ဟောသိ-မရှိပြီ။ သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ မနုဿေ-လူတို့ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊
(ကိ)၊ “အယျာ-အရှင်တို့! (လူကြီးမင်းများခင်ဗျား!) က္လုဒံ ကာသာဝံ-ဤ
ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကေန-သော၊ ကုဋုမ္ပိကေန-

ဒါနဝတ္ထံ။ ။ “ဒါနံ ဝတ္ထေတိတိ ဒါနဝတ္ထံ-အလှူကို ဖြစ်စေသော လှူဖွယ်၊
(တစ်နည်း) ဝတ္ထတိ၊ ဝတ္ထေတဗ္ဗန္တိ ဝါ ဝတ္ထံ၊ ဒါနဉ္စ+တံ+ဝတ္ထဉ္စာတိ ဒါနဝတ္ထံ-ဖြစ်ပေါ်
ရရှိသောလှူဖွယ်၊ ဝါ-ဖြစ်စေအပ်သော လှူဖွယ်”ဟုကြံ။

သည်။ ဧဝံ နာမ-ဤမည်သောစကားကို၊ ဝတ္ထု-ပြော၍၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ အတိရေကံ-ပိုသည်။ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီ။ ကဿ-အဘယ်ရဟန်းအား၊ နံ-ထိုဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို၊ ဒေမ-ပေးလှူကြမည်နည်း? ကုတိ-မေးပြီ။ ဧကစ္စေ-အချို့သော လူတို့သည်။ “သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-အား၊ (နံ-ကို၊ ဒေမ-ကုန်စို့)။” ကုတိ အာဟံသု။ ဧကစ္စေ-တို့သည်။ “ထေရော-သာရိပုတ္တတ္ထေရ်သည်။ သဿပါကသမယေ-ကောက်စပါးမှည့်ရာအခါ၌၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဂမနသီလော-ကြွသွားလေ့ရှိ၏။ ဒေဝဒတ္တော-အရှင်ဒေဝဒတ်သည်။ အမှာကံ-တို့၏။ မင်္ဂလာမင်္ဂလေသု-မင်္ဂလာကိစ္စ၊ အမင်္ဂလာကိစ္စတို့၌၊ (သာရေး နာရေး ကိစ္စတို့၌)။ သဟာယော-အတူဖြစ်ဖက်သည်။ (ကုဇောလောင်ဖက်သည်)။ (ဟုတ္တာ)။ ဥဒကမဏိကော ဝိယ-ရေလျှောင်အိုးကြီးကဲ့သို့၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ပတိဋ္ဌိ-တော-တည်၏။ တဿ-ထိုအရှင်ဒေဝဒတ်အား၊ တံ-ထိုဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို၊ ဒေမ-ကြစို့။” ကုတိ အာဟံသု။ သမ္မဟုလိကာယ-များစွာသော၊ ဝါ-အများက အဆိုပြုတင်သွင်းအပ်သော၊ [သမ္မဟုလော ဧဝံ သမ္မဟုလိကာ၊ သမ္မဟုလေဟံ+ကတာ ဘာသိတာ ဝါ သမ္မဟုလိကာ။] ကထာယပိ-စကားဖြင့်လည်း။ “ဒေဝဒတ္တဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္ထာရော-ပြောဆိုသူတို့သည်။ ဗဟုတရာ-သာ၍ များကုန်သည်။ အဟေသု-ကုန်ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုအဝတ်ကို၊ ဒေဝဒတ္တဿ-အား၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ။ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်။ တံ-ထိုအဝတ်ကို၊ ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ သိပ္ပိတွာ-ချုပ်၍၊ ရဇိတွာ-ဆိုး၍၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ပါရုပိတွာ-ခြုံ၍၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏။ တံ-ထိုဒေဝဒတ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ မနုဿာ-တို့သည်။ “ကုဒံ-ဤအဝတ်သည်။ ဒေဝဒတ္တဿ-အား၊ န အနုစ္ဆဝိကံ-မလျှောက်ပတ်၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-အား၊ အနုစ္ဆဝိကံ-လျှောက်ပတ်၏။ ဒေဝဒတ္တော-သည်။ အတ္တနော-အား၊ အနုစ္ဆဝိကံ-မလျှောက်ပတ်သော အဝတ်ကို၊ နိဝါသေတွာ-၍၊ ပါရုပိတွာ-၍၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏။” ကုတိ၊ ဝဒံသု-ပြောကုန်ပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ဒိသာဝါသိကော-အရပ်မျက်နှာ၌ နေသော၊ (ထိုထိုအရပ်၌နေသော)၊ ဘိက္ခု-သည်။ ရာဇဂဟာ-မှ၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္တာ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္နိတွာ-ပြီး၍၊ ကတပဋိသန္တာရော-ပြုအပ်ပြီးသော စကားအဆက်အစပ်ရှိသည်။ ဝါ-နှုတ်ဆက်စကား ပြောကြားမှု ပြုပြီးသည်။

(ဟုတွာ)၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဒွိန္ဒ-၂ပါးကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာနံ-တို့၏။ ဖာသု-ဝိဟာရံ-ချမ်းသာစွာနေရခြင်းကို၊ ပုစ္ဆိတော-မေးတော်မူအပ်သည်၊ (သမာနော)၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဌာယ-၍၊ သဗ္ဗ-သော၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာ-ရောစေသိ-လျှောက်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ကုဒါနေဝ-ယခုအခါ၌သာ၊ ဧသော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ အတ္တနော-အား၊ အနန္တစွဝိကံ-မလျောက်ပတ်သော၊ ဝတ္တံ-ကို၊ န ဓာရေတိ-ဆောင်သည်မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ ဓာရေသိယေဝ-ဆောင်ခဲ့ဖူးသည်သာ” က္ကတိ၊ ဝတွာ-ပြီး၍၊ အတိတံ-ကို၊ အာဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ၊ (ကိံ-သို့၊ အာဟရိ-နည်း?)။

အတိတေ-၌၊ ဗာရာဏသိယံ-၌၊ ဗြဟ္မဒတ္တေ-သည်၊ ရန္တံ-ကို၊ ကာရေ-န္တေ-သော်၊ ဗာရာဏသိဝါသီ-ဗာရာဏသိမြို့၌နေသော၊ ဧကော-သော၊ ဟတ္ထိ-မာရကော-ဆင်သတ်မုဆိုးသည်၊ ဟတ္ထိံ-ဆင်ကို၊ မာရေတွာ မာရေတွာ-သေစေ၍ သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍ သတ်၍၊ ဒန္တေ စ-အစွယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နခေ စ-လက်သည်း၊ ခြေသည်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အန္တာနိ စ-အူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယနမံသဉ္စ-တစ်ခဲနက်သော အသားကိုလည်းကောင်း၊ (အသားတုံးကိုလည်းကောင်း)၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ဝိက္ကိဏန္တော-ရောင်းချလျက်၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏။ အထ-၌၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ အရ-ညေ-တော၌၊ အနေကသဟဿာ-အထောင်မက များစွာကုန်သော၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာကုန်သော၊ ဟတ္ထိနော-တို့သည်၊ ဂေါစရံ-စားကျက်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်လသော်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဂစ္ဆမာနာ-သွားကုန်လသော်၊ ဂမနာဂမနကာလေ-သွားရာ၊ ပြန်လာရာအခါ၌၊ ဇဏ္ဍကေဟိ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ဖြင့်၊ နိပတိတွာ-တုပ်ဝပ်၍၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုး၍၊ ပက္ကမန္တိ-ဖဲသွားကြကုန်၏။ ဟိ-မှန်၏။ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဟတ္ထိမာရကော-သည်၊ တံ ကိရိယံ-ထိုအပြုအမူကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အဟံ-သည်၊ က္လမေ-ဤဆင်တို့ကို၊ ကိစ္ဆေန-ပင်ပန်းသဖြင့်၊ မာရေမိ-သေစေရ၏၊ ဝါ-သတ်ရ၏၊ က္လမေ စ-ဤဆင်တို့သည်ကား၊ ဂမနာဂမနကာလေ-၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ဝန္တန္တိ-ကုန်၏၊ ကိံ-အဘယ်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊

ဝန္တန္တိ န ခေါ-ကုန်သနည်း” ဣတိ၊ စိန္တေန္တော-လသော၊ “ကာသာဝံ-ဖန်ရည် ဖြင့် ဆိုးအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ (ဒိသွာ-၍၊ ဝန္တန္တိ-ကုန်၏)” ဣတိ၊ သလ္လက္ခေ တွာ-မှတ်သား၍၊ “မယာပိ-သည်လည်း၊ ဣဒါနိ-၌၊ ကာသာဝံ-ကို၊ လဒ္ဓါ- ရခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော၊ ပစ္စေက- ဗုဒ္ဓဿ-သည်၊ ဇာတဿရံ-ဇာတဿရအိုင်သို့၊ (အလိုလိုဖြစ်သောအိုင်သို့)၊ ဩရယု-သက်ဆင်း၍၊ နှာယန္တဿ-ရေချိုးတော်မူနေလသော၊ ဝါ-စဉ်၊ တိရေ- ကမ်း၌၊ ဌပိတေသု-ထားအပ်ကုန်သော၊ ကာသာဝေသု-တို့တွင်၊ စိဝရံ-သင်္ကန်း တစ်ထည်ကို၊ ထေနေတွာ-ခိုး၍၊ တေသံ ဟတ္ထိနံ-တို့၏၊ ဂမနာဂမနမဂ္ဂေ-သွား ရာ၊ ပြန်လာရာလမ်း၌၊ သတ္တိ-လုံကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ သသီသံ-ဥးခေါင်း နှင့်တကွ၊ ပါရပိတွာ-ခြံ၍၊ နိသီဒတိ-ထိုင်နေ၏။ ဟတ္ထိနော-တို့သည်၊ တံ- ထိုဆင်သတ်မှုဆိုးကို၊ ဒိသွာ၊ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ”တိ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓဟူသော၊ သညာယ- အမှတ်ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ”တိ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓဟူ၍၊ သညာယ- မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပက္ကမန္တိ-ကုန်၏။ သော-ထိုဆင်သတ်မှုဆိုး သည်၊ တေသံ-ထိုဆင်တို့တွင်၊ သဗ္ဗပစ္စတော-အလုံးစုံသောဆင်တို့၏ နောက် ၌၊ ဝါ-နောက်က၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသောဆင်ကို၊ သတ္တိယာ-လုံဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ပစ် ခတ်၍၊ မာရေတွာ-သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊ ဒန္တာဒီနိ-အစွယ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သေသံ-ကြွင်းသောအရာကို၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ နိဇဏိတွာ- တူးမြှုပ်၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ဗောဓိသတ္တော-ဘုရား အလောင်းတော်သည်၊ ဟတ္ထိယောနိယံ-ဆင်မျိုး၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဟတ္ထိဇေဋ္ဌကော-ဆင်တို့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော၊ ယူထ- ပတိ-ဆင်မင်းသည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ တဒါပိ-ထိုအခါ၌လည်း၊ သော-ထို ဆင် သတ်မှုဆိုးသည်၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းသာလျှင်၊ ကရောတိ-၏။ မဟာ- ပုရိသော-ဘုရားအလောင်းဆင်မင်းသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပရိသာယ-ပရိသတ် ၏၊ ပရိဟာနိ-ယုတ်လျော့ခြင်းကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ “ဣမေ ဟတ္ထိ-ဤဆင်တို့ သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂတာ-သွားကုန်သနည်း? မန္တာ-နည်းကုန် သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်သနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “သာမိ-အရှင်ဆင်မင်း! န ဇာနာမ-မသိပါကုန်၊” ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-ပြောအပ်သော၊ “ကုဟိဗ္ဗိ-အမှတ်မထား၊

အရပ်တစ်ပါးသို့ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်လသော်၊ မံ-ကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ န ဂမိဿန္တိ-သွားကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ပရိပန္နေန-ဘေးရန်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏။” ကုတိ ဝတွာ၊ “ဧကသ္မိံ-သော၊ ဌာနေ-၌၊ ကာသာဝံ-ကို၊ ပါရုပိတွာ-မြဲ၍၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသူ၏၊ သန္တိကာ-အထံမှ၊ ပရိပန္နေန-သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ရာ၏။” ကုတိ၊ ပရိသင်္ကိတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ယုံမှား၍၊ “တံ-ထိုသူ့ကို၊ ပရိဂ္ဂဏှိတုံ-စုံစမ်းခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-တို့ကို၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပစ္ဆတော-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ ဝိလမ္ပမာနော-ချန်ရစ်လျက်၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏။ သော-ထိုဆင်သတ်မုဆိုးသည်၊ သေသဟတ္ထိသု-ကြွင်းသောဆင်တို့သည်၊ ဝန္တိတွာ-ပြီး၍၊ ဂတေသု-သွားကုန်လသော်၊ မဟာပုရိသံ-ကို၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ စိဝရံ-ကို၊ သံဟရိတွာ-ဆွဲဖယ်၍၊ သတ္တိံ-လုံကို၊ ဝိဿဇ္ဇိ-လွှတ်ပြီ။ မဟာပုရိသော-သည်၊ သတိံ-သတိကို၊ ဥပဌပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာလသော်၊ ဝါ-လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္ဆတော-နောက်သို့၊ ပဋိက္ကမိတွာ-ဆုတ်၍၊ သတ္တိံ-လုံကို၊ ဝိဝဇ္ဇေသိ-ရှောင်ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုဆင်သတ်မုဆိုးကို၊ “ဣမိနာ-ဤသူသည်၊ ဣမေ ဟတ္ထိ-ဤဆင်တို့ကို၊ နာသိတာ-ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ်အပ်ကုန်ပြီ။” ကုတိ-ဤသို့သိ၍၊ ဂဏှိတုံ-ဖမ်းယူခြင်းငှာ၊ ပက္ခန္ဓိ-ပြေးလိုက်ပြီ။ ကုတရော-အခြားသော ဆင်သတ်မုဆိုးသည်၊ ဧကံ-တစ်ပင်သော၊ ရုက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ နိလိယိ-ပုန်းနေပြီ။ အထ-၌၊ “နံ-ထိုဆင်သတ်မုဆိုးကို၊ ရုက္ခေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သောဏ္ဍာယ-နှာမောင်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်၍၊ ဂဟေတွာ-ဆွဲကိုင်၍၊ ဘူမိယံ-၌၊ ပေါထေဿာမိ-ထုရိုက်အံ့၊ (ပေါက်သတ်အံ့)။” ကုတိ-ဤသို့ကြံနေစဉ်၊ တေန-ထိုဆင်သတ်မုဆိုးသည်၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒသသိတံ-ပြအပ်သော၊ ကာသာဝံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ ဣမသ္မိံ-ဤဆင်သတ်မုဆိုး၌၊ သစေ ဒုဗ္ဗိဿာမိ-အကယ်၍ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ်အံ့၊ အနေကသဟဿေသု-အထောင်မက များစွာကုန်သော၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဇိဏာသဝေသု-ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့၌၊ မေ-၏။ လဇ္ဇာ နာမ-ရှက်ခြင်းမည်သည်၊ ဘိန္နာ-

ကွဲသည်။ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-ဤသို့တွေး၍၊ အဓိဝါသေတွာ-မိမိ အထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေ၍၊ ဝါ-သည်းခံ၍၊ “တယာ-သည်၊ မေ-၏။ ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဉာတကာ-ဆွေမျိုးတို့ကို၊ နာသိတာ-ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ။ “သာမိ-အရှင်! အာမ-ဟုတ်ကဲ့။” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ “ကသွာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘာရိယကမ္မ-ကြီးလေးသော မကောင်းမှုကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ရသနည်း? အတ္တနော-အား၊ အနန္တဝိကံ-မလျောက်ပတ်သော၊ ဝီတရာဂါနံ-ကင်းသော ရာဂရှိသော ရဟန္တာတို့အား၊ အနန္တဝိကံ-လျောက်ပတ်သော၊ ဝတ္ထံ-ကို၊ ပရိဒဟိတွာ-ဝတ်ရုံသုံးစွဲ၍၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ကမ္မံ-မကောင်းမှုကို၊ ကရောန္တေန-ပြုသော၊ တယာ-သည်၊ ဘာရိယံ-ကြီးလေးသောအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ စပန-သည်သာမကသေး၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတွာ-ပြီး၍၊ ဥတ္တရိပိ-အလွန်လည်း၊ နံ-ထိုဆင်သတ်မှုဆိုးကို၊ နိဂ္ဂဏန္တော-နှိပ်ကွပ်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “အနိက္ကသာဝေါ၊ ပေ၊ မရဟတီ” တိ-ဟူသော၊ ဂါထံ-ကို၊ ဝတွာ-ဆို၍၊ “တေ-သင်သည်၊ အယုတ္တံ-မသင့်လျော်သောအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ။” ကုတိ ဝတွာ၊ တံ-ထိုဆင်သတ်မှုဆိုးကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-လွတ်လိုက်ပြီ။

သတ္တာ-သည်၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်တော်မူပြီး၍၊ “တဒါ-၌၊ ဟတ္ထိမာရကော-သည်၊ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဿ-ထိုဆင်သတ်မှုဆိုးကို၊ နိဂ္ဂါဟကော-နှိပ်ကွပ်တတ်သော၊ ဟတ္ထိနာဂေါ-ဆင်ပြောင်သည်၊ အဟမေဝ-ငါတုရားသည်သာ၊ (အဟောသိ)။” ကုတိ-သို့၊ ဇာတကံ-ဇာတ်တော်ကို၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်းတော်မူ၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ကုဒါနေဝ-၌သာ၊ (ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ အတ္တနော-အား၊ အနန္တဝိကံ-သော၊ ဝတ္ထံ-ကို)၊ န (ဓာရေတိ)-ဆောင်သည်မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ အတ္တနော-အား၊ အနန္တဝိကံ-သော၊ ဝတ္ထံ-ကို၊ ဓာရေသိယေဝ-ဆောင်ခဲ့ဖူးသည်သာ၊” ကုတိ ဝတွာ၊ ကုမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ “အနိက္ကသာဝေါ၊ ပေ၊ မရဟတီ” တိ-ဟူ၍၊ (အဘာသိ)။

အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံ၊ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ။

အပေတော ဒမသစ္စေ, န သော ကာသာဝ မရဟတိ။

ယော-အကြင်သူသည်။ အနိက္ကသာဝေါ-ကိလေသာဟူ ဖန်ရည်မရှိသူ မဟုတ်ပါဘဲ။ ဝါ-ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသူဖြစ်ပါလျက်။ ကာသာဝ- ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော၊ ဝတ္ထိ-အဝတ်ကို၊ ပရိဒဟိဿတိ-ဝတ်ရုံသုံးစွဲ၏။ ဒမသစ္စေန- ကုန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်း၊ ဝစီသစ္စာမှ၊ (ကုန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမမှု၊ မှန်သော စကားကို ပြောဆိုမှု)။ အပေတော-ကင်း၏။ သော-ထိုသူသည်။ ကာသာဝ-ဖန်ရည်တပ် စွန်း ဝတ်သင်္ကန်းကို၊ (ပရိဒဟိတုံ-ဝတ်ရုံသုံးစွဲခြင်းငှာ) န အရဟတိ-မထိုက်။

ယော စ ဝန္တကသာဝ'ဿ, သီလေသု သုသမာဟိတော၊

ဥပေတော ဒမသစ္စေန, သ ဝေ ကာသာဝမရဟတိ။

စ-အနွယ်ကား၊ (တည့်တည့်ပြောရလျှင်) ယော-သည်။ ဝန္တကသာ- ဝေါ-မဂ်လေးတန်ဖြင့် ထွေးအန်အပ်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်။ သီလေသု-စတုပါရီ၊ သုဒ္ဓိလေးဖြာ၊ သိက္ခာသီလတို့၌၊ သုသမာဟိတော-ကောင်း စွာ ထားအပ်သောစိတ်ရှိသည်။ ဝါ-ကောင်းစွာ တည်သည်။ ဒမသစ္စေန- ကုန္ဒြေ တို့ကို ဆုံးမခြင်း၊ ဝစီသစ္စာသည်။ ဥပေတော-ကပ်ရောက်အပ်သည်။ (တစ်နည်း) ဒမသစ္စေန-ကုန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်း၊ ဝစီသစ္စာနှင့်၊ ဥပေတော-ပြည့်စုံသည်။ [ရှေးနည်း သဒ္ဓတ္ထ၊ နောက်နည်း အဓိပ္ပာယတ္ထ၊] အဿ-ဖြစ်၏။ သ (သော) ထိုသူ သည်။ ဝေ-စင်စစ်၊ ကာသာဝ-ကို၊ (ပရိဒဟိတုံ- ငှာ) အရဟတိ-ထိုက်၏။

စ-ဆက်ဥပုသ်၊ ဆဒ္ဓန္တဇာတကေနပိ-ဆဒ္ဓန္တဇာတ်တော်ဖြင့်လည်း၊ အယံ အတ္ထော-ဤအနက်ကို၊ ဒီပေတဗ္ဗော-ပြထိုက်၏။ တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ အနိ- က္ကသာဝေါတိ-ကား၊ ရာဂါဒိဟိ-ရာဂအစရှိကုန်သော၊ ကသာဝေဟိ-ဖန်ရည် တို့ဖြင့်၊ သကသာဝေါ-ဖန်ရည်နှင့် တကွဖြစ်သည်။ (သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်၊)

သကသာဝေါ။ ။ “ကံ(ရေကို) သေဝတီတိ(မှီဝဲတတ်သောကြောင့်) ကသာဝေါ။ [က+သိ(သေဝါယံ)+အ၊] သဟ+ကသာဝေဟိ ယော ဝတ္ထတီတိ သကသာဝေါ”ဟုပြု။ အနိက္ကသာဝေါ၌ အ-ဟူသော ပဋိသေဓ၊ နိ-ဟူသော ပဋိသေဓအားဖြင့် ပဋိသေဓ နှစ်ချက်ရှိ၏။ “ပဋိသေဓနှစ်ချက်၊ ဆင့်၍တက်၊ ပကတိအနက် ထွက်အောင် သမ္ပန်မြ်” နှင့်အညီ “ဖန်ရည်မရှိသူ မဟုတ်”ဟု ဆိုလျှင် “ဖန်ရည်ရှိသူ”ဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏။

ပရိဒဟိဿတိတိ-ကား၊ နိဝါသနပါရူပနအတ္ထရဏဝသေန-ဝတ်ခြင်း၊ ရုံခြင်း (ရန်းခြင်း)၊ ခင်းခြင်းတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ပရိဘူဋ္ဌိဿတိ-သုံးစွဲ၏၊ ပရိဓဿတိတိပိ-ပရိဓဿတိဟူ၍လည်း၊ ပါဌော-ပါဠိတော်ပါဌ်သည်၊ (အတ္ထိ-ရုံသေး၏။) [ဗုဿတ္ထေရဂါထာ၌ “ပရိဓဿတိ”ဟုပင် ရှိ၏။] အပေတော ဒမသစ္စေနာတိ-ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ-ဣန္ဒြတို့ကို ဆုံးမခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကေန- (နိဗ္ဗာန်ဟူသော) ပရမတ္ထသစ္စာ၏ အဖို့၌ဖြစ်သော (ပရမတ္ထသစ္စာအဖို့၌ ပါဝင်သော)၊ [ပရမတ္ထသစ္စာသမ္ပပက္ခော ပရမတ္ထသစ္စပက္ခော၊ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခော+ဘဝံ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကံ။] ဝစီသစ္စေန စ-ဝစီသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ အပေတော-ကင်းသော၊ ဝိယုတ္တော-မယှဉ်သော၊ ပရိစ္စတ္တော-စွန့်လွှတ်အပ်သော၊ [“သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်”၌ စပ်၊] ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။ န သောတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ သော

ထို့ကြောင့် အနိက္ကသာဝေါကို “သကသာဝေါ”ဟု ဖွင့်သည်။ အနိက္ကသာဝေါ-ဖန်ရည် မရှိသူ မဟုတ်၊ ဖန်ရည် ရှိသူ-ဟူလို။ (ဌ-ပြု)

ပရိဒဟိဿတိ။ ။ပရိ+ဓာ+ဿတိ၊ ဓာ၏ဒွေဘော် ဓာလာ၊ ရှေ့ဓာ၌ ဓကို ဒပြု၊ ရဿလည်းပြု၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် နောက်ဓကို ဟပြု၊ ဣလာ၊ ဝတ္ထုကြောင်း၌ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ်နေသူပင်ဖြစ်ခြင်းနှင့် “နိဝါသေတိ စေဝ ပါရူပတိ စ(ဇာ. ဌ-၂, ၁၈၂)၊ ပရိဒဟတိ(ဇာ. ဌ- ၅, ၅၀)”ဟု ဖွင့်ခြင်းကို ထောက်လျှင်ကား ပစ္စုပ္ပန်ဝိဘတ်မှ အနာဂတ်ဝိဘတ်သို့ ပြန်နေသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသတည်း။ **“ပရိဒဟိဿတိတိ ...** ပရိဘူဋ္ဌိဿတိ(ထေရ. ဌ-၂, ၃၆၆)”ဟူသော အဖွင့်အလိုကား အနာဂတ်အနက်၌ ဘဝိဿန္တိဝိဘတ်သာတည်း။

ဒမသစ္စေန။ ။ အပေတော၌ စပ်ခိုက် အပါဒါန်အနက်၊ ဝိယုတ္တော၌ စပ်ခိုက် သဟာဒိယောဂအနက်၊ ပရိစ္စတ္တော၌ စပ်ခိုက် ကတ္တားအနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဂုနက် ပေးထား၏။ ပါဠိတော်၌မူ အပေတော၌ စပ်ရသော အပါဒါန်အနက်ကိုသာ ရ၏(ဌ-ပြု)၊ ဇာဌ-၂, ၁၈၂၌ကား “ကတ္တားအနက်၊ အပါဒါန်အနက်”ဟု ဆို၏။ ကတ္တား အနက်ယူရာ၌ “ဒမသစ္စေန-သည်၊ အပေတော-ကြဉ်အပ်သော”ဟုပေး။ သဟာဒိယောဂအနက်ယူ၍ “ဒမသစ္စေန-နှင့်၊ အပေတော-ကင်း၍ဖြစ်သော၊ (အပ-ကင်း၍+ဣတော-ဖြစ်သော)”ဟု ပေးလျှင်လည်း သင့်သည်သာ။

ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာသာဝံ-ဖန်ရည်တပ်စွန်း၊ ဝတ်သင်္ကန်းကို။ ပရိ-ဒဟိတုံ-ဝတ်ရုံသုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န+အရဟတိ-မထိုက်။ ဝန္တကသာဝဿာတိ-ကား၊ စတုဟိ-၄ပါးကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ-မဂ်တို့ဖြင့်၊ ဝန္တကသာဝေါ-ထွေးအန်အပ်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်။ ဝါ-ကိလေသာဖန်ရည်ကို ထွေးအန်ပြီးသည်၊ ဆဋ္ဌိတကသာဝေါ-စွန့်အပ်ပြီးသောကိလေသာ ဖန်ရည်ရှိသည်။ ဝါ-ကိလေသာဖန်ရည်ကို စွန့်ပြီးသည်၊ ပဟိနကသာဝေါ-ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်။ ဝါ-ကိလေသာဖန်ရည်ကို ပယ်ပြီးသည်။ အဿ-ဖြစ်၏။

ဒမအရ။ ။ ဒမအရ “မနုဿန္တိ ဣန္ဒြိယာနိ ဒမေတိတိ ဒမော”ဟု ပြု၍ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကိုလည်းကောင်း “သံကိလေသံ ဒမေတိ ပဇဟတိတိ ဒမော”ဟု ပြု၍ ပညာကိုလည်းကောင်း “ဥပဝသနဝသေန ကာယကမ္မာဒိနိ ဒမေတိတိ ဒမော”ဟု ပြု၍ ဥပုသ်စောင့်သုံးမှု(ဥပုသ်သီလ)ကိုလည်းကောင်း “ကောဓူပနာဟမက္ခာဒိကေ ဒမေတိ ဝိနောဒေတိတိ ဒမော”ဟု ပြု၍ အဓိဝါသနခန္တိကိုလည်းကောင်း “ဒမ္ပတိ (ဒမတိ၊ ဒမေတိ) စိတ္တံ ဧတေနာတိ ဒမော”ဟုပြု၍ သမာဓိ၏ ဘက်သားဖြစ်သော သတိသမ္ပောဇ္ဈင်စသည်ကိုလည်းကောင်း ယူနိုင်၏ ဤ၌ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ (သတိပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ)ကို ယူ။ (မဇ္ဈိ-၃၊ ၄၂၃၊ သဠိ-၁၊ ၇၀၊ အဋ္ဌိ-၃၊ ၁၈၇)

သစ္စေနအရ။ ။ သစ္စာသည် ဝါစာသစ္စာ(မှန်သောစကားကိုဆိုခြင်း၊) ဝိရတိသစ္စာ (သမ္မာဝါစာ၊) ဒိဋ္ဌိကိုရသော ဒိဋ္ဌိသစ္စာ၊ ဗြာဟ္မဏသစ္စာ(ရဟန္တာတို့သစ္စာ၊) နိဗ္ဗာန်ကို ရသော ပရမတ္ထသစ္စာ၊ သစ္စာ၄ပါးကိုရသော အရိယသစ္စာအားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ဤ၌ ဓမ္မဋ္ဌနှင့် ထေရ. ၄-၂၊ ၃၆၆အလို ဝါစာသစ္စာ(ဝစီသစ္စာ)ကိုယူ၊ ဇာ. ၄-၂၊ ၁၈၂အလို ပရမတ္ထသစ္စာ(နိဗ္ဗာန်)ကိုယူ။ (သံ. ၄-၁၊ ၃၀၀၊ သဠိ-၁၊ ၃၂၂)

အဿ။ ။ ပရိဒဟိဿတိကို “ပရိဒဟတိ”ဟု ဖွင့်သော ဇာ. ၄-၅၊ ၅၁နှင့် လျော်အောင် ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အသဓာတ်နောင် တိဝိဘတ်ကို ဓာတွန်နှင့်တကွ သပြု(ပါရာဘာ-၂၊ ၄၂၄)။ (တစ်နည်း) ပစ္စုပ္ပန်အနက်၌ ဧယျဝိဘတ်သက်၍ ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဧယျကို ဓာတွန်နှင့်တကွ သပြု၊ မှန်၏-သတ္တမိဝိဘတ်သည် ကာလ ၃ပါး၌ သက်နိုင်ကြောင်းကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆို၏။ ရှု-၂၆၉-၂၈၅၌ကား ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဟုပင် ဆို၏(ဝဏ္ဏနာ-၂၈၆၊ ဝိပဇာဓက-၂၁၂)။ “ဘဝေယျ(ထေရ. ၄-၂၊ ၃၆၆)”ဟူသော အဖွင့်အလိုမူ ပရိကပ္ပအနက်၌ သတ္တမိဧယျဝိဘတ်သာတည်း။

သီလေသူတိ-ကား၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု-၄ပါးသော ထက်ဝန်းကျင် စင်
 ကြယ်ခြင်းရှိသော သီလတို့၌၊ သုသမာဟိတောတိ-ကား၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊
 သမာဟိတော-ထားအပ်သောစိတ်ရှိသော၊ သုဋ္ဌိတော-ကောင်းစွာတည်သော၊
 ဥပေတောတိ-ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စေတ-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပကာရေန-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊
 သစ္စေန စ-ဝစီသစ္စသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဥပဂတော-
 ကပ်ရောက်အပ်သော၊ ဝါ-ပြည့်စုံသော၊ သ ဝေတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့
 သဘောရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ ဂန္ဓကသာဝဝတ္ထံ-ထို
 နံသာဖြင့် ထုံအပ်သော ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို၊ ဝါ-ထိုနံသာဖန်ရည်ဖြင့် ဖန်ရည်
 ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို၊ (ပရိဒဟိတုံ-ငှာ) အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤတွင်
 ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဒိသာဝါသိကော-အရပ်မျက်နှာ၌ နေသော၊
 သော ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ သောတာပန္နော-သောတာပန်သည်၊ အဟော-
 သိ-ဖြစ်ပြီ၊ အညေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗဟူ-များစွာသော ရဟန်းတို့
 သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ-သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသော ဖိုလ်တို့သို့၊
 ပါပုဏိသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ ဒေသနာ-ဒေသနာတော်သည်၊ မဟာဇနဿ
 သာတ္ထိကာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် ဒေဝဒတ္တဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီတပြီးပြီ။

၈- သာရိပုတ္တစတ္တရဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီတ

အသာရေ သာရမတိနောတိ-အစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ
 ဝေဠုဝနေ-ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌၊ ဝိဟရန္တော-သော်၊ ဝါ-စဉ်၊ အဂ္ဂသာဝကေဟိ-
 အဂ္ဂသာဝကတို့သည်၊ နိဝေဒိတံ-သိစေအပ်သော၊ ဝါ-လျှောက်ထားအပ်သော၊
 သဗ္ဗယဿ-သိဉ္စည်းဆရာကြီး၏၊ အနာဂမနံ-မလာခြင်းကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊
 ကထေသိ-ပြီ။

တကြ-ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကား၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုပ္ပိကထာ-အစဉ်အတိုင်း ဟောအပ်သော စကားတည်း။ ဟိ-ခဲ၊ အမှာကံ- ငါတို့၏၊ သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ကပ္ပသတသဟ- သာဓိကာနံ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိကုန်သော၊ စတုန္နံ-၄ခုကုန်သော၊ အ- သင်္ချေယျာနံ-အသင်္ချေတို့၏၊ မတ္ထကေ-အထက်၌၊ အမရဝတိယာ နာမ-အမရ ဝတီမည်သော၊ နဂရေ-မြို့၌၊ သုမေဓော နာမ-သုမေဓမည်သော၊ ပြာဟ္မဏ- ကုမာရော-ပုဏ္ဏားသတိုးသားသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ သဗ္ဗသိပ္ပေသု-အလုံးစုံသော အတတ်ပညာတို့၌၊ နိပ္ပတ္တိံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ မာတာပိတူနံ- မိဘတို့၏၊ အစ္စယေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ အနေကကောဋိသင်္ချီ-တစ်ပါးမက များစွာသော ကုဋေအရေအတွက်ရှိသော၊ (ကုဋေပေါင်းများစွာ အရေအတွက် ရှိသော)၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရသေ့တို့၏ ပဗ္ဗဇာသို့၊ ဝါ-ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ (ရသေ့ဘဝသို့)၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ကပ်ရောက်၍၊ ဟိမဝန္တေ- ဟိမဝန္တာ၌၊ (ဟိမဝန္တာအနီး ဓမ္မိကတောင်ပေါ်ကျောင်း၌)၊ ဝသန္တော-နေလျက်၊ ဈာနာဘိညာ-ဈာန်အဘိညာဉ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ အာကာသေ- န-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တော-ကြွလသော်၊ ဒီပင်္ကီရဒသဗလဿ-ဒီပင်္ကီရာမြတ် စွာဘုရား၏၊ သုဒဿနဝိဟာရတော-သုဒဿနကျောင်းတော်မှ၊ ရမ္မဝတီနဂရံ- ရမ္မဝတီမြို့သို့၊ ပဝိသနတ္ထာယ-ဝင်တော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ သောဓယ- မာနံ-ရှင်းလင်းသုတ်သင်နေသော၊ ဇနံ-လူအပေါင်းကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ သယမ္ပိ- ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ပဒေသံ-အရပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ မဂ္ဂံ- ကို၊ သောဓေတိ-စင်ကြယ်စေ၏၊ ဝါ-ရှင်းလင်းသုတ်သင်၏။ တသ္မိံ-ထိုလမ်းကို၊ အသောဓိတေယေဝ-မရှင်းလင်း မသုတ်သင်အပ်သေးမီပင်၊ ဝါ-ရှင်းလင်းသုတ် သင်၍မပြီးသေးမီပင်၊ အာဂတဿ-ကြွလာတော်မူသော၊ သတ္တုနော-မြတ်စွာ ဘုရားဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ သေတုံ-တံတားကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ (တစ်နည်း) သေတုံ ကတွာ-တံတားခင်း၍၊ ကလလေ-ရွံ့ညွှန်၌၊ အဇိနစမ္ပံ- သစ်နက်ရေကို၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်း၍၊ “သသာဝကသံယော-တပည့်အပေါင်း နှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူသော၊ သတ္တာ-သည်၊ ကလလံ-ရွံ့ညွှန်ကို၊ အနက္ကမိတွာ- မနင်းမူ၍၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ အက္ကမန္တော-နင်းတော်မူလျက်၊ ဂစ္ဆတု-ကြွ

တော်မူပါ။” က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ နိပန္နော-လဲလျောင်းပြီ။ သတ္တာရာ-သည်၊ တံ-ထိုသုဓမ္မာရသေ့ကို၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်တော်မူ၍သာလျှင်၊ “ဧသ (ဧသော)-ဤရသေ့သည်၊ **ဗုဒ္ဓကံရော**-ဘုရားအလောင်းတည်း၊ အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိကုန်သော၊ စတုန္တံ-၄ခု ကုန်သော၊ အသင်္ချေယျာနံ-အသင်္ချေတို့၏၊ ပရိယောသာနေ-အဆုံး၌၊ ဂေါ-တမော နာမ-ဂေါတမမည်သော၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” က္ကတိ-သို့၊ **ဗျာကတော**- မိန့်ကြားတော်မူအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူအပ်ပြီ။ တဿ သတ္တုနော-ထိုဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ “ကောဏ္ဍညော-ကောဏ္ဍညဘုရားလည်းကောင်း၊ မင်္ဂလော-မင်္ဂလဘုရားလည်းကောင်း၊ သုမနော-သုမနဘုရားလည်းကောင်း၊ ရေဝတော-ရေဝတဘုရားလည်းကောင်း၊ သောဘိတော-သောဘိတဘုရားလည်းကောင်း၊ အနောမဒဿီ-အနောမဒဿီဘုရားလည်းကောင်း၊ ပဒုမော-ပဒုမဘုရားလည်းကောင်း၊ နာရဒေါ-နာရဒဘုရားလည်းကောင်း၊ ပဒုမုတ္တရော-ပဒုမုတ္တရဘုရားလည်းကောင်း၊ သုမေဓော-သုမေဓဘုရားလည်းကောင်း၊ သုဇာတော-သုဇာတဘုရားလည်းကောင်း၊ ပိယဒဿီ-ပိယဒဿီဘုရားလည်းကောင်း၊ အတ္ထဒဿီ-အတ္ထဒဿီဘုရားလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒဿီ-ဓမ္မဒဿီဘုရားလည်းကောင်း၊ သိဒ္ဓတ္ထော-သိဒ္ဓတ္ထဘုရားလည်းကောင်း၊ တိဿော-တိဿဘုရားလည်းကောင်း၊ ဖုဿော-ဖုဿဘုရားလည်းကောင်း၊ ဝိပဿီ-ဝိပဿီဘုရားလည်းကောင်း၊ သိဒ္ဓိ-သိဒ္ဓိဘုရားလည်းကောင်း၊ ဝေဿဘူ-ဝေဿဘူဘုရားလည်းကောင်း၊ ကကုသန္ဓော-ကကုသန်ဘုရားလည်းကောင်း၊ ကောဏာ-ဂမနော-ကောဏာဂမနဘုရားလည်းကောင်း၊ ကဿပေါ-ကဿပဘုရားလည်းကောင်း၊

ဗုဒ္ဓကံရော။ ။ဗုဒ္ဓကံရောတိ သုတာနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသင်္ခါတာနံ တိဏ္ဍံ ဗုဒ္ဓါနံ အင်္ဂုရော ဓဇော ကေဠု မကုဋေတိ **ဗုဒ္ဓကံရော**-ဓမ္မဋီ။

ဗျာကတော။ ။ ဝိ+အာ+ကရ+တ၊ ဝိဥပသာရနှင့် အာဥပသာရကြောင့် ကရဓာတ်သည် ကထန(ပြောဆိုခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်(နီတိသုတ္တ-၂၁)၊ ဝိကို ဝိသေသအနက်၊ အာကို မရိယာဒအနက်ယူ၍ “ဗျာကတော-အထူး ပိုင်းခြား၍ မိန့်ကြားတော်မူအပ်ပြီ”ဟုလည်း ပေးကြသေး၏(မဟာဗု-၁, ဃံ)။

ကောင်း” က္ကတိ-သို့၊ လောကံ-လောကကို၊ ဩဘာသေတွာ-ထွန်းလင်း
 စေတော်မူ၍၊ ဥပ္ပန္နာနံ-ပွင့်တော်မူကုန်သော၊ တေဝီသတိယာ-၂၃ ဆူသော၊
 ကုမေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ-ဤဘုရားရှင်တို့၏လည်း၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ လဒ္ဓ-
 ဗျာကရဏော-ရအပ်ပြီးသောဗျာဒိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-ဗျာဒိတ်ရပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 “ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ပါရမိယော-ပါရမီတော်တို့လည်းကောင်း၊ ဒသ-ကုန်
 သော၊ ဥပပါရမိယော-ဥပပါရမီတော်တို့လည်းကောင်း၊ ဒသ-ကုန်သော၊
 ပရမတ္ထပါရမိယော-ပရမတ္ထပါရမီတော်တို့လည်းကောင်း” က္ကတိ-သို့၊ သမ-
 တ္တိံသ-အညီအမျှသုံးဆယ်သော၊ ဝါ-သုံးဆယ်တိတိဖြစ်သော၊ ပါရမိယော-
 ပါရမီတော်တို့ကို၊ ပူရေတွာ-ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီး၍၊ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ-
 ဝေဿန္တရာမင်း၏ ဘဝ၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ ပထဝိကမ္ပနာနိ-မြေကို လှုပ်စေ
 ကုန်သော၊ မဟာဒါနာနိ-ကြီးစွာသော အလှူတို့ကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူ၍၊ ပုတ္တဒါရ်-
 သား၊ သမီး၊ မယားကို၊ ပရိစ္ဆေဒတွာ-စွန့်လှူ၍၊ အာယုပရိယောသာနေ-အသက်
 ၏ အဆုံး၌၊ တုသိတပုရေ-တုသိတာနတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-ဖြစ်၍၊ တတ္ထ-
 ထိုတုသိတာနတ်ပြည်၌၊ ယာဝတာယုကံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ ဌတွာ-တည်၍၊
 ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာဟိ-တစ်သောင်းသော စကြဝဠာ၌ နေကုန်သော
 နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်၊ သန္နိပတိတွာ-ကောင်းစွာကျရောက်၍၊ ဝါ-စုဝေး၍၊

**ကာလော ဒေဝ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ၊
 သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒံ။**

မဟာဝီရ-ကြီးသော လုံ့လရှိသော၊ ဒေဝ-အရှင်နတ်မင်း၊ ကာလော-
 ဘုရားဖြစ်ချိန်တန်ပါပြီ၊ မာတုကုစ္ဆိယံ-မယ်တော်၏ ဝမ်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇ-ဖြစ်ပြီး၍၊

ဥပ္ပဇ္ဇ။ ။ မဏိဒီပ၌ အနက်ပေးပုံ ၂မျိုးဖွင့်ရာ ပထမနည်းအလို “ကာလော
 ဒေဝ မဟာဝီရ”ကို ကာရဏဝါကျ၊ ဥပ္ပဇ္ဇကို ပဉ္စမိဟိဝိဘတ်ယူ၍ “မဟာဝီရ-သော၊
 ဒေဝ! ကာလော-ပြီ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) မာတုကုစ္ဆိယံ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇ-မူပါ၊ (ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-၍၊)
 သဒေဝကံ-ကို၊ တာရယန္တော-သံသရာဟူသော သမုဒြာမှ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကြည်း
 ကုန်းသို့ ကူးမြောက်စေလိုသည်ဖြစ်၍၊ အမတံ ပဒံ-ကို၊ ဗုဇ္ဈဿု”ဟု ပေး၏။

ဒုတိယနည်း။ ။ ဤနည်း၌ “တာရယန္တော”ကို ဝိကတိကတ္တားကြံ၍ အကြွင်း

သဒေဝကံ-နတ်နှင့်တကွသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ တာရယန္တော-ကယ်တင်
တော်မူလျက်၊ [“တာရယန္တော-ကူးစေတော်မူလျက်”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ပေးပါ။] **အမတ်ပဒံ-**
မသေရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဗုဒ္ဓဿု-သိတော်မူပါ။ ကုတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-
တောင်းဆိုအပ်သော်၊

ကာလံ ဒေသဉ္စ ဒီပဉ္စ၊ ကုလံ မာတရမေဝ စ၊

ဣမေ ပဉ္စ ဝိလောကေတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မဟာယသော။

ကာလံ-ဘုရားဖြစ်ရာအခါလည်းကောင်း၊ ဒေသဉ္စ-ဘုရားဖြစ်ရာအရပ်
ဒေသလည်းကောင်း၊ ဒီပဉ္စ-ဘုရားဖြစ်ရာကျွန်းလည်းကောင်း၊ ကုလံ-ဘုရားဖြစ်
ရာအမျိုးလည်းကောင်း၊ မာတရမေဝ စ-မယ်တော်ရင်းသာလျှင်လည်းကောင်း၊
ဝါ-မယ်တော်ရင်း၏ အသက်အပိုင်းအခြားသာလျှင်လည်းကောင်း၊ (ကုတိ-
ဤသို့၊) ဣမေ ပဉ္စ-ဤမျိုးသောအရာတို့ကို၊ ဝိလောကေတွာ-ကြည့်ရှုပြီး၍၊
မဟာယသော-များသော အခြွေအရံ၊ အကျော်အစောရှိသော အလောင်း

မှာ ရှေ့နည်းအတိုင်းပင်၊ “မာတုကုစ္ဆိယံ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇ-လော၊ (ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-၍)၊ အမတ်
ပဒံ-ကို၊ ဗုဒ္ဓဿု-လော၊ (ဗုဒ္ဓိတွာ-၍)၊ သဒေဝကံ-ကို၊ တာရယန္တော-စေသည်၊ (ဘဝ-
ဖြစ်တော်မူပါလော၊)”ဟု ပေး။ (မြို့နီ ဂံသစ်-၄၀၂အကျယ်ရှု)

အမတ် ပဒံ။ ။ ဤပုဒ်ကို သမာသ်၊ ဝါကျအားဖြင့် ၂မျိုးယူကြ၏၊ ဝါကျယူလျှင်
“အမတ်-သေခြင်းမရှိရာဖြစ်သော၊ ပဒံ-နိဗ္ဗာန်ကို”ဟု ပေး၊ သမာသ်ယူလျှင် “နတ္ထိ
ဧတဿ မတံ ဘင်္ဂေါ၊ န ဝါ ဧတသ္မိံ အဓိဂတေ မရဏန္တိ အမတ်၊ ပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ပဒံ၊ အ-
မတဉ္စ+တံ+ပဒဉ္စာတိ အမတ်ပဒံ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၁၈၅)”ဟုပြု၊ “အမတ်ပဒံ”ဟု ဆိုလို
လျက် ဆန္ဒာနုရက္ခဏအကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတံလော။

တစ်နည်း။ ။ အမတသဒ္ဓါ နိဗ္ဗာန်ပရိယာယ်၊ ပဒသဒ္ဓါ ကာရဏပရိယာယ်ဟု
ယူ၍ “အမတဿ+ပဒံ အမတပဒံ၊ (တစ်နည်း) အမတ်+ပဒံ ဧတဿာတိ အမတ-
ပဒံ”ဟု ပြုကာ “သဒေဝကံ-ကို၊ တာရယန္တော-စေလျက်၊ ဝါ-စေလတ္တံ့ဖြစ်၍၊ (ကြိယာ
ဝိသေသန)၊ ဝါ-စေခြင်းငှာ၊ (သမ္ပဒါနိအနက်)၊ အမတ်ပဒံ-အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၏
အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော
အကြောင်းအာရုံရှိသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို၊ ဗုဒ္ဓဿု”ဟုလည်း
ပေးကြ၏။ (မြို့နီဂံသစ်-၄၀၂)

တော်နတ်မင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မယ်တော့ဝမ်း၌ ဖြစ်၏။

ဣတိ-ဤသို့၊ ပဗ္ဗ-၅မျိုးကုန်သော၊ မဟာဝိလောကနာနိ-ကြီးစွာသော ကြည့်ခြင်းတို့ကို၊ ဝါ-ကြည့်ခြင်းကြီးတို့ကို၊ ဝိလောကေတွာ-ကြည့်ရှုပြီး၍၊ တတော-ထိုတူသိတာနတ်ပြည်မှ၊ စုတော-စုတေသည်၊ (သမာနော-သော်) သကျရာဇကုလေ-သာကီဝင်မင်းမျိုး၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ ဒသမာသစ္စယေန-ဆယ်လလွန်ရာအခါ၌၊ မာတုကုစ္ဆိတော-မယ်တော်၏ ဝမ်းမှ၊ ဝိဇာယိ-ဖွားတော်မူပြီ။ သောဠသဝဿကာလေ-၁၆နှစ်ရှိရာအခါ၌၊ တတ္ထ-ထိုသာကီဝင်မင်းမျိုး၌၊ မဟာသမ္ပတ္တိယာ-ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ဖြင့်၊ ပရိဟရိယမာနော-အမြဲသုံးဆောင်ခံစားစေအပ်သည်၊ ဝါ-ကြီးပွားစေအပ်၊ မွေးမြူစောင့်ရှောက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘဒြယောဗ္ဗနံ-ကောင်းသော အရွယ်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ကောင်းသော ၁၆နှစ်အရွယ်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဝါ-သော်၊ တိဏ္ဍံ-၃မျိုးကုန်သော၊ ဥတူနံ-ဥတုတို့အား၊ အနုစ္ဆဝိကေသု-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ တီသု-၃ဆောင်ကုန်သော၊ ပါသာဒေသု-ပြာသာဒ်တို့၌၊ ဒေဝလောကသီရိ ဝိယ-နတ်ပြည်၏ အသရေကိုကဲ့သို့၊ ရဇသီရိ-မင်းအဖြစ်၏ အသရေကို၊ အနုဘဝန္တော-ခံစားစဉ်၊ ဥယျာန-ကီဠာယ-ဥယျာဉ်၌ ကစားခြင်းငှာ၊ ဂမနသမယေ-သွားရာအခါ၌၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဇိဏ္ဏဗျာဓိမတသင်္ခါတေ-သူအို၊ သူနာ၊ သူသေဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ တယော-၃ယောက်ကုန်သော၊ ဒေဝဒူတေ-နတ်တမန်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ သဗ္ဗာတသံဝေဂေါ-လွန်စွာဖြစ်သော ထိတ်လန့်ခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-လွန်စွာဖြစ်သော ထိတ်လန့်ကြောင်းသဟောတ္ထပ္ပဉာဏ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ စတုတ္ထဝါရေ-စတုတ္ထအကြိမ်၌၊ ပဗ္ဗဇိတံ-ရသေ့ရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-

ပရိဟရိယမာနော။ ။ ပရိ+ဟရ+ယ+မာန၊ ကာရိတ်ကျေ၊ ပရိရှေးရှိသော ဟရဓာတ်သည် နိစ္စဘောဂ(အမြဲသုံးဆောင်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၉၃၊ ဓာတွတ္ထ)။ “ပရိဟရန္တိ ပေါသေန္တိ...ပေါသနဇ္ဈတ္ထ ဝဗ္ဗနံ(ကြီးပွားစေခြင်း)၊ ဘရဏံ(မွေးမြူခြင်း) ဝါ(သိဋ္ဌိသစ်-၁၁၅)။ **ပရိဟရိယမာနော**တိ ရက္ခိယမာနော(နိယော)” ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ နောက်နည်းပေးသည်။

၍၊ “ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်သည်။ သာဓု-ကောင်း၏။” ဣတိ-သို့၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ရုစိံ-အလိုဆန္ဒကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဥယျာနံ-ဥယျာဉ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုဥယျာဉ်၌၊ ဒီဝသံ-နေအချိန်ကို၊ ခေပေတွာ-ကုန်စေပြီး၍၊ မင်္ဂလပေါက္ခရဏီတီရေ-မင်္ဂလာရေကန်၏၊ ကမ်းစပ်၍၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်စဉ်)၊ ကပ္ပကဝေသံ-ဆတ္တာသည်၏အသွင်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာဂတေန-လာသော၊ **ဝိဿကဓမ္မန**-ဝိသကြုံမည်သော၊ ဒေဝပုတ္တေန-နတ်သားသည်၊ အလင်္ကတပဋိယတ္တော-တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့် ပြင်ဆင်ခြယ်သအပ်သည်၊ (အလှပြင်အပ်သည်)၊ (ဟုတွာ)၊ ရာဟုလကုမာရဿ-ရာဟုလာသတို့သား၏၊ ဇာတသာသနံ-ဖွားမြင်၏ဟူသော သတင်းစကားကို၊ ဝါ-ဖွားမြင်ကြောင်း သတင်းစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ပုတ္တသိနေဟဿ-သား၌ဖြစ်သော ချစ်ခြင်း၏၊ ဗလဝဘာဝံ-အားရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ (အားကြီးကြောင်းကို)၊ ဥတွာ-၍၊ “ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဣဒံ ဗန္ဓနံ-ဤအနှောင်အဖွဲ့သည်၊ န ဝဇတိ-မတိုးပွားသေး၊ တာဝဒေဝ-ထိုမတိုးပွားသေးမိသာလျှင်၊ နံ-ထိုအနှောင်အဖွဲ့ကို၊ ဆိန္ဒိဿာမိ-ဖြတ်အံ့၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ နဂရံ-မြို့သို့၊ ပဝိသန္တော-ဝင်လသော်၊

နိဗ္ဗုတာ နူန သာ မာတာ၊ နိဗ္ဗုတော နူန သော ပိတာ၊

နိဗ္ဗုတာ နူန သာ နာရီ၊ ယဿာယံ ဤဒိသော ပတိ။

(ယဿာ မာတုယာ-အကြင်မိခင်၏၊ ဤဒိသော-ဤမောင်တော်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အယံ ပုတ္တော-ဤသားကောင်းရတနာသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊) သာ မာတာ-ထိုသားကောင်း မိခင်သည်၊ **နိဗ္ဗုတာ နူန**-သောကခပ်သိမ်း၊ ပူမလိမ်းသဖြင့်၊ အေးငြိမ်းပေလိမ့်တကား၊ (ယဿ ပိတုနော-အကြင်ဖခင်၏၊ ဤဒိသော-သော၊ အယံ ပုတ္တော-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊) သော ပိတာ-ထိုသားကောင်း

ဝိဿကဓမ္မန။ ။ ဝိဿံ သဗ္ဗံ ကမ္မံ ယဿာတိ ဝိဿကဓမ္မော-အလုံးစုံသော အမှု ကိစ္စရှိသော နတ်သား၊ ဝါ-အမှုခပ်သိမ်း ပြုစွမ်းနိုင်သော ဗိသုကာနတ်သား(မောင် နိ-၁၊ ၃၀၄)။

နိဗ္ဗုတာ ၊ပေ၊ **ပတိ။** ။ အထက်ပါ အနက်ကား ပညာရှိတို့ နှစ်သက်အပ်သော

ဖခင်သည်၊ နိဗ္ဗာန်တော နှုတ်-တကား၊ (ယဿာ နာရိယာ-အကြင်အမျိုးသမီး၏၊
ဤဒိသော-သော၊ အယံ ပတိ-ဤကြင်ဘက်လင်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊) သာ နာရိ-
ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ နိဗ္ဗာန်တော နှုတ်-တကား။

အနက်တည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်းအရ ယဿာကို “ယဿာ မာတုယာ၊ ယဿ
ပိတုနော”ဟု ပြင်၍ ပေးရသည်။ “သာ မာတာ၊ သော ပိတာ” တို့၏ သမ္ပန်ကို “ဤ-
ဒိသဿ ပုတ္တဿ” သာ နာရိ၏ သမ္ပန်ကို “ဤဒိဿ ပတိနော”ဟု ပါဠိလို ထည့်နိုင်
သည်။ အထက်၌ ကျက်ရလွယ်ကူစေရန် မြန်မာနက်အားဖြင့်သာ ထည့်ပေးခဲ့သည်။
“ယဿာယံ ဤဒိသော ပုတ္တော ပတိ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းစောင့်လိုသောကြောင့်
ပုတ္တောကို ချေသည်။ (မဏိဒီပ၊ ကျော်နီဝံ-၁၇၅)

နိယော။ ။ ထို၌ “(ယာ မာတာ-သည်၊ ဤဒိသံ-သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ လဘမာနာ-
ရ၏၊) သာ မာတာ-သည်၊ နိဗ္ဗာန်တော နှုတ်”ဟု တစ်နည်းပေး၏။ ဒုတိယပါဒ၌ “ယော
ပိတာ ဤဒိသံ ပုတ္တံ လဘမာနော”ဟု ထည့်၍ နောက်၂ပါဒ၌ကား အထက်နည်း
အတိုင်း ပေး၏။

ကျော်နီဝံ-၁၇၄၊ ၁၇၅။ ။ ထို၌ မဏိဒီပကို ကြည့်၍ ၄နည်းပေး၏။
ပထမနည်း ပေးပုံမှာ အထက်အတိုင်းပင်၊ ဒုတိယနည်း၌ အယံကို ပကတိကတ္တား၊
ပုတ္တောကို ဝိကတိကတ္တားယူ၍ “(ဘောတိယော-အို... သူငယ်ချင်းမတို့!) ဤဒိသော-
သော၊ အယံ-ဤယောက်ျားသည်၊ ဝါ-ဤသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည်၊ (ယဿာ မာတုယာ-
၏၊) ပုတ္တော-သည်၊ (ဟောတိ၊) (ဤဒိသဿ-သော၊ ဣမဿ-ဤယောက်ျား၏၊ ဝါ-
ဤသိဒ္ဓတ္ထမင်း သား၏၊) သာ မာတာ နိဗ္ဗာန်တော နှုတ်”ဟု ပေး၏။

တတိယနည်း။ ။ မာတာကို ဝိသေသန၊ သာကို ဝိသေသယူ၍ “(ဘောတိ-
ယော!) ဤဒိသော-သော၊ အယံ-ဤသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည်၊ (ယဿာ-အကြင်မိန်းမ၏၊
ဝါ-အကြင်မိဖုယား၏၊) ပုတ္တော ဟောတိ၊ (ဤဒိသဿ-သော၊ ဣမဿ-ဤသိဒ္ဓတ္ထ
မင်းသား၏၊) မာတာ-အမေဖြစ်သော၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ ဝါ-ထိုမိဖုယားသည်၊
နိဗ္ဗာန်တော နှုတ်”ဟု ပေး၏။ ဒုတိယနည်းထက် အယံအစွဲ၊ ယဿာအစွဲသာ ထူး၏။

စတုတ္ထနည်း။ ။ တန္တနည်း၊ အာပုတ္တိနည်းအရ ပတိကို ရှေ့၂ပါဒ၌လည်း
ယူ၍ “ဤဒိသော-သော၊ ပတိ-တစ်လောကလုံး၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သော၊ အယံ-
ဤယောက်ျားမြတ်သည်၊ ယဿာ-အကြင်မိခင်၏၊ ဝါ-အကြင်မိန်းမ၏၊ ဝါ-အကြင်
မိဖုယား၏၊ ပုတ္တော ဟောတိ၊ (ဤဒိသဿ ပတိနော-တစ်လောကလုံး၏ အကြီးအမှူး
ဖြစ်သော၊ ဣမဿ-ဤယောက်ျားမြတ်၏၊ သာ မာတာ-ထိုအမေသည်၊ (တစ်နည်း)
မာတာ-သော၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ ဝါ-ထိုမိဖုယားသည်၊ နိဗ္ဗာန်တော နှုတ်”ဟု ပေး၏။

ဣတိ-သို့ကိသာဂေါတမိယာနာမ-ကိသာဂေါတမိမည်သော၊ ပိတုတ္ထာဓိတာယ-
 အရိုးတော်၏ သမီးတော်သည်၊ ဘာသိတံ-ရွတ်ဆိုအပ်သော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊
 သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ “အဟံ-ငါ့ကို၊ ဣမာယ-ဤကိသာဂေါတမိသည်၊ နိဗ္ဗုတပဒံ-
 နိဗ္ဗုတပုဒ်ကို၊ သာဝိတော-ကြားစေအပ်ပြီ” ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ (ကျေးဇူးတင်
 ၍)၊ မုတ္တာဟာရံ-ပုလဲသွယ်ကို၊ (ပုလဲကုံးကို)၊ ဩမုဗ္ဗိတ္တာ-ချွတ်၍၊ တဿာ-
 ထိုကိသာဂေါတမိဖို့၊ ဝါ-အထံသို့၊ ပေသေတွာ-ပို့စေ၍၊ (တစ်နည်း) တဿာ-
 အား၊ ပေသေတွာ-ပေးပို့၍၊ [ရှေ့ နည်း ပိသဓာတ် ပေသန(စေခိုင်းခြင်း) အနက်၊
 နောက်နည်း ဒါန(ပေးခြင်း)အနက်] အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဘဝနံ-နန်းတော်သို့၊ ပဝိ-
 သိတွာ-ဝင်၍၊ သိရိသယနေ-ကျက်သရေရှိသော အိပ်ရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်
 လျက်၊ နိဒ္ဒေါပဂတာနံ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်နေကုန်သော၊ နာဋကိတ္တိနံ-
 ကချေသည်မတို့၏၊ ဝိပူကာရံ-ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ
 ၍၊ နိဗ္ဗန္တဟဒယော-ငြီးငွေ့သောစိတ်နှလုံးရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဆန္တံ-ဆန္ဒအမတ်
 ကို၊ ဥဋ္ဌာပေတွာ-ထစေ၍၊ ဝါ-နှိုး၍၊ ကဏ္ဍကံ-ကဏ္ဍကမြင်းကို၊ [ကမတိ ယာတိတိ
 ကဏ္ဍော၊ သရော၊ (ကမ+သု-မောင်-၇, ၅၈)၊ သီယဇေတ္တာ ကဏ္ဍော ဝိယာတိ ကဏ္ဍ-
 ကော၊-မြို့နီဝံသစ်-၄၀၂။] အာဟရာပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ တံ-ထိုကဏ္ဍက
 မြင်းတော်သို့၊ အာရုယျ-တက်ရောက်၍၊ ဝါ-စီး၍၊ ဆန္တသဟာယော-ဆန္ဒဟူ
 သော အဖော်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာဟိ-တစ်
 သောင်းသော စကြဝဠာ၌နေကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်၊ ပရိဝုတော-ခြံရံ
 အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟာဘိနိက္ခမနံ-မြတ်သော တောထွက်တော်မူခြင်းကို၊
 ဝါ-ဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်တော်မူ၍၊ အနောမာနဒီတီရေ-အနောမာမြစ်ကမ်း၌၊
 ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုတော်မူ၍၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-

ပိတုတ္ထာဓိတာယ။ ။ ကိသာဂေါတမိ ဥဉ္ဇရ်ရှိရာ ဤကိသာဂေါတမိကား ဘုရား
 ရှင်နှင့် တစ်ဝမ်းကွဲမောင်နှမတော်စပ်သူတည်း၊ ပိတုတ္ထာသဒ္ဒါ “ဘဒ္ဒေ”ဟူသော အနက်
 ကို မဟောပါ၊ “အရိုး”ဟူသောအနက်ကိုသာ ဟော၏၊ မြို့နီဝံသစ်-၄၀၆၌လည်း “အရိုး
 တော်၏သမီး”ဟုပင် ပေး၏၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ “အမိတာမင်းသမီးနှင့် ပါလိတာ
 မင်းသမီး”ဟု အရိုးတော် ၂ယောက် ရှိ၏၊ ထိုတွင် အမိတာမင်းသမီးမှာ တိဿထေရ-
 ဝတ္ထု၌ ပါသော “တိဿထေရ်”ဟူသော သားတော်တစ်ပါးသာ ရှိရကား ကိသာဂေါတမိ
 သည် ပါလိတာမင်းသမီး၏ သမီးတော်ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏။ [ပိတုတ္ထာသဒ္ဒါ ဘဒ္ဒေအနက်
 ဟော မဟုတ်ကြောင်းကို နှာ-၁၀၈၌ အကျယ်ရေးခဲ့ပြီ။]

ကြွတော်မူ၍၊ တတ္ထ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ပဏ္ဏဝပဗ္ဗတ-ပဗ္ဗာရေ-ပဏ္ဏဝတောင်ဝှမ်း၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေတော်မူသည်။ (သမာနော-သော်၊) မဂဓရညာ-မဂဓပြည်ရှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည်၊ ရဇဇေန-တိုင်းနိုင်ငံဖြင့်၊ နိမန္တိယမာနော-ဖိတ်မန်အပ်သော်၊ တံ-ထို တိုင်းနိုင်ငံကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်မြစ်၍၊ သဗ္ဗညုတံ-သဗ္ဗညု၏ အဖြစ်သို့၊ ပတွာ-ရောက်တော်မူ၍၊ ဝါ-လသော်၊ အတ္တနော-၏၊ ဝိဇိတံ-တိုင်းနိုင်ငံသို့၊ အာဂမနတ္ထာယ-ကြွလာခြင်းအကျိုးငှာ၊ တေန-ထိုမဂဓပြည်ရှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည်၊ ဂဟိတပဋိညော-ယူအပ်ပြီးသော ပဋိညာဉ်ရှိသည်။ (ဝန်ခံကတိကို ယူထားပြီးသည်။) (ဟုတွာ)၊ အာဠာရဇ္ဈ-အာဠာရရသေ့သို့လည်းကောင်း၊ ဥဒကဇ္ဈ-ဥဒကရသေ့သို့လည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ တေသံ-ထိုရသေ့တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ အဓိဂတဝိသေသံ-ရအပ်သော တရားထူးကို၊ (တတိယာရူပဈာန်၊ စတုတ္ထာရူပဈာန်ဟူသော တရားထူးကို)၊ အနလင်္ကရိတွာ-(တော်ပြီ၊ အကျိုးမရှိဟု) အဖန်ဖန် ပယ်မြစ်ခြင်းကို ပြု၍၊ ဆဗ္ဗဿာနိ-၆နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ မဟာပဓာနံ-မြတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကို၊ ပဒဟိတွာ-အားထုတ်ပြီး၍၊ ဝိသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ-ကဆုန်လပြည့်နေ့၌၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ သုဇာတာယ-သုဇာတာသည်၊ ဒိန္နပါယသံ-ကပ်လှူအပ်သော နို့ဃနာကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ-ဘုဉ်းပေးပြီး၍၊ နေရဇ္ဈရာယ-နေရဇ္ဈရာမည်သော၊ နဒိယာ-မြစ်၌၊ သုဝဏ္ဏပါတီ-ရွှေခွက်ကို၊ ပဝါဟေတွာ-မျော

အနလင်္ကရိတွာ ။ ။ “အနု+အလံ+ကရိတွာ” ဟုဖြတ်၊ အနုသည် ပုနပျန်အနက်၊ အလံသည် ဝါရဏ(ပယ်မြစ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ (တစ်နည်း) “န+အလံ+ကရိတွာ”ဟုဖြတ်၊ “အလံ+န+ကရိတွာ အနလင်္ကရိတွာ”ဟု အယုတ္တသမာသိဝိဂြိုဟ်ပြု၊ အလံသဒ္ဒါ ယုတ္တအနက်ကို ဟော၏၊ “အနလင်္ကရိတွာ-သင့်လျော်၏ဟု စိတ်၌ မပြု (နှလုံးမသွင်း)မူ၍၊ ဝါ-နှစ်သက်ဖွယ်ရာ၊ အနှစ်သာရဟု မယူဆမူ၍”ဟုပေး။ [အနလင်္ကရိတွာတိ “အလံ ဣမိနာ အလံ ဣမိနာ”တိ ပုနပျန် အလင်္ကရိတွာ(မဋ္ဌ-၂၊ ၇၈)၊ **အနလင်္ကရိတွာ**တိ အနု အနု အလံကတွာ ပုနပျန် “ဣမာနိ န ကိဉ္စိ ပယောဇန”န္တိ ကတွာ(မဋ္ဌိ-၂၊ ၁၂၉)။ **အနလင်္ကရိတွာ**တိ အလန္တိ အကတွာ၊ “ဧတံ တပ္ပက”န္တိ ဝါ “သာရဘူတ”န္တိ ဝါ ဧဝံ အဂ္ဂဟေတွာ(သုတ္တနိ. ၄-၁၊ ၁၀၀၊ အပ. ၄-၁၊၂၀၈)။]

နေရဇ္ဈရာယ ။ ။ နတ္ထိ+ဇလာ ယတ္ထာတိ နေလံ-ရွှံ့ညွန်မှော်ညှင်းစသော

စေ၍၊ ဝါ-မျှော၍၊ နေရဉ္စရာယ-သော၊ နဒိယာ-၏၊ တီရေ-ကမ်းနား၌၊ မဟာ-
 ဝနသဏ္ဍေ-ကြီးစွာသောတောအုပ်၌၊ (အင်ကြင်းတောအုပ်ကြီး၌)၊ နာနာ-
 သမာပတ္တိဟိ-အမျိုးမျိုးသော ဈာန်သမာပတ်တို့ဖြင့်၊ ဒိဝသဘာဂံ-နေ့အဖို့ကို၊
 ဝိတိနာမေတ္တာ-ကုန်လွန်စေပြီး၍၊ သာယန္တသမယေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ သော-
 တ္တိယေန-ဝေဒမန္တာန်ကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော ပုဏ္ဏားသည်၊ ဒိန္နံ-လျှူအပ်သော၊

သောရေ၊ နေလံ+ဇလံ ယတ္ထာတိ နေရဉ္စရာ-ရွံ့ညွှန်မှော်ညှင်းစသော အပြစ်မရှိသော
 ရေရှိသောမြစ်၊ “နေလဇလာ”ဟု ဆိုလိုလျက် လကို ရပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို
 ဥပြု၊ (တစ်နည်း) နီလံ+ဇလံ ယတ္ထာတိ နေရဉ္စရာ-စိမ်းညိုသော ရေရှိသောမြစ်၊
 “နီလဇလာ”ဟု ဆိုလိုလျက် နီ၏ ဤကို ဧပြု၊ လကို ရပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို
 ဥပြု။ (ဥဒါန. ၄-၂၅၊ သာရတ္ထ-၃, ၁၃၂)

သောတ္တိယေန။ ။ ^oijy Xzo•/lte(ပါ. ၅-၂, ၈၄)သုတ်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော
 ကာသိကာဝုတ္တိနှင့် တတွဗောဓိနီ၊ ထောမနိဓိတို့အလို သောတ္တိယသည် ဝေဒကျမ်းကို
 သင်အံလေ့လာသော ပုဏ္ဏားအနက်ဟော၊ ပုဒ်၊ ဓာတ်၊ ပစ္စည်း စိစစ်ဖွယ်မလိုသည့်
 အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကရူပိဒ်တည်း၊ (တစ်နည်း) “ဆန္ဒ+အဇ္ဈယတေတိ သောတ္တိယော”ဟု
 ပြု၊ ဆန္ဒသ်(ဆန္ဒ)+ယဉ်(ဣယ)၊ ဆန္ဒသ် (ဆန္ဒ)ကို သောတ္တပြု။

စိန္တာဋီ၊ နိဂံသစ်။ ။ သုတိ+အဇ္ဈယတေတိ သောတ္တိယော(စိန္တာဋီ၊ ဓာန်နိသစ်-
 ၄၀၈)၊ သုတိသင်္ခါတော ဝေဒေါ ဧတဿ အတ္ထိ၊ တံ ဝါ အဇ္ဈယတေ၊ သဇ္ဈာယတိ
 ဝါ တန္တိ သောတ္တိယော (မြို့နိဂံသစ်-၁၄၄၊ ၄၀၇)၊ သုတိ+ဣယ၊ တမာဒိဂိုဏ်းဖြစ်သော
 ကြောင့် သုတိကို သောတ္တပြု။

ဓာန်ဋီ-၄၀၈။ ။ သုတ္တံ+အဇ္ဈယတေတိ သောတ္တိယော၊ [သုတ္တံ+ဏိကာ၊ ကကို ယ
 ပြု၊] (တစ်နည်း) ဆန္ဒ+အဇ္ဈယတေတိ သောတ္တိယော၊ [ဆန္ဒ+ဏ၊ ယဒုပပန္နာ နိပါတနာ
 သိဇ္ဇန္တိသုတ်ဖြင့် ဆန္ဒကို သောတ္တိယပြု။]

ဝုဒ္ဓိဖြင့် ရှိရပုံ။ ။ “သုတ္တံ+ဏိကာ”ဟု ခွဲလျှင် သံယုတ်နှောင်းရာ၌ ဝုဒ္ဓိဒိသရဿ
 ဝါ သံယောဂန္တဿ သဏေ စ သုတ်က ဝုဒ္ဓိအပြုကို တားမြစ်သောကြောင့် “သုတ္တိယ”
 ဟု ရှိသင့်၏၊ သို့သော် “နေန နိဒ္ဓိဌံ အနိစ္စံ (နေန-နပဋိသေဓဖြင့်၊ နိဒ္ဓိဌံ-ညွှန်ပြအပ်သော
 အစီအရင်သည်၊ အနိစ္စံ-မမြဲ)”ဟူသော ပရိဘာသာအရ “အသံယောဂန္တဿ”ဟု န-
 မြစ်သော အစီအရင် မမြဲသောကြောင့် သံယုတ်နှောင်းသော်လည်း ဝုဒ္ဓိပြု၍ “သောတ္တိ-
 ယ”ဟု ရှိရသည်။

အနက်အမျိုးမျိုး။ ။ “သောတ္တိယော နာမ တိဏဟာရကော(ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၃၃၇၊ အပ. ၄-

တိဏံ-သမန်းမြက်ရှစ်ဆုပ်ကို၊ (သမန်းမြက်ထုံး ၈ထုံးကို)၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်
မူ၍၊ ကာဠေက-ကာဠမည်သော၊ နာဂရာဇေန-နဂါးမင်းသည်၊ အဘိတ္ထုတ-
ဂုဏော-ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဗောဓိမဏ္ဍ-ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့၊

၁, ၈၄)”ကို ကြည့်၍ “သောတ္ထိယေန-သောတ္ထိယမည်သော မြက်ထမ်း (မြက်ရိတ်)
ပုဏ္ဏားသည်၊ ဝါ-သောတ္ထိယမည်သော မြက်ထမ်းယောက်ျားသည်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။
(မြို့နီဝံသစ်-၄၀၈)

သောတ္ထိယ။ ။ ပကိဏ္ဏကဝင်၊ လကုဏ္ဏကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထုနှင့် ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၃၃၇၊
အပ. ၄-၁, ၈၄၊ ဇိလံဋီ-၂၇၄တို့၌ “သောတ္ထိယ”ဟု ရှိ၏၊ ဤပါဌ်ကို အမှန်ယူလိုမှု
“သောတ္ထိနာ ဝဗ္ဗတိတိ သောတ္ထိယော၊ [သောတ္ထိ+ကယ၊-ဇာဋီသစ်-၁၃၈]”ဟုပြု၊ (တစ်
နည်း) သုန္ဒရော+အတ္ထော ယဿာတိ သောတ္ထိ၊ [သုန္ဒရ+အတ္ထ၊ အဆုံး၌ ကုလား-နိ
ဒီ-၃၆။] သောတ္ထိ(ကောင်းကျိုးရှိသောစကားကို)+ကာယတိ ကထယတိတိ သောတ္ထိ-
ယော၊ [သောတ္ထိ+ကေ+အ၊ က-ကို ယပြု၊-ကပ္ပဒ္ဒမ။]”ဟု ကြံ။

သုဒ္ဓိယ၊ သုဒ္ဓိယ။ ။ပုဏ္ဏားသည် ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်သော ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏား၊ မင်းမျိုးဖြစ်
သော ခတ္တိယပုဏ္ဏား၊ ကုန်သည်မျိုးဖြစ်သော ဝေဿပုဏ္ဏား၊ သူဆင်းရဲမျိုးဖြစ်သော
သုဒ္ဓပုဏ္ဏားဟု ၄မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် သုဒ္ဓပုဏ္ဏားကို ယူ၍ စာသင်သားတို့ ဉာဏ်တိုးပွား
ခြင်းငှာ “သုဒ္ဓေ+ဇာတော သုဒ္ဓိယော(ဇာဋီသစ်-၁၃၉)”အရ “သုဒ္ဓိယေန-မြက်ထမ်း
သူဆင်းရဲ ပုဏ္ဏားသည်၊ ဝါ-သုဒ္ဓိယအနွယ်ဖြစ်သော မြက်ထမ်းပုဏ္ဏားသည်”ဟုလည်း
ပေးကြ၏၊ ထို့ပြင် “သုဒ္ဓဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ သုဒ္ဓိယော(ဇာဋီသစ်-၁, ၁၃၉)”အရ
“သုဒ္ဓိယေန-မောင်စင်သည်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ (မြို့နီဝံသစ်-၄၀၈)

ပါဌ်မှန်။ ။ “သောတ္ထိယ၊ သောတ္ထိယ(ချမ်းသာ)၊ သုဒ္ဓိယ၊ သုဒ္ဓိယ”ဟု ပါဌ်၄မျိုး
ရှိ၏၊ ပြအပ်ခဲ့သော အဆိုများနှင့် “ပဌမက္ခရာ ဣဒ္ဓေဘော်ဖြင့် လိုသည်” ဟူသော
ဓာန်ဋီနီ-၂, ၅၊ နီဝံသစ်-၁၄၄အဆိုများကို ထောက်လျှင် ပဌမက္ခရာဖြင့် “သောတ္ထိယ”
သာ သင့်သည်။

တိဏံ။ ။ တေဇတိ ဧတေနာတိ တိဏံ၊ [တိဇ+ဏ၊ ဇကို ချေ၊-မောင်-၇, ၆၇၊]
တိဏိယတေ ဂေါဏာဒီတိ အဒိယတေ ခါဒိယတေတိ တိဏံ၊ [တိဏု+အ၊-နီတိ ဓာတု-
၂၆၃။] တိဏဟု သာမန်ဆိုသော်လည်း သမန်းမြက်ကိုယူ။ **[တိဏပုဋိန္ဒ]** ကုသတိဏ-
မုဋိ(နီယော၊ ဇာဋီသစ်-၁, ၁၃၉)။ သောတ္ထိယေန ဒိန္နကုသတိဏမုဋိ ဂဟဏံ(ထူပံသ၊
မဟာဝံသ)။ သောတ္ထိယဒ္ဓိဇောပနီတကုသတိဏမုဋိယော(ဗောဓိဝံသ)။]

ဗောဓိမဏ္ဍ။ ။ ဗောဓိ ဝုစ္စတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ၊ သဗ္ဗညုတညာဏဉ္စ၊ သာ
မဏ္ဍတိ ထာမဂတတာယ ပသီဒတိ ဧတ္တာတိ ဗောဓိမဏ္ဍော(သီဋီသစ်-၁, ၂၄၀)။

ဝါ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာ ဗောဓိပင်သို့၊ အာရုယျ-ကြွရောက်တော်
မူ၍၊ တိဏာနိ-သမန်းမြက်တို့ကို၊ သန္တရိတွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ “ယာဝ-အကြင်မျှ
လောက်၊ မေ-ငါ၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ အနုပါဒါယ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခု
သော သင်္ခတတရားကို မစွဲယူမူ၍၊ အာသဝေဟိ-အာသဝေါတရားတို့မှ၊ န
ဝိမုစ္စိဿတိ-မလွတ်မြောက်နိုင်သေး၊ တာဝ-ထိုအာသဝေါတရားတို့မှ မလွတ်
သေးသမျှ၊ ဣမံ ပလ္လက္ခိ-ဤထက်ဝက်တင်ပလ္လင်ကို၊ န ဘိန္ဒုဿာမိ-မဖျက်
တော့အံ့” ဣတိ-သို့၊ ပဋိညံ-ပဋိညာဉ်ကို၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်မှုကို၊ ကတွာ-ပြုတော်မူ
၍၊ ပုရတ္တာဘိမုခေါ-အရှေ့အရပ်သို့ ရှေးရှုမျက်နှာရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဿိဒိ-
တွာ-ထိုင်၍၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အနတ္တင်္ဂမိတေယေဝ-မဝင်သေးမီပင်၊ မာရ-
ဗလံ-မာရ်မင်း၏ စစ်တပ်ကို၊ ဝိဓမ္မိတွာ-ဖျက်ဆီး၍၊ ပဌမယာမေ-ပဌမယာမံ
၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ-ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ (ရှေး၌နေခဲ့ဖူးသော

ဗောဓိတိ ဉာဏံ၊ တံ ဧတ္ထ မဏ္ဍံ ပသန္တံ ဇာတန္တိ ဗောဓိမဏ္ဍော(ဝိမတိ-၁, ၄၅)၊
ဗောဓိတိ ပညာ၊ သာ ဧတ္ထ မဏ္ဍာ ပသန္တာ ဇာတာတိ ဗောဓိမဏ္ဍော(သာရတ္ထ-၁,
၂၁၈)။

အာရုယျ။ ။ အာရုယျာတိ ဥပဂမ္မ၊ ရူပဓာတု ဥပဂမနေ၊ န ဟိ ဘဂဝါ
ဗောဓိရူက္ခံ ဥဋ္ဌံ ရူပတိ၊ တမုပသင်္ကမနမတ္ထမေဝ။-ဓမ္မဋီ။

အာသဝေဟိ။ ။ အာသဝေဟိကို အပါဒါန်၊ ဝိမုစ္စိဿတိကို ကတ္တရုပ်ယူ၍
ပေးခဲ့သည်။ အာသဝေဟိကို အဝုတ္တကတ္တား၊ ဝိမုစ္စိဿတိကို ကမ္မရုပ်ယူ၍ “အာ-
သဝေဟိ-တို့သည်၊ အနုပါဒါယ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် မယူမူ၍၊ စိတ္တံ-ကို၊ န ဝိမုစ္စိ-
ဿတိ-မလွတ်အပ်လတ္တံ့”ဟုလည်း တစ်နည်းပေးနိုင်သည်။ (သာရတ္ထ-၁, ၄၄၇၊ ဝိမတိ-
၁, ၉၄၊ ပါရာဘာ-၂, ၁၃၅)

ပလ္လက္ခိ။ ။ ပရိ သမန္တတော အင်္ဂနံ အာသနံ ပလ္လက္ခော၊ [ပရိ+အကိ+အ၊
ရကို လပြ၊ လဒ္ဒေဘော်လာ(သီဋီသစ်-၁, ၂၄၁)၊ (တစ်နည်း) ရိ၌ ရကို လပြ၊ ဣကို
ယပြ၊ လျကို လပြ၊ လဒ္ဒေဘော်(ရူ-၂၉)၊ နိဒီ-၂၄၊ ၂၉၌ ဣကို ယပြ၊ ၎င်းယကို
ဝဂ္ဂလသေဟိ တေ(မောက်-၁, ၄၉)သုတ်ဖြင့် ပုဗ္ဗရုပ်လပြ၏။ (တစ်နည်း) ပလ္လနံ
ရောဂဟိသနံ ပလ္လံ၊ ပလ္လံ ကရောတိ ဧတေနာတိ ပလ္လက္ခော၊ [ပလ္လ+ကရ+ကွိ၊ နိဂ္ဂ
ဟိတ်လာ၊ (တစ်နည်း) အလုတ္တသမာသ်တည်း၊-မဏိဒီပ၊ မြို့နီဝံသစ်-၁၄၆။]

ခန္ဓာအစဉ်ကို သိတတ်သောဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမယာမေ-မဇ္ဈိမယာမိ၌၊ စုတူပပါတဉာဏ်-စုတူပပါတဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ (သတ္တဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေကို သိတတ်သောဉာဏ်သို့လည်းကောင်း)၊ ပတ္တာ-ရောက်တော်မူ၍၊ ပစ္ဆိမယာမာဝသာနေ-ပစ္ဆိမယာမိ၏ အဆုံးအချိန်၌၊ (အရုဏ်မတက်မီအချိန်၌)၊ ပစ္စယာကာရေ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌၊ [ပစ္စယဿ+အာကာရော ပစ္စယာကာရော-အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား၏ ကျေးဇူးပြုပုံ အခြင်းအရာ၊-သမ္မောဘာ-၂, ၁၆။] ဉာဏ်-ဉာဏ်ကို၊ ဩတာရေတွာ-သက်ဝင်စေ၍၊ အရုဏဂ္ဂမနေ-အရုဏ်တက်ရာအခါ၌၊ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိသဗ္ဗဂုဏပဋိမဏ္ဍိတံ-ဒသဗလဉာဏ်တော်၊ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်အစရှိသော အလုံးစုံသော ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သဗ္ဗညုတညာဏ်-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုးထွင်းသိတော်မူ၍၊ (ရတော်မူ၍)၊ သတ္တသတ္တာဟံ-၇သတ္တာဟပတ်လုံး၊ ဝါ-၇ရက်၇လီပတ်လုံး၊ (၄၉ရက်တို့ပတ်လုံး)၊ ဗောဓိမဏ္ဍေ-ဗောဓိမဏ္ဍိ၌၊ ဝိတိနာမေတွာ-ကုန်လွန်စေတော်မူပြီး၍၊ အဋ္ဌမေ-ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ သတ္တာဟေ-သတ္တာဟ၌၊ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ-အဇပါလညောင်ပင်၏ အနီးအောက်၌၊ နိသိန္ဓော-ထိုင်နေတော်မူစဉ်၊ ဓမ္မဂန္ထိရတာပစ္စဝေက္ခ-ဏေန-သစ္စာ၄ပါးတရားတော်၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အပ္ပေါသုက္ကတံ-တရားဟောရန် ကြောင့်ကြမရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇမာနော-ရောက်တော်မူသည်၊(ဟုတွာ)၊ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠမဟာ-ဗြဟ္မပရိဝါရေန-တစ်သောင်းသောစကြဝဠာ၌ နေကုန်သော မဟာဗြဟ္မာအခြံအရံရှိသော၊ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာနာ-သဟမ္ပတိဗြဟ္မာသည်၊ အာယာစိတဓမ္မဒေသနော-ရိုသေစွာ တောင်းပန်အပ်သော တရားဒေသနာတော်ရှိသည်၊ (တရားဟောရန် ရိုသေစွာတောင်းပန်အပ်သည်)၊ (ဟုတွာ)၊ [အာယာစိတ+ဓမ္မဒေသနာဧတေနာတိ အာယာစိဓမ္မဒေသနော-ဝိသုဒ္ဓိ ဒီ-၁, ၃၈၆။] ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ-ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့်၊ လောကံ-သတ္တလောကကို၊ (သတ္တဝါအပေါင်းကို)၊ ဝေါလောကေတွာ-ကြည့်တော်မူ၍၊ ဗြဟ္မာနော-သဟမ္ပတိဗြဟ္မာ၏၊ အဇ္ဈေသနံ-တိုက်တွန်းခြင်းကို၊ အဓိဝါသေတွာ-လက်ခံတော်မူ၍၊ “အဟံ-သည်၊ ကဿ-အဘယ်သူ့အား၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေယျံ န ခေါ-ဟောရပါအံ့နည်း၊” ဣတိ-သို့၊

ဩလောကေန္တော-ကြည့်တော်မူလသော်၊ အာဠာရဒကာနံ-အာဠာရရသေ့၊
 ဥဒကရသေ့တို့၏၊ ကာလကတဘာဝံ-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ-ပဉ္စဝဂ္ဂိဖြစ်ကုန်သော၊ (၅ယောက်အုပ်စု
 ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဘိက္ခုနံ-ရသေ့တို့၏၊ ဗဟူပကာရတံ-များသောကျေးဇူးရှိကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကို၊ အနုဿရိတွာ-အမှတ်ရတော်မူ၍၊ အာသနာ-နေရာမှ၊
 ဥဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ကာသိပုရံ-ကာသိတိုင်း၏၊ မြို့တော် ဗာရဏသီသို့၊
 ဂစ္ဆန္တော-ကြွတော်မူစဉ်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီး အကြား၌၊ ဥပကေန-ဥပက
 တက္ကဒွန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ မန္တေတွာ-နှီးနှောပြောဆိုပြီး၍၊ အာသာဠိပုဏ္ဏမဒိဝသေ-
 ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌၊ ဣသိပတနေ-ဣသိပတနမည်သော၊ မိဂဒါယေ-မိဂဒါဝုန်
 တော၌၊ (သားကောင်တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာတော၌)၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ-ပဉ္စဝဂ္ဂိ
 ရသေ့တို့၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်တော်မူ၍၊ တေ-ထိုပဉ္စ
 ဝဂ္ဂိရသေ့တို့ကို၊ အနန္တတ္ထဝိကေန-မလျှောက်ပတ်သော၊ သမုဒါစာရေန-ခေါ်ဝေါ်
 ပြောဆိုခြင်းဖြင့်၊ သမုဒါစရန္တေ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုသည်တို့ကို၊ သညာပေတွာ-
 သိန်းလည်စေ၍၊ အညာတကောဏ္ဍညပုဗ္ဗမေ-အညာတကောဏ္ဍညအမျိုးရှိ
 ကုန်သော၊ အဌာရသဗြဟ္မကောဠိယော-၁၈ကုဋေသော ဗြဟ္မာတို့ကို၊ အမတ-
 ပါနံ-အမြိုက်ဖျော်ရည်ကို၊ (မဂ်ဖိုလ်တရားကို)၊ ပါယေန္တော-သောက်စေတော်
 မူလျက်၊ (ရစေတော်မူလျက်)၊ ဓမ္မစက္ကံ-ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို၊ ပဝတ္တေတွာ-
 ဖြစ်စေတော်မူ၍၊ ဝါ-ဟောတော်မူ၍၊ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော-ဖြစ်စေတော်မူ
 အပ်ပြီးသော မြတ်သော ဓမ္မစကြာရှိသည်၊ ဝါ-မြတ်သော ဓမ္မစကြာကို ဖြစ်စေ
 တော်မူပြီး(ဟောတော်မူပြီး)သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပက္ခဿ-ဝါဆိုလဆုတ်ပက္ခ၏၊
 ပဉ္စမိယံ-ငါးရက်မြောက်နေ့၌၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-
 ထိုပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းတို့ကို၊ အရဟတ္တေ-အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပတိဌာပေတွာ-တည်စေ
 တော်မူပြီး၍၊ တံ ဒိဝသမေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊ ယသကုလပုတ္တဿ-ယသအမျိုး
 သား၏၊ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ-(တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေစသော မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏)
 အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ **ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ** တိဟေတု-
 ကပဋိသန္ဓိအာဒိကံ မဂ္ဂဖလာဓိဂမဿ ဗလဝကာရဏံ။-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၉၃။ ဒိသ္မာ-
 မြင်တော်မူ၍၊ တံ-ထိုယသအမျိုးကောင်းသားကို၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊

နိဗ္ဗိဒ္ဓိတွာ-ငြီးငွေ့၍၊ ဂေဟံ-အိမ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ နိက္ခန္တံ-ထွက်လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ယသ-ယသ! ဧဟိ-လာလော၊” က္ကတိ-သို့၊ ပက္ခောသိတွာ-ခေါ်တော်မူ၍၊ တသ္မိယေဝ ရတ္တိဘာဂေ-ထိုည၌အဖို့၌ပင်၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပါပေတွာ-ရောက်စေ၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပေတွာ-ရောက်စေတော်မူပြီး၍၊ အပရေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တဿ-ထိုယသအမျိုးသား၏၊ သဟာယကေ-သူငယ်ချင်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတုပဏ္ဏာသ-၅၄ယောက်သော၊ ဇနေ-လူတို့ကို၊ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇာယ-ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-ရဟန်းပြုစေ၍၊ အရဟတ္တံ-သို့ ပါပေသိ-ရောက်စေတော်မူပြီ။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ လောကေ-၌၊ ဧကသဋ္ဌိယာ-၆၁ပါးသော၊ အရဟန္တသု-ရဟန္တာတို့သည်၊ ဇာတေသု-ဖြစ်ကုန်လသော်၊ ဝုဠဝသော-မိုးလပတ်လုံး နေတော်မူပြီးသည်၊ ဝါ-ဝါကျွတ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုတော်မူပြီး၍၊ ဝါ-လသော်၊ “ဘိက္ခဝေ! စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ စရထ-လည့်လည်ကြလော၊” က္ကတိ-သို့မိန့်တော်မူ၍၊ သဋ္ဌိ-ခြောက်ဆယ်သော၊ ဘိက္ခုတို့ကို၊ ဒိသာသု-အရပ်မျက်နှာတို့သို့၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်တော်မူ၍၊ သယံ-ကိုယ်တော်တိုင်၊ **ဥရုဝေလံ**-ဥရုဝေလတောသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-ကြွတော်မူလသော်၊

ဥရုဝေလံ။ ။ ဥရုသဒ္ဓါ မဟန္တ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ဝေလသဒ္ဓါသည် “မြစ်ကမ်း” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ “ဥရု (မဟတီ)+ဝေလာ ဥရုဝေလာ-ကြီးစွာသောမြစ်ကမ်း (သဲစုသဲပုံကြီးဖြစ်နေကမ်းမျိုး)၊ ဥရုဝေလာတောအရပ်လည်း သဲစုသဲပုံကြီးဖြစ်၍ နေသော ကမ်းနှင့်တူသောကြောင့် “ဥရုဝေလာ”ဟု အမည်ရသည်။ ထို့ကြောင့် “ဥရုဝေလာ ဝိယာတိ ဥရုဝေလာ-ကြီးစွာမြစ်ကမ်းနှင့်တူသော များစွာသော သဲအစု”ဟု ဆက်ပြု။

တစ်နည်း။ ။ ဥရုသဒ္ဓါ သဲကိုဟော၏။ ဝေလာကား အပိုင်းအခြားအနက်ကို ဟော၏။ “ဝေလာယ+အတိက္ကမော ဝေလာ၊ (အတိက္ကမကိုချေ)၊ ဝေလာယ+အာ-ဟဋ္ဌာ+ဥရု ဥရုဝေလာ-စည်းကမ်းကို ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့် ထမ်းဆောင်အပ်သော သဲအစု”ဟုပြု။ ဝေလာနှင့် ဥရုကို ရှေ့နောက်ပြန်။ (ဝိ. ၄-၃, ၂၃၄၊ သာရတ္ထ-၃, ၁၃၂ ပါစိယော-၁၈၅၊ မဟာဘာ-၁, ၆)။

တစ်နည်း။ ။ ဥရုကို မဟန္တအနက်၊ ဝေလာကို တိရအနက်ယူ၍ “ဝေလာ ဝိယာတိ

အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ကပ္ပိသိကဝနသဏ္ဌေ-ဝါပင်ရှိသော တောအုပ်၌၊ ဝါ-ဝါပင် တောအုပ်၌၊ တိံသ-ဥက္ခိတ်သော၊ ဇနေ-လူဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယကုမာ- ရေ-ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိသတိုးသားတို့ကို၊ ဝိနေသိ-ဆုံးမတော်မူပြီ။ တေသု-ထိုဘဒ္ဒဝဂ္ဂိ ညီနောင်ဥက္ခိတ်တို့တွင်၊ သဗ္ဗပစ္ဆိမကော-အလုံးစုံသောသူတို့၏ နောက်ဆုံးဖြစ် သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပန္နော-သည်၊ (အဟောသိ)၊ သဗ္ဗတ္တမော-အလုံးစုံ သောသူတို့ထက် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနာဂါမိ-အနာဂါမ်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ [ဂုဏ်အားဖြင့် “ပစ္ဆိမ ဥတ္တမ” ဟု ဆိုသည်၊ အသက်ကြီး ငယ်အားဖြင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊-မဟာဘာ-၂၊ ၁၆၄။] သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ- ထိုမင်းသားတို့ကို၊ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေနေဝ-ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်ပင်၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-စေပြီး၍၊ ဒိသာသု-တို့သို့၊ ပေသေတွာ-၍၊ သယံ-တိုင်၊ ဥရုဝေလံ- သို့၊ ဂန္ဓာ၊ အဗျဗ္ဗာနိ-အခွဲနှင့်တကွ ၄ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- ၃ခုခွဲဖြစ်ကုန်သော၊ ပါဠိဟာရိယသဟဿာနိ-တန်ခိုးပြာဠိဟာအထောင်တို့ကို၊ (တစ်နည်း) အဗျဗ္ဗာနိ ပါဠိဟာရိယသဟဿာနိ-၃ထောင့် ၅ရာသော တန်ခိုး ပြာဠိဟာတို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ဥရုဝေလကဿပါဒယော-ဥရုဝေလ ကဿပအစရှိကုန်သော၊ သဟဿဇဠိလပရိဝါရေ-တစ်ထောင်သော ရသေ့

ဝေလာ၊ “ဥရု (မဟန္တိ)+ဝေလာ ဥရုဝေလာ-သဲသောင်ကမ်းနှင့် တူသော သဲပုံကြီး” ဟု ပြု။ (ဝိမတိ-၂၊ ၈၃) ။

ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယကုမာရေ။ ။ ဘဒ္ဒါနံ+ဝဂ္ဂေါ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂေါ။ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂေ+ဘဝါ ဘဒ္ဒ- ဝဂ္ဂိယာ-ရုပ်အဆင်းနှင့် စိတ်အားဖြင့် ကောင်းမြတ်သော မင်းသားတို့၏ အုပ်စု၌ အပါအဝင်ဖြစ်ကုန်သောမင်းသားတို့(မဟာဘာ-၁၊ ၇၄)။

တစ်နည်း။ ။ ဘဒ္ဒံ ရူပဉ္စ စိတ္တဉ္စ ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဘဒ္ဒကာ-ရုပ်အဆင်း ကောင်း စိတ်ကောင်းရှိကုန်သော မင်းသားများ၊ ဝဂ္ဂဿ+ဗန္ဓနံ ဝဂ္ဂေါ-အုပ်စုဖွဲ့ခြင်း၊ ဗန္ဓနပုဒ်ချေ၊ ဝဂ္ဂေန စရန္တိတိ ဝဂ္ဂိယာ-အုပ်စုဖွဲ့ခြင်းဖြင့် လှည့်လည်ကုန်သော မင်း သားများ၊ ဘဒ္ဒကာ စ+တေ+ဝဂ္ဂိယာ စာတိ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယာ-ရုပ်အဆင်းကောင်း စိတ် ကောင်းရှိ၍ အုပ်စုဖွဲ့လျက် လှည့်လည်နေထိုင်ကုန်သော မင်းသားများ၊ “ဘဒ္ဒက- ဝဂ္ဂိယ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကကိုချေ(ပါစိယော-၂၁၀)၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယာ စ+တေ+ကုမာရာ စာတိ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယကုမာရာ။

အခြံအရံရှိကုန်သော၊ တေဘာတိကဇဋိလေ-ဥပါးသော ညီနောင်ရသေ့တို့ကို၊
 ဝိနေတွာ-ဆုံးမတော်မူပြီး၍၊ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-စေ၍၊
 ဂယာသီသေ-ဂယာသီသကျောက်ဖျာ၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ အာဒိတ္တ-
 ပရိယာယဒေသနာယ-အာဒိတ္တပရိယာယဒေသနာတော်ဖြင့်၊ (ရာဂစသော မီး
 လောင်အပ်သော ခန္ဓာနှင့်စပ်သော တရားဒေသနာတော်ဖြင့်)၊ အရဟတ္တေ-
 ၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-တည်စေတော်မူ၍၊ တေန-ထိုဘုရားရှင်သည်၊ အရဟန္တ-
 သဟဿေန-ရဟန္တာတစ်ထောင်သည်၊ ပရိဝုတော-ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 “ဗိမ္ဗိသာရရညော-ဗိမ္ဗိသာရမင်းအား၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော၊ ပဋိညံ-ပဋိညာဉ်ကို၊
 ဝါ-ဝန်ခံကတိကို၊ မောစေဿာမိ-လွတ်မြောက်စေအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်
 မူ၍၊ ရာဇဂဟနဂရူပစာရေ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ ဥပစာ၌၊ ဝါ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ အနီး
 ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ လဋ္ဌိဝနယျာနံ-ထန်းတောဥယျာဉ်သို့၊ ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူလသော်၊
 “သတ္တာ-သည်၊ အာဂတော ကိရ-ကြွလာတော်မူသတဲ့၊” ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-
 ကြားရ၍၊ ဒွါဒသနဟုတေဟိ-တစ်သိန်းနှစ်သောင်းကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟ-
 ပတိကေဟိ-ပုဏ္ဏား၊ သူကြွယ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ အာဂတဿ-ရောက်လာ
 သော၊ ရညော-ဗိမ္ဗိသာရမင်းအား၊ မဓုရကထံ-ချိုမြိန်သော တရားစကားတော်
 ကို၊ ကထေန္တော-ဟောတော်မူလျက်၊ ရာဇာနံ-ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို၊ ဧကာဒသဟိ
 နဟုတေဟိ-တစ်သိန်းတစ်သောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊

ဂယာသီသေ။ ။ ဂဇဿ+သီသံ ဂယာသီသံ-ဆင်၏ဥပုဒ်ကင်း၊ [ဂဇ+သီသ၊
 ဇ ကို ယပြု၊ ယ၏ အ-ကို အာဒိဗပြု၊] ဂယာသီသံ ဝိယာတိ ဂယာသီသော-ဆင်ဥပုဒ်
 ကင်းနှင့်တူသော ကျောက်ဖျာ၊ ဤအလို ကျောက်ဖျာကို ရ၏(သံ. ဋ္ဌ-၃၊ ၆၊ သာရတ္ထ-
 ၃၊ ၂၀၈)၊ ဥဒါနံ. ဋ္ဌ-၆၇၅၌ကား “ဂဇဿ+သီသံ ဂယာသီသံ၊ ဂယာသီသံ ဝိယာတိ
 ဂယာသီသံ-ဆင်ဥပုဒ်ကင်းနှင့်တူသော တောင်ထွတ်၊ ဂယာသီသံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဂယာ-
 သီသော-ဆင်ဥပုဒ်ကင်းနှင့်တူသော အထွတ်ရှိသောတောင်”ဟု ပြု၍ ဆင်ဥပုဒ်ကင်းနှင့်
 တူသော အထွတ်ရှိသောတောင်ကို ဂယာသီသဟု ဆိုသည်၊ ယင်းတောင်တစ်နေရာ၌
 ဆင်းဥပုဒ်ကင်းနှင့်တူသော ကျောက်ဖျာတစ်ခုဝယ် ဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူသည်၊
 ထိုကျောက်ဖျာသည် ရဟန်းတစ်ထောင်ဆန့်သည်။ (သံ. ဋ္ဌ-၃၊ ၆၊ ဥဒါနံ. ဋ္ဌ-၆၇၊
 သာရတ္ထ-၃၊ ၂၀၈၊ သံဋီ၊ ၂၈၀၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၄၁၃)

သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-၍၊ ဧကနဟုတံ-တစ်သောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ်ကို၊ သရဏေသု-သရဏဂုံတို့၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-စေ၍၊ ပုန-ဒိဝသေ-နောက်နေ၌၊ ဒေဝရာဇေန-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကေန-သိကြားမင်းသည်၊ မာဏဝကဝဏ္ဏံ-လူလင်ပျို၏အသွင်ကို၊ (လူငယ်အသွင်ကို)၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အဘိတ္ထုတဂုဏော-ချီးမွမ်းအပ်သောဂုဏ်ရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရာဇဂဟနဂရံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်တော်မူ၍၊ ရာဇနိဝေသနေ-မင်းနန်းတော်၌၊ ကတဘတ္တကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းဘုန်းပေးခြင်းကိစ္စရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဠုဝနာရာမံ-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-လက်ခံတော်မူ၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ပင်၊ ဝါသံ-နေတော်မူခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုတော်မူပြီ။ တတ္ထ-ထိုဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်၌၊ နံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားသို့၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ-တို့သည်၊ ဥပသင်္ကမိသု-ကုန်ပြီ။

တတြ-“သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ ဥပသင်္ကမိသု”ဟူသော ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုပုဗ္ဗိကထာ-အစဉ်အတိုင်းဟောအပ်သော စကားတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ အနုပုဗ္ဗန္တယေဝ-ပွင့်တော်မမူသေးမီပင်၊ ရာဇဂဟတော-ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှ၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဥပတိဿဂါမော-ဥပတိဿရွာလည်းကောင်း၊ ကောလိတဂါမော-ကောလိတရွာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-၂ရွာကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂါမာ-ပုဏ္ဏားရွာတို့သည်၊ အဟေသံ-ရှိကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုပုဏ္ဏားရွာတို့တွင်၊ ဥပတိဿဂါမေ-ဥပတိဿရွာ၌၊ သာရိယာ နာမ-သာရိမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏိယာ-ပုဏ္ဏေးမ၌၊ ဂဗ္ဘဿ-ကိုယ်ဝန်၏၊ ပတိဋ္ဌိတဒိဝသေယေဝ-တည်ရာနေ၌ပင်၊ ကောလိတဂါမေ-ကောလိတရွာ၌၊ မောဂ္ဂလိယာ နာမ-မောဂ္ဂလီမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏိယာပိ-၌လည်း၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပတိဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။ ဒွေပိ-၂မျိုးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တာနိ ကုလာနိ-ထို အမျိုးတို့သည်၊ သတ္တမာ-ဂုဆက်မြောက်သော၊ ယာဝ ကုလပရိဝဋ္ဋာ-အမျိုးတို့၏ အစဉ်အဆက်တိုင်အောင်၊ (တစ်နည်း) ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ-ဆွေဂုဆက်မျိုးဂုဆက်တိုင်အောင်၊ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယကာနေဝ-စ၍ သံယောဇဉ်ဖွဲ့

အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယကာနိ။ ။ အာဗဒ္ဓါတိ အာဒိတော ဗဒ္ဓါ(မဟာနိ၊ ဌ-

တတ်၊ ပြန်၍သံယောဇဉ်ဖွဲ့တတ်သော သူငယ်ချင်းတို့၏ အဖြစ်ရှိကုန်သည် သာ၊ ဝါ-အပြန်အလှန် သံယောဇဉ်တွယ်တာတတ်သော သူငယ်ချင်းတို့၏ အဖြစ်ရှိကုန်သည်သာ၊ အဟေသုံ ကိရ-ဖြစ်ကုန်ပြီတဲ့၊ ဒွိန္ဒမ္ဗိ-၂ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တာသံ-ထိုပုဏ္ဏားမတို့အား၊ ဧကဒိဝသမေဝ-တစ်နေ့တည်း၌ ပင်၊ ဂဗ္ဘပရိဟာရ-ကိုယ်ဝန်ကို စောင့်ရှောက်မှုကို၊ ဝါ-ကိုယ်ဝန်၏ အစောင့် အရှောက်ကို၊ အဒိသု-ပေးကုန်ပြီ။ ဥဘောဝိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုပုဏ္ဏားမတို့သည်၊ ဒသမာသစ္စယေန-ဆယ်လလွန်ရာအခါ၌၊ ပုတ္တေ-သားတို့ကို၊ ဝိဇာယိသု-ဖွားမြင်ကုန်ပြီ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ-နာမည်ယူရာနေ့၌၊ (နာမည်မှည့်ရာနေ့၌)၊ သာရိယာ-သာရိမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏိယာ-၏၊ ပုတ္တဿ-သား၏၊ ဝါ-သည်၊ ဥပတိဿဂါမကေ-ဥပတိဿရွာ၌၊ ဇေဋ္ဌကုလဿ-အကြီး အကဲဖြစ်သောအမျိုး၏၊ (ဆွေကြီးမျိုးကြီး၏)၊ ပုတ္တတ္တာ-သား၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပတိဿောတိ-ဥပတိဿဟူသော၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတရ-ဿ-အခြားသော မောဂ္ဂလီပုဏ္ဏားမသား၏၊ ဝါ-သည်၊ ကောလိတဂါမ-

၉၀)”ဟူသော အဖွင့်အရ အာဥသာရသည် အာဒိအနက်၊ ပဋိဗဒ္ဓ၌ ပဋိကား ပုနကြိယာ အနက်တည်း၊ “အာဗဒ္ဓါ စ+တေ+ပဋိဗဒ္ဓါ စာတိ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓါ၊ (ဝိသေသနောဘယ ပဒကမ္မဓာရည်း)၊ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓါ+သဟာယကာ ဧတေသန္တိ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာ-ယကာနိ-စ၍သံယောဇဉ်ဖွဲ့တတ်၊ ပြန်၍ သံယောဇဉ်ဖွဲ့တတ်သော သူငယ်ချင်းတို့၏ အဖြစ်ရှိသော အမျိုးတို့”ဟုပြု၊ သဟာယက၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၊ “အစဉ် အမြဲယှဉ်တွဲဖွဲ့စပ်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့သည်သာ”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ သဟာယ-ကသဒ္ဓါ ပုံလိင်ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအနက်သည် သဒ္ဓတ္ထမဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယ်နက် တည်း။

ဥပတိဿော။ ။ တုဿန္တိ အသ္မိ အတ္တသိဒ္ဓိတောတိ တိဿော၊ [တုဿ+ဏျ၊ ဥကို ဣပြု၊] ပူဇိတော+တိဿော ဥပတိဿော၊ အထ ဝါ “တိဿော”တိ ဝါ “ဖုဿော” တိ ဝါ “ဥပတိဿော”တိ ဝါ ဒဟရကာလေ မာတာပိတုဟိ ယဒိစ္ဆာယ ဂဟိတံ နာမံ။ နောက်နည်းအလို ဝိပြိုဟ်ပြုစရာမလို၊ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ မိဘများက မှည့်ချင်သလို မှည့်ထားသော ယဒိစ္ဆာနာမ်တည်း၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နနာမ် ဟုလည်း ဆို၏။ (ဝိ. ၄-၁, ၉၅၊ ဓာန်ဋီ-၄၃၄)

ကောလိတရွာ၌၊ ဇေဋ္ဌကုလဿ-၏။ ပုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ ကောလိတောတိ-
 ကောလိတဟူသော၊ နာမံ-ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ။ ဥဘောပိ-နှစ်ယောက်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့ သည်၊ ဝုဗ္ဗိ-ကြီးရင့်ခြင်းကို၊
 အန္ဓာယ-စွဲ၍၊ သဗ္ဗသိပ္ပာနံ-အလုံးစုံသော အတတ်ပညာတို့၏။ ပါရိ-တစ်ဖက်
 ကမ်းသို့၊ (အပြီးအဆုံးသို့) အဂမံသု-ရောက်ကုန်ပြီ။ ဥပတိဿမာဏဝဿ-
 ဥပတိဿလုလင်၏။ ကိဠနက္ကာယ-ကစားခြင်းအကျိုးငှာ၊ နဒိ ဝါ-မြစ်သို့သော်
 လည်းကောင်း၊ ဥယျာနံ ဝါ-ဥယျာဉ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂမနကာလေ-
 သွားရာအခါ၌၊ ပဉ္စ-ငါးလီကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏသိဝိကသတာနိ-ရွှေထမ်းစင်တို့၏
 အရာတို့သည်၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စသုဝဏ္ဏသိဝိကသတာနိ-ငါးရာသောရွှေထမ်းစင်
 တို့သည်၊ ပရိဝါရာနိ-အခြံအရံအဖြစ်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ခြံရံခြင်းရှိကုန်သည်၊
 ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ကောလိတမာဏဝဿ-ကောလိတလုလင်၏။ (ကိဠနက္ကာယ-
 ငှာ၊ နဒိ ဝါ-ကောင်း၊ ဥယျာနံ ဝါ-ကောင်း၊ ဂမနကာလေ-၌) ပဉ္စ-ကုန်သော၊
 အာဇေယျယုတ္တရထသတာနိ-အာဇာနည်မြင်းတို့ဖြင့် ကပ်ယှဉ်အပ်သော ရထား
 အရာတို့သည်၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စအာဇေယျယုတ္တရထသတာနိ-အာဇာနည်မြင်း
 ကအပ်သော ရထားငါးရာတို့သည်၊ (ပရိဝါရာနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)။ ဒွေပိ- ၂
 ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ ပဉ္စပဉ္စမာဏဝကသတပရိ-
 ဝါရာ-ငါးရာငါးရာသော လုလင်ငယ်အခြံအရံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။
 စ-ဆက်၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ အနုသံဝစ္ဆရံ-နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း၊ ဂိရုဂ္ဂသမဇ္ဇော နာမ-

ကောလိတော။ ။ ကုလေ ဇာယတီတိ ကောလိတော၊ [ကုလ+ကုတ၊ ကကို
 တပြု။-ဓာန်ဋီ-၄၃၅။] အတ္တနော ဂုဏံ ကုလတိ ပတ္ထရတိတိ ကောလိတော၊ ဒုတိယ-
 သာဝကော ဧဝံနာမကော မရ စ။ [ကုလ+ကုတ၊-မောဂ်-၇၊ ၇၈။]

ပရိဝါရာနိ။ ။ “ပရိ သမန္တတော ဝါရေတိတိ ပရိဝါရော”ဟုပြု၍ ဘာဝပ္ပ-
 ဓာန ဘာဝလောပကြံကာ အခြံအရံ၏အဖြစ်ကိုယူ၊ (တစ်နည်း) ပရိဝါရဏံ ပရိ-
 ဝါရော”ဟုပြု၊ ထိုနောက် ရွှေထမ်းစင်ငါးရာရအောင် “ပရိဝါရော+ဧတေသံ အတ္ထိတိ
 ပရိဝါရာနိ”ဟု ဆက်၊ အံ. ၄-၁၊ ၁၂၂အတိုင်း “ပရိဝါရာ”ဟုရှုလျှင် ပိုကောင်း၏။
 “ပရိဝါရာ-အခြံအရံတို့သည်”ဟု ပေး။

ဂိရုဂ္ဂသမဇ္ဇော။ ။ ဇလံ၊ သာရဘူတာနိ စ ဘေသဇ္ဇာဒိဝတ္ထုနိ ဂိရတိ နိဂ္ဂိရတိ-

တောင်၌ မြတ်သော ပွဲသဘင်မည်သည်။ ဝါ-တောင်ထိပ်ပွဲသဘင်သည်။ အဟောသိ-ရှိပြီ။ ဒိန္နမ္ပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဧကဋ္ဌာနေယေဝ-တစ်နေရာတည်း၌သာလျှင်၊ မဇ္ဇိ-ညောင်စောင်းကို၊ (ပွဲကြည့်စင်(ထိုင်ခုံ)ကို)၊ ဗန္ဓန္တိ-ဖွဲ့စပ်ကုန်၏။ ဝါ-ဆောက်လုပ်ကုန်၏။ ဒွေပိ-၂ယောက်တို့သည်လည်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ နိသီဒိတ္တာ-၍၊ သမဇ္ဇိ-ပွဲသဘင်ကို၊ ပဿန္တာ-ကြည့်ကုန်လသော်၊ ဟသိတဗ္ဗ-ဋ္ဌာနေ-ရယ်ရွှင်ဖွယ်ဌာန၌၊ ဝါ-ဟာသခန်း၌၊ ဟသန္တိ-ရယ်ရွှင်ကုန်၏။ သံဝေဂ-ဋ္ဌာနေ-ကြောက်လန့်ဖွယ်ဌာန၌၊ ဝါ-သဲထိပ်ရင်ဖိုအခန်း၌၊ သံဝေဇန္တိ-ထိတ်လန့်ကုန်၏။ ဒါယံ-ဆုကို၊ [ဒီယတီတိ ဒါယော၊ -ဒီဇီ-၂,၂၅၂] ဒါတုံ-ပေးခြင်းငှာ၊ ယုတ္တဋ္ဌာနေ-သင့်လျော်ရာဌာန၌၊ ဒါယံ-ကို၊ ဒေန္တိ-ပေးကုန်၏။ တေသံ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ ဣမိနာဝ နိယာမေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ဧက-ဒိဝသံ-၌၊ သမဇ္ဇိ-ကို၊ ပဿန္တာနံ-ကြည့်ရှုကုန်လသော်၊ ဝါ-ကုန်စဉ်၊ ဉာဏဿ-ဉာဏ်၏။ ဝါ-သည်၊ ပရိပါကဂတတ္တာ-ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိမဒိဝသေသု ဝိယ-ရှေးနေ့တို့၌ကဲ့သို့၊ ဟသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ-၌၊ ဟာသော ဝါ-ရယ်ရွှင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သံဝေဂဋ္ဌာနေ-၌၊ သံဝေဂေါ ဝါ-ထိတ်လန့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဒါတုံ-ဆုပေးခြင်းငှာ၊ ယုတ္တဋ္ဌာနေ-၌၊ ဒါနံ ဝါ-ဆုပေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ န+အဟောသိ-မရှိတော့ပြီ။ ပန-ဆက်၊ ဒွေပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “ဧတ္ထ-ဤပွဲသဘင်၌၊ (ဤလူတို့၌)၊ ဩလောကေတဗ္ဗ-ကြည့်ထိုက်သော

တိ ဂိရိ၊ သမံ (သမာဂမံ) အဇန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္တာတိ သမဇ္ဇော-အညီအညွတ် သွားရောက်ကြရာပွဲသဘင်၊ [မောဂ်-၅, ၄၉၌ “သမဇ္ဇနံ၊ သမဇန္တိ ဧတ္တာတိ ဝါ သမဇ္ဇော၊ သံ+အဇ+ယ”ဟု ပြု၍ ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ရှိ၏။] အဂ္ဂေါ+သမဇ္ဇော အဂ္ဂသမဇ္ဇော-ကောင်းသော (ကြီးကျယ်စည်ကားသော) ပွဲသဘင်၊ ဂိရိမ္ပိ+ပဝတ္ထော+အဂ္ဂသမဇ္ဇော-တောင်၌ ဖြစ်သော ကောင်းသော (ကြီးကျယ်စည်ကားသော) ပွဲသဘင်၊ (တစ်နည်း) ဂိရိဿ+အဂ္ဂေါ ဂိရဂ္ဂေါ-တောင်၏ ကောင်းမြတ်သောအရပ်၊ ဂိရဂ္ဂေ+ပဝတ္ထော+သမဇ္ဇော-တောင်၏ ကောင်းမြတ်သော အရပ်၌ဖြစ်သော ပွဲသဘင်။ (ပါစိယော-၇၇၊ ပါစိတ်ဘာ-၁, ၂၅၆)

အရာသည်၊ (ကြည့်စရာသည်)။ ကိံ အတ္တိ-အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ ဝဿသတေ-အနှစ်တစ်ရာသည်၊ အပ္ပတ္တေ-မရောက်မီ၊ **အပ္ပဏ္ဏတ္တိကာဘာဝံ**-နာမည်ပညတ်မျှမရှိတော့ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂမိဿန္တိ-ရောက်ကုန်လိမ့်မည်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အမှေဟိ-ငါတို့သည်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ မောက္ခဓမ္မံ-လွတ်မြောက်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်တရားကို၊ [ဗုဒ္ဓန္တိ ဧတ္ထ၊ ဧတေန ဝါ ရာဂါဒီဟိတိ မောက္ခော(ဓာန်ဋီ-၆)၊ မောက္ခော စ+သော+ဓမ္မောတိ မောက္ခဓမ္မော။] ပရိယေသိတုံ-ရှာခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။” ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားကုန်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားကုန်ပြီး၍၊) [ဣတိတစ်လုံးကျေ။] အာရမ္မဏံ-အာရုံကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိသီဒိသု-ထိုင်နေကုန်ပြီ။ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ကောလိတော-သည်၊ ဥပတိဿံ-ကို၊ အာဟ-မေးပြီ၊ (ကိံ)။ “သမ္မ ဥပတိဿ-မိတ်ဆွေဥပတိဿ! တွံ-သည်၊ အညေသု-အခြားကုန်သော၊ ဒိဝသေသု ဝိယ-နေတို့၌ကဲ့သို့၊ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော-ရွှင်လန်း၊ အပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းသည်၊ ဝါ-သိပ်ရွှင်လန်းသည်၊ န အသိ-မဖြစ်၊ ဣဒါနိ-၌၊ အနတ္တမန-ဓာတုကော-မိမိစိတ်မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ ဝါ-ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြသော သဘောမရှိသည်၊ အသိ-၏၊ တေ-သင်သည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ သလ္လ-ကိုတံ-မှတ်သားအပ်သနည်း? (မှတ်ချက်ချအပ်သနည်း)?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။

အပ္ပဏ္ဏတ္တိကာဘာဝံ။ ။ ပညာပိယတိတိ ပဏ္ဏတ္တိ၊ ပညာပေတိတိ ပဏ္ဏတ္တိ (အဘိ. ၄-၁, ၄၂၀)။ ပကာရေန ပဘောဒတော ဝါ ဉာပိယန္တိ ဣမိနာ ဧတ္ထ ဝါ အတ္တာတိ ပဏ္ဏတ္တိ(နေတ္တိ. ၄-၁၆)။ [ပ+ဉာ+ဏာပေ+တိ၊ ပ+ဥပ+တိ၊ ညကို ဣပြု၊-နိတိသုတ္တ-၂၇။] ပဏ္ဏတ္တိ+ယေသံ အတ္တိတိ ပဏ္ဏတ္တိကာ၊ န+ပဏ္ဏတ္တိကာ(သီဘာ-၂, ၁၈၅)။ (တစ်နည်း) နတ္တိ+ပဏ္ဏတ္တိ ယေသန္တိ အပ္ပဏ္ဏတ္တိကာ၊ အပ္ပဏ္ဏတ္တိကာနံ+ဘာဝေါ အပ္ပဏ္ဏတ္တိကာဘာဝေါ-နာမည်ပညတ်မျှ မရှိတော့ကုန်သည်၏အဖြစ်(သီဘာ၃, ၂၁၇)။ ဓမ္မဋီ၌ ဤနည်းအပြင် “ပညတ္ထေ+နိယုတ္တော ပဏ္ဏတ္တိကော-နာမည်ပညတ်၌ ယှဉ်သူ၊ [ပညတ္ထ+ဏိကာ] န+ပဏ္ဏတ္တိကော အပ္ပဏ္ဏတ္တိကော၊ အပ္ပဏ္ဏတ္တိကဿ+ဘာဝေါ အပ္ပဏ္ဏတ္တိကာဘာဝေါ-နာမည်ပညတ်၌ မယှဉ်သူ၏အဖြစ်”ဟု ပြုသေး၏။ ပညတ္ထသဒ္ဒါ နာမပညတ်ကိုမဟောသဖြင့် ရှေ့နည်းလောက် မကောင်းပါ။

“သမ္မ ကောလိတ-မိတ်ဆွေ ကောလိတ! ဧတေသံ-ဤသဘင်သည်တို့ကို၊ ဝေါ-
လောကနေ-ကြည့်ရခြင်း၌၊ သာရော-အနှစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဧတံ-ဤပွဲကြည့်
ခြင်းသည်၊ နိရတ္ထကံ-အကျိုးမရှိ၊ အတ္တနော-မိမိဖို့၊ ဝါ-၏။ မောက္ခဓမ္မ-လွတ်
မြောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ဂဝေသိတုံ-ရှာမှီးခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။”
ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ စိန္တယန္တော-လျက်၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေ
သည်၊ အမှီ-၏။ တံ ပန-သည်ကား၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ အနတ္တမနော-
မိမိစိတ်မရှိသည်၊ ဝါ-ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြခြင်းမရှိသည်၊ အသိ-နည်း? ဣတိ-ဤ
သို့မေးပြီ၊ သောပိ-ထိုကောလိတသည်လည်း၊ တထေဝ-ထို့ဥပတိဿပြော
သည့်အတိုင်းပင်၊ အာဟ-ပြောပြီ။ အထ-၌၊ အဿ-ထိုကောလိတ၏၊ ဝါ-
သည်၊ အတ္တနာ-မိမိနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဧကဇ္ဈာသယတံ-တူသောအလိုဆန္ဒရှိ
သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-စိတ်သဘောထားတူညီပုံကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ဥပတိဿော-
သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဥဘိန္နမ္မိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အမှာကံ-
တို့သည်၊ သုစိန္တိတံ-ကောင်းစွာ ကြံစည်အပ်ပြီ၊ (တစ်နည်း) ဥဘိန္နမ္မိ-သော၊
အမှာကံ-တို့၏၊ သုစိန္တိတံ-ကောင်းသော ကြံစည်ခြင်းတည်း၊ ဝါ-အကြံကောင်း
တည်း၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ မောက္ခဓမ္မ-ကို၊ ဂဝေသန္တေဟိ-ရှာမှီးသူတို့သည်၊
ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ ပဗ္ဗဇာ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ လဒ္ဓါ-ရခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊
ကဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇာမ-ရှင်ရဟန်းပြုကြမည်နည်း?” ဣတိ-ပြီ။

တေန ခေါ ပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ သဗ္ဗယော နာမ-သဗ္ဗယမည်သော၊
ဝါ-သိဉ္စည်းမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗိုဇ်သည်၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ မဟတိယာ-
များစွာသော၊ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ-ပရိဗိုဇ်ပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပဋိဝသတိ-
နေ၏။ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ “တဿ-ထိုသိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်၏၊
သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိဿာမ-ကုန်အံ့” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပဗ္ဗမာဏဝကသတာနိ-
ငါးရာသော လုလင်ငယ်တို့ကို၊ “သိဝိကာယော စ-ထမ်းစင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
ရထေ စ-ရထားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဂစ္ဆထ-ပြန်သွားကြ
လော” ဣတိ-သို့၊ ဥယျောဇေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ဧကာယ-တစ်ခုသော၊ သိဝိ-
ကာယ-ထမ်းစင်ဖြင့်၊ ဧကေန-တစ်ခုသော၊ ရထေန-ဖြင့်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သဗ္ဗယဿ-

သိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်၏။ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိသု-ကုန်ပြီ။ တေသံ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိ
တတို့၏။ ပဗ္ဗဇိတကာလတော-ပရိဗိုဇ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-
စ၍၊ သဉ္စယော-သိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်သည်။ **အတိရေကလာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-**
အလွန်အကဲ ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ ကောင်းမြတ်သော အခြွေရံသို့ ရောက်
သည်။ ဝါ-လာဘ်လာဘ၊ အခြွေအရံ အလွန်ပေါများသည်။ အဟောသိ-ပြီ။
တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်။ ကတိပါဟေနေဝ-အနည်းငယ်သော
ရက်ဖြင့်ပင်၊ သဉ္စယဿ-၏။ သဗ္ဗံ-သော၊ သမယံ-အယူကို၊ ပရိမဒ္ဒိတ္တာ-ထက်
ဝန်းကျင် နင်းချေမွေ့နောက်ပြီး၍၊ “အာစရိယ-ဆရာ! တုမ္မာကံ-သင်တို့၏၊
ဇာနသမယော-သိအပ်သော အယူဝါဒသည်၊ ဧတ္တကောဝ-ဤမျှသာလော?
ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဥတ္တရိမ္မိ-ထိုထက်အလွန်လည်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါသေးသလော?”
ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ။ “ဧတ္တကောဝ-ဤမျှသာတည်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော
အယူဝါဒကို၊ တုမေဟိ-တို့သည်၊ ဉာတံ-သိအပ်ပြီ။” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြော
အပ်သော်၊ စိန္တယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “ဧဝံ သတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ ဣမဿ-

လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော။ ။ အဂ္ဂေါ+လာဘော လာဘဂ္ဂေါ၊ အဂ္ဂေါ+ယသော
ယသဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂေါ စ+ယသဂ္ဂေါ စ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂံ+ပတ္တော
လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော အတိရေကံ+လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော အတိရေကလာဘဂ္ဂ-
ယသဂ္ဂပ္ပတ္တော။ (ဒိ. ဋ္ဌ-၃, ၇၊ သုတ်ပါထေဘာ-၁, ၃၉၉)

တစ်နည်း။ ။ လာဘဿ+အဂ္ဂေါ လာဘဂ္ဂေါ-လာဘ်၏ ကောင်းမြတ်သည်၏
အဖြစ်၊ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၊ ယသဿ+အဂ္ဂေါ ယသဂ္ဂေါ-အခြွေအရံ၏
ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်၊ လာဘဂ္ဂေါ စ+ယသဂ္ဂေါ စ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂ-
ယသဂ္ဂံ+ပတ္တော လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-လာဘ်၏ ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်၊
အခြွေရံ၏ ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ အတိရေကနှင့် ရှေ့နည်း
အတိုင်းတွဲ။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၆၁-၂)

တစ်နည်း။ ။ လာဘေန+အဂ္ဂေါ လာဘဂ္ဂေါ-လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းမြတ်
သည်၏အဖြစ်၊ ယသေန+အဂ္ဂေါ ယသဂ္ဂေါ၊ ထိုနောင် ဒုတိယနည်းအတိုင်း ဆက်တွဲ၍
“လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်၊ အခြွေရံအား
ဖြင့် ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်”ဟုပေး။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၆၁-၂)။

ဤသိဉ္စည်းဆရာ၏။ သန္တိကေ-၌၊ ဗြဟ္မစရိယဝါသော-မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းသည်။ နိရတ္တကော-အကျိုးမရှိ၊ မယံ-တို့သည်။ ယံ မောက္ခဓမ္မ-အကြင်လွတ်မြောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ဂဝေသိတုံ-ရှာခြင်းငှာ၊ နိက္ခန္ဓာ-ထွက်ခဲ့ကုန်ပြီ။ သော-ထိုလွတ်မြောက်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ဣမဿ-ဤ သိဉ္စည်းဆရာ၏။ သန္တိကေ-၌၊ ဥပ္ပါဒေတုံ-ဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ဇမ္ဗူဒီပေါ ခေါ ပန-ဇမ္ဗူဒီပသည်ကား၊ မဟာ-ကျယ်ဝန်း၏။ [ခေါ ပန အနက်မဲ့] ဂါမနိဂမရာဇောနိယော-ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်တော်တို့သို့၊ စရန္တာ-လှည့်လည် ကုန်လသော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ မောက္ခဓမ္မဒေသကံ-လွတ်မြောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်တရားကို ဟောတတ်သော၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ အာစရိယံ-ကို၊ လဘိဿာမ-ရနိုင်ကုန်လိမ့်မည်။” ဣတိ (စိန္တယိသု)။ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ “ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင်အကြင်အရပ်၌၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိကုန် သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ-ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကုန်၏။ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သာကစ္ဆံ-အတူပြောဆိုခြင်းကို၊ ဝါ-ဆွေးနွေးခြင်းကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏။ တေဟိ-ထိုဥပ တိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ ပုဋ္ဌ-မေးအပ်သော၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ (မေးခွန်းကို)၊ အညေ-အခြားကုန်သော ပညာရှိရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ ကထေတုံ-ဖြေဆို ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ တေသံ-ထိုပညာရှိရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပဉ္စ-ကို၊ ဝိ-ဿဇ္ဇန္တိ-ဖြေဆိုနိုင်ကုန်၏။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သကလဇမ္ဗူဒီပံ-အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူဒီပံကို၊ (ဇမ္ဗူဒီပံတစ်ကျွန်းလုံးကို)၊ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ-ပိုင်းခြားကာယူပြီး၍၊ ဝါ-လေ့လာစုံစမ်းပြီး၍၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ သကဋ္ဌာနမေဝ-မိမိတို့၏ အရပ် သို့သာ၊ အာဂန္ဓာ-ပြန်လာ၍၊ “သမ္မ ကောလိတ-မိတ်ဆွေကောလိတ! အမှေ- သု-ငါတို့တွင်၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ အမတံ-သေခြင်းမရှိရာနိဗ္ဗာန် ကို၊ ဝါ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အဓိဂစ္ဆတိ-သိရ၏။ သော-ထိုသူသည်၊ ဣတရဿ- အခြားသူအား၊ အာရောစေတု-ပြောလော၊ ဝါ-ပြောစတမ်း။” ဣတိ-သို့၊ ကတိကံ-ကတိကဝတ်ကို၊ အကံသု-ကုန်ပြီ။ [ကတေန+နိဗ္ဗတ္တံ ကတိကံ-တမင်လာ ပြုခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သောဝတ်၊ ဝါ-အချင်းချင်း သဘောတူညီမှု ပြုခြင်း(သိဘာ-

၁, ၇၂)။ ကရဏံ ကတံ၊ ကတေန+ပဝတ္တံ ကတိကံ(ပါစိယော-၁၄၄)။

ဧဝံ-ဤသို့၊ တေသု-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်။ ကတိကံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိဟရန္တေသု-နေကုန်လသော်၊ သတ္တာ-သည်၊ ဝုတ္တာနုက္ကမေန-ဆို အပ်ခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ ပတွာ-ရောက်တော်မူ၍၊ ဝေဠု-ဝနံ-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အလှူခံတော်မူပြီး၍၊ ဝေဠုဝနေ-၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဗဟုဇန-ဟိတာယ-များစွာသောလူအပေါင်း၏ စီးပွားအလို့ငှာ၊ စာရိကံ-ခရီးရှည်လှည့် လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ စရထ-လှည့်လည်ကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော် မူ၍၊ ရတနတ္ထယဂုဏပကာသနတ္ထံ-ရတနာဥပါးအပေါင်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥယျောဇိတာနံ-စေလွှတ်အပ်ကုန်သော၊ ဧကသဋ္ဌိ-ယာ-၆၁ပါးသော၊ အရဟန္တာနံ-ရဟန္တာတို့၏၊ အန္တရေ-အတွင်း၌၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ- ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းတို့၏၊ အဗ္ဘန္တရေ-အတွင်း၌ဖြစ်သော၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ- တို့တွင်၊ အဗ္ဘန္တရေ-တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သော၊ အဿဇိတ္တေရေ-အဿဇိ ထေရ်သည်၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ပတ္တစိဝရံ-သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ။ တသ္မိံ သမယေ- ထိုအခါ၌၊ ဥပတိဿပရိဗ္ဗာဇကောပိ-ဥပတိဿပရိဗ္ဗိသသည်လည်း၊ ပါတောဝ- ပင်၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းဘုန်းပေးခြင်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမံ- ပရိဗ္ဗိကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားလသော်၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ စိန္တေသိ- ပြီ၊ (ကိ)။ “မယာ-သည်၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ပဗ္ဗဇိတော နာမ-ရှင်၊ ရဟန်းမည် သည်ကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗောယေဝ-ရှေး၌မမြင်အပ်သည်သာ၊ ဝါ-မမြင်ဖူးသည်သာ၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ လောကေ-လောက၌၊ အရဟန္တော ဝါ-ရဟန္တာတို့ သည်သော်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-အရဟတ္တမဂ်သို့၊ သမာပန္နာ ဝါ- ရောက်သူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-ထိုသူတို့ တွင်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အညတရေ-တစ်ပါးအပါအဝင်တည်း၊ အဟံ- သည်၊ ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ‘အာဝုသော-ငါ့ရှင်! တွံ-

သည်။ ကံ-အဘယ်သူ့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်မှန်း၍၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ဝါ-ရဟန်းပြုခဲ့သည်။ အသိ-ဖြစ်ပါသနည်း? တေ-သင်၏။ သတ္တာ-ဆရာသည်။ ကော ဝါ-အဘယ်သူပါနည်း? တွံ-သည်။ ကဿ ဝါ-အဘယ်သူ၏လည်း။ ဓမ္မံ-ကို၊ ရောစေသိ-နှစ်သက်ပါသနည်း? 'ဣတိ-သို့၊ ယန္တုန ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍ မေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ။' ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီ။ အထ-၌၊ အဿ-ထို ဥပတိဿပရိဗိုဇ်၏။ ဧတံ-ဤအကြံသည်။ အဟောသိ-ဖြစ်ပြန်ပြီ။ (ကိ)။ “ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိတုံ-မေးခြင်းငှာ၊ အ-ကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ အန္တရဃရံ-ရွာတွင်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ)၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရတိ-လှည့်လည်နေသေး၏။ အဟံ-သည်။ ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ [အနုပန္နေယျံ၌စပ်] ဝါ-၏။ [ပိဋိတော ပိဋိတော၌စပ်] ပိဋိတော ပိဋိတော-နောက်၌ နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က နောက်က၊ ယန္တုန အနုပန္နေယျ-အကယ်၍ လိုက်သွားရပါမူကား ကောင်းလေစွ။ (ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့် နည်း?) (ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤနောက်က လိုက်ခြင်းသည်။) အတ္ထိကေဟိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးဖြင့် အလိုရှိသူတို့သည်၊ ဥပညာတံ-သိလည်းသိအပ်၊ ကပ်လည်းကပ် ရောက်အပ်သော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းကြောင်းတည်း။ ဝါ-လမ်းရိုးစဉ်လာ ဓမ္မတာတည်း။ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း။) (တစ်နည်း) အတ္ထိကေဟိ-အမတ ဖြင့် အလိုရှိသော ငါတို့သည်၊ ဥပညာတံ-မရဏရှိလျှင် အမတလည်း ရှိထိုက် ၏ဟု အနုမာနဉာဏ်ဖြင့်သာ ကပ်၍ သိအပ်၊ မှန်းဆအပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊ မဂ္ဂံ (မဂ္ဂန္တော)-ရှာမှီးလျက်၊ အဟံ-သည်။ ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဝါ-၏။ ပိဋိတော ပိဋိ-တော-၌၊ ဝါ-က၊ ယန္တုန အနုပန္နေယျ-စွ။' ဣတိ-သို့အကြံဖြစ်ပြီ။ သော-ထို ဥပတိဿပရိဗိုဇ်သည်၊ လဒ္ဓပိဏ္ဍပါတံ-ရအပ်သော ဆွမ်းရှိသော၊ ဝါ-ရှိသည်

ဥပညာတံ မဂ္ဂံ ။ ။ ရှေ့နည်းအလို “ဥပညာတော မဂ္ဂေါ”ဟု ဆိုလိုလျက် ပုံလိင်မှ နပုံလိင်သော ပြန်နေသော လိင်ဝိပလ္လာသ၊ လိင်အနက်၌ ပထမာတည်း။ နောက်နည်းအလို ဥပညာတံသည် ကံ၊ မဂ္ဂံသည် အန္တပစ္စယန္တတည်း။ ပါစိယော-၂၁၄-၅၌ ရှေ့နည်းကို “မဂ္ဂံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လမ်းကို၊ ဥပညာတံ-ကပ်၍ သိအပ်၏” ဟုလည်းကောင်း နောက်နည်းကို “ဥပညာတံ-မဂ္ဂံဖိုလ်ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ဖြင့် ကပ် ၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊ မဂ္ဂံ (မဂ္ဂန္တော)”ဟုလည်းကောင်း ပေးစေသည်။

ဖြစ်၍၊ အညတရံ-တစ်ခုသော၊ ဩကာသံ-အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တံ-ကြွနေသော၊
ထေရံ-အဿဇိထေရ်ကို၊ ဒိသ္မာ-ကြည့်၍၊ ဝါ-သော်၊ အဿ-ထိုအဿဇိထေရ်
၏၊ နိသီဒိတုကာမတံ-ထိုင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ စ-
သိ၍သာလျှင်၊ (သိလျှင်သိခြင်း)၊ [စသဒ္ဓါ အဝဓာရဏအနက်ကြို] အတ္တနော-
၏၊ **ပရိဗ္ဗာဇကပိဌကံ**-ပရိဗိုဇ်တို့၏ ပရိက္ခရာအသုံးအဆောင်ဖြစ်သော အင်း
ပျဉ်ငယ် (ထိုင်ခုံငယ်)ကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်း၍၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ သော-ထိုဥပ
တိဿပရိဗိုဇ်သည်၊ အဿ-ထိုအဿဇိထေရ်၏၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေပိ-
ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ၏ အဆုံး၌လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ကုဏ္ဍိကာယ-
ရေကယား၌၊ ဝါ-မှ၊ [ကံ ဥဒကံ ဥဒေတိ ပသဝေတိ၊ ရက္ခတိတိ ဝါ ကုဏ္ဍိကာ၊ က+
ဥဒိ+ဏ္ဍ၊ -သီဋိသစ်-၁၊ ၁၉၄။] ဥဒကံ-ရေကို၊ အဒါသိ-လှူပြီ။

ဧဝံ-သို့လျှင်၊ အာစရိယဝတ္တံ-ဆရာ၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်ကို၊ ကတွာ-
ပြုပြီး၍၊ ကတဘတ္တကိစ္စေန-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စရှိသော၊
ထေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ မဓရပဋိသန္တာရံ-ချိုသာသော ကောကွတ်ပျူငှာ နှုတ်
ဆက်စကားကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကံ) “အာဝုသော! တေ-
သင်၏၊ ဣန္ဒြိယာနိ-ဣန္ဒြေတို့သည်၊ ဝိပုသန္နာနိ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်ကုန်၏၊
ဆဝိဝဏ္ဏော-အရေ၏ အဆင်းသည်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်၏၊
ပရိယောဒါတော-ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ ဣတိ-ဤသို့
ပြောပြီး၍)၊ [နောက်မှာ “ပုစ္ဆိ”ဟု ရှိသဖြင့် ဤနေရာ၌ ဣတိကျေကြံ၊ သို့မဟုတ်

ပရိဗ္ဗာဇကပိဌကံ။ ။ ပရိဗိုဇ်တို့သည် သွားလေရာအရပ်သို့ ထမ်းပိုး၊ အင်းပျဉ်
ငယ်၊ သုံးချောင်းထောက်ခွေးချေ၊ ဒေါင်းမြီးစီး၊ မြေသပိတ်၊ အိတ်ငယ်၊ ရေကယား
စသော ပရိက္ခရာအသုံးအဆောင်များကို ယူသွားလေ့ရှိကြ၏၊ ပိဌကသည် ပရိဗိုဇ်တို့၏
ပရိက္ခရာအသုံးအဆောင်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်(ဒီ. ၄-၁၊ ၄၂)။ “ပိဌတိ ဝိသမဒုက္ခံ
ဟိံသတိတိ ပိဌံ(ပါစိယော-၂၈)၊ ခုဒ္ဒကံ+ပိဌံ ပိဌကံ(သီဋိသစ်-၁၊ ၁၉၅)။ “ပရိဗ္ဗာ-
ဇကဿ+ပရိက္ခာရာ ပရိဗ္ဗာဇကော၊ (ပရိက္ခာရပုဒ်ချေ)၊ ပရိဗ္ဗာဇကော စ+သော+
ပိဌကံ စာတိ ပရိဗ္ဗာဇကပိဌကံ-ပရိဗိုဇ်တို့၏ ပရိက္ခရာအသုံးအဆောင်ဖြစ်သော
အင်းပျဉ်ငယ်၊ (တစ်နည်း) ပရိဗ္ဗာဇကနံ+ဣဒံ ပရိဗ္ဗာဇကံ၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ စ+တံ+ပိဌကံ
စာတိ ပရိဗ္ဗာဇကပိဌကံ-ပရိဗိုဇ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ထိုင်ခုံငယ်”ဟု ကြံ။

“ရောစေသီတိ”မှ ကုတိကို ဒီပကနည်းဖြင့် ယူပေး၊ ထိုကုတိကို တန္တနည်း သိလေသနည်းအရ ၂ခါပေးသည်။] အာဝုသော! တွံ-သည်၊ ကံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတော-ခဲ့သည်၊ အသိ-နည်း? ကော ဝါ-သည်လည်း၊ တေ-၏၊ သတ္တာ-နည်း? တွံ-သည်၊ ကဿ ဝါ-၏မူလည်း၊ ဓမ္မ-ကို၊ ရောစေသိ-နည်း? ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ထေရော-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကာ နာမ-ဤပရိပိုဇ်တို့ မည်သည်၊ သာသနဿ-သာသနာတော်၏၊ ပဋိပက္ခဘူတာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣမဿ သာသနဿ-ဤသာသနာတော်၏၊ (တစ်နည်း) ဣမဿ-ဤသူ့ကို၊ သာသနဿ-၏၊ [ဣမဿသည် ကာရိတ်ကံတည်း၊ “ဣမဿ-ဤသူအား”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ သမ္ပဒါနံသောပုဒ်မရှိသဖြင့် မကောင်းပါ။] ဂမ္ဘီရတံ-နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေဿာမိ-မြင်စေအံ့၊ ဝါ-ပြအံ့” ကုတိ-ကြံပြီ။ အတ္တနော-၏၊ နဝကဘာဝံ-ရဟန်းသစ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-သီတင်းငယ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ)။ အာဟ-မိန့်ပြီ၊ (ကိ)။ “အာဝုသော! အဟံ-သည်၊ နဝေါ-ရဟန်းသစ်ပါတည်း၊ ဝါ-သီတင်းငယ်ပါတည်း၊ အစိရပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီးသောငါ၏ ကြာမြင့်သော ကာလမရှိသေးပါ၊ ဝါ-ရဟန်းဖြစ်ပြီးသည်မှာ မကြာသေးပါ၊ အခုနာ-ယခုမှ၊ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ-ဤတရားသဖြင့် ဆုံးမရာ သာသနာတော်သို့၊ အာဂတော-ရောက်လာပါ၏။ အဟံ-ငါသည်၊ ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ဟောခြင်းငှာ၊ န တာဝ သက္ခိဿာမိ-စွမ်းနိုင်လိမ့်ဥးမည် မဟုတ်ပါ” ကုတိ-ပြီ။ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ “အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဥပ-တိဿော နာမ-ဥပတိဿမည်သူပါတည်း၊ တွံ-အရှင်ဘုရားသည်၊ ယထာ-သတ္တိယာ-သတ္တိအားလျော်သဖြင့်၊ ဝါ-အစွမ်းရှိသလောက်၊ အပ္ပံ ဝါ-အနည်းငယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗဟံ ဝါ-အများကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝဒ-ဟောတော်မူပါ၊ ဧတံ-ဤတရားကို၊ နယသတေန-နည်းပေါင်းအရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသော နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နယသဟဿေန-နည်းပေါင်းအထောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ မယံ-၏၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း” ကုတိ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ “အပ္ပံ ဝါ ၊ပေ၊ ဗဟု”န္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-

လျှောက်ပြီ။

**အပွဲ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဘာသဿု၊ အတ္ထိယေဝ မေ ဗြူဟိ၊
အတ္ထေနေဝ မေ အတ္ထော၊ ကိံ ကာဟသိ ဗျူနံ ဗဟုံ။**

အပွဲ ဝါ-အနည်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗဟုံ ဝါ-အများကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘာသဿု-ဟောပါလော၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ အတ္ထိယေဝ-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ၊ ဗြူဟိ-ဟောပါလော၊ မေ-အား၊ အတ္ထေနေဝ-အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်သာ၊ အတ္ထော-အလိုရှိပါ၏။ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ဗျူနံ-သဒ္ဒါသည်၊ ဝါ-စကားလုံးသည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကာဟသိ-ပြုလိမ့်မည်နည်း၊ (တစ်နည်း) ဗဟုံ-သော၊ ဗျူနံ-ကို၊ (ဝတ္ထု-ဟောနေ၍) ကိံ ကာဟသိ-အဘယ်သို့ ပြုလိမ့်မည်နည်း။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ထေရော-သည်၊ “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”တိ-“ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”ဟူသော၊ ဝါ-“ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”အစအပိုင်းအခြားရှိသော၊ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ပဌမ-ပဒဒွယမေဝ-ပဌမ ပါဒအပေါင်းကိုသာလျှင်၊ သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ သဟဿ-နယပဋိမဏ္ဍိတေ-နည်းတစ်ထောင်ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သောတာ-

ကာဟသိ။ ။ ပထမနည်းအလို ကာဟသိ၏ ကတ္တားမှာ “ဗျူနံ” ဖြစ်သောကြောင့် ကရဓာတ်၊ ဩ ပစ္စည်း၊ ပဌမပုရိသသတိဝိဘတ်၊ ကရကို ကာဟပြု၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် တိကို သိပြု။ ဒုတိယနည်းအလို ဗျူနံ၏ စပ်ပုဒ်ကို “ဝတ္တာ” ဟု ထည့်၍ ကာဟသိ၏ ကတ္တားကို “တံ” ဟု ထည့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် မဇ္ဈိမပုရိသသသိဝိဘတ်တည်း။ [ကိံ ကာဟသိတိ ကိံ ကာဟတိ၊ ကိံ ကရေတိ။ ကိံ ကရေသိတိ ဝါ ဗျူနံ ဝတ္တာတိ အတ္ထော၊-ဝဇီရ-၄၁၅။]

“ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”တိ။ ။ အနက်၂မျိုးတွင် ရှေ့နည်းအလို ဣတိသဒ္ဒါပဒတ္ထဝိပလ္လာသနိပါတ်တည်း၊ ဧကဒေသုပစာရ၊ ဥပလက္ခဏနည်းအရ “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ”ဟူသော ပဌမပါဒတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြင့် ထိုဂါထာတစ်ပုဒ်လုံးကို မှတ်၍ ဆိုထားသည်၊ နောက်နည်းအလို ဣတိသဒ္ဒါ အာဒိအနက်၊ အာဒိလည်း မရိယာဒ (အပိုင်းအခြား)အနက်တည်း။

ပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-တည်ပြီ၊ ဣတရံ-အခြားသော၊ ပဒဒ္ဒယံ-၂ပါဒအပေါင်းကို၊ သောတာပန္နကာလေ-သောတာပန်ဖြစ်ရာအခါ၌၊ နိဋ္ဌာပေသိ-ပြီးဆုံးစေပြီ။ သော-ထိုဥပတိဿပရိဗိုဇ်သည်၊ သောတာပန္နော-သည်၊ ဟုတွာ၊ ဥပရိ-ဝိသေသေ-အထက်မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို၊ အပ္ပဝတ္တန္တေ-မဖြစ်စေနိုင်လသော်၊ “ဧတ္ထ-ဤအထက်မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မဖြစ်စေနိုင်ရာ၌၊ ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-ရှိလိမ့်မည်၊” ဣတိ၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ထေရံ-ကို၊ အာဟ-မေးလျှောက်ပြီ၊ (ကိံ)၊ “ဘန္တေ! ဥပရိ-အထက်၌၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ မာ ဝဗ္ဗယိတ္ထ-မတိုးပွားပါစေကုန်နှင့်၊ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်သာ၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ သတ္တာ-ဆရာဘုရားသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝသတိ-နေတော်မူပါသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ။ “အာဝုသော! ဝေဠုဝနေ-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌၊ (ဝသတိ-တော်မူ၏။)” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ။ “ဘန္တေ! တေန ဟိ-လျှင်၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ ယာထ-ကြွတော်မူပါကုန်၊ မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ သဟာယကော-သူငယ်ချင်းသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ အမေဟိ-တို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ “အမေသု-ငါတို့တွင်၊ ယော-သည်၊ အမတံ-သေခြင်းမရှိရာနိဗ္ဗာန်ကို၊ ဝါ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အဓိဂစ္ဆတိ-သိရ၏၊ သော-ထိုသူသည်၊ ဣတရဿ-အခြားသူအား၊ အာရောစေတု-ပြောလော၊ ဝါ-ပြောစတမ်း၊” ဣတိ-သို့၊ ကတိကာ စ-ကတိကဝတ်ကိုလည်း၊ ကတာ-ပြုအပ်ပါပြီ။ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ တံ ပဋိညံ-ထိုပဋိညာဉ်ကို၊ ဝါ-ထိုဝန်ခံကတိကို၊ မောစေတွာ-လွှတ်စေ၍၊ သဟာယကံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဂတမဂ္ဂေနေဝ-ကြွသောလမ်းဖြင့်ပင်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂမိဿာမိ-လာခဲ့ပါမည်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-(လက်၊ ခြေ၊ နဖူး၊ တတောင်၊ ဒူးဟူသော) ၅ပါးသော အင်္ဂါတို့ဖြင့် ရှေးရှုတည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-တည်ခြင်း၅ပါးဖြင့်၊ ထေရဿ-၏၊ ပါဒေသု-ခြေတို့၌၊ နိပတိတွာ-ပျပ်ဝပ်၍၊ တိက္ခတ္တံ-

ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန။ ။ အဘိမုခံ+ဋ္ဌိတော ပတိဋ္ဌိတော၊ ပဉ္စဟိ+ပတိဋ္ဌိတော ပဉ္စပတိဋ္ဌိတော၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဖြစ်ရန် လက်ဝါးပြင်၂ဖက်၊ ခြေ၂ဖက်၊ နဖူး၊ တတောင်၂ဖက်၊ ဒူး၂ဖက်အားဖြင့် ကိုယ်အင်္ဂါ၅ပါးတို့ကို တည်ရာကြမ်းပြင်စသည်၌ ထိနေ

၃ကြိမ်၊ ပဒက္ခိဏံ-အရိုအသေကို၊ ကတွာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမာဘိမုခေါ-ပရိဗ္ဗိဇ်အာရာမ်သို့ ရှေးရှုလျက်၊ အဂမာ-သိ-သွားပြီ။

အထ ခေါ-၌၊ ကောလိတပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ တံ-ထိုဥပတိဿကို၊ ဒုရ-တောဝ-အဝေး၌ပင်၊ ဝါ-ကပင်၊ အာဂ္ဂန္တိ-လာနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ မယျံ-၏။ သဟာယကဿ-၏။ မုခဝဏ္ဏော-မျက်နှာ၏အဆင်းသည်၊ အည-ဒိဝသေသု ဝိယ-အခြားသော နေ့တို့၌ကဲ့သို့၊ န-မဟုတ်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ တေန-ထိုဥပတိဿသည်၊ အမတံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အဓိဂတံ-ရအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့မှတ်ထင်၍၊ အမတာဓိဂမံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားရခြင်းကို၊ ဝါ-ရအပ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ။ သောပိ-ထိုဥပတိဿသည်လည်း၊ အဿ-ထိုကောလိတအား၊ “အာဝုသော၊ အာမ-အိမ်း၊ အမတံ-ကို၊ အဓိဂတံ-ရအပ်ပြီ” ဣတိ-သို့၊ ပဋိဇာနိတွာ-ဝန်ခံ၍၊ တမေဝ ဂါထံ-ထိုဂါထာကိုပင်၊ အဘာသိ-ရွတ်ပြပြီ။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ကောလိတော-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ အာဟ-မေးပြီ၊ (ကိ)။ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ၊ အမှာကံ-တို့၏၊ သတ္တာ-သည်၊ ကုဟိံ-၌၊ ဝသတိ ကိရ-နေတော်မူသတဲနည်း?” ဣတိ-မေးပြီ ။ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ၊ ဝေဠုဝနေ-၌၊

အောင် ဝပ်ချရသည်၊ ဤသို့ထိရသောကြောင့် “ထိခြင်းငါးပါး”ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏။ ဆရာတို့ကား ပတိဋ္ဌိတသဒ္ဓါ တည်ခြင်းကိုသာ ဟောသောကြောင့် “တည်ခြင်း၅ပါး” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို နှစ်သက်တော်မူ၏။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၁၈၊ သီဘာ-၂၊ ၂၅၄)

ဝိလံဋီ-၂၊ ၃၆၈။ ။ ထို၌ “လက်ကန်တော့တင်ခြင်း၊ လက်အုပ်ချီခြင်း၊ လက်၂ ဖက်ဖြင့် ခြေကိုဆုပ်နယ်ခြင်း၊ မေတ္တာစိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၊ အလေးပြုခြင်း”ဟူသော ၅ပါးကို “ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ”ဟု ဆို၏။ ဤနေရာ၌ ထို၅ပါးကို မလိုအပ်ဟု သီဇီသစ်ဆို၏။

ပဋိသံဝံ-၃၄၉။ ။ ထို၌ “ပုဆစ် ၂ဖက်၊ လက်၂ဖက်၊ နဖူး”တို့ကို “ပဉ္စပတိ-ဋ္ဌိတ”ဟု ဆို၏။

ထောမ။ ။ ထို၌ကား “ခြေ၊ လက်၊ ပုဆစ်၊ ရင်၊ ဥဒေါင်း၊ မျက်လုံး၊ နှုတ် (စကား)، စိတ်”ဟု ပဏာမ(ရိုခိုးခြင်း)အင်္ဂါ ၈မျိုးကို ဆို၏။

(ဝသတိ) ကိရ-သတဲ၊ ဧဝံ-သို့၊ နော-ငါတို့၏၊ အာစရိယေန-ဆရာဖြစ်သော၊ အဿဇိတ္ထေရေန-သည်၊ ကထိတံ-မိန့်အပ်ပြီ။ “ဣတိ-ပြောပြီ။ “သမ္မ! တေန ဟိ-လျှင်၊ အာယာမ-လာသွားကြစို့၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဿိဿာမ-ဖူးချေကြစို့။” ဣတိ-ပြောပြီ။ စ-ဆက်ဦးအံ့၊ [နောက်၌ တသ္မာရိသောကြောင့် စကို ကာရဏ အနက်ယူ၍ “စ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်”ဟု တစ်နည်းကြုံ၊ ဧသ(ဧသော) သာရိ-ပုတ္တတ္ထေရော နာမ-ဤသာရိပုတ္တထေရ်မည်သည်၊ သဒါဝိ-အခါခပ်သိမ်းလည်း၊ အာစရိယပူဇကောဝ-ဆရာကို ပူဇော်တတ်သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဟာ-ယံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သမ္မ! အမှေဟိ-တို့သည်၊ အဓိဂတံ-သိအပ်၊ ရအပ်ပြီးသော၊ အမတံ-ကို၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယဿ-ဆရာဖြစ်သော၊ သဗ္ဗယပရိဗ္ဗာဇကဿာပိ-သိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်အားလည်း၊ ကထေဿာမ-ပြောကြ စို့၊ ဗုဇ္ဈမာနော-သိနိုင်လသော်၊ ဝါ-သိနိုင်လျှင်၊ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ-ထိုးထွင်း၍ သိ လိမ့်မည်၊ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော-ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်လသော်၊ ဝါ-မသိနိုင်လျှင်၊ အမှာ-ကံ-ငါတို့ကို၊ သဒ္ဓဟိတ္တာ-ယုံကြည်၍၊ သတ္ထု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကံ-အထံ သို့၊ ဂမိဿတိ-လိုက်လာလိမ့်မည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ-မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်လိမ့်မည်။” ဣတိ-ပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဒွေဝိ-၂ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ သဗ္ဗယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အဂမံသု-သွား ကုန်ပြီ။

သဗ္ဗယော-သည်၊ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့ကို၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်၍ သာလျှင်၊ (မြင်မြင်ချင်း)၊ “တာတာ-အမောင်တို့! ဝေါ-သင်တို့သည်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ အမတမဂ္ဂဒေသကော-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက် ကြောင်းလမ်းကို ဟောပြနိုင်သူကို၊ လဒ္ဓေါ ကိံ-ရအပ်ပြီလော?” ဣတိ ပုစ္ဆိ။ “အာစရိယ-ဆရာ! အာမ-မှန်ပါ၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပါပြီ၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥပ္ပန္နော-ပွင့်တော်မူပါပြီ၊ ဓမ္မော-တရားတော်သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ သံယော-အရိယာသံယာတော်သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ တုမှေ-သင်တို့သည်၊ တုစ္ဆေ-အချည်းနှီးဖြစ်သော၊ အသာရေ-အနှစ်မရှိသောတရား၌၊

ဝိစရထ-လှည့်လည်နေထိုင်ကုန်၏။ တသွာ-ကြောင့်၊ ဧထ-ကြွပါကုန်လော၊ သတ္တု-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿာမ-သွားကြစို့။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “တုမေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြပါ။ အဟံ-သည်၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ။ (မလိုက်နိုင်ပါ)။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်ပါနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ။ “အဟံ-သည်၊ မဟာဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ အာစရိယော-သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိစရိ-လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့ပြီ၊ ဝိစရန္တဿ-ဆရာအဖြစ်ဖြင့် လှည့်လည်နေထိုင်သော၊ မေ-၏။ အန္တေဝါသိကဝါသော-အနီးနေတပည့်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းသည်၊ စာဋိယာ-ရေလျောင်အိုးကြီး၏၊ ဥဒ္ဓနဘာဝပ္ပတ္တိံ ဝိယ-ရေငင်ပုန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကဲ့သို့၊ [ဥဒကံ အဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ ဥဒ္ဓန္နံ၊ [ဥဒက+အစိ+ယု-ဇာ-၄-၄၄၁၊] ဥဒ္ဓနဿ+ဘာဝေါ ဥဒ္ဓနဘာဝေါ၊ ဥဒ္ဓနဘာဝံ+ပတ္တိံ ဥဒ္ဓနဘာဝပ္ပတ္တိံ၊] ဟောတိ-၏။ အဟံ-သည်၊ အန္တေဝါသိကဝါသံ-အနီးနေတပည့်၏အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းဖြင့်၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “အာစရိယ! ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုပါကုန်နှင့်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “တာတာ-အမောင်တို့! ဟောတု-ရှိပါစေ၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြပါ။ အဟံ-သည်၊ န သက္ခိဿာမိ” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “အာစရိယ! လောကေ-၌၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ဥပ္ပန္နကာလတော-ပွင့်တော်မူရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ မဟာဇနော-သည်၊ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထော-နံသာ၊ ပန်းစသည်ရှိတို့ လက်၌ ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တမေဝ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကိုသာ၊ ပူဇေသတိ-ပူဇော်လိမ့်မည်၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုမြတ်စွာဘုရားထံသို့သာ၊ ဂမိဿာမ-သွားကြတော့မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကိံ-အဘယ်သို့၊ ကရိဿထ-ပြုကုန်လိမ့်မည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ “တာတာ-အမောင်တို့! ကုမသ္မိံ လောကေ-ဤလောက၌၊ ဒန္ဓာ-လှူပြန်လှူအတို့သည်၊ ဗဟူ ကိံ န ခေါ-များကုန်သလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိသူတို့သည်၊ (ဗဟူ ကိံ န ခေါ-လော?)” ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “အာစရိယ! ဒန္ဓာ-တို့သည်၊ ဗဟူ-များပါကုန်၏။ ပဏ္ဍိတာ စ နာမ-ပညာရှိသူတို့မည်သည်ကား၊ ကတိပယာ ဧဝ-အနည်းငယ်တို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။

“တာတာ-တို့! တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ ပဏ္ဍိတဿ-ပညာရှိသော၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-ရဟန်းဂေါတမ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿန္တိ-သွားကုန်လိမ့်မည်၊ ဒန္တာ-တို့သည်၊ ဒန္တဿ-ပညာနံ့သော၊ မမ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂမိဿန္တိ-လာကြလိမ့်မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊ အဟံ-သည်၊ န ဂမိဿာမိ-မလိုက်နိုင်” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ “အာစရိယ! တုမေ-တို့သည်၊ ပညာယိ-ဿထ-ထင်ရှားကုန်လိမ့်မည်၊ (နောင်မှ ရှင်းသွားကုန်လိမ့်မည်)” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပဏ္ဍိမံသု-ဖဲသွားကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တေသု-သွားကုန်လသော်၊ သဗ္ဗယဿ-၏၊ ပရိသာ-ပရိသတ်သည်၊ ဘိဇ္ဇိ-ကွဲပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊ အာရာမော-အာရာမံသည်၊ တုစ္ဆော-အချည်းနီးသည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ သော-ထိုသိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်သည်၊ တုစ္ဆံ-အချည်းနီးသော၊ အာရာမံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ ဥက္ကံ-ပူသော၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ ဆဉ္စေသိ-စွန့်ပြီ၊ ဝါ-အန်ပြီ။ တေဟိ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဂစ္ဆန္တေသု-သွားကုန်သော၊ ပဉ္စသု-ငါးလီကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကသတေသုပိ-ပရိဗိုဇ်အရာတို့တွင်လည်း၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စသု ပရိဗ္ဗာဇကသတေသုပိ-ငါးရာသောပရိဗိုဇ်တို့တွင်လည်း၊ အမုတေယျသတာနိ-အခွဲအားဖြင့် သုံးလီကုန်သော ပရိဗိုဇ်အရာတို့သည်၊ ဝါ-၂၅၀ သော ပရိဗိုဇ်တို့သည်၊ သဗ္ဗယဿ-အလို့ငှာ၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗယဿ-၏၊ (သန္တိကံ-အထံသို့)၊ နိဝတ္တိသု-ပြန်လှည့်ကုန်ပြီ။ အထ ခေါ-၌၊ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အန္တေဝါသိကေဟိ-အနီးနေတပည့် ဖြစ်ကုန်သော၊ အမုတေယျဟိ-အခွဲအားဖြင့် သုံးလီကုန်သော၊ ဝါ-နှစ်ခုခွဲဖြစ်ကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ-ပရိဗိုဇ်အရာတို့နှင့်၊ (တစ်နည်း) အမုတေယျဟိ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ-၂၅၀ သော ပရိဗိုဇ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဝေဠုဝနံ-သို့၊ အဂမံသု-သွားကုန်ပြီ။

သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ စတုပရိသမဇ္ဈေ-၄ပါးသော ပရိသတ်၏ အလယ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်တော်မူလျက်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တော-နေစဉ်၊ တေ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့ကို၊ ဒုရတောဝ-အဝေး၌ပင်၊ ဝါ-ကပင်၊ ဒိသ္မာ၊

ဘိက္ခု-တို့ကို အာမန္တေသိ-မိန့်တော်မူပြီ။ (ကိ)။ “ဘိက္ခုဝေ! ကောလိတော စ-
 ကောလိတလည်းကောင်း၊ ဥပတိသော စ-ဥပတိသလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-
 သို့) ဒွေ-၂ယောက်ကုန်သော၊ ဧတေ သဟယကာ-ဤသူငယ်ချင်းတို့သည်၊
 အာဂစ္ဆန္တိ-လာနေကုန်၏။ ဧတံ-ဤသူငယ်ချင်းအစုံသည်၊ (ဤသူငယ်ချင်း
 ၂ယောက်သည်)၊ မေ-၏။ အဂ္ဂံ-မြတ်သော၊ ဘဒ္ဒယုဂံ-ကောင်းသောအစုံဖြစ်
 သော၊ သာဝကယုဂံ-သာဝကအစုံသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့
 မိန့်တော်မူပြီ။ တေ-ထိုဥပတိသ၊ ကောလိတတို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-
 ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိသု-ထိုင်ကုန်ပြီ။ စ ပန-ဆက်ဥပဒေ၊ နိသီဒိတွာ -ထိုင်ပြီး၍၊
 ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစံ-လျှောက်ကုန်ပြီ။ (ကိ)။ “ဘန္တေ! မယံ-
 တို့သည်၊ ဘဂဝတော-၏။ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ လဘေ-
 ယျာမ-ရလိုပါကုန်၏။ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ လဘေယျာမ-
 ကုန်၏။” ဣတိ-ပြီ။ “ဘိက္ခုဝေါ-တို့! ဧထ-လာကြလော၊ (သင်တို့အလိုရှိသော
 ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံကြလော)။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-
 မိန့်တော်မူပြီ။ ဓမ္မော-ကို၊ သွာက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သမ္မာ-
 ကောင်းစွာ၊ ဒုက္ခဿ-တေဘူမကဝဋ်ဒုက္ခ၏။ အန္တကိရိယာယ-အဆုံးကို ပြုခြင်း
 ဌာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-(အထက်မဂ်၃ပါးဟူသော) မြတ်သောအကျင့်ကို၊ [စရဗြဟ္မ-
စရိယန္တိ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယသင်္ခါတံ ဗြဟ္မစရိယံ သမဓိဂစ္ဆ-သာရတ္ထ-၃, ၁၈၂။] စရထ-
 ကျင့်ကြလော့” ဣတိ-သို့လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-ပြီ။ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံ
 ကုန်သော ပရိပိုင်တို့သည်လည်း၊ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ-တန်ခိုးကြောင့် ဖြစ်

ဧထ ဘိက္ခုဝေါတိ။ ။ “ဧထ ဘိက္ခုဝေါတိ”၌ ဣတိသဒ္ဒါသည် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်း
 အဖြစ်ကို ရကြောင်းစကား၏ ပြီးဆုံးမှုကို ပြသောသဒ္ဒါတည်း။ “ဧထ ဘိက္ခုဝေါ” ဟု
 မိန့်တော်မူပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဧဟိဘိက္ခုရှင်ရဟန်းအဖြစ်ပြီးဆုံးသည်ဟု ဆိုလို
 သည်။ “သွာက္ခာတော”စသော စကားများကား “ဧထ”ဟု ခေါ်ခြင်း၏ အကျိုးကိုပြ
 သော စကားတည်း။ “အဝေါစ”ကို “သွာက္ခာတော”စသော နောက်ဝါကျ၌လည်း ယူပေး
 ရသည်။(ဝဇီရ-၄၀၅၊ သာရတ္ထ-၃, ၁၈၂)။ ဝိမတိ-၂, ၉၂၌ “သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တ-
 ကိရိယာယ”ဟူသော စကားဆုံးမှ ဧဟိ ဘိက္ခုဖြစ်သည်ဟူသော ဂေစိဝါဒကို ပြ
 သေး၏။

သော သပိတ်သင်္ကန်းကို ဆောင်ကုန်သော၊ သဠိဝဿိကတ္ထေရာ ဝိယ-ဝါတော်
ခြောက်ဆယ်ရှိသော ထေရ်တို့ကဲ့သို့၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ နေသံ-ထိုဥပတိဿ၊ ကောလိတတို့၏၊ ပရိသာယ-ပရိသတ်၏။
စရိတဝသေန-စရိုက်၏အစွမ်းဖြင့်၊ သတ္တာ-သည်၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ ဝဇေသိ-
တိုးပွားစေတော်မူပြီ။ (ပြည့်ဟောတော်မူပြီ)၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေ-
အဂ္ဂသာဝကတို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အဝသေသာ-ကြွင်းသော ပရိသတ်
တို့သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အဂ္ဂသာဝကာနံ-
တို့၏၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စံ-အထက်မဂ် ၃ပါးအပေါင်း၏ကိစ္စသည်၊ န နိဌာသိ-
မပြီး။ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? သာဝကပါရမီ-
ဉာဏဿ-သာဝကပါရမီဉာဏ်၏၊ ဝါ-သည်၊ မဟန္တတာယ-ကြီးကျယ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ (မရင့်ကျက်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း)။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော-အရှင်မဟာ
မောဂ္ဂလ္လာန်သည်၊ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော-ရဟန်းဖြစ်ရာနေ့မှ၊ သတ္တမေ-၇ရက်
မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-နေ့၌၊ မဂဓရဌေ-မဂတိုင်း၌၊ ကလ္လဝါလဂါမကံ-
ကလ္လဝါလရွာငယ်ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝိဟရန္တော-နေတော်မူစဉ်၊ ထိနမိဒ္ဓေ-

သာဝကပါရမီဉာဏဿ။ ။ ဒါနစသော ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်
ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိဇ္ဇာ ၃ပါး၊ အဘိညာဉ် ၆ပါး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄ပါးစသော ဉာဏ်ကို
“သာဝကပါရမီဉာဏ်”ဟု ခေါ်သည်။ “ပါရံ ပရိယန္တံ (အဆုံးအပိုင်းအခြား၊ အထွတ်
အထိပ်သို့) မိနောတိတိ(ရောက်တတ်သောကြောင့်) ပါရမီ၊ [ပါရ+မိ+ဏီ၊] ပါရမီ
ဧဝ+ဉာဏံ ပါရမီဉာဏံ၊ သာဝကာနံ+ပါရမီဉာဏံ သာဝကပါရမီဉာဏံ-သာဝကတို့၏
အဆုံးအပိုင်းအခြားအထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောဉာဏ်(ဒီဋီ-၃၊ ၆၈၊ သံဋီ-၂၊ ၄၇၆)။
(တစ်နည်း) သာဝကာနံ+ပါရမီယော သာဝကပါရမီယော၊ သာဝကပါရမီဟိ+နိပ္ပန္နံ+
ဉာဏံ သာဝကပါရမီဉာဏံ-သာဝကတို့၏ ပါရမီတို့ကြောင့် ဖြစ်သောဉာဏ်(သီဘာ-
၂၊ ၁၂)”ဟုပြု။ [သာဝကပါရမီဉာဏန္တိ သာဝကာနံ ဒါနာဒိပါရိပုရိယာ နိပ္ပန္နံ ဝိဇ္ဇာ-
တ္တယဆဋ္ဌာဘိညစတုပဋိသမ္ဘိဒါဒိဘေဒံ ဉာဏံ(ဒီဋီ-၁၊ ၁၃၆)။ သာဝကပါရမီဉာဏန္တိ
အဂ္ဂသာဝကေဟိ ပဋိလဘိတဗ္ဗံ သဗ္ဗမေဝ လောကီယလောကုတ္တရဉာဏံ(သာရတ္ထ-
၁၊ ၃၅၂၊ အံဋီ-၃၊ ၂၁၆)။]

ထိန၊ မိဒ္ဓသည်၊ ဩက္ကမန္တေ-သက်ရောက်လသော်၊ သတ္တာရာ-သည်၊ သံဝေဇိ-
တော-ထိတ်လန့်စေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ထိနမိဒ္ဓံ-ကို၊ ဝိနောဒေတွာ-ပယ်
ဖျောက်၍၊ တထာဂတေန-သည်၊ ဒိန္နံ-ပေးတော်မူအပ်သော၊ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ-
ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ သုဏန္တောဝ-နာယူစဉ်ပင်၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စံ-အထက်မဂ်
၃ပါးအပေါင်း၏ ကိစ္စကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးစေ၍၊ သာဝကပါရမိဉာဏဿ-၏။
မတ္တကံ-အထွတ်အထိပ်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်တော်မူပြီ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ-
သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဒိတဒိဝသတော-မှ၊ အဒ္ဓမာသံ-တစ်လထက်ဝက် ၁၅ရက်ကို၊
အတိက္ကမိတွာ-လွန်၍၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ တမေဝ ရာဇဂဟံ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့
ကိုပင်၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ သူကရခတလေဏေ-ဝက်တူးအပ်သော လိုဏ်ဂူ၌၊
(ဝက်တူးလိုက်၍)၊ ဝိဟရန္တော-သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်၊ အတ္တနော-၏။ ဘာဂိနေ-
ယုဿ-တူဖြစ်သော၊ ဒီဃနခပရိဗ္ဗာဇကဿ-ဒီဃနခပရိဗ္ဗိဒ်အား၊ ဝေဒနာပရိ-
ဂ္ဂဟသုတ္တန္တေ-ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟသုတ္တန်ကို၊ (ဝေဒနာသိမ်းဆည်းကြောင်းသုတ္တန်
ကို)၊ ဒေသိယမာနေ-ဟောတော်မူအပ်သော်၊ သုတ္တာနုသာရေန-သုတ်တော်သို့
အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်ကို၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ပရဿ-သူတစ်
ပါးဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဝမိတဘတ္တံ-ခူးပေးအပ်သော ထမင်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ဝိယ-
စားသူကဲ့သို့၊ သာဝကပါရမိဉာဏဿ-၏။ မတ္တကံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ။ စ-စောဒနာ
ပါဠးအံ့၊ အာယသ္မာ-အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊ မဟာပညော နန-ကြီးကျယ်
သော ပညာရှိသည်မဟုတ်ပါလော? အထ-ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊

ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ။ ။ ဓာတုယာ+ပဝတ္တံ+ကမ္မံ ဓာတုကမ္မံ-ဓာတ်၌ အာရုံပြု၍
ဖြစ်သော ဘာဝနာအလုပ်၊ (တစ်နည်း) ဓာတုတိ+ပဝတ္တံ+ကမ္မံ-ဓာတ်ဟု အာရုံပြု၍
ဖြစ်သော ဘာဝနာအလုပ်၊ ဓာတုကမ္မမေဝ+ဋ္ဌာနံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ-နောက်နောက်
ဘာဝနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဓာတ်ဟုအာရုံပြုဖြစ်သော ရှေးရှေးဘာဝနာအလုပ်၊
(တစ်နည်း) ဓာတုကမ္မဿ+ဋ္ဌာနံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ-ဓာတ်ဟုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဘာ
ဝနာအလုပ်၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ။ (ဝဇီရ-၁၄၉
အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံအဖွင့်မှီး)။ (တစ်နည်း) ဓာတုသု+ကမ္မဋ္ဌာနံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ-ဓာတ်
တို့၌ (အာရုံပြု၍ဖြစ်သော) ယောဂီ၏ သုခဝိသေသတို့၏ အကြောင်း။ (သံဋီ-၂၊
၅၂၀၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၃၁၂ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံအဖွင့်မှီး)

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတော-အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်အောက်၊ စိရတရေန-လွန်စွာ
 ကြာမြင့်မှ၊ သာဝကပါရမိဉာဏ်-သို့၊ ပါပုဏိ-ရောက်ရသနည်း? ဣတိ-ဤကား
 အမေးတည်း။ ပရိကမ္မမဟန္တတာယ-ပရိကံ၏ ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဝါ-အဖန်ဖန်ပြုအပ်သော ဉာဏ်ကိစ္စ၏ ကြီးကျယ်သည်(မပြည့်စုံသေးသည်)၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတော-အောက်၊ စိရတရေန-မှ၊ သာဝက-
 ပါရမိဉာဏ်-သို့၊ ပါပုဏိ-ရောက်ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ-
 ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဉာဉ်အံ့၊ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ-ဆင်းရဲသော လူတို့သည်၊
 ယတ္ထ ကတ္ထစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်သို့၊ (တစ်နေရာရာသို့)၊ ဂန္တကာမာ-
 သွားလိုကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်)၊ ခိပ္ပမေဝ-လျင်မြန်စွာသာလျှင်၊
 နိက္ခမန္တိ ယထာ-ထွက်သွားနိုင်ကုန်သကဲ့သို့၊ ရာဇနံ ပန-မင်းတို့အားကား၊ ဟတ္ထိ-
 ဝါဟနကပ္ပနာဒိ-ဆင်ယာဉ်တို့ကို ပြင်ဆင်ခြင်းအစရှိသော၊ မဟန္တံ-များစွာ
 သော၊ ပရိကမ္မံ-ပရိကံကို၊ (အဖန်ဖန်ပြုအပ်သော ကိစ္စကို)၊ လဒ္ဓိ-ရခြင်းငှာ၊
 ဝဇ္ဇတိ ယထာ-သင့်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ-ဤသို့မချွတ်မယွင်း၊ ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊
 ဝါ-ဤပုံအလား၊ ရှုစားအပ်သော၊ ဣဒံ-ဤဥပမေယျကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။

ပန-ဆက်ဉာဉ်အံ့၊ တံဒိဝသညေဝ-ထိုနေ့၌သာ၊ သတ္တာ-သည်၊ **ဝဗ္ဗမာန-**
ကစ္ဆာယာယ-အရိပ်၏ တိုးပွားရာအခါ၌၊ ဝါ-တိုးပွားသော အရိပ်ရှိရာအခါ၌၊
 (ညနေချမ်းအခါ၌)၊ ဝေဠုဝနေ-၌၊ သာဝကသန္နိပါတံ-သာဝကအစည်းအဝေး
 ပွဲကို၊ ကတွာ-ပြုတော်မူ၍၊ ဒိန္နံ-၂ပါးကုန်သော၊ ထေရာနံ-ထေရ်တို့အား၊ အဂ္ဂ-
 သာဝကဌာနံ-အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို၊ ဒတွာ-ပေးတော်မူ၍၊ ပါတိမောက္ခံ-ဩ
 ဝါဒပါတိမောက်ကို၊ ဥဒ္ဒိသိ-ရွတ်ပြတော်မူပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယိသု-ကုန်ပြီ။

ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယ။ ။ ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယာတိ ပစ္ဆာဘတ္တန္တိ အတ္ထော(သာရတ္ထ-၁၊
 ၁၇၁၊ ဝိမတိ-၁၊ ၃၄)။ **ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယာ**တိ ဆာယာယ ဝဗ္ဗမာနသမယေ၊ သာယန
 သမယေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ(သာရတ္ထ-၁၊ ၁၈၆)။ ဤအဖွင့်အလို “ဆာယာယ+ဝဗ္ဗ
 မာနကော ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယာ-အရိပ်၏ တိုးပွားရာအခါ”ဟုပြု။ “ဆာယာဝဗ္ဗမာနက”
 ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၊ မအူပါရာနိ-၁၊ ၄၃၅၊ ပါရာ-ဘာ-၁၊ ၃၀၂တို့၌
 “ဝဗ္ဗမာနကာ+ဆာယာ ဧတ္တာတိ ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယာ”ဟု ပြု၏။

(ကိ)။ “သတ္တာ-သည်၊ မုခေါလောကနေန-မျက်နှာကို ကြည့်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မျက်နှာ လိုက်ခြင်းဖြင့်၊ **ဘိက္ခဝေ**-တောင်းတအပ်သော ရာထူးကို၊ ဒေတိ-ပေးတော်မူ၏။ အဂ္ဂသာဝကဌာနံ-ကို၊ ဒဒန္တေန နာမ-ပေးသူမည်သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့ကုန်သော၊ ဝါ-ရဟန်းပြုခဲ့ကုန်သော၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ-ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းတို့အား၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။ ဧတေ-ဤပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းတို့ကို၊ အနောလောကေန္တေန-မကြည့်လသော်၊ ဝါ-မကြည့်သူသည်၊ ယသတ္ထေရပု-မုခါနံ-ယသထေရ်အမျိုးရှိကုန်သော၊ ပဉ္စပဏ္ဏာသဘိက္ခုနံ-၅၅ပါးသော ရဟန်းတို့အား၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။ ဧတေ-ဤ၅၅ပါးသော ရဟန်းတို့ကို၊ အနောလောကေန္တေန-သော်၊ ဝါ-သည်၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယာနံ-ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိမည်ကုန်သော၊ တိသဇနာနံ-သုံးဆယ်သော ရဟန်းတို့အား၊ (ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ)။ ဧတေ-ဤဘဒ္ဒဝဂ္ဂိရဟန်းတို့ကို၊ အနောလောကေန္တေန-သော်၊ ဝါ-သည်၊ ဥရုဝေလကဿပါဒီနံ-ဥရုဝေလကဿပအစရှိကုန်သော၊ တေဘာတိကာနံ-၃ပါးသောညီနောင်တို့အား၊ (ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ)။ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဧတ္တကေ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဧတေ မဟာထေရေ-ဤမဟာထေရ်တို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်၍၊ သဗ္ဗပစ္ဆာ-အလုံးစုံသော ထေရ်တို့၏ နောက်၌၊ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော သာရိပုတြာ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်တို့အား၊ အဂ္ဂသာဝကဌာနံ-ကို၊ ဒဒန္တေန-ပေးလသော်၊ ဝါ-ပေးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မုခံ-မျက်နှာကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ။” ဣတိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေထ-ပြောနေကုန်သနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော စကားကို၊ (ကထေမ-ပြောနေကြပါ၏။)” ဣတိ-သို့ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! အဟံ-သည်၊ မုခံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ ဘိက္ခဝေ-ကို၊ န ဒေမိ-ပေး သည်မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ ဧတေသံ-ဤသာရိပုတြာ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်တို့အား၊ အတ္တနာ အတ္တနာ-မိမိ မိမိသည်၊ ပတ္ထိတပတ္ထိတ-မေဝ-တောင့်တအပ်ခဲ့၊ တောင့်တအပ်ခဲ့သော ရာထူးကိုသာ၊ ဒေမိ-ပေး၏။

ဘိက္ခဝေ။ ။ ဘိက္ခိတဗ္ဗာ ယာစိတဗ္ဗာတိ ဘိက္ခာ၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုနံ+အယံ ဘိက္ခာ-ရဟန်းတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ဧတဒဂ်ရာထူး၊ [ဘိက္ခု+ဏ+အာ၊-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၂၇၀။]-ဟုကြံ။

ဟိ-မှန်၏။ အညာတကောဏ္ဍညော-အညာတကောဏ္ဍညသည်။ ဧကသ္မိ-တစ်သီးသော၊ သဿေ-ကောက်၌၊ နဝဝါရေ-၉ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ အဂ္ဂသဿဒါနံ-အဥးအဖျားဖြစ်သော ကောက်ကို ပေးလှူခြင်းကို၊ ဝါ-ကောက်ဥးအလှူကို၊ ဒဒန္တော-ပေးလှူလသော်၊ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ-အဂ္ဂသာဝကအရာကို၊ ပတ္တေတွာ-တောင့်တ၍၊ နာဒါသိ(န+အဒါသိ)-ပေးလှူခဲ့သည်မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ အဂ္ဂဓမ္မ-အမြတ်ဆုံးတရားဖြစ်သော၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံသောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ ပတ္တေတွာ-၍၊ အဒါသိ-ပေးလှူခဲ့ပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ ကဒါ ပန-အဘယ်အခါ၌နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ-တို့! သုဏိဿထ-နားထောင်ကြမည်လော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! အာမ-မှန်ပါ။” ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ အတိတံ-ကို၊ အာဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ (ကိ-နည်း?)။

ဘိက္ခဝေ-တို့! ကုတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ဧကနဂုတိကပ္ပေ-၉၁ ကမ္ဘာအထက်၌၊ ဝိပဿီ နာမ-ဝိပဿီမည်သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားပွင့်တော်မူပြီ။ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ မဟာကာဠော-မဟာကာဠလည်းကောင်း၊ စူဠကာဠော-စူဠကာဠလည်းကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ ဒွေဘာတိကာ-၂ယောက်သော ညီနောင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုဗ္ဗမ္ဘိကာ-သူကြွယ်တို့သည်၊ မဟန္တံ-ကြီးကျယ်သော၊ သာလိက္ခေတ္တံ-သလေးစပါးခင်းကို၊ ဝပါပေသု-စိုက်ပျိုးစေကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ စူဠကာဠော-သည်၊ သာလိက္ခေတ္တံ-သို့၊ ဂန္နာ၊ ဧကံ-တစ်စေ့သော၊ သာလိဂဗ္ဘံ-သလေးစပါး၏ ဝမ်းတိုက်ကို၊ ဝါ-နို့ရည်ရှိသော

သာလိဂဗ္ဘံ။ ။ သာလိနော+ဂဗ္ဘော သာလိဂဗ္ဘော-သလေးစပါးသီး၏ ဝမ်းတိုက်၊ ဤအလို ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ ဝမ်းတိုက်အနက်ဟော၊ (တစ်နည်း) ဂဗ္ဘော+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဂဗ္ဘော၊ သာလိ စ+သော+ဂဗ္ဘော စာတိ သာလိဂဗ္ဘော-သန္ဓေရှိရည်ရှိသော သလေးစပါး၊ ဖုံးတုန်းလုံးတုန်းဖြစ်သော သလေးစပါး၊ အနံထွက်ခါစသလေးစပါး၊ ဤအလို ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ သန္ဓေသားအနက်ဟော၊ သန္ဓေသားဆိုသော်လည်း ဤ၌ သလေးစပါးသီး၏ နို့ရည်ကို သဒိသူပစာရအားဖြင့်ယူ။ နောက်“သာလိဂဗ္ဘဒါနံ”ဟူသောပုဒ်ကို ထောက်လျှင် နောက်နည်းက ပိုကောင်းသည်။

သလေးစပါးကို (သလေးစပါးဖုံးကို)၊ ဖာလေတွာ-ဖောက်၍၊ (သာလိခီရရသံ-သလေးစပါးသီး၏ နို့ရည်ကို)၊ ခါဒိ-ခဲစားပြီ။ [အဋ္ဌိ-၁, ၁၄၈၈။] တံ-ထိုသလေးစပါးသီး၏ နို့ရည်သည်၊ အတိမဓရံ-အလွန်ချိုသည်၊ အဟောသိ။ သော-ထိုစူဠကာဠသည်၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗဓဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ သံဃဿ-အား၊ သာလိဂဗ္ဘဒါနံ-နို့ရည်ရှိသော သလေးစပါးအလှူကို၊ (သလေးစပါးဖုံးအလှူကို)၊ ဝါ-သလေးစပါးနို့ရည်အလှူကို၊ ဒါတုကာမော-ပေးလှူလိုသည်၊ ဟုတွာ၊ ဇေဋ္ဌဘာတိကံ-အစ်ကိုကြီး မဟာကာဠသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ “ဘာတိက-အစ်ကို! သာလိဂဗ္ဘံ-ကို၊ ဖာလေတွာ-၍၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ အနုတ္တဝိကံ-လျှောက်ပတ်သည်ကို၊ ကတွာ၊ ပစာပေတွာ-ကျိုချက်စေ၍၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေမ-ပေးလှူကြစို့” က္ကတိ အာဟ။ “တာတ-ငါ့ညီ! ကိံ-ဘာကို၊ ဝဒေသိ-ပြောဘိသနည်း၊ သာလိဂဗ္ဘံ-ကို၊ ဖာလေတွာ-၍၊ ဒါနံ နာမ-ပေးလှူခြင်းမည်သည်၊ အတီတေ-အတိတ်၌၊ ဝါ-ရှေးတုန်းက၊ နေဝ ဘူတပုဗ္ဗံ-မဖြစ်ခဲ့စဖူး၊ အနာဂတေပိ-နောင်အခါ၌လည်း၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ သဿံ-ကောက်ကို၊ မာ နာသယိ-မပျက်စီးစေပါနှင့်၊ ဝါ-မဖျက်ဆီးပါနှင့်၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (သမာ-နော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သော-ထိုစူဠ ကာဠသည်၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန်၊ ယာစိယေဝ-တောင်းပန်သည်သာ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုစူဠကာဠကို၊ ဘာတာ-အစ်ကိုဖြစ်သော မဟာကာဠသည်၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ သာလိက္ခေတ္တံ-သလေးခင်းကို၊ ဒေ-၂ခုကုန်သော၊ ကောဋ္ဌာသေ-အဖို့အစုတို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ မမ-၏၊ ကောဋ္ဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ အနာမသိတွာ-မသုံးသပ်မှု၍၊ ဝါ-မထိမှု၍၊ အတ္တနော-၏၊ ကောဋ္ဌာသေ-အဖို့အစုဖြစ်သော၊ ခေတ္တေ-လယ်၌၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ (ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ)၊ ကုစ္ဆသိ-အလိုရှိ၏၊ တံ-ထိုအမှုကို၊ ကရောဟိ-ပြုလော၊” က္ကတိ အာဟ၊ သော-ထိုစူဠကာဠသည်၊ “သာဓူ”-ကောင်းပါပြီ၊ က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ခေတ္တံ-ကို၊ ဝိဘဇိတွာ-ခွဲဝေ၍၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ ဟတ္ထကမ္ပံ-ဟတ္ထကမ်ကို၊ ဝါ-လက်ဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ [ဟတ္ထဿ+ကမ္ပံ ဟတ္ထကမ္ပံ(ပါရာဘာ-၁, ၇၇)၊ (တစ်နည်း) ဟတ္ထေန+ကတ္တဗ္ဗံ+ကမ္ပံ ဟတ္ထကမ္ပံ(ပါရာ-၂, ၄၉၀)] ယာစိတွာ-တောင်း၍၊ သာလိဂဗ္ဘံ-ကို၊ ဖာလေတွာ-၍၊ နိရုဒကေန-ရေမရှိသော၊ ဝါ-ရေမပါသော၊ ခီရေန-နို့ ရည်ဖြင့်၊ ပစာပေတွာ-ကျိုချက်စေ၍၊

သပ္ပိမဓုသက္ခရာဒီဟိ-ထောပတ်၊ ပျားရည်၊ သကြားအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊
ယောဇေတွာ-ယှဉ်စပ်စေ၍၊ ဝါ-ရော၍၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုဒဿ-ဘုရားအမျိုးရှိသော၊
ဘိက္ခုသံဃဿ-ရဟန်းအပေါင်းအား၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒတွာ-ပြီး၍၊ ဘတ္တကိစ္စ-
ပရိယောသာနေ-၌၊ “ဘန္တေ-ရား! မမ-၏၊ ဣဒံ အဂ္ဂဒါနံ-ဤအဥျားအဖျားအလှူ
သည်၊ အဂ္ဂဓမ္မဿ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်တရားကို၊ [ရှေ့ “အဂ္ဂဓမ္မ
ပန အရဟတ္တ”ကိုထောက်။] သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံသောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ပဋိ-
ဝေဓာယ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ သံဝတ္တတု-ဖြစ်ပါစေ၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-
လျှောက်ပြီ၊ ဝါ-ဆုတောင်းပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဧဝံ-ဤဆုတောင်းသည့်အတိုင်း၊
ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊” ဣတိ-သို့၊ အနုမောဒနံ-အနုမောဒနာကို၊ အကာသိ-
ပြုတော်မူပြီ။

သော-ထိုစဉ်ကဋ္ဌသည်၊ ခေတ္တံ-လယ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဩလောကေန္တော-
လသော်၊ သကလခေတ္တံ-အလုံးစုံသောလယ်သည်၊ (လယ်တစ်ကွင်းလုံးသည်)။
ကဏ္ဍိကဗဒ္ဓေဟိ ဝိယ-ဖွဲ့အပ်သော အထွတ်ရှိကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-
အထွတ်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်ကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သော၊ သာလိသီသေဟိ-သလေး
နှံတို့ဖြင့်၊ သဉ္စန္ဒ-ကောင်းစွာဖုံးလွှမ်းအပ်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ ပဉ္စဝိဓပီတိ- (ခုဒ္ဒိကာ၊
ခဏိကာ၊ ဩက္ကန္တိကာ၊ ဥဗ္ဗေဂါ၊ ဖရဏာဟူသော) ၅ပါးအပြားရှိသော ပီတိကို၊
[ပီတိ၅မျိုးအဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို အဘိ. ၄-၁, ၁၅၈၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၁၁၂၅။] ပဋိ-
လဘိတွာ-ရ၍၊ “မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ လာဘာ-လာဘ်တို့သည်၊ ဝါ-စီးပွားချမ်းသာ
ကို ရခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်ကုန်လေစွတကား၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊
ပုထုကကာလေ-မုန့်ဆန်းလုပ်လောက်သော အသီးရှိရာအခါ၌၊ ပုထုကဂ္ဂံ နာမ

ပုထုကကာလေ။ ။ ပုထုဝ+ကာယတီတိ ပုထုကော-လှော်အပ်စဉ် မများ
သော်လည်း များသကဲ့သို့ အသံမြည်သောအစာ(မုန့်ဆန်း)၊ [ပ-န၊ ပုထု+ကေ+ကါ-
ထောမ။] ပုထုကဿ+ယောဂျဖလော+ကာလော ပုထုကကာလော-မုန့်ဆန်းအား
လျှောက်ပတ်သော အသီးရှိရာအခါ၊ ယောဂျဖလပုဒ်ချေ။ “နို့ရည်တည်စ၊ ခဲပြီးစ၊
ရင့်စသုံးပြာ၊ မုန့်ဆန်းခါ။ ပြောရေးအပ်ကြ၊ သုံးကာလ၊ ခဲစဉ်မှာ ယူအပ်စွာ”ဟူသော
ဆရာတို့၏ လင်္ကာအတိုင်း မုန့်ဆန်းလုပ်နိုင်ရာအခါသည် “(၁) စပါး၌ နို့ရည်တည်ခါစ
အခါ၊ (၂) နို့ရည်ခဲပြီးခါစအခါ၊ (၃) နို့ရည်ရင့်ခါစအခါ”ဟု ၃မျိုးရှိရာ ဤ၌ နို့ရည်

မုန့်ဆန်း၏ အဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူမည်သည်ကို၊ ဝါ-မုန့်ဆန်းဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူမည်သည်ကို၊
 အဒါသိ-ပြီ၊ ဂါမဝါသီဟိ-ရွာ၌နေလေ့ရှိသော လူတို့နှင့်၊ (ရွာသူရွာသားတို့နှင့်)၊
 သဒ္ဓိ၊ အဂ္ဂသဿဒါနံ နာမ-အဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူဖြစ်သော ကောက်ကို ပေးလှူခြင်း
 မည်သည်ကို၊ ဝါ-ကောက်ဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူမည်သည်ကို၊ (ကောက်ရိတ်ခါနီးအလှူကို)၊
 အဒါသိ။ လာယနေ-ရိတ်ရာအခါ၌၊ **လာယနဂ္ဂံ**-ရိတ်ရာနေ့တို့တွင် ရိတ်စနေ၌
 အလှူကို၊ ဝါ-ရိတ်ဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူကို၊ (အဒါသိ)၊ ဝေဏိကရဏေ-ကောက်လှိုင်းထုံး
 မူပြုရာနေ၌၊ (ကောက်လှိုင်းစည်းရာနေ၌)၊ **ဝေဏဂ္ဂံ**-ကောက်လှိုင်းထုံးရာနေ့တို့
 တွင် ထုံးစနေ၌ အလှူကို၊ ဝါ-ထုံးဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူကို၊ (အဒါသိ)၊ ကလာပါဒီသု-
 ကောက်လှိုင်းစုပုံရာအခါ အစရှိသည်တို့၌၊ ကလာပဂ္ဂံ-ကောက်လှိုင်းပုံရာ
 နေ့တို့တွင် ပုံစနေ၌ အလှူကို၊ ဝါ-ပုံဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူကို၊ (အဒါသိ)၊ **ခလဂ္ဂံ**-တလင်း၌
 ကောက်လှိုင်းတို့ကို ထားရာနေ့တို့တွင် အစနေ၌ အလှူကို၊ ဝါ-တလင်းဥ္ဗုဒ္ဓိ
 အလှူကို၊ (အဒါသိ)၊ **ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ**-တလင်း၌ နယ်ပြီးလျှင်၊ စပါးဘဏ္ဍာကို
 စုပုံရာနေ့တို့တွင် အစနေ၌ အလှူကို၊ ဝါ-နယ်ဥ္ဗုဒ္ဓိအလှူကို၊ (အဒါသိ-ပေးလှူပြီ)။

ခဲပြီးစ အခါကို ယူပါ။ [ပုထုကကာလေတိ သဿာနံ နာတိပက္ကေ ပုထုကယောဂျ-
 ဖလကာလေ-ဒီဇီ-၂၊ ၁၈၂။]

လာယနဂ္ဂံ။ ။ လာယနဂ္ဂန္တိ ပက္ကဿ သဿဿ လဝနေ လဝနာရမ္မေ ဒါနံ
 အဒါသိ-ဒီဇီ-၂၊ ၁၈၂။

ဝေဏဂ္ဂံ။ ။ လုနဿ သဿဿ ဝေဏိဝသေန ဗန္ဓိတွာ ဌပနံ ဝေဏိကရဏံ။
 တဿ အာရမ္မေ ဒါနံ **ဝေဏဂ္ဂံ**-ဒီဇီ-၂၊ ၁၈၂။

ကလာပဂ္ဂံ။ ။ ဝေဏိယော ပန ဧကတော ကတွာ ရာသိကရဏံ ကလာပေါ။
 တတ္ထ အဂ္ဂဒါနံ **ကလာပဂ္ဂံ**-ဒီဇီ-၂၊ ၁၈၂။

ခလဂ္ဂံ။ ။ ကလာပတော နိဟရိတွာ မဒ္ဒနေ အဂ္ဂဒါနံ ခလဂ္ဂံ(ဒီဇီ-၂၊ ၁၈၂)။
 ခလေ ကလာပါနံ ဌပနဒိဝသေ အဂ္ဂံ ဂဟေတွာ ဒါနံ ခလဂ္ဂံ(မဇီ-၂၊ ၁၄၀)။

ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ။ ။ မဒ္ဒိတံ ဩဖုဏိတွာ ခညဿ ရာသိကရဏေ အဂ္ဂဒါနံ
ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ(ဒီဇီ-၂၊ ၁၈၂)။ မဒ္ဒိတွာ ဝိဟိနံ ရာသိကရဏဒိဝသေ အဂ္ဂံ ဂဟေတွာ
 ဒါနံ **ဘဏ္ဍဂ္ဂံ**(မဇီ-၂၊ ၁၄၀)။

ကောဋ္ဌဝံ-ကျည်အတွင်း စပါးသွင်းရာနေ့တို့တွင် အစနေ၌ အလှူကို၊ ဝါ-ကျည်
 ညးအလှူကို၊ (အဒါသိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧကသဿေ-တစ်သီးသော
 ကောက်၌၊ နဝ ဝါရေ-၉ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ အဂ္ဂဒါနံ-အဉှိအဖျားအလှူကို၊ (အလှူ
 ညးကို)၊ အဒါသိ-ပေးလှူပြီ။ တဿ-ထိုစဉ်ကာလ၌၊ သဗ္ဗဝါရေသု-အလုံးစုံ
 သော အကြိမ်တို့၌၊ ဝါ-လှူသည့်အကြိမ်တိုင်းတို့၌၊ ဂဟိတဂဟိတဌာနံ-ယူအပ်
 ယူအပ်သော အရပ်သည်၊ ပရိပူရိ-ပြည့်ပြီ။ သဿံ-သည်၊ အတိရေကံ-လွန်
 ကဲစွာ၊ ဥဌာနသမ္ပန္နံ-စည်ပင်တိုးတက်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ဝါ-အသီးအနှံနှင့်
 ပြည့်စုံသည်။ [ဥဌာနန္တိ ခေတ္တာဒိတော ဥပ္ပန္နမာယံ(ဖြစ်သောအသီးအနှံ၊ အခွန်
 အတုပ်)-သီဇီသစ်-၁, ၃၇၅။] အဟောသိ-ပြီ။ ဟိ-မှန်၊ ဧသ(ဧသော) ဓမ္မော
 နာမ-ဤကုသလကမ္မပထတရားမည်သည်၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ရက္ခန္တံ-စောင့်
 ရှောက်သူကို၊ ရက္ခတိ-ပြန်၍ စောင့်ရှောက်၏။ တေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 “ဓမ္မော၊ ပေ၊ ဓမ္မစာရီ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

**ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရီ ဓမ္မော သုစိန္တော သုခမာဟတိ၊
 သေနိသံသော ဓမ္မေ သုစိန္တော၊ န ဣတိ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ။**

ဓမ္မော-လောကီလောကုတ္တရာသုစရိုက်တရားသည်၊ ဓမ္မစာရီ-တရားကို
 ကျင့်လေ့ရှိသူကို၊ ရက္ခတိ-(အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ) စောင့်ရှောက်၏။
 သုစိန္တော-ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော၊ ဓမ္မော-လောကီလောကုတ္တရာ သုစရိုက်
 တရားသည်၊ သုခံ-လောကီလောကုတ္တရာချမ်းသာကို၊ အာဟတိ-ဆောင်နိုင်
 ၏။ ဓမ္မစာရီ-တရားကို ကျင့်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မေ-လောကီ လောကု-

ကောဋ္ဌဝံ။ ။ ခဉ်ဿ ခလတော ကောဋ္ဌေ ပက္ခိပနေ အဂ္ဂဒါနံ ကောဋ္ဌဝံ(ဒီဇီ-
 ၂, ၁၈၂)၊ ကောဋ္ဌာဂါရေ ခဉ်ဿ ပက္ခိပနဒိဝသေ ဒါနံ ကောဋ္ဌဝံ(မဇီ-၂, ၁၄၀)။

ဓမ္မော...သုခမာဟတိ။ ။ ဓမ္မောတိ လောကီယလောကုတ္တရာရာ သု-
 စရိတဓမ္မော၊ ရက္ခတိတိ အပါယဒုက္ခတော ရက္ခတိ၊ သံသာရဒုက္ခတော စ ဝိဝဇ္ဇူပ-
 နိဿယဘူတော ရက္ခတိယေဝ၊ သုစိန္တောတိ သုဠှ စိန္တော ကမ္မဖလာနိ သဒ္ဓဟိတွာ
 သတ္တန္တံ စိတ္တိကတွာ ဥပစိတော၊ သုခန္တိ လောကီယလောကုတ္တရာသုခံ(ထေရ်၊ ၄-၂၊
 ၂၇)။ ဟဝေတိ နိပါတမတ္ထံ(နေတ္ထိ၊ ၄-၄၄)။

တ္တရာသုစရိုက်တရားကို၊ သုစိဏ္ဏေ-ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 (တစ်နည်း) သုစိဏ္ဏေ-ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော၊ ဓမ္မေ-ကြောင့်၊ **ဒုဂ္ဂတိ-**
 မကောင်းသော ဂတိသို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်နိုင်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤဒုဂ္ဂတိသို့
 မရောက်ရခြင်းသည်၊ သုစိဏ္ဏေ-ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သော၊ ဓမ္မေ-တရား၏၊
 အာနိသံသော-အကျိုးတည်း။ [“ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ”ကို တန္တနည်းစသည်အရ န ဂစ္ဆတိ
 ဌ်စပ်ခိုက် နိမိတ်အနက်၊ အာနိသံသောဌ်စပ်ခိုက် ဆဋ္ဌိအနက် ပေးရသည်။-ထရ- ၄-
 ၂၊ ၂၇၊ နေတ္ထိဝိ-၆၁။]

ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤအညာတကောဏ္ဍညသည်၊ ဝိပဿီ-
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-ဝိပဿီဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ (ဝိပဿီဘုရားရှင်
 လက်ထက်တော်အခါ၌)၊ အဂ္ဂဓမ္မံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ-ထိုးထွင်း၍ သိ
 ခြင်းငှာ၊ ပထေန္တော-တောင့်တလျက်၊ နဝ ဝါရေ-၉ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ အဂ္ဂ-
 ဒါနာနိ-အဥးအဖျားအလှူတို့ကို၊ (အလှူဥးတို့ကို)၊ အဒါသိ-ပြီ။ ပန-အဖို့
 တစ်ပါးကား၊ ဝါ-သည်သာမကသေး၊ ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿ-
 ကပ္ပမတ္ထကေ-ကမ္ဘာတစ်သိန်း၏ အထက်၌၊ ဟံသဝတီနဂရေ-ဟံသဝတီမြို့၌၊
 ပဒုမုတ္တရသမ္ဗုဒ္ဓကာလေပိ-ပဒုမုတ္တိရ်ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်အခါ၌
 လည်း၊ သတ္တာဟံ-ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ (အလှူ
 ကြီးကို)၊ ဒတွာ-၍၊ တဿ ဘဂဝတော-ထိုပဒုမုတ္တိရ်မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပါဒ-
 မူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-ဝပ်စင်း၍၊ အဂ္ဂဓမ္မဿ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပဋိ-
 ဝိဇ္ဈနတ္ထမေဝ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအကျိုးငှာသာ၊ ပတ္ထနံ-ဆုတောင်းမှုကို၊ ဌပေ-
 သိ-ဖြစ်စေခဲ့ပြီ။ [၌ပေတိတိ. . . ဥပါဒေတိ၊-အံဇီ-၃၊ ၁၀၃။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊
 ဣမိနာ-ဤအညာတကောဏ္ဍညသည်၊ ပတ္ထိတမေဝ-တောင့်တအပ်သော ဆု
 ကိုသာ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ ဒိန္နံ-ပေးတော်မူအပ်ပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အဟံ-

ဒုဂ္ဂတိ။ ။ ဒုက္ခဿ+ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ-ဒုက္ခ၏ ဖြစ်တည်ရာဘုံဌာန(အံဇီ-၁၊
 ၉၇)၊ ဒုဋ္ဌေန ကမ္မနာ+နိဗ္ဗတ္တာ+ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ-ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သော ကံကြောင့်
 ဖြစ်သော ဘုံဌာန(ဝိ. ၄-၁၃၅)၊ ဒုက္ကဋကမ္မကာရိနံ+ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့၏
 ရောက်ရာဘုံဌာန(နေတ္ထိဝိ-၁၆၆)၊ ဒုက္ခာ ကုစ္ဆိတာ ဝါ ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ-ဆင်းရဲသော-
 စက်ဆုတ်အပ်သော ဘုံဌာန(သာရတ္ထ -၂၊ ၁၄၄)။

သည်။ မုခံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ န ဒေမိ-ပေးသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-
ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား! ယသကုလပုတ္တပ္ပမုခါ-ယသအမျိုးကောင်းသားအမျိုးရှိကုန်
သော၊ ပဉ္စပညာသ-၅ပါးသော၊ ဇနာ-ရဟန်းတို့သည်၊ ကိံ ကမ္မံ-အဘယ်
ကောင်းမှုကို၊ ကရိသု-ပြုခဲ့ကုန်သနည်း? ဣတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။
ဧတေပိ-ဤယသအမျိုးရှိသော ၅ပါးသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဧကဿ-
တစ်ဆူသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အရဟတ္တံ-ကို၊ ပတ္ထေန္တာ-တောင့်တ
ကုန်လျက်၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ပုညကမ္မံ-ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ၊ အပရဘာဂေ-
နောက်အဖို့၌၊ ဗုဒ္ဓေ-ဂေါတမဘုရားရှင်သည်၊ အနုပ္ပန္နေ-ပွင့်တော်မမူသေးလ
သော်၊ ဝါ-မိ၊ သဟာယကာ-သူငယ်ချင်းတို့သည်၊ ဟုတွာ၊ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန-အုပ်စုဖွဲ့
ခြင်းဖြင့်၊ (နာမူကူညီရေးအသင်းဖွဲ့ခြင်းဖြင့်)၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊
ကရောန္တာ-ပြုကုန်လသော်၊ အနာထမတသရီရာနိ-အားကိုးမှီခိုရာမရှိသော
သူသေတို့၏ အလောင်းတို့ကို၊ ပဋိဇ္ဇေန္တာ-ရှင်းလင်းသုတ်သင်ကုန်လျက်၊ ဝိ-
စရိသု-လှည့်လည်ခဲ့ကုန်ပြီ။ တေ-ထိုသူငယ်ချင်းတို့သည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သ-
ဂဗ္ဘံ-ကိုယ်ဝန်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဣတ္ထိံ-မိန်းမကို၊ ကာလကတံ-ပြုအပ်ပြီး
သော သေခြင်းရှိသည်ကို၊ ဝါ-သေနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဈာပေဿာမ-
မီးလောင်စေကုန်အံ့၊ ဝါ-မီးသဂြိုဟ်ကုန်အံ့” ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ သုသာနံ-
သုသာန်သို့၊ ဟရိသု-ဆောင်ကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုသူငယ်ချင်းတို့တွင်၊ ပဉ္စ-၅
ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေ-လူတို့ကို၊ “တုမေ-တို့သည်၊ ဈာပေထ-မီးလောင်
စေကြလော၊ ဝါ-မီးသဂြိုဟ်ကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သုသာနေ-၌၊
ဌပေတွာ-ထား၍၊ သေသာ-ထိုင်းယောက်တို့မှ ကြွင်းသောလူတို့သည်၊ ဂါမိ-
ရွာသို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်ကုန်ပြီ။ ယသဒါရကော-ယသသူငယ်သည်၊ (မောင်ယသ
သည်)၊ တံ မတသရီရံ-ထိုသူသေအလောင်းကို၊ သူလေဟိ-တံစူးဝါးတို့ဖြင့်၊
ဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုးဖောက်၍၊ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ-လည်စေ၍ လည်စေ၍၊
ဝါ-လှန်၍ လှန်၍၊ ဈာပေန္တော-လသော်၊ အသုဘသညံ-အသုဘဟုဖြစ်သော
အမှတ်သညာကို၊ ပဋိလဘိ-ရပြီ၊ ဣတရေသမ္ပိ-မိမိမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊

စတုန္ဒ-၄ယောက်ကုန်သော၊ ဇနာနံ-လူတို့တို့ကို၊ ဝါ-တို့အား၊ “ဘော-အို ...သူငယ်ချင်းတို့၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဝိဒ္ဓံသိတစမ္ပ-ဖျက်ဆီးအပ်သော အရေရှိသော၊ ဝါ-ပျက်စီးသော အရေရှိသော၊ ကဗရဂေါရူပံ ဝိယ-ပြောက် ကျားသော နွားနှင့်တူသော၊ အသုစိ-မစင်ကြယ်သော၊ ဒုဂ္ဂန္ဓံ-မကောင်းသော အနံ့ရှိသော၊ ပဋိကူလံ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ကုမံ သရီရံ-ဤအလောင်း ကောင်ကို၊ ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဒေသေသိ-မြင်စေ ပြီ၊ ဝါ-ပြုပြီ။ [“အသုစိ” စသော ဒုတိယန္တပုဒ်များ ရှိပုံကို ကြည့်၍ “ဘော” နှင့် “ဝိဒ္ဓံသိတ-စမ္ပ” တို့နောင် ပုဒ်ထီးမရှိသင့်။] တေပိ-ထို၄ယောက်သောသူတို့သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုအလောင်းကောင်၌၊ အသုဘသညံ-ကို၊ ပဋိလဘိသု-ရကုန်ပြီ။ ပစ္စပိ-၅ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဇနာ-ထိုလူတို့သည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ သေသသဟာယကာနံ-ကြွင်းသော သူငယ်ချင်းတို့အား၊ ကထယိသု-ပြောပြ ကုန်ပြီ။ ယသော-ယသမည်သော၊ ဒါရကော ပန-သူငယ်သည်ကား၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ မာတာပိတုနဉ္စ-မိဘတို့အားလည်းကောင်း၊ ဘရိယာယ စ-ဇနီးအားလည်းကောင်း၊ ကထေသိ-ပြီ။ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ အသုဘံ-အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဘာဝယိသု-ဖြစ်စေကုန်ပြီ။ ကုဒံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ ဧတေသံ-ဤယသအမျိုးရှိသော ၅၅ပါးသော ရဟန်းတို့၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ရှေးကောင်းမှုတည်း။ တေနေဝ-ထိုကြောင့်သာလျှင်၊ ယသဿ-၏၊ ကုတ္တာဂါရေ-မောင်းမဆောင်၌၊ သုသာနသညာ-သုသာန်ဟု ဖြစ်သော အမှတ်သညာသည်၊ ဝါ-သုသာန်ဟူ၍ မှတ်ထင်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ တာယ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ-ထိုအားကြီးသော မှီရာအကြောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံသော ယသအမျိုး ရှိသော ၅၅ပါးသော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဝိသေသာဓိဂမော-ရသင့်၊ ရထိုက်သော

ဂေါရူပံ။ ။ ဂေါရူပံ၌ ရူပသဒ္ဒါ အနက်မဲ့၊ သို့မဟုတ် သမူဟအနက်ဟု ၂မျိုးဖွင့် ဆိုကြရာ ဤ၌ အနက်မဲ့ယူခြင်းက ပိုကောင်း၏။ “ဂေါ ဧဝ ဂေါရူပံ၊ ကဗရံ+ဂေါရူပံ ကဗရဂေါရူပံ”ဟုပြု။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၈၆၊ သံဇီ-၁၊ ၃၁၅)

ဝိသေသာဓိဂမော။ ။ ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ဝိသေသာဓိဂမော-

မဂ်ဖိုလ်တရားထူးသည်၊ ဝါ-တရားထူးရခြင်းသည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဣမေပိ-ဤယသအမျိုးရှိသော ၅၅ပါးသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပတ္တိတမေဝ-တောင့်တအပ်သောဆုကိုသာ၊ လဘိသု-ရကုန်ပြီ။ အဟံ-သည်၊ မုခံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ န ဒမ္မိ-ပေးသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ! ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယသဟာယကာ ပန-ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိဖြစ်ကုန်သောသူငယ်ချင်းတို့သည်ကား၊ ကိံ ကမ္မံ-အဘယ်ကောင်းမှုကံကို၊ ကရိသု-ပြုခဲ့ပါကုန်သနည်း? ဣတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။ ဧတေပိ-ဤဘဒ္ဒဝဂ္ဂိသူငယ်ချင်းတို့သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-ရှေးဘုရားရှင်တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အရဟတ္တံ-ကို၊ ပတ္ထေတွာ-တောင့်တ၍၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကတွာ၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ အနုပ္ပန္နေ-သော်၊ တိသ-သုံးဆယ်သော၊ ဓုတ္တာ-သေသောက်ကြူးတို့သည်၊ ဟုတွာ၊ တုဏှိလောဝါဒံ-တုဏှိလဝက်၏၊ ဩဝါဒကို၊ သုတွာ-ကြားနာရ၍၊ သဌိဝဿသဟဿာနိ-အနှစ်ခြောက်သောင်းတို့ပတ်လုံး၊ ပဉ္စ-၅ပါးကုန်သော၊ သီလာနိ-သီလတို့ကို၊ ရက္ခိသု-စောင့်ခဲ့ကုန်ပြီ။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဣမေပိ-ဤဘဒ္ဒဝဂ္ဂိရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အတ္တနာ-သည်၊ ပတ္တိတမေဝ-ကိုသာ၊ လဘိသု-ကုန်ပြီ။ အဟံ-သည်၊ မုခံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ န ဒမ္မိ-ပေးသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ! ဥရုဝေလကဿပါဒယော ပန-ဥရုဝေလကဿပအစရှိကုန်သော ရဟန်းတို့သည်ကား၊ ကိံ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိသု-နည်း? ဣတိ-ကုန်ပြီ။ ဧတေပိ-ထိုဥရုဝေလကဿပအစရှိသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အရဟတ္တမေဝ-ကိုသာ၊ ပတ္ထေတွာ၊ ပုညာနိ၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ။ ဟိ-ချဲ့ဥးအံ့၊ ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ဒွေနုဂ္ဂတိကပ္ပေ-၉၂ကမ္ဘာအထက်၌၊ တိဿော-တိဿဘုရားရှင်လည်းကောင်း၊ ဖုဿော-ဖုဿဘုရားရှင်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-၂ဆူ

ထူးခြားသူ၏အဖြစ်ကို ရရှိကြောင်း မဂ်ဖိုလ်တရား-တရားထူး(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၁၁၄)၊ အဓိဂန္ထဗ္ဗေတိ အဓိဂမော၊ ဝိသေသော ဧဝံ+အဓိဂမော ဝိသေသာဓိဂမော-ရသင့်ရထိုက်သော မဂ်ဖိုလ်တရားထူး(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၂၁၂)။

ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိသု-ပွင့်တော်မူခဲ့ကုန်ပြီ။ ဖုဿဗုဒ္ဓဿ-ဖုဿ ဘုရားရှင်၏၊ မဟိန္ဒော နာမ-မဟိန္ဒမည်သော၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ တသ္မိ-ထိုဖုဿဘုရားရှင်သည်၊ သမ္မောဓိ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သို့၊ [ပသတ္တာ သုန္နရာ ဗောဓိ သမ္မောဓိ(ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၇၅)၊ သမ္မုဇ္ဈတိ ဧတာယာတိ သမ္မောဓိ(ဒီဇီ-၃, ၅၉၊ သံဇီ-၂, ၄၇၄)။] ပတ္တေ-ရောက်တော်မူလသော်၊ ရညော-မင်း၏၊ ကနိဋ္ဌပုတ္တော-အငယ် ဆုံးဖြစ်သော သားတော်သည်၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော-ပဌမအဂ္ဂသာဝကသည်၊ (အဟောသိ)၊ ပုရောဟိတပုတ္တော-ပုရောဟိတ်၏ သားသည်၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော-ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကသည်၊ အဟောသိ။ ရာဇာ-သည်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “မေ-၏၊ ဇေဋ္ဌပုတ္တော-အကြီးဆုံးသားသည်၊ ဗုဒ္ဓေါ-တည်း၊ ကနိဋ္ဌပုတ္တော-အငယ်ဆုံးဖြစ်သော သားတော်သည်၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော-တည်း၊ ပုရောဟိတပုတ္တော-သည်၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော-တည်း။” ကုတိ-သို့တွေး၍၊ တေ-ထိုဘုရားရှင်နှင့် ပဌမအဂ္ဂသာဝက၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကတို့ကို၊ သြလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ “မမေဝ-ငါ၏သာ၊ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားတည်း၊ မမေဝ-၏သာ၊ ဓမ္မော-တည်း၊ မမေဝ-၏သာ၊ သံဃော-တည်း၊ အရဟတော-အလှူတော်မှန်၊ အပူဇော်ကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ သမ္မာ-သမ္မုဒ္ဓဿ-မဖောက်မပြန်၊ မှန်ကန်စွာ ကိုယ်တော်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော၊ တဿ ဘဂဝတော-ထိုမြတ်စွာဘုရားအား၊ **နမော-**

နမော။ ။ နမောနိပါတ်နောင် သိဝိဘတ်၊ အံဝိဘတ် ၂မျိုးကျေနိုင်သည်။ သိဝိဘတ် ကျေလျှင် “နမော-ရှိခိုးခြင်းသည်၊ (အတ္ထု-ဖြစ်ပါစေသတည်း)”ဟုလည်းကောင်း၊ အံဝိဘတ်ကျေလျှင် “နမော-ရှိခိုးခြင်းကို၊ (ကရောမိ-ပြုပါ၏)”ဟုလည်းကောင်း ပေးပါ။ (နိတိသုတ္တ-၉၄၊ နိတိဓာတု-၁၃၃)

ကိတ်ပုဒ်။ ။ “နမနံ နမော၊ နမတိ ဧတေနာတိ ဝါ နမော၊ နမာမိတိ နမော၊ [နမု+အ၊]”ဟု ပြု၍ ကိတ်ပုဒ်လည်း ယူနိုင်သည်။ ဤသို့ယူရာ၌လည်း သိဝိဘတ်၊ အံဝိဘတ် ၂မျိုးပင် သက်နိုင်သည်။ အံဝိဘတ်ယူလျှင် အထက်ဖော်ပြပါ ၂နည်းထဲမှ နောက်နည်းအတိုင်း ပေးပါ။ သိဝိဘတ်ယူလျှင် “နမော-ရှိခိုးပါ၏”ဟု ပေး၊ အထက်၌ ဤအတိုင်း ပေးထားသည်။ (ဂန္ထာဋီ-၅၂၄၊ ကင်္ခါမဟာဋီ-၁, ၁၅-၁၉)

ရှိခိုးပါ၏။” က္ကတိ-သို့၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ ဥဒါနံ-ပီတိအတွက်၊ လေဟုန်တက်၍၊ ပေါ်ထွက်လာသော စကားကို၊ ဝါ-ဥဒါန်းကို၊ ဥဒါနေတွာ-ကျူးရင့်၍၊ သတ္တု၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-ဝပ်စင်း၍၊ “ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား! က္ကဒါနိ-၌၊ မေ-တပည့်တော်သည်၊ [နိသီဒိတွာ၌ ဆဋ္ဌိကတ္တားစပ်၊] ဝါ-၏၊ [နိသီဒိတွာ၌ သမ္ပန်စပ်၊] နဂုတိဝဿသဟဿပရိမာဏဿ-အနှစ်၉သောင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အာယုနော-အသက်၏၊ (သက်တမ်း၏)၊ ကောဋီယံ-အစွန်အဖျား၌၊ နိသီဒိတွာ-နေရခြင်းကြောင့်၊ (အာယု-ကြွင်းကျန်သော အသက်သည်)၊ နိဒ္ဒါယနကာလော ဝိယ-အိပ်ရာကာလကဲ့သို့၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏။

အံဝိဘတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ။ ။ အံဝိဘတ်ဟု ယူရာ၌ နမနောင် အံဝိဘတ်ကို အံမော နိဂ္ဂဟိတံ ဈလပေဟိသုတံ၌ “အံမော ဈလပေဟိ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အံကို မ-ပြု၊ မ-ကို ဩ၊ (တစ်နည်း) နမနောင် အံဝိဘတ်ကို ၎င်းယောဂဝိဘာဂဖြင့် မ-ပြု၊ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတံကြီးဖြင့် မ၏ အ-ကို ဩပြု၊ ရှေ့နည်းသည် စူဠနိရုတ္တိကျမ်းလာ ရုပ်ပြီးပုံတည်း။ အံဝိဘတ်ယူလျှင် ရုပ်ပြီးပုံရှုပ်ထွေးသောကြောင့် ဒုတိယာအဝုတ္တကံ အနက်၌ ပထမာသိသက်ဟုလည်း ဆိုသေး၏။ (ကင်္ခါမဟာဋီ-၁၊ ၁၅-၁၉၊ ဝိဟေ-၄၈)

ဥဒါနံ။ ။ ဥဒါဟရိယတိ ဥဗ္ဘေဂဝသေနာတိ တထာ ဝါ ဥဒါဟရဏံ ဥဒါနံ-အထက်သို့ ရှူထုတ်အပ်သောအရာ၊ ဝါ-အထက်သို့ ရှူထုတ်ခြင်း(သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ရင်ထဲ မျှိုသိပ်မထားနိုင်သဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သောစကား(အဓိပ္ပာယတ္ထ)၊-မဋီ-၂၊ ၁၄၆၊ အဋီ-၃၊ ၆၀။ [ဥဒ (မောဒအနက်)+ယု၊ ယုကို အနပြု၊ အ-ကို ဒီယပြု(နီတိ ဓာတု-၉၃)၊ (တစ်နည်း) “ဥ+အန+ဏ၊ ဒ်လာ၊ အာဝုဒ္ဓိပြု(နီဘာ-၁၊ ၆၃၊ ဝိပိဓာန်၊ ဓာပါတိုက်-၅၄။] ဥဒါန်းစကားသည် ပီတိအစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော ဥဒါန်းစကား၊ ဓမ္မသံဝေဂအစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော ဥဒါန်းစကား”ဟု ၂မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ ပီတိအစွမ်းကြောင့် ဖြစ်သော ဥဒါန်းစကားကို ယူပါ။ (ဥဒါနံ. ၄-၂၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၉၉)

ဥဒါနေတွာ။ ။ ဥ+အန+ဏေ+တွာ၊ “ဥဒါနေတွာ-အထက်သို့ ရှူထုတ်၍၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ရင်ထဲ မျှိုသိပ်မထားနိုင်သဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆို၍၊ (အဓိပ္ပာယတ္ထ)၊ ဝါ-ကျူးရင့်၍၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)”ဟုပေး။ (တစ်နည်း) ဥ+အာ+နိ+တွာ၊ “ဥဒါနေတွာ-အထက်သို့ ထုတ်ဆောင်၍(သဒ္ဒတ္ထ)”ဟုပေး၊ (တစ်နည်း) ဥဒါနနောင် ဓာတွတ္ထေ နာမသို့(မောင်-၅၊ ၁၂)သုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းသက်၊ ဧပြု(နီဘာ-၁၊ ၆၉)။

တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ အညေသံ-အခြားသူတို့၏၊ ဂေဟဒ္ဒါရံ-အိမ်တံခါးသို့၊ အ-
ဂန္နာ-မကြွမှု၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ အဟံ-သည်၊ ဇီဝိမိ-
အသက်ရှင်လတ္တံ့၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ မေ-၏၊ စတ္တာရော-
ကုန်သော၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းတို့ကို၊ အဓိဝါသေထ-ကိုယ်တော်အထက်၌ ဝင်သက်
တည်နေစေတော်မူပါကုန်၊ ဝါ-လက်ခံတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊
ပဋိညံ-ပဋိညာဉ်ကို၊ ဝါ-ဝန်ခံကတိကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊
ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ-ဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်မှုကို၊ ကရောတိ-၏။ ပန-ဆက်ဥူးအံ့၊
ရညော-၏၊ အပရေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တယော-ကုန်သော၊ ပုတ္တာ-
သားတော်တို့သည်၊ အဟေသုံ-ရှိကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုသားတော်တို့တွင်၊
ဇေဋ္ဌဿ-သားတော်ကြီး၏၊ ပဉ္စ ယောဓေတာနိ-ငါးရာသော စစ်သားတို့သည်၊
ပရိဝါရာနိ-အခြံအရံအဖြစ်ရှိကုန်၏၊ ဝါ-ခြံရံခြင်းရှိကုန်၏၊ မဇ္ဈိမဿ-သား
တော်လတ်၏၊ တိဏိ (ယောဓေတာနိ)-သုံးရာသော စစ်သားတို့သည်၊
(ပရိဝါရာနိ-ကုန်၏) ကနိဋ္ဌဿ-သားတော်ငယ်၏၊ ဒွေ (ယောဓေတာနိ)-
နှစ်ရာသော စစ်သားတို့သည်၊ (ပရိဝါရာနိ)။ တေ-ထိုသားတော်တို့သည်၊
“မယမ္ဗိ-ကျွန်တော်မျိုးတို့သည်လည်း၊ ဘာတိကံ-နောင်တော်ဘုရားကို၊ ဘော-
ဇေဿာမ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးပါကုန်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့သံတော်ဥူးတင်၍၊ ပိတရံ-
ခမည်းတော်ကို၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊ အလဘမာနာ-
မရကုန်လသော်၊ ပုနပ္ပနံ-ထပ်၊ ယာစန္ဒာပိ-တောင်းပါကုန်သော်လည်း၊ အလဘိ-
တွာ-မရမှု၍၊ ပစ္စန္တေ-တိုင်းပြည်၏ အစွန်အဖျားအရပ်သည်၊ ဝါ-နယ်စပ်ဒေသ
သည်၊ ကုပိတေ-ပျက်စီးလသော်၊ ဝါ-သူပုန်ထလသော်၊ တဿ-ထိုအစွန်
အဖျားဖြစ်သောအရပ်ကို၊ ဝူပသမနတ္ထာယ-ငြိမ်းအေးစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ငြိမ်
ဝပ်စေခြင်းငှာ)၊ ပေသိတာ-စေလွှတ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပစ္စန္တံ-ကို၊ ဝူပ-
သမေတွာ-ငြိမ်းအေးစေပြီး၍၊ ပိတု-ခမည်းတော်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂမိံသု-
ပြန်လာကုန်ပြီ။ အထ-၌၊ နေ-ထိုသားတော်တို့ကို၊ ပိတာ-သည်၊ အာလိဂိတွာ-
ဖက်၍၊ သီသေ-ဥူးခေါင်း၌၊ စုမ္ဗိတွာ- စုတ်၍၊ (နမ်းရှုပ်၍)၊ “တာတာ-ချစ်သား
တို့! ဝေါ-တို့အား၊ ဝရံ-ဆုကို၊ ဒမ္ဗိ-ပေးအံ့၊” ဣတိ အာဟ။

တေ-ထိုသားတော်တို့သည်။ “ဒေဝ-ခမည်းတော်မင်းမြတ်! သာဓု-ကောင်းပါပြီ” ကူတိ-ဤသို့သံတော်ဥားတင်၍၊ ဝရံ-ဆုကို၊ ဂဟိတကံ-ယူအပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်သောရက်ကို လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၂ရက် ၃ရက် လွန်ရာအခါ၌၊ ပိတရာ-သည်။ “တာတာ-တို့! ဝရံကို၊ ဂဏှထ-ယူကြလော” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်)။ “ဒေဝ-မြတ်! အမှာကံ-ကျွန်တော်မျိုးတို့အား၊ အညေန-အခြားသော၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသောဆုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။ ကူတော-ဤနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ မယံ-ကျွန်တော်မျိုးတို့သည်၊ ဘာတိကံ-နောင်တော်ဘုရားကို၊ ဘောဇေဿာမ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးပါကုန်အံ့၊ နော-ကျွန်တော်မျိုးတို့အား၊ ကုမံ ဝရံ-ဤဆုကို၊ ဒေဟိ-ပေးတော်မူပါ” ကူတိ-သို့ အာဟံသု-သံတော်ဥားတင်ကုန်ပြီ။ “တာတာ-တို့! န ဒေမိ-မပေးနိုင်” ကူတိ-သို့မိန့်ပြီ။ “ဒေဝ-မြတ်! နိစ္စကာလံ-မြဲသောကာလပတ်လုံး၊ အဒေန္တော-မပေးလသော်၊ သတ္တသံဝစ္ဆရာနိ-၇နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဒေထ-ပေးသနားတော်မူပါကုန်၊” ကူတိ-ပြီ။ “တာတာ-တို့! န ဒေမိ-နိုင်” ကူတိ-ပြီ။ “ဒေဝ-မြတ်! တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဆ (သံဝစ္ဆရာနိ)-၆နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ (သံဝစ္ဆရာနိ)-၅နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ စတ္တာရိ (သံဝစ္ဆရာနိ)-၄နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ တိဏိ (သံဝစ္ဆရာနိ)-၃နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ (သံဝစ္ဆရာနိ)-၂နှစ်တို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံ သံဝစ္ဆရံ-၁နှစ်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဒေထ-ကုန်၊” ကူတိ-ဤသို့သံတော်ဥားတင်ကုန်ပြီ။ “တာတာ-တို့! န ဒေမိ-နိုင်” ကူတိ-ပြီ။ “ဒေဝ! တေန ဟိ-လျှင်၊ သတ္တ မာသေ-၇လတို့ပတ်လုံး၊ ဒေထ-ကုန်၊” ကူတိ-ပြီ။ “ဒေဝ! ဆ မာသေ-၆ လတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ မာသေ-၅လတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ စတ္တာ-ရော မာသေ-၄လတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ တယော မာသေ-၃လတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဒေထ-ကုန်၊” ကူတိ-ဤသို့ သံတော်ဥားတင်ကုန်ပြီ။ “တာတာ-တို့! န ဒေမိ” ကူတိ-ပြီ။ “ဒေဝ-မြတ်! ဟောတု-ရှိပါစေ၊ နော-ကျွန်တော်မျိုးတို့တွင်၊ ဧကေကဿ-တစ်ယောက်တစ်ယောက်အား၊ ဧကေကံ မာသံ-တစ်လစီတစ်လစီကို၊ ကတ္တာ-၍၊ တယော မာသေ-သုံးလတို့ပတ်လုံး၊

ဒေသ-ကုန်” ကူတိ-ပြီ။ [ဧကေကဿနှင့် နောကို ဝုဏ်မတူသော ဝိသေသန ဝိသေသျှကြ၍ “ဧကေကဿ-သော၊ နော-တို့အား”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ “တာတာ-တို့! သာဓု-ကောင်းပြီ၊ တေန ဟိ-လျှင်၊ တယော မာသေ-တို့ပတ်လုံး၊ ဘောဇေ-ထ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးကြလော၊” ကူတိ အာဟ။ တေ-ထိုသားတော်တို့သည်၊ တုဋ္ဌာ-နှစ်သက်ကျေနပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ သက-ဋ္ဌာနမေဝ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော နေရာသို့သာ၊ ဂတာ-သွားကုန်ပြီ။ ပန-ဆက်၊ တိဏ္ဍမ္ပိ-ဥယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထိုသားတော်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဧကောဝ-တစ်ယောက်တည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ **ကောဋ္ဌာဂါရိကော**-ဘဏ္ဍာတိုက်၌ ယှဉ်သူသည်၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာစိုး(ဘဏ္ဍာရေးမှူး)သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧကောဝ-သော၊ **အာယုတ္တကော**-စာရင်းအမှု၌ အထူးယှဉ်သူ(အားထုတ်သူ)သည်၊ ဝါ-စာရင်းကိုင်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဿ-ထိုစာရင်းကိုင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဒွါဒသနဟုတာ-တစ်သိန်းနှစ်သောင်းကုန်သော၊ ပုရိသပရိဝါရာ-ယောက်ျားအခြံအရံတို့သည်၊ (အဟေသံ-ရှိကုန်ပြီ။) တေ-ထိုသားတော်တို့သည်၊ တေ-ထိုဘဏ္ဍာရေးမှူးနှင့် စာရင်းကိုင်တို့ကို၊ [“တေ တေ-ထိုထိုယောက်ျားတို့ကို”ဟုလည်း ပေးကြသည်၊] ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ “မယံ-တို့သည်၊ ကုမံ တေမာသံ-ဤဥလပတ်လုံး၊ ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဒေ-၂ထည်ကုန်သော၊ ကာသာဝါနိ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-

ကောဋ္ဌာဂါရိကော။ ။ ကောဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ ခဉ္ဇဿ အာဠပနဋ္ဌာနံ၊ ကောဋ္ဌဘူတံ အဂါရံ **ကောဋ္ဌာဂါရံ**(သာရတ္ထ-၃၊ ၃၄၉)၊ ကုသီယတိ အက္ခောသီယတိတိ ကောဋ္ဌော၊ ခဉ္ဇနိလယော(မောဂ်-၇၊ ၅၅)။ ဤအဆိုများအလိုမူ ကောဋ္ဌာဂါရအရ စပါးကျီ(ဝိုဒေါင်)”ကိုသာ ရ၏။ သို့သော် ကောဋ္ဌာဂါရသည် (၁) ဥစ္စာသိုလှောင်ရာ ဘဏ္ဍာတိုက် (၂) အဝတ်သိုလှောင်ရာ ဘဏ္ဍာတိုက် (၃) ကောက်ပဲသိုလှောင်ရာကျီ(ဝိုဒေါင်)အားဖြင့် ၃မျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကောဋ္ဌာဂါရေ+နိယုတ္တော ကောဋ္ဌာဂါရိကော”ဟုပြု၍ ကောဋ္ဌာဂါရိကော-ဘဏ္ဍာတိုက်၌ ယှဉ်သူ(ဘဏ္ဍာစိုး)၊ ဝါ-ကျီတိုက်၌ ယှဉ်သူ(ကျီတိုက်စိုး)”ဟု အနက်၂မျိုး ပေးနိုင်သည်။ (မဟာနိ. ၄-၁၂၊ ဒီ. ၄-၁၊ ၂၆၄၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၃၅၀)

အာယုတ္တကော။ ။ ဝိသေသေန+ယုတ္တော အာယုတ္တော၊ အာယုတ္တော ဧဝ အာယုတ္တကော။ [**အာယုတ္တဿာ**တိ ဝိသေသေန ယုတ္တဿ၊-မဟာနိ. ၄-၂၂၇။]

ဝတ်၍၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဟဝါသံ-အတူနေခြင်းဖြင့်၊ ဝသိဿာမ-နေကုန်အံ့၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဧတ္တကံ နာမ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်မည်သော၊ ဒါနဝတ္တံ-အလှူဝတ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဒေဝသိကံ-နေ့စဉ်နေ့တိုင်း၊ နဂုတိသဟ-ဿာနံ-ဥသောင်းကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့ဖို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-အတွက်လည်းကောင်း၊ ယောဓသဟဿဿ စ-စစ်သည်တစ်ထောင်ဖို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-အတွက်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-သော၊ ခါဒနီယဘောဇနီယံ-ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်ကို၊ ပဝတ္ထေယျာထ-ဖြစ်စေကြလော၊ ဟိ-မှန်၏၊ မယံ-တို့သည်၊ ဣတော-ဤနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ကိစ္ဆိ-ဘာကိုမျှ၊ န ဝက္ခာမ-ပြောကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝဒိသု-ပြောဆိုကုန်ပြီ။ [ဟိကို ကာရဏအနက်ယူ၍ “(ကသွာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?) ဟိ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဣတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကိစ္ဆိ-မျှ၊ န ဝက္ခာမ-မဟုတ်၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ [ဣတိတစ်လုံးကျေ၊] ဝဒိသု” ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

တယောပိ-ဥယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဇနာ-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ ပရိဝါရသဟဿံ-အခြံအရံတစ်ထောင်ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဒသ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ကာသာယဝတ္ထာနိ-ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ဝိဟာရေ-ယေဝ-ကျောင်း၌သာလျှင်၊ ဝသိသု-နေကုန်ပြီ။ ကောဋ္ဌာဂါရိကော စ-သည်လည်းကောင်း၊ အာယုတ္တကော စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ ဘာတိကာနံ-ညီနောင်တို့၏၊ ကောဋ္ဌာဂါရေဟိ-ဘဏ္ဍာတိုက်တို့မှ၊ ဝါရေန ဝါရေန-အလှည့်အားဖြင့်၊ အလှည့်အားဖြင့်၊ ဒါနဝတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်ဥှားအံ့၊ ကမ္မကာရာနံ-အလုပ်သမားတို့၏၊ ပုတ္တာ-သား၊ သမီးတို့သည်၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနံ-ယာဂုထမင်းအစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ရောဒန္တိ-ငိုကုန်၏။ တေ-ထိုအလုပ်သမားတို့သည်၊ တေသံ-ထိုသား၊ သမီးတို့အား၊ ဘိက္ခုသံဃေ-

သမာဒါယ။ ။ အာပုဗ္ဗဒါဓာတ်ကို ထုံးစံအတိုင်း ဂဟဏအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ အာကို အာဒိအနက်၊ ဒါဓာတ်ကို ရက္ခဏအနက်ယူ၍ “သမာဒါယ-အစမှ စလျက်စောင့် ထိန်းဖြည့်ကျင့်၍”ဟု တစ်နည်းပေးနိုင်သည်။(အဋ္ဌိ-၃၊ ၁၅၈)

ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ အနာဂတေယေဝ-မကြွလာသေးမီပင်၊ ယာဂုဘတ္တာ-ဒီနီ-တို့ကို၊ ဒေန္တိ-ပေးကုန်၏။ ဘိက္ခုသံဃဿ-၏၊ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ-၌၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အတိရေကံ-အပိုအလွန်သည်၊ (အကြွင်းအကျန်သည်)၊ န ဘူတပုပ္ဖံ-မဖြစ်စဖူး၊ တေ-ထိုအလုပ်သမားတို့သည်၊ “အပရဘာဂ-နောက်အဖို့၌၊ ဒါရကာနံ-ကလေးတို့အား၊ ဒေမ-ပေးကုန်အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနာပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ခါဒိသု-ခဲစားကုန်ပြီ။ **မနုညံ**-စိတ်ကို လွန်စွာနှစ်သက်စေနိုင်သော၊ အာဟာရံ-အစာအာဟာရကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ အဓိဝါသေတုံ-သည်းခံခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ပန-ဆက်ဥားအံ့၊ တေ-ထိုအလုပ်သမားတို့သည်၊ စတုရာသီတိသဟဿာ-ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။ တေ-ထိုအလုပ်သမားတို့သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နဒါနဝတ္ထံ-လှူအပ်သော အလှူဝတ်ကို၊ ခါဒိတွာ-စားသုံးခဲ့၍၊ (အလွဲသုံးစားလုပ်ခဲ့၍)၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္နကခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်းဟူသော၊ မရဏာ-သေခြင်းမှ၊ ဝါ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဝါ-နောက်ဖြစ်သော အသစ်ခန္ဓာကို ယူခြင်း၌၊ (တစ်နည်း) ကာယဿ-၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပျက်စီးခြင်း

မနုညမေဝ။ ။ မနံ အာ ဘုသော ဥေ တိ တောသေတီတိ မနုညံ(နီတိဓာတု-၅၁)၊ မနံ အာ ဘုသံ ဉပေတိ တောသေတီ တိ မနုညံ(ဓာန်ဋီ-၁၂၅)၊ “အာ ဘုသော ဥေ တိ တောသေတီတိ အညံ၊ [အာ+ဉာ+ရ၊ ရံအနုဗန်ချေ၊ ဥ ဒွေဘော်လာ၊ အာကို ရဿပြု၊] မနံ+အညံ မနုညံ”ဟုလည်း ခွဲပြုနိုင်သည်။

သန္နိရုပ်ပြီးပုံ။ ။ “မနု+အညံ”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဧတေသမော လောပေ သုတ်ဖြင့် န၏ အ-ကို ဩပြု၊ ပုထဿ ဗျဉ္ဇနေသုတ်၌ အန္တသဒ္ဒါဖြင့် ဩကို ဥပြု၊ နောက်အ-ကိုလည်းချေ၊ အချို့ကား “ဝါ ပရော အသရူပါ”သုတ်ဖြင့် နောက်အ-ကို ချေ၏။ (ဈာသ-၈၉၊ နိသာ-၂၄၈၊ သပြေနိ-၁၊ ၁၆၉)

တစ်နည်း။ ။ မနု+အညံ၊ န၏ အ-ကိုချေ၊ လောပစ္စ တတြာကာရော၌ စ သဒ္ဒါဖြင့် ထိုကျေရာ၌ ဥလာ၊ နောက်အ-ကိုချေ။ (ဇာလိနီ-၂၈၉၊ ဝိဗော-၂၂)

တစ်နည်း။ ။ မနု+အာညံ၊ ဥ ဒွေဘော်လာ၊ န၏ အ-ကို ဥပြု၊ နောက်အာ ကို ချေ(ဓာန်ဋီ-၁၂၅၊ ၆၉၃)။

တေသံ-ထိုညီနောင်ဥဉ္ဇးတို့၏၊ အာယုတ္တကော-သည်၊ အဟောသိ၊ ဝိသာခေါ-
ဝိသာခမည်သော၊ ဥပါသကော-ဥပါသကာသည်၊ ကောဋ္ဌာဂါရိကော-သည်၊
(အဟောသိ)၊ တယော-ကုန်သော၊ ဇဋ္ဌိလာ-ရသေ့တို့သည်၊ တယော-ကုန်
သော၊ ရာဇကုမာရာ-မင်းသားတို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။ တေသံ-ထို ညီ
နောင်ဥဉ္ဇးတို့၏၊ ကမ္မကာရာ-အလုပ်သမားတို့သည်၊ တဒါ-၌၊ ပေတေသု-
ပြိတ္တာတို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ သုဂတိဒုဂ္ဂတိဝသေန-သုဂတိဘဝ၊ ဒုဂ္ဂတိ
ဘဝ၏ အပြားအားဖြင့်၊ သံသရန္တာ-ကျင်လည်ကုန်လျက်၊ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ-ဤ
ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌၊ စတ္တာရိ-၄ခုကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓန္တရာနိ-ဘုရား၄ဆူတို့ ပွင့်တော်မူရာ
ကာလတို့၏ အကြားကာလတို့ပတ်လုံး၊ [ဗုဒ္ဓန္တရေတိ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒန္တရေ ဒိန္နံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါနံ
အန္တရာ(သံဋီ-၁, ၂၈၇)] ပေတလောကေယေဝ-ပြိတ္တာဘုံ၌သာ၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-ကုန်
ပြီ။ တေ-ထိုပြိတ္တာတို့သည်၊ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌၊ သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံ
သော ဘုရားရှင်တို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ဥပ္ပန္နံ-ပွင့်တော်မူသော၊ စတ္တာလီသဝဿ-
သဟဿာယုကံ-အနှစ်၄သောင်း သက်တော်ရှည်တော်မူသော၊ ကကုသန္ဓံ-
ကကုသန္ဓမည်တော်မူသော၊ [ကကု ဝုစ္စတိ ဂုဏရာသိ၊ ကကံ သန္ဓေတီတိ ကကု-
သန္ဓော၊ (ကကု+သံ+ဓာ+အ)-နိဒီ-၃၇၃။] ဘဂဝန္တံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-၍၊ “အမ္မာ-
ကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ဖို့၊ အာဟာရံ-အစာအာဟာရကို၊ လဘနကာလံ-ရရာအချိန်
ကို၊ (ရမညံအချိန်ကို)၊ အာစိက္ခယ-မိန့်တော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိသု-မေး
လျှောက်ကုန်ပြီ။ သော-ထိုကကုသန္ဓံမြတ်စွာဘုရားသည်၊ “တာဝ-စွာ၊ မမ-
ငါဘုရား၏၊ ကာလေ-လက်ထက်တော်အခါ၌၊ န လဘိဿထ-ရကြလိမ့်မည်
မဟုတ်၊ မမ-၏၊ ပစ္ဆတော-နောက်၌၊ မဟာပထဝိယာ-မြေကြီးသည်၊ ယောဇန-
မတ္တံ-တစ်ယူဇနာမျှ၊ အဘိရုဠာယ-တက်လသော်၊ ကောဏာဂမနော နာမ-
ကောဏာဂမနမည်တော်မူသော၊ (ကောဏာဂုံမည်သော)၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်။

ကောဏာဂမနော။ ။ ကနကဿ (ကနကာဒိအာဘရဏဿ)+အာဂမနံ
ပ-ဝဿနံ ယဿ ဘဂဝတော ဥပ္ပန္နကာလေတိ ကောဏာဂမနော၊ [ကနက+အာ-
ဂမန၊ ကကို ကောပြု၊ န-ကို ဏပြု၊ ကကိုချေ၊] ထိုမြတ်စွာဘုရား ဖွားပွင့်တော်မူချိန်၌
ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံး ရွှေမိုးရွာသည်ကို အကြောင်းပြု၍ “ကောဏာဂမနံ”ဟု အမည်
တွင်သည်။-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄-၃၀၁။

ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ပွင့်တော်မူလိမ့်မည်။ တံ-ထိုကောဏာဂုံဘုရားရှင်ကို၊ ပုစ္ဆေယျာထ-မေးလျှောက်ကြလော။” ဣတိ အာဟ။ တေ-ထိုပြိတ္တာတို့သည်။ တတ္တကံ-ထိုမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ ခေပေတွာ-ကုန်စေ၍၊ တသ္မိ-ထို ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဥပ္ပန္နေ-ပွင့်တော်မူလသော်၊ တံ-ထိုဘုရားရှင် ကို၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ။ သောပိ-ထိုကောဏာဂုံဘုရားရှင်သည်လည်း၊ “မမ ကာလေ န လဘိဿထ၊ မမ ပစ္ဆတော မဟာပထဝိယာ ယောဇနမတ္တံ အဘိရုဠာယ ကဿပေါ နာမ-သော၊ [ကသံ (ခေတ္တံ) ပါတိ ရက္ခတိတိ ကဿပေါ၊ (ကဿ+ပါ+အ)-နိဒိ-၇၈၃။] ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ တံ-ထိုကဿပဘုရားရှင်ကို၊ ပုစ္ဆေယျာထ။” ဣတိ အာဟ။ တေ-ထိုပြိတ္တာတို့သည်။ တတ္တကံ ကာလံ ခေပေတွာ၊ တသ္မိ-ထိုကဿပဘုရားရှင်သည်။ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ တံ-ထိုဘုရားရှင်ကို၊ ပုစ္ဆိသု။ သော ပိ-ထိုကဿပဘုရားရှင်သည်လည်း၊ “မမ ကာလေ န လဘိဿထ၊ ပန-အန္ဓယကား၊ မမ-၏၊ ပစ္ဆတော-၌၊ မဟာပထဝိယာ-သည်။ ယောဇနမတ္တံ-မျှ၊ အဘိရုဠာယ-သော်၊ ဂေါတမော နာမ-သော၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ တဒါ-၌၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဉာတကော-ဆွေမျိုးဖြစ်သော၊ ဗိမ္ဗိသာရော နာမ-ဗိမ္ဗိသာရ မည်သော၊ ရာဇာ-မင်းသည်။ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။ သော-ထိုဗိမ္ဗိသာရမင်း သည်၊ သတ္တု-အား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတွာ-ပြီး၍၊ တုမှာကံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-သင်တို့အထံသို့၊ ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ကို၊ ပါပေဿတိ- ရောက်စေလိမ့်မည်၊ ဝါ-ပို့သလိမ့်မည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ လဘိဿထ-ရကုန်လိမ့်မည်။” ဣတိ အာဟ။ တေသံ-ထို ပြိတ္တာတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရားနှစ်ဆူတို့ ပွင့်တော်မူရာ ကာလတို့၏ အကြားကာလသည်။ သွေဒိဝသသဒိသံ-နက်ဖြန်နေ့နှင့် တူသည်။ အဟောသိ-ပြီ။ တေ-ထိုပြိတ္တာတို့သည်၊ တထာဂတေ-ဂေါတမဘုရားရှင်သည်။ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ ဗိမ္ဗိသာရရညာ-သည်။ ပဌမဒိဝသံ-ပဌမနေ့၌၊ ဒါနေ-အလျှူကို၊ ဒိန္နေ-အပ်သော်၊ ပတ္တိ-ကို၊ အလဘိတွာ-မရမူ၍၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ ဘေရဝသဒ္ဓိ-ကြောက်မက်ဖွယ်အသံကို၊ ကတွာ-၍၊ ရညော-မင်းကို၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ ဒဿယိသု-မြင်စေကုန်ပြီ၊ ဝါ-ပြကုန်ပြီ၊ သော-ထိုဗိမ္ဗိသာရမင်းသည်။ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ဝေဠုဝနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တထာဂတဿ-အား၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြီ။

သတ္တာ-သည်။ “မဟာရာဇ-ကြီး! ကုတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ဒွေနုဂုတိကပ္ပမတ္တကေ-
 ၉၂ကမ္ဘာ၏အထက်၌၊ ဖုဿဗုဒ္ဓကာလေ-ဖုဿဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊
 ဝါ-ဖုဿဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါ၌၊ ဧတေ-ဤပြိတ္တာတို့သည်။ တဝ-
 သင်၏၊ ဉာတကာ-ဆွေမျိုးတို့တည်း၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ဒိန္နဒါနဝတ္တံ-လှူ
 အပ်သော အလှူဝတ်ကို၊ ခါဒိတွာ-စားသုံးခဲ့၍၊ (အလွဲသုံးစားလုပ်ခဲ့၍)၊ ပေတ-
 လောကေ-ပြိတ္တာဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ သံသရန္တာ-ကုန်လျက်၊ ကကုသန္ဓာ-
 ဒယော-ကကုသန္ဓအစရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးလျှောက်၍၊
 တေဟိ-ထိုဘုရားရှင်တို့သည်၊ ကုဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ-ဤမည်ဤမည်သော စကားကိုလည်း၊
 ဝုတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊
 ကာလံ-အခါပတ်လုံး၊ တဝ-သင်မင်းကြီး၏၊ ဒါနံ-ကို၊ ပစ္စာသီသမာနာ-တောင့်
 တကုန်လျက်၊ ဟိယျော-မနေ့က၊ တယာ-သည်၊ ဒါနေ-ကို၊ ဒိန္နေ-အပ်သော်၊
 ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ကို၊ အလဘမာနာ-မရကုန်သည်၊(ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
 အကံသု-ပြုကုန်ပြီ” ကုတိ အာဟ။ “ဘန္တေ! ကုဒါနိပိ-ယခုအခါ၌လည်း၊ ဒိန္နေ-
 အပ်သော်၊ လဘိဿန္တိ ကံ-ရကြလိမ့်မည်လော?” ကုတိ-ပြီ။ “မဟာရာဇ!
 အာမ-အိမ်း၊” ကုတိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗမံ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခု-
 သံဃံ-ကို၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ မဟာဒါနံ-
 ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒတွာ-ပြီး၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ကုတော-ဤအခါမှစ၍၊
 တေသံ ပေတာနံ-ထိုပြိတ္တာတို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဒိဗ္ဗအန္ဓပါနံ-နတ်၌ဖြစ်သော
 စားဖွယ်၊ သောက်ဖွယ်သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတု-ပြည့်စုံပါစေသတည်း၊” ကုတိ-သို့ပြော၍၊
 ပတ္တိ-ကို၊ အဒါသိ-ပေးဝေပြီ၊ တေသံ-ထိုပြိတ္တာတို့ဖို့၊ ဝါ- အတွက်၊ တထေဝ-
 ထိုပြောသည့်အတိုင်းသာ၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ နဂါ-အဝတ်မဆီး၊ အချည်း
 နှီးတို့သည်၊ ဝါ-ကိုယ်တုံးလုံးတို့သည်၊ ဟုတွာ၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ ဒဿေသု-
 မြင်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-ပြကြကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ “ဘန္တေ! အဇ္ဇ-ယနေ၊ နဂါ-
 တို့သည်၊ ဟုတွာ၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဒဿေသု-ကုန်ပြီ” ကုတိ၊ အာရောစေသိ-
 လျှောက်ပြီ၊ “မဟာရာဇ! တေ-သည်၊ ဝတ္တာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ န ဒိန္နာနိ-မလှူ
 အပ်ကုန်သေး၊” ကုတိ-ပြီ၊ ရာဇာပိ-သည်လည်း၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗမုဿ-
 ရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ စိဝရဒါနံ-သင်္ကန်းအလှူကို၊ ဒတွာ-ပြီး၍၊

“ဣတော-ဤအခါမှစ၍၊ တေသံ ပေတာနံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ ဒိဗ္ဗဝတ္ထာနိ-နတ်၌ဖြစ်သော အဝတ်တို့သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း၊” ဣတိ-သို့ပြော၍၊ (ပတ္တိ-ကို)၊ ပါပေသိ-ရောက်စေပြီ၊ ဝါ-ပို့သပြီ။ တံခဏညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ တေသံ-ထိုပြိတ္တာတို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဒိဗ္ဗဝတ္ထာနိ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ။ တေ-ထိုပြိတ္တာတို့သည်၊ ပေတတ္တဘာဝံ-ပြိတ္တာတို့၏ အတ္တဘောကို၊ (ပြိတ္တာဘဝကို)၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ဒိဗ္ဗတ္တဘာဝေ-နတ်တို့၏ အတ္တဘော၌(နတ်ဘဝ၌)၊ သဏ္ဌဟိသု-ကောင်းစွာ တည်ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုတော်မူလသော်၊ “တိရောကုဋေသု တိဌန္တိ”တိ-အာဒိနာ-“တိရောကုဋေသု တိဌန္တိ”ဟူသော အစရှိသော စကားဖြင့်၊ တိရောကုဋ္ဌာနုမောဒနံ-တိရောကုဋ္ဌအနုမောဒနာကို၊ အကာသိ-ပြုတော်မူပြီ။ အနုမောဒနာဝသာနေ-အနုမောဒနာ၏ အဆုံး၌၊ စတုရာသီတိယာ-သော၊ ပါဏ-သဟဿာနံ-တို့၏၊ ဓမ္မာဘိသမယော-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ ဣတိ-သို့၊ သတ္တာ-သည်၊ တေဘာတိကဇဋိလာနံ-၃ပါးသော ညီနောင်ရသေ့တို့၏၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူ၍၊ ဣမမ္ပိ ဓမ္မဒေသနံ-ကိုလည်း၊ အာဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ! အဂ္ဂသာဝကာ ပန-တို့သည်ကား၊ ကိံ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကရိသု-နည်း? ဣတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။ အဂ္ဂသာဝကာဘဝါယ-အဂ္ဂသာဝကအဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ပတ္တနံ-ဆုတောင်းမှုကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ။ ဟိ-ချဲ့ဥးအံ့၊ ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ကပ္ပသတသဟဿာမိကဿ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိသော၊ ကပ္ပာနံ-ကမ္ဘာတို့၏၊ အသချေယျဿ-အသချေ၏၊ မတ္ထကေ-အထက်၌၊ သာရိပုတ္တော-သာရိပုတြာသည်၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ။ နာမေန-နာမည်အားဖြင့်၊ သရဒမာဏဝေါ နာမ-သရဒလုလင်မည်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ မောဂ္ဂလ္လာနော-မောဂ္ဂလ္လာန်သည်၊ ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ-များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော သူကြွယ်မျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ။ နာမေန-အားဖြင့်၊ သိရိဝဇနကုဋ္ဌမ္ပိကော နာမ-သိရိဝဇနသူကြွယ်မည်သည်၊ အဟောသိ။ ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊

တေ-ထိုသရဒ၊ သိရိဝမ္မနတို့သည်။ သဟပံသုကီဠကာ-အတူတကွ မြေမှုန့်တို့ဖြင့် ကစားဘက်ဖြစ်ကုန်သော၊ [သဟ ပံသုဟိ ကီဠိသုတိ သဟပံသုကီဠကာ(အဋ္ဌိ-၁, ၁၄၉)။] သဟာယကာ-တို့သည်။ အဟေသု-ကုန်ပြီ။ တေသု-ထို ၂ယောက်တို့တွင်၊ သရဒမာဏာဝေါ-သည်။ ပိတု-ဖခင်၏။ အစ္စယေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ ကုလသန္တကံ-အမျိုး၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ မဟာဓနံ-များစွာသော ဥစ္စာကို၊ ပဋိ-ပဋိတွာ-ရ၍၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ရဟောဂတော-ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ရောက်သည်။ (သမာနော-သော်၊) စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “အဟံ-သည်။ ဣဓလောကတ္တဘာဝမေဝ-ဤလောကအတ္တဘောကိုသာ၊ (မျက်မှောက်ဘဝကိုသာ)၊ ဇာနာမိ-သိ၏။ ပရလောကတ္တဘာဝံ-နောက်လောကအတ္တဘောကို၊ (နောက်ဘဝကို)၊ နော (ဇာနာမိ)-မသိ။ ဇာတသတ္တာနဉ္စ-မွေးဖွားလာသော သတ္တဝါတို့၏လည်း၊ မရဏံ နာမ-သေခြင်းမည်သည်၊ ဓုဝံ-မြဲ၏။ မယာ-သည်။ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ကပ်ရောက်၍၊ မောက္ခ-ဓမ္မဂဝေသနံ-ထွက်မြောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်တရားကို ရှာမှီးခြင်းကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ဣတိ-ပြီ။ သော-ထိုသရဒလုလင်သည်။ သဟာယကံ-သူငယ်ချင်း သိရိဝမ္မနထံသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “သမ္မ သိရိဝမ္မန-မိတ်ဆွေသိရိဝမ္မန! အဟံ-သည်။ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ မောက္ခဓမ္မံ-ကို၊ ဂဝေသိဿာမိ-ရှာမှီးတော့မည်၊ တံ-သည်။ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ငှာ၊ သက္ခိဿသိ-စွမ်းနိုင်မည်လော? န သက္ခိဿသိ-မစွမ်းနိုင်မည်လော?” ဣတိ -မေးပြီ။ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ။ တံယေဝ-သင်သည်သာ၊ ပဗ္ဗဇာဟိ-ရသေ့ရဟန်းပြုလော။” ဣတိ-ပြီ။ သော-ထိုသရဒလုလင်သည်။ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ပရလောကံ-နောက်လောကသို့၊ (နောက်ဘဝသို့)၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားလသော်၊ ဝါ-သွားသူသည်၊ သဟာယေ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာတိမိတ္တေ ဝါ-ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂတော နာမ-သွားသူမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ ကတံ-ပြုအပ်သောကံသည်၊ အတ္တနောဝ-မိမိဖို့သာ၊ ဝါ-အတွက်သာ၊ ဟောတိ-၏။” ဣတိ-ပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ရတန-ကောဠာဂါရုံ-ရတနာထားရာဘဏ္ဍာတိုက်ကို ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊ ကပဏ-

ဒွိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ-အထီးကျန်မဲ့သူဆင်းရဲ၊ ခရီးသွားဧည့်သည်၊ အလှူ
၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုချီးမွမ်းတတ်သောအလှူခံ၊ ဂုဏ်ကိုမပြောဘဲ အနည်းငယ်
သော ဝတ္ထုကို တောင်းရမ်းတတ်သော သူတောင်းစားတို့အား၊ မဟာဒါနံ-
ကြီးစွာသောအလှူကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပဗ္ဗတပါဒိ-တောင်ခြေသို့ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊

ကပဏဒွိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ။ ။ ကပဏာ စ+အဒ္ဓိကာ စ+ဝဏိဗ္ဗက
စ+ယာစကာ စ ကပဏဒွိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာ၊ ထိုတွင် ကပဏဟူသည် ဆင်းရဲသူ
တို့တည်း၊ “ကပိယန္တေတိ (သနားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ကပဏာ၊ [ကပ+ယု၊
(သိဘာ-၄, ၂၃)”ဟုပြု။ [ကပဏာတိ ဒုဂ္ဂတာ ဒလိဒ္ဒမနုဿာ၊-ဒီ. ဌ-၁, ၂၆၆။]

အဒ္ဓိကာ။ ။ “အဒ္ဓါနံ ဂစ္ဆန္တိတိ အဒ္ဓိကာ”ဟုပြု၊ ယူဇနာဝက်ထက် မနည်းသော
ခရီးရှည်သွားသူတို့ကို “အဒ္ဓိကာ”ဟု ခေါ်သည်(သိဘာ-၄, ၂၃)။ [အဒ္ဓိကာတိ ပထာဝိ-
နော၊-ဒီ. ဌ-၁, ၂၆၆။]

ဝဏိဗ္ဗက။ ။ ဒါနနှင့် ဒါနရှင်ကို ချီးမွမ်း၍ တောင်းသူကို “ဝဏိဗ္ဗက”ဟု ခေါ်
သည်၊ ဒါနဖလံ ဝဏ္ဏေတွာ ဝကန္တိ ယာစန္တိတိ ဝနိဗ္ဗကာ(ဓာန်ဋီ-၇၄၀)၊ ဂုဏဿ စ
ဖလဿ စ ဝဏ္ဏေန ကိတ္တနေန ပသံသာယ ယာစိတွာ ဝကန္တိ အာဒေန္တိ ဂဏန္တိတိ
ဝဏိဗ္ဗကာ၊ [ဝဏ္ဏ+ ဝက+အ၊ ဇာတစ်လုံးကိုချေ၊ ဝဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဣလ္လာ-ဓာန်နိသစ်-
၇၄၀၊] (တစ်နည်း) ဂုဏကိတ္တနေန ဝနန္တိ ယာစန္တိတိ ဝဏိဗ္ဗကာ၊ [ဝန+ဏ္ဍ၊ ဣဗ္ဗလာ၊
နကို ဏပြု၊] (တစ်နည်း) ဝနိမိ ယာစနကမ္မေ နိယုတ္တာ ဝနိဗ္ဗကာ၊ [ဝနိ+ဏ၊ ဣဗ္ဗလာ၊
နကို ဏ ပြု၊-ဓာန်နိ-၇၄၀၊ အနာဂတဝံ. ဌ၊] (တစ်နည်း) ဝနနံ ယာစနံ ဝနိ၊ ဝနိ
ဣန္ဒြိယတိ ဝဏိဗ္ဗကာ၊ [ဝနိနောင် ဣန္ဒြိယ၌ ဤယပစ္စည်း၊ ဝနိယဟူသော နာမဓာတ်
နောင် ဣပစ္စည်းသက်၍ အကပြု၊ (ဝနိယက)၊ ယကို ဝပြု၊ ဝဒ္ဒေဘော်၊ နိဉ်ရဿ၊ န
ကို ဏပြု၊] (တစ်နည်း) ဝနိယာ အတ္တာနံ ပန္တိတိ ဝဏိဗ္ဗကာ၊ ဝနိ+ပါ+အ၊ (ဝနိပ)၊
သညာ(သွတ္တ)၌ ကပစ္စည်းသက်၊ (ဝနိပက)၊ ပကိုဝ၊ ဝဒ္ဒေဘော်၊ နကို ဏပြု(ဓာန်နိ
သစ်-၇၄၀၊ အမရ၊ ကပ္ပ၊ ကောတ္ထုဘ)။ [ဝဏိဗ္ဗကာတိ ယေ “ဣဉ္ဇံ ဒိန္နံ၊ ကန္တံ၊ မနာပံ၊
ကာလေန၊ အနဝဇ္ဇံ ဒိန္နံ၊ ဒဒံ စိတ္တံ ပဿဒေယျ၊ ဂစ္ဆတု ဘဝံ ဗြဟ္မလောက”န္တိအာဒိနာ
နယေန ဒါနဿ ဝဏ္ဏံ ထောမယမာနာ ဝိစရန္တိ၊-ဒီ. ဌ-၁, ၂၆၆။]

ယာစကာ။ ။ မချီးမွမ်းဘဲ တောင်းသူကို “ယာစကာ”ဟု ခေါ်သည်၊ “ယာစန္တိတိ
ယာစကာ”ဟုပြု၊ [ယာစကာတိ ယေ “ပသတမတ္တံ ဒေထ၊ သရာဝမတ္တံ ဒေထာ”တိ-
အာဒိနိ ဝတွာ ယာစမာနာ ဝိစရန္တိ၊-ဒီ. ဌ-၁, ၂၆၆။]

ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇိ-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းသို့၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိ-ကပ်ရောက်ပြီ။ ဧကော-တစ်ယောက်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-၂ယောက်တို့လည်းကောင်း၊ တယော-၃ယောက်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ တဿ-ထိုသရဒရသေ့၏။ အနု-ပဗ္ဗဇ္ဇိ-အတုလိုက်၍ ရသေ့အဖြစ်ကပ်ရောက်ခြင်းသို့၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိတာ-ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ စတုသတ္တတိသဟဿမတ္တာ-၇သောင်း၄ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဇဋ္ဌိလာ-ရသေ့တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။ သော-ထိုသရဒရသေ့သည်၊ ပဉ္စ-၅ပါးကုန်သော၊ အဘိညာ-အဘိညာဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-၈ပါးကုန်သော၊ သမာပတ္တိယော စ-သမာပတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တေတ္တာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ တေသံ ဇဋ္ဌိလာနံ-ထိုရသေ့တို့အား၊ ကသိဏပရိကမ္ပံ-ကသိုဏ်းပရိကံကို၊ ဝါ-ကသိုဏ်းဝန်းတို့၌ “ပထဝီ ပထဝီ” စသည်ဖြင့် စီးဖြန်းပွားများပုံကို၊ အာစိက္ခံ-ပြောပြပြီ။ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေပိ-ထိုရသေ့တို့သည်လည်း၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ အဘိညာ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ သမာပတ္တိယော စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တေသုံ-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ။

တေန သမယေန-၌၊ အနောမဒဿီ နာမ-အနောမဒဿီမည်တော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥဒပါဒိ-ပြီ။ နဂရံ-မြို့တော်သည်၊ စန္ဒဝတီ နာမ-စန္ဒဝတီမည်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ ယသဝါ နာမ-ယသဝါမည်သော၊ ခတ္တိယော-မင်းသည်၊ (အဟောသိ)၊ မာတာ-မယ်တော်သည်၊ ယသောဓရာ နာမ-ယသောဓရာ မည်သော၊ ဒေဝီ-မိဖုရားသည်၊ (အဟောသိ)၊ ဗောဓိ-ဗောဓိပင်သည်၊ အဇ္ဈနရုက္ခော-ထောက်ကြံ့ပင်သည်၊ (အဟောသိ)၊ နိသဘော စ-နိသဘာထေရ်လည်းကောင်း၊ အနောမော စ-အနောမထေရ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့) ဒွေ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာ-အဂ္ဂသာဝကတို့သည်၊ (အဟေသုံ-ကုန်ပြီ)၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊ ဝရုဏော နာမ-ဝရုဏမည်သော ရဟန်းသည်၊ (အဟောသိ)၊ သုန္ဒရာ စ-သုန္ဒရာထေရ်လည်းကောင်း၊ သုမနာ စ-သုမနာထေရ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့) ဒွေ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝိကာ-အဂ္ဂသာဝိကာမတို့သည်၊ အဟေသုံ။ အာယု-သက်တော်သည်၊ ဝဿသတသဟဿံ-အနှစ်တစ်သိန်းသည်၊

အဟောသိ၊ သရီရံ-ကိုယ်တော်သည်၊ အဋ္ဌပညာသဟတ္ထုဗ္ဗေခံ-၅၈တောင်
 အမြင့်ရှိသည်၊ (အဟောသိ)၊ သရီရပ္ပဘာ-ကိုယ်တော်၏ ရောင်ခြည်တော်
 သည်၊ ဒွါဒသယောဇနံ-၁၂ ယူဇနာတိုင်တိုင်၊ ဖရိ-ပုံနှံ့ပြီ၊ ဘိက္ခုသတသဟဿ-
 ပရိဝါရော-ရဟန်းတစ်သိန်းအခြံအရံရှိသည်၊ အဟောသိ။ သော-ထိုအနောမ
 ဒဿိဘုရားရှင်သည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပစ္စုသကာလေ-၌၊ မဟာကရုဏာသမာ-
 ပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဠာယ-၍၊ လောကံ-ကို၊ ဝေါလောကေန္တော-သော်၊ သရဒ-
 တာပသံ-သရဒရသေ့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ မယံ-၏၊ သရဒတာပသ-
 သ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂတပစ္စယေန-သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ဓမ္မဒေသနာ စ-သည်လည်း၊ မဟတီ-ကြီးကျယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊
 သော စ-ထိုသရဒရသေ့သည်လည်း၊ အဂ္ဂသာဝကဌာနံ-အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို၊
 ပတ္တေဿတိ-တောင်းလိမ့်မည်၊ တဿ-ထိုသရဒရသေ့၏၊ သဟာယကော-
 သူငယ်ချင်းဖြစ်သော၊ သိရိဝဇနကုဋ္ဌမ္မိကော-သည်၊ ဒုတိယသာဝကဌာနံ-ဒုတိ
 ယအဂ္ဂသာဝကရာထူးကို၊ (ပတ္တေဿတိ-မည်) ဒေသနာပရိယောသာနေ စ-
 ၌လည်း၊ အဿ-ထိုသရဒရသေ့၏၊ ပရိဝါရာ-အခြံအရံဖြစ်ကုန်သော၊ စတု
 သတ္တတိသဟဿမတ္တာ-၇သောင်း၄ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊
 ဇဋိလာ-တို့သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပဏိဿန္တိ-ရောက်ကုန်လိမ့်မည်၊ မယာ-
 သည်၊ တတ္ထ-ထိုသရဒရသေ့၏ အထံသို့၊ ဂန္တု-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊” ကုတိ-
 ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-ယူတော်မူ၍၊
 အညံ-အခြားသော၊ ကဗ္ဗိ-ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို၊ အနာမန္တေတွာ-မခေါ်မူ၍၊
 သီဟော ဝိယ-ခြင်္သေ့ကဲ့သို့၊ ဧကစရော-တစ်ပါးတည်းကြွသွားတော်မူသည်၊
 ဟုတွာ၊ သရဒတာပသဿ-၏၊ အန္တေဝါသိကေသု-အနီးနေတပည့်တို့သည်၊
 ဖလာဖလတ္ထာယ-သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးအကျိုးငှာ၊ ဂတေသု-သွားကုန်
 လသော်၊ “မေ-၏၊ ဗုဒ္ဓဘာဝံ-ဘုရား၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနာတု-သိစေသတည်း၊”
 ကုတိ-သို့၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍၊ သရဒတာပသဿ-သည်၊
 ပဿန္တဿေဝ-ကြည့်နေစဉ်ပင်၊ အာကာသတော-ကောင်းကင်မှ၊ ဩတရိတွာ-
 သက်ဆင်းတော်မူ၍၊ ပထဝိယံ-၌၊ ပတိဌာသိ-တည်တော်မူပြီ။ သရဒ-
 တာပသော-သည်၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဇ္ဇေဝ-ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော်ကိုလည်း

ကောင်း၊ အသေ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ သရီရနိပ္ပတ္တိံ စ-ကိုယ်တော်၏ ပြီးပြည့်စုံပုံကို လည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ-ကြည့်၍၊ လက္ခဏမန္တေ-လက္ခဏာကျမ်း၊ ပေဒင်ကျမ်း တို့ကို၊ ဝါ-လက္ခဏာကြီးငယ်တို့ကို ပြတတ်သော ပေဒင်ကျမ်းတို့ကို၊ သမ္ပသိ-တွာ-သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍၊ “ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ-ဤလက္ခဏာတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော နာမ-ပြည့်စုံသောသူမည်သည်၊ အဂါရမဇ္ဈေ-အိမ်၏အလယ်၌၊ ဝသန္တော-နေလသော်၊ စက္ကဝတ္တိ-စကြာရတနာကို လည်စေနိုင်သော၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ပဗ္ဗဇန္တော-ရှင်၊ ရဟန်းပြုလသော်၊ လောကေ-၌၊ ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ-ဖွင့်ခွာအပ်ပြီးသော ရာဂ၊ ဒေါသစသော အမိုးအကာရှိတော်မူ သော၊ ဝါ-ရာဂဒေါသစသော အမိုးအကာကို ဖွင့်ခွာတော်မူပြီးသော၊ သဗ္ဗညု-ဗုဒ္ဓေါ-သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊

လက္ခဏမန္တေ။ ။ လက္ခဏာနိ စ မန္တာနိ စ လက္ခဏမန္တာနိ(သုတ္တနိ. ၄-၂၊ ၂၀၇)။ လက္ခဏဒီပနာနိ မန္တာနိ လက္ခဏမန္တာနိ(ဒီဇီ-၁၊ ၂၉၁၊ သီဇီသစ်-၂၊ ၂၂၈)။

ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ။ ။ ရာဂဒေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိကိလေသတဏှာသင်္ခါတံ ဆဒနံ အာဝရဏံ ဝိဝဋ္ဌံ ဝိဒ္ဓိသိတံ ဝိဝဋ္ဌကံ ဧတေနာတိ ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ(ဒီ. ၄-၂၊ ၃၆၊ သီဇီသစ်-၂၊ ၂၄၃)။ ဤအဖွင့်အရ “ဝိဝဋ္ဌ+ဆဒ”ကို စပ်ထားရကား “ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ”ဟုရှိလျှင် ပို ကောင်းသည်။ ဋ္ဌေဘော်လာ၍ “ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ”ဖြစ်သည်ဟုကြံ၊ ဆရာတို့ကား “ဝိ-ဝဋ္ဌတ္တဒေါ”ပါဌ်ကို နှစ်သက်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိဝရိယိတ္တာတိ ဝိဝဋ္ဌော၊ ဆဒိယတေ အနေနာတိ ဆဒေါ၊ ဝိဝဋ္ဌော+ဆဒေါ ယေနာတိ ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ”ဟု ပြုတော်မူ သည်။ (သိဘာ-၃၊ ၃၄၂)

တစ်နည်း။ ။ ဝိဝဋ္ဌယိတဗ္ဗော ဝိဂမေတဗ္ဗောတိ ဝိဝဋ္ဌော၊ ဆာဒေတိ ပဋိ-တ္တာဒေတိတိ ဆဒေါ၊ ဝိဝဋ္ဌော+ဆဒေါ အနေနာတိ ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ-ကင်းစေအပ်ပြီးသော ရာဂဒေါသစသော အမိုးအကာအကာရှိသော ဘုရားရှင်၊ ဤပုဒ်သည် ရာဇာဒိဂိုဏ်း “ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း “ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ”ဟုလည်းကောင်း ၂မျိုးရှိ၏။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၂၄၃၊ နိတိပဒ-၂၁၉၊ နိတိသုတ္တ-၄၅)။

တစ်နည်း။ ။ ဝဋ္ဌဉ္စ+ဆဒေါ စ ဝဋ္ဌတ္တဒေါ-ဝဋ္ဌဉ္စပါး၊ ရာဂစသော အမိုးအကာ ဂူပါး၊ ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေဟိ ဝိဂတော၊ ဝိဂတာ ဝါ ဝဋ္ဌတ္တဒေါ ယဿာတိ ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ-ဝဋ္ဌဉ္စပါး ရာဂစသော အမိုးအကာဂူပါးတို့မှ ကင်းတော်မူသော ဘုရားရှင်၊ ဝါ-ကင်းသော ဝဋ္ဌဉ္စပါး၊ ရာဂစသောအမိုးအကာဂူပါးရှိတော်မူသော ဘုရားရှင်၊ ဆဒအရ ဒီ. ၄-

နိဿိသယံ-ယုံမှားသံသယမရှိသောအားဖြင့်၊ (သံသယမဲ့)၊ ဝါ-စင်စစ်ဧကန် အမှန်တကယ်ပင်၊ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားတည်း။ က္ကတိ-သို့၊ ဇာနိတွာ-သိ၍၊ ပစ္စုပ္ပန်-ခရီးဥးကြိုဆိုခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-ငါးပါးသောတည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ အဂ္ဂါသနံ-မြတ်သော နေရာကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်း၍၊ အဒါသိ-ပေးလျှူပြီး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပညတ္တေ-ခင်းထားအပ်သော၊ အဂ္ဂါသနေ-မြတ်သော နေရာ၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီး၊ သရဒတာပသောဝိ-သည်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိအား၊ အနန္တဝိကံ-လျှောက်ပတ်သော၊ အာသနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီး။

တသ္မိံ သမယေ-ထိုအခါ၌၊ စတုသတ္တတိသဟဿဇဋီလာ-၇သောင်း ၄ထောင်ကုန်သောရသေ့တို့သည်၊ ပဏီတပဏီတာနိ-မွန်မြတ်ကုန် မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အလွန်မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဩဇေန္တာနိ-အဆီဩဇာရှိကုန်သော၊ ဖလာဖလာနိ-သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာစရိယ-ဿ-ဆရာ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ သမ္ပတ္တာ-ရောက်လာကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်)၊ ဗုဒ္ဓါနဉ္စေဝ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အာစရိယဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်နေသောနေရာကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ အာဟံသု-ပြောကုန်ပြီ၊ (ကို)၊ “အာစရိယ-ဆရာ! မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ ‘ဣမသ္မိံ

၁, ၂၂၃အလို “ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိ, အဝိဇ္ဇာ, ဒုစ္စရိတ”ဟူသော ၇ပါး, ဒီ. ၄-၂, ၃၆အလို “ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိ, ကိလေသာ, တဏှာ”ဟူသော ၇ပါးကိုယူ။

တစ်နည်း။ ။ ဝဇ္ဇတော ဝိဂတော ဝိဝဇ္ဇော၊ ဆဒတော+ဝိဂတော ဝိစ္ဆဒေါ၊ ဝိဝဇ္ဇော စ+သော+ဝိစ္ဆဒေါ စာတိ ဝိဝဇ္ဇတ္ထဒေါ-ဝဋ်မှလည်း ကင်းတော်မူ၊ ရာဂစသော အမိုးအကာမှလည်း ကင်းတော်မူသော ဘုရားရှင်၊ “ဝိဝဇ္ဇဝိစ္ဆဒေါ”ဟု ဆိုလိုလျက် နောက်ပုဒ်၌ ဝိကို ချေ၊(သီဋီသစ်-၂, ၂၄၃)။

နိဿိသယံ ။ ။ တတိယာအနက်၌ ဒုတိယာသက်၊ (တစ်နည်း) ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာသက်၊ “သမံ, သမန္တာ ဝါ သေတိ ပဝတ္တတိတိ သံသယော၊ နတ္ထေတ္ထ သံသယောတိ နိဿိသယော(ပဋိသံ. ၄-၂, ၁၄၁)”ဟုပြု။ [နိဿိသယန္တိ အသန္နေဟေန၊ ဧကန္တေနာတိ အတ္ထော၊-ဥဒါနံ. ၄-၁၄၄၊ သာရတ္ထ-၃, ၄၁၁။]

လောကေ-ဤလောကဌာ၊ တုမေဟိ-အသင်ဆရာတို့ထက်၊ မဟန္တတရော-
သာ၍မြတ်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ကုတိ-ဤသို့မှတ်ထင်၍၊ ဝိစရာမ-လှည့်လည်
နေထိုင်ပါကုန်၏၊ အယံ ပုရိသော ပန-သည်ကား၊ တုမေဟိ-တို့ထက်၊ မဟန္တ-
တရော မညေ-သာ၍မြတ်သည်ဟု ထင်ပါ၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။
“တာတာ-ချစ်သားတို့! ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝဒေထ-ပြောကုန်သနည်း၊ သာ-
သပေန-မုန်ညှင်းစေနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓံ-
ယူဇနာတစ်သိန်းခြောက်သောင်းရှစ်ထောင်အမြင့်ရှိသော၊ သိနေရုံ-မြင်းမိုရ်
တောင်ကို၊ သမံ-တူညီအောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ကုစ္ဆထ-လိုလားကုန်ဘိ၏၊ ပုတ္တ-
ကာ-သားငယ်တို့! သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ မမံ-ငါ့ကို၊ ဥပမံ-နှိုင်းယှဉ်
ကြောင်း(နှိုင်းယှဉ်စရာ)အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို၊ [ရှေ့သမံကဲ့သို့
ကြိယာဝိသေသနကြံ၍ ရှေ့နည်းပေးသည်၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုကြနှင့်၊” ကုတိ-ဤသို့
ပြောပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ တေ တာပသာ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ “အယံ-ဤ
ယောက်ျား(ပုဂ္ဂိုလ်)သည်၊ ကုတ္တရသတ္တော-ယုတ်ညံ့သော သတ္တဝါ(ပုဂ္ဂိုလ်)
သည်၊ သစေ အဘဝိဿ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်)၊ အမှာကံ-
တို့၏၊ အာစရိယော-သည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဥပမံ-ဥပမာကို၊
ဝါ-နှိုင်းယှဉ်မှုကို၊ န အာဟရိဿ-မဆောင်ရာ၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ယာဝ-
အလွန်အကဲသာလျှင်၊ မဟာ ဝတ-ကြီးမြတ်သူပါတကား၊” ကုတိ-ဤသို့ စဉ်း
စား၍၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသောရသေ့တို့သည်ပင်၊ ပါဒေသု-ခြေတော်တို့၌၊
နိပတိတွာ-ဝပ်စင်း၍၊ သိရသာ-ဥးခေါင်းဖြင့်၊ ဝန္ဒိသု-ရိုခိုးကုန်ပြီ။ အထ-ထိုမှ
နောက်၌၊ နေ-ထိုရသေ့တို့ကို၊ အာစရိယော-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “တာတာ-
ချစ်သားတို့! အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ အနုစ္စဝိကော-လျောက်
ပတ်သော၊ ဒေယျဓမ္မော-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသောပစ္စည်းသည်၊ ဝါ-
လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ သတ္တာ စ-သည်လည်း၊ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ-
ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည်လည်ရာအချိန်၌၊ ဝါ-ဆွမ်းခံကြချိန်၌၊ ကုမ-ဤအရပ်သို့
အာဂတော-ကြွလာတော်မူပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ ယထာသတ္ထိ-သတ္တိအား
လျော်စွာ၊ ဝါ-အစွမ်းရှိသလောက်၊ ယထာဗလံ-အင်အားအား လျော်စွာ၊ ဝါ-
အင်အားရှိသလောက်၊ ဒေယျဓမ္မံ-ကို၊ ဒဿာမ-ပေးလှူကြစို့၊ တုမေ-တို့သည်၊

ပဏီတံ-မွန်မြတ်သော၊ ယံ ယံ ဖလာဖလံ-အကြင်အကြင်သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးသည်၊ (အတ္ထိ)။ တံ တံ (ဖလာဖလံ)-ကို၊ အာဟရထ-ဆောင်ယူခဲ့ကြလော၊” ကူတိ-သို့ပြော၍၊ အာဟရာပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ ဟတ္ထေ-လက်တို့ကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေး၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ တထာဂတဿ-၏၊ ပတ္တေ-သပိတ်၌၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်စေပြီ၊ ဝါ-လောင်းပြီ။ သတ္တာရာ-သည်၊ ဖလာဖလေ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္ထေ-ခံယူတော်မူအပ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ (ခံယူလျှင်ခံယူချင်း)။ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ ဒိဗ္ဗောဇံ-နတ်ဩဇာကို၊ [ဒိဝံ+ဇာတာ ဒိဗ္ဗာ၊ ဒိဗ္ဗာ+ဩဇာ ဒိဗ္ဗောဇာ-နတ်၌ဖြစ်သောဩဇာ-မအူပါနိ-၂၊ ၄၂၇။] ပက္ခိပိသု-ထည့်ကုန်ပြီ။ သောတာပသော-ထိုသရဒရသေ့သည်၊ ဥဒကမ္ပိ-ရေကိုလည်း၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ပရိဿာဝေတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ယိုစေ၍၊ ဝါ-စစ်၍၊ အဒါသိ-ကပ်လျှူပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းဘုဉ်းခြင်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-၍၊ သတ္တရိ-သည်၊ နိသိန္ဒေ-ထိုင်တော်မူလသော်၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ အန္တေ-ဝါသိကေ-အနီးနေတပည့်တို့ကို၊ ပက္ခောသိတွာ-ခေါ်၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ သာရဏီယကထံ-အမြဲမပြတ် အမှတ်ရထိုက်သော စကားကို၊

သာရဏီယကထံ။ ။ ကာလန္တရေ သရိတဗ္ဗယုတ္တာ၊ ဆသာရဏီယပဋိသံယုတ္တာ ဝါ ကထာ သာရဏီယကထာ(မဋီ-၂၊ ၁၈၃)။ “သရိတဗ္ဗယုတ္တာ”ဟူသော အဖွင့်အလို “သရိတဗ္ဗာတိ သာရဏီယာ-အမှတ်ရထိုက်သောစကား”ဟုပြု၊ [သရ(စိန္တာအနက်)+အဏီယ၊ “သရဏီယာ”ဟုဆိုလိုလျက် သ၌ ဒီယပြု။] (တစ်နည်း) “သာရေတဗ္ဗာတိ သာရဏီယာ-အဆက်မပြတ်၊ ဖြစ်စေထိုက်သောစကား”ဟုပြု၊ [သရ(ဂတိအနက်)+ဏေ+ယု၊] ထိုနောင် “သာရဏီယာ စ+သာ+ကထာ စာတိ သာရဏီယကထာ”ဟု ဆက်။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၃၃၇၊ သီဋိသစ်-၂၊ ၃၅၊ ၂၄၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၅၀၁)

နောက်နည်းအဖွင့်။ ။ “ဆသာရဏီယပဋိသံယုတ္တာ”ဟူသော အဖွင့်အလို “သာရိယန္တေတိ သာရဏီယာ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ် (နှစ်ရှည်ကျင့်ရ) သော အကျင့်များ၊ (တစ်နည်း) သရိတဗ္ဗာတိ သာရဏီယာ-အမြဲမပြတ် အမှတ်ရလျက် ကျင့်အပ်သော အကျင့်များ၊ သာရဏီယေဟိ+ပဋိသံယုတ္တာ+ကထာ သာရဏီယ-ကထာ-သာရဏီယအကျင့်နှင့် စပ်သောစကား”ဟုပြု၊ သာရဏီယအကျင့် ၆ပါးကို အံ-၂၊ ၂၅၅။

ကထေန္တော-ပြောလျက်၊ နိဿိဒိ-ထိုင်နေပြီ။ သတ္တာ-သည်။ “ဒွေ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာ-တို့သည်။ ဘိက္ခုသံယေန-ရဟန်းအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ အာဂစ္ဆန္တု-လာစေကုန်သတည်း။” ဣတိ၊ စိန္တေသိ-ပြီ။ တေ-ထိုအဂ္ဂသာဝက ၂ပါးတို့သည်။ သတ္ထု-၏။ စိတ္တံ-စိတ်တော်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ သတသဟဿ-ခဏာသဝပရိဝါရာ-တစ်သိန်းသော ရဟန္တာအခြံအရံရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ)၊ အာဂန္တာ-ကြွလာ၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဌံသု-တည်ကုန်ပြီ။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ သရဒတာပသော-သည်။ အန္တေဝါသိကေ-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ-ပြောပြီ။ (ကိ)၊ “တာတာ-တို့၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏။ ဝါ-တို့ဖို့၊ နိသိန္နာသန-မ္ပိ-ထိုင်တော်မူရာနေရာသည်လည်း၊ နိစံ-နိမ့်၏။ သမဏသတသဟဿာနံ-ရဟန်းတစ်သိန်းတို့၏။ ဝါ-တို့ဖို့၊ အာသနမ္ပိ-နေရာသည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ အဇ္ဈယနေ၊ တုမေဟိ-တို့သည်။ ဥဌာရံ-မွန်မြတ်သော၊ ဗုဒ္ဓသက္ကာရံ-မြတ်စွာဘုရားကို ကောင်းမွန်ရိုသေစွာ ပြုစုပူဇော်ခြင်းကို၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရားဖို့ ရိုသေစွာ ပြုအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ [မဟာသက္ကာရံ(နှာ-၄)၅။] ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။ ပဗ္ဗတပါဒတော-တောင်ခြေမှ၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ-အဆင်း၊ အနံနှင့် ပြည့်စုံကုန်သော၊ ပုပ္ဖါနိ-ပန်းတို့ကို၊ အာဟရထ-ဆောင်ချေကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ ကထနကာလော-ပြောဆိုရာအချိန်သည်။ ပပဇ္ဇော ဝိယ-ကြာမြင့်သကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏။ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဝါ-အကြင်ကြောင့်၊ ဣဒ္ဓိမတော-တန်ခိုးရှိသူ၏။ (တန်ခိုးရှင်၏)၊ ဣဒ္ဓိဝိသယော-တန်ခိုးအရာကို၊ အစိန္တေယျော-မကြံစည်အပ်၊ မကြံစည်နိုင်၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ မဟုတ္တမတ္ထေနေဝ-တစ်မဟုတ်မျှဖြင့်သာလျှင်၊ (တစ်ခဏမျှဖြင့်သာလျှင်)၊ တေ တာပသာ-တို့သည်။ ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ-ကုန်သော၊ ပုပ္ဖါနိ-တို့ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ ယောဇနပ္ပမာဏံ-တစ်ယူဇနာအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပုပ္ဖါသနံ-ပန်းတို့ဖြင့်

ယောဇနပ္ပမာဏံ။ ။ ယုဇ္ဇတေ မနော ယသ္မိန္တိ ယောဇနံ(ကပ္ပဒ္ဒမ)၊ ပရိစ္ဆေဒံ ယုဇ္ဇတိ ဧတ္ထ ဧတေနဝါတိ ယောဇနံ(ကဒါ၊ မဟာဠီ-၃၊ ၁၆၁)။ ယောဇနံ+ပမာဏံ အဿာတိ ယောဇနပ္ပမာဏံ၊ သာသနာကျမ်းအလို တစ်ယူဇနာ၌ ၁၂ မိုင်၊ ၅ ဖာ

ပြုအပ်(ခင်းအပ်)သော နေရာကို၊ (ပန်းနေရာကို)၊ ပညာပေသုံးခင်းကုန်ပြီ။ ဥဘိန္ဒူ-၂ပါးကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာနံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ တိဂါဝုတံ-

လုံ၊ အတောင်-၃၆၀(ပေ-၅၄၀)ရှိ၏။ လီလာဝတီကျမ်းအလို တစ်ယူဇနာ၌ ၉ မိုင်၊ အတောင်-၃၂၀ ရှိ၏။ မတန္တရအလို တစ်ယူဇနာ၌ ၁ မိုင်၊ ၁-ဖာလုံ၊ အတောင်-၄၀ ရှိ၏။ ထိုဥမျိုးတို့တွင် သာသနာယူဇနာဖြင့် မြင့်မိုရ်တောင်၊ စကြာဝဠာတောင်အမြင့်ကို ရေတွက်အပ်၏။ မြို့ရွာအကွာ အဝေးစသည်တို့၌ သင့်လျော်ရာ ယူဇနာဖြင့် ရေတွက် သင့်၏။ တစ်မိုင်မှာ ပေအားဖြင့် ၅၂၈၀ ပေ၊ အတောင်အားဖြင့် ၃၅၂၀ တောင်၊ မီတာအားဖြင့် ၁၆၀၉. ၃၅မီတာ၊ ကီလိုမီတာအားဖြင့် ၁. ၆၀၉ ကီလိုမီတာ ရှိ၏။ (ဓာန်နိသစ်-၇၉၊ မြန်ဓာန်)

အခြားအဆိုများ။ ။ တစ်ယူဇနာသည် “အင်္ဂလိပ်မိုင် ၄ မိုင်၊ သို့မဟုတ် ၅ မိုင်”ဟုလည်းကောင်း “၉ မိုင်ခန့်”ဟုလည်းကောင်း “၂မိုင်ခွဲ (၂မိုင် ၄ဖာလုံ)” ဟုလည်းကောင်း ဆို၏(ဝီလျံ.S-E-D ဝီလျံ.E-S-D)။ ထို့ပြင် U- B-E-P-D နှင့် C-P-E-D၌ ၇မိုင်ဟုလည်းကောင်း၊ M-E-Dနှင့် မြန်ဓာန်ချုပ်၌ ၁၂. ၇၂မိုင် ဟုလည်းကောင်း ဆို၏။ [Yojana, mesure of distance, sometime regarded as equal to 4 or 5 English miles, but more correctly=about 9 miles; according to other calculations=2 ½ English miles, (ဝီလျံ.S-E-D). Yojana,mesure of distance, equal to 5 miles, or, according to some, to nine miles(ဝီလျံ. E-S-D). distance of about 7 miles(U-B-E-P-D). mesure of length, which is about, 7miles.(C-P-E-D) mesure of distance equal to 12.72 English miles(M-E-D).]

ဗုဿာဝီ-၅၄အဆို။ ။ ဒီ. ဋ္ဌ-၁, ၃၆၌ နာလန္ဒာနှင့် ရာဇဂြိုဟ်သည် တစ်ယူ ဇနာဝေးကွာသည်ဟု ဆိုရာ ထိုအကွာအဝေးကို ယခုအခါ မီးရထားလမ်းမိုင်တိုင် အမှတ်သားမှာ ၈မိုင်အတိအကျအမှတ်အသားရှိကြောင်း ဗုဿာဝီ-၅၄၌ ဆို၏။ ထို၌ ယူဇနာတွက်နည်း ၄နည်းကိုလည်း ပြထား၏။ အလိုရှိက ရှုပါ။

တိဂါဝုတံ။ ။ ဂဝံ ဂဝေဟိ ဝါ ယုတံ ဂါဝုတံ၊ [ဂေါ+ယုတ၊ ဩကို အာပြု၊ ယကို ဝပြု-ဓာန်ဋီ-၁၉၆။] တိဏိ+ဂါဝုတာနိ အဿာတိ တိဂါဝုတံ၊ ဂါဝုတံ၊ ဥဿာ စသော အတိုင်းအတာကို “၇တောင် တစ်တာ၊ တာ၂၀ (အတောင် ၁၄၀) တစ်ဥဿာ၊ ဥဿာ ၈၀ တစ်ဂါဝုတံ၊ ၄ဂါဝုတံ တစ်ယူဇနာ(အဘိ. ဋ္ဌ-၂, ၃၂၈၊ ဓာန်-၁၉၆)” ဟူသော အတိုင်းအတာတိုင်း တွက်ယူရာ၏။ သံဋီ-၂, ၂၈၈၌ ၂၈တောင် တစ်ဥဿာ ဟု ဆိုသေး၏။

သုံးဂါဝုတ်ရှိသော၊ (ပုပ္ဖသနံ ပညာပေသုံ)။ သေသဘိက္ခုနံ-ကြွင်းသော ရဟန်းတော်တို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အမုယောဇနိကာဒိဘေဒံ-ယူဇနာဝက်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ (ပုပ္ဖသနံ ပညာပေသုံ)။ သံဃနဝကဿ-သံဃာငယ်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဥသဘမတ္တံ-တစ်ဥသဘအတိုင်းအရည်ရှိသော၊ (ပုပ္ဖသနံ) အဟောသိ။ “ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ အဿမပဒေ-သင်္ခမ်းကျောင်းအရပ်၌၊ တာဝ မဟန္တာနိ-ထိုမျှလောက် ကျယ်ဝန်းကုန်သော၊ အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပညတ္တာနိ-ခင်းအပ်ကုန်သနည်း၊” ကူတိ၊ န စိန္တေတဗ္ဗံ-မကြံစည်ထိုက်။ ဟိ-မှန်၏။ ဧသ (ဧသော)-ဤသို့နေရာခင်းခြင်းသည်၊ ကုဒ္ဒိ-ဝိသယော-တန်ခိုး၏ အရာတည်း။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပညတ္တေသု-ခင်းအပ်ပြီးကုန်သော၊ အာသနေသု-တို့၌၊ သရဒတာပသော-သည်၊ တထာဂတဿ-၏၊ ပုရ-တော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ အဇ္ဈလီ-လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယု-ချီ၍၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ “ဘန္တေ! မယံ-၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွား အလို့ငှာလည်းကောင်း၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ကုမံ ပုပ္ဖသနံ-သို့၊ အဘိရုဟထ-တက်ရောက်တော်မူပါကုန်၊” ကူတိ အာဟ။ တေန-ကြောင့်၊ “နာနာပုပ္ပဉ္စ၊ ပေ၊ သဒေဝကေ”တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

နာနာပုပ္ပဉ္စ ဂန္ဓဉ္စ၊ သမ္မာဒေတွာန ဧကတော၊

ပုပ္ဖသနံ ပညာပေတွာ၊ ကုဒ္ဒံ ဝစန မဠြိဝံ။

နာနာပုပ္ပဉ္စ- အမျိုးမျိုးသော ပန်းကိုလည်ကောင်း၊ ဂန္ဓဉ္စ- (အမျိုးမျိုးသော) နံ့သာကိုလည်ကောင်း၊ သမ္မာဒေတွာန- ကောင်းစွာပြီးစေ၍၊ ဝါ-ပြည့်စုံစေ၍၊ (စုံအောင်ရှာ၍)၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ပုပ္ဖသနံ- ပန်းတို့ဖြင့် ပြုအပ်သောနေရာကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ ကုဒ္ဒံ ဝစနံ- ဤ စကားကို၊ အဠြိဝံ- လျှောက်ပြီ၊ (ကိံ- အဘယ်သို့ လျှောက်သနည်း?)

ကုဒ္ဒံ မေ အာသနံ ဝီရ၊ ပညတ္တံ တဝနုစ္ဆဝိ၊

မမ စိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ နိဿိဒ ပုပ္ဖမာသနေ။

ဝီရ-ရဲရင့်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား! တဝ- ရှင်တော်ဘုရားအား၊ အနုစ္ဆဝိ- သင့်လျော်သော၊ ကုဒ္ဒံ အာသနံ- ဤပန်းတို့ဖြင့် ပြုအပ်သောနေရာကို၊

မေ-သည်၊ ပညတ္တံ-ခင်းအပ်ပါပြီ၊ မမ-တပည့်တော်၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပသာဒေန္တော-
ကြည်ညိုစေလျက်၊ ပုပ္ဖမာသနေ- ပန်းတို့ဖြင့် ပြုအပ်သော နေရာ၌၊ နိသီဒ-
ထိုင်တော်မူပါ၊ (ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

သတ္တရတ္တိန္ဒြိယံ ဗုဒ္ဓေါ၊ နိသီဒိ ပုပ္ဖမာသနေ၊

မမ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ ဟာသယိတွာ သဒေဝကေ။

သတ္တရတ္တိန္ဒြိယံ-၇ညဉ့် ၇နေ့ပတ်လုံး၊ မမ-၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပသာဒေတွာ-
ကြည်ညိုစေတော်မူ၍လည်းကောင်း၊ သဒေဝကေ-နတ်နှင့်တကွသော လူတို့ကို၊
ဟာသယိတွာ- ရွှင်လန်းစေတော်မူ၍လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ပုပ္ဖမာသနေ-
၌၊ နိသီဒိ- ထိုင်တော်မူပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ သတ္တရိ-သည်၊ နိသိန္ဒေ-ထိုင်တော်မူလသော်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊
အဂ္ဂသာဝကာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ သေသဘိက္ခု စ-ကြွင်းသော ရဟန်း
တို့သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပတ္တာသနေ-
ရောက်အပ်သောနေရာ၌၊ (ရောက်ရာနေရာ၌)၊ နိသီဒိ-သု-ကုန်ပြီ။ သရဒ-
တာပသော-သည်၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ-ပန်းတို့ဖြင့် ဖူးလွှမ်းအပ်သော
ထီးကို၊ ဝါ-ပန်းတို့ဖြင့် ပြုအပ်သော ထီးကို၊ (ပန်းထီးကို)၊ [ပဒုမုပ္ပလပုပ္ဖာဒိဟိ
ဆာဒိတံ ပုပ္ဖမယံ ဆတ္တံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ-အပ. ၄-၂, ၁၁။] ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ တထာ-
ဂတဿ-၏၊ မတ္တကေ-အထက်၌၊ ဓာရေန္တော-ဆောင်းလျက်၊ အဌာသိ-
တည်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဇဋ္ဌိလာနံ-ရသေ့တို့၏၊ အယံ သက္ကာရေ-ဤကောင်း
မွန် ရိသေစွာ ပြုစုပူဇော်ခြင်းသည်၊ မဟပ္ပလော-များသော အကျိုးရှိသည်၊
ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ” ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ နိရောဓသမာပတ္တိ-နိရောဓ
သမာပတ်ကို၊ သမာပဋိ-ကောင်းစွာ ရောက်တော်မူပြီ၊ ဝါ-ဝင်စားတော်မူပြီ။

နိရောဓသမာပတ္တိ။ ။ သမာပဋ္ဌနံ သမာပတ္တိ၊ နိရောဓဿ+သမာပတ္တိ နိရောဓ-
သမာပတ္တိ-စိတ်၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့ ကောင်းစွာရောက်ခြင်း
(ဝိဘာ-၂၇၇)၊ (တစ်နည်း) သမာပဋိတဗ္ဗာတိ သမာပတ္တိ၊ နိရောဓော ဧဝံ+သမာပတ္တိ
နိရောဓသမာပတ္တိ-စိတ်စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော သမာပတ်(မဏိ-
၁, ၅၀၀)။

သတ္တု-၏။ ဝါ-သည်။ သမာပတ္တိ-သို့။ သမာပန္နဘာဝ-ကောင်းစွာရောက်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ-ဝင်စားတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို။ ၂ တွာ-သိ၍။ ဒွေ-ကုန်သော။ အဂ္ဂသာဝကာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း။ သေသဘိက္ခုပိ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း။ သမာပတ္တိ-ကို။ သမာပဇ္ဇိသု-ဝင်စားတော်မူကုန်ပြီ။ တထာဂတေ-သည်။ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ပတ်လုံး။ နိရောဓသမာပတ္တိ-ကို။ သမာပဇ္ဇိတွာ-၍။ နိသိန္န-ထိုင်နေတော်မူလသော်။ အန္တေဝါသိကာ-တို့သည်။ ဘိက္ခာစာရကာလေ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည့်လည်ရာအချိန်သည်။ ဝါ-ဆွမ်းခံကြွချိန်သည်။ သမ္ပတ္တေ-ရောက်လသော်။ **ဝနမူလဖလာဖလံ**-တော၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်မြစ်၊ သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးကို။ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ-သုံးဆောင်၍။ သေသကာလေ-ကြွင်းသောအခါ၌။ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား။ အဇ္ဈလီ-ကို။ ပဂ္ဂယျ-ချီ၍။ တိဋ္ဌန္တိ-တည်ကုန်၏။ သရဒတာပသော ပန-သည်ကား။ **ဘိက္ခာစာရမ္ပိ**-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာအရပ်သို့လည်း။ ဝါ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်ခြင်းငှာလည်း။ အဂန္တာ-မကြွမူ၍။ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ-ကို။ ဓာရယမာနောဝ-ဆောင်းလျက်သာ။ သတ္တာဟံ-ပတ်လုံး။ ပီတိသုခေန-ပီတိသုခဖြင့်။ ဝီတိနာမေသိ-ကုန်လွန်စေပြီ။ သတ္တာ-သည်။ နိရောဓတော-နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌာယ-ထတော်မူ၍။ ဒက္ခိဏပဿေ-လက်ယာဘက်ဘေး၌။ နိသိန္န-ထိုင်နေသော။ ပဌမအဂ္ဂသာဝကံ-ပဌမအဂ္ဂသာဝကဖြစ်သော။ နိသဘတ္ထေရံ-နိသဘထေရ်ကို။ အာမန္တေသိ-ပြီ။ (ကိ)။ “နိသဘ-နိသဘ! သတ္တာရကာရကာနံ-ကောင်းမွန် ရှိသေစွာ ပြုစုပူဇော်မှုကို ပြုကုန်သော။ တာပသာနံ-တို့ဖို့။ ဝါ-တို့အတွက်။ ပုပ္ဖသနာနုမောဒနံ-ပန်းနေရာနှင့်စပ်သော ဝမ်းမြောက်ကြောင်း (ဝမ်းမြောက်ဖွယ်) တရားစကားကို။ (ပန်းနေရာအလှူအနုမောဒနာတရားစကားကို)။ ကရောဟိ-ပြုလော။” ဣတိ-

ဝနမူလဖလာဖလံ။ ။ မဟန္တံ+ဖလံ အဖလံ၊ နသဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓိအနက်ဟော၊ ဖလဉ္စ+အဖလဉ္စ ဖလာဖလံ၊ မူလဉ္စ+ဖလာဖလဉ္စ မူလဖလာဖလံ၊ ဝနေ+ဇာတံ+မူလဖလာဖလံ ဝနမူလဖလာဖလံ၊-မအူပါနိ-၃၊ ၂၉။

ဘိက္ခာစာရံ။ ။ ရှေ့နည်းအလို “ဘိက္ခာယ စရိယတိ (စရန္တိ) ဧတ္ထာတိ ဘိက္ခာ-စာရော(အနုဋီ-၂၊ ၁၈၁၊ ပါစိယော-၅၂၅)”ဟုပြု။ နောက်နည်းအလို “စရဏံ စာရော၊ ဘိက္ခာယ+စာရော ဘိက္ခာစာရော”ဟုပြု။

ပြီ။ ထေရော-နိသဘထေရ်သည်။ စက္ကဝတ္တိရညော-စကြာဝတေးမင်း၏။ သန္တိကာ-မှ၊ ပဋိလဒ္ဓမဟာလာဘော-ရအပ်သော များသော ဆုလာဘ်ရှိသော၊ မဟာယောဓော ဝိယ-စစ်သူကြီးကဲ့သို့၊ တုဠမာနသော-နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)။ သာဝကပါရမိဉာဏေ-သာဝကပါရမိဉာဏ်၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ပုပ္ဖါသနာနုမောဒနံ-ကို၊ အာရဘိ-အားထုတ်ပြီ။ တဿ-ထိုနိသဘထေရ်၏။ ဒေသနာဝသာနေ-ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌၊ ဒုတိယသာဝကံ-ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကကို၊ အာမန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဘိက္ခု-ရဟန်း! တွမ္ပိ-သည်လည်း၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေဟိ-ဟောလော၊” ဣတိ-ပြီ။ အနောမတ္တေရော-အနောမထေရ်သည်၊ တေပိဋကံ-ပိဋကသုံးပုံဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ကို၊ သမ္ပသိတ္တာ-သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ၊ ဒွိန္ဒ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာနံ-တို့၏။ ဒေသ-နာယ-ဒေသနာတော်ကြောင့်၊ ဧကဿာပိ-တစ်ပါးသော ရသေ့၏လည်း၊ အဘိသမယော-သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ န+အဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့။ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ သတ္တာ-သည်၊ အပရိမာဏေ-အတိုင်းအရှည်မရှိသော၊ ဗုဒ္ဓဝိသယေ-ဘုရားရှင်၏ အရာ၌၊ ဌတ္တာ-တည်တော်မူ၍၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ ဝါ-တရားဟောတော်မူခြင်းငှာ၊ အာရဘိ-ပြီ။ ဒေသ-နာပရိယောသာနေ-၌၊ သရဒတာပသံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတုသတ္တတိသဟဿဇေဋီလာ-တို့သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေါ-တို့! ဧထ-လာကြကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူ၍၊ ဟတ္ထံ-လက်တော်ကို၊ ပဿာရေသိ-ဆန့်တန်းတော်မူပြီ။ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ တေသံ-ထိုရသေ့တို့၏၊ ကေသမဿုနိ-ဆံ၊ မုတ်ဆိတ်၊ ကျင်စွယ်တို့သည်၊ အန္တရဓာယိသု-ကွယ်ပျောက်ကုန်ပြီ၊ အဋ္ဌ-၈ပါးကုန်သော၊ ပရိက္ခရာ-ပရိက္ခရာတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ပဋိ-မုက္ကာဝ-ဝတ်ဆင်အပ်ကုန်သည်သာ၊ ဝါ-ကုန်လျက်သာ၊ [အာ ပဋိပုဗ္ဗော မုစာတု ပရိဒဟနေ တော၊-ဓာန်ဋီ-၃၇၇။] အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။

သရဒတာပသော-သည်၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ န ပတ္တော-မရောက်သနည်း? ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တတ္တာ-အထူးထူး

အပြားပြား ပစ်လွှင့်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝါ-ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း)။ ကိရ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သော-ထိုသရဒရသေ့သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဒုတိယာသနေ-၂ခု မြောက်နေရာ၌၊ နိဿိဒိတွာ-၍၊ သာဝကပါရမိဉာဏေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသယတော-ဟောတော်မူသော၊ အဂ္ဂသာဝကဿ-ပဌမအဂ္ဂသာဝက၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သောတုံ-ငှာ၊ အာရဒ္ဓကာလတော-အားထုတ်အပ်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ “အဟမ္ဘိ-သည်လည်း၊ အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇက-ဗုဒ္ဓဿ-ပွင့်တော်မူမည့် ဘုရားရှင်၏၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ဣမိနာ သာဝကေန-ဤသာဝကသည်၊ ပဋိလဒ္ဓဓရံ-ရအပ်သောတာဝန်ကို၊ (လက်ယာ ရံရာထူးကို)၊ လဘေယျံ-ရပါမူကား၊ အဟော ဝတ-ဪ။ . . ကောင်းလေစွ။” ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေသိ-ဖြစ်စေပြီ။ သော-ထိုသရဒရသေ့သည်၊ တေန ပရိဝါတက္ကေန-ထိုသို့ ကြံစည်ခြင်းကြောင့်၊ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ-မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ တထာဂတံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ သမ္မုခေ-မျက်မှောက်တော်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ “ဘန္တေ! တုမ္ဘာကံ-ရှင်တော်မြတ်ဘုရားတို့၏၊ အနန္တရာသနေ-အခြားမဲ့နေရာ၌၊ နိ-သိန္နော-ထိုင်နေသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ တုမ္ဘာကံ-တို့၏၊ သာသနေ-၌၊ ကော နာမ-အဘယ်မည်သူသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါသနည်း?” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မေးလျှောက်ပြီ။ “ဧသော-ဤရဟန်းသည်၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ ပဝတ္ထိတံ-ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဓမ္မစက္ကံ-တရားစက်ကို၊ အနုပဝတ္ထေန္တော-အတုလိုက်၍ ဖြစ်စေနိုင်သော၊ ဝါ-လည်စေနိုင်သော၊ သာဝကပါရမိဉာဏဿ-၏၊ ကောဋီ-ပွတ္တော-အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သော၊ သောဠသ-၁၆ပါးကုန်သော၊ ပညာ-ပညာတို့ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုးထွင်းသိ၍၊ ဌိတော-တည်သော၊ မယျံ-၏။

သောဠသ ပညာ။ ။ သောဠသ ပညာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတောတိ မဇ္ဈိမနိကာယေ အနုပဒသုတ္တန္တဒေသနာယ “မဟာပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော၊ ပုထုပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော၊ ဟာသပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော၊ ဇေနပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော၊ တိက္ခပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော၊ နိဗ္ဗေဒိကပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော”တိ ဧဝမာဂတာ မဟာပညာဒိကာ ဆ၊ တသ္မိယေဝ သုတ္တေ အာဂတာ

သာသနေး-၌၊ အဂ္ဂသာဝကော-ပဌမအဂ္ဂသာဝကဖြစ်သော၊ နိသဘော နာမ-
 နိသဘမည်သူတည်း။ ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! မယာ-သည်၊
 သတ္တာဟံ-ဂုရုဂံပတ်လုံး၊ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ-ကို၊ ဓာရေန္တေန-ဆောင်းလျက်၊ ယွာယံ
 (ယော+အယံ) သတ္တာရော-အကြင်ကောင်းမွန်ရုံသေစွာ ပြုစုပူဇော်ခြင်းကို၊
 ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ကုမဿ-ဤကောင်းမွန် ရုံသေစွာ ပြုစုပူ
 ဇော်ခြင်း၏။ ဖလေန-အကျိုးအားဖြင့်၊ (အကျိုးအနေအားဖြင့်)၊ အညံ-သော၊
 သက္ကတ္တံ ဝါ-သိကြား၏အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မတ္တံ ဝါ-ဗြဟ္မာ၏
 အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ န ပတ္ထေမိ-မတောင့်တပါ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊
 ဝါ-တောင့်တမိသည်ကား၊ အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ အယံ နိသဘတ္ထေရော
 ဝိယ-ဤနိသဘထေရ်ကဲ့သို့၊ ဧကဿ-တစ်ဆူသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ အဂ္ဂသာ-
 ဝကော-ပဌမအဂ္ဂသာဝကသည်၊ ဘဝေယျံ-ဖြစ်ရပါလို့၏။” ကုတိ-သို့၊ ပတ္ထနံ-
 ဆုတောင်းမှုကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊
 “ကုမဿ ပုရိသဿ-၏၊ ပတ္ထနာ-ဆုတောင်းမှုသည်၊ သမိဇ္ဈိဿတိ န ခေါ-
 ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော။” ကုတိ-ဤသို့ဆင်ခြင်တော်မူ၍၊ အနာဂတံသဉာဏံ-
 အနာဂတံသဉာဏ်တော်ကို၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ဩလောကေန္တော-လ
 သော်၊ ကပ္ပသတသဟဿာမိကံ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိသော၊ ဧကံ-တစ်ခု
 သော၊ အသင်္ချေယျံ-အသင်္ချေကို၊ အတိက္ကမိတွာ-လွန်၍၊ သမိဇ္ဈနဘာဝံ-ပြည့်စုံ
 မည်၏ အဖြစ်ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်တော်မူပြီ။ ဒိသ္မာန-မြင်တော်မူ၍၊ ဝါ-ခြင်း
 ကြောင့်၊ သရဒတာပသံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကံ)၊ “တေ-သင်၏၊ အယံ ပတ္ထနာ-
 ဤဆုတောင်းမှုသည်၊ မောဃာ-အချည်းနှီးသည်၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်

နဝါနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိပညာ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာတိ ကုမာ သောဠသဝိဓာ ပညာ
 ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ သစ္စိကတွာ ဌိတော၊-အံဇီ-၁၊ ၁၅၀။

ဖလေန။ ။ ကုတ္တမ္မူတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်(ဝိမာန. ၄-၁၄၇)၊
 (တစ်နည်း) ဟိတံအနက်၌ တတိယာသက်(ဝိမာန. ၄-၁၄၊ ပေတ. ၄-၆၆)၊ ဤ၌
 ရှေ့နည်းသာ ကောင်း၏။ “ကေန ကမ္မေန၊ တဿ နိဿန္တေန”ဟု အကြောင်းကံကို
 မေးရာ၊ ဖြေရာ၌သာ နောက်နည်း ပေးသင့်သည်။

မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ အနာဂတေ-၌၊ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ-သော၊ ဧကံ-သော၊ အသင်္ချေယျံ-ကို၊ အတိတ္ထမိတ္တာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ ဂေါတမော နာမ-ဂေါတမမည်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပဒ္ဓိဿတိ-ပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ တဿ-ထိုဂေါတမဘုရားရှင်၏၊ မာတာ-မယ်တော်သည်၊ မဟာမာယာ နာမ-မဟာမာယာမည်သော၊ ဒေဝီ-မိဖုရားသည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ သုဒ္ဓေါဒနော နာမ-သုဒ္ဓေါဒနမည်သော၊ မဟာရာဇာ-မင်းကြီးသည်၊ (ဘဝိဿတိ)၊ ပုတ္တော-သားတော်သည်၊ ရာဟုလော နာမ-ရာဟုလာမည်သည်၊ (ဘဝိဿတိ)၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊ အာနန္ဒော နာမ-အာနန္ဒာမည်သည်၊ (ဘဝိဿတိ)၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော-သည်၊ မောဂ္ဂလ္လာနော နာမ-မောဂ္ဂလ္လာန်မည်သည်၊ (ဘဝိဿတိ)၊ တံ ပန-သင်သည်ကား၊ အဿ-ထိုဂေါတမဘုရားရှင်၏၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော-သော၊ ဓမ္မသေနာပတိ-တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော၊ သာရိပုတ္တော နာမ-သာရိပုတြာမည်သည်၊ ဘဝိဿသိ-

ဓမ္မသေနာပတိ။ ။ ဓမ္မသေနာပတိတိ ဓမ္မေန ပညာယ ဘဂဝတော စတု-ပရိသသင်္ခါတာယ ပရိသာယ (သေနာယ) ပတိ ပဓာနောတိ ဓမ္မသေနာပတိ-ပညာကြောင့် ပရိသတ်၄ပါးဟူသော စစ်သည်၌ အကြီးအမှူးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာ (အပ. ၄-၁, ၂၆၂)။

တစ်နည်း။ ။ “ပိဋကတ္တယဓမ္မသမူဟဿ ဓာရဏတော ပတိ ပဓာနော ဟုတွာ သေနာကိစ္စံ ကရောတိ(အပ. ၄-၁, ၃၂၃)”ဟူသော အဖွင့်အလို “ဓမ္မော ဧဝံ+သေနာ ဓမ္မသေနာ-ပိဋကတ်တရားတည်းဟူသော စစ်သည်အပေါင်း(စစ်တပ်)၊ ဓမ္မသေနာယ+ပတိ ဓမ္မသေနာပတိ-ပိဋကတ်တရားတည်းဟူသော စစ်သည်အပေါင်း(စစ်တပ်)၏ ပဓာနအကြီးအမှူးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာ”ဟုပြု။

ဓာန်ဋီ-၄၃၄ ။ ။ ဓမ္မေဟိ (ကုသလဓမ္မာဝုဓေဟိ)+သေနာ (ကာမာဒိကာ အကုသလဓမ္မသေနာ) ဇိတာ ယေသန္တိ ဓမ္မသေနာ-ကုသိုလ်တရားလက်နက်တို့ဖြင့် အောင်အပ်ပြီးသော အကုသိုလ်တရားစစ်တပ်ရှိသော ဘုရားသာဝကအပေါင်းတို့၊ ဓမ္မသေနာနံ+ပတိ ဓမ္မသေနာပတိ-ကုသိုလ်တရားလက်နက်တို့ဖြင့် အောင်အပ်ပြီးသော အကုသိုလ်တရားစစ်တပ်ရှိသော ဘုရားသာဝကအပေါင်းတို့၏ အကြီးအမှူး။

မင်္ဂလီ-၁, ၄၉၆ ။ ။ ထို၌ ဂုဏ်တရားဆိုရာ “သေနာနံ+ပတိ သေနာပတိ၊ (ပကတိစစ်သူကြီး)၊ သေနာပတိ ဝိယာတိ သေနာပတိ၊ (အရှင်သာရိပုတြာ)၊ ဓမ္မေနဝ

လိမ့်မည်။” က္ကတိ-မိန့်တော် မူပြီ။ ဧဝံ-ဤသို့၊ တာပသံ-သရဒရသေ့ကို၊ ဗျာ-
ကရိတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ ကထေတွာ-ပြီး၍၊ ဘိက္ခုသံဃ-
ပရိဂုတော-ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်သည်။ (ဟုတွာ)၊ အာကာသံ-သို့၊ ပက္ခန္ဓိ-
ပျံတက်တော်မူပြီ။

သရဒတာပသောပိ-သည်လည်း၊ အန္တေဝါသိကတ္ထေရာနံ-အနီးနေ တပည့်
ဖြစ်ခဲ့သော ထေရ်တို့၏၊ သန္တိကံ-အနီးအပါးသို့၊ ဂန္ဓာ-ပျံတက်လိုက်သွား၍၊
သဟာယကဿ-ဖြစ်သော၊ သိရိဝဇ္ဇနကုဋ္ဌမ္ပိကဿ-အား၊ သာသနံ-သတင်း
စကားကို၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ (ကို)၊ “ဘန္တေ-တို့၊ မမ-၏၊ သဟာယကဿ-
အား၊ ‘တေ-၏၊ သဟာယကေန-ဖြစ်သော၊ သရဒတာပသေန-သည်၊ အနော-
မဒဿီဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ပါဒမူလေ-၌၊ အနာဂတေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ-ပွင့်တော်မူ
မည်ဖြစ်သော၊ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သာသနေ-၌၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကဌာနံ-ကို၊
ပတ္ထိတံ-ဆုတောင်းအပ်ပြီ၊ တံ-သည်၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကဌာနံ-ကို၊ ပတ္ထေဟိ-
ဆုတောင်းလော၊’ က္ကတိ-သို့၊ ဝဒေထ-ပြောပေးပါကုန်၊” က္ကတိ-ဤသို့ပို့စေပြီ။
[က္ကတိတစ်လုံး အကျေကြီး] စ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊

ဉာယေနော+သေနာပတိ-တရားနည်းလမ်းဖြင့်သာ သေနာပတိမည်သော အရှင်
သာရိပုတြာ”ဟု ပထမနည်းကို ဆိုသည်။ ဓမ္မေနော၌ ဧဝဖြင့် ပကတိစစ်သူကြီးကဲ့သို့
မတရားသဖြင့် သေနာပတိမည်သူမဟုတ်ဟု ကန့်သည်။

တစ်နည်း။ ။ ဓမ္မေ အဘိဓမ္မေ+သေနာပတိ-အဘိဓမ္မာတရားအရာ၌ စစ်သူ
ကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာ၊ စစ်မြေပြင်၌ စစ်သူကြီးသည် စစ်သားများ၏ ရှေ့
ဆောင်ဦးစီးဖြစ်သကဲ့သို့ အရှင်သာရိပုတြာသည် လူသားထဲမှ အဦးဆုံး အဘိဓမ္မာ
တရားတော်ကို နာကြားရသူ၊ သိရသူဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မာတရားအရာ၌ ရဟန်း
တော်များ၏ ရှေ့ဆောင်ဦးစီး စစ်သူကြီး ဖြစ်သည်။

တစ်နည်း။ ။ ဓမ္မော ဧဝ+သေနာ ဓမ္မသေနာ-မဂ်တရား၊ ပရိယတ်တရား
တည်းဟူသော စစ်တပ်၊ ဓမ္မသေနာဝ+ပတိ သာမီ၊ ဇေဋ္ဌကော ဝါ ဥတ္တမော ဝါ
ဧတဿ အတ္ထိတိ ဓမ္မသေနာပတိ-မဂ်တရား၊ ပရိယတ်တရားစစ်တပ်ဟူသော အရှင်
သခင်၊ အကြီးမြတ်ဆုံးရှိသော အရှင်သာရိပုတြာ။ မဂ်တရား၊ ပရိယတ်တရားသည်
ကိလေသာရန်သူကို ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် စစ်တပ်မည်၏။

ထေရေဟိ-တို့မှ၊ ပုရေတရမေဝ-သာ၍ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဧကပဿေန-
 အခြားဖက်လမ်းဖြင့်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သိရိဝဇနဿ-၏၊ နိဝေသနဒွါရေ-နေအိမ်
 တံခါး၌၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။ သိရိဝဇနော-သည်၊ “မေ-ငါ၏၊ အယျော-အရှင်
 သည်၊ စိရသံ-ကြာမြင့်မှ၊ အာဂတော ဝတ-ကြွလာပြီတကား၊” ဣတိ-ဤသို့
 ပြော၍၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ နိစာ-
 သနေ-နိမ့်သောနေရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်လျက်၊ “ဘန္တေ! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊
 အန္တေဝါသိကပရိသာ-အနီးနေတပည့် ပရိသတ်သည်၊ န ပညာယတိ ပန-
 မထင်ရှားပါသနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ။ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! အာမ-အိမ်း၊ အမှာကံ-
 တို့၏၊ အဿမံ-ကျောင်းသင်္ခမ်းသို့၊ အနောမဒဿိ-မည်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓေါ-
 သည်၊ အာဂတော-ကြွလာတော်မူပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ တဿ-ထိုဘုရားရှင်အား၊
 အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဗလေန-အစွမ်းအားဖြင့်၊ သက္ကာရံ-ကောင်းမွန် ရိသေစွာ
 ပြုစုပူဇော်မှုကို၊ အကရိမာ-ပြုခဲ့ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော
 ငါတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-ပြီ၊ ဒေသနာပရိယောသာနေ-၌၊ မံ-ကို ဌပေတွာ-
 ၍၊ သေသာ-ကြွင်းသောရသေ့တို့သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ပဗ္ဗဇိ-
 သု-ရဟန်းပြုကုန်ပြီ။ အဟံ-သည်၊ သတ္တု-၏၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကံ-ဖြစ်သော၊
 နိသဘတ္ထေရံ-နိသဘထေရ်ကို၊ ဒိသွာ-ဖူးမြင်ရ၍၊ အနာဂတေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇနက-
 သ-ပွင့်တော်မူမည်ဖြစ်သော၊ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ နာမ-ဂေါတမမည်တော်မူသော
 ဘုရားရှင်၏၊ သာသနေ-၌၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကဌာနံ-ကို၊ ပတ္ထေသိ-ဆုတောင်း
 ခဲ့ပြီ၊ တွမ္မိ-သည်လည်း၊ တဿ-ထိုဂေါတမဘုရားရှင်၏၊ သာသနေ-၌၊ ဒုတိယ-
 အဂ္ဂသာဝကဌာနံ-ကို၊ ပတ္ထေဟိ-ဆုတောင်းလော၊” ဣတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! မယံ-
 ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဗုဒ္ဓေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပရိစယော-ပြောဆိုဆုံတွေ့အလေ့အကျင့်
 သည်၊ ဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။” ဣတိ-ပြောပြီ။ “ဗုဒ္ဓေဟိ-တို့နှင့်၊
 သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ကထနံ-ပြောဆိုခြင်းသည်၊ မယံ-၏၊ ဘာရော-တာဝန်သည်၊
 ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ တံ-သည်၊ မဟန္တံ-များစွာသော၊ သက္ကာရံ-ကောင်းမွန် ရိ
 သေစွာ ပြုအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ သဇ္ဇေဟိ-စီရင်ပါလော၊” ဣတိ-ပြီ။

သိရိဝဇနော-သည်၊ တဿ-ထိုသရဒရသေ့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊

အတ္တနော-၏။ နိဝေသနဒွါရေ-နေအိမ်တံခါး၌၊ ရာဇမာနေန-မင်း၏ အတိုင်း အတာဖြင့်၊ (မင်း၏ ချင့်တောင်းဖြင့်)၊ **အဋ္ဌကရိသမတ္တံ**-၈ကရိသအတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ ဌာနံ-အရပ်ကို၊ သမတလံ-ညီညွတ်သော မြေပြင်ရှိသည်ကို၊ ဝါ-ရှိအောင်၊ ကာရေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဝါလုကံ-သဲကို၊ ဩကိရာပေတွာ-ဖြန့်ကြ စေ၍၊ လာဇပဉ္စမာနိ-ပေါက်ပေါက်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိကုန်သော၊ ပုပ္ဖါနိ-ပန်းတို့ကို၊ ဝိကိရာပေတွာ-ကြဲဖြန့်စေ၍၊ နီလုပ္ပလစ္ဆဒနံ-ကြာညိုပန်းအမိုးအကာ ရှိသော၊ မဏ္ဍပံ-မဏ္ဍပ်ကို၊ ကာရေတွာ-ပြုလုပ်စေ၍၊ ဝါ-ဆောက်စေ၍၊ ဗုဒ္ဓါ-သနံ-ဘုရားရှင်တို့၏ နေရာကို၊ ဝါ-ဘုရားရှင်တို့ဖို့ နေရာကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ သေသဘိက္ခုနမ္ပိ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဝါ-တို့ဖို့လည်း၊ အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပဋိယာဒေတွာ-စီရင်စေ၍၊ မဟန္တံ-ကြီးကျယ်များပြားသော၊ သက္ကာရသမ္မာနံ-ကောင်းစွာပြုအပ်၊ မြတ်နိုးအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ သဇ္ဇေတွာ-ပြင်ဆင်ပြီး၍၊ ဝါ-လသော်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ နိမန္တနတ္ထာယ-ပင့်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ သရဒတာပသဿ-အား၊ သညံ-အမှတ်သညာကို၊ (အသိကို)၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

အဋ္ဌကရိသမတ္တံ။ ။ ကရောန္တိ ဧတ္ထ ကသနရောပနာဒိကန္တိ ကရိသာနိ၊ [ကရ+ ဤသ၊-ဓာန်ဋီ-၁၉၇။] အဋ္ဌ+ကရိသာနိ အဋ္ဌကရိသံ၊ အဋ္ဌကရိသံ+မတ္တာ အဿာတိ အဋ္ဌကရိသမတ္တံ၊ “ကရိသံ စတုရမ္ပဏံ(ဓာန်-၁၉၇)” နှင့်အညီ ၎်အဓမ္မဏမျိုးကြလောက် ရာ အရပ်သည် တစ်ကရိသတည်း၊ “ဧကာဒသ ဒေါဏာ တု အဓမ္မဏံ (ဓာန်-၄၈၄)” ဟူသော ဂါထာအလို ၁၁စိတ်သည် တစ်အဓမ္မဏဖြစ်ရကား ၎်အဓမ္မဏမျိုးကြလောက် ရာ အရပ်ဟူသည် ၁၁တင်း(၄၄စိတ်)မျိုးကြလောက်ရာ အရပ်တည်း၊ ၈ကရိသအရပ် ဟူသည် ၈စတင်းမျိုးကြလောက်ရာ အရပ်တည်း။

အဆိုအမျိုးမျိုး။ ။ သံ. ဋ-၁, ၂၀၀၊ ဒီ. ဋ-၂, ၁၇၈၊ အဘိ. ဋ-၂, ၅၀၂၊ ဒီဋီ-၂, ၂၁၈၌ ၁၆စိတ်သည် တစ်အဓမ္မဏဟုလည်းကောင်း၊ မူလဋီ-၂, ၂၃၂၌ ၄၈စိတ်သည် တစ်အဓမ္မဏဟုလည်းကောင်း၊ ၆စိတ်သည် တစ်အဓမ္မဏဟုလည်းကောင်း၊ ဘာဝပ္ပ ကာသဆေးကျမ်း၌ တစ်စိတ်သည် တစ်အဓမ္မဏဟုလည်းကောင်း အဆိုအမျိုးမျိုးရှိ၏။ ဆက်ဥးအံ့-ကရိသကို “တစ်ပယ်”ဟု ဘာသာပြန်ကြ၏။ ထိုပယ်သည် ဂူတောင်တာဖြင့် စတုရန်း ၂၅တာကို ဆင်းရဲသားပယ်တစ်ပယ်၊ စတုရန်းတာ ၅၀ကို မင်းပယ်တစ်ပယ် ဟု ပယ်၂မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ “ရာဇမာနေန”ဟု ဆိုရကား မင်းပယ်ကိုယူ၊ အကျယ်လိုမူ ဓာန်နိသစ်-၃၃၇၊ ၄၈၄၊ တောင်ပေါက်ဓာန်နိ-၁၉၇၈။

တာပသော-သရဒရသေ့သည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-
ပင့်ခေါ်၍၊ တဿ-ထိုသိရိဝမနသုကြွယ်၏၊ နိဝေသနံ-နေအိမ်သို့၊ အဂမာသိ-
သွားပြီ။ သိရိဝမနောပိ-သည်လည်း၊ ပစ္စုဂ္ဂမနံ-ကို၊ ကတွာ၊ တထာဂတဿ-
၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ မဏ္ဍပံ-သို့၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်
စေ၍၊ ပညတ္တာသနေသု-ခင်းထားအပ်သော နေရာတို့၌၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေ
တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ဒက္ခိဏောဒကံ-
အလှူရေကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူ၍၊ ပဏီတေန-မွန်မြတ်သော၊ ဘောဇနေန-ဘော
ဇဉ်ဖြင့်၊ ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၍၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-၌၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-
သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ မဟာရဟေဟိ-မြတ်သူတို့အား ထိုက်ကုန်သော၊ ဝါ-
အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်ကုန်သော၊ ဝတ္ထေဟိ-အဝတ်တို့ဖြင့်၊ အစ္ဆာဒေတွာ-
ဖုံးလွှမ်း၍၊ (လှူဒါန်း၍)၊ “ဘန္တေ! အယံ အာရမ္ဘော-ဤလွန်စွာ အားထုတ်မှု
သည်၊ အပ္ပမတ္တကဋ္ဌာနတ္ထာယ-အနည်းငယ်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော
ရာထူးအကျိုးငှာ၊ (သေးငယ်သော ရာထူးအကျိုးငှာ)၊ န-မဟုတ်၊ ဣမိနာဝ
နိယာမေန-ဤရှင်ရသေ့ထံ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ပုံနည်းဖြင့်ပင်၊ သတ္တာဟံ-
ပတ်လုံး၊ အနုကမ္ပံ-အစဉ်သနား စောက်ရှောက်ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရောထ-
ပြုတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ အာဟ။ သတ္တာ-သည်၊ အဓိဝါသေသိ-ပြီ။ သော-
ထိုသိရိဝမနသုကြွယ်သည်၊ တေနဝ နိယာမေန-ထိုရှင်ရသေ့ပူဇော်ပုံနည်းဖြင့်
ပင်၊ သတ္တာဟံ-ပတ်လုံး၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသောအလှူကို၊ ပဝတ္ထေတွာ-ဖြစ်စေ
၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို ဝန္တိတွာ-၍၊ အဉ္စလိ-ကို၊ ပဂ္ဂယ-၍၊ ဌိတော-ရပ်လျက်၊ အာဟ-
ပြီ၊ (ကို)၊ “ဘန္တေ! မမ-၏၊ သဟာယကော-ဖြစ်သော၊ သရဒတာပသော-သည်၊
ယဿ သတ္တုဿ-အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော-သည်။

ဒက္ခိဏောဒကံ။ ။ဒက္ခန္တိ ဝမန္တိ ဇတယာတိ ဒက္ခိဏာ-ကြီးပွားကြောင်းစေတနာ၊
[ဒက္ခ+ဣဏ+အာ၊ (တစ်နည်း) ဒါ+က္ခိဏ+အာ၊ နီတိသုတ္တ-၃၅၇၊ မောဂ်-၇၊ ၆၀။]
ဒက္ခိဏာယ+ပဋိသံယုတ္တံ+ဥဒကံ ဒက္ခိဏောဒကံ-အလှူနှင့် စပ်သောရေ ရှေးခေတ်က
အလှူလှူရာတွင် ရေအိုး၌ ရေထည့်၍ ထိုရေကိုလည်း ဒက္ခိဏောဒကအဖြစ် လှူကြ
သည်။ (မဟာဘာ-၂၊ ၆၈၈၊ ဝိ. ၄-၃၊ ၄၁၆၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၃၄၃၊ ဝိမတိ-၂၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂)

ဘဝေယျံ-ဖြစ်ရပါလို့၏။ ဣတိ-သို့၊ ပစ္ဆေသိ-ဆုတောင်းခဲ့ပြီ၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ တဿေဝ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ပင်၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော-သည်၊ ဘဝေယျံ-ပါလို့၏။” ဣတိ ပစ္ဆေမိ-ဆုတောင်းပါ၏။ ဣတိ-သို့လျှောက်ပြီ။

သတ္တာ-သည်၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ တဿ-ထိုသိရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်၏။ ပတ္တနာယ-ဆုတောင်းမှု၏။ သမိဇ္ဈန-ဘာဝံ-ပြည်စုံမည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒိသွာ၊ ဗျာကာသိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိံ)၊ “တံ-သည်၊ ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်ရှိသော၊ အသင်္ချေယျံ-အသင်္ချေကို၊ အတိက္ကမိတွာ-လွန်၍၊ ဝါ-လွန်လသော်၊ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ-၏။ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော-သည်၊ ဘဝိဿသိ-လိမ့်မည်။” ဣတိ-ပြီ။ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏။ ဗျာကရဏံ-မိန့်တော်မူအပ်သော စကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ သိရိဝဇ္ဇနော-သည်၊ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော-ရွှင်လန်း၊ အပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းသည်၊ (အလွန်ရွှင်လန်းသည်)၊ အဟောသိ-ပြီ။ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ ဘတ္တာနုမောဒနံ-ဆွမ်းနှင့်စပ်သော ဝမ်းမြောက်ကြောင်း (ဝမ်းမြောက်ဖွယ်) တရားစကားကို၊ ဝါ-ဆွမ်းအနုမောဒနာတရားကို၊ ကတွာ-ပြုတော်မူ၍၊ သ-ပရိဝါရော-အခြံအရံနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟာရမေဝ-ကျောင်းသို့သာ၊ ဂတော-ကြွတော်မူပြီ။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အယံ-ဤအဂ္ဂသာဝကဆုသည်၊ မမ-၏။ ပုတ္တေဟိ-သားတော်တို့သည်၊ တဒါ-၌၊ ပတ္ထိတပတ္တနာ-တောင့်တအပ်သောဆုတည်း။ တေ-ထိုသားတော်တို့သည်၊ ယထာပတ္ထိတ-မေဝ-အကြင်အကြင်တောင့်တအပ်သောဆုကိုသာ၊ လဘိသု-ကုန်ပြီ။ အဟံ မုခံ ဩလောကေတွာ န ဒေမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာ-တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! မယံ-တို့သည်၊ **အဂါရိယဘူတာ-**

အဂါရိယဘူတာ။ ။ အဂါရဿ+ဟိတံ အဂါရိယံ-အိမ်၏ အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှု၊ [အဂါရ+ဣယ၊] အဂါရိယေ+နိယုတ္တာ အဂါရိယာ-အိမ်၏ အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း၊ နွားကျောင်းမှု၌ ယှဉ်သူတို့၊ [အဂါရိယ+ဏာ-မဟာနိံ၊ ဌ-၁၅၂ အဂါရိကရူ။] (တစ်နည်း) အဂါရေ+နိယုတ္တာ အဂါ-

အိမ်နေသူလူဝတ်ကြောင်ဖြစ်ကုန်သည်။ သမာနာ-ကုန်လသော်၊ ဂိရုဂ္ဂသမဇ္ဇ-
တောင်၌မြတ်သော ပွဲသဘင်ကို၊ ဝါ-တောင်ထိပ်ပွဲသဘင်ကို၊ ဒဿနာယ-
ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂတာ-သွားခဲ့ကုန်ပြီ။” ကူတိ-ဤသို့၊ အဿဇိတ္ထေရဿ-၏၊
သန္တိကာ-မှ၊ ယာဝ သောတာပတ္တိဖလပဋိဝေဓာ-သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ထိုး
ထွင်း၍ သိခြင်းတိုင်အောင်၊ သဗ္ဗ-သော၊ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု-ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကို၊ ကထေ-
တွာ-လျှောက်၍၊ “ဘန္တေ! တေ မယံ-ထိုတပည့်တော်တို့သည်၊ အာစရိယဿ-
ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တံ-ထိုသိဉ္စည်းဆရာကို၊
တုမှာကံ-ရှင်တော်မြတ်ဘုရားတို့၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်းသို့၊ အာနေတု-
ကာမာ-ဆောင်လိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿ-ထိုသိဉ္စည်းဆရာ၏၊ လဒ္ဓိယာ-
အယူ၏၊ နိဿာရဘာဝံ-အနှစ်မရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ ဣဓ-
ဤဘုရားရှင်ထံသို့၊ အာဂမနေ-လာခြင်း၌၊ ဝါ-၏၊ အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊
ကထယိမှာ-ပြောခဲ့ပါကုန်ပြီ။ ဘန္တေ! သော-ထိုသိဉ္စည်းဆရာသည်၊ “ဣဒါနိ-
၌၊ မယံ-ငါ၏၊ အန္တေဝါသိကဝါသော နာမ-အနီးနေတပည့်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်း
မည်သည်၊ စာဋိယာ-ရေလျှောင်အိုးကြီး၏၊ ဥဒ္ဓန္ဓနဘာဝပ္ပတ္တိသဒိသော-ရေ
ငင်ပုန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းနှင့် တူ၏၊ အန္တေဝါသိကဝါသံ-အနီးနေတပည့်
အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းဖြင့်၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိယာမိ-နိုင်၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတွာ-
ပြောလသော်၊ “အာစရိယ-ဆရာ! ဣဒါနိ-၌၊ မဟာဇနော-သည်၊ ဂန္ဓမာလာ-
ဒိဟတ္ထော-လျက်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရမေဝ-ကိုသာ၊ ပူဇေသတိ-လိမ့်မည်၊
တုမှေ-တို့သည်၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဘဝိဿထ-ဖြစ်ကုန်မည်နည်း?”
ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောအပ်သော်၊ “ဣမသ္မိံ လောကေ-၌၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိ
သူတို့သည်၊ ဗဟူ ကိံ ပန-များကုန်သလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဒန္ဓာ-
ပညာနဲ့သူတို့သည်၊ (ဗဟူ ကိံ ပန-လော?)” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒန္ဓာ-တို့
သည်၊ (ဗဟူ-များပါကုန်၏။)” ကူတိ-သို့၊ ကထိတေ-ဖြေဆိုအပ်သော်၊ “တေန

ရိယာ-အိမ်၌ ယှဉ်သူတို့၊ [အဂါရ+ကူကာ၊ ကကို ယပြု-သံဋီ-၁၊ ၂၁၂ အနဂါရိယရှု၊
အဂါရိယာ+ဟုတွာ+ဘူတာ အဂါရိယဘူတာ-အိမ်၏အစီးအပွားဖြစ် လယ်ထွန်ကုန်
ရောင်း၊ နွားကျောင်းမှ၌ ယှဉ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော လူဝတ်ကြောင်တို့၊ ဝါ-အိမ်၌
ယှဉ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော လူဝတ်ကြောင်တို့။

ဟိ-လျှင်၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ ပဏ္ဍိတဿ-သော၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-
 ၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿန္တိ-သွားကြလိမ့်မည်၊ ဒန္တာ-တို့သည်၊ ဒန္ဓဿ-သော၊
 မမ-၏။ သန္တိကံ အာဂမိဿန္တိ-လာကြလိမ့်မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆထ-သွား
 ကြလော၊” ကုတိ၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ အာဂန္တု-လာခြင်းငှာ၊ န ကုစ္ဆိ-အလိုမရှိ၊
 ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ကုန်ပြီ။ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ သတ္တာ-သည်၊
 “ဘိက္ခဝေ! သဉ္ဇယော-သိဉ္ဇည်းပရိဗိုဇ်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတာယ-
 မှားယွင်းသော အယူရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အသာရံ-အနှစ်မဟုတ်သော
 တရားကို၊ ဝါ-အကာတရားကို၊ သာရေတိ-အနှစ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာရ-
 ဉ္ဇ-အနှစ်ဖြစ်သော တရားကိုလည်း၊ အသာရေတိ-အနှစ်မဟုတ်သောတရား
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကာတရားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂဏှိ-ယူပြီ။ တုမေ
 ပန-တို့သည်ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ပဏ္ဍိတတာယ-ပညာရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ သာရံ စ-ကိုလည်း၊ သာရတော-အနှစ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အသာရံ
 စ-ကိုလည်း၊ အသာရတော-အနှစ်မဟုတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊
 အသာရံ-ကို၊ ပဟာယ-စွန့်ပယ်၍၊ သာရမေဝ-ကိုသာ၊ ဂဏှိတ္ထ-ယူခဲ့ကုန်ပြီ။”
 ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “အသာရေ ၊ ပေ ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ” တိ-ဟူကုန်
 သော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ။

အသာရေ သာရမတိနော၊ သာရေ စာသာရဒဿိနော၊

တေ သာရံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

အသာရေ-အနှစ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသော၊ ပစ္စည်းလေးဖြာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ထို
 ၏ဖြစ်ကြောင်း၊ မကောင်းသော အကာတရား၌၊ သာရမတိနော-အနှစ်ဟုပင်၊
 မှတ်ထင်ခြင်းရှိကြကုန်သော၊ သာရေ စ-အနှစ်ပြည့်စွာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ထို၏ဖြစ်
 ကြောင်း၊ ကောင်းသော တရားဒေသနာတော်၌ကား၊ အသာရဒဿိနော-အနှစ်
 မဲ့ပင်၊ ရှုမြင်လေ့ရှိကြကုန်သော၊ တေ- ထိုအမှားကိုပင်၊ အမှန်ထင်၍၊ အမြင်
 လွဲကြ၊ လူဗာလတို့သည်၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ-ကာမဗျာပါ၊ ဝိဟိသာဟု၊ မိစ္ဆာ
 အကြံလျှင်၊ ကျက်စားရာရှိကြသည်၊ ဝါ-မှားယွင်းသော အတွေးအခေါ်ဟူ
 သော ကျက်စားရာရှိကြသည်၊ (ဟုတ္တာ- ၍) သာရံ-သီလ သမာဓိ၊ နိဗ္ဗာန်ထိ

အောင်၊ ကောင်းဘိကျစ်လစ်၊ အနှစ်တရားကို၊ နာဓိဂစ္ဆန္တိ- ကောင်းစွာပိုင်ပိုင် မရနိုင်ကုန်။ [“တေ”ဟု အနိယမရှိသဖြင့် “ယေ”ဟု အနိယမမည်၍ “(က) အသာရေ သာရမတိနော၊ (ခ) သာရေ စာသာရဒသိနော၊ (ဂ) တေ၊ ပေ၊ ဂေါစရာ”ဟု ဂုဏ်ကျယူကာ “(ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊) အသာရေ-၌၊ သာရမတိနော-ကုန်၏။ သာရေ စ-၌ကား၊ အသာရဒသိနော-ကုန်၏။ တေ-တို့သည်၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ- သည်၊ (ဟုတွာ- ဤ) သာရံ-ကို၊ နာဓိဂစ္ဆန္တိ-ကုန်”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

သာရဉ္စ သာရတော ဥ တွာ၊ အသာရဉ္စ အသာရတော၊

တေ သာရံ အဓိဂစ္ဆန္တိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

သာရံ-သီလ သမာဓိ၊ နိဗ္ဗာန်ထိအောင်၊ ကောင်းဘိကျစ်လစ်၊ အနှစ် တရားကို၊ သာရတော- အနှစ်ဟူ၍၊ ဥ တွာ စ-သိ၍လည်းကောင်း၊ အသာရံ- အနှစ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသော၊ ပစ္စည်းလေးဖြာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ထို၏ဖြစ်ကြောင်း၊ မကောင်းသော အကာတရားကို၊ အသာရတော-အနှစ်မဟုတ်ဟူ၍၊ ဝါ- အကာဟူ၍၊ ဥ တွာ စ-သိ၍လည်းကောင်း၊ တေ-အမှန်အတိုင်းပင်၊ ကောင်း စွာမြင်၍၊ အစဉ်ကြီးကုတ်၊ အားထုတ်ကြဘိ၊ ထိုပညာရှိတို့သည်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ- ဂေါစရာ-နေက္ခမ္ပနှင့်၊ အဗျပါဒါ၊ အဝိဟိသာဟု၊ သမ္မာအကြံလျှင်၊ ကျက်စားရာ ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-မှန်သောအတွေးအခေါ်ဟူသော ကျက်စားရာရှိကြသည်၊ (ဟုတွာ၊) သာရံ-ကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ- ကောင်းစွာပိုင်ပိုင် ရရှိနိုင်ကုန်၏။

သာရဉ္စ၊ ပေ၊ ဂေါစရာ။ ။ ရှေ့ဂါထာကဲ့သို့ ဂုဏ်ကျယူ၍ “(ယေ-တို့သည်၊) သာရံ-ကို၊ သာရတော-၍၊ (ဇနန္တိ-သိကုန်၏။) ဥ တွာ စ-သိ၍လည်းကောင်း၊ အသာရံ- ကို၊ အသာရတော-၍၊ (ဇနန္တိ-ကုန်၏။) ဥ တွာ စ-ကောင်း၊ တေ-တို့သည်၊ သမ္မာ- သင်္ကပ္ပဂေါစရာ-ကြသည်၊ (ဟုတွာ၊) သာရံ-ကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏”ဟုလည်း ပေး နိုင်သည်။

တစ်နည်း။ ။ တွာပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ရကား အာဝုတ္တိ နည်း၊ တန္တနည်းစသည်အရ ဥ တွာကို ဇနန္တိအနက်၊ မူရင်းဝိသေသနအနက်အား ဖြင့် ဂုဏ်ကျယူ၍ “(ယေ-တို့သည်၊) သာရံ-ကို၊ သာရတော-၍၊ ဥ တွာ (ဇနန္တိ)-သိ ကုန်၏၊ ဥ တွာ စ-သိ၍လည်းကောင်း၊ အသာရံ-ကို၊ အသာရတော-၍၊ ဥ တွာ (ဇနန္တိ) -ကုန်၏၊ ဥ တွာ စ-ကောင်း၊ တေ-တို့သည်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ-ကြသည်၊

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ အသာရေ သာရမတိနောတိ-ကား၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ပစ္စယာ-ပစ္စည်းတို့လည်းကောင်း၊ ဒသဝတ္ထုကာ-၁၀ ပါးသော မှီရာအကြောင်းရှိသော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မှားသောအယူလည်းကောင်း၊ တဿာ-ထို မှားသောအယူ၏၊ ဥပနိဿယဘူတာ-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-တရားဟောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဟောအပ်သော တရားလည်းကောင်း၊ ဣတိ အယံ-ဤအလုံးစုံသည်၊ [“ဣတိ-ဤသို့သော၊ အယံ- ဤအလုံးစုံသည်”ဟုလည်း ခွဲပေးနိုင်၏၊] အသာရော နာမ-အသာရမည်၏၊ ဝါ- အနှစ်မဟုတ်သော အကာမည်၏၊ တသ္မိ-ထိုအနှစ်မဟုတ်သော အကာ၌၊ သာရဒိဋ္ဌိနော-အနှစ်ဟု အယူရှိကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်။

(ဟုတွာ) သာရံ-ကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏”ဟု ပေး၊ ဆရာတို့ကား ရှေ့နည်းအတိုင်း သီးခြား ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာထည့်ပေးတော်မူသည်။ (မဏိ-၁, ၆-၉၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၄၊၅)

ဒသဝတ္ထုကာ။ ။ ဒသဝတ္ထုကား “(၁) နတ္ထိ ဒိန္နံ, (၂) နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ, (၃) နတ္ထိ ဟုတံ, (၄) နတ္ထိ သုကတဒုက္ခတာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, (၅) နတ္ထိ အယံ လောကော, (၆) နတ္ထိ ပရော လောကော, (၇) နတ္ထိ မာတာ, (၈) နတ္ထိ ပိတာ, (၉) နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ, (၁၀) နတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ပ-ဝေဒေန္တိ”ဟူသော ၁၀ ပါးတို့တည်း။ “ဒသ+ဝတ္ထုနိ ယဿာတိ ဒသဝတ္ထုကာ”ဟုပြု သမာသန္တကပစ္စည်း၊ ပထမ၌ “လှူခြင်း၏ အကျိုးသည် ရှိမည်မထင်”ဟု တွေးတော၏၊ ထိုတွေးတောချိန်၌ ဒိဋ္ဌိမဖြစ်သေး၊ ဝိစိကိစ္ဆာသာ ဖြစ်သေး၏၊ ထိုသို့ တွေးတောရာမှ စ၍ “အလှူ၏ အကျိုးသည် မရှိ”ဟု ဆုံးဖြတ်သော မိစ္ဆာမိမောက္ခနှင့်တကွ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏၊ ဤနည်းအားဖြင့် အလှူ၏ အကျိုးမရှိခြင်းကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏ တည်ရာဝတ္ထုဟု ဆိုရလေသည်။

သာရဒိဋ္ဌိနော။ ။ သာရမတိနောကို “သာရဒိဋ္ဌိနော”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “မတိနှင့် ဒိဋ္ဌိသည် အရတူ၏”ဟု ပြ၏၊ “မညတိ-မှတ်ထင်တတ်၏၊ ဣတိ မတိ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အသာရ၌ သာရဟု မှတ်ထင်တတ်သော မိစ္ဆာအယူကို အရကောက်ပါ၊ သာရော ဣတိ+မတိ ယေသန္တိ သာရမတိနော၊ ယောနံ နောသုတံ၏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အကတရဿ (ဣ)နောက်၌လည်း ယောကို နောပြု၊ “သာရော ဣတိ+ဒိဋ္ဌိ ယေသန္တိ သာရဒိဋ္ဌိနော”၌လည်း နည်းတူ။

သာရေစာ သာရဒဿိနောတိ-ကား၊ ဒသဝတ္ထုကာ-၁၀ ပါးသော တည်ရာ အကြောင်းရှိသော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ ဝါ-မဖောက်မပြန်၊ မှန်ကန်သောအမြင်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မဖောက်မပြန်၊ မှန်ကန်သော အယူလည်းကောင်း၊ တဿာ-ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏၊ ဥပနိဿယဘူတာ-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-တရားဟောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဟောအပ်သောတရားလည်းကောင်း၊ ဣတိ အယံ-ဤအလုံးစုံသည်၊ သာရောနာမ-သာရမည်၏၊ ဝါ-အနှစ်မည်၏၊ တသ္မိ-ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ထို၏ ဖြစ်ကြောင်းကောင်းသောတရားဟူသောအနှစ်၌၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ န သာရော-အနှစ်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အသာရဒဿိနော-အနှစ်မဟုတ်ဟု ရှုလေ့ရှိကုန်၏။ တေ သာရန္တိ-ကား၊ တံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ-ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကို ယူခြင်းကို၊ ဝါ-ထိုယူအပ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဌိတာ-တည်ကုန်သော၊ တေ-ထိုလူ့ဗာလတို့သည်၊ [ရှေ့၌ “တေ ပဏ္ဍိတာ”ဟူသော အဖွင့်ကို ထောက်၍ ဤသို့ ပေးသည်၊ “ပန” အနက်မရှိ၊ ကာမဝိတက္ကာဒိနံ-ကာမဝိတက်အစရှိသော ဝိတက်တို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ-မှားသောအကြံဟူသော ကျက်စားရာရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ သီလသာရံ-သီလအနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သမာဓိသာရံ-သမာဓိအနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပညာသာရံ-ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာအနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိမုတ္တိသာရံ-အရဟတ္တဖိုလ်အနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသာရံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို သိမြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပညာအနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထသာရံ-ပရမတ္ထအနှစ်ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနဉာဏ်-နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း၊ နာမိဂစ္ဆန္တိ-မသိနိုင်ကုန်၊ (မရနိုင်ကုန်)။ သာရဉ္စာတိ-ကား၊ တမေဝ သီလသာရာဒိသာရံ-ထိုသီလအနှစ်အစရှိသော အနှစ်ကိုပင်၊ [ဆရာတို့ကား သီလသာရာဒိ သာရံ”ဟု ဝါကျယူ၍ “သီလသာရာဒိ-

မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။ ။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပအရ “ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိသာဝိတက်”တို့ကို ယူစေလို၍ “ကာမဝိတက္ကာဒိနံ ဝသေန”ဟု သရုပ်ကို ပြသည်၊ ဂါဝေါ+စရန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂေါစရာ-နွားတို့၏ ကျက်စားရာ စားကျက်၊ ဂေါစရာ ဝိယာတိ ဂေါစရာ-နွားစားကျက်နှင့်တူသော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပစသည်၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော+ဂေါစရာ ယေသန္တိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

သီလအနှစ်အစရှိသော၊ တမေဝ သာရုံ-ထိုအနှစ်ကိုပင်”ဟု ပေးတော်မူ၏။] အယံ-
 ဤသီလစသောတရားသည်၊ သာရော နာမ-အနှစ်မည်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊
 (ဥတွာ စ-သိ၍လည်းကောင်း၊) ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊
 အသာရုံ-အနှစ်မမှီး၊ ပစ္စည်းလေးဖြာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ထို၏ဖြစ်ကြောင်း၊ မကောင်း
 သော တရားဒေသနာကို၊ အယံ-ဤပစ္စည်းလေးဖြာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ထို၏ဖြစ်ကြောင်း
 မကောင်းသော တရားဒေသနာသည်၊ အသာရော နာမ-အနှစ် မဟုတ်သော
 တရားမည်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥတွာ စ-သိ၍လည်းကောင်း။ [အဓိဂစ္ဆန္တိ၌ စပ်၊]
 တေ သာရန္တိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သမ္မာဒဿနံ-မဖောက်
 မပြန် မှန်ကန်သောအမြင်ကို၊ ဝါ-မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော အယူကို၊
 ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဌိတာ-တည်ကုန်သော၊ တေ ပဏ္ဍိတာ-ထိုပညာရှိတို့သည်၊
 နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒီနံ-နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပအစရှိသော အကြံတို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်း
 ဖြင့်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ-မှန်ကန်သော အကြံဟူသော ကျက်စားရာရှိကုန်
 သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ တံ သာရုံ-
 ထိုအနှစ်ကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-သိနိုင်ကြကုန်၏။ ဝါ-ရကြကုန်၏။ ဣတိ-ဤတွင်
 ဂါထာဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလဒီနီ-သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသော
 အကျိုးထူးတို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ရောက်ကုန်ပြီ၊ သန္နိပတိတာနံ-စုဝေးရောက်လာ
 ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဓမ္မဒေသနာ-တရားဒေသနာတော်သည်၊ သာတ္ထိကာ-
 အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ် သည်၊ ဝါ-အကျိုးရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-တည်း။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသနီကာပြီး၏။

၉-နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသနီကာ

ယထာ အဂါရန္တိ-အစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ
 ဝိဟရန္တော၊ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ-အရှင်နန္ဒကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့၊ သတ္တာ-သည်၊ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော-ဖြစ်စေတော်မူအပ်ပြီးသော
 မြတ်သောဓမ္မစက္ကောရှိသည်၊ ဝါ-မြတ်သောဓမ္မစက္ကောကို ဖြစ်စေတော်မူပြီး

(ဟောတော်မူပြီး)သည် (ဟုတွာ)၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ ဝေဠုဝနေ-ဝေဠု
ဝန်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရန္တော-နေတော်မူစဉ်၊ “မေ-ငါ၏၊ ပုတ္တံ-သားတော်
ကို၊ အာနေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊ ဒဿေထ-ပြကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်၍၊
သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇေန-သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည်၊ ပေသိတာနံ-စေလွှတ်အပ်
ကုန်သော၊ သဟဿသဟဿပရိဝါရာနံ-တစ်ထောင်တစ်ထောင် အခြံအရံ
ရှိကုန်သော၊ ဒသန္တံ-ဆယ်ယောက်ကုန်သော၊ ဒုတာနံ-တမန်တို့တွင်၊ သဗ္ဗ-
ပစ္စတော-အလုံးစုံသော တမန်တို့၏ နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က၊ ဂန္ဒာ-၍၊
အရဟတ္တပ္ပတ္တေန-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော၊ ကာဠုဒါယိတ္ထေရေန-
ကာဠုဒါယိထေရ်သည်၊ ဂမနကာလံ-ကြွတော်မူရာအခါကို၊ ဥတွာ-၍၊ မဂ္ဂ-
ဝဏ္ဏံ-လမ်းခရီး၏ဂုဏ်၊ သာယာပုံကို၊ ဝဏ္ဏေတွာ-ချီးမွမ်းလျှောက်ထား၍၊
ဝိသတိသဟဿဒီကာသဝပရိဝုတော-နှစ်သောင်းသော ရဟန္တာတို့သည်
ခြံရံအပ်လျက်၊ ကပိလပုရံ-ကပိလမြို့တော်သို့၊ နီတော-ပင့်ဆောင်အပ်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဉာတိသမာဂမေ-ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏ စုဝေးမိရာ၌၊ **ပေါက္ခရ-
ဝဿံ-ကြာဖက်မိုးကို၊ ဝါ-ကြာဖက်၌ ကျသော မိုးကဲ့သို့ စွပ်စေသူကိုသာ**

ပေါက္ခရဝဿံ။ ။ ပေါက္ခရေ+ဝသော ပေါက္ခရဝသော၊ ပေါက္ခရဝသော
ဝိယာတိ ပေါက္ခရဝသော၊ ပဒမ္မာကြာဖက်၌ ရေလျှောသကဲ့သို့ မစွပ်စေလိုသူတို့၏
ကိုယ်၌ ရေမစွပ်အောင် ရွာသောမိုးကို ပဒမ္မာကြာဖက်ပေါ်၌ ကျသောမိုးနှင့် တူ
သောကြောင့် “ပေါက္ခရဝဿ”ဟု ခေါ်သည်။ (ဝိမတိ-၁၊ ၃၄၊ ၂၊ ဝိမတိ-၂၊ ၁၁၂၊
မဟာဘာ-၁၊ ၁၉၂)

တစ်နည်း။ ။ ဂဏ္ဍိပုဒ်အလို ကြာဖက်အဆင်းရှိသောမိုးကို “ပေါက္ခရဝဿ”ဟု
လည်းကောင်း၊ ဝဒန္တိ(အာစရိယ)ဝါဒအလို ကြာဖက်ပမာဏရှိလျက် ကောင်းကင်
အလယ်၌ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာ၍ ရာပေါင်းများစွာ ထောင်ပေါင်းများစွာသော
တိမ်တောင်တိမ်လိပ်တိမ်လွှာများဖြစ်ကာ ရွာသွန်းသောမိုးကို “ပေါက္ခရဝဿ”ဟု
လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုသေး၏။ ဂဏ္ဍိပုဒ်အလို “ပေါက္ခရဝဏ္ဏော+ဝသော ပေါက္ခရ-
ဝသော-ကြာဖက်အဆင်းရှိသောမိုး၊ (ဝဏ္ဏပုဒ်ချေ)”ဟု ပြု၊ ဝဒန္တိဝါဒအလို “ပေါက္ခရ-
ပ္ပမာဏော+ဝသော ပေါက္ခရဝသော-ကြာဖက်ပမာဏရှိသောမိုး၊ (ပမာဏပုဒ်ချေ)”
ဟုပြု။ (သာရတ္ထ-၃၊ ၂၄၅)

စွပ်သောမိုးကို၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်တရားဟောခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို၊ ဝါ-ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ဟောတော် မူခြင်းငှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်ကံ- ဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော်ကို၊ ကထေတွာ-ပြီး၍၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်တော်မူသည်၊ (သမာနော)၊ “ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဈေယျာ”တိ-ဟူသော၊ ဂါထာယ-ဖြင့်၊ ပိတရံ-ကို၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-တည်စေ တော်မူ၍၊ “ဓမ္မဉ္စရေ”တိ-သော၊ ဂါထာယ-ဖြင့်၊ မဟာပဇာပတိ-မိတ္ထေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီကို၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌လည်းကောင်း၊ ရာဇာနံ- သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကို၊ သကဒါဂါမိဖလေ စ-၌လည်းကောင်း၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ- တည်စေတော်မူပြီ။ ပန-ဆက်ဉာ်းအံ့၊ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ-၌၊ ရာဟုလမာတု- ဂုဏကထံ-ရာဟုလမယ်တော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သောစကားကို၊ နိဿာယ-၍၊ စန္ဒကိန္နရီဇာတ်ကံ-စန္ဒကိန္နရီဇာတ်တော်ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ တတော-ထိုနေ့မှ၊ တတိယဒိဝသေ-သုံးရက်မြောက်နေ့၌ နန္ဒကုမာရဿ-နန္ဒ မင်းသား၏၊ အဘိသေကဂေဟပ္ပဝေသနဝိဝါဟမင်္ဂလေသု-အိမ်ရှေ့မင်း အဘိသိက်ခံသောမင်္ဂလာ၊ အိမ်ရှေ့မင်း၏ နန်းသစ်သို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမင်္ဂလာ၊ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းမင်္ဂလာတို့သည်၊ ပဝတ္တမာနေသု-ဖြစ်ကုန်လသော်၊

အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ။ အရိယတေ အဝဂမိယတေတိ အတ္ထော-သိအပ်သော အကြောင်းဝတ္ထု၊ အတ္ထဿ+ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-အကြောင်းဝတ္ထု၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ဝါ-အကြောင်းအရာအဖြစ်အပျက်(ဒိဋ္ဌိ-၁, ၅၇၊ သိဘာ-၁, ၃၁၈)။ (တစ်နည်း) အတ္ထသဒ္ဓါ ဟေတုအနက်ဟော ယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာယ အတ္ထော ဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-တရားဟောခြင်း၏ အကြောင်း၏ ဖြစ်ရာပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု”ဟုလည်း ကောင်း၊ ပယောဇနအနက်ဟောယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာဒိကော အတ္ထော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-တရားဟောခြင်းစသော အကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု” ဟုလည်းကောင်း ပြုပါ။ (ဝိမတိ-၁, ၉၀၊ ပါရာဘာ-၂, ၁၀၆)

အဘိသေက. . . မင်္ဂလေသု ။ ။ ဤ၌ မင်္ဂလာ ၃မျိုးသာ ဆို၏၊ ဝိ. ၄-၃, ၌ “(၁) ကေသဝိဿဇ္ဇနံ-ဆံထုံးဖြည့်ခြင်းမင်္ဂလာ (၂) ပဋ္ဌပန္နော-နဖူး၌ သင်းကျစ် ပြားကို ဖွဲ့ခြင်းမင်္ဂလာ (၃) ယရမင်္ဂလံ-အိမ်ရှေ့မင်း၏ နန်းသစ်တက်မင်္ဂလာ (၄)

ပိက္ခာယ-ဌာ၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်တော်မူ၍၊ နန္ဒကုမာရဿ-၏။ ဟတ္ထေ-၌၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ မင်္ဂလံ-မင်္ဂလာတရားတော်ကို၊ ဝတွာ-ဟောတော်မူ၍၊ အာ-သနာ-မှ၊ ဥဌာယ-၍၊ ပက္ကန္တော-ဖဲကြွတော်မူလသော်၊ နန္ဒကုမာရဿ-၏။ ဟတ္ထတော-မှ၊ ပတ္တံ-ကို၊ န ဂဏှိ-ယူတော်မမူ။ သောပိ-ထိုနန္ဒမင်းသားသည် လည်း၊ တထာဂတဂါရဝေန-မြတ်စွာဘုရား၌ လေးစားသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား၌ လေးစားခြင်းကြောင့်၊ “ဘန္တေ! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဏှထ-ယူတော်မူပါကုန်၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တံ-လျှောက်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-နိုင်၊ ဧဝံ ပန-ဤသို့ကား၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “သောပါနသီသေ-စောင်းတန်းဦး၌၊ (လှေခါးထိပ်၌)၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဏှိဿတိ-ယူတော်မူလိမ့်မည်၊” က္ကတိ-ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ တသ္မိမ္ပိ ဌာနေ-ထိုစောင်းတန်းဦးအရပ်၌လည်း၊ န ဂဏှိ-ယူတော်မမူ။ က္ကတရော-အခြားသော နန္ဒမင်းသားသည်၊ “သောပါနပါဒမူလေ-စောင်းတန်းခြေရင်း၌၊ (လှေခါးခြေရင်း၌)၊ ဂဏှိဿတိ-မည်၊” က္ကတိ စိန္တေသိ။ သတ္တာ-သည်၊ တတ္ထာပိ-ထိုစောင်းတန်းခြေရင်း၌လည်း၊ န ဂဏှိ။ က္ကတရော-သည်၊ “ရာဇင်္ဂဏေ-မင်းရင်ပြင်၌၊ ဂဏှိဿတိ၊” က္ကတိ စိန္တေသိ။ သတ္တာ-သည်၊ တတ္ထာပိ-ထိုမင်းရင်ပြင်၌လည်း၊ န ဂဏှိ။ ကုမာရော-မင်းသားသည်၊ နိဝတ္တိတု-ကာမော-ပြန်လှည့်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အရုစိယာ-အလိုမရှိသဖြင့်၊ ဝါ-အလိုမရှိဘဲ၊ ဂစ္ဆန္တော-လိုက်သွားရလသော်၊ သတ္တုဂါရဝေန-မြတ်စွာဘုရား၌ လေးစားသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား၌ လေးစားခြင်းကြောင့်၊ “ပတ္တံ-ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊” က္ကတိ ဝတ္တံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။ “က္ကဓ-ဤအရပ်၌၊ ဂဏှိဿတိ၊ ဧတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ဂဏှိဿတိ၊” က္ကတိ-သို့ စိန္တေန္တော-လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်သွား၏။

တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ အညာ-အခြားကုန်သော၊ က္ကတ္ထိယော-တို့သည်၊ တံ-

အာဝါဟမင်္ဂလံ-ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းမင်္ဂလာ (၅) ဆတ္တမင်္ဂလံ-အိမ်ရှေ့ထီးဖြူဆောင်းခြင်းမင်္ဂလာ”ဟု မင်္ဂလာ၅မျိုး ဆို၏။ ထို့ပြင် အံ၊ ဌ-၁၊ ၂၄၄၌ “ဝိဝါဟ”အစား “အာဝါဟ”ဟု ရှိ၏။ ဥဒါန၊ ဌ-၁၅၁၊ အပ၊ ဌ-၁၊ ၁၀၇၊ ဇ၊ ဌ-၁၊ ၁၀၆တို့၌ကား ဓမ္မ၊ ဌအတိုင်းပင် “ဝိဝါဟ”ဟု ရှိ၏။

ထိုနန္ဒမင်းသားကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဇနပဒကလျာဏီယာ-ဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီးအား၊ (ရူပနန္ဒာမင်းသမီးအား)၊ အာစိက္ခိသု-ပြောကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အယျေ-အရှင်မ! ဘဂဝါ-သည်၊ နန္ဒကုမာရ်-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂတော-ကြွတော်မူပြီ၊ တုမေဟိ-အရှင်မတို့နှင့်၊ တံ-ထိုနန္ဒမင်းသားကို၊ ဝိနာ-ကွဲအောင်၊ ကရိ-ဿတိ-ပြုတော်မူလိမ့်မည်” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သာ-ထိုဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီးသည်၊ ပဉ္စရန္တေဟေဝ-ယိုစီးကျနေသည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-

ဇနပဒကလျာဏီယာ။ ။ ဇနပဒမိ+ကလျာဏီ ဇနပဒကလျာဏီ-ဇနပုဒ်နယ် ပယ်တစ်ခုလုံး၌ ကောင်းသောဂုဏ်အင်္ဂါရှိသော မင်းသမီး၊ “မည်း-ဖြူ-ဆူ-ကြုံ၊ နိမ့်-မြင့်တုံ၊ မှတ်ကုန်ပြစ်ပေါ်” ဟူသည်နှင့်အညီ မည်းလွန်းခြင်း၊ ဖြူလွန်းခြင်း၊ ဝလွန်းခြင်း၊ ပိန်လွန်းခြင်း၊ နိမ့်လွန်းခြင်း၊ မြင့်လွန်းခြင်းအားဖြင့် ကိုယ်၏အပြစ် ပေါ်ပေါ်ရှိသည်။ ဇနပဒကလျာဏီသည် ထိုအပြစ်ပေါ်ပေါ်ကင်းလွတ်၍ လူလောက်လည်းမက နတ်လောက်လည်းမကျ (လူမက၊ နတ်မမျှ) အလွန်လှသော မင်းသမီးတည်း။

ကောင်းခြင်း၍ပု။ ။ ကောင်းခြင်း၍ပုကား “ဆဝိကလျာဏ၊ မံသကလျာဏ၊ နဟာရကလျာဏ၊ အဋ္ဌိကလျာဏ၊ ဝယကလျာဏ”တို့တည်း။ ထိုတွင် ညဉ့်မှောင်မိုက်သောအခါ ၁၂တောင်ရှိသော အခန်း၌ မီးမထွန်းဘဲ ကိုယ်ရောင်ဖြင့် လင်းခြင်းသည် အသားအရေ၏ ကောင်းခြင်းမည်၏။ သန္တာရိုးကဲ့သို့ လက်ဖဝါးခြေဖဝါး နှုတ်ခမ်းဖျားတို့၏ နီမြန်းခြင်းသည် အသားအသွေး၏ ကောင်းခြင်းမည်၏။ လက်သည်းခြေသည်းတို့၏ အသားမှ မလွတ်သောအရပ်၌ ချိပ်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သကဲ့သို့ နီ၍ အသားမှ လွတ်သော အရပ်၌ကား နို့ရည်ကဲ့သို့ ဖြူဖွေးနေခြင်းသည် အကြော၏ ကောင်းခြင်းမည်၏။ ကောင်းစွာဆေးကြောအပ်သော ဝရဇိန်ကဲ့သို့ သွားတို့၏ ညီညာဖြူစင်ခြင်းသည် အရိုး၏ကောင်းခြင်းမည်၏။ အသက်၁၂၀ရှိသော်လည်း ၁၆နှစ်အရွယ်ကဲ့သို့ အရေမတွန့်၊ ဆံမဖြူခြင်းသည် အရွယ်၏ကောင်းခြင်းမည်၏။ ဤသို့ ကောင်းခြင်း၍ပုနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ဇနပဒကလျာဏီမည်၏။ (သာရတ္ထ-၃၊ ၃၊ ၂၄၈-၉၊ အဋီ-၁၊ ၁၈၇၊ ဓမ္မဋီ-၄၉) [ဓမ္မ. ၄-၁၊ ၂၄၄၌ “နဟာရကလျာဏ”နေရာဝယ် “ကေသကလျာဏ-ဆံပင်၏ ကောင်းခြင်း”ဟုလည်းကောင်း၊ ၉၁၂န. ၄-၁၅၂၌ “နခကလျာဏ”ဟုလည်းကောင်း ဆို၏။]

တပေါက်ပေါက်ကျနေသည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒကဗိန္ဒူဟိ-ရေပေါက်
 တို့ဖြင့်၊ အမုလ္လိဒိတေဟိ-တစ်ဝက်တစ်ပျက်သာ ပြီးအပ်ပြီးကုန်သော၊ (ပြီး၍
 မပြီးသေးကုန်သော)၊ ကေသေဟိ-ဆံပင်တို့ဖြင့်၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်
 မြန်စွာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “အယုပုတ္တ-အရှင်သား! တုဝဋ် ခေါ-မြန်မြန်သာလျှင်၊ အာ-
 ဂစ္ဆေယျာသိ-ပြန်လာခဲ့ပါလော၊” ကူတိ အာဟ။ တဿာ-ထိုနေပဒ ကလျာဏီ
 မင်းသမီး၏၊ တံ ဝစနံ-သည်၊ တဿ-ထိုနန္ဒမင်းသား၏၊ ဟဒယေ-စိတ်နှလုံး၌၊
 တိရိယံ-ကန့်လန့်၊ ပတိတွာ ဝိယ-ကျသကဲ့သို့၊ ဌိတံ-တည်ပြီ။ သတ္တာပိ-သည်
 လည်း၊ အဿ-ထိုနန္ဒမင်းသား၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ ပတ္တံ-ကို၊ အဂ္ဂဏိတွာဝ-
 မယူမူ၍သာလျှင်၊ တံ-ထိုနန္ဒမင်းသားကို၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ နေတွာ-ဆောင်တော်
 မူ၍၊ “နန္ဒ-နန္ဒ! ပဗ္ဗဇိဿသိ-ရဟန်းပြုမည်လော၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ-မေး
 တော်မူပြီ။ သော-ထိုနန္ဒမင်းသားသည်၊ ဗုဒ္ဓဂါရဝေန-ကြောင့်၊ “န ပဗ္ဗဇိဿာမိ-
 ရဟန်းမပြုနိုင်ပါ၊” ကူတိ-သို့၊ အဝတွာ-မလျှောက်မူ၍၊ “အာမ-မှန်ပါ၊ ပဗ္ဗဇိ-
 ဿာမိ-ပါမည်” ကူတိ အာဟ။ သတ္တာ-သည်၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ နန္ဒ-ကို၊
 ပဗ္ဗာဇေထ-ရဟန်းဖြစ်စေကြလော၊” ကူတိ အာဟ။ သတ္တာ-သည်၊ ကပိလပုရ-
 ကပိလမြို့တော်သို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်တော်မူ၍၊ တတိယဒိဝသေ-သုံးရက်မြောက်
 နေ၌၊ နန္ဒ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ရဟန်းဖြစ်စေတော်မူပြီ။

ဥပမုလ္လိဒိတေဟိ ကေသေဟိ။ ။ “ဥဒကဗိန္ဒူဟိ”စသည်တို့၌ “သာ ဘိန္ဓေန
 သီသေန ပဋ္ဌရန္တေန လောဟိတေန(မ-၁, ၁၇၇)”ကဲ့သို့ ကုတ္တမ္ဘုလက္ခဏာအနက်၌
 တတိယာသက်။ [ဥပမုလ္လိဒိတေဟိ ကေသေဟိတိ ကုတ္တမ္ဘုတလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ၊
 ဝိပကတုလ္လိဒိတေဟိ ကေသေဟိ ဥပလက္ခိတာတိ အတ္ထော၊ “အမုလ္လိဒိတေဟိ”တိပိ
 ပဌန္တိ။ ဥလ္လိခနန္တိ စ ဖဏကာဒိဟိ ကေသသဏ္ဌာပနံ၊ အဗ္ဗကာရဝိဓာနန္တိပိ ဝဒန္တိ-
 ဥဒါနံ၊ ဌ- ၁၅၃၊ ဓမ္မဋီ-၄၉။]

တတိယဒိဝသေ။ ။ ဘုရားရှင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူသည့်နှစ် မဟာသက္က
 ရာဇံ ၁၀၃ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁ရက်နေ့၌ ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှ စတင်ထွက်ခွာ
 တော်မူခဲ့၏။ ယူဇနာ (၆၀)ခရီးကို တစ်နေ့တစ်ယူဇနာ ကြွတော်မူခဲ့ရာ ၂လပြည့်သော
 အခါ၌ ကပိလဝတ်သို့ ရောက်တော်မူသည်၊ ၂လပြည့်သော အခါဟူသည် နောက်နှစ်

သတ္တမေ-ခုနစ်ရက်မြောက်သော၊ ဒီဝသေ-နေ့၌၊ ရာဟုလမာတာ-သည်၊ ကုမာရုံ-ရာဟုလာမင်းသားကို၊ အလင်္ကရိတွာ-တန်ဆာဆင်၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း?) “တာတ-ချစ်သား! ဝိသတိသဟဿသမဏပရိဝုတံ-နှစ်သောင်းသော ရဟန်းခြံရံအပ်သော၊ ဝါ-ခြံရံအပ်လျက်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ-ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိတော်မူသော၊ **ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏံ**-ဗြဟ္မာ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိတော်မူသော၊ ဧတံ သမဏံ-ဤရဟန်းတော်ကို၊ ပဿ-ကြည့်စမ်း

(၁၀၄-ခုနှစ်) ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ရက်နေ့တည်း။ ထိုနေ့တွင် ပေါက္ခရဝဿမိုးကို ရွာစေ၍ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူသည်။

နောက်နေ့ (ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၂ရက်နေ့)တွင် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား “ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဈေယျ”စသော ဂါထာကို ဟောတော်မူ၍ သောတာပန်တည်စေသည်။ “ဓမ္မဉ္စရေ”စသော ဂါထာကို ဆက်ဟောတော်မူ၍ မိထွေးတော် ဂေါတမီအား သောတာပန်တည်စေကာ ခမည်းတော်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား သကဒါဂါမ်တည်စေသည်။ ဆက်၍ ယသောဓရာအဆောင်သို့ ကြွတော်မူကာ စန္ဒကိန္နရီဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူသည်။ ဤနေ့(ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၂ရက်နေ့)၌ပင် နန္ဒမင်းသားကို ရဟန်းပြုစေသည်ဟု ဝိ. ၄-၃, ၂၉၀၌ ဆို၏။ ထိုဝိ. ၄အဆိုသည် “တတိယဒီဝသေ-၃ရက်မြောက်နေ့ (ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃ရက်နေ့)”ဟူသော ဤဓမ္မ. ၄အဆိုနှင့် ကွဲလွဲနေသည်။ ဤသို့ အဆိုကွဲလွဲခြင်းမှာ ထိုထိုဘာဏကဆောင်တို့ ဆောင်ယူလာသည့် အတိုင်း ဆိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ (သာရတ္ထ-၃, ၂၅၀)]

ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏံ။ ။ ဗြဟ္မ၊ နော+ရူပံ ဗြဟ္မရူပံ၊ ဗြဟ္မရူပမေဝ ဗြဟ္မရူပီ၊ ဤပစ္စည်းသကတ္ထ(နိဒ္ဒိ-၃၃၈)၊ ဗြဟ္မရူပီ ဝိယ+ဝဏ္ဏော ယဿာတိ ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏော၊ (တစ်နည်း) “ရူပံ+ဧတဿ အတ္ထိတိ ရူပီ၊ ဗြဟ္မာ စ+သော+ရူပီ စာတိ ဗြဟ္မရူပီ-ရုပ်ရှိသောရူပဗြဟ္မာ၊ ဗြဟ္မရူပိနော+ဝဏ္ဏော ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏော-ရုပ်ရှိသော ရူပဗြဟ္မာ၏ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်၊ ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏော ဝိယ+ဝဏ္ဏော ယဿာတိ ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏော-ရုပ်ရှိသော ရူပဗြဟ္မာ၏ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်တူသော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိတော်မူသော ဘုရားရှင်၊ (ရှေ့ဝဏ္ဏပုဒ်ကိုချေ)”ဟုလည်း ကြံကြသေး၏။ ဝိ. ၄-၃, ၂၉၀၌ “ဗြဟ္မရူပဝဏ္ဏံ”ဟု ရှိ၍ “ဗြဟ္မရူပဝဏ္ဏန္တိ ဗြဟ္မရူပသမာနရူပံ-ဗြဟ္မာ၏ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်တူသော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိတော်မူသော (သာရတ္ထ-၃, ၂၅၀၊ ဝိမတိ-၂, ၁၁၄)”ဟု ဖွင့်၏။

လော၊ အယံ-ဤရဟန်းတော်သည်၊ တေ-သင်သားတော်၏၊ ပိတာ-ခမည်းတော်တည်း၊ ဧတဿ-ဤသင့်ခမည်းတော်၏၊ ဝါ-မှ၊ မဟန္တာ-ကြီးမားကုန်သော၊ နိဓိကုမ္ဘိယော-ရွှေအိုးငှလုံးတို့သည်၊ အဟေသု-ရှိခဲ့ကုန်ပြီ။ တာ-ထိုရွှေအိုးကြီးငှလုံးတို့ကို၊ အဿ-ထိုသင့်ခမည်းတော်၏၊ နိက္ခမနတော-တောထွက်တော်မူရာနေ့မှ၊ ပဌာယ-၍၊ န ပဿာမ-မမြင်တွေ့ရတော့ကုန်၊ ဂစ္ဆသွားချေ၊ နံ-ထိုသင့်ခမည်းတော်ကို၊ ဒါယဇ္ဇံ-အမွေကို၊ ယာစဿု-တောင်းချေလော၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ တောင်းရမည်နည်း?) ‘တာတ-ခမည်းတော်! အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ ကုမာရော-မင်းသားပါတည်း၊ အဘိသေကံ-အဘိသိက်ရေစင်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ [တစ်နည်း-အဘိသေကံ ပတ္တာ-အဘိသိက်ခံ၍၊ စက္ကဝတ္တိ-စကြာမင်းသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ (ဖြစ်လိုပါ၏)၊ မေ-အား၊ ဓနေန-ဥစ္စာဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိပါ၏၊ မေ-အား၊ ဓနံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးတော်မူပါ။ ဟိ-တောင်းသင့်၏၊ ပုတ္တော-သားတော်သည်၊ ပိတု-ခမည်းတော်၏၊ သန္တကဿ-ဥစ္စာ၏၊ သာမိကော-အရှင်ပါတည်း၊’ ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ (ယာစဿု-လော) ကုတိ-ဤသို့ မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ။ [ကုတိတစ်လုံး ကြေ၊ ဝိ. ဋ္ဌ-၃၊ ၂၉၀အလို ကုမာရောနောင် ပုဒ်ထီးမရှိ၊ အဟံမှစ၍ ဘဝိဿာမိအထိ တစ်ဝါကျတည်းဖြစ်၏၊ “တာတ၊ အဟံ ကုမာရော-ကျွန်ုပ်မင်းသားသည်။ . . ဘဝိဿာမိ”ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူ၏။] ကုမာရော-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာဝ-

မဟန္တာ နိဓိကုမ္ဘိယော။ ။ “နိဓိကုမ္ဘိယော”ဟုရှိပုံကို ထောက်လျှင် ဣဝဏိကစသောသုတ်အရ ဤပစ္စည်းသက်၍ “မဟန္တိ” သုတ်မဟုတ် “မဟန္တိယော”ဟု ရှိသင့်သည်။ သို့မဟုတ် လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံပါ။ ဝိ. ဋ္ဌ-၃၊ ၂၉၀၊ အပ. ဋ္ဌ-၁၊ ၁၀၇၊ ဇာ. ဋ္ဌ-၁၊ ၁၀၇တို့အတိုင်း “မဟန္တာ နိဓယော”ဟု ရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်။

ကျာဿ။ ။ “မဟန္တာ နိဓယော(ဝိ. ဋ္ဌ-၃၊ ၂၉၀)”ကို စွဲရသောကြောင့် သာရတ္ထ-၃၊ ၂၅၀၌ “ကျာဿ”ကို “တေ+အဿ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပြသည်။ ဤ၌ “နိဓိကုမ္ဘိယော”ကို စွဲရသောကြောင့် “တာ+အဿ”ဟုဖြတ်၊ ယလာ။ (တစ်နည်း) တယာ-တယိနံ တကာရော တွတ္တံ ဝါ၌ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် တကို တျုပြု(ဝိဇော-၈၀)။ သာရတ္ထအတိုင်း “တေ+အဿ”ဟု ဖြတ်လိုမူ တေ၌ လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံ။ (တစ်နည်း) တသဒ္ဓါနှင့် အနက်တူ တုသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တစ်မျိုး ရှိ၏။ ထိုအလို “ကျာ+အဿ”ဟုဖြတ်ပါ။(နိဒီ-၁၂၁၊ ၁၂၂)။

ရောက်၍သာ၊ ဝါ-ရောက်လျှင်ရောက်ချင်းပင်၊ ပိတုသိနေဟံ-ဖခင်၌ ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဟဋ္ဌစိတ္တော-ရွှင်လန်းသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) “သမဏ-အို...ရဟန်း! တေ-၏၊ ဆာယာ-အရိပ်တော်သည်၊ သုခါ-အေးချမ်းလှပါ၏။” ဣတိ-သို့ ဝတွာ-၍၊ အညမ္ဗိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ အတ္တနော-အား၊ အနုရူပံ-သင့်လျော်သော စကားကို၊ ဝဒန္တော-ပြောလျက်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ ကတဘတ္တကိစ္စော-သည်၊ (ဟုတွာ) အနုမောဒနံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ပဏ္ဏာမိ-ဖဲကြွတော်မူပြီ။ ကုမာရောပိ-သည်လည်း၊ “သမဏ-အို...ရဟန်း! မေ-သားတော်အား၊ ဒါယဇ္ဇံ-အမွေကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ သမဏ! မေ-အား၊ ဒါယဇ္ဇံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော” ဣတိ-ဤသို့ တတွတ်တွတ်ပြော၍၊ ဘဂဝန္တံ-သို့၊ အနုဗန္ဓိ-လိုက်ပြီ။ ဘဂဝါပိ-သည် လည်း၊ ကုမာရံ-ကို၊ န နိဝတ္ထာပေသိ-မပြန်စေ၊ ပရိ-ဇနောပိ-ပတ်ဝန်းကျင် လူအပေါင်းသည်လည်း၊ (အခြွေအရံလူအပေါင်းသည်လည်း)၊ ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဂစ္ဆန္တံ-လိုက်သွားနေသော မင်းသားကို၊ နိဝတ္ထေတုံ-ပြန်စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိံ-မစွမ်းနိုင်။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သော-ထိုရာဟုလာမင်းသားသည်၊ ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ အာရာမမေဝ-ကျောင်းတိုက်သို့သာ၊ အဂမာသိ-လိုက်သွားပြီ။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “အယံ-ဤရာဟုလာမင်းသားသည်၊ ပိတု-ခမည်းတော်၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ယံ ဓနံ-အကြင်ဥစ္စာကို၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ တံ-ထိုဥစ္စာသည်၊ ဝဇ္ဇာနဂတံ-ဝဋ်ဒုက္ခသို့ အစဉ်လိုက်၏၊ ဝါ-ဝဋ်ဒုက္ခတွင် ပါဝင်၏၊ သဝိယာတံ-နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခနှင့် တကွဖြစ်၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဿ-ဤရာဟုလာမင်းသားအား၊ ဗောဓိ-တလေ-ဗောဓိရင်ပြင်၌၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်သော၊ သတ္တဝိဓံ-၇ ပါးအပြားရှိသော၊

ဝဇ္ဇာနဂတံ သဝိယာတံ။ ။ ဝဇ္ဇာနဂတန္တိ ဝဇ္ဇပရိယာပန္နံ(ကိလေသဝဋ် ဝိပါက ဝဋ်၌ ပါဝင်သည်)၊ သဝိယာတကန္တိ ဒုက္ခသဟိတတ္တာ သဝိယာတကံ၊ သဒုက္ခန္တိ အတ္ထော-သာရတ္ထ-၃၊ ၂၅၀။

အရိယဓနံ-အရိယာတို့၏ ဥစ္စာကို၊ ဝါ-ဖြူစင်မြင့်မြတ်သော ဥစ္စာကို၊ ဒေမိ-ပေး
တော်မူအံ့၊ နံ-ထိုရာဟုလာမင်းသားကို၊ လောကုတ္တရဒါယဇ္ဇဿ-လောကုတ္တ
ရာအမွေ၏၊ (လောကုတ္တရာတရားဟူသောအမွေ၏)၊ သာမိကံ-ပိုင်ရှင်ကို၊
ကရောမိ-ပြုအံ့၊” က္ကတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူပြီ။ အထ ခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ-ကို၊ အာမန္တေသိ-တော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ “သာရိပုတ္တ-
သာရိပုတြာ! တေန ဟိ-တိုက်တွန်းတော်မူ၏၊ ဝါ-ထိုသို့အမွေကို တောင်းခြင်း
ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ရာဟုလကုမာရံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေဟိ-ရှင်ဖြစ်စေလော၊ ဝါ-ရှင်ပြု
ပေးလော၊” က္ကတိ-ပြီ။ ထေရော-သည်၊ ကုမာရံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီ။ စ ပန-

အရိယဓနံ။ ။ အရိယာနံ+ဓနံ အရိယဓနံ-အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ ဥစ္စာ၊
(တစ်နည်း) အရိယဉ္စ+တံ+ဓနဉ္စာတိ အရိယဓနံ-ဖြူစင်မြင့်မြတ်သောဥစ္စာ(သံဋီ-၂၊
၅၃၇)၊ အရိယာဥစ္စာ ၇ပါးမှာ “သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ”
တို့တည်း။ (ဒီ-၃၊ ၂၀၇၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၂၅၀၊ ဝိမတိ-၂၊ ၁၁၄)

တေန ဟိ။ ။ တေန ဟိသည် ရှေ့နည်းအလို ဥယျောဇန(တိုက်တွန်းခြင်း)
အနက်ဟောနိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ (သာရတ္ထ-၁၊ ၄၅၈သည်)၊ နောက်နည်းအလို တေန
ဟိကို ကာရဏအနက်ဟောနိပါတ်ပုဒ်ဟုလည်းကောင်း၊ တေနကား တသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်
နောင် ဟိတ်အနက်၌ နာဝိဘတ်ဆုံးသောပုဒ်၊ ဟိကား အနက်မရ နိပါတ်မျှဟုလည်း
ကောင်း ဖြစ်ပါသည်။ “သာရိပုတ္တ! (ယေန ကာရဏေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊)
ကုမာရောပိ “သမဏ! မေ-အား၊ ဒါယဇ္ဇံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊ သမဏ မေ ဒါယဇ္ဇံ
ဒေဟိ-လော၊” က္ကတိ-၍၊ ဘဂဝန္တံ-သို့၊ အနုဗန္ဓိ-ပြီ၊ တေန ဟိ-ထိုကြောင့်၊ ပေ၊ ပဗ္ဗာ-
ဇေဟိ”ဟု အနိယမဝါကျထည့်၍ အကျယ်ပေးနိုင်သည်။ (မ- ၄-၂၊ ၁၇၈၊ သီဋီသစ်-
၁၊ ၃၅၁၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၅၇)

ထေရော ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ။ ရာဟုလာမင်းသားကို ရှင်ပြုပေးရာ၌ အရှင်
မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်က ခေါင်းရိတ်ဆံချခြင်း၊ သင်္ကန်းဝတ်ပေးခြင်း၊ သရဏဂုံပေးခြင်းကို
ပြုသည်၊ အရှင်မဟာကဿပက ဩဝါဒပေးသည်၊ အရှင်သာရိပုတြာက ဥပဇ္ဈာယ်
ပေးသည်၊ ဤသို့ အရှင်မြတ်၇ပါး ပါဝင်သော်လည်း ရှင်၊ ရဟန်းပြုခြင်းသည်
ဥပဇ္ဈာယ်က အရင်းခံ ဖြစ်၏၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကသာ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းကိစ္စ၌ အစိုးရ၏၊
သရဏဂုံဆရာ၊ ဩဝါဒဆရာက အစိုးမရ၊ ထိုကြောင့် အရှင်သာရိပုတြာကိုသာ ခေါင်း
တပ်၍ “ထေရော ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသိ”ဟု ဆိုရသည်။(ဝိ- ၄-၃၊ ၂၉၁)

ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ကုမာရေ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတေ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်လသော်၊
 ဝါ-ရှင်ပြုပြီးလသော်၊ ရညော-သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏၊ ဝါ-မှာ၊ အဓိမတ္တံ-လွန်ကဲသော
 အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒုက္ခံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဈိ-ဖြစ်ပြီ၊ တံ-ထိုစိတ်
 ဆင်းရဲခြင်းကို၊ အဓိဝါသေတုံ-သည်းခံခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လ
 သော်၊ ဘဂဝတော-ကို၊ နိဝေဒေတွာ-သိစေ၍၊ ဝါ-လျှောက်၍၊ “ဘန္တေ-ရား!
 သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ အယျာ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ မာတာပိတူဟိ-မိဘ
 အရင်းတို့သည်၊ [မာတာပိတူဟိတိ ဇနနိဇနကေ(အမေရင်း အဖေရင်းတို့ကို) သန္ဓာယ
 ဝုတ္တံ-ဝိ၊ ၄-၃၊ ၂၉၂။] အနုညာတံ-ခွင့်မပြုအပ်သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ န ပဗ္ဗာဇေယျံ-
 ရှင်ရဟန်းဖြစ်စေတော်မမူပါကုန်နှင့်၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းမပြုပေးပါကုန်နှင့်၊” က္ကတိ-
 သို့၊ ဝရံ-ဆုကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထိုသုဒ္ဓေါဒနမင်းအား၊
 တံ ဝရံ-ထိုဆုကို၊ ဒေတွာ-ပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ရာဇနိဝေသနေ-
 မင်းနန်းတော်၌၊ ကတပါတရာသော-ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော နံနက်ဆွမ်းရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဧကမန္တံ-စွာ၊ ၌၊ နိသိန္နေန-ထိုင်နေသော၊ ရညာ-မင်းသည်၊ “ဘန္တေ-
 ရား! တုမှာကံ-တို့၏၊ ဒုက္ကရကာရိကကာလေ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သော
 တရားကျင့်မှုကို ပြုတော်မူရာအခါ၌၊ ဝါ-ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူရာအခါ၌၊
 ဧကာ-တစ်ပါးသော၊ ဒေဝတာ-နတ်သည်၊ မံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ‘တေ-
 သင်၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ ကာလကတော-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိ၏၊ ဝါ-
 သေသွားပြီ’ က္ကတိ အာဟ။ အဟံ-သည်၊ တဿာ-ထိုနတ်၏၊ ဝစနံ-ကို၊
 အသဒ္ဒဟန္တော-မယုံလသော်၊ ဝါ-မယုံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ‘မယံ-ငါ၏၊
 ပုတ္တော-သည်၊ ဗောဓိ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့၊ အပ္ပတွာ-
 မရောက်မူ၍၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ န ကရောတိ-ပြုမည်မဟုတ်၊’ က္ကတိ-ဤသို့
 ပြော၍၊ ပဋိက္ခိပ္ပံ-ပယ်မြစ်ခဲ့ပြီ၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ကိ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ သဒ္ဓဟိဿထ-ယုံကြည်ကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌
 လည်း၊ အဋ္ဌိကာနိ-အရိုးအတုတို့ကို၊ ဒေသေတွာ-ပြ၍၊ ‘တေ-၏၊ ပုတ္တော-
 သည်၊ မတော-သေပြီ၊’ က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောအပ်သော်၊ န သဒ္ဓဟိတ္ထ-မယုံ
 ခဲ့ကုန်၊” က္ကတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ က္ကမိဿာ အတ္ထုပ္ပတ္တိယာ-ဤအတ္ထုပ္ပတ္တိ

ကြောင့်၊ ဝါ-ဤမဟာဓမ္မပါလဇာတ်တော်တရားဟောခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ဤမဟာဓမ္မပါလဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူ ခြင်းငှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းကြောင့်၊ မဟာဓမ္မပါလဇာတ်ကံ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ရာဇာ-သုဒ္ဓေါဒနမင်းသည်၊ အနာ- ဂါမိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-တည်ပြီ။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပိတရံ- ကို၊ တီသု-ဥပါးကုန်သော၊ ဖလေသု-ဖိုလ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-တည်စေတော် မူ၍၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက်၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန် သာလျှင်၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူ၍၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ အနာ- ထပိဏ္ဍိကေန-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေးသည်၊ သာဝတ္ထိ-မြို့သို့၊ အာဂမနတ္ထာယ- ကြွလာတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂဟိတပဋိညော-ယူတော်မူအပ်ပြီးသော ပဋိ ညာဉ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဇေတဝနေ-ဇေတဝန်မည်သော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်း တိုက်သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးစီးလသော်၊ တတ္ထ-ထိုဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂန္ဓာ- ၍၊ ဝါသံ-သီတင်း သုံးတော်မူခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုတော်မူပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ သတ္ထရိ-သည်၊ ဇေတဝနေ-၌၊ ဝိဟရန္တေ-နေတော်မူစဉ်၊ အာယ- သွာ နန္ဒော-အရှင်နန္ဒသည်၊ ဥက္ကဏ္ဍိတွာ-ပျင်းရိ၍၊ [“အထက်၌ လည်ပင်းရှိ၍”ဟု သဒ္ဓတ္ထပေး၊] ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ အာရောစေသိ- ပြောပြ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော-တို့၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ အနဘိရတော- မမွေ့လျော်သည်၊ ဝါ-မပျော်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဗြဟ္မစရိယံ-(တစ်ပါးတည်း နေထိုင် အိပ်စက်ခြင်း၊ မေထုန်မှ ရှောင်ရခြင်းဟူသော) မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရာမိ

ဗြဟ္မစရိယံ။ ။ ဗြဟ္မစရိယသည် ဒါန၊ အပ္ပမညာ၊ သာသနာတော်၊ မေထုန် မှရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ဝေယျာဝစ္စ၊ မိမိမယားဖြင့်သာ ရောင်ရဲတင်းတိမ်ခြင်း၊ ငါးပါးသီလ၊ အရိယမဂ်၊ ဥပုသ်အင်္ဂါ၊ လုံ့လစသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ ဤ၌ “ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ”ဝယ် ဗြဟ္မစရိယံအရ သာသနဗြဟ္မစရိယကို ရ၏။ သာသနဗြဟ္မစရိယအရ သိက္ခာဥပါးနှင့် ပရိယတ်တရားတို့ကို ရသော်လည်း ဤ၌ တစ်ပါးတည်းနေထိုင်ရ ခြင်း၊ တစ်ပါးတည်းအိပ်စက်ရခြင်း၊ မေထုန်မှရှောင်ကြဉ်ခြင်းကိုသာ ယူရသည်။ နောက် “ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ”၌ ဗြဟ္မစရိယံအရကား သာသနဗြဟ္မစရိယသာမက မဂ္ဂင်ဂပါး ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကိုပါ ယူရသည်။ ဗြဟ္မစရိယန္တိ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ

ကျင့်နေရ၏။ ဗြဟ္မစရိယံ-သာသနဗြဟ္မစရိယ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဟူသော မြတ်သော အကျင့်ကို၊ သန္တာရေတုံ-(ရှေးဆုံးစိတ်မှ နောက်ဆုံးစိတ်တိုင်အောင်) ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမိ-မစွမ်းနိုင်၊ သိက္ခံ-သိက္ခာ၃ပါးကို၊ ပစ္စက္ခာယ-စွန့်၍၊ ဝါ-ချ၍၊ ဟိနာယ-ယုတ်နိမ့်သော လူ့အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ဝါ-လူ့အဖြစ်သို့၊ အာဝတ္တိဿာမိ-ပြန်လည်ပါတော့မည်၊ (တစ်နည်း) ဟိနာယာ-ဝတ္တိဿာမိ-လူထွက်ပါတော့မည်။” ကုတိ-ပြောပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတ္တာ-၍၊ အာယသ္မန္တံ နန္ဒ-ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေတော်မူ၍၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ)။ “နန္ဒ-နန္ဒ! တွံ-သည်၊ သမ္ပဟုလာနံ-များစွာကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ‘အာဝုသော-တို့! အဟံ-သည်၊ အနဘိရတော-သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရာမိ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ သန္တာရေတုံ-နိုင်၊ န သက္ကောမိ၊ သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာယ-၍၊ ဟိနာယ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ အာဝတ္တိဿာမိ-အံ၊’ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစေသိ ကိရ-ပြောသတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊” ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ [ကုတိတစ်လုံး အကျေကြီး။] “ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား! ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏။” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ “နန္ဒ! ကိဿ ပန-အဘယ်ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ အနဘိရတော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရသိ-ကျင့်ရသနည်း? ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ သန္တာရေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောသိ-မစွမ်းနိုင်သနည်း? သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာယ-၍၊ ဟိနာယ-ငှာ၊ အာဝတ္တိဿာမိ-ပြန်လည်မည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ “ဘန္တေ-ရား? သာကိယာနီ-သာကီဝင်မင်းသမီးဖြစ်သော၊ ဇနပဒကလျာဏီ-

ဥတ္တမံ စရိယံ ဧကာသနံ ဧကသေယျံ မေထုနဝိရတိ။ ဒုတိယပဒေန စေတ္ထမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿာပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော-ဥဒါနံ၊ ဌ-၁၅၁။]

သန္တာရေတုံ။ ။သန္တာရေတုန္တိ ပဌမစိတ္တတော ယာဝစရိမကစိတ္တံ သမ္မာ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဓာရေတုံ ပဝတ္ထေတုံ၊-ဥဒါနံ၊ ဌ-၁၅၁။

သိက္ခံ။ ။ ရဟန်းခံစဉ်က ရဟန်းအဖြစ်နှင့်အတူ ဆောက်တည်အပ်သော မိမိသန္တာန်ဖြစ်စေထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အစဉ်မပြတ်တည်နေသော သိက္ခာ၃ပါးကိုယူ-ဥဒါနံ၊ ဌ-၁၅၁။

ဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီးသည်။ မံ-၏။ ဝါ-သည်။ ယရာ-စံအိမ်မှ၊ နိက္ခမန္တဿ-
 ထွက်လာစဉ်၊ အဗျုလ္လိခိတေဟိ-တစ်ဝက်တစ်ပျက်သာ ပြီးအပ်ပြီးကုန်သော၊
 ကေသေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အပလောကေတွာ-စောင်းငဲ့မျှော်ကြည့်၍၊ မံ-တပည့်တော်
 ကို၊ ‘အယျုပုတ္တ-အရှင်သား! တုဝဋ် ခေါ-သာလျှင်၊ အာဂစ္ဆေယျာသိ-ပြန်လာခဲ့
 ပါလော၊’ ဣတိ-သို့သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြောပြ၊ ဘန္တေ-ရား!
 သော အဟံ-ထိုတပည့်တော်သည်၊ တံ-ထိုဇနပဒကလျာဏီ၏ စကားကို၊ ဝါ-
 ထိုဇနပဒကလျာဏီ၏ အခြင်းအရာနှင့် တကွဖြစ်သော စကားကို၊ [တမနုဿရ-
 မာနောတိ တံ တဿာ ဝစနံ၊ တံ ဝါ တဿာ အာကာရသဟိတံ ဝစနံ အနုဿရန္တော-

မံ ဘန္တေ...မံ ဧတဒဝေါစ။ ။ “မံ ဘန္တေ”မှ မံဝယ် ဆဋ္ဌိအနက်၌ ဒုတိယာ
 သက်၊ သို့မဟုတ် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လလာသကြံ၊ ချဲ့ပါဥးမည်- “မံ ဘန္တေတိ ပုဗ္ဗေပိ “မ”န္တိ
 ဝတွာ ဥက္ကဏ္ဍာကုလစိတ္တတာယ(ပျင်းရီငြီးငွေ့ခြင်းသည် မွေနှောက်အပ်သော စိတ်ရှိ
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပုန “မံ ဧတဝေါစ”တိ အာဟ(ဥဒါန. ၄-၁၅၃)”ဟု မံပုဒ်
 ဆိုရခြင်းအကြောင်းကို ဖွင့်ရကား မံသည် မူရင်းပါဌ်ဟု သိသာ၏။ “မေ ဘန္တေ”ဟု
 လည်းကောင်း “မမ ဘန္တေ”ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိ၏။ ထိုမူကွဲပါဌ်များကို ထောက်၍
 ဆဋ္ဌိအနက်၊ အနာဒရအနက်ဟု ကြံနိုင်သည်။

တစ်နည်း။ ။ “ဥက္ကဏ္ဍာကုလစိတ္တတာယ”ဟူသော အဖွင့်အရ “ကဟံ ဧက-
 ပုတ္တက၊ ကဟံ ဧကပုတ္တက”ကဲ့သို့ သောကဖြစ်ရာ၌ ၂ကြိမ်ဆိုသော အာမေဇိတ်
 စကားဟုကြံ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်တစ်ခုတည်းကိုပင် ကြောက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းစသည်
 ဖြစ်ရာ၌ ၂ကြိမ် ၃ကြိမ် ဆိုခြင်းကို အာမေဇိတ်ဟု ခေါ်သည်၊ သမ္ဘမဟုလည်း သုံးနှုန်း
 ၏။ ဤ၌ အရှင်နန္ဒသည် ဇနပဒကလျာဏီကို လွမ်းဆွတ်သတိရသဖြင့် ရင်ထဲဆိုပြီး
 မလျှောက်နိုင်ဖြစ်နေရာမှ စကားထွက်လာသောအခါ “မံ မံ-တပည့်တော် တပည့်
 တော်ကို”ဟု ၂ကြိမ်ထွက်လာသည်ဟု ယူပါ၊ ဤသို့ အာမေဇိတ်ယူလျှင် “မံ မံ-တပည့်
 တော် တပည့်တော်ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ”ဟု ပေး။

တစ်နည်းပေးကြပုံ။ ။ “မံ ဘန္တေ”မှ မံကို အပလောကေတွာ၌ စပ်၍ “ဘန္တေ
 ယရာ-မှ၊ နိက္ခမန္တဿ-စဉ်၊ မံ-ကို၊ အဗျုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အပလောကေ-
 တွာ-၍”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ အဓိပ္ပာယ်ရသော်လည်း အဖွင့်အတိုင်းကား မကျပါ။

နိက္ခမန္တဿ။ ။ ယရာ နိက္ခမန္တဿာတိ အနာဒရေ သာမိဝစနံ၊ ယရတော
 နိက္ခမတောတိ အတ္ထော၊ “ယရာ နိက္ခမန္တ”န္တိပိ ပဌန္တိ-ဥဒါန. ၄-၁၅၃။

ဥဒါန. ၄-၁၅၃။] အနုဿရမာနော-အဖန်ဖန်အမှတ်ရလသော်၊ ဝါ-လွမ်းဆွတ်သတိရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနဘိရတော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရာမိ-၏၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ သန္တာရေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောမိ၊ သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာယ-၍၊ ဟိနာယ အာဝတ္တိဿာမိ-မည်၊ ” ကုတိ-သို့လျှောက်ပြီ။

အထ ခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာယသ္မန္တံ နန္ဒ-ကို၊ ဗာဟာယံ-လက်မောင်း၌၊ ဂဟေတွာ (ဝိယ)-ကိုင်တော်မူသကဲ့သို့ဖြစ်၍၊ [တစ်နည်း- အာယသ္မန္တံ နန္ဒ-၏၊ ဗာဟာယံ-ကို၊ ဂဟေတွာ (ဝိယ)-၍၊ ကုဒ္ဓိဗလေန-တန်ခိုးတော်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တာဝတိံသဒေဝလောကံ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့၊ အာနေန္တော-ခေါ်ဆောင်တော်မူလသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ ဈာမက္ခေတ္တေ-မီးလောင်အပ်သော လယ်၌၊ ဈာမခါဏုကေ-မီးလောင်အပ်သော သစ်ငှက်၌၊ နိသိန္ဒံ-ထိုင်နေသော၊ ဆိန္ဒကဏ္ဍနာသနဂုံဌံ-ပြတ်သော နားရွက်၊ နှာခေါင်း၊ အမြီးရှိသော၊ ဧကံ-တစ်ကောင်သော၊ ပလုဌမက္ကဋ္ဌိံ-(မီးလောင်ထားသဖြင့်) ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်နေသော မျောက်မကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ တာဝတိံသဘဝနေ-ဘုံ၌၊ ဒေဝရညော-နတ်တို့၏မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကဿ-သိကြားအား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ပြုစုခြင်းငှာ၊ (တစ်နည်း) သက္ကဿ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတာနိ-လာကုန်သော၊ ကကုဋုပါဒါနိ-ခိုခြေနှင့်တူသော ခြေရှိကုန်သော၊ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ-ငါးရာသော နတ်သမီးတို့ကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ။ ကကုဋုပါဒါနိတိ-နိဟူသည်ကား၊ ရတ္တဝဏ္ဏတာယ-နီသောအဆင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါရေဝတပါဒသဒိသပါဒါနိ-ခိုခြေနှင့်တူသော ခြေရှိကုန်သော၊ (ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ၌စပ်)၊ [ထိုနတ်သမီးတို့သည် ကဿပဘုရားရှင်၏ တပည့်သံဃာများအား ခြေနယ်ဆီလျှံခဲ့သောကြောင့် ခြေထောက်ကလေးများ အလွန်နူးညံ့လှပကြသတဲ့၊-ဥဒါန. ၄-၁၅၄။] စ ပန-ဆက်ဥူးအံ့၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ အာဟ-မေးတော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ “နန္ဒ-နန္ဒ! တံ-ထို

ဂဟေတွာ ဝိယ။ ။ လက်မောင်းကို တကယ်ကိုင်တော်မူသည်မဟုတ်၊ လက်မောင်း၌ ကိုင်၍ ခေါ်ဆောင်သလိုမျိုးဖြစ်အောင် တန်ခိုးတော်ဖြင့် ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းခြင်း ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဝိယ”ထည့်ပေးရသည်။ (ဥဒါန. ၄-၁၅၄)

ငါမိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကံ မညသိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထင် သနည်း? သာကိယာနီ-သော၊ ဇနပဒကလျာဏီ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ ကကုဋ္ဌပါဒါနီ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ ဝါ-တို့သည်လည်း ကောင်း၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တာသံ-ထိုဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီးနှင့် နတ်သမီး ငါးရာတို့တွင်၊) ကတမာ-အဘယ်သူမသည်၊ အဘိရူပတရာ ဝါ-အထူးအားဖြင့် လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်အလွန် ရုပ်ချောသည် လည်းကောင်း၊ ဒဿနီယတရာ ဝါ-အထူးအားဖြင့် ကြည့်ရှုသင့်၊ ကြည့်ရှုထိုက် သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်ကြည့်ကောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါသာဒိက- တရာ ဝါ-အထူးအားဖြင့် စိတ်ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်စိတ်ကြည်လင်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်သည်လည်းကောင်း၊ [ပါသာဒိက- တရာတိ သဗ္ဗာဝယဝသောဘာယ (ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အားလုံး တင့်တယ်ခြင်းကြောင့်) သမန္တတော ပသာဒါဝဟာ၊-ဥဒါန. ၄-၁၅၃။] (ဟောတိ) နုခေါ-ဖြစ်သနည်း?” ကူတိ-မေးတော်မူပြီ။ တံ-ထိုစကားတော်ကို၊ သုတွာ-၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ)။ “ဘန္တေ! ဆိန္နကဏ္ဍနာသနဂုံဌာ-သော၊ သာ ပလုဌမက္ကဋ္ဌီ-ထိုရုပ်ပျက် ဆင်းပျက်ဖြစ်နေသော မျောက်မသည်၊ (ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ဥပနိဓာယ- အနီး၌ ထား၍၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်လသော်၊ သင်္ချိမ္မိ-မိန်းမဟု ရေတွက်ခြင်းသို့လည်း၊ [သင်္ချိန္တိ ကုတ္တိတိ ဂဏနံ၊-ဥဒါန. ၄-၁၅၅။] န ဥပေတိ သေယျထာပိ-မရောက် သကဲ့သို့၊ ကလမ္ပိ-၁၆စိတ်တွင် တစ်စိတ်သော အဖို့သို့လည်း၊ န ဥပေတိ သေယျထာပိ-ကဲ့သို့၊ ကလဘာဂံ-၁၆စိတ် ၁၆ပြန်စိတ်၍ တစ်စိတ်သော အဖို့ သို့လည်း၊ န ဥပေတိ သေယျထာပိ-ကဲ့သို့) ဘန္တေ! ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ သာကိယာနီ-သော၊ ဇနပဒကလျာဏီ-သည်၊ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒ အစ္ဆရာသတာနံ- ဤနတ်သမီးငါးရာတို့ကို၊ ဥပနိဓာယ-အနီး၌ထား၍၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်လသော်၊

ပဉ္စန္ဒ အစ္ဆရာသတာနံ ဥပနိဓာယ။ ။ ရှေ့နည်းအလို ဒုတိယအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်၊ နောက်နည်းအလို အဝယဝသမ္ပန်အနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်၊ ဥပနိဓာယ၌ ဥပကား သမိပအနက်ကို ဟော၍ ဓာဓာတ်ကား “နိ တု နျာသေ(ဓာတွတ္ထ)”နှင့်အညီ နိရှေးရှိသဖြင့် နျာသ(အပ်နှံသွင်းထားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပ နိဓာယ-အနီး၌ ထား၍”သဒ္ဒတ္ထပေးရသည်၊ အနီး၌ ထားခြင်းဟူသည် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

(တစ်နည်း) ပဉ္စန္ဒ အတ္ထရာသတာနံ-ဤ နတ်သမီးငါးရာတို့၏၊ (ရူပသမ္ပတ္တိ-ရုပ်အဆင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကို) ဥပနိဓာယ-အနီး၌ထား၍၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်လသော်၊ သင်္ချိမ္မိ-သို့လည်း၊ န ဥပေမိ-မကပ်ရောက်၊ ကလမ္ပိ-သို့လည်း၊ န ဥပေတိ၊ ကလ-ဘာဂမ္ပိ-သို့လည်း၊ န ဥပေတိ၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဣမာနေဝ ပဉ္စ အတ္ထရာ-သတာနိ-တို့သည်သာ၊ အဘိရူပတရာနိ စေဝ-အထူးအားဖြင့် လွန်ကဲသော အဆင်းရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်အလွန်ရုပ်ချောကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဒဿနီယတရာနိ စ-အထူးအားဖြင့် ကြည့်ရှုသင့်၊ ကြည့်ရှုထိုက်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်ကြည့်ကောင်းကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ပါသာ-ဒိကတရာနိ စ-အထူးအားဖြင့် စိတ်ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်စိတ်ကြည်လင်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်၏)။” ဣတိ-လျှောက်ပြီ။ “နန္ဒု! အဘိရမ-ဓမ္မ-လျော်လော၊ နန္ဒု! အဘိရမ-လော၊ အဟံ-ငါသည်၊ တေ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-သင့်အတွက်၊ ကကုဋ္ဌပါဒါနံ-ကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ အတ္ထရာသတာနံ-တို့ကို၊ ပဋိလာဘာ-ယ-ရခြင်းငှာ၊ ပါဠိဘောဂေါ-အာမခံတော်မူ၏၊ ဝါ-တာဝန်ယူတော်မူ၏။” ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ-ရား! ဘဂဝါ-သည်၊ မေ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကကုဋ္ဌပါဒါနံ-

ပင်တည်း၊ မှန်၏-နှိုင်းယှဉ်မှုကို ပြုရာ၌ နှိုင်းယှဉ်စရာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း အရာဝတ္ထုများသည် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်၊ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု “ဤသူနှင့် ဤသူသည် တူသည်၊ ဤအရာဝတ္ထုနှင့် ဤအရာဝတ္ထုသည် တူသည်”ဟု နှိုင်းယှဉ်စရာ အဖြစ်ဖြင့် နီးကပ်အောင်ထားကာ နှိုင်းယှဉ်ရ၏၊ နီးပါးမျှ ထားနိုင်လောက်အောင် တူမှ နှိုင်းယှဉ်ဘက် ဖြစ်၏။ (ဥဒါန. ၄-၁၅၅။

ပုဒ်ထီးမရှိသင့်။ ။ ဓမ္မ. ၄၅၅ ဇနပဒကလျာဏီပုဒ်နောင် ပုဒ်ထီးရှိနေသဖြင့် “ဘန္တေ! ဆိန္ဒကဏ္ဍနာသနင်္ဂဋ္ဌာ-သော၊ သာ ပလုဋ္ဌမက္ကဋ္ဌိ-သည်၊ (ဟောတိ) သေယျ-ထာပိ-သကဲ့သို့၊ ဘန္တေ ဧဝမေဝ သာ ဇနပဒကလျာဏီ-သည်၊ ဟောတိ-၏”ဟု ပေးကြ၏၊ ဥပမာန ဥပမေယျ မပေါ်သဖြင့် မကောင်းပါ၊ “ဇနပဒကလျာဏီ”နောင် ပုဒ်ထီးမပါသော ၃-၁, ၁၀၂ အတိုင်း ကောင်း၏၊ အထက်၌ ပုဒ်ထီးမပါသော ၃-၁, ၁၀၂အတိုင်း ဥဒါန. ၄-၁၅၅ကို ကြည့်၍ ပေးသည်။

ပါဠိဘောဂေါ။ ။ “ဘုရားနံ ဘောဂေါ-အသုံးပြုခြင်း၊ ပဋိနိမိဘူတော+ဘောဂေါ

ကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ အတ္တရာသတာနံ-တို့ကို၊ ပဋိလာဘာယ-ငှာ၊ ပါဠိဘောဂေါ-
အာမခံသည်၊ ဝါ-တာဝန်ယူသည်၊ သစေ (ဟောတိ)-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဘန္တေ!
အဟံ-သည်၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌၊ ပြဟ္မစရိယေ-၌၊ အဘိ-
ရမိဿာမိ-မွေ့လျော်ပါမည်။” ကုတိ-လျှောက်ပြီ။

အထ ခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာယသ္မန္တံ နန္ဒ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်
တော်မူ၍၊ တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊ ဝါ-မှ၊ အန္တရဟိတော-ကွယ်
ပျောက်လျက်၊ ဇေတဝနေယေဝ-၌သာ၊ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှားဖြစ်တော်မူပြီ။
ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အသောသုံ-ကြားသိကုန်ပြီ၊ [ခေါ-ပဒူရဏ] (တစ်နည်း)
အသောသုံ ခေါ-ကြားသိကုန်သည်သာ၊ [ခေါ-အဝဓာရဏ] (ကိ)၊ “ဘဂဝတော-
၏။ ဘာတာ-ညီတော်ဖြစ်သော၊ မာတုတ္တာပုတ္တော-မိထွေးတော်ဂေါတမီ၏ သား
တော်ဖြစ်သော၊ အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်၊ အတ္တရာနံ-နတ်သမီးတို့၏၊ ဟေတု-
အကြောင်းကြောင့်၊ ပြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရတိ ကိရ-ကျင့်သတဲ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊
အဿ-ထို အရှင်နန္ဒဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကကုဋုပါဒါနံ-ကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ အတ္တရာ-
သတာနံ-တို့ကို၊ ပဋိလာဘာယ-ငှာ၊ ပါဠိဘောဂေါ ကိရ-အာမခံသတဲ့၊ ဝါ-
တာဝန်ယူသတဲ့” ကုတိ-ကုန်ပြီ။ အထ ခေါ-ထိုအခါ၌ အာယသ္မတော နန္ဒဿ-

ဧတဿာတိ ပဋိဘောဂေါ-အတူဖြစ်သော အသုံးပြုခြင်းရှိသူ၊ (ကိုယ်စားပြုသူ၊ ကိုယ်
စားလှယ်၊ အာမခံ)၊ ပဋိဘောဂေါ ဧဝ ပါဠိဘောဂေါ၊ [ပဋိဘောဂ+ဏ၊] ပါဠိဘောဂေါ
ဝိယာတိ ပါဠိဘောဂေါ”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) သဒိဿပစာရကြိ(ကုတိ၊ ၄-၃၆)။ ဓာန်ဋီ-
၅၃၂၌ “ပဋိဘုဇ္ဇတိ ပါလယတိတိ ပါဠိဘောဂေါ၊ [ဘုဇ ပါလနအနက်+ဏ၊]”ဟု ဆို၏။

ချဲ့ဥးအံ့-ငွေခြေးငှားရာတွင် ငွေခြေးငှားသူက သူ့စီးပွားရေးအာမခံအောင်
ငွေရှင်ကို အသုံးချ၏။ ငွေရှင်ကလည်း ငွေခြေးငှားသူကို သူ့စီးပွားရေးအာမခံအောင်
အသုံးချ၏။ ငွေခြေးငှားသူနှင့် ငွေရှင်၂ဦးသည် အပြန်အလှန်အားဖြင့် တစ်ဦးကို
တစ်ဦး အသုံးချတာခြင်း တူ၏။ ဤသို့ အပြန်အလှန် အာမခံအနေဖြင့် အသုံးချတာ
ခြင်းတူသော ငွေခြေးငှားသူနှင့် ငွေရှင်ကို “ပါဠိဘောဂေါ-အတူဖြစ်သော အသုံးပြုခြင်း
ရှိသူ(ကိုယ်စားပြုသူ၊ ကိုယ်စားလှယ်၊ အာမခံ)”ဟု ဆိုရသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်
လည်း အရှင်နန္ဒအတွက် နတ်သမီးငါးရာရရန် အာမခံတော်မူသောကြောင့် သဒိဿ-
ပစာရ၊ ဥပမာတဒ္ဒိတ်အားဖြင့် ပါဠိဘောဂမည်တော်မူ၏။ (ကုတိ၄-၃၆)

၏။ သဟာယကာ-သူငယ်ချင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့သည်၊ အာ-ယသ္မန္တံ နန္ဒ-ကို၊ ဘတကဝါဒေန စ-စာရင်းငှားဟု ပြောဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပက္ကိတကဝါဒေန စ-ဈေးဝယ်သူဟု ပြောဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမုဒါစရန္တိ-ပြောဆိုကုန်၏။ (ကိ)။ “အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်၊ ဘတကော

ဘတကဝါဒေန။ ။ အဖိုးအခဖြင့် အလုပ်လုပ်သူကို “ဘတက-စာရင်းငှား (အခစား)”ဟု ခေါ်၏။ အရှင်နန္ဒသည်လည်း နတ်သမီးဟူသော အဖိုးအခဖြင့် ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်ရကား စာရင်းငှားနှင့် တူသည်။ “(ဘတေန) ဝေတနေန+ကီတော ဘတော၊ ဘတော ဧဝ ဘတကော၊ သညာယံ ဝါ ကော၊ [ဘတ+က၊] ဘတိ ဝေတနံ ဘုဉ္ဇတိတိ ဝါ ဘတကော၊ [ဘတိ+က၊ က္ကကို အ-ပြု၊-ဓာန်ဋီ-၅၁၄။] ဘတကော ဝိယာတိ ဘတကော၊ (တစ်နည်း) သဒိဿပစာရကြံ၊ ဘတကောတိ+ဝါဒေါ ဘတက-ဝါဒေါ”ဟု ပြု။

တစ်နည်း။ ။ အရှင်နန္ဒသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တိုက်တွန်းတော်မူချက်ကြောင့် နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဖော်ခံစားမှုဟူသော အဖိုးအခဖြင့် ဗြဟ္မစရိယကျင့်သုံးမှုဟူသော အသက်ကို ဆက်လက်ဖြစ်စေသူဖြစ်ရကား ထိုသို့ဗြဟ္မစရိယအသက်ကို ဖြစ်စေမှု၌ မြတ်စွာဘုရားက နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဖော်ခံစားမှုဟူသော အဖိုးအခဖြင့် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်အပ်သူ (မြတ်စွာဘုရား၏ တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ခံရသူ)ကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် အရှင်နန္ဒကို “ဘတက-နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဖော်ခံစားမှုဟူသော အဖိုးအခဖြင့် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်အပ်သူ”ဟု ဆိုရသည်။ ဤအလို “ဘရိယတေတိ ဘတော၊ ဘတောယေဝ ဘတကော”ဟုပြု။ ထိုနောင် ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ သဒိဿပစာရကြံ၍ “ဘတကဝါဒေန-နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဖော်ခံစားမှုဟူသော အဖိုးအခဖြင့် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်အပ်သူဟု ပြောဆိုခြင်းဖြင့်”ဟုပေး။ (ဥဒါန. ၄-၁၅၅၊ ဓမ္မဋီ)

ဥပက္ကိတကဝါဒေန။ ။ ငွေစသည်ဖြင့် ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ခုဝယ်သူကို ဥပ-က္ကိတက-ဈေးဝယ်သူ(အဝယ်တော်)ဟု ခေါ်၏။ အရှင်နန္ဒသည်လည်း နတ်သမီးကြောင့် ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်ရကား မိမိဗြဟ္မစရိယကို ဝယ်ရာရောက်သောကြောင့် အရှင်နန္ဒကို “ဥပက္ကိတက-ဈေးဝယ်သူ(အဝယ်တော်)”ဟု ဆိုရသည်။ “ဥပက္ကိဏာတိတိ ဥပက္ကိတော၊ ဥပက္ကိတောယေဝ ဥပက္ကိတကော”ဟုပြု။ ထိုနောက် ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ သို့မဟုတ် သဒိဿပစာရကြံ။

တစ်နည်း။ ။ အရှင်နန္ဒသည် နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဖော်ခံစားမှုဟူသော

ကိရ-စာရင်းငှားတဲ့ အာယသွာ နန္ဒော-သည်၊ ဥပက္ကိတကော ကိရ-ဈေးဝယ်သူ
 တဲ့၊ အစ္ဆရာနံ-တို့၏၊ ဟေတု-ကြောင့်၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရတိ ကိရ-ကျင့်သတဲ့။
 ဘဂဝါ-သည်၊ အဿ-ထိုအရှင်နန္ဒဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကကုဋပါဒါနံ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်
 သော၊ အစ္ဆရာသတာနံ-တို့ကို၊ ပဋိလာဘာယ-ငှာ၊ ပါဋိဘောဂေါ ကိရ-တဲ့။”
 ဣတိ-ပြောကုန်ပြီ။ အထ ခေါ-ထိုအခါ၌၊ အာယသွာ နန္ဒော-သည်၊ သဟာ-
 ယကာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဘတကဝါဒေန စ-သည်လည်း
 ကောင်း၊ ဥပက္ကိတကဝါဒေန စ-သည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈိယမာနော-နှိပ်စက်
 အပ်သူကိုကဲ့သို့ ပြုကျင့်သည်၊ ဝါ-နှိပ်စက်အပ်သူ၏အဖြစ်ကို ပြုအပ်သည်၊
 ဘတကဝါဒေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပက္ကိတကဝါဒေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ဟရာယမာနော-ရှက်သည်၊ ဘတကဝါဒေန စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပက္ကိတက-
 ဝါဒေန စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဇိဂ္ဂမာနော-စက်ဆုပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကော-
 တစ်ပါးတည်းသည်၊ ဝူပကဋ္ဌာ-အပေါင်းအဖော်တို့မှ ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့
 ကပ်ရောက်သည်၊ [ဝိ+ဥပ+ကသ (ဂတိအနက်)+တ၊ “ဝိ-ဝတ္ထုကိလေသာ ၂ ဖြာသော
 ကာမတို့မှ ကိုယ်စိတ်အားဖြင့် ကင်း၍+ဥပကဋ္ဌ-ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ရောက်သည်”ဟု
 သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊-သီဘာ-၄၊ ၁၅၅။] အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့သည်၊ အာတာပိ-
 ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပဓာန်လုံ့လဝီရိယရှိ
 သည်၊ ပဟိတတ္တော-ကိုယ်နှင့်အသက်၊ မငဲ့ကွက်ဘဲ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်
 သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တော-နေလသော်၊ န စိရဿေဝ-မကြာ
 မြင့်မီပင်၊ ယဿ-အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ကုလပုတ္တာ-
 အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ သမ္ပဒေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင်၊ အဂါရသွာ-အိမ်မှ၊

ရောင်းကုန်ကို ဝယ်ယူစရာဟု သဘောထား၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တိုက်တွန်းချက်၌
 တည်လျက် ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်ရကား နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဖော်ခံစားမှုဟူသော
 ရောင်းကုန်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ဝယ်အပ်သူ (မြတ်စွာဘုရား၏ အဝယ်ခံရသူ) ကဲ့သို့
 ဖြစ်သောကြောင့် အရှင်နန္ဒကို ဥပက္ကိတက-ဝယ်အပ်သူ(အဝယ်ခံရသူ၊ ရောင်းစား
 ခံရသူ)ဟု ဆိုသည်၊ “ဥပက္ကိယတေတိ ဥပက္ကိတော”ဟုပြု၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဆက်ကာ
 “ဥပက္ကိတကဝါဒေန-ဝယ်အပ်သူ(အဝယ်ခံရသူ)ဟု ပြောဆိုခြင်းဖြင့်”ဟုပေးပါ။
 (ဥဒါန. ၄-၁၅၅၊ ဓမ္မဋီ)

(နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊) အနဂါရိယံ-အိမ်၏ အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ပေး နွားမွေးမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့ ပဗ္ဗဇန္တိ-ကပ်ရောက်ကုန်၏။ အနုတ္တရံ-အတူမရှိမြတ်သော၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ တံ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင်၊ တွေ့မြင်အပ်သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘောဌ်ပင်၊ ဝါ-မျက်မှောက်ဘဝဌ်ပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ **အဘိညာ**-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊ ဝါ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟာသိ-နေပြီ၊ “ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်၊ ဒီဏာ-ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုသိတံ-ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော မဂ်ကိစ္စကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ **ဣတ္ထတ္ထာယ**-တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး၊ ဤသို့ပြားသော

အဘိညာ။ ။ အဘိညာကို တတိယန္တယူ၍ “အဘိညာ-ထူးသော အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်ကြောင့်၊ ဝါ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟာသိ-ပြီ”ဟုလည်း တစ်နည်း ပေးနိုင်သည်။(ဒီ. ၄-၁, ၂၇၉၊ အံ. ၄-၂, ၆၊ သီဘာ-၂, ၇-၄၁၅။)

ဣတ္ထတ္ထာယ။ ။ ရှေ့နည်းအလို “ဣမေ+ပကာရာ ဣတ္ထံ-ဤသို့ပြားသော ခဏ်ပါးသော မဂ်ကိစ္စတို့၊ ဣတ္ထံ+ဘာဝေါ-ဣတ္ထတ္ထံ-ခဏ်ပါးသော မဂ်ကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ်မဂ်ကိစ္စ၊ ဝါ-မဂ်ကိစ္စတွင် ပဓာနဖြစ်သော ကိလေသက္ခယ ပဟာနကိစ္စ”ဟုပြု၊ ထိုနောင် တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ စတုတ္ထိသက်၊ နောက်နည်းအလို “အယံ+ပကာရော ဣတ္ထံ-ဤသို့ပြားသော လူ့ဘဝ၊ ဣတ္ထံ+ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္ထံ-ဤသို့ပြားသော လူ့ဘဝ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာအစဉ်”ဟုပြု၊ ထိုနောင် အပါဒါနိအနက်၌ စတုတ္ထိသက်၊ “အယံ+ ပကာရော အဿာတိ ဣတ္ထံ၊ ဣတ္ထံ+ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္ထံ-ဤသို့အပြားရှိသော ခဏ်ပါးသောမဂ်ကိစ္စ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ်မဂ်ကိစ္စ၊ ဝါ-ဤသို့အပြားရှိသောလူ့ဘဝ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာအစဉ်”ဟုလည်း သဒ္ဒဝိဒူတို့ ဆိုကြသေး၏။(ဒီ. ၄-၁, ၂၀၂၊ ဥဒါန. ၄-၁၅၇၊ သီဇီသစ်-၂, ၁၆၀၊ သီဘာ-၃, ၂၁၅)

မက်ကိစ္စအပေါင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ်မက်ကိစ္စအလို့ငှာ၊ ဝါ-ကိလေသက္ခယပဟာနကိစ္စအကျိုးငှာ၊ အပရံ-တစ်ပါးသောမက်ကို ဖြစ်ပွားစေဖွယ်ကိစ္စသည်၊ န-မရှိတော့၊ (တစ်နည်း) ဣတ္ထတ္တာယ-ဤသို့ပြားသော လူ့ဘဝ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာအစဉ်မှ၊ အပရံ-တစ်ပါးသော အနာဂတ်ခန္ဓာအစဉ်သည်၊ န-မရှိတော့၊ ဣတိ-သို့၊ အပ္ပညာသိ-သိပြီ။ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်၊ အရဟတံ-ရဟန္တာတို့တွင်၊ အညတရော-တစ်ပါးအပါအဝင်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ [ခေါ ပန-အနက်မဲ့။]

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကာ-တစ်ပါးသော၊ ဒေဝတာ-ဗြဟ္မာသည်၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ (ညဘက်၌) သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဇေတဝနံ-ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်ကို၊ ဩဘာသေတွာ-(မိမိ၏ ကိုယ်အရောင်ဖြင့်) ထွန်းပြောင်ထိန်လင်းစေ၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္ဓိတွာ-၍၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘဂဝတော-၏၊ ဘာတာ-ညီတော်ဖြစ်သော၊ မာတုဏ္ဍာပုတ္တော-မိသွေးတော်ဂေါတမီ၏ သားဖြစ်သော၊ အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်၊ အာသဝါနံ-အာသဝေါတရားတို့၏၊ ခယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်၊ [“အာသဝါနံ-တို့ကို၊ ခယာ-ကုန်စေတတ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်”ဟုလည်း ပေး။] အနာသဝံ-အာသဝေါမရှိသော၊ စေတော-ဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကိုလည်း

အညတရာ ဒေဝတာ။ ။ အညတရာ ဒေဝတာတိ အဓိဂတမဂ္ဂါ ဧကာ ဗြဟ္မဒေဝတာ၊ သာ ဟိ သယံ အသေက္ခတ္တာ အသေက္ခဝိသယံ အပ္ပညာသိ၊ သေက္ခာ ဟိ တံ တံ သေက္ခဝိသယံ၊ ပုထုဇ္ဇနာ စ အတ္တနော ပုထုဇ္ဇနဝိသယမေဝ ဇာနန္တိ-ဥဒါနံ၊ ၄-၁၅၇။

အာသဝါနံ ခယာ။ ။ ဣဓ ပန အာသဝါနံ အစ္စန္တခယော အနုပ္ပာဒေါ ဝါ မဂ္ဂေါ ဝါ “အာသဝါနံ ခယော”တိ ဝုတ္တော၊-ဥဒါနံ၊ ၄-၁၅၉၊ သီဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၁၅၅၊ သီဘာ-၃၊ ၂၀၃။

စေတောဝိမုတ္တိ။ ။ သဗ္ဗသံကိလေသေဟိ ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနဝသေန စေတသော ဝိမုတ္တိ စေတောဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ စိတ်၏ လွတ်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော (လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသော) အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ။ (မဇ္ဈိ-၂၊ ၁၇၈၊ ၂၆၈)

ကောင်း၊ ပညာဝိမုတ္တိ- ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊ သစ္စိကတ္တာ-၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရတိ-နေပါ၏။” ဣတိ-လျှောက်ပြီ။ ဘဂဝတောပိ-၏။

နေတ္ထိ . ဌ-၅၂။ ။ စေတောတိ စိတ္တံ၊ တဒပဒေသေန စေတ္ထ သမာဓိ ပဝုစ္စတိ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိဝသေန ပဋိပက္ခတော ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမုတ္တိ(ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော သမာဓိ)၊ တေန ဝါ ဝိမုတ္တော၊ တတော ဝိမုစ္စနန္တိ ဝါ ဝိမုတ္တိ (ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာသည် စွန့်လွှတ်အပ်သော သမာဓိ၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသော သမာဓိ)၊ စေတော စ တံ ဝိမုတ္တိ စာတိ စေတောဝိမုတ္တိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော သမာဓိ၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာသည် စွန့်လွှတ်အပ်သော သမာဓိ၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသောသမာဓိ။

နေတ္ထိ . ဌ-၅၂ နောက်နည်းများ။ ။ အထ ဝါ စေတသော ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တိ ဝိမောက္ခောတိ စေတောဝိမုတ္တိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့မှ စိတ်၏ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ၊ စေတသိ ဝါ ဖလဝိညာဏော ဝိမုတ္တိ စေတောဝိမုတ္တိ-အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၌ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ၊ စေတသော ဝါ ဖလဝိညာဏဿ ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တိ ဝိမောက္ခော ဧတသ္မိန္တိ စေတောဝိမုတ္တိ-ဖိုလ်စိတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ။

နေတ္ထိဝိ-၇၀။ ။ စေတသာ စိတ္တေန သမာဓိနာ ဝိမုစ္စတီတိ စေတောဝိမုတ္တိ-ရှေးရှေးသမာဓိကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော နောက်သမာဓိ။

ဓမ္မဋီ။ ။ ကိလေသေဟိ ဝိမုစ္စတိ ဝိမုစ္စိတ္ထ ဝိမုစ္စိဿတီတိ ဝိမုတ္တိ၊ (အရဟတ္တဖိုလ်)၊ ဝိမုတ္တိယာ သမ္ပယုတ္တော စေတော စိတ္တံ သမာဓိတိ စေတောဝိမုတ္တိ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိ။

အရကောက်။ ။ ဤသို့ ဝိပြိုဟ်အမျိုးမျိုးပြု၍ အရကောက်အမျိုးမျိုး ရှိသော်လည်း ဤ၌ စေတောဝိမုတ္တိအရ အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ၊ ပညာဝိမုတ္တိအရ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကို ယူပါ၊ ပညာဝိမုတ္တိ၌လည်း နည်းတူပြုပါ။ (ဥဒါန. ၄-၁၅၉) [ဓမ္မဋီ၌ အခြားနည်းများ ရှိသေး၏၊ အလိုရှိက ရှုလေတော့။]

၏လည်း၊ ဉာဏ်-သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည်၊ [ဉာဏန္တိ သဗ္ဗညုတညာဏံ-ဥဒါန. ၄-၁၅၉။] ဥဒါန-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ)။ “နန္ဒော-သည်၊ အာသဝါနံ-တို့၏၊ ခယာ-ကြောင့်၊ အနာသဝံ-သော၊ စေတောဝိမုတ္တိံ -ကောင်း၊ ပညာဝိမုတ္တိံ-ကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊ သစ္စိကတွာ-၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရတိ။” ကုတိ-ပြီ။ သောပိ အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်လည်း၊ တဿာ ရတ္တိယာ-ထိုည၌၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ ဘဂဝန္တံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ပြီး၍၊ ဝန္တိတွာ-ပြီး၍၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ)။ “ဘန္တေ! ဘဂဝါ-သည်၊ မေ-ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ ကကုဋ္ဌပါဒါနံ-ကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒံ-ကုန်သော၊ အတ္ထရာသတာနံ-တို့ကို၊ ပဋိလာဘာယ-ငှာ၊ ပါဋိဘောဂေါ-ငါအာမခံ၏ဟူ၍၊ ယံ (ပဋိဿုဏိ)-အကြင်ဝန်ခံတော်မူခဲ့ပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတသ္မာ ပဋိဿဝါ- (“နတ်သမီးရဖို့ အာမခံ၏”ဟူသော) ဝန်ခံတော်မူခြင်းမှ၊ (ကတိပေးတော်မူခြင်းမှ)၊ မုဗ္ဗာမိ-လွှတ်ပါ၏။” ကုတိ-ပြီ။ “နန္ဒ-နန္ဒ၊ မယာဝိ-သည်လည်း၊ စေတသာ-ငါဘုရား၏ စိတ်တော်ဖြင့်၊ (စေတောပရိယအဘိ-

ပဋိဿဝါ။ ။ “ပဋိဿဝါတိ ပါဋိဘောဂပဋိဿဝါ။ “အတ္ထရာနံ ပဋိလာဘာယ အဟံ ပဋိဘူတော”တိ ပဋိညာယ(ဥဒါန. ၄-၁၅၉)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပါဋိဘောဂေါနောင် ကုတိအကျေကြို၊ ယံကား ကြိယာပရာမသနတည်း၊ ကြိယာနှင့် တွဲပေးရသည်၊ ဤသို့ကြိယာနှင့် တွဲပေးရသော ယံဟူသောပုဒ်ကို ဘာဝနပုံသက (ကြိယာဝိသေသန)ဟုလည်း ပဋိသံ. ၄-၂၊ ၂၂၉၌ ဆို၏။

တစ်နည်း။ ။ ယံကို ဒုတိယန္တုကြ၍ “ပါဋိဘောဂေါ-ဟူ၍၊ ယံ (ပဋိဿဝံ)-အကြင်ဝန်ခံခြင်း(ကတိပေးခြင်း)ကို၊ (အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ၊) ဧတသ္မာ ပဋိဿဝါ-မှ၊ မုဗ္ဗာမိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏၊ ဤသို့ပေးလျှင် “ယောဟံ. . . သတ္တာရံ ပါဋိဘောဂံ အကာသိ(ဥဒါန. ၄-၁၅၉)”၌ “အကာသိ” ဟူသော ကြိယာရှိပုံနှင့် ညီ၏။ “ယံ ပါဋိဘောဂေါ-အကြင်ဝန်ခံခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ သို့သော် ပါဋိဘောဂေါနှင့် အရတူ “ဘဂဝါ”ဟု ပဌမန္တဖြင့် ရှိသောကြောင့် ပါဋိဘောဂေါသည် ဘာဝသာဓန မဖြစ်နိုင်သဖြင့် မကောင်းပါ။

စေတသာ စေတော ပရိစ္စာ။ ။ စေတသာ စေတော ပရိစ္စာတိ အတ္တနော စိတ္တေန တဿ စိတ္တံ ပရိစ္စိန္တိတွာ(အံ. ၄-၁, ၄၃)။ အတ္တနော စိတ္တေနာတိ အတ္တနော

ညာဉ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်ဖြင့်)၊ တေ-သင်၏။ စေတော-
 စိတ်ကို၊ ပရိစ္ဆ-ပိုင်းခြား၍၊ ဝိဒိတော-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ (ကိ)၊ “နန္ဒော-သည်၊
 အာသဝါနံ-တို့၏၊ ခယာ-ကြောင့်၊ အနာသဝံ-သော၊ စေတောဝိမုတ္တိ-ကောင်း၊
 ပညာဝိမုတ္တိ-ကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊ သစ္စိကတ္တာ-
 ၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရတိ” ကုတိ-သိတော်မူအပ်ပြီ။ ဒေဝတာပိ-သည်လည်း၊
 မေ-အား၊ ဧတမတ္ထံ-ဤ အကြောင်းကို၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “နန္ဒော-
 သည်၊ အာသဝါနံ-တို့၏၊ ခယာ-ကြောင့်၊ အနာသဝံ-သော၊ စေတောဝိမုတ္တိ-
 ကောင်း၊ ပညာဝိမုတ္တိ-ကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊
 သစ္စိကတ္တာ-၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရတိ” ကုတိ-ပြီ။ နန္ဒ! ခေါ-စင်စစ်၊ ယဒါ+
 ဧဝ-အကြင်အခါ၌သာလျှင်၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ အနုပါဒါယ-တစ်စုံတစ်ခု
 သော သင်္ခတတရားကို တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု မစွဲယူမှု၍၊
 အာသဝေဟိ-အာသဝေါတရားတို့မှ၊ ဝိမုတ္တံ-လွတ်ပြီ၊ [တေတိ တဝ၊ . . . ယသ္မိ-
 ယေဝ ကာလေ အာသဝေဟိ တဝ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ၊-ဥဒါန. ၄-၁၆၀။] အထ-ထိုအခါ၌၊
 အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဧတသ္မာ ပဋိဿဝါ-ထိုင်ခံတော်မူခြင်းမှ၊ မုတ္တော-
 လွတ်ပြီ၊ ” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ အထ ခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို ဝိဒိတော-သိတော်မူ၍၊ တာယံ ဝေလာယံ-ထိုအချိန်
 ၌၊ ကုမံ ဥဒါနံ-ဤဥဒါန်းကို၊ ဥဒါနေသိ-ကျူးရင့်တော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ “ယဿ၊ ပေ၊
 ဘိက္ခု” တိ-ဟူ၍၊ (ဥဒါနေသိ)။

ယဿ နိတ္တိက္ခော ပင်္ကော၊ မဒ္ဒိတော ကာမကဏ္ဍကော၊

မောဟက္ခယံ အနုပ္ပတ္တော၊ သုခဒုက္ခေသု န ဝေဝေတိ သ ဘိက္ခု။

ယဿ-အကြင်သူတော်စင်ရဟန်းသည်၊ ပင်္ကော- ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော

စေတောပရိယာယဉာဏေန သဗ္ဗညုတညာဏေန ဝါ သဟိတေန စိတ္တေန(အံဇီ-၁၊
 ၉၇)။

ယဒေဝ။ ။ “ယဒါ+ဧဝ”ဟုဖြတ်၊ “ယံ+ဧဝ”ဟု ဖြတ်၍ “နန္ဒော-သည်၊ ပ၊ စိတ္တံ-
 သည်၊ ယံ-အကြင်ကြောင့်၊ ဝိမုတ္တံ ဧဝ-လွတ်သည်သာလျှင်တည်း”ဟုလည်း ပေးကြ
 ၏။ “ယဒေဝါတိ ယဒါ ဧဝ(ဥဒါန. ၄-၁၆၀)”ဟူသော အဖွင့်နှင့် မညီပါ။

ယဿ . . . အနုပ္ပတ္တော။ ။ ယဿ နိတ္တိက္ခော ပင်္ကောတိ ယေန အရိယပုဂ္ဂလေန

ညွှန်ဗွက်ကို၊ ဝါ-သံသရာတည်းဟူသော ညွှန်ဗွက်ကို၊ နိတ္တိဏ္ဏော-အရိယာမဂ် တံတားဖြင့် ကူးသွားအပ်ပြီ၊ ကာမကဏ္ဍကော-ကိလေသာကာမဟူသော ဆူး ငြောင့်ကို၊ မဒ္ဒိတော-အရတ္တမဂ်၊ ဉာဏ်လက်နက်ဖြင့်၊ မုန့်မှုန့်ညက်ညက်၊ ချေ ဖျက်အပ်ပြီ၊ (ယော-အကြင်သူတော်စင်ရဟန်းသည်) မောဟက္ခယံ-မောဟ၏ ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ အနုပုတ္တော-ရောက်ပြီ၊ သ(သော) ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ သုခဒုက္ခေသု- သုခဒုက္ခတို့ကြောင့်၊ ဝါ-သုခဒုက္ခ၊ အစ လာသည့်၊ ရှစ်ဖြာသော လောကဓံတို့ကြောင့်၊ န ဝေဓတိ-မတုန်လှုပ်တော့။

[“ဥပ္ပန္နေသု သုခေသု... ဥပ္ပန္နေသု ဒုက္ခေသု(ဥဒါနံ ၄-၁၆၀)”ကို ကြည့်၍ “သုခ- ဒုက္ခေသု-တို့သည်၊ (ဥပ္ပန္နေသု-ဖြစ်ပေါ်လာကုန်လသော်)”ဟု လက္ခဏာအနက်လည်း ပေးနိုင်သည်။]

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တံ အာယသ္မန္တံ နန္ဒ- ကို၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အာဝုသော နန္ဒ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ တံ-သည်၊ ‘ဥက္ကဏ္ဍိ- တော-ဆင်းရဲစွာ အသက်ရှင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-ပျင်းရိငြီးငွေ့သည်။

အရိယမဂ္ဂသေတုနာ သဗ္ဗော ဒိဋ္ဌိပင်္ကော သံသာရပင်္ကော ဧဝ ဝါ နိဗ္ဗာနပါရဂမနေန တိဏ္ဏော။ မဒ္ဒိတော ကာမကဏ္ဍကောတိ ယေန သတ္တာနံ ဝိဇ္ဈနတော ‘ကာမ- ကဏ္ဍကော’တိ လဒ္ဓနာမော သဗ္ဗော ကိလေသကာမော သဗ္ဗော ကာမဝိညာဏော အဂ္ဂဉာဏဒဏ္ဍေန မဒ္ဒိတော။ မောဟက္ခယံ အနုပုတ္တောတိ ဧဝ ဘူတော စ ဒုက္ခာဒိ- ဝိသယဿ သဗ္ဗဿ သမ္မောဟဿ ခေပနေန မောဟက္ခယံ ပတ္တော၊ အရဟတ္တ- ဖလံ နိဗ္ဗာနဉ္စ အနုပုတ္တော၊-ဥဒါနံ ၄-၁၆၁။

ဥက္ကဏ္ဍိတော။ ။ “ဥက္ကဏ္ဍံ ဥက္ကဏ္ဍာ-ဆင်းရဲစွာ အသက်ရှင်ခြင်း၊ [ဥ+ကဋ္ဌ ကိစ္ဆဇီဝနေ+အ၊] (တစ်နည်း) ဥဒ္ဓံ+ဂတော+ကဏ္ဍော ဧတိဿာတိ ဥက္ကဏ္ဍာ-အထက်၌ ဖြစ်သော (အထက်သို့ မော့နေသော) လည်ပင်းရှိသော ပျင်းရိခြင်း၊ ဥက္ကဏ္ဍံ+ဣတော ဂတော ပတ္တောတိ ဥက္ကဏ္ဍိတော-ဆင်းရဲစွာ အသက်ရှင်ခြင်းသို့ ရောက်သူ၊ ဝါ-အထက် ၌ ဖြစ်သော (အထက်သို့ မော့နေသော) လည်ပင်းရှိသော ပျင်းရိခြင်းသို့ ရောက်သူ (ဝိမတိ-၁,၁၃၃)”ဟုပြု။

သီဇီသစ်-၁၇၇။ ။ ထို၌ “ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ ကတ္တာ ဣတော စိတော စ ဩလောကေတွာ အာဟိဏ္ဍတိ ဝိဟရတိ စာတိ ဥက္ကဏ္ဍိတော နိရုတ္တိနယေန”ဟု ဆို၏။ သီဇီသစ်နိ-၁, ၅၇၀၌ “ဥက္ကဏ္ဍိတအာဟိဏ္ဍ”ဟူ၍လည်းကောင်း “ဥက္ကဏ္ဍိတဝိဟရ”ဟူ၍လည်း

အမှီ-၏၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝဒေသိ-ပြောခဲ့ပြီ၊ [ဝဒ+ဤ၊ သ-လာ။] ကုဒါနိ-၌၊ တေ-သင်၏၊ (စိတ္တသန္တာနေ-စိတ်အစဉ်၌၊) ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နေသေးသနည်း? (တစ်နည်း) ကထံ ဟောတိ-ဘယ်လိုနေသေးသနည်း? ကုတိ-မေးကုန်ပြီ။ “အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့! မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဂိဟိဘာဝါယ-လူ့အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ အာလယော-တွယ်တာမူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်၊ အဘူတံ-မဟုတ်မမှန်သော စကားကို၊ ကထေတိ-ပြောဆို၏၊ အညံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဗျာကရေတိ-ပြောဆို၏၊ အတိတဒိဝသေသု-ရှေးလွန်ခဲ့ပြီးသောနေ့တို့၌၊ ‘ဥက္ကဏ္ဍိတော-သည်၊ အမှီ-၏၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြောခဲ့ပြီး၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ ‘မေ -၏၊ ဂိဟိဘာဝါယ-ငှာ၊ အာလယော-သည်၊ နတ္ထိ’ ကုတိ-သို့၊ ကထေတိ၊” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဧတမတ္ထံ-ကို၊ အာရောစေသံ-ကုန်ပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! အတိတဒိဝသေသု-တို့၌၊ နန္ဒဿ-၏၊ အတ္တဘာဝေါ-အတ္တဘောသည်၊ ဒုဗ္ဘန္တဂေဟသဒိသော-မကောင်းသဖြင့် မိုးအပ်သောအိမ်နှင့် တူသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ သုဗ္ဘန္တဂေဟ-ကောင်း ဆိုလိုလျက် အာဟိဏ္ဏ၊ ဝိဟရတို့ကို ချေဟု ဆို၏။

ပါရာဘာ-၂, ၃၇၇။ ။ ထို၌ “ဥဒ္ဓံ+ ကဏ္ဏော ဥက္ကဏ္ဏော၊ ဥက္ကဏ္ဏော+ သဇ္ဇာတော အဿာတိ ဥက္ကဏ္ဍိတော-အထက်၌ လည်ပင်းရှိသူ၊ ဝါ-ပျင်းရိသည့်အတွက် လည်တမော့မော့ဖြစ်နေသူ”ဟု ဆို၏။

မအူပါရာ နိ-၃, ၁၇၆။ ။ ထို၌ ဥကို ဥဒ္ဓံအနက်၊ ကဏ္ဏကို ဂီဝါအနက်၊ ကုတောကို ကုမနောင် တောပစ္စယန္တ၊ ကုတောနှင့် ပဉ္စမိတပျူရိသ်တွဲဟု ဆို၏။ “ဥဒ္ဓံ+ ကဏ္ဏော ဧတဿာတိ ဥက္ကဏ္ဏော၊ ကုတော+ဥက္ကဏ္ဏော ဥက္ကဏ္ဍိတော-ထိုမှဤမှ လည်ပင်းရှိသူ”ဟု ပြု၊ ကုတောနှင့် ဥက္ကဏ္ဍိတကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ အလှူတ္တသမာသ်တည်း။

ကုဒါနိ တေ ကထံ။ ။ကထံနောင် ဝိဘတ်အားလုံး ကျေနိုင်သောကြောင့် ပထမာဝိဘတ် အကျေကြံ၍ “တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကထံ-အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်နေသေးသနည်း)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ ဆရာတို့ကား “တေ-၏၊ (စိတ္တပဝတ္ထိ-စိတ်၏ ဖြစ်ပုံသည်၊) ကထံ-အဘယ်သို့နည်း၊ ဝါ-ဘယ်လိုနေသေးသနည်း?ဟု ပေးတော်မူ၏။

သဒိသော-ကောင်းစွာ မိုးအပ်သောအိမ်နှင့် တူသည်။ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။ ဟိ-မှန်၏။ အယံ-ဤနန္ဒသည်။ ဒိဗ္ဗတ္ထရာနံ-နတ်သမီးတို့ကို၊ ဒိဗ္ဗကာလတော-မြင်အပ်သောအခါမှ၊ ဝါ-မြင်ပြီးချိန်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စဿ-ရဟန်းကိစ္စ၏။ ဝါ-ကို၊ [ရှေ့နည်း မထွက်၌စပ်၊ နောက်နည်း ပါပေတုံ၌ ကာရိတ်ကံစပ်၊] မထွက်အပြီးအဆုံးသို့ (အထွတ်အထိပ်သို့)၊ ပါပေတုံ-ရောက်စေခြင်းငှာ၊ ဝါယမန္တော-အားထုတ်လသော်၊ ဝါ-လျက်၊ တံ ကိစ္စံ-ထိုရဟန်းကိစ္စကို၊ (မထွက်-သို့) ပတ္တော-ရောက်စေပြီ။ ဣတိ၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ “ယထာ အဂါရံ၊ ပေ၊ န သမတိဝိဇ္ဇတိ”တိ-ဟူကုန်သော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ။

ယထာ အဂါရံ ဒုစ္ဆန္တံ၊ ဝုဋ္ဌိ သမတိဝိဇ္ဇတိ။

ဧဝံ အဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဇတိ။

ဒုစ္ဆန္တံ-မကောင်းသဖြင့် မိုးအပ်သော၊ ဝါ-ကျိုးတိုးကျဲတဲ မိုးအပ်သော၊ အဂါရံ-အိမ်ကို၊ ဝုဋ္ဌိ-မိုးရေမိုးပေါက်သည်၊ [ဂါထာ၌ ဆန်းကြောင့် ဒီယပြု၍ “ဝုဋ္ဌိ”ဟုရှိသည်။] သမတိဝိဇ္ဇတိ ယထာ-လွန်စွာ ထိုးဖောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အဘာဝိတံ-သမထ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ဖြင့် မတိုးပွားစေအပ်သော၊ ဝါ-သမထ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ဖြင့် မထုံမွမ်းအပ်သော၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ရာဂေါ-ရာဂသည်၊ ဝါ-ရာဂကိုမှတ် အရပ်ရပ်သော ကိလေသာသည်၊ သမတိဝိဇ္ဇတိ-လွန်စွာ ထိုးဖောက်နိုင်၏။

ယထာ အဂါရံ သုစ္ဆန္တံ၊ ဝုဋ္ဌိ န သမတိဝိဇ္ဇတိ။

ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ န သမတိဝိဇ္ဇတိ။

ကိစ္စံ ။ ။ ရှေ့ “မထွက် ပါပေတုံ”ကို ထောက်၍ ပတ္တော၌ ကာရိတ်ပစ္စည်း အကျေကြံကာ မထွက်ကို ကာရိတ်ကံအဖြစ် လိုက်ပေးသည်။ (တစ်နည်း) “ကိစ္စ-မထွက်”ဟု ဆိုလိုလျက် မထွက်ပုဒ်အကျေကြံ၊ သို့မဟုတ် ကိစ္စံအရ ဌာနူပစာရအားဖြင့် ကိစ္စ၏ အပြီးအဆုံးကို ယူ၊ ဤသို့ယူလျှင် “တံ ကိစ္စံ-ထိုရဟန်းကိစ္စ၏ အပြီးအဆုံးသို့၊ ပတ္တော-ရောက်ပြီ”ဟု ပေး၊ ကိစ္စံကို ပထမန္တုကြ၍ “တံ ကိစ္စံ-သည်၊ (မထွက်-သို့) ပတ္တော-ရောက်ပြီ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ပတ္တော၏ ကတ္တားသည် “အယံ”ဟု ရှိခြင်း၊ ကိစ္စံနှင့် ပတ္တောသည် လိင်မတူခြင်းကြောင့် မသင့်ပါ။

သုတ္တန္တ-ကောင်းစွာမိုးအပ်သော၊ ဝါ-ပိတ်ပိတ်သဲသဲ မိုးအပ်သော၊ အဂါရုံ-ကို၊ ဝုဠိ-သည်၊ န သမတိဝိဇ္ဇတိ ယထာ-လွန်စွာ မထိုးဖောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သုဘာဝိတံ-သမထ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာ တိုးပွားစေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ-သမထ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာထုံမွမ်းအပ်ပြီးသော၊ စိတ္တံ-ကို၊ ရာဂေါ-သည်၊ န သမတိဝိဇ္ဇတိ-လွန်စွာ မထိုးဖောက်နိုင်။

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ အဂါရန္တိ-ကား၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်အထား၊ တစ်ပါးပါးသော၊ ဂေဟံ-အိမ်ကို၊ [သမတိ ဝိဇ္ဇတိ၌ စပ်၊] ဒုတ္တန္တိ-ကား၊ ဝိရလုတ္တန္တိ-ကျိုးတိုးကျဲတဲ မိုးအပ်သော၊ ဆိဒ္ဓါဝဆိဒ္ဓံ-အပေါက်ကြီး အပေါက်ငယ် အမိုးရှိသော၊ [အဂါရံ၌ စပ်ပါ၊] သမတိဝိဇ္ဇတိတိ-ကား၊ ဝဿဝုဠိ-ရွာသော မိုးရေသည်၊ ဝိနိ-ဝိဇ္ဇတိ-ထိုးဖောက်၏၊ အဘာဝိတန္တိ-ကား၊ တံ အဂါရုံ-ထိုအိမ်ကို၊ ဝုဠိ-မိုးရေမိုးပေါက်သည်၊ သမတိဝိဇ္ဇတိ ဝိယ-အလွန်ထိုးဖောက်သကဲ့သို့၊ ဘာဝနာယ-ဘာဝနာမှ၊ ရဟိတတ္တာ-ကင်းသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘာဝိတံ-သမထ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ဖြင့် မတိုးပွားစေအပ်သော၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ရာဂေါ-ရာဂသည်၊ သမတိဝိဇ္ဇတိ- အလွန်ထိုးဖောက်နိုင်၏၊ ကေဝလံ-ဒေါသစသည်မဖက်၊ သက်သက်၊ ရာဂေါ-ရာဂသည်သာ၊ န ဝိဇ္ဇတိ-ထိုးဖောက်သည် မဟုတ်သေး၊ ဒေါသမောဟမာနာဒယော-ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗ-ကိလေသာ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့သည်၊ တထာရူပံ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဝိဇ္ဇန္တိယေဝ-ထိုးဖောက်ကုန်သည်သာ။ သုဘာဝိတန္တိ-ကား၊ သမထဝိပဿနာဘာဝနာဟိ-သမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ဖြင့်၊ သုဘာဝိတံ-ကောင်းစွာ တိုးပွားစေအပ်ပြီးသော၊ [စိတ္တံ၌စပ်၊] ဧဝံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ [သုဘာဝိတံကို “ဧဝံ”ဟု ပြန်ညွှန်းသည်၊] စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ [အတိဝိဇ္ဇတံ န သက္ကောန္တိ၌စပ်၊] သုတ္တန္တိ-ကောင်းစွာ မိုးအပ်သော၊ ဂေဟံ-အိမ်ကို၊ ဝုဠိ-မိုးရေမိုးပေါက်သည်၊ အတိဝိဇ္ဇတံ-အလွန်ထိုးဖောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ ဝိယ-မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ) ရာဂိ-ဒယော-ရာဂအစရှိကုန်သော၊ ကိလေသာ-ကိလေသာတို့သည်၊ အတိဝိဇ္ဇတံ-အလွန် ထိုးဖောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာ

အဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာ-ပတ္တိဖလာဒီနိ-သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသောဖိုလ်တို့သို့၊ ပါပုဏ်သု-ကုန်ပြီ၊ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ အဟောသိ။

အထ ခေါ်-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-တရားသဘင်၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အာဂုသော-တို့၊ ဗုဒ္ဓါ နာမ-တို့မည်သည်၊ အစ္ဆရိယာ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး၊ အံ့ချီးထိုက်ပါပေကုန်စွ၊ ဇနပဒ-ကလျာဏိ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော-သော၊ အာယသ္မာ နန္ဒော နာမ-အရှင်နန္ဒမည်သူကို၊ သတ္ထာရာ-သည်၊ ဒေဝစ္ဆရာ-နတ်သမီးတို့ကို၊ အာမိသံ-အာမိသကို၊ (အစာကို) ကတ္တာ၊ ဝိနီတော-ဆုံးမတော်မူအပ်ပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ။ သတ္ထာ-သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! (တုမေ-တို့သည်) ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ကာယ ကထာယ-အဘယ်စကားဖြင့်၊ သန္နိသိန္နာ-ကောင်းစွာ ထိုင်နေကြကုန်သည်၊ အတ္တ န-ဖြစ်ကုန်သနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဣမာယ နာမ-ဤမည်သော စကားဖြင့်၊ (သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်၏)” ကုတိ-သို့ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဣဒါနေဝ-၌သာလျှင်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ ဝါ-ရှေးတုန်းကလည်း၊ ဧသ(ဧသော)-ဤနန္ဒကို၊ မယာ-သည်၊ မာတုဂါမေန-မာတုဂါမဖြင့်၊ ပလောဘေတွာ-အပြားအားဖြင့် အလိုရှိစေ၍၊ ဝါ-ဖျားယောင်း၍၊ (မျှား၍)၊ ရှေ့သဒ္ဓတ္ထ၊ နောက်ဝေါဟာရတ္ထ-ပါရာဘာ-၂၊ ၂၂၈။] ဝိနီတောယေဝ-ဆုံးမအပ်ဖူးသည်သာ၊” ကုတိ၊ ဝတွာ-ပြီး၍၊ အတိတံ အာဟရိ (ကိ-သို့၊ အာဟရိ-နည်း?)

အတိတေ-၌၊ ဗာရာဏသီယံ-ဗာရာဏသီပြည်၌၊ ဗြဟ္မဒတ္တေ-ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည်၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ကာရေန္တေ-လသော်၊ ဗာရာဏသီဝါသီ-၌နေသော၊ ကပ္ပဋော နာမ-ကပ္ပဋမည်သော၊ ဝါဏီဇော-ကုန်သည်သည်၊ အဟောသိ-ရှိခဲ့ပြီ။ တဿ-ထိုကပ္ပဋ၏၊ ဧကော-တစ်ကောင်သော၊ ဂဒြဘော-မြည်းသည်၊ ကုမ္ဘဘာရံ-တစ်ကုမ္ဘာအတိုင်းအရှည်ရှိသောဝန်ကို၊ (၂၇ တင်းခွဲဝန်ကို)၊ ဝဟတိ-ဆောင်နိုင်၏၊ ဧကဒိဝသေန-တစ်နေ့တည်းဖြင့်၊ သတ္တယောဇနာနိ-၇ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနိုင်၏၊ သော-ထိုကပ္ပဋသည်၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ပါးသော၊

သမယေ-အခါ၌၊ ဂဒြဘဘာရကေဟိ-မြည်းဖြင့် ဆောင်အပ်သော ဝန်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ တက္ကသိလံ-တက္ကသိုလ်မြို့သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ ဘဏ္ဍာဿ-ဘဏ္ဍာကို၊ ဝိဿဇ္ဇနံ-စွန့်ပြီးခြင်းသည်၊ (ရောင်းပြီး ခြင်းသည်)၊ (ဟောတိ)၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ဂဒြဘံ-မြည်းကို၊ စရိတုံ-လှည့်လည်ကျက်စားခြင်းငှာ၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-လွှတ်ထားပြီ။ အထ-၌၊ အဿ-ထိုကပ္ပဋ၏။ သော ဂဒြဘော-သည်၊ ပရိခါပိဋေ-ကျုံးအနီးမြေပြင်၌၊ စရမာနော-လှည့်လည်ကျက်စားလသော်၊ ဧကံ-တစ်ကောင်သော၊ ဂဒြဘိ-မြည်းမကို၊ ဒိသွာ၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ သာ-ထိုမြည်းမသည်၊ တေန-ထိုမြည်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ပဋိသန္ဓာရံ-ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ-ပြောပြ၊ (ကိ)၊ “ကုတော-အဘယ်အရပ်မှ၊ အာဂတော-လာခဲ့သည်၊ အသိ-ဖြစ်သနည်း?” ကူတိ-မေးပြီ၊ “ဗာရာဏသိတော-မှ၊ (အာဂတော အမှ)” ကူတိ-ဤသို့ဖြေပြီ၊ “ကေန ကမ္မေန-အဘယ်အလုပ်ကိစ္စကြောင့်၊ (အာဂတော အသိ)” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဝါဏိဇ္ဇကမ္မေန-ကုန်ရောင်းခြင်းအလုပ်ကိစ္စကြောင့်၊ (အာဂတော အမှ)” ကူတိ-ဤသို့ဖြေပြီ၊ “ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဘာရံ-ဝန်ကို၊ ဝဟသိ-ရွက်ဆောင်ရသနည်း?” ကူတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ “ကုမ္ဘဘာရံ-ကို၊ (ဝဟာမိ-ရ၏)” ကူတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ “ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဘာရံ-ကို၊ ဝဟန္တော-လျက်၊ ကတိ-အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ယောဇနာနိ-တို့တိုင်တိုင်၊ ဂစ္ဆသိ-သွားရသနည်း?” ကူတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ “သတ္တယောဇနာနိ-ခုနစ်ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ (ဂစ္ဆာမိ-ရ၏)” ကူတိ-ဤသို့ဖြေပြီ၊ “ဂတဂတဌာနေ-ရောက်အပ်ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ (ရောက်ရာရောက်ရာ အရပ်၌)၊ တေ-၏၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ပါဒပရိကမ္မပိဋ္ဌိပရိကမ္မ-ကရာ-ခြေတို့၌ အဖန်ဖန်ပြုထိုက်သော နင်းနှိပ်မှု၊ ကျော၌ အဖန်ဖန်ပြုထိုက်သော နင်းနှိပ်မှုတို့ကို ပြုမည့်ဇနီးသည်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော?” ကူတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ “နတ္ထိ-မရှိ၊” ကူတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ “ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ မဟာဒုက္ခံ နာမ-ကြီးစွာသော ဒုက္ခမည်သည်ကို၊ အနုဘောသိ-ခံစားရ၏၊ (ခံစားရမှာဘဲနော်)” ကူတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ ဟိ-ဆက်ဥးအံ့၊ တိရစ္ဆာနဂတာနံ-တိရစ္ဆာန်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ပါဒပရိကမ္မာဒိကာရကာ နာမ-ခြေတို့၌ အဖန်ဖန်ပြု

ထိုက်သော နင်းနှိပ်မှုအစရှိသည်ကို ပြုသူတို့မည်သည်၊ ကိစ္စာပိ နတ္ထိ-အကယ်၍ ကားမရှိပါကုန်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ကာမသံယောဇနယဋ္ဌနတ္ထာယ-ကာမရာဂ သံယောဇနဖြင့် စေ့ဆော်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ကာမအနှောင်အဖွဲ့ဖြင့် တွေ့ထိဆက်စပ် ခြင်းငှာ၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ကထံ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုမြည်းသည်၊ တဿာ- ထိုမြည်းမ၏၊ ကထာယ-စကားကြောင့်၊ ဥက္ကဏ္ဍိ-ပျင်းရိပြီ။ ကပ္ပဇောပိ-ကပ္ပဇူ သည်လည်း၊ ဘဏ္ဍာ-ကုန်ပစ္စည်း ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-စွန့်ပြီး၍၊ (ရောင်းပြီး၍)၊ တဿ-ထိုမြည်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ “တာတ-အမောင်မြည်း၊ ဧဟိ- လာလော၊ ဂမိဿာမ-သွားကြစို့” ဣတိ အာဟ။ “တုမေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆထ- သွားပါကုန်၊ အဟံ-သည်၊ န ဂမိဿာမိ-မလိုက်တော့၊” ဣတိ -ပြောပြီ။ အထ- ဌ၊ နံ-ထိုမြည်းကို၊ ပုနပျုနံ-ဖန်၊ ယာစိတွာ-တောင်းဆိုပြီး၍၊ “အနိစ္ဆန္တံ-လိုက်ဖို့ အလိုမရှိသော၊ (မလိုက်လိုသော)၊ နံ-ထိုမြည်းကို၊ ပရိဘာသေတွာ-ကျိမ်းမောင်း ၍၊ နေဿာမိ-ဆောင်အံ့” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ “ပတောဒံ တေ၊ ပေ၊ ဂဒြဘာ”တိ- ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီ။

ပတောဒံ တေ ကရိဿာမိ၊ သောဠသင်္ဂုလိကဏှကံ၊

သဉ္ဇိန္ဒိဿာမိ တေ ကာယံ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ဂဒြဘာ။

ဂဒြဘာ-ဟဲ့မြည်း၊ သောဠသင်္ဂုလိကဏှကံ-တစ်ဆယ့်ခြောက်လက်သစ်ရှိ သော သံချွန်ရှိသော၊ ပတောဒံ-နှင်တံကို၊ တေ-သင်၏ (ကိုယ်၌)၊ ကရိဿာမိ- ပြုလိုက်အံ့၊ တေ-သင်၏၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ သဉ္ဇိန္ဒိဿာမိ-ကောင်းစွာ ဖြတ် လိုက်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနာဟိ-သိစမ်းလော။

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ဂဒြဘော-မြည်းသည်၊ “ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ အဟမ္ဘိ-သည်လည်း၊ တေ-သင်၏ (အပေါ်၌)၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက် သော ကိစ္စကို၊ ဇာနိဿာမိ-သိရအံ့” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “ပတောဒံ မေ၊ ပေ၊ ကပ္ပဋာ”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီ။

ပတောဒံ မေ ကရိဿသိ၊ သောဠသင်္ဂုလိကဏှကံ၊

ပုရတော ပတိဋ္ဌဟိတွာန၊ ဥဒ္ဓရိတွာန ပစ္ဆတော၊

ဒန္တံ တေ ပါတယိဿာမိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ကပ္ပဋာ။

ကပ္ပဋ္ဌ-ကပ္ပဋ္ဌ! သောဠသင်္ဂုလိကဏှကံ-သော၊ ပတောဒံ-ကို၊ မေ-ငါ၏ (ကိုယ်၌)၊ ကရိဿသိ-ပြုလိုက်အံ့၊ ပုရတော-ရှေ့ခြေနှစ်ဖက်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌဟိတွာ-န-မြေ၌ ရပ်၍၊ ပစ္ဆတော-နောက်ခြေနှစ်ဖက်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာန-အထက်သို့ ဆောင်၍၊ ဝါ-မြှောက်၍၊ တေ-၏၊ ဒန္တိ-သွားကို၊ ပါတယိဿာမိ-ကျိုး၍ ကျစေအံ့၊ ဝါ-ကန်ချိုးလိုက်အံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာဟိ-လော။

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါဏိဇော-ကုန်သည်သည်၊ “ကေန ကာရဏေန-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ဧသ(ဧသော)-ဤမြည်းသည်၊ ဧဝံ-သို့ ဝဒတိ န ခေါ-ပြောလေသနည်း၊” ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ ဣတော စိတော စ-ဤမှဤမှလည်း၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ တံ ဂဒြဘိ-ထိုမြည်းမ ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဣမာယ-ဤမြည်းမသည်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤမြည်းကို၊ ဧဝံ-သို့ သိက္ခာပိတော-သင်ယူစေအပ်သည်၊ ဝါ-သင်ပေးအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ တေ-သင့်ဖို့၊ ‘ဧဝဇ္ဈပိ နာမ-ဤသို့သဘောရှိသည်မည်သော၊ ဂဒြဘိ-ကို၊ အာနေဿာမိ-ဆောင်ပေးအံ့၊’ ဣတိ-သို့ပြော၍၊ မာတုဂါမေန-မာတုဂါမဖြင့်၊ နံ-ထိုမြည်းကို၊ ပလောဘေတွာ-အပြားအားဖြင့် အလိုရှိစေ၍၊ ဝါ-ဖြားယောင်း ၍၊ (မျှား၍) နေဿာမိ-ဆောင်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ “စတုပ္ပဒိံ ပေ၊ ဂဒြဘာ”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီ။

စတုပ္ပဒိံ သင်္ခမုဒိံ၊ နာရိံ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနိံ၊

ဘရိယံ တေ အာနယိဿာမိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ဂဒြဘာ။

ဂဒြဘ-မြည်းကလေး! စတုပ္ပဒိံ-လေးချောင်းသော ခြေရှိသော၊ သင်္ခမုဒိံ-ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းအတူ ဖွေးဖြူသော မျက်နှာရှိသော၊ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနိံ-တင့် တယ်လှပသော အလုံးစုံသော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသော၊ ဘရိယံ-ဇနီးလောင်းဖြစ် သော၊ နာရိံ-မြည်းမကို၊ တေ-သင့်ဖို့၊ အာနယိဿာမိ-ဆောင်ပေးအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာဟိ-လော။

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ တုဋ္ဌစိတ္တော-နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသော၊ ဂဒြဘော-သည်၊ “စတုပ္ပဒိံ ပေ၊ စတုဒ္ဒသာ”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ အာဟ။

စတုပ္ပဒိ သင်္ခမုဒိ၊ နာရိံ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနိ၊
ဘရိယံ မေ အာနယိဿသိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ကပ္ပဋ္ဌ၊
ကပ္ပဋ္ဌ ဘိယျော ဂမိဿာမိ၊ ယောဇနာနိ စတုဒ္ဒသ။

ကပ္ပဋ္ဌ-ကပ္ပဋ္ဌ! စတုပ္ပဒိ-သော၊ သင်္ခမုဒိ-သော၊ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနိ-သော၊
ဘရိယံ-သော၊ နာရိံ-ကို၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ အာနယိဿသိ-ဆောင်ပေးအံ့၊ ဧဝံ-ဤ
သို့ ဆောင်ပေးလသော်၊ (ဧတံ-ဤ‘ဆောင်ပေးအံ့’ဟူသော ပဋိညာဉ်ကို၊)
ဇာနာဟိ-သတိမြဲစွာ သိထားပါလော၊ ကပ္ပဋ္ဌ-ကပ္ပဋ္ဌ၊ ဘိယျော-လွန်စွာ၊ စတု-
ဒ္ဒသ ယောဇနာနိ-တစ်ဆယ့်လေးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဂမိဿာမိ-သွားပါအံ့။

အထ-၌၊ နံ-ထိုမြည်းကို၊ ကပ္ပဋ္ဌော-သည်၊ “တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊
ဧဟိ-လာလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ သကဋ္ဌာနံ-မိမိအရပ်သို့၊
အဂမာသိ-သွားပြီ။ သော-ထိုမြည်းသည်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်
သောရက် လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၂ရက်၃ရက်လွန်ရာအခါ၌၊ နံ-ထိုကပ္ပဋ္ဌကို၊
အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “တုမေ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ ‘တေ-သင့်ဖို့၊ ဘရိယံ-မယားကို၊
အာနယိဿာမိ-ဆောင်ပေးအံ့၊’ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစုတ္တ နန-ပြောခဲ့ကုန်သည်
မဟုတ်လော?” ဣတိ-ပြောပြီ။ “အာမ-အိမ်း၊ ဝုတ္တံ-ပြောအပ်ခဲ့ပြီ၊ အဟံ-သည်၊
အတ္တဇနော-၏၊ ကထံ-ကို၊ န ဘိန္ဒိဿာမိ-မဖျက်အံ့၊ တေ-သင့်ဖို့၊ ဘရိယံ-ကို၊
အာနေဿာမိ-ဆောင်ပေးမည်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဝေတနံ-ရိက္ခာကို၊ ဧက-
ကဿ-တစ်ကောင်တည်းသော၊ တယံ ဧဝံ-သင့်အားသာ၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊
(ပေးမှာနော်)၊ တယံ-၏၊ ဝေတနံ-သည်၊ ဒုတိယဿ-ဒုတိယမြည်းအား၊ ပဟော-
တု ဝါ-လောက်မူလည်းလောက်ပါစေ၊ မာ (ပဟောတု) ဝါ-မလောက်မူလည်း
မလောက်ပါစေ၊ တွမေဝ-သည်သာ၊ ဇာနယျာသိ-သိရာ၏၊ (သိရမှာပဲ)၊ ပန-
သည်သာမကသေး၊ ဥဘိန္ဒူ-၂ကောင်ကုန်သော၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ သံဝါသံ-အတူ
နေမှုကို၊ ဝါ-ပေါင်းသင်းမှုကို၊ အန္ဓာယ-စွဲ၍၊ ပုတ္တာ-သားသမီးတို့သည်၊ ဝိဇာ-
ယိဿန္တိ-မွေးဖွားလာကုန်လိမ့်မည်၊ ဗဟူဟိ-များစွာကုန်သော၊ တေဟိပိ-ထို
သားသမီးတို့နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ တယံ-၏၊ တံ-ထိုရိက္ခာသည်၊ ပဟောတု
ဝါ-စေ၊ မာ (ပဟောတု) ဝါ-စေ၊ တွမေဝ ဇာနယျာသိ၊” ဣတိ-သို့ပြောပြီ။

ဂဒြဘော-သည်၊ တသ္မိ-ထိုကပွဋ္ဌသည်၊ ကထေန္တေယဝ-ပြောနေသော်သာ၊
ဝါ-စဉ်ပင်၊ အနပေက္ခော-မြည်းမကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသည်၊ (မြည်းမကို မလိုချင်
သည်)၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ အတိတံ-ကို၊ အာဟရိ-ပြီ။)

သတ္တာ-သည်၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်တော်မူပြီး၍၊
“ဘိက္ခဝေ တဒါ-၌၊ ဂဒြဘိ-မြည်းမသည်၊ ဇနပဒကလျာဏီ-သည်၊ အဟောသိ-
ပြီ၊ ဂဒြဘော-သည်၊ နန္ဒော-သည်၊ (အဟောသိ)၊ ဝါဏီဇော-သည်၊ အဟမေဝ-
ငါတုရားသည်သာ၊ (အဟောသိ)။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ဧသ (ဧသော)-
ဤနန္ဒကို၊ မယာ-သည်၊ မာတုဂါမေန-မာတုဂါမဖြင့်၊ ပလောဘေတွာ-၍၊
ဝိနိတော-ဆုံးမအပ်ခဲ့ဖူးပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဇာတကံ-ဇာတ်တော်ကို၊ နိဋ္ဌာပေသိ-
ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ၊ ဣတိ- နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

၁၀-စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဣဓ သောစတိတိ-အစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ၊ ဝေဠုဝနေ-
ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ စုန္ဒသူကရိကံ နာမ-စုန္ဒဝက်သတ်
သမားမည်သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုစုန္ဒသည်၊ ပဉ္စပဏ္ဏာသဝဿာနိ-၅၅ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊
သူကရေ-ဝက်တို့ကို၊ ဝမိတွာ-သတ်၍၊ ခါဒန္တော စ-စားလျက်လည်းကောင်း၊
ဝိက္ကိဏန္တော စ-ရောင်းလျက်လည်းကောင်း၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေသိ-
ပြုပြီ။ ဆာတကာလေ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး၊ အစာရှားရာအခါ၌၊ သကဋေန-
လှည်းဖြင့်၊ ဝိဟိ-ကောက်စပါးကို၊ အာဒါယ-တင်ယူ၍၊ ဇနပဒံ-ဇနပုဒ်သို့၊ ဂန္ဓာ-
၍၊ ဧကနာဠိဒ္ဒေနာဠိမတ္ထေန-တစ်ကွမ်းစား၊ နှစ်ကွမ်းစားမျှဖြင့်၊ (တစ်စလယ်၊
နှစ်စလယ်မျှဖြင့်)၊ ဂါမသူကရပေါတကေ-ရွာဝက်ငယ်တို့ကို၊ ကိဏိတွာ-ဝယ်၍၊
သကဋံ-လှည်းကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ အာဂန္ဓာ-ပြန်လာ၍၊ ပစ္ဆာနိဝေသနေ-
အိမ်နောက်ဖေး၌၊ ဝဇံ ဝိယ-နွားခြံကိုကဲ့သို့၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဌာနံ-အရပ်ကို၊

ပရိက္ခိပိတ္တာ-ကာရံ၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌သာလျှင်၊ တေသံ-ထိုဝက်ငယ်တို့
 ဖို့၊ နိဝါပံ-အစာကို၊ ရောပေတွာ-ပေါက်စေ၍၊ ဝါ-စိုက်၍၊ တေသု-ထိုဝက်ငယ်
 တို့သည်၊ နာနာဂစ္ဆေ စ-အမျိုးမျိုးသော ခြုံမြက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သရီရ-
 မလဉ္စ-ကိုယ်၌ဖြစ်သော အညစ်အကြေးကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ- မစင်ကိုလည်း
 ကောင်း၊ [သရီရေ+နိဗ္ဗတ္တံ+မလံ သရီရမလံ-ဣတိ၊ ၄-၂၆၁။] ခါဒိတွာ-ခဲစား၍၊
 ဝဓိတေသု-ကြီးထွားကုန်လသော်၊ ယံ ယံ-အကြင်အကြင်ဝက်ကို၊ မာရေတု-
 ကာမော-သေစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဝါ-သတ်လိုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ
 တံ-ထိုထိုဝက်ကို၊ အာဠာနေ-ငုတ်တိုင်၌၊ နိစ္စလံ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိအောင်၊ ဗန္ဓိ-
 တွာ-ချည်နှောင်၍၊ သရီရမံသဿ-ကိုယ်မှ အသား၏၊ [သရီရတော+မံသံ သရီရ-
 မံသံ၊ ဇာ၊ ၄-၇၊ ၂၄၇။] ဥဒ္ဓါမာယိတွာ-ဖူးဖူးရောင်၍၊ ဗဟလဘာဝတ္ထံ-ထူထဲ
 သည်၏၊ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ စတုရဿမုဂ္ဂရေန-လေးထောင့်ရှိသော တင်းပုတ်
 ဖြင့်၊ ပေါထေတွာ-ထုရိုက်၍၊ “ဗဟလမံသော-ထူထဲသော အသားရှိသည်၊
 ဇာတော-ဖြစ်ပြီ” ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ-၍၊ မုခံ-ပါးစပ်ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ အန္တ-
 ရေ-အကြား၌၊ ဒဏ္ဍကံ-တုတ်ငယ်ကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ဝါ-ထိုးလျှံ၍၊ လောဟ-
 ထာလိယာ-သံအိုးဖြင့်၊ ပက္ကုထိတံ-ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော၊ ဥဏှောဒကံ-ရေနွေး
 ကို၊ မုခေ-ပါးစပ်၌၊ အာသိဉ္စတိ-လောင်းထည့်၏၊ တံ-ထိုရေနွေးသည်၊ ကုစ္ဆိ-
 ဝမ်းဗိုက်ထဲသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ပက္ကုထိတံ-သော၊ ကရိသံ-အညစ်အကြေး
 ကို၊ ဝါ-မစင်ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အဓောဘာဂေန-အောက်အဖို့ဖြင့်၊ နိက္ခမ-
 တိ-ထွက်၏၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ထောကမ္ပိ-အနည်းငယ်
 လည်းဖြစ်သော၊ ကရိသံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေး၏၊ တာဝ-ထိုမျှ
 လောက် ကာလပတ်လုံး၊ အာဝိလံ-နောက်ကျသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိက္ခမတိ-
 ၏၊ ဥဒရေ-ဝမ်းသည်၊ သုဒ္ဓေ-သန့်ရှင်းလသော်၊ အစ္စံ-ကြည်လင်သည်၊ အနာ-
 ဝိလံ-မနောက်ကျသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိက္ခမတိ-၏။ အထ-၌၊ အဝသေသံ-
 ကြွင်းသော၊ ဥဒကံ-ရေနွေးကို၊ အဿ-ထိုဝက်၏၊ ပိဋိယံ-ကျောကုန်း၌၊ အာ-
 သိဉ္စတိ-လောင်း၏။ တံ-ထိုရေပူသည်၊ ကာဠစမ္ပံ-မည်းနက်သော အရေကို၊
 ဥပ္ပာဋေတွာ-အထက်သို့ တက်စေ၍၊ ဝါ-ခွာ၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏။ တတော-
 ထိုမှနောက်၌၊ တိဏုက္ကာယ-မြက်မီးရှူးဖြင့်၊ လောမာနိ-အမွေးတို့ကို၊ ဈာပေ-

တွာ-လောင်စေ၍၊ ဝါ-မြိုက်၍၊ တိခိဏေန-ထက်သော၊ အသိနာ-ဓားဖြင့်၊ သီသံ-ဥဒါန်းကို၊ ဆိန္ဒတိ-ဖြတ်၏။ ပုပ္ဖရဏကံ-စီးကျလာသော၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ ဘာဇနေန-ခွက်ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ မံသံ-အသားကို၊ လောဟိတေန-သွေးဖြင့်၊ မဒ္ဒိတွာ-နယ်၍၊ ပစိတွာ-ချက်၍၊ ပုတ္တဒါရမဇ္ဈေ-သား၊ သမီး၊ မယားတို့၏ အလယ်၌၊ နိသိန္ဒော-ထိုင်လျက်၊ ခါဒိတွာ-ခဲစား၍၊ သေသံ-ကြွင်းသောအရာကို၊ ဝိက္ကိဏာတိ-ရောင်းချ၏။ တဿ-ထိုစဉ်သည်၊ ဣမိနာဝနိယာမေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေန္တဿ-ပြုလသော်၊ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ဝဿာနိ-၅၅နှစ်တို့သည်၊ အတိက္ကန္တာနိ-လွန်ကုန်ပြီ၊ တထာဂတေ-သည်၊ **ဓုရဝိဟာရေ**-မြို့ဥျးကျောင်း၌၊ ဝါ-အနီးဖြစ်သောကျောင်း၌၊ ဝသန္တေ-သော်၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ-တစ်ရက်၌သော်မှလည်း၊ ဝါ-တစ်ရက်ကလေးမျှလည်း၊ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိမတ္တေန-ပန်းလက်တစ်ဆုပ်မျှဖြင့်၊ ပူဇာ ဝါ-ပူဇော်ခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌဈမတ္တံ-တစ်ဖွင့်မျှသော၊ ဘိက္ခဒါနံ ဝါ-ဆွမ်းကို လှူခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆွမ်းလောင်းခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ အညံ-အခြားသော၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပုညံ ဝါ နာမ-ကောင်းမှုမည်သည်သော်လည်းကောင်း၊ န အဟောသိ-မရှိခဲ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုစဉ်၏၊ သရီရေ-ကိုယ်၌၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ (အဿ-ထိုစဉ်သည်) ဇီဝန္တဿေဝ-အသက်ရှင်စဉ်ပင်၊ [ဇီဝန္တဿာတိ အနာဒရတ္ထေ သာမိဝစနံ-ဓမ္မဋီ။] **အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါ**-အဝိစိငရဲကြီး၏ အပူရှိန်သည်၊ ဥပဋ္ဌဟိ-ကပ်၍ တည်ပြီ၊ ဝါ-ထင်ပြီ၊ အဝိစိသန္တာပေါ နာမ-အဝိစိငရဲအပူရှိန်မည်သည်၊ ယောဇနသတေ-ယူဇနာတစ်ရာရှိသောအရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ဩလောကေန္တဿ-ကြည့်သူ၏။

ဓုရဝိဟာရေ။ ။ဓုရဝိဟာရေတိ ရထဿ ဓုရံ ဝိယ နဂရဿ ဓုရဘူတေ ဝိဟာရေ(သံဋီ-၁, ၁၉၉)။ **ဓုရဝိဟာရေတိ** သမိပဝိဟာရေ(သမ္မောယော-၂၄၅)။

အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါ။ ။ဓမ္မဋီ၌ အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါအရ အဝိစိငရဲကြီးမီးပူကို ယူ၍ “ကာယဒွါရေ”ဟု အာဓာရထည့်ကာ “အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါ-အဝိစိငရဲကြီး၏ အပူရှိန်သည်၊ (ကာယဒွါရေ-ကာယဒွါရ၌)၊ ဥပဋ္ဌဟိ-ရှေးရှုထင်ပြီ၊ (ဟပ်ပြီ)”ဟုလည်းကောင်း အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါအရ အဝိစိငရဲမီးအလျှံကို ယူ၍ “စက္ခုဒွါရေ”ဟု အာဓာရထည့်ကာ “အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါ-အဝိစိငရဲကြီး၏ မီးပူအလျှံသည်၊ (စက္ခုဒွါရေ-စက္ခုဒွါရ၌)၊ ဥပဋ္ဌဟိ-ပြီ”ဟုလည်းကောင်း၊ ၂နည်းပေး၏။

အက္ခိနံ-မျက်လုံးတို့ကို၊ ဘိဇ္ဇနသမတ္ထော-ဖောက်ခွဲခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ ပရိ-ဠာဟော-အပူသည်၊ ဟောတိ-၏။ စ-သာဓကကား၊ “တဿ၊ ပေ၊ သဗ္ဗဒါ”တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ပိ-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တဿ အယောမယာ ဘူမိ၊ ဇလိတာ တေဇသာ ယုတာ၊

သမန္တာ ယောဇနသတံ၊ ဖရိတွာ တိဌတိ သဗ္ဗဒါ။

တဿ-ထိုအဝီစိငရဲကြီး၏၊ ဘူမိ-မြေပြင်သည်၊ အယောမယာ-သံဖြင့်ပြီး၏၊ တေဇသာ-မီးတောက်မီးလျှံနှင့်၊ ယုတာ-ယှဉ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဇလိတာ-တောက်ပလျက်၊ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ယောဇနသတံ-ယူဇနာတစ်ရာတိုင်အောင်၊ ဖရိတွာ-ပြန်၍၊ တိဌတိ-တည်၏။

နာဂသေနတ္ထေရေန ပန-အရှင်နာဂသိန်ထေရ်သည်လည်း၊ အဿ-ထိုအဝီစိငရဲအပူ၏၊ ပါကတိကဂ္ဂိသန္တာပတော-ပင်ကိုယ်သဘောရှိသောမီးပူထက်၊ ဝါ-ရိုးရာမီးပူထက်၊ အဓိမတ္တတာယ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ ဥပမာ-ဤဥပမာကို၊ ဝုတ္တာ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း?)၊ “မဟာရာဇ-မင်းကြီး! ကုဋ္ဌာဂါရမတ္ထော-အထွတ်ရှိသောအိမ်ပမာဏရှိသော၊ ဝါ-အထွတ်ရှိသော အိမ်လောက်ရှိသော၊ ပါသာဏောပိ-ကျောက်တုံးသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ နေရယိကဂ္ဂိမ္မှိ-အဝီစိငရဲ၌ဖြစ်သောမီး၌၊ ပက္ခိတ္ထော-ပစ်ထည့်အပ်သည်၊ (သမာနော-လသော်၊) ခဏေန-တစ်ခဏချင်းဖြင့်၊ ဝိလယံ-ကြေမွခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ ယထာ-ရောက်သကဲ့သို့၊ (တထာ-ထို့ အတူ၊) ဧတ္ထ-ဤအဝီစိငရဲမီး၌၊ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ ပန-ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည်ကား၊ ဝါ-ငရဲသားတို့သည်ကား၊ ကမ္မဗလေန-ကံ၏အစွမ်းကြောင့်၊ မာတုကုစ္ဆိဂတာ ဝိယ-မိခင်ဝမ်း၌ ရောက်သော သတ္တဝါတို့သည်ကဲ့သို့၊ ဝါ-ကိုယ်ဝန်သူငယ်တို့ကဲ့သို့၊ န

နာဂသေနတ္ထေရေန ပန။ ။ “ပနသဒ္ဓေါပိ အပိသဒ္ဓတ္ထော၊ ဝိဘင်္ဂေပိတိ အတ္ထော (သာရတ္ထ-၁,၃၆၆)”ကဲ့သို့ ပနသဒ္ဓါ အပိသဒ္ဓါအနက်(သမုစ္စည်းအနက်)ဟောဟူယူ၊ မြတ်စွာဘုရားသာ မိန့်တော်မူခဲ့သည်မဟုတ်၊ အရှင်နာဂသိန်ထေရ်လည်း မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို၊ မဏိ-၁, ၂၈၂လည်းရှု။]

ဝိလီယန္တိ-မကြေမွကုန်။” ကုတိ-မိန့်တော်မူပြီ။ တဿ-ထိုစဉ်အား၊ တသ္မိံ သန္တာပေ-ထိုအဝီစိငရဲမီးပူရိန်သည်၊ ဥပဋ္ဌိတေ-ကပ်၍ တည်လသော်၊ ဝါ-ထင် လာလသော်၊ ကမ္မသရိက္ခကော-ကံနှင့်တူသော၊ ဝါ-သတ်အပ်သောဝက် တို့၏ အပြုအမူနှင့် တူသော၊ အာကာရော-(ဝက်အော်သံကဲ့သို့ အော်ခြင်းစသော) အခြင်းအရာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဂေဟမဇ္ဈေယေဝ-အိမ်၏အလယ်၌ပင်၊ သူကရ- ရဝံ-ဝက်အော်သံကို၊ ဝါ-ဝက်အော်သံကဲ့သို့သော အော်သံကို၊ ရဝိတ္တာ-အော် မြည်၍၊ ဇဏ္ဍကေဟိ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ဖြင့်၊ ဝိစရန္တော-လှည့်လည်လျက်၊ (တစ် နည်း) ဇဏ္ဍကေဟိ ဝိစရန္တော-လေးဘက်ထောက်သွားလျက်၊ ပုရတ္ထိမဝတ္ထုမ္ပိ- အိမ်၏အရှေ့ဘက်၌ဖြစ်သော တည်ရာမြေအရပ်သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-အိမ်ရှေ့ ဥပစာမြေအရပ်သို့လည်းကောင်း၊ (အိမ်မျက်နှာစာဘက်သို့လည်းကောင်း)၊ ပတ္ထိမဝတ္ထုမ္ပိ-အိမ်၏ အနောက်ဘက်၌ဖြစ်သော တည်ရာမြေအရပ်သို့လည်း ကောင်း၊ ဝါ-အိမ်နောက်ဥပစာမြေအရပ်သို့လည်းကောင်း၊ (အိမ် နောက်ဖေး ဘက်သို့လည်းကောင်း)၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုစဉ်၏၊ ဂေဟ- မာနုသကာ-အိမ်၌နေသော လူတို့သည်၊ ဝါ-အိမ်သူအိမ်သားတို့သည်၊ [ဂေဟ +ဝသန္တာ+မာနုသကာ ဂေဟမာနုသကာ။] တံ-ထိုစဉ်ကို၊ ဒဠိ-ခိုင်မြဲစွာ၊ ဂဟေတွာ- ချုပ်ကိုင်၍၊ မုခံ-ပါးစပ်ကို၊ ဝိဒဟန္တိ-ပိတ်ကုန်၏၊ ကမ္မဝိပါကော နာမ-ကံ၏ အကျိုးမည်သည်ကို၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ပဋိဗာဟိတုံ-တား မြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်။ သော-ထိုစဉ်သည်၊ ဝိရဝန္တောဝ-အော်လျက် သာလျှင်၊ ကုတော စိတော စ-ဤမှဤမှလည်း၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်သွားလာ ၏။ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ သတ္တသု-ခုနစ်လုံးကုန်သော၊ ဃရေသု-အိမ်တို့၌၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ နိဒ္ဒံ-အိပ်ပျော်ခြင်းကို၊ န လဘန္တိ-မရကုန်။ ပန-ဆက်ဦးအံ့။

ပုရတ္ထိမဝတ္ထု။ ။ “ပုရတ္ထိမဝတ္ထု-အရှေ့အရပ်၌ ဖြစ်သောအကျည်၊ ပတ္ထိမ- ဝတ္ထု-အနောက်အရပ်၌ဖြစ်သောအကျည်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ “အကျည်”ဟူသည် ပေါရာဏစကားတည်း၊ (၁)တံခါးကျင် (တံခါးကို မြဲမြံအောင် ပိတ်ရသော တုတ် ချောင်း) (၂) အဆောက်အဦး၏ အောက်ခံ (၃) ခုံ”တို့ကို “အကျည်”ဟု ခေါ်သည် (မြန်မာန်၊ မြန်မာန်ချုပ်-၁)၊ ဤ၌ အဆောက်အဦး၏ အောက်ခံကို ယူသင့်သည်။ အထက်၌ မဟာနိ-၈၊ ၁၉၁၊ မဟာနိ-၄- ၄၆အတိုင်း ပေးသည်။

မရဏဘယေန-သေခြင်းဘေးသည်၊ တဇ္ဇိတဿ-ခြိမ်းခြောက်အပ်သော စုန္ဒ၏၊
 ဗဟိ-အပြင်သို့၊ နိက္ခမနံ-ထွက်ခြင်းကို၊ နိဝါရေတုံ-တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ အ-
 သက္ကာန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဂေဟဇနော-အိမ်နေသူ လူ
 အပေါင်းသည်၊ ဝါ-အိမ်သူအိမ်သားအပေါင်းသည်၊ [ဂေဟော+ဝသန္တော+ဇနော
 ဂေဟဇနော၊-မအူပါရာနိ-၁၊ ၂၅၇။] ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပိတ်
 လသော်၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ ဗဟိ-အပြင်ပသို့၊ ဝိ-
 စရိတုံ-လှည့်လည်ထွက်သွားခြင်းငှာ၊ န သက္ကာတိ-မစွမ်းနိုင်၊ တထာ-ထို
 အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂေဟဒ္ဒါရာနိ-အိမ်တံခါးတို့ကို၊ ထကေတွာ-ပိတ်၍၊
 ဗဟိဂေဟံ-အိမ်၏အပြင်ဘက်၌၊ ဝါ-ကို၊ ပရိဝါရေတွာ-ဝိုင်းရံ၍၊ ရက္ခန္တော-
 စောင့်ရှောက်လျက်၊ အစ္ဆတိ-နေရ၏။ ဣတရော-အခြားသော စုန္ဒသည်၊
 အန္တောဂေဟယေဝ-အိမ်၏အတွင်း၌သာလျှင်၊ နိရယသန္တာပေန-အဝီစိ
 ငရဲမီးပူကြောင့်၊ ဝိရဝန္တော-အော်မြည်လျက်၊ ဣတော စိတော စ-လည်း၊ ဝိ-
 စရတိ-၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ သတ္တဒိဝသာနိ-၇ရက်တို့ဟုလုံး၊ ဝိစရိတွာ-၍၊ အဋ္ဌမေ-
 ၈ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-နေ့၌၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊
 အဝီစိမဟာနိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ။ အဝီစိမဟာနိရယော-ကို၊ ဒေဝဒူတ-
 သုတ္တေန-ဒေဝဒူတသုတ်ဖြင့်၊ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗော-အကျယ်ချဲ့ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤ
 ကား အဝီစိငရဲမီးပူထင်ပုံ စကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တဿ-ထိုစုန္ဒ၏၊ ယရဒ္ဒါရေန-အိမ်တံခါးဖြင့် (အိမ်တံခါး
 အနီးဖြင့်)၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားကုန်လသော်၊ တံ သဒ္ဓိ-ထိုအော်သံကို၊ သုတွာ-၍၊
 “သူကရသဒ္ဓေါ”တိ-ဝက်အော်သံဟူ၍၊ သညိနော-မှတ်ထင်ခြင်းရှိကုန်သည်၊
 ဟုတွာ-၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္တာ-ရောက်၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ နိသိန္နာ-
 ထိုင်ကုန်လျက်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား!
 စုန္ဒသူကရိကဿ-စုန္ဒဝက်သတ်သမား၏၊ ဝါ-သည်၊ ဂေဟဒ္ဒါရံ-အိမ်တံခါးကို၊
 ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ သူကရာနံ-တို့ကို၊ မာရိယမာနာနံ-သေစေအပ်ကုန်စဉ်၊ ဝါ-
 သတ်အပ်ကုန်စဉ်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သတ္တမော-(၇)ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသော-
 နေ့တည်း၊ ဂေဟေ-၌၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မင်္ဂလကိရိယာ-မင်္ဂလာကို

ပြုခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ မညေ-ဖြစ်လိမ့်မည် ထင်ပါ၏။ ဘန္တေ! ဧတ္တကေ နာမ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ သူကရေ-တို့ကို၊ မာရေန္တဿ-သေစေသောစုန္ဒ၏။ ဝါ-သတ်သောစုန္ဒ၏။ ဧကမ္ပိ-တစ်ခုမျှလည်းဖြစ်သော၊ မေတ္တစိတ္တံ ဝါ-မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ ကာရုဉံ ဝါ-သနားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝတ-စင်စစ်၊ နော-တပည့်တော်တို့သည်၊ ဧဝ-ရှုပေါ-သော၊ ကက္ခဠော-ခက်ထန်သော၊ ဖရသော-ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်သော၊ သတ္တော-သတ္တဝါကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌ မတွေ့မြင်အပ်ပါ။ ဝါ-မတွေ့ဖူးပါ။” က္ကတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သော-ထိုစုန္ဒသည်၊ က္ကမေ သတ္တဒိဝသေ-ဤဂုရုတ်တို့ပတ်လုံး၊ သူကရေ-ဝက်တို့ကို၊ န မာရေတိ-သေစေနေသည်မဟုတ်၊ ဝါ-သတ်နေသည်မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ အဿ-ထိုစုန္ဒ၏။ ဝါ-မှာ၊ ကမ္မသရိက္ခကံ-ကံနှင့်တူသော၊ ဝါ-သတ်အပ်သော ဝက်တို့၏ အပြုအမူနှင့် တူသော၊ ဝိပါကံ-အကျိုးသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ ဇီဝန္တဿေဝ-အသက်ရှင်ဆဲသာဖြစ်သော စုန္ဒအား၊ ဝါ-အသက်ရှင်စဉ်ပင်၊ အဝီစိမဟာ-နိရယသန္တာပေါ-အဝီစိငရဲကြီး၏ အပူသည်၊ ဥပဋ္ဌာသိ-ကပ်၍ တည်ပြီ၊ ဝါ-ထင်ပြီ။ သော-ထိုစုန္ဒသည်၊ တေန သန္တာပေန-ထိုအဝီစိငရဲအပူကြောင့်၊ သတ္တဒိဝသာနိ-ဂုရုတ်တို့ပတ်လုံး၊ သူကရေဝံ-ကို၊ ရဝန္တော-လျက်၊ အန္တော-နိဝေသနေ-နေအိမ်အတွင်း၌၊ ဝိစရိတ္တာ-၍၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ကာလံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ အဝီစိမိ-အဝီစိငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ။” က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ က္ကမ လောကေ-ဤပစ္စုပ္ပန်လောက၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သောစိတ္တာ-ဝမ်းနည်းရ၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဂန္တာ-၍၊ သောစနဋ္ဌာနေယေဝ-ဝမ်းနည်းရရာအရပ်၌သာလျှင်၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ရပြီ။” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အာမ-အိမ်း၊ ပမတ္တာ နာမ-မေ့လျော့သူတို့ မည်သည်၊ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်တို့သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ-ရှင်ရဟန်းတို့သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တု-ကုန်၊) ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန် ၂ တန်သောဘဝ၌၊ သောစန္တိ ယေဝ-ဝမ်းနည်းရကုန်သည်သာ၊” က္ကတိ-သို့ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ “က္ကမ သောစတိ ၊ ပေ ၊ ကမ္မကိလိဋ္ဌမတ္တနော”တိ-ဟူသော၊ က္ကမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

ဣဓ သောစတိ ပေစ္စ သောစတိ၊ ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ သောစတိ၊
သော သောစတိ သော ဝိဟညတိ၊ ဒိသွာ ကမ္မကိလိဋ္ဌ မတ္တနော။

ပါပကာရီ-မကောင်းမှုကို ပြုသူသည်။ ဣဓ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၊ သောစတိ-၏။ ပေစ္စ-တမလွန်ဘဝ၌၊ သောစတိ-၏။ ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၂တန် သော ဘဝ၌၊ သောစတိ-၏။ အတ္တနော-မိမိ၏။ ကမ္မကိလိဋ္ဌ-ညစ်ပေသော အကုသိုလ်ကံကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ သော-ထိုမကောင်းမှု ကို ပြုပြီးသူသည်။ သောစတိ-၏။ သော-ထိုမကောင်းမှုကို ပြုပြီးသူသည်။ ဝိဟညတိ-ပင်ပန်းရ၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ပါပကာရီတိ-ကား၊ နာနပ္ပကာရဿ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ပါပကမ္မဿ-မကောင်းမှုကံကို၊ (မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို အပါယ် လေးရွာသို့ ကျရောက်စေတတ်သောကံကို)၊ ကာရကော-ပြုတတ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ “မေ-ငါသည်၊ ကလျာဏံ-ကောင်းမှုကို၊ အကတံ ဝတ-မပြုအပ်မိလေစွတကား၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ ကတံ ဝတ-ပြုအပ်မိလေစွ တကား၊” ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ဧကံသေနေဝ-တစ်ခုသော အဖို့အားဖြင့်သာ လျှင်၊ ဝါ-စင်စစ်ဧကန်အားဖြင့်သာလျှင်၊ မရဏသမယေ-သေခါနီးအခါ၌၊ ဣဓ-ဤဘဝ၌၊ သောစတိ-ဝမ်းနည်းရ၏။ ဣဒံ-ဤဝမ်းနည်းခြင်းသည်၊ အဿ-ထို မကောင်းမှုကို ပြုခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ကမ္မသောစနံ-ကံကြောင့် ဝမ်းနည်းရခြင်း တည်း၊ ဝါ-ကံကို စွဲ၍ ဝမ်းနည်းရခြင်းတည်း၊ ဝိပါကံ-အကျိုးကို၊ အနုဘဝန္တော ပန-ခံစားရသော်ကား၊ ပေစ္စ-တမလွန်ဘဝ၌၊ သောစတိ-ဝမ်းနည်းရ၏။ ဣဒံ-ဤဝမ်းနည်းရခြင်းသည်၊ အဿ-ထိုမကောင်းမှုပြုခဲ့သူ၏၊ ဝိပါကသောစနံ-အကျိုးကြောင့် ဝမ်းနည်းရခြင်းတည်း၊ (အကျိုးကိုစွဲ၍ ဝမ်းနည်းရခြင်းတည်း)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သော-ထိုမကောင်းမှုကို ပြုခဲ့သူ သည်၊ ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၂တန်သောဘဝ၌၊ သောစတိယေဝ-ဝမ်း နည်းရသည်သာ၊ ဝါ-ဧကန်မုချ ဝမ်းနည်းရ၏။ တေနေဝ ကာရဏေန-ထို အကြောင်းကြောင့်ပင်၊ ဇီဝမာနောယေဝ-အသက်ရှင်ဆဲသာလျှင်ဖြစ်သော၊ သော စုန္ဒသူကရိကောပိ-ထိုစုန္ဒဝက်သတ်သမားသည်လည်း၊ သောစတိ-ဝမ်း

နည်းရ၏။ ဒိသ္မာ ကမ္မကိလိဋ္ဌန္တိ-ကား၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ ကိလိဋ္ဌကမ္မံ-ညစ်ပေသော အကုသိုလ်ကံကို၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ နာနပ္ပကာရကံ-အထူးထူးသော အပြားရှိအောင်၊ ဝိလပန္နော-အော်မြည်တမ်းလျက်၊ ဝိဟညတိ-ပင်ပန်းရ၏။ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သောပန္နာဒယော-သောတာပန်အစရှိသည်တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ မဟာဇနဿ ဓမ္မဒေသနာ သာတ္ထိကာ ဇာတာ။ ဣတိ-ဤတွင် စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထု အပြီးတည်း။

စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီး၏။

၁၁-ဓမ္မိကဥပါသကဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဣဓ မောဒတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ ဓမ္မိကဥပါသကံ-ဓမ္မိကဥပါသကာကို၊ (တရားရှိသော ဥပါသကာကို)၊ အာရဗ္ဗကထေသိ။

ကိရ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မိကဥပါသကာ နာမ-ဓမ္မိကဥပါသကာတို့မည်သည်၊ (တရားရှိသော ဥပါသကာတို့ မည်သည်)၊ အဟေသုံ-ရှိကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာတို့တွင်၊ ဧကေကဿ-တစ်ယောက်တစ်ယောက်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပဉ္စ ပဉ္စ ဥပါသက-သတာနိ-ငါးရာငါးရာကုန်သော ဥပါသကာတို့သည်၊ ဝါ-ဟူကုန်သော၊ ပရိဝါရာ-အခြွေအရံတို့သည်၊ (အဟေသုံ)။ တေသံ-ထိုအလုံးစုံသော ဥပါသကာ

သောစတိ။ ။ သောစတိ၌ သုစဓာတ်သည် သောကအနက်ကို ဟော၏။ ထိုသောကကို “စိုးရိမ်ခြင်း”ဟု ရှေးက အနက်ပေးရိုး ရှိ၏။ စိုးရိမ်ဟူသည် မိမိအတွက်ဖြစ်စေ၊ မိမိနှင့်စပ်သူအတွက်ဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်မည့်ဘေးကို (ဖြစ်စရာဘေးကို) ကြံစည်တွေးတော၍ဖြစ်သော သဘောတည်း။ ဤသောကကား ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုကို တွေး၍ “ပြုခဲ့တာ မှားပေါ့”ဟု ဝမ်းနည်းခြင်းတည်း။ ကောင်းမှုကို မပြုခဲ့လျှင်လည်း “မပြုမိခဲ့တာ မှားတာပဲ”ဟု တွေး၍ ဝမ်းနည်းတတ်သည်။ ထိုကြောင့် “စိုးရိမ်”ဟု မပေးဘဲ “ဝမ်းနည်း”ဟု အနက်ပေးသည်။(၄၂၂)

တို့တွင်၊ ယော-အကြင်ဓမ္မကဥပါသကာသည်၊ ဇေဋ္ဌကော-အကြီးဆုံးသည်၊
(ဟောတိ)၊ တဿ-ထိုအကြီးဆုံးဥပါသကာ၏၊ သတ္တ-၇ယောက်ကုန်သော၊
ပုတ္တာ-သားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ မိတရော-သမီးတို့သည်
လည်းကောင်း၊ (အဟေသုံ)၊ တေသု-ထိုသား၊ သမီးတို့တွင်၊ ဧကေကဿ-
တစ်ယောက် တစ်ယောက်၏၊ ဝါ-မှ၊ ဧကေကာ-တစ်မျိုး တစ်မျိုးသော၊
သလာကယာဂု-စာရေးတံမဲချ၍ လှူထိုက်သော ယာဂုသည်လည်းကောင်း၊
သလာကဘတ္တံ-စာရေးတံမဲချ၍ လှူထိုက်သော ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊
[“သလာကံ ပါတေတွာ ဒါတဗ္ဗံ ဘတ္တံ သလာကဘတ္တံ(ဝိလံဋီ-၃၆)”အတိုင်း ပေးသည်၊
အခြားနည်းများကို ကာဠယက္ခိနီဝတ္ထု၌ ရေးခဲ့ပြီ။] **ပက္ခိကဘတ္တံ**-လဆန်းပက္ခ၊
လဆုတ်ပက္ခတို့၌ လှူထိုက်သော ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ **နိမန္တနဘတ္တံ**-
ပင့်ဖိတ်၍ လှူအပ်သော ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ **ဥပေါသထိကဘတ္တံ**-
ဥပုသ်နေ့၌ လှူအပ်သော ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ **အာဂန္တုကဘတ္တံ**-အာဂန္တု
တို့ဖို့ ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အာဂန္တုတို့အား ပေးလှူထိုက်သော ဆွမ်း
သည်လည်းကောင်း၊ **သံဃဘတ္တံ**-သံဃာဖို့ ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သံဃာ

ပက္ခိကဘတ္တံစသည်။ ။ ပက္ခေသု+ဒါတဗ္ဗံ ပက္ခိကံ၊ ပက္ခိကဉ္စ+တံ+ဘတ္တဉ္စာတိ
ပက္ခိကဘတ္တံ(အံဋီ-၁, ၂၀၀၊ စူဘာ-၃၅၈)။ နိမန္တေတွာ+ဒါတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ နိမန္တနဘတ္တံ
(ဝိလံဋီ-၁, ၃၆)၊ နိမန္တေတွာ+လဒ္ဓဘိက္ခုနံ ကာတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ နိမန္တနဘတ္တံ(ပါစိယော-
၅၀၁)၊ နိမန္တိတေ အနေနာတိ နိမန္တနံ၊ နိမန္တနဉ္စ+တံ+ဘတ္တဉ္စာတိ နိမန္တနဘတ္တံ-ရဟန်း
တို့ကို ပင့်ဖိတ်ကြောင်းဆွမ်း(စူဘာ-၃၅၈)။ ဥပေါသထေ+ဒါတဗ္ဗံ (ကာတဗ္ဗံ) ဥပေါ-
သထိကံ၊ ဥပေါသထိကဉ္စ+တံ+ဘတ္တဉ္စာတိ ဥပေါသထိကဘတ္တံ။

အာဂန္တုကဘတ္တံ။ ။ အာဂန္တုကာနံ+ဒိန္နံ+ဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ(ဝိ. ၄-၄-
၁၀၄)၊ အာဂန္တုကာနံ+ဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ-အာဂန္တုတို့ဖို့ဆွမ်း၊ (စတုတ္ထိတပျုရိသံ)၊
အာဂန္တုကာနံ+အတ္တာယ+ဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ-အာဂန္တုတို့၏ အကျိုးငှာ ဆွမ်း
(ဆဋ္ဌိတပျုရိသံ)-နီတိသုတ္တ-၁၉၆-၇။

သံဃဘတ္တံ။ ။ သံဃဿ+ဘတ္တံ သံဃဘတ္တံ(ဝိ. ၄-၄-၈၈)၊ သံဃဿ+အာ-
ဘဋံ+ဘတ္တံ သံဃဘတ္တံ-သံဃာဖို့ ဆောင်ယူအပ်သောဆွမ်း၊ သံဃတ္တာယ+ပဋိယတ္တံ+
ဘတ္တံ သံဃဘတ္တံ-သံဃာ၏ အကျိုးငှာ စီမံအပ်သောဆွမ်း(နိဒီ-၂၂၆)၊ အာဂန္တုက-

ကုန် လှူအပ်သော ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝဿာဝါသိကံ-မိုးလပတ်လုံး နေခြင်းရှိသော ရဟန်းတို့အား လှူထိုက်သော ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဝါဆိုရဟန်းတို့အား လှူဖွယ်ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-ရှိပြီ။ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေပိ-ထိုသား၊ သမီးတို့သည်လည်း၊ **အနုဇာတပုတ္တာ** နာမ-မိဘတို့အား လျော်သော သား၊သမီးတို့ မည်သည်၊ ဝါ-မိဘတို့နှင့် ဂုဏ်ရည်တူသော သား၊ သမီးတို့ မည်သည်၊ အဟောသုံး-ဖြစ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ စုဒ္ဒသန္ဓိ-၁၄ယောက်ကုန်သော၊ ပုတ္တာနံ-သား၊ သမီးတို့ လည်းကောင်း၊ ဘရိယာယ-မယားလည်းကောင်း၊ ဥပါသကဿ-ဓမ္မိကဥပါသကာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သောဠသန္ဓိ ဇနာနံ-၁၆ယောက်သော လူတို့၏၊) သောဠသ-၁၆မျိုးကုန်သော၊ သလာကယာဂုအာဒိနိ-စာရေးတံ မဲချ၍ လှူထိုက်သော ယာဂုအစရှိသည်တို့သည်၊ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သပုတ္တဒါရော-သား၊ သမီး၊ မယားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ သော-ဘတ္တံ ကဲ့သို့လည်း ဆိုနိုင်၏။

ဝဿာဝါသိကံ။ ။ ဝဿံ+အာဝါသော ယဿာတိ ဝဿာဝါသော-ဝါလပတ်လုံး နေခြင်းရှိသောရဟန်း၊ ဝဿဝါသဿ+ဒါတဗ္ဗံ (ဒိန္နံ) ဝဿာဝါသိကံ (မဟာဘာ-၂၊ ၁၈၊၂၆၈)။ ဝဿံ အာဝသတိ သီလေနာတိ ဝဿာဝါသိ၊ ဝဿာဝါသိနော+ဒိန္နံ ဝဿာဝါသိကံ-ဝါလပတ်လုံးနေလေ့ရှိသောရဟန်းအား လှူအပ်သောပစ္စည်း (မအူပါရာ-၃၊ ၄၆၇)။ ဝဿာဝါသိကအရ သင်္ကန်းနှင့် ဆွမ်း၂မျိုးကို ယူလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ဘတ္တစသော ပုဒ်မပါဘဲ သာမန်ဆိုထားသောကြောင့် လှူဖွယ်ပစ္စည်း မှန်သမျှကို ယူပေးသည်။

အနုဇာတပုတ္တာ။ ။ (၁) အတိဇာတသားသမီး (၂) အနုဇာတသားသမီး (၃) အဝဇာတသားသမီးဟု သားသမီး၃မျိုး ရှိ၏။ မိဘတို့ထက် ဂုဏ်ရည်မြင့်သော သားသမီးသည် အတိဇာတသားသမီး မည်၏။ မိဘတို့နှင့် ဂုဏ်ရည်တူသော သားသမီးသည် အနုဇာတသားသမီး မည်၏။ မိဘတို့အောက် ဂုဏ်ရည်နိမ့်သော သားသမီးသည် အဝဇာတသားသမီး မည်၏။ ဓမ္မိကဥပါသကာ၏ သားသမီးများကား အနုဇာတသားသမီးများတည်း။ [အနုဇာတောတိ မာတာပိတူနံ အနုရူပေါ ဟုတွာ ဇာတော၊ တေဟိ သမာနဂုဏောတိ အတ္ထော၊-ဣတိ-၂၃၈၊ ဣတိ. ၄-၂၁၁။]

ထိုဓမ္မိကဥပါသကာသည်၊ သီလဝါ-သီလရှိသည်၊ ကလျာဏဓမ္မော-ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်တရားရှိသည်၊ **ဒါနသံဝိဘာဂရတော**-ပေးလှူခြင်း၊ ခွဲခြမ်းဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်၊ ဝါ-ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းမှ ခွဲခြမ်းဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ အထ-ထိုမှ၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ အဿ-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာကြီး၏၊ ဝါ-မှ၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ **အာယုသင်္ခါရော**-အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ပြုစီမံတတ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေဟူသော အသက်သည်၊ ဝါ-ကံသည် ပြုစီရင်အပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေဟု ဆိုအပ်သော အသက်သည်၊ ပရိဟာယိ-ယုတ်လျော့ပြီ။ သော-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာသည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သောတုကာမော-နာခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ “မေတပည့်တော်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အဋ္ဌ-စပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ ဝါ-ရဟန်းတို့ကို သော်လည်းကောင်း၊ သောဠသ-၁၆ခြောက်ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ ဝါ-တို့ကို သော်လည်းကောင်း၊ ပေသေထ-စေလွှတ်တော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-သို့ပြော၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်တော်မူပြီ။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဂန္တာ-၍၊ တဿ-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာ၏၊ မဇ္ဇံ-ညောင်စောင်းကို၊ (ခုတင်ကို)၊ ပရိဝါရေတွာ-ဝိုင်းရံ၍၊ ပညတ္တေသု-ခင်းထားအပ်ကုန်သော၊ အာသနေသု-တို့၌ နိသိန္နာ-ထိုင်ကုန်ပြီ။ “ဘန္တေ-တို့၊ မေ-၏၊ အယျာနံ-အရှင်တို့ကို၊ ဒဿနံ-ဖူးမြင်ရခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒုလ္လဘံ-ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်သည်၊ ဝါ-ရနိုင်ခဲသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ (အဟံ-သည်၊) ဒုဗ္ဗလော-အားမရှိသည်၊ အမှီ-ဖြစ်၏၊ မေတပည့်တော်ဖို့၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ သုတ္တံ-သုတ်တော်ကို၊ သဇ္ဈာယထ-သရဇ္ဈာယ်ပေးတော်မူပါကုန်၊

ဒါနသံဝိဘာဂရတော။ ။ ဒါနသံဝိဘာဂရတောတိ ဒါနေ စ သံဝိဘာဂေ စ ရတော(သံ. ဋ္ဌ-၁, ၃၁၇)။ **ဒါနသံဝိဘာဂရတောတိ** ဧတေန အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကိပ္ပိလဘိက္ခာ တတောပိ သံဝိဘာဂေ ရတော(နေတ္ထိံ. ဋ္ဌ-၂၃၀)။

အာယုသင်္ခါရော။ ။ သဟဇာတဓမ္မေ သင်္ခါရောတီတိ သင်္ခါရော၊ အာယုဧဝ+သင်္ခါရော အာယုသင်္ခါရော(မဋ္ဌိ-၂, ၂၇၃)၊ (တစ်နည်း) သင်္ခါရိယတေတိ သင်္ခါရော၊ အာယု စ+တံ+သင်္ခါရော စာတိ အာယုသင်္ခါရော(နိဘာ-၂, ၃၇)။

ဝါ-ရွတ်ဖတ်ပေးတော်မူပါကုန်” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “ဥပါသက-ဥပါသကာ! ကတရံ သုတ္တံ-အဘယ်သုတ်တော်ကို သောတုကာမော-နာခြင်းငှာ အလိုရှိသနည်း?” ကူတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ။ “သဗ္ဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အဝိဇ္ဇဟိတံ-စွန့်တော်မမူအပ်သော၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တံ-သတိပဋ္ဌာနသုတ်တော်ကို၊ (သောတုကာမော-နာခြင်းငှာ အလိုရှိပါ၏)။” ကူတိ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဧကာယနော ၊ ပေ ၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ-“ဧကာယနော ၊ပေ၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ” အစရှိသော၊ သုတ္တန္တံ-သုတ္တန်ကို၊ ပဌပေသံ-အပြားအားဖြင့် ဉာဏ်၌ တည်စေ၊ ဖြစ်စေကုန်ပြီ။ ဝါ-ရွတ်ဆိုကုန်ပြီ။

[ဘိက္ခဝေ-တို့! သတ္တာနံ-တို့၏၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ-စင်ကြယ်ခြင်းငှာ၊ အယံ မဂ္ဂေါ-နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါး၊ မြတ်တရားသည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်လိုလား၊ ပုဂ္ဂိုလ်များတို့၊ ရှာမှီးထိုက်သော ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါး၊ မြတ်တရားသည်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ-ရာဂဒေါသ၊ မောဟမြူမှေး၊ အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်ခြင်းငှာ၊ ဧကာယနော-မမှားမစောင်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော လမ်းတည်း။ အနက်ပေးပုံအမျိုးမျိုးကို ဒီ. ဋ-၂၊ ၃၃၅၊ သုတ်မဟာဘာ-၃၊ ၅၂၇စသည်ရှိ။]

တသ္မိံ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊ ဆဟိ-ခြောက်ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေဟိ-နတ်ပြည်တို့မှ၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမက္ခိတာ-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်အပ်ကုန်သော၊ သဟဿသိန္နဝယုတ္တာ-သိန္နောမြင်းတစ်ထောင် ကပ်ယှဉ်အပ်ကုန်သော၊ ဒိယမုယောဇနသတိကာ-အခွဲအားဖြင့် ယူဇနာ ၂ ရာရှိကုန်သော၊ ဝါ-ယူဇနာ တစ်ရာငါးဆယ်ရှိကုန်သော၊ ဆ-၆စင်းကုန်သော၊ ရထား-ရထားတို့သည်၊ အာဂမိသု-ဆိုက်ရောက်လာကုန်ပြီ၊ တေသု-ထိုရထားတို့၌ ဌိတာ-တည်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ “အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ဒေဝလောကံ-နတ်ပြည်သို့၊ နေဿာမ-ဆောင်ကုန်အံ့၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေဝလောကံ-သို့၊ နေဿာမ-ကုန်အံ့၊ အမ္ဘော-အို...အမောင်ယောက်ျား! (အို... သူတော်ကောင်း!) မတ္တိကဘာဇနံ-မြေခွက်ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ သုဝဏ္ဏဘာဇနံ-ရွှေခွက်ကို၊ ဂဏှန္တော ဝိယ-ယူသူသည်ကဲ့သို့၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ အဘိရမိတုံ-မွေ့ လျော်ခြင်းငှာ၊ ဣမ-ဤရထား၌၊ နိဗ္ဗတ္တာဟိ-ဖြစ်ပါလော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ အဘိရမိတုံ-ငှာ၊ ဣမ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တာဟိ-လော။”

ဣတိ-သို့၊ ဝဒီသု-ပြောကုန်ပြီ။ ဥပါသကော-သည်၊ ဓမ္မဿဝနန္တရာယံ-တရား
နာခြင်း၏ အန္တရာယ်ကို၊ အနိစ္စန္တော-အလိုမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)။ “အာဂမေထ-
ဆိုင်းဝံ့ကြပါဦး၊ အာဂမေထ-ဦး၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြောပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊
“အမေ-ငါတို့ကို၊ ဝါရေတိ-တားမြစ်၏၊” ဣတိ-ဤသို့၊ သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်း
ကြောင့်၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟေသု-ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုဓမ္မကဥပါသကာ၏၊ ပုတ္တဓိတရော-သား၊ သမီးတို့
သည်၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ ပိတာ-အဖသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဓမ္မဿဝနေန-တရား
နာခြင်းဖြင့်၊ အတိတ္ထော-မတင်းတိမ်သည်၊ (အားမရသည်)၊ အဟောသိ-ပြီ၊
ဣဒါနိ ပန-၌ကား၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ပင့်ခေါ်စေပြီး၍၊ သဇ္ဈာ-
ယံ-သရဇ္ဈာယ်မှုကို၊ ကာရေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊
ဝါရေတိ-တားမြစ်၏၊ မရဏဿ-သေခြင်းမှ၊ အဘာယနကသတ္တော နာမ-
မကြောက်သော သတ္တဝါမည်သည်၊ နတ္ထိ” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဝိရဝံသု-
မြည်တမ်းငိုကြွေးကုန်ပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အနော-
ကာသော-ဆက်လက်နေရန် အခွင့်မဟုတ်၊ ဝါ-အခွင့်မသာ၊” ဣတိ-ဤသို့
တွေး၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဌာယ-၍၊ ပက္ကမိသု-ဖဲသွားကြပြီ။ ဥပါသကော-သည်၊
ထောက်-အနည်းငယ်၊ ဝီတိနာမေတွာ-ကုန်လွန်စေပြီး၍၊ ဝါ-သတိလစ်ပြီး၍၊
သတိ-သတိကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဝါ-ရလသော်၊ ပုတ္တေ-သား၊ သမီးတို့ကို၊
“ကသွာ-ကြောင့်၊ ကန္တထ-ဟစ်အော် ငိုကြွေးကြသနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ။
“တာတ-အဖေ! တုမေ-သင်တို့သည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊
ဓမ္မ-ကို၊ သုဏန္တာ-နာကုန်လျက်၊ သယမေဝ-သာလျှင်၊ ဝါရယိတ္တ-တားမြစ်ခဲ့
ကုန်ပြီ၊ အထ-တားမြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မယံ-ကျွန်တော်၊ ကျွန်မတို့သည်၊ ‘မရဏ-
ဿ-မှ၊ အဘာယနကသတ္တော နာမ-သည်၊ နတ္ထိ’ ဣတိ-ဤသို့၊ ကန္တိမှာ-
မြည်တမ်းငိုကြွေးခဲ့ကုန်ပြီ” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “အယျာ-အရှင်တို့သည်၊
ကုဟိ ပန-အဘယ်မှာနည်း?” ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “တာတ-အဖေ! ‘အနော-
ကာသော-ဆက်လက်နေရန် အခွင့်မဟုတ်၊’ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ အာသနာ-
မှ၊ ဥဌာယ-၍၊ ပက္ကန္တာ-ဖဲသွားကြပြီ” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “အဟံ-သည်၊

အယျေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ န ကထေမိ-ပြောသည်မဟုတ်၊” က္ကတိ ဝုတ္တေ၊ “အထ-ထို့သို့ဖြစ်လျှင်၊ ကေန-အဘယ်သူနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ကထေထ-ပြောဆိုပါကုန်သနည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ။ “ဆဟိ-ငြိထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝ-လောကေဟိ-တို့မှ၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ ဆ-ငြိစင်းကုန်သော၊ ရထေ-တို့ကို၊ အလင်္ကရိတ္တာ-တန်ဆာဆင်၍၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ‘အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ အဘိရမ-မွေ့လျော်ပါလော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ အဘိရမ’ က္ကတိ-သို့ သဒ္ဓိ-အသံကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏၊ တာဟိ-ထို့နတ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ကထေမိ-ပြောဆို၏၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ “တာတ-အဖေ! ရထာ-တို့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာပါနည်း? မယံ-ကျွန်တော်၊ ကျွန်မတို့သည်၊ န ပဿာမ-မမြင်ပါကုန်၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ “မယံ-ငါ့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဂန္ထိတာနိ-သိကုံးအပ်ကုန်သော၊ ပုပ္ဖိနိ-ပန်းတို့သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိကုန်သလော၊” က္ကတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “တာတ-အဖေ! အတ္ထိ-ရှိပါကုန်၏၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ။ “ကတရော ဒေဝလောကော-အဘယ်နတ်ပြည်သည်၊ ရမဏီယော-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသနည်း၊ (တစ်နည်း) ကတရော ဒေဝလောကော-ကို၊ ရမဏီယော-မွေ့လျော်ထိုက်ပါသနည်း၊” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “တာတ-အဖေ! သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ-အလုံးစုံသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓမာတာပိတူနဉ္စ-ဘုရားရှင်တို့၏ မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝသိတဋ္ဌာနံ-နေအပ်သော အရပ်ဖြစ်သော၊ တုသိတဘဝနံ-တုသိတာနတ်ဘုံသည်၊ ရမဏီယံ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းပါ၏၊ (တစ်နည်း) တုသိတဘဝနံ-ကို၊ ရမဏီယံ-ထိုက်ပါ၏၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ‘တုသိတဘဝနတော-မှ၊ အာဂတရထေ-လာသော ရထား၌၊ လဂ္ဂတု-ချိတ်စေသတည်း၊’ က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပုပ္ဖဒါမံ-ပန်းကုံးကို၊ ခိပထ-ပစ်ကြလော၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ တေ-ထိုသား၊ သမီးတို့သည်၊ ခိပိသု-ပစ်ကုန်ပြီ။ တံ-ထိုပန်းကုံးသည်၊ ရထေရေ-ရထားဥး၌၊ လဂ္ဂိတ္တာ-ချိတ်၍၊ အာကာသေ-၌၊ ဩလမ္ဗိ-တွဲလျားကျပြီ။ မဟာ-ဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ တဒေဝ-ထိုပန်းကုံးကိုသာ၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ ရထံ-ကို၊ န ပဿတိ-မမြင်ရ။ ဥပါသကော-သည်၊ “ဧတံ ပုပ္ဖဒါမံ-

ဤပန်းကုံးကို၊ ပဿထ-မြင်ကြသလော?” ဣတိ၊ ဝတ္ထာ-မေး၍၊ “အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ ပဿာမ-မြင်ပါကုန်၏။” ဣတိ ဝုတ္တေ၊ “ဧတံ-ဤပန်းကုံးသည်၊ တုသိ-တဘဝနတော-မှ၊ အာဂတရထေ-၌၊ ဩလမ္ပတိ-တွဲလျားကျနေ၏။ အဟံ-သည်၊ တုသိတဘဝနံ-သို့ ဂစ္ဆာမိ-သွားတော့မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-ထိုထိုဤဤ မကြံစည်ကြနှင့်၊ ဝါ-ဝမ်းမနည်းကြနှင့်၊ မမ-၏။ သန္တိကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတုကာမာ-ဖြစ်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ မယာ-သည်၊ ကတနိယာမေနေဝ-ပြုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပညာနိ-တို့ကို၊ ကရောထ-ပြုရစ်ကြလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထာ-၍၊ ကာလံ-ကို၊ ကတ္တာ-ပြီး၍၊ ရထေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ။

တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အဿ-ထိုနတ်သား၏၊ တိဂါဝုတပ္ပမာဏော-ဥဂါဝုတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သဠိသကဋ္ဌဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော-လှည်းအစီးခြောက်ဆယ်တိုက်ဝန်ရှိသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ အတ္တဘာဝေါ-အတ္တဘောသည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ အတ္ထရာသဟဿံ-နတ်သမီးတစ်ထောင်သည်၊ ပရိဝါရေသိ-ခြံရံပြီ၊ ပဉ္စဝိသတိယောဇနိကံ- ၂၅ ယူဇနာရှိသော၊ ကနကဝိမာနံ-ရွှေဗိမာန်သည်၊ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်သို့၊ အနုပ္ပတ္တေ-အစဉ်ရောက်ကုန်သော၊ တေပိ ဘိက္ခူ-တို့ကိုလည်း၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဥပါသကေန-သည်၊ ဓမ္မဒေသနာ-ကို၊ သုတာ-ကြားနာအပ်သလော?” ဣတိ ပုစ္ဆိ။ “ဘန္တေ! အာမ-မှန်ပါ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အန္တရာယေဝ-(ရွတ်မပြီးမီ) အတွင်း၌သာလျှင်၊ ‘အာဂမေထ-ဆိုင်းငံ့တော်မူကြပါဦး၊ ဝါ-ရပ်တော်မူကြပါဦး၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝါရေသိ-တားမြစ်ပါပြီ။ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာ၏၊ ပုတ္တဓိတရော-တို့သည်၊ ကန္တိသု-ကုန်ပြီ။ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ ‘ဣဒါနိ-၌၊ အနောကာသော-မဟုတ်၊’ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်ခဲ့ပါကုန်ပြီ။” ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ! သော-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာသည်၊ တုမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ န ကထေသိ-ပြောသည်မဟုတ်၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ဒေဝလော-ကေဟိ-တို့မှ၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ ဆ-ကုန်သော၊ ရထေ-တို့ကို၊ အလင်္ကရိတ္တာ-

တန်ဆာဆင်ပြီး၍၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ တံ ဥပါသကံ-ကို၊ ပက္ခောသိသု-
 ဖိတ်ခေါ်ကုန်ပြီ။ သော-ထိုဓမ္မိကဥပါသကာသည်၊ ဓမ္မဒေသနာယ-တရား
 ဒေသနာတော်၏၊ အန္တရာယံ-အန္တရာယ်ကို၊ အနိစ္ဆန္တော-အလိုမရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ တာဟိ-ထိုနတ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ကထေသိ-ပြောဆိုပြီ။” ကုတိ-ဤသို့
 မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! ဧဝံ-ဤသို့ပါလော၊” ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။
 “ဘိက္ခဝေ! ဧဝံ-ဤသို့တည်း၊” ကုတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။ “ဣဒါနိ-၌၊ ကုတိ-
 အဘယ်ဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပါသနည်း၊” ကုတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ကုန်ပြီ။
 “ဘိက္ခဝေ! တုသိတဘဝနေ-ဘုံ၌၊ (နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ)။” ကုတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူ
 ပြီ။ “ဘန္တေ! ဣဒါနိ-၌၊ ကုမ-ဤဘဝ၌၊ ဉာတိမဇ္ဈေ-ဆွေမျိုးတို့၏အလယ်၌၊
 မောဒမာနော-ဝမ်းမြောက်လျက်၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊
 ဂန္ဓာ-၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ မောဒနဋ္ဌာနေယေဝ-ဝမ်းမြောက်ရာ အရပ်၌သာလျှင်၊
 နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ရပြီ။” ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ! အာမ-အိမ်း၊ ဟိ-
 မှန်၏။ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့ကုန်သော၊ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်
 ကြောင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ-ရှင်ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊
 သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန် နှစ်တန်သောဘဝ၌၊ မောဒန္တိယေဝ-
 ဝမ်းမြောက်ရကုန်သည်သာ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြီး၍၊ “ဣမ မောဒတိ၊ ပေ၊
 ကမ္မဝိသုဒ္ဓိမတ္တနော”တိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

**ဣမ မောဒတိ ပေစ္စ မောဒတိ၊ ကတပုညော ဥဘယတ္ထ မောဒတိ၊
 သော မောဒတိ သော ပမောဒတိ၊ ဒိသွာ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိ မတ္တနော။**

ကတပုညော-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူသည်၊ ဝါ-ကောင်းမှုကို ပြုပြီး
 သူသည်၊ ဣမ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ ပေစ္စ-တမလွန်
 ဘဝ၌၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သော
 ဘဝ၌၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိ-ကံ၏ စင်ကြယ်
 ခြင်းကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ သော-ထိုကောင်းမှုကို ပြုပြီး
 သူသည်၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ သော-ထို ကောင်းမှုကို ပြုပြီးသူသည်၊
 ပမောဒတိ-လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ရ၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ကတပုညောတိ-ကား၊ နာနပ္ပကာရဿ-သော၊ ကုသလ-
 သ-ကုသိုလ်ကို၊ ကာရကော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ [မောဒတိ၌ စပ်၊] မေ-
 ငါသည်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ အကတံ ဝတ-မပြုအပ်မိလေစွတကား၊ မေ-
 ငါသည်၊ ကလျာဏံ-ကောင်းသောအမှုကို၊ ကတံ (ဝတ)-ပြုအပ်ပြီးပေစွတကား၊
 ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဣဓ-ဤဘဝ၌၊ ကမ္မမောဒနေန-ကံကြောင့် ဝမ်းမြောက်
 ရခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကံကို ထောက်၍ ဝမ်းမြောက်ရခြင်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ပေစ္စ-၌၊ ဝိပါကမောဒနေန-အကျိုးကြောင့် ဝမ်းမြောက်ရခြင်း
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကျိုးကို ထောက်၍ ဝမ်းမြောက်ရခြင်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊
 ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သော ဘဝ၌၊ မောဒတိ နာမ-ဝမ်းမြောက်
 ရသည် မည်၏။ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိန္တိ-ကား၊ ဓမ္မိကဥပါသကောပိ-ဓမ္မိကဥပါသကာ
 သည်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိ-ကံ၏စင်ကြယ်ခြင်းကို၊ ပုညကမ္မ-
 သမ္ပတ္တိ-ကောင်းမှုကံ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊
 ကာလံ ကိရိယတော-သေခြင်းကို ပြုရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့ဖြစ်သော၊
 ဣဓ လောကေပိ-ဤလောက၌လည်း၊ မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ ကာလံ-
 သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ ကတ္တာ-ပြုပြီး၊ (တစ်နည်း) ကာလံ ကတ္တာ-သေပြီး
 ၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ပရလောကေပိ-နောက်လောက၌လည်း၊ အတိမောဒတိယေဝ-
 အလွန် ဝမ်းမြောက်ရသည်သာ၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့်အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပန္နဒယော-တို့သည်၊
 အဟေသု-ကုန်ပြီ၊ မဟာဇနဿ ဓမ္မဒေသနာ သာတ္ထိကာ အဟောသိ၊ ဣတိ-
 ဤတွင် ဓမ္မိကဥပါသကဝတ္ထု အပြီးတည်း။

ဓမ္မိကဥပါသကဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီး၏။

၁၂-ဒေဝဇတ္တဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဣဓ တပ္ပတိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊
 ဒေဝဒတ္တံ-အရှင်ဒေဝဒတ်ကို၊ အာရပ္ပ ကထေသိ။

ဒေဝဒတ္တဿ-ဒေဝဒတ်၏။ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ ပဗ္ဗဇိတကာလတော-ရဟန်းပြု
ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ ပထဝိပ္ပဝေသနာ-မြေသို့ဝင်ရာ အခါတိုင်အောင်၊
ဝါ-မြေမျိုချိန်တိုင်အောင်၊ ဒေဝဒတ္တံ-အရှင်ဒေဝဒတ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဘာသိ-
တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဇာတကာနိ-
ဇာတ်တော်တို့ကို၊ ဝိတ္ထာရေတွာ-ချဲ့၍၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပန-
ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤဓမ္မပဒဌကထာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်၊ သင်္ခေ-
ပေါ-အကျဉ်းတည်း။ သတ္တရိ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ [ဝိဟရန္တေယေဝံ၌စပ်] **အနု-**
ပိယံ နာမ-အနုပိယာမည်သော၊ မလ္လာနံ-မလ္လာမင်းတို့၏၊ နိဂမော-နိဂုံးသည်၊
အတ္ထိ-၏၊ တံ-ထိုအနုပိယာနိဂုံးကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ အနုပိယဗ္ဗဝနေ-အနုပိ
ယာ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရန္တေယေဝ-နေတော်မူစဉ်ပင်၊ တထာဂတဿ-
၏၊ လက္ခဏပဋိဂ္ဂဟဏဒီဝသေယေဝ-(ဗြာဟ္မဏတို့ ဖတ်ကြားအပ်သော)
လက္ခဏာတို့ကို ခံယူရာနေ့၌ပင်၊ ဝါ-လက္ခဏာဖတ်ကြားရာနေ့၌ပင်၊ အသီတိ-
သဟဿေဟိ-ရှစ်သောင်းကုန်သော၊ ဉာတိကုလေဟိ-ဆွေတော်မျိုးတော်တို့
သည်၊ “ရာဇာ ဝါ-မင်းသည်သော်လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဝါ-ဘုရား
သည်သော်လည်း၊ (ဟောတု-စေ) ခတ္တိယပရိဝါရောဝ-မင်းမျိုးအခြံအရံရှိ
သည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိစရိဿတိ-လှည့်လည်ရလိမ့်မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ယုံ
ကြည်၍၊ အသီတိသဟဿပုတ္တာ-ရှစ်သောင်းသော ဆွေတော်မျိုးတော်
မင်းသားတို့ကို၊ ပဋိညာတာ-(အခြွေအရံဖြစ်စေပါမည်ဟု) ဝန်ခံအပ်ကုန်ပြီ။
တေသု-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇိတေသု-
ရှင်၊ ရဟန်းပြုကုန်လသော်၊ ဘဒ္ဒိယံ နာမ-ဘဒ္ဒိယမည်သော၊ ရာဇာနံ-မင်းလည်း
ကောင်း၊ အနုရုဒ္ဓံ-အနုရုဒ္ဓါမင်းသားလည်းကောင်း၊ အာနန္ဒံ-အာနန္ဒာမင်းသား
လည်းကောင်း၊ ဘဂုံ-ဘဂုမင်းသားလည်းကောင်း၊ ကိမိလံ-ကိမိလမင်းသား
လည်းကောင်း၊ ဒေဝဒတ္တံ-ဒေဝဒတ်မင်းသားလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ-

အနုပိယံ။ ။ “အနုပိယာ”ဟု ဆိုလိုလျက် အာကို ရသပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။
[“အနုပိယာ နာမာ”တိ ဝတ္ထုဗေ အာကာရဿ ရသတ္ထံ အနုနာသိကဿ စ အာဂမံ
ကတွာ “အနုပိယံ နာမာ”တိ ဝုတ္တံ-သာရတ္ထ-၄၁၀။]

၆ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ သကျေ-ဤသာကီဝင်မင်းသားတို့ကို၊ အပဗ္ဗဇန္တေ-ရှင်၊ ရဟန်းမပြုသည်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “မယံ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပုတ္တေ-သားတို့ကို၊ ပဗ္ဗာဇမ-ရှင်၊ ရဟန်းပြုစေကုန်၏၊ ဆ-ကုန်သော၊ ဣမေ သကျေ-တို့သည်၊ န ဉတကာ မညေ-ဆွေမျိုးများ မဟုတ်ကြဟု ထင်၏၊ (ဆွေမျိုးတွေ မဟုတ်ကြသလိုဘဲ)၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ န ပဗ္ဗဇန္တိ-ရှင်၊ ရဟန်း မပြုကုန်သနည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ကထံ-စကားကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ဖြစ်စေကုန်ပြီ။ အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ မဟာနာမော-မဟာနာမ်မည်သော၊ သကျေ-သာကီဝင်မင်းသားသည်၊ အနုရုဒ္ဓိံ-အနုရုဒ္ဓါမင်းသားသို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ၊ “တာတ-ညီတော်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ကုလာ-အမျိုးမှ၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်၊ ရဟန်း ပြုသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တံ ဝါ-သင်သည်သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇ-ရှင်၊ ရဟန်းပြုပါလော၊ အဟံ ဝါ-ငါသည်သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရှင်၊ ရဟန်းပြုအံ့၊” ဣတိ သို့၊ အာဟ-ပြီ။ ပန-ဆက်ဉာဏ်အံ့၊ သော-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ သုခုမာလော-သိမ်မွေ့ နှုနယ်သည်၊ သမ္ပန္နဘောဂေါ-ပြည့်စုံသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ “နတ္ထိ”တိ ဝစနမိမ္မိ-မရှိဟူသော စကားကိုလည်း၊ တေန-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ န သုတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ မကြားအပ်၊ ဝါ-မကြားအပ်ဖူး။ ဟိ-ချဲ့ဉာဏ်အံ့၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဆသု-၆ပါးကုန်သော၊ တေသု ခတ္ထိယေသု-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ ဂုဠကီဠ-ဂုံညင်းကစားခြင်းကို၊ ဝါ-ဂေါလီလုံးကစားခြင်းကို၊ ကီဠန္တေသု-ကစားကုန်လသော်၊ အနုရုဒ္ဓေါ-အနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ ပူဝေန-မုန့်ဖြင့်၊ ပရာဇိတော-ရှုံးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပူဝတ္ထာယ-မုန့်အကျိုးငှာ၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ အထ-၌၊

ဂုဠကီဠာ ။ ။ ဂုဠကီဠာတိ ဂုဠဗလကီဠာ-ဂုံညင်းသီးဖြင့် ကစားခြင်း၊ ယေန ကေနစိ ဝါ ကတဂုလကီဠာ-မည်သည့်ဝတ္ထုဖြင့်မဆို အလုံးပြုထားအပ်သောအလုံး၊ ဂေါလီ၊ ကျောက်ခိုးကစားခြင်း၊-သီဇီသစ်-၁၊ ၃၆၁။

ပူဝေန။ ။ ပဝီယတိ မရိစဇိရကာဒိဟိ ပဝိတ္တံ ကရိယတိတိ ပူပေါ၊ [ပူ ပဝ-နေ+ပက်၊-မောဂ်-၇၊ ၁၁၇။] ပူရေတိတိ ပူပေါ၊ [ပူရ+ပ၊-ဓာန်ဇီ-၄၆၃၊] ဤအဆိုများကို ထောက်၍ “ပူပေန”သာ ပါဌ်မှန်ဟု ဆရာမြတ်တို့ ယူတော်မူ၏(ပါတိဘာ-၂၇၃)၊ P-T-S ၌ ပူပအပြင် ပူဝကိုလည်း ပြ၍ ပူပမှ ပ-ကို ဝ-ပြု၍ “ပူဝ” ဖြစ်ကြောင်းကို ဆို၏။

အဿ-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသား၏၊ မာတာ-မယ်တော်သည်၊ ပူဝေ-တို့ကို၊ သဇ္ဇေ-
တွာ-စီရင်၍၊ ပဟိဏိ-ပို့ပြီ။ တေ-ထို မင်းသားတို့သည်၊ ခါဒိတွာ-ခဲစား ပြီး၍၊
ပုန-တစ်ဖန်၊ ကိဋ္ဌိသု-ကစားကုန်ပြီ။ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်၊ တဿေဝ-
ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသား၏သာ၊ ပရာဇယော-ရှုံးခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။ အဿ-
ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ ဝါ-၏။ [ရှေ့နည်း ပဟိတေ၌စပ်၊ နောက်နည်း မာတာ၌
စပ်။] မာတာ-သည်၊ အဿ-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ ပဟိတေ ပဟိတေ-
စေလွှတ်အပ်သူ စေလွှတ်အပ်သူတို့ကို၊ ဝါ-စေလွှတ်အပ်တိုင်း စေလွှတ်အပ်
တိုင်း၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ ပူဝေ-တို့ကို၊ ပဟိဏိတွာ-ပို့စေ၍၊ စတုတ္ထဝါရေ ပန-
၄ခါမြောက်အကြိမ်၌ကား၊ “ပူဝါ-တို့သည်၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော
၍၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ။ သော-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ “နတ္ထိ”တိ ဝစနဿ-
မရှိဟူသော စကား၏၊ ဝါ-ကို၊ အသုတပုဗ္ဗတ္တာ-ရှေး၌ မကြားအပ်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၊ ဝါ-မကြားအပ်ဖူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဧသာပိ-ဤနတ္ထိဟူသည်
လည်း၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ ပူဝဝိကတိ-မုန့်အထူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊”
ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ “မေ-ကျွန်တော့်ဖို့၊ နတ္ထိ-
ပူဝံ-နတ္ထိမုန့်ကို၊ (မရှိမုန့်ကို)၊ အာဟရထ-ယူဆောင်ခဲ့ကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့
ပြော၍၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ။ အဿ-ထိုအနုရုဒ္ဓါ မင်းသား၏၊ မာတာ ပန-
သည်ကား၊ “အယျေ-သခင်မ၊ နတ္ထိပူဝံ-ကို၊ ဒေထ ကိရ-ပေးလိုက်ပါကုန်တဲ့၊”
ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “မမ-၏၊ ပုတ္တေန-သည်၊ ‘နတ္ထိ’တိ-နတ္ထိဟူသော၊(မရှိ
ဟူသော)၊ ပဒံ-ပုဒ်ကို၊ န သုတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ မကြားအပ်၊ ဝါ-မကြားအပ်ဖူးခဲ့၊ ဣမိ-
နာ ပန ဥပါယေန-ဤနည်းလမ်းဖြင့်၊ [ပနအနက် မဲ၊] နံ-ထိုအနုရုဒ္ဓါကို၊ ဧတ-

နတ္ထိပူဝံ။ ။ နတ္ထိသည် အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း “အညာသိကောဏ္ဍညော၊
မက္ခလိဂေါသာလော”တို့ကဲ့သို့ နာမည်ကို ဆိုလိုသောကြောင့် နာမ်ပုဒ် ဖြစ်ရသည်၊
ထို့ကြောင့် ပူဝံနှင့် သမာသ်စပ်နိုင်သည်၊ “နတ္ထိ စ+တံ+ပူဝဇ္ဇာတိ (ပူဝေါ စာတိ)
နတ္ထိပူဝံ (နတ္ထိပူဝေါ)”ဟူပြု၊ (တစ်နည်း) “နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော”သုတ်၌
“နာမာနံ”ဟူသော ဗဟုဝုစသဒ္ဒါပိုဖြင့်သော်လည်းကောင်း “သမာသော”ဟူသော
ယောဂဝိဘာဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း နတ္ထိဟူသော အာချာတ်ပုဒ်နှင့် သမာသ်စပ်
ထားသည်၊ (တစ်နည်း) နတ္ထိကို နိပါတ်ပုဒ်ယူ၍ ပူဝံနှင့် သမာသ်စပ်ထားသည်။(ဓမ္မဋီ)

မတ္တိ-ဤနတ္တိဟူသောပုဒ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဇာနာပေဿာမိ-သိစေအံ့။”
 ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တုစ္ဆံ-အချည်းနှီးသော၊ သုဝဏ္ဏပါတိ-ရွှေခွက်ကို၊ အညာယ-
 အခြားသော၊ သုဝဏ္ဏပါတိယာ-ရွှေခွက်ဖြင့်၊ ပဋိကုဇ္ဇိတွာ-မှောက်၍၊ ဝါ-ဖုံး
 အုပ်၍၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ။ နဂရပရိဂ္ဂဟိကာ-မြို့ကို ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းယူ
 ထားကုန်သော၊ ဝါ-မြို့ကိုစောင့်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ စိန္တေသု-
 ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အနုရုဒ္ဓသကျေန-အနုရုဒ္ဓါသာကီဝင် မင်းသားသည်၊ အန္ဓဘာရ-
 ကာလေ-အန္ဓဘာရမည်သော ကျွန်ဖြစ်ရာအခါ၌၊ အတ္တနော-၏။ ဘာဂဘတ္တံ-
 အဖို့ဖြစ်သော ထမင်းကို၊ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား၊ ဒတွာ-
 ပေးလှူ၍၊ ‘မေ-တပည့်တော်၏၊ ဝါ-မှာ၊ နတ္တိတိ-မရှိဟူသော၊ ဝစနဿ-စကား
 ကို၊ သဝနံ-ကြားရခြင်းသည်၊ မာ ဟောတု-မဖြစ်ရပါစေသတည်း၊ ဘောဇနပ္ပတ္တိ-
 ဌာနဇာနနံ-ဘောဇန၏ဖြစ်ပေါ်ရာဌာနကို သိရခြင်းသည်၊ မာ ဟောတု-စေ
 သတည်း၊’ ကုတိ-သို့၊ ပတ္တနာ-ဆုတောင်းမှုကို၊ ကတာ-ပြုအပ်ခဲ့ပြီ၊ အယံ-ဤ
 အနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ တုစ္ဆပါတိ-အချည်းနှီးသော ခွက်ကို၊ သစေ ပဿိဿ-
 တိ-အကယ်၍ မြင်ရအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) ဒေဝဿမာဂမံ-နတ်တို့၏ အစည်း
 အဝေးသို့၊ ပဝိသိတုံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဝင်ခွင့်ကို၊ န လဘိဿာမ-ရကြလိမ့်မည်
 မဟုတ်၊ နော-ငါတို့၏၊ သီသမ္ပိ-ဥူးခေါင်းသည်လည်း၊ သတ္တဓာ-ဂုစိတ် ဂုဖြာ၊
 ဖလေယျ-ကွဲရာ၏။” ကုတိ-ကုန်ပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ ပါတိ-ထိုရွှေခွက်ကို၊
 ဒိဗ္ဗပူဝေဟိ-နတ်၌ဖြစ်သော မုန့်တို့ ဖြင့်၊ ပုဏ္ဏံ-ပြည့်သည်ကို၊ ဝါ-ပြည့်အောင်၊
 အကံသု-ပြုကုန်ပြီ။ တဿာ-ထို ရွှေခွက်ကို၊ ဂုဠမဏ္ဍလေ-ဂုံညင်းကစားရာဝိုင်း
 ၌၊ ဝါ-ဂေါ်လီလုံးကစားဝိုင်း၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ည္ဈဂ္ဂိတမတ္တာယ-ဖွင့်အပ်
 ကာမျှဖြစ်သော်၊ ဝါ-ဖွင့်ဖွင့်ချင်း၊ ပူဝဂန္ဓော-မုန့်၏အနံ့သည်၊ သကလနဂရေ-
 အလုံးစုံသောမြို့၌၊ (တစ်မြို့လုံး၌)၊ ဆာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ ဌိတော-တည်ပြီ။
 ပူဝခဏ္ဍံ-မုန့်၏အပိုင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ဌပိတမတ္တမေဝ-တည်စေ
 အပ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ ဝါ-ထည့်လျှင် ထည့်ချင်း၊ သတ္တရသဟရဏီသဟ-
 သာနိ-အရသာကိုဆောင်ကုန်သော အကြောဂူထောင်တို့သို့၊ အနုဖရိ-အစဉ်
 လျှောက်၍ ပျံ့နှံ့ပြီ။

သော-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ စိန္တေသိ-တွေးပြီ၊ (ကိံ)၊ “အဟံ-သည်၊ မာတု-မယ်တော်၏၊ ပိယော-ချစ်အပ်သူသည်၊ န-မဟုတ်၊ (တစ်နည်း) အဟံ-ကို၊ မာတု-သည်၊ န ပိယော-မချစ်အပ်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ-အခါပတ်လုံး၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ ကုမံ နတ္ထိပူဝံ နာမ-ဤနတ္ထိမုန့်မည်သည်ကို၊ (မရှိမုန့်မည်သည်ကို)၊ န ပစိ-မကြော်ပေးခဲ့ဖူး၊ ကုတော-ဤအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ အညံ-မရှိမုန့်မှ အခြားသော၊ ပူဝံ နာမ-မုန့်မည်သည်ကို၊ န ခါဒိဿာမိ-မခဲစားတော့အံ့” ကုတိ-ပြီ။ သော-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-ဝ-၍သာ၊ မာတရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “အမ္မ-မယ်တော်! တုမှာကံ-သင်တို့သည်၊ အဟံ-ကျွန်တော့်ကို၊ ပိယော-ချစ်အပ်သလော? အပိယော-မချစ်အပ်သလော?” ကုတိ-ပြီ။ “တာတ-ချစ်သား! ဧကန္တိနော-တစ်ဖက်သော မျက်စိရှိသူသည်၊ အန္တိ-မျက်စိကို၊ (ပိယံ) ဝိယ စ-ချစ်အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဟဒယံ-နှလုံးသားကို၊ (ပိယံ) ဝိယ စ-ချစ်အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အတိ-ဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ မေ-သည်၊ ပိယော-ချစ်အပ်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ “အမ္မ-မယ်တော်! အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ-လုံး၊ မယံ-ကျွန်တော့်ဖို့၊ နတ္ထိပူဝံ-နတ္ထိမုန့်ကို၊ (မရှိမုန့်ကို) န ပစိတ္ထ-မကြော်ပေးခဲ့ကုန်သနည်း?” ကုတိ-ပြီ။ သာ-ထိုမယ်တော်သည်၊ စူဠပဌာကံ-အလုပ်အကျွေးငယ်ကို၊ ပုစ္ဆိ၊ (ကိံ)၊ “တာတ-ချစ်သား! ပါတိယံ-ရွှေခွက်၌၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော?” ကုတိ-ပြီ။ “အယျေ-သခင်မ! ပါတိ-ရွှေခွက်သည်၊ ပူဝေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏာ-ပြည့်နေပါ၏၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊ ပူဝါ နာမ-မုန့်မည်သည်တို့ကို၊ မေ-ကျွန်တော်သည်၊ န ဒိဌပုဗ္ဗာ-ရှေး၌ မမြင်အပ်ပါကုန်၊ ဝါ-မမြင်အပ်ဖူးပါကုန်၊” ကုတိ-သို့ အာရောစေသိ-ပြောပြီ။ သာ-ထိုမယ်တော်သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ “မယံ-၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ကတာဘိနိဟာရော-ပြုအပ်ပြီးသော ရှေးဆုတောင်းကောင်းမှုအထူးရှိသည်၊

ကတာဘိနိဟာရော။ ။ အဘိနိဟရတိ ဧတေနာတိ အဘိနိဟာရော-မိမိစိတ်ကို သာဝကပါရမီဉာဏ်သို့ ရှေးရှုလျက် ပြင်းထန်စွာ ဆောင်ကြောင်း ဆုတောင်းမှု(ပါ

ဘဝိဿတိ-လိမ္မိမည်။ ဒေဝတာဟိ-တို့သည်။ ပါတိ-ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ပူဝါ-တို့ကို၊ ပဟိတာ-ပို့အပ်ကုန်သည်။ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လိမ္မိမည်။” ဣတိ-ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုမယ်တော်ကို၊ ပုတ္တော-သည်။ “အမ္မ-မယ်တော်၊ ဣတော-ဤအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အဟံ-ကျွန်တော်သည်။ အညံ-အခြားသော၊ ပူဝံ နာမ-မုန့်မည်သည်ကို၊ န ခါဒိဿာမိ-မခဲစားတော့အံ့၊ နတ္ထိပူဝမေဝ-ကိုသာ၊ ပစေ-ယျာသိ-ကြော်ပေးလော။” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သာပိ-ထိုမယ်တော်သည်လည်း၊ အဿ-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားဖို့၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ “ပူဝံ-ကို၊ ခါဒိတုကာမော-ခဲစားခြင်းငှာအလိုရှိသည်။ အမှိ-ဖြစ်၏။” ဣတိ ဝုတ္တေ-သော်၊ တုစ္ဆပါတိမေဝ-အချည်းနှီးသော ခွက်ကိုသာ၊ အညာယ-အခြားသော၊ ပါတိယာ-ဖြင့်၊ ပဋိကုဋိတွာ-မှောက်၍၊ ဝါ-အုပ်၍၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ။ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ အဂါရမဇ္ဈေ-အိမ်၏ အလယ်၌၊ ဝသိ-နေပြီ၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ အဿ-ထိုအနုရုဒ္ဓါ မင်းသားဖို့၊ ဒေဝတာ-ဝ-တို့သည်သာ၊ ပူဝေ-တို့ကို၊ ပဟိဏိသု-ပို့ကုန်ပြီ။

သော-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ ဧတ္တကမ္ပိ-ဤမျှလောက်ကိုလည်း၊ အ-ဇာနန္တော-မသိလသော်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ နာမ-ရှင်၊ ရဟန်းအဖြစ်မည်သည်ကို၊ ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဇာနိဿတိ-သိလိမ္မိမည်နည်း။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ “ဧသာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ-ဤရဟန်းအဖြစ်မည်သည်။ ကာ-အဘယ်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဘာတရံ-နောင်တော်ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဩဟာရိတကေသမဿုနာ-ရိတ်ပယ်စေအပ်ပြီးသော ဆံမုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်ရှိသည်။ (ဆံမုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်ကိုရိပ်ပယ်စေပြီးသည်)။ ကာသာယနိဝတ္ထေန-ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို ဝတ်သည်။ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍)၊ ကဋ္ဌတ္ထရကေ ဝါ-သစ်သားအခင်း၌သော်လည်းကောင်း၊

ရာဘာ-၂, ၄၅၃)။ (တစ်နည်း) အဘိမုခံ ကတွာ ဘုသံ ဟရဏံ အဘိနီဟာရော-မိမိစိတ်ကို သာဝကပါရမီဉာဏ်သို့ ရှေးရှုလျက် ပြင်းထန်စွာ ဆောင်ခြင်း ဆုတောင်းမှု၊ အဘိသဒ္ဓါ အဘိမုခအနက်၊ နီသဒ္ဓါ ဘုသအနက်။(ပဋိသံ. ၄-၁, ၂၄၅) ဤကား သဒ္ဓါနက်တည်း။ တရားကိုယ်အားဖြင့် တောင့်တသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်အထူးကို ရ၏(သီဇီသစ်-၁,၂၅၃)။

ဗိဒလမဗ္ဗကေ ဝါ-ကြိမ်(ဝါး)ဖြင့် ရက်အပ်သော ညောင်စောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇိတွာ-အိပ်၍၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရန္တေန-လှည့်လည်လျက်၊ ဝိဟရိ-တဗ္ဗ- နေရာ၏။ (နေရမည်)၊ [ဩဟာရိတကေသမဿုနာ-ရိတ်ပယ်စေအပ်ပြီးသော ဆံမုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ရှိသဖြင့်၊ ဝါ-ရှိလျက်၊ ကာသာယနိဝတ္တေန-ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို ဝတ်သဖြင့်၊ ဝါ-လျက်။ . . . စရန္တေန-လှည့်လည်သဖြင့်၊ ဝါ-လျက်၊ ဝိဟရိတဗ္ဗ”ဟု လည်းပေး။] ဧသာ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သည်ကား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ နာမ-ရဟန်းအဖြစ် မည်၏။”

ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဘာတိက-နောင်တော်! အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ သုခုမာလော-သိမ်မွေ့နုနယ်၏၊ အဟံ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်” ဣတိ-သို့၊ အာဟ။ “တာတ-ညီတော်! တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကမ္မန္တံ-လုပ်ငန်းကို၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-သင်ယူ၍၊ ဃရာဝါသံ-အိမ်ဟူသော နေရာ၌၊ ဝါ-အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်၌၊ ဝသ-နေရစ်လော။ ဟိ-မှန်၏။ အမှေသု-ငါတို့၂ယောက်တို့တွင်၊ ဧကေန-တစ်ယောက်သည်၊ အ-ပဗ္ဗဇိတုံ-ရဟန်း မပြုခြင်းငှာ၊ ဝါ-သည်၊ န သက္ကာ-မတပ်ကောင်း” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုမဟာနာမ်မင်းသားကို၊ “ဧသ(ဧသော) ကမ္မန္တော နာမ-ဤလုပ်ငန်းမည်သည်၊ ကော-အဘယ်နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ။ (ကသွာ-ကြောင့်၊ ပုစ္ဆိ-မေးသနည်း?) (ယသွာ-အကြင့်ကြောင့်) ဘတ္တဋ္ဌာန-ဋ္ဌာနမှိ-ထမင်းထွက်ပေါ်ရာဌာနကိုသော်လည်း၊ အဇနန္တော-မသိသော၊ ကုလ-ပုတ္တော-အမျိုးကောင်းသားသည်၊ ကမ္မန္တံ နာမ-လုပ်ငန်းမည်သည်ကို၊ ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဇနိဿတိ-သိလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (ပုစ္ဆိ-မေးပြီ) ဟိ-ချဲ့၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ခတ္တိယာနံ-မင်းသားတို့၏၊ ကထာ-

ဗိဒလမဗ္ဗကေ။ ။ ဝိသေသေန+ဒလျတေတိ(ခွဲအပ်သောကြောင့်) ဝိဒလော၊ [ဝိ+ဒလ+က၊ ဝကို ဗပြု။-ထောမ၊ စူဘာ-၁၉၁၊] ဝိဝိဓံ ဒလတိ ဝိသရတီတိ (ရွှေ့ရှားတတ်သောကြောင့်) ဝိဒလံ၊ (တစ်နည်း) ဝိဒလတိ ဝါတေန ဝိသရတီတိ ဝိဒလံ၊ [အပိ+ဒလ+အ၊ အပိ၌ အ-ကို ချေ၊ ပ-ကို ဗပြု။] ဗိဒလေန+ဝိတံ+မဗ္ဗံ ဗိဒလမဗ္ဗံ-ကြိမ်ဖြင့် ရက်အပ်သော ညောင်စောင်း၊ ဗိဒလေဟိ ဝါ+ဝိတံ+မဗ္ဗံ ဗိဒလမဗ္ဗံ-ဝါးနီးတို့ဖြင့် ရက်အပ်သော ညောင်စောင်း(စလင်းဂံ-၃၊ ၁၀၆၊ ၁၄၈)။ [ဗိဒလမဗ္ဗကန္တိ ဝေတ္တမဗ္ဗံ၊ ဝေဠုဝိလိဝေဟိ ဝါ ဝိတံ-ဝိ၊ ၄-၄၊ ၅၉။]

စကားသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း?) “ဘတ္တံ နာမ-ထမင်းမည်သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဥဌဟတိ-ထွက်ပေါ်သနည်း၊ ဝါ-ဖြစ်ပေါ်သနည်း၊” ကုတိ-ဤသို့ဖြစ်ပြီ။ ကိမိလော-ကိမိလမင်းသားသည်၊ “ကောဌေ-စပါးကျီ၌၊ ဥဌဟတိ-ထွက်ပေါ်၏။” ကုတိ အာဟ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုကိမိလကို၊ ဘဒ္ဒိယော-ဘဒ္ဒိယမင်းသားသည်၊ “တံ-သည်၊ ဘတ္တဿ-၏၊ ဥဌာနဌာနံ-ထွက်ပေါ်ရာ ဌာနကို၊ န ဇာနာသိ-မသိ၊ ဘတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဥက္ခလိယံ-ထမင်းအိုး၌၊ ဥဌဟတိ-၏။” ကုတိ အာဟ။ အနုရုဒ္ဓေါ-အနုရုဒ္ဓါ မင်းသားသည်၊ “ဒွေဝိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တုမေ-တို့သည်၊ န ဇာနာထ-မသိကုန်၊ ဘတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ရတနမက္ခဋ္ဌာယ-ရတနာတို့ဖြင့် စီခြယ်အပ်သော အဖူးအငုံနှင့်တူသော အဖူးရှိသော၊ ဝါ-ရတနာတို့ဖြင့် စီခြယ် အပ်သော အဖူးအငုံသဏ္ဌာန်အဖူးရှိသော၊ သုဝဏ္ဏပါတိယံ-ရွှေခွက်၌၊ ဥဌဟတိ-၏။” ကုတိ အာဟ။

တေသု-ထိုမင်းသား၃ပါးတို့တွင်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ကိမိလော-သည်၊ ကောဌတော-စပါးကျီမှ၊ ဝိဟိ-စပါးတို့ကို၊ ဩတာရိယမာနေ-သက်လျှောကျ စေအပ်သည်တို့ကို၊ (ချအပ် ထုတ်ယူအပ်သည်တို့ကို)၊ ဝါ-အပ်ကုန်လသော်၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ “ဧတေ-ဤစပါးတို့သည်၊ ကောဌေယေဝ-၌သာလျှင်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊” ကုတိ-သို့၊ သညီ-မှတ်ထင်ခြင်းရှိသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတုံ။ ဘဒ္ဒိယော-သည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဥက္ခလိတော-ထမင်းအိုးမှ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဝဇိယမာနံ-(ယောက်မဖြင့် ကော်ခါဆွခါ) ပွားစေအပ်၊ ခူးအပ်သည်ကို၊ ဝါ-ခူးအပ်လသော်၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ “ဥက္ခလိယဉေဝ-၌သာ၊ ဥပ္ပန္နံ-

ရတနမက္ခဋ္ဌာယ။ ။ မင်္ဂေတိ ဝနံ မဏ္ဍေတိတိ မကုဋံ၊ မကုဋော ဝါ၊ မကုဋံ ဝိယာတိ မကုဋံ၊ မကိ+ဥလ၊ လကို ဋုပြု(ထောမ၊ သူစိ)၊ ရတနေဟိ+စိတံ+မကုဋံ ရတနမက္ခဋ္ဌံ။

ဝဇိယမာနံ။ ။ ဝဇဓာတ် ဝဇနအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဝဇဓာတ် အာကိရ အနက်ဟော ယူ၍ “ဥက္ခလိတော-မှ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ (နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ပါတိယံ-ရွှေခွက်၌) ဝဇိယမာနံ-လောင်းထည့်အပ်သည်ကို၊ ဝါ-အပ်လသော်”ဟု တစ်နည်းပေး၊ (ဓာတွတ္ထ)။

ဖြစ်ပြီ။” ဣတိ-သို့၊ သညီ-သည်၊ အဟောသိ ကိရ-တဲ့။ အနုရုဒ္ဓေန ပန-သည်
 ကား၊ ဝိဟိ-တို့ကို၊ ကောဇ္ဇေန္တ-ထောင်းနေသည်တို့ကို၊ ဝါ-ကုန်လသော်၊ နေဝ
 (ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ)-ရှေး၌ မမြင်အပ်ကုန်၊ ဝါ-မမြင်အပ်ဖူးကုန်၊ ဘတ္တိ-ကို၊ ပစ္စန္တ-ချက်
 နေသည်တို့ကို၊ ဝါ-ကုန်လသော်၊ န (ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ)-ကုန်၊ ဝဇေန္တ-ခူးနေ၊ ထည့်နေ
 သည်တို့ကို၊ ဝါ-ကုန်လသော်၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ-ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ ဝဇေတွာ-
 ခူးပြီး၍၊ ဝါ-ထည့်ပြီး၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဌပိတမေဝ-ထားအပ်သော ထမင်း
 ကိုသာ၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏။ သော-ထိုအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ ဘုဒ္ဓိတုကာမ-
 ကာလေ-စားခြင်းငှာ အလိုရှိသူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-စာခြင်းငှာ အလိုရှိရာအခါ၌၊
 “ဘတ္တိ-သည်၊ ပါတိယံ-ရွှေခွက်၌၊ ဥဌဟတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ သညံ-မှတ်ထင်
 ခြင်းကို၊ အကာသိ ကိရ-ပြုခဲ့သတဲ့။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ တယောပိ-ဥပါးလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ ဘတ္တိဌာနဌာနံ-ထမင်း၏ ထွက်ပေါ်
 ရာ အရပ်ကို၊ ဝါ-ထမင်းဖြစ်ရာအရပ်ကို၊ န ဇာနန္တိ-မသိကုန်။ တေန-ကြောင့်၊
 အယံ-ဤအနုရုဒ္ဓါမင်းသားသည်၊ “ဧသ(ဧသော) ကမ္မန္တော နာမ-ဤအမှုလုပ်
 ငန်းမည်သည်၊ ကော-အဘယ်နည်း!” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊
 “ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ခေတ္တံ-လယ်ကို၊ ကသာပေတဗ္ဗံ-ထွန်စေထိုက်၏။” ဣတိ-
 အာဒိကံ-ဤသို့အစရှိသော၊ သံဝစ္ဆရေ သံဝစ္ဆရေ-နှစ်တိုင်းနှစ်တိုင်း၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-
 ပြုထိုက်သော၊ ကိစ္စံ-ပြဿနာကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ “ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊
 ကမ္မန္တာနံ-အမှုလုပ်ငန်းတို့၏၊ အန္တော-အဆုံးသည်၊ ပညာယိဿတိ-ထင်ရှား
 လိမ့်မည်နည်း၊ ကဒါ-၌၊ မယံ-ကျွန်တော်တို့သည်၊ အပ္ပေါဿုက္ကာ-အားထုတ်
 သူ၏အဖြစ် မရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ကြောင့်ကြမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘောဂေ-
 စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို၊ ဘုဒ္ဓိဿာမ-သုံးဆောင်ရကုန်လိမ့်မည်နည်း။” ဣတိ-သို့၊
 ဝတွာ-ပြောပြီး၍၊ ကမ္မန္တာနံ-တို့၏၊ အပရိယန္တတယ-အဆုံးမရှိကုန်သည်၏

အပ္ပေါဿုက္ကာ။ ။ ဥဌာနံ သုဌ၊ ကာယတီတိ ဥဿုကော၊ [ဥ+သု+ကာ+အ၊-
 ဓာန်ဋီ-၇၂၇] ဥဿဝတီတိ(အားထုတ်တတ်သောကြောင့်) ဥဿုကော၊ [ဥ+သု+ကွိ၊
 သူ၌ ရသပြု၊ သွတ္တံ၌ ကသက်၊-ထောမ၊ ဝိပိဓာန်။] ဥဿုကဿ+ဘာဝေါ ဥဿုက္ကံ-
 အားထုတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အားထုတ်ခြင်းလို့လ၊ နတ္ထိ+ဥဿုက္ကံ ယေသန္တိ
 အပ္ပေါဿုက္ကာ၊ အပ္ပဟရိတေကဲ့သို့ အပ္ပသဒ္ဓါ အဘာဝအနက်(မဟာဘာ-၁၊ ၄၃)။

အဖြစ်ကို၊ အက္ခာတာယ-ပြောပြအပ်သော်၊ “တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ တွ-
ညေဝ-သင်နောင်တော်သည်သာ၊ ယရာဝါသံ-၌၊ ဝသ-နေလော၊ မယံ-ကျွန်
တော့်အား၊ ဧတေန-ဤအိမ်ဟူသောနေရာဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိပါ၊ [မယံ-
သည်၊ ဧတေန-ကို၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိအပ်ပါ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။” ဣတိ-
ဤသို့ ပြော၍၊ မာတရံ-မယ်တော်သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ပြီး၍၊ “အမ္မ-မယ်တော်!
မံ-ကျွန်တော့်ကို၊ အနုဇာနာဟိ-ခွင့်ပြုပါလော၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရှင်၊ ရဟန်းပြုတော့
မည်၊” ဣတိ-၍၊ ဝတွာ-၍၊ တာယ-ထိုမယ်တော်သည်၊ နာနပ္ပကာရေဟိ-
အမျိုးမျိုးအပြားပြားတို့ဖြင့်၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်မြစ်ပြီး၍၊ “တေ-
သင်၏၊ သဟာယကော-သူငယ်ချင်းဖြစ်သော၊ ဘဒ္ဒိယရာဇာ-ဘဒ္ဒိယမင်းသည်၊
သစေ ပဗ္ဗဇိဿတိ-အကယ်၍ ရှင်၊ ရဟန်းပြုအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) တေန-
ထိုဘဒ္ဒိယမင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ပဗ္ဗဇာဟိ-ရှင်၊ ရဟန်းပြုလော၊” ဣတိ ဝုတ္တေ၊ တံ-
ထိုဘဒ္ဒိယမင်းသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! မမ-၏၊ ပဗ္ဗဇာ-ရှင်၊
ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ တဝ-သင်၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝါ-၌၊ ပဋိဗဒ္ဓါ-စပ်နေ၏၊” ဣတိ
ဝတွာ၊ တံ-ထိုဘဒ္ဒိယမင်းကို၊ နာနပ္ပကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သညာပေတွာ-ကောင်း
စွာသိစေ၍၊ ဝါ-နားလည်စေ၍၊ သတ္တမေ-ခုနစ်ရက်မြောက်သော၊ ဒိဝသေ-
နေ့၌၊ အတ္တနာ-မိမိနှင့်၊ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇနတ္ထာယ-ရဟန်းပြုခြင်းငှာ၊ ပဋိညံ-ပဋိညာဉ်
ကို၊ ဝါ-ဝန်ခံကတိကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ သကျရာဇာ-သာကီဝင်မင်းဖြစ်သော၊ ဘဒ္ဒိယော-
ဘဒ္ဒိယလည်းကောင်း၊ အနုရုဒ္ဓေါ-အနုရုဒ္ဓါမင်းသားလည်းကောင်း၊ အာနန္ဒော-
အာနန္ဒာမင်းသားလည်းကောင်း၊ ဘဂ္ဂ-ဘဂ္ဂမင်းသားလည်းကောင်း၊ ကိမ္ဘိလော-
ကိမ္ဘိလမင်းသားလည်းကောင်း၊ ဒေဝဒတ္တော-ဒေဝဒတ္တမင်းသားလည်းကောင်း၊

တဝ ပဋိဗဒ္ဓါ။ ။ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများ၌ ပဋိဗဒ္ဓါ၏ ရှေ့တွင်
ဒုတိယန္တ၊ တတိယန္တ၊ ဆဋ္ဌန္တ၊ သတ္တမန္တပုဒ်များကို တွေ့ရ၏။ ထိုတွင် တတိယန္တနှင့်
သတ္တမန္တကို ပိုတွေ့ရ၏။ ထိုမျိုးရှိခြင်းက အနက်အဓိပ္ပာယ် ပိုရှင်း၏။ ထိုကြောင့်
တတိယာအနက်၊ သတ္တမိအနက် ပေးသည်။ တတိယန္တနှင့် သတ္တမန္တတွင်လည်း သတ္တ
မန္တက ပိုများ၏။ စူဘာ-၆၁၇၅။

ဣတိ-သို့၊ ဆ-ကုန်သော၊ ဣမေ ခတ္တိယာ-ဤမင်းသားတို့သည်၊ ဥပါလိ-
 ကပ္ပကသတ္တမာ-ဥပါလိဆတ္တာသည်လျှင် ဂုယောက်မြောက်ရှိကုန်သည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဒေဝါ-နတ်တို့သည်၊ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-နတ်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ကို၊ (အနု-
 ဘဝန္တိ) ဝိယ-ခံစားကုန်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ) သတ္တာဟံ-ဂုရက်ပတ်လုံး၊
 သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘဝိတွာ-ခံစား၍၊ ဥယျာနံ-ဥယျာဉ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တော ဝိယ-
 သွားကုန်သကဲ့သို့၊ စတုရင်္ဂိနိယာ-ဆင် မြင်း ရထား၊ ခြေလျင်အားဖြင့်၊ ၄ပါး
 သော အင်္ဂါရှိသော၊ သေနာယ-စစ်တပ်ဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ပရဝိသယံ-
 တစ်ပါးသောမင်း၏ နိုင်ငံသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ရာဇာဏာယ-မင်း၏ အာဏာ
 ဖြင့်၊ သေနံ-စစ်တပ်ကို၊ နိဝတ္တာပေတွာ-ပြန်လှည့်စေပြီး၍၊ ပရဝိသယံ-သို့၊ ဩ-
 က္ကမိသု-သက်ဝင်ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တစ်ပါးသောမင်း၏ နိုင်ငံ၌၊ ဆ-ကုန်သော၊
 ခတ္တိယာ-တို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ အာဘရဏာနိ-တန်ဆာ
 တို့ကို၊ ဩမုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊ ဘဏ္ဍိကံ-ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ကတွာ-ပြီး၍၊ “ဘဏေ
 ဥပါလိ-အမောင်ဥပါလိ! ဟန္တု-ရှေ့၊ နိဝတ္တသု-ပြန်လော၊ တေ-သင်အား၊
 ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသောပစ္စည်းသည်၊ ဇီဝိကာယ-အသက်မွေး
 ခြင်းငှာ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်၏၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တဿ-ထိုဥပါလိဆတ္တာ
 သည်အား၊ အဒိသု-ပေးကုန်ပြီ။ သော-ထိုဥပါလိဆတ္တာသည်သည်၊ တေသံ-
 ထိုမင်းသားတို့၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ပရိဝတ္တိတွာ-လူးလှိမ့်၍၊ ပရိဒေဝိတွာ-
 ငိုကြွေး၍၊ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့၏၊ အာဏံ-အာဏာကို၊ အတိက္ကမိတုံ-လွန်
 ဆန်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ တံ-
 ထိုဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိဝတ္တိ-ပြန်ပြီ။ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့နှင့်
 ဥပါလိတို့၏၊ ဒွိဓာ-၂ဖြာ၊ ဇာတကာလေ-ဖြစ်သူတို့၏အခါ၌၊ ဝါ-ဖြစ်ရာအခါ
 ၌၊ ဝနံ-တောသည်၊ အာရောဒနပ္ပတ္တံ ဝိယ-လွန်စွာ ငိုကြွေးခြင်းသို့ ရောက်သကဲ့
 သို့လည်းကောင်း၊ ပထဝီကမ္မမာနာကာရပ္ပတ္တာ ဝိယ-တုန်လှုပ်သောမြေ၏
 အခြင်းအရာသို့ ရောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-မြေတုန်လှုပ်သောအခြင်း
 အရာသို့ ရောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-ပြီ။ ဥပါလိ-ဥပါလိမည်
 သော၊ ကပ္ပကောပိ-ဆတ္တာသည်သည်လည်း၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ ဂန္ဓာ-

ကပ္ပကောပိ။ ။ ကပ္ပတိ ကေသေ ဆိန္ဒတီတိ ကပ္ပကော-ဆံပင်ညှပ်သမား၊

ပြီး၍၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ “သာကိယာ-သာကီဝင်မင်းတို့သည်၊ စက္ကာ ခေါ-
 ကြမ်းတမ်းကုန်၏၊ ‘ဣမိနာ-ဤဥပါလိသည်၊ ကုမာရာ-မင်းသားတို့ကို၊
 နိပ္ပာတိတာ-ထွက်သွားစေအပ်ကုန်ပြီ၊’ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ မံ-ကို၊ ယာတေ-
 ယျုမ္ပိ-သတ်မူလည်း သတ်ကုန်ရာ၏။ ဣမေ သကျကုမာရာ-ဤသာကီဝင်
 မင်းသားတို့သည်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊
အနတ္တိနိ-ပိုင်းဖြတ်အပ်သော တန်ဖိုးမရှိကုန်သော၊ ဝါ-အတိုင်းမသိ တန်ဖိုး
 ရှိကုန်သော၊ ဣမာနိ အာဘရဏာနိ-ဤအဆင်တန်ဆာတို့ကို၊ ခေဠပိဏ္ဍိ ဝိယ-
 တံတွေးပေါက်ကိုကဲ့သို့၊ ဆဉ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိဿန္တိ နာမ-ရဟန်းပြုနိုင်ခဲ့
 ကြသေး၏၊ ကိမဂီ (ကိံ+အဂီ)-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ (န
 ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရဟန်းမပြုနိုင်အံ့နည်း၊)” [ဟိ ပန အနက်မဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ဘဏ္ဍိကံ-ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ဩမုဗ္ဗိတွာ-ဖြေ၍၊ တာနိ အာဘရဏာနိ-တို့ကို၊
 ရုက္ခေ-သစ်ပင်၌၊ လဂ္ဂေတွာ-ချိတ်ဆွဲ၍၊ “အတ္ထိကာ-အလိုရှိသူတို့သည်၊ ဂဏ္ဍန္တု-
 ယူကြလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့၏၊ သန္တိကံ-
 သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တေဟိ-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ “ကဿာ-ကြောင့်၊ နိဝတ္တော-ပြန်
 လှည့်ခဲ့သည်၊ အသိ-ဖြစ်သနည်း၊” ဣတိ-သို့ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော-
 သော၊) တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေသိ-ပြောကြားပြီ။ အထ-ထို
 အခါ၌၊ နံ-ထိုဥပါလိဆတ္တာသည်ကို၊ တေ-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ အာဒါယ-

[ကပ္ပ+ဏ္ဍု-သူစါ၊] ကေသနခလိခနာဒိဝသေန မနုဿာနံ အလင်္ကာရဝိဓိံ ကပေတိ
 သံဝိဒဟတီတိ ကပ္ပကော-အလှပြင်ဆရာ-အလှဖန်တီးရှင်(ဒီဇို-၁, ၂၁၉)၊ မယဒေဝ၌
 “ဆံပင်မုတ္တိတ်၊ ပယ်ရိတ်ဥးပြီး၊ ခြေလက်သည်းကို၊ ဖြင်ပည်းများစွာ၊ မျိုးစဉ်လာတိုင်း၊
 အာဇီဝရေး၊ သက်မွေးကိစ္စ၊ ယေဘုယျဖြင့်၊ စိတ်ကမပြီး၊ ဖြတ်လှီးသုတ်သင်၊ ပြုပြင်
 တတ်စွ၊ နက်အတ္ထကြောင့်၊ ကပ္ပကမည်၊ ဆတ္တာသည်လည်း(ပိုဒ်-၉၆)”ဟု ဆို၏။
 နောက်နည်းအလို ယနေခေတ် ဒီဇိုင်းနာ(designer)ဆိုသူများနှင့် တူသလိုရှိ၏။

နိပ္ပာတိတာ။ ။ နိပ္ပာတိတာတိ ဧတ္ထ နိက္ခမိတွာ ဂမာပိတာတိ ဒဿေန္တော
 အာဟ “နိက္ခမိတာ(ဝိ. ၄-၄, ၁၁၀)”တိ(ပါစိယော-၅၁၆)။

အနတ္တိနိ။ ။ နတ္ထိ အတ္တမေတေသန္တိ အနတ္တိနိ၊ အပရိမာဏတ္တိနိ အတ္တိတု-
 မသက္ကုဏေယျာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊-သီဇီသစ်-၁, ၇၄။

ခေါ်၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ဘန္တေ! မယံ သာကိယာ နာမ-
 တပည့်တော်တို့ သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့မည်သည်၊ မာနနိဿိတာ-မာနကို မှီ
 ပါကုန်၏၊ ဝါ-မာနကြီးပါကုန်၏၊ အယံ-ဤဥပါလိသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-
 တို့ကို၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ပရိစာရကော-လုပ်ကျွေးသူ
 ပါတည်း၊ ဣမံ-ဤဥပါလိကို၊ ပဌမတရံ-သာ၍ရှေးဦးစွာ၊ (အရင်ဆုံး) ပဗ္ဗာဇေ-
 ထ-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူပါကုန်၊ ဝါ-ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါကုန်၊
 မယံ-တို့သည်၊ အဿ-ဤဥပါလိကို၊ အဘိဝါဒနာဒီနိ-ရှိခိုးခြင်းအစရှိသည်တို့
 ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုရပါကုန်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြုရကုန်လသော်၊ နော-တပည့်တော်
 တို့၏၊ မာနော-မာန်မာနသည်၊ နိမ္မာနာယိဿတိ-မာနမဟုတ်သည် ဖြစ်ပါ
 လိမ့်မည်၊ ဝါ-မာနကင်းပါလိမ့်မည်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-လျှောက်၍၊ တံ-
 ထိုဥပါလိကို၊ ပဌမတရံ-စွာ၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-ရဟန်းပြုစေပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊
 ဝါ-မှ၊ သယံ-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်၊ ပဗ္ဗဇိသု-ကုန်ပြီ။ တေသု-ထိုင်ပါးတို့တွင်၊ အာ-
 ယသ္မာ ဘဒ္ဒိယော-အရှင်ဘဒ္ဒိယသည်၊ တေနေဝ အန္တရဝဿေန-ထိုဝါတွင်း
 ၌ပင်၊ တေဝိဇ္ဇော-ဥပါးသောဝိဇ္ဇာရှိသည်၊ ဝါ-ဝိဇ္ဇာသုံးပါးရသည်၊ အဟောသိ။
 အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကော-ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရှိသည်၊ ဝါ-
 ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရသည်၊ ဟုတွာ၊ ပစ္ဆာ-၌၊ မဟာဝိတက္ကသုတ္တံ-မဟာဝိတက္က
 သုတ်တော်ကို၊ သုတွာ-ကြားနာရ၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ရောက်ပြီ။ အာ-
 ယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-တည်ပြီ။ ဘဂု-
 ထွေရော စ-သည်လည်းကောင်း၊ ကိမိလထွေရော စ-သည်လည်းကောင်း၊
 အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ဝိပဿနံ-ဝိပဿနာကို၊ ဝမေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊
 အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ။ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ပေါထုဇ္ဇနိကံ-ပုထုဇဉ်

နိမ္မာနာယိဿတိ။ ။ ဓာတွတ္ထေ နာမသွိ(မောဂ်-၅, ၁၂)သုတ်ဖြင့် “နိမ္မာန”
 ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်၊ ဣကို ဧပြေ, “တေ အာဝါယာ”ဟူသော
 ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဧကို အာယပြု, သာတိဝိဘတ်သက်, ဣလာ၍ ပြီးသည်ဟုကြံ၊
 (တစ်နည်း) နိ+မန(ဂဗ္ဗ-မာန်မူထောင်လွှားခြင်းအနက်)+ဏယ+ဿတိ၊ မဒွေဘော်
 လာ, ကွစိ ဓာတုဖြင့် နောက်အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ပြီးသည်ဟုကြံ၊ နောက်နည်းအလို
 “နိမ္မာနာယိဿတိ-မထောင်လွှားတော့လတ္တံ့”ဟုပေး။

တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဣဒ္ဓိ-တန်ခိုးသို့၊ ပတ္တော-ရောက်ပြီ။

အပရဘာဂေ-၌၊ သတ္တရိ-သည်၊ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝိဟရန္တေ-လသော်၊ သသာဝကသံဃဿ-တပည့်သံဃာနှင့် တကွဖြစ်သော၊ တထာ-ဂတဿ-၏၊ မဟန္တာ-များစွာသော၊ လာဘသက္ကာရော-လာဘ်၊ ပူဇော်သက္ကာရသည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ။ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဝတ္ထဘေသဇ္ဇာဒိပတ္တာ-အဝတ်၊ဆေးစသော လှူဖွယ်ပစ္စည်းတို့ လက်၌ရှိကုန်လျက်၊ ဝါ-အဝတ်၊ ဆေးစသော ပစ္စည်းတို့ကို လက်စွဲကုန်လျက်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ “သတ္တာ-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ မဟာကဿပတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ ဘဒ္ဒိယတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ ဘဂုတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?၊ ကိမိလတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေး၍၊ အသီတိမဟာသာဝကာနံ-၈ကျိပ်သော မဟာသာဝကတို့၏၊ နိသိန္နဌာနံ-ထိုင်နေရာအရပ်ကို၊ ဩလောကေန္တာ-ကြည့်ရှုကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏။ “ဒေဝဒတ္တတ္ထေရော-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသနည်း? (ဣတိ) ဝါ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ (ကုဟိ-၌) ဌိတော-ရပ်တည်နေပါသနည်း? ဣတိ ဝါ-ဤသို့လည်းကောင်း၊” ပုစ္ဆန္တော နာမ-မေးသူမည်သည်၊ နတ္ထိ။ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ဧတေဟိ-ဤဘဒ္ဒိယစသူတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိဉ္ဇေဝ-အတူသာလျှင်၊ ပဗ္ဗဇိတော-ခဲ့ပြီ၊ ဧတေဝိ-ဤဘဒ္ဒိယစသူတို့သည်လည်း၊ ခတ္တိယပဗ္ဗဇိတော-မင်းမျိုးရဟန်းတို့တည်း၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ခတ္တိယပဗ္ဗဇိတော-မင်းမျိုးရဟန်းတည်း၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ လာဘသက္ကာရဟတ္တာ-လာဘ်၊ ပူဇော် သက္ကာရ လက်၌ ရှိကုန်လျက်၊ ဝါ-လာဘ်၊ ပူဇော်သက္ကာရကို လက်စွဲကုန်လျက်၊ ဧတေယေဝ-ဤဘဒ္ဒိယစသူတို့ကိုသာ၊ ပရိယေသန္တိ-ရှာကုန်၏၊ မမ-၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတာပိ-ခေါ်ယူသူသည်သော်လည်း၊ နတ္ထိ၊ ကေန-အဘယ်သူနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ၊ ကံ-အဘယ်သူကို၊ ပသာဒေတွာ-ကြည်ညိုစေ၍၊

မမ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ လာဘသက္ကာရံ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေယျံ နှင့် ခေါ်-ဖြစ်စေရာပါအံ့နည်း။” က္ကတိ-ကြံပြီ။ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုအရှင်ဒေဝဒတ်၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဗိမ္ဗိသာရော-ဗိမ္ဗိသာရမည်သော၊ အယံ-ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ ပဌမဒဿနေနေဝ-ရှေးဦးစွာ ဖူးမြင်ခြင်းဖြင့်ပင်၊ ဧကာ-ဒသဟိ နဟုတေဟိ-တစ်သိန်းတစ်သောင်းကုန်သော ပုဏ္ဏား၊ သူကြွယ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတော-တည်ပြီ၊ ဧတေန-ဤဗိမ္ဗိသာရမင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဧကတော-တည်း၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ကောသလရညာပိ-ကောသလမင်းနှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိံ၊ (ဧကတော-တည်း၊) ဘဝိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-နိုင်၊ ရညော-ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏၊ ပုတ္တော-သားဖြစ်သော၊ အဇာ-တသတ္တု-အဇာတသတ်မည်သော၊ အယံ ကုမာရော ပန-ဤမင်းသားသည် ကား၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ဂုဏဒေါသေ-ဂုဏ်၊ အပြစ်တို့ကို၊ ဝါ-အကောင်းအဆိုးတို့ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ ဧတေန-ဤအဇာတသတ်မင်းသားနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဧကတော၊ ဘဝိဿာမိ-အံ့။” က္ကတိ-ကြံပြီ။ [ပနကား ဝစနာလင်္ကာရအနက်မဲ့၊ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရအနက်၊ (တစ်နည်း) ကာရဏအနက်ဟော ယူ၍ “ပန (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ရညော ပုတ္တော အယံ ကုမာရော န ဇာနာတိ-မသိ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) ဧတေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဘဝိဿာမိ”ဟုလည်း ပေး။] သော-ထိုအရှင်ဒေဝဒတ်သည်၊ ကောသမ္ဗိတော-မှ၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကုမာရကဝဏ္ဏံ-မင်းသားငယ်အသွင်ကို၊ အဘိနိမ္မိနိတွာ-ဖန်ဆင်း၍၊ စတ္တာရော-၄ကောင်ကုန်သော၊ အာသီဝိသေ-လျင်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေတို့ကို၊ စတူသု-၄ချောင်း

အာသီဝိသေ။ ။ အာသု သီယံ ဧတေသံ ဝိသံ အာဂစ္ဆတိတိ အာသီဝိသာ(ဝိ. ၄-၁, ၁၈၄)။ [အာသု+ဝိသ၊ ဥဿိ ဗျဉ္ဇနေ(နီတိ-၁၇၇)သုတ်၊ လောပဉ္စ တတြာကာရော သုတ်၌ စသဒ္ဓါတို့ဖြင့် ဥကိုဤပြု။] (တစ်နည်း) အာသိတ္တံ+ဝိသံ ဧတေသန္တိ အာသီဝိသာ-သွန်းလောင်းအပ်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေတို့၊ [အာသိတ္တံ+ဝိသ၊ တွကိုချေ၊ က္ကကို ဒီယပြု။] (တစ်နည်း) အသိတံ+ဝိသံ ဧတေသန္တိ အာသီဝိသာ-စားမျှအပ်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေတို့၊ [အသိတံ+ဝိသ၊ တကိုချေ၊ အ-က္ကတို့ကို ဒီယပြု။] (တစ်နည်း) အသိသဒိသံ+ဝိသံ ဧတေသန္တိ အာသီဝိသာ-သန်လျက်စားနှင့် တူသော အဆိပ်ရှိသော မြွေတို့၊ [အသိသဒိသံ+ဝိသ၊ သဒိသကိုချေ၊ အ-က္ကတို့ကို ဒီယပြု။] အာသိယံ ဒါဌာယံ+

ကုန်သော၊ ဟတ္ထပါဒေသု-လက်၊ ခြေတို့၌လည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်ကောင်
 သော၊ (အာသီဝိသံ-ကို) ဂီဝါယ-လည်ပင်း၌လည်းကောင်း၊ ပိလန္နိတွာ-တန်ဆာ
 ဆင်၍၊ ဧကံ-တစ်ကောင်သော၊ (အာသီဝိသံ-ကို) သီသေ-ဥဒေါဓိ၌၊ စုပ္ပဋ္ဌကံ-
 ပန်းကုံးနှင့် တူသည်ကို၊ ဝါ-တူအောင်၊ ကတွာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ (အာသီဝိသံ-
 ကို) ဧကံသံ-လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးထက်၌၊ ကရိတွာ-၍၊ [ဧကံသံ ကရိတွာ-
 လက်ကန်တော့တင်၍၊] ဣမာယ အဟိမေခလာယ-ဤမြွေတည်းဟူသော ခါး
 စည်းကြိုးဖြင့်၊ အာကာသတော-ကောင်းကင်မှ၊ ဩရုယု-သက်ဆင်း၍၊ အ-
 ဇာတသတ္တုဿ-အဇာတသတ်မင်းသား၏၊ ဥစ္ဆရေ-ရင်ခွင်၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ ဝါ-
 သော်၊ တေန-ထိုအဇာတသတ်မင်းသားသည်၊ ဘိတေန-ကြောက်သည်၊
 (ဟုတွာ)။ “တုံ-သည်၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အသိ-ဖြစ်သနည်း?” ဣတိ၊
 ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ “အဟံ-သည်၊ ဒေဝဒတ္တော-ဒေဝဒတ်တည်း” ဣတိ
 ဝတွာ၊ တဿ-ထိုအဇာတသတ်မင်းသား၏၊ ဘယဝိနောဒနတ္ထံ-ကြောက်ခြင်းကို

ဝိသံ ဧတေသန္တိ အာသီဝိသာ-အစွယ်၌ အဆိပ်ရှိသော မြွေတို့၊ [အာသီ+ဝိသံ-သံ၊ ဌ-
 ၃၊ ၅၅၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၂၂၊ ဓာန်ဋီ-၃၊ ၆၅၃။]

အဟိမေခလာယ။ ။ ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်(စလင်းဂံ-
 ၃၊ ၂၈၅)၊ မေခနံ မေခေါ-ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြုခြင်း၊ မေခေ+အလံ မေခလာ၊
 [မေခဟူသော ပါဠိပဒိကနောင်+အလပစ္စည်းသက်လျှင် တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ မေခပုဒ်နှင့် အလံ
 ပုဒ်ကို သမာသ်စပ်သည်ဟုယူလျှင် သမာသ်ပုဒ်၊-ဝိဗော-၂၈၇-၈။] (တစ်နည်း) မေခတိ
 ကဋ္ဌိဝိစိတ္တံ ကရောတီတိ မေခလာ၊ [မေခဓာတ်နောင် အလပစ္စည်း၊] (တစ်နည်း)
 မေဟနဿ-လျှို့ဝှက်အပ်သော၊ ခဿ-အရပ်၏+မာလာ(ပန်း) မေခလာ၊ [မေဟန+
 ခ+မာလာ၊ ဟန-မာတို့ကိုချေ၊] အဟိ ဧဝ+မေခလာ အဟိမေခလာ-မြွေတည်းဟူ
 သော ခါးစည်းကြိုး-ခါးတန်ဆာ-ခါးပတ်။ (ဝိ. ဌ-၁၊ ၉၇၊ နီတိသုတ္တ-၃၅၆၊ စူဘာ-
 ၃၈၂၊ စလင်းဂံ-၃၊ ၂၈၅၊ ရူဘာ-၂၊ ၅၈၀၊ ကစ်ဘာ-၂၊ ၂၅၄)။

တေန ဘိတေန။ ။ “ဘိတေန-ကြောက်သော၊ တေန-သည်”ဟုလည်း ပေး
 နိုင်သည်၊ (တစ်နည်း) တေန၌ ဆဒ္ဓိအနက်၊ ဘိတေန၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၍
 “တေန-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘိတေန-ကြောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောက်ခြင်း
 ကြောင့်”ဟု ပေး။

ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ တံ အတ္တဘာဝံ-ထိုအတ္တဘောကို၊ ပဋိသံဟရိတွာ-ရုပ်သိမ်း၍၊ သံဃာဋီပတ္တစိဝရဓရော-သင်္ကန်းကြီး၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ဆောင်သည်။ (ဟုတွာ)။ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ တံ-ထိုမင်းသားကို၊ ပသာ-ဒေတွာ-ကြည်ညိုစေ၍၊ လာဘသက္ကာရံ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေသိ-ဖြစ်စေပြီ။ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ လာဘသက္ကာရာဘိဘူတော-ရအပ်သော သာမညလာဘ်၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဝိသေသလာဘ်သည် လွှမ်းမိုးအပ်သည်။ (ဟုတွာ)။ “အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊ ပရိဟရိဿာမိ-(ကိုယ့်တပည့်အဖြစ်ဖြင့်) သိမ်းပိုက်၍ ဆောင်အံ့” ဣတိ-သို့၊ ပါပကံ-ယုတ်မာသော၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ စိတ္တုပ္ပာဒေန-စိတ်ဖြစ်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝါ-တပြိုင်နက်၊ ဣဒ္ဓိတော-တန်ခိုးမှ၊ ပရိဟာယိတွာ-ဆုတ်ယုတ်၍၊ ဝေဠုဝန-ဝိဟာရေ-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌၊ သရာဇိကာယ-မင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ပရိသာယ-ပရိသတ်အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တံ-ဟောတော်မူနေသော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ အဉ္စလီ-လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယု-မြှောက်ချီ၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ဇိဏ္ဏော-အိုမင်းတော်မူပါပြီ၊ ဝုဇော-ကြီးရင့်တော်မူပါပြီ၊ မဟလ္လကော-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူနေပါပြီ၊ (ကြီးပါပြီ)၊ အပေါ့သုက္ကော-အားထုတ်သူ၏အဖြစ်မရှိသည်၊ ဝါ-ကြောင့်ကြမရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ ဒိဌဓမ္မသုခဝိဟာရံ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေကြောင်း ဖလသမာပတ်ကို၊ အနုယုဉ္စတု-အဖန်ဖန်အားထုတ်တော်မူပါ၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ပရိဟရိဿာမိ-ရွက်ဆောင်ပါမည်၊ မေ-အား၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ နိယျာဒေထ-လွှဲအပ်တော်မူပါကုန်၊” ဣတိ၊ ဝတွာ-လျှောက်၍၊ ဝါ-သော်၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ခေဋ္ဌာသကဝါဒေန-တံတွေးအလားစွန့်ပစ်အပ်သော ပစ္စည်း၄ပါးကို စားနေသူဟု ပြောဆိုကြောင်းစကားဖြင့်၊

ခေဋ္ဌာသကဝါဒေန။ ။ ခေဋ္ဌာ ဝိယာတိ ခေဋ္ဌာ၊ (တံထွေးပမာ မအပ်မရာ ပစ္စည်း၄ပါး)၊ အသတိ ဘက္ခတိတိ အသကော၊ [အသ+ဏ္ဍု] ခေဋ္ဌေ+အသကော ခေဋ္ဌာသကော-(အရိယာတို့ ထွေးအန်စွန့်ပစ်အပ်သော) တံထွေးပမာ မအပ်မရာ ပစ္စည်း၄ပါးတို့ကို စားသုံးနေသူ၊ ခေဋ္ဌာသကောတိ ဝါဒေါ ခေဋ္ဌာသကဝါဒေါ။ (ဝိ. ဌ-၄၊ ၁၁၁၊ စူဘာ-၃၈၃)

အပသာဒေတွာ-ကြိမ်းမောင်း၍၊ ပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်သည်၊
(သမာနော-သော်၊) အနတ္တမနော-မိမိစိတ်မရှိသည်၊ ဝါ-မနှစ်သက်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ တထာဂတေ-၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ ဣမံ အာယာတံ-ဤရန်ပြီးကို၊
ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုဒေဝဒတ်ကို၊ ဝါ-၏အပေါ်၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊
ရာဇဂဟေ-၌၊ ပကာသနီယကမ္ပံ-ပကာသနီယကံကို၊ (သူ၏အလုပ်ကို ထင်ရှား
ပြကြောင်းကံကို)၊ ကာရေသိ-ပြုစေတော်မူပြီ။ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ “ဒါနိ-
၌၊ အဟံ-ကို၊ သမဏေန ဂေါတမေန-ရဟန်းဂေါတမသည်၊ ပရိစ္ဆတ္တော-စွန့်
အပ်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ အနတ္တံ-အကျိုးမဲ့ကို၊ ကရိ-
ဿာမိ-ပြုတော့မည်” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အဇာတသတ္တံ-အဇာတသတ်မင်း
သားသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ “ကုမာရ-မင်းသား! ခေါ-စင်စစ်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မနုဿာ-
တို့သည်၊ ဒီဃာယုကာ-ရှည်သောအသက်ရှိကုန်၏၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊
အပ္ပာယုကာ-နည်းသောသက်တမ်းရှိကုန်၏၊ ဝါ-သက်တမ်းတိုကုန်၏။ ယံ-
အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ကုမာရော-သည်၊ သမာနော-ဖြစ်စဉ်
ပင်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ ကရေယျာသိ-ပြုရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-
ဤအကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-ရှိနိုင်သည်သာ၊ ကုမာရ-မင်းသား! တေန-
ထိုကြောင့်၊ [ဟိအနက်မဲ့] တွံ-သည်၊ ပိတရံ-ခမည်းတော်ကို၊ ဟန္တာ-လုပ်ကြံ
သတ်ဖြတ်၍၊ ရာဇာ-သည်၊ ဟောဟိ-ဖြစ်လော၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊
ဟန္တာ-၍၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ တသ္မိ-ထို
အဇာတသတ်မင်းသားသည်၊ ရဇဇေ-မင်းအဖြစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိတေ-တည်လသော်၊
တထာဂတဿ-ကို၊ ဝဓာယ-လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ ပုရိသေ-လေးသမား
ယောက်ျားတို့ကို၊ ပယောဇေတွာ-အားထုတ်စေ၍၊ ဝါ-ခိုင်း၍၊ တေသု-ထိုလေး
သမား ယောက်ျားတို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ နိ-
ဝတ္တေသု-ပြန်နစ်ကုန်လသော်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂိဇ္ဈကုဋပဗ္ဗတံ-ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်
သို့၊ အဘိရဟိတွာ-တက်၍၊ “အဟမေဝ-သည်သာ၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊
ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမ္၊ ဝါ-အသက်မှ၊ ဝေါရောပေဿာမိ-ကျစေအံ့၊ ဝါ-ခွင်းအံ့။”

ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သီလံ-ကျောက်တုံးကို၊ ပဝိဇ္ဇိတွာ-လှိမ့်ချ၍၊ ရဟိရဟာဒက-
ကမ္ပံ-သွေးကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံကို၊ ဝါ-သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုမှုကို၊
ကတွာ-ပြီး၍၊ ဣမိနာပိ ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်လည်း၊ မာရေတုံ-သေစေခြင်း
ငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ နာဠာဂိရိ-နာဠာဂိရိဆင်
ကို၊ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ-လွှတ်စေပြီ။ တသ္မိ-ထိုနာဠာဂိရိဆင်သည်၊ အာဂစ္ဆန္တေ-
လာလသော်၊ အာနန္တတ္ထေရော-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ သတ္တု-အား၊
ပရိစ္ဆဇိတွာ-စွန့်၍၊ ပုရတော-ရှေ့တော်၌၊ ဝါ-ရှေ့တော်က၊ အဋ္ဌာသိ-ရပ်ပြီ။
သတ္တာ-သည်၊ နာဂံ-နာဠာဂိရိဆင်ကို၊ ဒမေတွာ-ယဉ်ကျေးစေတော်မူပြီး၍၊ ဝါ-
ဆုံးမတော်မူပြီး၍၊ နဂရာ-မြို့မှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်တော်မူ၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္တာ-
ကြွတော်မူ၍၊ အနေကသဟဿေဟိ-အထောင်မကများစွာကုန်သော၊ ဝါ-
ထောင်ပေါင်း များစွာကုန်သော၊ ဥပါသကေဟိ-ဥပါသကာတို့သည်၊ အဘိ-
ဟဋ္ဌံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ မဟာဒါနံ-များစွာသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို၊ ပရိ-
ဘုဉ္ဇိတွာ-သုံးဆောင်တော်မူ၍၊ တသ္မိ ဒိဝသေ-ထိုနေ့၌၊ သန္နိပတိတာနံ-စု
ဝေးရောက်လာကုန်သော၊ အဋ္ဌာရသကောဋိသင်္ခါတာနံ-၁၈ကုဋေဟု ဆိုအပ်
ကုန်သော၊ ဝါ-၁၈ကုဋေအရေအတွက်ရှိကုန်သော၊ ရာဇဂဟဝါသီနံ-ရာဇဂြိုဟ်
မြို့၌ နေသူတို့အား၊ အနုပုဗ္ဗိ-သော၊ ကထံ-တရားစကားတော်ကို၊ ကထေတွာ-
ပြီး၍၊ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ-၈သောင်း၄ထောင်သော သတ္တ
ဝါတို့၏၊ ဓမ္မာဘိသမယေ-သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊
ဇာတေ-ဖြစ်လသော်၊ “အာယသ္မာ အာနန္တော-သည်၊ အဟော မဟာဂုဏော-
ဪ... ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိပါပေစွ၊ တထာရူပေ နာမ-
ထိုသို့သဘောရှိသည် မည်သော၊ ဟတ္ထိနာဂေ-နာဠာဂိရိ ဆင်ကြီးသည်၊ အာ-
ဂစ္ဆန္တေ-လာလသော်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ပရိစ္ဆဇိတွာ-စွန့်၍၊ သတ္တု-
၏၊ ပုရတော-ရှေ့တော်၌သာ၊ ဝါ-ရှေ့တော်ကသာ၊ အဋ္ဌာသိ-ရပ်ပြီ” ဣတိ-
သို့၊ ထေရဿ-၏၊ ဂုဏကထံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သော စကားကို၊ သုတွာ-
ကြားတော်မူရ၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊
ဧသ (ဧသော)-သည်၊ မမ-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ပရိစ္ဆဇိယေဝ-
စွန့်ခဲ့ဖူးသည်သာ” ဣတိ၊ ဝတွာ-၍၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ယာစိတော-တောင်း

ပန်အပ်သည်။ (သမာနော)။ စူဠဟံသမဟာဟံသကတ္တဋ္ဌကဇာတကာနိ-
 စူဠဟံသဇာတ်၊ မဟာဟံသဇာတ်၊ ကတ္တဋ္ဌကဇာတ်တော်တို့ကို၊ ကထေသိ-
 ပြီ။ ဒေဝဒတ္တဿ-၏။ ကမ္မံ အပိ (ကမ္မံ ဇေဝ)-ယုတ်မာမှုသည်သာ၊ နေဝ ပါကဋ်-
 မထင်ရှားခဲ့၊ (မပေါ်ခဲ့)။ [ဒေဝဒတ္တဿာပိ၌ အပိကို အဝဓာရဏအနက်ကြုံ၊ အရှင်
 အာနန္ဒာ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကား ပေါ်လွင်ထင်ရှား လူသိများ၏။ အရှင်ဒေဝဝတ်၏
 ယုတ်မာမှုသာ မပေါ်ခဲ့-ဟူလို။] နာဠာဂိရိဟတ္ထိနော-၏။ ဝါ-ကို၊ ဝိဿန္တိတတ္တာ-
 လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဒေဝဒတ္တဿ-၏။ ကမ္မံ-သည်၊ ပါကဋ်-
 ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ) ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ရညော-
 ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏။ ဝါ-ကို၊ မာရာပိတတ္တာ-သေစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 (ဒေဝဒတ္တဿ ကမ္မံ ပါကဋ်-သည်၊ န အဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့) ဝကောနံ-သူသတ်
 ယောက်ျားတို့၏။ ဝါ-တို့ကို၊ ပယောဇိတတ္တာ-သတ်ဖို့ရန် အားထုတ်စေအပ်
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အသတ်ခိုင်းအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 (ဒေဝဒတ္တဿ ကမ္မံ ပါကဋ်) န (အဟောသိ)-မဖြစ်ခဲ့၊ သိလာယ-ကျောက်တုံး
 ၏။ ဝါ-ကို၊ ပဝိဒ္ဓတ္တာ-လှိမ့်ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဒေဝဒတ္တဿ ကမ္မံ)။

တထာ ရညော...ဝိဿန္တိတတ္တာ။ ။ ရှေ့“ဒေဝဒတ္တဿာပိ”စသော စကား
 လာ အရှင်ဒေဝဝတ်၏ ယုတ်မာမှုမထင်ရှားပုံကို ဥပမာန ဥပမေယျဖြင့် ထင်ရှားပြ
 လိုသောကြောင့် “တထာ ရညော၊ ပေ၊ ဝိဿန္တိတတ္တာ” ဟူသော ဝါကျကို မိန့်သည်။
 “တထာ ရညော”စသော ဝါကျတွင်လည်း “တထာ ရညော၊ ပေ၊ ပါကဋ် အဟောသိ”
 သည် ဥပမေယျဝါကျ၊ “တထာ နာဠာဂိရိဟတ္ထိနော ဝိဿန္တိတတ္တာ”ကား ဥပမာနဝါကျ
 တည်း။ နာဠာဂိရိဆင်ကို လွှတ်ခြင်းကြောင့် အရှင်ဒေဝဝတ်၏ ယုတ်မာမှု ထင်ရှား
 သလောက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို လုပ်ကြံခိုင်းမှု၊ လူသတ်သမားစေလွှတ်မှု၊ ကျောက်တုံး
 လှိမ့်ချမှုကြောင့် အရှင်ဒေဝဝတ်၏ ယုတ်မာမှု မထင်ရှားခဲ့ဟု ဆိုလိုသည်။ “တဒါ
 ဟိ”စသည်ကား နာဠာဂိရိဆင်ကို လွှတ်ခြင်းကြောင့် အရှင်ဒေဝဝတ်၏ ယုတ်မာမှု
 ထင်ရှားသလောက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို လုပ်ကြံခိုင်းမှုစသည်ကြောင့် အရှင်ဒေဝဝတ်၏
 ယုတ်မာမှု မထင်ရှားခဲ့သည်မှာ မှန်ကန်ကြောင်းကိုပြသော ဒဠီကရဏဝါကျတည်း။

တစ်နည်း။ ။ ကာကောလောကနနည်း၊ မိဂပဒဝလဉ္စနနည်း၊ ဒီပကနည်း၊
 စသော နည်းများအရ “ယထာ”စသော ဝါကျကို ဥပမာနဝါကျယူ၍လည်းကောင်း၊
 နောက် “တဒါ ဟိ”စသော ဝါကျ၏ အနိယမဝါကျယူ၍လည်းကောင်း “နာဠာဂိရိ-

ပါကဋ်-သည်၊ န အဟောသိ။ ဟိ-မှန်၏။ တဒါ-နာဠာဂိရိဆင်ကို လွှတ်ပေးအပ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ထိုအခါကျမှ၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ “ရာဇာပိ-ဗိမ္ဗိသာရမင်းကိုလည်း၊ ဒေဝဒတ္တေနဝ-သည်ပင်၊ မာရာပိ-တော-သေစေအပ်ခဲ့ပြီ၊ ဝဓကောပိ-သူသတ်ယောက်ျားကိုလည်း၊ ပယောဇိ-တော-သတ်ဖို့ အားထုတ်စေအပ်ခဲ့ပြီ၊ ဝါ-အသတ်ခိုင်းအပ်ခဲ့ပြီ၊ သိလာပိ-ကိုလည်း၊ အပဝိဒ္ဓါ-လှိမ့်ချအပ်ခဲ့ပြီ။ ဣဒါနိ ပန-ယခု၌ကား၊ [ပနကို သမုစ္စည်းအနက်ကြ၍ “ဣဒါနိ ပန-၌လည်း” ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] တေန-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ နာဠာဂိရိ-နာဠာဂိရိ ဆင်ကို၊ ဝိဿဇ္ဇာပိတော-လွှတ်စေအပ်၏။ ဧဝရူပံ-သော၊ ပါပကံ-ယုတ်မာသောဒေဝဒတ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ရာဇာ-အဇာတသတ်မင်းသည်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်နေထိုင်၏။” ဣတိ-သို့ ကောလာဟလံ-အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်သံကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။

ရာဇာ-အဇာတသတ်မင်းသည်၊ မဟာဇနဿ-၏။ ကထံ-ကို၊ သုတွာ၊ ပဉ္စထာလိပါကသတာနိ-ငါးရာသော ဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို၊ နီဟရာပေတွာ-ဖယ်ရှားစေ၍၊ ဝါ-ရုပ်သိမ်းစေ၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တဿ-ထိုဒေဝဒတ်ကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ခြင်းငှာ၊ (တစ်နည်း) တဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ် ပြုစုရာအရပ်သို့၊ န အဂမာသိ-မသွားတော့၊ နာဂရာပိ-မြို့သူမြို့သားတို့သည်လည်း၊ ကုလံ-အိမ်သို့၊ ဥပဂတဿ-ကပ်ရောက်လာသော၊ အဿ-ထိုဒေဝဒတ်အား၊ ဘိက္ခာမတ္တမ္ပိ-ဆွမ်းမျှကိုလည်း၊ န အဒံသု-မပေးလှူတော့ကုန်။ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ ပရိဟီနလာဘသက္ကာရော-ယုတ်လျော့သော လာဘ်၊ ပူဇော်သက္ကာရရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကောဟညေန-အံ့ဩစေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဟန်ဆောင်

ဟတ္ထိနော ဝိဿဇ္ဇိတတ္တာ-ကြောင့်၊ (ဒေဝဒတ္တဿ ကမ္မံ ပါကဋ် ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ရညော၊ ပေ၊ န အဟောသိ။ ယထာ-အကြင်အခါ၌၊ [ယထာသဒ္ဓါကာလအနက်၊] နာဠာဂိရိဟတ္ထိနော ဝိဿဇ္ဇိတတ္တာ-ကြောင့်၊ (ဒေဝဒတ္တဿ-၏၊ ကမ္မံ-သည်၊ ပါကဋ်-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ တဒါ ဟိ (တဒါ ဧဝ)-ထိုအခါ၌သာ၊ ဝါ-ထိုအခါကျမှသာ၊ [ဟိသဒ္ဓါ အဝဓာရဏအနက်၊] စသည်ဖြင့် ပေးနိုင်သည်။

ကောဟညေန။ ။ ကုဟိယတေ ဝိမ္ဘာပီယတေ ကုဟနံ-အံ့ဩစေခြင်း၊ ကုဟန-

ဝါကြွားခြင်းဖြင့် ဇီဝိတုကာမော-အသက်မွေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ (သမာနော) သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပဉ္စ-၅မျိုးကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့ကို၊ (အချက်အလက်တို့ကို)၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊ ဘဂဝတာ-သည်။ “ဒေဝဒတ္တ-ဒေဝဒတိ! အလံ-မသင့်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (အာရညကော-တော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသူသည်၊ ဝါ-အာရညကင်စုတင်ဆောင်သူသည်၊ ဟောတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ)၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ အာရညကော-သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ” ဣတိ-ဤသို့၊ ပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်)၊ “အာဝုသော-တို့! ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ ဝစနံ-သည်၊ သောဘနံ-တင့်တယ်(ကောင်းမွန်)သနည်း? တထာဂတဿ-၏၊ (ဝစနံ-သည်၊ သောဘနံ) ကိ-တင့်တယ်ကောင်းမွန်သလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ မမ-တပည့်တော်၏၊ (ဝစနံ-သည်၊ သောဘနံ ကိ-လော?) ဟိ-မေးသင့်၏၊ အဟံ-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန-အမြတ်ဆုံးဝတ္ထုတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ (အမြတ်ဆုံးအကျင့်၏ အစွမ်းအားဖြင့်)၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-လျှောက်၏၊ (ကိ) ‘ဘန္တေ-ရား၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်၏ အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ ဝါ-အသက်ထက်ဆုံး၊ အာရညကာ-တော၌နေခြင်းအလေ့ရှိကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဝါ-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ ပိဏ္ဏပါတိကာ-အပေါင်းအာမိသ၏၊ သပိတ်၌ ကျခြင်းကို ရှာခြင်းအလေ့ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်လေ့ရှိကုန်သည်၊ (ပိဏ္ဏပါတိကစုတင်ဆောင်ကုန်သည်)၊ (အဿု)၊ ပံသုကူလိကာ-ပံသုကူစုတင်ဆောင်ကုန်သည်၊ (အဿု)၊ [“ပံသုကူလိကာ-မြေပုံမှာလွှား၊ မြေမှုန့်အားနယ်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်သို့ရောက်သော သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းအလေ့ရှိကုန်သည်၊ ဝါ- မြေပုံအထက်၊ ကမ်းကဲ့သို့ တက်နေသောသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းအလေ့ရှိကုန်သည်”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး။] ရုက္ခမူလိကာ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌ နေခြင်းအလေ့ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ရုက္ခမူစုတင် ဆောင်ကုန်သည်၊ (အဿု)၊ မစ္ဆမံသံ-ငါး၊ အသားကို၊ န ခါဒေယျံ-မခဲစားကုန်ရာ၊ ဣတိ သို့လျှောက်ပြီ။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဒုက္ခာ-ဝဋ်ဆင်းရဲမျှ၊ မုစ္စိတုကာမော-လွတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ သော-ထိုရဟန်း

မေဝ ကောဟညံ၊ (တစ်နည်း) ကုဟယတိ ဝိမ္မာပယတိတိ ကုဟနော၊ ကုဟနဿ+ဘာဝေါ ကောဟညံ-အံ့ဩစေသူ၏အဖြစ်။

သည်။ မယာ-တပည့်တော်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ အာဂစ္ဆတု-လိုက်ခဲ့လော၊” က္ကတိ
 ဝတ္တာ၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ။ တဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏။ ဝစနံ-ကို၊ သုတ္တာ-ကြား၍၊
 ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ မန္တဗုဒ္ဓိနော-နွဲ့သောအသိဉာဏ်ရှိကုန်သော၊ (အသိ
 ဉာဏ်နည်းကုန်သော)၊ နဝကပဗ္ဗဇိတာ-အသစ်ဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-
 ရဟန်းသစ်တို့သည်၊ “ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ကလျာဏံ-ကောင်းသောစကားကို၊
 အာဟ-ပြောဆိုပြီး၊ ဧတေန-ဤဒေဝဒတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဝိစရိဿာမ-လှည့်လည်
 ကြစို့” က္ကတိ-ဤသို့တိုင်ပင်၍၊ တေန-ထိုဒေဝဒတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဧကတော-တည်း၊
 အဟေသံ။ က္ကတိ-ဤသို့လျှင်၊ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ ပဉ္စသတေဟိ-ငါးရာ
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ပဉ္စဟိ-၅မျိုးကုန်သော၊ တေဟိ ဝတ္ထုဟိ-
 ထိုဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ လူဓပုသန္တံ-ခေါင်းပါးသော အကျင့်၌ ကြည်ညိုသော၊ ဇနံ-လူ
 အပေါင်းကို၊ သညာပေန္တော-သိစေလျက်၊ ကုလေသု-အမျိုးတို့၌၊ ဝါ-အိမ်တို့၌၊
 ဝိညာပေတွာ ဝိညာပေတွာ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေ၍ သိစေ၍၊ ဝါ-
 တောင်း၍ တောင်း၍၊ ဘုဉ္ဇန္တော-စားသောက်လျက်၊ သံဃဘေဒါယ-သံဃာ၏
 ကွဲပြားခြင်းငှာ၊ ပရက္ကမိ-အားထုတ်ပြီး၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သော-ထိုဒေဝဒတ်ကို၊
 “ဒေဝဒတ္တ-ဒေဝဒတ်! တွံ-သည်၊ သံဃဘေဒါယ-ငှာ၊ စက္ကဘေဒါယ-အာဏာ
 စက်၏၊ ပျက်စီးခြင်းငှာ၊ ပရက္ကမသိ ကိရ-အားထုတ်သတဲဟု ကြားရသည်ကား၊
 သစ္စံ-မှန်သလော?” က္ကတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်၊)
 “ဘဂဝါ-ရား! သစ္စံ-မှန်ပါ၏၊” က္ကတိ၊ ဝတ္တာ-လျှောက်၍၊ “ဒေဝဒတ္တ-ဒတ်!
 သံဃဘေဒါ-သံဃာကို ခွဲခြင်းသည်၊ ဂရုကော-အပြစ်ကြီးလေး၏၊” က္ကတိ
 အာဒီဟိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ဖြင့်၊ ဩဝဒိတော-ဆုံးမအပ်သည်၊ (သ-
 မာနော)ပိ-ပါသော်လည်း၊ သတ္ထု-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အနာဒိယိတွာ-မနာယူမူ၍၊
 ပက္ကန္တော-ဖဲသွားလသော်၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္တံ-ကို၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ၊
 စရန္တံ-လှည့်လည်နေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အာဝုသော အာနန္ဒ-ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ!
 အဟံ-သည်၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အဇူတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ ဘဂဝတာ-
 ကို၊ အညတြေဝ-ကြင်၍သာလျှင်၊ ဘိက္ခုသံဃာ-ကို၊ အညတြ ဧဝ-သာလျှင်၊

အညတြေဝ ဘဂဝတာ။ ။ သဒ္ဓိကျမ်းများ၌ အညတြ၏ယှဉ်ရာ ပဉ္စမုန္တ

ဥပေါသထံ-ဥပုသ်ကို ကရိဿာမိ-ပြုတော့မည်၊ သံဃကမ္ပံ-ဥပုသ်မှ ကြွင်းသော သံဃကံကို၊ ကရိဿာမိ-မည်။” က္ကတိ အာဟ။ ထေရော-အရှင်အာနန္ဒာထေရ် သည်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသိ-လျှောက် ပြီ။ တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ သတ္တာ-သည်၊ ဥပ္ပန္နဓမ္မသံ-ဝေဂေါ-ဖြစ်သော တရားသဘောအားဖြင့် ဖြစ်သော ထိပ်လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်ရှိတော်မူသည်၊ ဝါ-ဖြစ်သော တရားသံဝေဂရှိတော်မူ သည်၊ ဟုတွာ၊ “ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ သဒေဝကဿ-နတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ လောကဿ-လူအပေါင်း၏၊ အနတ္ထနိဿိတံ-စီးပွားမဲ့ကို မှီသော၊ အတ္တနော- ၏၊ အဝီစိမှိ-အဝီစိငဲ့၍၊ ပစ္စနကကမ္ပံ-ကျက်ကြောင်းကံကို၊ ကရေတိ-ပြုနေ၏။” က္ကတိ၊ ဝိတက္ကေတွာ-တွေးတော်မူ၍၊ “သုကရာနိ၊ ပေ၊ ပရမဒုက္ကရံ”န္တိ-သုကရာနိ ၊ပေ၊ ပရမဒုက္ကရံ”ဟူသော၊ က္ကမံ ဂါထံ-ကို၊ ဝတွာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ က္ကမံ ဥဒါနံ-ဤဥဒါန်းကို၊ ဥဒါနေသိ-ကျူးရင့်တော်မူပြီ (ကံ ?)၊ “သုကရံ သာဓုနာ၊ ပေ၊ ပါပမရိယေဟိ ဒုက္ကရံ”န္တိ-ဟူ၍၊ (ဥဒါနေသိ)။

**သုကရာနိ အသာဓုနိ၊ အတ္တနော အဟိတာနိ စ၊
ယံ ဝေ ဟိတဉ္စ သာဓုဉ္စ၊ တံ ဝေ ပရမဒုက္ကရံ။**

ကို ဒုတိယာအနက်၊ ပဉ္စမိအနက်အားဖြင့် ၂မျိုးပေးကြသည်၊ အထက်၌ သာရတ္ထ- ၃, ၄၁၅၊ သီဇီသစ်-၂, ၂၅၁အဖွင့်အတိုင်း ပေးခဲ့သည်၊ “ဘဂဝတာ-မှ၊ အညတြေဝ- ကင်း၍သာ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ (အကျယ်ကို ကစ်ဘာ-၁, ၃၀၃၊ ကာပို့-၁၂၁ စသည်ရှု)။

ဥပ္ပန္နဓမ္မသံဝေဂေါ။ ။ သံဝိဇ္ဇတီတိ သံဝေဂေါ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေ- နာတိ သံဝေဂေါ၊ သံဝိဇ္ဇနံ သံဝေဂေါ(သံဒီ-၁၀)၊ ဓမ္မေန+ဥပ္ပန္နော+သံဝေဂေါ ဓမ္မ- သံဝေဂေါ-တရားသဘောအားဖြင့်ဖြစ်သော သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မံ+ ဂါရဝနိဿိတော+သံဝေဂေါ ဓမ္မသံဝေဂေါ-တရားကို ရိုသေခြင်း၌ မှီသော ထိပ်လန့် ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်၊ (ဂါရဝနိဿိတပုဒ်ချေ)၊ ဥပ္ပန္နော+ဓမ္မသံဝေဂေါ ယဿာ- တိ ဥပ္ပန္နဓမ္မသံဝေဂေါ”ဟုပြု။ [ဓမ္မသံဝေဂေါတိ စ တာဒိသေ အတ္ထေ ဓမ္မတာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကံ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ-ဩတ္တပ္ပစေတသိက်နှင့် တကွဖြစ်သောဉာဏ်(အံဇီ-၁, ၁၀၆)၊ ဓမ္မဂါရဝနိဿိတော သံဝေဂေါ ဓမ္မသံဝေဂေါ-တရားကို ရိုသေခြင်း၌ မှီသော ထိပ်လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်(ဒီဇီ-၂, ၁၂)။]

(လောကေန-အများသောင်းပြောင်း၊ လူအပေါင်းသည်။) အသာဓူနိ-
 တရားလမ်းကြောင်း၊ လွန်တိမ်းစောင်းသဖြင့်၊ မကောင်းစင်စစ်၊ ဖြစ်ကြကုန်သော၊
 အတ္တနော-မိမိ၏။ အဟိတာနိ စ-အကျိုးမကောင်း၊ ဖြစ်ကြောင်းစင်စစ်၊ စီးပွားမဲ့
 လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (ကမ္မာနိ-ကိုယ်မှုနုတ်မှု၊ စိတ်မှုတန်တန်၊ အကုသိုလ်ကံ
 တို့ကို၊) သုကရာနိ-လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်ကုန်၏။ ဝါ-ပြုလွယ်ကုန်၏။ ယံ (ကမ္မံ)-
 ကိုယ်မှုနုတ်မှု၊ စိတ်မှုတန်တန်၊ အကြင်ကုသိုလ်ကံသည်။ ဝေ-စင်စစ်ဧကန်၊
 အမှန်အားဖြင့်၊ ဟိတဉ္စ-အကျိုးကောင်းကောင်း၊ ဖြစ်ကြောင်းစင်စစ်၊ စီးပွား
 လည်းဖြစ်၏။ သာဓူ စ-တရားလမ်းကြောင်း၊ မတိမ်းစောင်းသဖြင့်၊ အကောင်း
 လည်း ဖြစ်၏။ တံ (ကမ္မံ)-ဟိတသာဓူ၊ ထိုကောင်းမှုကို၊ ဝေ-အားဖြင့်၊ ပရမ-
 ဒုက္ကရံ-အလွန်အမင်း ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏။ ဝါ-အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့၏။

သုကရံ သာဓူနာ သာဓူ၊ သာဓူ ပါပေန ဒုက္ကရံ၊
 ပါပံ ပါပေန သုကရံ၊ ပါပမရိယေဟိ ဒုက္ကရံ။

သာဓူနာ-သူတော်ကောင်းသည်။ သာဓူ-ကောင်းသောအမှုကို၊ သုကရံ

သာဓူ။ ။ ဂါထာ၌ ဆန်းကြောင့် နိဂ္ဂဟိတလာ၍ “သာဓူဉ္စ”ဟု ဖြစ်ရသည်။
 အနက်ပေးရာ၌ကား “ဆန်းကြောင့်ဝိုလျှံ၊ ယင်းပဒံ၊ ချန်၍နက်ပေးပါ”နှင့်အညီ ဆန်း
 ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်နိဂ္ဂဟိတကို ချန်၍ မူလပုဒ်ရင်းအတိုင်း ပေးရသည်။

ဓမ္မ. ၄-၂, ၉၉။ ။ ထို၌ ပထမပါဒ ဒုတိယပါဒကိုလည်း နောက်၂ပါဒကဲ့သို့
 နိယမ၊ အနိယမထည့်၍ “(ယာနိ ကမ္မာနိ-အကြင်အကုသိုလ်ကံတို့သည်။) အသာဓူနိ-
 မကောင်းကုန်သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ အဟိတာနိ စ-စီးပွားမဟုတ်ကုန်
 သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ၊ တာနိ ကမ္မာနိ-ထိုအကုသိုလ်ကံတို့ကို၊) သုကရာနိ-
 လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်ကုန်၏။”ဟု ပေးစေ၏။

သုကရံ သာဓူနာ သာဓူ။ ။ သုကရံ သာဓူနာ သာဓူတိ အတ္တနော ပရေသဉ္စ
 ဟိတံ သာဓေတိတိ သာဓူ၊ သမ္မာပဋိပန္နော။ တေန သာဓူနာ သာရိပုတ္တာဒိနာ
 သာဝကေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အညေန ဝါ လောကီယသာဓူနာ သာဓူ
 သုန္တရံ ဘဒ္ဒကံ အတ္တနော ပရေသဉ္စ ဟိတာဝဟံ သုကရံ သုခေန ကာတုံ သက္ကာ-
 ဥဒါနဌ-၂၈၉၊ သာရတ္ထ-၃, ၄၁၅။

လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်၏။ ဝါ-ပြုလွယ်၏။ ပါပေန-သူယုတ်မာသည်။ သာဓု-ကို၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏။ ဝါ-ပြုနိုင်ခဲ့၏။ ပါပေန-သည်။ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ သုကရံ-၏။ ဝါ-၏။ အရိယေဟိ-အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည်။ ပါပံ-ကို၊ ဒုက္ကရံ-မပြုအပ်၊ မပြုနိုင်။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ဒေဝဒတ္တော-သည်။ ဥပေါသထဒိဝသေ-ဥပုသ်နေ့၌၊ အတ္တနော-၏။ ပရိသာယ-ပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဧကမန္တံ-တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ “ယဿ-အကြင်အရှင်အား၊ ပဉ္စ-၅မျိုးကုန်သော၊ ဣမာနိ ဝတ္ထုနိ-ဤဝတ္ထုတို့သည်။ ခမန္တိ-နှစ်သက်ကုန်၏။ [မောင်-၂၊ ၂၅သုတ်အလို “ယဿ-အကြင်အရှင်၏ စိတ်၌... ခမန္တိ-အလိုရှိကုန်၏။ ဝါ-နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေကုန်၏”ဟု ပေး-မောင်နိ-၁၊ ၂၀၈။] သော-ထိုအရှင်သည်။ သလာကံ-ဝါးခြမ်းကို၊ ဝါ-စာရေးတံကို၊ (မဲလိပ်ကို)၊ ဂဏှတု-ယူလော၊” ဣတိ ဝတ္တာ၊ ပဉ္စသတေဟိ-ဝါးရာကုန်သော၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေဟိ-ဝဇ္ဇိမင်းတို့၏ သားဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဝဇ္ဇိတိုင်း သားဖြစ်ကုန်သော၊ နဝကေဟိ-ငယ်ကုန်သော၊ အပ္ပကတညူဟိ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို မသိနားမလည်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ သလာကာယ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟိတာယ-ယူအပ်သော်၊ သံဃံ-ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂယာသီသံ-ဂယာသီသကျောက်ဖျာသို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ။ တဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏။ တတ္ထ-ထိုဂယာသီသကျောက်ဖျာသို့၊ ဂတဘာဝံ-သွားသည်၏အဖြစ်ကို၊ သုတ္တာ-ကြားတော်မူ၍၊ သတ္တာ-သည်။ တေသံ ဘိက္ခုနံ-တို့ကို၊ အာနယနတ္ထာယ-ခေါ်ဆောင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေ-တို့ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်တော်မူပြီ။ တေ-ထိုအဂ္ဂသာဝကတို့သည်။ တတ္ထ-ထိုဂယာသီသကျောက်ဖျာသို့၊ ဂန္ဓာ-ပြီး၍၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာနုသာသနိယာ စေဝ-အာဒေသနာပြာဠိဟာနှင့် တကွဖြစ်သော အနုသာသနီဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်

အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာနုသာသနိယာ။ ။ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယအားဖြင့် ပါဠိဟာရိယ ၃ မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် သူတစ်ပါးစိတ်ကို သိ၍ ဟောပြောညွှန်ပြကြောင်းတန်ခိုးသည် အာဒေသနာပါဠိဟာ

ကို ပယ်ရှားနိုင်သော ညွှန်ပြဟောပြောခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော သွန်သင်ဟောပြော ဆုံးမခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယာနုသာသနိယာ စ-တန်ခိုးပြာဠိ ဟာနှင့်တကွဖြစ်သော အနုသာသနီဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော တန်ခိုးနှင့်တကွဖြစ်သော သွန်သင်ဟောပြောဆုံးမခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အနုသာသန္တာ-သွန်သင်ဟောပြော ဆုံးမကုန်လျက်၊ တေ-ထို

ရိယမည်၏။ ရိုးရာတရားဟော၍ ဆုံးမခြင်းသည် အနုသာသနီပါဠိဟာရိယမည်၏။ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးပြခြင်းသည် ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယမည်၏။ ထိုတွင် အရှင်သာရိပုတြာ၏ ပါဠိဟာရိယသည် အာဒေသနာပါဠိဟာရိယနှင့် အနုသာသနီပါဠိဟာရိယတည်း။ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏ ပါဠိဟာရိယကား ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယနှင့် အနုသာသနီပါဠိဟာရိယတည်း။

ဆက်ဦးအံ့- ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် အဂ္ဂသာဝကအရှင်မြတ်၂ပါးတို့၏ တရားကြောင့် သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်းကို ဝိ-၄, ၃၆၃၌ ဆို၏။ ဒီ- ၄-၁, ၃၂၃၌ကား အရှင်သာရိပုတြာ၏ တရားနာရသဖြင့် သောတာပန်တည်၍ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏ တရားနာရသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်သည်ဟု ဆို၏။ ဒီဃဘာဏကနှင့် ခန္ဓက ဘာဏကတို့၏ အလိုကြောင့် ထိုသို့အဆိုကွဲပြားရသည်ဟု မှတ်ရာ၏။ (သာရတ္ထ-၃, ၄၁၆၊ သီဠိသစ်-၂, ၄၁၃)

ဝိဂ္ဂဟ။ ။ တဿ တဿ စိတ္တာစာရံ အာဒိဿ အာဒိဿ+ဒေသနာ အာဒေသနာ(ဝဇီရ-၅၃၃)၊ အာဒိဿတိ ဧတာယာတိ အာဒေသနာ-သူတစ်ပါးစိတ်ဖြစ်ပုံကို ညွှန်ပြကြောင်းတန်ခိုး၊ ပဋိပက္ခေ-ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို၊ ဟရတီတိ-ပယ်ရှားတတ်သောကြောင့်၊ ပဋိဟာရိယံ၊ (တစ်နည်း) ပစ္စာ ဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗန္တိ ပဋိဟာရိယံ-နောက်၌ ဖြစ်စေအပ်သော တန်ခိုး၊ ပဋိဟာရိယမေဝ ပါဠိဟာရိယံ၊ (တစ်နည်း) ပဋိဟာရိယေ+ဘဝံ ပါဠိဟာရိယံ-ဣဒ္ဓိ၊ အာဒေသနာ၊ အနုသာသနီဟူသော ပဋိဟာရိယဥပါး အပေါင်း၌ ဖြစ်သော(ပါဝင်သော) တစ်ပါးပါးသောတန်ခိုး၊ (တစ်နည်း) ပဋိဟာရိယေ+ဇာတံ ပါဠိဟာရိယံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သော စတုတ္ထဈာန်နှင့် အရဟတ္တမဂ်၌ (စတုတ္ထဈာန်နှင့် အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်) ဖြစ်သောတန်ခိုး၊ (တစ်နည်း) ပဋိဟာရိယတော+အာဂတံ ပါဠိဟာရိယံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သော စတုတ္ထဈာန်နှင့် အရဟတ္တမဂ်မှ လာသောတန်ခိုး(မူလဋီ-၁, ၈၊ နိဘာ-၁, ၄၁၉ စသည်)။

အာဒေသနာ စ+သာ+ပါဠိဟာရိယံ စာတိ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ၊ အနု-

ရဟန်းတို့ကို၊ အမတ်-အမြိုက်ရေအေး၊ မသေဆေးကို၊ ပါယေတွာ-သောက်စေ၍၊ ဝါ-တိုက်ကျွေး၍၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်၊ အာဂမိသု-ကြွလာတော်မူကြကုန်ပြီ။ ကောကာလိကောပိ-ကောကာလိကသည်လည်း၊ “အာဝုသော ဒေဝဒတ္တ-ငါ့ရှင်ဒေဝဒတ်! ဥဋ္ဌေဟိ-ထလော၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေဟိ-တို့သည်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နိတာ-ခေါ်ဆောင်သွားအပ်ကုန်ပြီ၊ [“တေ- သင်၏၊ ဘိက္ခု-တို့ကို”ဟုလည်း ပေးကြသေး၏။ ရှေ့နား၌ “တေ ဘိက္ခု အာဒါယ” ဟုရှိသဖြင့် စဉ်းစားပါ။] မယာ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ‘အာဝုသော-ငါ့ရှင်! သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေ-တို့ကို၊ မာ ဝိဿာသိ-အကျွမ်းမဝင်နှင့်၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တော နနု-ပြောဆိုအပ်ခဲ့သည်မဟုတ်လော? သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ-တို့သည်၊ ပါပိစ္ဆာ-ယုတ်မာသော အလိုရှိကုန်၏၊ ပါပိကာနံ-ယုတ်မာကုန်သော၊ ကုစ္ဆာနံ-အလိုတို့၏၊ ဝသံ-အလိုသို့၊ ဂတာ-လိုက်ကုန်၏။” ကုတိ ဝတ္တာ၊ ဇဏ္ဍကေန-ဒူးဖြင့်၊ ဟဒယမဇ္ဈေ-နှလုံးသား၏

သာသတိ ဧတာယာတိ အနုသာသနီ-ဆုံးမကြောင်းတရား(ပါစိယော-၅၁၄၊ စူဘာ-၃၈၇)။ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေန+သဟိတာ+အနုသာသနီ အာဒေသနာပါဠိ-ဟာရိယာနုသာသနီ-သူတစ်ပါးစိတ်ဖြစ်ပုံကို ညွှန်ပြကြောင်း တန်ခိုးပြာဠိဟာနှင့် တကွ ဖြစ်သော သွန်သင်ဆုံးမခြင်း-ဆုံးမကြောင်းတရား(ဝိမတိ-၂၊ ၂၅၄)။ (တစ်နည်း) အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေန+သံယုတ္တာ+အနုသာသနီ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာနု-သာသနီ-သူတစ်ပါးစိတ်ဖြစ်ပုံကို ညွှန်ပြကြောင်း တန်ခိုးပြာဠိဟာနှင့် ယှဉ်သော သွန်သင်ဆုံးမခြင်း-ဆုံးမကြောင်းတရား(ဝဇီရ-၅၃၃)။

ဒွန်လည်းပြုသင့်။ ။ ပရဿ စိတ္တံ ဥ တွာ ကထနံ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ၊ ကေဝလံ ဓမ္မဒေသနာ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ၊ တဒုဘယံ ဓမ္မိ ကထာ နာမ၊ တာယ ထေရော ဩဝဒိ(ဝိမတိ-၂၊ ၂၅၄)”ဟူသော အဖွင့်၌ တဒုဘယံကို ကြည့်၍ အနုသာသနီနောင် ပါဠိဟာရိယပုဒ်အကျေကြံကာ “အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ စ+အနုသာသနီ စ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာနုသာသနီ-သူတစ်ပါးစိတ်ဖြစ်ပုံကို ညွှန်ပြကြောင်း တန်ခိုးပြာဠိဟာ၊ သွန်သင်ဆုံးမကြောင်းတန်ခိုးပြာဠိဟာ”ဟု ဒွန်သမာသ် ပြုသင့်သည်။ ကုဒ္ဒိပါဠိဟာရိယာနုသာသနီယာကိုလည်း “ကုဒ္ဒိ ဧဝ+ပါဠိဟာရိယံ ကုဒ္ဒိပါဠိဟာရိယံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သောတန်ခိုး-တန်ခိုးပြာဠိဟာ(ဝဇီရ-၅၃၃)”ဟု ပြုပြီးနောက် အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာနုသာသနီအတိုင်း ဆက်ပါ။

တည်ရာ ရင်အလယ်၌၊ ပဟရိ-တိုက်ပြီ၊ တဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏၊ တတ္ထေဝ-ထို
အရပ်၌ပင်၊ ဥဏှံ-ပူသော၊ လောဟိတံ-သွေးသည်၊ မုခတော-ခံတွင်းမှ၊ ဥဂ္ဂုဋ္ဌိ-
အန်ထွက်ပြီ။ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတံ-ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်
သော၊ ဝါ-အပ်လျက်၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်၊ အာဂစ္ဆန္တံ-ကြွလာ
သော၊ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ-အရှင်သာရိပုတ္တရာကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့
သည်၊ အာဟံသု-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ အာယသ္မာ
သာရိပုတ္တော-သည်၊ ဂမနကာလေ-ကြွသွားရာအခါ၌၊ အတ္တဒုတိယော-မိမိ
ဟူသော ၂ပါးမြောက်အဖော်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂတော-ကြွသွားပါပြီ၊ ဣဒါနိ-
၌၊ မဟာပရိဝါရော-များသောအခြံအရံရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အာဂစ္ဆန္တော-
ကြွလာလသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သောဘတိ-တင့်တယ်ပါ၏၊” ဣတိ-ပြီ။ သတ္တာ-
သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ န သောဘတိ-
တင့်တယ်သည်မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ တိရစ္ဆာနယောနိယံ-တိရစ္ဆာန်မျိုး၌၊
နိဗ္ဗတ္တကာလေပိ-ဖြစ်ရာအခါ၌လည်း၊ မယံ-၏၊ ပုတ္တော-သားဖြစ်သော သာရိ
ပုတြာသည်၊ မမ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာလသော်၊ သောဘိယေဝ-
တင့်တယ်ခဲ့သည်သာ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြီး၍၊ “ဟောတိ၊ ပေ၊ ဉာတိဘိ”တိ-
ဟူသော၊ ဣဒံ ဇာတကံ-ကို၊ ကထေသိ။

ဟောတိ သီလဝတံ အတ္ထော၊ ပဋိသန္တာရဝုတ္တိနံ၊

လက္ခဏံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဉာတိသံဃပုရက္ခတံ၊

အထ ပဿသိ'မံ ကာဠု၊ သုဝိဟိနံဝ ဉာတိဘိ။

သီလဝတံ-ချမ်းသာရကြောင်း ကောင်းသောအကျင့်ရှိကုန်သော၊ ပဋိ-
သန္တာရဝုတ္တိနံ-ဓမ္မပဋိသန္တာရ အာမိသပဋိသန္တာရဟူသော အသက်မွေးမှုရှိ
ကုန်သော၊ (ပဏှိတာနံ-စဉ်းစားမြော်မြင်၊ ပညာရှင်တို့၏) အတ္ထော-အရှိန်မြင့်
လျက်၊ တိုးတက်ကြီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရရိုးသာ၊ ဓမ္မတာတည်း၊
(ဘဒ္ဒေ-သားကြီးရွှေသွေး၊ လူကလေး၏၊ မွေးသည့်မိခင်၊ အို...ရှင်မ၊ ဉာတိ-
သံဃပုရက္ခတံ- ငါးရာရံခြွေ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည် ယုံကြည်ကိုးစား ရှေ့
ကထားအပ်သည်ဖြစ်၍၊ အာယန္တံ-မိဘဌာနီ၊ ငါတို့ဆီကို လာနေသော၊

လက္ခဏာ-ခေါင်ဆောင်ကောင်းပီလှသည့်၊ သားကြီးလက္ခဏာကို ပဿ- ဆီးကြို
ဂုဏ်ပြု၊ ကြည့်ရှုစမ်းပါလော။ (ဘဒ္ဒေ-သားဆိုးသမီးဆိုး၊ မပြစ်ရိုးမို့၊ တိုး၍
အားသစ်၊ အောင့်ကာချစ်ရ၊ အို...နမ!) အထ-သားကြီးဂုဏ်ပြု၊ ကြည့်ရှုပြီး
ရာ၊ ထိုအခါမှနောက်၌၊ ဉာတိဘိ-ငါးရာရံခြွေ၊ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည်၊
သုဝိဟိနံ- မပြန်တမ်း သေခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ စွန့်ပစ်အပ်ခဲ့သည်သာဖြစ်သော၊
(တစ်နည်း) ဉာတိဘိ-တို့မှ၊ သုဝိဟိနံ-ကောင်းစွာ ယုတ်လျော့ခဲ့သည်သာ
ဖြစ်သော၊ ဣမံ ကာဠိ-ခေါင်းဆောင်လက္ခဏာ၊ အရှင်းကွာသည့်၊ ဤသမင်အ၊
သားဖျင်းမောင်ကာဠကို၊ ပဿသိ-သားဖျင်းနောင်ရေး၊ အားကုန်တွေးကာ၊
ရှုစမ်းပါဉ္စလော။

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ “ဘန္တေ! ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ဒွေ-
ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေ-တို့ကို၊ ဥဘောသု- ၂ဖက်ကုန်သော၊ ပဿေသု-
နံပါးတို့၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ‘ဗုဒ္ဓလိဋ္ဌာယ-မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စမ္ပယ်
ခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေဿာမိ-ဟောအံ့၊’ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တုမ္မာကံ-
ရှင်တော်ဘုရားတို့၏၊ အနုကိရိယံ-အတုလိုက်၍ ပြုအပ်သော အမူအရာကို၊
ကရောတိ ကိရ-ပြုသတဲ့၊” ဣတိ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခုဝေ! ဣဒါနေဝ-၌သာ၊ န
မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ဧသ(ဧသော)-ဤဒေဝဒတ်သည်၊ မမ-၏၊
အနုကိရိယံ-ကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ ဝါယမိ-အားထုတ်ခဲ့ဖူးပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ န
သက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ အပိ ဝီရက၊ ပေ၊ မတောတိ အာဒိ-
နာ-အပိဝီရ၊ ပေ၊ မတောအစရှိသည်ဖြင့်၊ ဇာတကံ-ကို၊ ဝတ္တာ-၍၊

အပိ ဝီရက ပဿေသိ၊ သကုဏံ မဉ္ဇူဘာဏကံ၊

မယူရဂီဝသင်္ကာသံ၊ ပတိ မယံ သဝိဋ္ဌကံ။

ဝီရက-အရှင်ဝီရက၊ မဉ္ဇူဘာဏကံ-သာယာအေးချို၊ ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊
မယူရဂီဝသင်္ကာသံ-ဥဒေါင်းငှက်မင်း၊ လည်ပင်းအဆင်းလို၊ စိမ်းညိုသော
အဆင်းရှိသော၊ မယံ-ကျွန်မ၏၊ ပတိ-လင်ဖြစ်သော၊ သဝိဋ္ဌကံ-သဝိဋ္ဌကမည်
သော၊ သကုဏံ-ငှက်ကို၊ အပိ ပဿေသိ-မြင်မိပါသလော။ [လောပစ္စေတ္တ
မကာရောဖြင့် အပစ္စည်းကို ဧပြု-ဇာ ၄-၂၊ ၁၃၇။]

ဥဒကထလစရဿ ပက္ခိနော၊ နိစ္စံ အာမကမစ္ဆဘောဇိနော၊

တဿာနကရံ သဝိဋ္ဌကော၊ သေဝါလေ ပလိဂုဏ္ဍိတော မတော။

သဝိဋ္ဌကော-သဝိဋ္ဌကသည်။ ဥဒကထလစရဿ-ရေရောကုန်းပါ၊ သွားလာလှည့်လည်နိုင်သော၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ အာမကမစ္ဆဘောဇိနော-ငါးစိမ်းကို စားလေ့ရှိသော၊ တဿ ပက္ခိနော-ငါကဲ့သို့သော ထိုဌာန်မျိုး၏၊ အနုကရံ (အနုကရောဇ္ဈော)-အတုလိုက်၍ ပြုလသော်၊ ဝါ-အတုလိုက်၍ ပြုခြင်းကြောင့်၊ သေဝါလေ-မှော်ထဲ၌၊ ပလိဂုဏ္ဍိတော-ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်အပ်သည်။ (ဟုတွာ)၊ မတော-သေလေပြီ။

အပရာပရေသုပိ-အခြား၊အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသေသု-နေ့တို့၌၊ တထာနုရူပမေဝ-ထိုအကြောင်းအရာအား လျော်သည်သာဖြစ်သော၊ ကထံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ- အကြောင်းပြု၍၊ အစာရိ၊ပေ၊ ဝိရောစသီတိ ဧဝမာဒိနိ-အစာရိ၊ပေ၊ ဝိရောစသိ ဤသို့အစရှိသော၊ ဇာတကာနိ-တို့ကို၊ ကထေသိ-ပြီ။

အစာရိ ဝတာယံ ဝိတုဒံ ဝနာနိ၊ ကဋ္ဌင်္ဂရုက္ခေသု အသာရကေသု၊

အထာသဒါ ခဒိရံ ဇာတသာရံ၊ ယတ္ထမ္ဘိဒါ ဂရုဠော ဥတ္တမင်္ဂီ၊

ဝနာနိ-အကာသက်သက်၊ နှစ်မဖက်သည့်၊ လက်ပံပင်လို၊ တောသစ်ပင်မျိုးတို့ကို၊ ဝိတုဒံ-(ဝိတုဒန္တော)-ခေါက်လျက်၊ ဝါ-ထိုးဖောက်လျက်၊ အသာရကေသု-အကာချည်းပြည့်၊ အနှစ်မရှိကုန်သော၊ ကဋ္ဌင်္ဂရုက္ခေသု-ထင်း၏ အဖို့ ဖြစ်သော သစ်ပင်တို့၌၊ ဝါ- ထင်းဆိုက်ဖို့သစ်ပင်တို့၌၊ အယံ (တွံ)- ခုခါအော်မြည် ဤသင်သည်၊ **အစရိ** ဝတ-သင်တို့မျိုးရိုး၊ ဘိုးဘေးဟိုဘက်၊ အဆက်ဆက်က၊ စ၍မှန်စွာ၊ ဝမ်းစာရှာလျက်၊ လှည့်လည်ကျက်စားခဲ့လေပြီ၊ အထ-အနှစ်မယှဉ်၊ သစ်ပင်တို့မှာ၊ ရှာဖွေခဲ့ရာ၊ ထိုအခါမှနောက်၌၊ (ယော) ဂရုဠော-ကျွန်ုပ်ရောင်းရင်း၊ အကြင်အဆွေတော်ငှက်မင်းသည်၊ ဥတ္တမင်္ဂီ-အမြတ်အင်္ဂါ၊ ဥရောင်ရတနာကို၊ ယတ္ထ-အကြင်ရှားပင်၌၊ အပ္ပိဒါ- ရိုက်ခွဲခဲ့လေပြီ၊ [ဘိဒဓာတ်၊

အစရိ။ ။ အဇ္ဇတနီ ဩဝိဘတ်ကို ကျပျ၊ ဆန်းကြောင့် ကွစိ ဓာတုဖြင့် စ၌ ဒီယပြု၍ ဂါထာတွင် “အစာရိ”ဟု ဖြစ်သည်။ [အစာရိ ဝတာယန္တိ အစရိ ဝတအယံ- ဇာ ၄. ၂, ၁၄၉။]

အဇ္ဇတနီအာဝိဘတ်၊ (သော ဂရုဋ္ဌော-ကျွန်ုပ်ရောင်းရင်း၊ ထိုအဆွေတော် ငှက်
မင်းသည်။) ဇာတသာရုံ- အခေါက်ပင်ပွ၊ မာလုကျစ်လစ်၊ ဖြစ်သောအနှစ်
ရှိသော၊ (တံ) ခဒိရုံ-ထိုရှားပင်သို့၊ အာသဒါ- အမှတ်မထား၊ မသိငြားလည်း၊
ငယ်စဉ်တည်းက၊ စ၍မှန်စွာ လာရောက်ခဲ့ပေပြီ။ [အာ+သဒ+အဇ္ဇတနီ အာ]

လသီ စ တေ နိပ္ပလိတာ၊ မတ္တကော စ ပဒါလိတော၊

သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ အဇ္ဇ ခေါ တွံ ဝိရောစသိ။

တေ-သင်၏။ လသီ စ-ဦးနှောက်သည်လည်း၊ နိပ္ပလိတာ-ကွဲထွက်ပြီ၊
မတ္တကော စ-ဦးထိပ်ကိုလည်း၊ ပဒါလိတော-နင်းခဲ့အပ်ပြီ၊ တေ-သင်၏။ သဗ္ဗာ-
အလုံးစုံကုန်သော၊ ဖာသုကာ-နံရိုးတို့ကိုလည်း၊ ဘဂ္ဂါ-မှုန့်မှုန့်ညက်ညက်၊ ချိုး
ဖျက်နင်းချေအပ်ကုန်ပြီ၊ အဇ္ဇ ခေါ-ယနေ့တော့၊ တွံ-သင်သည်၊ ဝိရောစသိ-
စံပယ်ပါပေ၏၊ ဝါ-လှပါပေ၏။

ပုန-ဖန်၊ “ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ အကတညူ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုထားအပ်ဖူး
သော ကျေးဇူးကို မသိတတ်၊” ဣတိ-ဤသို့သော၊ ကထံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊
“အကရမ္မသ ပေ၊ ဇီဝသီ”တိအာဒိနိ-အကရမ္မသ ပေ၊ ဇီဝသီအစရှိကုန်သော၊
ဇာတကာနိ ကထေသိ။

အကရမ္မသ တေ ကိစ္စံ၊ ယံ ဗလံ အဟုဝမ္မသေ၊

မိဂရာဇ နမော ဘျတ္ထု၊ အပိ ကိဉ္စိ လဘာမသေ။

ယံ ဗလံ-အကြင်စွမ်းအားသည်၊ အဟုဝါ-ရှိပါပြီ၊ (တေန ဗလေန-ထို

အဟုဝမ္မသေ။ ။ “အဟုဝါ+မ္မသေ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ထို၌ “အဟုဝါ”သာ လို
ရင်းတည်း၊ “မ္”ကား အတိတတ္ထဇောတကနိပါတ်ပုဒ်၊ သေကား ဂါထာပူရဏနိပါတ်
ပုဒ်တည်း၊ အဟုဝါ၌ အဇ္ဇတနီအာဝိဘတ်(ဇာ. ၄-၃, ၂၅၊ မောဂ်. နိ-၂, ၃၅၀)၊ (တစ်
နည်း) ဟိယျတ္တနီအာဝိဘတ်တည်း။ (ရူ-၂၉၅၊ မောဂ်နိ-၂, ၃၅၀၊ ရူဘာ-၂, ၃၂၂)

နိတိဓာတု-၁၉၂။ ။ ထို၌ “(က) အဟုဝါ+အမ္ပ+သေ၊ (ခ) အဟု+အမ္ပ+
သေ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပုံ ၂မျိုးပြ၏။ (ခ)အလို ဝ-လာ၍ ရုပ်ပြီးစေရမည်။ ဇာ. ၄-၃,
၂၅ကို မှီ၍ ကြံဟန်တူသည်၊ ထိုအလို “အမ္ပ (အမှာကံ)-ငါတို့၏၊ ယံ ဗလံ-သည်၊
အဟုဝါ၊ အဟု- ရှိခဲ့ပါပြီ၊ (တေန ဗလေန-ဖြင့်) တေ ကိစ္စံ အကရမ္မ”ဟု ပေးပါ။

စွမ်းအားဖြင့်) တေ-၏။ ကိစ္စံ-ကိစ္စကို၊ အကရမ္မ- ပြုခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ မိဂရာဇ-သား တို့သနင်း ခြင်္သေ့မင်း၊ တေ-သင့်အား၊ နမော-ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု-ဖြစ်ပါစေ သတည်း၊ ကိစ္စိ အပိ-တစ်စုံတစ်ခုကိုလည်း၊ လဘာမသေ-ရလိုပါကုန်၏။

မမ လောဟိတဘက္ခဿ၊ နိစ္စံ လုဒ္ဒါနိ ကုဗ္ဗတော၊
ဒန္တန္တရတော သန္တော၊ တံ ဗဟုံ ယမ္ပိ ဇီဝသိ။

လောဟိတဘက္ခဿ-အသွေးကို သောက်စားလေ့ရှိသော၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ လုဒ္ဒါနိ-ကြမ်းကြုတ်သော အမှုတို့ကို၊ ကုဗ္ဗတော-ပြုလုပ်နေသော၊ မမ-ငါ၏၊ ဒန္တန္တရတော-သွားအကြား၌ ရောက်ပြီးသည်၊ သန္တော-ဖြစ်ပါလျက်၊ ယံ ဇီဝသိ-အကြင်အသက်ရှင်၏၊ တံပိ-ထိုအသက်ရှင်ခြင်းသည်သော်မှလည်း၊ (အသက် ရှင်တာတောင်မှလည်း)၊ ဗဟုံ-များလှပြီ။

ပုန-တစ်ဖန်၊ အဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏၊ ဝဓာယ-သတ်ခြင်းငှာ၊ ပရိ- သက္ကနံ-အားထုတ်ခြင်းကို၊ အာရပ္ပ-၍၊ “ဉာတမေတံ ၊ပေ၊ ဖလ”န္တိအာဒိနိ- ကုန်သော၊ ဇာတကာနိ ကထေသိ။

အကရမ္မသ တေ ။ ။ “အကရမ္မသေ+တေ”ဟု တည်၍ သုတ်ကြီးဖြင့် ဧကိ အ-ပြု(ရှုဘာ-၂၊ ၂၉၇)၊ အကရမ္မသေ၌ “အကရမ္မ+သေ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဟိယုတ္တနီမှာ ဝိဘတ်၊ သေကာရာဂမော အာချာတနာမေဟိ(နီတိ-၁၁၀၂)သုတ်ဖြင့် သေလာဟု လည်းကောင်း “အကရမ္မသေ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဟိယုတ္တနီ “မှသေ”ဝိဘတ်ဟုလည်း ကောင်း နီတိဓာတု-၂၇၂၌ ဆို၏။

သေ (၅) မျိုး ။ ။ သေ ၅မျိုးကို ပုံစံနှင့်တကွ အကျဉ်းချုပ်၍ ပြပါဉ်းမည်။ ထို၅မျိုးမှာ-

- (၁) ပဒါဝယဝသေ= တွံ ကမ္မံ ကုရုသေ ။ [ကုရုသေ၌ သေဝိဘတ်၊]
- (၂) အပဒါဝယဝသေ= ဝဒေမသေ။ [မဝိဘတ် သေအာဂုံ၊]
- (၃) အနေကန္တ ပဒါဝယဝသေ= ဘဝါမသေ။ [မဝိဘတ် သေအာဂုံဟု လည်းကောင်း၊ အာမသေဝိဘတ်ဟုလည်းကောင်း နှစ်မျိုးယူနိုင်သည်၊]
- (၄) သောသဒ္ဓတ္ထသေ= ဧသေသေ။ [ဧသော၊ သောနှင့် အနက်တူ၊]
- (၅) အာဒေသသေ= အကရမ္မသ၊ ဩက္ကန္တာမသိ။ [သေ၌ ဧကို အစဉ်အတိုင်း အ-ပြုပုံနှင့် ဣ-ပြုပုံ။] အကျယ်ကို နီတိဓာတု-၁၇၁၊ ၁၇၂၌ ရှု။

ဉာတမေတံ ကုရုဏိဿ၊ ယံ တံ သေပဏ္ဍိ သိယျသိ၊
အညံ သေပဏ္ဍိ ဂစ္ဆာမိ၊ န မေ တေ ရုစ္စတေ ဖလံ။

သေပဏ္ဍိ-ယမနေပင်! [သိရိမန္တာနိ ပဏ္ဏာနိ ယဿာတိ သေပဏ္ဍိ၊ သိရိပဏ္ဏ+ဤ၊ သိရိကို သေပြု၊ အာလုပ်သိကြောင့် ဣ၌ ရသေပြု။] တံ-သင်သည်။ ယံ သိယျသိ-အကြင် ကိုယ်တိုင်ခြွေချ၏။ ဧတံ-ဤကိုယ်တိုင်ခြွေချပုံကို၊ ကုရုဏိဿ-ဒရယ်သည်။ [ကုယံ ရုဏိတိတိ ကုရုဂေါ၊ ကု+ရုဂံ+ဏ၊ ရ၏ အ-ကို ဥပြု(ဓာနဋီ-၆၁၉)၊ ကုရုမ္ပိ+ဇာတော+မဂေါ ကုရုဂေါ၊ မ-ကို နိဂ္ဂဟိတံပြု(ဇာနိသစ်-၂၁၁)၊ ဓမ္မဂါထာ-၁၊ ၄၅၅။] ဉာတံ-(ဘေးသို့ မရောက်၊ ပင်အောက်တည့်တည့်၊ ချတတ်၏ဟု)၊ သိအပ်ပြီ၊ ဝါ-နားလည်အပ်ပြီ၊ (တစ်နည်း) ဧတံ-သည်။ ကရုဏိဿ-ဒရယ်၏(စိတ်၌)၊ ဝါ-အား၊ ဉာတံ-ထင်ရှား ပါပြီ၊ ဝါ-ရှင်းပါပြီ၊ မေ-ငါ့အား၊ တေ-သင်၏။ ဖလံ-အသီးသည်။ န ရုစ္စတေ-မနှစ်သက်တော့၊ သေပဏ္ဍိ-ယမနေပင်! အညံ-အခြားသစ်ပင်သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-သွား တော့အံ့။ [ဇာနိ သစ်-၂၁၁၌ “ယံ တံ-အကြင်သင်သည်”ဟု ပေး၏။]

ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌ “ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ လာဘသက္ကာရတော စ-လာဘ်၊ ပူဇော်သက္ကာရလည်းကောင်း၊ သာမညတော စ-ရဟန်း၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရားလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့) ဥဘတော-၂ မျိုးတို့ မှ၊ ပရိဟိနော-ယုတ်လျော့ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့၊ ကထာသု-စကားတို့သည်၊ ပဝတ္ထမာနာသု-ဖြစ်ကုန်လသော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဒါနေဝ-ပင်၊ ဒေဝဒတ္တော-

သိယျသိ။ ။ ဇာနိသစ်-၂၁၁၌ သီဓာတ်သည် အတ္ထာတိသယနည်းအရ ဝိကိရဏ အနက်ဟောဟု ဆို၏။ နိတိဓာတု-၁၈၊ နိဒီ-၃၉၂ ခိယုတိရုပ်ပြီးကို မိုး၍ သီ+အ+သိ၊ ဤကို ဣယျပြု၊ (တစ်နည်း) ခိနောင် ယလာ၊ ယဒွေဘော်၊ ခိ၌ ရသေပြု၊ ဝိလုံS-E-D၌ သောဓာတ်ဟု ဆို၏။ သောဓာတ် (နာသန-ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်)+ယ+ သိ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဩကို ဣပြု၊ “သိရ+အ+တိ”ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ ရကို ယပြုဟုကြံ၊ သို့သော် P-T-S၌ သရဓာတ်ဟု ဆိုခြင်း “ဝိသိဏ္ဏဖလော ဟောသိ(ဇာ. ၄-၁၊ ၁၉၀)”ဟုဖွင့်ရာ ဝိသိဏ္ဏ-ဖလော၌ ဝိသိဏ္ဏကို “ဝိ+သရ+တ၊ (တစ်နည်း) ဝိ+သိ+တ”ဟု ယူခြင်းကိုထောက်လျှင် သဒ္ဓါကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်း၌ မရှိသော သိရဓာတ်ကြံခြင်းထက် သဒ္ဓါကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်း၌ ရှိသော သရဓာတ်ကြံခြင်းက ပိုကောင်း၏။ ထို့ကြောင့် သရ+အက္ခေပ(ပစ်ပယ်ခြင်းအနက်)+ဏယ+သိ၊ ဓာတွန်ရံနှင့် ဏကို ချေ၊ သ၏အ-ကို ဣပြု၊ ယဒွေဘော်ဟုကြံ၊ (တစ်နည်း) သီဓာတ်ကြံလျှင် သီဓာတ်ကဲ့သို့ မှတ်ရာ၏။ သာဓာတ် အန္တကမ္မ(အဆုံးပြုခြင်း)အနက်+အ+သိ၊ သာ၏ အာ-ကို ဣပြု၊ ယလာဟုလည်း ကြံနိုင်သည်။

သည်။ ပရိဟိနော-ဆုတ်ယုတ်သည်။ န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ဧသ (ဧသော)-ဤဒေဝဒတ်သည်။ ပရိဟိနောယေဝ-ဆုတ်ယုတ်ခဲ့ဖူးသည်သာ။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ပြီး၍၊ “အက္ခိ၊ ပေ၊ ထလမ္ပိ စာ”တိကုတိ အာဒိနိ -ကုန်သော၊ ဇာတကာနိ-တို့ကို၊ ကထေသိ။

အက္ခိ ဘိန္နာ ပဋေဝ နဋ္ဌော၊ သခိဂေဟေ စ ဘဏ္ဍာနံ၊

ဥဘတော ပဒုဋ္ဌာ ကမ္မန္တာ၊ ဥဒကမ္ပိ ထလမ္ပိ စ။

အက္ခိ-မျက်စိတို့သည်။ ဘိန္နာ-ကွဲကုန်ပြီ၊ ပဋေဝ-အပေါ်ခြုံအဝတ်သည်။ နဋ္ဌော-ပျောက်ပြီ (တဝ-သင်၏။ ဘရိယာယ) စ-ဇနီးသည်လည်း၊ သခိဂေဟေ-သူငယ်ချင်းမ တစ်ယောက်၏ အိမ်၌၊ ဘဏ္ဍာနံ-ခိုက်ရန်ကို၊ (ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ခိုက်ရန်ပြုသဖြင့် ကြိမ်ဒဏ်၊ ငွေဒဏ် အပေးခံရပြီ)။ ဥဒကမ္ပိ-ရေ၌လည်းကောင်း၊ ထလမ္ပိ စ-ကုန်း၌လည်းကောင်း၊ ဥဘတော-၂ဌာနတို့၌၊ (တဝ-သင်၏) ကမ္မန္တာ-အမှုတို့သည်။ ပဒုဋ္ဌာ-ပျက်စီးကုန်ပြီ။

ဧဝံ-ဤသို့၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ဝိဟရန္တောဝ-နေတော်မူစဉ်ပင်၊ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ၊ ဗဟူနိ-များစွာကုန်သော၊ ဇာတကာနိ-တို့ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ ရာဇဂဟတော-မြို့မှ၊ သာဝတ္ထိ-မြို့သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဇေတဝနေ-မည်သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝါသံ-နေတော်မူခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုတော်မူပြီ။ ဒေဝဒတ္တောပိ-သည်လည်း၊ နဝ မာသေ-၉ လတို့ပတ်လုံး၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပစ္ဆိမေ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ကာလေ-အခါ၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠုကာမော-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ အတ္တနော-၏၊ သာဝကေ-တပည့်တို့ကို၊ “အဟံ-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠုကာမော-၏၊ တံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ မေ-ကို၊ ဒဿေထ-ဖူးမြင်စေကြလော၊ ဝါ-ပြကြလော၊” ကုတိ အာဟ။ “တွံ-သည်၊ သမတ္ထကာလေ-စွမ်းနိုင်သူ၏အခါ၌၊ ဝါ-စွမ်းနိုင်ရာအခါ၌၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဝေရီ-ရန်သူသည်၊ ဟုတွာ၊ အစရိ-လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့ပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ တတ္ထ-ထို မြတ်စွာဘုရားဆီသို့၊ န နေဿာမ-မပို့ဆောင်ပေးနိုင်ပါကုန်။” ကုတိ ဝုတ္တေ၊ “မံ-ကို၊ မာ နာသေထ-မဖျက်ဆီးပါကုန်နှင့်၊ မယာ-သည်၊ သတ္ထရိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ အာယာတော-ရန်ငြိုးကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သတ္တု-

၏။ မယိ-ငါ၌၊ ကေသဂ္ဂမတ္တောပိ-ဆံဖျားမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ အာယာတော-သည်၊ နတ္ထိ။ ဟိ-မှန်၊ သော ဘဂဝါ-သည်။

ဝဓကေ ဒေဝဒတ္တမိ၊ စောရေ အင်္ဂုလိမာလကေ။

ဓနပါလေ ရာဟုလေ စ၊ သဗ္ဗတ္ထ သမမာနသောတိ

ဝဓကေ-မိမိကိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သော၊ ဒေဝဒတ္တမိ-ဒေဝဒတ်၌လည်းကောင်း၊ စောရေ-တောပုန်းလှူဆိုးကြီးဖြစ်သော၊ အင်္ဂုလိမာလကေ-အင်္ဂုလိမာလ၌လည်းကောင်း၊ ဓနပါလေ-ဓနပါလမည်သော နာဠာဂိရိဆင်၌လည်းကောင်း၊ ရာဟုလေ စ-သားတော်ရာဟုလာ၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌၊ သမမာနသော-တူမျှသော စိတ်ရှိတော်မူ၏။ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီး၍၊ [ဣတိတစ်ပုဒ်အကျေကြ၊] “မေ-ကို၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿေထ-ပြပေးကြပါလော၊” ဣတိ-သို့ ပုနပျူနံ-အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်၊ ယာစိ-တောင်းပန်ပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုဒေဝဒတ်ကို၊ တေ-ထိုတပည့်တို့သည်၊ မဇ္ဇကေန-ညောင်စောင်းငယ်ဖြင့်၊ အာဒါယ-ဆောင်ယူ၍၊ နိက္ခမိသု-ထွက်ခဲ့ကုန်ပြီ။ တဿ-ထိုအရှင်ဒေဝဒတ်၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ သုတ္တာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္ထု-အား၊ အာရောစေသုံ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ (ကို?)၊ “ဘန္တေ! ဒေဝဒတ္တော-

သော ဟိ ဘဂဝါ ။ ။ ဟိကို ဒဠိကရဏ၊ ဣတိကို ဟေတုအနက်ကြံ၍ ပေးခဲ့သည်။ ဟိကို ကာရဏအနက်ဟောယူ၍ “(ကသွာ-အဘယ်ကြောင့်၊ သတ္ထု-၏၊ မယိ-၌၊ ကေသဂ္ဂမတ္တောပိ-သော၊ အာယာတော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်း?) ဟိ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ဝဓကေ၊ ပေ ၊ သမမာနသော-၏၊ ဣတိ (တသွာ)-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ တူမျှသော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သတ္ထု-၏၊ မယိ-၌၊ ကေသဂ္ဂမတ္တောပိ-သော၊ အာယာတော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်ငြိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ‘မေ-ကို၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿေထ-ကုန်၊’ ဣတိ-သို့၊ ပုနပျူနံ-ထပ်၊ ယာစိ-ပြီ” ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ ၂၄၂လုံးတွင် “သမမာနသောတိ”၌ ဣတိကို သိလေသနည်းစသည်အရ ၂၁၁ပေး၊ သို့မဟုတ် ဣတိတစ်လုံးအကျေကြ။

သည်။ တုမှာကံ-ရှင်တော်ဘုရားတို့ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဂစ္ဆတိ ကိရ-လာသတဲ့။” ကုတိ (အာရောစေသို့)။ “ဘိက္ခဝေ! သော-ထို ဒေဝဒတ်သည်။ တေန အတ္တဘာဝေန-ထိုအတ္တဘောဖြင့်၊ မံ-ကို၊ ပဿိတုံ-ဖူး မြင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ န လဘိဿတိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်။” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ ဒေဝဒတ္တော-သည်။ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနံ-တို့ကို၊ အာယာစိ-တကာလတော-တောင်းသူ၏အခါမှ၊ ဝါ-တောင်းရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ဒဠု-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ခွင့်ကို၊ န လဘတိ ကိရ-မရတော့ဘူးတဲ့။ အယံ-ဤသို့ဖူးခွင့်မရနိုင်ခြင်းသည်။ ဓမ္မတာ-ထုံးစံတည်း။ “ဘန္တေ! အသုက-ဌာနံ အသုကဌာနဉ္စ-ဤမည်ဤမည်သော အရပ်သို့လည်း၊ အာဂတော-ရောက်လာပြီ။” ကုတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ။ “ယံ-အကြင်အမှုကို (ကာတုံ)၊ ကုစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏။ တံ-ထိုအမှုကို၊ ကရောတု-ပြုပါစေ၊ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်။ မံ-ကို၊ ပဿိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ န လဘိဿတိ-ရလိမ့်မည် မဟုတ်။” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! ကုတော-ဤဇေတဝန်ကျောင်းမှ၊ ယောဇနမတ္တံ-တစ်ယူ ဇနာအတိုင်းအရှည်ရှိသောအရပ်သို့၊ အာဂတော-ရောက်လာပါပြီ။ အမ-ယောဇနံ-ယူဇနာဝက်ရှိသောအရပ်သို့၊ (အာဂတော)၊ ဂါဝုတံ-တစ်ဂါဝုတံရှိ သော အရပ်သို့၊ (အာဂတော)၊ ဘန္တေ! ဇေတဝနပေါက္ခရဏီသမိပံ-ဇေတဝန် ရေကန်အနီးသို့၊ အာဂတော-ပါပြီ။” ကုတိ-ပြီ။ “အန္တောဇေတဝန်-ဇေတဝန် ကျောင်းတွင်းသို့၊ သစေပိ ပဝိသတိ-အကယ်ပင်ဝင်ဥူးတော့၊ (ဧဝံ သတိပိ-သော်လည်း) မံ-ကို၊ ပဿိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ နေဝ လဘိဿတိ-မဟုတ်။” ကုတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။ ဒေဝဒတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ အာဂတာ-လာကုန် သော တပည့်တို့သည်။ ဇေတဝနပေါက္ခရဏီတီရေ-ဇေတဝန်ရေကန်၏ ကမ်း နား၌၊ မဉ္ဇု-ညောင်စောင်းကို၊ ဩတာရေတွာ-အောက်သို့ ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ချ၍၊ ပေါက္ခရဏီ-ရေကန်သို့၊ နှာယိတုံ-ရေချိုးခြင်းငှာ၊ ဩတရိသု-သက်ဆင်း ကုန်ပြီ။ ဒေဝဒတ္တောပိ-သည်လည်း၊ မဉ္ဇတော-မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ဥဘော-၂ဖက် ကုန်သော၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။ ပါဒါ-တို့သည်။ ပထဝီ-သို့ ပဝိသိသု-ဝင်ကုန်ပြီ။ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်။ အနု-က္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ယာဝ ဂေါပ္ပကာ-မျက်စိတိုင်အောင်၊ ယာဝ ဇဏ္ဍုကာ-

ဒူးဆစ်တိုင်အောင်၊ ယာဝ ကဋိတော-ခါးတိုင်အောင်၊ ယာဝ ထနတော-နို့တိုင်
အောင်၊ ယာဝ ဂီဝတော-လည်ပင်းတိုင်အောင်၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဟနုကဋ္ဌိက-
ဿ-မေးရိုး၏၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ပဝိဋ္ဌကာလေ-ဝင်ရာအခါ၌၊ “ဣမေဟိ ၊ ပေ ၊
ဥပေမိ”တိ-ဣမေဟိ ၊ပေ၊ ဥပေမိဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ရွတ်ဆိုပြီ။

**ဣမေဟိ အဋ္ဌိဟိ တမဂ္ဂပုဂ္ဂလံ၊ ဒေဝါတိဒေဝံ နရဒမ္မသာရထိ၊
သမန္တစက္ခု သတပုညလက္ခဏံ၊ ပါဏေဟိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဥပေမိ။**

အဂ္ဂပုဂ္ဂလံ-ကမ္ဘာအလုံးတွင်၊ အသာဆုံးပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်တော်မူပေ
ထသော၊ ဒေဝါတိဒေဝံ- နတ်အပေါင်းတို့၏၊ ဥးခေါင်းညွတ်လျှိုး၊ ခိုကိုးရာအစစ်၊
နတ်မင်းလည်းဖြစ်တော်မူပေထသော၊ နရဒမ္မသာရထိ- ဆုံးမရန်ကြုံ၊ များဗိုလ်
ပုံကို၊ စုံလင်စွာသင်ပေးလျက်၊ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူပေထသော၊
သမန္တစက္ခု-ကြွင်းမဲ့ဥသို့၊ အလုံးစုံကို၊ အကုန်သိမြင်၊ သဗ္ဗညုဉာဏ်ရှင်လည်း
ဖြစ်တော်မူပေထသော၊ သတပုညလက္ခဏံ-ရာပေါင်းများစွာ၊ ဘုန်းသမ္ဘာ
ကြောင့်၊ ကောင်းစွာမြင့်ကြွယ်၊ တင့်တယ်သော လက္ခဏာလည်းရှိတော်မူပေ
ထသော၊ တံ ဗုဒ္ဓံ- တု၍မနိုင်၊ ပြိုင်၍မရ၊ ကမ္ဘာ့ထိပ်ခေါင်၊ ထိုနောင်တော်မြတ်
ဘုရားကို၊ ဣမေဟိ အဋ္ဌိဟိ-အသားတွေပျောက်၊ အရေခြောက်သဖြင့်၊ မျက်
မှောက်ထင်စွာ၊ ဤခုရာသော အရိုးတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣမေဟိ ပါဏေဟိ-
မငြိမ်လှုပ်လှက်၊ ချုပ်ပျက်ခါနီးဖြစ်သော ဤအသက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊
သရဏံ-ဥးတင်ကျန၊ ဖူးချင်လှလည်းမရတော့ပါ၊ ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍သာလျှင်၊
ဥပေမိ-အပြစ်ရှိသမျှ၊ သတိရသဖြင့်၊ အာမဝန္တံ၊ အကုန်ခံ၍၊ အတန်တန်ဆည်း
ကပ်ခဲ့ပါသည်ဘုရား။

ဣဒံ ဌာနံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊ တထာဂတော-
သည်၊ ဒေဝဒတ္တံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ ကိရ-ရဟန်းပြုပေးတော်မူခဲ့သတဲ့။ ဟိ-ချဲ့ဥး
အံ့၊ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ သစေ န ပဗ္ဗဇိဿ-အကယ်၍ ရဟန်းမပြုခဲ့အံ့၊
ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေးသော၊ (ကြီးလေးသော)၊
ကမ္မဇ္ဇ-ကံကိုလည်း၊ အကရိဿ-ပြုရာ၏၊ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ ဘဝနိဿရ-
ဏပစ္စယံ-ဘဝမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ (ဘဝမှ ထွက်မြောက်

ကြောင်းနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းကို) ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿ-မစွမ်းနိုင်ရာ၊ စ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ ဝါ-အန္တယကား၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး၍၊ ဘာရိယံ-သော၊ ကမ္ပံ-ကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ကရိဿတိ-အကယ်၍ကား ပြုလတ္တံ့၊ (တထာပိ-ထိုသို့ပင် ပြုပါသော်လည်း) အာယတိ-၌၊ ဘဝနိဿရဏပစ္စယံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ သက္ခိ-ဿတိ-စွမ်းနိုင်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုဒေဝဒတ် ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ရဟန်းပြုစေတော်မူပြီ။ ဟိ-မှန်၏၊ သော-ထို ဒေဝဒတ်သည်၊ ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ-ကမ္ဘာ တစ်သိန်းအထက်၌၊ အဋ္ဌိဿရော နာမ-အဋ္ဌိဿရမည်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-ပြီး၍၊ အဝီစိမ္ပိ-အဝီစိငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ။ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ နိစ္စလေ- လောကဓံကြောင့်၊ တုနလှုပ်ခြင်းရှိတော်မမူသော၊ ဗုဒ္ဓေ-၌၊ အပရုဇ္ဈဘာဝေန- ပြစ်မှားခဲ့သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိစ္စလောဝ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသည်သာ၊ ဟုတွာ၊ ပစ္စတုတိ-ကျက်ပါစေဟူ၍၊ ဝါ-ကျက်ပါစေဟူသော အနေဖြင့်၊ [“ပစ္စတိ”ဟု မူကွဲ ရှိ၏၊ “ပစ္စတိ-ကျက်ရ၏”ဟုပေး။] ယောဇနသတိကေ-ယူဇနာတစ်ရာရှိသော၊ အန္တောအဝီစိမ္ပိ-အဝီစိငရဲအတွင်း၌၊ အဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏၊ ယောဇနသတု- ဗေဓမေဝ-ယူဇနာတစ်ရာအမြင့်ရှိသည်သာဖြစ်သော၊ သရိရံ-ကိုယ်သည်၊ နိ- ဗ္ဗတ္တိ-ပြီ။ သီသံ-ဥး ခေါင်းသည်၊ ယာဝ ကဏ္ဍသက္ခလိတော-နားအခေါင်းတိုင် အောင်၊ ဝါ-နားတွင်းတိုင်အောင်၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ အယကပလ္လံ-သံအိုးကင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ပါဒါ-ခြေတို့သည်၊ ယာဝ ဂေါပ္ပကာ-ဖမျက်တိုင်အောင်၊ ဝါ-ခြေ မျက်စိတိုင်အောင်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ဖြစ်သော၊ အယပထဝီယံ-သံမြေကြီး၌၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်ကုန်ပြီ၊ မဟာတာလက္ခန္ဓပရိမာဏံ-ကြီးစွာသော ထန်းပင်လုံးအတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ (ထန်းပင်လုံးကြီးလောက်ရှိသော)၊ အယသူလံ-သံတံကျင်သည်၊ (သံတံစို့သည်)၊ ပစ္ဆိမဘိတ္တိတော-အနောက်ဘက်နံရံမှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ပိဋ္ဌိမဇ္ဈ-ကျောအလယ်ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖောက်ခွဲ၍၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ- ၍၊ ပုရိမဘိတ္တိ-အရှေ့ဘက်နံရံသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်သွားပြီ၊ အပရံ-အခြားသော သံတံကျင်သည်၊ ဒက္ခိဏဘိတ္တိတော-လက်ျာဘက်နံရံမှ၊ နိက္ခမိတွာ၊ ဒက္ခိဏ- ပဿံ-လက်ျာနံပါးကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-၍၊ ဝါမပဿေန-လက်ဝဲနံပါးဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ၊

ဥတ္တရဘိက္ခိ-မြောက်ဘက်နံရံသို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ အပရံ-အခြားသော သံတံကျင်သည်၊ ဥပရံ-အထက်ဖြစ်သော၊ ကပလ္လတော-သံဒယ်အိုးမှ၊ နိက္ခမိတွာ၊ မတ္ထကံ-ဥးထိပ်ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖောက်ခွဲ၍၊ အဓောဘာဂေန-အောက်အဖို့ဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ၊ အယပထဝီ-သံမြေကြီးထဲသို့၊ ပါဝိသိ။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သော-ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ တတ္ထ-ထိုအဝီစိငရဲ၌၊ နိစ္စလောဝ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ပစ္စိ-ကျက်ရပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနံ-အရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာသော၊ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠှ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ အလဘိတွာဝ-မရမူ၍သာလျှင်၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ပြီ၊ [ပထဝီ ပဝိဋ္ဌော-မြေမျိုးပြီ။]” ဣတိ-သို့၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ဖြစ်စေကုန်ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ဣဒါနေဝ၊ မယိ-ငါဘုရား၌၊ အပရစ္ဆိတွာ-ဖြစ်မှား၍၊ ပထဝီ-သို့ န ပါဝိသိ-ဝင်သည်မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ပဝိဋ္ဌော-ယေဝ-ဝင်ခဲ့ဖူးသည်သာ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဟတ္ထိရာဇကာလေ-ဆင်မင်းဖြစ်ရာအခါ၌၊ မဂ္ဂမူဠ-လမ်းခရီး၌ တွေဝေနေသော၊ ဝါ-မျက်စိလည် လမ်းမှားနေသော၊ ပုရိသံ-ကို၊ သမဿာသေတွာ-သက်သာရာ ရစေ၍၊ အတ္တနော-၏။ ပိဋ္ဌိ-ကျောကုန်းသို့ အာရောပေတွာ-တက်ရောက်စေ၍၊ ဝါ-တင်၍၊ ခေမန္တံ-ဘေးတို့၏ကုန်ရာ အရပ်သို့၊ ဝါ-ဘေးကင်းရာ အရပ်သို့၊ ပါပိတဿ-ရောက်စေသော ဆင်မင်း၏၊ ပုန-ဖန်၊ တိက္ခတ္တံ-၃ကြိမ်၊ အာဂန္တော-လာ၍၊ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ-အစွယ်၏ အဖျားအရပ်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌာနေ-အစွယ်၏ အလယ်အရပ်လည်းကောင်း၊ မူလေ-အစွယ်၏ အရင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဒန္တေ-အစွယ်တို့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ တတိယဝါရေ-၃ခါမြောက်အကြိမ်၌၊ မဟာ-ပုရိသဿ-ယောက်ျားမြတ်ဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းဆင်မင်း၏၊ စက္ခုပထံ-မျက်စိ၏ လမ်းကြောင်းကို၊ ဝါ-မျက်စိမြင်လောက်ရာအရပ်ကို၊ အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သော၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ-ဝင်သည်၏

ခေမန္တံ။ ။ ဒီယန္တိ ဧတ္ထ ဥပဒ္ဒုဂ္ဂပသဂ္ဂါဒယောတိ ခေမော(နီတိသုတ္တ-၃၃၄)၊ ခေမော ဧဝ ခေမန္တံ၊ (တစ်နည်း) ဘယဿ ဒီယနံ ခေမော၊ ခေမော+အန္တော ပရိ-စ္ဆေဒေါ ယဿာတိ ခေမန္တံ-ဘေးကုန်ခြင်းအပိုင်းအခြားရှိသောအရပ်၊-သီဇီသစ်-၂၊ ၁၃၀။

အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊

အကတညဿ ပေါသဿ၊ နိစ္စံ ဝိဝရဒဿိနော၊

သဗ္ဗံ စေ ပထဝီ ဒဇ္ဇာ၊ နေဝ နံ အဘိရာဓယေ။

အကတညဿ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို မသိတတ်သော၊
နိစ္စံ-အမြဲ၊ ဝိဝရဒဿိနော-ရပေါက်ရလမ်းကိုသာ ကြည့်တတ်သော၊ ပေါသဿ-
ယောက်ျားအား၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ ပထဝီ-မြေကို၊ စေ(ပိ) ဒဇ္ဇာ-အကယ်၍
မူလည်း ပေးဦးတော့၊ (ဧဝံ ဒေန္တောပိ-ဤသို့ပေးပါသော်လည်း၊) နံ-ထို
ယောက်ျားကို၊ နေဝ အဘိရာဓယေ-မနှစ်သက်စေနိုင်ရာ၊ ဝါ-မကြည်လင် မရွှင်
ပျစေနိုင်ရာ။ **“သဗ္ဗံ စေ ပထဝီ ဒဇ္ဇာတိ သစေပိ... သကလံ စက္ကဝတ္ထိရန္တံ၊ ဣမံ
ဝါ ပန မဟာပထဝီ ပရိဝတ္တေတွာ ပထဝေါဇံ ဒေဗယျ(ဇာ. ဋ္ဌ-၁, ၃၄၀)”**ဟူသော
အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပထဝီအရ ဌာနျူပစာရအားဖြင့် စကြာမင်းအဖြစ်နှင့် မြေဆီမြေလွှာ
မြေဩဇာကိုယူ။]

ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဣဒံ ဇာတကံ-ကို၊ ကထေတွာ-ပြီး၍၊ ပုနပိ-တစ်ဖန်
လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ကထာယ-စကားသည်၊ သမုဋ္ဌိတာယ-ဖြစ်လ
သော်၊ ခန္တိဝါဒီဘူတေ-ခန္တိဝါဒီရသေ့ဖြစ်၍ဖြစ်ခဲ့သော၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ အပရရှိ-
တွာ-ဖြစ်မှားခဲ့၍၊ ကလာဗုရာဇဘူတဿ-ကလာဗုမင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ခဲ့သော၊
တဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ-ကို၊ ဒီပေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊
ခန္တိဝါဒီဇာတကဉ္စ-ဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ စူဠဓမ္မပါလဘူတေ-စူဠဓမ္မပါလဖြစ်
၍ ဖြစ်ခဲ့သော၊ အတ္တနိ-၌၊ အပရရှိတွာ၊ မဟာပတာပရာဇဘူတဿ-မဟာ-
ပတာပမင်းဖြစ်၍ဖြစ်ခဲ့သော၊ တဿ-ထိုဒေဝဒတ်၏၊ ပထဝီ -သို့၊ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ-
ကို၊ ဒီပေတုံ-ငှာ၊ စူဠဓမ္မပါလဇာတကဉ္စ-ဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကထေသိ။

ပန-ဆက်၊ ဒေဝဒတ္တေ-သည်၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌေ-ဝင်လသော်၊ မဟာ-
ဇနော-သည်၊ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော-ရွှင်လန်းနှစ်သက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဓဇပဋ္ဌာကက-
ဒလိယော-တံခွန်၊ ကုက္ကား၊ ငှက်ပျောပင်တို့ကို၊ ဥဿာပေတွာ-စိုက်ထူစေ၍၊
ပုဏ္ဏယဋ္ဌေ-ရေဖြင့်ပြည့်သော အိုးတို့ကို၊ ဌပေတွာ-တည်ထား၍၊ “နော-ငါတို့
၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ လာဘာ-လာဘ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်လေကုန်စွတကား။”

ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဆဏံ-ပွဲသဘင်ကို၊ အနုဘောတိ-ခံစား၏။ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသုံး-ကုန်ပြီ။ ဘဂဝါ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ၊ ဣဒါနေဝ၊ ဒေဝဒတ္တေ-သည်၊ မတေ-သေလသော်၊ မဟာဇနော-သည်၊ န တုဿတိ-နှစ်သက်သည် မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ တုဿိယေဝ-နှစ်သက်ခဲ့ဖူးသည်သာ၊” ဣတိ ဝတ္ထု၊ သဗ္ဗဇနဿ-အလုံးစုံသော လူအပေါင်းသည်၊ ဝါ-၏၊ အပ္ပိယေ-မချစ်အပ်သော၊ စက္ကေ-ကြမ်းတမ်းသော၊ ဖရုသေ-ရုန့်ရင်းသော၊ ဗာရာဏသိယံ-မြို့၌၊ ပိင်္ဂလရညေ နာမ-ပိင်္ဂလမည်သော မင်းသည်၊ မတေ-သေလသော်၊ မဟာဇနဿ-၏၊ တုဋ္ဌဘာဝံ-နှစ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတုံ-ငှာ၊

သဗ္ဗော ဇနော ဟိသိတော ပိင်္ဂလေန၊ တသ္မိံ မတေ ပစ္စယာ ဝေဒယန္တိ။

ပိယော န တေ အာသိ အကဏှနေတ္ထော၊ ကသ္မာ တုဝံ ရောဒသိ ဒွါရပါလ။

သဗ္ဗော-အလုံးစုံသော၊ ဇနော-လူအပေါင်းကို၊ ပိင်္ဂလေန-မနက်မမှောင် ကြောင်သောမျက်လုံးရှိသော ပိင်္ဂလမင်းသည်၊ ဟိသိတော-နှိပ်စက်အပ်ပါပြီ၊ တသ္မိံ-ထိုပိင်္ဂလမင်းသည်၊ မတေ-သေလသော်၊ ပစ္စယာ-ဝမ်းတွင်းမှာပြည့်၊ ဝမ်းမြောက်မှုပီတိတို့သည်၊ ဝေဒယန္တိ-အမျိုးအဖွဲ့ဖွဲ့ ရင်ဖွင့်၍ ပြောနေပါကုန်၏။ [ဗုဒ္ဓဗိမာနဓာတ် အာချာန(ပြောခြင်း)အနက်ဟော(ဓာတ္တတ္ထ)၊ ပစ္စယာ ဝေဒယန္တိတိ ပီတိယော ပဝေဒယန္တိ(ဇ. ၄-၂၊ ၂၂) ။] တေ-သင်သည်၊ အကဏှနေတ္ထော-မနက်မမှောင် ကြောင်သောမျက်လုံးရှိသော ပိင်္ဂလမင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပိယော-ချစ်အပ်သည်၊ အာသိ န-ဖြစ်သလော၊ ဒွါရပါလ-တံခါးစောင့်၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ တုဝံ-သင်သည်၊ ရောဒသိ-ငိုနေရသနည်း။

န မေ ပိယော အာသိ အကဏှနေတ္ထော၊ ဘာယာမိ ပစ္စာဂမနာယ တဿ၊

ဣတော ဂတော ဟိသေယျ မစ္စုရာဇံ၊ သောဟိသိတော အာနေယျ ပုန ဣဓ။

မေ-ကျွန်တော်မျိုးသည်၊ အကဏှနေတ္ထော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပိယော-ချစ် အပ်သည်၊ န အာသိ-မဖြစ်ပါ၊ တဿ-ထိုပိင်္ဂလမင်း၏၊ ပစ္စာဂမနာယ-ပြန်လာ ခြင်းမှာ၊ ဘာယာမိ-ကြောက်နေပါ၏၊ ဣတော-ဤလူပြည်မှာ၊ ဂတော-သွားလေ သူ ပိင်္ဂလမင်းသည်၊ မစ္စုရာဇံ-သေမင်းအမည်ရကြသည့် ယမမင်းနှင့် ငရဲထိန်း

အပေါင်းကို၊ ဟိံသေယျ-နှိပ်စက်ရာ၏။ ဟိံသိတော-နှိပ်စက်အပ်သော၊ ဝါ-အနှိပ်စက်ခံရသော၊ သော-ထိုသေမင်းအမည်ရကြသည့် ယမမင်းနှင့် ငရဲထိန်းအပေါင်းသည်၊ (တစ်နည်း) သော-ကို၊ ဟိံသိတော-အပ်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ပုန-ဖန်၊ ကုဓ-ဤလူ့ပြည်သို့၊ အာနေယျ-ဆောင်ပို့လိုက်ရာ၏။

ကုတိ-သို့သော၊ ကုဒံ ပိင်္ဂလဇာတကံ-ကို၊ ကထေသိ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ကုဒါနိ-၌၊ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပါသနည်း” ကုတိ ပုစ္ဆိသု။ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အဝီစိမဟာနိရယေ-အဝီစိငရဲကြီး၌၊ (နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ)” ကုတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ၊ ကုဓ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၊ တပုန္နော-ပူပန်လျက်၊ ဝိစရိတ္တာ-လှည့်လည်၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ တပုနဋ္ဌာနေယေဝ-ပူပန်သောအရပ်၌သာလျှင်၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ရပြီ” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ၊ အာမ-အိမ်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ-ရှင်ရဟန်းတို့သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ကြပါစေ၊ ဂဟဋ္ဌာဝါ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်တို့သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တု)၊ ပမာဒ-ဝိဟာရိနော-မေ့လျော့သဖြင့် နေလေ့ရှိသူတို့သည်၊ ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန်၂တန်သော ဘဝ၌၊ တပုန္နိယေဝ-ပူပန်ရကုန်သည်သာ၊” ကုတိ ဝတ္တာ-၍၊ “ကုဓ တပုတိ ၊ ပေ ၊ ဒုဂ္ဂတိံ ဂတော”တိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဂါထံ အာဟ။

**ကုဓ တပုတိ ပေစ္စ တပုတိ၊ ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ တပုတိ၊
ပါပံ မေ ကတန္တိ တပုတိ၊ ဘိယျော တပုတိ ဒုဂ္ဂတိံ ဂတော။**

ပါပကာရီ-မကောင်းမှုကို ပြုသူသည်၊ ကုဓ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၊ တပုတိ- ပူပန်ရ၏၊ ပေစ္စ-တမလွန်ဘဝ၌၊ တပုတိ-၏၊ ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၂တန်သော ဘဝ၌၊ တပုတိ-၏၊ မေ-ငါသည်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်မိလေစွ၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တပုတိ-၏၊ ဒုဂ္ဂတိံ-ဒုဂ္ဂတိသို့၊ ဂတော-ရောက်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ဘိယျော-လွန်စွာ၊ တပုတိ-၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ကုဓ တပုတိတိ-ကာ၊ ကုဓ-ဤလောက၌၊ ကမ္မတပုနေန-ကံကြောင့် ပူပန်ခြင်းဟူသော၊ (ကံကို အကြောင်းပြု၍ ပူပန်ခြင်းဟူသော)၊

ဒေါမနဿမတ္တေန-ဒေါမနဿမျှဖြင့်၊ (စိတ်ဆင်းရဲခြင်းမျှဖြင့်)၊ တပွတိ-ပူပန်ရ၏။ ပေစ္စတိ-ကား၊ ပရလောကေ ပန-နောက်လောက၌ကား၊ ဝါ-တမလွန်လောက၌ကား၊ ဝိပါကတပွနေန-အကျိုးကြောင့် ပူပန်ရခြင်းဟူသော၊ (အကျိုးကို အကြောင်းပြု၍ ပူပန်ရခြင်းဟူသော)၊ အတိဒါရဏေန-အလွန် ကြမ်းတမ်းသော၊ အပါယဒုက္ခေန-အပါယ်၌ ဆင်းရဲခြင်းအားဖြင့်၊ (အပါယ်၌ ဖြစ်သော ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်းအားဖြင့်)၊ တပွတိ-၏။ ပါပကာရီတိ-ကား၊ နာနပ္ပကာရဿ-သော၊ ပါပဿ-ကို၊ ကတ္တာ-ပြုတတ်သူသည်၊ [တပွတိ၌ စပ်၊] ဥဘယတ္ထာတိ-ကား၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေန-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ ဣမိနာ တပွနေန-ဤပူပန်ရခြင်းအားဖြင့်၊ ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၂တန်သော ဘဝ၌၊ တပွတိ နာမ-ပူပန်ရသည် မည်၏၊ ပါပံ မေတိ-ကား၊ ဟိ-မှန် ၏၊ သော-ထိုမကောင်းမှုကို ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသူသည်၊ ကမ္မတပွနေန-ကံကြောင့် ပူပန်ရခြင်းအားဖြင့်၊ (ကံကို အကြောင်းပြု၍ ပူပန်ရခြင်းအားဖြင့်)၊ တပွန္တော-ပူပန်လသော်၊ [တပွတိ ၌စပ်၊] မေ-ငါသည်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်မိလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တပွတိ-၏၊ တံ-ထိုကံကို အကြောင်းပြု၍ ပူပန်ရခြင်းသည်၊ အပ္ပမတ္တကံ-နည်းသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ တပွနံ-ပူပန်ရခြင်းတည်း၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဝိပါကတပွနေန-အကျိုးကြောင့် ပူပန်ရခြင်းအားဖြင့်၊ (အကျိုးကို အကြောင်းပြု၍ ပူပန်ရခြင်းအားဖြင့်)၊ တပွန္တော-ပူပန်လသော်၊ ဘိယျောလွန်စွာ၊ တပွတိ-၏၊ ဒုဂ္ဂတိ-ဒုဂ္ဂတိသို့၊ ဂတော-ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတိ-ဖရသေန-အလွန်ကြမ်းတမ်းသော၊ တပွနေန-ပူပန်ရခြင်းအားဖြင့်၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ တပွတိ-၏၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပန္နာဒယော-တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု အပြီးတည်း။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ ပြီး၏။

၁၃-သုမနာဒေဝိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဣ ၈ နန္ဒတိ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ သုမနဒေဝိ-သုမနဒေဝိကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့ဥးအံ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဒေဝသိကံ-နေ့စဉ်နေ့တိုင်း၊ အနာထ-ပိဏ္ဍိကဿ-၏။ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ ဒွေ ဘိက္ခုသဟဿာနိ-ရဟန်း၂ထောင်တို့သည်၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကုန်၏။ တထာ-ထို့အတူ၊ မဟာဥပါသိကာယ-မြတ်သောဥပါသိကာမဖြစ်သော၊ ဝိသာခါယ-၏။ (ဂေဟေ-၌၊ ဒွေ ဘိက္ခုသဟဿာနိ-တို့သည်၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-ကုန်၏။) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ယော ယော-အကြင်အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒါတုကာမော-ပေးလှူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ သော သော-ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဘိန္နံ-၂ယောက်ကုန်သော၊ တေသံ-ထိုအနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါတို့၏၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ လဘိတွာဝ-ရ၍သာ၊ ဝါ-ရမှသာ၊ ကရောတိ-၏။ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ “တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဒါနဂုံ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို စွန့်ကြပေးကမ်းရာငှာနသို့၊ ဝါ-အလှူမဏ္ဍပ်သို့၊ အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝိသာခါ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အာဂတာ-လာကုန်သလော?” ဣတိ ပုစ္ဆိ-တွာ၊ “န အာဂတာ-မလာကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ သတသဟသံ-

ဒါနဂုံ။ ။ ဒီယတီတိ ဒါနံ၊ (လှူဖွယ်ဝတ္ထု)၊ ဒါနံ အဂ္ဂိယတိ ဝိသုဇ္ဈိယတိ ဧတ္ထာတိ ဒါနဂုံ၊ [ဒါန+အဂ္ဂ+ဏာ] (တစ်နည်း) ဒါနံ ဂဏှန္တိ ဧတ္ထာတိ ဒါနဂုံ-အလှူကို ခံယူရာငှာ၊ [ဒါန+ဂဟ+ကွံ၊-အံဋီ-၃,၂၈၈။] ဒါနံ အဇတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ ဒါနဂုံ-အလှူ၏တည်ရာငှာ၊ [ဒါန+အဇ+ဏာ၊ အဂ္ဂသဒ္ဓါ ပတိဌာနအနက်၊-ဇာဋီ-၁, ၇၈။]

အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ ဝိသာခါ ဝါ။ ။ “အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ ဝိသာခါ ဝါ” သည် ဝါကျဒွန်တည်း၊ ဝါကျဒွန်၏ ကြိယာ၌ ဧကဝုဉ်၊ ဗဟုဝုဉ် ၂မျိုးလုံး ရှိနိုင်သည်။ ကတ္တား၊ ကံက ဧကဝုဉ်ရှိပါလျက် ကြိယာက အစိတ်ကို ခဲ့၍ ဗဟုဝုဉ်ဖြစ်နေလျှင် “အင်္ဂါသိတသင်္ချာ”တည်း၊ ကတ္တားကံလည်း ဧကဝုဉ်ဖြစ်၍ ကြိယာလည်း ကတ္တားကံ၏ဝုဉ်အတိုင်း အပေါင်းကိုခွဲ၍ ဧကဝုဉ်ဖြစ်လျှင် “စယာသိတသင်္ချာ”တည်း၊ ဤ၌ “အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ ဝိသာခါ ဝါ”ဟု ကတ္တားက ဧကဝုဉ်ရှိသော်လည်း “အနာထပိဏ်၏ လာခြင်း၊ ဝိသာခါ၏ လာခြင်း”ဟူသော အစိတ်ကြိယာ ၂မျိုးကိုခွဲသော အင်္ဂါသိတ

တစ်သိန်းကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-စွန့်လှူ၍၊ ကတဒါနဗိမ္ဗု-ပြုအပ်သော အလှူကိုသော်လည်း၊ “ဧတံ ဒါနံ နာမ-ဤအလှူမည်သည်၊ ကိံ -ဘယ်လိုအလှူတဲ့နည်း” ကူတိ၊ ဂရဟန္တိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ ဟိ-မှန်၏။ ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုအနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါတို့သည်၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-ရဟန်းအပေါင်း၏၊ ရုစိဉ္စ-အကြိုက်ကိုလည်းကောင်း၊ အနုတ္တရိကကိစ္စာနိ စ-လျောက်ပတ်သော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်၏။ တေသု-ထိုအနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါတို့သည်၊ ဝိစာရေန္တေသု-စီမံကုန်လသော်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အားလျော်စွာ၊ ဝါ-စိတ်ကြိုက်၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-ဘုဉ်းပေးရကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသောလူတို့သည်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒါတုကာမာ-ပေးလှူခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) တေ-ထိုအနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါတို့ကို၊ ဂဟေတွာဝ-ဖိတ်ခေါ်၍သာ၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။ [ဟိကို ကာရဏအနက်ယူ၍ “(ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဂရဟန္တိ-ကုန်သနည်း?) ဟိ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ဥဘောပိ-ကုန်သော၊ ပေ ၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ ဂရဟန္တိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်၏၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကဲ့ရဲ့ကြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆန္တိ”ဟုလည်း ပေးကြသေး၏။]

သင်္ချာအားဖြင့် “အာဂတာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ရှိရသည်။ [ကတ္တားကံပုဒ်၊ ဧကဝစ်နှင့်၊ ထုတ်၍များစွာ၊ ရှိလျက်ပါကို၊ ကြိယာဗဟုဝစ်၊ ထုတ်လတ်သောခါ၊ အင်္ဂါပေက္ခ၊ ဆိုစကြ၏။ ဧကဝစ်ဟု၊ ထုတ်သည်အများ၊ ကံကတ္တားနှင့်၊ အလားတူစွာ၊ ကြိယာဧကဝစ်၊ ထုတ်လတ်သောခါ၊ စယာပေက္ခ၊ ဆိုစကြ၏။ (ဘုရားကြီး-၂၁၂၊ ၂၁၃၊ ကစ္စာ-ကစ္စာဘာ-၅)။]

တစ်နည်း ။ ။ ကတ္တားကံ ၂ပုဒ် ၃ပုဒ် ၄ပုဒ်စသည်ရှိလျှင် ကြိယာသည် နောက်ဆုံးကံကတ္တား၏ လိင်ဝစ်အတိုင်း ရှိရ၏။ ထိုကြောင့် အာဂတာသည် နောက်ဆုံး ကတ္တားဖြစ်သော “ဝိသာခါ ဝါ”၏ လိင်ဝစ်အတိုင်း ကုတ္တိလိင်၊ ဧကဝစ်တည်း။ “အနာထ-ပိဏ္ဍိကော ဝါ-ကောင်း၊ ဝိသာခါ ဝါ-ကောင်း၊ အာဂတာ-လာသလော?”ဟု ပေး၊ အာဂတာကို “အာဂတော”ဟု လိင်ပြင်၍ “အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ-သည်သော်လည်း၊ (အာဂတော-လော?) ဝိသာခါ ဝါ-သည်သော်လည်း၊ အာဂတာ-လော?” ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ [နှစ်သုံးလေးပါး၊ ကံကတ္တားနှင့်၊ ထားသည့်အရာ၊ ကြိယာမှာ၊ မှန်စွာ နောက်ဖျား၊ ကံကတ္တားနှင့်၊ တူငြားလိင်ဝစ် အညီတည်း။ (ဘုရား-၇၉)]

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ထိုကြောင့်၊ တေ-ထိုအနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါတို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ ယရေ-အိမ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပရိဝိသိတုံ-ပြုစုလုပ်ကျွေး ခြင်းငှာ၊ န လဘန္တိ-မရကုန်။ တတော-ထိုကြောင့်၊ ဝိသာခါ-သည်၊ “ကော-အဘယ်သူသည်၊ မမ-၏၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ ဌာတွာ-တည်၍၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ပရိဝိသိသတိ န ခေါ-ပြုစုလုပ်ကျွေးနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တိ-စဉ်းစားဆင်ခြင်လသော်၊ ပုတ္တဿ-သား၏၊ စိတရံ-သမီးကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တံ-ထိုသား၏သမီးကို၊ ဝါ-မြေးမကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဌာနေ-၌၊ ဌပေသိ-ထားပြီ။ သာ-ထိုသား၏သမီးသည်၊ ဝါ-မြေးမသည်၊ တဿာ-ထို ဝိသာခါ၏၊ နိဝေသနေ-နေအိမ်၌၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ပရိဝိသတိ-၏။ အနာထ-ပိဏ္ဍိကောပိ-သည်လည်း၊ မဟာသုဘဒ္ဒံ နာမ-မဟာသုဘဒ္ဒါမည်သော၊ ဇေဌ-စိတရံ-အကြီးဆုံး သမီးကို၊ (အတ္တနော-၏၊ ဌာနေ-၌) ဌပေသိ-ထားပြီ။ သာ-ထိုမဟာသုဘဒ္ဒါသည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဝေယျာဝစ္စံ-ဝေယျာဝစ္စကို၊ (ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို) ကရောန္တိ-ပြုလျက်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏန္တိ-နာလျက်၊ သောတာပန္နာ-သောတာပန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ပတိကုလံ-လင်၏ အိမ်သို့၊ အဂမာသိ-လိုက်သွား ပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ စူဠသုဘဒ္ဒံ-စူဠသုဘဒ္ဒါကို၊ (အတ္တနော-၏၊ ဌာနေ-၌) ဌပေသိ-ပြီ။ သာပိ-ထိုစူဠသုဘဒ္ဒါသည်လည်း၊ တထေဝ-ထိုမဟာသုဘဒ္ဒါ အတူပင်၊ ကရောန္တိ-ပြုလျက်၊ သောတာပန္နာ-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပတိကုလံ-သို့၊ ဂတာ-လိုက်သွားပြီ။ အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ သုမနဒေဝီ နာမ-သုမနဒေဝီ မည်သော၊ ကနိဌစိတရံ-အငယ်ဆုံးသမီးကို၊ (အတ္တနော-၏၊ ဌာနေ-၌) ဌပေ-သိ-ပြီ။ သာ ပန-ထိုသုမနဒေဝီသည်ကား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ သကဒါဂါမိဖလံ-သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ပတွာ-ရောက်၍၊ ကုမာရိကာဝ-အပျိုစင်သည်သာ၊ ဟုတွာ၊ တထာရူပေန-ထိုအပျိုစင်တို့အားလျော်သော၊ ဝါ-အပျိုစင်တို့မှာ ဖြစ်တတ် သော၊ အဖာသုကေန-မကျန်းမာခြင်းသည်၊ (အမျိုးသမီးရောဂါသည်)၊ အာ-တုရာ-လွန်စွာနှိပ်စက်အပ်သည်၊ (တစ်နည်း) အဖာသုကေန-မကျန်းမာခြင်း ကြောင့်၊ အာတုရာ-နာကျင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟာရပစ္စေဒံ-အာဟာရ၏ ပြတ်ခြင်းကို၊ ကတွာ၊ ပိတရံ-အဖေကို၊ ဒဠကာမာ-တွေ့လိုသည်၊ ဟုတွာ၊ ပက္ခောသာပေသိ-ခေါ်စေပြီ။ သော-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးသည်၊ ဧကသ္မိံ-

တစ်ခုသော၊ ဒါနဂ္ဂေ-လျှာယဝတ္ထုကို စွန့်ကြပေးကမ်းရာဌာန၌၊ ဝါ-အလျှာမဏ္ဍပ်
 ၌၊ တဿာ-ထိုသူမနဒေဝီ၏၊ သာသနံ-သတင်းကို၊ သုတ္တာဝ-ကြား၍သာလျှင်၊
 ဝါ-ကြားလျှင်ကြားချင်း၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ “အဗ္ဗ သုမနေ-ချစ်သမီး သုမနာ!
 ကိ-ဘာလဲ?” က္ကတိ-သို့၊ အာဟ-မေးပြီ။ သာပိ-ထိုသူမနဒေဝီသည်လည်း၊ နံ-
 ထိုအဖေကို၊ “တာတ ကနိဋ္ဌဘာတိက-ချစ်မောင်လေး! ကိ-ဘာနည်း?” က္ကတိ-
 သို့၊ အာဟ-ပြီ။ “အဗ္ဗ-ချစ်သမီး! ဝိလပသိ-ယောင်ယမ်းပြောဆိုသလော?”
 က္ကတိ-ပြောပြီ။ “ကနိဋ္ဌဘာတိက-မောင်လေး! န ဝိလပါမိ-ယောင်ယမ်းပြော
 ဆိုသည်မဟုတ်ပါ။” က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ “အဗ္ဗ-ချစ်သမီး! ဘာယသိ-ကြောက်
 သလော?” က္ကတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “ကနိဋ္ဌဘာတိက-လေး! န ဘာယာမိ-
 မကြောက်ပါ။” က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်
 သော စကားကို၊ ဝတ္တာယေဝ-ပြောဆိုပြီး၍သာလျှင်၊ သာ-ထိုသူမနဒေဝီသည်၊
 ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။ သော-ထိုအနာထပိဏ်
 သူဌေးသည်၊ သောတာပန္နော-သည်၊ သမာနောပိ-သော်လည်း၊ သေဌိမိတရိ-
 သူဌေးသမီး၌၊ ဥပ္ပန္နသောကံ-ဖြစ်သောသောကကို၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းခြင်းကို၊ အမိ-
 ဝါသေတုံ-သည်းခံခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ မိတု-သမီး၏၊
 သရီရကိစ္စံ-ကိုယ်၌ ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ ဝါ-မီးသဂြိုဟ်မှုကို၊ ကာရေတွာ-ပြု
 စေ၍၊ ရောဒန္တော-ငိုလျက်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ “ဂဟပတိ-အိမ်
 ရှင် သူဌေးကြီး! ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဒုက္ခိ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုမ္မနော-
 မကောင်းသောစိတ်ရှိသည်၊ (ဝမ်းနည်းသည်)၊ [ဒေါမနဿယောဂတော ဒုဠု မနော
 အဿာတိ၊ ဟိနဝေဒနတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ မနော အဿာတိ ဒုမ္မနော(ပဋိသံ၊ ၄-၁၊
 ၈၀)] အသုမုခေါ-မျက်နှာ၌မျက်ရည်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရောဒမာနော-ငိုလျက်၊
 အာဂတော-လာသည်၊ အသိ-ဖြစ်သနည်း?” က္ကတိ၊ ဝုတ္တေ-မေးတော်မူ
 အပ်သော်၊ “ဘန္တေ-ရား! မေ-၏၊ မိတာ-သမီးဖြစ်သော၊ သုမနဒေဝီ-သည်၊
 ကာလကတာ-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိပါပြီ၊ ဝါ-သေသွားပါပြီ။” က္ကတိ
 အာဟ။ “အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ သောစသိ-ဝမ်းနည်းရ
 သနည်း? သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသောသူတို့၏၊ ဧကံသိကံ-တစ်ခုသောအဖို့ရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ (တစ်နည်း) ဧကံသိကံ-တစ်ထစ်ချ၊ ဝါ-ဧကန်၊ မရဏံ-သေခြင်းသည်။

[ဧကော+ အံသော ဧကံသော၊ ဧကံသော+အဿ အတ္ထိတိ ဧကံသိကံ၊ ဧကံသောယေဝ ဝါ ဧကံသိကံ] (ဟောတိ) နန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော?” က္ကတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ-
 ရား! ဧတံ-ဤသို့ဧကန်သေရမည်ကို၊ ဇာနဗိ-သိပါ၏၊ မေ-၏၊ ဧဝရူပါ နာမ-
 ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊ ဓိတာ-သည်၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ-အရှက်
 အကြောက်နှင့် ပြည့်စုံ၏၊ သာ-ထိုသမီးသည်၊ မရဏကာလေ-သေခါနီးအခါ၌၊
 သတိ-သတိကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတုံ-ရှေးရှုတည်စေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်း
 နိုင်ဘဲ၊ ဝိလပမာနာ-ယောင်ယမ်းပြောဆိုလျက်၊ မတာ-သေသွားပါပြီ၊ တေန-
 ထိုကြောင့်၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အနပ္ပကံ-အနည်းငယ် မဟုတ်သော၊ ဝါ-များစွာ
 သော၊ ဒေါမနသံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ရပါ၏။” က္ကတိ-လျှောက်
 ပြီ။ “မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီး! တာယ-ထိုသမီးသည်၊ ကိ-အဘယ်စကားကို၊
 ကထိတံ ပန-ပြောဆိုအပ်ပါသနည်း?” က္ကတိ-မေးပြီ။ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊
 တံ-ထိုသမီးကို၊ ‘အမ္မ သုမနေ’တိ-ချစ်သမီးသုမနာဟူ၍၊ အာမန္တေသိ-
 ခေါ်လိုက်ပါပြီ။ အထ-ထိုသို့ခေါ်ရာ အခါ၌၊ မံ-ကို၊ ‘တာတ ကနိဋ္ဌဘာတိက-
 ချစ်မောင်လေး! ကိ-ဘာလဲ၊’ က္ကတိ-သို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပါပြီ။ “အမ္မ-ချစ်သမီး!
 ဝိလပသိ-လော?” က္ကတိ-မေးလိုက်ပြီ။ “ကနိဋ္ဌဘာတိက-မောင်လေး! န
 ဝိလပါမိ-ယောင်ယမ်းပြောဆိုသည် မဟုတ်ပါ။” က္ကတိ ဤသို့ ပြန်ပြောပါပြီ။
 “အမ္မ-ချစ်သမီး! ဘာယသိ-ကြောက်သလော?” က္ကတိ-မေးပါပြီ။ “ကနိဋ္ဌ-
 ဘာတိက-လေး! န ဘာယာမိ-မကြောက်ပါ။” က္ကတိ-ဤသို့ ပြန်ပြောပြီ။ ဧတ္တကံ-
 ဤမျှလောက်သော စကားကို၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြုပါပြီ။”
 က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးကို၊
 ဘဂဝါ-သည်၊ “မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီး! တေ-၏၊ ဓိတာ-သည်၊ န ဝိလပတိ-
 ယောင်ယမ်းပြောဆိုသည်မဟုတ်၊” က္ကတိ အာဟ။ “ဘန္တေ-ရား! အထ-ထို
 သို့ဖြစ်လျှင်၊ ကဿ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပါသနည်း?” က္ကတိ-
 ဤသို့မေးလျှောက်ပြီ။ “ကနိဋ္ဌတ္ထာယေဝ-ငယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာ၊ (ဧဝံ-
 သို့ အာဟ-ပြီ)။ [ကနိဋ္ဌတ္ထာယေဝါတိ တဿ တတော သီလာဒိဂုဏေဟိ အပ္ပကတ္တာ-
 ယေဝ ခုဒ္ဒကတ္ထာယေဝ၊-ဓမ္မဋီ။] ဟိ-မှန်၏၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်! တေ-
 ၏၊ ဓိတာ-သည်၊ မဂ္ဂဖလေဟိ-တို့ဖြင့်၊ တယာ-သင့်ထက်၊ မဟလ္လိကာ-ကြီး၏။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ တံ-သည်၊ သောတာပန္နော-တည်း၊ တေ-၏၊ ဓီတာ ပန-သည် ကား၊ သကဒါဂါမိနီ-သကဒါဂါမိတည်း။ သာ-ထိုသမီးသည်၊ မဂ္ဂဖလေဟိ-တို့ဖြင့်၊ တယာ-ထက်၊ မဟလ္လိကတ္တာ-ကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟ-ပြီ။ ကုတိ-မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန် ပါသလော? [ဧဝံ ဘန္တေ-ဒီလိုလားဘုရား?]” ကုတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ။ “ဂဟပတိ-ကြွယ်! ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်၏။ [ဧဝံ ဂဟပတိ-ဟုတ်တယ် သူကြွယ်]” ကုတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! ကုဒါနိ-၌၊ ကုဟိ-အဘယ်ဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ပါသနည်း?” ကုတိ-ဤသို့မေးလျှောက်ပြီ။ “ဂဟပတိ! တုသိတဘဝနေ-တုသိတာဘုံ၌၊ (နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ပြီ)” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! မမ-၏၊ ဓီတာ-သည်၊ ကုဓ-ဤဘဝ၌၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ နန္ဒမာနာ-နှစ် သက်ဝမ်းမြောက်လျက်၊ ဝိစရိတ္တာ-လှည့်လည်၍၊ ကုတော-ဤဘဝမှ၊ ဂန္နာပိ-ဖဲသွား၍လည်း၊ ဝါ-ပြောင်းသွား၍လည်း၊ နန္ဒနဌာနေယေဝ-နှစ်သက်ဝမ်း မြောက်ရာ ဘုံဌာန၌သာလျှင်၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ပါပြီ။” ကုတိ-ပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထို သူဌေးကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဂဟပတိ! အာမ-အိမ်း၊ ဂဟဌာ ဝါ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင့်တို့သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ-ရှင်ရဟန်းတို့သော် လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အပ္ပမတ္တာ နာမ-မမေ့ မလျော့သူတို့မည်သည်၊ ကုဓ လောကေ စ-ဤဘဝ၌လည်းကောင်း၊ ပရလောကေ စ-တမလွန်ဘဝ၌ လည်း ကောင်း၊ နန္ဒန္တိယေဝ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် ရကုန်သည်သာ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “ကုဓ နန္ဒတိ၊ ပေ၊ သုဂ္ဂတိံ ဂတော”တိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဂါထံ အာဟ။

ကုဓ နန္ဒတိ ပေစူ နန္ဒတိ၊ ကတပုညော ဉာယတ္ထ နန္ဒတိ၊

ပုညံ မေ ကတန္တိ နန္ဒတိ၊ ဘိယျော နန္ဒတိ သုဂ္ဂတိံ ဂတော။

ကတပုညော-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူသည်၊ ကုဓ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၊ နန္ဒတိ-နှစ်သက်ရ၏။ ပေစူ-တမလွန်ဘဝ၌၊ နန္ဒတိ-၏၊ ဉာယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၂တန်သော ဘဝ၌၊ နန္ဒတိ-၏၊ မေ-ငါသည်၊ ပုညံ-ကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နန္ဒတိ-၏၊ သုဂ္ဂတိံ-ကောင်းသော ဂတိသို့၊ ဂတော-ရောက်သည်၊ (သမာနော-လသော်၊) ဘိယျော-လွန်စွာ၊ နန္ဒတိ-၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဣဓာတိ-ကား၊ ဣဓ လောကေ-ဤလောက၌၊ ကမ္မ-နန္ဒနေန-ကံကြောင့် နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်၊ (ကံကို အကြောင်းပြု၍ နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်)၊ နန္ဒတိ-နှစ်သက်ရ၏၊ ပေစွာတိ-ကား၊ ပရလောကေ-နောက်လောက၌၊ ဝါ-တမလွန်ဘဝ၌၊ ဝိပါကနန္ဒနေန-အကျိုးကြောင့် နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်၊ (အကျိုးကိုအကြောင်းပြု၍ နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်)၊ နန္ဒတိ-၏။ ကတပုညောတိ-ကား၊ နာနပ္ပကာရဿ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ပုညဿ-ကောင်းမှုကို၊ ကတ္တာ-ပြုပြီးသူသည်၊ [နန္ဒတိ၌စပ်] ဥဘယတ္တာတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤဘဝ၌၊ [နန္ဒတိ၌စပ်] မေ-ငါသည်၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီတကား၊ မေ-သည်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ အကတံ-မပြုအပ်ခဲ့တကား၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နန္ဒတိ-၏၊ ပရတ္ထ-နောက်လောက၌၊ ဝိပါကံ-အကျိုးကို၊ အနုဘဝန္တော-ခံစားရလသော်၊ နန္ဒတိ-၏။ ပုညံ မေတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤဘဝ၌၊ နန္ဒန္တော-နှစ်သက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [“ပန”သည် ဝိပါကနန္ဒအတွက် တစ်ပက္ခကို ပြသော ပက္ခန္တရဇောတကတည်း၊ အနက်ပေးဖွယ် မလို] မေ-သည်၊ ပုညံ-ကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီတကား၊ ဣတိ- ဤသို့ တွေး၍၊ သောမနဿမတ္ထေနဝ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင်၊ ကမ္မနန္ဒနံ-ကံကြောင့် နှစ်သက်ခြင်းကို၊ (ကံကို အကြောင်းပြု၍ နှစ်သက်ခြင်းကို)၊ ဥပါဒါယ-စွဲ၍၊ နန္ဒတိ။ ဘိယျောတိ-ကား၊ ဝိပါကနန္ဒနေန ပန-အကျိုးကြောင့် နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်ကား၊ (အကျိုးကို အကြောင်းပြု၍ နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်ကား)၊ [ပနသည် ပက္ခန္တရဇောတကပင်တည်း၊] သုဂတိံ-ကောင်းသော ဂတိသို့၊ ဂတော-ရောက်သည်၊ (သမာနောသော်၊) သတ္တပညာသဝဿကောဋီယော-နှစ်ပေါင်း ၅၇ကုဋေတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ သဠိဝဿသတသဟဿာနိ-အနှစ်၆၁၆၀တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-နတ်စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘဝန္တော-ခံစားရသည်၊ (ဟုတွာ-

ကမ္မနန္ဒနေန။ ။ “ကံကို+နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်”ဟု မပေးချ၊ ကံကို အကြောင်းပြု၍ တစ်သက်လုံး ဝမ်းမြောက်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကံကြောင့်+နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်”ဟုသာ ပေးရသည်။ ကံသည် ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ နှစ်သက်ခြင်းကား ပစ္စယုပ္ပန်တည်း။

၍၊) တုသိတပုရေ-တုသိတာနတ်ပြည်၌၊ အတိ ဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ နန္ဒတိ-၏။ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ၊ ဓမ္မဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာ၊ ဣတိ-ဤတွင် သုမနာဒေဝိဝတ္ထု အပြီးတည်း။

သုမနာဒေဝိဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ ပြီး၏။

၁၄- ဒွေသဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ

ဗဟုမ္ပိ စေတိ-ဗဟုမ္ပိ စေအစရှိသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ ဇေတဝနေ-၌၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ သဟာယကေ- သူငယ်ချင်းဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သာဝတ္ထိဝါသိနော-သာဝတ္ထိမြို့၌ နေကုန်သော၊ ဝါ-သာဝတ္ထိ မြို့သားဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-၂ယောက်ကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာ-အမျိုးကောင်း သားဖြစ်ကုန်သော၊ သဟာယကာ-သူငယ်ချင်းတို့သည်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ သတ္ထု-၏။ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ ကာမေ-ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ် တို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ဝါ-အား၊ ဥရံ-ရင်ကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ဝါ-အပ်နှံ၍၊ [သာသနေ သာသနဿ ဥရံ ဒတွာ နိယျာတေတွာ၊ ဓမ္မဋီ။] ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြု၍၊ ပဉ္စ ဝဿာနိ-ငါးဝါတို့ပတ်လုံး၊ အာစရိယုပဇ္ဈာ-ယာနံ-ဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဝသိတွာ-နေ၍၊ သတ္တာရံ- မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ သာသနေ-၌၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးလျှောက်၍၊ ဝိပဿနာဓုရဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂန္ထဓုရဉ္စ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝိတ္ထာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ သုတွာ-နာကြားရ၍၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဧကော-ရဟန်းတစ်ပါးသည်၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ မဟလ္လကကာလေ-

သတ္တံ၊ ပေ၊ သဟဿာနိ။ ။ ဤနတ်သက်သည် တုသိတာနတ်ပြည်၏ အသက် တည်း။ သုမနာဒေဝိသည် တုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် တုသိတာနတ်သက်ကို ပြထားသည်။ “အနုဘဝန္တော”ဟု ပုလ္လိန်ထားခြင်းကား အများ အတွက် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုခဲ့သည်။ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ထဓုရ်-ကို၊ ပူရေတုံ-ဖြည့်ကျင့်ခြင်း
 ဌာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်တော့ပါ။ ဝိပဿနာဓုရ် ပန-ကိုကား၊ ပူရေဿာမိ-
 ပါမည်။” ကုတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ယာဝ အရဟတ္တာ-အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်
 အောင်၊ ဝိပဿနာဓုရ်-ကို၊ ကထာပေတွာ-ဟောစေ၍၊ ယဋ္ဌေန္တော-အဆက်
 မပြတ်အားထုတ်လသော်၊ ဝါယမန္တော-လုံ့လစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်လသော်၊ ပဋိ-
 သမ္ဘိဒါဟိ-ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးတို့နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ။
 ကုတရော ပန-အခြားရဟန်းသည်ကား၊ “အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဂန္ထဓုရ်-
 ကို၊ ပူရေဿာမိ-ပါမည်။” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အား
 ဖြင့်၊ တေပိဋကံ-ပိဋကဥပဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဏှိတွာ-သင်ယူ၍၊ ဂတ-
 ဂတဌာနေ-ရောက်ရာ ရောက်ရာ အရပ်၌၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေတိ-ဟော၏။ သရ-
 ဘညံ-အသံဖြင့် သုတ္တန်စသည်ကို ရွတ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အသံဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်သော
 ပါဠိကို၊ (အသံနေအသံထားဖြင့် ရွတ်ခြင်းကို)၊ ဘဏတိ-ရွတ်ဆို၏။ ပဉ္စန္ဒ-၅
 လီကုန်သော၊ ဘိက္ခုသတာနံ-ရဟန်းအရာတို့အား၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခု-
 သတာနံ-ရဟန်းငါးရာတို့အား၊ ဓမ္မံ-ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ဝါစေန္တော-ဆိုစေ
 လျက်၊ ဝါ-ပို့ချလျက်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်နေထိုင်၏။ အဋ္ဌာရသန္ဓံ-၁၈ ခုကုန်
 သော၊ မဟာဂဏာနံ-ဂိုဏ်းကြီးတို့၏၊ အာစရိယော-ဆရာသည်၊ အဟောသိ-
 ပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေ-
 တွာ-ယူ၍၊ ကုတရဿ-အခြားသော၊ ထေရဿ-ဝိပဿနာကို ကျင့်ဆောင်
 သော ထေရ်၏၊ ဝသနဋ္ဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တဿ-ထိုထေရ်၏။

သရဘညံ။ ။ ဘဏနံ ဘညံ၊ ဘဏိတဗ္ဗန္တိ ဝါ ဘညံ၊ ဘဏ+ဏျ၊ သရေန+
 ဘညံ သရဘညံ(မဋီ-၁၈၃၊ ပါစိယော-၄၅၂၊ စူဘာ-၁၃၁)၊ ရွှေနည်းအလို အဘေဒူ
 ပစာရအားဖြင့် ကံနှင့် ကြိယာကို အရမပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ခွဲဆိုထားသည်။ (တစ်နည်း)
 ကြိယာဝိသေသနကြံ၍ “သရဘညံ-အသံဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းအားဖြင့်”ဟု ပေး။ [သရ-
 ဘညန္တိ သရေန ဘဏနံ၊ သရဘညေ ကိရ တရ်ဝတ္ထဓောတဝတ္ထဂလိတဝတ္တာဒိနိ
 ဒ္ဒတ္တိသဝတ္တာနိ အတ္တိ၊ တေသု ယံ ဣစ္ဆတိ၊ တံ ကာတုံ လဘတိ၊ သဗ္ဗေသံ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ
 အဝိနာသေတွာ ဝိကာရံ အကတွာ သမဏသာရုပ္ပေန စတုရဿေန နယေန ပဝတ္တနံ-
 ယေဝ လက္ခဏာနိ ဝိဝရတိ၊-သဒ္ဓသင်္ဂဟ-၁၄။]

ဩဝါဒေ-ဩဝါဒ၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတ္တာ-၍၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠကာမာ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်၏။” ဣတိ၊ ဝဒန္တိ-လျှောက်ကုန်၏။ ထေရော-သည်၊ “အာ-ပုသော-တို့၊ ဂစ္ဆထ-ကြကြကုန်၊ မမ-၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတ္တာ-ပြီး၍၊ အသီတိ-ရစ်ကျိပ်သော၊ မဟာထေရေ-မဟာထေရ်တို့ကို၊ ဝန္တထ-ရှိခိုးကြလော၊ မေ-၏၊ သဟာယကထေရရမ္ပိ-သူငယ်ချင်းဖြစ်သော ထေရ်ကိုလည်း၊ ‘အမှကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ အာစရိယော-သည်၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဝန္တတိ-ရှိခိုးလိုက်ပါ၏၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝဒထ-လျှောက်ကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ မှာကြား၍၊ ပေသေတိ-စေလွှတ်၏။ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ ဝါ-လသော်၊ သတ္တာရဉ္စေဝ-ကိုလည်းကောင်း၊ အသီတိ-သော၊ မဟာထေရေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝန္တိတ္တာ-၍၊ ဂန္တိကထေရဿ-ကျမ်းစာကို ပို့ချသောထေရ်၏၊ ဝါ-စာချဆရာတော်၏၊ [ဂန္တ သုတ္တန္တပိဋကဒိပကရဏံ ဝါစေတိ ဓာရေတီတိ ဂန္တိကော၊ ဂန္တိကော စ+သော+ထေရော စာတိ ဂန္တိကထေရော၊-ဓမ္မဋီ။] သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ဘန္တေ! အမှကံ-တို့၏၊ အာစရိယော-သည်၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဝန္တတိ-ရှိခိုးလိုက်ပါ၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-လျှောက်ကုန်၏။ ဣတရေန စ-အခြားသော ကျမ်းစာကို ပို့ချသော ထေရ်သည်လည်း၊ ဝါ-စာချဆရာတော်သည်လည်း၊ “သော-ထိုသင်တို့၏ ဆရာသည်၊ ကော နာမ-အဘယ်မည်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ “ဘန္တေ! တုမှကံ-တို့၏၊ သဟာယကဘိက္ခု-သူငယ်ချင်းဖြစ်သော ရဟန်းပါတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ ဧဝံ-သို့၊ ထေရေ-ဝိပဿနာကို ကျင့်ဆောင်သောထေရ်သည်၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်၊ သာသနံ-သတင်းကို၊ ပဟိဏန္တေ-ပို့လသော်၊ သော ဘိက္ခု-ထိုကျမ်းဂန်ကို ပို့ချသော ရဟန်းသည်၊ ထောကံ-အနည်းငယ်သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-ကာလမျှ၊ သဟိတ္တာ-သည်းခံ၍၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ သဟိတံ-သည်းခံခြင်းငှာ၊ အသက္ခောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “အမှကံ-တို့၏၊ အာစရိယော-သည်၊ တုမေ-တို့ကို၊ ဝန္တတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဧသော-သင်တို့၏ ဆရာသည်၊ ကော-အဘယ်သူနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-မေး၍၊ “တုမှကံ-တို့၏၊ သဟာယကဘိက္ခု-ပါတည်း၊” ဣတိ-

သို့၊ ဂုတ္တေ-သော်၊ “တုမေဟိ-သင်တို့သည်၊ တဿ-ထိုဆရာ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကိ-အဘယ်ကျမ်းစာကို၊ ဥဂ္ဂဟိတံ-သင်ယူအပ်သနည်း? ဒီဃနိကာယာဒိသု-ဒီဃနိကာယ်အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရော-တစ်မျိုးသော၊ နိကာယော-နိကာယ်ကို၊ (ဥဂ္ဂဟိတော) ကိ-သင်ယူအပ်သလော? တီသု-ဥပုကုန်သော၊ ပိဋကေသု-ပိဋကတို့တွင်၊ ဧကံ-တစ်ပုံသော၊ ပိဋကံ-ပိဋကကို၊ (ဥဂ္ဂဟိတံ) ကိ-လော?” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထာ-မေး၍၊ ဝါ-လသော်၊ “စတုပ္ပဒိကံ-၄ပါဒရှိသော၊ ဂါထမ္ပိ-ဂါထာကိုသော်လည်း၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ ပံသုကူလံ-ပံသုကူသင်္ကန်းကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပဗ္ဗဇိတကာလေယေဝ-ရဟန်းပြုပြီးရာအခါ၌ပင်၊ အရညံ-တောသို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ပြီ၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ အန္တေဝါသိကေ-အနီးနေ တပည့်တို့ကို၊ လဘိ ဝတ-ရလေပြီတကား၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အာဂတ-ကာလေ-လာရာအခါ၌၊ မယာ-သည်၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိတုံ-မေးခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊” ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ။

အထ-ထိုမှ၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ထေရော-ဝိပဿနာကျင့် ဆောင်သောထေရ်သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဠ္ဗု-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ အာဂတော-ကြွ လာပြီ။ သဟာယကဿ-သူငယ်ချင်းဖြစ်သော၊ ထေရဿ-ထေရ်၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဂန္နာ-၍၊ သတ္တာရဉ္စေဝ-ကိုလည်းကောင်း၊ အသီတိ-သော၊ မဟာထေရေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝန္တိတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ သဟာယကဿ-သူငယ်ချင်းဖြစ်သောထေရ်၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ပစ္စာဂမိ-ပြန်လာပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော-ထိုကျမ်းစာပို့ချသောထေရ်သည်၊ အဿ-ထိုဝိပဿနာကျင့်ဆောင်သောထေရ်၏ (အပေါ်၌)၊ ဝါ-အတွက်၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ ကာရေတွာ-ပြုစေ၍၊ သမပ္ပမာဏံ-တူမျှသော ပမာဏရှိသော၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ “ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-မေးအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။ တသ္မိံ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဧသ (ဧသော)-ဤရဟန်းသည်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ မမ-၏၊ ပုတ္တံ-သားတော်ကို၊ ဝိဟေဌေတွာ-ညှဉ်းဆဲ၍၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊” ဣတိ-ဤသို့ မြင်တော်မူ၍၊ တသ္မိံ-ထိုရဟန်း၌၊ အနုကမ္မာယ-အစဉ်သနားခြင်းကြောင့်၊

ဝိဟာရစာရိကံ-ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ စရန္တော ဝိယ-
 လှည့်လည်တော်မူသကဲ့သို့၊ တေသံ-ထိုထေရ်တို့၏၊ နိသိန္နဌာနံ-ထိုင်နေရာ
 အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူ၍၊ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ-ခင်းထားအပ်သော မြတ်
 သော ဘုရားရှင်တို့ဖို့ နေရာ၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ။ ဟိ-မှန်၏၊ တတ္ထ တတ္ထ-
 ထိုထိုအရပ်၌၊ နိသီဒန္တာ-ထိုင်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓါသနံ-ဘုရားရှင်
 တို့ဖို့ နေရာကို၊ ပညာပေတွာဝ-ခင်း၍သာ၊ နိသီဒန္တိ-ထိုင်ကုန်၏။ တေန-ထို
 ကြောင့်၊ သတ္တာ-သည်၊ ပကတိပညတ္တေယေဝ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ခင်းထားအပ်
 ပြီးသည်သာဖြစ်သော၊ ဝါ-နဂိုက ခင်းထားအပ်ပြီးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
 အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ။ နိသဇ္ဇ ခေါ် ပန-ထိုင်တော်မူပြီး၍
 ကား၊ ဂန္ထိကဘိက္ခု-ကျမ်းဂန်ကို ပို့ချသော ရဟန်းကို၊ ပဌမဇ္ဈာနေ-ပဌမဈာန်၌၊
 ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးတော်မူ၍၊ တသ္မိ-ထိုပုစ္ဆာကို၊ အကထိတေ-မဖြေဆိုအပ်၊
 မဖြေဆိုနိုင်သော်၊ ဒုတိယဇ္ဈာနံ-ဒုတိယဈာန်ကို၊ အာဒိ ကတွာ-အစပြု၍၊ အဋ္ဌ-
 သုပိ-၈ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သမာပတ္တိသု-သမာပတ်တို့၌လည်းကောင်း၊
 ရူပါရူပေသု စ-ရူပဈာန်၊ အရူပဈာန်တို့၌လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ဂန္ထိ-
 ကတ္ထေရော-ကျမ်းစာကို ပို့ချသောထေရ်သည်၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ခုသော ပုစ္ဆာကို
 လည်း၊ ကထေတုံ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ပြီ။ ဣတရော-အခြား
 သော ဝိပဿနာကျင့်ဆောင်သောထေရ်သည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ တံ-ထို
 အမေးပုစ္ဆာကို၊ ကထေသိ-ဖြေဆိုပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုကျမ်းစာကို ပို့ချ
 သောထေရ်ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ-၌၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ဂန္ထိကတ္ထေရော-သည်၊
 ကထေတုံ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-ပြီ။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ခိဏာသဝ-
 ထွေရံ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသောထေရ်ကို၊ ဝါ-ရဟန္တာထေရ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။
 ထေရော-ရဟန္တာထေရ်သည်၊ ကထေသိ-ဖြေဆိုပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခု-
 ရဟန်း! သာဓု သာဓု-ကောင်းပေစွ ကောင်းပေစွ” ဣတိ-သို့၊ အဘိနန္ဒိတွာ-
 အလွန်နှစ်သက်တော်မူ၍၊ သေသမဂ္ဂေသုပိ-ကြွင်းသော မဂ်တို့၌လည်း၊ ပဋိ-
 ပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ ဂန္ထိကော-ကျမ်းဂန်ပို့ချသော ထေရ်
 သည်၊ ဝါ-စာချဆရာတော်သည်၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ခုသော ပုစ္ဆာကိုလည်း၊ ကထေတုံ-

ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-ပြီ၊ ဒီဏာသဝေါ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော
 ထေရ်သည်၊ ဝါ-ရဟန္တာထေရ်သည်၊ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ-မေးအပ်တိုင်း၊ မေးအပ်
 တိုင်းသော ပုစ္ဆာကို၊ ကထေသိ-ဖြေဆိုပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ စတုသု-၄ပါးကုန်
 သော၊ ဌာနေသုပိ-အရာဌာနတို့၌လည်း၊ တဿ-ထိုရဟန္တာထေရ်အား၊ သာဓု-
 ကာရံ-သာဓုဟု ပြုအပ်သော အသံကို၊ ဝါ-သာဓု ခေါ်သံကို၊ အဒါသိ-ပေး
 တော်မူပြီ။ တံ-ထိုသာဓုခေါ်သံကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ ဘုမ္မဒေဝေ-မြေ၌ တည်
 နေသော နတ်တို့ကို၊ ဝါ-ဘုမ္မစိုးနတ်တို့ကို၊ အာဒိ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ ယာဝ
 ဗြဟ္မလောကာ-ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ ဒေဝတာ စေဝ-နတ်
 ဗြဟ္မာတို့သည်လည်းကောင်း၊ နာဂသုပဏ္ဏာ စ-နဂါး၊ ဂဠုန်တို့သည်လည်း
 ကောင်း၊ သာဓုကာရံ-သာဓုဟု ပြုအပ်သောအသံကို၊ ဝါ-သာဓုသံကို၊ အဒံသု-
 ပေးကုန်ပြီ။ တံ သာဓုကာရံ-ထိုသာဓုဟု ပြုအပ်သောအသံကို၊ ဝါ-ထိုသာဓု
 သံကို၊ သုတ္တာ-၍၊ တဿ-ထိုကျမ်းစာပို့ချသောထေရ်၏၊ အန္တေဝါသိကာ
 စေဝ-အနီးနေတပည့်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိနော စ-အတူနေ
 တပည့်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဥဇ္ဈာယိသု-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။
 “သတ္တာရာ-သည်၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြု
 တော်မူအပ်သနည်း၊ ကိစ္ဆိ-ဘာကိုမျှ၊ အဇာနန္တဿ-မသိသော၊ မဟလ္လက-
 ထွေရဿ-မထေရ်ကြီးအား၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာဌာနတို့၌၊
 သာဓုကာရံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သဗ္ဗပရိယတ္တိဓရဿ-အလုံးစုံသော ပရိယတ်ကို
 ဆောင်သော၊ ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုသတာနံ-ရဟန်းငါးရာတို့၏၊ ပါမောက္ခဿ-အကြီး
 အမှူးဖြစ်သော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယဿ ပန-ဆရာကိုကား၊ ပသံသာ-
 မတ္တမ္ပိ-ချီးမွမ်းခြင်းမျှကိုလည်း၊ န ကရိ-ပြုတော်မမူ၊” ဣတိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ။ အထ-
 ထိုအခါ၌၊ နေ-ထိုကျမ်းစာပို့ချသောထေရ်၏ တပည့်တို့ကို၊ သတ္တာ-သည်၊
 “ဘိက္ခဝေ! ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ကထေထ-ပြော
 ဆိုကုန်သနည်း? ” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တသ္မိ အတ္ထေ-ထိုအကြောင်းကို၊
 အာရောစိတေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ! တုမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယော-
 သည်၊ မမ-၏၊ သာသနေ-၌၊ ဘတိယာ-အခဖြင့်၊ ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ ရက္ခဏာ-
 သဒိသော-စောင့်ရှောက်သူနှင့် တူ၏၊ ဝါ-ကျောင်းသူနှင့် တူ၏၊ မယံ-၏၊ ပုတ္တော

ပန-သားတော်သည်ကား၊ ယထာရူစိယာ-အလိုအားလျော်သဖြင့်၊ ဝါ-အလိုရှိ
တိုင်း၊ ပဉ္စ-ငါးမျိုးကုန်သော၊ ဂေါရသေ-နွားမှဖြစ်သော အရသာတို့ကို၊ ပရိ-
ဘုဉ္ဇနကသာမိသဒိသော-သုံးဆောင်ရသော နွားပိုင်ရှင်နှင့် တူ၏။” ဣတိ
ဝတ္ထာ-၍၊ “ဗဟုမ္ပိ စေ၊ ပေ၊ သာမညဿ ဟောတီ”တိ-ဟူကုန်သော၊ ဣမာ
ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ။

**ဗဟုမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော၊ န တက္ကရော ဟောတိ နရော ပမတ္တော၊
ဂေါပေါ ဂါဝေါ ဂဏယံ ပရေသံ၊ န ဘာဂဝါ သာမညဿ ဟောတိ။**

သံဟိတံ-ကောင်းသောစီးပွားရှိရာ၊ သုံးဖြာပိဋကတ်၊ တရားတော်မြတ်ကို၊
ဗဟုံ-များစွာ၊ ဝါ-များစွာကို၊ ဘာသမာနောပိ-သင်ယူပို့ချ ဟောပြောပါသော်
လည်း၊ နရော-စာတတ်ပေတော်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်သည်၊ ပမတ္တော-ဘာဝနာမှု၊
မပြုလွှင်းပေါ့၊ မေ့လျော့သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) တက္ကရော-
ထိုတရားကို ပြုကျင့်တတ်သူသည်၊ ဝါ-ထိုအနိစ္စာဒိမနသိကာရကို ပြုကျင့်တတ်
သူသည်၊ စေ န ဟောတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော နွားရှင်
တို့၏၊ ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ ဂဏယံ (ဂဏယန္တော)-ရေတွက်ထိန်းကျောင်းသော၊
ဂေါပေါ-အခစားနွားကျောင်းသားသည်၊ (ဂေါရသဿ-နွားမှဖြစ်သော ၅ မျိုး
သော အရသာ၏၊) ဘာဂဝါ-အဖို့ရှိသည်၊ န ဟောတိ ဣဝ-မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့၊
(ဧဝံ-ဤအတူ၊) သာမညဿ-သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသော ဈာန် မဂ်
ဖိုလ်တရား၏၊ ဘာဂဝါ-အဖို့ရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်။

**အပ္ပမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော၊ ဓမ္မဿ ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီ၊
ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊ သမ္ပပ္ပဇာနော သုဝိမုတ္တစိတ္တော။
အနုပဒိယာနော ဣမ ဝါဟုရံ ဝါ၊ သ ဘာဂဝါ သာမညဿ ဟောတိ။**

သံဟိတံ-ကောင်းသောစီးပွားရှိရာ၊ သုံးဖြာပိဋကတ်၊ တရားတော်မြတ်ကို၊
အပ္ပံ-အနည်းငယ်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာသမာနောပိ-သင်ယူပို့ချ ဟောပြောပါသော်
လည်း၊ ဓမ္မဿ-လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးအား၊ အနုဓမ္မစာရီ-လျော်သော
ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသည်၊ ဝါ-လျော်သော သီလဖြူစင်၊ ဓုတင်
တစ်ခန်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကျင့်လေ့ရှိသည်၊ စေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊

(ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လေသော်) ရာဂဉ္စ-ရာဂကိုလည်းကောင်း၊ ဒေါသဉ္စ-ဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ မောဟဉ္စ-မောဟကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ သပ္ပပ္ပဇာနော-သိထိုက်သော ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသည်၊ သုဝိမုတ္တစိတ္တော-ကိလေသာတို့မှ ကောင်းစွာ လွတ်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍) ဣဓ ဝါ-ဤပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ ဟုရံ ဝါ-ဟိုတမလွန် ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဣဓ ဝါ-အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ ဟုရံ ဝါ-ဗာဟိရခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိယာနော-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းသော၊ သ (သော)-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမညဿ-သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသော မဂ်မှ ဖြစ်လာရသည့် လေးဝသော ဖိုလ်၊ ငါးပါးသော ဓမ္မက္ခန္ဓာ၏၊ ဘာဂဝါ-အဖို့ရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ သံဟိတန္တိ-သံဟိတံဟူသော၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်၊ တေပိဋကဿ-ဥပသော ပိဋကဟူသော၊ ဝါ-ပိဋကဥပသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနဿ-ဘုရားစကားတော်၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ တံ-ထိုပိဋကဥပသောကို၊ အာစရိယေ-ဆရာတို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ ဥဂ္ဂဏိတွာ-သင်ယူပြီး၍၊ ဗဟုမ္ပိ-များစွာကိုလည်း၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့အား၊ ဘာသမာနော-(ဓမ္မကထိကအဖြစ်ဖြင့်) ဟောပြောသော်လည်းကောင်း၊ ဝါစေန္တော-(ဓမ္မာစရိယအဖြစ်ဖြင့်) ပို့ချသော်လည်းကောင်း၊ တံ ဓမ္မံ-ထိုပိဋကဥပသော၊ တရားမြတ်ကို၊ သုတွာ-နာယူလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်ပြီး၍၊ ကာရကေန-ပြုကျင့်တတ်သော၊ ပုဂ္ဂလေန-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ-အကြင်အကျင့်ကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်၏၊ တက္ကရော-

သံဟိတံ။ ။ “သမ္မာ+ဟိတံ ပတိပါဒုံ ယဿာတိ သံဟိတံ-ကောင်းစွာ သိစေအပ်သော စီးပွားရှိသော ပိဋကဥပ(ထောမ၊ ဌပြု)၊ ဟိတေန+သဟ သံဝတ္တတိ၊ သံဝိဇ္ဇတိ +ဟိတံ ဧတဿာတိ ဝါ သံဟိတံ-စီးပွားနှင့်တကွဖြစ်သော ပိဋကဥပ၊ ဝါ-စီးပွားရှိသော ပိဋကဥပ(ဓမ္မဋီ)၊ ပထမပါဒသည် “ဇ-တ-ဇ-ဂ-ဂ”ဟု ဥပေန္တဝဇီရာပါဒဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၍ “သံဟိတံ”ဟု ရှိသော်လည်း ပုဒ်ရင်းမှာ “သံဟိတံ”ဟု ဒုတိယန္တပုဒ်တည်း။

ထိုအကျင့်ကို ပြုကျင့်တတ်သူသည်၊ စေ န ဟောတိ-မဖြစ်အံ့၊ [ဂါထာ၌ “စေ”ကို ဖြစ်သင့်၍ ယူပေးသည်၊] ကုက္ကုဋ္ဌဿ-ကြက်၏၊ ပက္ခပဟရဏမတ္တမ္ပိ-အတောင် ခတ်ရာ ကာလမျှလည်း၊ အနိစ္စာဒိဝသေန-အနိစ္စစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ယောနိသော-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကာရံ- စိတ်၌ ထားမှုကို၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းမှုကို၊ စေ နပ္ပဝတ္တေတိ-မဖြစ်စေအံ့၊ ဒေသော-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [ဘာဂီ ဟောတိ၊ န ဟောတိတို့၌ စပ်၊] ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဒိဝသံ- တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ ဘတိယာ-အခဖြင့်၊ [ဘရတိ ကမ္မကာရေ ဧတာယာတိ ဘတိ- အလုပ်သမားတို့ကို မွေးမြူကြောင်း ဖြစ်သောအခါ၊] ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ ရက္ခန္တော- စောင့်ရှောက်သော၊ ဝါ-ကျောင်းသော၊ ဂေါပေါ-နွားကျောင်းသားသည်၊ [ဂါဝေါ +ပါတိ ရက္ခတိတိ ဂေါပေါ၊ ဂေါ+ပါ+အ၊] ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ (နံနက် စောစောကပင်)၊ နိရဝသေသံ-အကြွင်းအကျန်မရှိအောင်၊ (နွားတွေ မကျန် ရအောင်)၊ သမ္ပဋိစ္စိတွာ-လက်ခံပြီး၍၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဂဟေတွာ- ယူပြီး၍၊ (တောထဲမှ ယူလာပြီး၍)၊ သာမိကာနံ-နွားရှင်တို့အား၊ နိယျာတေတွာ (နိယျာဒေတွာ)-အပ်နှင်းပြီး၍၊ ဒိဝသဘတိမတ္တံ-တစ်နေ့အတွက် နွားကျောင်း ခမျှကို၊ ဂဏှာတိ ယထာ-ယူရသကဲ့သို့၊ ပန-ဗျတိရိုက်ကား၊ ယထာရူပိယာ- အကြင်အကြင်အလိုအားဖြင့်၊ ဝါ-အလိုရှိတိုင်း၊ ပဉ္စ-၅ပါးကုန်သော၊ ဂေါရသေ- နွားမှဖြစ်သော အရသာတို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ-သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ ဝါ- သုံးစွဲခွင့်ကို၊ န လဘတိ ယထာ-မရသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ကေဝလံ-သာမည မဖက် သက်သက်၊ အန္တေဝါသိကာနံ-အနီးနေတပည့်တို့၏၊ သန္တိကာ-အထံမှ၊

နိယျာတေတွာ၊ နိယျာဒေတွာ။ ။နိ+ယတ+ဏေ+တွာ၊ နိရှေးရှိသော ယတ ဓာတ်သည် ပဋိဒါန (အပ်နှံခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ တကို ဒပြုလျှင် “နိယျာဒေတွာ”ဟု ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် “နိယျာတေတွာ၊ နိယျာဒေတွာ”၂ပါဌ်လုံး သင့်သည်(နီတိဓာတု- ၃၀၉)။

ဂေါရသေ။ ။ ဂေါတော+သဉ္စတာ+ရသာ ဂေါရသာ-နွားမမှ ကောင်းစွာ ဖြစ်သော အရသာတို့၊ ဂေါရသဟူသည် “ဒိရံ ဒမိ ဃတံ တက္ကံ၊ နောနီတံ ပဉ္စ ဂေါ- ရသာ(ဓာန်-၅၀၀)”နှင့်အညီ နို့ရည်၊ နို့ခမ်း(ဒိန်ချည်၊ နို့ချည်)، ထောပတ်၊ ရက်တက် (ဒိန်ချည်ရည်)، ဆီဥး(ထောပတ်စိမ်း၊ ထောပေး)တို့တည်း။

ဝတ္ထုပဋိဝတ္ထကရဏမတ္တဿ-ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို ပြုခြင်းမျှ၏။ ဘာဂီ-
 အဖို့ရှိသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ သာမညဿ-သမဏ၏
 ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသော ဈာန်တရား မဂ်ဖိုလ်တရား၏။ ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်။
 န ဟောတိ-မဖြစ်။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဂေါပါလကေန-နွားကျောင်းသား
 သည်၊ နိယျာတိတာနံ(နိယျာဒိတာနံ)-အပ်နှင်းအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဂုန္နံ-နွားမတို့
 ၏။ ဂေါရသံ-နွားမှဖြစ်သော အရသာကို၊ သာမိကာဝ-နွားရှင်တို့သည်သာ၊
 ပရိဘုဇ္ဇန္တိ ယထာ-သုံးဆောင် ကြရကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-ထိုအတူ၊ တေန-
 ထိုဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ထိုဓမ္မာစရိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကထိတံ-ဟောပြော
 ပို့ချအပ်သော၊ တံ ဓမ္မ-ထိုတရားတော်ကို၊ သုတ္တာ-နာယူလေ့ကျက် ဆောင်
 ရွက်ပြီး၍၊ ကာရကပုဂ္ဂလာ-ပြုကျင့်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ-
 အကြင်အကြင်သွန်သင်သည့်အတိုင်း၊ ဝါ-အကြင်အကြင်သွန်သင်သည် အား
 လျော်စွာ၊ ပဋိပဋိတွာ-ကျင့်ပြီး၍၊ ကေစိ-အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပဌမဇ္ဈာ-
 နာဒီနိ-ပဌမဈာန်အစရှိသော အကျိုးတို့သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ရကုန်၏။ ကေစိ-
 တို့သည်၊ ဝိပဿနံ-ဝိပဿနာကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေပြီး၍၊ မဂ္ဂဖလာနိ-မဂ်
 ဖိုလ်တို့သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ရကုန်၏။ ဂေါဏသာမိကာ-နွားရှင်တို့သည်၊
 ဂေါရသဿ-နွားမှဖြစ်သော အရသာ၏။ ဘာဂိနော-အဖို့ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ
 ဣဝ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သာမညဿ-သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ ကောင်း
 သော ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၏။ ဘာဂိနော-အဖို့ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ [ကထေသိဋ္ဌိစပ်] သီလ-
 သမ္ပန္နဿ-သီလနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဗဟုသုတဿ-များသော သုတရှိသော၊
 ပမာဒဝိဟာရိနော-မေ့မေ့လျော့လျော့နေလေ့ရှိသော၊ အနိစ္စာဒိဝသေန-အနိစ္စ
 စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ယောနိသော-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိ-
 ကာရေ-စိတ်ဝယ်ထားခြင်း၌၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်း၌၊ ပမတ္တဿ-မေ့လျော့သော၊

သာမညဿ။ ။ “သမေတိတိ သမဏော”အရ ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းအေးစေ
 နိုင်သူကို သမဏအစစ်ဟု ခေါ်၏။ “သမဏဿ+ဘာဝေါ သာမညံ”အရ ထို သမဏ၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည် အရိယာမဂ်၄ပါးတည်း၊ ဤနေရာ၌ကား ထိုမဂ်၄ပါး၏
 အခြေခံဖြစ်သော သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာပညာတို့ကိုပါ ယူပါ။

ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ ဝါ-ရဟန်းနှင့်၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ပဌမံ ဂါထံ-ပဌမ
ဂါထာကို၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ၊ ဒုဿီလဿ-သီလမရှိသောရဟန်း၏၊
ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ပဌမံ ဂါထံ-ကို၊ န ကထေသိ-ဟောတော်မူသည်
မဟုတ်။ [ရှေ့ဝါကျမှ ပုဒ်များကို လိုက်စေ၍ “ဒုဿီလဿ-သော၊ ဗဟုဿုတဿ-
သော၊ ပမာဒဝိဟာရိနော-သော၊ အနိစ္စာဒိဝသေန-ဖြင့်၊ ယောနိသော-ဖြင့်၊ မနသိ-
ကာရေ-၌၊ ပမတ္တဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပဌမံ ဂါထံ-ကို၊ န ကထေသိ-
မဟုတ်”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဒုတိယဂါထာ-ဒုတိယ
ဂါထာကို၊ [ကထိတာ၌ စပ်၊] အပ္ပဿုတဿ-နည်းသောသုတရှိသည်ဖြစ်၍၊
(သမာနဿ)ပိ-ဖြစ်သော်လည်း၊ ယောနိသော-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊
မနသိကာရေ-စိတ်ဝယ်ထားခြင်း၌၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်း၌၊ ကမ္မ-အနိစ္စာဒိမနသိ
ကာရအမှုကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော၊ ကာရကပုဂ္ဂလဿ-ပြုကျင့်တတ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ကထိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုဒုတိယဂါထာ၌၊ အပ္ပမ္ဘိ စေတိ-ကား၊ ထောက်-အနည်းငယ်ကို၊
ဧကဝဂ္ဂဒ္ဓိဝဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ-တစ်ဝက် နှစ်ဝက်မျှကိုလည်း၊ [ဘာသမာနော၌စပ်၊] ဓမ္မဿ
ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီတိ-ကား၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဝါ-အကျိုးကို၊
အညာယ-သိ၍လည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ-ပါဠိကို၊ ဝါ-အကြောင်းကို၊ အညာယ-သိ
၍လည်းကောင်း၊ နဝလောကုတ္တရဓမ္မဿ-ဉာဏ်သော လောကုတ္တရာတရား
အား၊ အနုရူပံ-လျော်သော၊ ဓမ္မံ-အကျင့်ကို၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါသင်္ခါတံ-ရှေ့အဖို့
၌ဖြစ်သော အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိဓုတင်္ဂီအသုဘကမ္မဋ္ဌာနာ-
ဒိဘေဒံ-၄ပါးသော ပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ဓုတင်၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းအစရှိသော
အပြားရှိသော အကျင့်ကို၊ စရန္တော-ကျင့်သည်၊ (ဟုတ္တာ- ၍၊) အနုဓမ္မစာရိ-
လောကုတ္တရာတရားဉာဏ်အား လျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသည်၊
ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဘိက္ခုနော ဝသေန။ ။ ဝသသဒ္ဓါသည် “အာယတ္တတာ-စပ်သည်၏အဖြစ်”ဟု
သော အနက်ကို ဟော၏။ ထိုအာယတ္တတာအနက်ကို ဟောရာ၌ သမ္ပန်ကို ငဲ့၏။
“ရဟန်း၏+စပ်သော”ဟုလို့၊ မြန်မာတို့ကား သဟာဒိယောဂအနက်ကို သုံးစွဲလေ့ရှိ၏။
ထို့ကြောင့် “ရဟန်းနှင့်+စပ်”ဟု ဝေါဟာရတ္ထ ပေးရသည်။ (ဋ္ဌပြု)

သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါအကျင့်ကို ကျင့်နေသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်)။ အဇ္ဇ အဇ္ဇေဝ-ယနေ ယနေ့၌ပင်၊ (ပဋိဝိဇ္ဈိဿာမိ-ထိုးထွင်း၍ သိရတော့အံ့) ကုတိ-ဤသို့၊ ပဋိဝေဓံ-ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ်ကို၊ အာကခန္တော-မျှော်လင့်တောင့်တလျက်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်နေထိုင်၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပဋိဝေဓကို မြှော်လင့်လျက် လှည့်လည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်)။ ဣမာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ-ဤကောင်းသောအကျင့်ဖြင့်၊ ရာဂဉ္စ-ရာဂကိုလည်းကောင်း၊ ဒေါသဉ္စ-ဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ မောဟဉ္စ-မောဟကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ သမ္မာ-ကောင်းသော၊ ဝါ-သင့်သော၊ ဟေတုနာ-အကြောင်းဖြင့်၊ နယေန-နည်းလမ်းဖြင့်၊ ပရိဇာနိတဗျေ-သိထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို၊ ပရိဇာနန္တော-ပိုင်းခြား၍သိလျက်၊ **တဒင်္ဂိဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒ-ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိဿရဏဝိမုတ္တိနံ**-တဒင်္ဂိဝိမုတ္တိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ၊ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ၊ နိဿရဏဝိမုတ္တိတို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့်၊ **သုဝိမုတ္တစိတ္တော**-ကောင်းစွာ လွတ်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) [အနုပါဒိယာနော၌ စပ်] အနုပါဒိယာနော ကုမ ဝါ ဟုရံ ဝါတိ-ကား၊ ကုမလောက-ပရလောကပရိယာပန္နာ-ဤပစ္စုပ္ပန်လောက တမလွန်လောက၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော၊ ခန္ဓာယတနဓာတုယော ဝါ-ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကိုလည်း

တဒင်္ဂိပေစိတ္တော။ ။ သုဝိမုတ္တံ+စိတ္တံ ယဿာတိ သုဝိမုတ္တစိတ္တော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများမှု မဟာကုသိုလ်စိတ်သည် တဒင်္ဂိဝိမုတ္တိ မည်၏၊ ရာဂစသည်နှင့် မယှဉ်သောကြောင့် ထိုကုသိုလ် အစိတ်အပိုင်းဖြင့် ထိုအကုသိုလ်အစိတ်အပိုင်းမှ လွတ်သောစိတ်မည်၏၊ ဈာန်တရားသည် ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိမည်၏၊ “ဈာန်မလျှောသမျှ အတော်ကြာအောင် အကုသိုလ်ကို ပယ်ခွာနိုင်သောစိတ်”ဟူလို၊ မဂ်သည် သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိမည်၏၊ “ဆိုင်ရာကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမရှိအောင် ဖြတ်နိုင်သောစိတ်”ဟူလို၊ ဖိုလ်သည် ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိမည်၏၊ “မဂ်သည် ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို ထပ်၍ ငြိမ်းအေးစေနိုင်သောစိတ်”ဟူလို၊ ဥပမာ-မီးငြိမ်းပြီးသော နေရာဝယ် အေးအောင် ရေဖြင့် ထပ်၍ ငြိမ်းသကဲ့သို့တည်း၊ နိဗ္ဗာန်ကား ကိလေသာအားလုံး၊ ဒုက္ခအားလုံးမှ လွတ်သောကြောင့် နိဿရဏဝိမုတ္တိ မည်၏၊ ထိုဝိမုတ္တိငါးပါးဖြင့် အဆင့်ဆင့်လွတ်သော စိတ်ရှိသူကို “သုဝိမုတ္တစိတ္တပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ခေါ်သည်။

ကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တိကဗဟိရာ-အဇ္ဈတ္တိက၊ ဗဟိရဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာယတန-
 ဓာတုယော ဝါ-ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ စတူဟိ-၄ပါး
 ကုန်သော၊ ဥပါဒါနေဟိ-ဥပါဒါန်တို့ဖြင့်၊ အနုပါဒိယန္တော-မစွဲလမ်းသည်၊ ဝါ-
 မစွဲလမ်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဟေတုမန္တဝိသေသန၊] မဟာဒီကာသဝေါ-
 မြတ်သော ရဟန္တာသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) မဂ္ဂသင်္ခါတဿ-မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော၊
 သာမညဿ-သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောတရား၏၊ ဝသေန-အစွမ်း
 ကြောင့်၊ အာဂတဿ-လာသော၊ ဖလသာမညဿ စေတ-ဖိုလ်ဟူသော
 သာမည၏ လည်းကောင်း၊ ပဉ္စအသေက္ခဓမ္မက္ခန္ဓဿ-၅ပါးသော အသေက္ခ
 ဓမ္မဂုဏ်ဟူသော၊ သာမညဿ စ-သာမည၏လည်းကောင်း၊ [ရှေး စာအုပ်များ၌
 သာမညဿသဒ္ဓါ ပါ၏၊ မပါလျှင် ရှေ့မှ လိုက်ပေး။] ဘာဂဝါ-အဖို့ရှိသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ကတိ-သို့၊ ရတနကူဇေန-ရတနာအထွတ်ဖြင့်၊ အဂါရဿ-အိမ်၏၊ ကူဇ်-
 အထွတ်ကို၊ ဂဏှာတိ ဝိယ-ယူသကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) အရဟတ္တေန-အရဟတ္တ
 ဖိုလ်ဖြင့်၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၏၊ ကူဇ်-အထွတ်ကို၊ ဂဏှိ-ယူတော်မူပြီ၊
 ကတိ-ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ပေ၊ အဟောသိ၊
 ကတိ-ဒေသဟာယက ဘိက္ခုဝတ္ထု အပြီးတည်း။

ဒေသဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီး၏။

ယမကဝင်ဘာသာသီကာ ပြီး၏။

မဂ္ဂသင်္ခါတဿ။ ။ “သမဏဿ+ဘာဝေါ သာမညံ”နှင့် အညီ ကိလေသာတို့ကို
 ငြိမ်းစေနိုင်သော သမဏအစစ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည် ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်း
 နိုင်၊ သတ်နိုင်သော မဂ်လေးပါးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂသင်္ခါတဿ”ဟု သာမည
 အရကို သရုပ်ပြသည်။

ဖလပေခန္ဓဿ။ ။ ဖိုလ်၄ပါးသည်လည်းကောင်း၊ သီလက္ခန္ဓ၊ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာ-
 က္ခန္ဓ၊ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓ၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓဟူသော တရား၅ပါးသည်လည်းကောင်း
 ထိုမဂ်မှလာသောကြောင့် သာမညအမည်ရနိုင်၏၊ ထိုသို့ အမည်ရရာ၌ အကြောင်း
 မဂ်၏ သာမညအမည်ကို တင်စားသော ကာရဏူပစာရအမည်ဟု မှတ်စေလို၍
 “ဝသေန အာဂတဿ၊ပေ၊သာမညဿ စ”ဟု မိန့်သည်။

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်ဘာသာသီကာ

၁-သာမာဝတိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

အပ္ပမာဒေါ အမတပဒန္တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ ကောသမ္ဗိ-ကောသမ္ဗိမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ သာမာဝတိပ္ပမုခါနံ-သာမာဝတီအမျိုးရှိကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးလီကုန်သော၊ ဣတ္ထိသတာနံ-မိန်းမအရာတို့၏လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စန္ဒ ဣတ္ထိသတာနံ-ငါးရာသော မိန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ မာဂဏ္ဍိယပ္ပမုခါနံ-မာဂဏ္ဍိအမျိုးရှိကုန်သော၊ ဧတိဿာ-ဤမာဂဏ္ဍိ၏၊ ပဉ္စန္ဒ ဉာတိသတာနံ စ-ငါးရာသော ဆွေမျိုးတို့၏လည်းကောင်း၊ မရဏဗျသနံ-သေကြေပျက်စီးခြင်းကို၊ အာရပ္ပ ကထေသိ။ [စကို မရဏဗျသနံနှင့် တွဲ၍ သာမာဝတိပ္ပမုခါနံ-ကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ ဣတ္ထိသတာနံ-တို့၏၊ မရဏဗျသနံ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ မာဂဏ္ဍိယပ္ပမုခါနံ-ကုန်သော၊ ဧတိဿာ-၏၊ ပဉ္စန္ဒ ဉာတိသတာနံ-တို့၏၊ မရဏဗျသနံ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အာရပ္ပ ကထေသိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

တတြ-ထိုသို့ ဟောတော်မူရာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ (ယခုဆိုမည့် စကားကား)၊ အနုပုဗ္ဗိကထာ-အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူအပ်သော စကားတည်း၊ အတီတေ-၌၊ အလ္လကပ္ပရဋ္ဌေ-အလ္လကပ္ပတိုင်းပြည်၌၊ အလ္လကပ္ပရာဇာ နာမ-အလ္လကပ္ပမည်သော မင်းလည်းကောင်း၊ ဝေဠုဒီပကရဋ္ဌေ-ဝေဠုဒီပကတိုင်းပြည်၌၊ ဝေဠုဒီပကရာဇာ နာမ-ဝေဠုဒီပကမည်သော မင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့ ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ ဣမေ-ဤမင်းတို့သည်၊ ဒဟရကာလ-တော-ငယ်ရွယ်သူ၏အခါမှ၊ ဝါ-ငယ်ရွယ်စဉ်အခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ သဟာယကာ-တို့သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧကာစရိယကုလေ-တစ်ဥျးတည်းသော ဆရာ၏အိမ်၌၊ သိပ္ပံ-အတတ်ပညာကို၊ ဥဂ္ဂဏှိတွာ-သင်ယူ၍၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပိတူနံ-ခမည်းတော်တို့၏၊ အစ္စယေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ ဆတ္တံ-ထီးဖြူကို၊ ဥဿာပေတွာ-စိုက်ထူစေ၍၊ အာယာမေန-အလျားအားဖြင့်၊ ဒသ-

ဒသယောဇနိကေ-ဆယ်ယူဇနာ၊ ဆယ်ယူဇနာရှိသော၊ ရဋ္ဌေ-တိုင်းပြည်၌၊ ရာဇာနော-တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုမင်း၂ပါးတို့သည်၊ **ကာလေန ကာလံ**-သင့်လျော်သော အခါတိုင်း၊ အခါတိုင်း၌၊ ဝါ-ရံဖန်ရံခါ၊ သမာဂန္တာ-ပေါင်းဆုံ၍၊ ဧကတော-တည်း၊ တိဋ္ဌန္တာ-ရပ်ကုန်လျက်လည်းကောင်း၊ နိသီဒန္တာ-ထိုင်ကုန်စဉ်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဈန္တာ-လျောင်းကုန်စဉ်လည်းကောင်း၊ မဟာဇနံ-များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ ဇာယမာနဉ္စ-မွေဖွားနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇီယမာနဉ္စ-အိုနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိယမာနဉ္စ-သေနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသွာ-၍၊ “ပရလောကံ-နောက်ဘဝသို့၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားသူသို့၊ ဝါ-သွားလသော်၊ အနုဂစ္ဆန္တော နာမ-အစဉ်လိုက်သူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ **အန္တမသော**-အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ သရီရဗ္ဗိ-ခန္ဓာကိုယ်သည်သော်လည်း၊ န+အနုဂစ္ဆတိ-အစဉ်မလိုက်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ပဟာယ-

ကာလေန ကာလံ။ ။ ကာလေန၌ နာဝိဘတ်နှင့် ကာလံ၌ အံဝိဘတ်သည် သတ္တမိ အနက်၌ သက်သည်(အံဋီ-၂၊ ၂၀၁)။ (တစ်နည်း) ဧကော ဧကာယကဲ့သို့ ဝိဂြိုဟ်မပြုရသော ရုဋ္ဌိပုဒ်တည်း(သီဋီသစ်-၂၊ ၁၃၈)။

အန္တမသော။ ။ အန္တသဒ္ဓါ အဝသာနအနက်ယူ၊ “အမနံ နိဋ္ဌာနဂမနံ အန္တော(ဒီဋီ-၃၊ ၁၉၃)၊ အမတိ ဂစ္ဆတိတိ အန္တော(ဓာန်ဋီ-၄၀၄)၊ အန္တေ+ဇာတော အန္တမော(ရူ-၂၃၀၊ ကင်္ခါမဟာဋီ-၁၊ ၃၂၅)၊ အန္တေ+ဘဝေါ အန္တမော(ပါရာဂံသစ်-၁၊ ၂၃၅)၊ အန္တေ+နိယုတ္တော အန္တမော(ပါရာဘာ-၂၊ ၄၁၄)”ဟုပြု၊ အန္တ+ဣမ၊ နာဝိဘတ်ကို သောပြု၍ “အန္တိမသော”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်၊ ပုထသု ဗျဉ္ဇနေသုတ်၌ အန္တသဒ္ဓါဖြင့် ဣကို အ-ပြု(ဝိဇော)၊ (တစ်နည်း) လောပဉ္စ တတြာကာရောဖြင့် ဣကိုချေ၊ ထိုကျေရာ၌ အ-လာ(ကင်္ခါမဟာဋီ-၁၊ ၃၂၅)၊ “အန္တမသော-အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သော(ယှဉ်သော) အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-အယုတ်သဖြင့် (ဝေါဟာ-ရတ္ထ)”ဟု ပေး။

တစ်နည်း။ ။ အန္တသဒ္ဓါ လာမကအနက်ဟောယူ၍ “အမ္မတိ ပရိဘုယျတိ ဟိဋီ-ယတိတိ အန္တော(ဒီဋီ-၃၊ ၁၉၃)၊ အန္တေ+ဇာတော အန္တမော၊ (တစ်နည်း) ဝိသေ-သေန+အန္တော အန္တမော(ကင်္ခါမဟာဋီ-၁၊ ၃၂၅)၊ (တစ်နည်း) အန္တောယေဝ အန္တမော(ပါရာဂံသစ်-၁၊ ၂၃၅)”ဟုပြု၊ ရုပ်ပြီးပုံ ရှေ့နည်းနှင့် တူ၏၊ “အန္တမသော-အလုံးစုံတို့ အောက် ယုတ်ညံ့သည်၌ ဖြစ်သဖြင့်၊ ဝါ-အယုတ်ဆုံးအားဖြင့်(ကင်္ခါမဟာဋီ)၊ ဝါ-အယုတ်အားဖြင့်(ပါရာဂံသစ်)”ဟုပေးပါ။

ပယ်စွန့်၍၊ ဂန္ထဗ္ဗံ-သွားထိုက်၏။ နော-ငါတို့အား၊ ယရာဝါသေန-အိမ်ဟူသော နေရာဖြင့်၊ (အိမ်၌ နေခြင်းဖြင့်)၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမ-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကြစို့၊ ဝါ-ရသေ့ဝတ်ကြစို့” ကုတိ၊ မန္တေတွာ-တိုင်ပင်၍၊ ရဇ္ဇာနိ-တိုင်းပြည်တို့ကို၊ ပုတ္တဒါရာနံ-သား၊ သမီး၊ မယားတို့အား၊ နိယျာဒေတွာ-အပ်နှံ၍၊ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇ-ရသေ့အဖြစ်ကပ်ရောက်ခြင်းကို၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ကပ်ရောက်၍၊ **ဟိမဝန္တပဒေသေ**-ဟိမဝန္တာတော၏ တစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဝါ-ဟိမဝန္တာတောင်၏ အနီးအရပ်၌၊ ဝသန္တာ-နေကုန်စဉ်၊ မန္တယိသု-တိုင်ပင်ကုန်ပြီ (ကိ)။ “မယံ-တို့သည်၊ ရဇ္ဇံ-တိုင်းပြည်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဇီဝိတုံ-အသက်မွေးခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တာ-မစွမ်းနိုင်သူတို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ တေ မယံ-ထိုငါတို့သည်၊ ဧကဋ္ဌာနေ-တစ်နေရာတည်း၌၊ ဝသန္တာ-နေကုန်လသော်၊ အပဗ္ဗဇိတသဒိသာယေဝ-ရသေ့ရဟန်းမဟုတ်သူတို့နှင့် တူကုန်သည်သာလျှင်၊ ဝါ-လူတို့နှင့် တူကုန်သည်သာလျှင်၊ ဟောမ-ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ဝသိဿာမ-နေကြစို့၊ တွံ-သည်၊ ဧတသ္မိံ ပဗ္ဗတေ-ထိုတောင်၌၊ ဝသ-နေလော၊ အဟံ-သည်၊ ဣသ္မိံ ပဗ္ဗတေ-ဤတောင်၌၊ ဝသိဿာမိ-နေမည်၊ အန္တမမာသံ-လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၊ ဥပေါသထဒိဝသေ ပန-ဥပုသ်နေ၌ကား၊ ဧကတော-တည်း၊ ဘဝိဿာမ-ကြစို့” ကုတိ-သို့တိုင်ပင်ကုန်ပြီ။ အထ ခေါ-၌၊ နေသံ-ထိုရသေ့ရဟန်းတို့၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဧဝမ္ပိ-ဤသို့နေသော်လည်း၊ ဝါ-ဤသို့ နေခြင်းသည်လည်း၊ နော-ငါတို့၏၊ ဝါ-ငါတို့မှာ၊ **ဂဏသင်္ဂဏိကာဝ**-အပေါင်း

တစ်နည်း။ ။ “အန္တံ မသတိတိ အန္တမသော”ဟုပြု၊ အန္တ+မသ+အ၊ တတိယာ အနက်၌ သိသက်၊ သိကိုဩပြု၊ “အန္တမသော-အဆုံးစွန်ကို သုံးသပ်သောအားဖြင့်” ဟုပေး၊ ဤနည်းကို ကေစိဝါဒဟု ဆို၏(ကဒါမဟာဋီ-၁, ၃၂၅)။

ဟိမဝန္တပဒေသေ။ ။ **ဟိမဝန္တပဒေသေ** ဟိမာလယဝနသဏ္ဌာဿ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ(ဓမ္မဋီ-၅၄)။ **ဟိမဝန္တပဒေသေ**တိ ဟိမာစလဿ နာမ ပဗ္ဗတဿ သမိပေ (ဇာဋီသစ်-၂၄၅)။

ဂဏသင်္ဂဏိကာ။ ။သင်္ဂဏနံ သင်္ဂဏိကာ၊ [သံ+ဂဏ+ဏျ၊ ယကို ကပြု၊] ဂဏေန +သင်္ဂဏိကာ ဂဏသင်္ဂဏိကာ-အပေါင်းအဖော်နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်း(အနုဋီ

အဖော်နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ **တုံ ပန-**
 သင်သည်လည်း၊ တဝ-၏၊ ပဗ္ဗတေ-၌၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ဇာလေယျာသိ-တောက်
 စေပါလော၊ ဝါ-ညှိထွန်းလော၊ အဟံ ပန-သည်လည်း၊ မမ-၏၊ ပဗ္ဗတေ-၌၊
 အဂ္ဂိ-ကို၊ ဇာလေဿာမိ-တောက်စေမည်၊ ဝါ-ညှိထွန်းမည်၊ တာယ သညာယ-
 ထိုအမှတ်အသားဖြင့်၊ အတ္ထိဘာဝံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနိဿာမ-သိရ
 ကုန်လိမ့်မည်၊” က္ကတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။ တေ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ တထာ-
 ထိုအကြံဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ။

အထ-မှ၊ အပရဘာဂေ-၌၊ ဝေဠုဒီပကတာပသော-ဝေဠုဒီပကရသေ့
 သည်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ မဟေသက္ခော-ကြီးသောအစိုးရသူဟု ဆို
 အပ်သော၊ ဝါ-တန်ခိုးကြီးသော၊ **ဒေဝရာဇာ**-နတ်မင်းသည်၊ **ဟုတွာ**-၍၊ နိ-
 ဗ္ဗတ္တော-ပြီ၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ အမ္မမာသေ-လခွဲသည်၊ သမ္ပတ္တေ-ရောက်
 လသော်၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ အဒိသ္မာဝ-မမြင်၍သာလျှင်၊ က္ကတရော-အခြားသော
 အလ္လကပ္ပရသေ့သည်၊ “မေ-၏၊ သဟာယကော-သူငယ်ချင်းသည်၊ **ကာလ-**
ကတော-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိပြီ၊ ဝါ-သေပြီ၊” က္ကတိ၊ အညာသိ-သိပြီ။

၂, ၂၂၂၊ သမ္မောဘာ-၃, ၄၁၆)၊ (တစ်နည်း) ဂဏီယတေတိ ဂဏော-ရေတွက်အပ်
 သော လူအပေါင်း-လူစုလူဝေး၊ သင်္ဂဏနံ သင်္ဂဏာ၊ သင်္ဂဏာယေဝ သင်္ဂဏိကာ၊
 ဂဏော+သင်္ဂဏိကာ ဂဏသင်္ဂဏိကာ-လူအပေါင်း၌ ပေါင်းဆုံခြင်း(သာရတ္ထ-၂, ၁၅၊
 ပါရာဘာ-၂, ၂၄၉)။]

တုံ ပန။ “ပနသဒ္ဓေါပိ အပိသဒ္ဓတ္တော၊ ဝိဘင်္ဂေပိတိ အတ္တော(သာရတ္ထ-၁, ၃၆၆)”
 ကဲ့သို့ ပနသဒ္ဓါ အပိသဒ္ဓါအနက်(သမုစ္စည်းအနက်)ဟောယူ။

ဒေဝရာဇာ ဟုတွာ။ ။ဒေဝါနံ+ရာဇာ ဒေဝရာဇာ၊ ဒေဝရာဇာအရ သိကြားမင်း
 တည်း(မ-ဋ္ဌ-၃, ၂၂၄)၊ ဟုတွာ၌ လက္ခဏာအနက်၊ ဟိတအနက်ယူ၍ “ဒေဝရာဇာ-
 ၏၊ ဝါ-သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ခြင်းသည်၊
 ဟောတိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်(ဓမ္မဋီ)၊ အကျယ်နှင့် အခြားနည်းများကို ဓမ္မဘာ-
 ၁, ၁၃၁၌ ရေးခဲ့ပြီ။

ကာလကတော။ ။တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အာယံ ကာလယတိ ခေပေတီတိ
 ကာလော၊ (အချိန်အခါ)၊ [ကလ+ဏ၊] ကာလယတိ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ နာသေတီတိ

ဣတရောပိ-အခြားသော နတ်မင်းသည်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တက္ခဏေယေဝ-ဖြစ်သော
 ခဏ၌ပင်၊ အတ္တနော-၏၊ ဒေဝသီရိ-နတ်တို့၌ ဖြစ်သော အသရေကို၊ ဝါ-
 နတ်တို့၌ ဖြစ်သောပြည့်စုံခြင်းကို၊ သြလောကေတွာ-၍၊ ကမ္မ-ကောင်းမှုကို၊
 ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်လသော်၊ နိက္ခမနတော-တောထွက်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာ-
 ယ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ **တပစရိယံ**-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်(နှိပ်ကွပ်)
 တတ်သော ကြိုးစားအားထုတ်မှုအကျင့်ကို၊ ဝါ-ခြိုးခြိသောအကျင့်ကို၊ ဒိသွာ-
 ၍၊ “ဂန္တာ-၍၊ မမ-၏၊ သဟာယကံ-သူငယ်ချင်းကို၊ ပသိဿာမ-ကြည့်အံ့”
 ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တံ အတ္တဘာဝံ-ထိုနတ်မင်းအတ္တဘောကို၊ (ထိုနတ်ခန္ဓာ
 ကိုယ်ကို)၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ မဂ္ဂိကပုရိသော ဝိယ-ခရီးသွားယောက်ျားသည်
 ကဲ့သို့၊ တဿ-ထိုအလ္လကပ္ပရသေ့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧက-
 မန္တိ-၌၊ အဋ္ဌာသိ-ရပ်နေပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခရီးသွားယောက်ျားကို၊
 သော-အလ္လကပ္ပရသေ့သည်၊ “ကုတော-အဘယ်မှ၊ အာဂတော-လာခဲ့သည်၊
 အသိ-ဖြစ်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မေးပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! အဟံ-သည်၊
 မဂ္ဂိကပုရိသော-ခရီးသွားယောက်ျားပါတည်း၊ ဒုရတောဝ-အဝေးမှပင်၊ အာ-
 ဂတော-လာခဲ့သည်၊ အမှီ-ဖြစ်ပါ၏၊ [အသိ၊ အမှီတို့ကား သမိပဝတ္ထမာန်တည်း၊]
 ဘန္တေ! အယျော-အရှင်သည်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဧကကောဝ-တစ်ပါး
 တည်းသာလျှင်၊ ဝသတိ ကိံ ပန-နေပါသလော? အညောပိ-အခြားလည်း

ကာလော၊ (သေခြင်း)၊ (နီတိဓာတု-၃၄၃၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၂၅၀)၊ ကတော+ကာလော
 ယေနာတိ ကာလကတော-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိသူ(ပါရာဘာ-၃၊ ၂၉၀)၊
 (တစ်နည်း) ကလေတိ သတ္တေ ခေပေတိတိ ကာလော၊ ကာလံ+ကတော ပတ္တောတိ
 ကာလကတော-သေခြင်းကို ပြုပြီးသူ၊ ဝါ-သေခြင်းသို့ ရောက်ပြီးသူ၊ (တစ်နည်း)
 ကာလေန+ကတော နဋ္ဌောတိ ကာလကတော-သေခြင်းသည် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသူ
 (ဥဒါန. ၄-၁၀၅၊ နီတိဓာတု-၃၄၃)။

တပစရိယံ ။ ။ “တပေါတိ ဝိရိယာရမ္ဘော၊ သော ဟိ ကိလေသာနံ တပနဋ္ဌေန
 နိဂ္ဂဏှဋ္ဌေန **တပစရဏန္တိ** ဝုတ္တံ(မဇ္ဈိ-၂၊ ၅၄)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ စရိယာနှင့်
 စရဏသည် အနက်တူဖြစ်ရကား “ကိလေသေ တပတိ နိဂ္ဂဏှာတိတိ တပေါ၊ တပေါ
 စ+သော+စရိယာ စာတိ တပစရိယာ”ဟုပြု။

ဖြစ်သော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသေးသလော?” ကုတိ-
 ဤသို့ မေးပြီး “မေ-၏၊ ဧကော-သော၊ သဟာယကော-သည်၊ အတ္ထိ-၏။”
 ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီး “သော-ထိုသူငယ်ချင်းရသေ့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်
 မှာပါနည်း?” ကုတိ-ပြီး “ဧတသ္မိံ ပဗ္ဗတေ-ထိုတောင်၌၊ (ဟောဟိုတောင်၌)၊
 ဝသတိ-၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-၌၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ န ဇာလေ-
 သိ-မတောက်စေ၊ နန္ဒ-စင်စစ်၊ မတော-သေသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်” ကုတိ-
 ပြီး “ဘန္တေ! ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏။” ကုတိ-ပြောပြီး အာဝုသော-ငါ့ရှင်
 ဒါယကာ! ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်သလော?” ကုတိ-မေးပြီး “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊
 သော-ထိုသူငယ်ချင်းပါတည်း” ကုတိ-ပြောပြီး “ကုဟိ-အဘယ်ဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-
 သည်၊ အသိ-နည်း?” ကုတိ-မေးပြီး “ဘန္တေ! ဒေဝလောကေ-နတ်ဘုံ၌၊ မဟေ-
 သက္ခော-သော၊ ဒေဝရာဇာ-သည်၊ ဟုတ္တာ၊ နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ အသ္မိ-၏၊ အယျံ-
 အရှင်ကို၊ ပသိဿာမ-ဖူးမြင်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာဂတော-
 သည်၊ အမှီ-၏၊ ကုမသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ ဝသန္တာနံ-နေကုန်သော၊ အယျာနံ-အရှင်
 တို့၏၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဘေးရန်သည်၊ အတ္ထိ အပိ န ခေါ-
 ရှိပါသလော?” ကုတိ-မေးပြီး “အာဝုသော-ငါ့ရှင်နတ်မင်း! အာမ-အိမ်း၊ ဟတ္ထိ-
 ဆင်တို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ကိလမာမိ-ပင်ပန်းရ၏။” ကုတိ-ပြောပြီး “ဘန္တေ! ဝေါ-
 အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့သည်၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်သနည်း?”
 ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီး “သမ္မဇနဌာနေ-တံမြက်လှည်းရာအရပ်၌၊ လက္ခံ-မစင်ကို၊
 (ချေးကို)၊ ပါတေန္တိ-ကျစေကုန်၏၊ (စွန့်ကုန်၏)၊ ပါဒေဟိ-ခြေတို့ဖြင့်၊ ဘူမိယံ-
 ၌၊ ပဟရိတ္တာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ပံသု-မြေမှုန့်ကို၊ ဥဒ္ဓရန္တိ-ထုတ်ဆောင်ကုန်၏၊ သွာဟံ
 (သော+အဟံ)-ထိုငါသည်၊ လက္ခံ-ကို၊ ဆဇ္ဇေန္တော-စွန့်ရလသော်၊ ဝါ-ခြင်း
 ကြောင့်၊ ပံသု-ကို၊ သမံ-ညီညွတ်အောင်၊ ကရောန္တော-ပြုရလသော်၊ ဝါ-ခြင်း
 ကြောင့်၊ ကိလမာမိ-ပင်ပန်း၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီး “တေသံ-ထိုဆင်တို့၏၊
 အနာဂမနံ-မလာခြင်းကို၊ ကုစ္ဆထ ကိ ပန-အလိုရှိပါကုန်သလော?” ကုတိ-
 မေးပြီး “အာဝုသော-ငါ့ရှင်နတ်သား! အာမ-အိမ်း” ကုတိ-ပြောပြီး “တေန ဟိ-
 လျှင်၊ တေသံ-ထိုဆင်တို့၏၊ အနာဂမနံ-ကို၊ ဝါ-မလာအောင်၊ ကရိဿာမိ-
 ပြုပေးမည်” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တာပသဿ-အလ္လကပွရသေ့အား၊

ဟတ္ထိကန္တဝိဇ္ဇာ-ဆင်တို့နှစ်သက်အပ်သော စောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်တို့ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သောစောင်းကိုလည်းကောင်း၊ **ဟတ္ထိကန္တမန္တ**-ဆင်တို့နှစ်သက်အပ်သော မန္တန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်တို့ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သော မန္တန်ကိုလည်းကောင်း၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ စ ပန-ဆက်ဉှားအံ့၊ ဒဒန္တော-ပေးလသော်၊ ဝိဇ္ဇာယ-စောင်း၏၊ တိဿော-ဥချောင်းကုန်သော၊ တန္တိယော-ကြိုးတို့ကို၊ ဒဿေတွာ-မြင်စေ၍၊ ဝါ-ပြ၍၊ တယော-ဥပုဒ်ကုန်သော၊ မန္တေ-မန္တန်တို့ကို၊ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ-သင်ယူစေ၍၊ “ဣမံ တန္တိ-ဤစောင်းကြိုးကို၊ ပဟရိတွာ-တီးခတ်၍၊ ဣမသ္မိံ မန္တေ-ဤမန္တန်ကို၊ ဝုတ္တေ-ရွတ်ဆိုအပ်သော်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဩလောကေတုမ္ပိ-ကြည့်ခြင်းငှာလည်း၊ အသက္ကောန္တာ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ပလာယန္တိ-ပြေးကုန်လိမ့်မည်၊ [ပလာယန္တိတိ ပလာယိဿန္တိ၊ အနာဂတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစနေ၊-ဓမ္မဋီ-၅၄။] ဣမံ တန္တိ-ကို၊ ပဟရိတွာ-၍၊ ဣမသ္မိံ မန္တေ-ကို၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ နိဝတ္တိတွာ-၍၊

ဟတ္ထိကန္တဝိဇ္ဇာ။ ။ မ. ၄-၃, ၂၂၄၌ “ဟတ္ထိကန္တ”နေရာတွင် “ဟတ္ထိဂန္တ”ဟု ရှိ၍ “ဟတ္ထိဂန္တန္တိ ဟတ္ထိနံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တာပနသတ္ထံ-ဆင်တို့ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သောကျမ်း(မဋီ-၃, ၁၅၃)”ဟု ဖွင့်၏။ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဤ၌ စောင်းနှင့် မန္တန်သည် ဆင်များကို မိမိအလိုအတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်ရကား ကန္တ၌ ကမုဓာတ်ကို ဂတိအနက်ယူ၍ “ဟတ္ထိနံ (အတ္တနော ဝသေ) ကာမေတိ ဝတ္တေတိတိ ဟတ္ထိကန္တာ၊ ဟတ္ထိကန္တာ စ+သာ+ဝိဇ္ဇာ စာတိ ဟတ္ထိကန္တဝိဇ္ဇာ-ဆင်တို့ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သောစောင်း”ဟုပြု၊ ဟတ္ထိကန္တမန္တလည်း နည်းတူပင်။

စဉ်းစားဖွယ်။ ။ စောင်းကြိုးဥချောင်းနှင့် မန္တန်ဥပုဒ်တို့တွင် ရှေ့စောင်းကြိုး၊ ချောင်းကို တီးခတ်၍ ရှေ့မန္တန်ဥပုဒ်ကို ရွတ်လျှင် ဆင်များ ပြေးကြသည်၊ နောက်ဆုံး စောင်းကြိုးကို တီးခပ်၍ နောက်ဆုံးမန္တန်ကို ရွတ်လျှင် ခေါင်းဆောင်ဆင် ဥးညွတ်၍ လာသည်ဟု ဆို၏၊ ထိုအဆိုကို ကောက်ချက်ချလျှင် ထိုစောင်းနှင့် မန္တန်များသည် ဆင်များကို မိမိအလိုအတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သော သဘောရှိသည်ကိုသာ တွေ့ရ၏၊ ဆင်များနှစ်သက်သည့်သဘော၊ ဆင်များကို နှစ်သက်စေသည့်သဘောကို မတွေ့ရပါ။ ထို့ကြောင့် ကန္တ၌ ကမုဓာတ်ကို နှစ်သက်လိုလားခြင်း အနက်ယူ၍ “ဟတ္ထိကန္တ-ဝိဇ္ဇာ-ဆင်တို့ နှစ်သက်အပ်သော စောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်တို့ကို နှစ်သက်စေနိုင်သော စောင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ဆင်နှစ်သက်ကြောင်းစောင်းကိုလည်းကောင်း)၊

ပစ္ဆိမော-နောက်သို့၊ ဩလောကေန္တာ ဩလောကေန္တာ-ကြည့်ကုန်လျက် ကြည့်ကုန်လျက်၊ ပလာယန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်၊ ဣမံ တန္တိ-ကို ပဟရိတွာ-၍၊ ဣမသ္မိ မန္တေ-ကို၊ ဂုတ္တေ-အပ်သော်၊ ဟတ္ထိယူထပတိ-ဆင်အပေါင်း၏ အကြီးအကဲ ဖြစ်သောဆင်သည်၊ ဝါ-ခေါင်းဆောင်ဆင်သည်၊ ပိဋ္ဌိ-ကျောကုန်းကို၊ ဥပနာ-မေန္တော-ညွတ်စေလျက်၊ အာဂစ္ဆတိ-လာလိမ့်မည်။” ဣတိ-သို့၊ အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ “ယံ-အကြင်အရာသည်၊ ဝေါ-အရှင်တို့အား၊ ရုစ္စတိ-နှစ်သက်၏၊ တံ-ထိုအရာကို၊ ကရေယျာထ-ပြုပါကုန်လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-လျှောက်၍၊ တာပသံ-ကိုဝန္တိတွာ-၍၊ ပတ္တာမိ၊ တာပသော-သည်၊ **ပလာယနမန္တိ**-ဆင်ပြေး စေတတ်သောမန္တန်ကို၊ ဝါ-ဆင်ပြေးကြောင်းမန္တန်ကို၊ ဝတ္တာ-ရွတ်ဆို၍၊ ပလာ-ယနတန္တိ-ဆင်ပြေးစေတတ်သောစောင်းကြိုးကို၊ ဝါ-ဆင်ပြေးကြောင်းစောင်းကြိုး ကို၊ ပဟရိတွာ-တီးခတ်၍၊ ဟတ္ထိ-တို့ကို၊ ပလာပေတွာ-ပြေးစေ၍၊ ဝသိ-နေပြီ။

တသ္မိ သမယေ-၌၊ ကောသမ္ဗိယံ-၌၊ ပူရန္တပွော နာမ-ပူရန္တပွမည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏။ [ရာဇာကို ပကတိကတ္တား၊ ပူရန္တပွောကို ဝိကတိ ကတ္တားယူ၍ “ကောသမ္ဗိယံ-၌၊ ရာဇာ-သည်၊ ပူရန္တပွော နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-

ဟတ္ထိကန္တမန္တန္တ-ဆင်တို့ နှစ်သက်အပ်သော မန္တန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်တို့ကို နှစ် သက်စေနိုင်သောမန္တန်ကိုလည်းကောင်း (ဆင်နှစ်သက်ကြောင်းမန္တန်ကိုလည်း ကောင်း)”ဟူသော အနက်မှာ စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်၏။

ပလာယနမန္တိ။ ။ပလာပတွာကို ကြည့်၍ ပလာယနကို ဟေတုကတ္တုသာမ်၊ ကရုဏသာမ် ၂မျိုးပြုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပလာပေတီတိ ပလာယနံ၊ (တစ်နည်း) ပလာယတိ ဧတေနာတိ ပလာယနံ”ဟုပြု၊ [ပလေ+ယု၊ ဧကို အာယပြု(နိဒိ-၄၀၄၊ (တစ်နည်း) ပရာ+အယ+ယု၊ ရ ကို လပြု(မောဂ်နိ-၂၊ ၃၁၉)၊ (တစ်နည်း) ပလာယ+ ယု(ဓာတွတ္ထ)၊ (တစ်နည်း) ပ+အယ+ယု၊ လ-လာ၊ ပရိ+အယ+ယု၊ ရကို လပြု(ဓာန်ဋီ- ၄၀၂၊ သူစိ)။ မုနာတိ ဇာနာတိ ဓမ္မံ အနေနာတိ မန္တော၊ [မုန+တ၊ ဥကို အ-ပြု (ဓာန်ဋီ-၁၀၈)၊ (တစ်နည်း) မန္တေတဗ္ဗော ဂုတ္တဘာသိတဗ္ဗောတိ မန္တော၊ [မန္တ (ဂုတ္တ- ဘာသနအနက်)+အ၊-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၂၀၈။] ပလာယနံ စ+တံ+မန္တော စာတိ ပလာ- ယနမန္တော၊ ပလာယနဝိဏ္ဏံလည်း နည်းတူပြု။ [ဟေတုကတ္တုသာမန၊ ပြုလတ်က၊ ကရုဏသာမ်၊ ရမြမှတ်။]

ဖြစ်၏”ဟု တစ်နည်းပေးနိုင်သည်။ မ. ၄-၃, ၂၂၃၌ ပူရန္တပူအစား “ပရန္တပ”ဟု ရှိ၏။ သော-ထိုပူရန္တပမင်းသည်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ ဂတ္တိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရားနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဗာလသူရိယတပံ-တက်သစ်စနေပူကို၊ တပ္ပမာနော-ပူစေလျက်၊ ဝါ-လှုံလျက်၊ [ဗာလသူရိယတပံ တပ္ပမာနော-နေပူစာလှုံလျက်၊] အတ္တောကာသတလေ-လွင်တီးခေါင်ဟင်းလင်းပြင်၌၊ (လဟာပြင်၌)၊ နိသီဒိ၊ ဒေဝီ-သည်၊ ရညော-၏၊ ပါရုပနံ-အပေါ်ခြံဖြစ်သော၊ သတသဟဿဂ္ဂနိကံ-တစ်သိန်းတန်သော၊ ရတ္တကမ္မလံ-နီသော ကမ္မလာကို၊ ပါရုပိတ္တာ-ခြံ၍၊ နိသိန္နာ-ထိုင်လျက်၊ ရညာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သမုလ္လပမာနာ-စကားပြောလျက်၊ ရညော-၏၊ အင်္ဂုလိတော-လက်ချောင်းမှ၊ သတသဟဿဂ္ဂနိကံ-သော၊ ရာဇမုဒ္ဒိကံ-မင်း၏ လက်စွပ်ကို၊ နီဟရိတ္တာ-ချွတ်၍၊ အတ္တနော-၏၊ အင်္ဂုလိယံ-လက်ချောင်း ၌၊ ပိလန္ဓိ-ဝတ်ဆင်ပြီး၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဟတ္ထိလိင်္ဂံသကုဏော-ငှက်ဆင်သည်၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ ဝါ-၌၊ ဂစ္ဆန္တော-ပျံသွားလသော်၊ ဒုရတော-အဝေး၌၊ ဝါ-အဝေးက၊ ရတ္တကမ္မလပါရုပိနံ-နီသော ကမ္မလာအပေါ်ခြံရှိသော၊ ဒေဝီ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “မံသပေသီ”တိ-အသားတစ်ဟူ၍၊ သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ (တစ်နည်း) “မံသပေသီ”တိ-အသားတစ်ဟူသော၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ ပက္ခေ-အတောင်တို့ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-လွှတ်၍၊ ဝါ-ဖြန့်၍၊ ဩတရိ-သက်ဆင်းပြီး၊ ရာဇာ-သည်၊ တဿ-ထိုငှက်ဆင်၏၊ ဩတရဏသဒ္ဓေန-သက်ဆင်းလာသော အသံကြောင့်၊ ဘီတော-ကြောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဌာယ-၍၊ အန္တောနိဝေသနံ-နန်းတော်တွင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ပြီး၊ ဒေဝီ-သည်၊ ဂရုဂဗ္ဘတာယ စေတ-လေးသောကိုယ်ဝန်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘီရုကဇာတိ-ကတာယ စ-ကြောက်လန့်သူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော သကုဏော-ထိုငှက်ဆင်သည်၊ နံ-ထိုမိဖုရားသို့၊ **အဇ္ဈပ္ပတ္တော**-ရောက်လာသည်၊ ဝါ-လွမ်းမိုးကာ ရောက်လာသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နခပဉ္စရေ-ခြေသည်းဟူသောချိုင့်(ခရိုင်)၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊

အဇ္ဈပ္ပတ္တော။ ။ “အဘိ+ပတ္တော”ဟုဖြတ်၊ အတ္တော အဘိသုတ်၌ “အဘိ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အဘိကို အဇ္ဈပြု၊ (တစ်နည်း) “အဓိ+ပတ္တော”ဟုဖြတ်၊ အဇ္ဈော

ဝါ-ထိုင်အောင် လုပ်၍၊ အာကာသံ-သို့၊ ပက္ခန္ဓိ-ပျံတက်ပြီ၊ တေ သကုဏာ-
ထိုက်ဆင်တို့သည်၊ ပဉ္စန္ဒ-၅စီးကုန်သော၊ ဟတ္ထိနံ-တို့၏၊ ပလံ-အားကို၊ ဓာရေန္တိ
ကိရ-ဆောင်နိုင်ကုန်သတဲ့၊ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ အာကာသေန-ဖြင့်၊ ဝါ-သို့၊
နေတွာ-ဆောင်၍၊ ယထာရုစိတဌာနေ-အကြင်အကြင်နှစ်သက်အပ်သော
အရပ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ ဝါ-နား၍၊ မံသံ-အသားကို၊ ခါဒန္တိ-ခဲ-စားကုန်၏၊
သာပိ-ထိုမိဖုရားသည်လည်း၊ တေန-ထိုက်ဆင်သည်၊ နိယမာနာ-ဆောင်အပ်
သော်၊ မရဏဘယဘိတာ-သေဘေးမှ ကြောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ စိန္တေသိ-ကြံ
ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “အဟံ-သည်၊ သစေ ဝိရဝိဿာမိ-အကယ်၍ အော်လိုက်
အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) မနုဿသဒ္ဓေါ နာမ-လူတို့၏အသံမည်သည်၊ တိရစ္ဆာန-
ဂတာနံ-တိရစ္ဆာန်တို့ကို၊ ဥဗ္ဗေဇနီယော-ထိတ်လန့်စေတတ်၏၊ တံ-ထိုအော်သံ
ကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ မံ-ကို၊ ဆဉ္ဇေသတိ-စွန့်ပစ်ချလိမ့်မည်၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့
ဖြစ်လသော်၊ ဂဗ္ဘေန-ကိုယ်ဝန်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဇီဝိတက္ခယံ-အသက်၏ ကုန်
ခြင်းသို့၊ ပါပုဏိဿာမိ-ရောက်ရလိမ့်မည်၊ ပန-စင်စစ်၊ ယသ္မိံ ဌာနေ-အကြင်
အရပ်၌၊ [ပနကို ဧကံသအနက်ယူ၍ ပေးသည်၊ “တစ်နေရာမှာ ဧကန် အားထုတ်
လိမ့်မည်၊ ထိုနေရာကျမှ ပြေးစေမည်”ဟူလို၊ (တစ်နည်း) အနက်မဲ့သော်လည်းကြံ။]
နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ မံ-ငါ့ကို၊ ခါဒိတုံ-ငှာ၊ အာရဘိဿတိ-အားထုတ်လိမ့်မည်၊
တတြ-ထိုအရပ်၌၊ နံ-ထိုက်ဆင်ကို၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ပလာပေဿာမိ-
ပြေးစေမည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သာ-ထိုမိဖုရားသည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊
ပဏ္ဍိတတာယ-ပညာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိဝါသေသိ-သည်းခံပြီ၊ စ-
ဆက်ဦးအံ့၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဟိမဝန္တပဒေသေ-ဟိမဝန္တာတော၏ တစ်ခုသော
အရပ်၌၊ ဝါ-ဟိမဝန္တာတောင်၏ အနီးအရပ်၌၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ ဝမိတွာ-
ကြီးပွား၍၊ မဏ္ဍပါကာရေန-မဏ္ဍပ်၏ အသွင်သဏ္ဌာန်ဖြင့်၊ (မဏ္ဍပ်ပုံစံဖြင့်)၊

အဓိသုတ်၌ “အဇ္ဈော”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အဓိကို အဇ္ဈပြု((ဝိဇော-၃၄)၊
“အဇ္ဈပ္ပတ္တာတိ သမ္ပတ္တာ (ဇေ.ဋ္ဌ-၂, ၅၄)”ဟူသော အဖွင့်အလို အဘိ၊ အဓိတို့
အနက်မဲ့၊ “အဇ္ဈပ္ပတ္တာတိ အဘိဘဝနဝသေန ပတ္တာ(ဒီဇီ-၃, ၂၅)”ဟူသော အဖွင့်အလို
အဘိ၊ အဓိတို့ အဘိဘဝနအနက်၊ “အဇ္ဈပ္ပတ္တာ-အတောင်ဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်”ဟု
ပေးခြင်းမှာ ပြအပ်ခဲ့သော အဖွင့်များနှင့် မညီပါ။

ဦးတော-တည်သော၊ ဧကော-တစ်ပင်သော၊ မဟာနိဂြောဓော-ပင်ညောင်ပင်ကြီးသည်။ ဟောတိ-ရှိ၏။ သော သကုဏော-ထိုငှက်ဆင်သည်။ **မိဂဇူပါဒိနိ-**သားကောင်အစရှိသည်တို့ကို၊ တတ္ထ-ထိုပင်ညောင်ပင်ကြီးသို့၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တမ္ပိ-ထိုမိဖုရားကိုလည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုပင်ညောင်ပင်ကြီးသို့သာ၊ နေတွာ၊ ဝိဇ္ဇပဗ္ဗန္တရေ-ခွကြား၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အာဂတမဂ္ဂ-လာရာလမ်းကို၊ ဩလောကေသိ-ကြည့်ပြီး၊ အာဂတမဂ္ဂေါလော-ကနံ-လာရာလမ်းကို ကြည့်ခြင်းသည်။ တေသံ-ထိုငှက်ဆင်တို့၏၊ ဓမ္မတာ ကိရ-ထုံးစံတဲ့။ တသ္မိ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊ ဒေဝီ-သည်။ “ဣဒါနိ-၌၊ ဣမံ-ဤငှက်ဆင်ကို၊ ပလာပေတုံ-ပြေးစေခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။” ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ ဥဘော-၂ဖက်ကုန်သော၊ ဟတ္ထေ-တို့ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်၍၊ ပါဏိသဒ္ဓဇ္ဇေဝ-လက်ခုပ်သံကိုလည်းကောင်း၊ မုခသဒ္ဓဇ္ဇ-နှုတ်၏အသံကိုလည်းကောင်း၊ ကတွာ-၍၊ တံ-ထိုငှက်ဆင်ကို၊ ပလာပေသိ-ပြေးစေပြီး၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သူရိယတ္ထင်္ဂမန-ကာလေ-နေဝင်ရာအခါ၌၊ အဿာ-ထိုမိဖုရား၏၊ ဂဗ္ဘေ-ဝမ်းဗိုက်၌၊ ကမ္မဇ-ဝါတာ-ကံကြောင့်ဖြစ်သော လေတို့သည်၊ စလိသု-လှုပ်ရှားကုန်ပြီး၊ သဗ္ဗဒိသာ-သု-အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့၌၊ ဂဇ္ဇန္တော-ထစ်ချိုးလျက်၊ မဟာမေယော-ကြီးစွာသောမိုးသည်၊ ဥဌဟိ-တက်လာပြီး၊ သုခေမိတာယ-ချမ်းသာသဖြင့် ကြီးပွားစေအပ်သော၊ ရာဇမဟေသိယာ-မင်း၏မိဖုရားသည်။ “အယျေ-အရှင်မ၊ မာ ဘာယိ-မကြောက်ပါနှင့်။” ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဝစနမတ္တမ္ပိ-အားပေးစကားမျှကိုလည်း၊ အလဘမာနာယ-မရလသော်၊ ဝါ-မရခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခပရေတာယ-ဒုက္ခသည် အလွန်ရောက်အပ်(လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်)သော်၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗရတ္တိံ-အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ (တစ်ညလုံး)၊ နိဒ္ဒါ နာမ-အိပ်ပျော်ခြင်းမည်သည်၊ နာဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့၊ ပန-ဆက်၊ ရတ္တိယာ-ညဉ့်သည်၊ ဝိဘာတာယ-လင်းလသော်၊ ဝလာဟကဝိဂမော စ-မိုးတိမ်၏ ကင်းခြင်းသည်

မိဂဇူပါဒိနိ။ ။ ဂေါရူပံကဲ့သို့ ရူပသဒ္ဓါအနက်မဲ့၊ (တစ်နည်း) သမူဟ(အပေါင်း) အနက်၊ “မိဂါ ဧဝ မိဂဇူပါ၊ (တစ်နည်း) မိဂါနံ+ရူပံ မိဂဇူပံ-သားကောင်အပေါင်း” ဟုပြု(သံဋီ-၁၊ ၃၁၅၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၈၆)၊ ထိုနောင် “မိဂဇူပါ+အာဒယော ဧတေသန္တိ မိဂဇူပါဒိနိ”ဟုဆက်။

လည်းကောင်း၊ အရုဏုဂ္ဂမနဉ္စ-အရုဏ်၏ တက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 တဿာ-ထိုမိဖုရား၏၊ **ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနဉ္စ**-ကိုယ်ဝန်၏ ထကြွလှုပ်ရှားခြင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-ကလေးမွေးဖွားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဧကက္ခဏေယေဝ-တစ်
 ပြိုင်နက်သော ခဏ၌သာလျှင်၊ အဟောသိ၊ သာ-ထိုမိဖုရားသည်၊ **မေယဥတုဉ္စ**-
 မိုးငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-မိုးကို စွဲဖြစ်သော အအေးငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊
ပဗ္ဗတဥတုဉ္စ-တောင်ငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-တောင်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော အပူ
 ငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊ အရုဏဥတုဉ္စ-အရုဏ်ငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတ္တာ-
 ရယူ၍၊ ဇာတတ္တာ-မွေးဖွားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုတ္တဿ-သား၏၊ နာမံ-
 အမည်ကို၊ **ဥတေနောတိ**-ဥတေနဟူ၍၊ အကာသိ-ပြီ။

အလ္လကပ္ပတာပသဿာပိ-အလ္လကပ္ပရသေ့၏လည်း၊ တတော-ထိုပင်
 ညောင်ပင်ကြီးမှ၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဝသနဋ္ဌာနံ-နေရာအရပ်သည်၊ ဟောတိ၊

ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနံ။ ။ဂဟ္တဿ+ဝုဋ္ဌာနံ ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနံ-ကိုယ်ဝန်၏ (ဖြစ်တည်ရာသားအိမ်မှ)
 ထကြွလှုပ်ရှားခြင်း၊ ပဉ္စမိတပ္ပရိသ်ကြံ၍ “ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနံ-ကိုယ်ဝန်မှ ထခြင်း”ဟုလည်း
 ပေးကြ၏။ ထကြွရာဌာနသည် ကိုယ်ဝန်၏ဖြစ်ရာ သားအိမ်တည်း၊ ကိုယ်ဝန်သည်
 ထကြွရာဌာန မဟုတ်သဖြင့် ပဉ္စမိတပ္ပရိသ်ကြံခြင်းကို စဉ်းစားပါ။ ဆရာတို့လည်း
 “ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနကာလေ”ကို “ကိုယ်ဝန်၏ ထရာအခါ၌”ဟု ဆဋ္ဌိတပ္ပရိသ်အနက်ပင် ပေး
 တော်မူ၏။ [**ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနန္တိ** ဧတ္ထ ဂဟ္တောတိ ဂဟ္တဘာရော၊ တဿ ဝုဋ္ဌာနံ နိပ္ပန္နဋ္ဌာနတော
 (ဖြစ်ရာအရပ်ဖြစ်သော သားအိမ်မှ) စရဏန္တိ အတ္ထော၊-ဇာဋီသစ်-၁, ၁၇၀၊ သီတာ-
 ၂, ၂၁၁။]

မေယဥတုံ ပဗ္ဗတဥတုံ။ ။**မေယဥတုန္တိ** မေယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နသီတဥတုံ၊ **ပဗ္ဗတ-
 ဥတုန္တိ** ပဗ္ဗတံ ပဋိစ္စ ဥဏှဥတုံ၊-မဇ္ဇိ-၃, ၁၅၃။

ဥတေနော။ ။ဥတုတော+ဧနော အာဂတော ဥတေနော-မိုး၏အအေးငွေ့၊
 တောင်၏ အပူငွေ့ကြောင့် ဖြစ်လာသူ၊ [ဥတု+ဧနာ-မဇ္ဇိ-၃, ၁၅၃] မေယဥတုပဗ္ဗတ-
 ဥတုအရုဏဥတုဟိ ဧတိ ဝုဓိဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ဥတေနော-မိုးငွေ့၊ တောင်ငွေ့၊ အရုဏ်
 ငွေ့တို့ကြောင့် ကြီးပြင်းလာရသူ(ဓမ္မဋီ)၊ [ဥတု+ဣ+နကံ၊ ဣကို ဧပြု၊-မောဂ်-၇, ၄၁၇၊
 မ-၄-၃, ၂၂၄၌ “မေယဥတုဉ္စ ပဗ္ဗတဥတုဉ္စ”ဟု ပုဒ်သား ပါ၏၊ “အရုဏဥတုဉ္စ”
 ဟူသော ပုဒ်မပါ၊ ထို့ပြင် တကို ဒပြု၍ “ဥဒေနော”ဟု ရှိ၏။

သော-ထိုအလ္လကပ္ပရသေ့သည်။ ပကတိယာဝ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်ပင်လျှင်၊ ဝဿဒိဝသေ-မိုးရွာရာနေ့၌၊ သီတဘယေန-အအေးမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဖလာဖလတ္တာယ-သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးအကျိုးငှာ၊ ဝနံ-သို့၊ န ပဝိသတိ-မဝင်၊ တံ ရုက္ခမူလံ-ထိုပင်ညောင်ပင်၏ အရင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သကုဏေဟိ-ငှက်တို့သည်၊ ခါဒိတမံသာနံ-ခဲစားအပ်သော အသားတို့၏၊ အဋ္ဌိ-အရိုးကို၊ အာဟရိတ္တာ-ဆောင်၍၊ ကောဇ္ဇေတ္တာ-ထု၍၊ ရသံ-အရည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပိဝတိ-သောက်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ “အဋ္ဌိ-ကို၊ အာဟရိဿာမိ-ဆောင်ယူအံ့” ကူတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တတ္ထ-ထိုပင်ညောင်ပင်ကြီးသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ရုက္ခမူလေ-၌၊ အဋ္ဌိ-ကို၊ ပရိယေသေန္တော-ရှာမှီးလသော်၊ ဥပရိ-ပင်ညောင်ပင်အထက်၌၊ ဝါ-ပင်ညောင်ပင်ပေါ်က၊ ဒါရကသဒ္ဓံ-ကလေး၏ အသံကို၊ သုတွာ-၍၊ ဥလ္လောကေန္တော-မော်ကြည့်လသော်၊ ဒေဝီ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “တံ-သည်၊ ကာ-အဘယ်သူမသည်၊ အသိ-နည်း?” ကူတိ-သို့ ဝတွာ-မေး၍၊ “မာနုသိတ္ထိ-လူမိန်းမသည်၊ အမှီ-ဖြစ်၏” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အာဂတာ-ရောက်လာသည်၊ အသိ-နည်း?” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဟတ္ထိ-လိင်္ဂသကုဏေန-သည်၊ အာနိတာ-ဆောင်အပ်သည်၊ အမှီ-၏” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဩတရာဟိ-သက်ဆင်းခဲ့လော၊” ကူတိ အာဟ၊ “အယျ-အရှင်! ဇာတိသမ္ဘေဒတော-အမျိုးဇာတ်၏ ရောက်စပ်ခြင်းမှ၊ (ဇာတ်ပျက်ခြင်းမှ)၊ ဘာ-ယာမိ-ကြောက်ပါ၏၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တံ-သည်၊ ကာ-အဘယ်အမျိုးဇာတ်သည်၊ အသိ-နည်း?” ကူတိ-မေးပြီ၊ “ခတ္တိယာ-မင်းမျိုးသည်၊ အမှီ-၏” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ခတ္တိယောယေဝ-မင်းမျိုးသာတည်း၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ခတ္တိယမာယံ-မင်းတို့၏ လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းခြင်းကို၊ ဝါ-မင်းတို့မာယာပရိယာယ်ကို၊ ကထေဟိ-ပြောပြလော၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုရသေ့သည်၊ ခတ္တိယမာယံ-ကို၊ ကထေ-သိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ အာရယု-တက်၍၊ မေ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဩတာရေဟိ-သက်ဆင်းစေလော၊ ဝါ-အောက်သို့ ချပေးလော၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုရသေ့သည်၊ ဧကေန-တစ်ဖက်သော၊ ပဿေန-နံပါးဖြင့်၊ အဘိရုဟနမဂ္ဂံ-တက်ရာလမ်းကို၊ ကတွာ၊ အဘိရုဟိတွာ-တက်၍၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊

စ-ဆက်ဦးအံ့၊ “မံ-ကျွန်မကို၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ မာ ဆုပိ-မထိနှင့်၊” ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ တံ-ထိုမိဖုရားကို၊ အဆုပိတွာဝ-မထိမူ၍သာလျှင်၊
 ဒါရကံ-ကို၊ ဩတာရေသိ-သက်ဆင်းစေပြီ၊ ဝါ-အောက်သို့ ချပြီ၊ ဒေဝီပိ-သည်
 လည်း၊ ဩတရိ-သက်ဆင်းပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုမိဖုရားကို၊ **အဿမပဒံ**-ကျောင်း
 သင်္ခမ်းဟူသောနေရာသို့၊ နေတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ သီလဘေဒံ-သီလ၏ပျက်စီး
 ခြင်းကို၊ အကတွာဝ-မပြုမူ၍သာလျှင်၊ အနုကမ္မာယ-လျော်စွာတုံလျှပ်တတ်
 သော ကရုဏာဖြင့်၊ ဝါ-အစဉ်သနားခြင်းကြောင့်၊ ပဋိဇ္ဇေဝိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ၊
 နိမ္မက္ခိကမရံ-ပျားကောင်၊ ပျားဥမရှိသော ပျားရည်ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်
 ယူ၍၊ သယံဇာတသာလံ-အလိုလိုဖြစ်သော သလေးစပါးကို၊ ဝါ-အလေ့ကျ
 ပေါက်သော သလေးစပါးကို၊ အာဟရိတွာ-၍၊ ယာဝံ-ကို၊ ပစိတွာ-ကျိ၍၊
 အဒါသိ-ပေးပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ တသ္မိံ-ထိုရသေ့သည်၊ ပဋိဇ္ဇေဝိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးလ
 သော်၊ သာ-ထိုမိဖုရားသည်၊ အပရဘာဂေ-၌၊ စိန္တေသိ (ကိံ)၊ “အဟံ-သည်၊
 အာဂတမဂ္ဂံ-လာရာလမ်းကို၊ နေဝ ဇာနာမိ-မသိ၊ ဂမနမဂ္ဂံ-ပြန်သွားရာလမ်းကို၊
 န ဇာနာမိ-မသိ၊ ဣမိနာပိ-ဤရသေ့နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊
 ဝိဿာသမတ္တမိ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းမျှသည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ **ပန**-အထူးအားဖြင့်၊
 အယံ-ဤရသေ့သည်၊ အမှေ-တို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ကတ္တစိ-တစ်စုံတစ်ခု
 သော အရပ်သို့၊ **သစေ** ဂမိဿတိ-အကယ်၍ သွားအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-လသော်၊)

အဿမပဒံ။ ။အာ သမန္တတော သမောတိ အဿမော-ပတ်ဝန်းကျင် ငြိမ်းအေး
 ရာကျောင်းသင်္ခမ်း[အာ+သမ] နတ္ထိ ပဝိဋ္ဌာနံ သမော ပရိဿမော ဧတ္ထာတိ ဝါ အ-
 ဿမော-ဝင်လာသူတို့ ဘေးရန်မရှိရာ ကျောင်းသင်္ခမ်း၊ [အ+သမ+အပ. ဌ-၁, ၆၃၊]
 အာ သမန္တတော ကာယစိတ္တဝိဋ္ဌာသင်္ခါတာ ပရိဿယာ သမန္တိ ဧတ္ထာတိ အဿမော-
 ဘေးရန်ငြိမ်းရာကျောင်းသင်္ခမ်း(အပ. ဌ-၂, ၁၁၊ နိဘာ-၁၅၇၊ မဟာဘာ-၁, ၉၀)၊
 အာ ကောဓံ အာ ဘုသော ဝါ ရာဂါဒယော သမေန္တိ ဧတ္ထာတိ အဿမော၊ [အာ+သမု+
 အ၊ သဒ္ဓေဘော်, အာကို ရဿ၊ (တစ်နည်း) အ+သမု+အ၊ အသဒ္ဓါ ဘုသအနက်၊-ပါ
 စိယော-၂၁၆၊ ဇာဋီသစ်-၁, ၂၆၁)၊ ပဇ္ဇတိ အာပဇ္ဇတိ ကိလေသသမံ ဧတ္ထာတိ ပဒံ၊
 ပဒသဒ္ဓါ ဝတ္ထုအနက်၊ အဿမောယေဝ+ပဒံ အဿမပဒံ-ကျောင်းသင်္ခမ်းဟူသော
 နေရာ(ဇာဋီသစ်-၁, ၂၆၁)။

သစေ ပန။ ။ “သစေ ဣဓ, နောက် ပန, ဝိသေသဟုစွဲ(ရွှေ-၄၅)”နှင့်အညီ
 ပနကို သစေနောက်၌ ရှိသဖြင့် ဝိသေသအနက်ပေးသည်။

ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (မယံ-တို့သည်) ဣဓေဝ-ဤအရပ်၌ ပင်၊ မရဏံ-သေခြင်းသို့၊ ပါပုဏိဿာမ-ရောက်ကုန်လိမ့်မည်၊ ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံ တစ်ခုကို၊ ကတ္တ-၍၊ ဣမဿ-ဤရသေ့၏၊ သီလံ-သီလကို၊ ဘိန္ဒိတ္တာ-ဖျက်ဆီး ၍၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလသော်၊ မံ-ကို၊ န မုဇ္ဈတိ-မစွန့် လွှတ်နိုင်၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ-ထိုအမှုကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- သင့်၏။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုရသေ့ကို၊ ဒုန္နိဝတ္ထဒုပ္ပာရတ- ဒဿနေန-မကောင်းသဖြင့် ဝတ်ခြင်းရှိသည်အဖြစ်၊ မကောင်းသဖြင့် ခြံခြင်းရှိ သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မလုံမခြံဝတ်ပြခြင်း၊ မလုံမခြံ ခြံပြခြင်းဖြင့်၊ ပလောဘေတွာ-ဖြားယောင်း၍၊ သီလဝိနာသံ-သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပေ- သိ-ရောက်စေပြီ၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဒွေပိ-၂ယောက်လုံးတို့သည် လည်း၊ သမဂ္ဂဝါသံ-ညီညွတ်သူတို့၏ နေထိုင်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-အတူတကွ နေထိုင် ခြင်းဖြင့်၊ ဝသိသု-နေကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ တာပသော-သည်၊ **နက္ခတ္တယောဂံ**-နက္ခတ်၏ အင်္ဂါစသော ပါပဂြိုဟ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကို၊ ဥလ္လောကေန္တော-မော်ကြည့်လသော်၊ ပူရန္တပ္ပဿ-ပူရန္တပ္ပမင်း၏၊ **နက္ခတ္တမိလာယနံ**-နက္ခတ်၏ ညှိုးနွမ်းမွေးမြူခြင်းကို၊

နက္ခတ္တယောဂံ။ ။ “**နက္ခတ္တယောဂန္တိ** နက္ခတ္တဿ အင်္ဂါရကာဒိပါပဂဟသမာ-ယောဂံ(ဓမ္မဋ္ဌိ)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “နက္ခတ္တဿ+ယောဂေါ နက္ခတ္တယောဂေါ-နက္ခတ်၏ ပါပဂြိုဟ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း”ဟုပြု၊ “တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်(အရှေ့မြောက်ထောင့်), အင်္ဂါဂြိုဟ်(အရှေ့တောင်ထောင့်), စနေဂြိုဟ်(အနောက်တောင်ထောင့်), ရာဟုဂြိုဟ်(အနောက်မြောက်ထောင့်)”ဟူသော အထောင့်ရပ်ဂြိုဟ်၄လုံးတို့ကို “ပါပဂြိုဟ်”ဟု ခေါ်၏၊ တနင်္လာဂြိုဟ်(အရှေ့အရပ်), ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်(တောင်အရပ်), ကြာသပတေးဂြိုဟ်(အနောက်အရပ်), သောကြာဂြိုဟ် (မြောက်အရပ်)”ဟူသော တူရူအရပ် ဂြိုဟ်၄လုံးတို့ကို သောမဂြိုဟ်ဟု ခေါ်၏၊ အဖွင့်တွင် အင်္ဂါရကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်, စနေဂြိုဟ်, ရာဟုဂြိုဟ်တို့ကို ယူပါ။

နက္ခတ္တမိလာယနံ ဒိသ္မာ။ ။န ဒိယတိ န ခရတီတိ ဝါ နက္ခတ္တံ၊ [န+ဒိ+အ၊ ဤကို ဧ, ဧကို အယ၊ နဒါဒယော(မောင်-၃, ၇၆)သုတ်ဖြင့် ခယကို ခတ္တပြု၊ (တစ်နည်း) န+ခရ+တ၊ ၎င်းသုတ်ဖြင့် ခရကို ခတ္တပြု(မောင်ပံ-၃, ၇၆)၊ နက္ခတ်တိ နက္ခတ္တံ၊ [နက္ခ(ဂတိ အနက်)+တ၊-ဓာန်ဋီ-၅၇၊] ဧတ္တော ဣတော စာတိ ဝိဿမဂတိယာ အဂန္နာ အတ္တနော ဝိထိယာဝ ဂမနေန နက္ခနံ ဂမနံ တာယတိ ရက္ခတီတိ နက္ခတ္တံ၊ [နက္ခ+

ဒိသွာ-၍၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! ကောသမ္ဗိယံ-၌၊ ပူရန္တပူရာဇာ-ပူရန္တပူမင်းသည်၊ မတော-နတ်ရွာစံပြီ” က္ကတိ အာဟ၊ “အယျ-အရှင်! ကသွာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေသိ-ဆိုသနည်း? တေ-သင်၏၊ တေန-ထိုမင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ အာ-ယာတော-ရန်ငြိုးသည်၊ အတ္ထိ ကိံ-ရှိသလော?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! နတ္ထိ၊ အဿ-ထိုပူရန္တပူမင်း၏၊ နက္ခတ္တမိလာယနံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-ပြောပါ၏၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာ-ထိုမိဖုရားသည်၊ ပရောဒိ-ငိုပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုမိဖုရားကို၊ “ကသွာ-ကြောင့်၊ ရောဒသိ-နည်း?” က္ကတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တာယ-ထိုမိဖုရားသည်၊ တဿ-ထိုပူရန္တပူမင်း၏၊ အတ္တနော-၏၊ သာမိကဘာဝေ-လင်၏အဖြစ်ကို၊ (လင်ဖြစ်ကြောင်းကို)၊ အက္ခာတေ-ပြောပြအပ်သော်၊ “ဘဒ္ဒေ! မာ ရောဒိ-မငိုနှင့်၊ ဇာတဿ-မွေးဖွားလာသူ၏၊ မစ္စ၊ နာမ-သေခြင်းမည်သည်၊ နိယတော-မြဲ၏၊” က္ကတိ အာဟ၊ “အယျ! ဇာ-နာမိ-သိပါ၏၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “အထ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ ရောဒသိ-နည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အယျ-အရှင်! မေ-၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ ကုလသန္တကဿ-အမျိုး၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ရဇ္ဇဿ-မင်းအဖြစ် အား၊ ဝါ-တိုင်းပြည်အား၊ အနုစ္ဆဝိကော-သင့်လျော်၏၊ တတြ-ထိုကောသမ္ဗိမြို့ ၌၊ သစေ အဘဝိဿ-အကယ်၍ ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သေတစ္ဆတ္တံ-ထီးဖြူကို၊

တာ+အ-နီတိဓာတု-၂၂။] မိလီယတေ မိလာယနံ၊ [မိလေ+ယု၊] နက္ခတ္တဿ+မိလာ-ယနံ နက္ခတ္တမိလာယနံ။

ညှိုးနွမ်းသောနက္ခတ်။ ။လောကဟိတရာသီကျမ်း-၃၄၊ ၃၅၌ နက္ခတ်၂၇လုံးတွင် မည်သည့် နက္ခတ်ညှိုးနွမ်းလျှင် မည်သည့်နိုင်ငံ မည်သို့ဖြစ်ကြောင်းကို ဆိုထားရာ သတဘိသျှနက္ခတ်ညှိုးနွမ်းလျှင် ကောသမ္ဗိပြည် မင်းမဲ့ကာ မငြိမ်မသက်ဖြစ်တတ်သည် ဟု ဆို၏၊ ထိုကြောင့် ဤ၌ “နက္ခတ္တမိလာယနံ”အရ သတဘိသျှနက္ခတ် ညှိုးနွမ်းခြင်းကို ယူရာ၏၊ အလ္လကပုရသေ့သည် ထိုနက္ခတ်ညှိုးနွမ်းခြင်းကို မြင်၍ ပူရန္တပူမင်း နတ်ရွာ စံကြောင်းကို သြဂါဠဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်သည်ဟု မဇ္ဇိ-၃၊ ၁၅၃၌ ဆို၏၊ ဗေဒနက္ခတ်တို့၌ ချဉ်းနင်းသက်ဝင် သိမြင်နိုင်သောဉာဏ်ကို “သြဂါဠဉာဏ်”ဟု ဆိုလိုဟန် တူ၏၊ နက္ခတ်၂၇လုံးအကျယ်ကို ဓာနံ၊ ဓာနံဋီ၊ ဓာနံနိသစ်၊ တောင်ပေါက်-၅၉၊ ၆၀တို့၌ ရှုပါ။

ဥဿာပယိဿ-စိုက်ထူစေနိုင်ရာ၏။ ဣဒါနိ-၌၊ မဟာဇနိကော-ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်းရှိသည်။ ဇာတော ဝတ-ဖြစ်လေပြီတကား၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သောကေန-ဝမ်းနည်းခြင်းကြောင့်၊ ရောဒါမိ-ငိုပါ၏။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “ဘဒ္ဒေ! ဟောတု-ရှိပါစေ၊ တံ-သည်၊ မာ စိန္တယိ-မတွေးနှင့်၊ အဿ-ထိုသားဖို့၊ ရဇ္ဇ-မင်းအဖြစ်ကို၊ ဝါ-တိုင်းပြည်ကို၊ သစေ ပထွေသိ-အကယ်၍ တောင့်တအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အဟံ-သည်၊ အဿ-ထိုသားဖို့၊ ရဇ္ဇလဘနာကာရံ-မင်းအဖြစ်ကို ရကြောင်း နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုပေးမည်။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုသားအား၊ ဟတ္ထိကန္တဝိဏဉ္ဇေဝ-ဆင်တို့ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သောစောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်တို့ နှစ်သက်အပ်သောစောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိကန္တမန္တေ စ-ဆင်တို့ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သော မန္တန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်တို့ နှစ်သက်အပ်သော မန္တန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တဒါ-၌၊ အနေကာနိ-များစွာကုန်သော၊ ဟတ္ထိသဟ-ဿာနိ-ဆင်အထောင်တို့သည်၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဆင်တို့သည်၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ဝဋုရက္ခမူလေ-ပင်ညောင်ပင်၏ အရင်း၌၊ နိသီဒန္တိ-ထိုင်နေကုန်၏။ အထ-၌၊ နံ-ထိုသားကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဟတ္ထိသု-တို့သည်၊ အနာဂတေသုယေဝ-မလာကုန်သေးမီပင်၊ ရုက္ခံ-သို့ အဘိရုဟိတ္တာ-တက်၍၊ တေသု-ထိုဆင်တို့သည်၊ အာဂတေသု-လာကုန်လသော်၊ ဣမံ မန္တံ-ကို၊ ဝတ္တာ-ရွတ်ဆို၍၊ ဣမံ တန္တိ-ဤစောင်းကြိုးကို၊ ပဟရ-တီးခတ်လော၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ဆင်တို့သည်၊ နိဝတ္တိတ္တာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဩလောကေတုမ္ပိ-ကြည့်ခြင်းငှာလည်း၊ အသက္ကောန္တာ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပလယိဿန္တိ-ပြေးကြလိမ့်မည်။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဩတရိတ္တာ-သက်ဆင်း၍၊ အာဂစ္ဆေယျာသိ-လာလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ သော-ထိုသားသည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတ္တာ-၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာရောစေသိ-ပြောပြပြီ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုသားကို၊ ဒုတိယဒိဝသေ-၂ရက်မြောက်နေ့၌၊ အာဟ (ကိ)၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဣမံ မန္တံ-ကို၊ ဝတ္တာ-ရွတ်ဆို၍၊ ဣမံ တန္တိ-ကို၊ ပဟရေယျာသိ-တီးခတ်လော၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသောဆင်တို့သည်၊ နိဝတ္တိတ္တာ-၍၊ ဩလောကေန္တာ-ကုန်လျက်၊ ပလယိဿန္တိ-ကြလိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ တဒါပိ-

၌လည်း၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ အာရော-
စေသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသားကို၊ တတိယဒိဝသေ-ဥရက်မြောက်နေ၌၊ အာဟ
(ကံ)၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဣမံ မန္တံ-ကို၊ ဝတွာ-၍၊ ဣမံ တန္တိ-ကို၊ ပဟရေယျာသိ-
လော၊ ယူထပတိ-ဆင်အပေါင်း၏ အကြီးအကဲဖြစ်သောဆင်သည်၊ ဝါ-ခေါင်း
ဆောင်ဆင်သည်၊ ပိဋ္ဌိ-ကျောကုန်းကို၊ ဥပနာမေန္တော-ညွတ်စေလျက်၊ အာ-
ဂမိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တဒါပိ-၌လည်း၊ တထာ-တိုင်း၊
ကတွာ-၍၊ အာရောစေသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုဥတေန၏၊ မာတရံ-မယ်တော်ကို၊ အာမန္တေတွာ-
ခေါ်၍၊ “ဘဒ္ဒေ၊ တေ-၏၊ ပုတ္တဿ-အား၊ သာသနံ-မှာတမ်းစကားကို၊ ဝဒေဟိ-
ပြောလော၊ ဧတ္တာဝ-ဤအရပ်မှသာလျှင်၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ ရာဇာ-သည်၊
ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ဣတိ အာဟ၊ သာ-ထိုမယ်တော်သည်၊ ပုတ္တံ-ကို၊
အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “တာတ-ချစ်သား၊ တံ-သည်၊ ကောသမ္ဗိယံ-၌၊ ပူရန္တပ္ပရ-
ညော-၏၊ ပုတ္တော-တည်း၊ သဂဗ္ဘံ-ကိုယ်ဝန်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ မံ-ကို၊ ဟတ္ထိ-
လိင်္ဂသကုဏော-ငှက်ဆင်သည်၊ အာနေသိ-ဆောင်ခဲ့ပြီ၊” ဣတိ ဝတွာ၊ သေနာ-
ပတိအာဒိနံ-စစ်သူကြီးအစရှိသူတို့၏၊ နာမာနိ-အမည်တို့ကို၊ အာစိက္ခိတွာ-
ပြောပြ၍၊ “အသဒ္ဓဟန္တာနံ-မယုံကြည်သူတို့ကို၊ ပိတု-ခမည်းတော်၏၊ ဣမံ
ပါရုပနကမ္မလဉ္စေဝ-ဤခြံအပ်သော ကမ္မလာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဤအပေါ်ခြံ
ကမ္မလာကိုလည်းကောင်း၊ ဣမံ ပိလန္တနမုဒ္ဒိကဉ္စ-ဤဝတ်ဆင်အပ်သော လက်
စွပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-လက်စွပ်တန်ဆာကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿေယျာသိ-
မြင်စေလော၊ ဝါ-ပြလော၊” ဣတိ ဝတွာ၊ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ ကုမာရော-
သည်၊ တာပသံ-ကို၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ကိံ-အဘယ်ကို၊ ကရောမိ-ပြုရပါ မည်နည်း?”
ဣတိ အာဟ-မေးပြီ၊ “ရုက္ခဿ-၏၊ ဟေဋ္ဌိမသာခါယ-အောက် ဆုံးဖြစ်သော
သစ်ကိုင်း၌၊ နိသိဒိတွာ-၍၊ ဣမံ မန္တံ-ကို၊ ဝတွာ-၍၊ ဣမံ တန္တိ-ကို၊ ပဟရ-
လော၊ ဇေဋ္ဌကဟတ္ထိ-အကြီးအကဲဖြစ်သောဆင်သည်၊ ဝါ-ခေါင်းဆောင်
ဆင်သည်၊ တေ-သင်သို့၊ ပိဋ္ဌိ-ကို၊ ဥပနာမေတွာ-အနီးသို့ ညွတ်စေ၍၊

တေ ဥပနာမေတွာ။ ။ ရှေ့နည်းအလို တေကို ဥပနာမေတွာ၊ ဥပသင်္ကမိဿတိ

ဥပသင်္ကမိဿတိ-ချဉ်းကပ်လာလိမ့်မည်။ (တစ်နည်း) ပိဋိ-ကို၊ **တေ-၏**။ ဥပ-
နာမေတွာ-အနီးသို့ ညွတ်စေ၍၊ ဥပသင်္ကမိဿတိ-မည်၊ တဿ-ထိုအကြီး
 အကဲဖြစ်သောဆင်၏။ ဝါ-ထိုခေါင်းဆောင်ဆင်၏။ ပိဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-ထိုင်
 လျက်သာ၊ ရဋ္ဌံ-ကောသမ္ဘိပြည်သို့၊ ဂန္ဒာ၊ ရဋ္ဌံ-မင်းအဖြစ်ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော၊”
 ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုမင်းသားသည်၊ မာတာပိတရော-မိခင်ဖခင်
 တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ တထာ-ထိုမှာကြားသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ အာဂတဿ-
 လာသော၊ ဟတ္ထိနော-၏။ ပိဋိယံ-၌၊ နိသိဒ္ဓိတွာ၊ ကဏ္ဏေ-နား၌၊ မန္တယိ-တိုင်ပင်
 ပြောဆိုပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ-သည်၊ ကောသမ္ဘိယံ-၌၊ ပူရန္တပူရညော-၏။ ပုတ္တော-
 တည်း၊ သာမိ-အရှင်၊ မေ-အား၊ ပေတ္တိကံ-ခမည်းတော်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ရဋ္ဌံ-
 တိုင်းပြည်ကို၊ ဂဏှိတွာ-ယူ၍၊ ဒေဟိ-ပေးလော၊” ကူတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်ပြော
 ဆိုပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ သော-ထိုဆင်မင်းသည်၊ “အနေကာနိ-
 များစွာကုန်သော၊ ဟတ္ထိသဟဿာနိ-ဆင်အထောင်တို့သည်၊ (တစ်နည်း)
 အနေကာနိ ဟတ္ထိသဟဿာနိ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဆင်တို့သည်၊
 သန္နိပတန္တ-စုဝေးကြလော၊” ကူတိ-သို့၊ ဟတ္ထိရဝံ-ဆင်အော်သံကို၊ ရဝိ-အော်ပြီ၊
 အနေကာနိ-ကုန်သော၊ ဟတ္ထိသဟဿာနိ-တို့သည်၊ သန္နိပတိသု-ကုန်ပြီ၊ ပုန-
 တစ်ဖန်၊ “ဇိဏ္ဏာ-အိုကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ပဋိက္ကမန္တ-ပြန်သွားကြလော၊”
 ကူတိ ဟတ္ထိရဝံ ရဝိ၊ ဇိဏ္ဏာ ဟတ္ထိ၊ ပဋိက္ကမိသု-ကုန်ပြီ၊ ပုန-ဖန်၊ “အတိတရုဏာ-
 အလွန်ငယ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ နိဝတ္တန္တ-ပြန်ကြလော၊” ကူတိ ဟတ္ထိရဝံ
 ရဝိ၊ တေပိ-ထိုအလွန်ငယ်သော ဆင်တို့သည်လည်း၊ နိဝတ္တိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-
 ထိုဥတေနမင်းသားသည်၊ အနေကေဟိ-ကုန်သော၊ **ယူထဟတ္ထိသဟဿေ-**
ဟေဝ-ဆင်အပေါင်းတို့တွင် ဆင်လတ်အထောင်တို့သည်သာ၊ ဝါ-ဆင်အပေါင်း
 တို့တွင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဆင်အလတ်တို့သည်သာ၊ ပရိဝုတော-ခြံရံ

တို့၌ ကံအဖြစ်ဖြင့်စပ်၊ နောက်နည်းအလို ဥပနာမေတွာဝယ် ဥပ၌ သာမိအဖြစ်ဖြင့်စပ်၊
 “တေ-အား၊ ဥပနာမေတွာ-၍”ဟူသော အနက်ကား နမုဓာတ်က သမ္ပဒါန်မဋ်သော
 ကြောင့် အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း။

ယူထဟတ္ထိသဟဿေဟိ။ ။ ယဝန္တိ မိဿိဘဝန္တိတိ ယူထာ၊ [ယု+ထ၊ ပု၊ န၊]
 ဟတ္ထိနံ+သဟဿာနိ ဟတ္ထိသဟဿာနိ-ဆင်လတ်တို့၏ အထောင်တို့၊ ယူထေသု+

အပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ ပစ္စန္တဂါမိ-နယ်စွန်နယ်ဖျားဖြစ်သောရွာသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်
၍၊ ဝါ-လသော်၊ “အဟံ-သည်၊ ရညော-မင်း၏၊ ပုတ္တော-တည်း၊ သမ္ပတ္တိ-
စည်းစိမ်ကို၊ ပတ္ထယမာနာ-လိုချင်တောင့်တသူတို့သည်၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အာ-
ဂစ္ဆန္တု-လိုက်ခဲ့ကြလော၊” ဣတိ အာဟ၊ တတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ မနုဿာနံ-
တို့ကို၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းသွင်း(စည်းရုံး)ခြင်းကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ ဂန္ဓာ၊ နဂရံ-
ကို၊ ပရိဝါရေတွာ-ဝိုင်းရံ၍၊ “မေ-အား၊ ယုဒ္ဓံ ဝါ-စစ်ထိုးခြင်းကိုသော်လည်း၊
ဒေတု-ပေးလော၊ ရန္တံ ဝါ-မင်းအဖြစ်ကိုသော်လည်း၊ ဝါ-တိုင်းပြည်ကိုသော်လည်း၊
(ဒေတု)။” ဣတိ-သို့၊ သာသနံ-သတင်းကို၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ နာဂရာ-မြို့၊
သူမြို့သားတို့သည်၊ အာဟံ-သု၊ (ကိ)။ “မယံ-တို့သည်၊ ဒေဝိ- ၂မျိုးလုံးတို့ကိုလည်း၊
န ဒဿာမ-မပေးနိုင်ကုန်၊ ဟိ-မှန်၏၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဂရုဂဗ္ဘာ-လေးသော
ကိုယ်ဝန်ရှိသော၊ ဒေဝီ-ကို၊ ဟတ္ထိလိင်္ဂသကုဏေန-သည်၊ နိတာ-ဆောင်အပ်ပြီ၊
ဝါ-ချီသွားအပ်ပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ တဿာ-ထိုမိဖုရား၏၊ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ-ရှိသည်
၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ-မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊
န ဇာနာမ-မသိရကုန်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ တဿာ-ထို
မိဖုရား၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံအကြောင်းအရာကို၊ (သတင်းကို)၊ န သုဏာမ-မကြား
ရကုန်သေး၊ တာဝ-ထိုမျှကာလပတ်လုံး၊ ယုဒ္ဓံ-ကို၊ နေဝ ဒဿာမ-မပေးနိုင်ကုန်၊
ရန္တံ-ကို၊ န (ဒဿာမ)-ကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ တဒါ-၌၊ တံ-ထိုကော
သမ္မိပြည်သည်၊ ပဝေဏိရန္တံ-အစဉ်အလာအားဖြင့် ဖြစ်ရသော မင်းအဖြစ်ရှိ
သည်၊ ဝါ-သားစဉ်မြေးဆက် မင်းဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ [ပဝေဏိယာ+ဥပ္ပန္နံ ကာရိတံ
ဝါ+ရန္တံ ဧတ္တာတိ ပဝေဏိရန္တံ-အစဉ်အလာအားဖြင့် ဖြစ်ရသော(ပြုစေအပ်သော)

ဟတ္ထိသဟဿာနိ ယူထဟတ္ထိသဟဿာနိ-ဆင်အပေါင်းတို့တွင် ဆင်လတ်တို့၏
အထောင်တို့၊ ဟတ္ထိသဟဿအရ ပါရှိသောသနည်းဖြင့် အိုသောဆင်နှင့် ငယ်လွန်း
သော ဆင်တို့မှ ကြွင်းသော ဆင်အလတ်တို့ကိုယူ၊ “ယူထဟတ္ထိသဟဿေဟိ-တစ်
ထောင်မကသော ဆင်အပေါင်းတို့ဖြင့်”ဟုလည်း ပေး၏၊ ထိုအလို “ဟတ္ထီနံ+ယူထာ
ယူထဟတ္ထိ-ဆင်တို့၏ အပေါင်း၊ [ဟတ္ထီနှင့် ယူထ ရှေ့နောက်ပြန်၊] သဟဿံ+ယူထ-
ဟတ္ထိ ယူထဟတ္ထိသဟဿာနိ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဆင်အပေါင်းတို့၊ [ယူထ-
ဟတ္ထီနှင့် သဟဿ ရှေ့နောက်ပြန်၊]”ဟု ကြံရာ၏၊ ရှေ့နည်းလောက် မရှင်းပါ။

မင်းအဖြစ်ရှိသောတိုင်းပြည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတဲ့၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ကုမာရော-သည်၊ “အဟံ-သည်၊ တဿာ-ထိုမိဖုရား၏၊ ပုတ္တော-သားတော်တည်း” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ သေနာပတိအာဒိနံ-စစ်သူကြီးအစရှိသူတို့၏၊ နာမာနိ-တို့ကို၊ ကထေတွာ-ပြောပြ၍၊ တထာပိ-ထိုသို့ပြောပြသော်လည်း၊ အသဒ္ဒဟန္တာနံ-မယုံကြည်သူတို့ကို၊ ကမ္မလဉ္စ-ကမ္မလာအပေါ်ခြုံကိုလည်းကောင်း၊ မုဒ္ဒိကဉ္စ-လက်စွပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿေသိ-ပြုပြီ၊ တေ-ထို မြို့သူမြို့သားတို့သည်၊ ကမ္မလဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ မုဒ္ဒိကဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သဇ္ဇာနိတွာ-ကောင်းစွာသိ၍၊ ဝါ-မှတ်မိ၍၊ နိက္ကဒါ-ယုံမှားခြင်းမရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဒွါရံ-မြို့တံခါးကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ တံ-ထိုဥတေနမင်းသားကို၊ ရဇဇ္ဇေ-မင်းအဖြစ်၌၊ အဘိသိဉ္စိသု-အဘိသိက်သွန်းလောင်းကုန်ပြီ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီး သည်ကား၊ တာဝ-ယောသကသူဌေးစသူတို့၏ ဖြစ်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဥတေနဿ-ဥတေနမင်း၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ပုံတည်း။

ပန-အဖို့တပါးကား၊ အလ္လကပ္ပရဌေ-အလ္လကပ္ပနိုင်ငံသည်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခေ-ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်သော အစာရှိလသော်၊ ဝါ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားလသော်၊ ဇီဝိတံ-အသက်မွေးခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ ဝါ-နိုင်သော၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ ကောတုဟလိကော နာမ-ကောတုဟလိကမည်သော၊ မနုဿော-သည်၊ ကာပိ နာမ-ကာပိမည်သော၊ တရုဏ-ပုတ္တဉ္စ-ငယ်ရွယ်နုနယ်သော သားကိုလည်းကောင်း၊ ကာဠိ နာမ-ကာဠိမည်သော၊ ဘရိယဉ္စ-မယားကိုလည်းကောင်း၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ “ကောသမ္ဗိ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဇီဝိဿာမိ-အသက်မွေးတော့မည်” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ **ပါထေယျံ**-လမ်းစာရိက္ခာကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်ပြီ၊ **အဟိဝါတရောဂေန**-မြွေဆိပ်နှင့်တူသော လေကြောင့်ဖြစ်သော ရောဂါကြောင့်၊ ဝါ-ကူးစက်တတ်

ပါထေယျံ။ ။ပထဿ ပထေ ဝါ ဟိတံ ပါထေယျံ-လမ်းခရီး၏ (လမ်းခရီး၌) အစီးအပွားဖြစ်သော ရိက္ခာ(ဓမ္မဋီ)၊ ပထေ+သာဓု ပါထေယျံ-လမ်းခရီး၌ ကောင်းသောရိက္ခာ၊ [ပထ+ဏေယျံ-မောင်-၄, ၇၅။]

အဟိဝါတရောဂေန။ ။အဟိဝါတရောဂေနာတိ မာရိဗျာဓိနာ(ဝိ. ၄-၃, ၂၈၅)၊ အဟိဝိသသဒိသေန ဝါတေန ပဝတ္တော ရောဂေါ အဟိဝါတ(က)ရောဂေါတိ ဝုစ္စတိ

သော ပုလိပ်ရောဂါကြောင့်၊ မဟာဇနေ-များစွာသောလူတို့ကို၊ မရန္တေ-
သေနည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်သွားပြီ၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်း၊
ဝဒန္တိယေဝ-ပြောဆိုကြသည်သာ၊ တေ-ထိုလင်မယားတို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွား
ကုန်လသော်၊ ဝါ-ကုန်စဉ်၊ ပါထေယျေ-သည်၊ ပရိက္ခိဏေ-ကုန်လသော်၊ ခုဒါ-
ဘိဘူတာ-မွတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်းသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဝဟိတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်တော့ကုန်၊
အထ-ထိုအခါ၌၊ သာမိကော-လင်သည်၊ ပဇာပတိ-မယားကို၊ အာဟ၊ (ကို)၊
“ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! မယံ-တို့သည်၊ ဇီဝန္တာ-အသက်ရှင်ကုန်လသော်၊ ပုန-ဖန်၊ ပုတ္တံ-
ကို၊ လဘိဿာမ-ရကုန်လိမ့်မည်၊ နံ-ထိုသားကို၊ ဆဉ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ ဂစ္ဆာမ-
သွားကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ မာတု-အမိ၏၊ ဟဒယံ နာမ-စိတ်နှလုံးမည်
သည်၊ မုဒုကံ-နူးညံ့သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သာ-ထို မယား
သည်၊ အာဟ၊ (ကို)၊ “အဟံ-သည်၊ ဇီဝန္တမေဝ-အသက်ရှင်ဆဲသာဖြစ်သော၊
ပုတ္တံ-ကို၊ ဆဉ္ဇေတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊

(ပါစိယော-၂၄၆၊ ဓမ္မဋီ)။ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “အဟိနော+ဝိသံ အဟိ-မြွေ၏အဆိပ်၊
ဝိသပုဒ်ဓချေ၊ သို့မဟုတ် ဌာနူပစာရအားဖြင့် အဟိအရ မြွေဆိပ်ကိုယူ၊ အဟိနာ+
သဒိသော+ဝါတော အဟိဝါတော၊ မြွေဆိပ်နှင့် တူသောလေ၊ အဟိဝါတေန+ပဝတ္ထော
+ရောဂေါ အဟိဝါတရောဂေါ-မြွေဆိပ်နှင့် တူသောလေကြောင့် ဖြစ်သောရောဂါ”
ဟုပြု၊ မြွေဆိပ်တက်သကဲ့သို့ အဆိပ်ပိုးပါသော လေရောဂါတစ်မျိုးကို “အဟိဝါတ
ရောဂါ”ဟု ဆိုလိုဟန် တူ၏။ (မဟာဘာ-၁၊ ၁၈၄)

ဆက်ဉာဏ်အံ့-ထိုရောဂါသည် ကူးစက်တတ်သောကြောင့် တစ်အိမ်လုံး တစ်မျိုးလုံး
အများအပြားသေ၍ အနည်းငယ်သာ ကြွင်းကျန်တတ်၏၊ မြို့ရွာကို မိုးကြိုးစက်ကွင်း
ကျသလို အကုန်ဒုက္ခရောက်စေတတ်၏၊ လျင်မြန်စွာ သေစေတတ်၏၊ ထို့ကြောင့်
“မာရိဗျာဓိနာ-သေစေတတ်သော အနာရောဂါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုရောဂါကို “ပလိပ်
ရောဂါ”ဟု ဗြိတိသျှခေတ်က ခေါ်၏၊ ဗိန္ဒောဆေးကျမ်း၌ ဂန္တိဒါဟရောဂါ(အဖုအကြိတ်
များဖြစ်ကာ အပျင်းဖျားသော အဖျားရောဂါ-အကြိတ်ငန်းဖျားရောဂါ)ဟု ဆို၏၊ ထို
ရောဂါသည် ရှေးက မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်းတွင် အဖြစ်များခဲ့၏၊ ဥတုကို အကြောင်း
ရင်းခံ၍ ဖြစ်သည်၊ အကျယ်လိုက ဗိန္ဒောဆေးပညာအမြဲတေသင်တန်း-၂၂၇-၈-၉
တို့၌ရှိ။

“အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကိ-အဘယ်သို့၊ ကရောမ-ကုန်အံ့နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “ဝါရေန-အလှည့်ဖြင့်၊ နံ-ထိုသားကို၊ ဝဟာမ-ဆောင်ကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ မာတာ-သည်၊ အတ္တနော-၏။ ဝါရေ-အလှည့်၌၊ ပုပ္ဖဒါမံ ဝိယ-ပန်းကုံးကိုကဲ့သို့၊ နံ-ထိုသားကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-ချီ၍၊ ဥရေ-ရင်၌၊ နိပဇ္ဇာပေတွာ-အိပ်စေ၍၊ အင်္ဂေန-ရင်ခွင်ဖြင့်၊ ဝဟိတ္တာ-ဆောင်၍၊ ပိတုနော-အဖေအား၊ ဒေတိ-၏။ တဿ-ထိုအဖေ၏၊ တံ-ထိုသားကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂမနကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ ဆာတကတော-ဆာလောင်ခြင်းကြောင့်၊ ဗလဝတရာ-သာ၍ အားကြီးသော၊ ဝေဒနာပိ-သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ သော-ထိုလင်သည်၊ ပုန-ပျန်-ထပ်၊ အာဟ၊ (ကိ?)၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! မယံ-တို့သည်၊ ဇိဝန္တာ-ကုန်လသော်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ လဘိဿာမ-ရကုန်လိမ့်မည်၊ နံ-ထိုသားကို၊ ဆဇ္ဈေမ-စွန့်ကြစို့” ဣတိ-ပြီ၊ သာပိ-ထိုမယားသည် လည်း၊ ပုနပျန်-ထပ်၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-ပယ်မြစ်၍၊ ပဋိ-ဝစနံ-စကားတို့ကို၊ နာဒါသိ-မပေးတော့၊ ဒါရကော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝါရေန-အလှည့်ဖြင့်၊ ပရိဝတ္တိယမာနော-လဲလှယ်အပ်သော်၊ ဝါ-ပြောင်းလွှဲအပ်သော်၊ ကိလန္တော-ပင်ပန်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပိတု-၏။ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိဒ္ဒါယိ-အိပ်ပျော်သွားပြီ၊ သော-ထိုကောတုဟလိကသည်၊ တဿ-ထိုသား၏၊ နိဒ္ဒါယနဘာဝံ-အိပ်ပျော်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ-တွာ-၍၊ မာတရံ-ကို၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ကတွာ-၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဧကဿ-တစ်ခုသော၊ ဂစ္ဆဿ-ချဲ့၏၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ပဏ္ဏ-သန္တရေ-သစ်ရွက်အခင်း၌၊ နံ-ထို သားကို၊ နိပဇ္ဇာပေတွာ-အိပ်စေ၍၊ ပါယာသိ-သွားပြီ၊ မာတာ-သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဩလောကေန္တိ-ကြည့်လသော်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ “သာမိ-အရှင်! မေ-ကျွန်မ၏၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ၊ “မေ-သည်၊ ဧကဿ-သော၊ ဂစ္ဆဿ-၏၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ နိပဇ္ဇာပိတော-အိပ်စေအပ်ပြီ” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! မံ-ကို၊ မာ နာသယိ-မဖျက်ဆီးနှင့်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိနာ-ခွဲ၍၊ (တစ်နည်း) ပုတ္တံ-မှ၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ဇိဝိတံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊ မေ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို အာနေဟိ-ဆောင်ပေးလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဥရံ-ရင်ကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ဝါ-တီး၍၊ ပရိဒေဝိ-ငိုပြီ၊ အထ-၌၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ နံ-ထိုသားကို၊ အာနေသိ-ဆောင်ပြီ၊ ပုတ္တောပိ-သည်လည်း၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊

မတော-သေသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သော-ထိုကောတုဟလိကသည်။ ဧတ္တကေ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဆဇ္ဈေ-တွာ-စွန့်ခဲ့၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုမကောင်းမှု၏။ **နိဿန္နေန**-အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ (အကျိုးဆက်အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (အကျိုးပေးခြင်းကြောင့်)၊ ဘဝန္တရေ-ဘဝတပါး၌၊ သတ္တ ဝါရေ-၇ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ဆဉ္စိတော-စွန့်ပစ်အပ်ပြီ၊ ဝါ-စွန့်ပစ်ခံရပြီ။ “ဧတံ ပါပကမ္မံ နာမ-ဤမကောင်းမှုမည်သည်၊ အပ္ပကံ-နည်း၏။” ဣတိ-သို့၊ န အဝမညိတဗ္ဗံ-အောက်ချ၍ မမှတ်ထင်ထိုက်၊ ဝါ-အထင်မသေးထိုက်။

တေ-ထိုလင်မယားတို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်လသော်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဂေါပါလကုလံ-နွားကျောင်းသား၏အိမ်သို့၊ (နွားမွေးမြူသူ၏အိမ်သို့)၊ ပါ-ပုဏိသု-ရောက်ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ ဂေါပါလကဿ-နွားကျောင်းသား၏၊ ဓေနမင်္ဂလံ-နွားမ၌ နို့ညှစ်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ (နွားနို့ညှစ်မင်္ဂလာသည်)၊ [ဓေနယာ+ဒုလနံ+မင်္ဂလံ ဓေနမင်္ဂလံ] ဟောတိ-ရှိ၏၊ ဂေါပါလကဿ-၏၊ ဂေဟေ -၌၊ နိဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘုဉ္ဇတိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၏၊ သော-ထိုနွားကျောင်းသားသည်၊ တံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ ဘောဇေတွာ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးစေပြီး၍၊ ဝါ-ဆွမ်းကပ်ပြီး၍၊ မင်္ဂလံ-နွားနို့ညှစ် မင်္ဂလာကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဗဟု-များစွာသော၊ **ပါယာသော**-နို့ယနာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိယတ္တော-စီမံထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဂေါပါလကော-သည်။

နိဿန္နေန။ ။ ရှေ့နည်း ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်၊ နောက်နည်း ဟိတ်အနက်၊ နိဿန္တတိတိ နိဿန္နော-တသွင်သွင်စီးသွားတတ်သော မြစ်ရေအလျဉ်၊ [နိ+သန္တူ+ဏ၊] ဤ၌ သဒိသုပစာရအားဖြင့် မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ ဆက်ကာဆက်ကာဖြစ်၍ လာသော အကျိုး(အကျိုးဆက်)ကို ယူ၊ သို့မဟုတ် “နိဿန္နော ဝိယာတိ နိဿန္နော” ဟုပြု။ (ဝိမာန. ၄-၁၄၊ ၁၄၇၊ ပေတ. ၄-၆၆၊ သံဇီ-၁၊ ၁၄၈၊ သီဘာ-၃၊ ၇၉)

ပါယာသော။ ။ ပယသာ+နိဗ္ဗတ္တော ပါယာသော-နို့ရည်ဖြင့် ဖြစ်သောအစာ(ရူ-၂၂၉)၊ ပယသာ ပယသိ ဝါ+သင်္ခတော ပါယာသော-နို့ရည်ဖြင့် ပြုစီမံအပ်သောအစာ (ထောမ၊ မောဂ်နိ-၂၊ ၁၄၈)၊ ပယ+ဏ၊ ပ၌ ဝုဒ္ဓိ၊ မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ သ-လာ၊ ဤအလို ယ၌ ရသဖြင့် “ပါယာသော”ဟု ရှိရမည်။

တေ-ထိုလင်မယားတို့ကို၊ အာဂတေ-လာနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ၊ “ကုတော-အဘယ်အရပ်မှ၊ အာဂတာ-လာခဲ့ကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်သနည်း?” ဣတိ-

ဓာန်ဋီ-၄၁၈၊ သီဋီသစ်-၁, ၂၃၉။ ။ ထိုတို့၌ “ပါတဗ္ဗေတိ ပါယော၊ အသိ-တဗ္ဗေတိ အာသော၊ ပါယော စ+သော+အာသော စာတိ ပါယာသော-သောက်လည်း သောက်နိုင်၊ လက်ဖြင့် ကော်၍လည်း စားနိုင်သောထမင်း”ဟု ပြု၏။ ထိုသို့ပြုလျှင်ကား ယ၌ အာဒိယဖြင့် “ပါယာသော”ဟု ရှိနိုင်သည်။

စဉ်းစားဖွယ်။ ။ ဤဝိဂြိုဟ်၌ အရေးကြီးသော “နို့ရည်”အနက်မပါသဖြင့် “နို့ ယနာ”ဟူသော အနက်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤစားဖွယ်ကို စားသဖြင့် အစာမကျေဖြစ်ပြီး သေရခြင်း၊ နောက်နား၌ “ပါယာသပိဏ္ဍိ ဒိသွာ”ဟု ရှိခြင်း၊ ဘုရား အလောင်းတော်သည် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့တွင် သုဇာတာအမျိုးသမီး ကပ်လှူသော နို့ယနာဆွမ်းကို ၄၉လုပ်ပြု၍ ဘုဉ်းပေးသည်ဟု ဆိုခြင်းများကို ထောက်လျှင် သောက်၍ ရသည့် အရည်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဓာန်ဋီ၊ သီဋီသစ်အဆိုသည် စဉ်း စရာများစွာ ရှိနေသည်။ (ပါစိဘာ-၁, ၂၂၂၊ သီဘာ-၁, ၃၆၈)

ယနာနို့ထမင်းချက်ပုံ။ ။ ဥတုဘောဇနသင်္ဂဟ-၇၉၌ “ယနာနို့ထမင်း”ဟု သုံး၍ ချက်ပုံနှင့်တကွ ဂုဏ်နှင့် စွမ်းရည်များကိုပါ ပြထား၏။ ယနာနို့ထမင်းချက်ပုံမှာ ထော ပတ်ကို ချက်၍ ထိုထောပတ်တွင် ဆန်ထည့်ရသည်။ ထိုဆန်တွင် ထက်ဝက်ခန်းအောင် ကြိုချက်ပြီးသား နွားနို့ကို ထည့်၍ ထောပတ်ထမင်းချက်သကဲ့သို့ ဆန်ကို ကျက်အောင် ချက်ကာ သကြားဖြူလည်း သင့်အောင် ထည့်ရသည်။

ဂုဏ်နှင့် စွမ်းရည်။ ။ နို့ယနာသည် ကြေခဲ၏။ ဝစေတတ်၏။ အားကို ဖြစ်စေတတ် ၏။ သလိပ်ကို ပျက်စေတတ်၏။ လေ၊ သည်းခြေကို နိုင်၏။ ရသာယနဖြစ်၍ အသက်ကို ရှည်စေတတ်၏။

အရည်မဟုတ်။ ။ ပြခဲ့သော အဆိုများကို ထောက်လျှင် နို့ယနာသည် သောက်၍ ရသော အရည်မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထို့ပြင် မိမိအား ကြည်ညိုသော ဒကာမ ကြီးတစ်ယောက် ရှိ၏။ ထိုဒကာမကြီးသည် ဟိန္ဒူမျိုးရိုး ဖြစ်၏။ ၎င်း၏ ဖခင်သည် ဒု တိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း သေဘေးနှင့် နဖူးတွေ့ ခူးတွေ့တွေ့ရစဉ် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးတော်ကြောင့် သေဘေးမှ လွတ်ခဲ့ရသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သူ၏ သားသမီးများလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းဒကာမကြီးနှင့် ဆွေမျိုးများသည် ၎င်းတို့မျိုးရိုး၏ နေ့ထူးနေ့မြတ်များ၌ နို့ယနာဆွမ်းကို မိမိထံ ပို့လေ့ ရှိ၏။ ထိုနို့ယနာဆွမ်းလည်း အရည်မဟုတ်ပါ။ အခဲသာ ဖြစ်၏။

သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ပဝတ္တိ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ မုဒုဇာတိကော-စိတ်ထားနူး
ညံ့သူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ဝါ-စိတ်ထားနူးညံ့ခြင်းသဘောရှိ
သော၊ ကုလပုတ္တော-အမျိုးသားသည်၊ တေသု-ထိုလင်မယားတို့၌၊ အနုကမ္ပံ-
အစဉ်သနားခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဗဟုကေန-များစွာသော၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်
နှင့်တကွ၊ ပါယာသံ-နို့ဃနာကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ ဘရိယာ-မယားသည်၊
“သာမိ-အရှင်! တယိ-သင်သည်၊ ဇီဝန္တေ-အသက်ရှင်လသော်၊ အဟမ္ပိ-ကျွန်မ
သည်လည်း၊ ဇီဝိမိ နာမ-အသက်ရှင်သည် မည်ပါ၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော
နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဥနောဒရော-ယုတ်လျော့သောဝမ်းရှိသည်၊ အသိ-၏၊ ယာဝ-
ဒတ္တံ-အကြင်ကြင်အလိုရှိတိုင်း၊ ဝါ-အလိုရှိသလောက်၊ ဘုဉ္ဇာဟိ-စားပါလော၊”
ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သပ္ပိဋ္ဌ-ထောပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဓိဋ္ဌ-နို့ခမ်းကို
လည်းကောင်း၊ (နို့ချဉ်၊ ဒိန်ချဉ်ကိုလည်းကောင်း)၊ တံ-ထိုလင်သို့၊ အဘိမုခ-
ညောင်-ရှေးရှုသည်ကိုသာ၊ ကတွာ-၍၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ မန္တသပ္ပိနာ-

ဒမိ။ ။ ယတမာဒဓာတီတိ ဒမိ၊ [ဓာ+ဣ-ဓာန်ဇီ-၅၀၁၊ မောဂ်-၇၊ ၈၊] ဇနဿ
တုဋ္ဌိံ ဒဓတေတိ ဒမိ၊ [ဒဓ+ဣ-နီတိဓာတု-၁၀၈။] ဤပုဒ်ကို “နို့ခမ်း”ဟု ဘာသာ
ပြန်၏။ ယခုခေတ်၌ “နို့ချဉ်၊ ဒိန်ချဉ်”ဟု ခေါ်၏။

နို့ခမ်းလုပ်ပုံအမျိုးမျိုး။ ။ နို့ခမ်းဖြစ်အောင်လုပ်ရာ၌ အိုးသစ်ကို မီးသင်း(မီး
မြှိုက်)၍ နို့ကို ထည့်ပြီးလျှင် ငြိမ်သက်ရာမှာ ထားရသည်။ အချို့သူတို့မှာ နို့ရည်ဟောင်း
ကို အနည်းငယ် ထည့်၍ဖြစ်စေ၊ မန်ကျည်းမှည့်ကို အိုးအတွင်းဘက်က အနည်းငယ်
ထည့်၍ဖြစ်စေ လုပ်ကြ၏။

နို့ခမ်းအမျိုးမျိုး။ ။ နို့ခမ်း၅မျိုးရှိရာ တစ်နေ့နှင့် တစ်ညည့်ထားလျှင် တရုဏဒမိ
(နုသောနို့ခမ်း) ဖြစ်၏။ ဒုတိယရက်၌ သာဓုဒမိ(နို့ခမ်းဆိမ့်) ဖြစ်၏။ တတိယရက်၌
မုချဒမိ(နို့ခမ်းအစစ်) ဖြစ်၏။ စတုတ္ထရက်၌ ဒဓုမ္ပိလ(ချဉ်သောနို့ခမ်း) ဖြစ်၏။ ပဉ္စမ
ရက်၌ အစ္စမ္ပိလဒမိ (အလွန်ချဉ်သောနို့ခမ်း) ဖြစ်၏။ ၅ရက်ထက်လွန်သော နို့ခမ်းသည်
တရုဏဒမိ ဖြစ်ပြန်၏။ နို့ခမ်း၅မျိုးတွင် ပါဠိသက္ကတကျမ်းတို့၌ ဂုဓုမြောက် မုချဒမိကို
ယူရသည်။ ယခုခေတ် မန္တလေး ရန်ကုန်စသောမြို့များရှိ ဆိုင်များတွင် ရေသင့်လျော်
အောင် ရော၍ သကြား၊ ထန်းလျက်ရည်၊ အုန်းဆီများကို သင့်သလို ထည့်ကာ “ဒိန်
ချဉ် (နို့ချဉ်)”ဟု လုပ်ရောင်းကြ၏။ နို့ခမ်းနှင့်စပ်၍ အခြားသိဖွယ်ရာများကို ဥတု-
၁၂၁၊ ၁၂၂၊ ၁၂၃တို့၌ရှု။

အနည်းငယ်သော ထောပတ်နှင့်တကွ၊ ထောကမေဝ-အနည်းသော နို့ယနာ ကိုသာ၊ ဘုဉ္ဇို-စားပြီ၊ ဣတရော-အခြားသောလင်သည်၊ ဗဟုံ-များစွာ၊ ဝါ-များ စွာသောထောပတ်နှင့် နို့ဓမ္မကို၊ ဘုဉ္ဇိုတွာ-စားရ၍၊ သတ္တဋ္ဌဒိဝသေ-၇ ရက်၊ ၈ရက်တို့ပတ်လုံး၊ ဆာတတာယ-ဆာလောင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟာ- ရတဏှံ-အာဟာရ၌ဖြစ်သော တဏှာကို၊ ဆိန္ဒိတုံ-ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်း နိုင်ခဲ့၊ ဂေါပါလကော-သည်၊ တေသံ-ထိုလင်မယားတို့အား၊ ပါယာသံ-နို့ယနာ ကို၊ ဒါပေတွာ-ပေးစေပြီး၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘုဉ္ဇိုတုံ-ငှာ၊ အာရဘိ-အားထုတ် ပြီ၊ ကောတုဟလိကော-သည်၊ တံ-ထိုနွားကျောင်းသားကို၊ ဩလောကေန္တော- ကြည့်လျက်၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်နေလသော်၊ ဟေဋ္ဌာပိဌေ-အင်းပျဉ်အောက်၌၊ နိပန္နာယ-ဝပ်နေသော၊ သုနခိယာ-ခွေးမအား၊ ဂေါပါလကေန-သည်၊ ဝမေတွာ- ခူး၍၊ ဒိယုမာနံ-ပေးအပ်သော၊ ပါယာသပိဏ္ဍံ-နို့ယနာခဲကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “အယံ သုနခိ-ဤခွေးမသည်၊ ပုညာ ဝတ-ဘုန်းရှိလေစွ၊ နိဗ္ဗန္တံ-အမြဲမပြတ်၊ ဧဝရူပံ- သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ လဘတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ သော-ကောတု ဟလိကသည်၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ (ညပိုင်း၌)၊ တံ ပါယာသံ-ကို၊ ဇီရာ- ပေတုံ-ကျေညက်စေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-လသော်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ- ၍၊ တဿာ သုနခိယာ-ထိုခွေးမ၏၊ ကုဗ္ဘိမိ-ဝမ်း၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုကောတုဟလိက၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ သရီရကိစ္စံ- ကိုယ်၌ ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ ဝါ-သဂြိုဟ်မှုကိစ္စကို၊ ကတွာ-၍၊ တသ္မိယေဝ ဂေဟေ-ထိုအိမ်၌သာလျှင်၊ ဘတိ-အခစားကို၊ ကတွာ-၍၊ တဏှုလနာဠိ-တစ် ကွမ်းစားသောဆန်ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ပစိတွာ-ချက်၍၊ ပစေကဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ပတိဌာပေတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ “ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဒါသဿ-ကျွန်ုပ်ဖြစ်သော ကောတုဟလိကသို့၊ (တစ်နည်း) ဒါသဿ-၏၊ (သန္တိကံ-အထံသို့) ပါပုဏာတု-ရောက်ပါစေသတည်း၊ ” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ- လျှောက်၍၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ) “မယာ-သည်၊ ဣဓေဝ-ဤအိမ်၌သာလျှင်၊ ဝသိတုံ- ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ အယျော-အရှင်သည်၊ နိဗ္ဗန္တံ-အမြဲမပြတ်၊ ဣဓ-ဤအိမ်သို့၊ အာဂစ္ဆတိ-ကြွလာတော်မူ၏၊ ဒေယျဓမ္မော-ပေးလျှူထိုက်သော သဘောရှိသော

ပစ္စည်းသည်၊ ဝါ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည်၊ ဟောတု ဝါ-ရှိသည်မူလည်း ရှိပါစေ၊ မာ (ဟောတု) ဝါ-မရှိသည်မူလည်း မရှိပါစေ၊ ဒေဝသိကံ-နေ့တိုင်း၊ နေ့တိုင်း၊ ဝန္တန္တိ-ရှိခိုးလျက်၊ ဝေယျာဝစ္စံ-ကို၊ ကရေန္တိ-ပြုလျက်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပဿဒေန္တိ-ကြည်ညိုစေလျက်၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ပုညံ-ကောင်းမှုကို၊ ပဿဝိဿာမိ-ဖြစ်ပွားစေတော့မည်။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သာ-ထိုမယားသည်၊ တတ္ထေဝ-ထိုအိမ်၌သာလျှင်၊ ဘတိ-အခစားကို၊ ကရေန္တိ-ပြုလျက်၊ ဝသိ-နေပြီ၊ သာပိ သုနခိ-ထိုခွေးမသည်လည်း၊ ဆဋ္ဌေ ဝါ-မိန့်မြောက်သော်လည်းဖြစ်သော၊ သတ္တမေ ဝါ-ဂုဗျာန်သော်လည်းဖြစ်သော၊ မာသေ-၌၊ ဧကမေဝ-တစ်ကောင်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကုက္ကရံ-ခွေးငယ်ကို၊ ဝိဇာယိ-မွေးပြီ၊ ဂေါပါလကော-သည်၊ တဿ-ထိုခွေးငယ်အား၊ ဧကဓေနယာ-တစ်ကောင်သော နွားမ၏၊ ဒီရံ-နို့ရည်ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ သော-ထိုခွေးငယ်သည်၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ ဝမိ-ကြီးထွားလာပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုခွေးအား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘုဉ္ဇန္တော-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးစဉ်၊ နိဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊ ဧကံ-တစ်ခဲသော၊ ဘတ္တပိဏ္ဍံ-ဆွမ်းခဲကို၊ ဒေတိ-၏။ သော-ထိုခွေးသည်၊ ဘတ္တပိဏ္ဍံ-ကို၊ နိဿာယ-၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ သိနေဟံ-ချစ်ခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဂေါပါလကောပိ-သည်လည်း၊ နိဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊ ဒွေ ဝါရေ-၂ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ခြင်းငှာ၊ (တစ်နည်း) ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ ယာတိ-သွား၏၊ ဂစ္ဆန္တောပိ-သွားလသော်လည်း၊ ဝါ-သွားစဉ်မှာလည်း၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ဝါဠမိဂဋ္ဌာနေ-ကြမ်းတမ်းရဲရင့်သော သားကောင်တို့ စိုးအုပ်တည်နေအပ်သော အရပ်၌၊ [ဝါဠမိဂဋ္ဌာနေတိ ဝါဠမိဂေဟိ အမိဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ၊-အံဇီ-၁၊ ၂၀၈။] ဒဏ္ဍေန-တုတ်ဖြင့်၊ ဂစ္ဆေ စ-ချုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘူမိံ စ-မြေကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ “သုဿ”တိ-သုဿဟူ၍၊ ဝါ-ရှူးရှူးဟူ၍၊ တိ-ကွတ္တံ၊-၃ကြိမ်၊ သဒ္ဓိ-အသံကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝါဠမိဂေ-ကြမ်းတမ်းရဲရင့်သော သားကောင်တို့ကို၊ ပလာပေတိ-ပြေးစေ၏၊ သုနခေါပိ-သည်လည်း၊ တေန-ထိုနွားကျောင်းသားနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

သော-ထိုနွားကျောင်းသားသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ-ကို၊ အာဟ၊

(ကိ) “ဘန္တေ! ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ ဩကာသော-လာခွင့်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မရရှိအံ့၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဣမံ သုနခံ-ကို၊ ပေသေဿာမိ-စေလွှတ်ပါမည်၊ တေန သညာဏေန-ထိုအမှတ်အသားဖြင့်၊ အာဂစ္ဆေယျာထ-ကြွလာတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ အနောကာသဒိဝသေ-လာခွင့်မရရှိရာနေ့၌၊ “တာတ-ငါ့သား! ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ အယံ-အရှင်ကို၊ အာနေဟိ-ပင့်ဆောင်ချေလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သုနခံ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ဧကဝစနေနေဝ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်သာလျှင်၊ ပက္ခန္ဓိတွာ-ပြေး၍၊ သာမိကဿ-သခင်၏၊ ဂစ္ဆပေါထနဘူမိပေါထနဌာနေ-ချုံ့ကိုပုတ်ခတ်ရာအရပ်၊ မြေကိုပုတ်ခတ်ရာအရပ်၌၊ တိက္ခတ္ထိ-၃ကြိမ်၊ **ဘုဿိတွာ**-ဟောင်၍၊ တေန သဒ္ဓေန-ထိုအသံကြောင့်၊ ဝါဠမိဂါနံ-ကြမ်းတမ်းရဲရင့်သော သားကောင်တို့၏၊ ပလာတဘာဝံ-ပြေးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ၂ တွာ-၍၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ သရီရပဋိ-ဇ္ဇဂ္ဂနံ-ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဏ္ဏသာလံ-သစ်ရွက်မိုးကျောင်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ နိသိန္ဓဿ-ထိုင်နေသော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပဏ္ဏသာလဒ္ဓါရေ-သစ်ရွက်မိုးကျောင်း၏ တံခါး၌၊ တိက္ခတ္ထိ-၃ကြိမ်၊ ဘုဿိတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ အာဂတဘာဝံ-လာသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနာပေတွာ-သိစေ၍၊ ဧကမန္တေ-တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊

ဘုဿိတွာ ။ ။ “ဘဿ ဘဿနဒိတ္တိသု၊ **ဘဿနံ** ဝစနံ(နီတိဓာတု-၁၈၉)”ကို ထောက်၍ ဘဿဓာတ်နောင် တွာပစ္စည်း၊ ဘ၏ အ-ကို ဥပြုဟုကြံ၊ (တစ်နည်း) ဘဿဓာတ်၊ ဟောင်ခြင်းအနက်၊ တွာပစ္စည်း၊ သဒ္ဓေဘော်လာ၊ ဘ၏ အ-ကို ဥပြုဟုကြံ၊ “ဘုဿတိ၊ ဘုဿိတွာ”ပါဌ်ကို စဉ်းစားသင့်၏”ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူသည် (သီဘာ-၄၊ ၉၄)၊ ထို့ကြောင့် “ဘုဿိတွာ”သည် မူရင်းပါဌ် ဖြစ်လေရောသလားဟု စဉ်းစားမိ၏။

တစ်နည်း။ ။ “ဘုဿတိတိ နဒတိ၊ “ဘု ဘု”ဣတိ သုနခဿဒ္ဓံ ကရောတိ(သီဇီသစ်-၂၊ ၃၄၁)”ဟူသော အဖွင့်တွင် နောက်အဖွင့်ကို ကြည့်၍ နမဿတိကဲ့သို့ “ဘု”ဟူသော ပုဒ်နောင် ကရောတိအနက်၌ အဿပစ္စည်းဟု ကြံ၍ “ဘုဿိတွာ-ဘုဟူသော (ဝုတ်ဝုတ်ဟူသော) အသံကို ပြု၍၊ ဝါ-ဟောင်၍”ပေး။

နိပဇ္ဇတိ-ဝပ်နေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-သည်။ ဝေလံ-အချိန်ကို၊ သလ္လက္ခေတ္တကောင်းစွာမှတ်သား၍၊ ဝါ-ကြည့်၍၊ နိက္ခန္တေ-ထွက်လာလသော်၊ ဘုဿန္တော-ဟောင်လျက်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်။ တံ-ထိုခွေးကို၊ ဝိမံသန္တော-စုံစမ်းလိုလသော်၊ အညံ-အခြားသော၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြံသွား၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏။ ပုရတော-၌၊ တိရိယံ-ကန့်လန့်၊ ဌတွာ-၍၊ ဘုဿိတွာ-၍၊ ဣတရမဂ္ဂမေဝ-အခြားသော သွားမြဲလမ်းသို့သာလျှင်၊ နံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ အာရောပေတိ-တက်ရောက်စေ၏။ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ အညံ-သော၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ပဋိပဇ္ဇိတွာ-သွား၍၊ တေန-ထိုခွေးသည်၊ ပုရတော-၌၊ တိရိယံ-လန့်၊ ဌတွာ-၍၊ ဝါရိယမာနောပိ-တားမြစ်အပ်ပါသော်လည်း၊ အနိဝတ္တိတွာ-ပြန်မလှည့်မူ၍၊ သုနခံ-ကို၊ ပါဒေန-ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ဝါ-ကန်၍၊ ပါယာသိ-ကြွပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ တဿ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏။ အနိဝတ္တနဘာဝံ-ပြန်မလှည့်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ-တွာ-၍၊ နိဝါသနကဏ္ဏေ-သင်းပိုင်၏အစွန်း၌၊ ခုသိတွာ-ကိုက်၍၊ အာကမ္မန္တော-ဆွဲငင်လျက်၊ ဣတရမဂ္ဂမေဝ-အခြားသော သွားမြဲလမ်းသို့၊ နံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ အာရောပေသိ-တက်ရောက်စေပြီ၊ ဧဝံ-ဤ သို့လျှင်၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ တသ္မိ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၌၊ ဗလဝသိနေဟံ-အားကြီးသော ချစ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေသိ-ဖြစ်စေပြီ။

တတော-ထိုအခါမှ၊ အပရဘာဂေ-၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-၏။ စိဝရံ-သည်၊ ဇီရိ-ဆွေးမြည့်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား၊ ဂေါပါလကော-သည်၊ စိဝရဝတ္ထာနိ-သင်္ကန်းအလို့ငှာ အဝတ်တို့ကို၊ ဝါ-သင်္ကန်းလျာအဝတ်တို့ကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူပြီ၊ တမေနံ-ထိုနွားကျောင်းသားကို၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)။ “အာဝုသော-ငါ့ရှင်ဒါယကာ! စိဝရံ နာမ-သင်္ကန်းမည်သည်ကို၊ ဧကကေန-တစ်ပါးတည်းသည်၊ ဝါ-တစ်ပါးတည်းက၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏။ ဝါ-မလွယ်ကူ၊ ဖာသုကဋ္ဌာနံ-ချမ်းသာရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကာရေဿာမိ-ပြုစေမည်” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ၊ “ဘန္တေ! ဣဓေဝ-ဤအရပ်၌ပင်၊ ကရောထ-ပြုတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “အာဝုသော-ဒါယကာ! န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ၊ “ဘန္တေ! တေန

ဟိ-လျှင်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ဗဟိ-ပြင်ပအရပ်၌၊ (အရပ်တစ်ပါး၌)၊ မာ ဝသိတ္ထ-
 နေတော်မမူပါကုန်နှင့်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ တေသံ-
 ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် နွားကျောင်းသားတို့၏၊ ကထံ-ကို၊ သုဏန္တောဝ-နားထောင်
 လျက်သာ၊ အဋ္ဌာသိ-တည်နေပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ-သည်လည်း၊ “ဥပါသက-
 ဥပါသကာ! တိဋ္ဌ-တည်နေရစ်ဥးလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဂေါပါလကံ-
 ကို၊ နိဝတ္ထာပေတွာ-ပြန်လှည့်စေ၍၊ ဝေဟာသံ-ကောင်းကင်သို့၊ အဗျဂ္ဂန္တာ-
 ပျံတက်၍၊ ဂန္ဓမာဒနာဘိမုခေါ-ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ရှေးရှုလျက်၊ ပါယာသိ-
 ကြွသွားပြီ၊ **သုနခဿ**-၏၊ ဝါ-သည်၊ တံ-ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ အာကာသေန-
 ကောင်းကင်ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကြွသွားတော်မူသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘုက္ကရိတွာ-ဘုဟု
 အသံပြု၍၊ ဝါ-ဟောင်၍၊ ဌိတဿ-တည်နေလသော်၊ ဝါ-စဉ်၊ တသ္မိ-ထိုပစ္စေက
 ဗုဒ္ဓါသည်၊ စက္ခုပထံ-မျက်စိ၏ လမ်းကြောင်းကို၊ ဝါ-မျက်စိမြင်လောက်ရာ
 အရပ်ကို၊ ဝိဇဟန္တေ-စွန့်လသော်၊ ဟဒယံ-နှလုံးသည်၊ ဝါ-၏၊ ဖလိတွာ-ကွဲ၍၊
 ဝါ-ကွဲခြင်းကြောင့်၊ (သုနခေါ-သည်၊) မတော-သေပြီ၊ ဧတေ တိရုတ္တာနာ နာမ-
 ဤတိရုတ္တာန်တို့မည်သည်၊ ဥဇ္ဇာတိကာ-ဖြောင့်မတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော

သုနခဿ။ ။မတော၏ ကတ္တားလိုသဖြင့် “အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော-
 အနက်၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိဘတ်ပြောင်းနိုင်သည်(အံဇီ-၃, ၂၈၄၊ ရူ-၈)”ဟူသော ပရိ
 ဘာသာနှင့်အညီ သုနခဿကို “သုနခေါ”ဟု ပြင်၍ ပေးခဲ့သည်၊ ထိုသို့မပြင်ဘဲ သု-
 နခဿကို ဟဒယံ၌ စပ်ခိုက် သာမိအနက်၊ ဌိတဿ၌စပ်ခိုက် သတ္တမီ(လက္ခဏာ)
 အနက်၊ မတော၌စပ်ခိုက် ကတ္တားအနက်ကြံ၍လည်း ပေးနိုင်သည်။

မှန်၏-တစ်ရံတစ်ခါ အာချာတ်ပုဒ်၏ ကတ္တား၊ ကံ၌ ဆဋ္ဌိဖြင့် ရှိနိုင်၏၊ “သိဿဿ
 (တပည့်သည်) ဓမ္မံ ပါဌေတိ”၌ “သိဿဿ”သည် ကတ္တားအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်ပုံတည်း၊
 “န ရဇဿ (တိုင်းပြည်ကို) သရိဿတိ”၌ “ရဇဿ”ကား ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်ပုံ
 တည်း။ (ဘေဒစိန္တာ-၃၆၈၊ ၃၆၉)

ကတ္တားကွဲဘိ၊ မတူရှိသော်။ ။မတော၏ ကတ္တားသည် သုနခေါ၊ ဖလိတွာ၏
 ကတ္တားသည် ဟဒယံတည်း၊ ဤသို့ ကတ္တားကွဲသောကြောင့် ဖလိတွာကို ဟိတ်အနက်
 ပေး၍ ထို၏ ကတ္တားဖြစ်သော ဟဒယံကို သမ္ပန် (ဆဋ္ဌိ)အနက်ပေးရသည်။ [ကတ္တား
 ကွဲဘိ၊ မတူရှိသော်၊ မိမိကတ္တား၊ သမ္ပန်ထား၍၊ ဖြစ်ငြားဟိတ်မှာ၊ သက်တို့ရာသည်၊
 တွာဒိပစ္စည်းသဘောတည်း(ဘုရား-၂၄၃)။]

သဘောရှိကုန်သည်။ အကုဋိလာ-မကောက်ကျစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ ကိရ-ဖြစ်
 ကုန်သတဲ့၊ မနုဿာ ပန-တို့သည်ကား၊ အညံ-အခြားတစ်မျိုးကို၊ ဟဒယေန-
 စိတ်နှလုံးဖြင့်၊ စိန္တေန္တိ-ကြံစည်ကုန်၏။ အညံ-အခြားတစ်မျိုးကို၊ မုခေန-ပါးစပ်
 ဖြင့်၊ ကထေန္တိ-ပြောကုန်၏။ တေနေဝ-ထိုကြောင့်ပင်၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ)။
 “ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား! ယဒိဒံ (ယေ+ဣမေ) မနုဿာ-အကြင်လူတို့သည်၊
 (သန္တိ-ရှိကုန်၏)၊ ဧတံ (ဧတေ မနုဿာ)-ဤလူတို့သည်၊ ဂဟနံ ဟိ (ဂဟနာနိ
 ဧဝ)-ရှုပ်ထွေးကုန်သည်သာ၊ ဘန္တေ-ရား! ယဒိဒံ (ယေ+ဣမေ) ပသဝေါ-အကြင်
 တိရစ္ဆာန်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ဧတံ (ဧတေ ပသဝေါ)-ဤတိရစ္ဆာန်တို့သည်၊ ဥတ္တာ-
 နကံ ဟိ (ဥတ္တာနကာ ဧဝ)-ပေါ်လွင်ကုန်သည်သာ၊ ဝါ-ပွင့်လင်းကုန်သည်သာ။”
 ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ ဤ “ဂဟနဓေတံ”စသော စကားသည် ဆင်ထိန်း၏သား
 ပေဿအမည်ရှိသူက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား လျှောက်ထားသောစကား ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်
 အာဟ၏ ကတ္တားထည့်လိုမှု “ဟတ္တာရောဟပုတ္တော-ဆင်ထိန်း၏ သားဖြစ်သော၊
 ပေဿော-ပေဿသည်”ဟု ထည့်ပါ။ အကျယ်လိုမှု မ-၂၊ ၃ ကန္တရကသုတ်၍။]

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ တာယ ဥဇ္ဈိတ္တတာယ-ထိုသို့
 ဖြောင့်မတ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တာယ အကု-
 ဋိလတာယ-ထိုမကောက်ကျစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာလံ-
 ကို၊ ကတွာ၊ တာဝတိံသဘဝနေ-ဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ အစ္ဆရာသဟဿ-
 ပရိဝုတော-နတ်သမီးတစ်ထောင် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟာသမ္ပတ္တိ-ကြီး
 စွာသောစည်းစိမ်ကို၊ အနုဘောသိ-ခံစားရပြီ၊ ကဏ္ဍမူလေ-နားရင်း၌၊ မန္တယန္တ-
 သ-တိုင်ပင်သော၊ တဿ-ထိုနတ်သား၏၊ သဒ္ဓေါ-သည်၊ သောဠသယော-
 ဇနဌာနံ-၁၆ယူဇနာရှိသော အရပ်ကို၊ ဖရတိ-ပြန်နဲ့၏၊ ပကတိကထာသဒ္ဓေါ
 ပန-ပင်ကိုယ်စကားသံသည်ကား၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဒသယောဇနသဟ-
 သံ-ယူဇနာတစ်သောင်းရှိသော၊ ဒေဝနဂရံ-နတ်မြို့ကို၊ ဆာဒေတိ-ဖူးလွှမ်း၏၊
 တေနေဝ-ထိုကြောင့်သာလျှင်၊ အဿ-နတ်သား၏၊ “ယောသကဒေဝပုတ္တော”
 တိ-ယောသကနတ်သားဟူသော၊ နာမံ-သည်၊ အဟောသိ၊ ဧသ (ဧသော)-
 ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ကိဿ-အဘယ်ကောင်းမှု၏၊ နိဿန္တော ပန-အကျိုး
 ဆက်နည်း? ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ ပေမေန-ချစ်ခြင်း

ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဘုက္ကရဏဿ-ဘု(ဝတ်)ဟု အသံပြုခဲ့ခြင်း၏။ ဝါ-ဟောင်ခဲ့ခြင်း၏။ နိဿန္နော-အကျိုးဆက်တည်း၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ သော-ထိုယောသကနတ်သားသည်၊ တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊ စိရ်-စွာ၊ န ဌတ္တာ-မတည်မှု၍၊ စဝိ-စုတေပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဒေဝလောကတော-နတ်ပြည်မှ၊ ဒေဝပုတ္တာ-တို့သည်၊ အာယုက္ခယေန-သက်တမ်း၏ ကုန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပုည-က္ခယေန-ကောင်းမှုကံ၏ ကုန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အာဟာရက္ခယေန-အာဟာရ၏ ကုန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကောပေန-အမျက်ထွက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စတူဟိ-၄မျိုးကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ စဝန္တိ-စုတေကုန်၏။

တတ္ထ-ထို၄မျိုးသော အကြောင်းတို့တွင်၊ ယေန-အကြင်သူသည်၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ပုညကမ္မ-ကောင်းမှုကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုသူသည်၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ **ယာဝတာယုကံ**-အသက်၏ အပိုင်းအခြားကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-အသက်ရှည်သမျှ၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ဥပရူ-ပရိ-အထက်အထက်နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ စုတေခြင်းသည်ကား၊ အာယုက္ခယေန-ကြောင့်၊ စဝတိ နာမ-စုတေသည်မည်၏၊ ယေန-အကြင်သူသည်၊ ပရိတ္တံ-အနည်းငယ်သော၊ ပုညံ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ရာဇကောဌာဂါရေ-မင်း၏ကျီတိုက်၌၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်အပ်သော၊ တိစတုနာဠိမတ္ထံ-၃ကွင်းစား၊ ၄ကွင်းစားမျှသော၊ ဧညံ ဝိယ-စပါးသည်ကဲ့သို့၊ အန္တရာဝ-သက်တမ်းမပြည့်မီ အကြား၌သာ၊ တံ ပုညံ-သည်၊ ဒီယတိ-ကုန်၏၊ အန္တရာဝ-သက်တမ်းမပြည့်မီ အကြား၌သာလျှင်၊ ကာလံ-ကို၊ ကရောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့ စုတေခြင်းကား၊ ပုညက္ခယေန-ကောင်းမှု၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်၊

ယာဝတာယုကံ။ ။အာယုနော+ယတ္တကော ပရိစ္ဆေဒေါ ယာဝတာယုကံ၊ [ယာဝတာ+အာယု၊ သမာသန္တကပစ္စည်း၊-ရူ-၁၈၂၊ နိတိသုတ္တ-၁၈၉၊ မဏိ-၁၊ ၅၁၁။] (တစ်နည်း) ယတ္တကံ+အာယု ဝတ္တတိတိ ယာဝတာယုကံ၊ [ယာဝ+အာယု၊ တ-လာ၊ က-လာ၊-နိဒီ-၂၂၁။] “ယာဝတာ+အာယုကံ”ဟု ဝါကျယူ၍ “ယာဝတာ-အကြင်မျှလောက်၊ အာယုကံ-အသက်သည်၊ (အတ္ထိ၊ တာဝတာ-ထိုမျှလောက်)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည် (ပါရာဂံသစ်-၁၊ ၂၁၄)။

စဝတိ နာမ-စုတေသည် မည်၏။ အပရောပိ-အခြားသော နတ်သားသည် လည်း၊ ကာမဂုဏေ-ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇမာနော-သုံးဆောင်လသော်၊ သတိသမ္မောသေန-သတိပျောက်ကင်းခြင်းကြောင့်၊ အာဟာရံ-ကို၊ အပရိ-ဘုဉ္ဇိတွာ-မသုံးဆောင်မူ၍၊ ကိလန္တကာယော-ပင်ပန်းသော ကိုယ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာလံ ကရေတိ၊ ဧဝံ-ကား၊ အာဟာရက္ခယေန-ကြောင့်၊ စဝတိ နာမ-၏။ အပရောပိ-သည်လည်း၊ ပရဿ-အခြားသောနတ်သား၏၊ သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်ကို၊ အသဟန္တော-သည်းမခံနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုဇ္ဈိတွာ-အမျက် ထွက်၍၊ ကာလံ ကရေတိ၊ ဧဝံ-ကား၊ ကောပေန-ကြောင့်၊ စဝတိ နာမ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤယောသကနတ်သားသည်၊ ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ ပရိ-ဘုဉ္ဇန္တော-သုံးဆောင်ခံစားလသော်၊ မုဋ္ဌဿတိ-ပျောက်ကင်းသောသတိရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ အာဟာရက္ခယေန-အာဟာရ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ စဝံ-ပြီ၊ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ စဝိတွာ-ပြီး၍၊ ဝါ-သော်၊ ကောသမ္ဗိယံ-၌၊ **နဂရသောဘိနိယာ**-ပြည့်တန်ဆာမ၏၊ ကုစ္ဆိမိ-၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ သာပိ-ထိုပြည့် တန်ဆာမသည်လည်း၊ ဇာတဒိဝသေ-မွေးဖွားရာနေ၌၊ “ဧတံ-ဤကလေးသည်၊ ကိ-ဘာနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဒါသိ-ကျွန်မကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “အယျေ-အရှင်မ! ပုတ္တော-သားပါတည်း” ဣတိ ပုတ္တေ၊ “ဇေ-ကျွန်မ! ဟန္တု-ယခု၊ ဣမံ ဒါရကံ-ကို၊ ကတ္တရသုပ္ပေ-ဟောင်းနွမ်းသော စကော၌၊ (စကောစုတ်၌)၊ ဝါ-သို့၊ **ကတ္တရသုပ္ပေ**တိ ဇိဏ္ဏသုပ္ပေ(ဝိ. ၄-၃, ၃၉၆)၊ အာရောပေတွာ-ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ထည့်၍၊ သင်္ကာရကုဋေ-အမှိုက်ပုံ၌၊ ဆဉ္ဇေဟိ-စွန့်ပစ်လိုက်လော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဆဉ္ဇာပေသိ-စွန့်ပစ်စေပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ နဂရသောဘိနိယော-တို့သည်၊ ဓိတရံ-သမီးကို၊ ပဋိဇ္ဇေန္တိ-ကျွေးမွေးပြုစုကုန်၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ န (ပဋိဇ္ဇေန္တိ)-မကျွေးမွေး၊ မပြုစုကုန်၊ (ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?) ဟိ(ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ဓိတရာ-သမီးသည်၊ တာသံ-ထိုပြည့်တန်ဆာမတို့၏၊ ပဝေဏီ-အစဉ်အဆက်ကို၊ ယဋီယတိ-ဆက်စပ်အပ်၏၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း)၊ ဒါရကံ-ကို၊

နဂရသောဘိနိယာ။ ။နဂရသောဘိနိယာတိ နဂရံ သောဘေတီတိ နဂရသောဘိနိ၊ တာယ ဂဏှိကာယာတိ အတ္တော၊ သာ ဟိ ဗဟုမူလိကတ္ထေန နဂရဿ သမိဒ္ဓိဘာဝဒဿနတော ဧဝံ ပုစ္ဆတိ၊-ပဋိဂံ-၃၇၉။

ကာကာပိ-ကျီးတို့သည်လည်းကောင်း၊ သုနခါပိ-ခွေးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပရိဝါရေတွာ-ဝိုင်းအုံ၍၊ နိသီဒိသု-နေကုန်ပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ သိနေဟပ္ပဘာဝ-ဿ-ချစ်ခြင်းလျှင် အစအမွန်ရှိသော၊ ဘူတ္တရဏဿ-ဘုဟုပြုခဲ့ခြင်း၏၊ ဝါ-ဟောင်ခဲ့ခြင်း၏၊ နိဿန္တေန-အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဧကောပိ-တစ်ကောင်သော ကျီး၊ ခွေးသည်သော်လည်း၊ ဥပဂန္တု-ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ၊ န ဝိ-သဟိ-မရဲဝံ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ မနုဿော-သည်၊ ဗဟိ-မြို့ပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခန္တော-ထွက်လာလသော်၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ ကာက-သုနခသန္နိပါတံ-ကျီးခွေးတို့၏ ပေါင်းဆုံရောက်ရှိနေခြင်းကို၊ ဝါ-ကျီးခွေးတို့ ဝိုင်းအုံနေခြင်းကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဧတံ-ဤကျီးခွေးတို့၏ ပေါင်းဆုံရောက်ရှိနေခြင်းသည်၊ ဝါ-ကျီးခွေးတို့ ဝိုင်းအုံနေခြင်းသည်၊ ကိံ န ခေါ-ဘာနည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဂန္ဓာ-သွားလသော်၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပုတ္တသိနေဟံ-သား၌ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ “မေ-သည်၊ ပုတ္တော-ကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဂေဟံ-သို့၊ နေသိ-ဆောင်သွားပြီ၊ တဒါ-၌၊ ကောသမ္မကသေဌိ-ကောသမ္မိမြို့၌နေသော သူဌေးသည်၊ (ကောသမ္မိသူဌေးသည်)၊ ရာဇကုလံ-မင်း၏ နန်းတော်သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ ရာဇနိဝေသနတော-မင်း၏ စံနန်းတော်မှ၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာနေသော၊ ပုရောဟိတံ-ပုရောဟိတ်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အာ-စရိယ-ဆရာ! ကိံ-အဘယ်သို့ပါနည်း? အဇ္ဇေ-ယနေ၊ တေ-သင်သည်၊ **တိထိ-ကရဏနက္ခတ္တယောဂေါ-**နန္ဒာစသောတိထိရက် , ဗဗ, ဗာလဝစသောကရိုဏ်း, အဿယုဇစသောနက္ခတ်, အမြိတ္တစသောယုဂ်ကို၊ ဝါ-နန္ဒာစသော တိထိရက်, ဗဗ, ဗာလဝ စသောကရိုဏ်း, အဿယုဇစသော နက္ခတ်တို့၏ ယှဉ်ခြင်းကို၊ (နက္ခတ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကို)၊ ဩလောကိတော-ကြည့်အပ်သလော?” ဣတိ

တိထိကရဏနက္ခတ္တယောဂေါ။ ။တိထိစသော အသုံးအနှုန်းသည် ပေဒင် နက္ခတ်ကျမ်းအသုံးအနှုန်းတည်း၊ ဇောတိသတ္တဟူသော သက္ကတပေဒင်ကျမ်း၌ နန္ဒာစသော တိထိ၅မျိုး၊ ဗဗစသော ကရိုဏ်း ၁၁မျိုး၊ အဿယုဇစသောနက္ခတ်, ဗုတိပါတ, အမြိတ္တ, သိဒ္ဓိစသော ယုဂ်တို့နှင့် ၎င်းတို့၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးတို့ ပြထား၏၊ ထိုကျမ်း၌ “တိထိနုပုဋ္ဌိတြယောဂါနံ, ဝါရာဏဉ္စ တထာ ဝိဘော”ဟု ဂါထာတစ်ပုဒ်ရှိရာ “တိထိ-နုပုဋ္ဌိတြယောဂါနံ”ပုဒ်ကို ဇောတိနိ-၁၄၅၌ “တိထိနုပုဋ္ဌိတြယောဂါနံ-တိထိ, နက္ခတ်,

ယုဂ်တို့ကို”ဟု ပေး၏။ ထို့ကြောင့် “တနောတီတိ တိထိ၊ ပု-ထိ၊ တနု+က္ကထိ၊-ဓာန်ဋီ-၇၂၊ တာယတိ ပါလေတိတိ တိထိ၊ ပါဠိပဒါဒိ၊ [တာ+က္ကထိ၊-မောဂ်-၇၊ ၉၃၊] တိထိ စ+ကရဏံ စ+နက္ခတ္တံ စ+ယောဂေါ စ တိထိကရဏနက္ခတ္တယောဂေါ”ဟုပြု။

တစ်နည်း။ ။ ယောဂသဒ္ဓါ ယှဉ်ခြင်းအနက်ယူ၍ နောက်နည်းပေးသည်။ “တိထိ-ယောဂံ ဝါ နက္ခတ္တယောဂံ ဝါ အနောလောကေတွာ(ဝိလံဋီ-၁၊ ၄၂၄)”ဟူသော စကားနှင့် ညီသလို ရှိ၏။ “တိထိကရဏနက္ခတ္တနံ တိထိကရဏနက္ခတ္တေဟိ ဝါ+ယောဂေါ တိထိကရဏနက္ခတ္တယောဂေါ”ဟုပြု။ ဤနေရာ၌ ဗေဒင်နက္ခတ်ကို ပြောဆိုနေသော အရာဖြစ်သောကြောင့် ယောဂကို “ယုဂ်”ဟု အနက်ပေးခြင်းသာ ကောင်း၏။ “ယှဉ်ခြင်း”ဟု ပေးခြင်းသည် “ယုဂ်”ဟု ပေးခြင်းလောက် အာဘော်မိမည် မထင်ပါ။

ပဋိသံ. ၄-၂၊ ၂၉၅။ ။ထို၌ “တိထိကရဏနက္ခတ္တဒယော”ဟု ရှိရာ ပဋိဂံ-၃၇၉၌ “တိထိကရဏနက္ခတ္တဒယောတိ တိထိကရဏေန ဒိဝသာဒိသောဓနေန (နေရက်စသည် တို့တို့ သုတ်သင်ရှင်းလင်းကြောင်းဖြစ်သော) နက္ခတ္တဒယော၊ အာဒိ-သဒ္ဓေါ မုဟုတ္တ မာဒိယတိ”ဟု ဖွင့်၏။ ဤအလို “တိထိကရဏေန+နက္ခတ္တံ တိထိ-ကရဏနက္ခတ္တံ၊ တိထိကရဏနက္ခတ္တံ+အာဒိ ယေသန္တိ တိထိကရဏနက္ခတ္တဒယော (နေရက်စသည်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းကြောင်းဖြစ်သော) နန္ဒာစသော တိထိရက်၊ ဗဗ ဗာလဝစသော ကရိုဏ်းနှင့်တကွ အဿယုဇစသော နက္ခတ်အစရှိသည်တို့၊ ဝါ-နေရက် စသည်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှုပြုခြင်းနှင့်တကွ အဿယုဇစသော နက္ခတ် အစရှိသည်တို့”ဟုပြု။

တိထိ၅မျိုး။ ။ “ပါဠိပဒေါ တု ဒုတိယာ၊ တတိယာဒိ တိထိ ဒွိသု(ဓာန်-၇၂)”နှင့် အညီ လဆန်း၊ လဆုတ် ၁ရက်၊ ၂ရက်၊ ၃ရက်စသော နေ့များကို တိထိရက်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုတိထိသည် “နန္ဒာတိထိ၊ ဘဒြာတိထိ၊ ဇေယျာတိထိ၊ ရိတ္တာတိထိ၊ ပုဏ္ဏာတိထိ အားဖြင့် ၅မျိုး ရှိ၏။

နန္ဒာတိထိ။ ။ လဆန်း လဆုတ် (၁၊ ၆၊ ၁၁)ရက်တို့သည် တနင်္ဂနွေဖြစ်မှု နန္ဒာ တိထိမည်၏။ ထိုနေ့သည် အိမ်ကျောင်းစသော အဆောက်အဦးများ ဆောက်ခြင်း၊ မင်းထံခစားခြင်း၊ ခရီးသွားခြင်းကို ပြုရသော နေ့ကောင်းနေ့မြတ် ဖြစ်သည်။

ဘဒြာတိထိ။ ။လဆန်း လဆုတ်(၂၊ ၇၊ ၁၂)ရက်တို့သည် တနင်္လာ ဗုဒ္ဓဟူးဖြစ်မှု ဘဒြာတိထိမည်၏။ ထိုနေ့သည် မင်းထံခစားခြင်း၊ မိတ်ဖွဲ့ခြင်း၊ ကာယသိဒ္ဓိစီရင်ခြင်း၊ နာမည်မှည့်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်းတို့ကို ပြုရသော နေ့ကောင်းနေ့မြတ်ဖြစ်သည်။

ဇေယျာတိထိ။ ။လဆန်းလဆုတ်(၄၊ ၈၊ ၁၃)ရက်တို့သည် အင်္ဂါနေ့ဖြစ်မှု ဇေယျာ

တိထိမည်၏။ ထိုနေ့သည် မြို့ရွာနန်းတော် ကျုံးမြောင်းတံတားစသည် တည်ဆောက်ခြင်း၊ ဓားလုံစသော ကာကွယ်ရေးလက်နက်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ စစ်ချီခြင်း၊ တရားဆင်ခြင်း၊ ဘုရားထီးတင်ခြင်း၊ ဘိသိက်ခံခြင်း၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းစသည်ကို ပြုရသော နေ့ကောင်းနေ့မြတ် ဖြစ်သည်။

ရိက္ခာတိထိ။ ။ လဆန်းလဆုတ်(၄၊ ၉၊ ၁၄)ရက်တို့သည် စနေနေ့ဖြစ်မှု ရိက္ခာတိထိမည်၏။ ထိုနေ့၌ အမှုခပ်သိမ်း မဆောင်ကောင်း၊ အကျိုးမဲ့ဖြစ်တတ်၏။ ထိုးကွင်းလက်ဖွဲ့ ဆေးဝါးများကိုပြုလျှင် ကောင်း၏။

ပုဏ္ဏာတိထိ။ ။လဆန်းလဆုတ်(၅၊ ၁၀၊ ၁၅)ရက်တို့သည် ကြာသပတေးနေ့ဖြစ်မှု ပုဏ္ဏာတိထိ မည်၏။ ထိုနေ့သည်အတတ်ပညာသင်ခြင်း၊ မော်ကွန်း ကမ္ပည်းကျောက်စာစိုက်ထူခြင်း၊ ဥယျာဉ်လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ယဉ်အသစ်စတင်စီးခြင်း၊ သဘင်ခံခြင်း၊ ပစ္စည်းဥစ္စာရတနာများကို ကျီဘဏ္ဍာဂိုဒေါင်၌ သိုမှီးခြင်း၊ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်း အဝတ်အစားဆင်ယင်ခြင်း၊ ရတနာရောင်းဝယ်ခြင်းစသည်ကို ပြုရသော နေ့ကောင်းရက်မြတ် ဖြစ်သည်။ (ဇောတိနိ-၈၄၊ သုတေ-၃၀၃၊ လောက-၁၅၁)။

ကရုဏ။ ။ ကရုဏသဒ္ဒါသည် “ကရုဏကာရက၊ ပြုခြင်း၊ ကိုယ်၊ ဣန္ဒြေ”ဟူသော အနက်ဟောကြောင်း ဓာန်-၉၀၁၌ ဆို၏။ ထောမနိဓိ၌ကား ထိုအနက်များအပြင် “အမျိုး၄ပါး၊ အကြောင်း၊ ခေတ်၊ ဗဗ၊ ဗာလဝစသော ကရိုဏ်း၁၁ပါး”ဟူသော အနက်များကို ပြထား၏။ ဤ၌ ကရိုဏ်း ၁၁ပါးကို ဟော၏။

ကရိုဏ်း ၁၁ပါး ။ ။ကရိုဏ်း ၁၁ပါးကို ဇောတိသတ္ထဟူသော သတ္တတဗေဒင်ကျမ်း၌ လာ၏။ ကရိုဏ်း၁၁ပါးမှာ (၁) ဗဗကရိုဏ်း၊ (၂) ဗာလဝကရိုဏ်း၊ (၃) ကောလဝကရိုဏ်း၊ (၄) တေတိလကရိုဏ်း၊ (၅) ဂရုဇကရိုဏ်း၊ (၆) ဝနိဇကရိုဏ်း၊ (၇) ဗိဠိကရိုဏ်း၊ (၈) သကုဏိကရိုဏ်း၊ (၉) စတုပဒကရိုဏ်း၊ (၁၀) နာဂကရိုဏ်း၊ (၁၁) ယနကရိုဏ်းတို့ ဖြစ်သည်။ ကရိုဏ်းတွက်ပုံနှင့် ဆောင်ရန် ရှောင်ရန် ကရိုဏ်းများကို ဇောတိနိ-၁၀၄၊ သုတေ-၁၄၅။

ယောဂ(ယုဂ)အပြား။ ။ဇောတိသတ္ထကျမ်း၌ “ဗျတိပါတယုဂ်၊ အမြိတ္တယုဂ်၊ သိဒ္ဓိယုဂ်၊ ကကစယုဂ်၊ ပါပယုဂ်၊ မိတ္တယုဂ်၊ ဓရိတြိယုဂ်၊ ကိဝသုယုဂ်၊ ဝိနာသမရယုဂ်၊ ဝိနာရဏယုဂ်၊ အရိပြဋ္ဌသယုဂ်၊ နာရိနရေန္ဒြိယုဂ်၊ သိလာပတရဏယုဂ်၊ အရိသလဘယုဂ်၊ အရိဝေနတေယျယုဂ်”စသော ဗေဒင်သုံးယုဂ်တို့ကို အကျိုးအပြစ်နှင့်တကွ ပြထား၏။ အကျယ်လိုမှု ဇောတိနိ-၁၄၄၊ ၆၄၂စသည်၌ ရှုပါ။

ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီး! အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-မှာ၊ အညံ-သော၊ ကိစ္စံ-သည်၊ ကိ-အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဇနပဒဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကိ-အဘယ်အရာသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည် နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အညံ-အခြားသောအရာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ကုမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဇာတဒါရကော-မွေးဖွားသော ကလေးသည်၊ ဇေဋ္ဌကသေဌိ-အကြီးဆုံးသူဌေးသည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တဒါ-၌၊ သေဌိနော-၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ဂရုဂတ္တာ-လေးသော ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ ဝါ-ရင့်သော ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ [ဂရုဂတ္တာတိ ပရိပါကဂတဂတ္တာ-ပဋိဂံ-၃၇၉။] ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ သီဃံ-စွာ၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ပြော၍ စေလွှတ် သနည်း?) “ဘဏေ-အမောင်! ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ နံ-ထိုဇနီးကို၊ ဝိဇာတာ ဝါ-မွေးဖွားပြီဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ နော (ဝိဇာတာ) ဝါ-မမွေးဖွားသေးဘူး ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနာဟိ-သိလော၊ (သိအောင် လုပ်ခဲ့လော)၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍ စေလွှတ်ပြီ၊ “န ဝိဇာယတိ-မမွေးဖွားသေး၊” ကုတိ-သို့၊ သုတ္တာ-၍၊ ရာဇနံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-တွေ့ပြီး၍သာလျှင်၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန် စွာ၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကာဠိ နာမ-ကာဠိမည်သော၊ ဒါသိ-ကျွန်မကို၊ ပက္ခော-သိတွာ-ခေါ်၍၊ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ “ဇေ-ကျွန်မ! [ဇေတိ ဒါသိနံ အာမန္တနဝစနံ-ပဋိဂံ-၃၇၉။] ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ကုမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ ဥပဓာရေတွာ-စုံစမ်းရှာဖွေ၍၊ ဝါ-လှည့်လည်သွားလာ၍၊ [ဥပဓာရေတွာတိ ဥပပရိက္ခိတွာ၊ ဥပစရိတွာ ဝါ-ပဋိဂံ-၃၇၉။] သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဇာတဒါရကံ-မွေးဖွားသောကလေးကို၊ ဂဏှိတွာ-ယူ၍၊ ဧဟိ-လာခဲ့လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍ စေခိုင်းပြီ၊ သာ-ထိုကျွန်မသည်၊ ဥပဓာရေန္တိ-စုံစမ်းရှာဖွေလသော်၊ ဝါ-လှည့်လည်သွားလာလသော်၊ တံ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အယံ ဒါရကော-သည်၊ ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ ဇာတော-မွေးဖွား သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ဂဟပတာနိ-အိမ်ရှင်မကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဇာတော-ပြီ” ကုတိ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ကုမံ-ဤကလေးကို၊ မယံ-အား၊ ဒေဟိ-ပေးလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဧကကဟာပဏံ-တစ်ကျပ်သောအသပြာကို၊

အာဒိ ကတွာ-အစပြု၍၊ မူလံ-အဖိုးအခကို၊ ဝဗေန္တိ-တိုးပွားစေလျက်၊ သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ တံ-ထို ကလေးကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ သေဌိ-နော-ကို၊ ဒသေသိ-ပြီ၊ သေဌိ-သည်၊ “မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဓိတာ-သည်၊ သစေ ဝိဇာယိဿတိ-အကယ်၍ မွေးဖွားအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) နံ-ထိုကလေးကို၊ တာယ-ထိုသမီးနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ **နိဝေသေတွာ**-တည်နေစေ၍၊ သေဌိဌာနဿ-သူဌေးအရာ၏၊ ဝါ-သူဌေးရာထူး၏၊ သာမိကံ-ပိုင်ရှင်ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပုတ္တော-သည်၊ သစေ ဝိဇာယိဿတိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ၊) နံ-ထို ကလေးကို၊ မာရေဿာမိ-သေစေအံ့၊ ဝါ-သတ်အံ့၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ ဂေဟေ-၌၊ ကာရေသိ-ပြုစေပြီ၊ ဝါ-ထားပြီ။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-သူဌေး၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ကတိပါဟ-စွယေန-အနည်းငယ်သောရက် လွန်ရာအခါ၌၊ ပုတ္တံ၊ ဝိဇာယိ-ပြီ။ သေဌိ-သည်၊ “ဣမသ္မိံ-ဤကလေးသည်၊ အသတိ-မရှိလသော်၊ မမ-၏၊ ပုတ္တောဝ-သည်သာ၊ သေဌိဌာနံ-သူဌေးအရာကို၊ လဘိဿတိ-ရလိမ့်မည်၊ ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ မာရေတုံ-သေစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-သတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ ကာဠိ-ကာဠိကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “ဇေ-ကျွန်မ! ဂစ္ဆ-ချေ၊ ဝဇ္ဇတော-နွားခြံမှ၊ ဂုန္နံ-နွားတို့၏၊ နိက္ခမနဝေလာယ-ထွက်ရာအချိန်၌၊ ဝဇ္ဇဒ္ဓါရမဇ္ဈေ-နွားခြံတံခါး၏ အလယ်၌၊ ဣမံ-ဤကလေးကို၊ တိရိယံ-ကန်လန်၊ နိပဇ္ဇာပေဟိ-အိပ်စေလော၊ **ဂါဝိယော**-နွားတို့သည်၊ နံ-ထိုကလေးကို၊ မဒ္ဓိတွာ-

နိဝေသေတွာ။ ။ပဋိသံ. ၄-၂၉၆၌ “**နိဝါသေတွာ**”ဟုရှိ၍ “**နိဝါသေတွာ**-သူဌေးအရာ၌ တည်နေစေ၍၊ ဝါ-နှောင်ဖွဲ့ပေါင်းဖော်နေထိုင်စေ၍”ဟု ပဋိဂံ-၃၇၉၌ ပေးစေ၏။

ဂါဝိယော။ ။ဤဂါဝိယောပုဒ်ကား ဧကန်ဣတ္ထိလိင်တည်း(နီတိပဒ-၂၈၀-၁)၊ ဤသို့ ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ဆိုသော်လည်း နွားမကိုချည်း ယူရမည်မဟုတ်၊ ဥပလက္ခဏ နည်းအားဖြင့် ဂါဝိယောအရ နွားထီးများကိုလည်း ယူရသည်၊ မှန်၏-အထီးအမ အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညကို ရရာ၌ လိင်ဥပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ညွှန်းဆိုရိုး ထုံးစံရှိသည်။(ဗာ၊ ဗာဠီ-၁၉၈၊ သီဇီသစ်-၁၊ ၁၂)

တစ်နည်း။ ။ “မာတာ စ ပိတာ စ မာတရော”ကဲ့သို့ “ဂါဝိ စ+ဂေါ စ ဂါဝိယော-

နင်းချေ၍၊ မာရေသန္တိ-သေစေကုန်လိမ့်မည်၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ မဒ္ဒိတာ-မဒ္ဒိတဘာဝံ ပန-နင်းအပ်သည်၏အဖြစ်၊ မနင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ [ပနကို သမုစ္စည်းအနက်ကြုံ] ဥ တွာ-၍၊ ဧဟိ-ပြန်လာခဲ့လော၊” ကုတိ အာဟ။ သာ-ထိုကာဠိသည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဂေါပါလကေန-သည်၊ ဝဇ္ဇဒါရေ-နွားခြံတံခါးကို၊ ဝိဝဋ္ဌမတ္တေယေဝ-ဖွင့်အပ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ ဝါ-ဖွင့်လျှင်ဖွင့်ချင်း၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ တထာ-ထိုခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ နိပဇ္ဇာပေသိ-အိပ်စေပြီ၊ ဂေါဂဏ-ဇေဌကော-နွားအပေါင်း၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော၊ ဥသဘော-နွားလားဥသဘာဝသည်၊ အညသ္မိ-အခြားသော၊ ကာလေ-၌၊ သဗ္ဗပစ္စာ-အလုံးစုံသော နွားတို့၏ နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ နိက္ခမန္တောပိ-ထွက်သော်လည်း၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံသောနွားတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဒါရကံ-ကလေးကို၊ စတုန္တံ-ငှချောင်းကုန်သော၊ ပါဒါနံ-ခြေတို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ အဌာသိ-ရပ်နေပြီ၊ အနေကသတဂါဝိယော-အရာမက များစွာသော နွားတို့သည်၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသော နွားတို့သည်၊ ဥသဘာဝ-၏၊ ဒွေ-၂ဖက်ကုန်သော၊ ပဿာနိ-နံပါးတို့ကို၊ ယံသန္တိယော-ပွတ်တိုက်ကုန်လျက်၊ နိက္ခမိသု-ကုန်ပြီ၊ ဂေါပါလကောပိ-သည်လည်း၊ “အယံ ဥသဘော-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ သဗ္ဗပစ္စာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ နိက္ခမတိ-၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အဇ္ဇ-ယနေ့၌၊ သဗ္ဗပဌမံ-စွာ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဝဇ္ဇဒါရမဇ္ဈေ-နွားခြံတံခါး၏ အလယ်၌၊ နိစ္စလောဝ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဌိတော-ရပ်နေ၏၊ ဧတံ-ဤသို့ရပ်နေခြင်းသည်၊ ကိ န ခေါ-အဘယ်ကြောင့်နည်း၊” ကုတိ စိန္တေတွာ ဂန္ဓာ၊ တဿ-ထိုနွားလားဥသဘာ၏၊ ဟေဌာ-အောက်၌၊ နိပဇ္ဇံ-အိပ်နေသော၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ ပုတ္တသိနေဟံ-သား၌ ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းကို ပဋိလဘိတွာ-၍၊ “မေ-သည်၊ ပုတ္တော-ကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဂေဟံ-သို့၊ နေသိ-ဆောင်ပြီ။

ကာဠိ-သည်၊ ဂန္ဓာ၊ သေဌိနာ-သည်၊ ပုစ္ဆိတာ-မေးအပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေတွာ-ပြောပြ၍၊ “ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ နံ-ထို

နွားမ၊နွားထီးတို့”ဟု ဝိရူပေကသေသ်ကြုံ၊ နောက်လာမည့် “အဇာ ဂေါစရံ နေန္တော(နာ-၁၁၃)”၌လည်း နည်းတူပင်။ (ဘေဒ၊ ဘေဒဘာ-၂၈၁)

ကလေးကို၊ ပုန-ဖန်၊ သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ၊ အာနေဟိ-ဆောင်ခဲ့လော။” ဣတိ၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည်။ (သမာနာ)၊ သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပုန-ဖန်၊ အာ-နေတွာ-ဆောင်၍၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ကာဠိကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အဗ္ဗ ကာဠိ-မယ်ကာဠိ! (မိကာဠိ!) ဣမသ္မိ နဂရေ-၌၊ ပဉ္စ သကဋသတာနိ-ငါးရာသောလှည်းတို့သည်၊ ပစ္စုသကာလေ-မိုးသောက်ရာအခါ၌၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ-ကုန်ရောင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊ တံ-သည်၊ ဣမံ-ဤကလေးကို၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ စက္ကမဂ္ဂေ-လှည်းဘီးလမ်းကြောင်း၌၊ (လှည်းလမ်း၌)၊ နိပဇ္ဇာပေဟိ-အိပ်စေလော၊ ဂေါဏာ ဝါ-နွားတို့သည်သော်လည်း၊ နံ-ထို ကလေးကို၊ မဒ္ဒိသန္တိ-နင်းချေကုန်လိမ့်မည်၊ စက္ကာ ဝါ-လှည်းဘီးတို့သည်သော်လည်း၊ ဆိန္ဒိသန္တိ-ကြိတ်ဖြတ်ကုန်လိမ့်မည်၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ ပဝတ္တိ စ-ဖြစ်ပုံကိုလည်း၊ ဥ တွာဝ-သိ၍သာလျှင်၊ ဝါ-သိပြီးမှသာလျှင်၊ အာ-ဂစ္ဆေယျာသိ-ပြန်လာခဲ့လော။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာ-ထိုကာဠိသည်၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ နေတွာ-၍၊ စက္ကမဂ္ဂေ-၌၊ နိပဇ္ဇာပေသိ-အိပ်စေပြီ၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ **သာကဋိကဇေဋ္ဌကော**-လှည်းကုန်သည်တို့တွင် အကြီးအမှူးဖြစ်သော လှည်းသမားသည်၊ ဝါ-လှည်းမှူးသည်၊ ပုရတော-၌၊ ဝါ-က၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုလှည်းမှူး၏၊ ဂေါဏာ-တို့သည်၊ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်သို့၊ ပတွာ-လသော်၊ ဓုရံ-ထမ်းပိုးကို၊ [ဓုရန္တိ ဓုရယုဂံ၊-ပဋိဂံ-၃၇၉။] ဆဉ္စေသုံ-စွန့်ကုန်ပြီ၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ ပါဇိယမာနာပိ-မောင်းနှင့်အပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ပုရတော-ရှေ့သို့၊ န ဂစ္ဆိသု-မသွားကုန်၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ တဿ-ထိုလှည်းမှူးသည်၊ တေဟိ-ထိုနွားတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဝါယမန္တဿေဝ-အားထုတ်စဉ်ပင်၊ အရုဏံ-သည်၊ ဥဌဟိ-တက်ပြီ၊ သော-ထိုလှည်းမှူးသည်၊ “ဂေါဏာ-တို့သည်၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဝါ-အဘယ်မည်သော အကြောင်းကြောင့်၊

သာကဋိကဇေဋ္ဌကော။ ။သကဋေန စရန္တိတိ သာကဋိကော-လည်းဖြင့် သွားသူတို့(ရူ-၂၂၂)၊ သကဋေနိယုတ္တာ သာကဋိကော-လည်း၌ ယှဉ်သူတို့၊ သာကဋိကာနံ+ဇေဋ္ဌကော သာကဋိကဇေဋ္ဌကော။ [သာကဋိကဇေဋ္ဌကောတိ သကဋေ နိယုတ္တာနံ ပဓာနပုရိသော၊-ပဋိဂံ-၃၇၉။]

ဧတံ-ဤအမှုကို၊ ကရိသု-ပြုကုန်သနည်း။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မဂ္ဂံ-ကို၊
 ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “**ကမ္မံ**-နွားတို့၏ လုပ်
 ဆောင်မှုသည်၊ **ဘာရိယံ ဝတ**-အံ့ချီးထိုက်စွာ၊ ကြီးမားပါပေစွတကား” ဣတိ
 စိန္တေတွာ၊ “မေ-သည်၊ ပုတ္တော-ကို၊ လဒ္ဓေါ-ပြီ” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တုဋ္ဌ-
 မာနသော-နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ ဂေဟံ-
 သို့၊ နေသိ-ပြီ။

ကာဠိ-သည်၊ ဂန္ဓာ၊ သေဌိနာ-သည်၊ ပုစ္ဆိတာ-အပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ တံ
 ပဝတ္တိံ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာစိက္ခိတွာ-၍၊ “ဂစ္ဆ-ချေ၊ နံ-ထိုကလေးကို၊ ပုန-ဖန်၊
 သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ အာနေဟိ-လော” ဣတိ၊ ဝုတ္တာ-အပ်သည်၊ (သမာ-
 နာ)၊ တထာ-ထိုခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကာဠိကို၊

ဘာရိယံ ဝတ မေ ကမ္မံ။ ။ “မေ-၏၊ ကမ္မံ-အမှုသည်၊ ဘာရိယံ ဝတ-ဝန်
 လေးလေစွ”ဟု ပေးရိုးအနက်ရှိ၏။ ပဋိသံ. ဌ-၂၊ ၂၉၆၊ ၂၉၇၊ ပဋိဝံ-၃၇၉တို့၌ “မေ”
 ဟူသောပုဒ်မပါဘဲ “ဘာရိယံ ဝတ ကမ္မံ”ဟုသာ ရှိ၏။ လှည်းမှူး၏ လုပ်ဆောင်မှု
 သည် စေတနာဆိုးပါသော လုပ်ဆောင်မှုမဟုတ်ရကား သူ့အတွက် ဝန်လေးစရာ
 မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ပဋိသံ. ဌအတိုင်း “မေ”ဟူသောပုဒ် မပါခြင်းသာ ကောင်းသည်။
 သို့မဟုတ် “မေတိ နိပါတမတ္ထံ(ဒီဇီ-၃၊ ၁၅၄)”နှင့်အညီ မေကို အနက်မဲ့နိပါတ်ယူ၊
 ပဋိဝံ-၃၇၉၌ အနက်ပေးပုံ ဂုဏ်ပေးစွင့်ရာ ကမ္မံအရ နွားတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုကိုယူ
 သော ပထမနည်းအတိုင်း အထက်၌ ပေးခဲ့သည်။ [**ဘာရိယံ ဝတ ကမ္မန္တိ** ဂေါဏာန-
 မိဒံ ကမ္မံ ကြိယံ ဂရုကံ ဝတ၊ ဧကံသေန အစ္ဆရိယန္တိ အတ္ထော၊-ပဋိဝံ-၃၇၉။]

ဒုတိယနည်း။ ။ ဒုတိယနည်းအလို ကမ္မံအရ ကလေး၏ ရှေးကောင်းမှုကံကို
 ယူ၍ “ကမ္မံ-ဤကလေး၏ ရှေးကောင်းမှုကံသည်၊ ဘာရိယံ ဝတ-ကြီးကျယ်ပါပေစွ
 တကား”ဟုပေး။ [ဣမဿ ဝါ ဒါရကဿ ပုဗ္ဗေကတံ ပုညကမ္မံ ဘာရိယံ ဝတ၊-
 ပဋိဝံ-၃၇၉။]

တတိယနည်း။ ။ တတိယနည်းအလို ကမ္မံအရ ကလေးစွန့်ပစ်မှုအကုသိုလ်ကံကို
 ယူ၍ “ကမ္မံ-အသိမကြွယ်၊ ကလေးငယ်ကို၊ စွန့်ပယ်မှုသည်၊ ဘာရိယံ ဝတ-အပြစ်ကြီး
 မားပေစွတကား”ဟုပေးပါ။ [ဧတံ ဝါ ဗာလဒါရကပရိစ္စာဂကမ္မံ ဘာရိယံ ဝတ၊ အဒ္ဓါ
 မဟာသာဝဇ္ဇန္တိ အတ္ထော၊-ပဋိဝံ-၃၇၉။]

သော-ထိုသူဌေးသည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဣဒါနိ-၌၊ နံ-ထိုကလေးကို၊ **အာမက-
သုသာနံ**-သင်္ချိုင်းသို့၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-ချေ-ချကြား၌၊ နိပဇ္ဇာပေဟိ-
အိပ်စေလော၊ တတ္ထ-ထိုသုသာနံ၌၊ သုနခါဒိဟိ-ခွေးအစရှိသည်တို့သည်၊ ခါဒိ-
တော-ခဲစားအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ အမနုဿေ-
ဟိ-ဘီလူးတို့သည်၊ ပဟဇ္ဇော-ပုတ်ခတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ-လည်းကောင်း၊
မရိဿတိ-သေလိမ့်မည်၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ မတာမတဘာဝဉ္စ-သေသည်
၏အဖြစ်၊ မသေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဇာနိတွာဝ-လျှင်၊ အာဂစ္ဆေယျာသိ-
ပြန်လာခဲ့လော၊” ဣတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကာဋီသည်၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ နေတွာ-
၍၊ တတ္ထ-ထိုသင်္ချိုင်း၌၊ နိပဇ္ဇာပေတွာ-၍၊ ဧကမန္တေ-တစ်ခုသောအရပ်အဖို့၌၊
အဋ္ဌာသိ-တည်နေပြီ၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ သုနခါ ဝါ-ခွေးသည်သော်လည်း
ကောင်း၊ ကာကော ဝါ-ကျီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ အမနုဿော ဝါ-ဘီလူး
သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမိတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ **နနုစ-**

အာမကသုသာနံ။ ။ “အာမကေဟိ ဣစ္ဆိတေဟိ အပူတိဂတမတသရီရေဟိ+
သမ္ပန္တံ+သုသာနံ အာမကသုသာနံ(သုစိ)”ဟုပြု၊ ဤဝိဂြိုဟ်အလိုမူ မပုပ်သေးသော
သူသေကောင်တို့ဖြင့် ပြည့်နေသော သင်္ချိုင်းကိုသာ ရ၏၊ သို့သော် သင်္ချိုင်းသည် ပုပ်
သော သူသေကောင်၊ မပုပ်သော သူသေကောင် ၂မျိုးလုံး ပြည့်နေရကား ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ
အခိုက် “သူသေကောင်တို့ဖြင့် ပြည့်သော သင်္ချိုင်း”ဟူသော အနက်ထူးကို ရသော်လည်း
သမာသ်ပြီးသောအခါ သင်္ချိုင်းမှန်သမျှကို ရသည်ဟု မှတ်ရာ၏၊ ဥပမာ- “သုဂတဿ+
စိဝရံ”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျအခိုက် ဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်ကို ရသော်လည်း “သု-
ဂတစိဝရံ”ဟု သမာသ်ပြီးသောအခါ သင်္ကန်းမှန်သမျှကို ရသကဲ့သို့တည်း။ (တစ်နည်း)
ဧကဒေသုပစာရ ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် သင်္ချိုင်းမှန်သမျှကို ယူပါ။

နနုစ။ ။ နနုစသည် နိပါတသမုဒါယတည်း၊ ဝိရောဓအနက်၊ စောဒနအနက်
တို့ကိုဟောရာ စောဒနအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဝိရောဓအနက်ယူလျှင် “အဿ-
၏၊ မာတာ-သည်၊ နေဝ အတ္ထိ နနုစ-မရှိသည်မဟုတ်လော”ဟုပေး။ (နိတိ-သုတ္တနိ-
၂၊ ၃၂၃) [**နနု စာတိ** ဝိရောဓတ္ထေ နိပါတော၊ စောဒနတ္ထေ ဝါ၊ ဘဝန္တံ စောဒေမိတိ
အတ္ထော(မဏိ-၁၊ ၂၃၁)။ **နနု စာတိ** နိပါတသမုဒါယော ပရဿ စောဒေတုကာမ-
တာယ အဘိမုဒိကရဏေ ဝတ္ထတိ(ရူဠိ-၂၉၅)။ နနုစသာ၊ ရှိလေရာ၊ စုဒ္ဓိပါအဘော်သိ
(ရွှေ-၁၂၅)။]

စောဒနာဥဒ္ဓါရံ၊ အဿ-ထိုကလေး၏။ မာတာ-အမိသည်။ နေဝ (အတ္ထိ)-မရှိ၊ ပိတာ-အဖသည်။ န (အတ္ထိ)-မရှိ၊ ဘာတိကာဒီသု-ညီအစ်ကိုအစရှိသူတို့တွင်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ရက္ခိတာ နာမ-စောင့်ရှောက်အုပ်ထိမ်းသူ မည်သည်။ န အတ္ထိ -မရှိ၊ ကော-အဘယ်သူသည်။ တံ-ထိုကလေးကို၊ ရက္ခ-တိ-စောင့်ရှောက်သနည်း? ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း။ သုနခကာလေ-ခွေးဖြစ်ရာအခါ၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ သိနေဟေန-ချစ်ခြင်းသည်၊ ပဝတ္တိတဘု-က္ကရဏမတ္တမေဝ-ဖြစ်စေအပ်သော ဟောင်ခွဲခြင်းမျှသည်သာ၊ တံ-ထိုကလေး ကို၊ ရက္ခိတိ-စောင့်ရှောက်၏။ (ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း။) အထ-၌၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ အဇပါလကော-ဆိတ်ကျောင်းသားသည်၊ အနေကသဟ-သာ-အထောင်မက များစွာကုန်သော၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာကုန်သော၊ အဇာ-ဆိတ်တို့ကို၊ ဂေါစရံ-စားကျက်သို့၊ နေန္တော-ဆောင်လသော်၊ သုသာန-ပဿေန-သင်္ချိုင်းနံဘေးဖြင့်၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဧကော-တစ်ကောင်သော၊ အဇာ-ဆိတ်မ သည်၊ ပဏ္ဏာနိ-သစ်ရွက်တို့ကို၊ ခါဒမာနာ-ခဲစားလျက်၊ ဂစ္ဆန္တရံ-ချုံကြားသို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဇဏ္ဍကေဟိ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ဖြင့်၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ဒါရကဿ-အား၊ ထနံ-နို့ကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ [ထနံ အဒါသိ-နို့တိုက်ပြီ၊] အဇပါလကေန-သည်၊ “ဟေ ဟေ”တိ-ဟေ ဟေဟူ၍၊ သဒ္ဓေ-ကို၊ ကတေပိ-ပြုအပ်ပါသော်လည်း၊ န နိက္ခမိ-မထွက်၊ သော-ထိုဆိတ်ကျောင်းသားသည်၊ “ယဋ္ဌိယာ-နှင်တံဖြင့်၊ နံ-ထိုဆိတ်မကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ နိဟရိဿာမိ-ထုတ်ဆောင်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆန္တရံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်သည်၊ (သမာနာ-လသော်၊) ဇဏ္ဍကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဌတွာ-၍၊ ဒါရကံ-ကို၊ ခိရံ-နို့ရည်ကို၊ ပါယန္တိ-သောက်စေသော၊ [ခိရံ ပါယန္တိ-နို့တိုက်နေသော၊] အဇိ-ဆိတ်မကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဒါရကေ-၌၊ ပုတ္တသိနေဟံ-ကို၊ ပဋိလဘိတွာ-၍၊ “မေ-သည်၊ ပုတ္တော-ကို၊ လဒ္ဓေါ-ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး ၍၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ပဏ္ဏာမိ-ပြီ။

ကာဠီ-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သေဋ္ဌိနာ-သည်၊ ပုစ္ဆိတာ-အပ်သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) တံ ပဝတ္တိ -ကို၊ အာစိက္ခိတွာ-၍ “ဂစ္ဆ-ချေ၊ တံ-ကို၊ ပုန၊ သဟဿံ-ကို၊

ဒတွာ-၍၊ အာနေဟိ-လော” ဣတိ၊ ဝုတ္တာ-သည်၊ (သမာနာ)၊ တထာ-တိုင်း၊ အကာသိ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကာဠိကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အမ္မ ကာဠိ-မယ်ကာဠိ၊ ဣမံ-ဤကလေးကို၊ အာဒါယ-၍၊ **စောရပပါတပဗ္ဗတံ**-ခိုးသူတို့ ကို ပစ်ချရာ ချောက်ရှိသော တောင်သို့၊ အဘိရဟိတွာ-တက်၍၊ ပပါတေ-တောင်ထဲ၌၊ ဝါ-ချောက်ထဲသို့၊ ခိပ-ပစ်ချလော၊ ပဗ္ဗတကုစ္ဆိယံ-တောင်ဝှမ်း၌၊ ပဋိဟညမာနော-ထိခိုက်လျက်၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကော-အပိုင်းငယ်၊ အပိုင်းကြီးရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ပတိဿတိ-ကျလိမ့်မည်၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ မတာမတ-ဘာဝဉ္စ-ကိုလည်း၊ ဥ တွာဝ-လျှင်၊ အာဂစ္ဆေယျာသိ-လာခဲ့လော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ သာ-ထိုကာဠိသည်၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ တတ္ထ-ထိုသူခိုးတို့ကို ပစ်ချရာ ချောက်ရှိသော တောင်သို့၊ နေတွာ-၍၊ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ-တောင်ထိပ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ ခိပိ-ပစ်ချပြီ၊ ပန-ဆက်ဥဒ္ဓါ၊ တံ ပဗ္ဗတကုစ္ဆိ-ထိုတောင်ဝှမ်းကို၊ နိဿာယ-၍၊ မဟာဝေဠုဂုမ္မော-ကြီးစွာသော ဝါးရုံသည်၊ ပဗ္ဗတာနုသာရေနဝ-တောင်သို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝမိ-ကြီးပွားပြီ၊ တဿ-ထိုဝါးရုံကြီး၏၊ မတ္ထကံ-ထိပ်ကို၊ ဃနဇာတော-တစ်ခဲနက် ဖြစ်နေသော၊ (ထူထဲစွာ ပေါက်နေသော)၊ ဇိဉ္ဇူကဂုမ္မော-ချင်ရွေးချုံသည်၊ (ရွေးချုံသည်)၊ အဝတ္ထရိ-ဖူးလွှမ်းနေပြီ၊ ဒါရကော-သည်၊ ပတန္တော-ကျလသော်၊ ကောဇဝကေ-ကော်ဇာငယ်ပေါ်၌၊ (ပတိ) ဝိယ-ကျသကဲ့သို့၊ တသ္မိ-ထိုချင်ရွေးချုံ၌၊ ပတိ-ကျပြီ၊ စ-ဆက်၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ၌၊ နဠကာရဇေဌကဿ-ကျူထရံသည်တို့တွင် အကြီးအကဲဖြစ်သူ၏၊ (ကျူထရံ သည်မျိုးကြီး၏)၊ ဝေဠုဗလိ-ဝါးခွန်တော်သည်၊ ဝါ-ဝါးခွန်ဆက်သချိန်သည်၊ ပတ္တော-ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုကျူထရံသည်မျိုးကြီးသည်၊ ပုတ္တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ ဂန္ဓာ၊ တံ ဝေဠုဂုမ္မံ-ထိုဝါးရုံကို၊ ဆိန္ဒိတုံ-ခုတ်ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ အာရဘိ-အားထုတ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုဝါးရုံသည်၊ စလန္တေ-လှုပ်လသော်၊ ဒါရကော-သည်၊ သဒ္ဓိ-အသံကို၊ အကာသိ၊ သော-ထိုကျူထရံသည်မျိုးကြီးသည်၊ “ဒါရကသဒ္ဓေါ

စောရပပါတပဗ္ဗတံ။ ။ “စောရာနံ+ပါတနော+ပပါတော ယတ္ထာတိ စောရ-ပပါတော-ခိုးသူတို့ကို ကျစေရာ(ပစ်ချရာ) ချောက်ရှိသောတောင်၊ ပါတနပုဒ်ချေ၊ စောရပပါတော+ပဗ္ဗတော စောရပပါတပဗ္ဗတော”ဟုပြု။ [စောရာနံ ပါတနပပါတော ယတ္ထ၊ တံ **စောရပပါတံ**၊ ပဗ္ဗတံ၊ ပဋိဂံ-၃၇၉။

ဝိယ-ကလေးသံကဲ့သို့ပါတကား၊ ဝါ-ကလေးသံနှင့်တူ၏” ကုတိ-ဤသို့ မှတ်ထင်၍၊ ဧကေန-တစ်ဖက်သော၊ ပဿေန-နံပါးဖြင့်၊ အဘိရုဟိတွာ-တက်၍၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ ဒိသ္မာ၊ “မေ-သည်၊ ပုတ္တော-ကို၊ လဒ္ဓေါ” ကုတိ-၍၊ တုဋ္ဌ-စိတ္တော-နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဒါယ-၍၊ ဂတော-ပြီ။

ကာဠီ-သည်၊ သေဌိဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာ၊ တေန-ထိုသူဌေးသည်၊ ပုစ္ဆိတာ-အပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာစိက္ခိတွာ-၍၊ “ဂစ္ဆ-ချေ၊ နံ-ကို၊ ပုန-ဖန်၊ သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ အာနေဟိ” ကုတိ ဝုတ္တာ တထာ အကာ-သိ၊ သေဌိနော-သည်၊ ကုဒ္ဓိဒ္ဓိ-ဤမည်ဤမည်သော အမှုကိုလည်း၊ ကရော-န္တဿေဝ-ပြုစဉ်ပင်၊ ဒါရကော-သည်၊ ဝမိတော-ကြီးပြင်းလာသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ နာမံ-သည်၊ “ယောသကော”တွေဝ-ယောသကဟူ၍ သာ၊ အဟောသိ၊ သော-ထိုယောသကသည်၊ သေဌိနော-၏၊ အက္ခိမ္မိ-မျက်လုံး၌၊ ကဏုကော ဝိယ-ဆူးကဲ့သို့ ခါယိ-ထင်ပြီ၊ တံ-ထိုယောသကကို၊ ဥဇ္ဇကံ-ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဩလောကေတုမ္ပိ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာလည်း၊ န ဝိသဟိ-မစွမ်းနိုင်၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုယောသကကို၊ မာရဏူပါယံ-သေစေနိုင်သော နည်းလမ်းကို၊ ဝါ-သတ်ဖို့ရာ နည်းလမ်းကို၊ စိန္တေန္တော-လသော်၊ အတ္တနော-၏၊ သဟာယကဿ-ဖြစ်သော၊ ကုမ္ဘကာရဿ-အိုးထိန်းသည်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာ-၍၊ “တွံ-သည်၊ ကဒါ-၌၊ အာဝါပံ-အိုးထားရာတွင်းကို၊ ဝါ-အိုးဖိုကို၊ [အာ-ဝါဇန္တိ ဘာဇနဌာနာဝါဠု-ပဋိဂံ-၃၇၉။] အာလိမ္မေဿသိ-မီးဖြင့် လိမ်းကျံမည်နည်း? ဝါ-မီးဖုတ်နည်း?” [အာလိမ္မေဿတီတိ ဥဇ္ဇလိဿသိ၊ ကဒါ ဘာဇနံ ပစိဿသိ-ပဋိဂံ-၃၇၉။] ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “သွေ-၌၊ (အာလိမ္မေဿာမိ-မည်၊) ကုတိ ဝုတ္တော၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ကုဒ္ဓံ သဟဿံ-ဤတစ်ထောင်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ မမ-၏၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ကမ္ပံ-အလုပ်ကို၊ ကရေဟိ-လုပ်ပေးလော၊” ကုတိ အာဟ၊ “သမိ-အရှင်! ကိံ-အဘယ်အလုပ်ကို၊ (ကရေမိ-လုပ်ပေးရမည်နည်း?)” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ အဝဇာတ-ပုတ္တော-ယုတ်ညံ့ဆိုးသွမ်းသောသားသည်၊ ဝါ-သားဆိုးသည်၊ အတ္ထိ၊ တံ-ထိုသားဆိုကို၊ တဝ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေဿာမိ-စေလွှတ်လိုက်မည်၊ အထ-

၌၊ နံ-ထိုသားဆိုးကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂဗ္ဘံ-အခန်းသို့၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊ တိခိဏာယ-ထက်သော၊ ဝါသိယာ-ဓားဖြင့်၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်းငယ်၊ အပိုင်းကြီး ဖြစ်အောင်၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ စာဋိယံ-အိုးကြီး၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ အာဝါပေ-အိုးဖို၌၊ ပစေယျာသိ-ဖုတ်လော၊ ကုဒံ သဟ-သံ-ဤတစ်ထောင်သည်၊ တေ-သင်၏။ ဝါ-သင့်ဖို့၊ **သစ္စကာရသဒိသံ**-ကတိသစ္စာရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သော ကျေးဇူးပြုခြင်းနှင့် တူ၏။ ဝါ-ကတိ

သစ္စကာရသဒိသံ။ ။သစ္စကာရန္တိ သစ္စဘာဝါဝဟံ ကာရံ။ . . ဒါတဗ္ဗလဉ္စန္တိ အတ္ထော(အံဋီ-၁၆၁)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “သစ္စံ+အဿ အတ္ထိတိ သစ္စော-သစ္စာရှိသူ၊ ဝါ-သစ္စာတရားနှင့် ပြည့်စုံသူ(သုတ္တနိ. ၄-၂, ၂၈၃၊ ဒီဋီ-၃, ၇၆)၊ သစ္စံ (သစ္စဘာဝံ)+အာဝဟော+ကာရော သစ္စကာရော-ကတိသစ္စာရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သော ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ (ပေးအပ်သော တံစိုးလက်ဆောင်)၊ အာဝဟပုဒ်ချေ၊ သစ္စကာရေန+သဒိသံ သစ္စကာရသဒိသံ”ဟုပြု၊ သစ္စ၌ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြိ၊ (တစ်နည်း) “သစ္စတ္ထ”ဟု ဆိုလိုလျက် လောပေါ(မောင်-၄, ၁၂၃)သုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းကို ချေ။

ရှင်းပါဠးမည်-ကျေးဇူးပြုလျှင် (တံဆိုးလက်ဆောင်ပေးလျှင်) ကျေးဇူးအပြုခံရသူ၊ တံစိုးလက်ဆောင် အပေးခံရသူသည် ကျေးဇူးပြုသူ၊ တံစိုးလက်ဆောင်ပေးသူအပေါ်၌ သစ္စာရှိလာ၏။ ဤသို့ ကတိသစ္စာရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သောကြောင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ တံစိုးလက်ဆောင်ပေးခြင်းကို “သစ္စကာရ”ဟု ဆိုရသည်။ ဤ၌ ပေးအပ်သော ငွေတစ်ထောင်ကို ကျေးဇူးပြုခြင်းသဘော၊ တံစိုးလက်ဆောင်သဘော သက်ရောက်ရကား “သစ္စကာရသဒိသံ”ဟု ဆိုသည်။

ပဋိဂံ-၃၇၉။ ။ထို၌ “**သစ္စကာရသဒိသန္တိ** သစ္စကိရိယဝါစာ မူလမိဝါတိ ဝုတ္တိဟောတိ”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုတွင် “သစ္စကိရိယဝါစာ”ကား သစ္စကာရ၏အဖွင့်၊ “မူလမိဝ”ကား သဒိသ၏ အဖွင့်တည်း။ သစ္စကိရိယဝါစာနှင့် မူလမိဝကို ဝိဘတ်တူဖွင့်သဖြင့် “သမာန ဝိဘတ္တိက၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မဓာရယကြံစရာ”နှင့်အညီ သစ္စကာရနှင့် သဒိသကို ကမ္မဓာရည်းသမာသ်တွဲရကြောင်း ပြသည်။ ထို့ကြောင့် “ကရဏံ ကာရော၊ သစ္စဿ+ကာရော သစ္စကာရော-ကတိသစ္စာပြုခြင်း၊ သစ္စကာရောယေဝ+သဒိသံ သစ္စကာရသဒိသံ-အဖိုးအခ(စရံငွေ)နှင့် တူသော ကတိသစ္စာပြုခြင်း”ဟုပြု၊ “ကုဒံ သဟသံ-သည်၊ တေ-ဖို့၊ သစ္စကာရသဒိသံ-အဖိုးအခ (စရံငွေ)နှင့် တူသော ကတိသစ္စာပြုခြင်း

သစ္စာပြုခြင်းနှင့်တူ၏။ ဥတ္တရိ-ထို့ထက်အလွန်၊ တေ-၏။ ဝါ-ဖို့၊ **ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ** ပန-ပြုခြင်းငှာ သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်မှုကိုကား၊ ဝါ-ပြုအပ်သောအလုပ် အား သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်မှုကိုကား၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါ-နောက်မှ၊ ကရိယာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ကုမ္ဘကာရော-သည်၊ “သာဓူ”တိ- ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိ-လက်ခံပြီ၊ သေဌိ-သည်၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ် နေ့၌၊ ယောသကံ-ကို၊ ပက္ခောသိတွာ-ခေါ်၍၊ “ဟိယျော-မနေ့က၊ မယာ- သည်၊ ကုမ္ဘကာရော-ကို၊ ဧကံ-သော၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ အာဏတ္ထော-စေခိုင်း အပ်ပြီ၊ ဧဟိ-လာလော၊ တွံ-သင်သည်၊ တဿ-ထိုအိုးထိန်းသည်၏၊ သန္တိကံ ဂန္ဓာ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေဟိ-ပြောလော၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ ပြောရမည်နည်း?) ‘ဟိယျော-က၊ မေ-၏၊ ပိတရာ-သည်၊ အာဏတ္ထံ-စေခိုင်းအပ်သော၊ ကမ္မံ- ကို၊ နိပ္ပိဒေဟိ ကိရ-ပြီးစေပါလောတဲ့၊’ ဣတိ-ဤသို့ ပြောလော၊” ဣတိ-ဤ သို့ ပြော၍၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ [ဣတိတစ်လုံး အကျေကြို] သော-ထိုယောသက သည်၊ “သာဓူ-ကောင်းပါပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ တတ္ထ- ထိုအိုးထိန်းသည်အထံသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားနေသော၊ တံ-ထိုယောသကကို၊ သေဌိ- နော-သူဌေး၏၊ ဣတရော-အခြားသော၊ ပုက္ခော-သားသည်၊ ဒါရကေဟိ- ကလေးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဂုဠံ-ဂုံညင်းကို၊ ကိဠန္တော-ကစားနေစဉ်၊ ဒိသ္မာ၊ [အံ၊ ၄-၁၊ ၃၂၆၊ ပဋိသံ၊ ၄-၂၊ ၂၉၈တို့၌ ဒိသ္မာနောင် “တံ”ဟူသော ပုဒ်မပါပုံကို ထောက်၍ ဒိသ္မာနောင် တံကို အနက်မဲ့ကြို။] ပက္ခောသိတွာ-၍၊ “ဘာတိက-အစ်ကို၊ ကုဟိ-

တည်း၊ ဝါ-အဖိုးအခ(စရံငွေ)အလား၊ ကတိသစ္စာထားခြင်းတည်း”ဟုပေး၊ နောက် အနက်မှာ ဖြစ်သင့်၍ ပေးသည်၊ “သစ္စကာရေန+သဒိသံ သစ္စကာရသဒိသံ-ကတိ သစ္စာပြုခြင်း(ကတိသစ္စာထားခြင်း)နှင့် တူ၏”ဟုပြု။

ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ။ “ကရိယတေ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ကတ္တဗ္ဗာယ+ယုတ္တံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တံ- ပြုခြင်းငှာ သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်မှု၊ (တစ်နည်း) ကတ္တဗ္ဗဿ+ယုတ္တံ ကတ္တဗ္ဗ- ယုတ္တံ-ပြုအပ်သော အလုပ်အား သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်မှု၊ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တမေဝ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ”ဟုပြု။ “ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ-ပြုထိုက်သည်နှင့် ယှဉ်သည်ကို”ဟုလည်း ပေး ကြ၏၊ ထိုသို့ ပေးနိုင်ရန် အဖွင့်မရှိပါ။ [**ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကန္တိ** ကာတုံ ယုတ္တံ ကမ္မံ၊ (ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၇၂)။

အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆသိ-သွားမည်နည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ပိတု-၏။ သာသနံ-သတင်းစကားကို(အမှာစကားကို)၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ကုမ္ဘကာရဿ-၏။ သန္တိကံ(ဂစ္ဆမိ-မည်)” ကူတိ ဝုတ္တေ၊ “အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအိုးထိန်းသည် အထံသို့၊ ဂမိဿာမိ-သွားမည်၊ ကုမေ ဒါရကာ-တို့သည်၊ မံ-ကျွန်တော့်ကို၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ လက္ခ-လောင်းကြေးကို၊ ဇိနိသု-နိုင်ကုန်ပြီ၊ မေ-ကျွန်တော့် အား၊ ဝါ-၏၊ တံ-ထိုလောင်းကြေးကို၊ ပဋိဇိနိတွာ-တဖန်နိုင်စေ၍၊ ဝါ-ပြန်နိုင် အောင် ကစား၍၊ [ကာရိတ်အကျေကြို] ဒေဟိ-ပေးပါလော၊” ကူတိ အာဟ၊ “အဟံ-သည်၊ ပိတု-မှ၊ ဘာယာမိ-ကြောက်ပါ၏၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဘာ-တိက-အစ်ကို! မာ ဘာယိ-မကြောက်ပါနှင့်၊ အဟံ-သည်၊ တံ သာသနံ-ကို၊ ဟရိဿာမိ-ပို့ဆောင်ပေးပါမည်၊ ဗဟူဟိ-များစွာသော ကလေးတို့သည်၊ ဇိ-တော-အောင်အပ်ပြီ၊ ဝါ-နိုင်အပ်ပြီ၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ အဟံ-သည်၊ အာဂစ္ဆာမိ-ပြန်လာပါမည်၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ မေ-၏၊ လက္ခ-လောင်းကြေး ကို၊ ပဋိဇိန-တစ်ဖန်နိုင်စေလော၊ ဝါ-ပြန်နိုင်အောင် ကစားပေးပါလော၊” ကူတိ- ဤသို့ ပြောပြီ။

ယောသကော-သည်၊ ဂုဠကိဠာယ-ဂုံညင်းကစားခြင်း၌(ဂေါ်လီလုံးကစား ခြင်း၌) ဆေကော ကိရ-ကျွမ်းကျင်သတဲ့၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ နံ-ထိုယောသက ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိဗန္ဓိ-နှောင်ဖွဲ့ပြီ၊ ဝါ-မသွားအောင် တောင်းဆိုအကြပ်ကိုင်ပြီ၊ [နိဗန္ဓိတိ နိက္ခမိတုံ နာဒါသိ၊ ပဋိဂံ-၃၇၉။] သောပိ-ထိုယောသကသည်လည်း၊ တံ-ထိုသူဌေးသားကို၊ “တေန ဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ ဝါ-ထိုသို့ သင်က ပြန်နိုင်လို သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ (ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်)၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကုမ္ဘကာရံ-ကို၊

မံ လက္ခံ ဇိနိသု။ ။ဇိဓာတ်သည် ဒွိကမ္မကဓာတ်ဖြစ်ရကား “မံ၊ လက္ခံ”ဟု ကံ ၂မျိုးရှိသည်(နီတိဓာတု-၃၈၆၊ ၃၈၇)။ (တစ်နည်း) “နောက်နား၌ “တာဝ မေ လက္ခံ ပဋိဇိန”ဟု ရှိ၏၊ ထိုတွင် “မေ လက္ခံ”ကို ကြည့်၍ မံ၌ ဆဋ္ဌိအနက်ယူကာ “မံ-၏၊ ဗဟုံ-သော၊ လက္ခံ-ကို၊ ဇိနိသု”ဟုပေး။

တေန ဟိ။ ။ ရှေ့နည်းအလို ဥယျောဇန(တိုက်တွန်းခြင်း) အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ် တည်း(သာရတ္ထ-၁၊ ၄၅၈သည်)၊ နောက်နည်းအလို ကာရဏအနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်ဟု လည်းကောင်း၊ တေနကား တသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်နောင် ဟိတ်အနက်၌ နာဝိဘတ်သက်ထား

‘မေ-၏။ ပိတရာ-သည်။ ဟိယျော-က။ ဧကံ-သော။ ကမ္မံ-ကို။ အာဏတ္တံ-အပ်ပြီ။ တံ-ထိုလုပ်ကို။ နိပ္ပိဒေဟိ ကိရ-ပြီးစေပါလောတဲ့။’ ဣတိ-သို့။ ဝဒေဟိ-ပြောလော။” ဣတိ။ ဝတ္တာ-ပြော၍။ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ။ [ဣတိတစ်လုံး အကျေကြုံ] သော-ထိုသူဌေးသားသည်။ တဿ-ထိုအိုးထိန်းသည်၏။ သန္တိကံ ဂန္နာ။ တထာ-ထိုပြောခိုင်းသည့်အတိုင်း။ အဝစ-ပြောပြီ။ အထ-ထိုအခါ၌။ နံ-ထိုသူဌေးသားကို။ ကုမ္ဘကာရော-သည်။ သေဌိနာ-သည်။ ဝုတ္တနိယာမေနဝ-ပြောအပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ မာရေတ္တာ-သေစေ၍။ ဝါ-သတ်၍။ အာ-ဝါပေ-အိုးထားရာတွင်း၌။ ဝါ-အိုးဖို့၌။ ခိပိ-ပစ်ချပြီ။ ယောသကောပိ-သည်လည်း။ ဒိဝသဘာဂံ-နေအဖို့ပတ်လုံး။ (တစ်နေလုံး)။ ကိဌိတ္တာ-ကစား၍။ သာယန္တ-သမယေ-ညနေချမ်းအချိန်၌။ ဂေဟံ-သို့။ ဂန္နာ-၍။ “တာတ-ငါသား! ကိ-အဘယ်ကြောင့်။ န ဂတော-မသွားသည်။ အသိ-ဖြစ်သနည်း?” ဣတိ-သို့။ ဝုတ္တေ-သော်။ အတ္တနော-၏။ အဂတကာရဏဉ္စ-မသွားခြင်း၏ အကြောင်းကို လည်းကောင်း။ ကနိဌဿ-ညီငယ်၏။ ဂတကာရဏဉ္စ-သွားခြင်း၏အကြောင်း ကိုလည်းကောင်း။ အာရောစေသိ-ပြီ။ တံ-ထိုစကားကို။ သုတ္တာ။ သေဌိ-သည်။ “အဟံ-သည်။ ဓိ-စက်ဆုပ်၏။ [အဟံ ဓိ-ငါ မုန်းတယ်။]” ဣတိ-သို့။ မဟာဝိရဝံ-ကျယ်သောအော်သံကို။ ဝိရဝိတ္တာ-အော်၍။ သကလသရီရေ-အလုံးစုံသော ကိုယ်၌။ ဝါ-တစ်ကိုယ်လုံး၌။ ပက္ကုထိတလောဟိတော ဝိယ-ပွက်ပွက်ဆူသော သွေးရှိသကဲ့သို့။ ဟုတ္တာ။ “အန္တော ကုမ္ဘကာရ-အမောင်အိုးထိန်းသည်! မံ-ကို။ မာ နာသယိ-မဖျက်ဆီးပါနှင့်။ မံ-ကို။ မာ နာသယိ-နှင့်။” ဣတိ-သို့။ ဗာဟာ-လက်မောင်းတို့ကို။ ပဂ္ဂယ-မြှောက်ချီ၍။ ကန္တန္တော-မြည်တမ်းလျက်။ တဿ-ထိုအိုးထိန်းသည်၏။ သန္တိကံ-သို့။ အဂမာသိ-ပြီ။ ကုမ္ဘကာရော-သည်။ တံ-ထို သူဌေးကို။ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ အာဂစ္ဆန္တံ-လာနေသည်ကို။ ဒိသ္မာ။

သောပုဒ်၊ ဟိကား အနက်မရ နိပါတ်မျှဟုလည်းကောင်း ၂မျိုးယူပါ။ “ယေန-အကြင် ကြောင့်။ တွံ-သည်။ ပဋိဇိနိတုကာမော-နိုင်ခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။ တေန ဟိ-ထိုကြောင့်” ဟု အနိယမဝါကျထည့်၍ အကျယ်ပေးနိုင်သည်။ (မ- ၄-၂၊ ၁၇၈၊ သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၃၅၁၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၅၇) [တေန ဟိတိ ယသ္မာ တွံ ဟိ ပဋိဇိနိတုကာမော၊ တသ္မာတိ အတ္ထော-ပဋိဂံ-၃၇၉။]

“သာမိ-အရှင်! သဒ္ဓါ-ကို၊ မာ ကရိ-မပြုပါနှင့်၊ တေ-သင်၏၊ ကမ္မ-ခိုင်းထား အပ်သော အလုပ်သည်၊ နိပ္ပန္န-ပြီးပြီ” ဣတိ အာဟ၊ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-မည်သူ့ကိုမျှ မဖျက်ဆီး၊ မပြစ်မှားတတ်သူအား၊ ဝါ-မပြစ်မှားထိုက်သူအား၊ ပဒုဿမာနော-ဖျက်ဆီးပြစ်မှားသောသူသည်၊ အနပ္ပကံ-မနည်းသော၊ ဝါ-များသော၊ ဒေါမန-သံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကို ပဋိသံဝေဒေတိ) ယထာ-ရရှိ ခံစားရသကဲ့သို့ (တထာ-တူ) သော-ထိုသူဌေးသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဗ္ဗတေန-တောင်သည်၊ (အဝတ္ထဋ္ဌော) ဝိယ-လွှမ်းမိုးအပ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ) မဟန္တေန-ကြီးစွာသော၊ သော-ကေန-သောကသည်၊ အဝတ္ထဋ္ဌော-လွှမ်းမိုးအပ်သည်၊ ဟုတွာ၊ အနပ္ပကံ-သော၊ ဒေါမနသံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကို၊ ပဋိသံဝေဒေသိ-ရရှိခံစားရပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ “ယော ဒဏ္ဍေန ပေ၊ သောပပဇ္ဇတိ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟော တော်မူပြီ။

ပဋိသံဝေဒေသိ။ ။ ပဋိ+သံ+ဝိဒ+ဏေ+ဤ၊ ပဋိကား ပုနပုနအနက်၊ သံကား သယံအနက်၊ ဝိဒဓာတ်သည် လာဘ(ရရှိခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်ဟု ပဋိဂံ၌ ဆို၏။ ထိုအလို “အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ကိုယ်တိုင် ရရှိခံစားရပြီ၊ (တန့်န့်ခံစားရပြီ)”ဟု ပေး၊ အထက်၌ မဟာနိ. ၄-၂၄၃၊ ၃၇၃အတိုင်း ပဋိသံတို့ကို အနက်မဲ့၊ ဝိဒဓာတ်ကို လာဘအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ [ပဋိသံဝေဒေသိတိ ကဿစိ အကထေတွာ(မည် သူ့ကိုမျှ မပြောရဲဘဲ) ပုနပုနံ သယမေဝ ဝိန္နိ-ပဋိဂံ-၃၇၉။]

ယထာ တံ။ ။ “ယထာ တံမူ၊ တံ၏အနက်၊ ထူးမထွက်(ဘုရား-၇၀)”ဟူသော နိယံနှင့်အညီ တံ ယထာ၌ တံကား အနက်မဲ့တည်း၊ တံကို အနက်ရှိကြ၍ “အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-အား၊ ပဒုဿမာနော-သည်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ-ထိုနှလုံးမသာ ယာခြင်းကို၊ ပဋိသံဝေဒေတိ-၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယော ဒဏ္ဍေန၊ ပေ၊ သောပပဇ္ဇတိတိ-၍၊ အာဟ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။

အားလုံးလိုက်ပေပုံ။ ။ “ယထာ တံ”စသော ဥပမာနဘက်၌ရှိသော “ပဗ္ဗတေန ဝိယ”စသော ပုဒ်အားလုံးကို လိုက်စေ၍ “အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-အား၊ ပဒုဿမာနော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဗ္ဗတေန-သည်၊ (အဝတ္ထဋ္ဌော) ဝိယ-သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ) မဟန္တေန သောကေန အဝတ္ထဋ္ဌော-သည်၊ ဟုတွာ၊ အနပ္ပကံ ဒေါမနသံ ပဋိသံဝေဒေတိ ယထာ-သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ) မဟန္တေန သောကေန အဝတ္ထဋ္ဌော-သည်၊ ဟုတွာ၊ အနပ္ပကံ-သော၊ ဒေါမနသံ-ကို၊ ပဋိသံဝေဒေသိ-ပြီ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။

ယော ဒဏ္ဍေန အဒဏ္ဍေသု၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဒုဿတိ၊

ဒဿန္တ မညတရံ ဌာနံ၊ ခိပ္ပမေဝ နိဂစ္ဆတိ။

ယော- အကြင်သူသည်။ အဒဏ္ဍေသု-ဒုစရိုက်မှန်ဘိ၊ ဒဏ်မရှိသူတို့၌ လည်းကောင်း၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-မိမိ သူတစ်ပါး၊ နှစ်ဦးသားဝယ်၊ မပြစ်မှားတတ် သူတို့၌လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍေန-ဒဏ်ဖြင့်၊ (ကိုယ်နှုတ်စိတ်ဆိုး၊ ဒဏ်တစ်မျိုးမျိုး ဖြင့်)၊ ဒုဿတိ-ပြစ်မှားအံ့၊ သော-ထိုသူသည်၊ ဒဿန္တ-ဆယ်မျိုးသော ဒုက္ခ၏ အကြောင်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော၊ ဌာနံ-ဒုက္ခ၏ အကြောင်းသို့၊ ခိပ္ပမေဝ-လျင်မြန်စွာသာလျှင်၊ နိဂစ္ဆတိ-ရောက်ရ၏။

ဝေဒနံ ဖရူသံ ဇာနိံ၊ သရီရဿ စ ဘေဒနံ၊

ဂရုကံ ဝါပိ အာဗာဓံ၊ စိတ္တက္ခေပဉ္စ ပါပုဏေ။

ဖရူသံ-ကြမ်းတမ်းသော၊ ဝေဒနံ-ခေါင်းမူးဇက်ထိုး၊ ဝေဒနာဆိုးသို့ လည်း ကောင်း၊ ဇာနိံ-ဥစ္စာပျက်ယွင်း၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ သရီရဿ-ခန္ဓာ ကိုယ်၏၊ ဘေဒနံ စ-လက်ချေပြတ်ယွင်း၊ ပျက်စီးခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဂရုကံ- ကြီးမားထန်သည်း၊ သေလုနီးပါးဖြစ်သော၊ အာဗာဓံ ဝါပိ-လေဖြတ်ဆွံ့အ၊

အဒဏ္ဍေသု အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ။ ။ အဒဏ္ဍေသုတိ ကာယခဏ္ဍာဒိရဟိတေသု ခီဏာသဝေသု၊ **အပ္ပဒုဋ္ဌေသု**တိ ပရေသု ဝါ အတ္တနိ ဝါ နိရုပရာဓေသု(ဓမ္မ. ဌ-၂၊ ၄၅)။ **ဒဏ္ဍန္တိ** ကာယဝစီမနောဒဏ္ဍံ၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနမေတံ အဓိဝစနံ၊ ကာယ- ဒုစ္စရိတံ ဟိ ဒဏ္ဍာယတီတိ ဒဏ္ဍော၊ ဗာဓေတိ အနယဗျသနံ ပါပေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ စ၊-သုတ္တနိ. ဌ-၁၊ ၅၇။

အနက်ပေးပုံ။ ။အထက်ပါအဖွင့်များနှင့်အညီ ပေးခဲ့သည်။ ဒုသဓာတ် သမ္ပဒါန် ဝိသုဒ္ဓိကို နိဒီ-၁၈၆ ၌ ဆိုသဖြင့် “အဒဏ္ဍေသု-တို့အားလည်းကောင်း၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု- တို့အားလည်းကောင်း”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ ထို၂ပုဒ်ကို “အဒဏ္ဍေသု-ကုန်သော၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-တို့၌”ဟု ဝိသေသန ဝိသေသဿ ကြံ၍လည်း ပေးကြ၏။ သို့သော် ၎င်း တို့၏ စပ်ရာပုဒ်ကို “ခီဏာသဝေသု”ဟု ဖွင့်ထားသောကြောင့် ၂ပုဒ်လုံးကို ဩကာသ အနက်ပေးခြင်းသာ ပိုကောင်းသည်။

ဒဿန္တမညတရံ ဌာနန္တိ ဒဿသု ဒုက္ခကာရဏေသု အညတရံ ကာရဏံ (ဓမ္မ. ဌ- ၂၊ ၄၅)။

နှုနာစသည့်၊ ခံရလွန်ဆိုး၊ ရောဂါမျိုးသို့လည်းကောင်း၊ စိတ္တက္ခေပပဉ္စ-စိတ်
ဓာတ်ဖောက်ပြန်၊ အသိဉာဏ်ကင်း၊ ရူးသွပ်ခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ပါပဏေ-
ရောက်ရ၏။

**ရာဇတော ဝါ ဥပသဂ္ဂံ၊ အဗ္ဘက္ခာနဉ္စ ဒါရုဏံ၊
ပရိက္ခယဉ္စ ဉာတိနံ၊ ဘောဂါနဉ္စ ပဘင်္ဂရံ။**

ရာဇတော-မင်းမှ၊ ဥပသဂ္ဂံ ဝါ-ဘေးရန်သို့လည်းကောင်း၊ (တနည်း)
ရာဇတော- မင်းကြောင့်၊ (ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်သော) ဥပသဂ္ဂံ ဝါ-ဘေးရန်သို့လည်း
ကောင်း၊ ဒါရုဏံ-ပြင်းထန်သော၊ အဗ္ဘက္ခာနဉ္စ-မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံ စွပ်စွဲခံရ
ခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဉာတိနံ-ဆွေမျိုးတို့၏၊ ပရိက္ခယဉ္စ- ပျက်စီးခြင်းသို့လည်း
ကောင်း၊ ဘောဂါနံ-စည်းစိမ်တို့၏၊ **ပဘင်္ဂရံ** စ-သူတို့ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးလေ့ရှိ
ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိကုန်သည်
၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ (ပါပဏေ-၏။)

**အထ ဝါဿ အဂါရာနိ၊ အဂ္ဂိ သဟတိ ပါဝကော၊
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ။**

ရာဇတော။ ။သော တော ပစ္စယန္တာ ပဉ္စမိယတ္ထေ၊ ဒီဃသော ရာဇတော ဝါ
(ရူ-၁၃၃)။ **ရာဇတော**တိ စ ဟေတုအတ္ထေ နိဿတ္တဝစနံ (နိတိသုတ္တ-၁၉၇)။

ပဘင်္ဂရံ။ ။ထာဝရိတ္တရဘင်္ဂရဘိဒရဘာသုရဘာဿရာ၊ ဧတေ သဒ္ဓါ နိပစ္စန္ဓေ
သီလေ ဂမ္ပမာနေ၊-မောင်း-၅၊ ၅၄။

မောင်ပံ-၃၂၇။ ။ဘဉ္စ ဩမဒ္ဒနေ၊ ဘဇ္ဇတေ သယမေဝ၊ ဘဉ္စတိ ဝါ အတ္တာနန္တိ
ဘင်္ဂရော၊ ကမ္မကတ္တရိ ယုရော နိပစ္စတေ၊ နိပါတနဿ ဣဌဝိသယတ္တာ ယော ပရံ
ဘဉ္စတိ တသ္မိံ န ဟောတိ။

ဓမ္မ. ၄-၂၊ ၄၅။ ။ **ပဘင်္ဂရန္တိ** ပဘင်္ဂဘာဝံ...သုဝဏ္ဏံ အင်္ဂါရဘာဝံ၊ မုတ္တာ
ကပ္ပာသဋ္ဌိဘာဝံ၊ ကဟာပဏံ ကပါလကဏ္ဍာဒိဘာဝံ ဒွိပဒစတုပ္ပဒါ ကာဏကုဏာဒိ-
ဘာဝန္တိ အတ္ထော။

မောင်ပံဆိုလိုချက်။ ။ နိပါတနသုတ်ဟူသည် အလိုရှိသလို ပြီးအောင်စီရင်
နိုင်သောကြောင့် ဘဉ္စဓာတ်နောင် ကမ္မကတ္တာအနက်၌ ယုရပစ္စည်းသက်၊ အမှန်
အားဖြင့် ဖျက်နေဖွယ်မလိုဘဲ ဖျက်ရလွယ်ကူသည့်အတွက် သူ့အလိုလို (သူ့ကိုယ်သူ)

အထ-ထိုမှတစ်ပါး၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ အဂါရာနိ-အိမ်တို့ကို၊ အဂ္ဂိ ဝါ-မိုးကြိုး မီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဝကော ဝါ-(သူ့အလိုအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာ သော) သဘာဝလောင်မီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ခုဟတိ-လောင်၏၊ ဒု- ပွညော-ပညာမရှိသော၊ သော-ထိုသူသည်၊ ကာယဿ- ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ- ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ နိရယံ-ငရဲ၌၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ရ၏၊ (တစ်နည်း) နိရယံ-ငရဲသို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ကပ်ရောက်ရ၏။

ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့ဖြစ်သော်လည်း၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ နံ-ထိုယောသကကို၊ သေဌိ-သည်၊ ဥဇုကံ-ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဩလောကေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်း နိုင်၊ “ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ နံ-ထိုယောသကကို၊ မာရေယျံ-သေစေရာအံ့နည်း၊ ဝါ-သတ်ရအံ့နည်း၊” ဣတိ၊ စိန္တေန္တော-လသော်၊ “မမ-၏၊ ဂါမသတေ-ရွာတစ် ရာ၌၊ (ရွာများစွာ၌)၊ အာယုတ္တကဿ-ထိုထိုအမှုကိစ္စတို့၌ အားထုတ်သော အမှုထမ်း၏၊ ဝါ-ဝန်ထမ်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေတွာ-၍၊ မာရေဿာမိ-သေ စေအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဥပါယံ-နည်းလမ်းကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အယံ-ဤသူသည်၊

ဖျက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ကံကိုပင် ကတ္တားဟု တင်စားခေါ်ဆိုထားသော ကမ္မ ကတ္တုသာဓန ဖြစ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ပဘင်္ဂရ-အလိုလို ဖျက်တတ်၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို ဖျက်တတ်”ဟု အနက်ဖြစ်၏၊ ပကား အနက်မဲ့တည်း။

သီလအနက်လည်းပါ။ ။ကမ္မကတ္တားဆိုသော်လည်း သူ့ချည်းသက်သက် မဟုတ်၊ “ဧတေ သဒ္ဓါ နိပစ္စန္တေ သီလေ ဂမ္ပမာနေ(မောဂ်-၅၊ ၅၄)၊ သရသတော ဥပက္ကမတော စ ပဘင်္ဂပရမသီလတာယ ပဘင်္ဂရံ(ဣတိ၊ ၄-၁၅၆)”ဟူသော စကားအရ သီလအနက် လည်း ပါ၏၊ “ပဘဇ္ဇတေ သယမေဝ၊ ပဘဇ္ဇတိ ဝါ အတ္တာနန္တိ ပဘင်္ဂရံ”ဟု ပြု၊ ထို နောင် “ပဘင်္ဂဘာဝံ”ဟူသော ဓမ္မ၊ ၄အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ပဘင်္ဂရဿ+ဘာဝေါ ပဘင်္ဂ- ရံ”ဟုပြု၍ ဘာဝုဒ်ကျေသော ဘာဝလောပသော်လည်းကောင်း၊ ဘာဝုဓာနသော် လည်းကောင်း၊ “ပဘင်္ဂရတ္ထံ”ဟု ဆိုလိုလျက် လောပေါ (မောဂ်-၄၊ ၁၂၃)သုတ်ဖြင့် တ္ထပစ္စည်းကို ချေထားသည်ဟုသော်လည်းကောင်း မှတ်ရာ၏။

အာယုတ္တကဿ။ ။ ဝိသေသေန+ယုတ္တော အာယုတ္တော-ထိုထိုကိစ္စတို့၌ အထူး အားဖြင့်ယှဉ်သူ(မဟာနိ၊ ၄-၂၂၇)၊ တေသု တေသု ကမ္မေသု အာယုဇ္ဇတိတိ အာ- ယုတ္တော-ထိုထိုအမှုကိစ္စတို့၌ အားထုတ်သူ၊ အာယုတ္တော ဧဝံ အာယုတ္တကော (ဇာဠိသစ်-၁၊ ၂၅၀)။

မေ-၏။ အဝဇာတပုတ္တော-ယုတ်မာဆိုးသွမ်းသောသားတည်း၊ ဝါ-သားဆိုးတည်း၊ ကုမံ-ဤသားကို၊ မာရေတွာ-သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊ ဝစ္စကူပေ-မစင်တွင်း၌၊ (အိမ်သာကျင်းထဲ၌)၊ ခိပတု-ပစ်ချလော၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အဟံ-သည်၊ မာတုလဿ-ဥးကြီး၏၊ ဝါ-ဖို့၊ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ-ပြုခြင်းငှာ သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကို၊ ဝါ-ပြုအပ်သောအလုပ်အား သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကို၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဇာနိဿာမိ-သိအံ့၊ (အသိအမှတ်ပြုမည်)” ကုတိ-ဤသို့၊ **တဿ**-ထိုအမှုထမ်းကို၊ (ဝါစနတ္ထာယ-ပြောခြင်းငှာ၊ သာဝနတ္ထာယ-ကြားသိစေခြင်းငှာ)၊ **ပဏ္ဏံ**-စာလွှာကို၊ လိခိတွာ-ရေးပြီး၍၊ ဝါ-ရေးပြီးလသော်၊ (တစ်နည်း) **ပဏ္ဏံ**-ထန်းရွက်ပေရွက်ကို၊ (အက္ခရေန-အက္ခရာဖြင့်)၊ လိခိတွာ-ရေး၍၊ (တစ်နည်း) **ပဏ္ဏံ**-ထန်းရွက်ပေရွက်၌၊ (လေခနိယာ-ကညစ်ဖြင့်၊ ဝါ-ကလောင်တံဖြင့်)၊ လိခိတွာ-၍၊ “တာတ ယောသက-

တဿ။ ။တဿာတိ အာယုတ္တကဿ ဝါစနတ္ထာယ၊ သာဝနတ္ထာယ ဝါတိ ဝစန-သေသော ကုစ္ဆိတဗ္ဗော၊-ပဋိဝံ-၃၈၀။

ပဏ္ဏံ။ ။ပူရယတီတိ ပဏ္ဏံ၊ [ပူရ+ဏ၊] ပတတိ အစိရေနာတိ ပဏ္ဏံ၊ [ပတ+တ၊-ဓာန်ဋီ-၅၄၃၊] ပဏီယတိ ဝေါဟရိယတီတိ ပဏ္ဏော၊ ပလာသော၊[ပဏ+ဏ၊-မောင်-၇၊ ၆၅။] **ပဏ္ဏံ လိခိတွာ**တိ တာလာဒီနံ ပဏ္ဏံ အက္ခရေန လိခိတွာ၊ **ပဏ္ဏန္တိ** ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဥပယောဂဝစနံ၊ ပဏ္ဏေ လေခနိယာ လိခိတွာတိ အတ္ထော၊-သိဋီသစ်-၁၊ ၃၃၇။

ပဏ္ဏံအရ။ ။အထက်ပါ အဆိုများကို ကြည့်လျှင် ပဏ္ဏသဒ္ဒါ သစ်ရွက်ကို ရ၏။ မှန်၏-ယခုခေတ်မှာလို စာရေးစက္ကူမပေါ်သေးမီ ရှေးခေတ်က ထန်းရွက်ပေရွက်စသော သစ်ရွက်၌ စာရေးခဲ့ကြသည်။ သာသနာနှစ် ၄၅၀ပြည့်နှစ် (94 B.C)တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ)၊ မလယဇနပုဒ်၊ အာလောကလိုဏ်ဂူ၌ မဟာဓမ္မရက္ခိတထေရ် ဥးဆောင်၍ မြန်မာနိုင်ငံ သရေခေတ္တရာ ငတပါးမင်းနှင့် ခေတ်ပြိုင်မင်းဖြစ်သော ဝဋ္ဋဂါမဏီမင်း၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ဆဠာဘိညပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တဖြစ်တော်မူကြသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၅၀၀တို့သည် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာများကို ပေထက်အက္ခရာတင်ကာ အကြိမ်တစ်ရာ တိုက်ဆိုင်တည်းဖြတ်လျက် နှုတ်ဖြင့် ရွတ်၍ “ပေါတ္တကာရဋ္ဌသင်္ဂီတိ”ခေါ် စတုတ္ထသံဂါယနာကို တင်တော်မူခဲ့ကြ၏။ ဤစတုတ္ထသံဂါယနာတင်ပွဲ၌ ပေထက်အက္ခရာတင်သည်ကို ထောက်လျှင် ထိုခေတ်အထိ စက္ကူမပေါ်သေးဟု သိနိုင်သည်။(ဝိမတိ-၂၊ ၂၇၂၊ မဟာဝံသ၊ ဒီပဝံသ၊ သာသနာ-

ငါ့သားယောသက! အမှာကံ-တို့၏၊ ဂါမသတေ-၌၊ အာယုတ္တကော-သည်၊ အတ္ထိ၊ ကုမံ ပဏ္ဏံ-ကို၊ ဟရိတွာ-ယူဆောင်၍၊ တဿ-ထိုအမှုထမ်းအား၊ ဒေဟိ-လော၊” ကုတိ ဝတွာ၊ ပဏ္ဏံ-ကို၊ တဿ-ထိုယောသက၏၊ ဒုဿန္တေ-ပုဆိုးစွန်း၌၊ ဗန္ဓိ-ချည်နှောင်ပြီ၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ သော-ထိုယောသကသည်၊ **အက္ခရသမယံ**-တတ်သိထိုက်သော အက္ခရာ(စာ)ကို၊ ဝါ-အက္ခရာကို တတ်သိသော အတတ်ပညာကို၊ (အက္ခရာကို တတ်သိခြင်းအတတ်ပညာကို)၊ န ဇာနာတိ-မတတ်သိ၊ [အက္ခရသမယံ န ဇာနာတိ-စာမတတ်၊] ဟိ-မှန်၏၊ ဒဟရကာလတော-ငယ်ရွယ်သူ၏အခါမှ၊ ဝါ-ငယ်စဉ်အခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ နံ-ထိုယောသကကို၊ **မာရာပေန္တောဝ**-သတ်ပစ်ပါဟု စေခိုင်းခဲ့သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-အသတ်ခိုင်းခဲ့သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သေဋ္ဌိ-သည်၊ မာရေတုံ-သေစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-သတ်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ အက္ခရသမယံ-ကို၊ ကိံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သိက္ခာပေဿတိ-သင်စေလိမ့်မည်နည်း၊ ကုတိ-ထိုကြောင့်၊ သော-ထိုယောသကသည်၊

လင်္ကာရ)၊ ယနေ့ခေတ်အသုံးပြုသော စာရေးစက္ကူသည် ရှေးခေတ် အီဂျစ်လူမျိုးများက “Papyrus(ပက်ပိုင်းရပ်စ်)” ဟူသော ကျူပင် တစ်မျိုးမှ စက္ကူဖြစ်အောင် လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် စက္ကူကို “Paper(ပေပါ)” ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ဒုတိယရာစု အစောပိုင်း လောက်တွင် တရုတ်လူမျိုးများက ဝါးအမျှင်ကို ထုထောင်းလျက် ပျော့ဖတ်ဖြစ်အောင် လုပ်ပြီး အခြောက်ခံကာ စက္ကူအဖြစ် ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။

အက္ခရသမယံ။ ။နက္ခရတိ န ဒိယုတိတိ အက္ခရံ၊ [န+ခရ+အ-နီတိဓာတု-၁၅၃။] ဉာဏေန သမ္မာ ဧတဗ္ဗော အဓိဂန္ထဗ္ဗောတိ သမယော၊ [သံ+ဣ+အ-သာရတ္ထ-၁၊ ၁၉၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၃၅၈။] အက္ခရံ စ+တံ+သမယော စာတိ အက္ခရသမယော-သိထိုက်သောအက္ခရာ။ (တစ်နည်း) သမ္မာ ဧတိ ဂစ္ဆတိ ဗုဒ္ဓတိတိ သမယော၊ (သာရတ္ထ-၁၊ ၁၉၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၃၅၈။) အက္ခရံ+သမယော အက္ခရသမယော-အက္ခရာကို သိသော အတတ်ပညာ။ [**အက္ခရသမယန္တိ** အက္ခရပဋိဝေဓံ-ပဋိဂံ-၃၀။]

မာရာပေန္တော။ ဤဝတ္ထုကြောင်း၌ “(က) သေသူ (ခ) သေစေသူ (သတ်သူ)، (ဂ) သတ်ပစ်ပါဟု စေခိုင်းသူ (အသတ်ခိုင်းသူ)” ဟု ၃ဦးရှိ၏။ အကယ်၍ သတ်မှုသာ အထမြောက်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် (က) သေသူကား ယောသကတည်း၊ (ခ) သေစေသူ (သတ်သူ)ကား ကဠီ၊ နွား၊ ခွေး၊ အိုးထိမ်းသည် စသူတို့တည်း၊ (ဂ) သတ်ပစ်ပါဟု

အတ္တနော-ကို၊ မာရာပနပဏ္ဏမေဝ-သတ်ပစ်ပါဟု စေခိုင်းသော စာကိုပင်လျှင်၊
 ဝါ-အသတ်ခိုင်းသောစာကိုပင်လျှင်၊ ဒုဿန္တေ-၌၊ ဗန္ဓိတွာ-ချည်နှောင်၍၊ နိ-
 က္ခမန္တော-ထွက်လသော်၊ “တာတ-အဖေ! မေ-ကျွန်တော်၏၊ဝါ-မှာ၊ ပါထေယျ-
 လမ်းခရီး၏ အစီးအပွားဖြစ်သော ရိက္ခာသည်၊ ဝါ-လမ်းစာရိက္ခာသည်၊ နတ္ထိ”
 က္ကတိ အာဟ၊ “ပါထေယျေန-ဖြင့်၊ တေ-၏၊ ကမ္မံ-ပြုဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ **[ကမ္မံ
 နတ္ထိ**တိ ကရဏီယံ နတ္ထိ၊-ပဋိဂံ-၃၈၀။] အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ (လမ်း
 ခုလတ်၌)၊ အသုကဂါမေ နာမ-ဤမည်သောရွာ၌၊ မမ-၏၊ သဟာယကော-
 သူငယ်ချင်းဖြစ်သော၊ သေဌိ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ယရေ-
 အိမ်၌၊ ပါတရာသံ-နံနက်စာကို၊ ကတွာ၊ ပုရတော-ရှေ့သို့၊ ဂစ္ဆာဟိ-လော၊”
 က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ သော-ထိုယောသကသည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊
 ပိတရံ-ကို၊ ဝန္ဓိတွာ-၍၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာလသော်၊ တံ ဂါမံ-သို့၊ ပတွာ-
 ၍၊ သေဌိဿ-၏၊ ယရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သေဌိဇာယံ-သူဌေးကတော်
 ကို၊ ပဿိ-တွေ့ပြီ၊ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ “တံ-သည်၊ ကုတော-အဘယ်အရပ်မှ၊ အာ-
 ဂတော-သည်၊ အသိ-နည်း?” က္ကတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ “အန္တော-
 နဂရတော-မြို့ထဲမှ၊ (အာဂတော-သည်၊ အမှီ-၏)” က္ကတိ အာဟ၊ “ကဿ-
 အဘယ်သူ၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ အသိ-နည်း?” က္ကတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ “အမ္မ-အမေ!
 တုမှာကံ-တို့၏၊ သဟာယကသေဌိနော-သူငယ်ချင်းဖြစ်သော သူဌေး၏၊
 (ပုတ္တော-သည်၊ အမှီ)” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “တံ-သည်၊ ယောသကော နာမ-

စေခိုင်းသူ(အသတ်ခိုင်းသူ)ကား သူဌေးတည်း၊ ဤအချက်များကို ကြည့်လျှင် သူဌေး
 သည် သေစေသူ (သတ်သူ)မဟုတ်၊ သတ်ပစ်ပါဟု စေခိုင်းသူ (အသတ်ခိုင်းသူ)တည်း၊
 အသတ်ခိုင်းသော သူဌေးကိုရအောင် မရဓာတ်နောင် ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း၊ ဏာပေ
 ပစ္စည်း၊ ဥဆင့်သက်၊ ယဒနုပပန္နာစသောသုတ်ကြီးဖြင့် ရှေ့ဏေပစ္စည်းကိုချေ၊ “နာသက္ခိ”
 ကို ထောက်၍ ဝတ္ထမာနေ မာနန္တာ၌ “မာနန္တာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အတိတ်
 အနက်၌ အန္တပစ္စည်းသက်၍ ပြီးစေရာ၏၊ “မာရာပေန္တောဝ-သေစေသည်သာဖြစ်
 သော၊ ဝါ-လျက်သာလျှင်”ဟုပေးလျှင် “သေသူ၊ သေစေသူ (သတ်သူ)”ဥဉ္ဇာသာ ရ
 သဖြင့် သူဌေးကို သေစေသူ၌ ထည့်ရမည်၊ ကာရိတ်ဥဆင့်သက်သော နည်းလောက်
 မရှင်းပါ။ (ဘေဒ၊ ဘေဒဘာ-၂၁၅၊၂၁၆၊ ၃၇၁၊ ဝိဗော-၅၆၅)

မည်သူသည်၊ အသိ-ဖြစ်သလော?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “အဗ္ဗ-အမေ! အာမ-ဟုတ်ကဲ့။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ တဿာ-ထိုသူဌေးကတော်၏။ ဒဿနေန-မြင်ခြင်းနှင့်၊ သဟ ဧဝ-တကွသာလျှင်၊ [သဟ ဒဿနေနေဝ-မြင်မြင်ချင်းပင်၊] တသ္မိ-ထိုယောသက၌၊ ပုတ္တသိနေဟော-သား၌ဖြစ်သောချစ်ခြင်းသည်၊ (သားလိုချစ်ခြင်းသည်)၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်ဥပဇာ၊ သေဌိနော-၏။ **ပန္နရသသောဠသ-ဝဿုဒ္ဓေသိကာ**-၁၅နှစ်၊ ၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြထိုက်သော၊ ၀၁-၁၅နှစ် ၁၆နှစ်ရှိသော၊ အဘိရူပါ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသော၊ ၀၁-အလွန်အဆင်းလှသော၊ ပါသာဒိကာ-စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်နိုင်သော၊ ဧကာ-သော၊ ဓိတာ-သည်၊ အတ္ထိ၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ ရက္ခိတံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ ဧကမေဝ-တစ်ယောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပေသနကာရိကံ-စေခိုင်းမှုကို ပြုတတ်သော၊

ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ။ ။ ပန္နရသ ၀၁ သောဠသ ၀၁ ပန္နရသ-သောဠသ၊ (သင်္ချောဘယပဒဗဟုဗ္ဗိဟိ)၊ ပန္နရသသောဠသ+ဝဿာနိ ဧတိဿာတိ ပန္နရသသောဠသဝဿာ-၁၅နှစ် ၁၆နှစ်ရှိသော သူဌေးသမီး၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗာတိ ဥဒ္ဓေသာ၊ ပန္နရသသောဠသဝဿာတိ+ဥဒ္ဓေသာ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသာ-၁၅နှစ် ၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြထိုက်သော သူဌေးသမီး၊ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသာ ဧဝ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ၊ ဣကပစ္စည်း သုတ္တံ။

အခြားနည်းများ။ ။ ဥဒ္ဓေသနံ ဥဒ္ဓေသော၊ ဥဒ္ဓေသံ+အရဟတီတိ ဥဒ္ဓေသိကာ၊ ပန္နရသသောဠသဝဿာတိ+ဥဒ္ဓေသိကာ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ-၁၅နှစ်၊ ၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြပြောဆိုခြင်းကို ထိုက်သော သူဌေးသမီး၊ (တစ်နည်း) ပန္နရသသောဠသ+ဝဿာနိ ပန္နရသသောဠသဝဿာနိ၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗာနီတိ ဥဒ္ဓေသာနိ၊ ပန္နရသသောဠသဝဿာနိ+ဥဒ္ဓေသာနိ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသာနိ-ညွှန်ပြထိုက်သော ၁၅နှစ် ၁၆နှစ်တို့၊ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသာနိ+ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ-ညွှန်ပြထိုက်သော ၁၅နှစ် ၁၆နှစ်ရှိသော သူဌေးသမီး၊ (တစ်နည်း) ပန္နရသသောဠသဝဿာတိ+ဥဒ္ဓေသော ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသော-၁၅နှစ် ၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြပြောဆိုခြင်း၊ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသော+ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ-၁၅နှစ် ၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြပြောဆိုခြင်းရှိသော သူဌေးသမီး။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၁၂၀၊ ဝိမတိ-၁၊ ၂၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၂၁၀၊ သုတ်မဟာဘာ-၁၊ ၇၆၊ ပဋိဂံ-၃၈၀)

ဒါသိ-ကျွန်မကို ဒတွာ-၍၊ သတ္တဘူမိကဿ-ဘုံ၇ဆင့်ရှိသော၊ (၇ထပ်ရှိသော)၊ ပါသာဒဿ-ပြာသာဒ်၏၊ ဥပရိမတလေ-အထက်အပြင်၌၊ ဝါ-အထက်ဆုံး အထပ်၌၊ **သိရိဂဗ္ဘေ**-ကျက်သရေရှိသောအခန်း၌၊ ဝါ-ကိုယ်ပိုင်အခန်း၌၊ ဝဿ-ပေန္တိ-နေစေကုန်၏၊ သေဌိမိတာ-သည်၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ တံ ဒါသိ-ကို၊ အန္တရာ-ပဏံ-ဈေးအတွင်းသို့၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုကျွန်မကို၊ သေဌိဇာယာ-သူဌေးကတော်သည်၊ ဒိသ္မာ၊ “ကုတိံ-သို့၊ ဂစ္ဆသိ-သွားမည်နည်း?” က္ကတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “**အယျဓိတာယ**-အရှင်မ၏ သမီး၏၊ ပေသနေန-စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ (အန္တရာပဏံ-သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားပါမည်)” က္ကတိ ဝုတ္တေ၊ “တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊

သိရိဂဗ္ဘေ။ ။ ရှေ့နည်းအလို “ကတပုညံ နိဿယတိ၊ ကတပုညေဟိ နိဿိယတိတိ သိရိ၊ [သိ+ရ+ဤ၊-ဝိမာနံ၊ ၄-၇၅။] သိရိ+ဧတ္ထ အတ္တိတိ သိရိ-ကျက်သရေရှိသော အခန်း၊ [သိရိ+ဤ၊] သိရိ စ+သော+ဂဗ္ဘော စာတိ သိရိဂဗ္ဘော”ဟုပြု၊ ဆရာတို့ ဤ အတိုင်း ပေးတော်မူသည်။ (မဟာဘာ-၁၊ ၁၉၇)

တစ်နည်း။ ။ “သိရိတိ က္ကဿရိယံ(သံ၊ ၄-၁၊ ၉၄)၊ ကတပုညေဟိ သေဝီယတိ တေဟိ ပဋိလဘိယတိတိ သိရိ၊ [သိ+ရ+ဤ၊] **က္ကဿရိယံ** ဝိဘဝေါ(သံဋီ-၁၊ ၁၄၀)” ဟူသော စကားအရ သိရိသဒ္ဒါသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ဟောရကား “**သိရိဂဗ္ဘန္တိ** ဝါသာ-ဂါရေ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၃၅၉)၊ **ဝါသာဂါရန္တိ** အတ္တနော ဝသနတ္ထာယ အဂါရံ(ဝိ၊ ၄-၂၊ ၁၅၉)”ဟူသော အဖွင့်များတို့ကို ကြည့်၍ ဤ၌ သိရိအရ ကိုယ်ပိုင်အိပ်ခန်းဟူသော ဥစ္စာကိုယူကာ “သိရိ စ+သော+ဂဗ္ဘော စာတိ သိရိဂဗ္ဘော-မှီတင်းနေထိုင်အပ်သော အခန်း”ဟုကြုံ၊ ပါဠိအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်တို့၌ “*the bedroom of a noble persona;* (မြင့်မြတ်သူ၏ အိပ်ခန်း), *the royal bed chamber*. (ကြီးကျယ်ခမ်းနားသောအိပ်ခန်း), *bedroom* (အိပ်ခန်း)ဟု ဆို၏။ (ပဒတ္ထပါမြန်မာန်၊ P.T.S)

အယျဓိတာယ။ ။ ကုတ္တိယ မတော အာပစ္စယော၌ “ကုတ္တိယံ အာပစ္စယော” ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သမာသ်အရာ၌ ကုတ္တိလိင် ဥကာရန္တ အယျဓိတုနောင် အာပစ္စည်းသက်၊ သဝိဘတ်ကို အာယပြု(နိဒီ-၅၉၊ မောင် နိ-၁၊ ၄၆၂၊ ဝိဗော-၈၆)။

တစ်နည်း။ ။ ယတော နာဒိနံ၌ “နာဒိနံ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သမာသ် အရာ၌ ပအမည်ရှိသော ဥကာရန္တနောင် သကို အာယပြု(ဝိဗော-၅၅)၊ နီတိအလို “အာ စ နာသသ္မာသ္မိသု”သုတ်ဖြင့် သမာသ်အဆုံးဥကို အာပြု၊ ယတော နာဒိနံဖြင့် သကို အာယပြု(နီတိသုတ္တ-၉၀)။

ဣတော-ဤနေရာသို့ ဧဟိ-လာခဲ့လော၊ ပေသနံ-(သမီး၏) စေခိုင်းခြင်းသည်၊ တိဋ္ဌတု-တည်နေပါစေဉ္စ၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-သားဖို့၊ ပိဋကံ-အင်းပျဉ်ကို၊ ဝါ-ခုတင်ကို၊ အတ္တရိတွာ-ခင်း၍၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေး၍၊ တေလံ-ဆီကို၊ မက္ခိတွာ-သုတ်လိမ်း၍၊ သယနံ-အိပ်ရာကို၊ အတ္တရိတွာ-၍၊ ဒေဟိ-လော၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ ပေသနံ-(သမီး၏) စေခိုင်းမှုကို၊ ကရိဿသိ-ပြုရလိမ့်မည်။” ဣတိ အာဟ၊ သာ-ထိုကျွန်မသည်၊ တထာ-ထို ပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ စိရေန-ကြာမြင့်မှ၊ အာဂတံ-ပြန်လာသော၊ နံ-ထိုကျွန်မကို၊ သေဌိမိတာ-သည်၊ သန္တဇ္ဇေသိ-ဆူပူကြိမ်းမောင်းပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ သာ-ထို ကျွန်မသည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “မေ-ကျွန်မအား၊ မာကုဇ္ဈိ-စိတ်မဆိုးပါနှင့်၊ သေဌိပုတ္တော-ဖြစ်သော၊ ယောသကော-သည်၊ အာဂတော-ရောက်လာ၏၊ တဿ-ထိုယောသကသူဌေးသားဖို့၊ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ-ဤမည် ဤမည်သော အမှုကိုလည်း၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ပြုပြီးမှ၊ တတ္ထ-ထိုဈေးသို့၊ ဂန္တာ၊ အာဂတာ-ပြန်လာခဲ့သည်၊ အမှိ-၏။” ဣတိ-ပြောပြီ၊ သေဌိမိတာယ-၏၊ ဝါ-မှ၊ “သေဌိပုတ္တော ယောသကော”တိ-သူဌေးသား ယောသကဟူသော၊ နာမံ-ကို၊ သုတွာဝ-ကြား၍ သာလျှင်၊ ဝါ-ကြားလျှင်ကြားချင်း၊ ပေမံ-ချစ်ခြင်းသည်၊ ဆဝိယာဒိနိ-အရေအစရှိသည်တို့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ အဌိမိဉ္စ-ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို၊ အာဟစ္စ-ထိခိုက်၍၊ ဌိတံ-တည်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ကောတုဟလကာလသ္မိ-ကောတုဟလိကဖြစ်ရာအခါ၌၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တဿ-ထိုယောသက၏၊ ပဇာပတိ-မယားသည်၊ ဟုတွာ၊ **နာဠိကောဒနံ**-တစ်ကွမ်းစားချက်ဆွမ်းကို၊ ဝါ-တစ်စလယ်ချက်ဆွမ်းကို၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-အား၊ အဒါသိ-ပေးလှူခဲ့ပြီ၊ တဿ-ထိုကုသိုလ်ကံ၏၊ **အာနုဘာဝေန**-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အာဂန္တာ-

နာဠိကောဒနံ။နာဠိကောဒနန္တိ မဂဓနာဠိယာ ကောယ တဏှုလနာဠိယာ ဩဒနံ(ဝိ. ၄-၂, ၂၈၂)၊ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “နာဠိကောယ+ဩဒနံ နာဠိကောဒနံ-တစ်ကွမ်းစား၏ ထမင်း၊ [နာဠိကာ+ဩဒနံ]”ဟုပြု။

အာနုဘာဝေန။ ။ အာနုဘာဝသဒ္ဓါသည် တေဇ (တန်ခိုး), ဥဿာဟ(အားထုတ်ခြင်း), မန္တာ(သိခြင်း), ပဉ္စ (အစိုးရသူ), သတ္တိ(အစွမ်း)ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ သတ္တိအနက်ကို ဟော၏။ ထိုသတ္တိဟူသည် ကမ္မပစ္စယသတ္တိတည်း။

၍၊ ကုမသို့ သေဌိကုလေ-ဤသူဌေးအိမ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ပြီ၊ ကုတိ-ထိုကြောင့်၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ သော ပုဗ္ဗသိနေဟော-ထိုရှေး၌ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းသည်၊ အဝတ္ထရိတ္တာ-လွှမ်းမိုး၍၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ “ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေန၊ ပေ၊ ယထောဒကေ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေန၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟိတေန ဝါ၊

ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ၊ ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ။

ဥပ္ပလံ ဝါ-ပန်းကြာမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ (အညံ ဝါ-ရေ၌ပေါက်ရိုး၊ အခြားသော ပန်းမျိုးသည်လည်းကောင်း၊) (တစ်နည်း) ဥပ္ပလံ ဝါ-ကြာညို ကြာဖြူ ကြာနီသည်လည်းကောင်း၊ (အညံ ဝါ-အခြားသော ပဒုမ္မာစသော ကြာသည် လည်းကောင်း၊) ဥဒကေ-ရေ၌၊ (ဇာယမာနံ-ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသည်ရှိ သော်၊ ဒွိဟိ ကာရဏေဟိ-ရေနှင့်ညွှန်ပြောင်း၊ ၊ ပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဇာယတေ တထာ-ဖြစ်ပေါ်လာရသကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊) တံ ပေမံ-ထိုချစ် ခြင်းသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးဘဝ၌၊ သန္နိဝါသေန ဝါ-အတူတကွ နေထိုင်ခဲ့ရခြင်း ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟိတေန ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အစီးအပွားကို ပြုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤ ၊ ပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဇာယတေ- ဖြစ်၏။

ထိုသတ္တိသည် ကရိုဏ်း၊ ဟိတ် ၂မျိုး လုံးဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကရိုဏ်းအနက်၊ ဟိတ် အနက် ၂မျိုးပေးသည်၊ “အနု ပုနပ္ပုနံ တံသမင်္ဂိ” ဘာဝေတိ ဝဇေတိတိ အနုဘာဝေါ။ အနုဘာဝေါယေဝ အာနုဘာဝေါ-မိမိကိန်းရာ ခန္ဓာအစဉ်ကို အဖန်ဖန် တိုးတက်ကြီး ပွားစေတတ်သောသတ္တိ”ဟုပြု။ (သိဋ္ဌိသစ်-၂၅၊ ၂၆၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၁၄)

ပုဗ္ဗေဝ...ဥပ္ပလံဝ။ ။ဝါကာရဿ ဂါထာဗန္ဓဝသေန ရဿတ္တံ ကတံ(“ဥပ္ပလံ ဝါ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် ဝါ၌ ရဿပြုသည်)၊ သမုစ္စယတ္ထေ စေသ ဝုတ္တော၊ တသ္မာ ဥပ္ပလဉ္စ သေသံ ဇေယျပုပ္ဖဉ္စ (သေသဉ္စ ပဒုမာဒိ) ယထာ ဥဒကေ ဇာယမာနံ ဒွေ ကာရဏာနိ နိဿာယ ဇာယတိ ဥဒကဉ္စေဝ ကလလဉ္စ။ **ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေနာတိ** ဧတ္ထ ဂါထာဗန္ဓဝသေန ဝါသဒ္ဓဿ ရဿတ္တံ ကတံ(“ပုဗ္ဗေ ဝါ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဝါ၌ ရဿပြုသည်)၊ **သန္နိဝါသေနာတိ** သဟ ဝါသေန၊ **ပစ္စုပ္ပန်ဟိတေနာတိ** ပစ္စုပ္ပန္နေ ဝတ္ထမာနဘေဝ ဟိတစရဏေန၊ ဧဝံ ဣမေဟိ ဒွိဟိ ကာရဏေဟိ သိနေဟသင်္ခါတံ ပေမံ ဇာယတေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ (ဇာ. ၄-၂၊ ၂၁၆၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၁၃၀)။

အထ-၌၊ နံ-ထိုကျွန်မကို၊ “အမ္မ-အမိ! သော-ထိုယောသကသူဌေးသားသည်၊ ကုတိ-အဘယ်မှာနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ “သယနေ-အိပ်ရာ၌၊ နိပန္နော-လျောင်းလျက်၊ နိဒ္ဒါယတိ-အိပ်နေ၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “အဿ-ထိုယောသကသူဌေးသား၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိပါသလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒုဿန္တေ-၌၊ ပဏ္ဏံ-သည်၊ အတ္ထိ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ “ဧတံ ပဏ္ဏံ-ဤစာသည်၊ ကိန ခေါ-ဘယ်လိုစာနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တသ္မိ-ထိုယောသက သူဌေးသားသည်၊ နိဒ္ဒါယန္တေ-အိပ်လသော်၊ မာတာပိတူနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ **အည-ဝိဟိတတာယ**-အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သောစိတ်ရှိကုန်သည်အဖြစ်ကြောင့်၊ အပဿန္တာနံ-မမြင်ကုန်စဉ်၊ ဩတရိတွာ-ဆင်း၍၊ သမိပံ-အနီးသို့၊ ဂန္တာ၊ တံ ပဏ္ဏံ-ထိုစာကို၊ မောစေတွာ-ဖြေ၍၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဂမ္ဘ-အိပ်ခန်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ခွါရံ-တံခါးကို၊ ပိဓာယ-ပိတ်၍၊ ဝါတပါနံ-လေသောက်ပြုတင်းကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ အက္ခရသမယေ-တတ်သိထိုက်သော အက္ခရာ(စာ)၌၊ ဝါ-အက္ခရာကို တတ်သိသောအတတ်ပညာ၌၊ (အက္ခရာကို သိခြင်းအတတ်ပညာ၌)၊ ကုသလတာယ-ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဏံ-ကို၊ **ဝါစေတွာ**-ဖတ်ခြင်းကို ပြု၍၊ ဝါ-ဖတ်၍၊ “အဟော ဝတ ဗာလော-ဪ၊ . . . မိုက်လေစွ၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ **မရဏပဏ္ဏံ**-သေကြောင်းစာကို၊

အညဝိဟိတတာယ ။ ။ ဝိဓိယတေတိ ဝိဟိတံ၊ အညသ္မိ+ဝိဟိတံ ယေသန္တိ အညဝိဟိတာ(ပါရာဘာ-၂၊ ၄၂၈၊ ပရိဘာ-၂၄၁)၊ (တစ်နည်း) အညသ္မိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဝိဒဟန္တိ ဌပေန္တိတိ အညဝိဟိတာ-အခြားအာရုံ၌ စိတ်ကိုထားသော မိဘများ (ပါစိယော-၆၂၆)၊ အညဝိဟိတာနံ+ဘာဝေါ အညဝိဟိတတာ။

ဝါစေတွာ။ ။ ဤ၌ ကိုယ်တိုင်ဖတ်ခြင်းဖြစ်၍ “ဝါစေတွာ-ဆိုစေ(ဖတ်စေ)၍” ဟု ပေးရသော ကာရိတ်ရုပ်ယူလျှင် အဆင်မပြေပါ။ ထိုကြောင့် ဝါစာဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ဓာတွတ္ထေ နာမသ္မိ(မောင်-၅၊ ၁၂)သုတ်ဖြင့် ကျပစ္စည်းသက်၊ တွာပစ္စည်းသက်၊ ကုကို ဧပြု၍ ပြီးစေရာ၏။

မရဏပဏ္ဏံ။ ။ နာ-၁၁၅၌ “မာရာပနပဏ္ဏမေဝ” ဟု ရှိခဲ့၏။ ဤ၌လည်း “မာရာပနပဏ္ဏံ” ဟု ရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်။ သို့မဟုတ် ကာရိတ်ပစ္စည်း ၂ ချက်အကျေကြံ၍

ဒုဿန္တေ-၌၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်ဘိ၏။ မယာ-သည်၊ န ဒိဋ္ဌိ-မမြင် အပ်သည်။ သစေ အဿ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဿ-ဤယော သက၏။ ဇီဝိတံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့။” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တံ ပဏ္ဏံ-ကို၊ ဖာလေတွာ-ဆုတ်ဖြုတ်၊ သေဋ္ဌိဿ-၏။ ဝစနေန-ဖြင့် အပရံ-အခြားသော၊ ပဏ္ဏံ-ကို၊ လိခိ-ရေးပြီ၊ (ကိ)၊ “အယံ-ဤသူသည်၊ မမ-၏။ ပုတ္တော-သော၊ ယောသ-ကော နာမ-မည်သူတည်း၊ ကုမဿ-ဤယောသကဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဂါမသတ-တော-ရွာတစ်ရာမှ၊ ပဏ္ဏာကာရံ-လက်ဆောင်ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ယူဆောင် စေ၍၊ ဇနပဒသေဋ္ဌိနော-ဇနပုဒ်ဋ္ဌိနောသောသူဌေး၏၊ (ဇနပုဒ်သူဌေး၏)၊ [ကုမဿ ဇနပဒသေဋ္ဌိနော-ဤဇနပုဒ်သူဌေး၏”ဟုလည်း တွဲ ပေးကြ၏။] မီတရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မင်္ဂလံ-ထိမ်းမြားမင်္ဂလာကို၊ ကတွာ၊ အတ္တနော-၏။ ဝသနဂါမဿ-နေထိုင်ရာ ရွာ၏။ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဒွိဘူမကံ-ဘုံ၂ဆင့်ရှိသော၊ ဝါ-၂ထပ်ရှိသော၊ ဂေဟံ-ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊ ပါကာရပရိက္ခေပေန စေဝ-တံတိုင်းအကာ အရံဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုရိသဂုတ္တိယာ စ-ယောက်ျားအစောင့်အရှောက်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုသံဝိဟိတာရက္ခံ-ကောင်းစွာ စီမံအပ်သော အစောင့် အရှောက်ကို၊ ကရောတု-လော၊ မယုဉ္ဇ-ငါ၏လည်း၊ (သန္တိကံ-သို့) ‘ကုဒဗ္ဗိဒဉ္ဇ-ဤမည်ဤမည်သောအမှုကိုလည်း၊ မယာ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊’ ကုတိ-သို့၊ သာသနံ-ကို၊ ပေသေတု-ပို့စေလော၊ [(တစ်နည်း) မယုဉ္ဇ-အားလည်း၊ ‘ကုဒဗ္ဗိဒဉ္ဇ မယာ ကတံ-ပြီ၊’ ကုတိ၊ သာသနံ-ကို၊ ပေသေတု-ပေးလော၊] ဧဝံ-သို့၊ ကတေ-ပြု အပ်ပြီးသော်၊ အဟံ-သည်၊ မာတုလဿ-ဥးကြီးဖို့၊ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ-ကို၊ ပစ္စာ-၌၊ ဇာနိဿာမိ-မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ရေးပြီ၊ စ ပန-သည်သာမကသေး၊ လိခိတွာ-ရေးပြီး၍၊ သဃံရိတွာ-ခေါက်၍၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ အဿ-ထိုယော သက၏၊ ဒုဿန္တေယေဝ-၌သာ၊ ဗန္ဓိ-ဖွဲ့ချည်ပြီ။

သော-ထိုယောသကသည်၊ ဒိဝသဘာဝံ-နေအဖို့ပတ်လုံး၊ (တစ်နေ့ခင်း လုံး)၊ ဝါ-နေ့ခင်းဘက်၌၊ နိဒ္ဒါယိတွာ-အိပ်၍၊ ဥဌာယ-၍၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စားပြီး၍၊

“အတ္တနော-ကို၊ မရဏပဏ္ဏံ-သတ်ပစ်ပါဟု စေခိုင်းသောစာကို၊ ဝါ-အသတ်ခိုင်းသော စာကို”ဟု ပေး။

ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ တံ ဂါမံ-ထိုရွာသို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ အာယုတ္တကံ-ကို၊ ဂါမကိစ္စံ-ရပ်ရွာ၏ကိစ္စကို၊ ဝါ-ရပ်ရေးရွာရေးကို၊ ကရောန္တယေဝ-ပြုနေသည်ကိုသာ၊ ဝါ-ပြုနေစဉ်ပင်၊ ပဿိ-တွေ့ပြီ၊ သော-ထိုစာရေးသည်၊ တံ-ထိုယောသကကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “တာတ-အမောင်! ကိံ-ဘာနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ “မေ-၏၊ ပိတရာ-သည်၊ တုမ္မာကံ-တို့ဖို့၊ (တစ်နည်း) တုမ္မာကံ-တို့၏၊ (သန္တိကံ-အထံသို့) ပဏ္ဏံ-ကို၊ ပေသိတံ-ပို့စေအပ်ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ပဏ္ဏံ-ကို၊ ပေသိတံ-ပေးအပ်ပါပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ (ပေသိတံ၌ ရှေ့နည်း ပိသဓာတ် ပေသန(စေခိုင်းခြင်း)အနက်၊ နောက်နည်း ဒါန(ပေးခြင်း)အနက်၊) “တာတ-အမောင်! ကိံ ပဏ္ဏံ-ဘာစာနည်း? အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပဏ္ဏံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝါစေ-တွာ-ဖတ်ခြင်းကို ပြုပြီး၍၊ ဝါ-ဖတ်ပြီးလသော်၊ တုဋ္ဌမာနသော-နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဘော-အမောင်တို့! ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊ မမ-၏၊ သာမိနော-အရှင်၏၊ ဝါ-သည်၊ မယိ-ငါ၌၊ သိနေဟံ-ချစ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ မေ-၏၊ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ-သားကြီးဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ မင်္ဂလံ-ကို၊ ကရောတု-ပြုပေးလော၊” ကုတိ-ဤသို့၊ မမ-ငါ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပဟိဏိ-ပို့ပြီ၊ “သီယံ-စွာ၊ ဒါရုအာဒိနိ-သစ်သားအစရှိသည်တို့ကို၊ အာဟရထ-ဆောင်ကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ ဂဟပတိကေ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့ကို၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ဂါမမဇ္ဈေ-၌၊ ဝုတ္တ-ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ ဂေဟံ-ကို၊ ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊ ဂါမသတတော-မှ၊ ပဏ္ဏာကာရံ-ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ ဇနပဒသေဋ္ဌိနော-၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ မိတရံ-ကို၊ အာနေတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ မင်္ဂလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ သေဋ္ဌိဿ-အား၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “မယာ-သည်၊ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ ကတံ-အပ်ပါပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပို့ပြီ။

တံ-ထိုသတင်းစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ **သေဋ္ဌိနော**-၏၊ ဝါ-မှာ၊ “ယံ-အကြင်

သေဋ္ဌိနော။ ။ ဒေါမသံ၌ စပ်၍ သာမိအနက်ပေးခဲ့သည်၊ “**သေဋ္ဌိနော ဥပ္ပဇ္ဇိတိ** သမ္ပန္နော(ပဋိဂံ-၃၈၀)”ဟူသော အဖွင့်အလို ဥပ္ပဇ္ဇိ၌ စပ်၍ “သေဋ္ဌိနော-အား၊ . . . ဥပ္ပဇ္ဇိ”ဟု သမ္ပဒါန်အနက် ပေးရမည်၊ သို့သော် ပဒဓာတ်က သမ္ပဒါန်မဲ့သောကြောင့် ထိုအဆိုကို စဉ်းစာသင့်သည်။

အမှုကို၊ ကာရေမိ-ပြု၏။ ဝါ-ပြုစေ၏။ တံ-ထိုအမှုသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊
 ယံ-အကြင်အမှုကို၊ န ကာရေမိ-မပြု၊ ဝါ-မပြုစေ၊ တဒေဝ-ထိုအမှုသည်သာ၊
 ဟောတိ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဒေါမနဿံ-စိတ်
 ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ ပုတ္တသောကေန-သားကြောင့် ဖြစ်သော ဝမ်းနည်း
 ခြင်းနှင့်၊ ဝါ-သားကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝမ်းနည်းခြင်းနှင့်၊ [ပုတ္တသောကနာတိ နဌ-
 ပုတ္တံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နသောကေန၊-ပဋိဂံ-၃၈၀။] သဒ္ဓိံ၊ သော သောကော-ထိုဝမ်းနည်း
 ခြင်းသည်၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ၊ ကုစ္ဆိဒ္ဓာဟံ-ဝမ်း၌ ပူလောင်
 ခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အတိသာရံ-အလွန်ဝမ်းသွားစေသော ရောဂါ
 ကို၊ ဝါ-ဝမ်းသက်ရောဂါကို၊ ဇနေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ သေဌိဓိတာပိ-သည်လည်း၊
 “ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ သေဌိနော-ကောသမ္ဘိ သူဌေး၏၊ သန္တိကာ-
 မှ၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ မမ-အား၊ အကထေတွာ-မပြောမူ၍၊
 သေဌိပုတ္တဿ-အား၊ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ မာ ကထယိတ္ထ-မပြောကြနှင့်၊”
 ကုတိ-သို့၊ ဇနေ-လူတို့ကို၊ အာဏာပေသိ-အမိန့်ပေးပြီ၊ သေဌိပိ-သည်လည်း၊

ကာရေမိ။ ။ရှေ့နည်း သုဒ္ဓရုပ်၊ နောက်နည်း ကာရိတ်ရုပ်၊ ရုပ်ပြီးပုံအကျယ်ကို
 ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၀၌ ရေးခဲ့ပြီ။ [ကာရေမိတိ ကရောမိ၊ ကာရာပေမိတိ ဝါ အတ္ထော-
 ပဋိဂံ-၃၈၀။]

အတိသာရံ။ ။အတိသယေန သာရယတိ ရေစယတိတိ အတိသာရော၊ [အတိ
 သရ+ဏေ+အ၊] ထောမနိမိ၌ “ဗဟုဒြဝိဘူတမလနိဿာရကေ (များသော အရည်ကဲ့
 သို့ဖြစ်သော အညစ်အကြေးကို ထွက်သွားစေသော) ဥဒရာမယေ (အစာမကြေသော)
 ရောဂေ”ဟု ဆို၏။ ဆေးကျမ်းများ၌ အတိသာရကို ဝမ်းသက်(ဝမ်းသွန်)ရောဂါဟု
 ဆို၏။ ထိုအတိသာရ(ဝမ်းသက်)ရောဂါသည် (၁) ဝါတာတိသာရ-လေကြောင့်ဖြစ်သော
 ဝမ်းသက်ရောဂါ၊ (၂) ပိတ္တာတိသာရ-သည်းခြေကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းသက်ရောဂါ၊
 (၃) ကဖာတိသာရ-သလိပ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းသက်ရောဂါ၊ (၄)သန္နိပါတာတိသာရ-
 သန္နိပါတ်(လေ၊ သည်းခြေ၊ သလိပ်ခုမျိုး)ကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းသက်ရောဂါ၊ (၅)
 သောကာတိသာရ-စိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းသက်ရောဂါ၊ (၆) အာမာတိ-
 သာရ-အစာမကြေကျက်မှုကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းသက်ရောဂါဟု ၆မျိုးရှိ၏။ ဤ၌
 သောကာတိသာရ-စိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းသက်ရောဂါကို ယူရမည်။
 အကျယ်လိုမှု ဗိန္ဒောသင်တန်း-၁၅၅၊ ၃၁၂၌ ရှူ။

[ခေါ-အနက်မဲ့] “ဒါနိ-၌၊ တံ ဒုဋ္ဌပုတ္တံ-ထိုပျက်စီးသောသားကို၊ မမ-၏၊ သာ-ပတေယျဿ-ဥစ္စာ၏၊ သာမိကံ-ပိုင်ရှင်ကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုအံ့” ကုတိ-သို့ စိန္တေတွာ၊ ဧကံ-သော၊ အာယုတ္တကံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “မာတုလ-ဥးကြီး! မမ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဒဋ္ဌကာမော-တွေ့ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (တွေ့လိုသည်)၊ အမှီ-၏၊ ဧကံ-သော၊ ပါဒမူလိကံ-ခြေရင်းအလုပ်အကျွေးကို၊ [ပါဒဿ+မူလံ ပါဒမူလံ၊ ပါဒမူလေ+ပရိစရတီတိ ပါဒမူလိကော”ဟုကြံ]၊ ပေသေတွာ-၍၊ မမ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ပက္ခောသာပေဟိ-ခေါ်စေလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

သော-ထိုအမှုထမ်းသည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ ဝတွာ-၍၊ ပဏ္ဏံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေသေသိ၊ သေဌိမိတာပိ-သည်လည်း၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဒွါရေ-၌၊ ဌိတဘာဝံ-တည်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ သုတွာ-၍၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ “တာတ-အမောင်! ကိံ-ဘာနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ အာဟ၊ “အယျေ-အရှင်မ! သေဌိ-သည်၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာပါ၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ပဿိတုံ-မြင်တွေ့ခြင်းငှာ၊ ပက္ခောသာပေသိ-ခေါ်စေပြီ” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တာတ-အမောင်! ဗလဝါ ကိံ-အားရှိသေးသလော? ဒုဗ္ဗလော ကိံ-အားမရှိတော့ဘူးလော?” ကုတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ “အယျေ-အရှင်မ! ဗလဝါ တာဝ-အားရှိသေး၏၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဘူတိယေဝ-စားနိုင်သည်သေးသာ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ သေဌိပုတ္တံ-ကို၊ အဇာနာပေတွာဝ-မသိစေမှု၍သာလျှင်၊ တဿ-ထိုယောက်ျားအား၊ နိဝေသနဉ္စ-နေစရာအိမ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဗ္ဗယဉ္စ-ရိက္ခာကိုလည်းကောင်း၊ ဒါပေတွာ-ပေးစေ၍၊ “မယာ-သည်၊ ပေသိတကာလေ-စေလွှတ်အပ်ရာအခါ၌၊ ဂမိဿသိ-သွားရလိမ့်မည်၊ တာဝ-ရှေးဥးစွာ၊ အစ္ဆဿု-နေလော၊ [အစ္ဆဿု တာဝ-နေဥးလော၊]” ကုတိ အာဟ၊ သေဌိ-သည်၊ ပုန-ဖန်၊ အာယုတ္တကံ-ကို၊ အဝစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “မာတုလ-ဥးကြီး! ကိံ-အဘယ်သို့နည်း? တေ-သည်၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့ န ပဟိတံ-မစေလွှတ်အပ်ဘူးလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! ပဟိတံ-စေလွှတ်အပ်ပါပြီ၊ ဂတပုရိသော-သွားသောယောက်ျားသည်၊ န တာဝဇတိ-မရောက်လာသေးပါ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ပုန၊ အပရံ-

အခြားတစ်ယောက်ကို၊ ပေသေဟိ-လော” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထို အမှုထမ်းသည်၊ ပေသေသိ-ပြီ၊ သေဌိမိတာ-သည်၊ တသ္မိမ္မိ-ထိုယောက်ျား၌ လည်း၊ တထေဝ-ထိုရှေးနည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ ပဋိပဇ္ဇိ-ပြုကျင့်ပြီ၊ အထ-၌၊ သေဌိနော-၏၊ ရောဂေါ-သည်၊ ဗလဝါ-အားရှိသည်၊ (ပြင်းထန်သည်)၊ ဇာ-တော-ပြီ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဘာဇနံ-ခွက်သည်၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ ဧကံ-သော၊ (ဘာဇနံ-သည်)၊ နိက္ခမတိ-ထွက်၏၊ သေဌိ-သည်၊ ပုန-ဖန်၊ အာယုတ္တကံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ (ကံ)၊ “မာတုလ! ကိံ-နည်း? တေ-သည်၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ န ပဟိတံ-လော? က္ကတိ-ပြီ၊ သာမိ! ပဟိတံ-ပြီ၊ ဂတပုရိသော-သည်၊ န တာဝ ဧတိ-ပါ၊ က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ပုန၊ အပရံ-ကို၊ ပေသေ-ဟိ-လော” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုစာရင်းကိုင်သည်၊ ပေသေသိ-ပြီ၊ သေဌိမိတာ-သည်၊ တတိယဝါရေ-၃ကြိမ်မြောက်၌၊ အာဂတမ္မိ-လာသော ယောက်ျားကိုလည်း၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ပုစ္ဆိ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ “အယျေ-အရှင်မ! သေဌိ-သည်၊ ဗာဠဂိလာနော-အပြင်းအထန် မကျန်းမာ သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟာရံ-ကို၊ ပစ္ဆိန္နိတွာ-ဖြစ်၍၊ ပစ္စပရယဏော-သေခြင်း ဟူသော လဲလျောင်းရာရှိသည်၊ ဇာတော-ပြီ၊ ဧကံ-သော၊ ဘာဇနံ-သည်၊ နိ-က္ခမတိ-၏၊ ဧကံ-သော၊ (ဘာဇနံ-သည်)၊ ပဝိသတိ-၏၊” က္ကတိ အာဟ၊ သေဌိ-မိတာ-သည်၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ကာလော-အခါတည်း” က္ကတိ-ဤသို့ တွေး ၍၊ သေဌိပုတ္တဿ-အား၊ “တေ-၏၊ ပိတာ-သည်၊ ဂိလာနော ကိရ-မကျန်းမာ ဘူးတဲ့” က္ကတိ၊ အာရောစေတွာ-ပြော၍၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! ကိံ-အဘယ်စကားကို၊ ဝဒေသိ-ဆိုသနည်း?” က္ကတိ ဝုတ္တေ၊ “သာမိ-အရှင်! အဿ-ထိုအဖေအား၊ ဝါ-၏၊ အဖာသုကံ-မကျန်းမာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်နေ၏)၊” [“အဿ”ကို အာချာတ်ပုဒ်ကြံ၍ “အဖာသုကံ-သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏”ဟုလည်း ပေးကြသေး၏၊] က္ကတိ အာဟ၊ “ဣဒါနိ၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်ပါသနည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! ဂါမသတတော-တစ်ရာသော ရွာမှ၊ ဝုဋ္ဌာနက-ပဏ္ဏာကာရံ-ထွက်သောလက်ဆောင်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ နံ-ထိုအဖေကို၊ ပဿိဿာမ-ကြည့်ကြစို့” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုယောသကသည်၊ သာဓူ-ကောင်းပြီ၊ က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပဏ္ဏာကာရံ-လက်ဆောင်ကို၊

အရှင်၏။ ပုတ္တော-သည်။ အာဂတော-ပြန်လာပြီ။” က္ကတိ အာဟ။ “သော-
 ထိုသားသည်။ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?” က္ကတိ-ဤသို့မေးပြီ။ “ဧသ(ဧသော)-
 ဤသားသည်။ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ဌိတော-တည်နေ၏။” က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြ၊
 အထ-၌၊ နံ-ထိုသားကို၊ ဒိသွာ၊ **အာယကမ္ပိကံ-ဘဏ္ဍာစိုးကို**၊ ပက္ခောသာပေ-
 တွာ-ခေါ်စေ၍၊ “မမ-၏။ ဂေဟေ-၌၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်။ ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှ
 အတိုင်းအရှည်ရှိသနည်း?” က္ကတိ ပုစ္ဆိ၊ “သာမိ-အရှင်! ဓနဿေဝ-ဥစ္စာ၏
 သာလျှင်၊ စတ္တာလီသကောဋီယော-ကုဋေ၄၀ တို့တည်း၊ ပန-ထိုမှတစ်ပါး၊
ဥပဘောဂပရိဘောဂဘဏ္ဍာနံ-သက်ရှိပစ္စည်း၊ သက်မဲ့ပစ္စည်းတို့၏လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-အတွင်းအသုံးအဆောင်၊ အပြင်အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ပစ္စည်း
 တို့၏လည်းကောင်း၊ **ဥပဝနဂါမက္ခေတ္တဒ္ဓိပဒစတုပ္ပဒယာနဝါဟနာနဉ္စ**-ဥ
 ယျာဉ်၊ ရွာ၊ လယ်၊ ခြေချောင်းရှိသောသတ္တဝါ၊ ခြေ၄ချောင်းရှိသော သတ္တဝါ၊
 ရထားစသော သက်မဲ့ယာဉ်၊ ဆင်၊ မြင်းစသော သက်ရှိယာဉ်တို့၏လည်း
 ကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားသည်။ [ပရိတော+ဆေဒေါ ပရိစ္ဆေဒေါ-ပဋိဂံ-

အာယကမ္ပိကံ။ ။ဤပုဒ်ကို ဤနေရာ၌သာ တွေ့ရ၏။ P.T.Sအဘိဓာန်၌ Treas-
 surer-ဘဏ္ဍာစိုး”ဟု ဆို၏။ “အယန္တိ က္ကတော သမ္ပတ္တိယောတိ အာယော-စည်းစိမ်
 ဥစ္စာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာဌာန၊ [က္က+ဏ၊-ဒီဋီ-၃၊ ၂၁၅] အာယဿ+ကမ္ပံ အာယကမ္ပံ-
 စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရာဌာန၏ အလုပ်၊ အာယကမ္ပေ+နိယုတ္တော အာယကမ္ပိ-
 ကော-စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရာဌာန၏ အလုပ်၌ ယှဉ်သူ”ဟုကြံ။

ဥပဘောဂပရိဘောဂဘဏ္ဍာနံ။ ။ဥပနေတွာ သမိပေ ကတွာ ဘုဇ္ဈိတဗ္ဗာတိ
 ဥပဘောဂါ-အနီး၌ ဆောင်ထား၍ သုံးဆောင်ထိုက်သော သက်ရှိပစ္စည်းများ၊ ပရိတော
 သဗ္ဗဒါ ဘုဇ္ဈိတဗ္ဗာတိ ပရိဘောဂါ-ထက်ဝန်းကျင် အခါခပ်သိမ်း သုံးဆောင်ထိုက်သော
 သက်မဲ့ပစ္စည်းများ(မဋီ-၁၊ ၁၄၀)၊ ဥပဘောဂါ စ+ပရိဘောဂါ စ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ
 (ပါစိယော-၄၉၆)၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂါ ဧဝ+ဘဏ္ဍာ ဥပဘောဂပရိဘောဂဘဏ္ဍာ။

ဥပဝန...ယာနဝါဟနာနံ။ ။ ဝနေန+ဥပမိတံ ဥပဝနံ-တောနှင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်
 သော (တူသော) ဥယျာဉ်(ထောမ)၊ ဥပဂတံ(မြို့အနီး၌ တည်သော) ဥပရောပိတံ
 (မြို့အနီး၌ စိုက်ပျိုးအပ်သော) ဝါ+ဝနံ ဥပဝနံ(ဓာန်ဋီ-၅၃၇)၊ တောကဲ့သို့ စိမ်းစိမ်းစိုစို
 ရှိအောင် လူကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးထားအပ်သော မြို့တွင်းဥယျာဉ်ကို ဥပဝနဟု ခေါ်သည်။
 မြို့ပြင်ဘက်၌ ထိုကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးထားအပ်သော တောကို “ဥယျာန”ဟု ခေါ်သည်။

၂၁။ အယဉ္ဇ အယဉ္ဇ-ဤမျှ ဤမျှတည်း။” ဣတိ ဝုတ္တေ၊ “အဟံ-သည်၊ ဧတ္ထကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဓနံ-ကို၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-သားဖြစ်သော၊ ယော-သကဿ-အား၊ န ဒေမိ-မပေး၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထုကာမော-ပြောဆိုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်၊) “ဒေမိ”တိ-ပေးအံ့ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောမိပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ၊ သေဌိဓိတာ-သည်၊ “အယံ-ဤသူဌေးသည်၊ ပုန-ဖန်၊ ကထေန္တော-ပြောလသော်၊ အညံ-အခြားသော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော စကားကို၊ ကထေယျ-ပြောရာ၏၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ သောကာတုရာ ဝိယ-သောကသည် လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့၊ ကေသေ-တို့ကို၊ ဝိကိရိတွာ-ဖြန့်ကျဲ၍၊ ရောဒမာနာ-ငိုလသော်၊ “တာတ-အဖေ! ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝဒေထ-ပြောကုန်သနည်း၊ ဝေါ-သင်အဖေတို့၏၊ ဣဒမ္ပိ နာမ ဝစနံ-ဤမည်သော စကားကိုလည်း၊ သုဏောမ-ကြားရပါကုန်၏၊ မယံ-ကျွန်မတို့သည်၊ အလက္ခိကာ-ကျက်သရေမရှိကုန်သည်၊ အမှ ဝတ-ဖြစ်လေကုန်စွ၊” ဣတိ ဝတွာ၊ မတ္ထကေန-ဥပုသ်ဖြင့်၊ နံ-သူဌေးကို၊ ဥရမဇ္ဈေ-ရင်၏လယ်၌၊ ပဟရန္တိ-တိုက်ခတ်လျက်၊ ပတိတွာ-လဲကျ၍၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် တိုက်ခတ်အပ်သော်၊ ပုန-ဖန်၊ ဝတ္တံ-ပြောခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ တထာ-ဖြင့်၊ အဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ဥရမဇ္ဈေ-၌၊ မတ္ထကေန-ဖြင့်၊ ယံသေန္တိ-တိုက်ခတ်လျက်၊ အာရောဒနံ-ငိုခြင်းကို၊ ဝါ-ငိုဟန်ကို၊ ဒဿေသိ-ပြုပြီ၊ သေဌိ-သည်၊ တံခဏညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ကာလံ အကာသိ၊ “သေဌိ-သည်၊ မတော-ကွယ်လွန်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဥတေနဿ-မည်သော၊ ရညော-အား၊ အာရောစယိသု-လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တဿ-ထိုသူဌေး၏၊ သရီရကိစ္စံ-ကိုယ်၌ ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ ဝါ-မီးသဂြိုဟ်မှုကို၊ ကာရာပေတွာ-

(သာရတ္ထ-၃၊ ၁၂၆၊ ကင်္ခါဘာ-၂၊ ၃၆၇၊ ကင်္ခါဋီသစ်-၄၇၆၊ ဓာန်-၅၃၇)၊ ယန္တိ ဧတေနာတိ ယာနံ၊ [ယာ+ယု-ဇာ. ဌ-၇၊ ၁၆၈၊ အပ. ဌ-၂၊ ၁၆၀]၊ သင်္ဂါမာဒိသု ကိစ္စေ ဥပ္ပန္နေ ဝါဟန္တိ ပယတန္တိ ဝီရိယံ ကရောန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဟနော(ဝါဟနံ)၊ [ဝါဟ+ယု-နီတိဓာတု-၁၉၇။] ယာနနှင့် ဝါဟန၂ပုဒ်လုံးသည် ယာဉ်ဟောချည်းဖြစ်၏၊ ဤသို့၂ပုဒ်တွဲရာ၌ကား “ရထားစသော သက်မဲ့ယာဉ်ကို ယာန၊ ဆင်မြင်းစသော သက်ရှိယာဉ်ကို ဝါဟန”ဟု ယူပါ။ (ပါထေဘာ-၁၊ ၁၁၂)

စေ၍၊ “အဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ပုတ္တော ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဓီတာ ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တိ ပန-ရှိသလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်! တဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ယောသကော နာမ-မည်သော၊ ပုတ္တော-သည်၊ အတ္တိ-ရှိပါ၏၊ ဒေဝ-မြတ်! သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာကို၊ တဿ-ထိုသားအား၊ နိယျာဒေတွာဝ-အပ်နှင်း၍သာလျှင်၊ မတော-ကွယ်လွန်သွားပါပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ။

ရာဇာ-သည်၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ သေဌိပုတ္တံ-ကို၊ ပက္ကောသာ-ပေသိ-ခေါ်စေပြီ၊ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ တသ္မိံ ဒိဝသေ-ထိုနေ၌၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ ဝဿိ-ရွာပြီ၊ ရာဇင်္ဂဏေ-မင်းရင်ပြင်၌၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဥဒကံ-သည်၊ သဏ္ဌာတိ-တည်၏၊ သေဌိပုတ္တော-သည်၊ “ရာဇာနံ-ကို၊ ပဿိဿာမိ-ဖူးမျှော်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပါယာသိ-သွားပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဝါတပါနံ-လေသောက်ပြုတင်းကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ အာဂစ္ဆန္တံ-လာနေသော၊ တံ-ထိုယောသကကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်နေစဉ်၊ ရာဇင်္ဂဏေ-၌၊ ဥဒကံ-ကို၊ လဃိတွာ-ခုန်၍၊ အာဂစ္ဆန္တံ-လာနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဌိတံ-တည်နေသော ယောသကကို၊ “တာတ-မောင်မင်း! တံ-သည်၊ ယောသကော နာမ-မည်သူလော?” ကုတိ-ဤသို့ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဒေဝ-မြတ်! အာမ-မှန်ပါ” ကုတိ ဝုတ္တေ၊ “မေ-၏၊ ပိတာ-အဖေသည်၊ မတော-သေပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မာ သောစိ-ဝမ်းမနည်းနှင့်၊ တဝ-၏၊ ပေတ္တိကံ-အဖေ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ သေဌိ-ဌာနံ-သူဌေးရာထူးကို၊ တုယုမေဝ-သင့်အားသာလျှင်၊ ဒဿာမိ-ပေးမည်” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုသူဌေးသားယောသကကို၊ သမဿာသေတွာ-သက်သာရာရစေ၍၊ ဝါ-ဖြေသိမ့်၍၊ “တာတ-မောင်မင်း! ဂစ္ဆ-လော” ကုတိ-သို့၊ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ ရာဇာ-သည်၊ ဂစ္ဆန္တံ-ပြန်သွားသော၊ နံ-ထိုယောသကကို၊ ဩလောကေန္တောဝ-ကြည့်လျက်ပင်၊ အဌာသိ-တည်ပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသားယောသကသည်၊ အာဂမနကာလေ-လာရာအခါ၌၊ လဃိတံ-ခုန်အပ်သော၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဂမနကာလေ-ပြန်သွားရာအခါ၌၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ သဏိကံ-ဖြည်းဖြည်း၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုယောသကကို၊ ရာဇာ-သည်၊ တတောဝ-ထိုရောက်ရာ အရပ်

မှပင်၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ “တာတ-မောင်မင်း! ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ မမ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ ဥဒကံ-ကို၊ လယိတွာ-ခုန်၍၊ အာဂမ္မ-လာပြီး၍၊ ဂစ္ဆန္တော-ပြန်သွားလသော်၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ သဏိကံ-ဖြည်းဖြည်း၊ ဂစ္ဆသိ န ခေါ-ပြန်သွားသနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ “ဒေဝ-မြတ်! အာမ-မှန်ပါ၊ အဟံ-ကျွန်တော်မျိုးသည်၊ တသ္မိံ ကာလေ-ထိုလာရာ အခါ၌၊ ကုမာရကော-လူငယ်ပါတည်း၊ သော-ထိုလူငယ်သည်၊ ကိဠနကာ-လော နာမ-မြူးထူးပျော်ပါး ကစားရာအခါမည်ပါ၏၊ ကုဒါနိ ပန-၌ကား၊ ဒေဝေန-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ မေ-အား၊ ဌာနန္တရံ-သူဌေးရာထူးကို၊ ပဋိသုတံ-ပေးမည်ဟု ဝန်ခံအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ပုရေ ယထာ-(သူဌေးရာထူးကို ဝန်ခံမိ) ရှေး၌ကဲ့သို့၊ အစရိတွာ-မလှည့်လည်၊ မသွားလာမူ၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ သန္တိသိန္ဓေန-တည်ငြိမ်သူသည်၊ ဟုတွာ၊ စရိတုံ-လှည့်လည်သွားလာခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်ပါ ၏။” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ ရာဇာ-သည်၊ “အယံ ပုရိသော-ဤယောက်ျားသည်၊ မိတိမာ-တည်ကြည်ခြင်းရှိ၏၊ ဝါ-ပညာရှိ၏၊ ကုဒါနေဝ-ယခုချက်ချင်းပင်၊ အဿ-ထိုယောသကအား၊ ဌာနန္တရံ-သူဌေးရာထူးကို၊ ဒဿာမိ-ပေးတော့မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပိတရာ-အဖေသည်၊ ဘုတ္တံ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော၊ ဘောဂံ-စည်းစိမ်ကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ **သဗ္ဗသတေန**-အလုံးစုံသော ဆင်စသော ဥစ္စာတို့၏ တစ်ရာတစ်ရာသော အဖို့အစုကို ပေးခြင်းနှင့်၊ (သဒ္ဓိ-တကွ)၊ သေဋ္ဌိဌာနံ-သူဌေးရာထူးကို၊ အဒါသိ-ပြီ။

သဗ္ဗသတေန။ ။ ကျွန်တစ်ရာ၊ ကျွန်မတစ်ရာ၊ ဆင်တစ်ရာ၊ မြင်းတစ်ရာ၊ နွားလားဥသဘတစ်ရာ၊ သီရိနိက်ရွှေစင်တစ်ရာစသည်ဖြင့် တစ်ရာစီ၊ တစ်ရာစီ ပေးခြင်းကို “သဗ္ဗသတေန”ဟု ဆိုသည်(စရိယာဌ-၉၃)။ “သဗ္ဗေသံ+သတံ သဗ္ဗသတံ-အလုံးစုံသော ကောင်းမွန်သောဥစ္စာတို့၏တစ်ရာ၊ သဗ္ဗသတဿ+ဒါနံ သဗ္ဗသတံ-အလုံးစုံသော ကောင်းမွန်သော ဥစ္စာတို့၏ တစ်ရာကို ပေးခြင်း၊ ဒါနပုဒ်ကျေ”ဟုပြု။ ဓမ္မ. ဌ-၁, ၁၂၀၌ “သဗ္ဗသတေန”နောင် “သဒ္ဓိ”ဟု ရှိသဖြင့် ဤ၌လည်း သဒ္ဓိကို ထည့်ပေးသည်၊ သို့မဟုတ် “သဗ္ဗသတေန-နှင့်တကွ”ဟု သဟတ္ထပေး။ [**သဗ္ဗသတေနာတိ** သဗ္ဗေသံ ဟတ္ထိအာဒိနံ ဥတ္တမဒဗ္ဗာနံ သတသတကောဌာသဒါနေန-ပဋိဂံ-၃၈၀။]

သော-ထိုယောသကသည်။ ရထေ-ရထား၌၊ ဌတွာ-၍၊ နဂရံ-ကို၊
ပဒက္ခိဏံ-လက်ယာရစ်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဩလောကိတော-
 လောကိတဌာနံ-ကြည့်အပ် ကြည့်အပ်သော အရပ်သည်၊ ကမ္မတိ-လှုပ်ရှား၏၊
 သေဌိမိတာ-သည်၊ ကာဠိဒါသိယာ-ကာဠိမည်သော ကျွန်မနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မန္တယ-
 မာနာ-ပြောဆိုလျက်၊ နိသန္ဓာ-ထိုင်နေသည်၊ (သမာနာ-စဉ်) “အမ္မ ကာဠိ-
 အမေကာဠိ! တေ-၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ဧတ္တိကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊
 သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်သည်၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ” ဣတိ အာဟ-ပြီ၊
 “အမ္မ-ချစ်သမီး! ကံ ကာရဏာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊
 “ဟိ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ အယံ-ဤယောသကသည်၊ အတ္တနော-၏၊
 မရဏပဏ္ဏံ-သေကြောင်းစာကို၊ ဒုဿန္တေ-ပုဆိုးစွန်း၌၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချိ၍၊ အမှာကံ-
 ကျွန်မတို့၏၊ ယရံ-အိမ်သို့ အာဂတော-ရောက်လာပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ မယာ-
 သည်၊ အဿ-ထိုယောသက၏၊ တံ ပဏ္ဏံ-ထိုစာကို၊ ဖာလေတွာ-ဆုတ်ဖြဲ၍၊
 မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မင်္ဂလကရဏတ္ထာယ-ထိမ်းမြားမင်္ဂလာကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊
 (မင်္ဂလာဆောင်ခြင်းငှာ)၊ အညံ-အခြားသော၊ ပဏ္ဏံ-စာကို၊ လိခိတွာ-ရေး၍၊
 ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်သော၊ ကာလံ-အခါပတ်လုံး၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ အာ-
 ရက္ခော-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊” ဣတိ (တသ္မာ)-
 ထိုကြောင့်တည်း၊ (ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။) [ဣတိ တစ်လုံးအကျေကြီး] “အမ္မ-
 ချစ်သမီး! တုံ-သည်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်ကို၊ ပဿသိ-မြင်တွေ့ရ၏၊ ပန-
 စင်စစ်ကား၊ ဣမံ-ဤယောသကကို၊ သေဌိ-သူဌေးသည်၊ ဒဟရကာလတော-
 ငယ်ရွယ်သူ၏ အခါမှ၊ ဝါ-ငယ်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ မာရေတုကာမော-
 သေစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဝါ-သတ်လိုသည်၊ (သမာနော-လျက်)၊ မာရေတုံ-
 သေစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-သတ်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊

ပဒက္ခိဏံ။ ။ဒက္ခိဏမေဝ ပဒက္ခိဏံ-လက်ယာဘက်၊ ပဿဒ္ဓါ အနက်မဲ့၊ ပဒက္ခိ-
 ဏေ+ကရဏံ၊ ပဒက္ခိဏေန ပဝတ္တနံ ပရိဝတ္တနံ ဝါ ပဒက္ခိဏံ-လက်ယာဘက်၌ ပြုခြင်း
 (လှည့်ခြင်း)၊ ဝါ-လက်ယာဘက်ဖြင့် လည်ခြင်း၊ [ပဒက္ခိဏ+အာ] (တစ်နည်း) “ဒက္ခိဏေ+
 ကရဏံ၊ ဒက္ခိဏေန ပဝတ္တနံ ပရိဝတ္တနံ ဝါ ဒက္ခိဏံ”ဟု တဒ္ဓိတိဝိဂြိုဟ်ပြုပြီးမှ “ဒက္ခိဏ-
 မေဝ ပဒက္ခိဏံ”ဟု တဒ္ဓာဝုတ္တိကမ္မဓာရည်းဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။ (ပါရာဂံသစ်-၂၊ ၃၃၄)

ဣမံ-ဤယောသကကို၊ နိဿာယ-၍၊ (သေဌိနော-၏၊ ဝါ-မှာ) ဗဟုံ-များ
စွာသော၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ ဒီယိ-ကုန်ခဲ့ပြီ။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “အမ္မ-အမေ၊
သေဌိနာ-သူဌေးသည်၊ အတိဘာရိယံ-အလွန်ဝန်လေးသောအမှုကို၊ ကတံ
ဝတ-ပြုအပ်ခဲ့လေစွ” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ နဂရံ-ကို၊ ပဒက္ခိဏံ-
ကို၊ ကတွာ၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသန္တံ-ဝင်လာသော၊ နံ-ထိုယောသကကို၊ ဒိသ္မာ-
ကြည့်၍၊ “ဧတ္တိကာ-သော၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-သည်၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဥပ္ပန္နာ-
ပြီ။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဟသိတံ-ပြုံးရယ်ခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ အထ-
ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ သေဌိပုတ္တော-သည်၊ ဒိသ္မာ၊ “ကံ ကာရဏာ-
အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ဟသိ-ပြုံးရယ်သနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ၊ “ဧကံ-
တစ်ခုသော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ နိဿာယ-၍၊ (ဟသိ-ခဲ့ပြီ)” ဣတိ-
ဤသို့ ပြောပြီ။ “နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ကထေဟိ-ပြောလော၊” ဣတိ-ဤသို့
ပြောပြီ။ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ န ကထေသိ-မပြော၊ သော-ထိုသူဌေးသား
ယောသကသည်၊ “သစေ န ကထေဿသိ-အကယ်၍ မပြောအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
တံ-သင့်ကို၊ ဒွိဓာ-နှစ်ဖြာ၊ (နှစ်ပိုင်း)၊ ဆိန္ဒိယာမိ-ဖြတ်အံ့၊ (ပိုင်းအံ့)” ဣတိ၊
တဇ္ဇေတွာ-ခြိမ်းခြောက်၍၊ အသိံ-ဓားကို၊ နိက္ကမိ-ဆွဲထုတ်ပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေး
သမီးသည်၊ “တယာ-သည်၊ ဧတ္တိကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အယံ
သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-
တွေး၍၊ ဟသိတံ-ပြုံးရယ်ခြင်းကို၊ (အကာသိ-ပြီ)” ဣတိ အာဟ၊ “မမ-၏၊
ပိတရာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကံ-ကို၊ မယံ-ငါ့အား၊ **ယဒိ** နိယျာဒိတံ-

ယဒိ။ ။ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ယောဇနာနှင့် သဒ္ဓါအဘိဓာန်ကျမ်းများ၌ ယဒိနိပါတ်
၏ အနက်များကို “သင်္ကာဝတ္ထာန၊ အရူစိသံသုစနတ္ထ၊ သမ္ဘာဝနာ၊ ဂရဟာ (အကယ်
၍)၊ ဝါသဒ္ဓတ္ထ(သော်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်စေ)၊ ကာရဏတ္ထ(အကြင်ကြောင့်)၊ ယာဝ
အနက်(အကြင်မျှလောက်)၊ အထဝါအနက်(တစ်နည်းကား၊ ထိုမှတစ်ပါး၊ ထိုမြို့၊
သို့မဟုတ်)၊ ပဒပူရဏ(အနက်မဲ့)” စသည်ဖြင့် တွေ့ရ၏။ အထက်၌ “တစ်နည်းမှတ်ရန်၊
အပြန်ယူရ၊ ဧကံသနှင့်၊ ကြံဆတစ်ဖြာ၊ သုံးနက်မှာ၊ ထွန်းရာမှန်မယွင်း(ရွှေ-၉၃)”
ဟူသောနိယံလာ အနက်၃နက်မှ ဧကံသအနက်ယူပေးသည်။

တစ်နည်း။ ။ “ယဒိတိ နိပါတမတ္ထံ(စရိယာ၊ ၄-၁၉၁)”ကဲ့သို့ အနက်မဲ့ကြံ၍ “မမ

အမှန်တကယ် အပ်နှံအပ်ခဲ့ပြီ၊ (ဧဝံသန္တေ-ဤသို့ဖြစ်ပါလျက်၊) ဧတ္ထ-ဤသို့ အပ်နှံခဲ့ရာ၌၊ တံ-သည်၊ ကိ-အဘယ်သို့၊ ဟောသိ-ဖြစ်နေရသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသားယောသကသည်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်း အရည်ရှိသော၊ ကာလံ-အခါပတ်လုံး၊ ကိစ္ဆိ-ဘာကိုမျှ၊ န ဇာနာတိ ကိရ-မသိဘူးတဲ့၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န သဒ္ဓဟိ-မယ့်ခဲ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုသူဌေးသားယောသကအား၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ “တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ပိတရာ-သည်၊ (ပုရိသာ-ယောက်ျားတို့ကို) မရဏပဏ္ဏံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပေသိတာ-ပို့စေအပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ တုမေ-တို့ကို၊ မယာ-သည်၊ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ-ဤမည်ဤမည်သော အမှုကိုလည်း၊ ကတွာ-၍၊ ရက္ခိတာ-စောင့်ရှောက်အပ်ကုန်ပြီ” ဣတိ-ဤသို့အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ကထေ-သိ-ပြောပြပြီ၊ “တံ-သည်၊ အဘူတံ-မဟုတ်မမှန်သော စကားကို၊ ကထေသိ-ပြောဆို၏၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အသဒ္ဓဟန္တော-မယ့်ကြည်လသော်၊ “မာတ-ရံ-အမေဖြစ်သော၊ ကာဠိ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ “အမ္မ-အမေ! ဧဝံ ကိရ-ဤအတိုင်းတဲ့လော? (ဤအတိုင်းမှန်သလော?)” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “တာတ-ချစ်သား! အာမ-အိမ်း၊ ဒဟရကာလတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ (သေဌိ-သည်) တံ-ကို၊ မာရေတုကာမော-သေစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဝါ-သတ်လိုသည်၊ (သမာနော-လျက်) မာရေတုံ-သေစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-သတ်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ-သင့်ကို၊ နိဿာယ-၍၊ (သေဌိနော-၏၊ ဝါ-မှာ) ဗဟုံ-များစွာသော၊ ဓနံ-သည်၊ ဒီယံ-ပြီ၊ သတ္တသု-ဂုဓကုန်သော၊ ဌာနေသု-နေရာဌာနတို့၌၊ တံ-သည်၊ မရဏတော-သေခြင်းမှ၊

ပိတရာ-သည်။ . . နိယျာဒိတံ-အပ်နှံအပ်ခဲ့ပြီ”ဟု ပေးလျှင်လည်း သင့်မည်ထင်သည်၊ “ယဒိ နိယျာဒိတံ-အကယ်၍ အပ်နှံခဲ့အံ့”ဟု ပေးရိုးအနက်ကား သင်္ကာဝတ္ထာန(ယုံမှားခြင်း၊ မှတ်သားပိုင်းခြားခြင်း)၊ သင်္ကာဝဋ္ဌာန(တွေးတောခြင်း၏တည်ရာ)အနက်တည်း၊ ဤ၌ ယုံမှားတွေးတောခြင်းသဘောမရှိ၍ ကောင်းမည် မထင်ပါ။

ဗဟုံ။ ။ “စက္ခု ဥဒပါဒိ”၌ စက္ခုကဲ့သို့ သိဝိဘတ်တည်း၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတံလော၊ (တစ်နည်း) ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ အဝိဘတ်ဟု ယူ၍ “ဓနံ-သည်၊ ဗဟုံ-များစွာ၊ ဒီယံ”ဟု ပေး။

မုတ္တော-လွတ်ခဲ့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ **ဘောဂဂါမတော**-ဥစ္စာ(အခွန်အတုပ်)၏ ဖြစ်ပေါ်ထွက်ရှိရာရွာမှ၊ ဝါ-အပိုင်စားအပ်သောရွာမှ၊ အာဂမ္မ-ရောက်လာ၍၊ သဗ္ဗသတေန-အလုံးစုံသောဆင်စသော ဥစ္စာတို့၏၊ တစ်ရာတစ်ရာသော အဖို့အစုကို ပေးခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သေဌိဌာနံ-သူဌေးရာထူးသို့၊ ပတ္တော-ပြီ” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ သော-ထိုယောသကသည်၊ တံ-စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ “ကမ္မ-အကုသိုလ်ကံသည်၊ ဘာရိယံ ဝတ-ကြီးလေးလေစွ၊ ခေါ ပန-စင်စစ်၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ မရဏာ-သေခြင်းမှ၊ မုတ္တဿ-လွတ်မြောက်သော၊ မမ-အား၊ **ပမာဒဇီဝိတံ**-မေ့လျော့သဖြင့် အသက်ရှင်ခြင်းကို၊ (မေ့မေ့လျော့လျော့အသက်ရှင်ခြင်းကို)၊ ဇီဝိတုံ-အသက်ရှင်ခြင်းငှာ၊ အယုတ္တံ-မသင့်၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့လျော့သူသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်တော့မည်၊” ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ ဒေဝသိကံ-နေတိုင်းနေတိုင်း၊ [ဒိဝသေ ဒိဝသေ နိယုတ္တံ၊ ဒါတဗ္ဗံ ဝါ **ဒေဝသိကံ**(ပဋိဂံ-၃၈၀)၊ အခြားနည်းများကို ဓမ္မဘာ-၁, ၈၈၅၂။] သဟဿံ-တစ်ထောင်ကို၊ ဝိဿ-ဇွေတွာ-စွန့်လျှ၍၊ အဒ္ဓိကကပဏာဒီနံ-ခရီးသွားသူ၊ အထီးကျန်မွဲသူဆင်းရဲအစရှိသူတို့အား၊ ဒါနံ-ပေးလှူခြင်းကို၊ ပဌပေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ အဿ-ထိုယောသကသူဌေး၏၊ မိတ္တော နာမ-မိတ္တမည်သော၊ ကုဋ္ဌမ္ပိကော-သူကြွယ်သည်။

ဘောဂဂါမတော။ ။ “ဥပ္ပတ္တိဌာနံ(ဒီဋီ-၃, ၂၂၈)၊ **ဘောဂဂါမန္တိ** ဘောဂပ္ပတ္တိဂါမံ (သံဋီ-၂, ၃၇၀)”ကို ရှု၍ “ဥပဇ္ဇတိ ဧတ္ထ၊ ဧတေနာတိ စ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဥပ္ပတ္တိ စ+သာ+ဂါမော စာတိ ဥပ္ပတ္တိဂါမော-ဖြစ်ပေါ်ထွက်ရှိရာရွာ၊ ဘောဂဿ+ဥပ္ပတ္တိဂါမော ဘောဂဂါမော-ဥစ္စာ(အခွန်အတုပ်)၏ ဖြစ်ပေါ်ထွက်ရှိရာရွာ၊ ဥပ္ပတ္တိကျေ”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) “ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဘောဂဿ+ဥပ္ပတ္တိ ဧတ္ထာတိ ဘောဂပ္ပတ္တိ၊ ဘောဂပ္ပတ္တိ စ+သော+ဂါမော စာတိ ဘောဂဂါမော-ဥစ္စာ(အခွန်အတုပ်)၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရှိရာရွာ၊ ဥပ္ပတ္တိကျေ”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗောတိ ဘောဂေါ၊ ဘောဂေါ စ+သော+ဂါမော စာတိ ဘောဂဂါမော-သုံးဆောင်ခံစားအပ်(အပိုင်စားအပ်)သောရွာ”ဟုပြု။

ပမာဒဇီဝိတံ။ ။ ပမာဒဇီဝိတံနှင့် ဇီဝိတုံသည် အသက်ရှင်ခြင်းကြိယာကိုချည်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပဏ(ကံနှင့်ကြိယာ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ခွဲဆိုအပ်သောစကား)တည်း၊ (တစ်နည်း) “ကတွာ”ထည့်၍ “ပမာဒဇီဝိတံ-ကို၊ (ကတွာ-၍)၊ ဇီဝိတုံ-ငှာ”ဟု ပေးပါ(သီဋီသစ်-၁, ၃၅၈၊ သီဘာ-၁, ၅၂၀)၊ (တစ်နည်း) ကြိယာဝိသေသနကြံ၍ “ပမာဒဇီဝိတံ-ခြင်းဖြင့်၊ ဇီဝိတုံ-ငှာ”ဟု ပေးပါ။ (ဓမ္မယော-၄၂)

ဒါနဗျာဝဋ္ဋော-အလှူ၌ ကြောင့်ကြစိုက်သူသည်၊ ဝါ-အလှူအကျိုးငှာ ကြောင့်
 ကြစိုက်သူသည်၊ [ဒါနေ ဒါနတ္ထာယ ဝါ ဗျာဝဋ္ဋော ဒါနဗျာဝဋ္ဋော၊ “ဒဿနဗျာဝဋ္ဋော
 (ပါစိယော-၂၄၉)”ကို ခိုးသည်။] အဟောသိ-ပြီ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊
 ယောသကသေဌိနော-၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ပုံတည်း။

ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ (ယောသကသူဌေး၏ ဖြစ်ပုံမှတစ်ပါး သာမာဝတီ
 ၏ ဖြစ်ပုံကို ဆိုဦးအံ့) တသ္မိံ ကာလေ-ထိုအခါ၌၊ ဘဒ္ဒဝတီနဂရေ-ဘဒ္ဒဝတီမြို့၌၊
 ဘဒ္ဒဝတီယသေဌိ နာမ-ဘဒ္ဒဝတီမြို့၌နေသောသူဌေးမည်သည်၊ ဝါ-ဘဒ္ဒဝတီ
 သူဌေးမည်သည်၊ ယောသကသေဌိနော-၏၊ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသဟာယကော-ရှေး၌
 မမြင်အပ်ဖူးသော မိတ်ဆွေသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဘဒ္ဒဝတီနဂရတော-မှ၊
 အာဂတာနံ-လာကုန်သော၊ ဝါဏိဇာနံ-ကုန်သည်တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝါ-က၊
 ယောသကသေဌိ-သည်၊ ဘဒ္ဒဝတီယသေဌိနော-၏၊ သမ္ပတ္တိံ စ-စည်းစိမ်ကို
 လည်းကောင်း၊ ဝယပ္ပဒေသဉ္စ-အရွယ်အပိုင်းအခြားကိုလည်းကောင်း၊ သုတ္တာ-
 ၍၊ တေန-ထိုဘဒ္ဒဝတီသူဌေးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သဟာယကဘာဝံ-မိတ်ဆွေ၏
 အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆန္တော-အလိုရှိလသော်၊ ဝါ-အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဏာ-
 ကာရံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ ဘဒ္ဒဝတီယသေဌိပိ-သည်လည်း၊ ကောသမ္ပိ-
 တော-မြို့မှ၊ အာဂတာနံ-ကုန်သော၊ ဝါဏိဇာနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝါ-က၊
 ယောသကသေဌိနော-၏၊ သမ္ပတ္တိံ စ-လည်းကောင်း၊ ဝယပ္ပဒေသဉ္စ-လည်း
 ကောင်း၊ သုတ္တာ၊ တေန-ထိုယောသကသူဌေးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သဟာယက-
 ဘာဝံ-ကို၊ ဣစ္ဆန္တော-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပဏ္ဏာကာရံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပြီ၊ ဧဝံ-
 ဤသို့လျှင်၊ တေ-ထိုသူဌေး၂ယောက်တို့သည်၊ အညမည်-အချင်းချင်း၊ အဒိဋ္ဌ-
 ပုဗ္ဗသဟာယကာ-တို့သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဝသီသု-နေကုန်ပြီ၊ အပရဘာဂေ-နောက်
 အဖို့၌၊ ဘဒ္ဒဝတီယသေဌိနော-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ အဟိဝါတရောဂေါ-မြွေဆိပ်နှင့်
 တူသောလေကြောင့် ဖြစ်သောရောဂါသည်၊ ဝါ-ကူးစက်တတ်သော ပူလိပ်
 ရောဂါသည်၊ ပတိတော-ကျရောက်လာပြီ၊ တသ္မိံ-ထိုရောဂါသည်၊ ပတိတေ-
 ကျရောက်လသော်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ မက္ခိကာ-ယင်တို့သည်၊ မရန္တိ-သေကုန်၏၊
 တတော-ထိုမှနောက်၌၊ အနုက္ကမေနေဝ-အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ကီဋ္ဌာ-ကင်း

တို့သည်လည်းကောင်း၊ မူသိကာ-ကြွက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုဋ္ဌာ-
 ကြွက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သူကရာ-ဝက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဂါဝေါ-
 နွားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒါသီ-ကျွန်မတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒါသာ-ကျွန်
 ယောက်ျားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗပစ္စာ-အလုံးစုံသောသူတို့၏ နောက်၌၊
 ယရမာနသကာပိ-အိမ်၌နေသူ လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အိမ်သူအိမ်သား
 တို့သည်လည်းကောင်း၊ မရန္တိ-ကုန်၏၊ တေသု-ထိုသူတို့တွင်၊ ယေ-အကြင်သူ
 တို့သည်၊ ဘိတ္တိ-နံရံကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖောက်၍၊ ပလာယန္တိ-ပြေးကုန်၏၊ တေ-ထို
 သူတို့သည်၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ လဘန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်ဦးအံ၊ တဒါ-ထိုအခါ
 ၌၊ သေဌိ စ-သည်လည်းကောင်း၊ အဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ဘရိယာ စ-မယားသည်
 လည်းကောင်း၊ ဗီတာ စ-သည်လည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုဆိုအပ်ခဲ့သော အခြင်း
 အရာအားဖြင့်၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ယောသကသေဌိ-ကို၊ ပသိတံ-တွေ့ခြင်း
 ဌာ၊ ပထေန္တာ-တောင့်တကုန်လျက်၊ ကောသမ္ဘိမဂ္ဂံ-ကောသမ္ဘိမြို့သို့ ရောက်
 စေသောလမ်းကို၊ (ကောသမ္ဘိခရီးကို) ပဋိပဇ္ဇိသု-သွားကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုမိသားစု
 ဥယောက်တို့သည်၊ အန္တရာမဂ္ဂေယေဝ-၌ပင်၊ ဒီဏပါထေယျာ-ကုန်သော လမ်း
 စာရိက္ခာရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ရိက္ခာပြတ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝါတာတပေန စေဝ-
 လေ၊ နေပူကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခုပ္ပိပါသာဟိ စ-မွတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်း
 တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိလန္တသရိရာ-ပင်ပန်းသော ကိုယ်ရှိကုန်သည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ကိစ္ဆေန-ဆင်းရဲပင်ပန်းသဖြင့်၊ ကောသမ္ဘိ-မြို့သို့၊ ပတွာ-ရောက်လ
 သော်၊ ဥဒကဖာသုကဋ္ဌာနေ-ရေဖြင့်ချမ်းသာရာအရပ်၌၊ ဝါ-ရေရရှိလွယ်ရာ
 အရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်နား၍၊ နတွာ-ရေချိုးပြီး၍၊ နဂရဒွါရေ-၌၊ ဧကံ-တစ်ဆောင်
 သော၊ သာလံ-ဇရပ်သို့၊ ပဝိသိသု-ဝင်ကုန်ပြီ။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ သေဌိ-သည်၊ ဘရိယံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကို)၊
 “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! ဣမိနာ နိဟာရေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်လသော်၊
 ဝိဇာတမာတုယာပိ-မွေးဖွားသော အမေသည်သော်လည်း၊ [အာပ၌စပ်] ဝါ-
 ၏သော်လည်း၊ [မန၌စပ်] **အမနာပါ**-စိတ်၌ မသက်ရောက်စေအပ် (မသွင်း

အမနာပါ။ ။ မနသိပ္ပံ+အပ္ပိယန္တိ မနာပါ-စိတ်၌ သက်ရောက်စေအပ်၊ သွင်းထား

ထားအပ်)ကုန်သည်။ ဝါ-စိတ်ကို မတိုးပွားစေကုန်သည်။ (မမြတ်နိုးအပ်ကုန်သည်)။ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ မေ-၏။ သဟာယကော-မိတ်ဆွေဖြစ်သော ယောသကသူဌေးသည်။ အဒ္ဓိကကပဏာဒိနံ-ခရီးသွားဧည့်သည်၊ အထီးကျန်မဲ့သူဆင်းရဲအစရှိသူတို့အား၊ ဒေဝသိကံ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ သဟဿံ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒါပေသိ ကိရ-ပေးစေသတဲ့၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဓိတရံ-ကို၊ ပေ-သေတွာ-၍၊ အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ ဧကာဟံ-တစ်ရက်ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဒွိဟံ-၂ရက်ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဣဓေ-ဤဇရပ်၌သာ၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ သန္တပေတွာ-ရောင့်ရဲစေ၍၊ သဟာယကံ-မိတ်ဆွေဖြစ်သော ယောသကသူဌေးကို၊ ပဿိဿာမ-တွေ့ကြုံစို့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ သာ-ထိုမယားသည်၊ “သာမိ-အရှင်၊ သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ တေ-ထိုမိသားစုတို့သည်၊ သာလာယမေဝ-ဇရပ်၌သာလျှင်၊ ဝသီသု-ကုန်ပြီ၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ကာလေ-အလျှပေးရာအချိန်ကို၊ အာရောစိတေ-ပြောကြားအပ်သော်၊ ကပဏဒ္ဓိကာဒိသု-အထီးကျန်မဲ့ သူဆင်းရဲ၊ ခရီးသွားဧည့်သည်အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အာဟာရတ္ထာယ-အစာအာဟာရအကျိုးငှာ၊ ဂစ္ဆန္တေသု-ကုန်လသော်၊ မာတာပိတရော-မိဘတို့သည်၊ “အမ္မ-ချစ်သမီး၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အမှာကံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဓိတရံ-ကို၊ ပေသယီသု-စေလွှတ်ကုန်ပြီ၊ စ ပန-ဆက်ဥဒ္ဓါမဟာဘောဂကုလဿ-များသောစည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသောအမျိုး၏၊ ဓိတာ-သည်။

အပ်ကုန်သည်။ (တစ်နည်း) မနံ အပ္ပာယန္တိ ဝဇေန္တိတိ အမနာပါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်(စိတ်ကြီးဝင်စေတတ်)ကုန်သည်။ န+မနာပါ အမနာပါ(အဘိ. ၄-၂, ၈၊ ၁၀၀၊ ပဋိသံ. ၄-၁, ၁၄၄)၊ [မနာပဉ္စ မန+အာပ၊ အာပဉ္စ အပဓာတ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ အပစ္စည်း၊ ရှေ့နည်းအလို အပဓာတ်သည် ပါပုဏနအနက်ဟော၊ နောက်နည်းအလို “ဓာတူနံ အနေကတ္ထတာ”အရ ဝဇနအနက်ဟော၊] (တစ်နည်း) မနော ဧတေသု အပ္ပေတိတိ မနာပါ။ န+မနာပါ အမနာပါ-စိတ်၏ သက်ရောက်ရာ မဟုတ်ကုန်သည်(အဘိ. ၄-၂, ၄၈၇)၊ (တစ်နည်း) နတ္ထိ+မနာပံ ဧတေသန္တိ အမနာပါ-စိတ်၌ သက်ရောက်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်မရှိကုန်သည်။ ဝါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်မရှိကုန်သည်။ ဝါ-မြတ်နိုးဖွယ်မရှိကုန်သည်(မဇ္ဈိ-၁, ၂၅၂)။

ဝိပတ္တိယာ-ပျက်စီးခြင်းသည်၊ အတ္ထိန္ဒလဇ္ဇိတာယ-လုယက်ဖျက်ဆီးအပ်သောရှက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အလဇ္ဇမာနာ-မရှက်နိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပါတိ-ခွက်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ကပဏဇနေန-အထီးကျန်မဲ့ ဆင်းရဲသူ လူအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “အဓမ္မ-ချစ်သမီး! ကတိ-အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ ပဋိဝီသေ-အဖို့တို့ကို၊ ဂဏှိဿသိ-ယူမည်နည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်သည်၊ (သမာနာ-သော်)၊ “တယော-ဥယောက်ကုန်သော၊ (ပဋိဝီသေ-အဖို့တို့ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-မည်)” ကူတိ အာဟ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီးအား၊ တယော-ကုန်သော၊ ပဋိဝီသေ-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တာယ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ဘတ္တေ-ထမင်းကို၊ အာဟဋေ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ တယောဝိ-ဥယောက်လုံးတို့သည်လည်း၊ ဧကတော-တည်း၊ ဘုဉ္ဇိတုံ-ငှာ၊ နိ-သီဒိသု-ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ မာတာဓိတရော-အမေနှင့် သမီးတို့သည်၊ သေဌိ-ကို၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “သမိ-အရှင်! မဟာကုလာနမ္ပိ-အမျိုးကြီးတို့၏လည်း၊ ဝါ-တို့မှာလည်း၊ ဝိပတ္တိ နာမ-စည်းစိမ်ပျက်စီးခြင်းမည်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ အမှေ-ကျွန်မတို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ မာ ဘုဉ္ဇ-မစားနှင့်၊ မာ စိန္တယိ-တောင်တောင်ဤဤ မကြံစည်နှင့်၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ ကူတိ-လျှင်၊ နံ-ထိုသူဌေးကို၊ နာနပ္ပကာရေဟိ-အထူးထူးအပြားပြားသော စကားတို့ဖြင့်၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်၍၊ ဘောဇေသုံ-စားစေကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-ကျွေးကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-၍၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဇီရာပေတုံ-ကြေညက်စေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အရုဏေ-သည်၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ-တက်လသော်၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ မာတာဓိတရော-တို့သည်၊ နာနပ္ပကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပရိဒေဝိတွာ-မြည်တမ်း၍၊ ရောဒိသု-ငိုကုန်ပြီ၊ ကုမာရိကာ-သူဌေးသမီးသည်၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ရောဒမာနာ-ငိုလျက်၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂန္ဓာ၊ “ကတိ-ကုန်သော၊ ပဋိဝီသေ-တို့ကို၊ ဂဏှိဿသိ-နည်း?” ကူတိ၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ “ဒေ-ကုန်သော၊ (ပဋိဝီသေ-တို့ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-မည်)” ကူတိ ဝတွာ အာဟာရံ-ကို၊ အာဟရိတွာ-၍၊ မာတရံ-အမေကို၊ ယာစိတွာ-၍၊

ဘောဇေသိ-ပြီ၊ သာပိ-ထိုအမေသည်လည်း၊ တာယ-ထိုသမီးသည်၊ ယာစိယ-
 မာနာ-တောင်းပန်အပ်သော်၊ ဝါ-အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-၍၊ အာဟာရုံ-ကို၊
 ဇီရာပေတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ တံ ဒိဝသမေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊
 ကာလံ အကာသိ၊ ကုမာရိကာ-သူဌေးသမီးသည်၊ ဧကိကာဝ-တစ်ယောက်
 တည်းသာလျှင်၊ ရောဒိတွာ-၍၊ ပရိဒေဝိတွာ-၍၊ တာယ ဒုက္ခပ္ပတ္တိယာ-ထိုဒုက္ခ
 ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ သဗ္ဗာတဆာတကဒုက္ခာ-လွန်စွာ
 ဖြစ်သော ဆာလောင်ခြင်းဆင်းရဲရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ ယာစကေ-
 ဟိ-သူတောင်းစားတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ ရောဒန္တိ-လျက်၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂန္ဓာ-
 ၍၊ “အမ္မ! ကတိ-ကုန်သော၊ ပဋိဝိသေ-တို့ကို၊ ဂဏိဿသိ-နည်း?” ဣတိ-သို့၊
 ဝုတ္တာ-သည်၊ (သမာနာ)၊ “ဧကံ-သော၊ (ပဋိဝိသံ-ကို၊ ဂဏိဿာမိ-မည်)” ဣတိ
 အာဟ၊ မိတ္တကုဋ္ဌမ္ပိကော-မိတ္တသူကြွယ်သည်၊ တယော ဒိဝသေ-ဥရက်တို့ပတ်
 လုံး၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဂဏန္တိ-ယူသော၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ သဗ္ဗာနာတိ-ကောင်းစွာ
 သိ၏၊ ဝါ-မှတ်မိ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ “ဝသလိ-အယုတ်မ!
 အပေဟိ-ဖဲလော၊ (ထွက်သွားလော)၊ နဿ-ပျက်စီးချေလော၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊
 တဝ-၏၊ ကုစ္ဆိပ္ပမာဏံ-ဝမ်းဗိုက်၏ အတိုင်းအရှည်ကို၊ အညာသိ-သိရပြီ” ဣတိ
 အာဟ၊ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ-အရှက်အကြောက်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ကုလမိတာ-
 အမျိုးသမီးသည်၊ **ပစ္စောရသ္မိ**-ရင်ဘတ်၌၊ [သဒ္ဓတ္ထ၊] ဝါ-ရှေးရှုဖြစ်သော ရင်
 အလယ်၌၊ [အဓိပ္ပာယတ္ထ၊] ဝါ-ရင်ဝတည့်တည့်၌၊ [ဝေါဟာရတ္ထ၊] သတ္တိပဟာရံ-
 လုံဖြင့် ပစ်ခတ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-အပစ်ခတ်ခံရခြင်းသို့၊ (ပါပုဏ္ဏာတိ)

ပစ္စောရသ္မိ ။ ။ “ဥရသ္မိန္တိ ပစ္စောရံ”ဟုပြု၊ ဝိဘဏ္ဍတ္ထအဗျယိဘောသမာသ်တည်း၊
 “ပတိ+ဥရသ္မိ”ဟုဖြတ်၊ ကွစာသဝဏ္ဏံ လုတ္တေ၌ “ကွစာသဝဏ္ဏံ”ဟူသော ယောဂဝိ-
 ဘာဂဖြင့် ဥကို ဩပြု၊ တံကို စပြု၊ စဒ္ဒေဘော်လာ(ကစ်ဘာ-၁, ၄၂၊ မောဂ်နိ-၁, ၈၁)။ [ပစ္စောရသ္မိန္တိ ပတိ ဥရသ္မိ၊ ဝိဘဏ္ဍတ္ထ သံချသမာသော(မောဂ်ပံ-၁, ၂၉)။
 ပတိသဒ္ဓေါ အာဓာရတ္ထော၊ တေန သမာနာဓိကရဏော ဥရသဒ္ဓေါပီတိ၊ ဥရသ္မိန္တိ
 နိစ္စသမာသတ္တာ အသကပဒေန ဝိဂ္ဂဟေ ကတေ “အသချံ ဝိဘတ္တိ”စွာဒိနာ သုတ္တေန
 အသချံသမာသောတိ ဒဿေတုမာဟ “ဝိဘဏ္ဍတ္ထ သံချသမာသော”တိ(မောဂ်ပံ
 ဇီ-၁, ၂၉)။ **ပစ္စောရသ္မိ** ဥရမဇ္ဈေ(အံ. ၄-၃, ၁၈၉)။ **ပစ္စောရသ္မိ** ပတိဥရသ္မိ၊

ဝိယ-ရောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏ-အနာ၌၊ ခါရောဒကသေစနကံ-
 ဆားငန်ရည်ဖြင့် သွန်းလောင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ဆားငန်ရည်ဖြင့်
 အလောင်းခံရခြင်းသို့၊ (ပါပုဏ္ဏာတိ) ဝိယ စ-ရောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 ပတ္တာ-၍၊ “သာမိ-အရှင်! ကိ-ဘာကြောင့်နည်း?” ဣတိ အာဟ၊ “တယာ-
 သည်၊ ပုရေ-၌၊ တယော-ဥဒုကုန်သော၊ ကောဠာသာ-အဖို့အစုတို့ကို၊ [တယော
 ကောဠာသာ-ဥယောက်စာတို့ကို၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ပြီ၊ ဟိယျော-မနေ့က၊ ဒွေ-
 ကုန်သော၊ (ကောဠာသာ ဂဟိတာ)၊ အဇ္ဇ-ယနေ့၊ ဧကံ-သော၊ (ကောဠာသံ)၊
 ဂဏှာသိ-ယူ၏၊ အဇ္ဇ-ယနေ့၊ တေ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကုစ္ဆိပ္ပမာဏံ-ကို၊
 ဉာတံ-သိအပ်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! မံ-ကျွန်မကို၊ အတ္တ-
 နောဝ-မိမိ၏သာလျှင်၊ အတ္တယ-ငှာ၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မာ မညိတ္ထ-
 မမှတ်ထင်ပါကုန်နှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဂဏှိ-ယူသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်!
 ပုရေ-၌၊ တယော-ကုန်သော၊ နော-တို့သည်၊ အဟုမှ-ဖြစ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဟိယျော-
 က၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ (နော အဟုမှ)၊ အဇ္ဇ ဧကိကာဝ-တစ်ယောက်တည်းသာ
 လျှင်၊ ဇာတာ-သည်၊ အမှိ-၏၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုမိတ္တသူကြွယ်
 သည်၊ “ကေန ကာရဏေန-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ၊
 အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ တာယ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ကထိတံ-ပြောပြအပ်
 သော၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ အဿူနိ-မျက်ရည်
 အဘိမုခေ ဥရမဇ္ဈေတိ အဓိပ္ပာယော(အံဇီ-၃၊ ၁၉၆)။]

ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၈၆။ ။ထို၌ “ပစ္စောရသ္မိန္နိ ပတိဥရသ္မိ ဥရာဘိမုခံ၊ ဥရမဇ္ဈေတိ
 အဓိပ္ပာယော(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၈၆)”ဟု ဖွင့်၏။ “ဥရာဘိမုခံ”ကိုကြည့်၍ “ဥရဿ+အဘိမုခံ
 ပစ္စောရံ”ဟုပြု၍ “ပစ္စောရသ္မိ-ရင်၏ ရှေးရှု၍၊ ဝါ-ရင်အလယ်၌”ဟု ပေးရာ၏။ [ဥရကို
 “သောကေန တာဠိတေ ဥသတိ ဒဟတီတိ ဥရော၊ [ဥသ+ရ၊ သကိုချေ၊-မောင်-၇၊
 ၁၄၆။] ဒုက္ခလာဘေ သတိ ရန္တိ ပဟရန္တိ ဧတ္ထ ဇနာတိ ဥရော၊ [ဥ+ရာ+အ၊ ဥသဒ္ဓါ
 ဒုက္ခလာဘအနက်၊-ဧဋီ၊ သူစိ။] ဝါတဂမနဝသေန အရတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္တာတိ ဥရော၊
 [အရ+အ၊ အကို ဥပြု။] ယကနာဒယော ဥရန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္တာတိ ဥရော၊ [ဥရ+အ၊-
 ဓာဒိ။]”ဟုပြု။

တို့ကို၊ သန္တာရေတုံ-ဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊
 ဝါ-မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဉ္ဇာတဗလဝဒေါမနသော-ဖြစ်သော
 အားကြီးသော စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ “အမ္မ-သမီး! ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့
 ဖြစ်လသော်၊ မာ စိန္တယိ-တောင်တောင်ဤဤ မကြံစည်နှင့်၊ ဝါ-မစိုးရိမ်နှင့်၊
 ဘဒ္ဒဝတိယသေဌိနော-၏၊ ဓီတာ-သော၊ တုံ-သည်၊ အဇ္ဇကာလတော-ယနေ
 အချိန်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ မမ-၏၊ ဓီတာယေဝ နာမ-သမီးမည်သည်သာတည်း၊”
 ဣတိ ဝတွာ၊ သီသေ-ဥဒေါဓိ၊ စုမ္ဗိတွာ-နမ်းရှုပ်၍၊ ယရံ-သို့၊ နေတွာ-ဆောင်
 ၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဇေဋ္ဌဓီတုဋ္ဌာနေ-အကြီးဆုံးသမီး၏အရာ၌၊ ဝါ-သမီးကြီး
 အရာ၌၊ ဌပေသိ-ထားပြီ။

သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ဒါနဂ္ဂေ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို စွန့်ကြပေးကမ်းရာ
 ဌာန၌၊ ဝါ-အလှူမဏ္ဍပ်၌၊ ဥစ္စာသဒ္ဓိ-အထက်သို့ မြင့်တက်သော အသံကို
 လည်းကောင်း၊ မဟာသဒ္ဓိ-ဘေးသို့ကျယ်ပြန့်သော အသံကိုလည်းကောင်း၊
 သုတွာ-၍၊ “တာတ-အဖေ! ကဿာ-ကြောင့်၊ ဧတံ ဇနံ-ဤလူအပေါင်းကို၊
 နိဿဒ္ဓိ-အသံမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-အသံမထွက်အောင်၊ ကတွာ၊ ဒါနံ-
 အလှူကို၊ န ဒေထ-မပေးလှူကုန်သနည်း?” ဣတိ အာဟ၊ “အမ္မ-သမီး!
 ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ “တာတ-အဖေ! သက္ကာ-
 စွမ်းနိုင်ပါ၏၊” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ “အမ္မ! ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်
 နည်းဖြင့်၊ သက္ကာ-သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “တာတ! ဒါနဂ္ဂံ-ကို၊ ပရိ-
 က္ခိပိတွာ-ကာရံ၍၊ **ဧကေကဿေဝ**-တစ်ယောက်တစ်ယောက်၏သာလျှင်၊
 ပဝေသနပ္ပမာဏေန-ဝင်လောက်သော အတိုင်းအတာဖြင့်၊ ဒွေ-၂ပေါက်ကုန်
 သော၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့ကို၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-တပ်၍၊ ‘ဧကေန-
 တစ်ပေါက်သော၊ ဒွါရေန-တံခါးဖြင့်၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဧကေန-သော၊ ဒွါရေန-
 ဖြင့်၊ နိက္ခမထ-ထွက်ကြပါ၊’ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒေထ-ပြောပါကုန်လော၊ ဧဝံ-

ဧကေကဿ။ ။ဧကေကဿသည် ဝိစ္ဆာပုဒ်တည်း၊ ထိုကြောင့် “ဧကဿ”ဟုတည်း၊
 ဝိစ္ဆာဘိက္ခေသု ဒွေ(မောက်-၁, ၅၄) သုတ်ဖြင့် “ဧကဿ ဧကဿ”ဟု ဒွိရုပ်ပြု၊ သျာဒိ-
 လောပေါ ပုဗ္ဗဿေကဿ(မောက်-၁, ၅၅)သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌ သဝိဘတ်ကိုချေ၊ ကခွင်း၊
 ချေ၊ ကပ်၍ ပြီးစေရာ၏။

ဤသို့ ပြုလသော်၊ နိဿဒ္ဓါ-အသံမရှိကုန်သည်၊ ဝါ-အသံမထွက်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာဝ-၍သာလျှင်၊ ဂဏှိသန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုမိတ္တသူကြွယ်သည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “အဗ္ဗု၊ ဥပါယော-နည်းလမ်းသည်၊ ဘဒ္ဒကောဝ-ကောင်းသည်သာ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကာရေသိ-စေပြီ၊ သာပိ-ထိုသူဌေးသမီးသည်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ သာမာ နာမ-သာမာမည်၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဝတိယာ-အကာအရံ၏၊ ဝါ-ကို၊ ကာရိတတ္တာ-ပြုစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သာမာဝတီ နာမ-သာမာဝတီမည်သည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊ တတော-ထိုအချိန်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဒါန-ဂ္ဂေ-၌၊ ကောလာဟလံ-ဆူဆူညံညံအသံကို၊ ပစ္ဆိန္ဒိ-ဖြတ်လိုက်နိုင်ပြီ၊ [“ပစ္ဆိန္ဒိ” ဟု ရှိလျှင် “ကောလာဟလံ-သည်၊ ပစ္ဆိန္ဒိ-ပြတ်ပြီ” ဟုပေး၊ ထိုအတိုင်းရှိလျှင် ပိုကောင်းမည်၊] ယောသကသေဋ္ဌိ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ တံ သဒ္ဓိ-ကို၊ သုဏန္တော-ကြားလသော်၊ “မယျံ-၏၊ ဒါနဂ္ဂေ-၌၊ ဝါ-က၊ သဒ္ဓေါ-တည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တုဿတိ-နှစ်သက်၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဒွိဟတီဟံ-၂ရက်၃ရက်ပတ်လုံး၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ အသုဏန္တော-မကြားရလသော်၊ အတ္တနော-သို့၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ခြင်းငှာ၊ (တစ်နည်း) အတ္တနော-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတံ-ရောက်လာသော၊ မိတ္တကုဋ္ဌမ္ပိကံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “ကပဏဒ္ဓိကာဒိနံ-တို့အား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒိယုတိ-ပေးလှူအပ်သလော?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဒွိဟတီဟံ-ပတ်လုံး၊ သဒ္ဓေါ-ကို၊ န သုယုတိ-မကြားအပ်သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုအပ်သော်၊ နိဿဒ္ဓါ-ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဂဏှိသန္တိ-ကုန်၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မေ-ကျွန်တော်သည်၊ ဥပါယော-နည်းလမ်းကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ ဝါ-ရှေးတုန်းကတည်းက၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ န အကာသိ-မပြုခဲ့သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! အဇနနတာယ-မသိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (န အကာသိ-မပြုခဲ့၊)” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ “ဣဒါနိ-၌၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ တေ-သည်၊ ဉာတော-သိအပ်သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! မေ-၏၊ မိတရာ-သည်၊ မေ-

အား၊ အက္ခာတော-ပြောပြအပ်ပြီ” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “မယ့်-သည်၊ အဝိဒိ-တာ-မသိအပ်သေးသော၊ တဝ-၏၊ ဓိတာ နာမ-မည်သည်၊ အတ္တိ-ရှိသလော? ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ သော-ထိုမိတ္တသူကြွယ်သည်၊ အဟိဝါတရောဂုပ္ပတ္တိတော-မြွေဆိပ်နှင့်တူသော လေကြောင့်ဖြစ်သော ရောဂါဖြစ်ရာအခါမှ၊ ဝါ-ကူးစက်တတ်သော ပုလိပ်ရောဂါဖြစ်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဘဒ္ဒဝတီယသေဋ္ဌိနော-၏၊ သဗ္ဗ-သော၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံကို၊ အာစိက္ခိတ္တာ-ပြောပြ၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ ဝါ-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဇေဋ္ဌဓိတုဋ္ဌာနေ-အကြီးဆုံးသမီးအရာ၌၊ ဌပိတ-ဘာဝံ-ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ အာရောစေသိ-ပြောပြ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုမိတ္တသူကြွယ်ကို၊ သေဋ္ဌိ-ယောသကသူဌေးသည်၊ “ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ မမ-အား၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ န ကထေသိ-မပြောသနည်း? မမ-၏၊ သဟာယကဿ-၏၊ ဓိတာ-သည်၊ မမ-၏၊ ဓိတာ နာမ-မည်၏၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုသာမာဝတီကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-စေ၍၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “အမ္မ-သမီး! (တွံ-သည်၊) သေဋ္ဌိနော-ဘဒ္ဒဝတီသူဌေး၏၊ ဓိတာ-သည်၊ အသိ-ဖြစ်သလော?” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “တာတ-အဖေ! အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ မာ စိန္တယိ-နှင့်၊ တွံ-သည်၊ မမ-၏၊ ဓိတာ-သည်၊ အသိ-၏၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုသာမာဝတီကို၊ သီသေ-၌၊ စုမ္ဗိတွာ-၍၊ ပရိဝါရတ္ထာယ-အခြံအရံအကျိုးငှာ၊ တဿာ-ထိုသာမာဝတီအား၊ ပဉ္စ ကုတ္တိသတာနိ-ငါးရာသော မိန်းမတို့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ တံ-ထိုသာမာဝတီကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဇေဋ္ဌဓိတုဋ္ဌာနေ-၌၊ ဌပေသိ-ပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ တသ္မိ နဂရေ-၌၊ နက္ခတ္တံ-နက္ခတ်ပွဲသဘင်သည်၊ ဝါ-ကို၊ **သယံဋ္ဌံ**-(ယခုအခါ နက္ခတ်ပွဲဖြစ်၏ဟု) ကြွေးကြော်အပ်သည်၊ ဝါ-ကြော်ငြာထားအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်ဥူးအံ့၊ တသ္မိ နက္ခတ္တေ-ထိုနက္ခတ်ပွဲသဘင်၌၊ ဗဟိ-အပြင်ပသို့၊ အနိက္ခမနကာ-မထွက်ကုန်သော၊ ကုလဓိတရောပိ-အမျိုးသမီးတို့သည်သော်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ပရိဝါရေန-

သယံဋ္ဌံ ။ သမ္မာ ယောသိတဗ္ဗံ ဧကရဟိ နက္ခတ္တန္တိ **သယံဋ္ဌံ**(သီဋီသစ်-၂၊ ၁၃)၊ သယောသိယိတ္တာတိ သယံဋ္ဌံ၊ [သံ+ယုသ+တ၊-သိဘာ-၂၊ ၂၃၃။]

အခြံအရံနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ပဒသာဝ-ခြေဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-ခြေလျင်သာလျှင်၊ နဒိ-မြစ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ နှာယန္တိ-ရေချိုးကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ သာမာဝတိပိ-သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဟိ ဣတ္ထိသတေဟိ-တို့သည်၊ ပရိဝါရိတာ-ခြံရံအပ်လျက်၊ **ရာဇင်္ဂဏေနေဝ**-မင်းရင်ပြင်ဖြင့်သာ၊ နှာယိတုံ-ငှာ၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ဥ-တေနော-ဥတေနမင်းသည်၊ **သီဟပဉ္စရေ**-ခြင်္သေ့ရုပ်ခံသော လေသာနန်းတံခါး

ရာဇင်္ဂဏေန။ ။ “ဘူမိဘာဂေ ကိလေသေ စ၊ မလေ စာဂ်ဏမုစ္စတေ(ဓာန်-၈၅၉)”ဟူသော အနက်တို့တွင် ဤ၌ အင်္ဂဏသဒ္ဓါသည် ဘူမိဘာဂအနက်ကို ဟော၏။ “အဉ္စတိ တတ္ထ ဌိတံ အတိသုန္ဓရတာယ အဘိဗျဉ္ဇေတိတိ အင်္ဂဏံ(သာရတ္ထ-၁, ၁၂၇)။ ရညော+အင်္ဂဏံ ရာဇင်္ဂဏံ(မအူပါနိ-၁, ၂၈၃)”ဟုပြု။ **[ရာဇင်္ဂဏေနာတိ ရာဇနိ-ဝေသနဒ္ဓါရေ(နန်းတော်တံခါးအနီး၌) ဝိဝဋ္ဌေန (ဟင်းလင်းပွင့်သော၊ ဝါ-အမိုးအကာမရှိသော) ဘူမိပ္ပဒေသေန (မြေအရပ်ဖြင့်)။ . . . ဝိဝဋ္ဌော ဘူမိပ္ပဒေသော၊ ဣဓာပိ သောယေဝ အဓိပ္ပေတော၊-သာရတ္ထ-၁, ၁၂၇။]**

သီဟပဉ္စရေ။ ။ “သီဟရူပယုတ္တံ+ပဉ္စရံ သီဟပဉ္စရံ-ခြင်္သေ့ရုပ်နှင့် ယှဉ်သောချိုင့်(ဓာန်ဋီ၊ ဓာန်ဋီနိ-၁၂၇)”ဟုပြု။ ရူပယုတ္တဓချေ၊ သမိပ္ပူပစာရအားဖြင့် ခြင်္သေ့ရုပ်ခံသော လေသာနန်းတံခါး၏ အနီးအရပ်ကိုယူ၊ (တစ်နည်း) “သီဟပဉ္စရသမိပေ”ဟု ဆိုလိုလျက် သမိပကျေသည်(သာရတ္ထ-၁, ၁၂၈၊ ပါရာဂံသစ်-၁, ၁၂၂)။ **[သီဟပဉ္စရေတိ မဟာဝါတပါနေ၊-သာရတ္ထ-၁, ၁၂၇။]**

တစ်နည်း။ ။ “သီဟံ ဝါ သေဌံ ဥတ္တမံ အာသနံ သီဟာသနံ(အပ. ၄-၂, ၁၈၁)”၌ကဲ့သို့ သီဟသဒ္ဓါသည် သမာသိဖြစ်မှု သေဌအနက်ဟောနိုင်ရကား သေဌအနက်ဟော ယူ၍ “သီဟပဉ္စရေ-မြတ်သော လေသာပြုတင်း၏အနီး၌”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ထိုအလို “သီဟော စ+သော+ပဉ္စရံ စာတိ သီဟပဉ္စရံ”ဟုပြု။ (ပါရာဂံ-၁၀၆၊ ပါရာဂံသစ်-၁, ၁၂၂၊ နီတိပဒ-၁၄၃၊ ဓာန်ဋီ-၆၉၆)

ပါစိယော-၂၄၉ ။ ။ထို၌ “သီဟရူပံ ဒဿေတွာ ကတံ ပဉ္စရံ သီဟပဉ္စရံ-ခြင်္သေ့ရုပ်ထင်စေ၍ ပြုအပ်သော လေသာပြုတင်း”ဟု ပြုစေ၏။ ရူပ, ဒဿေတွာ, ကတပုဒ်တို့ကိုချေ။ **[သီဟပဉ္စရန္တိ ဝါတပါနံ၊ တံ ဟိ သီဟရူပံ ဒဿေတွာ ကတ-ပဉ္စရတ္တာ သီဟပဉ္စရန္တိ ဝုစ္စတိ-ပါစိယော-၂၄၉။]**

ဇာဋိသစ်-၁, ၃၁၀။ ။ထို၌ “သီဟပဉ္စရေတိ သီဟရူပေန ကတေ ဝိစိတြေ ပဉ္စရေ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် သီဟရူပေန+ကတံ+ပဉ္စရံ သီဟပဉ္စရံ-ခြင်္သေ့ရုပ်ဖြင့် ပြုအပ်သော လေသာပြုတင်း”ဟုပြု။

အနီး၌၊ ငြိတော-ရပ်လျက်၊ တံ-ထိုသာမာဝတီကို၊ ဒိသွာ၊ “ဣမာ-ဤအမျိုးသမီးတို့သည်၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ နာဠကိတ္ထိယော-ကချေသည်မတို့နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ “ဒေဝ-ကြီး! ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ နာဠကိတ္ထိယော-တို့သည်၊ န-မဟုတ်ပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ “အထ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ ကဿ-၏၊ စိတရော-သမီးတို့နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒေဝ-ကြီး! ယောသကသေဌိနော-၏၊ စိတာ-သမီးပါတည်း၊ ဧသာ-ဤအမျိုးသမီးသည်၊ သာမာဝတီ နာမ-မည်ပါ၏၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ ဒိသွာဝ-၍သာလျှင်၊ ဝါ-မြင်မြင်ချင်း၊ ဥပ္ပန္နသိနေဟော-ဖြစ်သောချစ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သေဌိနော-ယောသကသူဌေးအား၊ သာ-သနံ-ကို၊ ပါဟေသိ-ပို့စေပြီ၊ (ကိ)၊ “မေ-အား၊ စိတရံ-ကို၊ ပေသေတု ကိရ-ပို့လိုက်လောတဲ့၊ ဝါ-ပို့ရမည်တဲ့” ဣတိ-ဤသို့ သတင်းပို့စေပြီ၊ “ဒေဝ-ကြီး၊ န ပေသေမိ-မပို့နိုင်ပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ခိုင်းပြီ၊ “ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရော-တု ကိရ-မလုပ်ပါနှင့်တဲ့၊ ပေသေတုယေဝ ကိရ-ပို့သာ ပို့လောတဲ့၊ (ပို့ကိုပို့ရမည်တဲ့)” ဣတိ-ဤသို့ သတင်းပို့ပြီ၊ “ဒေဝ-ကြီး၊ မယံ ဂဟပတိကာ နာမ-ကျွန်တော်မျိုးတို့ အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့မည်သည်၊ (ကျွန်တော်မျိုးတို့ အိမ်ထောင်ဥပစီးတို့မည်သည်)၊ ကုမာရိကာနံ-သမီးပျိုတို့ကို၊ ပေါထေတွာ-ရိုက်ပုတ်၍၊ ဝိဟေဌေ-တွာ-ညှဉ်းဆဲ၍၊ ကမုနဘယေန-ဆွဲငင်ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ န ဒေမ-မပေးနိုင်ပါကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ခိုင်းပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ကုဇ္ဈိတွာ-အမျက်ထွက်၍၊ ဂေဟံ-ကို၊ လဉ္ဇာပေတွာ-တံဆိပ်ခတ်နှိပ်စေ၍၊ (ချိပ်ပိတ်စေ၍)၊ **သေဌိဉ္စ**-ကိုလည်းကောင်း၊ **ဘရိယဉ္စ**-သူဌေးကတော်ကိုလည်းကောင်း၊ **ဟတ္ထေ**-၌၊ **ဂဟေတွာ**-ဆွဲကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) သေဌိဉ္စ-၏လည်းကောင်း၊ **ဘရိယဉ္စ**-၏လည်းကောင်း၊ **ဟတ္ထေ**-ကို၊ **ဂဟေတွာ**-၍၊ ဗဟိ-အိမ်၏ အပြင်

သေဌိဉ္စ ဘရိယဉ္စ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ။ ။ ဂဟဓာတ်၏ ရှေ့၌ရှိသော သတ္တမုန္တပုဒ်ကို ဩကာသအနက်၊ ကံအနက်အားဖြင့် ၂နည်းပေးနိုင်သည်။ ဩကာသအနက်ပေးလျှင် ထိုသတ္တမုန္တပုဒ်၏ ရှေ့၌ရှိသော ဆဋ္ဌန္တ(ဆဋ္ဌိဝိဘတ်သက်ထားသော)ပုဒ်ကို ကံအနက်ပေးရသည်။ ဒုတိယန္တပုဒ်ရှိလျှင်ကား အထူးပြောဖွယ်မလို၊ ဤနည်း၌ “ကို-၌”ဟု အကျဉ်းချုပ် မှတ်ပါ။ [ဂဟရှေ့မှ၊ အာဓာရကို၊ ဘုမ္မတ္ထပင်၊ ဆိုလိုချင်မှု၊ ရှေ့တွင်

ဘက်၌၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေပြီ၊ ဝါ-ထားစေပြီ၊ သာမာဝတီ-သည်၊ နှာယိတွာ-
ပြီး၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အလဘန္တိ-
မရလသော်၊ “တာတ-ဖေဖေ မေမေတို့၊ ဧတံ-ဤသို့ အိမ်ထဲဝင်ခွင့်မရခြင်းသည်၊
ကိ-ဘာကြောင့်နည်း?” ကူတိ ပုစ္ဆိ၊ “အဗ္ဗ-သမီး၊ ရာဇာ-သည်၊ တဝ-
သင်တည်းဟူသော၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊ ပဟိဏိ-သတင်းပို့ပြီ၊
အထ-ထိုအခါ၌၊ ‘မယံ-တို့သည်၊ န ဒဿာမ-မပေးနိုင်ကုန်၊’ ကူတိ ဝုတ္တေ၊
ဃရံ-ကို၊ လဉ္စာပေတွာ-၍၊ အမှေ-တို့ကို၊ ဗဟိ-၌၊ ကာရာပေသိ-စေပြီ၊” ကူတိ-
ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “တာတ-တို့၊ ဝေါ-သင်တို့သည်၊ ဘာရိယံ-ကြီးလေးသော၊
ကမ္မံ-အမှုကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ တာတ-တို့၊ ရညာနာမ-မင်းမည်သည်၊ ပဟိတေ-
ပုဒ်မှာ၊ ဆဋ္ဌိပါက၊ ကံမှာသက်ဟု၊ မိန့်မြွက်ဆရာတစ်ဦးအလိုတည်း(ဘုရား-၈၈)။]

တစ်နည်း။ ။ သတ္တမုန္တပုဒ်ကို ကံအနက်ပေးလျှင် ထိုသတ္တမုန္တပုဒ်၏ ရှေ့၌ရှိသော
ဒုတိယမုန္တပုဒ်ကို ဆဋ္ဌိအနက်ပေးရသည်။ ဆဋ္ဌမုန္တပုဒ်ရှိလျှင်ကား အထူးပြောဖွယ်မလို၊
ဤနည်း၌ “၏-ကို”ဟု အကျဉ်းချုပ်မှတ်ပါ။ အချုပ်အားဖြင့် ဂဟဓာတ်ရှေ့ရှိ သတ္တမုန္တ
ပုဒ်ကို ဩကာသအနက်၊ ကံအနက်၊ ထိုသတ္တမုန္တ၏ရှေ့၌ရှိသော ဒုတိယမုန္တ၊ ဆဋ္ဌမုန္တ
ပုဒ်ကို ကံအနက်၊ သာမိအနက်အားဖြင့် ၂နည်းပေးရသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ပေးသော
အခါ “ကို-၌၊ ၏-ကို”ဟု အစဉ်ကျဖို့ လိုသည်။ [ဂဟရှေ့မှ၊ အာဓာရကို၊ ကံဆိုလိုမူ၊
ထိုရှေ့ပုဒ်မှာ၊ ဒုတိယာကို၊ ဆဋ္ဌိမှာသက်၊ ဤအချက်လည်း၊ မိန့်မြွက်ဆရာတစ်ဦး
အလိုတည်း(ဘုရား-၉)။]

တာတ။ ။ နောက် “တာတ ဘာရိယံ ဝေါ ကမ္မံ ကတံ”ဟူသော ဝါကျတွင်
“ဝေါ”ဟုလည်းကောင်း “အဗ္ဗတာတာ ကသ္မာ က္ကဓ နိသိန္နတ္ထ(အံ. ၄-၁, ၃၃၂)”ဟူ
သော ဝါကျတွင် “အဗ္ဗတာတာ”ဟုလည်းကောင်း ဗဟုဝစ်ဖြင့် ရှိခြင်းကို ထောက်၍
အဖေ အမေ ၂ဦးလုံးကို ခေါ်သည်ဟုယူ၊ ယပတော စ ယောနံ လောပေါ၌ စသဒ္ဒါဖြင့်
တာတနောင် အာလုပ်ယောဝိဘတ်ကိုချေ(ဝိပော-၅၇)၊ “အဗ္ဗာ စ+တာတော စ+
တာတာ”ဟု ဝိရူပေကသေသ်ကြုံ၊ နောက် “ကဟံ ဝေါ တာတ ရာဇာ(၁၂၄)”၌လည်း
နည်းတူပင်၊ “တာတ-အဖေ!”ဟု ဧကဝုစ်လည်း ပေးကြ၏။

တဝ ကာရဏာ။ ။ အကြောင်းအနက်ဟော ကာရဏနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်
တဝတွင် ဆဋ္ဌိ ဟေတွတ္တေဟိ(မောဂ်-၂, ၂၂)သုတ်၊ ဒုရန္တိကသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဟိတ်
အနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်။

ပို့စေအပ်သော်၊ ‘န ဒေမ-မပေးနိုင်ပါကုန်၊’ က္ကတိ-သို့၊ အဝတ္တာ-မပြောမူ၍၊
 ‘မေ-ကျွန်တော်မျိုး၏၊ ဓိတရံ-ကို၊ သပရိဝါရံ-အခြွေအရံနှင့်တကွ၊ သစေ ဂဏ္ဍာ-
 ထ-အကယ်၍ ယူကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဒေမ-ပေးပါကုန်အံ့၊’ က္ကတိ-သို့ ဝတ္ထုဗွံ-
 ပြောဆိုထိုက်သည်၊ ဘဝေယျ-ရာ၏။” က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “အမ္မ-သမီး၊ သာဓု-
 ကောင်းပြီ၊ တဝ-သင်၏၊ ရုစိယာ-အလိုသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
 ကရိဿာမိ-မည်၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ရညော-မင်း၏အထံသို့၊ တထာ-
 ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ သာသနံ-ကို၊ ပါဟေသိ-ပို့စေပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ “သာဓူ”
 တိ-ကောင်းပြီဟု၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတ္တာ-လက်ခံ၍၊ တံ-ထိုသာမာဝတီကို၊ သပရိဝါရံ-
 အခြွေအရံနှင့်တကွ၊ အာနေတ္တာ-ဆောင်စေ၍၊ [နေတ္တာတိ နယာပေတ္တာ၊ ပဋိဂံ-
 ၃၇၆။] အဘိသိဉ္စိတ္တာ-အဘိသိက်သွန်း၍၊ အဂ္ဂမဟေသိဌာနေ-မိဖုရားခေါင်
 ကြီးအရာ၌၊ ဌပေသိ-ပြီ၊ သေသာ-ကြွင်းသောအမျိုးသမီးတို့သည်၊ တဿာ-
 ယေဝ-ထိုသာမာဝတီ၏သာလျှင်၊ ပရိဝါရိတ္ထိယော-အခြွေအရံအမျိုးသမီးတို့
 သည်၊ အဟောသံ-ကုန်ပြီ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ သာမာဝတိယာ-
 ၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ပုံတည်း။

ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဥတေနဿ-ဥတေနမင်း၏၊ အပရာပိ-အခြားလည်း
 ဖြစ်သော၊ စက္ကပဇ္ဇေတဿ-စက္ကပဇ္ဇေတမင်း၏၊ ဓိတာ-သမီးဖြစ်သော၊ ဝါ-
 သုလဒတ္တာ နာမ-ဝါသုလဒတ္တာမည်သော၊ ဒေဝီ-မိဖုရားသည်၊ အဟောသိ-
 ရှိပြီ၊ ဟိ-ချဲ့ဥးအံ့၊ ဥဇ္ဇေနိယံ-ဥဇ္ဇေနိပြည်၌၊ စက္ကပဇ္ဇေတော နာမ-မည်သော၊
 ရာဇာ-သည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ သော-ထိုစက္ကပဇ္ဇေတမင်းသည်၊ ဧကဒိဝသံ-

အဂ္ဂမဟေသိဌာနေ။ ။မဟိယတိ ပူဇိယတိတိ မဟေသိ၊ [မဟ+ဣသ+ဤ၊ က္ကကို
 ဧပြု၊] မဟတိယော ရာဇိတ္ထိယော ဤသတိ အဘိဘဝတိတိ ဝါ မဟေသိ၊ [မဟန္တ+
 ဤသ+အ+ဤ၊-ဓာန်ဋီ-၂၃၂။] မဟန္တံ အာစာရံ ဧသတိ ဂဝေသတိတိ မဟေသိ၊
 မဟန္တေဟိ ရာဇဟိ ဧသိတဗ္ဗာ ကုစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဝါ မဟေသိ၊ [မဟန္တ+ဣသ+အ+ဤ၊-
 ကဒါမဟာဋီ-၄၊ ၂၇၃၊ ပါတိပဒတ္ထ-၂၇၆။] မဟန္တော+ယသော ဧတိဿာတိ မဟေသိ၊
 [မဟန္တ+ယသ+ဤ၊ မဟန္တကို မဟာပြု၊ အာကို ဧပြု၊ ယကိုချေ။] မဟေန (ပူဇော်ခြင်း
 ဖြင့်) ဝါ ဧသိတဗ္ဗာ အဘိသေတဗ္ဗာတိ ဝါ မဟေသိ(ပဋိဂံ-၃၇၆)၊ အဂ္ဂါ စ+သာ+
 မဟေသိ စာတိ အဂ္ဂမဟေသိ၊ အဂ္ဂမဟေသိယာ+ဌာနံ အဂ္ဂမဟေသိဌာနံ။

၌၊ ဥယျာနတော-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော-ပြန်လာလသော်၊ အတ္တနော-၏၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “အညဿပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ဧဝရူပါ-ရှိသော၊ သမ္ပတ္တိ-သည်၊ အတ္တိ န ခေါ-ရှိလေသလော?” က္ကတိ ဝတွာ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ “ဧသ သမ္ပတ္တိ နာမ-ဤစည်းစိမ်မည်သည်၊ ကိ-ဘာဟုတ်သေးသနည်း၊ ကော-သမ္ပိယံ-၌၊ ဥတေနဿ-မည်သော၊ ရညော-၏၊ သမ္ပတ္တိ-သည်၊ အတိမဟတိ-အလွန်ကြီးကျယ်၏၊” က္ကတိ ဝုတ္တေ၊ ရာဇာ-သည်၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ ဂဏှိဿာမ-ဖမ်းယူကြစို့” က္ကတိ အာဟ၊ “သော-ထိုဥတေနမင်းကို၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊” က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ “ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသောနည်းလမ်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂဏှိဿာမယေဝ-ဖမ်းယူကြရမည်သာ၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဒေဝ-ကြီး! န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊” က္ကတိ-ကုန်ပြီ၊ “ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သော-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ ဟတ္ထိကန္တံ-သော၊ သိပ္ပံ နာမ-အတတ်မည်သည်ကို၊ ဇာနာတိ-တတ်သိ၏၊ မန္တံ-ကို၊ ပရိဝုတ္တေတွာ-စုတ်၍၊ ဟတ္ထိကန္တဝီဏံ-ကို၊ ဝါဒေန္တော-တီးလသော်၊ နာဂေ-တို့ကို၊ ပလာပေတိပိ-ပြေးလည်း ပြေးစေနိုင်၏၊ ဂဏှာတိပိ-ဖမ်းလည်း ဖမ်းနိုင်၏၊ တေန-ထိုဥတေနမင်းနှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ ဟတ္ထိဝါဟနသမ္ပန္တော နာမ-ဆင်ယာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသူမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ” က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ “မယာ-သည်၊ သော-ထို ဥတေနမင်းကို၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်တော့ဘူးလော၊” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒေဝ-ကြီး! တေ-အရှင်မင်းမြတ်၏၊ ဝါ-မှ၊ ဧကန္တေန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ အယံ နိစ္ဆယော-ဤဥတေနမင်းကို ဖမ်းဖို့ ဆုံးဖြတ်ချက်သည်၊ သစေ (ဟောတိ)-အံ့၊ တေန ဟိ-လျှင်၊ ဒါရုဟတ္ထိ-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သောဆင်ကို၊ ဝါ-သစ်သားဆင်ရုပ်ကို၊ ကာရေတွာ-လုပ်စေ၍၊ **တဿ**-ထိုဥတေနမင်း၏၊ ဝါ-မှ၊ **အာသန္နဌာနံ**-

တဿ အာသန္နဌာနံ။ ။အဝေးဟော၊ အနီးဟောသဒ္ဒါတို့နှင့်ယှဉ်ရာ၌ ဒုတိယာ၊ တတိယာ၊ ပဉ္စမိ၊ ဆဋ္ဌိအားဖြင့် ဝိဘတ် ၄မျိုးရှိနိုင်ရာ ဤ၌ “တဿ”ဟု ဆဋ္ဌိဖြင့် ရှိ၏၊ အနီးဟော အာသန္နနှင့်ယှဉ်သဖြင့် ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကို သာမိအနက်၊ အပါဒါန်အနက် ၂မျိုးပေးနိုင်သည်(မောင်-၂၊ ၂၆၊ မောင်နီ-၁၊ ၂၄၃-၄၊ ရှု-၁၆၁၊ ဝိဗော-၉)၊ ပဉ္စမိ

အနီးဖြစ်သော အရပ်သို့၊ ပေသေဟိ-စေလွှတ်ပါလော၊ သော-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ ဟတ္ထိဝါဟနံ ဝါ-ဆင်ယာဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဿဝါဟနံ ဝါ-မြင်းယာဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တာ-(ရှိကြောင်းကို) ကြားရ၍၊ ဝါ-ကြားရလျှင်၊ ဒုရမ္ပိ-ဝေးသော အရပ်သို့သော်လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ အာဂတံ-လာသော၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ ဂဟေတုံ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ။

ရာဇာ-စက္ကပဇ္ဇေတမင်းသည်၊ “ဧသော ဥပါယော-ဤနည်းလမ်းသည်၊ အတ္ထိ-၏” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဒါရမယံ-သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော၊ ယန္တ-ဟတ္ထိ-စက်ယန္တရားနှင့် ယှဉ်သောဆင်ကို၊ ဝါ-စက်ယန္တရားတတ်ဆင်အပ်သော ဆင်ကို၊ ကာရာပေတွာ-စေ၍၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ပိလောတိကာဟိ-အဝတ်ဟောင်းတို့ဖြင့်၊ ဝေဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ကတစိတ္တကမ္ပံ-ပြုအပ်သော ပန်းချီဆေးရေးရုပ်ရှိသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ တဿ-ထိုဥတေနမင်း၏၊ ဝိဇိတေ-နိုင်ငံ၌၊ ဝါ-မှ၊ အာသန္နဌာနေ-နီးသောအရပ်၌၊ ဝါ-အနီးနားက၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ သရ-တီရေ-ရေအိုင်၏ကမ်းနား၌၊ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ-လွှတ်စေပြီ၊ ဟတ္ထိနော-ဆင်ရုပ်၏၊ အန္တောကုစ္ဆိယံ-ဝမ်းတွင်း၌၊ သဌိ-ခြောက်ဆယ်သော၊ ပုရိသာ-တို့သည်၊ အပရာပရံ-အခြားတစ်ဖက်၊ အခြားတစ်ဖက်သို့၊ ဝါ-ခေါက်တုန့်ခေါက်ပြန်၊ စက်မန္တိ-စကြိုသွားကုန်၏၊ ဟတ္ထိလက္ကံ-ဆင်ချေးကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဆဉ္ဇေသံ-စွန့်ကုန်ပြီ၊ ဧကော-သော၊ ဝနစရကော-မုဆိုးသည်၊ ဟတ္ထိ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ရညော-အား၊ အန္တစ္ဆဝိကော-လျှောက်ပတ်၏၊” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ ဂန္နာ၊ ရညော-ဥတေနမင်းအား၊ အာ-ရောစေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဒေဝ-ကြီး၊ မယာ-ကျွန်တော်မျိုးသည်၊ သဗ္ဗသေတော-အလုံးစုံဖြူသော၊ ဝါ-တစ်ကိုယ်လုံးဖြူသော၊ ကေလာသကုဋပဋိဘာဂေါ-ကေလာသတောင်ထွတ်နှင့် တူသော၊ တုမ္ဘာကဉ္ဇေဝ-အရှင်မင်းမြတ်တို့အားသာ၊ အန္တစ္ဆဝိကော-သော၊ ဝရဝါရဏော-မြတ်သောဆင်ကို၊ ဒိဌော-တွေ့မြင်အပ်ပါပြီ” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ ဥတေနော-သည်၊ တမေဝ-ထိုမုဆိုးကိုပင်၊

အနက်ပေးရာ၌ ဒုရန္တိကသုတ်စသဒ္ဒါဖြင့် အပါဒါန်အမည်မှည့်၍ ဒုတိယာပဉ္စမိနဉ္စဖြင့် ဆဋ္ဌိသက်၊ (တစ်နည်း) ဒုရန္တိကသုတ်ရင်းဖြင့် အပါဒါန်မှည့်၍ စသဒ္ဒါဖြင့် ဆဋ္ဌိသက်။

မဂ္ဂဒေသကံ-လမ်းပြ၏အဖြစ်ကို၊ ကတ္တာ၊ ဟတ္ထိ-ကို၊ အဘိရုယျ-တက်စီး၍၊ သပရိဝါရော-အခြွေအရံပရိသတ်နှင့် တကွဖြစ်သည်။ (ဟုတ္တာ)၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုဥတေနမင်း၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ ဥ တွာ-၍၊ စရပုရိသာ-သူလျှို ယောက်ျားတို့သည်၊ ဂန္ဓာ၊ စက္ကပဇ္ဇောတဿ-အား၊ အာရောစေသုံ-လျှောက် တင်ကြကုန်ပြီ၊ သော-ထိုစက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ မဇ္ဈေ-၌၊ တစ္ဆံ- အချည်းအနှီးကို၊ ဝါ-လူမရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ၊ ဥဘောသု ပဿေသု- ဉာဏ်တို့ ၌၊ ဗလကာယံ-စစ်သည်အပေါင်းကို၊ ပယောဇေသိ-ယှဉ်စေပြီ၊ (စေလွှတ်ထား ပြီ)၊ ဥတေနော-သည်၊ တဿ-ထိုစက္ကပဇ္ဇောတမင်း၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ အဇာနန္တော-မသိလသော်၊ ဝါ-မသိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟတ္ထိ-သို့၊ အနုဗန္ဓိ- အစဉ်လိုက်ပြီ၊ အန္တော-ဆင်ရုပ်အတွင်း၌၊ ဌိတမနုဿာ-တည်သော လူတို့ သည်၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ၊ ပလာပေသုံ-ပြေးစေကုန်ပြီ၊ ကဋ္ဌ- ဟတ္ထိ-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော ဆင်သည်၊ ဝါ-သစ်သားဆင်ရုပ်သည်၊ ရညော-သည်၊ မန္တိ-ကို၊ **ပရိဝတ္ထေတွာ**-နှုတ်ထဲ၌ အဖန်ဖန်လည်စေ၍၊ ဝါ- မန်းမှုတ်၍၊ ဝိဏံ-စောင်းကို၊ ဝါဒေန္တဿ-တီးခတ်စဉ်၊ တန္တိသဒ္ဓံ-စောင်းတီးသံကို၊ အသုဏန္တော ဝိယ-မကြားသကဲ့သို့၊ ပလာယတိယေဝ-ပြေးသည်သာ၊ ရာဇာ- ဥတေနမင်းသည်၊ ဟတ္ထိနာဂံ-ဆင်ပြောင်သို့၊ ပါပုဏိတုံ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ ဝါ- မှီခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အသံ-မြင်းကို၊ အာရုယျ-တက် စီး၍၊ အနုဗန္ဓိ-ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ အနုဗန္ဓိန္တော-အစဉ် လိုက်လသော်၊ ဗလကာယော-စစ်သည်ဗိုလ်ပါအပေါင်းသည်၊ ဩဟိယိ-ကျန် ရစ်ပြီ၊ ရာဇာ-ဥတေနမင်းသည်၊ ဧကကောဝ-တစ်ပါးတည်းသာ၊ အဟောသိ- ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ ဥဘောသု- ဉာဏ်ကုန်သော၊ ပဿေ- သု-နံပါးတို့၌၊ ပယုတ္တာ-ယှဉ်စေအပ်ကုန်သော၊ (စေလွှတ်ထားအပ်ကုန်သော)၊ စက္ကပဇ္ဇောတဿ-၏၊ ပုရိသာ-စစ်သည်ယောက်ျားတို့သည်၊ ဂဏှိတွာ-ဖမ်းယူ၍၊

ပရိဝတ္ထေတွာ။ ။ ရှေ့အနက်သည် သဒ္ဓတ္ထ။ [“ပရိ-အဖန်ဖန်+ဝတ္ထေတွာ-လည် စေ၍၊] နောက်အနက်ကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း(ပါရာ ဘာ-၃၊ ၃၀၃)။ [**ပရိဝတ္ထေ- တွာ**တိ. . . ဇေတိတွာ မန္တပဌနက္ကမေန ပဌိတွာ(မန္တာန်ရွတ်စဉ်အားဖြင့် မန်းမှုတ်စုပ်ပြီး ၍)-သာရတ္ထ-၂၊ ၂၅၇၊ သံဋီ-၂၊ ၁၀၈။]

အတ္တနော-၏၊ ရညော-အား၊ အဒံသု-ပေးကုန်ပြီ၊ ဝါ-ဆက်သကုန်ပြီ၊ အထ-
 ထိုအခါ၌၊ ဗလကာယော-သည်၊ အဿ-ထိုဥတေန မင်း၏၊ အမိတ္တဝသံ-
 ရန်သူ၏ အလိုသို့၊ ဝါ-ရန်သူနိုင်ငံသို့၊ ဂတဘာဝံ-ရောက်သည်၏၊ အဖြစ်ကို၊
 ဥ-တွာ၊ ဗဟိနဂရေဝ-မြို့အပြင်ဘက်၌သာ၊ **ခန္ဓာဝါရံ**-(သစ်တုံးစသည်တို့ဖြင့်
 ထက်ဝန်းကျင် ကာရံထားရာ) ခံတပ်ကို၊ နိဝေသေတွာ-တည်စေ၍၊ (တည်
 ဆောက်၍)၊ အစ္စိ-နေပြီ။

စက္ခုပဇ္ဇောတောပိ-သည်လည်း၊ ဥတေနံ-ကို၊ **ဇီဝဂ္ဂါဟမေဝ**-အရှင်လတ်
 လတ်ဖမ်းယူခြင်းဖြင့်သာ၊ ဝါ-အရှင်လတ်လတ်ဖမ်းယူခြင်းမည်အောင်သာ၊ ဂါ-
 ဟာပေတွာ-ဖမ်းယူစေ၍၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ စောရဂေဟေ-ခိုးသူတို့ကို ဖမ်း
 ချုပ်ရာ နှောင်အိမ်၌(အချုပ်ထောင်၌)၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်သွင်း၍၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိ-
 ဒဟာပေတွာ-ပိတ်စေ၍၊ တယော ဒိဝသေ-ဥရက်တို့ပတ်လုံး၊ **ဇယပါနံ**-အောင်
 ရည်ကို၊ ဝါ-အောင်ပွဲအထိမ်းအမှတ် သောက်အပ်သော သေရည်အရက်ကို၊

ခန္ဓာဝါရံ။ ။ ဒါရုက္ခန္ဓာဒီဟိ အာ သမန္တတော ဝရန္တိ ပရိက္ခိပန္တိ ဧတ္တာတိ ခန္ဓာ-
 ဝါရော၊ ခန္ဓ+အာ+ဝရ+ဏ၊ အာရှေးရှိသဖြင့် ဝရဓာတ်သည် ပရိက္ခိပနအနက်ကို
 ဟောသည်၊ သစ်တုံးစသည်တို့ဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကာရံထားရာဖြစ်သော မင်းတို့
 ခေတ္တနေထိုင်ရာ ယာယီတပ်စခန်းကို “ခန္ဓာဝါရ-ခံတပ်”ဟု ခေါ်သည်။ (သီဇီသစ်-
 ၂၊ ၂၀၈၊ ဓာန်ဇီ-၁၉၈)

ဇီဝဂ္ဂါဟံ။ ။ ဂဟဏံ ဂါဟော၊ ဇိဝဿ+ဂါဟော ဇီဝဂ္ဂါဟော(မောင်ပံ-၅၊ ၆၃)၊
 ဇီဝေန သဒ္ဓိံ ဂါဟော ဇီဝဂ္ဂါဟော-အသက်နှင့်တကွ ဖမ်းယူခြင်း(ဇာဇီသစ်-၁၊ ၂၁၆၊
 ၃၇၇)၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာသက်၊ မောင်နံ-၂၊ ၂၄၄၌ “ဇီဝဂ္ဂါဟံ-
 အရှင်လတ်လတ် ဖမ်းယူခြင်းကို၊ အဂါဟယိ-ဖမ်းယူပြီ”ဟု ပေး၏။ [ဇီဝဂ္ဂါဟံ...
 ကြိယာဝိသေသနေန သိဒ္ဓံ (မောင်-၅၊ ၆၃)။ “အမာဒီ”တိ သမာသော(မောင်ပံ-၅၊
 ၆၃)။]

ဇယပါနံ။ ။ “ရဏော ဇိတဿ ယံ ပါနံ၊ ဇယပါနန္တိ တံ မတံ(ဓာန်-၃၉၈)”
 ဂါထာအရ စစ်ပွဲ၌ အနိုင်ရသောမင်း သောက်အပ်သော သေရည်အရက်ကို “ဇယ
 ပါနံ”ဟု ခေါ်သည်၊ “ဇယေ (ဇိတေ သတိ ကာရဏဘူတေ ဝါ)+ပါနံ ဇယပါနံ
 (အောင်ရာအခါ၌ သောက်အပ်သော သေရည်အရက်၊ ဝါ-အောင်ခြင်းကြောင့်
 သောက်အပ်သော သေရည်အရက်”ဟုပြု။

ပိဝိ-သောက်ပြီ၊ ဥတေနော-သည်၊ တတိယ ဒိဝသေ-၃ရက်မြောက်နေ့၌၊ အာ-
ရက္ခကေ-အစောင့်တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “တာတ-မောင်မင်းတို့၊ ဝေါ-တို့၏၊ ရာဇာ-
သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “မေ-သည်၊ ပစ္စာမိတ္တာ-
ရန်သူကို၊ ဂဟိတော-ဖမ်းယူအပ်ပြီ” က္ကတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ (ဤသို့သော အထိမ်း
အမှတ်ဖြင့်)၊ ဇယပါနံ-ကို၊ ပိဝတိ-သောက်နေ၏၊ က္ကတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “ဧသာ-
ဤအပြုအမူသည်၊ ကာ နာမ-အဘယ်မည်သနည်း၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ရညော-
၏၊ ကိရိယာ-အပြုအမူသည်၊ မာတုဂါမဿ-မိန်းမ၏၊ (ကိရိယာ) ဝိယ-အပြု
အမူကဲ့သို့ပါတကား၊ ပဋိရာဇနံ-ရန်သူမင်းတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူပြီး၍၊ ဝိဿ-
ဇေတုံ ဝါ-လွတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ မာရေတုံ ဝါ-သေစေခြင်းငှာလည်း
ကောင်း၊ ဝါ-သတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ နနု-သင့်သည်မဟုတ်လော?
အမှေ-တို့ကို၊ ဒုက္ခံ-စွာ၊ နိသီဒါပေတွာ-နေထိုင်စေ၍၊ ဇယပါနံ-ကို၊ ပိဝတိ ကိရ-
သောက်နေသတဲ့” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တေ-ထိုအစောင့်တို့သည်၊ ဂန္နာ၊
တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ရညော-အား၊ အာရောစေသုံးကုန်ပြီ၊ သော-ထို
စက္ကပဇ္ဇေတမင်းသည်၊ အာဂန္နာ၊ “တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့ ဝဒသိ ကိရ-ပြောသတဲ့ဟု
ကြားရသည်မှာ၊ (ပြောသတဲ့ဆို)၊ သစ္စံ -မှန်သလော?” က္ကတိ ပုစ္ဆိ “မဟာရာဇ-
မင်းကြီး၊ အာမ-ဟုတ်ကဲ့” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “သာဓု-ကောင်းပြီ၊ တံ-သင့်ကို၊
ဝိဿဇေဿာမိ-လွတ်ပေးမည်၊ တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ မန္တော-
သည်၊ အတ္ထိ ကိရ-ရှိသတဲ့ဆို၊ တံ-ထိုမန္တန်ကို၊ မယံ-အား၊ ဒဿသိ-ပေးရလိမ့်
မည်” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဂဟဏာ-
သမယေ-သင်ယူရာအခါ၌၊ မံ-ကျွန်ုပ်ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ တံ-ထိုမန္တန်ကို၊ ဂဏှာဟိ-
သင်ယူလော၊ တွံ-သည်၊ ဝန္တိဿသိ ကိ ပန-ရှိခိုးနိုင်မည်လော?” က္ကတိ-ဤသို့
မေးပြီ၊ “အဟံ-သည်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝန္တိဿာမိ-ရှိခိုးရမည်
နည်း? န ဝန္တိဿာမိ-ရှိမခိုးနိုင်ပါ” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊
တေ-အား၊ န ဒဿာမိ-မပေးနိုင်ပါ” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဧဝံ သန္တေ-သော်၊
ရာဇာဏံ-မင်း၏အာဏာကို၊ တေ-သင့်ဖို့၊ (သင့်အပေါ်၌)၊ ကရိဿာမိ-မည်”
က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ကရောဟိ-လော၊ (တွံ) မေ-၏၊ **သရီရဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏**၊

သရီရဿ ကုဿရော။ ။ သာမိ၊ ကုဿရစသော စပုဒ်တို့တွင် “သာမိ၊ ဒါယာဒ”

ဝါ-၌၊ **ဣဿရော**-အစိုးရသူသည်၊ (အသိ-၏)၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ (မေ-၏)၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဝါ-၌၊ (ဣဿရော-သည်)၊ န (အသိ)-မဖြစ်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ ရာဇာ-စက္ခုပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ တဿ-ထိုဥတေနမင်း၏၊ သူရဂုဇ္ဇိတံ-ရဲရင့်သူတို့၏ ကြုံးဝါးသံကို၊ ဝါ-ရဲဝံ့စွာ ကြုံးဝါးအပ်သော စကားကို၊ သုတွာ၊ “ကထံ-သို့လျှင်၊ ဣမံ မန္တံ-ကို၊ ဂဏှိဿာမိ န ခေါ-သင်ယူရပါအံ့နည်း၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ “ဣမံ မန္တံ-ကို၊ အညံ-အခြားသူကို၊ ဇာနာပေတုံ-သိစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ မမ-၏၊ ဓီတရံ-ကို၊ ဧတဿ-ဤဥတေနမင်း၏၊ သန္တိ-ကေ-၌၊ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ-သင်ယူစေ၍၊ အဟံ-သည်၊ တဿာ-ထိုသမီး၏၊ သန္တိ-ကေ-၌၊ ဂဏှိဿာမိ-သင်ယူတော့မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြု၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ အာဟ၊ (ကို)၊ “အညဿ-အခြားသူသည်၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဂဏှန္တဿ-လသော်၊ [(တစ်နည်း) ဝန္တိတွာ-၍၊ ဂဏှန္တဿ-သော၊ အညဿ-အခြားသူအား၊] ဒဿသိ-ပေးမည်လော?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “မဟာရာဇ-ကြီး! အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊” ဣတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဃရေ-စံအိမ်၌၊ (နန်းတော်၌)၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊ ခုဇ္ဇာ-ခါးကုန်းမသည်၊ အတ္ထိ-၏။

ဟူသော ၂ပုဒ်နှင့် ယှဉ်လျှင် ဆဋ္ဌိဝိဘတ်၊ သတ္တမိဝိဘတ်ကို သာမိအနက်ပေးရသည်။ “ဣဿရ၊ ပသုတ၊ ကုသလ၊ ပတိဘူ”ဟူသော ၄ပုဒ်နှင့် ယှဉ်လျှင် သတ္တမိအနက်ပေးရသည်။ “သက္ခိ၊ အဓိပတိ”ဟူသော ၂ပုဒ်နှင့်ယှဉ်လျှင် သာမိအနက်၊ သတ္တမိအနက်အားဖြင့် ၂နည်းပေးရသည်(နိဒ္ဒေ-၁၃၆ သာမိဿရာ ဓိပတိသုတ်အဖွင့်)။ ဤအဆိုအရ သတ္တမိအနက် ပေးခဲ့သည်။ [သာမိဿရာဓိပတိ၊ စရိယုဉ်လတ်၊ သတ္တမျှတ်နှင့်၊ သာမျှတ်နက်မှာ၊ သက်လေပါ၊ ထိုက်ရာ ဆဋ္ဌိသတ္တမိဝိဘတ်တည်း။ သာမိ-ဒါယာဒ၊ သာမျှတ္ထ၊ ဣဿရ ပသုတ၊ ကုသလ ပတိဘူ၊ ၄ဆူယှဉ်လတ်၊ သတ္တမျှတ်၊ မှတ်လောသက္ခိ၊ ဓိပတိကား၊ ဖြစ်၏အနက်၂ပါးတည်း။-မာန်လည်နိယံ-၂၂၃-၄။]

မောဂ်-၂၊ ၃၅။ ။ ထို၌ သာမိ၊ ဣဿရစသော သဒ္ဓါများနှင့်ယှဉ်လျှင် ဆဋ္ဌိကို သာမိအနက်၊ သတ္တမိကို ဩကာသ(ဝိသယာဓာရ)အနက် ပေးစေ၏။ ဤအဆိုအရ သာမိအနက် ပေးခဲ့သည်။

တစ်နည်း။ ။ “ဣန္ဒ ဣဿရ၊ ယှဉ်လက၊ ကမ္မဆဋ္ဌိနေ(တောင်တွင်း-၁၂၄)”ဟူသော နိယံအလို “မေ-၏၊ သရီရဿ-ကို၊ ဣဿရော-သည်၊ အသိ”ဟု “သရီရဿ၊ စိတ္တဿတို့၌ ကံအနက်ပေးပါ။

တဿာ-ထိုခါးကုန်းမသည်၊ အန္တောသာဏိယံ-ကန့်လန့်ကာအတွင်း၌၊ ဝန္တိ-
တွာ-၍၊ နိသိန္နာယ-ထိုင်လသော်၊ [(တစ်နည်း) အန္တောသာဏိယံ-၌၊ ဝန္တိတွာ နိ-
သိန္နာယ-သော၊ တဿာ-အား၊ ဝါ-ကို၊] တွံ-သည်၊ ဗဟိသာဏိယံ-ကန့်လန့်ကာ
အပြင်ဘက်၌၊ ဌိတောဝ-တည်လျက်သာလျှင်၊ မန္တ-ကို၊ ဝါစေဟိ-ဆိုစေပါလော၊
ဝါ-ပို့ချပါလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “မဟာရာဇ-ကြီး၊ သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊
ခုနွှာ ဝါ-ခါးကုန်းမသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ ပိဌသပ္ပိ ဝါ-ဆွံ့သော
သူမသည်မူလည်း၊ (ဟောတု)၊ ဝန္တန္တိယာ-ရှိခိုးလသော်၊ ဝါ-ရှိခိုးသူမအား၊
ဒဿာမိ-ပေးပါမည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ရာဇာ-
သည်၊ ဂန္ဓာ၊ ဓိတရံ-သမီးတော်ဖြစ်သော၊ ဝါသုလဒတ္တံ-ဒတ္တာကို၊ အာဟ၊ (ကိ)။
“အဗ္ဗ-ချစ်သမီး၊ ဧကော-သော၊ သင်္ခကုဋ္ဌိ-ခရသင်းနူနာရှိသူသည်၊ အနုပ္ပမန္တ-
ပိုင်းဖြတ်အပ်သော တန်ဖိုးမရှိသောမန္တာန်ကို၊ ဝါ-အတိုင်းမသိ တန်ဖိုးရှိသော
မန္တာန်ကို၊ [ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၆၉၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဇာနာတိ-၏၊ တံ-ထို
မန္တာန်ကို၊ အညံ-အခြားသူကို၊ ဇာနာပေတံ-သိစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊
တွံ-သည်၊ အန္တောသာဏိယံ-၌၊ နိသိဒိတွာ-၍၊ တံ-ထိုခရသင်းနူနာရှိသူကို၊
ဝန္တိတွာ-၍၊ မန္တ-ကို၊ ဂဏှ-သင်ယူလော၊ သော-ထိုခရသင်းနူနာရှိသူသည်၊
ဗဟိသာဏိယံ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ တုယံ-အား၊ ဝါစေဿသိ-ဆိုစေလိမ့်မည်၊ ဝါ-
ပို့ချလိမ့်မည်၊ တဝ-၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ထိုမန္တာန်ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-
သင်ယူမည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

ဧဝံ-သို့လျှင်၊ သော-ထိုစက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ တေသံ-ထိုဥတေနမင်းနှင့်
သမီးတော်ဝါသုလဒတ္တာတို့၏၊ အညမညံ-ချင်း၊ သန္တဝကရဏာဘယေန-ပေါင်း
သင်းမှုကို ပြုခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဓိတရံ-ကို၊ ခုနွှာ-ခါးကုန်းသူမ၏
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကုတရံ-အခြားသော ဥတေနမင်းကို၊ သင်္ခကုဋ္ဌိ-ခရ
သင်းနူနာရှိသူ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတွာ-၍၊ ကထေသိ-လိမ်ပြောပြီ၊
သော-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ တဿာ-ထိုဝါသုလဒတ္တာသည်၊ အန္တောသာဏိ-
ယံ-၌၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိသိန္နာယ-ထိုင်နေလသော်၊ ဗဟိ-ကန့်လန့်ကာ၏အပြင်၌၊
ဌိတော-လျက်၊ မန္တ-ကို၊ ဝါစေသိ-ဆိုစေပြီ၊ ဝါ-ပို့ချပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧက-
ဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ နံ-ထိုဝါသုလဒတ္တာကို၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်၊ ဝုစ္စမာနမ္ပိ-ဆိုစေအပ်

သော်လည်း၊ ဝါ-ပို့ချအပ်သော်လည်း၊ မန္တပဒိ-မန္တန်ပုဒ်ကို၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ [(တစ်နည်း) ပုနပျန်. . . အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်သော၊ နံ-ကို] “အရေ ခုဇ္ဇေ-ဟဲ့...ခါးကုန်းမ! တေ-၏၊ မုခံ-ပါးစပ်သည်၊ အတိ-ဗဟလောဋ္ဌကပေါလံ-အလွန်ထူသော နှုတ်ခမ်း၊ ပါးစောင်ရှိ၏၊ ဧဝံ နာမ-ဤသို့မည်သည်ကို၊ ဝဒေဟိ-ဆိုလော၊ [ဧဝံ နာမ ဝဒေဟိ-ဒီလိုဆိုလော၊]” က္ကတိ အာဟ၊ သာ-ထိုဝါသုလဒတ္တာသည်၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ “အရေ ဒုဋ္ဌသင်္ခ-ကုဋ္ဌိ-ဟဲ့. . . ပျက်စီးသော ခရသင်းနူနာရှိသူ! (ခရသင်းနူနာရှိသော အကောင်စုပ်!) ကိံ-ဘာကို၊ ဝဒေသိ-ပြောဘိသနည်း? မာဒိသာ-ငါကဲ့သို့ရူအပ်သော မင်းသမီးသည်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ ခုဇ္ဇေ နာမ-ခါးကုန်းသူမမည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့နည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ သာဏိကဏ္ဍိ-ကန့်လန့်ကာအစွန်းကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်၍၊ “တံ-သည်၊ ကာ-အဘယ်သူမသည်၊ အသိ-နည်း?” က္ကတိ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ “အဟံ-ကျွန်မသည်၊ ရညော-၏၊ ဝါသုလဒတ္တာ နာမ-မည်သော၊ ဓိတာ-တည်း၊” က္ကတိ အာဟ၊ “တေ-၏၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ (သင့်အကြောင်းကို)၊ မယျံ-အား၊ ကထေန္တော-လသော်၊ “ခုဇ္ဇေ” တိ-ခါးကုန်းသူမဟူ၍၊ ကထေသိ-ပြောပြ၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “မယျမ္ပိ-အားလည်း၊ ကထေန္တော-သော်၊ တံ-ကို၊ သင်္ခိကုဋ္ဌိ-ရှိသူကို၊ ကတွာ၊ ကထေသိ-ပြီ၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုဥတေနမင်းနှင့် ဝါသုလဒတ္တာတို့သည်၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ အမှာကံ-တို့၏ သန္တဝကရဏဘယေန-ပေါင်းသင်းမှုကို ပြုခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ကထိ-တံ-လိမ့်ပြောအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အန္တော-သာဏိယဥေဝ-ကန့်လန့်ကာ၏ အတွင်း၌သာလျှင်၊ **သန္တဝံ**- ၂ဥးသဘောတူပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကို၊ ကရိသု-ပြုကုန်ပြီ။

သန္တဝံ။ ။ သဟ အညမည် ထဝနံ အဘိတ္ထဝနံ **သန္တဝေါ**၊ [သံ+ထု+အ၊ သံဥပသာရ သဟအနက်ဟော၊-ပစိယော-၅၆။] သန္တဝသည် တဏှာသန္တဝ၊ ဒိဋ္ဌိသန္တဝ၊ မိတ္တသန္တဝအားဖြင့် ၃မျိုးရှိ၏၊ ဤ၌ မိတ္တသန္တဝတည်း၊ တပ်မက်သောစိတ်ရှိသဖြင့် မိတ်ဖွဲ့ပေါင်းသင်းခြင်းကို “မိတ္တသန္တဝ” ဟု ခေါ်သည်(အပ. ၄-၁, ၁၇၇၊ သုတ္တနိ. ၄-

တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ မန္တဂ္ဂဟဏံ ဝါ-မန္တန်ကိုသင်ယူခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ သိပ္ပဂ္ဂဟဏံ ဝါ-စောင်းတီးအတတ်ကိုသင်ယူခြင်းသည်လည်း ကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ရာဇာပိ-စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်လည်း၊ ဓီတရံ-ကို၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ (ကိ)၊ “အဗ္ဗ-သမီးတော်! သိပ္ပံ-ကို၊ ဂဏှသိ-သင်ယူ သလော?” ကုတိ-မေးပြီ၊ “တာတ-ခမည်းတော်! ဂဏှာမိ-ပါ၏၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုဝါသုလဒတ္တာမင်းသမီးကို၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဥတေနော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဘဒ္ဒေ-နှမတော်! သာမိကေန-လင်သည်၊ ကတ္တဗ္ဗံ နာမ-ပြုအပ်သော အမှုမည်သည်ကို၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ ကာ-တုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ နေဝ သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ ဘာတုဘဂိနိယော-ညီအစ်ကိုမောင်နှမ တို့သည်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ မယျံ-အား၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ သစေ ဒဿသိ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) တေ-အား၊ **ပဉ္စက္ကတ္ထိ-သတာနိ**-ငါးရာသော မိန်းမတို့ဟူသော၊ **ပရိဝါရံ**-အခြွေအရံကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊

၁, ၆၆၊ စူဠနိ. ၄-၁၀၅)၊ ဤ၌ တရားဝင်လက်ထပ်ပေါင်းသင်းခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ၂ ဦးသဘောတူ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကို “သန္တဝံ”ဟု ဆိုသည်၊ ယခုခေတ်၌ ထိုသို့ နေခြင်းကို အင်္ဂလိပ်လို “Living together”ဟု ဆိုကြ၏၊ ဆက်ဦးအံ့-၎င်းတို့ ဤသို့ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကြောင့် မင်းသားတစ်ပါး မွေးဖွားလာ၏၊ ထိုမင်းသားလေးမှာ ဗောဓိရာဇကုမာရ(ဗောဓိမင်းသား)ဖြစ်သည်၊ ဗောဓိမင်းသားသည် ခမည်းတော်ထံမှ ဆင်ဖမ်းအတတ်ပညာအမွေကို ရရှိခဲ့သည်။ (မ. ၄-၃,၂၂၃၊ ၂၂၅)

ပဉ္စ ကုတ္တိသတာနိ ပရိဝါရံ။ ။ ပဉ္စ ကုတ္တိသတာနိနှင့် ပရိဝါရံသည် “ဝိသတိ စိတ္တာနိ”ကဲ့သို့ ဝိဘတ်သာ တူ၍ လိင်, ဝုဏ်မတူသော တုလျာဓိကရဏဝိသေသန ဝိ-သေသျတည်း၊ ဤဝိသေသန ဝိသေသျမျိုးကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိသေသန ဝိသေသျ, ပဒ ၂ပါး, လိင်ဝုဏ်ပြားလည်း, ဝိဘတ်ကားမူ တူမြဲဟူ၏”ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏-တုလျာဓိ-ကရဏဝိသေသသနှင့် ဝိသေသျသည် အများအားဖြင့် လိင်, ဝုဏ်, ဝိဘတ် ၃မျိုး တူ မြဲဖြစ်သော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ တစ်မျိုး, နှစ်မျိုးသာ တူသောအရာလည်း ရှိ၏။

ချဲ့ပါဦးမည်-“ဂုဏာ ပမာဏံ-ဂုဏ်တို့ဟူသော နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာကြောင်း”စ သည်ကား ဝိဘတ်သာတူ၍ လိင်, ဝုဏ်မတူ၊ “ပညာ ခနံ-ပညာဟူသော ဥစ္စာ”စသည် ကား ဝိဘတ်, ဝုဏ်တူ၍ လိင်မတူ၊ “ကုရုသု ဇနပဒေ-ကုရုဟု ဗဟုဝုဏ်အမည်ရသော

အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနံ-မိဖုရားခေါင်ကြီးအရာကို၊ ဒဿာမိ-ပေးမည်” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “ကုမသ္မိံ ဝစနေ-ဤစကား၌၊ ပတိဋ္ဌာတုံ-တည်ခြင်းငှာ၊ သစေ သက္ခိဿထ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်)၊ ဝေါ-တို့ အား၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ဒဿာမိ-မည်။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “ဘဒ္ဒေ-နှမတော်! သက္ခိဿာမိ-စွမ်းနိုင်ပါလိမ့်မည်” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ သာ-ထိုဝါသုလဒတ္တာ သည်၊ “သမိ-အရှင်! သာဓု-ကောင်းပါပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပိတု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဝနိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ အထ-ထို အခါ၌၊ နံ-ထိုဝါသုလဒတ္တာကို၊ သော-ထိုစက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “အမ္မ-သမီးတော်! သိပ္ပံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးဆုံးပြီလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “တာတ-ခမည်းတော်! သိပ္ပံ-သည်၊ န တာဝ နိဋ္ဌိတံ-မပြီးဆုံးသေးပါ။” ကုတိ- ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုဝါသုလဒတ္တာကို၊ သော-ထိုစက္ကပဇ္ဇော တမင်းသည်၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “အမ္မ! ကိ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေး ပြီ။ “တာတ-တော်! အမှာကံ-ကျွန်တော်မျိုးမတို့အား၊ ဧကံ-တစ်ပေါက်သော၊ ဒွါရဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်စီးသော၊ ဝါဟနဉ္စ-ယာဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ လဒ္ဓါ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “အမ္မ! ကုဒံ-ဤတံခါးနှင့် ယဉ်ကို၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ (လဒ္ဓါ-ရခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-နည်း?)” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “တာတ-တော်! ရတ္တိံ-ညဉ့်၌၊ တာရကသညာယ-ကြယ်တာရာတို့၏ အမှတ်အသားဖြင့်၊ မန္တဿ-၏။ ဥပစာရတ္ထာယ-ရှေ့အဖို့၌ ပြုကျင့်ဖွယ်ကိစ္စ အကျိုးငှာ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ယူထိုက်သော၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ ဩသမံ-ဆေးသည်။

ဇနပုဒ်၌” စသည်ကား ဝိဘတ်၊ လိင်တို့ တူ၍ ဝုဏ်မတူ၊ “သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ” ကား လိင်၊ ဝုဏ်တူ၍ ဝိဘတ်မတူ၊ “ဝိသတိ စိတ္တာနိ” စသည်ကား ဝိဘတ်သာ တူ၍ လိင်၊ ဝုဏ်မတူပါ။ ဤသို့ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ (တစ်နည်း) ပရိဝါရံ၌ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်ကြံကာ “ပဉ္စ ကုတ္တိသတာနိ-တို့ကို၊ ပရိဝါရံ-အခြွေအရံအဖြစ် ဖြင့်” ဟု ပေးလျှင်လည်း သင့်မည်ထင်သည်။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ဘေဒဋ္ဌိ၊ ဘေဒဒီ၊ ဘေဒဘာ- ၁၉၄-၅)။

ဥပစာရတ္ထာယ။ ။ “မန္တုပစာရဉ္စာတိ မန္တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဉ္စ(ဇာဋီသစ်- ဇာဏံ၊ ကျော)” ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ပုဗ္ဗဘာဂေ စရိတဗ္ဗန္တိ ဥပစာရံ-ရှေ့အဖို့၌ ပြုကျင့်ထိုက်သောကိစ္စ” ဟုပြု။

အတ္တိ ကိရ-ရှိသတဲ့၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝေလာယ ဝါ-အချိန်
ဟုတ်သည်၌လည်းကောင်း၊ အဝေလာယ ဝါ-အချိန်မဟုတ်သည်၌လည်း
ကောင်း၊ နိက္ခမနကာလေ-ထွက်ရာအခါ၌၊ ဧကံ-သော၊ ဒွါရဇ္ဇေဝ-ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ ဝါဟနဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ လဒ္ဓိ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-
ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ ရာဇာ-စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပြီ
ဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိ-လက်ခံပြီ၊ တေ-ထိုဥတေနမင်းနှင့် ဝါသုလဒတ္တာတို့သည်၊ အတ္တ-
နော-သည်၊ အဘိရုစိတံ-နှစ်သက်အပ်သော၊ ဧကံ-သော၊ ဒွါရံ-ကို၊ ဟတ္ထဂတံ-
လက်သို့ ရောက်သည်ကို၊ ဝါ-ရောက်အောင်၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်ဉ္စ၊
ရညော-စက္ကပဇ္ဇောတမင်း၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပဉ္စ-၅မျိုးကုန်သော၊ ဝါဟနာနိ-ယာဉ်
တို့သည်၊ အဟေသု-ရှိကုန်ပြီ၊ **ဘဒ္ဒဝတီ နာမ**-တိမည်သော၊ ကရေဏုကာ-
ဆင်မသည်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ ဝါ-တစ်နေ့လျှင်၊ ပညာသ-ငါးဆယ်သော၊
ယောဇနာနိ-ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနိုင်၏၊ ကာကော နာမ-ကာက
မည်သော၊ ဒါသော-ကျွန်သည်၊ (ဧကဒိဝသံ-၌) သဌိ-ခြောက်ဆယ်သော၊
ယောဇနာနိ-တို့တိုင်တိုင်၊ ဂစ္ဆတိ၊ စေလကဌိ စ-စေလကဌိလည်းကောင်း၊ မုဉ္ဇ-
ကေသီ စ-မုဉ္ဇကေသီလည်းကောင်း၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ဒွေ-၂ကောင်ကုန်သော၊
အဿာ-မြင်းတို့သည်၊ (ဧကဒိဝသံ-၌) ယောဇနသတံ-ယောဇနာတစ်ရာတိုင်
တိုင်၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ နာဠာဂိရိ-မည်သော၊ ဟတ္ထိ-သည်၊ (ဧကဒိဝသံ)၊ ဝီသတိ-
ယောဇနသတံ-ယူဇနာ ၁၂၀တိုင်တိုင်၊ (ဂစ္ဆတိ)၊ ကုတိ-သို့၊ (ရညော-၏၊ ဝါ-
မှာ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဝါဟနာနိ-တို့သည်၊ အဟေသု-ကုန်ပြီ။)

ဘဒ္ဒဝတီ ပေ၊ ယောဇနသတံ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် ပဉ္စ ဝါဟနာနိ၏ သရုပ်ကို ပြ
သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဘဒ္ဒဝတီ နာမ-သော၊ (ယာ) ကရေဏုကာ-အကြင်ဆင်မသည်၊
... ဂစ္ဆတိ၊ (သာ ကရေဏုကာ-ထိုဆင်မလည်းကောင်း၊) ကာကော နာမ (ယော)
ဒါသော-အကြင်ကျွန်သည်၊... ဂစ္ဆတိ၊ (သော ဒါသော-ထိုကျွန်လည်းကောင်း၊) စေ-
လကဌိ စ-ကောင်း၊ မုဉ္ဇကေသီ စ-ကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ (ယေ) အဿာ-
အကြင်မြင်းတို့သည်၊... ဂစ္ဆန္တိ၊ (တေ အဿာ-တို့လည်းကောင်း၊) နာဠာဂိရိ (ယော)
ဟတ္ထိ-အကြင်ဆင်သည်၊... ဂစ္ဆတိ၊ (သော ဟတ္ထိ-ထိုဆင်လည်းကောင်း၊) ကုတိ-
သို့၊ (ရညော ပဉ္စ ဝါဟနာနိ အဟေသု)”ဟု သရူပ၊ သရူပဝန္တပေါ်အောင် ပေးပါ။
အထက်၌ အလွယ်ပေးခဲ့သည်။

ကိရ-ချဲ့ဉှဲအံ့၊ သော ရာဇာ-ထိုစက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ အနု-
ပ္ပန္နေ-ပွင့်တော်မမူသေးမီ၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်သော၊ **က္ကဿရဿ**-အစိုး
ရအရာရှိ၏၊ ဝါ-သူဌေး၏၊ **ဥပဌာကော**-အလုပ်အကျွေးသည်၊ (ကိုယ်ရေး
အရာရှိသည်)၊ အဟောသိ-ခဲ့ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ကုဿရေ-

တစ်နည်း။ ။ဂစ္ဆတိ၊ ဂစ္ဆန္တိတို့ကို ခြပ်ကိုဟောသော ရဇ္ဇိနာမ်ပုဒ်ကြံ၍ “ဧကဒိဝသံ
ပညာသ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ-သွားနိုင်သော၊ ဘဒ္ဒဝတီ နာမ-သော၊ ကရေဏုကာ-
ဆင်မလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဂစ္ဆတိ-သော၊ နာဠာဂိရိ-သော၊ ဟတ္ထိ-လည်းကောင်း၊ ကူတိ-
သို့၊ (ရညော ပဉ္စ ဝါဟနာနိ အဟေသုံ)“ဟု ပေးပါ။

ကွဲလွဲချက်။ ။ဤအဋ္ဌကထာနှင့် ဝိ. ဌ-၃၊ ၃၉၉တို့ အဆိုအနည်းငယ် ကွဲလွဲ၏။
နာဠာဂိရိဆင်သည် တစ်နေ့လျှင် ဓမ္မ. ဌအလို ယူဇနာ ၁၂၀၊ ဝိ. ဌအလို ယူဇနာ
၁၀၀၊ “စေလကဋ္ဌိ၊ မုဉ္ဇကေသီ”ဟူသော မြင်း၂ကောင်သည် ဓမ္မ. ဌ အလို ယူဇနာ
၁၀၀၊ ဝိ. ဌအလို ယူဇနာ ၁၂၀ နေချင်းပေါက် သွားနိုင်သည်၊ ဤသို့ အဆိုကွဲ၏။ ထို့
ပြင် အတိတ်ဝတ္ထုကြောင်းလည်း အနည်းငယ် ကွဲလွဲ၏။ ဤသို့ အဆိုကွဲလွဲခြင်းမှာ
ထိုထိုဘာဏကဆောင်တို့ ဆောင်ယူလာသည့်အတိုင်း ဆိုရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

က္ကဿရဿ။ ။ထောမနိမိ၌ က္ကဿရ၏ ဟောနက်ကို (၁) မဟာဒေဝနတ်
(သိဝနတ်) (၂) ကာမနတ် (၃) စေတနိယအတ္တ(ကံတရား) (၄) ပရမေဿရ (ပရ
မိသွာနတ်) (၅) ကုဿရနစ်(ခရစ်နစ်) (၆) သူဌေးသူကြွယ် (၇) အရှင်သခင်-အစိုး
ရသူ”ဟု ၇မျိုး ဆို၏။ ဤ၌ အစိုးရသူအနက်နှင့် သူဌေးသူကြွယ်အနက် ဖြစ်သင့်သည်။
မှန်၏-ပစ္စည်းဥစ္စာပြည့်စုံမှ ဩဇာတိက္ကမအရှိန်အဝါ ပို၍ပေါ်လွင်ထင်ရှားကြီးမားရ
ကား သူဌေးသူကြွယ်ကို “က္ကဿရ-လွမ်းမိုးစိုးပိုင်သူ”ဟု ဆိုနိုင်သည်။ “ဤသတိတိ
က္ကဿရော၊ ဤသ+အရ၊ ဤကို ရဿ၊ သံဒွေဘော၊-ဓာန်ဋီ-၇၂၅။] (တစ်နည်း)
က္ကဿာယ ကုစ္ဆာယ သရတိ ပဝတ္တတိတိ က္ကဿရော၊ [က္ကဿ+သရ+အာ-ဂဠုန်ပျံ-
၇၃။]”ဟုပြု။ [**က္ကဿရော**တိ အာဓိပတေယျသံဝတ္တနိယကမ္မဗလေန(အကြီးအကဲ၏
အဖြစ်ကို ဖြစ်စေသောကံ၏ အစွမ်းကြောင့်) ဤသနသီလော(လွမ်းမိုးခြင်းအလေ့ရှိသူ)၊
သာ ပနဿ က္ကဿရတာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိပစ္စယာ(စည်းစိမ်ဥစ္စာ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့်) ပါကဋ္ဌာ ဇာတာတိ အမုတာပရိယာယဘာဝေနဝ ဝဒန္တော
အာဟ **“အမော**တိ က္ကဿရော”တိ(ဒီဋီ-၁၊ ၃၁၄၊ အံဋီ-၂ ၂၆၈)။]

ဥပဌာကော။ ။ ဥပဌဟတီတိ ဥပဌာကော၊ [ဥပ+ဌာ+ဏူ၊ ဥပသဒ္ဒါ အနီးဟော၊
(တစ်နည်း) ဥပဂမန(ချဉ်းကပ်ခြင်း)အနက်ဟော။] “ဥပဌာကော-အနီး၌ တည်သူ-

သည်။ ဗဟိနဂရံ-မြို့ပြင်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ နှုတ်-ရေချိုးပြီး၍၊ အာဂစ္ဆန္တေ-ပြန်လာလ
သော်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်။ နဂရံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊
ပဝိသိတွာ-၍၊ သကလနဂရဝါသီနံ-အလုံးစုံသော မြို့နေသူလူတို့၏၊ ဝါ-မြို့သူ
မြို့သားအားလုံးတို့ကို၊ မာရေန-သည်။ အာဝဇ္ဇိတတ္တာ-လှည့်စားအပ်ကုန်သည်
၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကံ-တစ်ဇွန်းသော၊ ဘိက္ခမ္ပိ-ဆွမ်းကိုမျှလည်း၊ အလဘိတွာ-
မရမူ၍၊ ယထာဓောတေနော-အကြင်အကြင်ဆေးကြောအပ်သည်သာ ဖြစ်
သော၊ ဝါ-ဆေးထားသည့်အတိုင်းသာဖြစ်သော၊ ပတ္တေန-ဖြင့်၊ [ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခ
ဏအနက်] နိက္ခမိ-ထွက်တော်မူပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ နဂရ-
ဒွါရံ-သို့၊ ပတ္တကာလေ-ရောက်ရာအခါ၌၊ မာရော-မာရ်နတ်သည်၊ အညာ-
တကဝေသေန-မထင်ရှားသောသူ၏ အသွင်ဖြင့်၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-
ရား! ဝေါ-တို့သည်၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ လဒ္ဓံ အပိ-ရအပ်ပါသလော?” ဣတိ
ပုစ္ဆိ၊ “တုံ-သည်၊ မေ-၏၊ အလဘနာကာရံ-ဆွမ်းမရခြင်း၏ အကြောင်းကို၊
ကိံ ပန-အဘယ်ကြောင့်၊ [ပနအနက်မဲ့] ကရိ-ပြုရသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့
မေးပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ပုန၊ ပဝိသထ-ဝင်တော်မူ
ပါကုန်၊ ဣဒါနိ-၌၊ န ကရိဿာမိ-မပြုတော့ပါ။” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊
“အဟံ-သည်၊ ပုန၊ န နိဝတ္တိဿာမိ-ပြန်မလှည့်တော့ပါ။” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ၊
ဟိ-မှန်၏၊ သစေ နိဝတ္တေယျ-အကယ်၍ ပြန်လှည့်အံ့၊ ပုန၊ သော-ထိုမာရ်
နတ်သည်၊ သကလနဂရဝါသီနံ-တို့၏၊ သရီရေ-ကိုယ်၌၊ အဓိမုဗ္ဗိတွာ-ပူး၍၊
ပါဏိ-လက်ကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ [ပါဏိ ပဟရိတွာ-လက်ခုပ်တီး၍] ဟသ-
နကေဠိ-ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်ခြင်းကို၊ ကရေယျ-ရာ၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-သည်၊
အနိဝတ္တိတွာ-ပြန်မလှည့်မူ၍၊ ဂတေ-ကြွသွားလသော်၊ မာရော-သည်၊ တတ္ထေ-
ဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ အန္တရဓာယိ-ကွယ်ပျောက်ပြီ၊ အထ-၌၊ သော ဣဿရော-

ကပ်၍ တည်နေသူ(သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-လုပ်ကျွေးသူ-အလုပ်အကျွေး(ဝေါဟာရတ္ထ)”ဟု ပေး
ရသည်(နိတိသုတ္တ-၁၂၁)၊ ထိုခေတ်က ဥပဌာကဆိုသူသည် ယခုခေတ် အခေါ်အဝေါ်
အားဖြင့် “ကိုယ်ရေးအရာရှိ” ဆိုသူနှင့် တူ၏၊ “Personal Assistasnt” ဟူသော အင်္ဂလိပ်
စကားမှ Pနှင့် Aကို ယူ၍ ကိုယ်ရေးအရာရှိကို အင်္ဂလိပ်လို “P.A.” ဟု အတိုကောက်
ခေါ်ကြ၏။

ထိုအစိုးရအရာရှိသည်၊ ဝါ-ထိုသူဌေးသည်၊ ယထာဓောတေနေဝ-သော၊ ပတ္တေန-ဖြင့်၊ အာဂစ္ဆန္တံ-ပြန်ကြွလာသော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ကိဉ္စိ-ကို၊ လဒ္ဓံ အပိ-သလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ “အာဝုသော-ဒါယကာ! စရိတွာ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်ပြီး၍၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်ခဲ့ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏။” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ၊ သော-ထိုအစိုးရအရာရှိသည်၊ ဝါ-သူဌေးသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “အယျော-အရှင်သည်၊ မယာ-သည်၊ ပုစ္ဆိတံ-မေးအပ်သောစကားကို၊ အကထေတွာ-မဖြေဆိုမှု၍၊ အညံ-အခြားသော စကားကို ဝဒတိ-ဆို၏၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဩလော-ကေန္တော-လသော်၊ တုစ္ဆံ-အချည်းနှီးကို၊ ဒိသ္မာ၊ ဂေဟေ-၌၊ ဘတ္တဿ-ဆွမ်း၏၊ နိဋ္ဌိတာနိဋ္ဌိတဘာဝံ-ချက်ပြီးသည်၏အဖြစ်၊ ချက်မပြီးသည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇနနတာယ-မသိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သူရော-ရဲဝံသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ အဝိဿဟန္တော-မဝံလသော်၊ “ဘန္တေ-ရား! ထောက်-အနည်းငယ်၊ အဓိဝါသေထ-သည်းခံတော်မူပါကုန်၊ ဝါ-စောင့်ဆိုင်းတော်မူပါ။” ကုတိ-သို့ ဝတွာ-၍၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ၊ ယရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ “အမှာကံ-တို့ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ ဘတ္တံ-ထမင်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ချက်ပြီးပြီလော၊” ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “နိဋ္ဌိတံ-ချက်ပြီးပြီ၊” ကုတိ ဝုတ္တော၊ တံ ဥပဋ္ဌာကံ-ထိုအလုပ်အကျွေးကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “တာတ-အမောင်! အညော-သော၊ တယာ-သင့်ထက်၊ သမ္ပန္နဝေဂ-တရော နာမ-ပို၍ပြည့်စုံသော လျင်မြန်ခြင်းရှိသူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ သီယေန-လျင်မြန်သော၊ ဇဝေန-အဟုန်ဖြင့်၊ [ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၊] ဘဒန္တံ-အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအထံသို့၊ ပတွာ-ရောက်လသော်၊ ‘ဘန္တေ-ရား! မေ-အား၊ ပတ္တံ၊ ဒေထ-ပေးတော်မူပါကုန်၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-လျှောက်၍၊ ပတ္တံ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ ဧဟိ-လာခဲ့လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုအလုပ်အကျွေးသည်၊ ဧကဝစနေနေဝ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်သာ လျှင်၊ [ကြိယာပဝဂ္ဂအနက်၊] ပက္ခန္တိတွာ-ပြေး၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အာ-ဟရိ-ဆောင်ခဲ့ပြီ၊ ကုဿရောပိ-သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဘောဇနဿ-ဘောဇနဖြင့်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ “သီယံ-စွာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကုမံ-ဤ

သပိတ်ကို၊ အယျဿ-အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓထံသို့၊ သမ္မာဒေဟိ-ရောက်စေလော၊
ဝါ-ရောက်အောင် ပို့လော၊ အဟံ-သည်၊ တေ-သင့်အား၊ ဣတော-ဤအလှူ၊
ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ကို၊ ဒမ္ဗိ-ပေးပါ၏။” ဣတိ အာဟ။

သောပိ-ထိုအလုပ်အကျွေးသည်လည်း၊ တံ-ထိုသပိတ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊
ဇဝေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဂန္ဓာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-အား၊ ပတ္တိ-ကို၊ ဒတွာ-ဆက်ကပ်၍၊
ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-၅မျိုးသော တည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝနိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ‘ဝေလာ-
ဆွမ်းစားချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌာ-နီးကပ်ပြီ’ ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ အဟံ-သည်၊ အတိ-
သီဃေန-အလွန်လျင်မြန်သော၊ ဇဝေန-ဖြင့်၊ အာဂတော စ-လာလည်း လာ
ခဲ့ရပါ၏။ ဂတော စ-သွားလည်း သွားခဲ့ရပါ၏။ မေ-သည်၊ ဧတဿ ဇဝဿ-
အဟုန်၏၊ ဖလေန-အကျိုးအားဖြင့်၊ (အကျိုးအဖြစ်ဖြင့်)၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ယော-
ဇနာနံ-တို့၏၊ ပဏ္ဏာသသဋ္ဌိသတဝီသသတဂမနသမတ္တာနိ-ငါးဆယ်၊ ခြောက်
ဆယ်၊ တစ်ရာ၊ တစ်ရာနှစ်ဆယ်တို့တိုင်အောင် သွားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော၊
ပဉ္စ-၅မျိုးကုန်သော၊ ဝါဟနာနိ-ယာဉ်တို့သည်၊ နိဗ္ဗတ္တန္တ-ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း၊
အာဂစ္ဆန္တဿ စ-လာခဲ့ရသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဂစ္ဆန္တဿ စ-ပြန်သွားခဲ့ရသည်
လည်းဖြစ်သော၊ မေ-၏၊ သရီရံ-သည်၊ (တစ်နည်း) မေ-သည်၊ အာဂစ္ဆန္တဿ
စ-လာခဲ့ရစဉ်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ စ-ပြန်သွားခဲ့ရစဉ်လည်းကောင်း၊ သရီရံ-
သည်၊ သူရိယတေဇေန-နေ၏ အပူရှိန်ကြောင့်၊ တတ္တံ-ပူလောင်ပါပြီ၊ မေ-၏၊
တဿ-ထို(နေပူခံ၍ သွားလာခဲ့ရသော)ကောင်းမှု၏၊ ဖလေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊
နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ ဘုံဌာန၌၊ အာဏာ-အာဏာသည်၊
သူရိယတေဇသဒိသာ-နေ၏အပူရှိန်နှင့် တူသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊
ဣမသ္မိံ ပိဏ္ဏပါတေ-ဤဆွမ်း၌၊ ဝါ-ဤဆွမ်းကို လှူရာ၌၊ မေ-အား၊ သာမိနာ-
အရှင်သည်၊ ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ကို၊ ဒိန္နာ-အပ်ပါပြီ၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ တဿာ-
ထိုကုသိုလ်အဖို့၏၊ နိဿန္တေန-အကျိုးဆက်အားဖြင့်(အကျိုးဆက်အဖြစ်ဖြင့်)၊
ဝါ-ကြောင့်၊ တုမေဟိ-တို့သည်၊ ဒိဌဓမ္မဿ-မြင်အပ်သောတရား၏၊ ဘာဂီ-
အဖို့ရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပါလို၏။” ဣတိ အာဟ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊
“ဧဝံ-ဤတောင်းသည့်အတိုင်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ” ဣတိ၊ ဝတွာ-၍၊ “ဣစ္ဆိတံ

၁၆၀။ ယထာ”တိ-ဟူသော၊ အနုမောဒနံ အကာသိ။

ဣန္ဒြိယံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု

သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။

တုယံ-သင်၏။ ဝါ-သည်။ ဣန္ဒြိယံ-အလိုရှိအပ်သော၊ ပတ္တိတံ-တောင့်တအပ်သောဆုသည်။ ခိပ္ပမေဝ-လျှင်မြန်စွာသာလျှင်၊ သမိဇ္ဈတု-ပြီးပြည့်စုံပါစေသတည်း။ **ပန္နရသော**-ပက္ခဆန်းတက်၊ ၁၅ရက်မြောက်၌၊ ယှဉ်လျက်ပေါ်ထွက်လာသော၊ စန္ဒော-လသည်။ (ပူရတိ) ယထာ-ပြည့်သကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ သင်္ကပ္ပာ-စိတ်ဝယ်ကြံဆ၊ မှန်သမျှတို့သည်၊ ပူရေန္တု-ပြည့်စုံပါစေကုန်သတည်း။ (ဋ္ဌ-၂၂၀)

ဣန္ဒြိယံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု

သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပာ၊ မဏိ ဇောတိရသော ယထာ။

တုယံ-၏။ ဝါ-သည်။ ဣန္ဒြိယံ-သော၊ ပတ္တိတံ-သည်။ ခိပ္ပမေဝ-လျှင်၊ သမိဇ္ဈတု-တည်း။ **ဇောတိရသော**-ဇောတိရသမည်သော၊ ဝါ-တောက်ပြောင်သော အရောင်(အရည်အသွေး)ရှိသော၊ မဏိ-ပတ္တမြား(ကျောက်မျက်ရတနာ)သည်။ (ပူရေတိ) ယထာ-လိုရာပြည့်စေသကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ သင်္ကပ္ပာ ပူရေန္တု။ (ဋ္ဌ-၂၂၁)

ပန္နရသော။ ။ ပန္နရသန္တံ+ပူရတိ ပန္နရသိ၊ ပန္နရသိယံ+နိယုတ္တော ပန္နရသော၊ [ပန္နရသိ+ဏာ] (တစ်နည်း) ပန္နရသန္တံ+ပူရဏော ပန္နရသော၊ ပန္နရသေ+နိယုတ္တော ပန္နရသော၊ [ပန္နရသ+ဏာ။]

ဇောတိရသော။ ။ ဇောတတိ ဒိပ္ပတိတိ ဇောတိ၊ ရသိတဗ္ဗော အဿာဒေတဗ္ဗောတိ ရသော၊ ဇောတိ+ရသော ယဿာတိ ဇောတိရသော၊ ဤဇောတိရသပတ္တမြားသည် မိလိန္ဒ-၁၂၂၊ ၁၂၃၌လာသော ပတ္တမြား ၁၄မျိုးတွင် တစ်မျိုးအပါအဝင်ဖြစ်၏။

ရတနာ ငြိမျိုး၏ စွမ်းရည်။ ။ ရတနာငြိမျိုး၏ စွမ်းရည်ကို “ပတ္တမြားဘုန်းတောက်၊ မြဲကျောက် အေးချမ်း၊ စိန်စွမ်း ဂုဏ်ရောင်၊ ကြောင်ကား သိဒ္ဓိ၊ မဏိ နီလာ၊ မေတ္တာ ကဲချုပ်၊ ဂေါ်မုတ် ခွန်အား၊ ဥဿဖရား ကျန်းမာ၊ သန္တာ ကြီးကဲ၊ ပုလဲ ကျက်သရေ၊ ကိုးဂုဏ်ဝေသည်။ . . ကိုးထွေ နဝရတ်စွမ်းရည်တည်း”ဟု ပညာရှိတို့ စပ်ဆိုခဲ့ကြ၏။ ထိုတွင် ပတ္တမြား၏ စွမ်းရည်၇မျိုးကို “(၁) ဣန္ဒြိယံ ဒေတိ-လိုရာကို ပေးနိုင်၏။ (၂) အသောက် ဒေတိ-စိတ်ကြည်လင်ရွှင်ပြမှုကို ပေးနိုင်၏။ (၃) တေဇေတိ-တန်ခိုးအာဏာ ထက်မြက်စေ၏”ဟု သီးခြားဆိုသေးသည်။ (သုပြဓာန်)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏။ ဝါ-တို့မှာ၊ ဒွေ-၂ပုဒ်ကုန်သော၊ ဣမာဝ ဂါထာ-ဤ ဂါထာ တို့သည်သာ၊ အနုမောဒနဂါထာ နာမ-တို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ ကိရ-ဖြစ်ကုန် သတဲ့၊ တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ သဗ္ဗကာမဒိဒိ-အလုံးစုံသော အလိုကို ပေးတတ် သော၊ မဏိရတနံ-ပတ္တမြားရတနာကို၊ **ဇောတိရသောတိ-ဇောတိရသ** ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ တဿ-ထိုစက္ကပဇ္ဇောတမင်း ၏။ ပုဗ္ဗစရိတံ-ရှေး၌ ပြုကျင့်အပ်သော ကောင်းမှုတည်း၊ ဧတရဟိ-၌၊ စက္က- ပဇ္ဇောတော-မင်းသည်၊ သော-ထိုအလုပ်အကျွေးသည်၊ အဟောသိ၊ တဿ ကမ္မဿ စ-ထိုကောင်းမှု၏ပင်၊ နိဿန္တေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ဝါဟနာနိ-တို့သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ရာဇာ- စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ ဥယျာနကီဠာယ-ဥယျာဉ်ကစားခြင်းငှာ၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ ဥတေနော-သည်၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ ပလာယိတဗ္ဗံ-ပြေးထိုက်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ မဟန္တာမဟန္တေ-ကြီးကုန် ငယ်ကုန်သော၊ စမ္ပပသိဗ္ဗကေ-သားရေအိတ် တို့ကို၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏဿ-ငွေရွှေဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ကရေဏုကာ- ပိဋေ-ဆင်မ၏ ကျောကုန်း၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဝါသုလဒတ္တံ-ကို၊ အာဒါယ- ခေါ်၍၊ ပလာယိ-ပြေးပြီ၊ အန္တေပုရပါလကာ-နန်းတော်စောင့်တို့သည်၊ ပလာ- ယန္တံ-ပြေးသော၊ တံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ ဒိသ္မာ ဂန္ဓာ၊ ရညော-စက္ကပဇ္ဇောတ မင်းအား၊ အာရောစေသုံ-လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည်၊ “သီယံ-စွာ၊ ဂစ္ဆထ-လိုက်ကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဗလံ-စစ်သည် အပေါင်းကို၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ ဥတေနော-သည်၊ ဗလဿ-စစ်သည် အပေါင်း၏၊ ပက္ခန္ဓဘာဝံ-ပြေးလိုက်လာသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ ကဟာပဏပသိဗ္ဗကံ-ငွေအိတ်ကို၊ မောစေတွာ-ဖြေ၍၊ ပါတေသိ-ကျစေပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ကဟာပဏေ-ငွေတို့ကို၊ ဥစ္စိနိတွာ-ရွေးကောက်ယူ၍၊ ပုန၊ ပက္ခန္ဓိသု-ပြေးလိုက်ကုန်ပြီ၊ ဣတရော-အခြားသော ဥတေနမင်းသည်၊ သုဝဏ္ဏ- ပသိဗ္ဗကံ-ရွှေအိတ်ကို၊ မောစေတွာ၊ ပါတေတွာ-ကျစေ၍၊ နေသံ-ထိုလူတို့သည်၊ သုဝဏ္ဏလောဘေန-ရွှေ၌ဖြစ်သော လောဘကြောင့်၊ ပပဉ္စေန္တာနညေဝ-ကြာ မြင့်နေကုန်စဉ်ပင်၊ ဗဟိ-မြို့ပြင်၌၊ နိဝုဋ္ဌံ-နေသော၊ ဝါ-စခန်းချနေသော၊

အတ္တနော-၏။ ခန္ဓာဝါရ်-(သစ်တုံးစသည်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ကာရံထားရာ) ခံတပ်သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ အာဂစ္ဆန္တံ-ပြန်လာနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာဝ-၍သာ၊ အတ္တနော-၏၊ ဗလကာယော-စစ်သည်အပေါင်းသည်၊ ပရိဝါရေတွာ-ခြံရံ၍၊ နဂရံ-သို့၊ ပဝေသေသိ-ဝင်စေပြီ၊ သော-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ ပတွာဝ-၍သာ၊ ဝါ-ရောက်ရောက်ချင်း၊ ဝါသုလဒတ္တံ-ကို၊ အဘိသိဉ္စိတွာ-အဘိသိက်သွန်း၍၊ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ-၌၊ ဌပေသိ-ပြီ၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ ဝါသုလဒတ္တာယ-ဒတ္တာမိဖုရား၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ပုံတည်း။

ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ အပရာ-အခြားသော၊ မာဂဏ္ဍိယာ နာမ-မာဂဏ္ဍိယာမည်သော အမျိုးသမီးသည်(မာဂဏ္ဍိမည်သော အမျိုးသမီးသည်)၊ ရညော-ဥတေနမင်း၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနံ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ ကိရ-ချဲ့ဦးအံ့၊ သာ-ထိုမာဂဏ္ဍိသည်၊ ကုရုရဋ္ဌေ-ကုရုတိုင်း၌၊ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏဿ-မာဂဏ္ဍိယဗုဒ္ဓကား၏၊ (မာဂဏ္ဍိပုဏ္ဏား၏)၊ ဇိတာ-တည်း၊ အဿာ-ထိုမာဂဏ္ဍိ၏၊ မာတာပိ-သည်လည်း၊ ဝါ-၏လည်း၊ **မာဂဏ္ဍိယာယေဝ**-မာဂဏ္ဍိယာဟူ၍သာ၊ (မာဂဏ္ဍိဟူ၍သာ)၊ **နာမံ**-အမည်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဿာ-ထိုမာဂဏ္ဍိ၏၊ စူဠပိတာပိ-ဘထွေးသည်လည်း၊ ဝါ-၏လည်း၊ မာဂဏ္ဍိယောဝ-မာဂဏ္ဍိယဟူ၍သည်သာ၊ (မာဂဏ္ဍိဟူ၍သာ)၊ နာမံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ သာ-ထိုမာဂဏ္ဍိသည်၊ အဘိရူပါ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၊ ဝါ-အလွန်လှသည်၊ ဒေဝစ္ဆရပဋိဘာဂါ-နတ်သမီးနှင့် တူသည်၊ အဟောသိ၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ ပိတာ-သည်၊ အဿာ-ထိုမာဂဏ္ဍိအား၊ အနုစ္ဆဝိကံ-သင့်တော်သော၊ သာမိကံ-လင်ကို၊ အလဘန္ဓော-မရလသော်၊ ဝါ-မရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟန္တေဟိ မဟန္တေဟိ-ကြီးကျယ်ကုန် ကြီးကျယ်ကုန်သော၊ ကုလေဟိ-အမျိုးတို့သည်၊ ယာစိတော-တောင်းအပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ “တုမေ-တို့သည်၊ မယံ-၏၊ ဇိတု-

မာဂဏ္ဍိယာယေဝ နာမံ။ ။ “နာမ”ဟု အချို့ပြင်လိုကြ၏။ “မာဂဏ္ဍိယောတိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ နာမံ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော(မဟာနိ-၁၄၄)”၌ “တဿ ဗြာဟ္မဏဿ နာမံ”ကို ထောက်၍ “နာမံ”ဟု ရှိခြင်းသာ ကောင်း၏။ ထို၌ “တဿ ဗြာဟ္မဏဿ”ကိုကြည့်၍ မာတာပိ စူဠပိတာပိတို့၌လည်း ဆဋ္ဌိအနက်ကြုံ။

အား၊ န အနုတ္တဝိကာ-မသင့်တော်ကုန်၊” ဣတိ၊ တဇ္ဇေတွာ-ကြိမ်းမောင်းပြောဆို၍၊ ဥယျောဇေသိ-လွတ်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပစ္စုသ-သမယေ-မိုးသောက်အခါ၌၊ လောကံ-သတ္တလောကကို၊ ဝေါလောကေန္တော-ကြည့်တော်မူလသော်၊ သပဇာပတိကဿ-ဇနီးပုဏ္ဏေးမနှင့်တကွဖြစ်သော၊ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏဿ-မာဂဏ္ဍိပုဏ္ဏား၏၊ အနာဂါမိဖလူပနိဿယံ-အနာဂါမိဖိုလ်ဟူသော အားကြီးသောမှီရာအကြောင်းကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ တဿ-ထိုမာဂဏ္ဍိပုဏ္ဏား၏၊ ဗဟိနိဂမေ-နိဂုံးအပြင်ဘက်၌၊ အဂ္ဂိပရိစရဏဌာနံ-မီးကို လုပ်ကျွေးပြုစုပူဇော်ရာအရပ်သို့၊ အဂမာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ သော-ပုဏ္ဏားသည်၊ တထာဂတဿ-၏၊ ရူပသော-ဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ-ရုပ်အဆင်း၏ တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ အတ္တဘာဝံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ၊ “ဣမသ္မိ လောကေ-၌၊ ဣမိနာ ပုရိသေန-ဤ

ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ။ ။ သုဘဿ သုဘေန ဝါ ဂမနံ ပဝတ္တနံ သုဘဂေါ၊ [သုဘ+ဂမ+ကို၊-သီဇီသစ်-၁၊ ၃၇၅] သုဠ ဘဝံ မဟန္တတ္ထံ၊ သီရိ ဝါ ယဿာတိ သုဘဂေါ (ကပ္ပဒ္ဒမ)၊ သုဘဂဿ+ဘာဝေါ သောဘဂ္ဂံ-တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ [သုဘဂ+ဏျ၊] ရူပဿ+သောဘဂ္ဂံ ရူပသောဘဂ္ဂံ-ရုပ်အဆင်း၏ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ (ရုပ်အဆင်းလှပတင့်တယ်ခြင်း)၊ ရူပသောဘဂ္ဂံ+ပတ္တော ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တော။

မဏိဒီပ-၂၂။ ။ သောဘနံ သောဘော၊ အဂ္ဂေါ ကောဋီဘူတော ဥက္ကံသပ္ပတ္တော +သောဘော သောဘဂ္ဂေါ-အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော(အထွတ်အသို့ရောက်သော) တင့်တင်ခြင်း၊ (တစ်နည်း) အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဥတ္တမော+သောဘော သောဘဂ္ဂေါ-ကောင်းမြတ်သောတင့်တယ်ခြင်း၊ [အဂ္ဂ+သောဘ၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊ အဂ္ဂသဒ္ဒါ ရှေ့နည်းအလို ကောဋီအနက်ဟော၊ နောက်နည်းအလို သေဋ္ဌအနက်ဟော၊] ရူပဿ+သောဘဂ္ဂေါ ရူပသောဘဂ္ဂေါ၊ ရူပသောဘဂ္ဂံ+ပတ္တော ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တော-ရုပ်အဆင်း၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်သော ခန္ဓာကိုယ်၊ ဝါ-ရုပ်အဆင်း၏ ကောင်းမြတ်သော တင့်တယ်ခြင်း သို့ ရောက်သောခန္ဓာကိုယ်။

ဇာဋီသစ်-၁၊ ၄၃၂။ ။ ရူပဿ+သောဘာ ရူပသောဘာ-ရုပ်၏ တင့်တယ်ခြင်း၊ ရူပသောဘာယေဝ+အဂ္ဂံ ဥက္ကမံ ရူပသောဘဂ္ဂံ၊ ရူပသောဘဂ္ဂံ+ပတ္တော ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တော-မြတ်သော ရုပ်၏တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်သောအတ္တဘော၊ (တစ်နည်း) ရူပေန သောဘန္တိတိ ရူပသောဘာ-ရုပ်အားဖြင့် တင့်တယ်သူတို့၊ ရူပသောဘာနံ ရူပသောဘေဟိ ဝါ အဂ္ဂေါ ရူပသောဘဂ္ဂေါ၊ ရူပသောဘဂ္ဂံ+ပတ္တော ရူပသောဘဂ္ဂ-

ယောက်ျားနှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ အညော-သော၊ ပုရိသော နာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ အယံ-ဤယောက်ျားသည်၊ မယံ-၏၊ ဓီတု-အား၊ အနန္တဝိကော-၏၊ ဣမဿ-ဤယောက်ျားအား၊ ပေါသာပနတ္ထာယ-မွေးမြူစောင့်ရှောက်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဓီတရံ-ကို၊ ဒဿာမိ-အံ့” ဣတိ စိန္တေတွာ “သမဏ-ရဟန်း! မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧကာ-သော၊ ဓီတာ-သည်၊ အတ္ထိ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတ္တကံ - ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ-အခါပတ်လုံး၊ တဿာ-ထိုသမီးအား၊ အနန္တဝိကံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ န ပဿာမိ-မမြင်ပါ၊ တုမေ-တို့သည်၊ တဿာ-ထိုသမီးအား၊ အနန္တဝိကာ-ကုန်၏၊ သာ စ-ထိုသမီးသည်လည်း၊ တုမာက-ညောင်-တို့အားသာ၊ အနန္တဝိကာ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တုမာကံ-တို့အား၊ ပါဒပရိစာရိကာ-ခြေရင်းအလုပ်အကျွေးကို၊ (လဒ္ဓါ-ရခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏) တဿာ စ-ထိုသမီးအားလည်း၊ ဘတ္တာ-လင်ကို၊ လဒ္ဓါ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ထိုသမီးကို၊ ဝေါ-အသင်တို့အား၊ ဒဿာမိ-မည်၊ မမ-၏၊ ယာဝ အာဂမနာလာသည်တိုင်အောင်၊ ဣဓေဝ-ဤအရပ်၌သာ၊ တိဌထ-ရပ်နေပါကုန်၊” ဣတိ အာဟ၊ သတ္တာ-သည်၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အဝတွာ-မူ၍၊ တုဏှိ အဟောသိ၊ ပြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ ယရံ-သို့၊ ဂန္န၊ “ဘောတိ ဘောတိ-အရှင်မ အရှင်မ! မေ-သည်၊ ဝါ-၏၊ ဓီတု-အား၊ အနန္တဝိကော-သော၊ ပုရိသော-ကို၊ ဒိဋ္ဌော-အပ်ပြီ၊ သီယံ သီယံ-လျင်မြန်စွာ လျင်မြန်စွာ၊ နံ-ထိုသမီးကို၊ အလင်္ကာရောဟိ-တန်ဆာဆင်လော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုသမီးကို၊ အလင်္ကာရာပေတွာ-တန်ဆာဆင်စေ၍၊ ပြာဟ္မဏိယာ-ပုဏ္ဏေးမနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ၊ ပါယာသိ-သွားပြီ၊ သကလနဂရံ-အလုံးစုံသောမြို့သည်၊ ဝါ-တစ်မြို့လုံးသည်၊ သင်္ခဘိ-ချောက်ချားပြီ၊ အယံ-ဤပုဏ္ဏားသည်၊ “ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ပတ်လုံး၊ မယံ-၏၊ ဓီတု-အား၊ အနန္တဝိကော-သင့်တော်သော ယောက်ျားသည်၊ နတ္ထိ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ မေ-သည်၊

ပုတ္တော-ရုပ်အားဖြင့် တင့်တယ်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော အတ္တဘော၊ ဝါ-ရုပ်အားဖြင့် တင့်တယ်သူတို့ဖြင့် အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော အတ္တဘော။

ဝါ-၏။ ဗီတု-အား၊ အနုတ္တဝိကော-သောယောက်ျားကို၊ ဒိဋ္ဌော” ဣတိ၊ ဝဒေတိ ကိရ-ပြောသတဲ့၊ “သော ပုရိသော-သည်၊ ကီဒိသော န ခေါ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်လေသနည်း၊ နံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ပဿိဿာမ-ကြည့်ကြစို့” ဣတိ-ဤ သို့ပြော၍၊ မဟာဇနော-သည်၊ တေနေဝ-ထိုပုဏ္ဏားနှင့်သာလျှင်၊ သဒ္ဓိ နိက္ခမိ။

တသ္မိ-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ ဗီတရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ အာဂစ္ဆန္တေ-လာ လသော်၊ သတ္တာ-သည်၊ တေန-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ-ပြောအပ်သော နေရာ၌၊ အဋ္ဌတွာ-မတည်မူ၍၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ပဒစေတိယံ-ခြေတော်ရာ စေတီကို၊ ဒဿေတွာ-မြင်စေ၍၊ ဝါ-ပြု၍၊ ဂန္ဒာ-ကြွတော်မူ၍၊ အညသ္မိ-သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ အဌာသိ-တည်ပြီး၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ပဒစေတိယံ-သည်၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-အဓိဌာန်တော်မူ၍၊ အက္ကန္တဌာနေယေဝ-နင်းတော်မူအပ်ရာအရပ် ၌သာလျှင်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ အညတ္ထ-အခြားသောအရပ်၌၊ န (ပညာ-ယတိ)-မထင်ရှား၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ယေသံ-အကြင်သူတို့၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ အဓိဋ္ဌိတံ-အဓိဌာန်မူတော်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တေယေဝ-ထိုသူ တို့သည်သာ၊ နံ-ထိုခြေတော်ရာစေတီကို၊ ပဿန္တိ-ဖူးမြင်ရကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ အဒဿနကရဏတ္ထံ-မမြင်ခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဟတ္ထိ-အာဒယော-ဆင်အစရှိသောသတ္တဝါတို့သည်၊ အက္ကမန္တ ဝါ-နင်းမူလည်း နင်း ပါစေကုန်၊ မဟာမေယော-ကြီးစွာသောမိုးသည်၊ ပဝဿတု ဝါ-ရွာမူလည်း ရွာ ပါစေ၊ **ဝေရမ္မဝါတာ**-ဝေရမ္မမည်သော လေမုန်တိုင်းကြီးတို့သည်၊ ပဟရန္တ ဝါ-တိုက်ခတ်မူလည်း တိုက်ခတ်ပါစေကုန်၊ တံ-ထိုခြေတော်ရာစေတီကို၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ မက္ခေတုံ-ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ အထ-

ဝေရမ္မဝါတာ။ ။ “ဝေရမ္မဝါတာတိ ဧဝံနာမကာ မဟာဝါတာ(သံ. ၄-၂, ၁၉၂)” ဟူသော အဖွင့်အရ ယခုခေတ် လေဆင်နှာမောင်း၊ နာဂစ်၊ ဂိရိစသော လေမုန်တိုင်း ကဲ့သို့ ဝေရမ္မအမည်ရသော လေမုန်တိုင်းကြီးတစ်မျိုးကိုပင် “ဝေရမ္မဝါတာ”ဟု ဆို သည်။ ဝေရမ္မလေမုန်တိုင်းကြီး တိုက်ခတ်စဉ် ကောင်းကင်၌ ပျံသန်းသွားသော ငှက် များမှာ ခြေတစ်ခြား၊ အတောင်တစ်ခြား၊ ခေါင်းတစ်ခြား၊ ကိုယ်တစ်ခြားဖြစ်ကာ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ တစ်စစဖြစ်ပြီး ကောင်းကင်မှ ထိုးကျလာကုန်၏။ (သံ- ၁, ၄၂၈)

ထိုအခါ၌၊ ဗြာဟ္မဏီ-ပုဏ္ဏားမသည်၊ ဗြာဟ္မဏီ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “သော ပုရိသော-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဣမသို့ ဌာနေ-၌၊ တိဌာဟိ-ရပ်နေဦးလော၊ ဣတိ-သို့၊ နံ-ထိုယောက်ျားကို၊ အဝဏံ-ပြောခဲ့ပြီ၊ သော-ထို ယောက်ျားသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂတော န ခေါ-သွားလေသနည်း” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ **ဣတော စိတော-**ဤမှလည်း ဤမှလည်း၊ (ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ ဩလောကေန္တော-လသော်၊ ပဒစေတိယံ-ကို၊ ဒိသွ၊ “အယံ-ဤခြေရာသည်၊ အဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ ပဒဝလဇ္ဈော-ခြေရာတည်း” ဣတိ အာဟ၊ ဗြာဟ္မဏီ-သည်၊ သလက္ခဏမန္တာနံ-လက္ခဏာကျမ်း၊ ဗေဒင် ကျမ်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-လက္ခဏာကြီးငယ်တို့ကို ပြတတ်သော ဗေဒင် ကျမ်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ-၃ပုံကုန်သော၊ ဝေဒါနံ-ဗေဒင်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဂုဏတာယ-အဝါးဝစွာ လေ့လာထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြိမ်မန်များစွာ လေ့လာထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ လက္ခဏမန္တေ-လက္ခဏာကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို၊ ဝါ-လက္ခဏာကြီးငယ်တို့ကို ပြတတ်သော ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်လှန်၍၊ ပဒလက္ခဏံ-ခြေ၏ အမှတ်အသားကို၊ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းဆင်ခြင်ပြီး၍၊ “ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား! ဣဒံ-ဤခြေရာသည်၊ ပဉ္စကာမဂုဏသေဝိနော-ကာမဂုဏ၅ပါးတို့ကို မှီဝဲသုံးဆောင်

ဣတော စိတော။ ။ “ဣတော စ+ဣတော”ဟုဖြတ်၊ စသဒ္ဒါ အလယ်၌တည်လျက် နောက်ပုဒ်ကိုလည်း ဝဲသည်၊ ထိုကြောင့် “ဣတော စိတော-ဤမှလည်းဤမှလည်း”ဟု ပေးရသည်။ [**ဣတော စိတော**တိ ဣတော စ ဣတော၊ ဣမမှာ စ ဣမမှာ စာတိ အတ္ထော၊ စသဒ္ဒေါ ဟိ မဇ္ဈေ ဌတွာ ဥတ္တရပဒမ္ပိ အပေက္ခတိ၊-ဇာနိသစ်-၁၊ ၃၀။]

တစ်နည်း။ ။ “ဣတောစိ+ဣတော”ဟုဖြတ်၊ စိသဒ္ဒါကား “ယံကိဉ္စိ၊ ယတ္ထ-ကတ္ထစိ”တို့၌ စိကဲ့သို့ နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ပုဒ်တို့ကို ဝိုင်းခြားဖို့ စိကို ထည့်ဆိုသည်၊ အနက်တစ်စုံတစ်ရာကို ပြလို၍ ဆိုသည်မဟုတ်၊ နောက်ဣတောကိုကား ပျံ့နှံ့စေခြင်း (ဝိစ္ဆာ)အကျိုးငှာ ဆိုသည်၊ ဤနည်း၌ “ဣတော စိတော-ဤမှ ဤမှ”ဟုပေး။ [**ဣတော စိတော**တိ ဣတောစိ ဣတော၊ စိသဒ္ဒေါ ပနေတ္ထ “ယံကိဉ္စိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ” တိအာဒိသု ဝိယ နိပါတော၊ သော စ ပဒါနံ ပရိစ္ဆေဒနတ္ထာယ ဝုတ္တော၊ န အတ္ထန္တရဒဿနတ္ထာယ၊ ဗျာပနိစ္ဆာယ ပန ပန “ဣတော”တိ ဝုတ္တံ၊ ဣမမှာ ဣမမှာတိ အတ္ထော၊-ဇာနိသစ်-၃၀၊ ၃၁။]

သူ၏။ ပဒံ-ခြေရာသည်။ န-မဟုတ်။ ကုတိ ဝတ္ထာ ကုမံ ဂါယံ၊ အာဟ-ရွတ်ဆိုပြီ (ကို)။ “ရတ္တဿ ဟိ ၊ပေ၊ ကုဒမိဒိသံ ပဒ”န္တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကဋ္ဌိကံ ပဒံ ဘဝေ၊ ဒုဋ္ဌဿ ဟောတိ သဟဿနုပိဋိတံ၊
မူဠဿ ဟောတိ အဝကမိတံ ပဒံ၊ ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဿ ကုဒမိဒိသံ ပဒံ။

ဟိ-မှန်၏။ ရတ္တဿ-ရာဂပြောထူ တပ်မက်သူ၏။ ဝါ-ရာဂအားကြီးသူ၏။ ပဒံ-ခြေရာသည်။ ဥက္ကဋ္ဌိကံ-အထက်သို့ ကောက်ကွေးနေသည်။ ဝါ-အလယ်၌ ချိုင့်နေသည်။ ဘဝေ-ဖြစ်၏။ ဒုဋ္ဌဿ-ဒေါသပြောထူ ကြမ်းတမ်းသူ၏။ ဝါ-ဒေါ သအားကြီးသူ၏။ ပဒံ-ခြေရာသည်။ သဟဿ-အဆောတလျင်၊ အနုပိဋိတံ-ဖိနှိပ်တတ်သည်။ ဝါ-ဖိနင်းတတ်သည်။ ဟောတိ-၏။ မူဠဿ-မောဟပြောထူ တွေဝေသူ၏။ ဝါ-မောဟအားကြီးသူ၏။ ပဒံ-သည်။ အဝကမိတံ-နောက်သို့ ဆွဲသည်။ ဝါ-ဒရွတ်ဆွဲသည်။ ဟောတိ-၏။ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ကုဒံ-ဤခြေရာသည်။ ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဿ-ကင်းစေအပ်ပြီးသော ကိလေသာအမိုးအကာ ရှိသူ၏။ ဝါ-ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာရှိသူ၏။ ပဒံ-သည်။ (ဟောတိ)။ [အံ. ၄-၁, ၃၃၅၊ သုတ္တနိ. ၄-၂, ၂၅၈၊ ဝိသုဒ္ဓိ. ၄-၁, ၁၀၁တို့၌ ဒုတိယပါဒဝယ် “ဒုဋ္ဌဿ ဟောတိ အဝ(အနု)ကမိတံ ပဒံ”ဟုလည်းကောင်း၊ တတိယပါဒဝယ် “မူဠဿ ဟောတိ သဟဿနုပိဋိတံ”ဟုလည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသို့ အဆိုကွဲခြင်းမှာ ထိုထိုဘာဏက ဆောင်တို့၏ အလိုအတိုင်း ဆိုရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။]

ဥက္ကဋ္ဌိကံ. . . ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဿ ။ ။ ဥက္ကဋ္ဌိကန္တိ အသမ္ပဋ္ဌမန္တံ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၁၂၇)။ [ဥ-အထက်သို့+ကုဋ္ဌိကံ-ကောက်ကွေးသည်။] ပါဒတလဿ မဇ္ဈေ ဥနတာယ ဥက္ကဋ္ဌိကပါဒတာ(ဒီဋီ-၃, ၁၀၉)။ သဟဿနုပိဋိတန္တိ အဂ္ဂပါဒေန ပဏှိယာ စ သဟဿာဝ သန္တိရုဇ္ဈိတံ။ အဝကမိတန္တိ ပါဒနိက္ခေပသမယေ ကမန္တော ဝိယ ပါဒံ နိက္ခပတိ၊ တေနဿ ပဒံ အနုကမိတံ ပစ္ဆတော အညိတံ ဟောတိ။ ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဿာတိ ဝိနိဝဋ္ဌဋ္ဌဿ ပဟိနကိလေသဿ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၁၂၇)။ ဝိဝဋ္ဌယိတဗ္ဗော ဝိဂမေတဗ္ဗောတိ ဝိဝဋ္ဌော၊ ဆာဒေတိ ပဋိစ္ဆာဒေတီတိ ဆဒေါ၊ ဝိဝဋ္ဌော ဆဒေါ အနေနာတိ ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဒေါ ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဒေါ ဝါ(သီဋီသစ်-၂, ၂၄၃)။ သီဘာ-၃, ၃၄၂၌ “ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌ”ဟူသော ဒွေဘော် မဲ့ပါဌ်ကို ပါဌ်မှန်ယူ၍ “ဝိဝဋ္ဌိယိတ္တာတိ ဝိဝဋ္ဌော၊ ဆဒိယတေ အနေနာတိ ဆဒေါ၊ ဝိဝဋ္ဌော+ဆဒေါ ယေနာတိ ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဒေါ-ဖွင့်အပ်ပြီးသော ကိလေသာအမိုးအကာ ရှိသူ”ဟုကြံတော်မူသည်။ အခြားနည်းများနှင့် အကျယ်ကို နှာ-၂၈၃၊ ၂၈၄။]

အထ-၌၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားမကို၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဘောတိ-ရှင်မ၊ တွံ-သည်၊ ဥဒကပါတိယံ-ရေခွက်ထဲ၌၊ ကုဗ္ဗိလံ-မိကျောင်းကို၊ (ပဿနသီလာ ဝိယ စ-ကြည့်ရှုရှာဖွေလေ့ရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊) ပန-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဂေဟမဇ္ဈေ-အိမ်၏အလယ်၌၊ စောရံ-သူခိုးကို၊ (ပဿနသီလာ) ဝိယ စ-လည်းကောင်း၊ မန္တေ-ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို၊ ပဿနသီလာ-ကြည့်လေ့ရှိ၏။ [စ ပန၌ စသဒ္ဒါ သမုစ္စည်းအနက်၊ ပနသဒ္ဒါ ပက္ခန္ဓရအနက်။] တုဏှိ-ဆိုတိ၊ ဟောဟိ-လော၊ ” က္ကတိ-ပြောပြ၊ “ပြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား! ယံ-အကြင်စကားကို၊ (ဝဒိတုံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ)၊ ကုစ္ဆသိ-၏၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ဝဒေဟိ-ပြောလော၊ က္ကဒိ-ဤခြေရာသည်၊ ပဉ္စကာမဂုဏသေဝိနော-ကာမဂုဏ၅ပါးကို မှီဝဲလေ့ရှိသူ၏၊ ပဒိ-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ စ-ဆက်၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ က္ကတော စိတော-ဤမှဤမှလည်း၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အယံ-ဤသူသည်၊ သော ပုရိသော-ထိုယောက်ျားပင်တည်း၊ ” က္ကတိ ဝတ္တာ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “သမဏ-ရဟန်း! မေ-၏၊ ဓီတရံ-ကို၊ တဝ-အား၊ ပေါသာပနတ္ထာယ-မွေးမြူစောက်ရှောက်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒေမိ-ပေးပါ၏၊ ” က္ကတိ အာဟ၊ သတ္တာ “တေ-၏၊ ဓီတရာ-ဖြင့်၊ မယံ-အား၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ (က္ကတိ) ဝါ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ က္ကတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ” အဝတ္တာဝ-မမိန့်မူ၍သာ၊ “ပြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား! တေ-အား၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ကထေမိ-ပြောမည်၊ ” က္ကတိ ဝတ္တာ၊ “သမဏ-ရဟန်း! ကထေဟိ-လော၊ ” က္ကတိ ဝုတ္တေ၊ **မဟာဘိနိက္ခမနတော-** မြတ်သော တောထွက်တော်မူရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ **အဇပါလနိဂြောမေမူလာ-** အဇပါလညောင်ပင်၏ အနီးအောက်တိုင်အောင်၊ (အဇပါလညောင်ပင်ရင်းတိုင်အောင်)၊ မာရေန-မာရ်နတ်သည်၊ အနုဗဒ္ဓဘာဝံ စ-အစဉ်လိုက်အပ်

မဟာဘိနိက္ခမနတော။ ။မဟာဘိနိက္ခမနဿာတိ မဟန္တဿ စရိမာဘေဝ အဘိနိက္ခမနဿ၊ တံ ဟိ မဟန္တံ ဘောဂက္ခန္တံ ပဇဟိတွာ... မဟတော အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ပဝတ္တတ္တာ မဟနိယတာယ စ (ပူဇော်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း) မဟန္တံ အဘိနိက္ခမနန္တိ ဝုစ္စတိ၊-မဇ္ဇိ-၂၊ ၁၂၅။

အဇပါလနိဂြောမေမူလာ။ ။ အဇေ ပါလေန္တိတိ အဇပါလာ၊ အဇပါလာနံ+

သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ [စကို သမုစ္စည်း၊ ပနကို အနက်မဲ့ကြုံ] အဇပါလ နိဂြောဓမူလေ-၌၊ “ဒါနိ-၌၊ ဧသ (ဧသော)-ဤရဟန်းဂေါတမသည်၊ မေ-၏။ ဝိသယံ-နိုင်ငံကို၊ အတီတော-လွန်မြောက်သွားပြီ” ကုတိ-ဤသို့ သောကာ တုရဿ-သောကဖြင့် လွန်စွာနာကျင်နေသော၊ တဿ-ထိုမာရ်နတ်၏။ သောကဝူပသမနတ္ထံ-သောကကိုငြိမ်းစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဂတာဟိ-လာကုန် သော၊ **မာရဓိတာဟိ**-မာရ်နတ်၏ သမီးတို့သည်၊ ကုမာရိကဝဏ္ဏာဒိဝသေန-

နိဂြောဓော အဇပါလနိဂြောဓော-ဆိတ်ကျောင်းသားတို့၏ ညောင်ပင်၊ အဇပါလ နိဂြောဓဿ+မူလံ အဇပါလနိဂြောဓမူလံ-ဆိတ်ကျောင်းသားတို့ အရိပ်ခိုဝင်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့် အဇပါလမည်သော ညောင်ပင်၏ အနီးအောက်။

ကေစိဝါဒ။ ။ ဇပန္တိတိ ဇပါ၊ န+ဇပါ အဇပါ-ဝေဒမန္တာန်ကို မရွတ်အံ့နိုင်သော ပုဏ္ဏားအိုတို့၊ အဇပါ လန္တိ အာဒိယန္တိ နိဝါသံ ဧတ္ထာတိ အဇပါလော-ဝေဒမန္တာန်ကို မရွတ်အံ့နိုင်သော ပုဏ္ဏားအိုတို့၏ နေရာအိမ်ကို ယူရာဌာနဖြစ်သောညောင်ပင်၊ [အဇပ +လာ+အ၊] ဆရာတို့ကား “အာလန္တိ ဧတ္ထာတိ အာလော၊ အဇပါနံ+အာလော အဇပါ-လော-ဝေဒမန္တာန်ကို မရွတ်အံ့နိုင်သော ပုဏ္ဏားအိုတို့၏ နေရာအိမ်ကို ယူရာဌာနဖြစ် သော ညောင်ပင်၊ [အဇပ+အာလ၊]”ဟု ပြု၏၊ ထိုနောင် “အဇပါလော စ+သော+နိ-ဂြောဓော စာတိ အဇပါလနိဂြောဓော(ပါစိယော-၁၉၂)”ဟု ပြု၍ ရှေ့နည်းတူဆက်၊ “အဇပါလနိဂြောဓမူလံ-ဝေဒမန္တာန်ကို မရွတ်အံ့နိုင်သော ပုဏ္ဏားအိုတို့၏ နေရာအိမ်ကို ယူရာ၏အဖြစ်ကြောင့် အဇပါလမည်သော ညောင်ပင်၏ အနီးအောက်”ဟုပေး။

အပရေဝါဒ။ ။ပါလေတီတိ ပါလော၊ အဇေ+ပါလော အဇပါလော”ဟုပြုပြီး ဒုတိယနည်းအတိုင်းဆက်၊ “အဇပါလနိဂြောဓမူလံ-မွန်းတည့်အခါ ဝင်လာသော သတ္တဝါတို့ကို အရိပ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဇပါလမည်သော ညောင်ပင်၏ အနီးအောက်”ဟုပေး၊ အဇသဒ္ဒါ သတ္တဝါသာမန်ကို ဟော၏၊ “အဇ-ဂရော-သတ္တဝါတို့ကို မျှီတတ်သော စပါးကြီးမြွေ”ဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း၊ ထိုအကြောင်း အရာများသည် ဘုရားမပွင့်မီ ရှေးတုန်းက ဖြစ်ခဲ့သော အကြောင်းအရာများတည်း၊ ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၌ကား ထိုအကြောင်းအရာများ မထင်ရှားတော့၊ နာမည် မျှသာ ထင်ရှားတော့သည်။ (ဥဒါန. ၄-၄၇၊ အံဇီ-၂၊ ၂၄၃၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၁၄၄၊ မဟာဘာ-၁၊ ၂၄-၅)။

မာရဓိတာဟိ။ ။ကုတ္တိယမတော အာပစ္စယောသုတ်၌ “ကုတ္တိယံ အာပစ္စယော” ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကုတ္တိလိင် ဥကာရန္တဖြစ်သော မာရဓိတုနောင် အာပစ္စည်း သက်၊ ဟိဝိဘတ်သက်။ (မောဂ်နိ-၁၊ ၄၆၂၊ ဝိဗော-၈၆၊ ကဏ်ဘာ-၁၊ ၂၆၅)

အမျိုးသမီးငယ်၏ ရုပ်သွင်အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပယောဇိတံ-ယှဉ်စေအပ်သော၊ ဝါ-အားထုတ်အပ်သော၊ ပလောဘနံ စ-ဖြားယောင်းခြင်းကို လည်းကောင်း၊ အာစိက္ခိတ္တာ-မိန့်တော်မူတော်မူ၍၊ “တဒါပိ-ထိုအခါ၌သော် လည်း၊ မယံ-၏။ ဝါ-မှာ၊ ဆန္ဒော-တဏှာဆန္ဒသည်၊ နာဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့” ကူတိ ဝတ္တာ၊ “ဒိသွာန၊ ပေ၊ န ကုဗ္ဘေ”တိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဂါထံ အာဟ။

**ဒိသွာန တဏှံ အရတိ ရဂဉ္စ၊ နာဟောသိ ဆန္ဒော အပိ မေထုနသ္မိ၊
ကိမေဝိဒံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ၊ ပါဒါပိ နံ သမ္ဗုသိတုံ န ကုဗ္ဘေ။**

တဏှံ-တဏှာခေါ်ဆို၊ မာရ်နတ်၏ သမီးကိုလည်းကောင်း၊ [တသေတိတိ တဏှာ၊ တသ+ဏှ၊ သချေ၊] **အရတိ**-အရတိခေါ်ဆို၊ မာရ်နတ်၏သမီးကိုလည်း ကောင်း၊ ရဂဉ္စ-ရဂါခေါ်ဆို၊ မာရ်နတ်၏သမီးကိုလည်းကောင်း၊ [ရန္တန္တိ ဧတ္ထာတိ ရဂါ၊] ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ မေထုနသ္မိ-မေထုန်၌၊ (မေ-ငါ၏၊) **ဆန္ဒော** အပိ-လိုချင်တောင့်တ၊ တဏှာဆန္ဒမျှသည်လည်း၊ န အဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့၊ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ-ကျင်ငယ်ကျင်ကြီးတို့ဖြင့် ပြည့်နေသော၊ ကုဒံ-ဤ မာဂဏ္ဍိ၏ရုပ်အဆင်းကို (ဒိသွာန၊ ဆန္ဒော၊) ကိမေဝ (ဘဝိဿတိ)-အဘယ်မှာ လျှင် ဖြစ်ပါတော့အံ့နည်း၊ နံ-ထိုမာဂဏ္ဍိကို၊ **ပါဒါပိ**-ခြေဖြင့်သော်လည်း၊ သမ္ဗု-သိတုံ-ပေါင်းဖို့ဝေးဘိ၊ ထိရုံထိခြင်းငှာ၊ န ကုဗ္ဘေ-အလိုမရှိ။

အရတိ။ ။ ကုသလဓမ္မေသု အရတိံ ကရောတိတိ အရတိ၊ [အရတိ+ဏ+ဤ၊-ဓာန်ဋီ-၄၃။] နတ္ထိ+ရတိ ယဿာ အတိတ္တတ္တာတိ အရတိ၊ [န+ရတိ+ဤ၊-ဝိဓာန်။] ဤအလို ဤကာရန္တတည်း၊ ကုကာရန္တလည်း ရှိ၏။

ဆန္ဒော။ ။ဆန္ဒသည် တဏှာဆန္ဒ၊ ဒိဌိဆန္ဒ၊ ဝီရိယဆန္ဒ၊ ဓမ္မတ္တန္တ(ကတ္တုကမ္ပတာ-ဆန္ဒ)အားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏၊ ဤ၌ “ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ(မဟာနိ-၁၄၀) ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် လောဘကို ကောက်ယူရသော တဏှာဆန္ဒကို ယူပါ။ (အဘိ.ဋ္ဌ-၂၊ ၂၇၆၊ သံဋီ-၂၊ ၄၀၁)

ပါဒါပိ ။ ။ ဒုရန္တိကစသောသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်၌ ပဉ္စမိသက် (ဝဏ္ဏနာ-၂၁၂)။ (တစ်နည်း) “နာအာ” ဟူသော ဝိနာမိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် နာဝိဘတ်ကို အာပြု။ (ဝိဗော-၇၉)

ဂါထာပရိယောသာနေ၊ ဗြာဟ္မဏော စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏီ စ-သည်လည်းကောင်း၊ အနာဂါမိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-တည်ကုန်ပြီ၊ မာ-ဂဏ္ဍိယာပိ-သည်လည်း၊ “အဿ-ထိုရဟန်းအား၊ မယာ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ သစေ နတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အနတ္ထိကဘာဝေါ-အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသာ၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-ပြောဆိုထိုက်၏၊ ပန-ထိုသို့ ပြောဆိုထိုက်ပါလျက်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ မံ-ကို၊ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ-ကျင်ငယ်၊ ကျင်ကြီးဖြင့် ပြည့်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကရောတိ၊ ‘နံ-ထိုမာဂဏ္ဍိကို၊ ပါဒါပိ-ခြေဖြင့်သော်မှလည်း၊ သမ္ပုသိတုံ-ထိခြင်းငှာ၊ န ကုဏ္ဍေ-အလိုမရှိ၊’ ကုတိ-ဤသို့ ပြောခဲ့ပြီ၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ အတ္တနော-၏၊ ဇာတိကုလပဒေသဘောဂယသဝယ-သမ္ပတ္တိ-ဇာတ်၊ အမျိုး၊ အရပ်ဒေသ၊ စည်းစိမ်၊ အခြံအရံ၊ အရွယ်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ အာဂမ္မ-အကြောင်းပြု၍၊ တထာရူပံ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ဘတ္တာရံ-လင်ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-ဖို့၊ ဝါ-အား၊ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ-ပြုခြင်းငှာ သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကို၊ ဝါ-ပြုအပ်သော အလုပ်အား သင့်လျော်သော လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကို၊ ဇနိဿာမိ-သိရလိမ့်မည်၊ (သိရသေးတာပေါ့)၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သတ္တရိ-၌၊ အာယာတံ-ရန်ငြိုးကို၊ ဗန္ဓိ-ဖွဲ့ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တာယ-ထိုမာဂဏ္ဍိယာ၏၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ အာယာတု-ပွတ္တိ-ရန်ငြိုး၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းကို၊ ဇနာတိ ကံ ပန-သိသလော? နော ဇနာတိ ကံ ပန-မသိသလော?” ကုတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဇနာတိယေဝ-သိသည်သာ၊ (ကုတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဇနန္တော-သိတော်မူပါလျက်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-နည်း? ကုတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဒွိန္ဒု-၂ယောက်ကုန်သော၊ ကုတရေသံ-အခြားသော ပုဏ္ဏား ပုဏ္ဏေးမတို့၏၊ **ဝသေန**-အစွမ်းကြောင့်၊ ဝါ-စပ်ခြင်းကြောင့်၊ (ဂါထံ အာဟ၊ ကုတိ-

ဝသေန။ ။ “ဝသေနပုဒ်၊ အနက်ထုတ်က၊ ကရဏ-ဟေတု၊ ကတ္ထု-ဝိသေ၊ ဤလေးထွေ၊ ဟောလေထိုက်သင့်စွာ(ရွှေ-၂၈၉)”နှင့်အညီ ဝသေနပုဒ်ကို “ကရိဏ်းအနက်၊ ဟိတ်အနက်၊ ကတ္တားအနက်၊ ဝိသေသနအနက်”အားဖြင့် အနက်၄မျိုး ပေးနိုင်ရာ ဤ၌ “ကသ္မာ”ဟူသော အမေး၏ အဖြေကို ပြသောကြောင့် ဟိတ်အနက်ပေးရသည်။

ဤကား အဖြေတည်း) ဟိ-မှန်၏။ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အာယာတံ-ရန်ငြိုးကို၊ အ-ဂဏေတွာ-ထည့်မတွက်မူ၍၊ မဂ္ဂဖလာဓိဂမာရဟာနံ-မဂ်ဖိုလ်ရခြင်းကို ထိုက်သူတို့၏။ ဝသေန-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ တံ-ထိုမာဂဏ္ဍိကို၊ နေတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ စူဠ-မာဂဏ္ဍိယံ-စူဠမာဂဏ္ဍိမည်သော၊ ကနိဋ္ဌံ-ညီငယ်ကို၊ ပဋိစ္စာပေတွာ-လက်ခံစေ၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြု၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ စူဠမာဂဏ္ဍိ-ယောပိ-သည်လည်း၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “မမ-၏၊ ဓိတာ-သည်၊ ဩမကသတ္တဿ-ယုတ်ညံ့သော ယောက်ျားသတ္တဝါအား၊ န အနုစ္ဆဝိကာ-မသင့်တော်၊ ဝါ-မတန်၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော၊ ရညောဝ-မင်အားသာလျှင်၊ အနုစ္ဆဝိကာ-သင့်တော်၏။ ဝါ-တန်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ တံ-မာဂဏ္ဍိကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ ကောသမ္ပိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ-အလုံးစုံသောတန်ဆာတို့ဖြင့်၊ အလင်္ကာရိတွာ-တန်ဆာဆင်၍၊ “ဣမံ ဣတ္ထိရတနံ-ဤမိန်းမရတနာသည်၊ ဒေဝဿ-အရှင်မင်းအား၊ အနုစ္ဆဝိကံ-၏။” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်၍၊ ဥတေနဿ-သော၊ ရညော-အား၊ အာဒါသိ-ပြီ၊ သော-ထိုဥတေနမင်းသည်၊ တံ-မာဂဏ္ဍိကို၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်၍သာလျှင်၊ (မြင်မြင်ခြင်းပင်)၊ ဥပ္ပန္နဗလဝသိနေဟော-ဖြစ်သော အားကြီးသော ချစ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဘိသေကံ-အဘိသိက်သွန်းလောင်းခြင်းကို၊ ကတွာ၊ ပဉ္စသတမာတုဂါမပရိဝါရံ-ငါးရာသော မိန်းမအခြံအရံကို၊ ဒတွာ-၍၊ အဂ္ဂမဟေသိဌာနေ-၌၊ ဌပေသိ၊ အယံ-ဤဆို အပ်ခဲ့သည်ကား၊ မာဂဏ္ဍိယာယ-မာဂဏ္ဍိမိဖုရား၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-တည်း။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အဿ-ထိုဥတေနမင်း၏၊ ဒိယဗုဒ္ဓဟဿနာဋကိတ္တိ-ပရိဝါရာ-အခွဲအားဖြင့်၊ ၂၃မြောက်ဖြစ်သော အထောင်သော ကချေသည်မိန်းမအခြံအရံရှိကုန်သော၊ ဝါ-တစ်ထောင့်ငါးရာသော ကချေသည်မိန်းမအခြံအရံရှိကုန်သော၊ တိဿော-ဥယောက်ကုန်သော၊ အဂ္ဂမဟေသိယော-မိဖုရားကြီးတို့သည်၊ အဟေသုံ-ရှိကုန်ပြီ၊ တသ္မိံ ခေါ် ပန သမယေ-၌၊ ယောသကသေဌိ-ယောသကသူဌေးလည်းကောင်း၊ ကုက္ကုဋ္ဌသေဌိ-လည်းကောင်း၊ ပါဝါရိက-သေဌိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကောသမ္ပိယံ-၌၊ တယော-ကုန်သော၊ သေဌိ-

နော-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏။ တေ-ထိုသူဌေးတို့သည်၊ ဝဿူပနာယိကာ-
 ယ-ဝါကပ်ရာအချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌာယ-နီးလသော်၊ ဟိမဝန္တတော-မှ၊ အာဂန္တု-
 ကြွလာ၍၊ နဂရေ-၌၊ ဘိက္ခာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရန္တေ-လှည့်လည်နေကုန်
 သော၊ ပဉ္စသတတာပသေ-ငါးရာသော ရသေ့တို့ကို၊ ဒိသွာ-ဖူးမြင်ရ၍၊ ပသိဒိ-
 တွာ-ကြည်ညို၍၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ဘောဇေတွာ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးစေ၍၊
 ဝါ-ဆွမ်းကပ်၍၊ ပဋိညံ-ကို၊ ဂဟေတွာ၊ စတ္တာရော မာသေ-မိုးငှလ တို့ပတ်လုံး၊
 အတ္တနော-၏။ သန္တိကေ-၌၊ ဝဿာပေတွာ-နေစေ၍၊ ပုန-ဖန်၊ **ဝဿာရတ္ထေ-**
 မိုးအခါ၌၊ အာဂမနတ္ထာယ-ပြန်ကြွခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဇာနာပေတွာ-ဝန်ခံစေ၍၊
 ဥယျောဇေသုံ-စေလွှတ်ကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-ပြန်ကြွစေကုန်ပြီ၊ တာပသာပိ-တို့သည်
 လည်း၊ တတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အဋ္ဌ မာသေ-၈လတို့ပတ်လုံး၊ ဟိမဝန္တေ-၌၊
 ဝသိတွာ-၍၊ စတ္တာရော မာသေ-တို့ပတ်လုံး၊ တေသံ-ထိုသူဌေးဥယျောက်တို့၏၊
 သန္တိကေ-၌၊ ဝသိသု၊ တေ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ အပရဘာဂေ-၌၊ ဟိမဝန္တတော-
 မှ၊ အာဂစ္ဆန္တာ-ကြွလာကုန်လသော်၊ **အရညာယတနေ-**တောအုပ်၌၊ ဧကံ-

ဝဿာရတ္ထေ။ ။ ဝဿာသု+ရတ္တိ ဝဿာရတ္ထော(မောဂ်-၃, ၄၅)၊ ဝဿာနံ+ရတ္တိ
 ဝဿာရတ္ထော(ကလာပ်)၊ [ဝဿာ+ရတ္တိ၊] ထောမနိမိ၌ “ဝဿာ”ကို “ဝဿန္တိ မေဃာ
 အတြာတိ ဝဿာ”ဟု ပြု၍ ကုတ္တိလိင် ဗဟုဝုဇ်ဟု ဆို၏။ ကွစိ သမာသန္တသုတ်ဖြင့်
 သမာသ်အဆုံးကို အ-ပြု၊ “ဝဿာရတ္ထေ-မိုးအခါတို့၌ (တို့၏) ညဉ့်ကာလ၌”ဟု သဒ္ဒတ္ထ
 ဖြစ်၏။ ညဉ့်ကို မှတ်၍ ဆိုသည်၊ နေ့အခါကိုပါယူ၊ ထိုကြောင့် သာရတ္ထ-၃, ၄၃၅၌
 “ဝဿာရတ္ထောတိ ဝဿကာလော”ဟု ဖွင့်သည်(စူဘာ-၄၂၈)။

ပါစိယော-၅၃၃။ ။ ။ ထို၌ “ဝဿော အတိဝိယ ရဇ္ဇတိ ဧတ္ထ ကာလေတိ ဝဿာ-
 ရတ္ထော-အလွန်ငြိကပ်စိုစွပ်သော မိုးရှိရာအခါ”ဟု ဗဟုဗွိဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ် ပြု၏။
 “ဝဿ+အာ+ရတ္ထ”ဟု ဖြတ်၍ အာကို အတိဝိယ(ဘုသ)အနက်ဟု ယူပါ။

နိဒိ-၂၆၅။ ။ ထို၌ “ဝဿေန+တေမိတာ+ရတ္တိ ဝဿာရတ္ထော-မိုးဖြင့် စိုစွပ်သော
 ညဉ့်အခါ”ဟု မဇ္ဈေလောပိတတိယာတပျုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ် ပြု၏။ “ဝဿ+ရတ္တိ”ဟု
 ပကတိပြုပြီးနောက် ကွစာဒိသုတ်ဖြင့် သမာသ်အလယ်၌ အာဒိယပြု၊ သမာသ်အဆုံးကို
 အ-ပြု။

အရညာယတနေ။ ။ အရိယတေ ဂမုတေတိ အရညံ(မောဂ်-၇, ၅၁)၊ အရတိ
 ဂစ္ဆတိ မိဂသမူဟော ဧတ္တာတိ အရညံ(အပ. ၄-၂, ၁၀၄)၊ [အရ+အည၊] သီဟဗျူဟဒီနံ

တစ်ပင်သော၊ မဟာနိဂြောဓံ-ကြီးစွာသော ပညောင်ပင်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တဿ-
 ထိုပညောင်ပင်ကြီး၏။ မူလေ-အရင်း၌၊ နိသီဒိသု-ထိုင်ကုန်ပြီ၊ တေသု-ထိုရသွေ
 တို့တွင်၊ ဇေဋ္ဌကတာပသော-အကြီးဆုံးရသွေသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ဣမသ္မိ
 ရက္ခေ-၌၊ အဓိဝတ္တာ-စိုးအုပ်၍နေသော၊ ဒေဝတာ-သည်၊ **ဩရမတ္တိကာ**-ယုတ်
 ညံ့သော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဧတ္ထ-
 ဤပညောင်ပင်ကြီး၌၊ မဟေသက္ခေနေဝ-ကြီးသော အစိုးရသူဟု ဆိုအပ်သော၊
 ဝါ-တန်ခိုးကြီးသော၊ ဒေဝရာဇေန-နတ်မင်းသည်၊ ဘဝိတပ္ပံ-ဖြစ်ရာ၏၊ အယံ-
 ဤနတ်မင်းသည်၊ ဣသိဂဏဿ-ရသေ့အပေါင်းအား၊ ပါနီယံ-သောက်ရေကို၊
 သစေ ဒဒေယျ-အကယ်၍ ပေးပါမူကား၊ သာဓု ဝတ-ကောင်းလေစွ၊” ဣတိ-

ဘယေန မနုဿာ ဧတ္ထ န ရဇန္တိ န ရမန္တိ န အလ္လိယန္တိတိ အရည်၊ [န+ရန္တ+ဣ-
 အပ. ၄-၂, ၇၀] အာ သမန္တတော ရဇန္တိ တတ္ထ သပ္ပရိသာတိ အရည်၊ [အ+ရန္တ+ဣ-
 အပ. ၄-၂, ၁၀၄] န ရမန္တိ ဇနာ ဧတ္တာတိ အရည်၊ [န+ရမု+အ၊ မ-ကို ဥပြု-ဝိလံ
 ဋီ-၂, ၁၉] နတ္ထိ+ရာဇာ ဧတ္တာတိ အရည်။ [န+ရာဇာ ဇ-ကို ဥပြု-ဇာ. ၄-၅, ၇၅
 ဓာန်ဋီနိ-၅၃၆] ရာဇဿ+ဘာဝေါ ရည်၊ နတ္ထိ+ရည် ဧတ္တာတိ အရည်၊ [န+ရည-
 ဂဠုန်-၆၉] အရညမေဝ အရညာယတနံ၊ အာယတနသဒ္ဒါ အနက်မဲ့။ (သီဋီသစ်-၁၊
 ၄၆၁)

ဩရမတ္တိကာ ။ ။ မိယတေ ပရိမိယတေတိ မတ္တာ(သီဋီသစ်-၁, ၂၃၁)၊ မိယတေ
 ဧတာယာတိ မတ္တာ၊ [မာ+တ၊-ထောမ၊ သီဘာ-၁, ၃၅၃] မာနံ(နှိုင်းယှဉ်ခြင်း) မတ္တာ၊
 [မာ+အတ္တ၊-မောဂ်-၇, ၈၁] ဩရံ+မတ္တာ ဧတိဿာတိ ဩရမတ္တိကာ၊ [ဩရံ+မတ္တာ၊
 သမာသန္တက၊ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် အာကို ဣပြု] (တစ်နည်း) ဩရံ+မတ္တာ ဩရမတ္တာ၊
 ဩရမတ္တာ+ဧတိဿာ အတ္တိတိ ဩရမတ္တိကာ၊ [ဩရမတ္တာ+ဣက+အာ၊] ဩရသညံ
 သက္ကတ၌ “အဝရ”ဟု ရှိ၏၊ စရိမ(နောက်ဆုံး-အညံ့)အနက်ဟော၏၊ ဂလိင်ရှိ၏၊
 ဩရံနိပါတ်လည်း ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “ဩရာ+မတ္တာ၊ ဩရံ+မတ္တာ”ဟု ၂မျိုး ဆိုနိုင်သည်။
 (ဒီ. ၄-၁, ၅၅၊ သီဋီသစ်-၁, ၂၃၁၊ သီဘာ-၁, ၃၅၄)

တစ်နည်း။ ။ ဩရသဒ္ဒါ အပါရ(ဤဘက်)အနက်ဟော၊ (တစ်နည်း) ဟေဋ္ဌာ
 အနက်ဟော၊ “ဩရေ+ပဝတ္ထံ+မတ္တံ ဧတိဿာတိ ဩရမတ္တိကာ-တန်ခိုးကြီးသော နတ်
 တို့၏ ဤဘက်၌ ဖြစ်သောအတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဝါ-တန်ခိုးကြီးသောနတ်တို့ကို
 ထောက်က အောက်၌ဖြစ်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်”ဟုပြု။ (သီဋီသစ်-၁, ၂၃၁)

ဤသို့ ကြံပြိုသောပိ-ထိုနတ်မင်းသည်လည်း၊ ပါနီယံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တာ-
 ပသော-သည်၊ နှာနောဒကံ-ချိုးရေကို၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ တမ္ပိ-ထိုချိုးရေကိုလည်း၊
 အဒါသိ၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဘောဇနံ-ကို၊ စိန္တေသိ၊ တမ္ပိ-ထိုဘောဇဉ်
 ကိုလည်း၊ အဒါသိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုရသေ့၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊
 အဟောသိ၊ (ကိ)၊ “အယံ ဒေဝရာဇာ-သည်၊ အမေဟိ-တို့သည်၊ စိန္တိတံ စိန္တိတံ-
 ကြံစည်အပ်၊ ကြံစည်အပ်သော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံကို၊ ဒေတိ၊ နံ-ထိုနတ်မင်းကို၊
 ပဿေယျာမ-တွေ့မြင်ကြရပါမူကား၊ အဟော ဝတ-ဪ...ကောင်းလေ
 စွ၊” ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ သော-ထိုနတ်မင်းသည်၊ ရုက္ခက္ခန္ဓံ-ပညောင်ပင်
 ၏ ပင်စည်ကို၊ ပဒါလေတွာ-ဖောက်ခွဲ၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဒဿေသိ-မြင်စေပြီ၊
 ဝါ-ပြုပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုနတ်မင်းကို၊ တာပသာ-တို့သည်၊ “ဒေဝရာဇာ-
 နတ်မင်း! တေ-၏၊ သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်သည်၊ မဟတီ-ကြီးကျယ်လှ၏၊ တေ-
 သင်သည်၊ အယံ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ ကိ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ-ပြုခဲ့၍၊
 လဒ္ဓါ န ခေါ-ရအပ်သနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိသု၊ “အယျာ-အရှင်တို့၊ မာ ပုစ္ဆထ-
 မမေးကြပါနှင့်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဒေဝရာဇာ-မင်း! အာစိက္ခ-ပြောပါလော၊”
 ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ သော-ထိုနတ်သည်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတကမ္မဿ-
 ပြုအပ်သော ကောင်းမှု၏၊ ပရိတ္တကတ္တာ-နည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လဇ္ဇ-
 မာနော-ရှက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ န ဝိသဟိ-မရဲဝံ၊ ပန-သို့သော်
 လည်း၊ တေဟိ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ ပုနပျုနံ၊ နိပ္ပိဋ္ဌိယမာနော- (မေးမြန်းတောင်း
 ဆိုလျက်) နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (အတင်းအကြပ်မေးမြန်းတောင်းဆိုအပ်သည်)၊
 (ဟုတွာ)၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ သုဏာထ-နားထောင်ကြပါကုန်၊” ဣတိ ဝတွာ
 ကထေသိ-ပြောပြပြီ။

ကိရ-ချဲ့ဥးအံ့၊ သော-ထိုနတ်မင်းသည်၊ ဧကော-သော၊ ဒုဂ္ဂတမနုဿော-
 ဆင်းရဲသောလူသည်၊ (သူဆင်းရဲသည်)၊ ဟုတွာ၊ ဘတိ-အခကို၊ ပရိယေသ-
 န္တော-ရှာလသော်၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဘတိကမ္ပံ-အခဖြင့်
 လုပ်ဆောင်အပ်သော အလုပ်ကို၊ (သူရင်းငှားအလုပ်ကို)၊ လဘိတွာ-၍၊ တံ-
 ထိုအလုပ်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ၊ အထ-

၌၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-သည်၊ သမ္ပတ္တေ-ရောက်လသော်၊ အနာထပိဏ္ဍိကော-သည်၊ ဝိဟာရတော-မှ၊ အာဂန္တာ-၍၊ ပုစ္ဆိ (ကိံ)၊ “တဿ ဘတိကဿ-ထိုသူရင်းငှားအား၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဥပါသထဒိဝသဘာဝေါ-ဥပုသ် နေ၏အဖြစ်ကို၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သူသည်၊ ကထိတော-ပြောအပ် သလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! န ကထိတော-မပြောအပ်ပါ။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ အဿ-ထိုသူရင်းငှားဖို့၊ သာယ- မာသံ-ညနေစာကို၊ ပစထ-ချက်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုသူရင်းငှားဖို့၊ ပတ္တောဒနံ-တစ်စလယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ထမင်းကို၊ [ပတ္တောဒနောတိ နာဠိမတ္တော ဩဒနော-သုဓာဘောဇနဇာတ်မုဒိတာ။] ပစိသု၊ သော-ထိုအခစားသည်၊ ဒိဝသံ-တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ အရညေ-၌၊ ကမ္မိ- အလုပ်ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ ဘတ္တေ-ထမင်းကို၊ ဝဇေတွာ-ခူး၍၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်သော်၊ “ဆာတော-ဆာသည်၊ အမှီ-၏။” ကုတိ-သို့၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ အဘူဠိတွာဝ-မစားမူ၍သာ၊ “အညေသု-ကုန်သော၊ ဒိဝသေသု-တို့၌၊ ကုမသ္မိံ ဂေဟေ-၌၊ ‘ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေထ- ပေးပါကုန်၊ သူပံ-ပဲဟင်းကို၊ ဒေထ၊ ဗျဉ္ဇနံ-ဟင်းလျာကို၊ ဒေထ၊’ ကုတိ-သို့၊ မဟာကောလာဟလံ-ကျယ်စွာသော ဆူဆူညံညံအသံသည်၊ အဟောသိ၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ နိဿဒ္ဒါ-အသံမရှိကုန် သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိပဇ္ဇိသု-အိပ်ကုန်ပြီ၊ ဧကဿ-သော၊ မယုမေဝ-ငါဖို့သာ၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဝဇယိသု-ခူးကုန်ပြီ၊ ဧတံ-ဤသို့ခူးခြင်းသည်၊ ကိံ န ခေါ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊” ကုတိ စိန္တေတွာ ပုစ္ဆိ (ကိံ)၊ “အဝသေသာ-ကြွင်းသော လူတို့သည်၊ ဘူဠိသု-စားပြီးကြပြီလော? န ဘူဠိသု-မစားပြီးကြသေးဘူးလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “တာတ-အမောင်! န ဘူဠိသု-မစားကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (န ဘူဠိသု-နည်း?)” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ကုမသ္မိံ ဂေဟေ-၌၊ ဥပေါသထဒိဝသေသု-ဥပုသ်နေတို့၌၊ သာယမာသံ-ညနေစာကို၊ န ဘူဠိသု-မစားကုန်၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသောသူတို့ သည်ပင်၊ ဥပေါသထိကာ-ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ မဟာ- သေဌိ-သူဌေးကြီးသည်၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ထနပါယိ-

နော-နို့ကို သောက်စို့လေ့ရှိကုန်သော၊ ဒါရကေပိ-ကလေးတို့ကိုသော်လည်း၊ မုခံ-ပါးစပ်ကို၊ ဝိက္ခလာပေတွာ-ဆေးစေ၍၊ ဝါ-ပလုတ်ကျင်းစေ၍၊ **စတု-မဇုရံ**-စတုမဇုကို၊ မုခေ-ပါးစပ်၌၊ ပက္ခိပါပေတွာ-ထည့်စေ၍၊ ဥပေါသထိကေ-ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းရှိသူတို့၏အဖြစ်ကို၊ ကာရေတိ-ပြုစေ၏။ ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပေ-နံသာဆီမီးကို၊ **ဇာလန္တေ**-တောက်စေအပ်သော်၊ ဝါ-ထွန်းညှိအပ်သော်၊ ခုဒ္ဒက-မဟလ္လကဒါရကာ-ငယ်ကုန်၊ ကြီးကုန်သော ကလေးတို့သည်၊ သယနဂတာ-အိပ်ယာသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ **ဒုတ္တိသာကာရံ**-၃၂စုရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဝါ-ဒုတ္တိသာကာရကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ သဇ္ဈာယန္တိ-ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ် ကုန်၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ တုယံ-သင့်အား၊ ဥပေါသထဒီဝသဘာဝံ-ဥပုသ် နေ့၏အဖြစ်ကို၊ ကထေတံ-ငှာ၊ သတိံ-သတိကို၊ ဝါ-သတိပေးမှုကို၊ န ကရိမ္မာ-

စတုမဇုရံ။ ။ စတ္တာရိ+မဇုနိ စတုမဇု-ချိုဆိမ့်သော အရသာ ငှမျိုး၊ စတုမဇု+ယဿ အတ္တိတိ စတုမဇုရံ-ချိုဆိမ့်သော အရသာငှမျိုးရှိသောဆေး၊ “နို့ခမ်း၊ ပျားရည်၊ ထောပတ်၊ တင်လဲ”ဟူသော ငှမျိုး ရောစပ်လျက် စီမံဖော်စပ်အပ်သောဆေးကို “စတု-မဇုရံ”ဟု ခေါ်၏။ “ထောပတ်၊ သကြား၊ ပျားရည်၊ အုန်းဆီ”ဟူသော ငှမျိုးစပ်သည် ဟုလည်း ဆို၏။ ယခုခေတ်၌ “ထောပတ်၊ ဆီဥ၊ ဆီ၊ ပျားရည်”ဟူသော ငှမျိုးစပ်၍ ပြုလုပ်ကြ၏။ နို့ခမ်း၊ အုန်းဆီတို့မှာ သတ္တာဟကာလိကမဟုတ်၊ ယခုခေတ် ဖော်စပ်သော ငှမျိုးသာ သတ္တာဟကာလိက ဖြစ်သည်။(သိဋီသစ်-၂၊ ၈၊ ၁၁၄၊ သိဘာ-၂၊ ၂၁၇)

ဇာလန္တေ။ ။ ဇေဓာတ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ မာနပစ္စည်း၊ အသမနုဘာသန္တဿ(ဝိ. ၁၊ ၂၆၇)ကဲ့သို့ မာနကို အန္တပြန်၊ “ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပေသု ဇေလန္တေသု(အပ. ၄-၁၊ ၇၄၊ ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၃၃၀)”၌ကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “ဇေလန္တေ”ဟု ရှိမူ “တေလပ္ပဒီပေ-သည်၊ ဇေလန္တေ-တောက်ပလသော်”ဟုပေး။ (ရှု-၃၉၆၊ ပါရာဘာ-၄၊ ၁၄၀)

ဒုတ္တိသာကာရံ။ ။ ဒွိဟိ+အဓိကာ တိသ ဒုတ္တိသ၊ (တစ်နည်း) ဒွေ စ+တိသ စ ဒုတ္တိသ၊ အာကရိယန္တိ ဒိဿန္တိ ဧတ္ထ ဓာတုယောတိ အာကာရာ၊ (ကောဋ္ဌာသအနက်)၊ အာကရိယန္တိ ပကာသီယန္တိတိ ဝါ အာကာရာ၊ (အခြင်းအရာအနက်)၊ [အာ+ကရ+ဏာ-ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၂၉၉၊ ၄၄၅၊ မူလဋီ-၂၊ ၁၂၆။] ဒုတ္တိသ+အာကာရာ ယဿ၊ ယသို့ ဝါတိ ဒုတ္တိသာကာရံ-၃၂စုရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဝါ-၃၂ပါး အပြားရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ (ပါရာဘာ-၁၊ ၂၁၃၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၆၄၆၊ မအူပါနိ-၁၊ ၂၆၂)

မပြုမိခဲ့ကုန်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တဝေဝ-သင့်ဖို့သာ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ပတ္တံ-ချက်အပ်ပြီ၊ နံ-ထိုထမင်းကို၊ ဘုဉ္ဇသု-စားလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “ကုဒါနိ-၌၊ ဥပေါသထိကေန-ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းရှိသူသည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ သစေ ဝဋ္ဋတိ-အကယ်၍ သင့်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ (ဥပေါသထိကော-သည်)၊ ဘဝေယျံ-ဖြစ်လို၏၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ကုဒံ-ဤအကြောင်းကို၊ သေဌိ-သည်၊ ဇာနာတိ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ နံ-ထိုသူဌေးကို၊ ပုစ္ဆထ-မေးပေးပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သေဌိ-ကို၊ ပုစ္ဆိသု၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ ဧဝံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ကုဒါနိ ပန-၌ကား၊ အဘုဉ္ဇိတွာ-၍၊ မုခံ-ကို၊ ဝိက္ခာလေတွာ-ဆေး၍၊ ဝါ-ပလုတ်ကျင်း၍၊ ဥပေါသထဂီနိ-ဥပုသ်၏ အဂီတို့ကို၊ အဓိဋ္ဌာဟန္တော-အဓိဋ္ဌာန်လသော်၊ ဝါ-ဆောက်တည်လသော်၊ ဥပမံ-ထက်ဝက်သော၊ ဥပေါသထကမ္မံ-ဥပုသ်ကံကို၊ လဘိဿတိ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ကုတရော-အခြားသော သူရင်းငှားသည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ တထာ-ထိုသူဌေးပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ။

သကလဒိဝသံ-အလုံးစုံသောနေ့ပတ်လုံး၊ ဝါ-တစ်နေ့လုံး၊ ကမ္မံ-အလုပ် ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဆာတဿ-ဆာနေသော၊ တဿ-ထိုသူရင်းငှား၏၊ သရီရေ-ခန္ဓာကိုယ်၌၊ ဝါတာ-လေတို့သည်၊ ကုပ္ပိသု-ပျက်စီးထကြွကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသူရင်းငှားသည်၊ ယောတ္တေန-ကြီးဖြင့်၊ ဥရံ-ရင်ဘတ်ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ ယောတ္တကောဋိယံ-ကြီး၏အစွန်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပရိဝတ္တတိ-လူးလှိမ့်နေရ၏၊ သေဌိ-သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာ-၍၊ ဓာရိယမာနာဟိ-ထွန်းညှိအပ်ကုန်သော၊ ဥက္ကာဟိ-မီးရှူးတိုင်တို့ဖြင့်၊ [ကုတ္တမ္မာတလက္ခဏာနက်၊ အခြားနည်းများကို ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၂၂-၃၅။] စတုမဓုရံ-စတုမဓုကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ တဿ-ထိုသူရင်းငှား၏၊ သန္တိကံ အာဂန္ဓာ၊ “တာတ-အမောင်! ကိံ-အဘယ်သို့နည်း?(ဘယ်လိုနေသနည်း?)” ကုတိ ပုစ္ဆိ “**သာမိ**-အရှင်၊ **မေ**-ကျွန်တော်၏၊ (သရီရေ-၌) **ဝါတာ**-တို့သည်၊ **ကုပ္ပိတာ**-ပျက်စီးထကြွကုန်ပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့

သာမိ ဝါတာ မေ ကုပ္ပိတာ။ ။ရှေ့နားရှိ “တဿ... သရီရေ ဝါတာ ကုပ္ပိသု”ကို ကြည့်၍ မေ၏ စပ်ရာကို “သရီရေ”ဟု ထည့်သည်၊ ကုပ္ပိတာ၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းအကျေကြ်၍ “မေ-ကျွန်တော့်ကို၊ [ကာရိတ်ကံ] ဝါတာ-လေတို့သည်၊ ကုပ္ပိတာ-ပျက်စေကုန်ပြီ၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးကုန်ပြီ”ဟု တစ်နည်း ပေးပါ။

ပြောပြီ။ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဥဌာယ-၍၊ ဣဒံ ဘေသန္တိ-ကို၊ ခါဒါဟိ-စားလော။”
 ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “သာမိ-အရှင်! တုမေပိ-သင်တို့သည်လည်း၊ ခါဒထ-
 စားကြပါ။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “အမှာကံ-တို့အား၊ အဖာသုကံ-မကျန်းမာ
 ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ တံ-သည်၊ ခါဒါဟိ-လော။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ “သာမိ!
 အဟံ၊ ဥပေါသထကမ္မံ-ဥပုသ်စောင့်သုံးမှုကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ သကလံ-
 အလုံးစုံကို၊ ကာတုံ၊ နာသက္ခိံ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ မေ-၏။ ဥပမ္ပကမ္မမ္ပိ-ထက်ဝက်သော
 ဥပုသ်ကံသည်လည်း၊ ဝိကလံ-ချို့ယွင်းသည်၊ ဝါ-ကျိုးပျက်သည်၊ မာ အဟော-
 သိ-မဖြစ်ပါစေနှင့်။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ န ဣစ္ဆိံ-ခဲစားခြင်းငှာ အလိုမရှိ၊
 “တာတ-အမောင်! ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိ-မလုပ်ပါနှင့်။” ဣတိ၊ ဝုစ္စမာနောပိ-ပြော
 ဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ အနိစ္ဆိတ္တာ-စားခြင်းငှာ အလိုမရှိမူ၍၊ အရုဏော-သည်၊
 ဥဌဟန္တေ-တက်လသော်၊ မိလာတမာလာ ဝိယ-ညှိုးနွမ်းသော ပန်းကဲ့သို့၊
 ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ တသ္မိံ နိဂြောဓရက္ခေ-ထိပ်ညောင်ပင်၌၊ ဒေဝတာ-
 သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမမတ္တံ-ဤအကြောင်းကို၊
 ကထေတွာ-ပြောပြပြီး၍၊ “သော သေဌိ-သည်၊ **ဗုဒ္ဓမာမကော**-ဘုရားဟူသော
 ငါ့ဥစ္စာရှိ၏။ ဝါ-ဘုရားကို မြတ်နိုး၏၊ ဓမ္မမာမကော-၏။ သံဃမာမကော-၏။
 တံ-ထိုသူဌေးကို၊ နိဿာယ၊ ကတဿ-ပြုအပ်ခဲ့သော၊ ဥပမ္ပပေါသထကမ္မဿ-
 ထက်ဝက်သော ဥပုသ်ကံ၏။ နိဿန္တေန-အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ (အကျိုးဆက်
 အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဝါ-အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ဧသာ သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ မယာ-
 သည်၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပြီ။” ဣတိ အာဟ။

“ဗုဒ္ဓေါ”တိ-ဘုရားဟူသော၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတ္တာဝ-ကြားရ၍သာ၊ (ကြားလျှင်
 ကြားချင်း)၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်သော၊ တာပသာ-တို့သည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊

ဗုဒ္ဓမာမကော။ ။ မမ+အယန္တိ မာမကော၊ [အမှ+ဏ၊ တဒမိနာဒီနိ(မောင်-၁၊
 ၄၇)သုတ်ဖြင့် အမှကို မာမကပြု]၊ ဗုဒ္ဓေါ+မာမကော ဧတဿာတိ ဗုဒ္ဓမာမကော
 (မောင်နိ-၂၊ ၇၇၊ ၇၈၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၉၄၊ ကစ်ဘာ-၂၊ ၁၁၇)။ “အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါတိ
 မမာယန္တိတိ **ဗုဒ္ဓမာမကော**(သာရတ္ထ-၁၊ ၄၂၇)”ဟူသောအဖွင့်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု
 မောင်နိ-၂၊ ၇၇၊ ၇၈၌ ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။ ဓမ္မမာမကော၊ သံဃမာမကောတို့၌လည်း
 နည်းတူ။

ဒေဝတာယ-အား၊ အလူလိ-လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယု-မြှောက်ချီ၍၊ “ဗုဒ္ဓေါတိ-ဘုရားဟူ၍၊ ဝဒေသိ-ပြောလိုက်ပါသလော၊ ဗုဒ္ဓေါတိ-၍၊ ဝဒေသိ-လော၊” က္ကတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဗုဒ္ဓေါတိ-ဟူ၍၊ ဝဒါမိ-ပြောလိုက်ပါ၏၊ ဗုဒ္ဓေါတိ-၍၊ ဝဒါမိ၊” က္ကတိ၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ ပဋိဇာနာပေတွာ-ဝန်ခံစေ၍၊ “လောကသ္မိ-၌၊ ဧသော ယောသောပိ-ဤဘုရားဟူသော စကားအသံမျှကိုလည်း၊ ခေါ-စင်စစ်၊ ဒုလ္လဘော-ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်၏၊ ဝါ-ရနိုင်ခဲ၏၊” က္ကတိ၊ ဥဒါနံ-ဥဒါန်းကို၊ ဥဒါနေ-တွာ-ကျူးရင့်၍၊ “ဒေဝတေ-နတ်မင်း၊ အနေကေသု-များစွာကုန်သော၊ ကပ္ပသတသဟဿေသု-ကမ္ဘာအသိန်းတို့၌၊ (ကမ္ဘာသိန်းပေါင်းများစွာတို့၌)၊ အသုတပုဗ္ဗ-ရှေ့၌မကြားအပ်ဖူးသော၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ တယာ-အရှင်နတ်မင်းသည်၊ (မယံ-တို့ကို) သုဏာပိတာ-ကြားစေအပ်ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊” က္ကတိ အာဟံသု၊ အထ-၌၊ အန္တေဝါသိနော-အနီးနေတပည့်တို့သည်၊ အာစရိယံ-ဆရာရသေ့ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “တေနဟိ-လျှင်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြပါစို့၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “တာတာ-ချစ်သားတို့၊ (တပည့်တို့)၊ တယော-ကုန်သော၊ သေဌိနော-တို့သည်၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ဗဟူပကာရာ-များသောကျေးဇူးရှိကုန်၏၊ သွေ-နက်ဖြန်၌၊ တေသံ-ထိုသူဌေးတို့၏၊ နိဝေသနေ-အိမ်၌၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏှိတွာ-ခံယူ၍၊ တေသမ္ပိ-ထိုသူဌေးတို့အားလည်း၊ အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ ဂမိဿာမ-သွားကြစို့၊ တာတာ-တို့၊ အဓိဝါသေထ-သည်းခံကြလော၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တေ-ထိုတပည့်တို့သည်၊ အဓိဝါသယိသု-ကုန်ပြီ၊ ပုနဒိဝေသေ-နောက်နေ၌၊ သေဌိနော-တို့သည်၊ ယာဂုဘတ္တံ-ယာဂု၊ ဆွမ်းကို၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြည့်စုံစေ၍၊ အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပညာပေတွာ-ခင်းစေပြီး၍၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ နော-တို့၏၊ အယျာနံ-အရှင်တို့၏၊ အာဂမနဒိဝေသော-ကြွလာရာနေ့တည်း၊” က္ကတိ-သို့၊ ဥ-တွာ-၍၊ ပစ္စုဂ္ဂမနံ-ခရီးဥးကြိုဆိုခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ တေ-ထိုရသေ့တို့ကို၊

ပစ္စုဂ္ဂမနံ။ ။ အဘိဓမ္မာခံ ဥဂ္ဂမနံ ပစ္စုဂ္ဂမနံ-ရှေးရှု(အနီးသို့) သွားခြင်း၊ (ထသွားခြင်း)၊ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ- ခရီးဥးကြိုဆိုခြင်း၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)၊ ပတိ+ဥ+ဂမန၊ ပတိကား အဘိဓမ္မာအနက်၊ ဥကား အနက်မဲ့၊ (တစ်နည်း) ဥပရိ(ဥဒ္ဓကမ္မ)အနက်။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၂၀၃၊ သုတ္တနိ-၄-၂၊ ၁၀၂၊ အပ-၄-၂၊ ၁၉၂)

အာဒါယ-ပင့်ခေါ်၍၊ နိဝေသနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေပြီး၍၊ ဘိက္ခု-
 ဆွမ်းကို၊ အဒံသု-ပေးလှူကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုရသေ့ တို့သည်၊ ကတဘတ္တကိစ္စာ-
 ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟာသေဌ်နော-
 သူဌေးကြီးတို့ကို၊ “မယံ-တို့သည်၊ ဂမိဿာမ-သွားကြတော့မည်၊” ဣတိ၊ ဝဒံသု-
 ပြောဆိုကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ-တို့! တုမေဟိ-တို့သည်၊ စတ္တာရော-၄ခုကုန်သော၊ ဝဿိ-
 ကေ-မိုးအခါ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ မာသေ-လတို့ပတ်လုံး၊ [စတ္တာရော ဝဿိကေ
 မာသေ-မိုး၄လတို့ပတ်လုံး] အမှာကံ-တို့၏၊ ပဋိညာ-ဝန်ခံမှုကို၊ ဂဟိတာဝ နန-
 ယူအပ်ပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ (လက်ခံအပ်ပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော)။
 ဣဒါနိ-၌၊ ကုဟိ-သို့၊ ဂစ္ဆထ-ကြွကြမည်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊
 “လောကေ-၌၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပန္နော ကိရ-ပွင့်တော်မူပြီတဲ့၊ ဓမ္မော-သည်၊ ဥပ္ပ-
 န္နော ကိရ-တဲ့၊ သံယော-သံဃာတော်သည်၊ ဥပ္ပန္နော ကိရ-တဲ့၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿာမ-သွားကြမည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊
 “တဿ သတ္ထုနော-ထိုဘုရားရှင်၏၊ သန္တိကံ၊ တုမှာကညေဝ-အရှင်ဘုရားတို့
 အားသာ၊ ဝါ-တို့၏သာ၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ ကံ ပန-သင့်ပါသလော?” ဣတိ-
 ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ “အာဝုသော-ဒါယကာတို့! အညေသမ္ပိ-အခြားသူတို့၏
 လည်း၊ (ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို) အဝါရိတံ-မတားမြစ်အပ်ပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော
 ကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ-တို့! တေန ဟိ-လျှင်၊ အာဂမေထ-ဆိုင်းငံ့ကြပါဦး၊ မယမ္ပိ-
 တို့သည်လည်း၊ **ဂမနပရိဝစ္ဆံ**-သွားဖို့ အစီအစဉ်ကို၊ ကတွာ၊ ဂစ္ဆာမ-ကုန်စို့၊”
 ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကုန်ပြီ၊ “တုမေဟိ-သင်တို့သည်၊ ပရိဝစ္ဆံ-အစီအစဉ်ကို၊
 ကရောန္တေသု-ပြုကုန်လသော်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ပပဇ္ဈော-ကြာမြင့်ခြင်းသည်၊

ဂမနပရိဝစ္ဆံ။ ။ပရိဝစ္ဆသည် သက္ကတ၌ []y&d0AwS}} ဟု ရှိ၏။ “ပရိဝတ္တတဗ္ဗန္တိ
 ပရိဝစ္ဆံ-ဖြစ်စေအပ် (ပြုကျင့်အပ်သော) အစီအစဉ်၊ [ပရိ+ဝတ္တ+ယ၊ တွကို ချွပြု၊ ယ
 ပစ္စည်းချေ၊]”ဟု ကြံပါ၊ (တစ်နည်း) ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ “ဝစ္ဆ”ဟူသော
 ရုပ်မျိုးကို “ဝဒဓာတ်၊ ဆပစ္စည်း၊ ဝသဓာတ်၊ ဆပစ္စည်း”ဟု ၂မျိုးခွဲ၏။ ဤ၌လည်း
 ဝဒဓာတ်ဖြင့် “ပရိဝဒိတဗ္ဗန္တိ ပရိဝစ္ဆံ-ပြောဆိုအပ်သော အစီအစဉ်”ဟုလည်းကောင်း၊
 ဝသဓာတ်ဖြင့် “ပရိဝါသေတဗ္ဗန္တိ ပရိဝစ္ဆံ-ပိုင်းဖြတ်သတ်မှတ်အပ်သော အစီ
 အစဉ်”ဟု လည်းကောင်း ကြံပါ၊ ထိုနောင် “ဂမနာယ+ပရိဝစ္ဆံ ဂမနပရိဝစ္ဆံ”ဟု ဆက်ပါ။

ဟောတိ၊ မယံ-တို့သည်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဂစ္ဆာမ-ကြမည်၊ တုမေ-
 တို့သည်၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က၊ အာဂစ္ဆေယျာထ-လိုက်လာခဲ့ကြပါ။”
 ကုတိ ဝတ္ထု၊ တေ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ ပုရေတရံ-သာ၍ ရှေးဦးစွာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-ကို ဒိသ္မာ-ဖူးမြင်၍၊ အဘိတ္ထဝိတွာ-ခိုးမွမ်း၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-
 ၌၊ ဝါ-စွာ၊ နိသီဒိသု၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုရသေ့တို့အား၊ သတ္တာ-သည်၊ အနု-
 ပုဗ္ဗိ-အစဉ်အတိုင်း ဟောပြောထိုက်သော၊ ကထံ-တရားစကားကို၊ ကထေတွာ-
 ဟောတော်၍၊ ဓမ္မံ ဒေသေသိ၊ ဒေသနာပရိယောသာနေ-၌၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံ
 သော ရသေ့တို့သည်လည်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ အရဟတ္တံ ပတွာ၊
 ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊ “ဘိက္ခုဝေါ-တို့၊ ဧထ-လာ
 ကြလော၊ (သင်တို့ အလိုရှိအပ်သော ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံကြလော၊)”
 ကုတိ-ဤသို့၊ ဝစနသမနန္တရံယေဝ-ဆိုအပ်သော စကားတော်၏ အခြားမဲ့၌
 သာ၊ **ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ**-တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော သပိတ်သင်္ကန်းကို ဆောင်
 ကုန်သော၊ ဧဟိဘိက္ခု-ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတို့သည်၊ အဟေသုံ။

ဧထ ဘိက္ခုဝေါ။ ။ဝိမတိ-၁, ၁၂၈၌ ပါဌသေသများထည့်၍ “ဘိက္ခုဝေါ-တို့!
 (တုမေ-တို့သည်၊ တဿ ဘယဿ-ထိုသံသရာဘေးကို၊ သဗ္ဗသော-ခပ်သိမ်းသော
 အပြားအားဖြင့်၊ ဝိနာသနတ္ထံ-ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ တိသရဏံ-သရဏဂုံပုပါးသို့
 လည်းကောင်း၊ သာသနံ ဝါ-သို့လည်းကောင်း၊ တာဏံ-သံသရာဘေးမှ စောင့်ရောက်
 တတ်၏၊ လေဏံ-သံသရာဘေးမှ ကြောက်သူတို့၏ ပုန်းအောင်းရာ ဖြစ်၏၊) ကုတိ-
 သို့၊ (မနသာ-ဖြင့်၊) ဧထ-ဆည်းကပ်ကြလော”ဟု ပေးစေ၏(ပါဂံသစ်-၄၈၀)၊ အခြား
 သော မှတ်ဖွယ်များကို ဓမ္မဘာ-၁, ၂၅၃၌ ရေးခဲ့ပြီ။

ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ။ ။ဣဒ္ဓိယာ+နိဗ္ဗတ္တံ ဣဒ္ဓိမယံ၊ ဣဒ္ဓိမယံ+ပတ္တစီဝရံ ဣဒ္ဓိ-
 မယပတ္တစီဝရံ-တန်ခိုးကြောင့် ဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်း၊ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရံ+ဓာရေ-
 န္တိတိ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ-တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်းကို ဆောင်သော
 ဧဟိဘိက္ခုများ၊ ဣဒ္ဓိအရ ဝိလံဋိ၌ ဣဒ္ဓိ၁၀ပါးတွင် ပုညိဒ္ဓိကို ယူ၍ ဇာဋီသစ်၌ ဘုရား
 ရှင်၏ တန်ခိုးတော်ကို ယူ၏၊ ထိုတန်ခိုးတော်သည် မိမိပြုအပ်ခဲ့သော ရှေးကောင်း
 မှုနှင့် ဆက်စပ်၏၊ ပုညိဒ္ဓိဟူသည် လွန်ကဲမြင့်မြတ်သော ကောင်းမှုကြောင့် ဖြစ်၍
 ပဝတ္ထိအခါ အကျိုးပေးချိန်တန်မှ ထူးကဲစွာဖြစ်ပေါ်လာသော တန်ခိုးအစွမ်းတည်း၊
 ဣဒ္ဓိ၁၀ပါးအကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိ-၂, ၇၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂, ၁၀၊ ပရမတ္ထ-၂, ၄၁၂ စသည်၌။
ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာတိ အတ္တနာ အတ္တနာ ပုဗ္ဗေ ကတကမ္ပေန ပဋိဗဒ္ဓဝသေန

တယော-ကုန်သော၊ တေပိ သေဌိနော-ထိုသူဌေးတို့သည်လည်း၊ ပဉ္စဟိ ပဉ္စဟိ-ငါးလီငါးလီကုန်သော၊ သကဋသတေဟိ-လှည်းအရာတို့ဖြင့်၊ [ပဉ္စဟိ ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ-ငါးရာ ငါးရာကုန်သော လှည်းတို့ဖြင့်] ဘတ္တတ္ထဒန-သပို့မရဟဏိတာဒိနိ-ဆွမ်း၊ အဝတ်၊ ထောပတ်၊ ပျားရည်၊ တင်လဲအစရှိကုန်သော၊ ဒါနူပကရဏာနိ-ဒါန၏ အဆောက်အဦးတို့ကို၊ ဝါ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုဟူသော အသုံးအဆောင်တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သာဝတ္ထိ -သို့ ပတ္တာ-၍၊ သတ္တာရုံကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ **ဓမ္မကထံ**-တရားနှင့် စပ်သော စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ကထာ-ပရိယောသာနေ-တရားစကားတော်၏ အဆုံး၌၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊ အဒ္ဓမာသမတ္တမ္ပိ-တစ်လထက်ဝက်၊ ၁၅ရက်အတိုင်း အရှည်ကာလပတ်လုံးလည်း၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒဒမာနာ-ပေးလှူကုန်လျက်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝသိတွာ-၍၊ ကောသမ္ပိ-သို့၊ အာဂမနတ္ထာယ-ကြွလာတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ သတ္တာရုံကို၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်၍၊ ပဋိည-ဝန်ခံမှုကို၊ ဝါ-ကတိစကားကို၊ ဒဒန္တေန-ပေးတော်မူသော၊ သတ္တာရာ-သည်၊ “ဂဟပတယော-အိမ်ရှင်ဒါယကာတို့၊ တထာဂတာ-တို့သည်၊ သုညာဂါရေ-ဆိတ်ငြိမ်သော ကျောင်း၌၊ အဘိရမန္တိ-မွေ့လျော်တော်မူကုန်၏၊” ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “ဘန္တေ-ရား၊ အညာတံ-သိအပ်ပါပြီ၊ အမေဟိ-တို့သည်၊ ပဟိတသာသနေန-ပို့အပ်သော သတင်းစကားဖြင့်၊ အာဂန္တု-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်ပါ၏၊” ဣတိ ဝတွာ ကောသမ္ပိ-သို့၊ ဂန္တ၊ ယောသကသေဌိ-သည်၊ ယောသိတာရာမံ-ယောသိတာရုံကျောင်းလည်းကောင်း၊ ကုတ္တုဋသေဌိ-သည်၊ ကုတ္တုဋရာမံ-ကုတ္တုဋာရုံကျောင်းလည်းကောင်း၊ ပါဝါရိကသေဌိ-သည်၊ ပါဝါရိကာရာမံ-ပါဝါရိကာရုံကျောင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တယော-၃ကျောင်းကုန်သော၊ မဟာဝိ-

ဘဂဝတော ဣဒ္ဓိဗလေန နိဗ္ဗတ္တပတ္တစီဝရဓရာတိ အတ္ထော(ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၅၅)။
ဣဒ္ဓိမယံ ဧဟိဘိက္ခုနံ ပုညိဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တစီဝရံ(ဝိလံဋီ-၂၊ ၃၉၉)။

ဓမ္မကထံ။ ။ဓမ္မေန+ယုတ္တာ+ကထာ ဓမ္မကထာ-တရားနှင့် စပ်သော စကား (ဇာဋီ-၇၊ ၄၀၃)၊ (တစ်နည်း) ကထနံ ကထာ၊ ဓမ္မဿ+ကထာ ဓမ္မကထာ-တရားတော်ကို ဟောခြင်း(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၃)၊ (တစ်နည်း) ကထနာ ကထာ၊ ဓမ္မာနံ+သဘာဝဿ+ကထာ ဓမ္မကထာ-တရားတို့၏ သဘောကို ဟောခြင်း(ပဋိဂံ-၃၇၁)။

ဟာရေ-ကြီးစွာသောကျောင်းတို့ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊ သတ္တု-အား၊ ဝါ-၏၊ အာဂမနတ္ထာယ-ငှာ၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိသု-ပို့ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တေသံ-ထိုသူဌေးဥယျာဉ်တို့၏၊ သာသနံ-ကို၊ သုတွာ၊ တတ္ထ-ထိုကောသမ္ဘိမြို့သို့၊ အဂမာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ တေ-ထိုသူဌေးဥယျာဉ်တို့သည်၊ ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာ-ခရီးဥြးကြိုဆို၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ဝါရေန ဝါရေန-အလှည့်အားဖြင့်၊ အလှည့်အားဖြင့်၊ ပဋိဇ္ဇေန္တိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးကုန်၏၊ သတ္တာ-သည်၊ ဒေဝသိကံ-နေ့စဉ် နေ့တိုင်း၊ ဧကေကသ္မိံ-တစ်ကျောင်း၊ တစ်ကျောင်းသော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်း၌၊ ဝသတိ-နေတော်မူ၏၊ ယဿ-အကြင်သူဌေး၏၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝုဋ္ဌော-နေတော်မူသည်၊ ဟောတိ၊ တဿေဝ-ထိုသူဌေး၏သာ၊ ယရဒ္ဒါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရတိ၊ ပန-ဆက်ဥြးအံ့၊ တိဏ္ဏံ-ဥယျာဉ်ကုန်သော၊ တေသံ သေဋ္ဌိနံ-ထိုသူဌေးတို့၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကြွေးဖြစ်သော၊ သုမနော နာမ-သုမနမည်သော၊ မာလာကာရော-ပန်းသည်သည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ သော-ထိုသူမနပန်းသည်သည်၊ တေ သေဋ္ဌိ-နော-ထိုသူဌေးတို့ကို၊ ဧဝံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ “အဟံ-သည်၊ တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဥပကာရကော-လျော်သော အကျိုးကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သူတည်း၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သူတည်း၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဘောဇေတုကာမော-ဆွမ်းဘုဉ်းစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဝါ-ဆွမ်းကျွေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ အမ္ပိ-ဖြစ်၏၊ မယုမ္ပိ-ကျွန်တော်အားလည်း၊ ဧကဒိဝသံ-ပတ်လုံး၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒေထ-ပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊

ဥပကာရကော။ ။ “ဥပ+ကရ+ဏ”ဖြင့်ပြီးသော ဥပကာရကို “ပဓာနဿ အနု-ဂုဏျသမ္ပာဒနေ-ပဓာန၏ လျော်သော ဂုဏ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း၌”ဟု ထောမနိမိ၌ ဖွင့်၏၊ ဥပကို “ပဓာနဿ အနုဂုဏျ”ဟု ဖွင့်၍ ကရောတိကို “ကြိယံ အဘိနိပ္ပာဒေတိ”ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့ ကာရကို “သမ္ပာဒန”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်အရ “ပဓာနဿ အနုဂုဏျ (အနုဂုဏဘာဝံ) ကရောတိ အဘိနိပ္ပာဒေတိတိ ဥပကာရ-ကော”ဟုပြု။

အနက်ပေးပုံ။ ။အနက်ပေးရာ၌ “တို့အား+လျော်သော”ဟု စပ်၍ “တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ဥပကာရကော-လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏”ဟု ပေးရိုးရှိ၏၊ ဆရာ

ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဘဏေ-အမောင်! တေန ဟိ-လျှင်၊ သွေ-၌၊ ဘောဇေဟိ-
ဆွမ်းကပ်လော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “သာမိ-အရှင်တို့၊ သာဓု-ကောင်း
ပါပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သော-ထိုသူမနပန်းသည်သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊
နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ သက္ကာရံ-ကောင်းမွန်ရိသေစွာ ပြုအပ်သော လှူဖွယ်
ပစ္စည်းကို၊ ပဋိယာဒေသိ-စီရင်ပြီ။

တဒါ-၌၊ ရာဇာ-ဥတေနမင်းသည်၊ သာမာဝတိယာ-အား၊ ဒေဝသိကံ-
နေ့စဉ်နေ့တိုင်း၊ ပုပ္ဖမူလေ-ပန်းဖိုးဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌ ကဟာပဏေ-စကျပ်တို့
ကို၊ ဒေတိ၊ တဿာ-ထိုသာမာဝတိမိဖုရား၏၊ ခုဇ္ဈတ္တရာ နာမ-ခုဇ္ဈတ္တရာမည်
သော၊ ဒါသိ-သည်၊ သုမနမာလာကာရဿ-သုမနပန်းသည်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊
ဂန္တာ၊ နိဗ္ဗန္တိ-အမြဲမပြတ်၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့ကို၊ ဂဏှာတိ-ဝယ်ယူ၏၊ အထ-၌၊ တသ္မိ
ဒိဝသေ-ထိုနေ၌၊ အာဂတံ-သော၊ နံ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာကို၊ မာလာကာရော-သုမန
ပန်းသည်သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “မယာ-သည်၊ သတ္တာ-ကို၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်
အပ်ပြီ၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ပုပ္ဖေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပူဇေဿာမိ-အံ့၊ တာဝ-
စွာ၊ တိဋ္ဌ-တည်နေပါဌေး၊ [တာဝ တိဋ္ဌ-ခဏနေပါဌေး၊] တွံ-သည်၊ ပရိဝေသနာ-
ယ-ဆွမ်းပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းငှာ၊ သဟာယိကာ-သူငယ်ချင်းမသည်၊ ဟုတွာ ဓမ္မ

တို့ကား “တို့၏+အဖြစ်”ဟု စပ်၍ “တုမှာကံ-တို့၏၊ ဥပကာရကော-လျော်သော
ဂုဏ်ကျေးဇူး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်၏”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ပေးတော်မူ၏၊ “ကျေးဇူး”
ဟူသော အနက်သည် “အနုဂုဏှ”ဟူသော ထောမနိမိစကားမှ ဂုဏပုဒ်၏ အာနိ-
သံသ(အကျိုးကျေးဇူး)အနက်တည်း။ (ပဋ္ဌာနဘာ-၁၆၊ သမ္မောဘာ-၂၊ ၃၂)

မဏိ-၂၊ ၃၂၇-၈။ ။ ထို၌ ဥပကာရောကို “ဥပဂန္တာ ကရိယတေ နိပ္ပာဒိယတေတိ
ဥပကာရော၊ . . . ဟိတဝိသေသော၊ ဥပဂန္တာ ဝါ ကရောတိ ဟိတဝိသေသံ နိပ္ပာ-
ဒေတိတိ ဥပကာရကော”ဟု ၂နည်းပြုရာ နောက်နည်းကို မှီး၍ “ဥပဂန္တာ ကရောတိ
ဟိတဝိသေသံ နိပ္ပာဒေတိတိ ဥပကာရကော”ဟုပြု၊ ထိုအလို “တုမှာကံ-တို့ကို၊ ဥပ-
ကာရော-အနီးကပ် ပြုစုတတ်သူတည်း”ဟု ပေးရာ၏။

ပဒိ-၅၀၆။ ။ ထို၌ “သုဠ၊ ကရောဇ္ဇော. . . ဟောတိ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “သုဠ၊
ကရောတိတိ ဥပကာရကော”ဟုပြု၍ “တုမှာကံ-တို့ကို၊ ဥပကာရကော-ကောင်းစွာ
ပြုစုတတ်သူတည်း”ဟု ပေးရာ၏။

သုတ္တာ-နာပြီးလသော်၊ အဝသေသာနိ-ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ဂမိဿသိ-သွားရလိမ့်မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ သာ-ထို ခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ “သာဓူ”တိ-ဟူ၍၊ အဓိဝါသေသိ-လက်ခံပြီ၊ သုမနော-သုမန ပန်းသည်သည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ပရိဝိသိတွာ-ဆွမ်းပြုစုလုပ် ကျွေး၍၊ အနုမောဒနကရဏတ္ထာယ-အနုမောဒနာပြုခြင်းငှာ၊ ပတ္တံ-ကို၊ အဂ္ဂ- ဟေသိ-ယူပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အနုမောဒနဓမ္မဒေသနံ-အနုမောဒနာတရား ဒေသနာတော်ကို၊ အာရဘိ-အားထုတ်တော်မူပြီ၊ ခုဇ္ဈတ္တရာပိ-သည်လည်း၊ သတ္ထု-၏၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သုဏန္တိယေဝ-နာစဉ်ပင်လျှင်၊ သောတာပတ္တိဖလေ- ဌှံ၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ သာ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ အညေသု-ကုန်သော၊ ဒိဝသေသု- တို့၌၊ စတ္တာရော ကဟာပဏေ-၄ကျပ်တို့ကို၊ အတ္တနော-မိမိဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဂဟေတွာ၊ စတူဟိ-၄ကျပ်တို့ဖြင့်၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဝယ်ယူ၍၊ ဂစ္ဆတိ- ပြန်သွား၏၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ၌၊ အဋ္ဌဟိပိ-၈ကျပ်လုံးတို့ဖြင့်လည်း၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ဂတာ-ပြန်သွားပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာကို၊ သာမာဝတီ-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အမ္မ-အမိ! အဇ္ဇ၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ရညာ-သည်၊ ဒွိဂုဏံ- ၂ခုသောအဖို့အစရှိသော၊ ဝါ-၂ဆဖြစ်သော၊ ပုပ္ဖမူလံ-ပန်းဖူးကို၊ ဒိန္နံ ကံ န ခေါ- ပေးအပ်ပါသလော?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အယျေ-အရှင်မ! နော (ဒိန္နံ)- မပေးအပ်ပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ “အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့သည်၊ ဗဟူနိ-များကုန်သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အဟံ-သည်၊ အညေသု-ကုန်သော၊ ဒိဝသေသု-တို့၌၊ စတ္တာရော ကဟာ- ပဏေ-တို့ကို၊ အတ္တနော-ဖို့ ဂဟေတွာ-၍၊ စတူဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့ကို၊ အာ- ဟရာမိ-ဝယ်ယူခဲ့ပါ၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ “အဇ္ဇ ကသ္မာ န ဂဏှိ-မယူသနည်း?” ဣတိ- မေးပြီ၊ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ဓမ္မကထံ သုတ္တာ၊ ဓမ္မဿ-တရားတော်၏၊ ဝါ- ကို၊ အဓိဂတတ္တာ-ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပါတည်း၊” ဣတိ-ပြီ၊ အထ- ၌၊ နံ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာကို၊ “အရေ ဒုဋ္ဌဒါသိ-ဟဲ့...ပျက်စီးသောကျွန်မ! ဧတ္တကံ- သော၊ ကာလံ-လုံး၊ တယာ-သည်၊ ဂဟိတကဟာပဏေ-ယူအပ်သော ငွေ အသပြာတို့ကို၊ မေ-အား၊ ဒေဟိ-ပြန်ပေးလော၊” ဣတိ၊ အတဇ္ဇေတွာ-မခြိမ်း ခြောက်မူ၍၊ “အမ္မ-အမေ! တယာ-သည်၊ ပိဝိတံ-သောက်အပ်သော၊ အမတံ-

အမြိုက်တရားကို၊ (မသေကြောင်းဖြစ်သော တရားရေအေးကို)၊ [ဧတသ္မိံ အဓိ-
ဂတေ နတ္ထိ ပုဂ္ဂလဿ မတံ မရဏန္တိ **အမတံ**-သာရတ္ထ-၂, ၇၇။] အမွေပိ-ကျွန်မ
တို့ကိုလည်း၊ ပါယေဟိ-သောက်စေလော၊ ဝါ-တိုက်လော၊” ကူတိ ဝတွာ၊
“တေန ဟိ-လျှင်၊ မံ-ကျွန်မကို၊ နှာပေဟိ-ရေချိုးစေလော၊ ဝါ-ရေချိုးပေးလော၊”
ကူတိ ဝုတ္တေ၊ သောဠသဟိ-၁၆အိုးကုန်သော၊ ဂန္ဓောဒကယဇ္ဇေဟိ-နံသာရေ
အိုးတို့ဖြင့်၊ နှာပေတွာ-ရေချိုးစေ၍၊ ဝါ-ရေချိုးပေး၍၊ ဒွေ-၂ထည်ကုန်သော၊
မဋ္ဌသာဠကေ-ပြေပြစ်ချောညက်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ သာ-
ထိုခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ ဧကံ-တစ်ထည်ကို၊ နိဝါသေတွာ၊ ဧကံ-ကို၊ ဧကံသံ-လက်
ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးထက်၌၊ ပါရုပိတွာ-ခြုံ၍၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ပညာပေတွာ-
ခင်းစေ၍၊ ဧကံ-တစ်ချောင်းသော၊ ဗီဇနိံ-ယပ်တောင်ကို၊ အာဟရာပေတွာ-
ဆောင်ယူစေ၍၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ စိတြဗီဇနိံ-ဆန်းကြယ်သော
ယပ်တောင်ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ ပဉ္စ မာတုဂါမသတာနိ-ငါးရာသော မိန်းမတို့ကို၊
အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ တာသံ-ထိုမိန်းမတို့အား၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဒေသိတ-
နိယာမေနဝ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-
ပြီ၊ တဿာ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာ၏၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သုတွာ၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-
ကုန်ပြီ။

သဗ္ဗာပိ-ကုန်သော၊ တာ-ထိုငါးရာသောမိန်းမတို့သည်၊ ခုဇ္ဈတ္တရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ၊
“အဗ္ဗ-အမေ! အဇ္ဇတော-ယနေမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ တံ-သည်၊ ကိလိဋ္ဌကမ္မံ-
ညစ်နွမ်း(ပင်ပန်း)သော အလုပ်ကို၊ မာ ကရိ-မလုပ်ပါနှင့်၊ အမှာကံ-ကျွန်မတို့၏၊
မာတုဋ္ဌာနေ စ-အမေအရာ၌လည်းကောင်း၊ အာစရိယဋ္ဌာနေ စ-ဆရာအရာ၌
လည်းကောင်း၊ ဌတွာ-တည်၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာ၊ သတ္တာရာ-
သည်၊ ဒေသိတံ-အပ်သော၊ ဓမ္မံ၊ သုတွာ-နာကြားပြီး၍၊ အမှာကံ-တို့အား၊
ကထေဟိ-ပြန်ဟောပါလော၊” ကူတိ ဝဒီသု၊ သာ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ တထာ-
ထိုပြောကြသည့်အတိုင်း၊ ကရောန္တိ-ပြုလျက်၊ အပရဘာဂေ-၌၊ တိပိဋကဓရာ-
ပိဋကသုံးပုံကို ဆောင်သူမသည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခုဇ္ဈတ္တရာ

ကို၊ သတ္တာ-သည်။ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယဒိဒံ (ယာ+အယံ) ခုဇ္ဈတ္တရာ-အကြင်
 ခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတံ (ဧသာ)-ဤခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ မမ-ငါဘုရား၏၊
 ဗဟုဿုတာနံ-များသော ပရိယတ္တိသုတရှိကုန်သော၊ ဓမ္မကထိကာနံ-တရား
 ဟောခြင်း၌ ကောင်းကုန်သော၊ ဝါ-တရားဟောတတ်ကုန်သော၊ သာဝိကာနံ-
 တပည့်မဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပါသိကာနံ-ဥပါသိကာမတို့တွင်၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂံ
 (အဂ္ဂါ)-အမြတ်ဆုံး၊ အသာဆုံးတည်း။” ကုတိ-သို့၊ ဧတဒဂ္ဂေ-ဧတဒဂ်အရာ၌၊

ဓမ္မကထိကာနံ။ ။ဓမ္မကထာယံ+သာဓု ဓမ္မကထိကာ(ပါစိယော-၂၉)၊ (တစ်နည်း)
 ဓမ္မေန+ယုတ္တာ+ကထာ ဓမ္မကထာ၊ ဓမ္မကထာ+ဧတိသာ အတ္ထိတိ ဓမ္မကထိကာ-
 တရားနှင့် စပ်သော စကားရှိသူမ(ဇာဋီ-၇၊ ၄၀၃)။

ဧတဒဂ္ဂံ ယဒိဒံ။ ။ကုတ္တိလိင်မှ နပုံလိင်သို့ ပြန်နေသော လိင်ဝိပလ္လာသယူ၍
 ပေးခဲ့သည်။ “ဘိက္ခဝေ! ခုဇ္ဈတ္တရာ-ဟူသော၊ ယဒိဒံ (ခန္ဓပစ္စကံ)-အကြင်ခန္ဓာ၅ပါး
 အပေါင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတံ (ခန္ဓပစ္စကံ)-ဤခန္ဓာ၅ပါးအပေါင်းသည်၊ မမ ဗဟု-
 သုတာနံ. . . ဥပါသိကာနံ-တို့တွင်၊ ဝါ-ဥပါသိကာမဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ခန္ဓာ
 ၅ပါးအပေါင်းတို့တွင်၊ အဂ္ဂံ-တည်း”ဟု နဂိုလိင်အရှိအတိုင်းလည်း တစ်နည်းပေးနိုင်
 သည်။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၆၀၊ သီဋီသစ်-၁၊ ၇၉၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၉၁)။

ဝိဗော-၈၂။ ။ ထို၌ “နပုံသကေဟိ” အလိုက်ကိုကြည်သော “သိ”ဟူသော
 ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကုတ္တိလိင်၊ ပုံလိင်နှောင် သိဝိဘတ်ကို အံပြု၍ “ဧတ-
 ဒဂ္ဂံ၊ ယဒိဒံ”ပြီးသည်ဟူသော စူဠနိရုတ္တိကျမ်းအဆိုကို ပြသေး၏။ ထိုအလို ဧတံ အဂ္ဂံ၊
 ယံ၌ သိကို အံပြု၍ ပြီးစေရာ၏။ “ယဒိဒံ ခုဇ္ဈတ္တရာ-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဧတံ-ခုဇ္ဈတ္တရာ
 သည်၊ ပေ၊ အဂ္ဂံ-တည်း”ဟုပေး၊ အဖွင့်များနှင့်ကား မညီပါ။

ယဒိဒံ ပုဒ်ဖြတ် ခုမျိုး။ ။ ကုဒ်သည် နပုံလိင်အပြင် ပုံလိင်၊ ကုတ္တိလိင်လည်း ရှိ
 ၏။ ပုံလိင်၊ ကုတ္တိလိင်ကုဒ်ကို ကုမသိဒဓံသိသု နပုံသကေသုတ်၌ “အံသိ”ဟူသော
 ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သိဝိဘတ်နှင့်တကွ ကုမ၊ ကုမာကို ကုဒ်ပြု၊ နပုံလိင်ကုဒ်ကိုကား
 ၎င်းသုတ်ရင်းဖြင့် စီရင်ရာ၏။ ဤကား ဝိဗော-၆၀ လာ စူဠနိရုတ္တိကျမ်းအဆိုတည်း။
 ထိုအလို “ယံ+ကုဒ်၊ ယာ+ကုဒ်၊ ယော+ ကုဒ်”ဟု ခုမျိုး ဖြတ်နိုင်၏။ ဤ၌ နပုံလိင်
 ကုတ္တိလိင်၂မျိုးသာ ဖြစ်နိုင်သဖြင့် “ယံ+ကုဒ်၊ ယာ+ ကုဒ်”ဟု ၂မျိုးသာ ဖြတ်၊ “ယော+
 ကုဒ်”ဟု မဖြတ်ရ၊ ဧတဒဂ္ဂံလည်း ဤအတူပင် ခုမျိုး ဖြတ်နိုင်သည်။

ရုပ်ပြီးပုံ။ ။ “ယံ+ကုဒ်”ဟုဖြတ်လျှင် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြု၊ “ယာ+ကုဒ်”ဟုဖြတ်လျှင်
 ဒ-လာ၊ ယာ၌ ရသပြု၊ “ယော+ကုဒ်”ဟု ဖြတ်လျှင် ဧသြေန မဝဏ္ဏေ(မောဂ်-၁၊
 ၃၇)သုတ်ဖြင့် ဩ ကို အပြု၊ ဒ-လာ၊ ကစွည်းအလို ရှေးဩကိုချေ၊ ထိုကျေရာ၌ အ-

ဌပေသိ-ထားတော်မူပြီ၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်သော၊ တာပိ ဣတ္ထိယော-
တို့သည်လည်း၊ တံ-ထိုဓမ္မတ္ထရာကို၊ ဧဝံ အာဟံသု၊ (ကိ)။ “အဗ္ဗု၊ သတ္တာရံ-ကို၊
ဒဠုကာမာ-ဖူးမြင်လိုကုန်သည်၊ အမှာ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ တံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊
နော-ကျွန်မတို့ကို၊ ဒဿေဟိ-ဖူးမြင်စေလော၊ ဝါ-ပြလော၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ-
နံသာ၊ ပန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ တံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ပူဇေဿာမ-ကြမည်။”
ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “**အယျေ**-အရှင်မတို့၊ ရာဇကုလံ နာမ-မင်းနန်းတော်
မည်သည်၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေး၏၊ (တာဝန်ကြီး၏)၊ တုမေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-
ခေါ်၍၊ ဗဟိ-နန်းတော်အပြင်ဘက် သို့၊ ဂန္တိ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊” ဣတိ-
ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အဗ္ဗု၊ နော-ကျွန်မတို့ကို၊ မာ နာသေဟိ-မပျက်စီးပါစေနှင့်၊
ဝါ-မဖျက်ဆီးပါနှင့်၊ အမှာကံ-တို့ကို၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒဿေဟိ ဧဝံ-ဖူးမြင်သာ
ဖူးမြင်စေပါလော၊ ဝါ-ပြသာ ပြပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “တေန
ဟိ-လျှင်၊ တုမှာကံ-အရှင်မတို့၏၊ ဝသနဂဗ္ဘာနံ-နေရာအခန်းတို့၏၊ ဘိတ္တိသု-
နံရံတို့၌၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါက်ဖြင့်၊ ဩလော
ကေတု-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထကံ-ထိုမျှအတိုင်း
အရှည်ရှိသော၊ ဆိဒ္ဓံ-အပေါက်ကို၊ ကတွာ၊ ဂန္ဓမာလာဒီနိ-တို့ကို၊ အာဟရာ
ပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ သေဠိနံ-တို့၏၊ ယရဒ္ဓါရံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-
ကြွတော်မူသော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ တုမေ-တို့သည်၊ တေသု တေသု ဌာနေသု-
ထိုထိုအရပ်တို့၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဩလောကေထ စေဝ-ဖူးမြင်လည်း ဖူးမြင်

လာ၍ ပြီးစေရာ၏။ (ကဏ္ဍဘာ-၁၊ ၆၇)

အဖွင့်များအလို။။ “**ယဒိဒန္တိ** နိပါတော၊ တဿ သဗ္ဗပဒေသု လိင်္ဂီနရူပတော
အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော(ဒိ. ၄-၂၊ ၈၈)”စသော အဖွင့်များအလိုကား ယဒိဒံသည် လိင်
၃ပါး၊ ဝုဏ် ၂ပါးအနက်ရသော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ “ယံ+ဣဒံ”ဟု တစ်နည်းသာ ဖြတ်၍
အနက်ပေးရာ၌ ခွဲရာအနက်အားလျော်စွာ “ယံ ဣဒံ၊ ယော အယံ၊ ယာ အယံ”ဟု
အနက်ပေးရသည်၊ ထိုကြောင့် “ယဒိဒံသာ၊ ပုဒ်ရှိရာ၊ ၃ဖြာ လိင်နှင့်ရွေး၊ ၂ဖြာဝုဏ်
နှင့်တွေး(တောင်တွင်း-၇၁)”ဟု ဆိုသည်။

အယျေ။ ။ဤ၌ အယျေသည် အာလုပ်ဗဟုဝုဏ်တည်း၊ ထိုကြောင့် ယတေ စ၌
စသဒ္ဓါဖြင့် အယျာနောင် ယောဝိဘတ်ကို ဧပြု၍ ပြီးစေရာ၏။ (ဝိဗော-၅၆)

ကြလော၊ ဟတ္ထေ-တို့ကို၊ ပသာရေတွာ-ဆန့်တန်း၍၊ ဝန္တထ စ-ရှိခိုးလည်း ရှိခိုးကြလော့၊ ပူဇေထ စ-ပူဇော်လည်း ပူဇော်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ တာ-ထိုငါးရာသော မိန်းမတို့သည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ၊ ဂစ္ဆန္တု-ကြွသွားတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာဂစ္ဆန္တု-ပြန်ကြွလာတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ဖူးမြင်၍၊ ဝန္တိသု စေ-ရှိခိုးလည်း ရှိခိုးကုန်ပြီ၊ ပူဇေသုံ စ-ပူဇော်လည်း ပူဇော်ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ မာဂဏ္ဍိယာ-မာဂဏ္ဍိမိဖုရားသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပါသာဒတလတော-နန်းပြာသာဒ်ရင်ပြင်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ စင်္ကမမာနာ-စင်္ကြံသွားလသော်၊ တာသံ-ထိုသာမာဝတီမိဖုရားအမျိုးရှိသော မိန်းမတို့၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ ဂဗ္ဘေသု-အခန်းတို့၌၊ ဆိဒ္ဓံ ဒိသွာ၊ တို့၏၊ “ကုဒံ-ဤအပေါက်သည်၊ ကိ-ဘာနည်း?” ကုတိ၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တာဟိ-ထိုမိန်းမတို့သည်၊ တဿာ-ထိုမာဂဏ္ဍိယမိဖုရား၏၊ သတ္တရိ-၌၊ အာယာတ-ဗဒ္ဓဘာဝံ-ဖွဲ့အပ်သောရန်ငြိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇာနန္တိဟိ-မသိကုန်လသော်၊ ဝါ-မသိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [“အဇာနန္တိဟိ-မသိကုန်သော၊ တာဟိ-ထိုမိန်းမတို့သည်”ဟုလည်း ပေး။] “သတ္တာ-သည်၊ ကုမံ နဂရံ-သို့၊ အာဂတော-ကြွတော်မူလာပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္ဒာမ စေ-ရှိခိုးလည်း ရှိခိုးကြ၏၊ ပူဇေမ စ-ပူဇော်လည်း ပူဇော်ကြ၏၊” ကုတိ ဝုတ္တေ၊ “သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ကုမံ နဂရံ-သို့၊ အာဂတော နာမ-ရောက်နေ၏၊ [နာမကို ဝိမှယ(အံ့ဩခြင်း)အနက်ကြ၊ (တစ်နည်း) အနက်မဲ့ကြ၊] ကုဒါနိ-၌၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမဖို့၊ ဝါ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုသင့်ထိုက်သောအမှုကို၊ ဇာနိဿာမိ-သိရလိမ့်မည်၊ ကုမာ-ပိ-ဤမိန်းမတို့သည်လည်း၊ တဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဥပဋ္ဌာယိကာ-အလုပ်အကျွေးမတို့တည်း၊ ကုမာသမ္ပိ-ဤမိန်းမတို့ဖို့လည်း၊ ဝါ-တို့၌လည်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ကို၊ ဇာနိဿာမိ-မည်၊” ကုတိ၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ရညော-အား၊ အာရောစေသိ-လျှောက်တင်ပြီ၊ (ကိ)၊ “မဟာရာဇ-မင်းကြီး! သာမာဝတီ-မိဿိကာနံ-သာမာဝတီနှင့် ရောနှောခြင်းရှိကုန်သော မိန်းမတို့၏၊ ဝါ-သာမာဝတီအပါအဝင်ဖြစ်သောမိန်းမတို့မှာ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပြင်ပ၌၊ ပတ္တနာ-တောင့်တ

ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ **ကတိပါဟေနေဝ**-အနည်းငယ်သော ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-၂ရက်၃ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ တေ-သင်မင်းကြီး၏၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ မာရေသန္တိ-သေစေကြလိမ့်မည်၊ ဝါ-လုပ်ကြံကြလိမ့်မည်။ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်။ “တာ-ထိုမိန်းမတို့သည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို၊ န ကရိ-သန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ န သဒ္ဓဟိ-မယုံကြည်ခဲ့၊ ပုနပ္ပနံ-ထပ်၊ ဝုတ္တေပိ-လျှောက်တင်အပ်ပါသော်လည်း၊ န သဒ္ဓဟိ ဧဝ-မယုံကြည်ခဲ့သည်သာ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်တိုင်တိုင်၊ ဝုတ္တေပိ-အပ်သော်လည်း၊ အသဒ္ဓဟန္တိ-မယုံကြည်သော၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ “မဟာ-ရာဇ-ကြီး၊ မေ-၏၊ (ဝစနံ-ကို) သစေ န သဒ္ဓဟသိ-အကယ်၍ မယုံကြည်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ တာသံ-တို့၏၊ ဝသနဌာနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဥပဓာရေဟိ-စုံစမ်းပါလော့၊” ကုတိ အာဟ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဂဗ္ဘေသု -တို့၌၊ ဆိဒ္ဓံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ကုဒံ-ဤအပေါက်သည်၊ ကိ-ဘာနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ တသ္မိ အတ္ထေ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစိတေ-လျှောက်တင်အပ်သော်၊ တာသံ-ထိုမိန်းမတို့အား၊ အကုဇ္ဈိတွာ-အမျက်မထွက်မူ၍၊ ကိဗ္ဗိ-ဘာကိုမျှ၊ အဝတ္တာဝ-မပြောမူ၍

ကတိပါဟေနေဝ ။ ။ကတိပိ+အဟာနိ ကတိပါဟံ၊ [ကတိပိ+အဟ၊] ကတိ သဒ္ဓါသက်သက်ဖြစ်လျှင်“ဘယ်လောက်နည်း”စသည်ဖြင့် သင်္ချာအပိုင်းအခြားကို မေးခြင်း၌ ဖြစ်၏၊ “ကတိ+ပိ”ဟု ပိနှင့်တွဲသောအခါ “ကိဗ္ဗိပိ”ကဲ့သို့ အနည်းငယ် အနက်ဟောဖြစ်၏၊ ၂ရက် ၃ရက်”ဟု ပေးခြင်းကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း(ပါရာဘာ-၂၊ ၂၀၂)။

ထောမ။ ။ထို၌ ကတိနှင့် ကတိပယအနက်တူဟု ဆို၏၊ ထိုအလို “ကတိ (ကတိ-ပယာနိ)+အဟာနိ ကတိပါဟံ၊ [ကတိ+အဟ၊ ပ-လာ၊ ယဝမဒစသောသုတံ၌ စ သဒ္ဓါဖြင့် ပ-လာ၊-ဝိဗော-၂၈၊]”ဟုပြု။

ပါစိယော-၁၆၇၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၂၈။ ။ ကတိပယာနိ+အဟာနိ ကတိပါဟံ၊ [ကတိပယ+အဟ၊ ယကိုချေ၊] ကတိပယသဒ္ဓါ နှစ်သုံးသင်္ချာကို ဟောသော ရုဠိပုဒ်ဟု ပါစိယောက ဆို၍ နှစ်သုံးမှ စ၍ ရာ ထောင် သောင်း သိန်း သန်းသင်္ချာကို ဟောသည် ဟု ဇာဋီသစ်က ဆို၏၊ ထိုအလို “ကတိပါဟေနေဝ-၂ရက်၃ရက်ဖြင့်သာလျှင်”ဟု သဒ္ဓတ္ထပေး။

သာလျှင်၊ ဆိဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ ပိဒဟ ပေတွာ-ပိတ်စေ၍၊ သဗ္ဗဂဗ္ဘေသု-အလုံးစုံသော အခန်းတို့၌၊ ဥဒ္ဓစ္စိဒ္ဓကဝါတပါနာနိ-အထက်၌ အပေါက်ရှိသော လေသောက် ပြုတင်းတို့ကို၊ ကာရေသိ-ပြုစေပြီ၊ ဥဒ္ဓစ္စိဒ္ဓကဝါတပါနာနိ-တို့သည်၊ တသို့ ကာ-လေ-ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ထိုခေတ်က၊ ဥပ္ပန္နာနိ ကိရ-ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကုန်သတဲ့၊ မာဂဏ္ဍိ-ယာ-၏၊ တာသံ-ထိုမိန်းမတို့ကို၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ကာတုံ၊ အသက္ကုဏိ-တွာ-မစွမ်းနိုင်၍၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “သမဏဿ ဂေါတမဿေဝ-ဖို့သာ၊ ဝါ-၏၌သာလျှင်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နာဂရာနံ-မြို့၌နေသူလူတို့တို့ကို၊ [အာဏာပေသိ၌စပ်၊] ဝါ-တို့အား၊ [ဒတွာ၌စပ်၊] လဉ္စံ-တံစိုးလက်ဆောင်ကို၊ (လာဘ်ကို)၊ ဒတွာ၊ “အန္တောနဂရံ-မြို့တွင်းသို့၊ ပဝိ-သိတွာ၊ ဝိစရန္တံ-လှည့်လည်နေသော၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ **ဒါသကမ္မကရ-ပေါရိသေယိ**-ကျွန်၊ နေ့စားအလုပ်သမား၊ မှီခိုကပ်ရပ်၍ အသက်မွေးနေသော ယောက်ျားတို့ကို၊ အက္ခောသေတွာ-ဆဲရေးစေ၍၊ ပရိဘာသေတွာ-ခြိမ်းခြောက် စေ၍၊ ပလာပေထ-ပြေးစေကြလော၊” ဣတိ၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ မိစ္ဆာ-

ဒါသကမ္မကရပေါရိသေယိ ။ ။ဒါသအရ “(၁) အန္တောဇာတကျွန် (အိမ်ပေါက် ကျွန်), (၂) ဓနတ္တိတကျွန်(ငွေဝယ်ကျွန်), (၃) ကရမရာနီတကျွန် (သုံ့ပန်းကျွန်), (၄) သာမံဒါသဗျောပဂတကျွန်(ကိုယ်တိုင်ကျွန်ခံသောကျွန်)”ဟူသော ကျွန်၄မျိုးကိုယူ၊ ကမ္မကရအရ နေ့စားအလုပ်သမားတို့ကို ယူ၍ ပုရိသအရ မှီခိုကပ်ရပ်၍ အသက်မွေး နေသော ယောက်ျားတို့ကိုယူ၊ “ဒါသာ စ+ကမ္မကရာ စ+ပေါရိသာ စ ဒါသကမ္မကရ-ပေါရိသာ”ဟုပြု၊ ပေါရိသကို “ပုရိသာ ဧဝ ပေါရိသာ၊ [ပုရိသ+သုတ္တံ၌ ဣ၊]”ဟုပြု။ **[ဒါသကမ္မကရပေါရိသဿာတိ** ဒါသာနဉ္စေဝ ဒေဝသိကဘတ္တဝေတနာဘတာနံ ကမ္မကရာနဉ္စ နိဿာယ ဇီဝမာနပုရိသာနဉ္စ၊-အံ. ၄-၂, ၁၂၈)။]

ပါစိယော-၃၅၆။ ။ ထိုအလို “ဒါသာ စ တေ ပေါရိသာ စာတိ ဒါသပေါရိသာ၊ ကမ္မကရာ စ+တေ+ပေါရိသာ စာတိ ကမ္မကရပေါရိသာ၊ ဒါသပေါရိသာ စ+ကမ္မ-ကရပေါရိသာ စ ဒါသကမ္မကရပေါရိသာ-ကျွန်၊ အလုပ်သမားတို့”ဟုပြု၊ ဒါသပေါရိသ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ နောက်ပေါရိသကိုချေ။ **[ဒါသကမ္မကရပေါရိသန္တိ** ဧတ္ထ ဒါသ-ပေါရိသာ စ ကမ္မကရပေါရိသာ စ ဒါသကမ္မကရပေါရိသံ၊ သမာဟာရဒ္ဒန္တော ပုဗ္ဗပဒေ ဥတ္တရလောပေါ. . . ပေါရိသသဒ္ဓေါပိ ပုရိသသဒ္ဓေန သမာနော “ပုရိသော ဧဝ ပေါရိ-သော”တိ အတ္ထေန၊-ပါစိယော-၃၅၆)။]

ဒိဋ္ဌိကာ-မှားသောအယူရှိကုန်သော၊ တီသု-ကုန်သော၊ ရတနေသု-တို့၌၊ အပ္ပ-သန္နာ-မကြည်ညိုကုန်သောသူတို့သည်၊ အန္တောနဂရံ-မြို့တွင်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်တော်မူလာသော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အနုဗန္ဓိတွာ-အစဉ်လိုက်၍၊ “စောရော-ခိုးသူသည်၊ အသိ-၏၊ ဗာလော-မိုက်သူသည်၊ အသိ၊ မူဠော-တွေဝေသူသည်၊ အသိ၊ ဩဠော-ကုလားအုပ်သည်၊ အသိ၊ ဂေါဏော-နွားသည်၊ အသိ၊ ဂဠု-ဘော-မြည်းသည်၊ အသိ၊ နေရယိကော-ငရဲ၌ဖြစ်မည့်သူသည်၊ အသိ၊ တိရစ္ဆာနဂတော-တိရစ္ဆာန်သည်၊ အသိ၊ တုယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ သုဂတိ-ကောင်းသောဂတိသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တုယံ-သည်၊ ဒုဂ္ဂတိယေဝ-မကောင်းသောဂတိကိုသာ၊ ပါဠိကင်္ခါ-အလိုရှိအပ်၏။” ဣတိ-သို့၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ **အက္ခောသဝတ္ထုဟိ**-ဆဲရေးခြင်းအကြောင်းတို့ဖြင့်၊ အက္ခောသန္တိ-ဆဲရေးကုန်၏၊ ပရိဘာသန္တိ-ခြိမ်းခြောက်ကုန်၏။

တံ-ထိုဆဲရေး၊ ခြိမ်းခြောက်သံကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ အာယသ္မာ အာ-နန္တော-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ဣမေနာဂရာ-ဤမြို့နေသူလူတို့သည်၊ (မြို့သူမြို့သားတို့သည်)၊ အမေ-တို့ကို၊ အက္ခောသန္တိ-ကုန်၏၊ ပရိဘာသန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတော-ဤမြို့မှ၊ အညတ္တ-အခြားသော မြို့သို့၊ ဂစ္ဆမ-ကြွကြွပါစို့၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ကုဟိ-အဘယ်မြို့သို့၊ (ဂစ္ဆမ-ကြမည်နည်း?)” ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ၊ အညံ-အခြားသော၊ နဂရံ-သို့၊ (ဂစ္ဆမ)” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “အာနန္ဒ-နန္ဒာ၊ တတ္ထ-ထိုမြို့၌၊ (ထိုမြို့က)၊ မနုဿေသု-တို့သည်၊ အက္ခောသန္တေသု-ဆဲရေးကုန်လသော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ကတ္ထ-အဘယ်မြို့သို့၊ ဂမိဿာမ-

အက္ခောသဝတ္ထုဟိ။ ။အက္ခောသနံ အက္ခောသော၊ ဝသန္တိ ဧတေသုတိ ဝတ္ထုနိ၊ အက္ခောသသ+ဝတ္ထုနိ အက္ခောသဝတ္ထုနိ-ဆဲရေးခြင်း၏အကြောင်းတို့၊ ဣတ္ထမ္မာတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်(သင်္ခါ-၁၊ ၁၉၅)၊ အက္ခောဝတ္ထု၁၀ပါးသည် (၁) ဇာတိအက္ခောသ၊ (၂) နာမအက္ခောသ၊ (၃) ဂေါတ္တအက္ခောသ၊ (၄) ကမ္မအက္ခောသ၊ (၅) သိပ္ပအက္ခောသ၊ (၆) အာဗာဓအက္ခောသ၊ (၇) လိင်္ဂအက္ခောသ၊ (၈) ကိလေသအက္ခောသ၊ (၉) အာပတ္တိအက္ခောသ၊ (၁၀) ဟိနအက္ခောသတို့တည်း(သာရတ္ထ-၃၇၆)၊ အကျယ်ကို ဝိ-၃၊ စဉ်၍။

နည်း?” ကူတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! တတောပိ-ထိုမြို့မှလည်း၊ အညံ-သော၊ နဂရံ-သို့၊ (ဂမိဿာမ-ကုန်အံ့)” ကူတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ “တတ္ထာပိ-ထိုမြို့၌လည်း၊ မနုဿေသု အက္ကောသန္တေသု ကုဟိ ဂမိဿာမ-နည်း?” ကူတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! တတောပိ-ထိုမြို့မှလည်း၊ အညံ-သော၊ နဂရံ-သို့၊ (ဂမိဿာမ)” ကူတိ-ပြီ။ “အာနန္ဒ! ဧဝံ-သို့ ကာတုံ-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ **အဓိကရဏံ**-အဓိကရုဏ်းသည်၊ (မှခင်းသည်)၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌သာလျှင်၊ တသ္မိ-ထိုအဓိကရုဏ်းသည်၊ ဝူပသန္တေ-ငြိမ်းလသော် (ငြိမ်းပြီးမှ)၊ အညတ္ထ-အခြားသောအရပ်သို့၊ ဂန္တံ ဝဇ္ဇတိ၊ အာနန္ဒ! အက္ကောသန္တိ-ဆဲရေးကုန်သော၊ [ရဇ္ဇိနာမ်] တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ကေ ပန-အဘယ်သူတို့နည်း?” [(တစ်နည်း) ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ အက္ကောသန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-တို့သည်၊ ကေ ပန-တို့နည်း?] ကူတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ “ဘန္တေ! ဒါသကမ္မကရေ-ကျွန်၊ အလုပ်သမားတို့ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသောသူတို့သည်၊ အက္ကောသန္တိ-ကုန်၏။” ကူတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ “အာနန္ဒ! အဟံ-သည်၊ သင်္ဂီမံ-စစ်မြေပြင်သို့၊ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိသဒိသော-သက်ဝင်သော ဆင်နှင့်တူ၏၊ ဟိ-ချဲ့ဥးအံ့၊ ဝါ-မှန်၏၊ သင်္ဂီမံ-သို့၊ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိနော-သက်ဝင်သော ဆင်၏၊ [ဘာရော၌စပ်] စတူဟိ-ငှဘက်ကုန်သော၊ ဒိသာဟိ-အရပ်မျက်နှာတို့မှ၊ အာ-ဂတေ-လာကုန်သော၊ သရေ-မြားတို့ကို၊ သဟိတုံ-သည်းခံခြင်းငှာ၊ ဘာရော-တာဝန်သည်၊ (ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့) တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ဗဟူဟိ-

အဓိကရဏံ။ ။အဓိကရီယတေတိ အဓိကရဏံ-သမထတို့သည် စွဲ၍ပြုအပ်သော (ငြိမ်းစေအပ်သော) ဝိဝါဒစသည်၊ (တစ်နည်း) အဓိကရီယန္တိ (အဓိကယိရန္တိ) ဧတ္တာတိ အဓိကရဏံ-သမထတို့၏ တည်ရာဝိဝါဒစသည်၊ ထိုအဓိကရုဏ်းသည် ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း(ဓမ္မ အဓမ္မစသည်ဖြင့် ငြင်းခုံခြင်း)، အနုဝါဒါဓိကရုဏ်း (သီလဝိပတ္တိစသော ဝိပတ္တိ၎င်းမျိုး တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် စွပ်စွဲခြင်း)، အာပတ္တာဓိကရုဏ်း(အာပတ်၎င်းမျိုး တစ်မျိုးမျိုးသင့်ရောက်နေခြင်း)، ကိစ္စာဓိကရုဏ်း(အပလောကနက်စသော ကံ၎င်းမျိုး တစ်ပါးပါးကို ပြုခြင်း)အားဖြင့် ၎င်းမျိုး၏၊ ဤ၌ “စောရော”စသည်ဖြင့် မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံစွပ်စွဲသောကြောင့် အနုဝါဒါဓိကရုဏ်းကိုယူ။ (ဝိ. ၄-၂, ၁၇၇၈၊ မ. ၄-၄, ၂၈၊ သာရတ္ထ-၂, ၃၅၃၊ ပါရာဘာ-၄, ၉၅)

များစွာကုန်သော၊ ဒုဿီလေဟိ-သီလမရှိသူတို့သည်၊ ကထိတကထာနံ-ပြောဆိုအပ်သော စကားတို့ကို၊ သဟနံ နာမ-သည်းခံခြင်းမည်သည်၊ မယံ-၏။ ဘာရော-တာဝန်တည်း။” ဣတိ ဝတ္ထာ၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ အာရဗ္ဗ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော-ဟောတော်မူလိုလသော်၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာဂဝဂ္ဂေ-နာဂဝဂ်၌၊ တိဿော-ပုဒ်ကုန်သော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ၊ (ကိ)။ “အဟံ နာဂေါဝ၊ ပေ၊ တတော ဝရ”န္တိ-ဟူ၍၊ (အဘာသိ)။

**အဟံ နာဂေါဝ သင်္ဂါမေ၊ စာပတော ပတိတံ သရံ၊
အတိဝါကျံ တိတိက္ခိသံ၊ ဒုဿီလော ဟိ ဗဟုဇ္ဇနော။**

နာဂေါ-ဆင်ပြောင်သည်၊ သင်္ဂါမေ-စစ်မြေပြင်၌၊ စာပတော-လေးမှ၊ ပတိတံ-မိမိ၌ ကျလာသော၊ သရံ-မြားကို၊ (တိတိက္ခိ) ဣဝ-သည်းခံသကဲ့သို့ (ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊) အဟံ-ငါသည်၊ အတိဝါကျံ-လွန်ကျူးစော်ကား၊ မောက်မှားသော စကားကို၊ ဝါ-အရိယာတို့ပြောဆိုရိုး စကားရှစ်မျိုးကို ကျော်လွန်၍ ဖြစ်သောစကားကို၊ [အတိက္ကမ္မ+ပဝတ္ထံ+ဝါကျံ အတိဝါကျံ-ရူဇီ-၂၀၅။] တိတိက္ခိသံ-သည်းခံအံ့၊ ဟိ-သည်းခံသင့်၏။ ဗဟုဇ္ဇနော-များစွာသောင်းပြောင်း၊ လောကီလူအပေါင်းသည်၊ ဒုဿီလော-သီလမရှိ။ [ဟိကို ကာရဏအနက်ယူ၍ “(ကသွာ-နည်း၊) ဟိ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ဗဟုဇ္ဇနော-သည်၊ ဒုဿီလော-မရှိ၊ (တသွာ-ထိုကြောင့်တည်း)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

**ဒန္တံ နယန္တိ သမိတိ၊ ဒန္တံ ရာဇာ’ဘိဇ္ဈဟတိ၊
ဒန္တော သေဋ္ဌော မနုဿေသု၊ ယော’တိဝါကျံ တိတိက္ခိတိ။**

သမိတိ-ဥယျာဉ်၊ ကစားဝိုင်းစသော လူအများစုဝေးရာသို့၊ (ဂစ္ဆန္တာ-သွားသူတို့သည်၊ ဝါ-ကုန်လသော်၊) ဒန္တံ-ယဉ်ကျေးသော နွားမြင်းကို၊ နယန္တိ-ယာဉ်၌

သမိတိ။ ။ သမယန္တိ မိလန္တယန္တိ သမိတိ၊ ဣ ဂတိမိ ဣတ္ထိယံ တိ၊ မိလန-မေကီဘာဝေါ(ဓာန်ဋီ-၄၁၄)၊ သဟ အဝယဝေန ဧတိတိ သမိတိ(ဓာန်ဋီ-၆၃၁)၊ သဟ အယနံ သမိတိ(နိဒီ-၅၅၈)၊ သံယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ အသန္တိ သမိတိ(အမရဋီ)။ [စစ်ထိုးခြင်း၊ ပေါင်းဆုံခြင်း၊ သဘင်အစည်းအဝေး(အမရ-၂၃၊ ၇၀)၊ စုဝေးခြင်း၊ အစည်းအဝေး၊ လူစုလူဝေးရှိရာပွဲသဘင်။ (f.) an assembly, a society.(C.P.E.D)]

ကပ်ဆောင်ကုန်၏။ ရာဇာ-မင်းသည်၊ ဒန္တိ-ယဉ်ကျေးသော နွားမြင်း ကို၊ အဘိရူဟတိ-တက်စီး၏။ [ဆန်းကြောင့် ရ၌ ဒီယပြု၍ ဂါထာ၌ “အဘိရူဟတိ”ဟု ရှိသည်။] မနုဿေသု-လူတို့တွင်၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ အတိဝါကျံ-ကို၊ တိ-တိက္ခတိ-သည်းခံ၏။ (သော-ထိုသူကို၊ ဝါ-သည်း) ဒန္တော-မဂ်၄ပါးဖြင့် ဆုံးမ အပ်ပြီးသည်။ (ဟုတ္တာ-၍) သေဌော-အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်၊ ကောင်းမြတ်၏။

ဝရမဿတရာ ဒန္တာ, အာဇာနိယာ စ သိန္နဝါ။

ကုဉ္ဇရာ စ မဟာနာဂါ, အတ္တဒန္တော တတော ဝရံ။

အဿတရာ-အဿတိုရ်မြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လားတို့သည် လည်းကောင်း၊ **အာဇာနိယာ** စ-အာဇာနည်မြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ (အလွန်တတ်သိလိမ္မာသော မြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊) **သိန္နဝါ** စ-သိန္နဝ တိုင်း၌ ပေါက်ဖွားသော မြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သိန္နောမြင်းတို့သည်

အဿတရာ။ ။ အဖေရော အမေပါ မြင်းမျိုးဇာတ်ရှိမှ အစဉ်အလာအရ “အဿ (မြင်း)”ဟု ဆိုရ၏။ အဿတရ(လား)ကား အမေက မြင်းမ၊ အဖေက မြည်းဖိုတည်း။ အဖေကမျိုးမတူ၊ ဇာတ်ခြားသောကြောင့် ၎င်းတို့မှ ပေါက်ဖွားလာသော သားသမီး တို့သည် အစဉ်အလာမျိုးရိုးမှ ယုတ်လျော့၏။ မြင်းဇာတ်ပျက်၍ အမျိုးမစစ်ကပြား ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝစ္ဆာဒီဟိ တနုတ္တေ တရော(မောင်-၄, ၅၆၊ ပါ-၅, ၃, ၉၁)သုတ်ဖြင့် တနုတ္တ(မြင်းဇာတ်၏ လျော့ပါးခြင်း)အနက်၌ အဿနောင် တရပစ္စည်းသက်၊ “အဿ-ဿ (အဿဘာဝဿ)+တနုတ္တာနိ အဿတရာ”ဟုပြု(မောင်နိ-၂, ၉၅၊ တတွ-ဗောဓိနိ-၃၁၇)။ “ဝိသေသေန+အဿာ အဿတရာ၊ [အဿ+ဝိသေသအနက် တရ ပစ္စည်း-နိတိသုတ္တ-၇၈၆။] အဿံ တရန္တိတိ အဿတရာ၊ [အဿ+တရ+အါ-ဓမ္မဋီ၊ ဓာန်ဋီ-၃၆၉။]”ဟုလည်း ပြု။ လားသတ္တဝါသည် တောင်တက်တောင်ဆင်းတို့၌ မြင်း စသော အခြားသတ္တဝါတို့ထက် လျင်မြန်၏။

အာဇာနိယာ။ ။ အာ ဘုသော ကာရဏာကာရဏံ ဇာနန္တိတိ အာဇာနိယာ- (ဓာန်ဋီ-၃၆၉)။ အာသု သီယံ အဿဒမ္မသာရထိနော အဓိပ္ပာယ် ဇာနန္တိတိ အာဇာနိ-ယာ(ဓမ္မဋီ)။ [အာ+ဉာ+အနိယ၊ (တစ်နည်း) အာ+ဉာ+နာ+ဏျ၊ နောက်နည်းအလို ဤလာ။]

သိန္နဝါ။ ။ သန္တန္တိ ပဿဝန္တိတိ သိန္န။ [သန္တ+ကု၊ အ-ကို ဣ၊ ဒကို ဓပြု-မောင်- ၇, ၆။] “သီ”တိ သဒ္ဓံ ကုရုမာနာ ဓုနန္တိ ကမ္မန္တိတိ သိန္န။ [သိ+ဓူ+ကိံ-အပ. ၄-၂,

လည်းကောင်း၊ **ကုဉ္ဇရာ**-မြတ်ကုန်သော၊ ဝါ-တောင်ကမ်းပါးပြတ်၌ မွေ့လျော်
ကုန်သော၊ မဟာနာဂါ စ-ကြီးသောဆင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆင်ပြောင်
တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒန္တာ-ဆုံးမအပ်ကုန်သော်သာ၊ ဝါ-ယဉ်ကျေးကုန်မှသာ၊
ဝရံ-မြတ်၏။ **အတ္တဒန္တာ**-မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် မိမိကို ဆုံးမပြီးသူသည်၊ တတော-
ထိုမြင်ဆင်တို့ထက်၊ ဝရံ-မြတ်၏။

၉၀။ သိန္နုနမဒ္ဓရဘဝေါ ဇနပဒေါဝိ သိန္နဝေါ၊ တတြ ဘဝိ သိန္နဝါ၊ [သိန္နု+ဏ၊ သံ-
ယောဂန္တတ္တာ န ဝုဒ္ဓိ-ဓာန်ဋီ-၃၆၈။] သိန္နုသု ဇာတာ သိန္နဝါ၊ ဧတ္ထ မဟာဝုတ္တိနာ
အဝါဒေသော၊ [သိန္နု+ဏ၊-ရှုဋီ-၁၆၇။] သိန္နုရဌေ ဇာတာ၊ သိန္နုနဒီတိရေ ဝါ ဇာတာ၊
သိန္နုပဗ္ဗတေ ဝါ ဇာတာတိ သိန္နဝါ(ဓမ္မဋီ-၂၇၆)။ သိန္နု အဘိဇနော (ဝိဇာတဒေသော)
ယေသန္တိ သိန္နဝါ(ကပ္ပဒ္ဒမ)၊ ဤသိန္နောမြင်းသည် ဘုန်းရှင်ကံရှင်မင်းတို့၏ အသုံး
အဆောင်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်၌ သွားလာကျက်စားသော မြင်းပျံတစ်မျိုးဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ဤမြင်းကို “သိန္နောနတ်မြင်းပျံ”ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။ အကျယ်လိုက မြန်မာ့
စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ-၁၃၁၅။

ကုဉ္ဇရာ။ ။ ဥတ္တမအနက်ယူ၍ ရှေ့နည်းပေးခဲ့သည်။ မဟာနာဂါအရ နဂါးစ
သည်ကို မယူဘဲ ဆင်ကို ယူစေလိုသောကြောင့် “ကုဉ္ဇရသင်္ခါတာ”ဖွင့်သည်ဟု ယူ၍
“ကုဉ္ဇေ (ဂိရိတဋေ) ရမန္တိတိ ကုဉ္ဇရာ၊ [ကုဉ္ဇ+ရမ+ကိ၊-ဝိမာ န. ၄- ၃၀၊]”နှင့်အညီ
နောက်နည်းပေးသည်။ ထို့ပြင် “ကုဉ္ဇေ ရမန္တိတိ ကုဉ္ဇရာ-တောင်ကမ်းပါးပြတ်၌ ကြိုး
ကြာသံကို အော်မြည်တတ်သောဆင်တို့၊ [ကုဉ္ဇ+ရ+ကိ၊] ကံ (ပထဝီ) ဇရယန္တိတိ ကုဉ္ဇ-
ရာ-မြေကို (ဖျက်ဆီးသောအားဖြင့်) ဆွေးမြည့်စေတတ်သောဆင်တို့၊ [ကု+ဇရ+ကိ၊-
ဝိမာန. ၄- ၃၀၊] ကုဉ္ဇာ (ဟန္တ)+ဧတေသံ သန္တိတိ ကုဉ္ဇရာ-မေးရှိသောဆင်တို့၊ [ကုဉ္ဇ
+ရ၊-ရှု-၂၄၃။]”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်များကို ကြည့်၍လည်း ပေးနိုင်သေး၏။

အတ္တဒန္တာ။ ။ ယော ပန စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ အတ္တနော ဒန္တတာယ
အတ္တဒန္တာ(ဓမ္မ. ၄-၂, ၃၀၉)။ ဤအဖွင့်အလို “ယော”ဟု ကတ္တားရှိသောကြောင့်
“အဒမိတိ ဒန္တာ၊ အတ္တနော+ဒန္တာ အတ္တဒန္တာ-မဂ်၎င်းတို့ဖြင့် မိမိကို ဆုံးမပြီးသူ
(ရှုဋီ-၁၁၃)”ဟု ပြု၊ (တစ်နည်း) “ဒမနံ ဒန္တာ၊ အတ္တနော+ဒန္တာ ယဿာတိ အတ္တ
ဒန္တာ-မိမိကို ဆုံးမခြင်းရှိသူ”ဟုပြု။ (တစ်နည်း) “အတ္တဒန္တာ-မိမိ၏ ယဉ်ကျေးခြင်း
သည်၊ (မိမိကို ဆုံးမခြင်းသည်)၊ တတော-တိုဆင်မြင်းအာဇာနည်တို့ ယဉ်ကျေးခြင်း
ထက်၊ ဝရံ”ဟုလည်း ပေး၏။ ထိုအလို “ဒမနံ ဒန္တာ၊ အတ္တနော+ဒန္တာ အတ္တ-
ဒန္တာ”ဟုပြု။ (နိတိသုတ္တနိ-၁, ၃၂၂၊ ရူဘာ-၁, ၄၅၈)

ဓမ္မကထာ-တရားစကားတော်သည်။ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿ-ရောက်လာသော များစွာသောလူအပေါင်းအား၊ သာတ္ထိကာ-အကျိုးနှင့်တကွဖြစ်သည်။ ဝါ-အကျိုး ရှိသည်။ အဟောသိ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေတွာ-ပြီး၍၊ “အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ မာ စိန္တယိ-မကြံစည်နှင့်၊ ဧတေ-ဤလူတို့သည်။ သတ္တာဟမတ္တမေဝ-ဂုရက်မျှသာ၊ အ- က္ကောသိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်၊ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ-စရက်မြောက်နေ၍၊ တုဏှိ-တိတ် ဆိတ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ ဘဝိဿန္တိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၌၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ အဓိကရဏံ-အဓိကရုဏ်းသည်။ သတ္တာဟတော-ဂုရက်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ မာဂဏှိယာ-သည်။ သတ္တာရံ-ကို၊ အက္ကောသာပေတွာ- စေ၍၊ ပလာပေတုံ-ပြေးစေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ “ကိံ-ဘာ ကို၊ ကရိဿာမိ န ခေါ-ပြုလုပ်ရမည်နည်း၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ “ဣမာ-ဤ မိန်းမတို့သည်၊ ဧတဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဥပတ္တမ္ဘဘူတာ-အထောက်အပံ့ ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်၏၊ ဧတာသမ္ပိ-ဤမိန်းမတို့၏လည်း၊ ဗျသနံ-ပျက်စီးခြင်းကို၊ ကရိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ရညော-ကို၊ ဝါ-၏။ သုရာပါနဌာနေ-သေရည်သောက်ရာအရပ်၌၊ ဥပဌာနံ-ဆည်းကပ်ခစားခြင်းကို၊ ကရောန္တိ-ပြုစဉ်၊ စူဠပိတု-ဘထွေးအား၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပို့ပြ၊ (ကိံ)၊ “မေ- ကျွန်မအား၊ ကုက္ကုဋေဟိ-ကြက်တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ အဋ္ဌ-စကောင် ကုန်သော၊ မတကုက္ကုဋေ-သေပြီးသော ကြက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-ကုန်

မဟာနိ. ၄-၃၀၅။ ။ ယော ပန စတုမဂ္ဂသင်္ခါတေန အတ္တဒန္တေန ဒန္တတာယ **အတ္တဒန္တော**။ ဤအလို “အတ္တနာ+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-မဂ်စိတ်၎င်းဖြင့် ဆုံးမပြီးသူ” ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) “အတ္တာ စ+သော+ဒန္တော စာတိ အတ္တဒန္တော (ယဉ်ကျေးပြီးသော မဂ်စိတ်)၊ အတ္တဒန္တေန+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-ယဉ်ကျေးပြီးသော မဂ်စိတ်၎င်းဖြင့် ဆုံးမ ပြီးသူ၊ [“အတ္တဒန္တဒန္တော”ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့ဒန္တကိုချေ]”ဟု ကြံ။

အံ. ၄-၃, ၁၁၁။ ။ **အတ္တဒန္တန္တိ** အတ္တနာယေဝ ဒန္တံ န အညေဟိ ဒမထံ ဥပ- နိတံ။ ဤအလို “အတ္တနာ+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-ကိုယ်တိုင်သာလျှင် ဆုံးမပြီးသူ”ဟုပြု။

ပေတ. ၄-၂၄၈။ ။ **အတ္တဒန္တန္တိ** ဥတ္တမေန ဒမထေန ဒမိတစိတ္တံ။ ဤအလို “အတ္တာ+ဒန္တော ယဿာတိ အတ္တဒန္တော-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ဆုံးမအပ်ပြီးသော စိတ် ရှိသူ”ဟု ပြု။ [ဥတ္တမဒမထော နာမ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ-အံ. ၄-၂, ၂၉၉]

သော၊ သဇီဝကုက္ကုဋေ စ-အသက်ရှိသော ကြက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေ-
တွာ-ယူ၍၊ အာဂစ္ဆတု ကိရ-လာခဲ့ပါလော့တဲ့၊ အာဂန္နာ စ-လာပြီး၍လည်း၊
သောပါနမတ္ထကေ-စောင်းတန်းထိပ်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ အာဂတဘာဝံ-လာ
သည်၏အဖြစ်ကို၊ နိဝေဒေတွာ-သိစေ၍၊ ‘ပဝိသတု-ဝင်ခဲ့လော၊’ ကုတိ-သို့၊
ပုတ္တေပိ-ပြောဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ အပဝိသိတွာ-မဝင်မူ၍၊ ပဌမံ-စွာ၊ အဋ္ဌ-
ကုန်သော၊ သဇီဝကုက္ကုဋေ-တို့ကို၊ ပဟိဏတု ကိရ-ပို့လော့တဲ့၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊
ကုတရေ-အခြားသော ကြက်အသေ ၈ကောင်တို့ကို၊ (ပဟိဏတု ကိရ-တဲ့)”
ကုတိ-ဤသို့မှာ၍ ပို့ပြီ၊ စ-ဆက်၊ စူဠပဋ္ဌာကဿ-အလုပ်အကျွေးငယ်အား၊
“မမ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ကရေယျာသိ-ပြုလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ လဉ္စံ-တံစိုး
လက်ဆောင်ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယော-ဘထွေးတော်မာဂဏ္ဍိသည်၊
အာဂန္နာ၊ ရညော-အား၊ နိဝေဒါပေတွာ-သိစေ၍၊ “ပဝိသတု-လော၊” ကုတိ
ပုတ္တေ၊ “ရညော-၏၊ အာပါနဘူမိ-သေရည်သောက်ရာ အရပ်သို့၊ န ပဝိသိ-
ဿာမိ-မဝင်တော့ပါ၊ ဝါ-မဝင်ဝံ့ပါ၊” ကုတိ အာဟ၊ ကုတရေ-အခြားသော
မာဂဏ္ဍိမိဖုရားသည်၊ စူဠပဋ္ဌာကံ-ငယ်ကို၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ)၊ “တာတ-
အမောင်၊ မမ-၏၊ စူဠပိတု-ဘထွေးတော်၏၊ သန္တိကံ၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊” ကုတိ-
ဤသို့ စေလွှတ်ပြီ၊ သော-အလုပ်အကျွေးငယ်သည်၊ ဂန္နာ၊ တေန-ထိုဘထွေး
တော်မာဂဏ္ဍိသည်၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ သဇီဝကုက္ကုဋေ-
တို့ကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ “ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ ပုရောဟိတေန-ပုရော
ဟိတ်သည်၊ ပဏ္ဏာကာရော-လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို၊ ပဟိတော-ပို့အပ်ပါပြီ။”

ပုရောဟိတေန။ ။မင်း၏ မျက်မှောက်အကျိုး၊ တမလွန်အကျိုးကို ညှိဆောင်
စီမံတတ်သောကြောင့် “ပုရောဟိတ-ပုရောဟိတ်”ဟု ခေါ်သည်။ “ပုရော ဓာတိ
သံဝဒဟတိတိ ပုရောဟိတော”ဟုပြု၊ ပုရော+ဓာ+တ၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ခေကို
ဟပြု၊ ဣလာ၊ ပုရောကို နိပါတ်ဟုကြံ။ (သုတ်မဟာဘာ-၃၊ ၁၁၉)

ကုသုတ်မဟာ. ၄နိ-၂၊ ၁၂၁။ ။ထို၌ “ရညော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္မရာယိကတ္ထေ ပုရေ
ပုရေ ဝိဒဟတိ သံဝိဒဟတိတိ ပုရောဟိတော”ဟုပြု၍ “ပုရ+ဓာ+တ၊ ဧတေသမော
လောပေဖြင့် ပုရ၏ အ-ကို ဩပြု၊ ဒေါ ဓဿ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ခေကို ဟပြု”ဟု ဆို၏။
ထိုအဆိုသည် “ပုရော ဝိဓာနတော ပုရေ ပုရေ သံဝိဓာနတော”အဖွင့်မှ “ပုရေ

ဣတိ အာဟ၊ ရာဇာ-သည်။ “နော-ငါတို့ဖို့၊ ဝါ-ငါတို့အတွက်၊ ဘဒ္ဒကော-
 ကောင်းသော၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂီ-လက်သုပ်ဟင်းလျာသည်။ [ဥတ္တရိဥတ္တရံ အတိရေကံ
 ဘင်္ဂီ ဗျဇ္ဇနံ ဧတဿာတိ ဥတ္တရိဘင်္ဂီ၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂီ၊ [ဥတ္တရိ+ဘင်္ဂီ-ဝိနိစ္ဆယဋီ-၂၊ ၂၉၊
 ၃၀၊] ဥပ္ပန္နော ဝတ-ဖြစ်ပေါ်လာပြီတကား၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ပစေယျ
 န ခေါ-ချက်ရာသနည်း?” ဣတိ အာဟ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်။ “မဟာရာဇ-
 ကြီး! သာမာဝတိပ္ပမုခါ-သာမာဝတိအမျိုးရှိကုန်သော၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်
 သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ နိက္ကမ္မိကာ-အလုပ်မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိစရန္တိ-
 လှည့်လည်နေထိုင်ပါကုန်၏၊ တာသံ-ထိုမိန်းမတို့၏၊ (သန္တိကံ-သို့) ပေသေဟိ-
 ပို့လော၊ (တစ်နည်း) တာသံ-တို့အား၊ ပေသေဟိ-ပေးလိုက်ပါလော၊ တာ-ထို
 မိန်းမတို့သည်၊ ပစိတ္တာ-၍၊ အာဟရိဿန္တိ-ပို့ဆောင်ပါကုန်လိမ့်မည်။” ဣတိ
 အာဟ၊ ရာဇာ-သည်။ “ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တာသံ-ထိုသာမာဝတိအမျိုးရှိကုန်သော
 မိန်းမတို့အား၊ ဒတ္တာ-၍၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ အဒတ္တာ-မပေး
 မူ၍၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ မာရေတွာ-သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊ ပစန္တ
 ကိရ-ချက်ကြတဲ့” ဣတိ-ပြော၍၊ ပေသေသိ၊ စူဠပဋ္ဌာကော-သည်။ “ဒေဝ-
 အရှင်မင်းမြတ်! သာဓု-ကောင်းပါပြီ။” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်၍၊ ဂန္ဓာ၊
 တထာ-ထိုစေခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ ဝတ္တာ၊ တာဟိ-ထိုသာမာဝတိအမျိုးရှိကုန်
 သော မိန်းမတို့သည်၊ “မယံ-တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတံ-ဇီဝိတိန္ဒြေကို လျှင်စွာ
 ကျစေခြင်းကို၊ ဝါ-သူ့အသက်သတ်ခြင်းကို၊ န ကရောမ-ကုန်၊” ဣတိ၊ ပဋိ-
 ကိစ္ဆော-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ (သမာနော)၊ အာဂန္ဓာ၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်း

ပုရေ သံဝိဓာနတော”ဟူသော အဖွင့်ကိုကြည့် ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဆရာတို့ကား “ပုရေ
 ပုရေ သံဝိဓာနတော”ကား “ပုရော ဝိဓာနတော”၏ အဖွင့်ဟု ယူတော်မူသည်။ [ရညော
 ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္မရာယိကတ္တာနံ ပုရော ဝိဓာနတော ပုရေ ပုရေ သံဝိဓာနတော **ပုရော-
 ဟိတော**၊-ဒီဋီ-၂၊ ၂၂၅၊ အံဋီ-၁၁၉။]

အခြားနည်းများ။ ။ပုရတော ဩဟိတော ဌိတော ပုရောဟိတော(မဏိ-၂၊ ၇)၊
 ပုရေ အဂ္ဂေ ဓိယတေ ထပိယတေတိ ပုရောဟိတော-မင်းမှုကိစ္စဟူသမျှ၌ ရှေ့က
 ထားအပ် (ရှေ့ဆောင်၍ စီမံတတ်သော)အမတ်၊ [ပုရ+အဝ+ဓာ+တ၊-သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-
 ၂၉၇။] ပုရေ ဥစ္စေ ဌာနေ ဩဒဟတိ တိဋ္ဌတိတိ ပုရောဟိတော-မြင့်မြတ်သောနေရာ၌
 တည်သူ(ပဒီ-၂၅၆)။

ကို၊ ရညော-အား၊ အာရောစေသိ-လျှောက်တင်ပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ “မဟာ-
ရာဇ-ကြီး၊ တေ-သည်၊ ဒိဋ္ဌိ-မြင်အပ်ပြီလော၊ ကုဒါနိ-၌၊ တာသံ-ထို မိန်းမတို့၏၊
ပါဏာတိပါတဿ-ကို၊ ကရဏံ ဝါ-ပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကရဏံ ဝါ-
မပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဇာနိဿသိ-သိရလိမ့်မည်၊ ‘ဒေဝ-မြတ်၊ သမဏဿ
ဂေါတမဿ-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) ပစိတွာ၊ ပေသေန္တု-ပို့ကြလော၊ (တစ်နည်း)
သမဏဿ ဂေါတမဿ-အား၊ ပစိတွာ၊ ပေသေန္တု-ပေးလှူကြလော’ကုတိ၊
ဝဒေဟိ-ပြောပါလော၊” ကုတိ အာဟ၊ ရာဇာ-သည်၊ တထာ-ထိုမာဂဏ္ဍိယော
သည့်အတိုင်း၊ ဝတ္ထု၊ ပေသေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ ကုတရော-အခြားသော အလုပ်
အကျွေးငယ်သည်၊ တေ-ထိုကြက်အရှင် ၈ ကောင်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ဂစ္ဆန္တော
ဝိယ-သွားသကဲ့သို့၊ ဟုတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ၊ တေ ကုတ္တုဇေ-ထိုကြက်အရှင် ၈ ကောင်
တို့ကို၊ ပုရောဟိတဿ-အား၊ ဒတွာ၊ မတကုတ္တုဇေ-တို့ကို၊ တာသံ-ထိုမိန်းမ
တို့၏၊ သန္တိကံ၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ “ကုမေ ကုတ္တုဇေ-တို့ကို၊ ပစိတွာ၊ သတ္ထု-
၏၊ သန္တိကံ၊ ပဟိဏထ ကိရ-ပို့ကြတဲ့၊” ကုတိ အာဟ၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့သည်၊
“သာမိ၊ အာဟရ-ယူခဲ့လော၊ ကုဒံ နာမ-ဤဘုရားရှင်၏ အထံသို့ ပို့ခြင်းမည်
သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ကိစ္စံ-တည်း၊” ကုတိ၊ ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာ-နေရာမှထ၍၊ ဂဏှိသု၊
သော-ထိုအလုပ်အကျွေးငယ်သည်၊ ရညော-၏၊ သန္တိကံ ဂန္ဓာ၊ “တာတ-
အမောင်၊ ကိ-အဘယ်သို့နည်း၊” ကုတိ၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော)၊
“သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) ပစိတွာ၊ ပေသေသိ-ပို့ကြလော၊
ကုတိ၊ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ-ပြောဆိုအပ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ ဝါ-ပြောပြောချင်း၊
ပဋိမဂ္ဂ-ခရီးရင်ဆိုင်သို့၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ ဂဏှိသု၊” ကုတိ၊ အာစိန္တိ-လျှောက်တင်
ပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ “မဟာရာဇ-ကြီး၊ ပဿ-ကြည့်လော၊ တာ-ထိုမိန်းမ
တို့သည်၊ တုမ္ဘာဒိသာနံ-သင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သူတို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ န ကရေန္တိ-
လုပ်မပေးကုန်၊ တာသံ-ထိုမိန်းမတို့၏၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပြင်ပ၌၊ ပတ္တနာ-တောင့်တ
ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ ကုတိ ဝုတ္တော၊ န သဒ္ဓဟသိ-မယ့်ခဲ့၊” ကုတိ အာဟ၊ ရာဇာ-
သည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တပိ-၍လည်း၊ အဓိဝါသေတွာ-သည်းခံ၍၊ တုဏှိ-
ယေဝ-သာ၊ အဟောသိ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ “ကိ-ဘာကို၊ ကရိဿာမိ န
ခေါ-ပြုရပါအံ့နည်း၊” ကုတိ စိန္တေသိ။

ပန-ဆက်ဉ္စးအံ၊ တဒါ-၌၊ ရာဇာ-သည်၊ “သာမာဝတိယာ-သာမာဝတိ
 လည်းကောင်း၊ ဝါသုလဒတ္တယ-လည်းကောင်း၊ မာဂဏ္ဍိယာယ စ-လည်း
 ကောင်း” ဣတိ-သို့၊ တိဿန္နမ္ပိ-ဥယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတာသံ-ဤ
 မိဖုရားတို့၏၊ ပါသာဒတလေ-နန်းပြာသာဒ်အပြင်၌၊ ဝါ-နန်းပြာသာဒ်ဆောင်
 ၌၊ ဝါရေန ဝါရေန-အလှည့်အားဖြင့် အလှည့်အားဖြင့်၊ သတ္တာဟံ သတ္တာဟံ-
 ဂုရက်ပတ်လုံး ဂုရက်ပတ်လုံး၊ ဝီတိနာမေတိ-ကုန်လွန်စေ၏၊ အထ-၌၊ နံ-ထို
 ဥတေနမင်းကို၊ “သွေ ဝါ-နက်ဖြန်၌လည်းကောင်း၊ ပရသုဝေ ဝါ-သန်ဘက်ခါ
 ၌လည်းကောင်း၊ သာမာဝတိယာ-၏၊ ပါသာဒတလံ-နန်းပြာသာဒ်အပြင်သို့၊
 ဝါ-နန်းပြာသာဒ်ဆောင်သို့၊ ဂမိဿတိ-လိမ့်မည်” ဣတိ ဥ တွာ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-
 သည်၊ စူဠပိတု-အား၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပို့ပြီ၊ (ကိ)၊ “**အဂဒေန**-ဆေးဖြင့်၊
 ဒါဌာ-အစွယ်တို့ကို၊ **ဓောဝိတွာ**-သုတ်သင်ဖယ်ရှားစေ၍၊ ဧကံ-တစ်ကောင်
 သော၊ သပ္ပံ-မြွေကို၊ ပေသေတု ကိရ-ပို့စေလောတဲ့” ဣတိ-ဤသို့ သတင်းပို့ပြီ၊
 သော-ဘထွေးတော်သည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ၊ ပေသေသိ-
 ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂမနဌာနံ-သွားရာအရပ်သို့၊ ဟတ္ထိကန္တဝီဏံ-
 ကို၊ အာဒါယယေဝ-ယူ၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ၊ တဿာ-ထိုစောင်း၏၊ ပေါက္ခရေ-
 စောင်းခွက်၌၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဆိဒ္ဓံ-အပေါက်သည်၊ အတ္ထိ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-
 သည်၊ တေန ဆိဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ သပ္ပံ-မြွေကို၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊
 ဆိဒ္ဓံ-ကို၊ မာလာဂုဠေန-ပန်းကုံးဖြင့်၊ ထကေသိ-ပိတ်ပြီ၊ သပ္ပော-သည်၊ ဒွိဟ-
 တီဟံ-၂ရက်၃ရက်ပတ်လုံး၊ အန္တောဝိဏာယမေဝ-စောင်း၏ အတွင်း၌သာ
 လျှင်၊ အဟောသိ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ ရညော-၏၊ ဂမနဒိဝသေ-သွားရာနေ၌၊

အဂဒေန။ ။ အဂံ ရောဂံ ဒါတိ အဝခဏ္ဍာတိတိ အဂဒေါ-ရောဂါကို ပယ်ဖြတ်
 တတ်သောဆေး၊ [အဂ+ဒါ+အ] (တစ်နည်း) နတ္ထိ+ဂဒေါ ရောဂေါ ဧတေနာတိ
 အဂဒေါ-ရောဂါမရှိကြောင်း(ကင်းကြောင်း)ဆေး၊ [န+ဂဒါ-သီဒ္ဓိသစ်-၁, ၃၁၆-၇။]

ဓောဝိတွာ။ ။ ကိုယ်တိုင် သုတ်သင်ဖယ်ရှားသည်မဟုတ်၊ ကျွမ်းကျင်သော မြွေ
 အလွယ်ဆရာကို သုတ်သင်ဖယ်ရှားခိုင်းရမည်ဖြစ်ရကား ကာရိတ်ပစ္စည်းအကျေကြ်၊
 ပဋိသံဌ-၂, ၂၈၉၌ “ဓောဝိပေတွာ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်းရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်။

“ဒေဝ! အဇ္ဇ-ယနေ၊ ကတရိဿာ ဣတ္ထိယာ-အဘယ်မိန်းမ၏၊ ပါသာဒံ-သို့၊ ဂမိဿသိ-သွားမည်နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “သာမာဝတိယာ-၏၊ (ပါသာဒံ ဂမိဿာမိ)။” ဣတိ ဝုတ္တေ၊ “မဟာရာဇ အဇ္ဇ၊ မယာ-သည်၊ အမနာပေါ-စိတ်ကို မတိုးပွားစေတတ်သော၊ ဝါ-မမြတ်နိုးအပ်သော၊ သုပိနော-အိပ်မက်ကို၊ [အမနာပေါ သုပိနော-အိပ်မက်ဆိုးကို] ဒိဋ္ဌော-မြင်မက်အပ်ပါပြီ၊ ဒေဝ! တတ္ထ-ထိုသာမာဝတီ၏ နန်းပြာသာဒံသို့၊ ဂန္တံ၊ န သက္ကာ-မသင့်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ “ဂစ္ဆာမေဝ (ဂစ္ဆာမိ ဧဝ)-သွားမည်သာ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာ-ထိုမာဂဏ္ဍိမိဖုရားသည်၊ ယာဝတတိယံ-၃ကြိမ်တိုင်တိုင်၊ ဝါရေတွာ-တားမြစ်၍၊ “ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ အဟမ္ဘိ-ကျွန်တော်မျိုးမသည်လည်း၊ တုမေဟိ-အရှင်မင်းကြီးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂမိဿာမိ-လိုက်ပါမည်၊” ဣတိ ဝတွာ၊ နိဝတ္တိယမာနာပိ-ပြန်စေအပ်ပါသော်လည်း၊ အနိဝတ္တိတွာ-မပြန်မူ၍၊ “ဒေဝ! ကိံ ဘဝိဿသိ-ဘာဖြစ်လိမ့်မည်ဟူ၍၊ န ဇာနာမိ-မသိနိုင်ပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ရညာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံယေဝ-အတူသာလျှင်၊ အဂမာသိ-လိုက်သွားပြီ။

ရာဇာ-သည်၊ သာမာဝတိမိဿိကာဟိ-သာမာဝတီနှင့် ရောနှောခြင်းရှိ ကုန်သော မိန်းမတို့သည်၊ ဝါ-သာမာဝတီအပါအဝင်ဖြစ်သောမိန်းမတို့သည်၊ ဒိန္နာနိ-ပေးအပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထုပုပ္ဖဂန္ဓာဘရဏာနိ-အဝတ်၊ ပန်း၊ နံ့သာ၊ တန်ဆာတို့ကို၊ ဓာရေတွာ-ဝတ်ဆင်သုံးဆောင်၍၊ သုဘောဇနံ-ကောင်းသော စားဖွယ်ကို၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စား၍၊ ဝါ-ပွဲတော်တည်၍၊ ဝီဏံ-စောင်းကို၊ ဥဿီသကေ-ဥချင်း၏အနီး၌၊ ဝါ-ခေါင်းရင်း၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ သယနေ-အိပ်ယာ၌၊ နိပဋ္ဌိ-အိပ်ပြီ၊ ဝါ-စက်တော်ခေါ်ပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ အပရာပရံ-အခြားနေရာအခြားနေရာသို့ (ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ ဝိစရန္တိ ဝိယ-လှည့်လည်သွားလာသကဲ့သို့၊ ဟုတွာ၊ ဝီဏာဆိဒ္ဓတော-စောင်းပေါက်မှ၊ ပုပ္ဖဂုဠံ-ပန်းကုံးကို၊ အပနေသိ-ဖယ်ရှားပြီ၊ သပ္ပော-သည်၊ ဒွိဟတိဟံ-၂ရက်၃ရက်ပတ်လုံး၊ နိရာဟာရော-အစာအာဟာရမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တေန ဆိဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပဿသန္တော-ထွက်လေကို ရှိုက်ထုတ်လျက်၊ ဝါ-နှာမှုတ်လျက်၊ ဖဏံ-ပါးပျဉ်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထောင်၍၊ သယနပိဋ္ဌေ-အိပ်ရာပြင်၌၊ ဝါ-သလွန်ပေါ်၌၊ နိပဋ္ဌိ-ဝပ်စင်းနေပြီ၊

ဝါ-ခွေနေပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ တံ-ထိုမြေကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဒေဝ! မိ ဓိ-စက်ဆုတ် ဖွယ် ကောင်းလေစွ၊ စက်ဆုတ်ဖွယ် ကောင်းလေစွ၊ သပ္ပော-မြေတည်း၊” ဣတိ၊ မဟာသဒ္ဓိ-ကျယ်လောင်သောအသံကို၊ ကတွာ၊ ရာဇာနဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ တာ စ-ထိုမိန်းမတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အက္ကောသန္တိ-ဆဲရေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “အလက္ခိကော-ကျက်သရေမရှိသော၊ အယံ အန္ဓဗာလရာဇာ-ဤကန်းမိုက်သော မင်းသည်၊ မယံ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န သုဏ္ဍာတိ-နားမထောင်၊ နိဿိရိကာ-ကျက်သရေမရှိကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗိနီတာ-မကောင်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်ကုန်သော၊ ဣမာပိ-ဤမိန်းမတို့သည်လည်း၊ ရညော-၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သောအရာကို၊ န လဘန္တိ-မရကုန်သနည်း? တုမေ-တို့သည်၊ ဣမသ္မိ-ဤမင်းသည်၊ မတေယေဝ-သေသော်သာ၊ ဝါ-သေမှသာ၊ သုခံ-စွာ၊ ဇီဝိဿထ ကိ န-အသက်ရှင်ကြရမည်လော? (ဣမသ္မိ-ဤမင်းသည်၊) ဇီဝန္တေ-အသက်ရှင်လသော်၊ ဒုက္ခံ-စွာ၊ ဇီဝထ ကိ န-အသက်ရှင်နေရကုန်သလော? ဒေဝ-မြတ်! အဇ္ဇ မယာ-သည်၊ ပါပသုပိနော-မကောင်းသော အိပ်မက်ကို၊ ဝါ-အိပ်မက်ဆိုးကို၊ ဒိဋ္ဌော-မြင်မက်အပ်ပြီ၊ သာမာဝတိယာ-၏၊ ပါသာဒံ-သို့၊ ဂန္တံ၊ န ဝဋ္ဋတိ’ ဣတိ၊ ဝါရန္တိယာပိ-တားမြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-တားမြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ မေ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န သုဏ္ဍာသိ-နားမထောင်၊” ဣတိ အာဟ၊ ရာဇာ-သည်၊ သပ္ပံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ မရဏဘယတဇ္ဇိတော-သေခြင်းဘေးသည် ခြိမ်းခြောက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဣမာ-ဤမိန်းမတို့သည်၊ ဧဝဇ္ဈပမ္ပိ-ဤသို့သဘောရှိ သော အမှုကိုလည်း၊ ကရိဿန္တိ နာမ-ပြုခဲ့ကုန်ဘိ၏၊ အဟော ပါပါ-ဪ . . . ယုတ်မာလေကုန်စွ၊ အဟံ-သည်၊ ဣမာသံ-ဤမိန်းမတို့၏၊ ပါပဘာဝံ-ယုတ်မာကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အာစိက္ခန္တိယာပိ-ပြောပြပါသော်လည်း၊ ဝါ-ပြောပြသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဣမိဿာ-ဤမာဂဏ္ဍိ၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န သဒ္ဓဟိ-မယုံခဲ့၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ အတ္တနော-၏၊ ဂဗ္ဘေသု-တို့၌၊ ဆိဒ္ဓါနိ-တို့ ကို၊ ကတွာ၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေကုန်ပြီ၊ ပုန၊ မယာ-သည်၊ ပေသိတေ-ပို့စေအပ်ကုန်သော၊ ကုက္ကုဋေ-တို့ကို၊ ပဋိပဟိကံသု-ပြန်ပို့ကုန်ပြီ၊ အဇ္ဇ သယနေ-အိပ်ရာ၌၊ သပ္ပံ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇိသု-လွှတ်ကုန်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သမ္ပဇ္ဇလိတော-ထက်ဝန်းကျင် မီးတောက်လောင်သည်၊ ဝါ-လွန်စွာ မီးတောက်လောင်သည်၊ (ဟောတိ) ဝိယ-ဖြစ်သကဲ့သို့

(ဧဝံ-တူ၊) ကောဓေန-အမျက်ဒေါသဖြင့်၊ သမ္ပဇ္ဇလိတော-သည်၊ အဟောသိ။

သာမာဝတီဝိ-သည်လည်း၊ ပဉ္စန္ဒိ ကုတ္တိသတာနံ-တို့အား၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ အဒါသိ၊ (ကိ)။ “အမ္မာ-အမိတို့၊ အမ္မာကံ-တို့၏၊ ဝါ-မှာ၊ အညံ-အခြားသော၊ ပဋိသရဏံ-ကိုးကွယ်ရာသည်၊ နတ္ထိ၊ နရိန္ဒေ ၁-ဥတေနမင်း၌လည်းကောင်း၊ ဒေဝိယာ ၁-မာဂဏ္ဍိမိဖုရား၌လည်းကောင်း၊ အတ္တနိ ၁-မိမိ၌လည်းကောင်း၊ သမမေဝ-အတူသာလျှင်ဖြစ်သော၊ **မေတ္တစိတ္တံ**-မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ကို၊ ဝါ-မေတ္တာစိတ်ကို၊ ပဝတ္တေထ-ဖြစ်စေကြလော၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ ကောပံ-အမျက်ဒေါသကို၊ မာ ကရိတ္ထ-မပြုကြနှင့်၊” ကုတိ-ဤသို့ ဩဝါဒပေးပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ **သဟဿထာမံ**-ယောက်ျားတစ်ထောင်အားရှိသော၊ ဝါ-ယောက်ျားတစ်ထောင်သည် ဆောင်အပ်သော ဝန်ကိုဆောင်သော၊ (ဗိုလ်ခြေတစ်ထောင်အားဖြင့် တင်အပ်သော)၊ သိင်္ဂဓနံ-ဥးချိုဖြင့် ပြုအပ်သောလေးကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ ဇိယံ-လေးညှို့ကို၊ ပေါထေတွာ-ရိုက်ခတ်၍၊ ဝိသပီတံ-သောက်အပ်သော အဆိပ်ရှိသော၊ ဝါ-အဆိပ်လူးထားသော၊ သရံ-မြားကို၊ သန္ဓယှိတွာ-ဖွဲ့၍၊ ဝါ-တင်၍၊ သာမာဝတီ-ကို၊ ဓုရေ-အဥး၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့ကို၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဌပါပေတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ သာမာဝတီယာ-၏၊ ဥရေ-ရင်၌၊ သရံ-မြားကို၊ ဝိ-ဿဇ္ဇေသိ-လွှတ်ပြီ၊ သော-ထိုမြားသည်၊ တဿာ-ထိုသာမာဝတီ၏၊ မေတ္တာ-နုဘာဝေန-မေတ္တာ၏အစွမ်းကြောင့်၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ အာဂတမဂ္ဂါ-

မေတ္တစိတ္တံ ။ ။ “မေတ္တာ ဧတဿ အတ္တိတိ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ၁+တံ+စိတ္တံ စာတိ မေတ္တာစိတ္တံ-မေတ္တာရှိသောစိတ်၊ (တစ်နည်း) မေတ္တာယ+သမ္ပယုတ္တံ+စိတ္တံ မေတ္တစိတ္တံ” ဟုပြု၊ “မေတ္တံ စိတ္တံ ဧတာသန္တိ မေတ္တာစိတ္တာ-မေတ္တာရှိသောစိတ်ရှိသူမတို့၊ ဝါ-မေတ္တာစိတ်ရှိသူမတို့၊ မေတ္တာယ+သမ္ပယုတ္တံ+စိတ္တံ ဧတာသန္တိ ဝါ မေတ္တာစိတ္တာ-မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ရှိသူမတို့”ဟု ပြုလျှင်ကား ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၍ “မေတ္တ-စိတ္တံ-မေတ္တာရှိသောစိတ်ရှိသူမတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာမေတ္တာကို၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ရှိသူမတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာမေတ္တာကို”ဟုပေး။(သီဋီသစ်-၁၊ ၃၂၈)

သဟဿထာမံ ။ ။ **သဟဿထာမန္တိ** ပုရိသသဟဿဗလံ(ယောက်ျားတစ်ထောင်အားရှိသော)၊ ပုရိသသဟဿေန ဝဟိတဗ္ဗဘာရဝဟံ၊-အံဋီ-၂၊ ၁၁၉။

ဘိမုခေါဝ-လာရာလမ်းသို့ ရှေးရှုသည်သာ၊ ဟုတွာ၊ ရညော-၏။ ဟဒယံ-နှလုံးသို့၊ ပဝိသန္တော ဝိယ-ဝင်သကဲ့သို့၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “မယာ-သည်၊ ခိတ္တော-ပစ်လွှတ်အပ်သော၊ သရော-သည်၊ သိလမ္ပိ-ကျောက်တုံးကိုလည်း၊ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုးဖောက်၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနိုင်၏။ အာကာ-သေ-၌၊ ပဋိဟနနကဋ္ဌာနံ-ထိခိုက်ရာအရပ်သည်၊ နတ္ထိ၊ အထ ၈ ပန-ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤမြားသည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ မမ-၏။ ဟဒယာဘိမုခေါ-နှလုံးသို့ ရှေးရှုလျက်၊ ဇာတော-ပြီ၊ နိဿတ္တော-သတ္တဝါမဟုတ်သော၊ နိဇ္ဈိဝေါ-အသက်မရှိသော၊ အယံ ဟိ သရောပိ-ဤမြားသည်သော်ပင်လည်း၊ (ဤမြားကတောင်မှ)၊ ဧတိဿာ-ဤသာမာဝတီမိဖုရား၏၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ဇာနာတိ နာမ-သိသေး၏၊ အဟံ-သည်၊ မနုဿဘူတော-လူတို့၌ ဖြစ်သည်၊ ဝါ-လူဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ (ဧတိဿာ-၏၊ ဂုဏံ-ကို) န ဇာနာမိ-မသိ” ကုတိ-ဤသို့တွေးပြီ၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ ဓနု-လေးကို၊ ဆဉ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ အဉ္ဇလိ-လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယျ-ချီ၍၊ သာမာဝတီယာ-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ဥက္ကဋ္ဌိကံ-ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ “သမ္ပယုယမိ၊ ဝေ၊ ဘဝါ”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ အာဟ။

သမ္ပယုယမိ ပမုယုယမိ၊ သဗ္ဗာ မုယုန္တိ မေ ဒိသာ၊

သာမာဝတီ မံ တာယဿု၊ တုဉ္ဇ မေ သရဏံ ဘဝ။

သာမာဝတိ-သာမာဝတီ! (အဟံ-ငါသည်၊) **သမ္ပယုယမိ**-ပြင်းစွာ တွေဝေပါ၏၊ **ပမုယုယမိ**-အပြားအားဖြင့် တွေဝေပါ၏၊ မေ-ငါ၏ (စိတ်၌)၊ ဝါ-အား၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဒိသာ-အရပ်မျက်နှာတို့သည်၊ **မုယုန္တိ**-တွေဝေပါကုန်၏၊ (မထင်တော့ကုန်)၊ သာမာဝတိ-သာမာဝတီ! မံ-ငါ့ကို၊ **တာယဿု-**

သမ္ပယုယမိ ပမုယုယမိ ။ ။ သံ+မုဟ+ဒိဝိဒိယ+မိ၊ “ဟဝိပရိယယော”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟန့်ငဲ့ယ ရှေ့နောက်ပြန်၊ သံသဒ္ဓါဘူသအနက်၊ ပသဒ္ဓါ ပကာရအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဓမ္မယော-၃၁၌ သံသဒ္ဓါ သမန္တအနက်၊ ပသဒ္ဓါ ပမုခအနက်ယူ၍ “သမ္ပယုယမိ-ထက်ဝန်းကျင် (အစအလယ်အဆုံး၌) တွေဝေပါ၏၊ ပမုယုယမိ-အစ၌ တွေဝေပါ၏”ဟု ပေးစေ၏။

သဗ္ဗာ. . . တာယဿု။ ။ **သဗ္ဗာ မုယုန္တိ မေ ဒိသာ**တိ မမ သဗ္ဗာ ဒိသာ န-

(မကောင်းကင်းပျောက်၊ ကောင်းကျိုးရောက်အောင်)، စောင့်ရှောက်ပါလော၊
တွဉ္ဇ-သင်သည်လည်း၊ မေ-ငါ၏။ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာသည်၊ ဘဝ-ဖြစ်ပါလော။

သာ-ထိုသာမာဝတီသည်၊ တဿ-ထိုဥတေနမင်း၏၊ ဝစနံ သုတ္တာ၊ “ဒေဝ!
သာဓု-ကောင်းပြီ၊ မံ-ကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂစ္ဆ-ဆည်းကပ်ပါလော။”
ဣတိ အဝတ္တာ၊ “မဟာရာဇ-ကြီး! အဟံ-ကျွန်မသည်၊ ယံ-အကြင်မြတ်စွာ
ဘုရားကို၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတာ-ဆည်းကပ်ပါပြီ၊ တွဉ္ဇ-အရှင်မင်းမြတ်သည်
လည်း၊ တမေဝ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကိုသာ၊ သရဏံ-၍၊ ဂစ္ဆာဟိ-ပါလော။” ဣတိ
ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝတ္တာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝိကာ-မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်မ
ဖြစ်သော၊ သာမာဝတီ-သည်၊ “မာ မံ ၊ပေ၊ သရဏံ ဘဝိ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

မာ မံ တွံ သရဏံ ဂစ္ဆ၊ ယမဟံ သရဏံ ဂတာ၊

ဧသ ပုဒ္ဓေါ မဟာရာဇ၊ ဧသ ပုဒ္ဓေါ အနုတ္တရော၊

သရဏံ ဂစ္ဆ တံ ပုဒ္ဓံ၊ တွဉ္ဇ မေ သရဏံ ဘဝ။

မဟာရာဇ-မြတ်သောမင်း! တွံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ မံ-ကျွန်တော်မျိုးမကို၊
သရဏံ-ဟူ၍၊ မာ ဂစ္ဆ-မဆည်းကပ်ပါနှင့်၊ အဟံ-ကျွန်တော်မျိုးမသည်၊ ယံ-
အကြင်မြတ်စွာဘုရားကို၊ သရဏံ-၍၊ ဂတာ-ဆည်းကပ်ပါပြီ၊ ဧသ (ဧသော)-
ဤကျွန်တော်မျိုးမကိုးကွယ်ရာ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပုဒ္ဓေါ-သိရန်မှန်က၊ မကျန်
ရအောင်၊ လုံးဝသိမြင်၊ ဘုရားရှင်ပါတည်း၊ ဧသ (ဧသော)-သည်၊ အနုတ္တရော-
မိမိထက် လွန်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတော်မမူသော၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်တော်မူ
သော၊ ပုဒ္ဓေါ-တည်း၊ တံ ပုဒ္ဓံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ သရဏံ-၍၊ ဂစ္ဆ-လော၊
တွဉ္ဇ-သည်လည်း၊ မေ-၏၊ သရဏံ-သည်၊ ဘဝ-လော။

ရာဇာ-သည်၊ တဿာ-ထိုသာမာဝတီ၏၊ ဝစနံ သုတ္တာ၊ “ဣဒါနိ-၌၊ အဟံ-
သည်၊ အတိရေကတရံ-သာ၍လွန်စွာ၊ ဘာယာမိ-ကြောက်ပါ၏။” ဣတိ-သို့၊
ဝတ္တာ၊ “ဧသ ၊ပေ၊ ဘဝိ”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ အာဟ။

ပဌဟန္တိ၊ ဒိသာမူဠောသ္မိတိ ဉာဗယတိ။ တာယဿူတိ အယဿ တာယနေန၊ ဟိတဿ
စ ဝိဓာယနေန ရက္ခဿူတိ အတ္ထော ဒဌဗ္ဗော-ပဋိဂံ-၃၇၇။

**ဧသ ဘိယျော ပမုယျာမိ၊ သဗ္ဗာ မုယုန္တိ မေ ဒိသာ၊
သာမာဝတိ မံ တာယသု၊ တုဉ္စ မေ သရဏံ ဘဝ။**

သာမာဝတိ-တိ! ဧသ (ဧသော အဟံ)-ဤငါသည်။ ဘိယျော-လွန်စွာ၊ ပမုယျာမိ-၏။ မေ-ငါ၏ (စိတ်၌)၊ ဝါ-အား၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ ဒိသာ-တို့သည်၊ မုယုန္တိ-ကုန်၏။ သာမာဝတိ-တိ! မံ-ကို၊ တာယသု-လော၊ တုဉ္စ-လည်း၊ မေ-၏။ သရဏံ-သည်၊ ဘဝ-လော။

အထ-၌၊ နံ-ထိုဥတေနမင်းကို၊ သာ-ထိုသာမာဝတီသည်၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေး၌ဖြစ်သောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပုန၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်မြစ်၍၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ တုဉ္စ-ကိုလည်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ၊ သတ္တာရဉ္စ-ကိုလည်း၊ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ တေ-အား၊ ဝရဉ္စ-ဆုကိုလည်း၊ ဒမ္ပိ-ပေးပါ၏။” ဣတိ ဝုတ္တော “မဟာရာဇ! ဝရော-ဆုကို၊ ဂဟိတော-ယူအပ်သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ။” ဣတိ အာဟ၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ သရဏံ-၍၊ ဂန္ဓာ-ဆည်းကပ်ပြီး၍၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ သတ္တာဟံ-ဂုရုကံပတ်လုံး၊ မဟာဒါနံ-ကြီးကျယ်သောအလှူကို၊ ဒတွာ-၍၊ သာမာဝတိ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “ဥဋ္ဌေဟိ-ထလော၊ ဝရံ-ကို၊ ဂဏှ-လော၊” ဣတိ အာဟ၊ “မဟာရာဇ! မယံ-အား၊ ဟိရညာဒီဟိ-ရွှေအစရှိသည် တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ မေ-အား၊ ဣမံ ဝရံ-ဤဆုကို၊ ဒေဟိ-ပေးတော်မူပါ၊ ယထာ-အကြင်အခြင်း အရာအားဖြင့် ပြုလသော်၊ သတ္တာ-သည်၊ နိဗ္ဗန္တံ-အမြဲမပြတ်၊ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ငါးရာ သော ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဣဓ-ဤနန်းတော်သို့၊ အာဂစ္ဆတိ-ကြွလာတော်မူ၏။ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရောဟိ-ပြုပေးတော်မူပါ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏိ-ဿာမိ-နာပါမည်” ဣတိ-ဤသို့လျှောက်တင်ပြီး၊ ရာဇာ-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ၊ “ဘန္တေ! ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ နိဗ္ဗန္တံ၊ ဣဓ-ဤနန်း တော်သို့၊ အာဂစ္ဆထ-ကြွလာတော်မူပါကုန်၊ သာမာဝတိမိသိကာ-တို့သည်၊ ‘ဓမ္မံ သုဏိဿာမ-နာကြပါမည်’ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ-ပြောပါကုန်၏။” ဣတိ၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ “မဟာရာဇ-ကြီး! ဗုဒ္ဓါနံ နာမ-ဘုရားရှင်မည်သူတို့၏၊ ဝါ-မည်သူ

တို့အား၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေ-တစ်ခုသော အရပ်၌၊ နိဗ္ဗန္တိ ဂန္တိ န ဝဇ္ဇတိ၊ မဟာဇနော-
သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာဂမနတ္ထာယ-ကြွလာတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပစ္စာ-
သီသတိ-တောင့်တ၏။” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ! တေန ဟိ-လျှင်၊
ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာဏာပေထ-စေခိုင်းတော်မူပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့
လျှောက်ပြီ၊ သတ္တာ၊ အာနန္ဒတ္ထေရံ-ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းတော်မူပြီ၊ သော-
ထိုအာနန္ဒာထေရ်သည်၊ တတော-မှ၊ ပဌာယ၊ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ-တို့ကို၊ အာ-
ဒါယ နိဗ္ဗန္တိ၊ ရာဇကုလံ-မင်းနန်းတော်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ကြွ၏၊ တာပိ ဒေဝိယော-ထို
မောင်းမတို့သည်လည်း၊ နိဗ္ဗန္တိ၊ သပရိဝါရံ-အခြံအရံရဟန်းတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊
ထေရံ-အရှင်အာနန္ဒာထေရ်ကို၊ ဘောဇေန္တိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးစေကုန်၏၊ ဝါ-ဆွမ်း
ကပ်ကုန်၏၊ ဓမ္မံ သုဏန္တိ-ကုန်၏၊ တာ-ထိုမောင်းမတို့သည်၊ ဧကဒိဝသံ၊ ထေရ-
သ-၏၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သုတ္တာ ပသီဒိတ္တာ၊ ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂသတေဟိ-ငါးရာ
သော အပေါ်ခြံအဝတ်တို့ဖြင့်၊ ဓမ္မပူဇံ-တရားကို ပူဇော်ခြင်းကို၊ အကံသု၊ ဧကေ-
ကော-တစ်ထည်တစ်ထည်သော၊ ဥတ္တရာသင်္ဂီ-အပေါ်ခြံအဝတ်သည်၊ ပဉ္စ
သတာနိ ပဉ္စ သတာနိ-ငါးရာ၊ ငါးရာသော အသပြာတို့ကို၊ အဂ္ဂတိ-ထိုက်၏။

ဧကဝတ္ထာ-တစ်ထည်သော အဝတ်ရှိကုန်သော၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့ကို၊ ဒိသ္မာ
ရာဇာ-သည်၊ “ဝေါ-တို့၏၊ ဥတ္တရာသင်္ဂီ-တို့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာ နည်း?”
ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ “နော-ကျွန်တော်မျိုးမတို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ အယျဿ-အရှင်
အာနန္ဒာထေရ်အား၊ ဒိန္နာ-ပေးလှူအပ်ပါကုန်ပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်
ကုန်ပြီ၊ “တေန-ထိုအရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော အပေါ်
ခြံအဝတ်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ကုန်သလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အာမ-
မှန်ပါ၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ ဝါ-သို့ ဥပ-
သင်္ဂမိတ္တာ ဝန္တိတ္တာ၊ တာဟိ-ထိုမိန်းမတို့သည်၊ ဥတ္တရာသင်္ဂီနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊
ဒိန္နဘာဝံ-ပေးလှူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ တာဟိ-ထို မိန်းမတို့
သည်၊ ဒိန္နဘာဝဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ထေရေန-သည်၊ ဂဟိတဘာဝဉ္စ-ယူအပ်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဝတ္ထာနိ-တို့သည်၊
အတိဗဟူနိ နနု-အလွန်များကုန်သည်မဟုတ်ပါလော? ဧတ္ထကေဟိ-ဤမျှ

အတိုင်းအရှည်ရှိသောအဝတ်တို့ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရိဿထ-ပြုကုန်မည်နည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ “မဟာရာဇ၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ပဟောနကာနိ-လောက်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-တို့ကို၊ ဂဏှိတွာ၊ သေသာနိ-ကြွင်းသောအဝတ်တို့ကို၊ ဇိဏ္ဏ-စီဝရိကာနိ-ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိ-တို့အား၊ ဒဿာ-မိ-လျှူမည်၊” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီး “တေ-ထိုဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းတို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇိဏ္ဏစီဝရာနိ-ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းတို့ကို၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရိဿန္တိ-ကုန်မည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီး “ဇိဏ္ဏတရ-စီဝရိကာနိ-သာ၍ ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ ဒဿ-န္တိ-ပေးကုန်လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီး “တေ-ထိုသာ၍ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းတို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇိဏ္ဏတရစီဝရာနိ-သာ၍ ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းတို့ကို၊ ကိံ-ကို၊ ကရိဿန္တိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီး၊ “ပစ္စ-တ္ထရဏာနိ-အခင်းတို့ကို၊ [ပတိရူပံ ပစ္စေကံ ဝါ အတ္တရိတဗ္ဗာနီတိ ပစ္စတ္ထရဏာနိ၊ ပတိ+အာ+ထရ+ယု၊-သီဋီသစ်-၁၊ ၇၄။] ကရိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ပြီး၊ “ပုရာဏပစ္စတ္ထရဏာနိ-အဟောင်းဖြစ်သော အခင်းတို့ကို၊ ကိံ ကရိဿန္တိ?” ကုတိ-ပြီး၊ “ဘူမတ္ထရဏာနိ-မြေအခင်းတို့ကို၊ ကရိဿန္တိ-မည်၊” ကုတိ-ပြီး၊ “ပုရာဏဘူမတ္ထရဏာနိ-အဟောင်းဖြစ်သော မြေအခင်းတို့ကို၊ ကိံ ကရိဿန္တိ?” ကုတိ-ပြီး၊ “မဟာရာဇ၊ ပါဒပုဉ္ဇနာနိ-ခြေသုတ်တို့ကို၊ ကရိဿန္တိ၊” ကုတိ၊ “ပုရာဏပါဒပုဉ္ဇနာနိ-အဟောင်းဖြစ်သော ခြေသုတ်တို့ကို၊ ကိံ ကရိဿန္တိ?” ကုတိ-ပြီး၊ “ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်းငယ်၊ အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ ကောဠေတွာ-ထုထောင်းကြိတ်ချေ၍၊ ဝါ-နုတ်နုတ်စင်း၍၊ မတ္တိကာယ-မြေညက်ဖြင့်၊ မဒ္ဒိတွာ-နယ်၍၊ ဘိတ္တိ-နံရံကို၊ လိမ္ပိဿန္တိ-သုတ်လိမ်းကြလိမ့်မည်၊” ကုတိ-ပြီး၊ “ဘန္တေ၊ ဧတ္တကာနိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာပိ-၍လည်း၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်လည်း၊ အယျာနံ-အရှင်တို့အား၊ ဒိန္နာနိ-အပ်ကုန်သော အဝတ်တို့သည်၊ န နဿန္တိ-

ဘူမတ္ထရဏာနိ။ ။ ဘူမိယာ+အတ္ထရဏာနိ ဘူမတ္ထရဏာနိ-မြေ၌ ခင်းအပ်သော အခင်းများ၊ [ဘူမိ+အတ္ထရဏာ] ဘူမိအရ အင်္ဂတေစသည်ဖြင့် အချောကိုင်ပြုပြင်ထား အပ်သောမြေကိုယူ၊ ကြမ်းပြင်ပေါ်ခင်းအပ်သော အခင်းများလည်း ဘူမတ္ထရဏပင် မည်၏။ (ဝိ. ၄-၂၊ ၂၄၇၊ ဝိ. ၄-၃၊ ၄၁၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၁၂၂၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၅၁၃)

မပျက်စီးတော့ကုန်၊” ကူတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ “မဟာရာဇ! အာမ-အိမ်း၊” ကူတိ-
ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အပရာနိပိ-အခြားလည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ ဝတ္ထသတာနိ-ငါးရာသောအဝတ်တို့ကို၊ အာဟရာပေတွာ-
ဆောင်ယူစေ၍၊ ထေရဿ-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ဌပါပေသိ-ထားစေပြီ၊
ထေရော-အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ ပဉ္စသတဘာဂေန-ငါးရာသောအဖို့ဖြင့်၊
(ငါးရာပုံဖြင့်)၊ ပါဒမူလေ-၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဒိန္နာနိ-ပေးလှူအပ်ကုန်သော၊
ပဉ္စသတဂ္ဂနကာနေဝ-ငါးရာတန်သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-တို့ကို၊
ပဉ္စသတက္ခတ္တံ-အကြိမ်ငါးရာတိုင်တိုင်၊ လဘိ ကိရ-ရပြီတဲ့၊ သဟဿဘာဂေန-
တစ်ထောင်သောအဖို့ဖြင့်၊ (တစ်ထောင်ပုံဖြင့်)၊ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ၊ ဒိန္နာနိ-
ကုန်သော၊ သဟဿဂ္ဂနကာနိ-တစ်ထောင်တန်ကုန်သော အဝတ်တို့ကို၊ သဟ-
ဿက္ခတ္တံ-အကြိမ်တစ်ထောင်တိုင်တိုင်၊ လဘိ ကိရ-ရခဲ့သတဲ့၊ သတသဟဿ-
ဘာဂေန-တစ်သိန်းသောအဖို့ဖြင့်၊ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ၊ ဒိန္နာနိ-ကုန်သော၊
သတသဟဿဂ္ဂနကာနိ-တစ်သိန်းတန်ကုန်သော အဝတ်တို့ကို၊ သတသဟ-
ဿက္ခတ္တံ-အကြိမ်တစ်သိန်းတိုင်တိုင်၊ လဘိ ကိရ-တဲ့၊ ပန-ဆက်၊ ဧကံ-တစ်
ထည်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-၂ထည်တို့လည်းကောင်း၊ တိဏိ-၃ထည်တို့လည်း
ကောင်း၊ စတ္တာရိ-၄ထည်တို့လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-၅ထည်တို့လည်းကောင်း၊ ဒသ-
ဆယ်ထည်တို့လည်းကောင်း၊ ကူတိ အာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-
နည်းဖြင့်၊ လဒ္ဓါနံ-ရအပ်သောအဝတ်တို့၏၊ ဂဏနာ နာမ-အရေအတွက်မည်
သည်၊ နတ္ထိ ကိရ-မရှိဘူးတဲ့၊ တထာဂတေ-သည်၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး
လသော်၊ ထေရော-သည်၊ သကလဇမ္ဗူဒိပံ-အလုံးစုံသောဇမ္ဗူဒိပံသို့၊ ဝါ-ဇမ္ဗူ
ဒိပံတစ်ကျွန်းလုံးသို့၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ သဗ္ဗဝိဟာရေသု-အလုံးစုံသော
ကျောင်းတို့၌၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကာနေဝ-ဥစ္စာသာလျှင်
ဖြစ်ကုန်သော၊ ပတ္တစီဝရာနိ-တို့ကို၊ အဒါသိ ကိရ-ပေးလှူခဲ့သတဲ့။

တဒါ-၌၊ မာဂဏ္ဍိယာပိ-သည်လည်း၊ “ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အဟံ-သည်၊
ကရောမိ-၏၊ တံ-ထိုအမှုသည်၊ တထာ-ထိုပြုသည့်အတိုင်း၊ အဟုတ္တာ-မဖြစ်
မူ၍၊ အညထာဝ-တစ်မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊

ဣဒါနိ-၌၊ ကိ-ကို၊ ကရိဿာမိ န ခေါ-ပြုရမည်နည်း။” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ “ဧသော ဥပါယော-ဤနည်းလမ်းသည်၊ အတ္ထိ-၏။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ရညေ-သည်၊ ဥယျာနကီဠ-ဥယျာဉ်၌ကစားခြင်းသို့၊ (ဥယျာဉ်ကစားရာအရပ်သို့)၊ ဝါ-ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တေ-သော်၊ စူဠပိတု-ဘထွေးအား၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “သာမာ-ဝတိယာ-၏၊ ပါသာဒံ-နန်းပြာသာဒ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဒုဿကောဌာဂါရာနိ စ-အဝတ် တို့ကို သိုလှောင်ထားရှိရာ ဘဏ္ဍာတိုက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အဝတ်ဂိုဒေါင် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တေလကောဌာဂါရာနိ စ-ဆီတို့ကို သိုလှောင်ထားရှိရာ ဘဏ္ဍာတိုက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆီဂိုဒေါင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝရာ-ပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊ ဒုဿာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ တေလစာဠိသု-ဆီအိုးကြီးတို့၌၊ တေ-မေတွာ တေမေတွာ-စိုစေ၍ စိုစေ၍၊ ဝါ-ဆွတ်၍ ဆွတ်၍၊ ထမ္ဘေ-တိုင်တို့ကို၊ ဝေဌေတွာ-ရပ်ပတ်၍၊ သဗ္ဗာပိ-ကုန်သော၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့ကို၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဝါ-က၊ **ယန္တကံ**-သော့ခလောက်ကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ [ယန္တကံ ဒတွာ-သော့ခတ်၍၊] **ဒဏ္ဍဒိပိကာဟိ**-မီးရှူးတိုင်တို့ဖြင့်၊ ဂေဟေ-စံအိမ်၌၊ အဂ္ဂိ-

ယန္တကံ။ ။ယန္တန္တိ အကြာတိ ယန္တံ-စက်ယန္တရား၊ [ယမု+တ၊-ကပ္ပဒ္ဒုမ၊] ယန္တံ ဝိယာတိ ယန္တကံ(ထောမ)၊ စက်ယန္တရားသည် လုံခြုံစေလိုသော အရာဝတ္ထုကို စောင့်ရှောက် သကဲ့သို့ သောက်ခလောက်၊ မင်းတုတ်စသော အရာဝတ္ထုသည်လည်း အိမ်ကျောင်း တို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် ယန္တနှင့် တူ၏။ (စူဘာ-၁၈၉)

တစ်နည်း။ ။ယသတိ ဥဿိဋ္ဌနနိဋ္ဌိဋ္ဌနဥက္ခိပနနိက္ခိပနာဒိသု ဝါယမတိ ဧတေနာ-တိ ယန္တကံ၊ [ယတ+ဏျ၊-သီဠိသစ်-၂, ၁၀၃၊] (တစ်နည်း) ယာတိ အာဝဇ္ဇတိတိ ယန္တံ၊ ယန္တမေဝ ယန္တကံ၊ [ယာ+အန္တ၊ သုတ္တက၊] (တစ်နည်း) အတ္တနိ ယုတ္တေ ပသဝေါ ယန္တေ ပနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇန္တေ ကရောတိတိ ယန္တကံ၊ [ယန္တ+ကရ+ကိ၊] (တစ်နည်း) ပသဝေါ ယန္တိ အာဝဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ယန္တကံ၊ [ယာ+အန္တ၊] ဤဝိဂြိုဟ်များအခိုက် စက် ယန္တရားကို ရ၏။ သော့ခလောက်ကိုရအောင် “ယန္တကံ ဝိယာတိ ယန္တကံ၊ [ယန္တက+ကန်၊]”ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆက်။ (မဏိ-၂, ၂၃၃)

ဒဏ္ဍဒိပိကာဟိ။ ။ ဒိပ္ပတိတိ ဒိပေါ၊ ဒိပေါယေဝ ဒိပိကာ၊ ဒဏ္ဍေ ဌိတာ+ဒိပိကာ၊ တေန ဝါ ဓာရိတာ ဒိပိကာ ဒဏ္ဍဒိပိကာ-ဒုတ်တံ(မီးတိုင်)၌ တည်သော မီးရှူးတို့၊ ဝါ-ဒုတ်တံ (မီးတိုင်)ဖြင့် ဆောင်အပ်သော မီးရှူးတို့၊ ကေစိ ပန ဒိပိကာယ ပဝတ္ထိဌာန-

ကို၊ ဒဒမာနော-ပေးလျက်၊ [အဂ္ဂိ ဒဒမာနော-မီးရှို့လျက်၊] ဩတရိတ္တာ-သက်ဆင်း၍၊ ဂစ္ဆတု-ပါလော။” ဣတိ-ဤသို့ သတင်းပို့ပြီး၊ သော-ထိုဘထွေးတော်သည်၊ ပါသာဒံ-သို့၊ အဘိရုယျ-တက်၍၊ ကောဋ္ဌာဂါရာနိ-ဘဏ္ဍာ(ကျိ)တိုက်တို့ကို၊ ဝိဝရိတ္တာ-ဖွင့်၍၊ ဝတ္ထာနိ-တို့ကို၊ တေလစာဋီသု-တို့၌၊ တေမေတ္တာ တေမေတ္တာ-၍၊ ထမ္ဘေ-တို့ကို၊ ဝေဌေတုံ-ရစ်ပတ်ခြင်းငှာ၊ အာရဘိ-အားထုတ်ပြီး၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုဘထွေးတော်ကို၊ သာမာဝတိပ္ပမုခါ-သာမာဝတိအမှူးရှိကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ “စူဠပိတ-ဘထွေးတော်! ဧတံ-ဤဟာသည်၊ ကိံ-ဘာနည်း?” ဣတိ၊ ဝဒန္တိ-ယော-ပြောဆိုကုန်လျက်၊ ဥပသင်္ကမိသု၊ “အဗ္ဗာသမီးတို့! ရာဇာ-သည်၊ ဒဠိကမ္မတ္ထာယ-ခိုင်ခံ့အောင် ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣမေထမ္ဘေ-တို့ကို၊ တေလပိလောတိကာဟိ-ဆီဖြင့် လိမ်းကျံအပ်(ဆွတ်အပ်)သော အဝတ်တို့ဖြင့်၊ [တေလေန+မက္ခိတာ+ပိလောတိကာ တေလပိလောတိကာ၊ မက္ခိတပုဒ်ချေ။] ဝေဌာပေတိ-ရစ်ပတ်စေ၏၊ ရာဇဂေဟေ နာမ-မင်းနန်းတော်မည်သည်၌၊ **သုယုတ္တံ**-ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်သောအမှုကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြုသင့်သောအမှုကိုလည်းကောင်း၊ **ဒုယုတ္တံ**-မကောင်းသဖြင့် အားထုတ်အပ်သောအမှုကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-မပြုသင့်သောအမှုကိုလည်းကောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်၏၊ ဝါ-သိနိုင်ခဲ၏၊ [ဉာတဗ္ဗန္တိ ဇာနံ၊ ဒုက္ခေန+ဇာနံ ဒုဇ္ဇာနံ၊] (တစ်နည်း)

ဘူတော ဒက္ခော ဒက္ခဒီပိကာတိ (မီးရှူး၏ ဖြစ်တည်ရာ ဒုတ်တံတို့၊ မီးရှူးဒုတ်တို့၊ မီးရှူးတိုင်တို့ဟူ၍) အတ္ထံ ဝဒန္တိ(မဏိ-၂၊ ၉)၊ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်။

သုယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ ။ ။ “သုယုတ္တံ ဒုယုတ္တကတန္တိ သုယုဋ္ဌိတဗ္ဗဒုယုဋ္ဌိတဗ္ဗကမ္မံ၊ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗကမ္မန္တိ အတ္ထော(ဇာဋီသစ်-၁၊ ၃၀၅)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပေးသည်။ “ယုဋ္ဌိတဗ္ဗန္တိ ယုတ္တံ၊ သုဋ္ဌ+ယုတ္တံ သုယုတ္တံ၊ ဒုဋ္ဌ+ယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) ယုတ္တသဒ္ဒါ “သင့်လျော်”အနက်ဟော၊ ဒုယုတ္တံ၌ ဒုသဒ္ဒါ ပတိသေဓအနက်ဟော ယူ၍ “န+ယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ”ဟုပြုကာ “သုယုတ္တံ-သင့်လျော်သောအမှုကိုလည်းကောင်း၊ ဒုယုတ္တံ-မသင့်လျော်သောအမှုကိုလည်းကောင်း”ဟု ပေး၊ “သုယုတ္တံ-ကောင်းစွာ ယှဉ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုယုတ္တံ-မကောင်းသဖြင့် ယှဉ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း”ဟူသော အနက်မှာ ဤနေရာ၌ မဆီလျော်ဟု ထင်၏။

ရာဇဂေဟေ နာမ-၌၊ ဒုဇ္ဇာနံ-မသိသင့်၊ မသိထိုက်သော၊ [န+ဇာနံ ဒုဇ္ဇာနံ] သု-ယုတ္တံ-သည်လည်းကောင်း၊ ဒုယုတ္တံ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ အမ္မာ-တို့၊ မေ-၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ မာ ဟောထ-မဖြစ်ကြနင့်၊” ကူတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝတွာ၊ အာဂတာ-လာကုန်သော၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့ကို၊ ဂဗ္ဘေ-အခန်း၌၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊ ဒွါရာနိ-တို့ကို၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ ဗဟိ-၌၊ ယန္တကံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ဒေန္တော-ပေးလျက်၊ [အဂ္ဂိ ဒေန္တော-မီးရှို့လျက်] ဩတရိ-ဆင်းသွားပြီ၊ သာမာဝတီ-သည်၊ တာသံ-ထိုမိန်းမတို့အား၊ ဩဝါဒိ အဒါသိ၊ (ကိ)၊ “အမှာကံ-ငါတို့သည်၊ **အနမတဂ္ဂေ**-သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ဝါ-မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားရှိသော၊ သံသာရေ-၌၊ ဝိစရန္တိနံ-ကျင်လည်ရကုန်စဉ်၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာ

အနမတဂ္ဂေ။ ။ အနမတဂ္ဂကို “အညာတဂ္ဂ”ဟု ဖွင့်သော မူလဋီကာ-၁၈ အတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ “န+အမတ+အဂ္ဂ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ “မညတေတိ မတော၊ မတောယေဝ အမတော၊ (အသဒ္ဓါ တဗ္ဘော)၊ အမတော+အဂ္ဂေါ အမတဂ္ဂေါ၊ နတ္ထိ+အမတဂ္ဂေါ ယဿာတိ အနမတဂ္ဂေါ-သိအပ်သောအစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ (တစ်နည်း) န+အမတော အနမတော၊ အနမတော+အဂ္ဂေါ ယဿာတိ အနမတဂ္ဂေါ-မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားရှိသော”ဟုပြု။

တစ်နည်း။ ။ “အနု+အမတ+အဂ္ဂ”ဟုပုဒ်ခွဲ၊ “န+မတော အမတော၊ အမတော+အဂ္ဂေါ ယဿာတိ အမတဂ္ဂေါ၊ အနုဂန္ဓာ (အနု အနု)+အမတဂ္ဂေါ အနမတဂ္ဂေါ”ဟုပြု။ “အနမတဂ္ဂသ္မိ-နှစ်ရာထောင်လျောက်၊ ဉာဏ်ဖြင့်လျှောက်လည်း၊ မဖောက်မပြန်၊ ဧကန်သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ဝါ-နှစ်ရာထောင်လျောက်၊ ဉာဏ်ဖြင့်လျှောက်လည်း၊ မဖောက်မပြန်၊ ဧကန်မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားရှိသော”ဟု ပေး။ (သံ.ဋ္ဌ-၂၊ ၁၄၅၊ သံဋီ-၂၊ ၁၅၀၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၂၁၈၊ နိဘာ-၁-၆၃၊ ပါရာဘာ၊ ၁-၄၀၁)

ဇာဋီသစ်-၁၊ ၄၀၃-၄။ ။ ထို၌ “န+မတ+အဂ္ဂ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ “မတော+အဂ္ဂေါ အာဒိ အန္တမရိယာဒေါ နတ္ထိ ဧတ္ထာတိ အနမတဂ္ဂေါ-သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော”ဟု ပြု၏။ ဤဝိဂြိုဟ်သည် လဟုကတည်း၊ ဂရုကအားဖြင့် “မတော+အဂ္ဂေါ မတဂ္ဂေါ၊ နတ္ထိ+မတဂ္ဂေါ ဧတ္ထာတိ အနမတဂ္ဂေါ”ဟု ပြု။ “ဗျဉ်းနှောင်းရာ၌ အနည်းငယ်အားဖြင့် န-၏ အန်အပြုကို အလိုရှိအပ်၏”ဟု ဆိုကာ “သရေ အန်”သုတ်ဖြင့် န-

လျှင်၊ အဂ္ဂိနာ-သည်၊ ဈာယမာနာနံ-လောင်အပ်ကုန်သော၊ အတ္တဘာဝါနံ-
အတ္တဘောတို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားကို၊ ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ-ဘုရားရှင်၏
ဉာဏ်တော်ဖြင့်သော်မှလည်း၊ **န သုကရော**-လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ အပ္ပမတ္တာ-
မမေ့မလျော့သူတို့သည်၊ ဟောထ-ဖြစ်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ဩဝါဒပေးပြီ၊
တာ-ထိုမိန်းမတို့သည်၊ ဂေဟေ-စံအိမ်သည်၊ ဈာယန္တေ-မီးလောင်လသော်၊
ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟကမ္မဋ္ဌာနံ-ဝေဒနာသိမ်းဆည်းကြောင်းကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ မနသိ-
ကရောန္တိယော-နှလုံးသွင်းကုန်လသော်၊ ကာစိ-အချို့သူမတို့သည်၊ ဒုတိယဖလံ-
ဒုတိယဖိုလ်သို့လည်းကောင်း၊ (သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့လည်းကောင်း)၊ ကာစိ-တို့
သည်၊ တတိယဖလံ-တတိယဖိုလ်သို့လည်းကောင်း၊ (အနာဂါမိဖိုလ်သို့လည်း
ကောင်း) ပါပုဏီသု။ [ဓုဇ္ဈတ္တရာသည် သက်တမ်းကျန်ရှိသေးသောကြောင့်လည်း
ကောင်း၊ ရှေး၌ ထိုသို့သော မကောင်းမှုကို မပြုခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြာသာဒ်
အပြင်ဘက်၌ ရောက်နေသဖြင့် မီးလောင်ရာတွင် မပါဝင်၊ မီးလောင်ချိန်တွင် ၁၀
ယူဇနာအတွင်းခရီး၌ သွားရောက်နေသဖြင့် မပါဝင်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ (ဥဒါန. ၄-
၃၄၈)]

တေန-ကြောင့်၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည်၊) ဝုတ္တံ-
မိန့်အပ်ပြီ၊ (ကိ)၊ အထခေါ၊ ပ၊ နတ္ထိ ကိဉ္စနန္တိ-အထခေါ၊ ပ၊ နတ္ထိ ကိဉ္စနဟူ၍၊
ဝုတ္တံ-ပြီ။ [“အထ ခေါ-၌၊ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပစ္ဆာ-
ဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏နောက်၌၊ ပိဏ္ဏပါတပဋိက္ကန္တာ-ဆွမ်းခံရာမှ ဖဲခဲ့ကုန်
ကို အန်ပြု၍ ပြီးစေ၏။

တစ်နည်း။ ။ “အ+န+မတ+အဂ္ဂ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ အ-ကား အနက်မဲ့၊ နကား ခြေ
သည်းလက်သည်းဟော “နခေါ”ကဲ့သို့ အ-မပြုဘဲ ပကတိအတိုင်းထားသည်ဟု ဇာဋီ
သစ်၌ နောက်တစ်နည်း ဆို၏၊ ထိုအလို “မတော+အဂ္ဂေါ မတဂ္ဂေါ၊ နတ္ထိ+မတဂ္ဂေါ
ဇတ္ထာတိ နမတဂ္ဂေါ၊ နမတဂ္ဂေါယေဝ အနမတဂ္ဂေါ-သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြား
မရှိသော”ဟုပြု။

နသုကရော။ ။ ဝါကျယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ သမာသိယူ၍ “ပရိစ္ဆေဒေါ-သည်၊ ဗုဒ္ဓ-
ဉာဏေနပိ-ဖြင့်လည်း၊ နသုကရော-လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ၊ ဝါ-မလွယ်
ကူ”ဟု တစ်နည်းပေး၊ “နတ္ထိ+သုကရဘာဝေါ ဧတဿာတိ နသုကရော”ဟုပြု။
(သာရတ္ထ-၁, ၄၂၇၊ ပါရာဘာ-၂, ၉၀)

ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-
 ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိသု၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ၊ ဧက-
 မန္တံ-၌၊ နိသီဒိသု၊ ဧကမန္တံ၊ နိသိန္နာ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-
 ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ‘ဘန္တေ-ရား၊ ကုဓ-ယခုအခါ၌၊
 ဥတေနဿ-မည်သော၊ ရညော-သည်၊ **ဥယျာနဂတဿ**-ဥယျာဉ်သို့ သွား
 နေစဉ်၊ (တစ်နည်း) ဥယျာနဂတဿ-ဥယျာဉ်သို့ သွားနေသော၊ ဥတေနဿ-
 မည်သော၊ ရညော-၏၊ အန္တေပုရံ-နန်းတော်ကို၊ ဒမံ-မီးလောင်အပ်ပါပြီ၊ သာမာ-
 ဝတိပုမုခါနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စ စ ကုတ္တိသတာနိ-တို့သည်လည်း၊ ကာလကတာနိ-
 ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဝါ-သေကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဘန္တေ!
 တာသံ ဥပါသိကာနံ-မတို့၏၊ ဂတိ-ရောက်အပ်သော ဂတိသည်၊ ကာ-အဘယ်
 ပါနည်း? အဘိသမ္ပရာယော-ရှေ့ရှုရောက်ထိုက်သော ဘဝသည်၊ ကော-
 နည်း?’ ကုတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ကုန်ပြီ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧတ္ထ-ဤဥပါသိကာမ
 တို့တွင်၊ သောတာပန္နာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပါသိကာယော-မတို့သည်၊ သန္တိ-ကုန်
 ၏၊ သကဒါဂါမိယော-ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဥပါသိကာယော) သန္တိ၊ အနာဂါမိယော-
 ကုန်သော၊ (ဥပါသိကာယော) သန္တိ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ တာ ဥ-
 ပါသိကာယော-တို့သည်၊ **အနိပ္ပလာ**-(ရောက်အပ်သော သမဏ၏ ဖြစ်
 ကြောင်းဖိုလ်ဟူသော) အကျိုးရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာလကတာ-ကုန်
 သည်၊ (ဟောန္တိ)၊” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ အထ ခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ တာယံ ဝေလာယံ-ထိုအချိန်
 ၌၊ ကုမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ၊ (ကိ)၊ “မောဟသမ္ပန္နနော လောကော၊ ပေ၊ ပဿတော
 နတ္ထိ ကိဉ္စန”န္တိ-ဟူ၍၊ (ဥဒါနေသိ)။]

ဥယျာနဂတဿ။ ။ဥလ္လောကေန္တာ ယန္တိ ဇနာ ဧတသ္မိန္တိ ဥယျာနံ(ဓာနဋီ-၅၃၈)၊
 ကိဋ္ဌာဝိဟာရတ္ထံ ဥယျတ္တာ ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတန္တိ ဥယျာနံ(ဒီဋီ-၂၊ ၄၅)၊ ဥယျာနံ+
 ဂတော ဥယျာနဂတော၊ ရှေ့နည်း အနာဒရ၊ ရညောကား အနာဒရဝန္တ၊ နောက်နည်း
 ရညော၏ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ ရညောကား အန္တေပုရံ၏ သမ္ပန်တည်း။
 (ဥဒါနံ. ၄-၃၄၆-၇)

အနိပ္ပလာ။ ။ “အနိ”ဟု ပတိသေဓ ဟုဒ်ရှိသောကြောင့် “၂ခုပတိသေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊

**မောဟသမ္ပန္နနော လောကော၊ ဘဗ္ဗရူပေါ ဝိဿတိ၊
ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော၊ တမသာ ပရိဝါရိတော၊
သဿတောရိဝ ခါယတိ၊ ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ။**

(ကုဓ-ဤလောက၌) (ယော) လောကော-အကြင်သတ္တဝါအပေါင်းသည်၊
ဘဗ္ဗရူပေါ (ဘဗ္ဗရူပေါ+ကုဏ္ဍဝ)- အရိယာဇာတ်အားဖြင့် ဖြစ်မည့်သူ၏အဖြစ်
ဟူသော သဘောရှိသကဲ့သို့၊ ဝါ-ကျွတ်ထိုက်သူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ
သကဲ့သို့၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ **ဝိဿတိ**-ထင်ရှား၏၊ (သောပိ-ထိုသတ္တဝါအပေါင်းကို

နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိနက်ထွက်အောင်သမ္ပန်မြဲ(ဘုရားကြီး-၁၁၃)”နှင့်အညီ “အနိ-
ပ္ပလာ-အကျိုးရှိကုန်သည်”ဟု ပကတိအနက်ထွက်အောင် ပေးရသည်။ အကျိုးရှိခြင်း
ဟူသည် သာမညဖိုလ်ဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်သို့
ရောက်ခြင်းတည်း။ [အနိပ္ပလာတိ န နိပ္ပလာ၊ သမ္ပတ္တသာမညဖလာ ဧဝ ကာလ-
င်တာ၊-ဥဒါန. ၄-၃၄၈။]

ဘဗ္ဗရူပေါ။ ။ အရိယာယ ဇာတိယာ ဘဝတိ ဇာယတီတိ ဘဗ္ဗော၊ “ဘဝတိ”ဟု
ဝတ္ထုမာန်ဖြင့် ဆိုသော်လည်း အရိယာဖြစ်ဆဲကို မယူရ၊ အရိယာဖြစ်ခါနီးကို ယူရသည်။
ဝတ္ထုမာန်၎င်းတွင် သမိပဝတ္ထုမာန်တည်း၊ (တစ်နည်း) “ဘဝိဿတိ ဇာယိဿတီတိ
ဘဗ္ဗော-အရိယာဖြစ်မည့်သူ”ဟု ပြု(မဟာနိ. ၄, ၂၅၉)၊ ဘဗ္ဗ၌ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝ
လောပကြိ၊ ရူပသဒ္ဓါ သဘာဝအနက်တည်း၊ “ဘဗ္ဗော+ရူပံ ယဿာတိ ဘဗ္ဗရူပေါ”
ဟု ဆက်ပါ၊ ဆရာတို့အလို “ဘဝိတဗ္ဗောတိ ဘဗ္ဗော-သစ္စာ၎င်းကို သိဖို့ ဖြစ်ထိုက်
သူ”ဟု ပြုသဖြင့် “ဘဗ္ဗရူပေါ-သစ္စာ၎င်းကို သိဖို့ ဖြစ်ထိုက်သူ၏အဖြစ်ဟူသော
သဘောရှိသကဲ့သို့”ဟု ပေးရမည်။ (ပါရာဘာ. ၂, ၁၈၇)

နေတ္ထိ. ၄-၁၂၄။ ။ဥဒါန. ၄အတိုင်း “ဘဗ္ဗရူပေါ+ကုဏ္ဍဝ”ဟု ဖြတ်၍ ပေးခဲ့သည်။
နေတ္ထိ. ၄-၁၂၄၌ **“ဘဗ္ဗရူပေါ ဝိဿတီတိ** ဝိပဇ္ဇာဇာယောပိ မာယာယ သာဠေ-
ယေန စ ပဋိစ္စာဒိတသဘာဝေါ ဘဗ္ဗဇာတိကံ ဝိယ အတ္တာနံ ဒဿေတိ”ဟု ဖွင့်၏။
ထို၌ “ဘဗ္ဗဇာတိကံ ဝိယ”ကို ကြည့်၍ “ဘဗ္ဗရူပေါ”ကို “ဘဗ္ဗရူပံ+ကုဏ္ဍဝ”ဟုဖြတ်၊
နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ တဒမိနာဒိနိ(မောင်-၄၇)၊ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် ပ၏ အ-ကို ဩ
ပြု။ (နိဒီ-၂၆)

ဝိဿတိ။ ။ဥဒါန. ၄အလို ဒိသ+ဒိဝါဒိယ+တိ၊ ယကို ပုဗ္ဗရုပ်သံပြု၍ ပြီးစေရာ၏။
နေတ္ထိ၌အလို “ဒဿေတိ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဒိသ+ယ+ကာရိတ်ဏော+တိ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်း
ချေ၍ ပြီးစေရာ၏။

သော်မှလည်း)။ **မောဟသမ္ပန္နနော**-မောဟသည် တုပ်နှောင်အပ်၏။ (တစ်နည်း) (သောပိ-သည်သော်မှလည်း)။ မောဟသမ္ပန္နနော-မောဟနှင့် စပ်နေ၏။ (ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်) ဗာလော-ဗာလမည်တွင်၊ အန္တပုထုဇဉ်ကို၊ တမသာ-မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်သည်။ ပရိဝါရိတော-ထက်ဝန်းကျင် ပိတ်ဖုံးအပ်ပြီ။ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုဗာလမည်တွင်၊ အန္တပုထုဇဉ်ကို၊ **ဥပဓိ-ဗန္ဓနော**-ကာမ ခန္ဓာ၊ ကိလေသာဟု၊ ဂုဗြာပြားဘိ၊ ဥပဓိတို့သည် တုပ်နှောင်အပ်၏။ (တတော ဧဝ-ထိုကြောင့်သာလျှင်) သဿတော ဣဝ-အခါခပ်သိမ်းထင် ရှားရှိသကဲ့သို့၊ ဝါ-မြဲသကဲ့သို့၊ **ခါယတိ**-သူ၏စိတ်မှာ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေ ၏။ ပဿတော-ဝိပဿနာ၊ မဂ်ပညာဖြင့်၊ မှန်စွာသိမြင်၊ ပညာရှင်၏။ ဝါ-မှာ၊ ကိဉ္ဇနံ-ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော ရာဂစသော ကိလေသာသည်။ [ကိဉ္ဇတိ မဒ္ဒတိ အဘိဘဝတိတိ ကိဉ္ဇနံ၊-သံဠီ-၁၊ ၂၁၂။] နတ္ထိ-မရှိ။

နေတ္ထိ. ဌအလို အနက်။ ။ “လောကော-သတ္တဝါအပေါင်းသည်၊ မောဟသမ္ပန္န-နော-မောဟဟူသော အကြောင်းရှိသော သံယောဇဉ်တို့နှင့် စပ်နေ၏။ (အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို)၊ ဘဗ္ဗရူပေါဝ (ဘဗ္ဗရူပံ+ဣဝ)-သူကိုကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ-ထင်စေ၏”ဟုပေး။

မောသမ္ပန္နနော။ ။ ဥဒါနံ. ဌ-၃၅၀၌ “မောဟေန ပလိဂုဏ္ဍိတော”ဟု ဖွင့်၏။ “သမ္ပန္နိတဗ္ဗောတိ သမ္ပန္နနော၊ မောဟေန+သမ္ပန္နနော မောဟသမ္ပန္နနော”ဟုပြု။ နေတ္ထိ. ဌ-၁၂၄၌ကား “အဝိဇ္ဇာဟေတုကေဟိ သံယောဇနေဟိ ဗန္ဓော”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “မောဟော+ဟေတု ယေသန္တိ မောဟဟေတုကာ-မောဟဟူသော အကြောင်းရှိသော သံယောဇဉ်တို့၊ မောဟဟေတုကေဟိ+သမ္ပန္နနော မောဟသမ္ပန္နနော”ဟုပြု။ ဟေတုက ပုဒ်ချေ။ (တစ်နည်း) “မောဟေန+သမ္ပန္နနော မောဟသမ္ပန္နနော”ဟုပြု၍ မောဟအရ ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် သံယောဇဉ်၁၀ပါးလုံးကို ယူ။

ဥပဓိဗန္ဓနော. . . ခါယတိ ။ ။ ဥပဓိယတိ ဧတ္တာတိ ဥပဓယော(သံ. ဌ-၁၊ ၃၀)၊ ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗန္ဓနော၊ ဥပဓိဟိ+ဗန္ဓနော ဥပဓိဗန္ဓနော၊ (တစ်နည်း) ဥပဓိသု ကိလေသာနံ ဗန္ဓနံ ယဿ ဗာလဿာတိ ဥပဓိဗန္ဓနော-ဥပဓိတို့၌ ကိလေသာတို့၏ တုပ်နှောင်ခြင်းရှိသူ(နေတ္ထိဝိ-၁၉၄)။ ဆန်းကြောင့် ဒီဃပြု၍ ဂါထာ၌ “ဥပဓိ-ဗန္ဓနော”ဟု ရှိရသည်။ “ဥပဓိဗန္ဓနော-ဥပဓိတို့သည် တုပ်နှောင်အပ်သော၊ ဗာလော-ကို၊ တမသာ-သည်၊ ပရိဝါရိတော-၏”ဟုလည်း အလွယ်ပေးကြသည်။ အထက်၌ “ဗာလော တမသာ ပရိဝါရိတော” ကို ကာရဏဝါကျ၊ “ဥပဓိဗန္ဓနော”ကို ဖလဝါကျ၊ “သဿတောရိဝ ခါယတိ”ကို လဒ္ဓဂုဏဝါကျအနေဖြင့် ဖွင့်သော ဥဒါနံ. ဌ, ၃၅၀အညီ ပေးခဲ့သည်။

စ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္ထု-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သတ္တာ နာမ-သတ္တဝါ တို့မည်သည်၊ ဝဇ္ဇေ-ဝဋ်၌၊ ဝိစရန္တာ-ကျင်လည်ကုန်စဉ်၊ နိစ္စကာလံ-မြဲသော ကာလပတ်လုံး၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ပုညကမ္မမေဝ-ကောင်းမှုကိုသာလျှင်၊ န ကရေန္တိ-ပြုကြသည် မဟုတ်၊ ပမာဒိနော-မေ့လျော့ခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ပါပကမ္မမိမိ-မကောင်းမှုကိုလည်း၊ ကရေန္တိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇေ-၌၊ ဝိစရန္တာ-ကျင်လည်ကုန်စဉ်၊ သုခမိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခမိ-ကိုလည်းကောင်း၊ အနုဘဝန္တိ-ခံစားရကုန်၏။” ဣတိ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။

ရာဇာ-သည်၊ “သာမာဝတိယာ-၏၊ ဂေဟံ-စံအိမ်ကို၊ ဈာယတိ ကိရ-မီးလောင်သတဲ့” ဣတိ သုတ္တာ၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ အာဂစ္ဆန္တောပိ-လာပါသော်လည်း၊ အဒမေ-မီးမလောင်ကျွမ်းမီ၊ သမ္မာပုဏိတုံ-ကောင်းစွာ ရောက်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ ပန-ဆက်ဥပဒေ၊ အာဂန္တာ-ရောက်လာပြီး၍၊ ဂေဟံ-ကို၊ နိဗ္ဗာပေန္တော-မီးငြိမ်းစေလျက်၊ ဥပ္ပန္နဗလဝဒေါမနသော-ဖြစ်သော အားကြီးသော စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ အမစ္စဂဏပရိဂုတော-အမတ်အပေါင်း ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) နိသီဒိတ္တာ၊ သာမာဝတိယာ-၏၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊ အနုဿရန္တော-အမှတ်ရလျက်၊ “ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ ကဿ-၏၊ ကမ္မံ န ခေါ-အမှုနည်း” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ “မာဂဏ္ဍိယာယ-သည်၊ ကာရိတံ-ပြုစေအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ” ဣတိ ဥ တွာ၊ “တာသေတွာ-ထိတ်လန့်စေ၍၊ ဝါ-ခြောက်လန့်၍၊ ပုစ္ဆိယမာနာ-မေးအပ်သော်၊ န ကထေဿတိ-ပြောလိမ့်မည် မဟုတ်၊ သဏိကံ-ဖြည်းဖြည်း၊ ဥပါယေန-နည်းပရိယာယ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့်၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ အမစ္စေ-အမတ်တို့ကို၊ အာဟ၊ (ကို)၊ “အမ္ဘော-မောင်မင်းတို့၊ အဟံ-သည်၊ ဣတော-ဤနေ့မှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာ ထ၍၊ အာသကီတပရိသကီတော-အစ၌ ယုံမှားခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် ယုံမှား

အာသကီတပရိသကီတော။ ။အာသကီတပရိသကီတန္တိ အာဒိတော သမန္တတောပိ ပရေတိ သကီတံ(သံဋီ-၁၊ ၁၄၈)”ကို ကြည့်၍ အာကို အာဒိအနက်၊ ပရိကို သမန္တအနက်ယူကာ “အာဒိတော သင်္ကနံ အာသကီတံ-အစ၌ ယုံမှားခြင်း၊ သမန္တတော သင်္ကနံ ပရိသကီတံ-ထက်ဝန်းကျင် ယုံမှားခြင်း၊ အာသကီတံ စ+ပရိသကီတံ စ အာသကီတပရိသကီတံ၊ အာသကီတပရိသကီတံ+အဿ အတ္ထိတိ အာသကီတပရိသကီတော-အစ၌ ယုံမှားခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် ယုံမှားခြင်းရှိသည်”ဟုပြု။

ခြင်းရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောမိ-၏၊ သာမာဝတီ-သည်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ မေ-၏၊ ဩ-
တာရမေဝ-အပေါက်အကြားကိုသာ၊ ဂဝေသတိ-ရှာမှီး၏၊ ဣဒါနိ ပန-၌ကား၊
မေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ နိဗ္ဗုတံ-ငြိမ်းအေးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့မည်၊ သုခေန
စ-ချမ်းသာသဖြင့်လည်း၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ လဘိဿာမိ-ရတော့မည်” ဣတိ-ဤသို့
ပြောပြီ၊ တေ-ထိုအမတ်တို့သည်၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်! ကေန-အဘယ်သူ
သည်၊ ဣဒံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ န ခေါ-ပြုအပ်ပါသနည်း?” ဣတိ အာဟံသု-
မေးကုန်ပြီ၊ “မယိ-ငါ၌၊ သိနေဟေန-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ချစ်သော၊ ကေနစိ-
တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ကတံ-အပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊” ဣတိ-ဤသို့
ပြောပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယာပိ-သည်လည်း၊ သမိပေ-အနီး၌၊ ဌိတာ-တည်နေသည်၊
(ဟုတွာ)၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ၊ “အညော-သော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်
ယောက်သည်၊ ကာတုံ၊ န သက္ခိဿတိ-စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဒေဝ-မြတ်!
မယာ-သည်၊ ကတံ-ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ စူဠပိတရံ-ကို အာဏာပေတွာ-စေခိုင်း၍၊
ကာရေသိ-ပြုစေခဲ့ပြီ” ဣတိ အာဟ၊ “တံ-ထိုသင့်ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊
အညော-သော၊ မယိ-ငါ၌၊ သိနေဟော-ချစ်သော၊ သတ္တော နာမ-မည်သည်၊
နတ္ထိ၊ (အဟံ-သည်၊) ပသန္နော-ကြည်ညိုသည်၊ အသ္မိ-ဖြစ်၏၊ တေ-အား၊ ဝရံ-
ကို၊ ဒမ္ပိ-ပေးမည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဉတိဂဏံ-ဆွေမျိုးအပေါင်းကို၊ ပက္ခောသာ-
ပေဟိ-ခေါ်စေလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာ-ထိုမာဂဏ္ဍိသည်၊ ဉတကာနံ-
တို့အား၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ၊ (ကိ)၊ “ရာဇာ-သည်၊ မေ-၌၊ ပသန္နော-သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဝရံ-ကို၊ ဒေတိ၊ သီယံ-စွာ၊ အာဂစ္ဆန္တု-လာကြလော၊” ဣတိ -ဤသို့
သတင်းပို့ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ အာဂတာဂတာနံ-လာကုန် လာကုန်သောသူတို့ကို၊
မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာပြုစုမှုကို၊ ကာရေသိ-စေပြီ၊ တံ-ထို
ကောင်းစွာပြုစုမှုကို၊ ဒိသ္မာ၊ တဿာ-ထိုမာဂဏ္ဍိယာအား၊ ဝါ-၏၊ အညာ-
တကာပိ-ဆွေမျိုးမဟုတ်သူတို့သည်လည်း၊ လဉ္စံ-တံစိုးလက်ဆောင်ကို၊ ဒတွာ၊
“မယံ-တို့သည်၊ မာဂဏ္ဍိယာယ-၏၊ ဉတကာ-ဆွေမျိုးတို့တည်း” ဣတိ-ဤသို့
ပြော၍၊ အာဂစ္ဆိသု-လာကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုသူ
တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ဖမ်းယူစေ၍၊ ရာဇင်္ဂဏေ-မင်းရင်ပြင်၌၊ နာဘိပ္ပမာဏေ-

ချက်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ အာဝါဇ္ဇေ-တွင်းတို့ကို၊ ခဏာပေတွာ-တူးစေ၍၊ တေ-ထိုသူတို့ကို၊ တတ္ထ-ထိုတွင်းထဲ၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ပံသူဟိ-မြေမှုန့်တို့ဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ ပလာလေ-ကောက်ရိုးတို့ကို၊ ဝိကိရာပေတွာ-ပြန့်ကျဲစေ၍၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ [အဂ္ဂိ ဒါပေသိ-မီးရှိစေပြီ] စမ္ပဿ-အရေကို၊ ဒမ္မကာလေ-လောင်ရာအခါ၌၊ အယနင်္ဂလေန-သံထွန်သွားဖြင့်၊ ကသာပေတွာ-ထွန်စေ၍၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိ-အပိုင်းငယ်၊ အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ **ဟိရာဟိရံ**-အမျှင်ငယ်၊ အမျှင်ကြီးဖြစ်အောင်၊ ဝါ-အမျှင်အမျှင်၊ ကာရေသိ၊ မာဂဏ္ဍိယာယ-၏။ သရိရတောပိ-ကိုယ်မှလည်း၊ တိခိဏေန-ထက်လှစွာသော၊ သတ္တေန-ဓားဖြင့်၊ **ယနယနဌာနေသု**-အသားအထပ်အထပ်တည်ရှိရာအရပ်တို့၌(အသားထူထပ်သောနေရာတို့၌) မံသံ-ကို၊ **ဥပ္ပာဇေတွာ**-ခွာစေ၍၊ တေလကပါလံ-ဆီအိုးကင်းကို၊ ဥဒ္ဓနံ-ဖိခုံလောက်သို့၊ (ဖိုဂနောက်သို့)၊ အာရောပေတွာ-တင်စေ၍၊ ပူဝေ ဝိယ-မုန့်တို့ကိုကဲ့သို့၊ ပစာပေတွာ-ကြော်ချက်စေ၍၊ တမေဝ-ထို မာဂဏ္ဍိကိုသာလျှင်၊ ခါဒါပေသိ-ခဲစားစေပြီ။

ဟိရာဟိရံ။ ။ဟိနောတိ ပဝတ္တတိတိ ဟိရံ၊ [ဟိ+ရက်၊ ဟိ၌ ဒီဃပြု]၊ မဟန္တံ+ဟိရံ အဟိရံ၊ နသဒ္ဓါ၊ ဝုဓိအနက်ဟော၊ အဟိရကို “အမျှင်ကြီး”ဟု ဆိုသဖြင့် ဟိရအရ အမျှင်ငယ်ကိုလည်း ထိုနောက် “ဟိရံ စ+အဟိရံ စ ဟိရာဟိရံ”ဟု ဆက်၊ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ ဒုတိယသက်၊ တစ်ချို့နေရာ၌ “ဟိရံ ဟိရံ”ဟုလည်းကောင်း “ဟိရဟိရံ”ဟုလည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ၌ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိနှင့် ညီအောင် “ဟိရာဟိရံ”ရှိသင့်သည်။

ယနယနဌာနေသု။ ။“**ယနယနဌာနတော**တိ မံသဿ ဗဟလဗဟလံ ထူလထူလံ ဟုတွာ ဌိတဌာနတော(သံဠိ-၂, ၁၁၀)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ယနယနံ(ထူထပ်စွာ ထူထပ်စွာ၊ ဝါ-အထပ်အထပ်)+ဌိတာနိ+ဌာနာနိ ယနယနဌာနာနိ-ထူထပ်စွာ ထူထပ်စွာ (အထပ်အထပ်) တည်ရှိရာ နေရာတို့၊ ဌိတပုဒ်ချေ၊ အဖွင့်၌ ယနယနကို “ဗဟလ-ဗဟလံ ထူလထူလံ ဟုတွာ”ဟု ဖွင့်ရာ ဟုတွာဖြင့် ယနယနပုဒ် ကြိယာဝိသေသန ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်ဟုလည်း သို့မဟုတ် “ယနယနံ+ဟုတွာ ဌိတာနိ+ဌာနာနိ ယနယန-ဌာနာနိ-အသားအထပ်ထပ်ဖြစ်၍ တည်ရှိရာနေရာတို့”ဟုပြု။

ဥပ္ပာဇေတွာ။ ။ဥ+ပဋ(ဂတိအနက်)+ဏေ+တွာ၊ “ဥပ္ပာဇေတွာ-အထက်သို့ တက်စေ၍”ဟု သဒ္ဓတ္ထ၊ “ခွာစေ၍”ဟု ဝေါဟာရတ္ထ ဖြစ်၏။ (ထောမ၊ ၄ပြု-၁၀၅)

ဓမ္မသဘာယမ္ပိ-တရားသဘင်၌လည်း၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကထံ-ကို၊ သမု-ဋ္ဌာပေသုံး-ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဇာနည်-တို့၊ ဧဝံ၊ သဒ္ဓါယ-သဒ္ဓါတရားရှိသော၊ ပဿန္နာယ-ရတနာပုဂ္ဂိုလ်၌ ကြည်ညိုသော၊ ဥပါသိကာယ-၏၊ ဝါ-အား၊ ဧဝံ၊ မရဏံ-သေခြင်းသည်၊ အနန္တစိရိယံ ဝတ-မသင့်တော်လေစွတကား၊” ကုတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ အာဂန္တာ၊ “ဘိက္ခုဝေ ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ ကထာယ-အဘယ်စကားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္တိသိန္နာ-ကောင်းစွာ ထိုင်နေကြသည်၊ ဝါ-အတူထိုင်နေကြသည်၊ အတ္တ န-ဖြစ်ကုန်သနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ-ဤမည်သော စကားဖြင့်၊ (သန္တိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊)” ကုတိ ဝုတ္တေ “ဘိက္ခုဝေ! ကုမသ္မိ အတ္တဘာဝေ-ဤအတ္တဘော ၌၊ ဝါ-ဤဘဝ၌၊ သာမာဝတိပုဗ္ဗခါနံ-ကုန်သော၊ ကုတ္တိနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့အား၊ **ဧတံ**-ဤသေခြင်းသည်၊ **အယုတ္တံ**-မသင့်သည်၏အဖြစ်သို့ သမ္ပတ္တံ-ရောက်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဝါ-အနွယ်ကား၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးဘဝ၌၊ ကတကမ္မ-ဿ-ပြုအပ်ခဲ့သော မကောင်းမှုအား၊ ယုတ္တမေဝ-သင့်လျော်သည်ကိုသာ၊ ဧ-တာဟိ-ဤသာမဝတီအမျိုးရှိသောမိန်းမတို့သည်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊” ကုတိ ဝတ္တာ၊ “ဘန္တေ! ဧတာဟိ-ဤသာမဝတီအမျိုးရှိသော မိန်းမတို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကိ-အဘယ်မကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ခဲ့ပါသနည်း? တံ-ထိုအကြောင်းကို၊

ဓမ္မသဘာယံ။ ။ သဟ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သဟ+ဘာ+ကိ၊ သဟကို သပြု၊] သဟ ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သဟ+ဘာသ+ကိ၊] သင်္ဂမ္မ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သံ+ဘာ+ကိ၊ နိဂ္ဂဟိတံချေ။] သင်္ဂမ္မ ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သံ+ဘာသ+ကိ၊-ရူ-၃၆၁။] ဓမ္မဿ+သဘာ ဓမ္မသဘာ-တရားကို အတူပြောဟောရာ မဏ္ဍပ်-တရားမဏ္ဍပ်၊-သီဇီသစ်-၁၊ ၂၀၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၈၈၊ သီဘာ-၁၊ ၈၁။]

ဧတံ အယုတ္တံ။ ။ “သာမာဝတိပုဗ္ဗခါနံ-ကုန်သော၊ ကုတ္တိနံ-တို့အား၊ ဧတံ အယုတ္တံ-ဤမသင့်လျော်သော သေခြင်းသည်၊ သမ္ပတ္တံ-ရောက်လာပြီ”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ ရှေ့နား၌ “အနန္တစိရိယံ...ဥပါသိကာယ ဧဝံ၊ မရဏံ”ဟူသောဝါကျ ရှိ၏၊ ထို ရှေ့ဝါကျရှိ “အနန္တစိရိယံ”နှင့် ဤဝါကျရှိ “အယုတ္တံ”သည်လည်းကောင်း ထိုရှေ့ဝါကျရှိ “ဧဝံ၊ မရဏံ”နှင့် ဤဝါကျရှိ “ဧတံ”သည်လည်းကောင်း တူရကား ဧတံနှင့် အယုတ္တံကို ခွဲပေးမှ ရှေ့နောက်ညီသဖြင့် ကောင်းသည်။

အာစိက္ခယ-ဟောပြတော်မူပါကုန်၊” က္ကတိ-သို့၊ တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊
ယာစိတော-တောင်းပန် အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ-၌၊ ဗာရာဏသီယံ-၌၊ ဗြဟ္မဒတ္တေ-သည်၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ကာရေန္တေ-
ရာဇဂေဟေ-မင်း၏ နန်းတော်၌၊ နိဗ္ဗဒ္ဓံ-အမြဲမပြတ်၊ အဋ္ဌ-စပါးကုန်သော၊ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-ဆွမ်းဘုန်းပေးကုန်၏၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်သော၊
က္ကတ္တိယော-တို့သည်၊ တေ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးကုန်
၏၊ တေသု-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာတို့တွင်၊ သတ္တ-၇ပါးကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-
တို့သည်၊ ဟိမဝန္တံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကြွသွားတော်မူကုန်၏၊ ဧကော-တစ်ပါးသော ပစ္စေ
ကဗုဒ္ဓါသည်၊ နဒီတီရေ-မြစ်ကမ်း၌၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ တိဏဂဟနံ-မြက်ချုံ
သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုမြက်ချုံ၌၊ ဈာနံ-ဈာန်ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-ဝင်စား၍၊
နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ရာဇာ-သည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေသု-
တို့သည်၊ ဂတေသု-ကြွသွားတော်မူကုန်လသော်၊ တာ က္ကတ္တိယော-တို့ကို၊ အာ-
ဒါယ-ခေါ်၍၊ နဒီယံ-၌၊ ဥဒကကီဠံ-ရေကစားခြင်းကို၊ ကီဠိတုံ-ကစားခြင်းငှာ၊
ဂတော-သွားပြီ၊ တတ္ထ-ထိုမြစ်၌၊ တာ က္ကတ္တိယော-တို့သည်၊ ဒိဝသဘာဂံ-နေ
အဖို့ပတ်လုံး၊ ဥဒကေ-၌၊ ကီဠိတွာ-ကစား၍၊ ဥတ္တရိတွာ-တက်၍၊ သီတ-
ပီဠိတာ-အအေးသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ဝိသိဗ္ဗေတု-
ကာမာ-လှုံခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ “အမှာကံ-တို့ဖို့ အဂ္ဂိကရ-
ဏဌာနံ-မီးကို ပြုလုပ်ရာအရပ်ကို၊ ဝါ-မီးဖိုရာအရပ်ကို၊ ဩလောကေထ-ကြည့်
ကြလော၊” က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အပရာပရံ-အခြားနေရာ အခြားနေရာသို့၊
(ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ ဝိစရန္တိယော-လှည့်လည်ကုန်လသော်၊ တံ တိဏဂဟနံ-ထိုမြက်ချုံ
ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “တိဏရာသီ”တိ-မြက်ပုံဟူ၍၊ သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊
တံ-ထိုမြက်ချုံကို၊ ပရိဝါရေတွာ-ဝိုင်းရံ၍၊ ဌိတာ-တည်ကုန်လျက်၊ အဂ္ဂိ-ကို၊
အဒိသု-ကုန်ပြီ၊ တိဏေသု-မြက်တို့သည်၊ ဈာယိတွာ-မီးလောင်၍၊ ပတန္တေသု-
ပြာကျကုန်လသော်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ဒိသွာ၊ “(မယံ)၊ နဌာ-ပျက်စီးကုန်သည်၊
အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ရညော-၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဈာယတိ-
မီးလောင်၏၊ [ကံဟောယပစ္စည်းကျေသော ကမ္မရုပ်ကြံ၍ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-ကို၊ ဈာ-
ယတိ-မီးလောင်အပ်၏”ဟု တစ်နည်းပေး။] ရာဇာ-သည်၊ ဥတွာ-သိ၍၊ ဝါ-သော်၊

အမွေ-တို့ကို၊ နာသေသတိ-ပျက်စီးစေလိမ့်မည်၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးလိမ့်မည်၊ နံ-ထိပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ သုဒဗ္ဗ-ကောင်းစွာ မီးလောင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကောင်းစွာ မီးလောင်ကျွမ်းအပ်သည်ဖြစ်အောင်၊ ကရိဿာမ-ပြုကြစို့” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ တာ ကုတ္တိယော-တို့သည်၊ ကုတော စိတော စ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ဒါရူနိ-ထင်းတို့ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ တဿ-ထိပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဒါရုရာသိ-ထင်းပုံကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ မဟာ-ဒါရုရာသိ-ကြီးစွာသော ထင်းပုံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ အာလိမ္မေတွာ-မီးဖြင့် လိမ်းကျံစေပြီး၍၊ ဝါ-မီးရှို့ပြီး၍၊ “ကုဒါနိ-၌၊ ဈာယိသတိ-မီးလောင်သွားလိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ပက္ကမိသု-ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ တာ-ထိုမိန်းမတို့တို့သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ **အသဉ္ဇေတနိကာ**-ထင်ရှားဖြစ်သော စေတနာမရှိကုန်သည်၊ ဝါ-စေ့ဆော်အားထုတ်မှုစေတနာမရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ကမ္မုနာ-ကံသည်၊ န **ဗန္ဓိသု**-မဖွဲ့အပ်ကုန်၊ [“ကမ္မပထမမြောက်ကုန်”ဟူလို။] ကုဒါနိ-၌၊ ပစ္စာ-၌၊ သဉ္ဇေတနာယ-ထင်ရှားဖြစ်သော စေတနာကြောင့်၊ ဝါ-စေ့ဆော်မှုစေတနာကြောင့်၊ ကမ္မုနာ-ကံသည်၊ **ဗန္ဓိသု**-ဖွဲ့အပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓိ-ကို၊ အန္တောသမာပတ္တိယံ-သမာပတ်အတွင်း၌၊

အသဉ္ဇေတနိကာ။ ။သံဝိဇ္ဇတီ (သံဝိဇ္ဇမာနာ)+စေတနာ ဧတာသန္တိ သဉ္ဇေတနာ၊ သဉ္ဇေတနာ ဧဝ သဉ္ဇေတနိကာ၊ သံသဒ္ဓါ သံဝိဇ္ဇမာနအနက်၊ ကုကပစ္စည်း သုတ္တ၊ (တစ်နည်း) သဉ္ဇေတနာ ဧတာသံ အတ္တိတိ သဉ္ဇေတနိကာ၊ သံသဒ္ဓါ အနက်မဲ့၊ ကုကပစ္စည်း အဿတ္တိအနက်၊ ထိုနောင် “န+သဉ္ဇေတနိကာ အသဉ္ဇေတနိကာ” ဟုဆက်။ (ဝိ. ၄-၂, ၁၀၆၊ သာရတ္ထ-၂, ၃၀၀)

ဗန္ဓိသု။ ။ ဤပုဒ်သည် “ကတ္တုရုပ်၊ ကမ္မရုပ်”အားဖြင့် ၂မျိုးရှိရာ ကမ္မရုပ်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဗမ+ယ+ဥ၊ ဓာတွန် မ်နှင့်တကွ ယပစ္စည်းကို ဈပြ၊ ဥကို ဥံပြန်၊ ဥံကို ကုံသုပြု၍ ပြီးစေရာ၏။[**မုသာဝါဒကမ္မုနာ ဗန္ဓတီ**တိ ဝိသံဝါဒနစေတနာသင်္ခါတေန မုသာဝါဒကမ္မုနာ သမ္ပန္နိယတိ၊ အလ္လိယတီတိ ဝါ အတ္ထော-သီဒီသစ်-၁, ၃၃၆။]

ကတ္တုရုပ်။ ။ “ကမ္မုနာ-နှင့်၊ ဗန္ဓိသု-စပ်ကုန်ပြီ”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ ထိုအလို ဗမ+ဒိဝါဒိယ+ဥဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသော ကတ္တုရုပ်တည်း။(နေရင်းသီ. ၄နိ-၁, ၂၄၂၊ ကူသီ. ၄နိ-၁, ၃၉၀၊ ပြည်နီနိ-၁, ၅၇၃၊]

သကဋသဟဿေဟိ-လှည်းအထောင်တို့ဖြင့်၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော လှည်းတို့ဖြင့်၊ ဒါရူနိ-တို့ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ အာလိဓမ္မန္တာပိ-မီးဖြင့် လိမ်းကျံစေပါကုန်သော်လည်း၊ ဝါ-မီးရှို့ပါကုန်သော်လည်း၊ ဥဿာကာရမတ္တမ္ပိ-အငွေ့ဟူသော အခြင်းအရာမျှကိုလည်း၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ တဿာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်၊ သတ္တမေ-၇ရက် မြောက်သော၊ ဒိဝသေ-နေ့၌၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အား လျော်စွာ၊ ဝါ-ချမ်းချမ်းသာသာ၊ အဂမာသိ-ကြွသွားပြီ၊ တာ-ထိုသာမာဝတီ အမှူးရှိသော မိန်းမတို့သည်၊ တဿ ကမ္မဿ-ထိုမကောင်းမှု၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတ-တ္တာ-ပြုအပ်ခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟူနိ-များစွာကုန်သော၊ ဝဿသတ-သဟဿာနိ-နှစ်အသိန်းတို့ပတ်လုံး၊ နိရယေ-၌၊ ပစ္စိတွာ-ကျက်၍၊ တဿေဝ ကမ္မဿ-ထိုက်၏ပင်၊ (အပရာပရိယဝေဒနီယကံ၏ပင်)၊ **ဝိပါကာဝသေသေန-** အကျိုး၏အကြွင်းအကျန်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကြွင်းကျန်သောအကျိုးအားဖြင့်၊ အတ္တ-

ဝိပါကာဝသေသေန။ ။ “ဝိပါကဿ+အဝသေသော ဝိပါကာဝသေသော-အကျိုး ၏ အကြွင်းအကျန်၊ (တစ်နည်း) ဝိပါကော စ+သော+အဝသေသော စာတိ ဝိပါကာ-ဝသေသော-ကြွင်းကျန်သောအကျိုး (ဝိသေသနပရပဒ)”ဟု ပြု၊ “ဝိပါကာဝသေသေန-ကြောင့်”ဟု ဟိတ်အနက်လည်း ပေးကြ၏၊ ငရဲ၌ ဖြစ်စေသောကံ၏ ပဋိသန္ဓေကျိုး ကုန်ပြီးနောက် သာမာဝတီအမှူးရှိသော အမျိုးသမီး၅၀၀တို့သည် အပရာပရိယဝေ-ဒနီယကုသိုလ်ကံကြောင့် ဤလူ့ဘဝ၌ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေကြရ၏၊ ထိုနောက် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓကို မီးရှို့ခဲ့စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော အလယ်ဇော့ချက်ဟူသော အပရာပရိယဝေဒနီယ ကံသည် ငရဲ၌ အကျိုးပေးခွင့်မရဘဲ ယခုမှ အကျိုးပေးခွင့်ရသဖြင့် ပဝတ္တိအခါ၌ မီးရှို့ခံရခြင်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေ၏။

ဆက်ဥပဒ်အံ့-ငရဲ၌ အကျိုးပေးသောကံကား ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံတည်း၊ ဤဘဝ မီးလောင်ခံရအောင် အကျိုးပေးသောကံကား အပရာပရိယဝေဒနီယကံတည်း၊ ဤသို့ အကျိုးပေးသောကံသည် တစ်ခုတည်း မဟုတ်သော်လည်း ကံအဖြစ်ချင်းတူသော ကြောင့် သဒိဿပစာရအားဖြင့် “တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန”ဟု ဆို သည်၊ ဥပမာ-မနေ့က ခါနှင့်တူသော ယခုခါကို “ထိုခါ”ဟု ဆိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မနေ့က စားအပ်ပြီးသောဆေးကို “မနေ့က ဆေး”ဟု ဆိုသကဲ့သို့လည်းကောင်းတည်း။ (ဥဒါန. ၄-၂၆၅)

ဘာဝသတေ-အတ္တဘောအရာ၌၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသောဘဝ၌၊ ဣမိနာဝ
နိယာမေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ဂေဟေ-အိမ်သည်၊ ဈာယမာနေ-မီးလောင်လ
သော်၊ ဈာယိသု-မီးလောင်ကုန်ပြီ၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ ဧတာသံ-
ဤသာမာဝတီအမျိုးရှိသော အမျိုးသမီးတို့၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ရှေးမကောင်းမှုတည်း၊
ဣတိ-ဤသို့ ဆောင်တော်မူပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဋိပစ္ဆိမသု-တစ်
ဖန် မေးလျှောက်ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ခုဇ္ဈတ္တရာ ပန-သည်ကား၊ ကေန
ကမ္မေန-အဘယ်မကောင်းမှုကြောင့်၊ ခုဇ္ဈာ-ခါးကုန်းသည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ပါ
သနည်း? ကေန ကမ္မေန-အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့်၊ မဟာပညာ-ကြီးသော
ပညာရှိသည်၊ (ဇာတာ-နည်း?) ကေန ကမ္မေန-အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့်၊
သောတာပတ္တိဖလံ-ကို၊ အဓိဂတာ-ရသည်၊ (ဇာတာ-နည်း?) ကေန ကမ္မေန-
အဘယ်မကောင်းမှုကြောင့်၊ ပရေသံ-သူတပါးတို့၏၊ ပေသနကာရိကာ-စေခိုင်း
မှုကို ပြုသူမသည်၊ ဝါ-အစေခံမသည်၊ ဇာတာ-နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေး
လျှောက်ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ တဿေဝ ရညော-ဗြဟ္မဒတ်မင်း၏ပင်၊ ဗာရာ-
ဏသီယံ-၌၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ကရဏကာလေ-ပြုရာအခါ၌၊ သွေဝ (သော+ဧဝ) ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓေါ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်ပင်၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ ခုဇ္ဈမာတုကော-ခါး
ကုန်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ အဟောသိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊
ဧကာ-သော၊ ဥပဋ္ဌာယိကာ-အလုပ်အကျွေးမဖြစ်သော၊ ဣတ္ထိ-သည်၊ ကမ္မလံ-
ကမ္မလာခြုံထည်ကို၊ ပါရပိတ္တာ-ခြံ၍၊ သုဝဏ္ဏသရက်-ရွှေခွက်ကို၊ ဂဟေတွာ-
ကိုင်ယူ၍၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဧဝဉ္စ ဧဝဉ္စ-ဤသို့လည်း
ဤသို့လည်း၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်သွားလာ၏၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ခုဇ္ဈာ-
ခါးကုန်းသူမသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-အဖြစ်ဖြင့်၊ တဿ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓ၏၊ ဝိ-
စရဏာကာရံ-လှည့်လည်သွားလာပုံအခြင်းအရာကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ တဿ-
ထိုမကောင်းမှု၏၊ နိဿန္တေန-အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ (အကျိုးဆက်အဖြစ်ဖြင့်)၊
ဝါ-ကြောင့်၊ (အကျိုးပေးခြင်းကြောင့်)၊ ခုဇ္ဈာ-ခါးကုန်းသူမသည်၊ ဇာတာ၊ ပန-
အဖို့တစ်ပါးကား၊ တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ပဌမဒိဝသေ-၌၊ ရာဇဂေဟေ-

မင်းနန်းတော်၌၊ နိဿိဒါပေတွာ-ထိုင်နေစေ၍၊ ပတ္တေ-သပိတ်တို့ကို၊ ဂါဟာပေ-တွာ-ကိုင်ယူစေ၍၊ ပါယာသဿ-နို့ဃနာဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဒါပေသိ-ပေးလှူစေပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဥဏှပါယာသဿ-ပူသော နို့ဃနာဖြင့်၊ ပူရေ-ပြည့်ကုန်သော၊ ပတ္တေ-တို့ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ-လည်စေ၍ လည်စေ၍၊ ဝါ-ပြောင်း၍ ပြောင်း၍၊ ဂဏှန္တိ-ကိုင်ယူရကုန်၏၊ သာ ကုတ္တိ-သည်၊ တေ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရော-န္တေ-ပြုနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကာနိ-ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌ-၈ကွင်းကုန်သော၊ ဒန္တဝလယာနိ-ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော လက်ကောက် တို့ကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူ၍၊ “ဣဓ-ဤဆင်စွယ်လက်ကောက်၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဂဏှထ-ကိုင်ယူတော်မူပါကုန်၊” ကုတိ အာဟ၊ တေသု-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၊ တထာ-ထိုလျှောက်သည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ တံ-ထိုအမျိုးသမီးကို၊ ဩလော-ကေတွာ-၍၊ ဌိတေသု-တည်ကုန်လသော်၊ တေသံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏၊ အဓိပ္ပာယ်-အလိုကို၊ ဥတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-တို့! အမှာကံ-တို့အား၊ ဧတေဟိ-ဤဆင်စွယ်လက်ကောက်တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ နတ္ထိ-ပါ၊ တုမ္မာက-ညေဝ-အရှင်ဘုရားတို့အားသာလျှင်၊ ဧတာနိ-ဤဆင်စွယ်လက်ကောက်တို့ကို၊ ပရိစ္စတ္တာနိ-စွန့်လှူအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ ဂစ္ဆထ-ကြွတော်မူ ပါကုန်၊” ကုတိ အာဟ၊ တေ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၊ ဂဟေတွာ၊ နန္ဒမူလက-ပဏ္ဍာရံ-နန္ဒမူလကအမည်ရှိသော တောင်ဝှမ်းသို့၊ (နန္ဒမူလိုဏ်ဂူသို့)၊ အဂမံသု-ကြွတော်မူကုန်ပြီ၊ အဇ္ဇတနာပိ-ယနေ၌ ဖြစ်သောကာလတိုင်အောင်လည်း၊ ဝါ-ယနေတိုင်အောင်လည်း၊ [“အဇ္ဇ+ဘဝံ အဇ္ဇတနံ(ရူ-၄၂၊ မောင်း-၄၊ ၂၁) (တစ်နည်း) အဇ္ဇ ဧဝ အဇ္ဇတနံ(ပါစိယော-၄၉)”ဟုပြု၊ နောက်နည်းအလို တနပစ္စည်း သုတ္တ။] တာနိ ဝလယာနိ-ထိုဆင်စွယ်လက်ကောက်တို့သည်၊ အရောဂါနေဝ-မပျက်စီး ကုန်သည်သာလျှင်၊ (ဟောန္တိ)၊ သာ-ထို ခုဇ္ဈတ္တရာသည်၊ တဿ ကမ္မဿ-ထို ကောင်းမှု၏၊ နိဿန္တေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကုဒါနိ-၌၊ တိပိဋကဓရာ-ပိဋကဉ္စကို ဆောင်နိုင်သော၊ မဟာပညာ-ကြီးသောပညာရှိသူမသည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနိ-တို့အား၊ ကတဥပဋ္ဌာနဿ-ပြုအပ်ခဲ့သော ပြု

စုလုပ်ကျွေးခြင်း၏။ နိဿန္တေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့ ပတ္တာ-
ရောက်ပြီ၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ အဿာ-ထိုခုဇ္ဇတ္တရာ၏၊ ဗုဒ္ဓန္တရေ-
ဘုရား၊ ၂ဆူတို့၏ ပွင့်တော်မူရာအကြား၌၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ရှေးကံတည်း။

ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-ကဿပမြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ပွင့်တော်ရာအခါ၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊ ဗာရာဏသီသေဌိ-
နော-ဗာရာဏသီသူဌေး၏၊ မိတာ-သည်၊ ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယာယ-အရိပ်၏ တိုး
ပွားရာအခါ၌၊ ဝါ-တိုးပွားသော အရိပ်ရှိရာအခါ၌၊ (ညနေချမ်းအခါ၌)၊ အာဒါ-
သံ-မှန်ကို၊ ဂဟေတွာ၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ အလင်္ကရေန္တိ-တန်ဆာဆင်
လျက်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိ-
ကာ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိသော၊ ဧကာ-တစ်ပါးသော၊ ဒီဏာသဝါ-ကုန်ပြီးသော
အာသဝေါရှိသော၊ ဝါ-ရဟန္တာမဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ရဟန်းမသည်၊ တံ-ထိုသူ
ဌေးသမီးကို၊ ဒဠု-တွေ့ခြင်းငှာ၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဒီဏာသဝါ-
ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယောပိ-ရဟန်းမတို့သည်သော်လည်း၊ သာယနသမယေ-
ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဥပဋ္ဌာကကုလာနိ-အလုပ်အကျွေးအမျိုးတို့ကို၊ ဒဠုကာမာ-
တွေ့ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ဆက်ဥူးအံ့၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊
သေဌိမိတာယ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ပေသန-
ကာရိကာ-စေခိုင်းမှုကို ပြုလုပ်သူမသည်၊ ဝါ-အစေခံမသည်၊ နတ္ထိ၊ သာ-ထို
သူဌေးသမီးသည်၊ “အယျေ-အရှင်မ၊ ဝန္ဒာမိ-ရှိခိုးပါ၏၊ ဝါ-ကန်တော့ပါ၏၊
တာဝ-ရှေးဥူးစွာ၊ မေ-တပည့်တော်မ၏၊ ဧတံ ပဿာဓနပေဠကံ-ဤတန်ဆာ
ပခြပ်ကို၊ ဝါ-ဤတန်ဆာသေတ္တာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒေထ-ပေးတော်မူပါကုန်၊”
ဣတိ အာဟ၊ ထေရီ-ထေရီမသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကို)၊ “အဿာ-ဤသူဌေးသမီး

ပဿာဓနပေဠကံ။ ။ ပီဏေတီတိ-နှစ်သက်စေတတ်သောကြောင့်၊ ပေဠာ၊ [ပိ
(တပုန-နှစ်သက်ခြင်းအနက်)+ဠ-မောင်-ဂ္ဂ၊ ၂၂၅၊] (တစ်နည်း) ပေလတီတိ ပေဠာ၊
ပေလ(ဂတိအနက်)+အ၊ လကို ဠပြု၊-ဓာန်ဇီ-၅၂၄၊] (တစ်နည်း) ပေတိ ပါလေတီတိ
ပေဠာ၊ [ပေ+လ၊ လကို ဠပြု၊-၎င်း၊] (တစ်နည်း) ပလတိ ရက္ခတီတိ ပေဠာ၊ [ပလ+အ၊
ပ၏အ-ကို ဠပြု၊ လကို ဠပြု၊-၎င်း၊] ပေဠာ ဧဝ ပေဠကံ၊ [ပေဠာ+သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း၊]
ပဿာဓနဿ+ပေဠကံ ပဿာဓနပေဠကံ၊ “ပေဠာ၊ ပေဠကံ”ကို “ပခြပ်”ဟု ဘာသာ

အား၊ ဣမံ-ဤတန်ဆာပခြပ်ကို၊ ဝါ-ဤတန်ဆာသေတ္တာကို၊ ဂဏှိတွာ-၍၊ သစေ န ဒဿာမိ-အကယ်၍ မပေးအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်)၊ မယိ-ငါ၌၊ အာ-ဃာတံ-အမျက်ဒေါသကို၊ ကတွာ၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-ဖြစ်ရလိမ့်မည်။ **ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ သစေ** ဒဿာမိ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ ပေသနကာရိကာ-သည်၊ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ၊ ခေါ် ပန-စင်စစ်ကား၊ နိရယသန္တာပတော-ငရဲအပူထက်၊ ပရဿ-၏၊ ပေသနဘာဝေါ-အစေခံ၏အဖြစ်သည်သာ၊ သေယျော-မြတ်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၊ သာ-ထိုထေရီမသည်၊ အနုဒယံ-အစဉ်သနားခြင်းကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ တံ-ထိုတန်ဆာပခြပ်ကို၊ ဂဟေတွာ၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီးအား၊ အဒါသိ-ပြီး၊ တဿ ကမ္မဿ-ထိုမကောင်းမှု၏၊ နိဿန္နေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပရေသံ-တို့၏၊ ပေသနကာရိကာ-သည်၊ ဇာတာ-ပြီး” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ပုန၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-တရားသဘင်၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ “သာမာဝတိပ္ပမုခါ-ကုန်သော၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ ဂေဟေ-စံအိမ်၌၊ အဂ္ဂိနာ-ဖြင့်၊ ဈာယိသု-လောင်ကုန်ပြီ၊ [(တစ်နည်း) သာမာဝတိပ္ပမုခါ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော-တို့ကို၊ ဂေဟေ-စံအိမ်၌၊ အဂ္ဂိနာ-သည်၊ ဈာယိသု-လောင်အပ်ကုန်ပြီ၊ မာဂဏ္ဍိယာယ-၏၊ ဉာတကာ-တို့ကို၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ **ပလာလက္ခိ-**ပြန်၏၊ နှီး၊ ထန်းခေါက်စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော အဖုံးပါသော ထည့်စရာပစ္စည်း (သေတ္တာအငယ်စား)ကို ပခြပ်ဟု ခေါ်သည်။ [ဣတိ. ၄-၂၈၅ “ပဿာဓနပေဋိကံ”ဟု ရှိသည်၊ “ပေဋ္ဌာ ဧဝ ပေဋိကာ”ဟုပြု။]

သစေ ပန။ ။ မပေးခြင်းကြောင့် အပြစ်ရပုံမှတစ်ပါး ပေးခြင်းကြောင့် အပြစ်ရပုံကို ပြသောကြောင့် ပနကို ပက္ခန္ဓရအနက် ယူပေးခဲ့သည်။ “သစေ ဣဓ၊ နောက်ပန၊ ဝိသေသဟုစွဲ(ရွှေ-၄၅)”ဟူသော နိယံအလိုကား ဝိသေသအနက်ယူ၍ “ပန-အထူးကား”ဟု ပေး။

ပလာလက္ခိ။ ။ ဝါတေန ပလတိ ဂစ္ဆတိတိ ပလာလံ၊ [ပလ+အလ+မောဂ်-၇၊ ၁၈၆၊ ပလာလတော+နိဗ္ဗတ္တော+အဂ္ဂိ ပလာလက္ခိ-ကောက်ရိုးကြောင့် ဖြစ်သောမီး၊-အံ. ၄-၃၊ ၁၆၆၊ အဘိ. ၄-၂၊ ၆၆။

ကောက်ရိုးမီးကို၊ ဒတွာ၊ **အယနင်္ဂလေဟိ**-သံထွန်သွားတို့ဖြင့်၊ ဘိန္နာ-ဖောက်
 ခွဲအပ်ကုန်ပြီ၊ (ထွန်ခြစ်အပ်ကုန်ပြီ)၊ မာဂဏ္ဍိယာ-ကို၊ ပတ္တုယိတတေလေ-ကျိုက်
 ကျိုက်ဆူသောဆီ၌၊ ပတ္တာ-ချက်အပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌၊ ဝါ-ဤပုဂ္ဂိုလ်
 တို့တွင်၊ ကေ-အဘယ်သူတို့သည်၊ ဇီဝန္တိ နာမ န ခေါ-အသက်ရှင်ကုန်သည်
 မည်သနည်း? ကေ-တို့သည်၊ မတာ နာမ (န ခေါ)-သေကုန်သည် မည်
 သနည်း? ကုတိ-ပြီ၊ သတ္တာ အာဂန္နာ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧတရဟိ၊ ကာယ-
 သော၊ ကထာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အတ္ထ န-ဖြစ်ကုန်
 သနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ-ဤမည်သောစကားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊
 (သန္နိသိန္နာ အမှ)” ကုတိ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! ယေ ကေစိ-အကြင်အမှတ်မရှိ
 အလုံးစုံသောသူတို့သည်၊ ပမတ္တာ-မေ့လျော့ကုန်၏၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ဝဿ-
 သတံ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး၊ ဇီဝန္တာပိ-အသက်ရှင်ပါကုန်သော်လည်း၊ မတာ-
 ယေဝ နာမ-သေသူတို့သာ မည်၏၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့
 လျော့ကုန်၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ မတာပိ-သေပါကုန်သော်လည်း၊ ဇီဝန္တိယေဝ
 နာမ-ရှင်ကုန်သည်မည်သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မာဂဏ္ဍိယာ-သည်၊ ဇီဝန္တိပိ-
 အသက်ရှင်ပါသော်လည်း၊ မတာယေဝ နာမ-သေသည်မည်သည်သာ၊ သာ-
 မာဝတိပ္ပမုခါ-ကုန်သော၊ ပဉ္စသတာ၊ ကုတ္တိယော-တို့သည်၊ မတာပိ-သေပါ
 ကုန်သော်လည်း၊ ဇီဝန္တိယေဝ နာမ-ရှင်ကုန်သည် မည်သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၏၊
 ဘိက္ခဝေ! အပ္ပမတ္တာ-မမေ့လျော့သူတို့သည်၊ န မရန္တိ နာမ-မသေကုန်သည်
 မည်၏၊” ကုတိ ဝတွာ၊ “အပ္ပမာဒေါ၊ ပေ၊ အနုတ္တရ”န္တိ-ဟူကုန်သော၊ ဣမာ
 ဂါထာ အဘာသိ။

အပ္ပမာဒေါ အမတပဒံ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ၊

အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ။

အယနင်္ဂလေဟိ။ ။ ဘူမိနဂီ-မြေ၏အင်္ဂါ(အစိတ်)ကို၊ အနဂီ-အင်္ဂါမဟုတ်အောင်၊
 ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ လုနာတီတိ-ဖြတ်တတ်သောကြောင့်၊ နဂ်လံ၊ [နဂ်+လူ(လု)+အ၊]
 တိဏဉ္စ ကဋ္ဌဉ္စ နာသေတွာ ဂလန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ နဂ်လံ၊ [န+ဂလ+အ၊-ဂဠုန်
 ပျံ-၆၄။] အယသာ+ကတာနိ+နဂ်လာနိ အယနင်္ဂလာနိ-သံဖြင့် ပြုအပ်သော ထွန်သွား
 များ။

အပ္ပမာဒေါ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ ကောင်းသော သတိသည်။ အမတပဒ်-မအိုမသေ၊ အမြဲနေရန်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း၊ ကောင်းသော အကျင့်တည်း။ ပမာဒေါ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ မကောင်းသော အကုသိုလ်စိတ္တပြုဒ်သည်။ မစ္စုနော-ထပ်တလဲလဲ၊ တသေတည်း သေရခြင်း၏။ ပဒ်-အကြောင်းတည်း။ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ကြတောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်။ န မိယန္တိ-မကြာမီကာလ၊ မဂ်ဖိုလ်ရသဖြင့်၊ ဘဝပြတ်သုံး၊ မသေဆုံးရတော့ကုန်။ ယေ (သတ္တာ)-အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ ပမတ္တာ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ကြကုန်၏။ (တေ သတ္တာ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ကြရှာ၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်)။ မတာ ယထာ-သေသူများနှင့်၊ မခြားတမူ၊ အလားတူကြလေကုန်၏။

**ဧဝံ ဝိသေသတော ဥတုာ၊ အပ္ပမာဒမိ ပဏ္ဍိတာ၊
အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တိ၊ အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာ။**

ပဏ္ဍိတာ-လောကအကြောင်း၊ ဓမ္မကြောင်းကို၊ ကောင်းကောင်းမြင်သိ၊ ပညာရှိတို့သည်။ ဧဝံ ဝိသေသတော-မမေ့သောသူ၊ မေ့သောသူတို့ မတူကွဲပြား၊ ဤကဲ့သို့သော အထူးအားဖြင့်၊ ဥတုာ-နိဗ္ဗာန်အထိ၊ အပါယ်ထိအောင်၊ မိမိရရ၊ သိကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ အပ္ပမာဒမိ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ ကောင်းသောသတိ၌၊ (ဥတုာ-နောက်ပြန်မလည်၊ အခြေတည်၍။ အပ္ပမာဒ-စ၍တည်မိ၊ ထိုသတိကို၊ ဝဇေန္တော-တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့်၊ ရင့်ထက်ရင့်အောင်၊ မလင့်ပုံသေ၊ တိုးပွားစေကုန်လသော်။) အပ္ပမာဒေ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ ကောင်းသောသတိ၌၊ ပမောဒန္တိ-ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပျ၊ နှစ်သက်ကြကုန်၏။ အရိယာနံ-ဘုရားပစ္စေကာ၊ အရိယာသာဝကတို့၏။ ဂေါစရေ-ကျက်စားရာမှန်၊ သတိပဋ္ဌာန်စရှိ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား၊ လောကုတ္တရာတရား၌၊ ရတာ-အမြဲရွှင်ပျော်၊ မွေ့လျော်တော်မူကြကုန်၏။

**တေ ဈာယိနော သာတတိကာ၊ နိစ္စံ ဒဠပရက္ခမာ၊
ဖုသန္တိ ဓီရာ နိဗ္ဗာနံ၊ ယောဂက္ခေမံ အနုတ္တရံ။**

တေ ဓီရာ-အပ္ပမာဒ၊ အခြေရ၍၊ အပ္ပမာဒ၌၊ နှစ်ခြိုက်မွေ့လျော်၊ ရွှင်ပျော်

ကြတောင်း၊ ထိုပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဈာယိနော-ကသိုဏ်းအစ ရှိသောအာရုံ၊ အနိစ္စအစရှိသောလက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို စူးစိုက်စွာ ရှုကုန်သည်။ သာတတိကာ-မပြတ်ဖြစ်ဘိ၊ ကာယိကစေတသိက၊ ဝီရိယရှိကုန်သည်။ နိစ္စံ ဒဠ္ဗပရက္ကမာ-အမြဲခိုင်တင့်၊ အဆင့်ဆင့်လျှင်၊ အမြင့် တက်ကြောင်း၊ ကောင်းသောဝီရိယရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ယောဂက္ခေမံ-ယောဂလေးပါးတို့ဖြင့် ဘေးမရှိသော၊ ဝါ-ယောဂအားလုံး၊ ဘေးကုန်ဆုံးရာ ဖြစ်သော၊ အနုတ္တရံ-မိမိထက် လွန်မြတ်သော တရားမရှိသော၊ ဝါ-အမြတ် ဆုံးဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနံ-အသင်္ခတ၊ အမတဓာတ်၊ နိဗ္ဗာန်မြတ်ကို၊ ဖုသန္တိ-ဖလ သမာ၊ ဝင်စားကာဖြင့်၊ ကောင်းစွာပိုင်ပိုင်၊ ထိရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ အပ္ပမာဒေါတိ ပဒံ-အပ္ပမာဒေါဟူသောပုဒ်သည်၊ မဟန္တံ-များစွာသော၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြနိုင်၏၊ မဟန္တံ-များစွာသော၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ တိဋ္ဌတိ-တည် နိုင်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ သကလမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ တေပိဋကံ-ပိဋက ဥပုဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ဘုရားစကားတော်ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ကထိ-ယမာနံ-ဟောပြအပ်သော်၊ အပ္ပမာဒပဒမေဝ-အပ္ပမာဒပုဒ်သို့သာ၊ ဩတရတိ-သက်ရောက်၏။

(ယေန ကာရဏေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ သကလမ္ပိ-ဖြစ်သော၊ တေပိဋကံ-ဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ကထိ-ယမာနံ-အပ်သော်၊ အပ္ပမာဒပဒမေဝ-သို့သာ၊ ဩတရတိ-၏)၊ တေန (ကာရ-ဏေန)-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ (ကိံ-သနည်း?) “သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ အဂ္ဂမက္ခာယတိ”တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မူအပ်ပြီ။

[ဘိက္ခဝေ-တို့! သေယျထာပိ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ **ဇင်္ဂလာနံ**-မြေ၌ ပေါက်ဖွားကုန်သော၊ ဝါ-မြေ၌ ကြီးပွားကုန်သော၊ ပါဏာနံ-သတ္တဝါတို့၏။

ဇင်္ဂလာနံ။ ။ ဇလံ ဂလတိ ဧတ္ထ၊ ဇလေန ဝါ ဂလန္တိ ဧတ္ထာတိ ဇင်္ဂလော၊ [ဇလ+ဂလ+အ၊ ရှေ့လကိုချေ၊ ဂအထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊] (တစ်နည်း) ပထိကာနံ ဇနာနံ

ယာနိ ကာနိစိ ပဒဇာတာနိ-ကြွင်းမဲ့ဥသံ အလုံးစုံကုန်သော အကြင်ခြေရာ တို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏။) သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော၊ တာနိ-ထိုခြေရာတို့သည်၊ ဟတ္ထိပဒေ-ဆင်၏ခြေရာ၌၊ သမောဓာနံ-ပေါင်းခြင်းသို့၊ ဝါ-အတွင်းဝင်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ သေယျထာပိ-ရောက်ကုန်သကဲ့သို့ (ဟတ္ထိပဒေ-ဆင်၏ခြေရာကို)၊ တေသံ- ထိုမြေ၌သွားလာကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ ခြေရာတို့တွင်၊ မဟန္တတ္တေန-ကြီး သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ [ယဒိဒံ အနက်မရှိ၊] အဂ္ဂံ-အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ သေယျထာပိ-ခေါ်ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့! ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ယေကေစိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသံ အလုံးစုံကုန်သော၊ ကုသလာ ဓမ္မာ-ကု သိုလ်တရားတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤကုသိုလ်တရားတို့ သည်၊ အပ္ပမာဒမူလကာ-အပ္ပမာဒဟူသော အရင်းခံရှိကုန်၏၊ **အပ္ပမာဒ- သမောသရဏာ**-အပ္ပမာဒဟူသော သက်ရောက်ရာရှိကုန်၏၊ ဝါ-အပ္ပမာဒတို့ ၌ ကောင်းစွာ ဝင်ရောက်ကုန်၏၊ တေသံ ဓမ္မာနံ-ထိုတရားတို့တွင်၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အပ္ပမာဒေါ-အပ္ပမာဒတရားကို၊ ဝါ-မမေ့မလျော့ကြောင်းသတိကို၊ **အဂ္ဂံ-အမြတ် ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ-ဆိုအပ်၏။**]

ဇံ ဝေဂံ ဇေဝံ ဂလတိ ဟာယတိ ပါဒဖောဋ္ဌာဒိဘာဝေန ဧတ္ထာတိ ဇင်္ဂလော၊ [“ဇော ဇေတရိ ကာရိယေ စ၊ ဝေဂိတေ(ဧကက္ခရ-၃၅)”ဟူသော အနက်တို့တွင် ဇေဒ္ဒါ ဝေဂိတအနက်၊] ဇင်္ဂလေ+ဇာတာ ဘဝိတိ ဝါ ဇင်္ဂလာ(မဇ္ဈိ-၂၊ ၁၆၂)။

အပ္ပမာဒသမောသရဏာ။ ။သမ္မာ ဩသရန္တိ ဧတ္ထာတိ သမောသရဏံ-ကုသိုလ် တရားတို့၏ ကောင်းစွာသက်ရောက်ရာဖြစ်သော အပ္ပမာဒတရား၊ အပ္ပမာဒေါ+ သမောသရဏံ ဧတေသန္တိ အပ္ပမာဒသမောသရဏာ(ဌပြု-၁၇၂)၊ (တစ်နည်း) အပ္ပမာဒေသု သမ္မာ ဩသရန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ အပ္ပမာဒသမောသရဏာ(စူဠနိ. ၄-၁၁)။

အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ။အဂ္ဂေါ+အက္ခာယတိ၊ ဧဩန မဝဏ္ဏေ(မောဂ်-၁၊ ၃၇)သုတ် ဖြင့် ဩကို အ-ပြု၊ မ-လာ(အဇ္ဈိ-၂၊ ၂၈၇၊ သိဇ္ဈိသစ်-၂၊ ၁၇၂)၊ ကစ္စည်းအလို ရှေ့ဩ ကိုချေ၊ ထိုကျေရာ၌ အ-လာ(ကစ်ဘာ-၁၊ ၆၇)။

ဝိဗော-၈၂။ ။ ထို၌ “နပုံသကေဟိ”အလိုက်ကို ကြဉ်သော “သိ”ဟူသော ဝိနာ- မိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကုတ္တိလိင်၊ ပုံလိင်နောင် သိဝိဘတ်ကို အံ့ပြုသည်ဟူသော စူဠနိရုတ္တိကျမ်းအဆိုကို ပြ၏၊ ထိုအလို “အဂ္ဂံ+အက္ခာယတိ”ဟုဖြတ်၊ အဂ္ဂံကား ပုံလိင်၊ ပထမာသိဝိဘတ်တည်း၊ “သိ”ဟူသော ဝိနာမိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် သိဝိဘတ်ကို

ပန-ဆက်ဥးအံ၊ သော ဧသ (ဧသော အပ္ပမာဒေါ)-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဤအပ္ပမာဒသည်၊ အတ္တတော-အနက်အားဖြင့်၊ သတိယာ-သတိနှင့်၊ အဝိပ္ပ-ဝါသော နာမ-မကင်းမူ၍နေခြင်း မည်၏။ စ-ဆက်ဥးအံ၊ ဧတံ-အပ္ပမာဒဟူသော ဤအမည်သည်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ဥပဋ္ဌိတာယ-အာရုံ၌ ကပ်၍တည်သော၊ **သတိယာ**-သတိ၏။ နာမံ-အမည်တည်း၊ အမတပဒန္တိ (ဧတ္ထ)-အမတပဒံဟူသော ဤပုဒ်၌၊ [အပေါင်းတည်ထ၊ စိတ်ဖွင့်ပြ၊ ဧတ္ထမရှိ ထည့်လေမြဲ(ဘုရား-၉၈)။] နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အမတန္တိ-အမတဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဟိ-မှန်၏။ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-အကြင့်ကြောင့်၊ တံ-ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ [ဝုစ္စတိ၌စပ်] ဝါ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ [“န ဇီယတိ၊ န မိယတိ”တို့၌စပ်] (တဿ-ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊ ဝါ-သည်၊) [အဇာတတ္တာ၏ သမ္ပန်၊] အဇာတတ္တာ-မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဇီယတိ-မအိုရ၊ န မိယတိ-မသေရ၊ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ အမတန္တိ-အမတဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဣမိနာ-ဤအပ္ပမာဒတရားဖြင့်၊ (သပ္ပုရိသာ-သူတော်ကောင်းတို့သည်)၊ ပဇ္ဇန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ ရောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုအပ္ပမာဒတရားသည်၊) ပဒံ-ပဒမည်၏။ အမတံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏။ ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊

အံပြု၊ သို့မဟုတ် ပုံလိင်မှ နပုံလိင်သို့ ပြန်နေသော လိင်ဝိပလ္လာသသော်လည်း ကြုံ၊ အဋ္ဌကထာဋီကာများ၌ ရှေ့ဆုံးနည်းကိုသာ ဖွင့်သည်။

သတိယာ။ ။ “သတိယာ”ဖြင့် အပ္ပမာဒေါအရကို ပြသည်။ “သတိယာ”ဟု သာမန်ဆိုသော်လည်း ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော (ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော) သတိကို ယူ၊ အပ္ပမာဒ (ကုသိုလ်ကိစ္စကို မမေ့ခြင်း)ဟူရာ၌ သတိမှတစ်ပါး အခြားသော သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ ပညာ၊ စသောတရား များကိုလည်း ရနိုင်၏။ သို့သော် ကုသိုလ်တရားကို မမေ့ခြင်း၌ သတိ၏ ဗျာပါရက လွန်ကဲသောကြောင့် ဧကဒေသုပစာရ၊ ပဓာနနည်းအားဖြင့် သတိကို ယူရသည်။ အပရေဆရာတို့က အပ္ပမာဒအရ မမေ့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သတိဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော နာမ်ခန္ဓာ ၄ပါး(ကုသိုလ်စိတ္တပွား၌)ကို ကောက်ယူကြ၏။ (ဣတိ၊ ၄-၇၆၊ စရိယာ၊ ၄-၃၂၆၊ သံဋီ-၂၊ ၃၀၈) [အပ္ပမဇ္ဇနံ **အပ္ပမာဒေါ**၊ သော ပန အတ္တတော ဉာဏူပသဋ္ဌိတာ သတိ။ ယသ္မာ တတ္ထ သတိယာ ဗျာပါရော သာတိသယော၊ တသ္မာ “သတိအဝိပ္ပဝါသေနာ”တိ ဝုတ္တံ၊-ဒီဋီ-၂၊ ၁၈၆။]

အတ္ထော-ပဇ္ဇနိပုဒ်၏အနက်တည်း၊ အမတဿ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်၏၊ ပဒံ-ရောက်ကြောင်းတည်း၊ အမတပဒံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်၏ ရောက်ကြောင်း၊ အမတဿ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်၏၊ အဓိဂမူပါယော-ရခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ဤအနက်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ **ပမာဒေါ**တိ-ကား၊ ပမဇ္ဇနဘာဝေါ-မေ့လျော့ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်တည်း၊ ဝါ-မေ့လျော့ခြင်းသဘောတည်း၊ ဧတံ-ဤပမာဒေါဟူသော အမည်သည်၊ မုဋ္ဌဿတိသင်္ခါတဿ-ပျောက်ကင်းသောသတိဟု ဆိုအပ်သော၊ [“မုဋ္ဌသစ္စသင်္ခါတဿ-ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသူ၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော”ဟုလည်း ရှိ၏။] သတိယာ-သတိကို၊ ဝေါသဂ္ဂဿ-စွန့်လွှတ်ခြင်း၏၊ (စွန့်လွှတ်မှုအကုသိုလ်စိတ်၏)၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ မစ္စုနောတိ-ကား၊ မရဏဿ-သေခြင်း၏၊ ပဒန္တိ-ကား၊ ဥပါယော-ကပ်ရောက်ကြောင်းတည်း၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းကြောင်းတည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ပမတ္ထော-မေ့လျော့သူသည်၊ ဇာတိံ-ဇာတိကို၊ နာတိဝတ္တတိ-မလွန်နိုင်၊ ဇာတော-ဖြစ်သူသည်၊ ဝါ-မွေးဖွားသူသည်၊ ဇီယတိ စေတ-အိုလည်းအိုရ၏၊ မိယတိ စ-သေလည်းသေရ၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ပမာဒေါ-မေ့လျော့ခြင်းသည်၊ မစ္စုနော-သေခြင်း၏၊ ပဒံ နာမ-အကြောင်း မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ပမာဒေါ-သည်။) **မရဏံ**-သေခြင်းသို့၊

မရဏံ ဥပေတိ။ ။ ဥပေတိကို ဥပဓာတ်၊ ကာရိတ်ဏေ၊ တိဝိဘတ်၊ (တစ်နည်း) ဥပ+ဣ+အ+တိ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းကျေဟု ကြံ၍ ပေးခဲ့သည်။ “မရန္တိ ဧတေနာတိ မရဏံ(ပဋိသံ. ၄-၁, ၈၄)”ဟုပြု၍ ထိုနောက် ဘာဝပ္ပဓနန၊ ဘာဝလောပကြံကာ “မရဏံ-သေကြောင်း၏အဖြစ်သို့၊ ဥပေတိ-ရောက်၏”ဟုသော်လည်း ပေးပါ။(နိတိ ဓာတု-၃၂၆၊ နိဒီ-၃၉၁)

ဆရာတို့မိန့်ဆိုချက်။ ။ရှေ့ဝါကျရှိ ပမတ္ထောပုဒ်က ဣတိကို ကျော်၍ ဥပေတိ၌ မစပ်နိုင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ပမာဒေါကို ဥပေတိ၏ ကတ္တားဟုယူလျှင်လည်း “ပမာဒေါ မရဏံ ဥပေတိ-မေ့ခြင်းသည် သေခြင်းသို့ ရောက်၏”ဟု မလျော်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် ထွက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဤ“မရဏံ ဥပေတိ”ဟူသော ဝါကျ တိုလေးသည် ပိုနေသော၊ သို့မဟုတ် စာပျက်နေသော ဝါကျဖြစ်ဟန်တူသည်ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူ၏။

ပိုကောင်းသောပါဌ်။ ။ဤဂါထာဖွင့်သည် ဇာ. ၄-၅, ၁၀၄-၅၅၅လည်း ရှိ၏။ သို့သော် ဤဝါကျ မပါပါ။ သာရတ္ထ-၁, ၁၃၁၅၅ကား “မရဏံ ဥပနေတိ-သေခြင်းသို့ ပို့

ခြင်းသို့ ဝါ-ကို၊ ဥပေတိ-ရောက်စေ၏။ ဝါ-ဖြစ်စေ၏။ အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိတိ-
ကား၊ သတိယာ-သတိနှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံ ကုန်သော၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့
လျော့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ န မရန္တိ-မသေရကုန်၊ အဇရာ-မအိုကုန်သည်၊
အမရာ-မသေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ဣတိ-သို့ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ-မမှတ်
ထိုက်၊ ဟိ-မှန်၏။ အဇရာ-မအိုသော၊ အမရာ-မသေသော၊ ကောစိ-တစ်စုံ
တစ်ယောက်သော၊ သတ္တော နာမ-သတ္တဝါမည်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ [(တစ်နည်း)
(ကသွာ-ကြောင့်၊) အဇရာ-ကုန်သည်၊ အမရာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။
ဣတိ-သို့ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ-မမှတ်ထိုက်သနည်း? ဟိ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊
အဇရာ-သော၊ အမရာ-သော၊ ကောစိ-သော၊ သတ္တော နာမ-သည်၊ န
အတ္ထိ၊ တသွာ-ထို ကြောင့်၊ အဇရာ-ကုန်သည်၊ အမရာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-
ကုန်၏။ ဣတိ-သို့ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ပမတ္တဿ-
မေ့လျော့ သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဇ္ဇ နာမ-ဝဋ်မည်သည်ကို၊ အပရိစ္ဆန္တံ-မပိုင်းဖြတ်
အပ်သေး၊ အပ္ပမတ္တဿ-မမေ့မလျော့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဝဇ္ဇ နာမ-ကို၊) ပရိစ္ဆန္တံ-
ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီ၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ ပမတ္တာ-မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊
(ပမတ္တာနံ-မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊) ဇာတိအာဒိဟိ-ဇာတိအစရှိသည်တို့မှ၊
အပရိမုတ္တတ္တာ-မလွတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇီဝန္တာပိ-အသက်ရှင်ပါကုန်
သော်လည်း၊ မတာယေဝ နာမ-သေသူတို့သာ မည်၏။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊
အပ္ပမတ္တာ-မမေ့လျော့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အပ္ပမာဒလက္ခဏံ-အပ္ပမာဒ၏
လက္ခဏာကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ ဝါ-တိုးပွားစေခြင်းကြောင့်၊ ခိပ္ပံ-လျင်
မြန်စွာ၊ မဂ္ဂဖလာနိ-မဂ်ဖိုလ်တို့ကို၊ သန္တိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊
ဒုတိယတတိယအတ္တဘာဝေသု-ဒုတိယအတ္တဘော၊ တတိယအတ္တဘောတို့၌၊
န နိဗ္ဗတ္တန္တိ-မဖြစ်ကြရကုန်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုအပ္ပမတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊
ဇီဝန္တာပိ-အသက်ရှင်နေကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အသက်ရှင်နေကုန်စဉ်
လည်းကောင်း၊ မတာ-ကုန်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊
ဝါ-ဖြစ်ကုန်စဉ်လည်းကောင်း၊ န မိယန္တိယေဝ နာမ-မသေသူ တို့သာ မည်၏။

ဆောင်၏”ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိမှ အဓိပ္ပာယ်ကောင်းသဖြင့် ဤ၌လည်း ထိုအတိုင်းရှိလျှင်
ပိုကောင်းမည်။

ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာတိ-ကား၊ ပန-ကား၊ ယေ သတ္တာ-အကြင် သတ္တဝါတို့သည်၊ ပမတ္တာ-မေ့လျော့ကြကုန်၏၊ တေ (သတ္တာ)-ထိုသတ္တဝါတို့ သည်၊ ပမာဒမရဏေန-မေ့လျော့ခြင်းဟူသော သေခြင်းအားဖြင့်၊ မတတ္တာ-သေကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မတာ ယထာ-သေသူတို့နှင့် တူကုန်၏၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဒီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒေန-ဒီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲခြင်းကြောင့်၊ မတာ-အစစ် အမှန်သေသူတို့သည်၊ ဒါရုက္ခန္ဓသဒိသာ-သစ်တုံးနှင့် တူကုန်သည်၊ အပဂတ-ဝိညာဏာ-ကင်းသော ဝိညာဏ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့ သို့၊ တထေဝ-ထို့အတူသာလျှင်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ **မတာနံ ဝိယ**-သေသူတို့၏ကဲ့သို့၊ တေသမ္ပိ-ထိုမေ့လျော့သော သတ္တဝါ တို့၏လည်း၊ တာဝ-ရဟန်းတို့မှ ရှေးဥးစွာ၊ ဝါ-တို့၏ ရှေးဥးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ-ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော၊) ဂဟဋ္ဌာနံ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ [ဧက စိတ္တမ္ပိ-၌စစ်၊] “ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒဿာမ-လှူကုန်အံ့၊ သီလံ-သီလကို၊ ရက္ခိ-ဿာမ-စောင့်ကုန်အံ့၊ ဥပေါသထကမ္ပံ-ဥပုသ်စောင့်မှုကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန် အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ ဧကစိတ္တမ္ပိ-တစ်မျိုးသော စိတ်သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ပဗ္ဗဇိတာနမ္ပိ-ရဟန်းတို့၏လည်း၊ “အာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္တာဒိနိ-ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ် တို့၏ ကျင့်ဝတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ပူရေဿာမ-ဖြည့်ကုန်အံ့၊ ဓုတဂီနိ-ဓုတင် တို့ကို၊ သမာဒိယိဿာမ-ဆောက်တည်ကုန်အံ့၊ ဘာဝနံ-ဘာဝနာကို၊ ဝမေ-ဿာမ-ပွားစေကုန်အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ (ဧကစိတ္တမ္ပိ-သည်လည်း၊) န ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ တေ-ထိုမေ့လျော့သော သတ္တဝါတို့သည်၊ မတေန-အသေ ကောင်နှင့်၊ နာနာကရဏာ-အသီးအခြားပြုကြောင်း အထူးရှိကုန်သည်၊ ကိဝ ဟောန္တိ-အဘယ်မှာလျှင် ဖြစ်ကုန်တော့အံ့နည်း၊ (န ဟောန္တိ ဧဝ-မဖြစ်ကုန် သည်သာ၊) တေန-ထိုကြောင့်၊ “ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ”တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

မတာနံ ဝိယ။ ။ “မတာနံ-တို့၏၊ (ဒါနံ-ကို၊ ဒဿာမ-ကုန်အံ့၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခိ-ဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဥပေါသထကမ္ပံ-ကို၊ ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ ဧကစိတ္တမ္ပိ-သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ဝိယ-မဖြစ်သကဲ့သို့”ဟု အပြည့်အစုံ ယူပေးနိုင်သည်။

ဧဝံ ဝိသေသတော ဥတုတိ-ကား၊ ပမတ္တဿ-မေုလျော့သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဋ္ဋ-
တော-ဝဋ်မှ၊ နိဿရဏံ-ထွက်မြောက်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အပ္ပမတ္တဿ-မမေ့
လျော့သူ၏။ (ဝဋ္ဋတော-မှ၊ နိဿရဏံ-သည်။)၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊
ဝိသေသတောဝ-အထူးအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဇာနိတွာ-သိပြီး၍၊ [အပ္ပမာဒေ
ပမောဒန္တိဉ္စရံ] **ပန**-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး၊ စောဒနာပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကေ-
အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ **ဧတံ** ဝိသေသံ-ဤအထူးကို၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်သနည်း?
ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အပ္ပမာဒမ္ပိ ပဏ္ဍိတာတိ-ကား၊ ပဏ္ဍိတာ-
ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊ သဘာဝပညာရှိကုန်သော၊ မေဓာဝိနော-လျင်စွာ သိတတ်
သော ပညာရှိကုန်သော၊ သပ္ပညာ-အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာရှိကုန်
သော၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ အပ္ပမာဒေ-အပ္ပမာဒ
တရား၌၊ ဌတွာ-စတည်၍၊ အပ္ပမာဒံ-မိမိ၏ အပ္ပမာဒတရားကို၊ ဝဇေန္တိ-တိုးပွား
စေကုန်၏၊ တေ-အပ္ပမာဒတရား တိုးပွားစေကြသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဧဝံ-
သို့၊ ဝိသေသကာရဏံ-ထူးသောအကြောင်းကို၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်၏၊ (ဣတိ-
ဤကား အဖြေတည်း၊) အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တိတိ-ကား၊ တေ-ထိုပညာရှိ သူ
တော်ကောင်းတို့သည်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဥတုာ-သိပြီး၍၊
အတ္တနော-မိမိ၏၊ တသ္မိံ အပ္ပမာဒေ-ထိုအပ္ပမာဒတရား၌၊ ပမောဒန္တိ-အပြား
အားဖြင့် ဝမ်းမြောက်ကုန်၏၊ ပဟံသိတမုခါ-အပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းသော
မျက်နှာရှိကုန်သည်၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ-နှစ်သက် ရွှင်လန်းကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊
အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာတိ-ကား၊ တေ-ထိုပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည်၊
ဧဝံ-သို့၊ အပ္ပမာဒေ-အပ္ပမာဒတရား၌၊ ပမောဒန္တာ- ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ တံ အပ္ပမာဒံ-ထိုအပ္ပမာဒတရားကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ အရိ-
ယာနံ-အရိယာဖြစ်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ-ဘုရား၊ ပစ္စေက

ပနေတံ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ပနေတံ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်း ပေးခဲ့သည်၊ “ပနေသံ”
ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏၊ “ဧသံ-ဤမေုလျော့သူ၊ မမေ့လျော့သူတို့၏၊ ဝိသေသံ-ကို”ဟု ပေး၊
ဆရာတို့ကား နောက်၌ “တေ ဧဝံ ဝိသေသကာရဏံ ဇာနန္တိ”ဟူသော အဖြေကို ရှု၍
“ပနေဝံ”ရှိမှ စာသွားမှန်သည်ဟု ယူကာ “ပန-အံ့၊ ကေ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိသေသံ-
ကို၊ ဇာနန္တိ”ဟု ပေးတော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့၏။ ဂေါစရသင်္ခါတေ-ကျက်စားရာဟု ဆိုအပ်သော၊ စတု-
သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ-၄ပါးသော သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသော အပြားရှိသော၊
သတ္တတ္ထိသဘောဓိပက္ခိယဓမ္မေ စ-၃၇ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရား၌လည်း
ကောင်း၊ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မေ စ-၉ပါးအပြားရှိသော လောကုတ္တရာတရား
၌လည်းကောင်း၊ ရတာ-ဓမ္မေလျော်ကုန်၏၊ နိရတာ-အမြဲ ဓမ္မေလျော်ကုန်၏။
အဘိရတာ-အလွန်ဓမ္မေလျော်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-
ဤကားအနက်။

တေ ဈာယိနောတိ-ကား၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့လျော့ကုန်သော၊ တေ ပဏ္ဍိ-
တာ-ထိုပညာရှိတို့သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိသင်္ခါတေန-၈ပါးသော သမာပတ်ဟု
ဆိုအပ်သော၊ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနေန စ-ကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံကို စူး
စိုက်စွာရှုတတ်သော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလ-
သင်္ခါတေန-ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ ဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေန စ-
အနိစ္စအစရှိသောလက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၏တထလက္ခဏာကို စူးစိုက်စွာရှုတတ်
သော လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓေနပိ-၂ပါးအပြားရှိ
သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဈာနေန-ဈာန်ဖြင့်၊ ဈာယိနော-ရှုတတ်ကုန်သည်၊ သာ-
တတိကာတိ-ကား၊ အဘိနိက္ခမနကာလတော-တောသို့ ရှေးရှုထွက်ရာကာလ
မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ-အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင်၊ သတတံ-အမြဲ၊
ပဝတ္ထကာယိကစေတသိကဝီရိယာ-ဖြစ်သော ကာယိကဝီရိယ၊ စေတသိက

ပဝတ္ထကာယိကစေတသိကဝီရိယာ။ ။ “ကာယေ+ဘဝံ ကာယိကံ၊ စေတသိ+
ဘဝံ စေတသိကံ၊ ကာယိကံ စ+စေတသိကံ စ ကာယိကစေတသိကံ၊ ပဝတ္ထံ+ကာ-
ယိကစေတသိကံ ဧတေသန္တိ ပဝတ္ထကာယိကစေတသိကဝီရိယာ”ဟုပြု၊ ဝီရိယမှန်
သမျှ စေတသိကချည်းဖြစ်၏။ သို့သော် စကြိုလျှောက်ရာအခါစသည်၌ ကာယဝိညတ်
(ကိုယ်လှုပ်ရှားမှု)ကို ဖြစ်စေတတ်သော (ဝုဋ္ဌော၊ ကာမဇော၊ အဘိညာဉ်တို့တွင်
တစ်ပါးပါးနှင့်ယှဉ်သော) ဝီရိယသည် ကာယိကဝီရိယမည်၏။ ကိုယ်လှုပ်ရှားမှုမပါဘဲ
ထိုင်၍ အိပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော (မဟာကုသိုလ်၊
သမာပတ်၈ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးနှင့်ယှဉ်သော) ဝီရိယသည် စေတသိကဝီရိယမည်
၏။ ဤသို့ ခွဲမှတ်ရာ၏။ (ဒီ. ဋ္ဌ-၂၊ ၁၂၀၊ သံ. ဋ္ဌ-၃၊ ၂၀၆၊ မဇ္ဈိ-၁၊ ၂၁၆၊ သင်္ခါ-၂၊
၄၄၄)

ဝီရိယရှိကုန်သည်။ နိစ္စံ ဒဠ္ဗပရက္ကမာတိ-ကား၊ ယံ တံ-အကြင်အရာသို့၊ (အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်သို့)၊ ပုရိသတ္တာမေန-ယောက်ျားတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပုရိသ-ဝီရိယေန-ယောက်ျားတို့၏ ဝီရိယဖြင့်၊ ပုရိသပရက္ကမေန-ယောက်ျားတို့၏ လုံ့လဖြင့်၊ ပတ္တဗ္ဗံ-ရောက်ထိုက်၏၊ တံ-ထိုအရာသို့၊ (ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သို့)၊ အ-ပါပုဏိတွာ-မရောက်မူ၍၊ ဝါ-မရောက်မချင်း၊ ဝီရိယဿ-ဝီရိယ၏၊ သဏ္ဌာနံ-ရပ်တန့်ခြင်းသည်၊ န ဘဝိဿတိ-လတ္တံ၊ က္ကတိ ဧဝရူပေန-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဝီရိယေန-ဝီရိယဖြင့်၊ အန္တရာ-အရဟတ္တဖိုလ်မရောက်မီ အကြား၌၊ အနောသက္ကိတွာ-မဆုတ်နစ်မူ၍၊ နိစ္စပ္ပဝတ္တေန-အမြဲဖြစ်သော၊ ဒဠ္ဗပရက္ကမေန-ခိုင်မြဲသောလုံ့လနှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဖုသန္တိ-၌စပ်] ဖုသန္တိတိ ဧတ္ထ-ဖုသန္တိဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (လဗ္ဘမာနာ-ရအပ်ကုန်သော) ဖုသနာ-ဖုသနာတို့သည်၊ ဉာဏဖုသနာ စ-ဉာဏဖုသနာလည်းကောင်း၊ ဝိပါက-ဖုသနာ စ-ဝိပါကဖုသနာလည်းကောင်း၊ (က္ကတိ-သို့) ဒွေ-၂မျိုးတို့တည်း၊ တတ္ထ-ထိုဖုသနာ ၂မျိုးတို့တွင်၊ စတ္တာရော-၄ပါးကုန်သော၊ မဂ္ဂါ-မဂ်တို့သည်၊ ဉာဏဖုသနာ နာမ-ဉာဏဖုသနာမည်၏၊ ဝါ-ထိတွေ့ကြောင်း ဉာဏ်မည်၏၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ဖလာနိ-ဖိုလ်တို့သည်၊ ဝိပါကဖုသနာ နာမ-ဝိပါကဖုသနာမည်၏၊ ဝါ-ထိတွေ့ကြောင်းအကျိုးမည်၏၊ တေသု (တာသု)-ထိုဖုသနာ ၂မျိုးတို့တွင်၊ ဣဓ-“ဖုသန္တိ ဓီရာ နိဗ္ဗာန်”ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဝိပါကဖုသနာ-ဝိပါကဖုသနာကို၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်၏၊ အရိယဖလေန-အရိယာဖိုလ်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ သစ္စိကရောန္တိ-မျက်မှောက်ပြုကုန်လျက်၊ ဓီရာ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိတို့သည်၊ တာယ ဝိပါကဖုသနာယ-ထိုတွေ့ထိကြောင်းဖြစ်သော အကျိုးဝိပါက်ဖြင့်၊ ဖုသန္တိ-ထိရောက်ကုန်၏၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ သစ္စိကရောန္တိ-မျက်မှောက်ပြုကုန်၏၊ ယောဂက္ခေမံ အနုတ္တရန္တိ-ကား၊ စတ္တာရော-၄ပါးကုန်သော၊ ယေ ယောဂါ-အကြင်ယောဂတို့သည်၊ မဟာဇနံ-များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ ဝဋေ-ဝဋ်၌၊ ဩသီဒါပေန္တိ-နစ်မြုပ်စေကြကုန်၏၊ တေဟိပိ-ထိုယောဂ၄ပါးတို့ဖြင့်သော်မှလည်း၊ ခေမံ-ဘေးမရှိသော၊ နိဗ္ဗယံ-ဘေးမရှိသော၊ သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံကုန်သော၊ လောကိယလောကုတ္တရဓမ္မဟိ-လောကီ၊ လောကုတ္တရာတရားတို့ထက်၊ သေဌတ္တာ-မြတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုတ္တရံ-မိမိထက် မြတ်သော

တရားမရှိသော၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ [နိဗ္ဗာန် ဖုသန္တိ၌စပ်၊] ဣတိ-ဤတွင်
ဂါထာအဖွင့်အပြီးတည်း။

ဒေသနာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်၊
သောတာပန္နာဒယော-သောတာပန်အစရှိသော အရိယာတို့သည်၊ အဟေသုံး-
ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဒေသနာ-သည်၊ မဟာဇနဿ-များစွာသော သတ္တဝါအပေါင်း၏၊
သာတ္ထိကာ-အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၊ ဝါ-အကျိုးရှိသည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ပြီ၊
ဣတိ-ဤတွင် သာမာဝတီဝတ္ထုအပြီးတည်း။

သာမာဝတီဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာပြီး၏။

၂-ကုမ္ဘယောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ

ဥဌာနဝတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော၊
ကုမ္ဘယောသကံ-ကုမ္ဘယောသကကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ရာဇဂဟနဂရသို့-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနော-ရာဇ
ဂြိုဟ်သူဌေး၏၊ ဂေဟေ-၌၊ အဟိဝါတရောဂေါ-မြွေဆိပ်နှင့်တူသော လေ
ကြောင့်ဖြစ်သော ရောဂါသည်၊ ဝါ-ကူးစက်တတ်သော ပုလိပ်ရောဂါသည်၊
ဥပ္ပဇိ-ပြီ၊ တသို့-ထိုရောဂါသည်၊ ဥပ္ပန္န-ဖြစ်လသော်၊ မက္ခိကာ-ယင်တို့ကို၊ အာဒိ
ကတွာ-အစပြု၍၊ ယာဝ ဂါဝါ-နွားတိုင်အောင်၊ ပဌမံ-စွာ၊ တိရစ္ဆာနဂတာ-တိ
ရစ္ဆာန်တို့သည်၊ မရန္တိ-သေကုန်၏၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဒါသကမ္မကရာ-
ကျွန်၊ အလုပ်သမားတို့သည်၊ (မရန္တိ)၊ သဗ္ဗပစ္စာ-အလုံးစုံသောသူတို့၏ နောက်
၌၊ ဂေဟသာမိကာ-အိမ်ရှင်တို့သည်၊ (မရန္တိ)၊ တသွာ-ကြောင့်၊ သော ရောဂေါ-
ထိုရောဂါသည်၊ သဗ္ဗပစ္စာ-၌၊ သေဋ္ဌိဉ္စ-သူဌေးကိုလည်းကောင်း၊ ဇာယဉ္စ-သူဌေး
ကတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဏှိ-စွဲကပ်ပြီ၊ တေ-သူဌေး၊ သူဌေးကတော်တို့သည်၊
ဝါ-တို့ကို၊ ရောဂေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌာ-ထိရောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သန္တိကေ-
အနီး၌၊ ဌိတံ-တည်သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ **အဿု-
ပုဏ္ဏေဟိ**-မျက်ရည်တို့ဖြင့် ပြည့်ကုန်သော၊ **နေတ္တေဟိ**-မျက်လုံးတို့ဖြင့်၊ တံ-

အဿုပုဏ္ဏေဟိ နေတ္တေဟိ။ ။ဤပုဒ်သည် ဣတ္ထမ္မာတလက္ခဏပုဒ်တည်း၊ ဣတ္ထ-

ထိုသားကို၊ အာဟံသု၊ (ကိ)၊ “တာတ-ငါသား! ဣမသိံ ရောဂေ-ဤရောဂါ သည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လသော်၊ ဘိတ္တိ-နံရံကို၊ ဘိန္ဒိတ္တာ-ဖောက်ခွဲ၍၊ ပလာယန္တာဝ- ပြေးသူတို့သည်သာ၊ ဇီဝိတံ-အသက်ရှင်ခြင်းကို၊ လဘန္တိ ကိရ-ရကြသတဲ့၊ တံ- သည်၊ အမေ-တို့ကို၊ အနောလောကေတွာ-မကြည့်မှု၍၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ဇီဝန္တော-အသက်ရှင်လသော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာဂန္တာ-၍၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ- တို့သည်၊ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ-ထိုမည်သော အရပ်၌၊ စတ္တာလီသ-လေးဆယ် သော၊ ဓနကောဠိယော-ဥစ္စာတို့၏၊ ကုဋေတို့ကို၊ [စတ္တာလီသ ဓနကောဠိယော- ကုဋေလေးဆယ်သော ဥစ္စာတို့ကို၊] နိဒဟိတွာ-မြှုပ်၍၊ ဌပိတာ-ထားအပ်ကုန်ပြီ၊ တာ-ထိုဥစ္စာတို့ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေ- ယျာသိ-ပြုလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသားသည်၊ တေသံ- ထိုမိဘတို့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ၊ ရုဒမာနော-ငိုလျက်၊ မာတာပိတရော-အမိ၊ အဖတို့ကို၊ ဝန္တိတွာ၊ မရဏဘယဘိတော-သေခြင်းဘေးမှ ကြောက်သည်၊ (ဟုတွာ) ဘိတ္တိ-ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-၍၊ ပလာယိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗတဂဟနံ-တောင်တို့ဖြင့် ထူထပ်သောအရပ်သို့၊ (တောင်ထူထပ်သော အရပ်သို့)၊ [ပဗ္ဗတေဟိ+ဂဟနံ ပဗ္ဗတဂဟနံ-ဒီ၊ ၄-၃၊ ၃၈။] ဂန္တာ၊ ဒွါဒသဝဿာနိ-၁၂နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ တတ္ထ- ထိုအရပ်၌၊ ဝသိတွာ-နေ၍၊ မာတာပိတုဝသနဋ္ဌာနံ-မိဘတို့၏ နေရာအရပ်သို့၊ ပစ္စာဂဗ္ဗိ-ပြန်လာပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုသူကို၊ ဒဟရကာလေ-ငယ်သူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-ငယ် ရာအခါ၌၊ ဂန္တာ၊ ပရုဠကေသမဿကာလေ-ပေါက်သောဆံပင်၊ မုတ်ဆိတ် ရှိသူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-ရှိရာအခါ၌၊ အာဂတတ္တာ-ပြန်လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န သဇ္ဇာနိ-မမှတ်မိ၊ သော-ထိုသူသည်၊ မာ- တာပိတူဟိ-မိဘတို့သည်၊ ဒိန္နသညာဝသေန-ပေးအပ်သော အမှတ်အသား၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဓနဋ္ဌာနံ-ဥစ္စာ၏ တည်ရှိရာအရပ်သို့၊ ဂန္တာ၊ ဓနဿ-၏၊ **အရောဂ-**

မျှတလက္ခဏာပုဒ်ကို “အဿုပုဏ္ဏေဟိ နေတ္ထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (လက္ခိတာ-မှတ်သားအပ် ကုန်သော၊ တေ-တို့သည်။ . . . ပုတ္တံ ဩလောကေတွာ တံ အာဟံသု”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ နှာ-၁၆၈၊ ၁၇၅။

ဘာဝံ-ပျက်စီးခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဥတ္တာ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “မံ-ကို၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န သဉ္ဇာနာတိ-ကောင်းစွာမသိ၊ ဝါ-မမှတ်မိ၊ အဟံ-သည်၊ ဓနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ သစေ ဝလဉ္စိဿာမိ-အကယ်၍ သုံးစွဲအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) ‘ဧကေန-သော၊ ဒုဂ္ဂတေန-လူဆင်းရဲသည်၊ နိမိ-ရွှေအိုးကို၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌော-ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ’ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မံ-ကို၊ ဂဟေ-တွာ-ဖမ်းယူ၍၊ ဝိဟေဌေယျံ-ညှဉ်းဆဲကုန်ရာ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဘတိ-အခစားကို၊ ကတွာ-၍၊ ယန္တုန ဇီဝေယျံ-အကယ်၍ အသက်မွေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကံ-တစ်ထည်သော၊ ပိလောတိကံ-အဝတ်နွမ်းကို၊ နိဝါသေတွာ-၍၊ “ဘတကေန-အခစားဖြင့်၊ အတ္ထိကော-အလိုရှိသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလော? ” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျက်၊ **ဘတကဝီရိယံ**-အခစားတို့၏ လမ်းသို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူကို၊ ဘတကာ-အခစားတို့သည်၊ ဒိသွာ၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ သစေ ကရိဿသိ-အကယ်၍ပြုအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစရိက္ခာစသည်ကို၊ (ထမင်း၊ ရိက္ခာကို)၊ တေ-သင့်အား၊ ဒဿာမ-ပေးကုန်အံ့၊” ကုတိ အာဟံသု၊ “ကမ္မံ နာမ-အလုပ်မည်သည်ကား၊ ကိံ-အဘယ်အလုပ်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ **ပဗောဓနစောဒနကမ္မံ**-နိုးစေထိုက်သူတို့ကို တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းအလုပ်တည်း၊ ဝါ-နိုးစေခြင်းငှာ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်းအလုပ်တည်း၊ သစေ ဥဿဟသိ-အကယ်၍ စွမ်း နိုင်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊

အရောဂဘာဝံ။ ။နတ္ထိ ဧတဿ ရောဂေါ ဘဂေါတိ အရောဂံ-ပျက်စီးခြင်းမရှိသောဥစ္စာ၊ ရောဂသဒ္ဓါ ဘင်္ဂ၏ပရိယာယ်(မဇ္ဈိ-၃၊ ၂၁၃၊ သီဇီသစ်-၁၊ ၄၄၁)၊ အရောဂဿ+ဘာဝေါ အရောဂဘာဝေါ။

ဘတကဝီရိယံ။ ။ “အဇီဝီရိယံ၊ ဂေါဝီရိယံ(သာရတ္ထ-၁၊ ၂၆၂၊ ဒီဇီ-၃၊ ၄၄)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဘတကာနံ+ဝီရိယံ ဘတကဝီရိယံ-အခစားတို့၏လမ်း၊ (တစ်နည်း) ဘတကာနံ +အနုရူပါ+ဝီရိယံ ဘတကဝီရိယံ-အခစားတို့အားလျော်သောလမ်း၊ (အနုရူပချေ)”ဟုပြု။

ပဗောဓနစောဒနကမ္မံ။ ။ “ပဗောဓေတဗ္ဗာတိ ပဗောဓနာ-နိုးစေထိုက်သူတို့၊ စောဒီယတေ စောဒနံ-တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်း၊ ပဗောဓနာနံ+စောဒနံ ပဗောဓန-

‘တာတာ-အမောင်တို့! ဥဌဟထ-ထကြလော၊ သကဋ္ဌာနိ-လှည်းတို့ကို၊ သ-
 န္ဓယှထ-ဖွဲ့ကြလော၊ (တပ်ဆင်ကြ၊ ကကြလော)၊ ဂေါဏေ-နွားတို့ကို၊ ယော-
 ဇေထ-ယှဉ်စေကြလော၊ ဝါ-ကကြလော၊ ဟတ္ထိအဿာနံ-ဆင်၊ မြင်းတို့၏၊
 တိဏတ္ထာယ-မြက်အကျိုးငှာ၊ ဂမနဝေလာ-သွားရာအချိန်တည်း၊ အမ္မာ-အမိ
 တို့! တုမေပိ-တို့သည်လည်း၊ ဥဌဟထ-ကုန်လော၊ ယာဂုံ-ယာဂုကို၊ ပစထ-
 ကျိုကြလော၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ပစထ-ချက်ကြလော၊’ ဣတိ၊ ဝိစရိတ္တာ-လှည့်
 လည်၍၊ အာရောစေတိ-ပြောကြားပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ သော-
 ထိုသူသည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိ-လက်ခံပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-
 ထိုသူ၏၊ ဝါ-အား၊ ဝသနတ္ထာယ-နေခြင်းငှာ၊ ဧကံ-တစ်ဆောင်သော၊ ဃရံ-
 အိမ်ကို၊ အဒံသု-ပေးကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသူသည်၊ ဒေဝသိကံ-နေစဉ်နေ့တိုင်း၊
 တံ ကမ္ပံ-ထို အလုပ်ကို၊ အကာသိ-ပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဗိမ္ဗိသာရော-မည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊
 အဿ-ထိုသူ၏၊ သဒ္ဓိံ-ကို၊ အသောသိ-ကြားရပြီ၊ ပန-ဆက်ဥူးအံ့၊ [နောက်၌
 တသ္မာရှိသောကြောင့် ကာရဏအနက်ကြံ၍ “ပန (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်”ဟု တစ်
 နည်းပေး။] သော-ထိုဗိမ္ဗိသာရမင်းသည်၊ သဗ္ဗရဝဉ္ဇ-အလုံးစုံသောသူတို့၏၊ အသံ
 ကို သိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ “ဧသ (ဧသော)-ဤအသံသည်၊
 မဟာဓနဿ-များသော ပစ္စည်းဥစ္စာရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သဒ္ဓေါ-အသံ
 တည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊
 ဌိတာ-တည်သော၊ ဧကာ-သော၊ **ပရိစာရိကာ**-အလုပ်အကျွေးမသည်၊
 (ကိုယ်လုပ်တော်သည်)၊ “ရာဇာ-သည်၊ ယံ ဝါ တံ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော

စောဒနံ-နိုးစေထိုက်သူ(နှိုးထိုက်သူ)တို့ကို တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်း၊ (တစ်နည်း) ပဗော-
 ဓိယတေ ပဗောဓနံ-နိုးစေခြင်း-နှိုးခြင်း၊ ပဗောဓနာယ+စောဒနံ ပဗောဓနစောဒနံ-
 နိုးစေခြင်း(နှိုးခြင်း)ငှာ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်း၊ ပဗောဓနစောဒနံ စ+တံ+ကမ္ပံ စာတိ
 ပဗောဓနစောဒနကမ္ပံ”ဟု ကြံ။

ပရိစာရိကာ။ ။ နန်းတွင်း၌ ဧကရာဇ်မင်း၏ သမီးတော်များကို လက်မထပ်မီ
 ကာလမှာ“ထိပ်ခေါင်တင်”ဟု ခေါ်၍ လက်ထပ်ပြီးနောက် “ထိပ်ထား” ဟု ခေါ်ရသည်၊
 ထိပ်ထားအောက် မယားကို “ကိုယ်လုပ်တော်”ဟု ခေါ်ရသည်၊ ကိုယ်တော်အပါးတွင်

စကားကို၊ (တော်စွာလျော်စွာစကားကို)၊ န ကထေဿတိ-ပြောလိမ့်မည် မဟုတ်၊ မယာ-သည်၊ ဣဒံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဉာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ “တာတ-အမောင်! ဂစ္ဆ-သွားလော၊ ဧတံ-ဤယောက်ျားကို၊ ဇာနာဟိ-လော၊ ဝါ-သိအောင် စုံစမ်းလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဧကံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်စွာ၊ ဂန္တာ၊ တံ-ထိုသူကို၊ ဒိသွာ-ကြည့်ပြီး၍၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ “ဧသော-ဤယောက်ျားသည်၊ ဧကော-သော၊ ဘတကာနံ-အခစားတို့၏၊ ဘတိကာရ-ကော-အခဖြင့် အလုပ်လုပ်သော၊ (အခစားလုပ်သော)၊ ကပဏမနုဿော-ဆင်းရဲသောလူတည်း၊ (သူဆင်းရဲတည်း)” ဣတိ၊ အာရောစေသိ-တင်လျှောက် ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ တုဏှိ ဟုတွာ၊ ဒုတိယဒိဝသေပိ-၂ရက်မြောက်နေ့၌လည်းကောင်း၊ တတိယဒိဝသေပိ-၃ရက် မြောက်နေ့၌လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ တံ သဒ္ဓံ-ကို၊ သုတွာ၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းပင်၊ အာဟ၊ သာပိ ပရိစာရိကာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည် လည်း၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းပင်၊ စိန္တေတွာ ပုနပျုနံ၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ် ၍၊ “ဧသော-ဤသူသည်၊ ကပဏမနုဿော-တည်း၊” ဣတိ ဝုတ္တေ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ရာဇာ-သည်၊ ‘ဧသော-ဤသူသည်၊ ကပဏမနုဿော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဝစနံ သုတွာပိ၊ န သဒ္ဓဟတိ-မယုံကြည်၊ ပုနပျုနံ၊ ‘ဧသ(ဧသော)-ဤအသံသည်၊ မဟာဓနဿ-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သဒ္ဓေါ-တည်း၊’ ဣတိ ဝဒတိ၊ ဧတ္ထ-ဤသို့ ပြောဆိုခြင်း၌၊ ကာရဏေန-အကြောင်းသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ရှိရာ၏၊ ယထာသဘာဝတော-အကြင်အကြင်ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့်၊ ဧတံ-ဤသူကို၊ ဉာတုံ ဝဇ္ဇတိ၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမ သည်၊ ရာဇာနံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းကြီး! အဟံ-သည်၊ သဟ-သံ-တစ်ထောင်ကို၊ လဘမာနာ-ရလသော်၊ ဓီတရံ-ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊

အလုပ်အကျွေးအဖြစ်ဖြင့် နေရသောမယားဟု ဆိုလိုသည်။ ၎င်းအောက်မယားကို “မောင်းမ”ဟု ခေါ်သည်။ ဤ၌ ပရိစာရိကာဟူသည် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ အပါးတွင် အလုပ်အကျွေးအဖြစ်ဖြင့် နေသော ကိုယ်လုပ်တော်မယားတည်း။ “ပရိစရတိတိ ပရိ-စာရိကာ၊ [ပရိ+စရ+ ကိက+အာ]ဟုပြု။ (ရွှေနန်းသုံး-၂၄၀)

ဂန္ဓာ၊ ဧတံ ဓနံ-ဤဥစ္စာကို၊ ရာဇကုလံ-မင်း၏နန်းတော်သို့၊ ပဝေသေဿာမိ-ဝင်စေပါမည်၊ ဝါ-သွင်းပါမည်၊” က္ကတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီး၊ ရာဇာ-သည်၊ တဿာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမအား၊ သဟဿံ-ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ။

သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်၊ တံ-ထိုငွေတစ်ထောင်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ မိတရံ-ကို၊ ဧကံ-တစ်ထည်သော၊ **မလိနဓာတုကံ**-ညစ်ပေခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် ဟူသော သဘောရှိသော၊ ဝတ္ထံ-အဝတ်ကို၊ နိဝါသာပေတွာ-ဝတ်စေ၍၊ တာယ-ထိုသမီးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ရာဇဂေဟတော-မင်းနန်းတော်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ မဂ္ဂပဋိပန္နာ ဝိယ-ခရီးသွားသူတို့ကဲ့သို့၊ ဘတကဝီထိ-အစစားတို့၏ လမ်းသို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဧကံ-တစ်ဆောင်သော၊ ယရံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ၊ “အဗ္ဗ-အမိ! မယံ-ကျွန်မ တို့သည်၊ မဂ္ဂပဋိပန္နာ-ခရီးသွားသူတို့ပါတည်း၊ က္ကဓ-ဤအိမ်၌၊ ဧကာဟဒ္ဒိဟံ-၁ရက်၊ ၂ရက်မျှ၊ ဝိဿမိတွာ-အပန်းဖြေ၍၊ (အနားယူ၍)၊ ဂမိဿာမ-ကုန်အံ့” က္ကတိ အာဟ၊ “အဗ္ဗ-အမိ! **ယရမာနုသကာနိ**-အိမ်နေသူလူတို့သည်၊ ဗဟူနိ-များပါကုန်၏၊ က္ကဓ-ဤအိမ်၌၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ကုမ္ဘယောသကဿ-၏၊ ဧတံ ဂေဟံ-ထိုအိမ်သည်၊ တုတ္တံ-လူတို့မှ ကင်းဆိတ်၏၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်သို့၊ ဂစ္ဆထ-လော၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီး၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေး မသည်၊ တတ္ထ-ထိုကုမ္ဘယောသက၏ အိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ “သာမိ-အရှင်! မယံ-တို့

မလိနဓာတုကံ။ ။မလတိ သံကိလိဿတိ ဧတေနာတိ မလံ၊ မလတိ ဓာရေတီတိ မလံ(နမက္ကာရဋီ)၊ သတ္တာနံ စိတ္တသန္တာနေ မလတိ သံကိလိဿတိ ဝိဟေဌေတီတိ မလံ(ဂဠုန်ပျံ-၇)၊ မဇ္ဇိယတေတိ မလံ၊ [မဇ္ဇ+ကလ၊-မဇ၊ နိဘာ-၁, ၅၆၃။] မလံ+အဿ အတ္ထိတိ မလိနာ၊ [မလ+ကုန၊-မောဂ်နိ-၂, ၁၂၈၊ ဓာန်ဋီ-၆၉၉၊ မလ+က္ကတ၊ တ-ကို န-ပြု(နိဒီ-၃၃၅)၊ နိမဓု-၉၃၅ “မလာတဗ္ဗာတိ မလိနာ”ဟုပြု၏၊ မလိနာ+ဓာတု ယဿာတိ မလိနဓာတုကံ-ညစ်ပေခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော အဝတ်၊ မလိန၌ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြံ။

ယရမာနုသကာနိ။ ။ “မာနုသာ ဧဝ မာနုသကာနိ”ဟုပြု၊ ယောက်ျားမိန်းမအား လုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် နပုံလိင်ဖြင့် ဆိုသည်၊ “ယရေ+ဝသန္တာနိ+မာနုသကာနိ ယရမာနုသကာနိ”ဟု ဆက်။ [က္ကတ္ထိပုရိသာနံ သာဓာရဏဘာဝေန သာမညဘာဝ-တော နပုံသကလိဂံဝသေန ဝုတ္တံ၊-ပါစိယော-၂၄၄။

သည်။ မဂ္ဂပဋိပန္နကာ-တို့ပါတည်း။ ဧကာဟဒ္ဒိဟံ-မျှ။ ဣဓ-ဤအိမ်၌၊ ဝသိ-
 သာမ-ကုန်အံ့။” ဣတိ ဝတ္ထု၊ တေန-ထိုကုမ္ဘဿောသကသည်။ ပုနပျုနံ၊ ပဋိ-
 ကိတ္တာပိ-ပယ်မြစ်အပ်ပါကုန်သော်လည်း။ “သာမိ-အရှင်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဧက-
 ဒိဝသမတ္တံ-တစ်ရက်မျှ၊ ဝသိတွာ၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ ဂမိသာမ-ပါ
 ကုန်အံ့။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ နိက္ခမိတုံ-ထွက်သွားခြင်းငှာ၊ န ဣစ္ဆိ-အလိုမရှိ၊
 သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်။ တတ္ထေဝ-ထိုကုမ္ဘဿောသက၏ အိမ်၌ပင်၊
 ဝသိတွာ၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ တဿ-ထိုကုမ္ဘဿောသက၏၊ အရညဂမနဝေလာယ-
 တောသို့ သွားရာအချိန်၌၊ “သာမိ၊ တဝ-သင်၏၊ နိဝါပံ-ရိက္ခာကို၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊
 ယာဟိ-သွားပါလော၊ တေ-သင့်ဖို့ အာဟာရံ-စားဖွယ်ကို၊ ပစိဿာမိ-ချက်ပေး
 ပါမည်။” ဣတိ ဝတ္ထု၊ “အဗ္ဗ-အမေ၊ (အဒေါ်!) အလံ-တော်ပြီ၊ အဟမေဝ-
 ကျွန်တော်သည်သာ၊ ပစိတွာ-၍၊ ဘုဒ္ဓိဿာမိ-စားပါမည်။” ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-အပ်
 သော်၊ ပုနပျုနံ၊ နိဗန္ဓိတွာ-စကားဖြင့် ချည်တုတ်၍၊ ဝါ-ဇွတ်တရွတ်တောင်း
 ဆိုခြင်းကြောင့်၊ [နိဗန္ဓိတွာတိ ဝစသာ ဗန္ဓိတွာ-သီဋိသစ်-၂၊ ၆၊] တေန-ထိုကုမ္ဘ
 ယောသကသည်။ ဒိန္နေ-ပေးအပ်သော ရိက္ခာတို့ကို၊ ဝါ-ရိက္ခာကို ပေးအပ်သော်၊
 ဂဟိတမတ္တကေယေဝ-ယူအပ်ခါမျှတို့ကိုသာ၊ ကတွာ၊ အန္တရာပဏတော-ဈေး
 ၏ အတွင်းမှ၊ ဘာဇနာနိ စေဝ-ခွက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိသုဒ္ဓတဏှုလာဒီနိ
 စ-သန့်စင်သော ဆန်အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာဟာရာပေတွာ-ဆောင်
 ယူစေ၍၊ ရာဇကုလေ-မင်းနန်းတော်၌၊ ပစနနိယာမေန-ချက်ပြုတ်ကြောင်းနည်း
 ဖြင့်၊ ဝါ-ချက်ပုံချက်နည်းဖြင့်၊ သုပရိသုဒ္ဓံ-အလွန်သန့်စင်သော၊ ဩဒနံ-ထမင်း
 ကိုလည်းကောင်း၊ သာဓုရသာနိ-ကောင်းသော အရသာရှိကုန်သော၊ ဒွေ တီဏိ
 သူပဗျူနာနိ စ-၂မျိုး၃မျိုးသော ပဲဟင်း၊ ဟင်းလျာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပစိတွာ-
 ချက်၍၊ အရညတော-တောမှ၊ အာဂတဿ-ပြန်လာသော၊ တဿ-ထိုကုမ္ဘ
 ယောသကအား၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-၍၊ နံ-ကုမ္ဘဿောသကကို၊
 မုဒုစိတ္တတံ-နှူးညံ့သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာပန္နံ-ရောက်သည်ကို၊
 ဥတွာ-သိ၍၊ “သာမိ၊ ကိလန္တာ-ပင်ပန်းကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊ ဧကာဟ-
 ဒ္ဒိဟံ-မျှ၊ ဣဓေဝ-ဤအိမ်၌ပင်၊ ဟောမ-ဖြစ်ပါကုန်အံ့။” ဣတိ အာဟ၊ သော-
 ထိုကုမ္ဘဿောသကသည်။ “သာဓူ”တိ-ဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္စိ-လက်ခံပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ သာယမ္ပိ-ညနေချမ်းအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပုနဒိဝသေဝိ-နောက်တစ်နေ့၌လည်းကောင်း၊ မဓုရဘတ္တံ-ချိုမြိန်ကောင်းမွန်သော အရသာရှိ ထမင်းကို၊ ပစိတွာ-၍၊ အဿ-ထိုကုမ္ဘဿယသကအား၊ အဒါသိ၊ အထ-၌၊ တဿ-ထိုကုမ္ဘဿယသက၏၊ မုဒုစိတ္တတံ-ကို၊ ဥတွာ၊ “သမိ! ကတိပါဟံ- ၂ ရက် ၃ရက်ပတ်လုံး၊ ဣဓေဝ-ဤအိမ်၌သာ၊ ဝသိဿာမ-နေပါကုန်အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်၌၊ ဝသမာနာ-နေကုန်လသော်၊ တိခိဏေန-ထက်သော၊ သတ္တေန-ဓားဖြင့်၊ တဿ-ထိုကုမ္ဘဿယသက၏၊ **မဉ္ဇဝါဏံ**-ညောင်စောင်းကြိုးကို၊ ဟေဋ္ဌာအဋ္ဌနိယံ-ညောင်စောင်းဘောင်၏ အောက်၌၊ တဟံ

မဉ္ဇဝါဏံ။ ။ဝါဏသဒ္ဒါ ကြိုးဟောယူ၍ “မဉ္ဇဝါဏံ-ညောင်စောင်း၌ ဖွဲ့ချည်ကြောင်းကြိုးကို”ဟု တိပိဓာန်၌ ပေး၏။ နောက်နား၌ “ဧကံ ဒွေ ရဇ္ဈကေ ဌပေတွာ

သေသေ ဆန္ဒိ”နှင့် လျော်သလို ရှိ၏။ ပါဠိအဘိဓာန်၌ ဝါဏသဒ္ဒါ မြားကိုသာ ဟော၏။ ထောမနိမိ၌ ဝါဏ၏ ဟောနက်ကို (၁) အိမ်၊ (၂) နွားသားမြတ်(နွားနို့၊ (၃) အသုရာနတ်၊ (၄) မီး၊ (၅) အလုံးစုံ၊ (၆) မြား၊ (၇) ကောင်းသော ဖြူဆံမြက်၊ (၈) ကာဒမ္မရီ ကျမ်းပြုပညာရှိ၊ (၉) ညိုသော

လိပ်ဆူးပင်”ဟု ပြထား၏။ “ကြိုး”ဟူသော အနက်မပါ။ ထိုအနက်များတွင် “ကောင်းသော ဖြူဆံမြက်”ဟူသော အနက်ကို ယူ၍ “ဝဏတိ သဒ္ဒါယတီတိ ဝါဏော-ထိမိလျှင် အသံမြည်တတ်သော ဖြူဆံမြက်၊ [ဝဏ သဒ္ဒေ+ဏာ]”ဟု ပြုပြီးနောက် ရဇ္ဈက(ကြိုး)ကို ရအောင် “ဝါဏေန+ကတံ ဝါဏံ-ကောင်းသော ဖြူဆံမြက်ဖြင့် ပြုအပ်သော ကြိုး”ဟုကြံ၊ ထိုနောက် “မဉ္ဇဿ+ဝါဏံ မဉ္ဇဝါဏံ-ညောင်စောင်း၏ကြိုး”ဟု ဆက်ပါ။

တစ်နည်း။ ။ P.T.Sအဘိဓာန်၌ ဝါဏ၏ အနက်ကို “(၁) Sewing-အချုပ်အလုပ်၊ ချုပ်ထည်၊ (၂) Stuffing of couch-ညောင်စောင်း၏ အဆာ”ဟု ၂မျိုးပြ၍ ဓာတ်မှာ ဝါဓာတ်ဟု ဆို၏။ မဉ္ဇဝါဏ၏ အနက်ကိုလည်း “Stuffing of couch-ညောင်စောင်း၏ အဆာ”ဟု ဆို၏။ “အဆာ”ဟူသည် အဝတ်အထည်စသည်တို့တွင်

တဟံ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဆိန္ဒိ-ဖြတ်ပြီ၊ မဇ္ဈော-ညောင်စောင်းသည်၊ တသ္မိ-ထိုကုမ္ဘ
ယောသကသည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ နိသိန္ဒမတ္ထေယေဝ-ထိုင်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊
ဝါ-ထိုင်လျှင်ထိုင်ခြင်း၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်သို့၊ ဩလမ္ပိ-တွဲလျားကျပြီ၊ သော-
ထိုကုမ္ဘယောသကသည်၊ “ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ မဇ္ဈော-ဤညောင်စောင်း
သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဆိန္ဒိတွာ-ပြတ်၍၊ ဂတော-သွားသနည်း?” ကုတိ အာဟ၊
“သာမိ! ဒဟရဒါရကေ-ငယ်သောကလေးတို့ကို (ကလေးငယ်တို့ကို)၊ ဝါရေတုံ-
တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမိ-မတတ်နိုင်၊ ဧတ္ထေဝ-ဤညောင်စောင်း၌သာလျှင်၊
သန္နိပတန္တိ-စုဝေးကုန်၏၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အမ္မ-အမေ! (အဒေါ်!) မေ-
၏၊ ကုဒိ ဒုက္ခံ-ဤဒုက္ခသည်၊ တုမေ-တို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီ၊ ဟိ-
မှန်၏၊ အဟံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေ့၌၊ ကတ္တစိ-တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-
သွားလသော်၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ ဂစ္ဆာမိ-ခဲ့ပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊
“တာတ-ငါသား! ကိ-အဘယ်သို့၊ ကရောမိ-ပြုရမည်နည်း? ဝါရေတုံ-ငှာ၊ န
သက္ကောမိ-နိုင်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်၊ ကုမိနာဝ
နိယာမေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ဒွေ တယော ဒိဝသေ-၂ရက်၊ ၃ရက်တို့ပတ်လုံး၊
ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ တေန-ထိုကုမ္ဘယောသကသည်၊ ဥဇ္ဈာယိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ ဒီယိ-
တွာ-ရှုတ်ချ၍၊ ဝုစ္စမာနာပိ-ပြောဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ တထေဝ-ထိုရှေးနည်း
အတိုင်းပင်၊ ဝတွာ၊ ပုန၊ ဧကံ-တစ်ချောင်းသော၊ (ရုဇ္ဈကံ-ကြိုးကိုလည်းကောင်း၊)
ဒွေ-၂ချောင်းကုန်သော၊ ရုဇ္ဈကေ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊
သေသေ-ကြွင်းသောကြိုးတို့ကို၊ ဆိန္ဒိ-ဖြတ်ပြီ၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ တသ္မိ-ထို
ကုမ္ဘယောသကသည်၊ နိသိန္ဒမတ္ထေယေဝ-သာ၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဝါဏံ-ကြိုးသည်၊
ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ပတိ-ကျပြီ၊ သီသံ-ဥချောင်းသည်၊ ဇုဏ္ဏကေဟိ-ဒူးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-
တကွ၊ ဧကတော-တည်း၊ အဟောသိ၊ [“ခေါင်းနှင့် ဒူး တိုက်မိပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်၊]
သော-ထိုကုမ္ဘယောသကသည်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ “ကိ-အဘယ်သို့၊ ကရောမိ-

မရက်ဘဲ ချန်ထားသော ချည်မျှင်၊ အစွန်းအမြိတ်တည်း(မြန်မာန်ချုပ်)၊ ဤ၌ “အဆာ”
ဟု ခေါ်သော ချည်မျှင်ကြိုးကို “မဉ္ဇဝါဏ”ဟု ယူ၊ ထိုအလို “ဝါတိ ဗန္ဓတိ ဧတေနာတိ
ဝါဏံ-ဖွဲ့ချည်ကြောင်းအဆာ-ချည်မျှင်-ကြိုး၊ မဉ္ဇဿ+ဝါဏံ မဉ္ဇဝါဏံ-ညောင်စောင်း၏
အဆာချည်မျှင်ကြိုး”ဟုကြံ။

ပြုရမည်နည်း? ကုဒါနိ-၌၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂမိဿာမိ-သွားရမည်နည်း? တုမေဟိ-တို့သည်၊ (အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ ဝါ-ကို၊) နိပဇ္ဇနမဉ္ဇဿပိ-အိပ်ရာညောင်စောင်း၏လည်း၊ အသာမိကော ဝိယ-ပိုင်ရှင်မဟုတ်သူကိုကဲ့သို့၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ အမိ-ဖြစ်၏။” ကုတိ အာဟ၊ “တာတ-ငါ့သား! ကိ-ကို၊ ကရောမိ-နည်း? ပဋိဝိဿကဒါရကေ-အိမ်နီးချင်းကလေးတို့ကို၊ ဝါရေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောမိ-နိုင်၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ မာ စိန္တယိ-မတွေးနှင့်၊ ကုမာယ နာမ ဝေလာယ-ဤမည်သောအချိန်၌၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂမိဿသိ-သွားမည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဓီတရုံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “အမ္မ-ချစ်သမီး! တဝ-သင်၏၊ ဘာတိကဿ-အစ်ကိုဖို့၊ ဝါ-၏၊ **နိပဇ္ဇနောကာသံ**-အိပ်စရာနေရာကို၊ ကရောဟိ-လုပ်ပေးလိုက်လော၊ ကုတိ အာဟ၊ သာ-ထိုသမီးသည်၊ ဧကပဿေ-တစ်ခုသော နံဘေး၌၊ သယိတွာ၊ “သာမိ-အရှင်! ကုဓ-ဤနေရာသို့၊ အာဂစ္ဆ-လာပါလော၊” ကုတိ အာဟ၊ ကုတရာပိ-အခြားသော အလုပ်ကျွေးမသည်လည်း၊ နံ-ထိုကုမ္ဘဿောသကကို၊ “တာတ-ငါ့သား! ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ဘဂိနိယာ-နှမနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ နိပဇ္ဇ-အိပ်လော၊” ကုတိ၊ ဝဒေသိ-ပြောပြ၊ သော-ထိုကုမ္ဘဿောသကသည်၊ တာယ-ထိုသမီးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဧကမဉ္ဇေ-တစ်ခုတည်းသော ညောင်စောင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-အိပ်၍၊ တံ ဒိဝသညေဝ-ထိုနေ့၌ ပင်၊ သန္တဝံ-၂၃းသဘောတူ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကို၊ အကာသိ၊ ကုမာရိကာ-သတို့သမီးသည်၊ ပရောဒိ-ငိုပြီ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုသမီး ကို၊ မာတာ-အမေသည်၊ ပုစ္ဆိ၊ (ကိ)၊ “အမ္မ-သမီး! ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ ရောဒသိ-ငိုသနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အမ္မ-အမေ! ကုဒံ နာမ-ဤ မည်သော အမှုသည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်သွားပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “အမ္မ-ချစ်သမီး! ဟောတု-ရှိပါစေ၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်နိုင်တော့မည်နည်း၊ တယာပိ-သည်လည်း၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ ဘတ္တာရံ-လင်ကို၊ (လဒ္ဓံ-ရခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏)၊ ကုမိနာပိ-ဤကုမ္ဘဿောသကသည်လည်း၊ ဧကံ-သော၊ ပါဒပရိစာရိကံ-

နိပဇ္ဇနောကာသံ။ ။ နိပဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ နိပဇ္ဇနံ၊ နိပဇ္ဇနံ စ+တံ+ဩကာသော စာတိ နိပဇ္ဇနောကာသော၊ “ဩကာသော ကာရဏေ ဒေသေ(ဓာနံ-၁၀၀၁)” ဟူသော အနက်၂မျိုးတို့တွင် ဩကာသသဒ္ဓါ ဒေသအနက်ဟောတည်း။

ခြေရင်းအလုပ်အကျွေးမယားကို၊ လဒ္ဓါ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုကုမ္ဘယောသကကို၊ ဇာမာတရံ-သားမက်၏အဖြစ်ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ သမဂ္ဂဝါသံ-ညီညွတ်သူတို့၏ နေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ညီညွတ်စွာ နေခြင်းဖြင့်၊ ဝသီသု-နေကုန်ပြီ။

သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမိန်းမသည်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ် သောရက်၏ လွန်ရာအခါ၌၊ ရညော-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) သာသနံ-သတင်း ကို၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ (တစ်နည်း) ရညော-မင်းအား၊ သာသနံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပေးပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘတကဝီထိယံ-သူခစားတို့၏လမ်း၌၊ ဆဏံ-ပွဲသဘင်ကို၊ ကရောန္တု-ပြုကြလော၊ ယဿ-အကြင်သူ၏၊ [ပနကား အနက်မဲ့] ယရေ-အိမ်၌၊ ဆဏော-ပွဲသဘင်ကို၊ န ကရိယတိ-မပြုအပ်၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ဝါ-အား၊ ဧတ္ထ-ကော နာမ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်မည်သော၊ ဒက္ကော-ဒဏ်တည်း၊ ကုတိ-သို့၊ ယောသနံ-အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်းကို၊ ဝါ-ကြေညာခြင်းကို၊ ကာရေတု-ပြုစေတော်မူပါလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပို့ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တထာ-ထိုအတိုင်း၊ ကာရေသိ-ပြုစေပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကုမ္ဘယောသကကို၊ သဿု-ယောက္ခမသည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “တာတ-ငါ့သား၊ ဘတကဝီထိယံ-၌၊ ရာဇာဏာယ-မင်း၏ အမိန့်အာဏာဖြင့်၊ ဆဏော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတ္တဗ္ဗော- ပြုထိုက်သည်၊ ဇာ-တော-ပြီ၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရောမ-လုပ်ကြမည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “အဗ္ဗု! အဟံ-သည်၊ ဘတိ-အခစားကို၊ ကရောန္တောပိ-ပြုလုပ်ပါသော်လည်း၊ ဇီဝိတံ-အသက်မွေးခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိ-ဿာမိ-လုပ်နိုင်မည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “တာတ-ငါ့သား၊ ယရာဝါသံ-အိမ်ဟူသော နေရာ၌၊ ဝါ-အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်၌၊ (တစ်နည်း) ယရာ-ဝါသံ-အိမ်၌ နေခြင်းဖြင့်၊ ဝသန္တာ နာမ-နေသူတို့မည်သည်၊ ကုဏမ္ပိ-ကြွေးကို လည်း၊ ဂဏန္တိ-ယူကြရ၏၊ ရညော-၏၊ အာဏာ-ကို၊ အကာတံ-မပြုခြင်းငှာ၊ န လတ္တာ-မရထိုက်၊ ကုဏတော-ကြွေးမှ၊ ယေန ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပါယေန-နည်းလမ်းဖြင့်၊ မုစ္စိတံ-လွတ်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ နာမ-စွမ်းနိုင်ပါသေး၏။

နာမ။ ။နာမကို ပသံသာ(သမ္မာဝနာ)အနက်ကြံ၊ မင်းအမိန့်ကို မလုပ်ဘဲနေ၍

ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ကုတောစိ- တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်မှ၊ ဧကံ-တစ်ကျပ်သော၊
 (ကဟာပဏံ) ဝါ-ငွေအသပြာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-၂ကျပ်ကုန်သော၊
 ကဟာပဏေ ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာဟရိ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊”
 ဣတိ အာဟ၊ သော-ထိုကုမ္ဘဏေသကသည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တော-ကဲ့ရဲ့လျက်၊
 ဒီယန္တော-ရှုတ်ချလျက်၊ ဂန္ဓာ၊ စတ္တာလီသကောဋီဓနဌာနတော-ကုဋေ(၄၀)
 သော ဥစ္စာ၏ တည်ရှိရာအရပ်မှ၊ ဝါ-ကုဋေ(၄၀)သော ဥစ္စာမြှုပ်ထားရာအရပ်
 မှ၊ ဧကမေဝ-တစ်ကျပ်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကဟာပဏံ-ငွေအသပြာကို၊ အာ-
 ဟရိ-ဆောင်ယူခဲ့ပြီ၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမိန်းမသည်၊ တံ ကဟာပဏံ-ထို
 အသပြာကို၊ ရညော-မင်း၏၊ (သန္တိကံ-အထံသို့) **ပေသေတွာ**-ပို့စေ၍၊ (တစ်
 နည်း) ရညော-အား၊ **ပေသေတွာ**-ပေးပို့ဆက်သ၍၊ အတ္တနော-၏၊ ကဟာ-
 ပဏေန-ငွေအသပြာဖြင့်၊ ဆဏံ-ပွဲသဘင်ကို၊ ကတွာ ပုန၊ ကတိပါဟစ္စယေန-
 ဌှိ၊ တထေဝ-ထိုအတူပင်၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပို့ပြီ၊ ပုန၊ ရာဇာ-သည်၊
 တထေဝ-ပင်၊ “ဆဏံ-ကို၊ ကရောန္တု-ပြုကြလော၊ အကရောန္တာနံ-မပြုသူတို့
 ၏၊ ဝါ-တို့အား၊ ဧတ္တကော-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒက္ခော-ဒဏ်တည်း၊”
 ဣတိ၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ ဝါ-အမိန့်ပေးပြီ၊ ပုနပိ-တစ်ဖန်လည်း၊ သော-
 ထိုကုမ္ဘဏေသကသည်၊ ဝါ-ကို၊ တာယ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်၊ တထေဝ-
 ထိုရှေးအတိုင်းပင်၊ ဝတွာ-၍၊ နိပိဋ္ဌိယမာနော- နှိပ်စက်အပ်သော်၊ (အကြပ်ကိုင်
 အပ်သော်)၊ ဂန္ဓာ၊ တယော-၃ကျပ်ကုန်သော၊ ကဟာပဏေ-ငွေအသပြာတို့ကို၊
 အာဟရိ-ပြီ၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်၊ တေပိ ကဟာပဏေ-ထိုငွေအသ
 ပြာတို့ကိုလည်း၊ ရညော-မင်း၏၊ (သန္တိကံ-သို့) ပေသေတွာ-ပို့စေပြီး၍၊ (တစ်
 နည်း) ရညော-အား၊ ပေသေတွာ-ပေးပို့ဆက်သပြီး၍၊ ပုန၊ ကတိပါဟစ္စယေန-
 ဌှိ၊ တထေဝ-ပင်၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပို့ပြီ၊ (ကံ)၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ပုရိသေ-မင်းချင်း

မရ၊ ကြေးကမ္ပ နည်းလမ်းတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် လွတ်နိုင်သေးသည်”ဟု ကြွေး၏ ချီးမွမ်း
 ဖွယ်ကို ပြသည်။

ပေသေတွာ။ ။ စုရာဒိပိသဓာတ်သည် ပေသန(စေခိုင်းခြင်း)အနက်၊ ဒါန(ပေး
 ခြင်း)အနက်တို့ကို ဟောရာ ရှေ့နည်းအလို ပေသန(စေခိုင်းခြင်း)အနက်၊ နောက်
 နည်းအလို ဒါန(ပေးခြင်း)အနက်တည်း။

ယောက်ျားတို့ကို၊ ပေသေတွာ-၍၊ ဣမံ-ဤကုမ္ဘယောသကကို၊ ပက္ခောသာ-
ပေတု-ခေါ်စေတော်မူပါ။” ဣတိ-ပို့ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ပေသေသိ-ပြီ၊ ပုရိသာ-
တို့သည်၊ ဂန္ဓာ၊ “ကုမ္ဘယောသကော နာမ-မည်သူသည်၊ ကတရော-အဘယ်
သူနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ ပရိယေသန္တာ-ရှာကုန်လသော်၊ တံ-ထိုကုမ္ဘယော
သကကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဘော-အမောင်! ဧဟိ-လာလော၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊
ပက္ခောသတိ-ခေါ်နေ၏။” ဣတိ အာဟံသု၊ သော-ထိုကုမ္ဘယောသကသည်၊
ဘိတော-ကြောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “မံ-ကို၊ ရာဇာ-သည်၊ န ဇာနာတိ-မသိ။”
ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတွာ၊ ဂန္တိ-ငှာ၊ န ဣစ္ဆိ-အလို
မရှိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ **ဗလက္ခာရေန**-အားကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-အားဖြင့်
အလိုရှိအပ်သောအမှုကို ပြုခြင်းဖြင့်၊ နံ-ထိုကုမ္ဘယောသကကို၊ ဟတ္တာဒိသု-
လက် အစရှိသည်တို့၌၊ (တစ်နည်း) နံ-၏၊ ဟတ္တာဒိသု-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်
၍၊ အာကမ္ဘိသု-ဆွဲငင်ကုန်ပြီ၊ သာ ဣတ္ထိ-ထိုမိန်းမသည်၊ တေ-ထိုမင်းချင်း
ယောက်ျားတို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အရေ ဒုဗ္ဗိနိတာ-ဟဲ့ ... ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်သူတို့!
(ဟဲ့... မိမဆုံးမ၊ ဖမဆုံးမတွေ!) [ဒုက္ခေန+ဝိနိတာ ဒုဗ္ဗိနိတာ၊ အံဇီ-၂၊ ၂၁၆။]
တုမှေ-တို့သည်၊ မမ-၏၊ ဇာမာတရံ-သားမက်ကို၊ ဟတ္တာဒိသု-တို့၌၊ (တစ်နည်း)
ဇာမာတရံ-၏၊ ဟတ္တာဒိသု-တို့ကို၊ ဂဟေတု-ခြင်းငှာ၊ အနန္တုဝိကာ-မလျောက်
ပတ်ကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ တဇ္ဇေတွာ-ကြိမ်းမောင်း၍၊ “တာတ-ငါ့သား! ဧဟိ-လာ
လော၊ မာ ဘာယိ-မကြောက်နှင့်၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-တွေ့လသော်၊ တဝ-
၏၊ ဟတ္တာဒိဂါဟကာနံ-လက်အစရှိသည်တို့ကို ဆွဲကိုင်သူတို့၏၊ ဟတ္ထေယေဝ-
လက်တို့ကိုသာ၊ ဆိန္ဒာပေသာမိ-ဖြတ်စေမည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဇီတရံ-
ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဟုတွာ၊ ရာဇဂေဟံ-မင်းနန်း
တော်သို့၊ ပတွာ၊ ဝေသံ-အသွင်အပြင်ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-ပြောင်းလဲစေ၍၊
သဗ္ဗာလင်္ကာရပုဋိမဏ္ဍိတာ-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယဉ်အပ်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ဣတရမ္ပိ-အခြားသော ကုမ္ဘယောသကကို

ဗလက္ခာရေန။ ။ ဗလဿ-အားကို+ကရဏံ-ပြုခြင်း၊ (အသုံးပြုခြင်း)၊ ဗလ-
က္ခာရော-ခြင်း၊ (တစ်နည်း) ဗလေန-ဖြင့်+(အတ္တနာ ဣစ္ဆိတဿ-မိမိအလိုရှိအပ်သော
အမှုကို)၊ ကရဏံ ဗလက္ခာရော။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၁၃၂၊ သီဘာ-၃၊ ၁၅၇)

လည်း၊ ပရိကမိတွာ-ဆွဲငင်၍၊ အာနယိသုယေဝ-ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကုန် သည်သာ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဌိတံ-တည်နေသော၊ နံ-ထိုကုမ္ဘဿောသက ကို၊ ရာဇာ-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ) “တံ-သည်၊ ကုမ္ဘဿောသကော နာမ-မည် သူလော?” က္ကတိ အာဟ၊ “ဒေဝ! အာမ-မှန်ပါ။” က္ကတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီ၊ “ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ မဟာဓနံ-များစွာသောဥစ္စာကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-လှည့်ပတ်၍၊ (ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး)၊ ခါဒသိ-စားသုံးရသနည်း?” က္ကတိ- ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒေဝ! ဘတိ-အခကို၊ ကတွာ-၍၊ ဇီဝန္တဿ-အသက်မွေးရသော၊ မေ-ကျွန်တော်မျိုး၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ ကုတော (အတ္ထိ)-အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ဝါ-မရှိပါ” က္ကတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီ၊ “ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိ-မလုပ် ပါနှင့်၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ အမေ-ငါတို့ကို၊ ဝဇ္ဇေသိ-လှည့်ပတ်ပြောဆိုရ သနည်း? (လိမ်ညာရသနည်း?)” က္ကတိ-မိန့်ပြီ၊ “ဒေဝ! န ဝဇ္ဇေမိ-မလှည့်ပတ်ပါ၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဓနံ-သည်၊ နတ္ထိ-ပါ” က္ကတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ရာဇာ-သည်၊ အဿ- ထိုကုမ္ဘဿောသက၏၊ ဝါ-ကို၊ တေ ကဟာပဏေ-ထိုငွေအသပြာတို့ကို၊ ဒဿေ- တွာ-မြင်စေ၍၊ ဝါ-ပြ၍၊ “ဣမေ-ဤငွေအသပြာတို့သည်၊ ကဿ-အဘယ် သူ၏၊ ကဟာပဏာ-တို့နည်း?” က္ကတိ အာဟ၊ သော-ထိုကုမ္ဘဿောသကသည်၊ သဉ္ဇာနိတွာ-ကောင်းစွာမှတ်မိ၍၊ “အဟံ-သည်၊ ဗာလော-မိုက်သည်၊ အဟော အမှီ-ဪ... ဖြစ်လေစွ၊ ကထံ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဣမေ-ဤငွေအသပြာတို့ သည်၊ ရညော-၏၊ ဟတ္ထံ-လက်သို့၊ ပတ္တာ န ခေါ-ရောက်ခဲ့လေကုန်သနည်း၊” က္ကတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ကုတော စိတော စ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ဩလောကေန္တော- လသော်၊ ပဋိမဏ္ဍိတပသာဓနာ-ဆင်အပ်သော တန်ဆာရှိကုန်သော၊ ဂပ္ပ- ဒွါရမူလေ-အခန်းတံခါး၏ အနီး၌၊ ဌိတာ-တည်နေကုန်သော၊ ဒေဝိ- ၂ယောက် လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုအမျိုးသမီးတို့ကို၊ ဒိသွာ၊ “ဣဒံ ကမ္မံ-ဤအမှု

အာမ။ ။အာမသည် ဝန်ခံခြင်းအနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ “အာမ-မှန်ပါ”ဟု ပေးရိုးအနက်အတိုင်း ပေးသည်၊ နန်းတော်၌ “မှန်ပါ”ဟု မသုံးရ၊ ထိုသို့ ပြောဆိုသုံးစွဲမှု ချက်ချင်း ရာဇဝတ်သင့်သည်၊ “ကုမ္ဘဿောသကမည်သူဖြစ်ပါကြောင်း ရွှေဝါးတော် မြတ်အောက် ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ပါသည်ဘုရား”ဟူ၍ တင်လျှောက်ရသည်။(ရွှေနန်း သုံး-၂၄၀)

သည်။ ဘာရိယံ ဝတ-ကြီးလေးလေစွ၊ ဣမာဟိ-ဤမိန်းမတို့သည်။ ဝါ-တို့ကို၊ ရညာ-မင်းသည်။ ပယောဇိတာဟိ-စေလွှတ်အပ်ကုန်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗ-ဖြစ်ရာ၏။ “ဣတိ စိန္တေသိ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကုမ္ဘယောသကကို၊ ရာဇာ-သည်။ “ဘော-အမောင်! ဝဒေဟိ-ပြောလော၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောသိ-ပြုရသနည်း?” ဣတိ အာဟ၊ “ဒေဝ! မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ နိဿယော-မှီရာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။” ဣတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီး၊ “မာဒိသော-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သူသည်၊ နိဿယော-မှီရာသည်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မသင့်ဘူးလော?” ဣတိ-မေးပြီး၊ “ဒေဝ! ဒေဝေါ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ မေ-၏၊ အဝဿယော-မှီရာသည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ကလျာဏံ-ကောင်းပါ၏။” ဣတိ-ပြီး၊ “ဘော-အမောင်! ဟောမိ-ဖြစ်ပါမည်၊ တေ-၏၊ ဓနံ-သည်၊ ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသနည်း?” ဣတိ-မေးပြီး၊ “ဒေဝ! စတ္တာ-လီသကောဋီယော-ကုဋေ၄၀-တို့ပါတည်း။” ဣတိ-ပြီး၊ “ကိံ-အဘယ်အရာကို၊ လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်ပါသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီး၊ “ဒေဝ! သကဋ္ဌာနိ-လှည်းတို့ကို၊ (လဒ္ဓံ၊ ဝဇ္ဇတိ-ပါ၏)။” ဣတိ-ပြီး၊ ရာဇာ-သည်၊ အနေကသတာနိ-အရာမက များစွာကုန်သော၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာကုန်သော၊ သကဋ္ဌာနိ-တို့ကို၊ ယောဇာပေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-ကစေ၍၊ ပဟိဏိတွာ-စေလွှတ်၍၊ တံ ဓနံ-ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ဆောင်ယူစေ၍၊ ရာဇင်္ဂဏေ-မင်းရင်ပြင်၌၊ ရာသိံ-အစုအပုံကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ရာဇဂဟဝါသိနော-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌နေသူတို့ကို၊ သန္နိပါတာပေတွာ-စုဝေးစေပြီး၍၊ “ဣမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဓနံ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ-လသော်၊ “ဒေဝ! နတ္ထိ-ပါ။” ဣတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ကုန်ပြီး၊ “အဿ-ထိုကုမ္ဘယောသကအား၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်ပါသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီး၊ “ဒေဝ! သက္ကာရံ-ကောင်းစွာပြုစုချီးမြှောက်မှုကို၊ ဝါ-သူကောင်းပြုခြင်းကို၊ (ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ)။” ဣတိ ဝုတ္တေ-လျှောက်

န ဝဇ္ဇတိ။ ။နနိပါတ်သည် ပုစ္ဆန(မေးခြင်း)အနက်ဟောတည်း။ “မေးခြင်း”ဟူရာ၌ “မသင့်ဘူးလော”ဟု ပယ်မြစ်ခြင်းကို ပဓာနထားလျက် (“မ”ဟူသော ပယ်မြစ်သံပါစေလျက်) မေးခြင်းမျိုးတည်း။ (သံ. ၄-၁, ၂၅၃၊ သံဋီ-၁, ၂၈၉)

တင်အပ်သော်၊ မဟန္တေန-များစွာသော၊ သက္ကာရေန-ကောင်းစွာ ပြုခြင်းဖြင့်၊ တံ-ထိုကုမ္ဘဏ္ဍဃောသကကို၊ သေဋ္ဌိဌာနေ-သူဌေးအရာ၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဓိတ-ရံ-သမီးတော်ကို၊ တဿေဝ-ထိုကုမ္ဘဏ္ဍဃောသကအားသာ၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ တေန-ထိုကုမ္ဘဏ္ဍဃောသကနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ ဂန္ဓာ၊ ဝန္တိတွာ-ပြီး၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ကုမံ ပုရိသံ-ကို၊ ပဿထ-ရှုစားတော်မူပါကုန်၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဓိတိမာ နာမ-တည် ကြည်ခြင်းရှိသူမည်သည်၊ [ဓိတိမာတိ သမာဓိဝန္တော ပညဝန္တော ဝီရိယဝန္တော ဝါ-ဓမ္မဋီ-၆၄။] နတ္ထိ၊ စတ္တာလီသကောဋီဝိဘဝေါ-ကုဋေလေးဆယ်သော ဥစ္စာရှိသည်၊ ဝါ-ကုဋေလေးဆယ် ဥစ္စာကြွယ်ဝသည်၊ ဟောန္တောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ **ဥပ္ပိလာဝိတာကာရံ** ဝါ-ဗူးတောင်းအသွင်၊ ပေါလွင်တက်ကြွသော အခြင်းအရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ အသွိမာနမတ္တံ ဝါ-

ဥပ္ပိလာဝိတာကာရံ။ ။ ဥပ္ပိလာဝိတကား ဥဈေးရှိသော ပိလုဓာတ်၊ တပစ္စည်းတည်း၊ ပိလု(ယျ)ဓာတ် သပ္ပန(သွားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ဥဥပသာရကြောင့် အထက်၌ သွားခြင်း(ဗူးတောင်းကဲ့သို့ ပေါလောပေါ်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်၊ သက္ကတ၌ လ္လေဓာတ်သည် ပါဠိ၌ ဂိလေဓာတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ သက္ကတ၌ ယျဓာတ်သည် ပါဠိ၌ ပိလုဓာတ် ဖြစ်၏၊ မူလက ဧကဿရဖြစ်သောကြောင့် ဓာတွန်မကျေ၊ ထိုကြောင့် ဥကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၊ ဩကို အဝပြု၍ “ဥပ္ပိလဝိတ”ဟု ရှိသင့်လျက် လ၌ ဒီဃပြု၍ “ဥပ္ပိလာဝိတ”ဖြစ်သည်၊ ဆရာတို့ကား ရဿဖြင့် “ဥပ္ပိလဝိတ”ဟု ရှိစေတော်မူလို၏၊ “ဥပ္ပိလဝတီတိ ဥပ္ပိလာဝိတော၊ ဥပ္ပိလာဝိတော စ+သော+အာကာရော စာတိ ဥပ္ပိလာဝိတာကာရော-ဗူးတောင်းအသွင်၊ ပေါလွင်တက်ကြွသောအခြင်းအရာ”ဟု ပြု၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောဘမူသောမနဿနှင့် ယှဉ်သော ပီတိတည်း။ (မ-ဋ္ဌ-၄၊ ၁၉၀၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၁၈၄၊ သီဋီသစ်-၁၊ ၂၂၈၊ သီဘာ-၁၊ ၃၄၀)

မဋီ-၉၉။ ။ဥပ္ပိလတိ ပုရိမာဝတ္ထာယ ဘိဇ္ဇတိ ဝိသေသံ အာပဇ္ဇတီတိ ဥပ္ပိလံ၊ [ဥ+ပိလု+ဏ၊] ဥပ္ပိလမေဝ ဥပ္ပိလာဝိတော-ဈေးအခိုက်အတန့်မှ ထူးသော နှစ်သက်ခြင်းအခိုက်အတန့်သို့ ရောက်သောအခြင်းအရာ၊ [ဥပ္ပိလ+ဏတ၊ လ၌ ဒီဃပြု၊ ဝ-လာ။] ရှေ့နည်းအတိုင်း ဆက်တွဲ၍ “ဥပ္ပိလာဝိတာကာရံ-ဈေးအခိုက်အတန့်မှ ထူးသော နှစ်သက်ခြင်းအခိုက်အတန့်သို့ ရောက်သောအခြင်းအရာကို”ဟု ပေး။

မောဂ်နိ-၂၊ ၈၈၊ ကူသိနိ-၃၀။ ။ ဥပ္ပလဝတီတိ ဥပ္ပိလာဝံ၊ ပီတိသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ၊ သဇ္ဇာတံ+ဥပ္ပိလာဝံ ယဿာတိ ဥပ္ပလာဝိတော၊ [ဥပ္ပိလာဝနောင် “သဇ္ဇာတံ တာရကာ-

ငါဖြစ်၏ဟူသော မာနမျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ န ကရောတိ-မပြု၊ ကပဏော ဝိယ-သူဆင်းရဲကဲ့သို့ ပိလောတိကံ-အဝတ်ပိုင်းကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ဘတ-ကဝိထိယံ-၌၊ ဘတိ-အခစားကို၊ ကတွာ၊ ဇီဝန္တော-အသက်မွေးနေသည်ကို၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဣမိနာ နာမ ဥပါယေန-ဤမည်သော နည်းလမ်း ဖြင့်၊ ဉာတော-သိအပ်ပါပြီ၊ စ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ ဇာနိတွာ-သိပြီး၍၊ ပက္ခော-သာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ သဓနဘာဝံ-ဥစ္စာရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ သမ္ပဋိတ္တာပေတွာ-လက်ခံစေ၍၊ တံ ဓနံ-ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ဆောင်ယူစေပြီး၍၊ သေဋ္ဌိဌာနေ-သူဌေးအရာ၌၊ ဌပိတော-ထားအပ်ပါပြီ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ မယာ-သည်၊ အဿ-ဤကုမ္ဘဿောသကအား၊ ဓီတာ-ကို၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပါပြီ၊ စ-ဆက်ဦးအံ့၊ ဘန္တေ! မယာ-သည်၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ မိတိမာ-တည်ကြည်ခြင်းရှိသူကို၊ န ဒိဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌ မမြင်အပ်ပါ၊ ဝါ-မမြင် အပ်ဖူးပါ။” ကုတိ အာဟ။

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဇီဝန္တ-ဿ-အသက်မွေးသူ၏၊ **ဇီဝိကံ**-အသက်မွေးခြင်းသည်၊ **ဓမ္မိကဇီဝိကံ** နာမ-တရားနှင့် ယှဉ်သော အသက်မွေးခြင်း မည်၏၊ မဟာရာဇ-မင်းကြီး၊ **စောရိကာ-**

ဒိတိတော(မောဂ်-၄, ၄၅)သုတ်ဖြင့် သဗ္ဗာတအဿတ္ထိအနက်၌ ကုတပစ္စည်းသက်၊ ဥပ္ပိလာဝိတဿ+အာကာရော ဥပ္ပလာဝိတာကာရော-ဖြစ်သော ပေါ်လွင်တက်ကြွသော ပီတိသမ္ပယုတ်စိတ်ရှိသူ၏ အခြင်းအရာ”ဟုပြု။

ဇီဝိကံ။ ။ ဇီဝိကသဒ္ဒါသည် ပါဠိသက္ကတအဘိဓာန်နှင့် များစွာသော ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့အလို “ဇီဝိကာ”ဟု ကုတ္တိလိင်ချည်းသာ ရှိရကား ကုတ္တိလိင်မှ နပုံလိင်သို့ ပြန်နေသော လိင်္ဂဝိပ္ပလ္လာသဟုကြံ။

ဇီဝိတံရှိလျှင် ပိုသင့်။ ။ “**ဇီဝိတံ** နာမ နေက္ခမ္မာဒိဝသေန ပတိဌာပိတစိတ္တဿ သမ္မာ အာဇီဝေါ နာမ။ ကော သော သမ္မာအာဇီဝေါ နာမ? မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရတိ၊ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယပရိယေသနဝါယာမော စ(ပဋိသံ. ၄-၂, ၃၂၀)။ **ဇီဝိတန္တိ** အာဇီဝေါ(နေတ္ထိ. ၄-၂၅၇)”ဟူသော အဖွင့်များအအရ ဇီဝိတသဒ္ဒါ အသက်မွေးခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် “ဇီဝိတံ ဓမ္မဇီဝိတံ”ဟုရှိလျှင် ပိုသင့်သည်၊ သို့မဟုတ် တ-ကို ကပြ၍ “ဇီဝိကံ ဓမ္မဇီဝိကံ”ဖြစ်သည်ဟု ကြံ။

စောရိကာဒိကမ္ပံ။ ။ စောရဿ+ကြိယာ (ကမ္ပံ) စောရိကာ-ခိုးသူ၏ အလုပ်၊

ဒိကမ္ပံ ပန-ခိုးမှုအစရှိသောအလုပ်သည်ကား၊ ဣဓလောကေ စေဝ-ဤလောက၌လည်းကောင်း၊ ပရလောကေ စ-နောက်လောက၌လည်းကောင်း၊ ပိဋေ-တိ-နှိပ်စက်တတ်၏။ ဟိံသေတိ-ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ **တတောနိဒါနံ**-ထိုခိုးမှုစသော အလုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သုခံ နာမ-ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၏။ ပုရိသဿ-၏။ **ဓနပါရိရုညကာလေ**-ဥစ္စာဆုတ်ယုတ်ပျက်

(တစ်နည်း) စောရဿ+ဧသာ စောရိကာ-ခိုးသူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ခိုးမှု(သီတာ-၁, ၄၄၅၊ နိဘာ-၂, ၁၉၈၊ ဓာနိဋီ-၅၂၂)၊ စောရိကာ+အာဒိ ယဿာတိ စောရိကာဒိ၊ စောရိကာဒိ စ+တံ+ကမ္ပံ စာတိ စောရိကာဒိကမ္ပံ။

တတောနိဒါနံ။ ။ ဤပုဒ်သည် သဒ္ဒါကျမ်းအလို ဝါကျ၊ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့အလို သမာသ်၊ ဝါကျ ၂မျိုးတည်း၊ ဝါကျယူလျှင် တနှင့် နိဒါနံနောင် ဟိတ်အနက်၌ ပထမာသက်၊ ယတေဟိ ပစ္စတ္တဝစနဿ တောနိဒါနာဒိသု(နိတိ-၄၉၇)သုတ်၊ ဝိဗော-၅၃အလို သောသုတ်၌ “သိ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂတို့ဖြင့် တနောင် သိဝိဘတ်ကို တောပြု၊ “တတော နိဒါနံ-ထိုခိုးမှုစသော အလုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်”ဟုပေး။

ကမ္မဓာရည်း။ ။သမာသ်ယူလျှင် ကမ္မဓာရည်းသမာသ်၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်အား ဖြင့် ၂မျိုးဖြစ်နိုင်၏။ ထိုတွင် ကမ္မဓာရည်း၌ “တံ (တတော)+နိဒါနံ တတောနိဒါနံ (နိယော-၁၃)”ဟုပြု၊ “တ+နိဒါနံ”ပုဒ်လုံးနောင် သိသက်၊ တနောင် သိကို တောပြု (မဋီ-၂, ၆၀၊ အနုဋီ-၂, ၁၇)၊ သို့မဟုတ် တနောင် ပထမာအနက်၌ တောပစ္စည်း သက်(သာရတ္ထ-၁, ၈၃)၊ သမာသ်ပြီးသောအခါ တတောနိဒါနံနောင် ကာရဏ(ပစ္စမိ) အနက်၌ ပထမာသက်၊ “တတောနိဒါနံ-ထိုခိုးမှုစသော အလုပ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့်”ဟုပေး(မဓုဋီကာ)၊ “ပစ္စမိအနက်၌ ဒုတိယာ”ဟု နိယော-၁၃၌ တစ်နည်းဆို၏။

ဗဟုဗ္ဗိဟိ။ ။ ဗဟုဗ္ဗိဟိ၌ “တံ (တတော)+နိဒါနံ ယဿာတိ တတောနိဒါနံ” ဟု ပြု၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း ရုပ်ပြီးစေပြီး တတောနိဒါနံနောင် ဝိသေသနအနက်၌ ပထမာသက်၊ “တတောနိဒါနံ-ထိုခိုးမှုစသော အလုပ်ဟူသော အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ရှိသော”ဟုပေး။ (မ. ဋ္ဌ-၁, ၃၇၉)

အလုတ္တသမာသ်။ ။သမာသ် ၂မျိုးလုံး တောကို မချေရသောကြောင့် အလုတ္တသမာသ်ချည်းတည်း(မဓုဋီကာ)၊ ကာရဏအနက်ဟော နိပါတသမုဒါယဟု ဆိုသေး၏(နိတိသုတ္တ-၁၆၈၊ သီဋီ သစ်-၂, ၃၇၊ မောဂ်နိ-၁, ၂၀၂-၃-၄)။

ဓနပါရိရုညကာလေ။ ။ ပါရိရုညသည် ဇရာပါရိရုည၊ ဗျာဓိပါရိရုည၊ ဘောဂ

စီးခြင်း၏အခါ၌၊ ဝါ-ဥစ္စာဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးရာအခါ၌၊ ကသိ ဝါ-လယ်ယာ လုပ်ကိုင်ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘတိ ဝါ-အခစားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတွာ၊ ဇီဝိကမေဝ-အသက်မွေးခြင်းသည်သာ၊ ဓမ္မိကဇီဝိကံ နာမ-မည်၏။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဧဝရူပဿ-သော၊ ဝီရိယသမ္ပန္နဿ-ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သတိ-သမ္ပန္နဿ-သတိနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ကာယဝါစာဟိ-ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့်၊ ပရိသုဒ္ဓ-ကမ္မဿ-ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သောအမှုရှိသော၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ နိဿမ္မ-

ပါရိရူပေ၊ ဉာတိပါရိရူပေအားဖြင့် ၄မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ ဘောဂပါရိရူပေကို ဓနပါရိရူပေဟု ဆိုသည်(မ-၂၊ ၂၅၄)။ ကျမ်းအသီးသီး၌ ပါရိရူပေပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်၊ ရုပ်ပြီးပုံအမျိုးမျိုးကို မိန့်ဆိုထား၏။ ထိုအဆိုများကို ပြပါဦးမည်။

ပါရာဘာ-၁၊ ၃၉၃ ။ ။ ပရိဇာနံ ပရိဇာနိ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ [ဇာဟာဟိ နိ(မောဂ်-၅၊ ၅၀)သုတ်ဖြင့် ဇာဓာတ်နောင် နိပစ္စည်းသက်၊ ရှုအလို တိပစ္စည်းကို နိပြု။] ပရိဇာနိယေဝ ပါရိရူပံ။ [ပရိဇာနိ+ဏျ၊ ဇာ၏ အာကို ဥပြု၊ နိ၌ ဣချေ၊ နျကို ဥပြု၊ ဒွေဘော်လာ။]

ပါရာယော-၆၂ ။ ။ ပရိဟာနံ ပရိဟာနိ၊ [ပရိ+ဟာ+နိ (တိ)၊] ပရိဟာနိ ဧဝ ပါရိရူပံ၊ ရှေ့နည်းထက် ဟကို ဖြေရခြင်းသာ ထူး၏။

ပါရာဂံ-၁၊ ၃၉၆ ။ ။ ပရိဟိယတီတိ ပါရိဟာနိ၊ ပရိဟာနိယာ+ဘာဝေါ ပါရိရူပံ-ဆုတ်ယုတ်သည်၏အဖြစ်၊ [ပရိဟာနိ+ဏျ၊] ရုပ်ပြီးပုံမှာ ပါရာယောနှင့် တူ၏။

စလင်းဂံ-၁၊ ၂၅ ။ ။ ပရိဟာနဿ+ဘာဝေါ ပါရိရူပံ-ဉာတိဘောဂစသည်တို့ကို စွန့်တတ်သူ၏အဖြစ်၊ ဝါ-ဉာတိဘောဂစသည်တို့၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ ရှေ့သဒ္ဓတ္ထ၊ နောက် အဓိပ္ပာယ်တ္ထ၊ [ပရိဟာန+ဏျ၊ ဟကို ဖြေ၊ အာကို ဥပြု၊ နျကို ဥပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊] (တစ်နည်း) ဉာတိဘောဂါဒီနံ ပရိဇဟနံ ပါရိရူပံ-ဉာတိဘောဂစသည်တို့ကို စွန့်ခြင်း၊ [ပရိ+ဟာ+အည၊ ဟာ၏အာကို ချေ၊ ဟကို ဖြေ၊ နောက်အ-ကို ဥပြု၊ ပ၏အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု။]

သီဒ္ဓိသစ်-၂၊ ၂၁၈ ။ ။ ပရိဇိယနံ ပရိဟာနံ ပါရိရူပံ၊ [ပရိ+ဇေ(ခယအနက်)+အည၊ ဇေ၏ ဧကိုချေ၊ နောက်အ-ကို ဥပြု၊ ပ၏ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု-စလင်းဂံ-၁၊ ၂၅။]”ဟုလည်းကောင်း၊ “ပရိဇိရတီတိ ပရိဇိဇ္ဈော၊ [ပရိ+ဇေ+တ၊ ဇေကို ဇိရပြု။] ပရိဇိဇ္ဈောဿ+ဘာဝေါ ပါရိရူပံ”ဟုလည်းကောင်း ပြ၏။ [ပရိဇိဇ္ဈော+ဏျ၊ ဇေ၏ဣကို ဥပြု၊ ဣကို နောက်ယသ္မိကပ်၊ ဣတစ်လုံးကိုချေ၊ ဣကို ဥပြု၊ ဒွေဘော်လာ-စလင်းဂံ-၁၊ ၂၅။]

ကာရိနော-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ပြုလေ့ရှိသော၊ ကာယာဒီဟိ-ကိုယ်အစရှိသည် တို့ဖြင့်၊ သညတဿ-စောင့်စည်းသော၊ ဓမ္မဇီဝိကံ-တရားသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းကို၊ ဇီဝန္တဿ-အသက်မွေးသော၊ သတိအဝိပ္ပဝါသေ-သတိနှင့် မကင်းသော နေခြင်း၌၊ ဌိတဿ-တည်သောသူ၏၊ ဣဿရိယံ-အစိုးရသူ၏အဖြစ်သည်၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-တိုးပွားသည်သာ၊ ကုတိ ဝတ္တာ ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)။ “ဥဌာနဝတော၊ ပေ၊ ယသောဘိဝဇ္ဇတိ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ဥဌာနဝတော သတိမတော၊ သုစိကမ္မဿ နိသမ္မကာရိနော၊ သညတဿ ဓမ္မဇီဝိနော၊ အပ္ပမတ္တဿ ယသောဘိဝဇ္ဇတိ

ဥဌာနဝတော-ထိုင်းမှိုင်းဖျင်းအ၊ မပျင်းရအောင်၊ ထကြွတက်ကြောင်း၊ ကောင်းသော လုံ့လလည်းရှိသော၊ သတိမတော-ကိစ္စခပင်း၊ မလစ်ဟင်းအောင်၊ စင်းစင်းမှတ်မိ၊ ကောင်းသောသတိလည်းရှိသော၊ သုစိကမ္မဿ-အပြစ်ကင်း၍၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၊ သုံးသွယ်သောကံလည်းရှိသော၊ နိသမ္မကာရိနော-ကိစ္စအများ၊ မယွင်းမှားဖို့၊ စဉ်းစား၍ ပြုလေ့ရှိသော၊ သညတဿ-ကိုယ်နှုတ်စိတ်တွင်း၊ အပြစ်ရှင်းအောင်၊ အလျှင်းပုံသေ၊ စောင့်စည်း၍ နေထသော၊ ဓမ္မဇီဝိနော-လူဝတ်ကြောင်များ၊ မတရားကို၊ ရှောင်ရှားသောအား၊ လုပ်ကိုင်စား၍၊ တရားသဖြင့်၊ အသက်မွေးထသော၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မဇီဝိနော-ရဟန်းတော်များ၊ မတရားကို၊ ရှောင်ရှားသောအား၊ ဆွမ်းခံစား၍၊ တရားသဖြင့်၊ အသက်မွေးထသော၊ အပ္ပမတ္တဿ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မသွမ်း၊ ရဟန်းရှင်လူ၊ ခပ်သိမ်းသူ၏၊ ယသော-ရာထူးဌာနန်၊ စည်းစိမ်မှန်ကြောင့်၊ ခြွေရံသင်းပင်း၊ ဂုဏ်သတင်းသည်၊ အဘိဝဇ္ဇတိ-လဆန်းပက္ခ၊ လရောင်ကြွသို့၊ နိစ္စဖြိုးဝေ၊ တိုးတက်ပေသတည်း။

ဓမ္မဇီဝိကံ ဇီဝန္တဿ။ ။ဓမ္မဇီဝိကံနှင့် ဇီဝန္တဿသည် အသက်မွေးခြင်းကြိယာကို ချည်း ရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစ္စာ (ကံနှင့်ကြိယာ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ခွဲဆိုအပ်သော စကား)တည်း၊ (တစ်နည်း) “ကတ္တာ”ထည့်၍ “ဓမ္မဇီဝိကံ-ကို၊ (ကတ္တာ-၍)၊ ဇီဝန္တဿ-သော”ဟု ပေးပါ(သီဇီသစ်-၁၊ ၃၅၈)၊ (တစ်နည်း) ကြိယာဝိသေသန ကြံ၍ “ဓမ္မဇီဝိကံ-အားဖြင့်၊ ဇီဝန္တဿ-သော”ဟု ပေးပါ(ဓမ္မယော-၄၂)။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဥဌာနဝတောတိ-ကား၊ ဥဌာနဝီရိယဝန္တဿ-ထကြွကြောင်း လုံ့လဝီရိယရှိသော၊ ဝါ-ထကြွလုံ့လဝီရိယရှိသော။ သတိ-မတောတိ-ကား၊ သတိသမ္ပန္နဿ-သတိနှင့် ပြည့်စုံသော။ သုစိကမ္မဿာတိ-ကား၊ နိဒ္ဒေါသေဟိ-အပြစ်မရှိကုန်သော၊ နိရပရာဓေဟိ-ချွတ်ယွင်းချက်မရှိကုန်သော၊ ကာယကမ္မာဒိဟိ-ကာယကံအစရှိသော ကံတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတဿ-ပြည့်စုံသော။ နိသမ္မကာရိနောတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ စေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဧဝံ-သို့၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဣမသ္မိံ ကမ္မေ-ဤအလုပ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ နိဒါနံ-ရောဂါ၏အကြောင်းကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ရောဂတိကိစ္ဆနံ-ရောဂါကို ဆေးကုမှုကို၊ (ကရောတိ) ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ၊) သဗ္ဗကမ္မာနိ-အလုံးစုံသော အမှုတို့ကို၊ နိသာမေတွာ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်၍၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော။ သညတဿာတိ-ကား၊ ကာယာဒိဟိ-ကိုယ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သညတဿ-စောင့်စည်းသော၊ နိစ္ဆိဒ္ဓဿ-အပေါက်မရှိသော။ ဓမ္မဇီဝိနောတိ-ကား၊ အဂါရိကဿ-အိမ်ရာရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်၍၊ [ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တဿ၌စပ်၊] တုလာကုဋ္ဌာဒိနိ-ချိန်ခွင်ဖြင့် စဉ်းလဲကောက်ကျစ်ခြင်းအစရှိသော အမှုတို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်၍၊ ကသိဂေါရက္ခာဒိဟိ-လယ်ယာလုပ်ခြင်း၊ နွားကိုစောင့်ရှောက်မွေးမြူခြင်းအစရှိသော အမှုတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနာဂါရိကဿ-အိမ်ရာမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းဖြစ်၍၊ [ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တဿ၌စပ်၊] ဝေဇ္ဇကမ္မဒူတကမ္မာဒိနိ-ဆေးဆရာ၏အလုပ်၊ တမန်သည်၏အလုပ်အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်၍၊ **ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ သမေန-**ကိုယ့်ဖို့ သူဖို့ ညီမျှသဖြင့်၊ **ဘိက္ခာစရိယာယ-**ဆွမ်းခံလှည့်လည်ခြင်းဖြင့်၊ ဇီဝိကံ-

ဓမ္မေန သမေန ဘိက္ခာစရိယာယ။ ။ ဓမ္မေန သမေန ဘိက္ခာစရိယာယတို့၌ ကုတ္တမ္ပူတလက္ခဏအနက်တည်း(ပဋိသံဂံ-၃၉၆)၊ ဓမ္မဇီဝိနောအရ လူများအတွက် မဟာကုသိုလ်ရှိ ဝီရိယ၊ ရဟန်းများအတွက် မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာရှိ ဝီရိယကို ရ၏။ (ပဋိသံ. ၄-၂, ၃၂၀)

အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေန္တဿ-ပြုထသော။ အပ္ပမတ္တဿာတိ-ကား၊ အဝိပ္ပ-
ဝုတ္တသတိနော-ကင်း၍နေသော သတိရှိသူမဟုတ်ထသော၊ ဝါ-သတိကင်းသူ
မဟုတ်ထသော၊ ယသောဘိဝဇ္ဇတိတိ-ကား၊ ဣဿရိယဘောဂသမ္ပန္နသင်္ခါ-
တော-အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးဂုဏ်သိရ စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံသူဟု
ဆိုအပ်သော၊ (ယသော) စေဝ-ပရိဝါရယသသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အခြံ
အရံသည်လည်းကောင်း၊ ကိတ္တိဝဏ္ဏဘဏနသင်္ခါတော-ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်
သတင်းကို ပြောဆိုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ယသော စ-ကိတ္တိယသသည်လည်း
ကောင်း၊ ဝါ-အကျော်အစောသည်လည်းကောင်း၊ အဘိဝဇ္ဇတိ-တိုးပွား၏၊
ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့်အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ကုမ္ဘယောသကော-သည်၊ သောတာပတ္တိ-
ဖလေ-ဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-တည်ပြီ၊ အညေပိ-ကုမ္ဘယောသကမ္ပ အခြားလည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု၊ ဧဝံ-
သို့ မဟာဇနဿ-၏၊ သာတ္ထိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ ဇာတာ-ပြီ (တစ်
နည်း) ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ မဟာဇနဿ-၏၊ သာတ္ထိကာ-သည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊
ဣတိ-ဤတွင် ကုမ္ဘယောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ကုမ္ဘယောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထုဘာသာသနီကာပြီး၏။

၃-စူဠပန္နကတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသနီကာ

ဥဋ္ဌာနေန'ပွမာဒေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော၊
စူဠပန္နကတ္ထေရံ-စူဠပန္နကထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ကိရ-ချဲ့၊ ရာဇဂဟေ-မြို့၌၊ ဓနသေဋ္ဌိကုလဿ-ဥစ္စာရှိသော သူဌေးမျိုး၏၊
ဓိတာ-သည်၊ ဝယပ္ပတ္တကာလေ-အရွယ်ရောက်ရာအခါ၌၊ မာတာပိတူဟိ-တို့
သည်၊ သတ္တဘူမိကဿ-ဘုံ၇ ဆင့်ရှိသော၊ ပါသာဒဿ-၏၊ ဥပရိမတလေ-
အထက်၌ဖြစ်သောအပြင်၌၊ (အထက်ဆုံးအထပ်၌)၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲ
သာလျှင်၊ ရက္ခိယမာနာ-စောင့်ရှောက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ **ယောဗ္ဗနမဒမတ္တ-**

ယောဗ္ဗနမဒမတ္တဘာယ ။ ။ယောဗ္ဗနေ+မဒေါ ယောဗ္ဗနမဒေါ-နုပျို့သူ၏အဖြစ်၌

တာယ-နုပျို့သူ၏အဖြစ်၌ မာန်ယစ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-နုပျို့သူ၏အဖြစ်ကို မှီ၍ဖြစ်သော မာန်ယစ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိသလောလာ-ယောက်ျား၌ လော်လည်သည်၊ (ယောက်ျား လိုချင်သည်)၊ ဟုတွာ၊ အတ္တနော-၏၊ ဒါသေနော-ကျွန်နှင့်သာလျှင်၊ သဒ္ဓိ၊ သန္တံ-၂၂၃-သဘောတူ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကို၊ ကတွာ၊ “အညေပိ-အခြား သူတို့သည်လည်း၊ မေ-၏၊ ဣဒံ ကမ္မံ-ဤအမှုကို၊ ဇာနေယျံ-သိကုန်ရာ၏။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဘိတာ-ကြောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကို)။ “အမှေဟိ-တို့သည်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရပ်၌၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ- မဖြစ်နိုင်၊ မေ-၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ ဣမံ ဒေါသံ-ဤအပြစ်ကို၊ သစေ ဇာနိဿန္တိ-အကယ်၍ သိကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ မံ-ကို၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်း ငယ်၊ အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်၊ ဝိဒေသံ-အရပ်တစ်ပါး သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဝသိဿာမ-နေကြစို့” ဣတိ-ပြီ၊ တေ-ထို၂ယောက်တို့သည်၊ **ဟတ္ထ- သာရံ**-လက်တို့ဖြင့် ယူထိုက်သော ဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဝါ-လက်၌ ရောက်ရှိနေသော

မာန်ယစ်ခြင်း၊ ယောဗ္ဗနမဒေန+မတ္တော ယောဗ္ဗနမဒမတ္တော-နုပျို့သူ၏အဖြစ်၌ မာန် ယစ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်သူ၊ ယောဗ္ဗနမဒမတ္တဿ+ဘာဝေါ ယောဗ္ဗနမဒမတ္တတာ- နုပျို့သူ၏အဖြစ်၌ မာန်ယစ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်သူ၏အဖြစ်(သိဘာ-၁၊ ၂၂၁)။ “**ယော- ဗ္ဗနမဒေါ**တိ ယောဗ္ဗနံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကော မာနမဒေါ(အံ၊ ၄-၂၊ ၁၂၉)” အဖွင့်ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ သို့မဟုတ် “ယောဗ္ဗနံ နိဿာယ-နုပျို့သူ၏ အဖြစ်ကိုမှီ၍”ဟူသည် နုပျို့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”နှင့် အဓိပ္ပာယ်တူသဖြင့် “ယောဗ္ဗနေန+ဥပ္ပဇ္ဇနော+မဒေါ ယောဗ္ဗနမဒေါ-နုပျို့သူ၏အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်သော မာန်ယစ်ခြင်း”ဟု ပြု၍ ရှေ့နည်း အတိုင်း ဆက်တွဲကာ “ယောဗ္ဗနမဒမတ္တတာယ-နုပျို့သူ၏အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်သော မာန်ယစ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟုပေးပါ။

ဟတ္ထသာရံ။ ။ “ဟတ္ထသာရန္တိ အတ္တနော သန္တကေ ဟတ္ထေဟိ ဂဟေတဗ္ဗသာရ- ဘဏ္ဍံ(သံဋီ-၂၊ ၃၂၈)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဟတ္ထေဟိ+ဂဟေတဗ္ဗော+သာရော ဟတ္ထသာရော”ဟုပြု၊ “**ဟတ္ထသာရန္တိ** ဟတ္ထဂတဓန သာရံ(သီဋီသစ်-၂၊ ၁၃၂)”ဟူသော အဖွင့်အလို “ဟတ္ထေ+ဂတော+သာရော-လက်၌ ရောက်ရှိနေသော (လက်ထဲပါလာ သော) စိန်ရွှေစသော ဥစ္စာနှစ်တည်း၊ ဟတ္ထသာရော”ဟုပြု။ (သိဘာ-၃၊ ၁၅၇)

ဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ **အဂ္ဂဒွါရေန**-ရှေးဦးစွာ ဖွင့်အပ်သော မြို့တံခါးဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ “ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော အရပ်၌၊ အညေဟိ-အခြားသူတို့သည်၊ အဇာနနဌာနံ-မသိရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ ဝသိ-ဿာမ-နေကြစို့” က္ကတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ ဥဘောပိ-၂ယောက်သောသူတို့ သည်လည်း၊ အဂမံသု၊ တေသံ-ထို၂ယောက်တို့သည်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဝသန္တာနံ-နေကုန်လသော်၊ သံဝါသံ-အတူပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကို၊ အန္ဓာယ-စွဲ၍၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ ကုစ္ဆိသ္မိံ-ဝမ်း၌၊ ဂဗ္ဘော ပတိဌာသိ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ဂဗ္ဘပရိပါကံ-ကိုယ်ဝန်၏ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ တေန-ထိုယောက်ျားနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ မန္တေသိ-တိုင်ပင်ပြီ၊ (ကိ)၊ “မေ-၏၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပရိပါကံ-ရင့်ကျက်ခြင်းသို့၊ ဂတော-ပြီ၊ ဉာတိဗန္ဓုဝိရဟိတေ-ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေတို့မှ ကင်းသော၊ ဌာနေ-၌၊ ဂဗ္ဘဝုဌာနံ နာမ-ကိုယ်ဝန်၏ (ဖြစ်တည်ရာသားအိမ်မှ) ထကြွလှုပ်ရှားခြင်းမည်သည်၊ ဝါ-ကလေးမွေးဖွားခြင်း မည်သည်၊ ဉာဒိန္နမိ-၂ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဒုက္ခာ-ဝဟံ-ဆင်းရဲကို ဆောင်တတ်၏၊ ကုလဂေဟမေဝ-အမျိုးအိမ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြစို့” က္ကတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ “အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုးအိမ်သို့၊ သစေ ဂမိဿာမိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ မေ-၏၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ နတ္ထိ” က္ကတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဘယေန-ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြမည်၊ သေ-၌၊ ဂစ္ဆာမ” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဒိဝသေ-တို့ကို၊ အတိက္ကာမေသိ-လွန်စေပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။

အဂ္ဂဒွါရေန။ ။အဂ္ဂသဒ္ဓါ အာဒိအနက်တည်း၊ “အဂ္ဂ-ရှေးဦးစွာ+ဝိဝဋ်-ဖွင့်အပ်သော+ဒွါရံ-မြို့တံခါးတည်း၊ အဂ္ဂဒွါရံ”ဟုပြု၊ ဇာဋိသစ်အလို အဂ္ဂသဒ္ဓါ ဥတ္တမ(၀၈) အနက်တည်း၊ “အဂ္ဂ စ+တံ+ဒွါရံ စာတိ အဂ္ဂဒွါရံ-မြတ်သော (မြတ်သည်ဟု သမုတ်အပ်သော) တံခါး”ဟုပြု၊ ဘေးဥပဒ်စသည်တို့မှ လွတ်မြောက်ဖို့ လောကအမှတ် အသားအားဖြင့် အတိတ်နိမိတ်ကောင်းပြု၍ “အဂ္ဂဒွါရံ-မြတ်သောတံခါး”ဟု ဆိုသည်။ [အဂ္ဂဒွါရေနာတိ တသ္မိံ ဒိဝသေ အဂ္ဂ သဗ္ဗပဌမံ ဝိဝဋေ နဂရဒွါရေန(အဋီ-၁, ၁၆၀)။ အဂ္ဂဒွါရေနာတိ ဘယုပ္ပဒ္ဓဝါဒီဟိ ပမောစနတ္ထာယ လောကသင်္ကေတဝသေန နိမိတ္တံ ကတွာ ဥတ္တမသမ္ပတေန ဒွါရေန နိက္ခမိတွာတိ အတ္ထော(ဇာဋိသစ်-၁, ၁၇၁)။]

“အယံ ဗာလော-ဤလူမိုက်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဒေါသမဟန္တတာယ-အပြစ်၏ ကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂန္တံ၊ န ဥဿဟတိ-မရဲဝံ၊ မာတာပိတရော နာမ-မိဘတို့မည်သည်၊ **ဧကန္တဟိတာဝ-**စင်စစ်အားဖြင့် စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်တတ်ကြသည်သာ၊ (ဟောန္တိ)၊ အယံ-ဤယောက်ျားသည်၊ ဂစ္ဆတု ဝါ-သွားမူလည်း သွားပါစေ၊ မာ (ဂစ္ဆတု) ဝါ-မသွားမူလည်း မသွားပါစေ၊ အဟံ၊ ဂမိ-ဿာမိ-သွားမည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တသ္မိ-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဂေဟာ-မှ၊ နိက္ခန္တေ-ထွက်လသော်၊ ဂေဟပရိက္ခာရံ-အိမ်၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းကို၊ ပဋိသာမေတွာ-သိမ်းဆည်း၍၊ အတ္တနော-၏၊ ကုလဃရံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ ဂတဘာဝံ-သွားသည်၏ အဖြစ်ကို၊ အနန္တရဂေဟ-ဝါသီနံ-အခြားမဲ့အိမ်၌ နေသူတို့အား၊ ဝါ-အိမ်နီးချင်းတို့အား၊ အာရောစေတွာ-ပြော၍၊ မဂ္ဂံ-လမ်းခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိ-သွားပြီ။

သောပိ-ထိုယောက်ျားသည်လည်း၊ ဃရံ-သို့၊ အာဂန္တာ-ရောက်လာ၍၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ အဒိသွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပဋိဝိဿကေ-အိမ်နီးချင်းတို့ ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ “သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ကုလဃရံ-သို့၊ ဂတာ-ပြီ၊” ဣတိ သုတွာ၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ အနုပဇ္ဇိတွာ-အစဉ်လိုက်၍၊ အန္တရာ-မဂ္ဂေ-၌၊ သမ္မာပုဏိ-ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ဝါ-မိပြီ၊ တဿာပိ-ထိုသူဌေးသမီး၏လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုလမ်းခရီးအကြား၌ပင်၊ ဂဟ္တဝုဋ္ဌာနံ-ကိုယ်ဝန်၏ (ဖြစ်တည်ရာသားအိမ်မှ) ထကြွလှုပ်ရှားခြင်းသည်၊ ဝါ-ကလေးမွေးဖွားခြင်းသည်၊ အဟောသိ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ၊ ဣဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိဘာနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ “သာမိ-အရှင်၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧကော-သော၊ ပုတ္တော-သည်၊ ဇာတော-မွေးဖွားပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကြမည်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ယဿ-အကြင်ကလေးမွေးဖွားခြင်း၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ မယံ-တို့သည်၊ ကုလဃရံ-အမျိုးအိမ်သို့၊

ဧကန္တဟိတာ။ ။ သုခံ ဝိဒန္တိတိ ဟိတာ-စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သောမိဘများ၊ [ဓာ ဓာရဏေ+တ၊-ဇာနည်-၇၊] ဧကန္တေန+ဟိတာ ဧကန္တဟိတာ-စင်စစ်အားဖြင့် စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သောမိဘများ။

ဂစ္ဆေယျာမ-ကုန်ရာ၏။ တံ ကမ္မံ-ထိုကလေးမွေးဖွားခြင်းသည်၊ အန္တရာမဂ္ဂေဝ-
 ဌ်ပင်၊ နိပ္ပန္နံ-ပြီးပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုးအိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရိဿာမ-ကြ
 မည်နည်း၊ နိဝတ္တိဿာမ-ပြန်လှည့်ကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဒွေပိ-၂ယောက်
 လုံးတို့သည်လည်း၊ ဧကစိတ္တာ-တူသောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ နိဝတ္တိသု-
 ပြန် လှည့်ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်ဥးအံ့၊ တဿ ဒါရကဿ-ထိုကလေး၏၊ ပန္နေ-
 လမ်း၌၊ ဇာတတ္တာ-မွေးဖွားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပန္နကောတိ နာမံ-ပန္နက
 ဟူသော အမည်ကို၊ ကရိသု၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ န စိရဿေဝ-မကြာ
 မြင့်မီပင်၊ အပရောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပတိဌဟိ၊ သဗ္ဗံ-
 အလုံးစုံကို၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ-အကျယ်ချဲ့
 ထိုက်၏၊ တဿပိ ဒါရကဿ-ထိုကလေး၏လည်း၊ ဝါ-သည်လည်း၊ ပန္နေ-၌၊
 ဇာတတ္တာ၊ ပဌမဇာတဿ-မဌမဖွားမြင်သောကလေး၏၊ နာမံ-ကို၊ မဟာ-
 ပန္နကောတိ-မဟာပန္နကဟူ၍၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-မှည့်၍၊ ဣတရဿ-အခြား
 သော ကလေး၏၊ နာမံ-ကို၊ စူဠပန္နကောတိ-ဟူ၍၊ ကရိသု၊ ဒွေပိ-ကုန်သော၊
 တေ ဒါရကေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသနဌာနမေဝ-
 နေရာအရပ်သို့သာ၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထို မိသားစုတို့သည်၊ တတ္ထ-ထို
 အရပ်၌၊ ဝသန္တာနံ-နေကုန်လသော်၊ မဟာပန္နကဒါရကော-မဟာပန္နကကလေး
 သည်၊ အညေ-ကုန်သော၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ “စူဠပိတာ-ဘထွေး၊ မဟာပိတာ-
 ဘကြီး၊ ဣတိ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ အယျကော-အဖိုး၊ အယျိကာ-အဖွား၊
 ဣတိ စ-သို့လည်းကောင်း၊ ဝဒန္တေ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုနေသည်တို့ကို၊ သုတွာ-
 ၍၊ မာတရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “အမ္မ-အမေ! အညေ-ကုန်သော၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊
 ‘အယျကော-အဖိုး၊ အယျိကာ-အဖွား၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ‘မဟာ-
 ပိတာ-ဘကြီး၊ စူဠပိတာ-ဘထွေး၊ ဣတိပိ-လည်းကောင်း၊ ဝဒန္တိ ကစ္ဆိ-အဘယ်
 သို့နည်း? အမှာကညေဝ-ကျွန်တော်တို့၏သာ၊ ဝါ-မှာသာ၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊
 နတ္ထိ-မရှိကုန်သလော?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “တာတ-ချစ်သား! အာမ-အိမ်း၊
 ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဉာတကာ၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ ရာဇဂဟ-
 နဂရေ ပန-၌ကား၊ [“ပန-ဗျတိရိက်ကား”ဟုလည်း ပေး၊] ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဓနသေဌိ
 နာမ-ဥစ္စာရှိသောသူဌေးမည်သော၊ အယျကော-အဘိုးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-

ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဉာတကာ- တို့သည်၊ ဗဟူ-များကုန်၏။”
 ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “အမ္မ-အမေ! ကသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့
 သို့၊ န ဂစ္ဆထ-မသွားကုန်သနည်း?” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီး
 သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အဂမနကာရဏံ-မသွားခြင်း၏အကြောင်းကို၊ ဝါ-မသွား
 ခြင်း၌ အကြောင်းကို၊ ပုတ္တဿ-အား၊ အကထေတွာ-မပြောမူ၍၊ ပုတ္တေသု-
 တို့သည်၊ ပုနပ္ပုနံ၊ ကထေန္တေသု-ပြောကုန်လသော်၊ သာမိကံ-လင်ကို၊ အာဟ၊
 (ကိ)။ “ဣမေ ဒါရကာ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ အတိဝိယ၊ ကိလမေန္တိ-ပင်ပန်းစေကုန်
 ၏၊ နော-တို့၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ နော-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ [နောကို ကာ-
 ကောလောကနနည်းအရ ၂ခါပေးသည်] မံသံ-အသားကို၊ ကိ ခါဒိဿန္တိ-အဘယ်
 မှာ စားကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဒါရကာနံ-တို့ကို၊ အယျကကုလံ-
 အဘိုးအိမ်ကို၊ ဒဿေဿာမ-မြင်စေကြစို့၊ ဝါ-ပြကြစို့” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊
 “အဟံ-သည်၊ သမ္ပုခါ-မျက်မှောက်၌၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ။
 ပန-သို့သော်လည်း၊ တေ-ထိုကလေးတို့ကို၊ နယိဿာမိ-ပို့ဆောင်ပေးမည်။”
 ကူတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ယေန ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊
 ဥပါယေန-နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဒါရကာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့အား၊ အယျကကုလံ-အဖိုး
 အိမ်ကို၊ ဒဌံ၊ ဧဝ-တွေ့မြင်ခြင်းငှာသာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။ ” ကူတိ-ဤ
 သို့ ပြောပြီ၊ ဒွေပိ-ကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်
 ယူ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ရာဇဂဟံ-သို့ ပတွာ-၍၊ နဂရဒ္ဒါရေ-မြို့တံခါး
 ၌၊ ဝါ-မြို့တံခါး၏အနီး၌၊ ဧကိဿာ-တစ်ခုသော၊ သာလာယ-ဇရပ်၌၊ ပဝိသိတွာ-
 ဝင်၍၊ ဒါရကမာတာ-ကလေးတို့၏ အမေသည်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဒါရကေ-
 တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ အတ္တနော-၏၊ အာဂတဘာဝံ-လာသည်၏ အဖြစ်
 ကို၊ မာတာပိတုနံ-တို့အား၊ အာရောစာပေသိ-ပြောစေပြီ၊ တေ-ထိုမိဘတို့သည်၊
 တံ သာသနံ-ထိုသတင်းကို၊ သုတွာ၊ “သံသာရေ-သံသရာ၌၊ ဝိစရန္တာနံ-လှည့်
 လည်ကုန်စဉ်၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ န ဘူတပုဗ္ဗာ နာမ-ရှေး၌ မဖြစ်ခဲ့သူ မည်

ဒဌံ။ ။ ရှေ့ “ဒါရကာနံ အယျကကုလံ ဒဿေဿာမ”ကို ထောက်၍ “ဒဌံ”၌
 ကာရိတ်ပစ္စည်းအကျေကြကာ “ဒါရကာနံ-တို့ကို၊ အယျကကုလံ-ကို၊ ဒဌံ၊ ဧဝ-တွေ့မြင်
 စေခြင်းငှာသာ၊ ဝါ-ပြခြင်းငှာသာ၊ ဝဇ္ဇတိ”ဟု တစ်နည်းပေး။

သည်။ ဝါ-မဖြစ်ဖူးသူမည်သည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဓီတာ-သမီးသည်။ န ဘူတပုဗ္ဗာ နာမ-မည်သည်။ နတ္ထိ၊ တေ-ထို၂ယောက်တို့သည်။ အမှာကံ-တို့အား၊ မဟာ-ပရာဓိကာ-ကြီးမားသော ပြစ်မှားခြင်းရှိကုန်၏။ တေဟိ-ထိုသူတို့သည်။ အမှာ-ကံ-တို့၏။ စက္ခုပထေ-မျက်စိလမ်းကြောင်း၌၊ ဌာတုံ-တည်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ (မဖြစ်နိုင်)၊ ဧတ္တကံ နာမ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်မည်သော၊ ဓနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒွေပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ ဖာသု-ကဌာနံ-ချမ်းသာရာ အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဇီဝန္တ-အသက်မွေးကြလော၊ ဒါရကေ ပန-တို့ကိုကား၊ ဣမ-ဤအိမ်သို့၊ ပေသေန္တ-ပို့စေကြလော၊ ” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဓနံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ဒူတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသံ-စေလွှတ်ကုန်ပြီ။

တေဟိ-ထိုမိဘတို့သည်၊ ပေသိတံ-ပို့စေအပ်သော၊ ဓနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ အာဂတဒူတာနုညေဝ-လာသောတမန်တို့၏သာလျှင်၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒတွာ၊ ပဟိဏိသု-ပို့ကုန်ပြီ၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊ အယျကကုလေ-အဖိုးအိမ်၌၊ ဝမန္တိ-ကြီးပွားကုန်၏။ တေသု-ထိုကလေးတို့တွင်၊ စူဠပန္နကော-သည်၊ အတိဒဟရော-အလွန်ငယ်သေး၏။ မဟာပန္နကော ပန-သည်ကား၊ အယျကေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဒသဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သောတုံ-ငှာ၊ ဂစ္ဆတိ၊ တဿ-ထိုမဟာပန္နကသည်၊ နိစ္စံ၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားလသော်၊ ပဗ္ဗဇာယ-ရှင်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ရှင်ပြုခြင်းငှာ၊ စိတ္တံ-သည်၊ နမိ-ညွတ်ပြီ၊ သော-ထိုမဟာပန္နကသည်၊ အယျကံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “မ-ကျွန်တော့်ကို၊ သစေ အနုဇာနေယျာယ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုပါကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်)၊ အဟံ-သည်၊ ပဗ္ဗဇေယျံ-ရှင်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်လိုပါ၏။ ဝါ-ရှင်ပြုလိုပါ၏။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တာတ-ငါ့မြေး! ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ဝဒေသိ-နည်း? မေ-ငါ့အား၊ သကလဿ-အလုံးစုံသော၊ လောကဿပိ-လူအပေါင်း၏လည်း၊ ပဗ္ဗဇာတော-ရှင်ပြုခြင်းထက်၊ တဝ-သင်၏၊ ပဗ္ဗဇာ-ရှင်ပြုခြင်းသည်၊ ဘဒ္ဒိကာ-ကောင်း၏၊ သစေ သက္ကောသိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ပဗ္ဗဇာဟိ-ပါလော၊” ဣတိ-ပြီ၊ တံ-ထို မဟာပန္နကကို၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ ‘ဂဟပတိ-သူကြွယ်! တေ-သင်သည်၊

ဒါရကော-ကို လဒ္ဓေါ ကိ-ရအပ်ပြီလော?” က္ကတိ ဝုတ္တေ-မေးတော်မူအပ်သော်၊
 “ ဘန္တေ-ရား! အာမ-ပါ၊ မေ-၏၊ အယံ နတ္တာ-ဤမြေးသည်၊ တုမှာကံ-တို့၏၊
 သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတုကာမော-ရှင်ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိပါ၏။” က္ကတိ အာဟ၊
 သတ္တာ-သည်၊ အညတရံ-တစ်ပါးသော၊ ပိဏ္ဏပါတစာရိကံ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ
 လှည့်လည်ခြင်းရှိသော၊ (ဆွမ်းခံကြလေ့ရှိသော)၊ ဘိက္ခု-ကို၊ “ဣမံ ဒါရကံ-
 ကို၊ ပဗ္ဗာဇေဟိ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်စေလော၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးလော၊” က္ကတိ၊
 အာဏာပေသိ-စေခိုင်းတော်မူပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တဿ-ထိုမဟာပန္နကအား၊
တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ-တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ ပဗ္ဗာ-
 ဇေသိ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီ၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်မဟာပန္နက
 သည်၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ဘုရားစကားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဏိတွာ-သင်
 ယူပြီး၍၊ ပရိပုဏ္ဏဝသော-ပြည့်သော အသက် ၂၀ ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပသမ္ပဒံ-
 မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ **ယောနိသောမနသိကာရေန**-
 အသင့်အတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလုပ်အားထုတ်

တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ။ ။ နာနာဘဏ္ဍာပဉ္စကပုဒ် နောက်နည်းအဖွင့်(ကင်္ခါဋီသစ်-
 ၁၉၇)ကို မှီ၍ “ပဉ္စ ပရိမာဏံ အဿာတိ ပဉ္စကံ-၅ပါးအတိုင်းအရှည်ရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊
 တစောယေဝ+ပဉ္စကံ တစပဉ္စကံ-အရေလျှင် (အရေအပါအဝင်) ၅ပါးအတိုင်းအရှည်
 ရှိသောကမ္မဋ္ဌာန်း၊ တစပဉ္စကဉ္စ+တံ+ကမ္မဋ္ဌာနဉ္စာတိ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ”ဟုပြု၍
 “တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ-အရေလျှင် (အရေအပါအဝင်) ၅ပါးအတိုင်းအရှည်ရှိသော ကမ္မ
 ဋ္ဌာန်းကို”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး။

ယောနိသောမနသိကာရေန။ ။ “ယောနိသော (ပထေန ဥပါယေန)+မနသိ-
 ကာရော ယောနိသောမနသိကာရော(မဏိ-၁, ၃၁၉)”ဟုပြု၊ ယောနိသောကို တတိ
 ယန္တယူလျှင် အလုတ္တသမာသ်၊ အဗျယပုဒ်ယူလျှင် လုတ္တသမာသ်တည်း၊ မဟာကုသိုလ်
 ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော မနောဒွါရိကဇော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ယူပါ။
 (ဒီဋီ-၂, ၃၂၄၊ မဋီ-၁, ၃၈၁၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၁၅၅)

မနသိကာရအမျိုးမျိုး။ ။ “မနသ္မိ+ကာရော-မနသိကာရော-စိတ်၌ အာရုံကို
 ပြုပေးတတ်သောတရား”ဟုပြုလျှင် အာရမ္မဏပဋိပါဒကခေါ် မနသိကာရစေတသိက်
 ကို ရ၏၊ မနသိ၌ သတ္တမိဝိဘတ်မကျေသော အလုတ္တသမာသ်တည်း၊ “ပုရိမမနတော-
 ရှေးဘဝင်စိတ်အစဉ်မှ၊ ဝိသဒိသံ-မတူသော၊ မနံ-ဝီထိစိတ်အစဉ် ဇောအစဉ်ကို၊

ကရောတီတိ မနသိကာရော”ဟုပြုလျှင် ဝိထိပဋိပါဒကခေါ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဇေန-
 ပဋိပါဒကခေါ် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ရ၏(အဘိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၇၇၊ ဝိဘာ-၁၀၆၊ မဏိ-၁၊
 ၃၁၉၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၁၀၅)။ ဤအလို မနသိသည် သတ္တမုန္တမဟုတ်၊ “မနကာရ”ဟု
 ပကတိပြုပြီးနောက် တဒမိနာဒီနိ(မောဂ်-၁, ၄၇)သုတ်ဖြင့် ဣနှင့် သ-လာ(နိဒိ-
 ၄၀၊ ၄၄)၊ “မနသိ ကရောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဧတေနာတိ မနသိကာရော-စိတ်၌ ကမ္မ-
 ဋ္ဌာန်းကို ပြုကြောင်းတရား”ဟုပြုလျှင် ဉာဏ်ကို ရ၏(ဒီဋီ-၁, ၁၄၃၊ သီဋီသစ်-၁၊
 ၃၉၄)။ “မနသိ ကရောတိ ဧတေနာတိ မနသိကာရော”ဟုပြုလျှင် ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊
 ဝီရိယတို့ကို ရ၏။ (ဒီဋီ-၃, ၆၉၊ မဋီ-၃, ၃၇၉)

လိုရင်းအချုပ်။ ။လိုရင်းအချုပ်အားဖြင့် မနသိကာရအရ “မနသိကာရစေတ
 သိက်, အာဝဇ္ဇန်းဒွေး, ဉာဏ်, ဝီရိယ, ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်”တို့တည်း။ ထိုတွင် ရှေ့၌
 သမ္မာပါသော သမ္မာမနသိကာရောပုဒ်မျိုး၌သာ နေရာဌာနအားလျော်စွာ ဉာဏ်,
 ဝီရိယ, ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တစ်မျိုးမျိုးကို ယူရသည်။

ယောနိသောမနသိကာရအမျိုးမျိုး။ ။ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ယောနိသော
 မနသိကာရအရ “အာဝဇ္ဇန်း, မနောဒွါရိကဇော, ဉာဏ်”ဟု ၃မျိုး တွေ့ရ၏။ ထိုတွင်
 ကုသိုလ်ဖြစ်စရာအာရုံ တစ်မျိုးမျိုးကို နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် ဘဝင်
 စိတ်ကို ပြန်လည်ဆုတ်နစ်ရပ်တန့်သွားစေသောကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းကို ယောနိသော
 မနသိကာရဟု ဆိုရသည်။

မနောဒွါရိကဇော ယောနိသောမနသိကာရ။ ။အကျိုးဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်း၏
 အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်း၏ရှေ့၌ဖြစ်သော မနောဒွါရိကဇော၌ တင်
 စားသော ဖလူပစာရအားဖြင့် မနောဒွါရိကဇောကို ယောနိသောမနသိကာရဟု ဆို
 ရသည်။ သို့မဟုတ် “သမ္မာ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ ဧတေနာတိ သမ္မာမနသိ
 ကာရော(ဒီဋီ-၃, ၆၉၊ မဋီ-၃, ၃၇၉)”ကို မှီး၍ သမ္မာနှင့် ယောနိသောသည် အဓိပ္ပာယ်
 တူဖြစ်ရကား “ယောနိသော မနသိ ကရောတိ ဧတေနာတိ မနသိကာရော-နည်းမှန်
 လမ်းမှန်အားဖြင့် စိတ်၌ ပြုကြောင်းတရား”ဟုပြု၍ မနောဒွါရိကဇောကို ယူပါ။

ဉာဏ်ယောနိသောမနသိကာရ။ ။နေတ္ထိ-၈၊ နေတ္ထိ. ၄-၅၅၊ နေတ္ထိဝိ-၇၄နှင့်
 “ယောနိသောမနသိကာရသင်္ခါတေန ဉာဏာလောကေန(ထေရ. ၄-၁, ၃၇၈)”စ
 သည်၌ ယောနိသောမနသိကာရအရ ဉာဏ်ကို ယူ၏။ ထိုသို့ ဉာဏ်ကိုရရာ၌ “သမ္မာ
 ဥပါယေန မနသိ ကရောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဧတေနာတိ သမ္မာမနသိကာရော(ဒီဋီ-၁,
 ၁၄၃၊ သီဋီသစ်-၁, ၃၉၄)”ကို မှီး၍ “ယောနိသော မနသိ ကရောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ
 ဧတေနာတိ ယောနိသောမနသိကာရော-နည်းမှန်လမ်းမှန်အားဖြင့် စိတ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း

လသော်၊ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ၊ သော-ထိုမဟာပန္နကသည်၊ **ဈာနသုခေန**-ဈာန်
 ချမ်းသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖလသုခေန-ဖိုလ်ချမ်းသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝီတိ-
 နာမေန္တော-ကုန်လွန်စေလျက်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ဣဒံ သုခံ-ဤဈာန်ချမ်းသာ၊
 ဖိုလ်ချမ်းသာကို၊ စူဠပန္နကဿ-အား၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ နုခေါ-စွမ်းနိုင်ပြီလော၊”
 ဣတိ-ကြံပြီ၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ အယျကသေဌိဿ-အဖို့ဖြစ်သောသူဌေး
 ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီး!
 သစေ အနုဇာနေယျာထ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အဟံ-သည်၊
 စူဠပန္နကံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေယျ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက် စေလိုပါ၏၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးချင်
 ပါ၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ပဗ္ဗာဇေယ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်စေပါကုန်၊ ဝါ-
 ဝါ-ရှင်ပြုပေးပါကုန်” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သေဌိ-သည်၊ သာသနေ-၌၊
 သုပ္ပသန္တော စ-အလွန်ကြည်ညိုလည်း ကြည်ညို၏၊ “ဧတေ-ဤသားတို့သည်၊
 ဝေါ-သင်တို့၏၊ ကတရဓိတာယ-အဘယ်မည်သောသမီး၏၊ ပုတ္တာ-သားတို့
 နည်း?” ဣတိ၊ ပုစ္ဆိယမာနော-မေးအပ်သော်၊ ဝါ-အမေးခံရသော်၊ “ပလာတ-
 ဓိတာယ-လင်နောက်လိုက်ပြေးသောသမီး၏၊ (ပုတ္တာ-သားတို့တည်း)” ဣတိ၊
 ဝတ္တံ-ပြောခြင်းငှာ၊ လဇ္ဇတိ စ-ရှက်လည်း ရှက်၏၊ တဿ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့
 ကြည်ညိုခြင်း၊ ရှက်ခြင်းကြောင့်)၊ သုခေနေဝ-လွယ်ကူသဖြင့်သာ၊ တေသံ-ထို
 ကလေးတို့အား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ အနုဇာနိ **ကိရ**-ခွင့်ပြုခဲ့သတဲ့၊ ထေရော-

ကို ပြုကြောင်းတရား”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) “**ယောနိသောမနသိကာရာ**တိ တေသံ
 တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝပရိဂ္ဂဏှနာဒိနာ ယထာဝုတ္တေန ဥပါယေန ပဝတ္ထမနသိကာရာ
 (နေတ္ထိ-၄-၅၅၊ နေတ္ထိဝိ-၇၄)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ယောနိသော+ပဝတ္ထော+မနသိ-
 ကာရာ ယောနိသောမနသိကာရာ-ရပုန၊ နမနစသောသဘောကို ပိုင်းခြားခြင်းစ
 သော နည်းလမ်းဖြင့်ဖြစ်သော စိတ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြုကြောင်းတရား”ဟုပြုပါ။ (နေတ္ထိ-
 ၈၊ ဒီ-၄-၂၊ ၂၃၆၊ ဒီဋီ-၂၊ ၂၁၂၊ မဏိ-၁၊ ၃၈၂၊ ပဒီ-၉၃၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၁၀၅)

ဈာနသုခေန။ ။ဈာနေ+ပရိယာပန္နံ+သုခံ ဈာနသုခံ-ဈာန်၌ အကျိုးဝင်သော
 ချမ်းသာ(သံဋီ-၂၊ ၂၃၁)၊ ဈာနေန+သမ္ပယုတ္တံ+သုခံ ဈာနသုခံ-ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော
 ချမ်းသာ၊ ဈာနမေဝ+သုခံ ဈာနသုခံ-ဈာန်ဟူသောချမ်းသာ(မဏိ-၂၊ ၅၇၂)။

ကိရ။ ။ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ကိရနိပါတ်ပုဒ်၏ အနက်ကို “(၁) တစ်ဆင့်

မဟာပန္နကထေရ်သည်၊ စူဠပန္နကံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-၍၊ သီလေသု-တို့၌၊ ပတိ-
ဌာပေသိ-တည်စေပြီ၊ သော-ထိုစူဠပန္နကသည်၊ ပဗ္ဗဇိတွာဝ-ရှင်အဖြစ်သို့
ရောက်ပြီး၍သာ၊ ဝါ-ရှင်ပြုပြီးမှသာ၊ ဒန္ဓော-ဉာဏ်လေးသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊
“ပဒ္မံ ယထာ၊ ပေ ၊ မိဝန္တလိက္ခေ”တိ-ဟူသော၊ ဧကံ-တစ်ပုဒ်သော၊ ဣမံ ဂါထံ-
ကို၊ စတုဟိ မာသေဟိ-လေးလတို့ဖြင့်၊ ဥဂ္ဂဏိတုံ-သင်ယူခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ။

**ပဒ္မံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ၊ ပါတော သိယာ ဖုလ္လမဝိတဂန္ဓံ၊
အဂီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊ တပန္နမာဒိစ္စမိဝန္တလိက္ခေ။**

ပါတော-နံနက်စောစော၌၊ သုဂန္ဓံ-ကောင်းသောအနံ့ရှိသော၊ ကောက-
နဒံ-စက္ကဝက်ငှက်တို့ကို တွန်မြူးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကောကနဒ
မည်သော၊ ပဒ္မံ (ပဒုမံ)-အထပ်တစ်ရာ၊ ချပ်လွှာတင့်ဆန်း၊ ပဒုမ္မာကြာနီပန်း
သည်၊ ဖုလ္လံ-ကားကားစွင့်စွင့်ပွင့်သည်၊ အဝိတဂန္ဓံ-မကင်းသော ရနံ့ရှိသည်၊

ကြားခြင်း၊ (၂) မနှစ်သက်ခြင်း၊ (၃) ဧဝအနက်၊ (၄) အကျယ်ချဲ့ခြင်း”ဟု တွေ့ရ၏။
သက္ကတ၌ “ကိလ”ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ လကို ရပြု၍ “ကိရ”ဟု ဖြစ်သည်၊ ထိုကိလ (ကိရ)
ပုဒ်၏ အနက်ကို “(၁) သတင်းစကား၊ (၂) တစ်ဆင့်ကြားခြင်း၊ (၃) ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊
(၄) ချီးမွမ်းခြင်း၊ (၅) ထင်ရှားသည့်ပမာဏကို ထွန်းပြခြင်း၊ (၆)အမှန်၊ (၇) အကြောင်း၊
(၈)မနှစ်သက်ခြင်း၊ (၉)ချွတ်ယွင်းခြင်း၊ (၁၀) တားမြစ်ခြင်း”ဟု ထောမနိမိ၌ ဆို၏။
ဤ၌ အနုဿဝန (တစ်ဆင့်ကြားခြင်း)အနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဟေတုအနက်ယူ၍
“ကိရ (ယသ္မာ)-အကြင့်ကြောင့်၊ သေဌိ သာသနေ သုပ္ပသန္ဓော စ-၏၊ ဧတေ၊ ပေ ၊
ဝတ္ထံ၊ လဇ္ဇတိ စ၊ တသ္မာ... အနုဇာနိ-ပြီ”ဟု တစ်နည်းပေးနိုင်သည်။

ကောကနဒံ ။ ။ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ကောကနဒကို ပဒုမ္မာကြာနီ၊ ဝဒန္တဝါဒ
အလို ပဒုမ္မာကြာဖြူဟုဆို၍ ထောမနိမိ၌ ကုမုဒြာကြာနီ၊ ပဒုမ္မာကြာနီဟု ဆို၏။
(အံ. ၄-၃, ၇၁၊ အံ. ဇီ-၁, ၁၆၁၊ ထောမ)၊ “ကောကေ နာဒယတီတိ ကောကနဒံ-
စက္ကဝက်ငှက်တို့ကို တွန်မြူးစေတတ်သောကြာ(ထောမ)၊ ဝါ-(အနီရောင်အဆင်းရှိ
သောကြောင့်) ခွေးတို့ကို ဟောင်စေတတ်သောကြာ(သီဇီသစ်-၂, ၁၄၀)၊ [ကောက+
နဒ+ဏ၊] (တစ်နည်း) ကေ ကနတိ ဒိဗ္ဗတီတိ ကောကနဒံ-ရေ၌ တင့်တယ်တောက်ပ
သောကြာ၊ [က+ကန+ဒ၊ က၏ အ-ကို ဩပြု၊-ဓာန်ဇီ-၆၈၆။]

ပဒ္မံ ။ ။ ရှေ့ပုဒ်သည် ကုန္ဒဝဇီရဂါထာ၊ စတုတ္ထပဒ်ကား ဥပေန္နဝဇီရဂါထာ
တည်း၊ ကုန္ဒဝဇီရ၊ ဥပေန္နဝဇီရ ၂မျိုးရောထားသောကြောင့် ဤဂါထာသည် ဥပ-

(ဟုတ္တာ)၊ ဝိရောစမာနံ-တင့်တယ်သည်၊ (သိယာ) ယထာ-ဖြစ်ရာသကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ သုဂန္ဓံ-ကိုယ်တော်ရနံ၊ ဂုဏ်ရနံတို့ဖြင့် သင်းပျံ့မွေးထုံ အနံပေါင်း စုံတော်မူသော၊ အန္တလိက္ခေ-ဆီးတားမထင်၊ ကြားအပြင်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ရှုမြင် အပ်သော ကောင်းကင်၌၊ အာဒိစ္စံ ကုဝ-နေမင်းကဲ့သို့၊ တပန္နံ-မိမိတန်ခိုးတော် ဖြင့် တောက်ပတော်မူသော၊ အင်္ဂီရသံ-ကိုယ်အင်္ဂါတော်အစိတ်စိတ်မှ တဖိတ် ဖိတ်ထွက်သော အရောင်ရှိတော်မူသော၊ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-မြတ်စွာဘုရားကို)၊ ပဿ-ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်၊ စေတုထင်ထင်၊ ရှုမြင်စမ်းပါလော။ [ပဿ မနသိ ကရောဟိ-တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊-ပဋိဂံ-၃၇၀။]

ဇာတိဂါထာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဒမံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် သရလောပေါ ယ မ န ရာဒီသု ဝါ(နီတိ-၆၉)သုတ်ဖြင့် နောက်မဗျဉ်းကြောင့် ဒု၏ ဥကိုချေ(ပါစိယော-၅၂)၊ ကဗ်ဘာ-၁၀၃၌ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်၊ ဝိဗော-၁၀၃၌ သရာ သရေ လောပံသုတ်၌ “သရာ လောပံ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂ၊ နိဒ္ဒိ-၁၆၌ တဒမိနာဒီနိ(မောဂ-၄၇)သုတ် ဖြင့် ဥကို ချေ၏။ နီတိသုတ္တ-၄၂၌ ဗဟုက္ခရာနံ အပ္ပတ္တမညထတ္တဉ္စသုတ်ဖြင့် ပဒမကို ပဒုပြုသည်။

ဝိဂြိုဟ်။ ။ပဇ္ဇတိ ဒေဝပူဇာဒိ ယာတီတိ ပဒ္မံ၊ [ပဒ+ကုမ၊ ပု၊ န၊-မောဂ-၇၊ ၁၃၁။] ပဇ္ဇတိ ဒေဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါ ပဒ္မံ၊ [ပဏ်+ဒုမ၊ ကံချေ၊] ပဏီတံ ဥတ္တ-မာဒိကံ ဌာနံ ဒေဝတိ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတီတိ ဝါ ပဒ္မံ၊ [ပ+ဒု+မ၊-မဏိ-၁၊ ၈၁] ပကာရေန ဒေဝတိ ဝိရုဟတီတိ ပဒ္မံ၊ [ပ+ဒု+မ၊-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၁၄၀။] ပကဋ္ဌဘာဝေ ရမတီတိ ဝါ ပဒ္မံ၊ [ပ+ရမု+ဏာ၊ ရ-ကို ဒပြု၊] ကဒ္ဒမာဒီသု ပဒတိ ဂစ္ဆတီတိ ပဒ္မံ၊ [ပဒ+ဥမ၊-ဓာဒီ] ဥဒကံ ပဋိစ္စ ဒေဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါ ပဒ္မံ၊ [ပ+ဒု+မ၊-ဂဠုန်-၆၃။]

အနက်ပေးခဲ့ပုံ။ ။အံဋီ-၁၊ ၁၆၁၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၁အဖွင့်အတိုင်း ဆရာတို့ ပေး တော်မူအပ်သော အနက်ဖြစ်သည်။ ဤပေးပုံ၌ ဝိရောစမာနံကို ဥပမာနဘက်၌ ပေး ၏။ သံ. ဋ္ဌ-၁၊ ၁၃၉၊ အံ. ဋ္ဌ-၃၊ ၇၁တို့၌ ဝိရောစမာနံကို ဥပမေယျဘက်၌ ယူကာ “ပါတော-၌၊ သုဂန္ဓံ-သော၊ ကောကနဒံ-သော၊ ပဒ္မံ-သည်၊ ဖုလ္လံ-သည်၊ အဝီတဂန္ဓံ- သည်၊ (သိယာ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ သုဂန္ဓံ-သော၊ အင်္ဂီရသံ-သော၊ အန္တလိက္ခေ-၌၊ တပန္နံ-တောက်ပသော၊ အာဒိစ္စံ ကုဝ-သို့၊ ဝိရောစမာနံ-တင့်တယ်တော်မူသော၊ (ဘဂဝန္တံ-ကို)၊ ပဿ-လော”ဟု ပေးစေ၏။

ဝဇီရ-၃၀၆ ပထမနည်း။ ။ ။ထို၌ ၂နည်းဖွင့်ရာ ပထမနည်း၌ “ပါတော-၌၊ သိယာ-ဖြစ်သော၊ ဖုလ္လံ-သော၊ အဝီတဂန္ဓံ-သော၊ ကောကနဒံ-သော၊ ပဒ္မံ-ကို၊ (ပဿ- သိ) ယထာ-သကဲ့သို့၊ (တထာ) ဝိရောစမာနံ-သော၊ အင်္ဂီရသံ-သော၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဿ-

လော၊ အန္တလိက္ခေ-၌၊ တပန္နံ-တောက်ပသော၊ အာဒိစ္စံ-ကို၊ ပဿသိ က္ကဝ-သို့၊ ဝိ-
ရောစမာနံ-တင့်တယ်တော်မူသော၊ တပန္နံ-သော၊ အင်္ဂီရသံ-သော၊ (ဗုဒ္ဓံ-ကို) ပဿ-
လော”ဟု ပေးစေ၏။ ဤနည်း၌ ရှေ့ပါဒနှင့် စတုတ္ထပါဒသည် ဥပမာနဝါကျ၊ တတိယ
ပါဒသည် ဥပမေယျဝါကျတည်း။ ထို့ပြင် ပဌံသည် ဒုတိယန္တ၊ သိယာသည် အာချာတ-
ပတိရူပကရုဋ္ဌိနာမ်တည်း။ (၀ဇိရနိ-၆၆)

ဒုတိယနည်း၊ “အင်္ဂီရသံ-သော၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ကောကနဒံ-သော၊ ဖုလ္လံ-သော၊
အဝီတဂန္ဓံ-သော၊ ပဌံ က္ကဝ-ကဲ့သို့၊ ဝိရောစမာနံ-တယ်တယ်သည်ကို၊ ပဿ-လော၊
အင်္ဂီရသံ-သော၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ အန္တလိက္ခေ အာဒိစ္စံ က္ကဝ-ကဲ့သို့၊ တပန္နံ-တောက်ပသည်ကို၊
ပဿ၊ ပါတော-၌၊ သိယာ-စင်စစ်၊ ဖုလ္လံ-သော၊ အဝီတဂန္ဓံ-သော၊ ကောကနဒံ-
သော၊ ပဌံ-ကို၊ ပဿသိ ယထာ-သို့၊ (တထာ)၊ ဝိရောစမာနံ-သော၊ အင်္ဂီရသံ-သော၊
ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဿ”ဟု ပေးစေ၏။ ဤနည်း၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တင့်တယ်ပုံကို ပဒုမ္မာကြာနှင့်
နှိုင်းခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်ဖြင့် တောက်ပပုံကို နေနှင့် နှိုင်းခြင်း၊ ဘုရား
ဖူးမြင်ခြင်းကို ပဒုမ္မာကြာကို ကြည့်ပုံနှင့် နှိုင်းခြင်းဟု ဥပမာန ဥပမေယျာရုံ ရှိသည်။
ထို့ပြင် ဝိရောစမာနံကို ဝိကတိကံ၊ ဝိသေသနအားဖြင့် ၂မျိုး၊ တပန္နံတို့ကို ဝိကတိကံ၊
သိယာကို ဧကန္တအနက်ဟော နိပါတ်ယူ၍ ရှေ့ပါဒကို နောက်ဆုံးမှ ပေးသည်။
(၀ဇိရနိ-၆၆)

ဝိမတိ-၂၊ ၂၂ ။ ထို၌ “ပါတော-၌၊ သိယာ-ဖြစ်သော၊ သုဂန္ဓံ-သော၊ ကောက-
နဒံ-သော၊ ပဌံ-ကို၊ (ပဿေယျ) ယထာ-သို့၊ (တထာ-တူ၊) အဝီတဂန္ဓံ-သော၊ ဖုလ္လံ-
မျက်နှာတော်တည်းဟူသော ကြာဖွင့်ကို၊ ပဿ-လော၊ အင်္ဂီရသံ-သော၊ အန္တလိက္ခေ-
၌၊ အာဒိစ္စံ-ကို၊ (ပဿေယျ) က္ကဝ-သို့၊ (တထာ-တူ၊) တပန္နံ-သော၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၊ ဝိရောစမာနံ-သော၊ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-ကို) ပဿ-လော”ဟု ပေးစေ၏။ ဤ
ဋီကာအလို “ပဌံ၊ ပေ သိယာ”နှင့် စတုတ္ထပါဒသည် ဥပမာနဝါကျ၊ ဖုလ္လံကို ကံ၊
တပန္နံကို ဟေတုမန္တဝိသေသန(ဟိတ်အတွင်းငုတ်သော ဝိသေသန)၊ သိယာကို အာ-
ချာတပတိရူပကရုဋ္ဌိနာမ် ယူပေးသည်။

ပါစိယော-၅၂ ။ ထို၌ “ကောကနဒံ-သော၊ သုဂန္ဓံ-သော၊ ပါတော-၌၊ ဖုလ္လံ-
သော၊ အဝီတဂန္ဓံ-သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိရောစမာနံ-သော၊ ပဌံ-သည်၊ သိယာ ယထာ၊
တထာ အင်္ဂီရသံ-သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိရောစမာနံ-သော၊ အန္တလိက္ခေ တပန္နံ အာဒိစ္စံ
က္ကဝ-ကဲ့သို့၊ တပန္နံ-ဘုံပုဒ်၌ တောက်ပတော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ပဿ”ဟု ပေးစေ၏။
ဤနည်း၌ ဝိရောစမာနံကို ဥပမာန ဥပမေယျ ၂ဘက်လုံးယူပေး၏၊ အဝီတဂန္ဓံ၊
အင်္ဂီရသံတို့ကား ဝိကတိကတ္တား၊ သို့မဟုတ် “အဝီတဂန္ဓံ-လျက်၊ အင်္ဂီရသံ-လျက်”ဟု
ကြိယာဝိသေသနကြံ။

ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုစူဠပန္နကသည်၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-ကဿပ
ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ ဝါ-ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ
၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ ပညဝါ-ပညာရှိသည်၊ ဝါ-ဉာဏ်ကောင်းသည်၊ ဟုတွာ၊ အည-
တရဿ-တစ်ပါးသော၊ ဒန္တဘိက္ခုနော-ဉာဏ်လေးသောရဟန်း၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥ-
ဒ္ဒေသဂ္ဂဟဏကာလေ-ရွတ်ပြအပ်သောပါဠိတော်ကို သင်ယူရာအခါ၌၊
ပရိဟာသကေဠိ-ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်ခြင်းကို၊ အကာသိ-ခဲ့ပြီ၊ သော ဘိက္ခု-
ထိုဉာဏ်လေးသောရဟန်းသည်၊ တေန ပရိဟာသေန-ထိုသို့ ပြက်ရယ်ပြောင်
လှောင်ခြင်းကြောင့်၊ လဇ္ဇိတော-ရှက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဒ္ဒေသံ-ရွတ်ပြအပ်သော
ပါဠိတော်ကို နေဝ ဂဏှိ-မသင်ယူတော့၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို န အကာ-
သိ-မပြုတော့၊ တေန ကမ္မေန-ထိုမကောင်းမှုကြောင့်၊ အယံ-ဤစူဠပန္နကသည်၊
ပဗ္ဗဇိတွာဝ-သာ၊ ဒန္တော၊ ဇာတော-ပြီ၊ ဂဟိတဂဟိတံ-သင်ယူအပ်၊ သင်ယူ
အပ်ပြီးသော၊ ပဒံ-ပုဒ်သည်၊ ဥပရူပရိပဒံ-အထက်အထက်ပုဒ်ကို၊ ဂဏှန္တဿ-
သင်ယူစဉ်၊ နဿတိ-မေ့ပျောက်၏၊ တဿ-ထိုစူဠပန္နကသည်၊ ဣမမေဝ ဂါထံ-
ဤဂါထာကိုသာ၊ ဥဂ္ဂဟေတုံ-ငှာ၊ ဝါယမန္တဿ-အားထုတ်စဉ်၊ စတ္တာရော မာ-
သာ-၄လတို့သည်၊ အတိက္ကန္တာ-လွန်သွားကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုစူဠပန္နကကို၊
မဟာပန္နကော-သည်၊ “စူဠပန္နက-က! တွံ-သည်၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ-၌၊
(ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂန္တိ-ရခြင်းငှာ) အဘဗ္ဗော-မဖြစ်နိုင်၊ (မထိုက်)၊
စတူဟိ မာသေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဧကံ-တစ်ပုဒ်သော၊ ဂါထမ္ပိ-ဂါထာကိုသော်မျှလည်း၊
ဂဏှိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောသိ-နိုင်၊ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ ပန-ရဟန်းကိစ္စကိုကား၊ ကထံ-
အဘယ်သို့လျှင်၊ မတ္တကံ-အထွတ်အထိပ်သို့၊ ပါပေဿသိ-ရောက်စေနိုင်လိမ့်

သာသနေ အဘဗ္ဗော ။ ။ “သာသနေ ဝိသေသံ အဓိဂန္တိန္တိ ဝစနသေသော(ပဋိဂံ-
၃၇၀)”ဟူသော အဖွင့်အတိုင်း ထည့်ပါ၌ထည့်၍ ပေးခဲ့သည်၊ “ဣမသ္မိံ သာသနေ-
၌၊ အဘဗ္ဗော-အရိယာဖြစ်မည့်သူမဟုတ်၊ ဝါ-ကျွတ်ထိုက်သူမဟုတ်”ဟုလည်း ထည့်ပါ၌
မထည့်ဘဲ ပေးနိုင်သည်၊ သာသနာတော်သည် အကျင့်ပဋိပတ်ဟူသော အနှစ်ရှိ၏၊
ပဋိပတ်သည်လည်း စာပေပရိတ်ယတ်ဟူသော မူရင်းအခြေခံရှိ၏၊ ပဋိပတ်၏ အခြေခံ
ပရိယတ်ကို သင်ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ရကား သာသနာတော်၌ အဘဗ္ဗဖြစ်သည်၊
တရားထူးကို ရနိုင်သူမဟုတ်ဟု ဆိုလိုသည်။(သာရတ္ထ-၃၊ ၄၆၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၁)

မည်နည်း၊ ကုတော-ဤ ကျောင်းတိုက်မှ၊ နိက္ခမ-ထွက်လော။” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ **ဝိဟာရာ**-ကျောင်းတိုက်မှ၊ **နိက္ခမိ**-နှင့်ထုတ်ပြီ၊ စူဠပန္နကော-သည်၊ ဗုဒ္ဓသာသနေး-၌၊ သိနေဟေန-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဂိဟိဘာဝံ-လူ့အဖြစ်ကို၊ န ပတ္တေတိ-မတောင့်တ၊ ဝါ-မလိုချင်။

စ-ဆက်ဥးအံ့၊ တသို့ ကာလေ-ထိုအချိန်၌၊ မဟာပန္နကော-သည်၊ ဘတ္တု-ဒွေသကော-ဆွမ်းကို ညွှန်ပြသူသည်၊ အဟောသိ၊ **ကောမာရဘဇ္ဇော**-အဘယ မင်းသားသည် မွေးမြူအပ်သော၊ ဇီဝကော-ဇီဝကသည်၊ [အပရေ ဇီဝိပေတိ၊ သယံ ဝါ ဇီဝတိတိ ဇီဝကော၊-ဇာဋီသစ်-၁၇၀။] ဗဟုံ-သော၊ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ-ပန်း၊ နံသာ၊ နံသာပျောင်းကို၊ အာဒါယ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ အမွဝနံ-သရက် ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်သို့၊ [အမွဝနန္တိ ဧဝံနာမကံ အာရာမံ၊-ပဋိဂံ-၃၇၀။] ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရံ -ကို၊ ပူဇေတွာ-၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဌာယ-၍၊ ဒသဗလံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ [ဒသ+ဗလာနိ ဧတဿာတိ ဒသဗလော-၁၀ပါး သော ကိုယ်တော်အား၊ ဉာဏ်တော်အားရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊-သာရတ္ထ-၃၊ ၂၈။] ဝန္တိတွာ၊ မဟာပန္နကံ-သို့ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ “ဘန္တေ! သတ္တု-၏၊ သန္တိကေ-

ဝိဟာရာ နိက္ခမိ။ ။ အရှင်မဟာပန္နကသည် ရဟန္တာဖြစ်သဖြင့် ကိလေသာများ လုံးဝမရှိသောကြောင့် စိတ်ဆိုး၍ နှင်ထုတ်ခြင်း မဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာ(ပါဠိတော်၏အနက် အဓိပ္ပာယ်)နှင့် ပါဠိတော်ဓမ္မအရေးကို ရှေးရှု၍ နှင်ထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပရိယတ္တိ သာသနာတော်အရေးကို ရှေးရှု၍ နှင်ထုတ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။(ဓမ္မ-ဋ္ဌ-၂၊ ၄၁၉)

ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျမဖြစ်နိုင်။ ။ ဤကဲ့သို့ တရားပြည့်ဝတော်မူသည့် ဧတဒဂ်ရ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီးများက ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကို အလေးထားတော်မူသည်ကို ထောက်လျှင် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် အချို့သော ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာများက သာသနာ တော်၏ အခြေခံဖြစ်သော ပရိယတ်ကို ရှုပ်ချပြီး တရားရသည့်လေသံဖြင့် ပြောဆိုနေ ကြသည်မှာ “မပြည့်သည့်အိုး ဘောင်ဘင်ခတ်”ဆိုသလို သူတို့သန္တာန်၌ တရားမပြည့် သည့်သဘောကို ဖော်ပြရာ ရောက်၏။ အခြေခံဖြစ်သော ပရိယတ်ကို ပစ်ပယ်သော ၎င်းတို့၏ လုပ်ရပ်နှင့် ဟောပြောချက်သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အလိုတော်ကျ မှန်ကန် သောကျင့်စဉ် မဖြစ်နိုင်ပါ။

ကောမာရဘဇ္ဇော။ ။ ဘရိတဗ္ဗောတိ ဘတော၊ ကုမာရေန+ဘတောတိ ကုမာရ- ဘတော၊ ကုမာရဘတော ဧဝ ကောမာရဘဇ္ဇော-ဒီဋီ-၁၊ ၂၀၉၊ ဇာဋီသစ်-၁၇၀။

၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိတ္တကာ-အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိပါကုန်သနည်း?”
 ကုတိ ပုစ္ဆိ “ပဉ္စမတ္တာနိ-၅လီအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုသတာနိ-ရဟန်း
 အရာတို့သည်၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စမတ္တာနိ ဘိက္ခုသတာနိ-ရဟန်း၅၀၀တို့သည်၊
 (သန္တိ)။ ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! သွေ-၌၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗခါနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ-
 တို့ကို၊ အာဒါယ-ပင့်ဆောင်၍၊ အမှာကံ-တို့၏၊ နိဝေသနေ-နေအိမ်၌၊ ဘိက္ခ-
 ကို၊ ဂဏှထ-ခံယူတော်မူပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “ဥပါသက-ကာ!
 စူဠပန္နကော နာမ-မည်သော၊ **ဘိက္ခု**-သည်၊ ဒန္တော-ဉာဏ်လေးသည်၊ (ဟုတ္တာ)
 အဝိရုဠိဓမ္မော-စည်ပင်ခြင်းသဘောမရှိ၊ တံ-ထိုစူဠပန္နကကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား
 ၍၊ သေသာနံ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့ကို၊ နိမန္တနံ-ပင့်ဖိတ်ခြင်းကို၊ သမ္ပဋိစ္ဆာမိ-
 လက်ခံပါ၏။” ကုတိ-သို့၊ ထေရော-မဟာပန္နကထေရ်သည်၊ အာဟ၊ တံ-ထို
 စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ စူဠပန္နကော-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “ထေရော-သည်၊
 ဧတ္တကာနံ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့ကို၊ နိမန္တနံ-ကို၊ သမ္ပဋိစ္ဆန္တော-လက်ခံလျက်၊
 မံ-ကို၊ ဗာဟိရံ-အပ၌ဖြစ်သူကို၊ ကတွာ၊ သမ္ပဋိစ္ဆတိ-၏၊ နိဿံသယံ-ယုံမှား
 သံသယမရှိသောအားဖြင့်၊ (သံသယမဲ့)၊ ဝါ-စင်စစ်ဧကန် အမှန်တကယ်ပင်၊
 မယျံ-၏၊ ဘာတိကဿ-နောင်တော်၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ မယိ-ငါ၌၊ ဘိန္နံ-ပျက်သည်၊
 ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဒါနိ-၌၊ မယျံ-အား၊ ကုမိနာ သာသနေန-ဤသာသနာ
 တော်ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ ဂိဟီ-လူသည်၊ ဟုတွာ၊ ဒါနာဒီနိ-ဒါန
 အစရှိကုန်သော၊ ပုညာနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဇီဝိဿာမိ-အသက်မွေး
 တော့မည်၊” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုစူဠပန္နကသည်၊ ပုနဒီဝသေ-၌၊ ပါတောဝ-
 နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဝိဗ္ဗမိတုံ-လူထွက်ခြင်းငှာ၊ ပါယာသိ-သွားပြီ။

သတ္တာ-သည်၊ ပစ္စုသကာလေယေဝ-မိုးသောက်အခါ၌ပင်၊ လောကံ-ကို၊
 ဝေါလောကေန္တော၊ ဣမံ ကာရဏံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဒိသွာ၊ ပဌမတရံ-စွာ၊

ဘိက္ခု။ ။ “ဘိက္ခု”ဟု ဆိုသော်လည်း စူဠပန္နကသည် ထိုအချိန်က သာမဏေသာ
 တည်း၊ ပဗ္ဗဇိတဝေါဟာရ(ရဟန်းတို့၏ အသုံးအနှုန်းစကား)ဖြင့် စူဠပန်သာမဏေကို
 ဘိက္ခုဟု သုံးနှုန်းသည်၊ (တစ်နည်း) ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့သော အလောင်းတော်ကို “ဘုရား
 ရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွတော်မူလာသည်”ဟု ဆိုသကဲ့သို့ နောင်ဖြစ်မည့် ရဟန်း
 အဖြစ်ကို စွဲ၍ “ဘိက္ခု”ဟု သုံးနှုန်းသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၂)

ဂန္ဓာ၊ စူဠပန္နကဿ-၏။ ဂမနမဂ္ဂေ-သွားရာလမ်း၌၊ ဒွါရကောဌကေ-တံခါးမုခ်၌၊ စင်္ဂမန္တော-စင်္ကြံလျှောက်တော်မူလျက်၊ အဌာသိ-ရပ်နေတော်မူပြီ၊ စူဠ-ပန္နကော-သည်၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုစူဠပန္နကကို၊ သတ္တာ၊ “စူဠပန္နက-က! တုံ-သည်၊ ဣမာယ ဝေလာယ-ဤအချိန်၌၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆသိ ပန-သွားမည်နည်း?” ဣတိ အာဟ၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘာတာ-နောင်တော်သည်၊ မံ-ကို နိက္ကမတိ-နှင့်ထုတ်ပါ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဝိဗ္ဗမိတုံ၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားပါတော့မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “စူဠပန္နက! တဝ-၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်မည်သည်၊ မမ-၏၊ သန္တကာ-ဥစ္စာတည်း၊ ဘာတရာ-သည်၊ နိက္ကမိတော-အပ်သည်၊ (သမာနော)၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မမ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ န+အာဂစ္ဆိ-မလာခဲ့သနည်း? ဧဟိ-လာလော၊ တေ-အား၊ ဂိဟိဘာဝေန-လူအဖြစ်ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ မမ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဘဝိဿသိ-ဖြစ်ရလိမ့်မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ စက္ကကိတတလေန-စက်လက္ခဏာ တို့ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော လက်ဖဝါးပြင်ရှိသော၊ ပါဏိနာ-လက်တော်ဖြင့်၊ တံ-ထိုစူဠပန္နကကို၊ သိရသိ-ဥဒေါင်း၌၊ ပရာမသိတွာ-သုံးသပ်တော်မူ၍၊ အာ-ဒါယ-ခေါ်ယူတော်မူ၍၊ ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူ၍၊ ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ-ဂန္ဓကုဋိမုခ်ဥး၌၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေတော်မူ၍၊ “စူဠပန္နက! ပုရတ္တာဘိမုခေါ-အရှေ့အရပ်သို့ ရှေ့ရှုသည်၊ ဟုတွာ၊ ဣမံ ပိလောတိကံ-ဤအဝတ်ပိုင်းကို၊ ‘**ရဇောဟရဏံ** ရဇောဟရဏံ-မြူကို ဆောင်ယူပယ်ရှားတတ်သော မြူသုတ်ပုဝါလေး၊ မြူကို ဆောင်ယူပယ်ရှားတတ်သော မြူသုတ်ပုဝါလေး၊’ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပရိမဇ္ဇန္တော-ဆုပ်နယ်လျက်၊ ဣဓေဝ-ဤအရပ်၌သာ၊ ဟောဟိ-ဖြစ်လော၊ ” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ ဣဒ္ဓိယာ-တန်ခိုးတော်ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခတံ-ပြုလုပ် တော်မူအပ်သော၊ ဝါ-ဖန်ဆင်းတော်မူအပ်သော၊ ပရိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်သော၊ ပိ-

ရဇောဟရဏံ။ ။ရဇံ ဟရတီတိ ရဇောဟရဏံ(သာရတ္ထ-၃၊ ၄၇၊ ဝိမတိ-၂၊ ၂၂)၊ ရဇံ ဟရတိ ဧတေနာတိ ရဇောဟရဏံ(အံဋီ-၃၀၊ ၂၈၅)၊ ရဇံ ဟရန္တိ ဧတ္ထာတိ ရဇောဟရဏံ(ဇာဋီသစ်-၁၇၀)၊ ပဋိကူလသညာဝဟတ္ထံ “ရဇောဟရဏံ ရဇော-ဟရဏ”န္တိ မနသိကာရဝိမိ ဝုတ္တော၊-ပဋိဂံ-၃၇၀။

လောတိကံ-အဝတ်ပိုင်းကို၊ ဒတ္တာ၊ ကာလေ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို၊ အာရော-
စိတေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဇီဝက-
ဿ-၏။ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ပညတ္တာသနေ-ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌၊ နိသီဒိ၊
စူဠပန္နကောပိ-သည်လည်း၊ သူရိယံ-နေကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လျက်၊
တံ ပိလောတိကံ-ထိုအဝတ်ပိုင်းကို၊ “ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏံ-လေး၊ ဣတိ-
၍၊ ပရိမဇ္ဇန္တော-ဆုပ်နယ်လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ၊ တဿ-ထိုစူဠပန္နကသည်၊ တံ
ပိလောတိကခဏ္ဍံ-ထိုအဝတ်ပိုင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပရိမဇ္ဇန္တဿ-လသော်၊ ကိလိဋ္ဌ-
ညစ်နွမ်းသည်၊ အဟောသိ၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ဣဒံ
ပိလောတိကခဏ္ဍံ-သည်၊ အတိဝိယ-လျှင်၊ ပရိသုဒ္ဓံ-၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊
ဣမံ အတ္တဘာဝံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ပုရိမပကတိ-ရှေး၌ဖြစ်သော ပင်ကိုယ်
သဘောကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကိလိဋ္ဌ-ညစ်နွမ်းသည်၊ ဇာတံ-ပြီ၊
သင်္ခါရာ-ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့သည်၊ အနိစ္စာ ဝတ-မမြဲလေကုန်စွတကား၊”
ဣတိ-သို့၊ **ခယဝယံ**-ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းအာရုံရှိသော ဝိပဿနာဘာဝနာကို၊
ပဌပေန္တော-ဖြစ်စေလျက်၊ **ဝိပဿနံ**-ကို၊ **ဝမေသိ**-တိုးပွားစေပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊
“စူဠပန္နကဿ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိပဿနံ-သို့၊ အာရဠံ-တက်ရောက်ပြီ၊” ဣတိ
ဥတ္တာ၊ “စူဠပန္နက! တွံ-သည်၊ သံကိလိဋ္ဌ-ညစ်နွမ်းသော၊ ပိလောတိကခဏ္ဍ-
မေဝ-ကိုသာ၊ ‘ရဇံ ရဇန္တိ-မြူ မြူဟူ၍၊ သညံ-မှတ်သားမှုကို၊ မာ ကရိ-မပြုလင့်၊
ပန-စင်စစ်ကား၊ တေ-၏၊ အဗ္ဘန္တရေ-ကိုယ်တွင်း၌၊ ရာဂရဇာဒယော-ရာဂမြူ

ခယဝယံ။ မီးစာဆီကုန်သော ဆီမီးကဲ့သို့ ပျက်စီးခြင်းသည် ခယ၊ လေတိုက်၍
ငြိမ်းသောဆီမီးကဲ့သို့ ပျက်စီးခြင်းသည် ဝယဟု အထူးမှတ်ရာ၏။ “ခယော စ+ဝယော
စ ခယဝိယံ၊ ခယဝယံ+အာရမ္မဏံ ဧတိဿာတိ ခယဝယံ”ဟုပြု၊ အခြားနည်းများကို
ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၅၅ ရှူ။

ဝိပဿနံ ဝမေသိ။ ။အသုဘသညာ၊ အနိစ္စသညာကို ရရှိပြီး နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား
ခြင်းစသည်ဖြင့် ခန္ဓာ၌ ဉာဏ်သွင်းကာ ကလာပသမ္မသနဉာဏ်စသော အစဉ်ဖြင့်
ဝိပဿနာကို ပွားစေလျက် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသောအစဉ်ဖြင့် ဝိပဿနာကို အနုလုံ
ဂေါတြဘုအနီးသို့ ရောက်စေခြင်းကို “ဝိပဿနံ ဝမေသိ”ဟု ဆိုလိုသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-
၂၊ ၁၆၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၂၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၄၇)

အစရှိသည်တို့သည်၊ အတ္ထိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုရာဂမြူအစရှိသည်တို့ကို၊ ဟရာ-ဟိ-ပယ်ရှားလော၊” ဣတိ ဝတ္ထု၊ ဩဘာသံ-ရောင်ခြည်တော်အတိပြီးသော ကိုယ်တော်ကို၊ ဝါ-ရောင်ခြည်တော်ကို၊ **[ဩဘာသန္တိ** ရံသိမယသရီရံ-ပဋိဂံ-၃၇၀၊] ဝိဿဇေတွာ-လွှတ်တော်မူ၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ နိသိန္နော ဝိယ-ထိုင်နေတော် မူသကဲ့သို့၊ ပညာယမာနရူပေါ-ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ သည်၊ ဟုတ္တု၊ “ရာဂေါ ၊ ပေ ၊ သာသနေ”တိ-ဟူကုန်သော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ။

ရာဂေါ ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊ ရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။

ဧတံ ရံသိ ဝိပုဇဟိတွ ဘိက္ခဝေါ၊ ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။

(အရိယဿ-အရိယာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝိနယေ-ဆုံးမ ရာ ဆုံးမကြောင်း သာသနာတော်၌)၊ ရာဂေါ-ရာဂကို၊ ရဇော-မြူဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ **စ ပန**-ဗျတိရိုက်ကား (ပြောင်းပြန်ကား)၊ ရေဏု-ပကတိမြူမှုန်ကို၊ ရဇော-၍၊ န ဝုစ္စတိ-မဆိုအပ်၊ ရဇောတိ-ရဇောဟူသော၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်၊

စ ပန။ ။ “စ ပနဟု၊ တကွဆက်ရာ၊ စနက်မှာဆက်၊ ပနနက်၊ ထူးချက်မိပ္ပာယ်စွဲ (ရွှေ-၄၁)”နှင့်အညီ စကို ဝါကျာရမ္မအနက်ဟော၊ ပနကို ဝိသေသအနက်ဟောယူ၍ “စ ပန-ဆက်၍အထူး၊ ပြဆိုဥးအံ့(ဂမ္ဘီရ-၂၀၃)”ဟု ပေး၏၊ ဆရာတို့ကား စ ပန ဂုဏ်လုံး ဝါကျာရမ္မယူ၍ “စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဥးအံ့”ဟု ပေး၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ ဗျတိရေကသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် **“ကာ စ ပနာတိ** ဧတ္ထ စ သဒ္ဓေါ ဗျတိရေကေ၊ ပနသဒ္ဓေါ ဝစနာလင်္ကာရော(သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၂၁၃)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ စသဒ္ဓါကို ဗျတိ-ရေကအနက်၊ ပနကို အနက်ထူးမရ ဝစနာလင်္ကာရယူ၍ ပေးခဲ့သည်။

ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၂ ။ ။ထို၌ စ ပန ဂုဏ်လုံးကို နနှင့် တွဲ၍ “ရေဏု-ကို၊ ရဇော-၍၊ န စ ပန ဝုစ္စတိ-မဆိုအပ်”ဟု ပေးစေ၏၊ စ ပန ဂုဏ်လုံး အနက်မဲ့၊ သို့မဟုတ် ဗျတိ ရေကအနက်ဟု ယူလိုဟန်တူ၏။

ပဋိဂံ-၃၇၀။ ။ ထို၌ စကို နနှင့် တွဲ၍ ပနကို ဧတံတွဲကာ “ရေဏု-ကို၊ ရဇော-၍၊ န စ ဝုစ္စတိ-မဆိုအပ်၊ ရဇောတိ-သော၊ ဧတံ ပန-သည်ကား၊ ရာဂဿ-၏၊ အဓိ-ဝစနံ-တည်း”ဟု ပေးစေလို၏၊ ဤအလို စကို ဗျတိရေကအနက်၊ သို့မဟုတ် အနက်မဲ့၊ ပနကို ဝါကျာရမ္မဟု ယူသင့်သည်။

ရာဂဿ-ရာဂ၏။ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။ ဧတံ ရဇံ-ဤရာဂတည်းဟူသော မြူကို၊ **ဝိပ္ပဇဟိတွာ**-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အထူးပယ်စွန့်ခြင်းကြောင့်၊ **တေ**-ထို ပယ်စွန့်သူတို့သည်၊ **ဘိက္ခဝေါ**-ရဟန်းတို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဂတရဇဿ-ကင်း သော ရာဂတည်းဟူသော မြူရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ ဝါ-ဝါသနာနှင့် တကွဖြစ်သော ရာဂစသောမြူမှ ကင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ **သာသနေ**-သာသနာတော်၌၊ **ဝိဟရန္တိ**-နေကုန်၏။

**ဒေါသော ရဇော န စ ပန ရေကု ဣတ္ထိ၊ ဒေါသဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ၊
ဧတံ ရဇံ ဝိပ္ပဇဟိတွာ ဘိက္ခဝေါ၊ ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။**

ဝိပ္ပဇဟိတွာ။ ။ “**ဝိပ္ပဇဟိတွာ**တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဝိသေသတော ပဇဟနဟေတု(ဝိ သုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၂)”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဝိသဒ္ဓါ ဝိသေသအနက်၊ တွာပစ္စည်း ဟိတ် အနက်တည်း။ “ဝိပ္ပဇဟိတွာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် ရသေ့ပြု၍ “ဝိပ္ပဇဟိတွာ” ဟု ရှိရသည်။

ဆက်ဦးအံ့- “အဂ္ဂမဂ္ဂေန”ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသ(အမြတ်ဆုံးကို ညွှန်ပြ သော)နည်းအရ ဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ မှန်၏-ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ရာဂကို သောတာပတ္တိ မဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာမရာဂကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း ရူပရာဂ၊ အရူပ ရာဂကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း အကြွင်းမဲ့ ပယ်သည်။ မောဟတွင်လည်း ဝိ စိကိစ္ဆာနှင့်ယှဉ်သော မောဟကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်ယှဉ် သော မောဟကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်လည်းကောင်း အကြွင်းမဲ့ ပယ်သည်။ ဒေါသကိုကား အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်၏။

ဝိဟရန္တိ... သာသနေ ။ ။ ဝိဟရန္တိ တေတိ တေ ပဇဟနကာ ပဏ္ဍိတာ ဟုတွာ ဝိဟရန္တိ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ. ၁,၂၂)။ ဤအဖွင့်အတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ ရှေးနိဿယ၌ကား “ဧတံ-ကို၊ ဝိပ္ပဇဟိတွာ-၍၊ (ယေ) ဘိက္ခဝေါ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ဝိဟရန္တိ (တေ) ဘိက္ခဝေါ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏”ဟု နိယမ အနိယမထည့်၍ ပေးလေ၏။ [မဟာနိ-၄၀၆၊ ဝိသုဒ္ဓိ-၂၊ ၁၆တို့၌ “ဘိက္ခဝေါ”နေရာဝယ် “ပဏ္ဍိတာ”ဟု ရှိ၍ စုဋ္ဌနိ- ၁၅၄၌ “စက္ခုမာ”ဟု ရှိ၏။]

ပဋိဂံ-၃၇၀။ ။ထို၌ သာသနေအရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ၊ အရိယဝိဟာရ ဝိဟရန္တိအရ ဣရိယာပထဝိဟာရကို ယူ၍ “သာသနေ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ၊ အရိယဝိဟာရဟူသော သာသနာတော်၌၊ ဝိဟရန္တိ-ဣရိယာပထဝိဟာရဖြင့် နေကုန် ၏”ဟု ပေးစေသည်။

(အရိယဿ-၏၊ ဝိနယေ-၌)၊ ဒေါသော-ဒေါသကို၊ ရဇော-၍၊ (ဝုစ္စတိ-၏)၊ စ ပန-ကား၊ ရေဏု-ကို၊ ရဇော-၍၊ န ဝုစ္စတိ-အပ်၊ ရဇောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-သည်၊ ဒေါသဿ-ဒေါသ၏၊ အဓိဝစနံ-တည်း၊ ဧတံ ရဇံ-ဤဒေါသတည်း ဟူသောမြူကို၊ ဝိပုဇဟိတွာ-အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် အထူးပယ်စွန့်ခြင်းကြောင့်၊ တေ-တို့သည်၊ ဘိက္ခဝေါ-တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဂတရဇဿ-ကင်းသော ဒေါသတည်း ဟူသော မြူရှိတော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-၌၊ ဝိဟရန္တိ-ကုန်၏။

မောဟော ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊ မောဟဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ ဧတံ ရဇံ ဝိပုဇဟိတွာ ဘိက္ခဝေါ၊ ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။

(အရိယဿ ဝိနယေ)၊ မောဟော-မောဟကို၊ ရဇော-ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ)၊ စ ပန-ကား၊ ရေဏု-ကို၊ ရဇော-၍၊ န ဝုစ္စတိ-အပ်၊ ရဇောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-သည်၊ မောဟဿ-မောဟ၏၊ အဓိဝစနံ-တည်း၊ ဧတံ ရဇံ-ဤမောဟတည်း ဟူသောမြူကို၊ ဝိပုဇဟိတွာ-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အထူးပယ်စွန့်ခြင်းကြောင့်၊ တေ-တို့သည်၊ ဘိက္ခဝေါ-တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဂတရဇဿ-ကင်းသော မောဟတည်းဟူသော မြူရှိတော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-၌၊ ဝိဟရန္တိ-ကုန်၏။

ဂါထာပရိယောသာနေ-ဂါထာတော်တို့၏အဆုံး၌၊ စူဠပန္နကော ပဋိ-သမ္ဘိဒါဟိ သဟ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ၊ အဿ-ထိုစူဠပန္နက၏၊ ဝါ-မှ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ ဧဝ-အတူသာလျှင်၊ တိဏိ-၃ပုံကုန်သော၊ ပိဋကနိ-ပိဋကတို့သည်၊ အာဂမိသု-နုတ်တက်ရောက်လာကုန်ပြီ။

သော-ထိုစူဠပန္နကသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ရာဇာ-သည်၊ ဟုတွာ၊ နဂရံ-ကို၊ ပဒက္ခိဏံ-လက်ယာရစ်ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလသော်၊ နလာဠတော-နဖူးမှ၊ မုစ္စန္တေ-ထွက်ကုန်သော၊ သေဒေ-ချွေးတို့ကို၊ ပရိသုဒ္ဓေန-သော၊ သာဠကေန-အဝတ်ဖြင့်၊ နလာဠန္တံ-နဖူးစွန်းကို၊ ပုဉ္ဇိ-သုတ်ပြီ၊ သာဠကော-သည်၊ ကိလိဋ္ဌော-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ “ဣမံ သရီရံ-ဤခန္ဓာကိုယ်ကို၊ နိဿာယ၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ပရိသုဒ္ဓေါ-သော၊ သာဠကော-သည်၊ ပကတိ-ပင်ကိုယ်သဘောကို၊ ဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ကိလိဋ္ဌော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ၊ သင်္ခါရာ-

တို့သည်၊ အနိစ္စာ ဝတ-မမြဲလေကုန်စွတကား။” ဣတိ၊ အနိစ္စသည်-အနိစ္စဟု၊ သိမှတ်မှုသည်ကို၊ ပဋိလဘိ-ရခဲ့ပြီ၊ တေန ကာရဏေန-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုစဉ်ပစ္စုပ္ပန်၏။ ဝါ-အား၊ ရဇောဟရဏမေဝ-မြူကို ဆောင်ယူပယ်ရှား တတ်သော မြူသုတ်ပုဝါလေးသည်သာ၊ (အရဟတ္တဿ-အရဟတ္တဖိုလ်၏။) **ပစ္စယော**-အကြောင်းအထောက်အပံ့သည်၊ ဝါ-ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဇာတော ကိရ-ပြီတဲ့။

ကောမာရတစ္စော-အဘယမင်းသားသည် မွေးစားအပ်သော၊ ဇီဝကောပိ- သည်လည်း၊ ဒသဗလဿ-သို့၊ **ဒက္ခိဏောဒကံ**-အလှူရေကို၊ ဥပနာမေသိ- ညွှတ်စေပြီ၊ ဝါ-ကပ်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဇီဝက-က! ဝိဟာရေ-၌၊ ဘိက္ခု-တို့ သည်၊ အတ္ထိ နန-ရှိကုန်သေးသည်မဟုတ်လော?” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ပိဒဟိ-ပိတ်တော်မူပြီ၊ မဟာပန္နကော-သည်၊ “ဘန္တေ- ရား! ဝိဟာရေ-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ နတ္ထိ နန-မရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။”

ပစ္စယော။ ။ “ပဋိစ္စ ဧတသ္မာ ဖလံ ဧတိတိ ပစ္စယော၊ [ပတိ+ဣ+အ၊-နေတ္ထိ၊ ဌ- ၁၃၆]”ဟုပြု၊ **“ပစ္စယော**တိ အရဟတ္တဿ ပစ္စယော ဇာတောတိ သမ္ပန္နော(ဇာဋီသစ်- ၁၇၀)”အဖွင့်နှင့်အညီ ပစ္စယော၏ သမ္ပန်ကို “အရဟတ္တဿ”ဟု ထည့်သည်၊ ကိရကို ကိုလည်း အနုဿဝန(တစ်ဆင့်ကြားခြင်း)အနက်ယူပေးခဲ့သည်၊ ကာရဏအနက်ယူ၍၊ “ကိရ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ သော-သည် ၊ဝါ ပဋိလဘိ-ပြီ၊ တေန ကာရဏေန- ကြောင့် ၊ပေ၊ ဇာတော-ပြီ”ဟု တစ်နည်းပေးနိုင်သည်။

ဒက္ခိဏောဒကံ။ ။ ဒက္ခန္တိ ဝဇ္ဇန္တိ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ-ကြီးပွားကြောင်းစေတနာ၊ [ဒက္ခ+ဣဏ+အာ၊ (တစ်နည်း) ဒါ+က္ခိဏ+အာ၊-နီတိသုတ္တ-၃၅၇၊ မောဂ်-၇၊ ၆၀။] ဒက္ခိဏာယ+ပဋိသံယုတ္တံ+ဥဒကံ ဒက္ခိဏောဒကံ-အလှူနှင့် စပ်သောရေ ရှေးခေတ်က အလှူလှူရာတွင် ရေအိုး၌ ရေထည့်၍ ထိုရေကိုလည်း ဒက္ခိဏောဒကအဖြစ် လှူကြ သည်။(မဟာဘာ-၂၊ ၆၈၈၊ ဝိ၊ ဌ-၃၊ ၄၁၆၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၃၄၃၊ ဝိမတိ-၂၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂)

တစ်နည်း။ ။ ပဋိဂံ-၃၇၀၌ “ဒက္ခိဏတ္ထာယ ဒိယမာနံ ပတ္တာဓောဝနာဒိမုဒကံ ဒက္ခိဏောဒကံ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို “ဒက္ခိဏတ္ထာယ+ဒိယမာနံ+ဥဒကံ ဒက္ခိဏောဒကံ- အလှူအကျိုးငှာ ပေးလှူအပ်သော သပိတ်ဆေးရေစသောရေ”ဟုပြု။

ဣတိ အာဟ၊ သတ္တာ-သည၊ “ဇီဝက-က! အတ္ထိ-ရှိကုန်၏။” ဣတိ အာဟ၊ ဇီဝကော-သည၊ “ဘဏေ-အမောင်! တေန ဟိ-လျှင်၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-ဘာဝံ ဝါ-မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တွညေဝ-သင်သည်သာ၊ ဇာနာဟိ-သိလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ စူဠပန္နကော၊ “မယျံ-၏၊ ဘာတိကော-သည၊ ‘ဝိဟာရေ-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်’ ဣတိ၊ ဘဏတိ-ပြော၏၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အတ္ထိဘာဝံ-ကို၊ အဿ-ထိုနောင်တော်ကို၊ ပကာသေဿာမိ-ထင်ရှားစေမည်။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သကလံ-သော၊ အမ္မဝနံ-သရက်ဥယျာဉ်ကို၊ ဘိက္ခုနညေဝ-ရဟန်းတို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ပူရေသိ-ပြည့်စေပြီ၊ ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ စိဝရကမ္မံ-သင်္ကန်းချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုနေကုန်၏၊ ဧကစ္စေ-ကုန်သော၊ (ဘိက္ခု-တို့သည်) ရဇနကမ္မံ-သင်္ကန်းဆိုးမှုကို၊ ကရောန္တိ၊ ဧကစ္စေ (ဘိက္ခု)၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယံခြင်းကို၊ ဝါ-စာအံခြင်းကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အညမညအသဒိသံ-အချင်းချင်းမတူသော၊ ဘိက္ခု-သဟဿံ-ရဟန်းတစ်ထောင်ကို၊ မာပေသိ-ဖန်ဆင်းပြီ၊ ဝါ-ဖြစ်စေပြီ။ [မာပေ-သီတိ ပဝတ္ထေသိ၊-ဇာဇီသစ်-၁၇၀။] သော ပုရိသော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဝိ-ဟာရေ-၌၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ “အယျ-အရှင်! သကလံ-သော၊ အမ္မဝနံ-သည်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ပြည့်နေပါပြီ။” ဣတိ-သို့၊ ဇီဝကဿ-အား၊ အာရောစေသိ၊ ထေရောပိ-စူဠပန္နကထေရ်သည်လည်း၊ ခေါ-စင်စစ်၊ တတ္ထေဝံ-ထိုသရက်ဥယျာဉ်ကျောင်း၌ပင်၊ သဟဿက္ခတ္ထု၊ ပေ၊ ကာလပ္ပ ဝေဒနာတိ-ဟူ၍၊ (အဘာသိ-ဆိုပြီ။)

**သဟဿက္ခတ္ထုမတ္တာနံ၊ နိမ္မိနိတွာန ပန္နကော၊
နိသီဒမ္မဝနေ ရမ္မေ၊ ယာဝ ကာလပ္ပဝေဒနာ။**

ထေရောပိ. . . ကာလပ္ပဝေဒနာတိ။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၍ သရက်ဥယျာဉ်ကျောင်းသို့ ရောက်တော်မူသောအခါ စူဠသေဠိဇာတ်ကို ဟောတော်မူသည်။ ထိုနောက် စူဠပန္နကထေရ်အား ဧတဒဂ်ပေးတော်မူသည်။ ထိုနောက် “ထိုမျှ

ပန္နကော-စူဠပန္နကထေရ်သည်။ **သဟဿက္ခတ္တိ**-တစ်ထောင်သော၊ **အတ္တာနံ**-ကိုယ်ကို၊ နိမ္မိနိတ္တာန-ဖန်ဆင်း၍၊ ရမ္မေ-မွေ့လျော်အပ်သော၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းသော၊ အမ္မဝနေ-သရက်ဥယျာဉ်ကျောင်း၌၊ [အမ္မဝနေတိ အမ္မဝနေ ကတဝိဟာရေ-ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၂။] ယာဝ ကာလပ္ပဝေဒနာ-ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးချိန်ကို သိစေသည့်တိုင်အောင်၊ ဝါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်သည့် တိုင်အောင်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။ [ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၂၌ ကာလပ္ပဝေဒနာကို ပထမန္တယူ၍ “ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ကာလပ္ပဝေဒနာ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို သိ စေခြင်း(လျှောက်ခြင်း)သည်၊ (ဟောတိ၊ တာဝ-ပတ်လုံး၊) နိသီဒိ”ဟု ပေးစေ၏။]

လောက် ဉာဏ်ထိုင်းသူဖြစ်ပါလျက် သစ္စာ၄ပါးကို ဘယ်လို သိခဲ့သလဲ”ဟု ရဟန်း တော်များက မေးသဖြင့် နောင်တော်နှင့်ထုတ်ခဲ့သည်မှစ၍ မိမိ၏ ဖြစ်ပုံကို ပြောပြသော ဤဂါထာအပါအဝင် ဂါထာ(၁၀)ပုဒ်ကို စူဠပန္နကထေရ်ကိုယ်တိုင် ရွတ်ဆိုတော်မူခဲ့ ကြောင်းကို ထေရ်၊ ဌ-၁၉၄-၅တို့၌ “ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ”ဟုလည်းကောင်း “**ပန္နကော နိသီဒိ**တိ အတ္တာနမေဝ ပရံ ဝိယ ဝဒတိ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ ထို ကြောင့် “ထေရောပိ”မှ “ကာလပ္ပဝေဒနာတိ”အထိ ဝါကျသည် ရဟန်းတစ်ထောင် ဖန်ဆင်းသည်ဆိုသည်မှာ မှန်ကန်ကြောင်းကို ထောက်ခံသော အာဂမ္မဒဇ္ဇိကရဏ ဝါကျဖြစ်သည်။

သဟဿက္ခတ္တိမတ္တာနံ ။ ။ သဟဿက္ခတ္တိ၌ “ဓာတ္တေ ဝါ ကွစိ ကွတ္တိ(နီတိ ၁၂၈၃)”သုတ်ဖြင့် ဓာပစ္စည်း၏အနက်၌ သဟဿနောင် ကွတ္တိပစ္စည်းသက်၊ အံဝိဘတ် သက်၊ ချေ၊ ဓာပစ္စည်း၏အနက်၌ သက်သော်လည်း အနက်ကိုကား “သဟဿံ-တစ် ထောင်သော”ဟု ပေးဖို့ရန် သဒ္ဒနီတိဆို၏။ ထိုအဆိုသည် “**သဟဿက္ခတ္တိ**န္တိ သဟဿံ (ထေရ်၊ ဌ-၂၊ ၁၉၅)”ဟူသော အဖွင့်နှင့် ညီညွတ်၏။ အတ္တာနံ၌ အတ္တသဒ္ဒါကား “စိတ္တေ ကာယေ သဘာဝေ စ”စသော အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် ကာယအနက်ကို ဟော၏။ [**သဟဿက္ခတ္တိ**န္တိ သဟဿံ၊ “သဟဿဝါရံ”န္တိ ကေစိ ဝဒန္တိ၊ ဧကဝဇ္ဇေနပ န ယေရော သဟဿေ မနောမယေ ကာယေ နိမ္မိနိ၊ န ဝါရေန(ထေရ်၊ ဌ-၂၊ ၁၉၅)။ အတ္တာနံ နိမ္မိနိတ္တာတိ သမ္ပန္နော၊ အတ္တတော ပန သဟဿံ အတ္တာနံ နိမ္မိနိတ္တာတိ အတ္တော(နီတိသုတ္တ-၃၄၄)။ **သဟဿက္ခတ္တိ**န္တိ သဟဿဓာ **သဟဿက္ခတ္တိ** သဟ-ဿဓာ၊ သဟဿဓာ ဟိ အတ္တာနံ ဧကစိတ္တေန နိမ္မိနန္တောပိ သဟဿဝါရံ နိမ္မိနန္တော ဝိယ ဟောတိ၊ အသတိပိ ကိရိယာဗျာဝုတ္တိယံ တဒတ္ထသဒ္ဓိတောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ “သဟဿက္ခတ္တိ”န္တိ ဝုတ္တိ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၂)။

အထ-ထိုအခါ၌၊ သတ္တာ တံ ပုရိသံ အာဟ၊ (ကိ)။ “ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ‘သတ္တာ-သည်၊ စူဠပန္နကံ နာမ-စူဠပန္နကမည်သော ရဟန်းကို၊ ပက္ခောသတိ-ခေါ်တော်မူ၏၊’ ကုတိ၊ ဝဒေဟိ-ပြောလော၊” ကုတိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တေန-ထို ယောက်ျားသည်၊ ဂန္ဓာ၊ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “အဟံ-သည်၊ စူဠပန္နကော-ကတည်း၊ အဟံ-သည်၊ စူဠပန္နကော-တည်း၊” ကုတိ-သို့၊ **မုခသဟဿံ**-ပါးစပ်တစ်ထောင်သည်၊ (စကားသံတစ်ထောင်သည်)၊ **ဥဌဟိ**-ပေါ်ထွက်လာပြီ၊ သော ပုရိသော-သည်၊ ပုန၊ ဂန္ဓာ၊ “ဘန္တေ! သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ စူဠပန္နကာယေဝ နာမ ကိရ-စူဠပန္နကတို့ သာမည်သတဲ့၊” ကုတိ အာဟ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဂန္ဓာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ ‘အဟံ-သည်၊ စူဠပန္နကော-တည်း၊ ကုတိ-သို့၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဂဏှ-ဆွဲခေါ်ခဲ့လော၊ (တစ်နည်း) တံ-၏၊ ဟတ္ထေ-လက်ကို၊ ဂဏှ-လော၊ အဝသေသာ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့သည်၊ အန္တရ-ဓာယိဿန္တိ-ကွယ်ပျောက်ကုန်လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ သဟဿမတ္တာ-တစ်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ အန္တရဓာယိသု၊ ထေရောပိ-စူဠပန္နကထေရ်သည်လည်း၊ တေန ပုရိသေန-နှင့် သဒ္ဓိံ အဂမာသိ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-၌၊ ဇီဝကံ-ကို၊ အာ-မန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဇီဝကံ! စူဠပန္နကဿ-၏၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော၊ အယံ-ဤစူဠပန္နကသည်၊ တေ-သင့်ဖို့၊ **အနုမောဒနံ**-အနုမောဒနာကို၊ ကရိ-ဿတိ-ပြုလိမ့်မည်၊” ကုတိ-ပြီ၊ ဇီဝကော-သည်၊ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူသည့်

မုခသဟဿံ ဥဌဟိ။ ။မုခသဟဿံ ဥဌဟိတိ ဧကသ္မိံ ဘာသမာနသ္မိံ သဗ္ဗေ ဘာသန္တိ နိဗ္ဗိတာတိ ဝုတ္တတ္တာ မုခသဟဿေန ကထိတဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒီပေတိ၊-ဇာဋီသစ်-၁၇၁။

အနုမောဒနံ။ ။အနု ပစ္ဆာ ပုနပျုနံ ဝါ ဒါယကာ မောဒန္တိ ဧတာယာတိ အနု-မောဒနာ-ဆွမ်းလှူပြီးရာကာလမှ နောက်၌ ဝမ်းမြောက်ကြောင်းတရားစကား၊ ဝါ-အဖန်ဖန်ဝမ်းမြောက်ကြောင်းတရားစကား(စူဘာ-၁၈၄၊ ၄၀၈၊ ပါစိယော-၄၂)၊ **အနုမောဒနန္တိ** အနု ပစ္ဆာ မောဒနံ အနုမောဒနံ၊ သတ္တာနံ ပီတိဇနကဓမ္မဒေသနန္တိ အတ္ထော(ဇာဋီသစ်-၁၇၁)။

အတိုင်း၊ အကာသိ၊ ထေရော-စူဠပန္နကထေရ်သည်၊ **သီဟနာဒံ**-မြတ်သော အသံကို၊ ဝါ-မရွံ့မကြောက်၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သို့၊ ရဲရဲတောက်အသံကို၊ နဒန္တော-မိန့်မြွက်တော်မူလျက်၊ တရုဏသီဟော ဝိယ-နုပျိုသော ခြင်္သေ့ကဲ့သို့၊ တီဟိ-ဥပုံကုန်သော၊ ပိဋကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ခါဘေတွာ-ချောက်ချားစေ၍၊ ဝါ-မွေ့နှောက်၍၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ အကာသိ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ဝတ္ထေ-ဝတ်ကို၊ ဒသိတေ-ပြအပ်သော်၊ ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ-ဂန္ဓကုဋိမုခ်ဥး၍၊ ဝါ-ဂန္ဓကုဋိတံခါးဝ၍၊ **[ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေတိ ဂန္ဓကုဋိယာ ဒွါရေ-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၇၁။]** ဌတွာ-ရပ်တော်မူ၍၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ **သုဂတောဝါဒံ**-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ကို၊ ဒတွာ-ပေးတော်မူ၍၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူ၍၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-စေလွှတ်တော်မူ၍၊ သုရဘိဂန္ဓဝါသိတံ-ကောင်းသော အနံ့တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော၊ ဂန္ဓကုဋိ-ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်သို့ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဒက္ခိဏေန-လက်ယာ ဖြစ်သော၊ ပဿေန-နံပါးဖြင့်၊ **သီဟသေယျံ**-ခြင်္သေ့၏ အိပ်ခြင်းကဲ့သို့ ကျိန်းစက်တော်မူခြင်းကို၊ ဝါ-မြတ်သော ကျိန်းစက်တော်မူခြင်းကို၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်တော်မူပြီ၊ အထ-ထိုအခါမှနောက်၍၊ သာယနသမယေ-ညနေချမ်းအခါ

သီဟနာဒံ။ ။ သီဟော+နာဒေါ သီဟနာဒေါ-မြတ်သောအသံ၊ သီဟသဒ္ဓါ သေဌအနက်၊ (တစ်နည်း) သီဟဿ+နာဒေါ သီဟနာဒေါ-ခြင်္သေ့၏ ဟောက်သံ၊ သီဟနာဒေါ ဝိယာတိ သီဟနာဒေါ-ခြင်္သေ့၏အသံကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်အသံ၊ (တစ်နည်း) သဒိဿ-ပစာရအားဖြင့် ခြင်္သေ့၏အသံကဲ့သို့သော ရဲရဲတောက်အသံကိုယူ။ (အံ. ဋ-၃၊ ၂၉၄၊ သီဘာ-၁၊ ၃၀၁)

သုဂတောဝါဒံ။ ။ သုဂတဿ+ဩဝါဒေါ သုဂတောဝါဒေါ၊ “အနိစ္စာ ဝတသင်္ခါရာ”ဟုလည်းကောင်း “အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေသ”ဟုလည်းကောင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆုံးမတော်မူခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၇၁)

သီဟသေယျံ။ ။ သယနံ သေယျာ၊ သီဟဿ ဝိယ သေယျာ သီဟသေယျာ-ခြင်္သေ့၏ အိပ်ခြင်းကဲ့သို့သော ကျိန်းစက်တော်မူခြင်း၊ သီဟသဒ္ဓါ ခြင်္သေ့အနက်ဟော၊ (တစ်နည်း) သီဟသဒ္ဓါ သေဌအနက်ဟောယူ၍ “သီဟော+သော+သေယျာ စာတိ

၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဣတော စိတော စ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ သမောသရိတွာ-
ပေါင်းဆုံ၍၊ **ရတ္တကမ္မလသာဏိယာ**-နိမြန်းသောကမ္မလာ တင်းတိမ်ကန့်လန့်
ကာဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တာ ဝိယ-ထက်ဝန်းကျင် ပစ်ချအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ကာရံထား
ကုန်သကဲ့သို့၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ သတ္ထု-၏၊ ဂုဏကထံ-ဂုဏ်နှင့် စပ်သောစကား
ကို၊ ဝါ-ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြောင်း စကားကို၊ အာရဘိသု-အားထုတ်ကုန်ပြီ၊ (ကို)။
“အာဂုသော-တို့! မဟာပန္နကော-သည်၊ စူဠပန္နကဿ-၏၊ အဇ္ဈာသယံ-အလို
ကို၊ အဇာနန္တော-မသိလသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ မာသေဟိ-
တို့ဖြင့်၊ ဧကံ-သော၊ ဂါထံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဏှာပေတုံ-သင်ယူစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-
နိုင်၊ ‘အယံ-ဤစူဠပန္နကသည်၊ ဒန္တော-ဉာဏ်လေး၏၊’ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
ဝိဟာရာ-မှ၊ နိက္ကမိ-ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ အတ္တနော-
၏၊ အနုတ္တရဓမ္မရာဇာယ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော တရားမင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊
အဿ-ထိုစူဠပန္နကအား၊ ဧကသိယေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အန္တရ-
ဘတ္တေ-ဆွမ်းစားချိန်၏အတွင်း၌၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ-ကို၊
အဒါသိ၊ တိဏိ-ကုန်သော၊ ပိဋကာနိ-တို့သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ ဧဝ-တို့နှင့်သာ၊

သီဟသေယျာ”ဟုပြု။ “ကာမဘောဂီသေယျာ၊ ပေတသေယျ၊ သီဟသေယျာ၊ တထာ-
ဂတသေယျာ”ဟူသော အိပ်စက်ခြင်း ၄မျိုးတို့တွင် တထာဂတသေယျာကို ဤ၌
သီဟသေယျဟု ဆိုသည်။ ဤသီဟသေယျအရ ဘဝင်ကျ၍ ကျိန်းစက်တော်မူခြင်းကို
မယူရ၊ အရဟတ္တဖိုလ်စတုတ္ထဈာန်(ဝင်စားတော်မူခြင်း)ကို ယူရသည်။ [“စတုတ္ထ-
ဇ္ဈာနသေယျာ ပန **တထာဂတဿ သေယျာ**တိ ဂုစ္စတိ၊ တာသု ဣဓ သီဟသေယျာ
အာဂတာ(ဒီ. ၄-၂, ၁၆၆စသည်)။ သေတိ အဗျာဝဇ္ဇဘာဝေန ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ
သေယျာ၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ သေယျာ **စတုတ္ထဇ္ဈာသေယျာ**၊ . . . ဧဝံ ဘဂဝတော
အရိယဇာတိသမန္တယံ(အရိယာဇာတ်သို့ အစဉ်လိုက်သော) ယေဘုယျဂုတ္တိကံ(များ
သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသော) အဂ္ဂဖလဘူတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ “တထာဂတသေယျာ”တိ
ဝေဒိတဗွံ(ဒီဇီ-၁၇၆)။]

ရတ္တကမ္မလသာဏိယာ။ ။အဝတ်အကာကိုပင် ရှေးက “တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ”
ဟု ခေါ်၍ ယခုအခါ “လိုက်ကာ”ဟု ခေါ်သည်။ ဤ၌ ကမ္မလာနီအဝတ်အကာကို
“ရတ္တကမ္မလသာဏိယာ”ဟု ဆိုသည်။ “ရတ္တကမ္မလံ စ+တံ+သာဏီ စာတိ ရတ္တကမ္မလ-
သာဏီ၊ (တစ်နည်း) ရတ္တကမ္မလေန+ကတာ+သာဏီ ရတ္တကမ္မလသာဏီ”ဟုပြု။

သဟ-တက္ခ၊ အာဂတာနိ-နှုတ်တက်လာကုန်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏။ ဗလံ နာမ-စွမ်းအားတော်မည်သည်၊ အဟော မဟန္တံ-သြော်...ကြီးကျယ်လေစွာ” ဣတိ-ဤသို့ အားထုတ်ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ဣမံ ကထာပဝတ္ထိံ-ဤစကား၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို၊ ဥတွာ၊ “အဇ္ဈ မယာ-သည်၊ ဂန္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။” ဣတိ၊ **ဗုဒ္ဓသေယျာယ**-(အရဟတ္တဖိုလ်စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားတော်မူခြင်းဟူသော) ဘုရားရှင်၏ ကျိန်းစက်တော်မူခြင်းမှ၊ ဥဌာယ-၍၊ **သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ**-ကောင်းစွာဆိုးအပ်သော ှထပ်ရှိသောသင်းပိုင်ကို၊ နိဝါသေတွာ-အထက်အောက် ပြန်လှန်ကာ ဝတ်တော်မူ၍၊ ဝိဇ္ဈလတံ ဝိယ-လျှပ်စစ်နွယ်ကဲ့သို့သော၊ ဝါ-လျှပ်စစ်နွယ်ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် တူသော၊ ကာယဗန္ဓနံ-ခါးပန်းကြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်တော်မူ၍၊ ဝါ-ပတ်တော်မူ၍၊ **ရတ္တကမ္မလသဒိသံ**-နီမြန်းသောကမ္မလာနှင့်တူသော၊ သုဂတမဟာဝီရိယံ-ဘုရားရှင်၏ မြတ်သော သင်္ကန်းတော်ကို၊ ပါရုပိတွာ-ရုံတော်မူ၍၊ သုရတိဂန္ဓကုဋိတော-အလွန်မွေးကြိုင်သော ရနံဖြင့် ထုံအပ်သော

ဗုဒ္ဓသေယျာယ။ ။**ဗုဒ္ဓသေယျာယာ**တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနတော၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဟိ ဗုဒ္ဓသေယျာတိ ဝုစ္စတိ(ဇာဋီသစ်-၁, ၁၇၁)၊ ရှေ့သီဟသေယျံနှင့် တူသည်။

သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ နိဝါသေတွာ။ ။သမ္မာ+ရတ္တော သုရတ္တော-ကောင်းစွာ ဆိုးအပ်သောသင်းပိုင်၊ ဒွေ+ပဋ္ဌာ ယဿာတိ ဒုပဋ္ဌော-ၾထပ်ၾလွှာရှိသောသင်းပိုင်၊ သုရတ္တော စ+သော+ဒုပဋ္ဌော စ သုရတ္တဒုပဋ္ဌော-ကောင်းစွာ ဆိုးအပ်သောၾထပ်ရှိသော သင်းပိုင်၊ ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရည်းတည်း၊ ထိုသင်းပိုင်ကို ထက်အောက်ပြန်၍ ဝတ်တော်မူခြင်းကို “နိဝါသေတွာ”ဟု ဆိုသည်။ [**သုရတ္တဒုပဋ္ဌန္တိ** ရဇနေန သမ္မာရတ္တံ ဒိဝုဏံ အန္တရဝါသကံ ပရိဝတ္တနဝသေန **နိဝါသေတွာ**၊-သီ-ဋီသစ်-၂, ၃၆၉၊ သီဘာ-၄, ၁၆၁။]

ရတ္တကမ္မလသဒိသံ။ ။အခြားနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ သင်္ကန်းရောင်ကို “မေယဝဏ္ဏံ-မိုးတိမ်ရောင်”ဟု ဆို၏၊ မေယဝဏ္ဏံကို “အနီရောင်၊ ဆည်းဆာရောင် မိုးတိမ်အဆင်း(ဒီဋီ-၁, ၃၆၁)”ဟုလည်းကောင်း “အညိုရောင်(မဋီ-၂, ၁၀၆၊ သီဋီသစ်-၁, ၁၉၄)”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ရတ္တကမ္မလဟု ဆိုသော်လည်း နီရဲတွတ်နေသော အနီမဟုတ်၊ ပိန္နရင့်ရောင်၊ ညောင်ခေါက်ရောင်ကဲ့သို့ နီမှိုင်းမှိုင်းရောင်၊ နီညိုရောင်သာ ဖြစ်သင့်သည်။ (သီဘာ-၁, ၂၆၃)

ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်မှာ မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတဝိလာသေန-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ ခြင်္သေ့တို့၏ တင့်တယ်စမွယ်ခြင်းဟူသော တင့်တယ်စမွယ်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ ခြင်္သေ့တို့၏ တင့်တယ်စမွယ်ခြင်းနှင့်တူသော တင့်တယ်စမွယ်ခြင်းဖြင့်၊ နိက္ခမ္မ-ထွက်တော်မူ၍၊ အနန္တယ-အဆုံးအပိုင်းခြားမရှိသော၊ ဗုဒ္ဓလိဋ္ဌာယ-ဘုရားရှင်တို့၏ တင့်တယ်စမွယ်တော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မသဘာဝ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ အလင်္ကာတမဏ္ဍလမာဠမဇ္ဈေ-တန်ဆာဆင်အပ်သော တန်ဆောင်းဝန်း၏ အလယ်၌၊ သုပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနံ-ကောင်းစွာ

မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတဝိလာသေန။ ။ဥဒါန. ၄-၉၃၌ ဘုရားရှင်၏ ဂန္ဓကုဋိမှ ထွက်တော်မူခြင်းကို ကေသရခြင်္သေ့၊ မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်တို့၏ ထွက်ပုံနှင့် ဥပမာပြထား၏။ ထို့ကြောင့် ဤပုဒ်ကို နိက္ခမိတ္တာ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ပေးသည်။ ဂန္ဓာ၏ ဝိသေသနအနေဖြင့်လည်း ပေးကြ၏။ သို့သော် ဂန္ဓာ၏ ဝိသေသနမှာ “အနန္တယ ဗုဒ္ဓလိဋ္ဌာယ”ဟု သီးခြားရှိသဖြင့် မကောင်းပါ။ “ဝရော စ+သော+ဝါရဏော စာတိ ဝရဝါရဏော-မြတ်သောဆင်၊ မတ္တော စ+သော+ဝရဝါရဏော စာတိ မတ္တဝရဝါရဏော-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ မတ္တဝရဝါရဏော စ+သီဟော စ မတ္တဝရဝါရဏသီဟာ-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ ခြင်္သေ့တို့၊ ဝိဇ္ဇိနံ ဝိဇ္ဇိတံ၊ မတ္တဝရဝါရဏသီဟာနံ+ဝိဇ္ဇိတံ မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတံ-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ ခြင်္သေ့တို့၏ တင့်တယ် စမွယ်ခြင်း၊ မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတမေဝ+ဝိလာသော မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတဝိလာသော-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ ခြင်္သေ့တို့၏ တင့်တယ်စမွယ်ခြင်းဟူသော တင့်တယ်စမွယ်ခြင်း၊ (တစ်နည်း) မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတေန+သဒိသော+ဝိလာသော မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇ္ဇိတဝိလာသော-မုန့်ယစ်သော မြတ်သောဆင်၊ ခြင်္သေ့တို့၏ တင့်တယ်စမွယ်ခြင်းနှင့် တူသော တင့်တယ်စမွယ်ခြင်း”ဟုပြု။

အလင်္ကာတမဏ္ဍလမာဠမဇ္ဈေ။ ။အထွတ်တပ်၍ ငှာကံချထားသော အဆောက်အဦးတစ်မျိုးကို ငှာကံမိုးချထားသည့်အတွက် ဝိုင်းနေသောကြောင့် “မဏ္ဍလမာဠ”ဟု ခေါ်သည်။ အလယ်ခေါင်၌ အထွတ်တစ်ခုသာ တပ်၍ ပတ်ပတ်လည်က တိုင်အစဉ်ကို ဝိုင်းနေအောင် ပြုလုပ်ထားသော အဆောက်အဦးကိုလည်း “မဏ္ဍလမာဠ”ဟု ခေါ်သေး၏။ ထိုတန်ဆောင်းဝိုင်း၌ ဆရာသမားအထံ၊ ဘုရားအထံသို့ ဆည်းကပ် ခစားလေ့ရှိသောကြောင့် “ဥပဋ္ဌာနသာလာ”ဟုလည်း ခေါ်၏။ [ဥပ-အနီးသို့ကပ်၍+ဌာန-တည်နေရာစရပ်] (ဒီ. ၄-၁, ၄၃)။

ခင်းထားအပ်သော မြတ်သော ဘုရားရှင်၏နေရာတော်သို့ အဘိရုယျ-တက်
 တော်မူ၍၊ ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရုံသိယော-မြီးသော အဆင်းရှိသော ဘုရားရှင်၏
 ရောက်ခြည်တော်တို့ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေန္တော-လွှတ်တော်မူလျက်၊ အဏ္ဏဝကုဏ္ဍိ-သမု
 ဒ္ဒရာ၏ဝမ်းကို၊ ဝါ-သမုဒြာရေပြင်ကို၊ ခေါဘယမာနော-ချောက်ချားစေလျက်၊
 ယုဂန္ဓရမတ္ထကေ-ယုဂန္ဓိရ်တောင်ထိပ်၌၊ ဗာလသူရိယော ဝိယ-တက်သစ်စ
 နေကဲ့သို့၊ အာသနမဇ္ဈေ-နေရာအလယ်၌၊ နိသီဒိ-မူပြီ၊ ပန-ဆက်ဉ္စားအံ့၊ သမ္မာ-
 သမ္မုဒ္ဓေ-သည်၊ အာဂတမတ္ထေ-ကြွလာတော်မူကာမျှဖြစ်လသော်၊ ဘိက္ခု-
 သံယော-သည်၊ ကထံ-ကို၊ ပစ္စိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ တုဏှိ အဟောသိ၊ သတ္တာ-
 သည်၊ မုဒုကေန-နူးညံ့သော၊ မေတ္တစိတ္တေန-မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သောစိတ်တော်
 ဖြင့်၊ ပရိသံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “အယံ ပရိသာ-သည်၊ အတိဝိယ-
 လျှင်၊ သောဘတိ-တင့်တယ်၏၊ ဧကဿပိ-တစ်ပါးတစ်လေ၏လည်း၊ **ဟတ္ထ-
 ကုက္ကုစ္စံ** ဝါ-လက်၏၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ပြုအပ်သော အမူအရာသည်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-လက်လှုပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါဒကုက္ကုစ္စံ ဝါ-ခြေ၏၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်

အဆိုအမျိုးမျိုး။ ။အံ. ၄-၃, ၁၀၂၊ အဋ္ဌိ-၃, ၁၀၃၌ “ဆွမ်းစားကျောင်း တန်
 ဆောင်းဝန်း”ဟုလည်းကောင်း၊ မဋ္ဌိ-၃, ၄၂၃၌ “အထွတ်မပါသော တန်ဆောင်းဝန်း
 နှင့်တူသော အဆောက်အဦ”ဟုလည်းကောင်း၊ မ. ၄-၃, ၂၇၄၌ “အဝတ်မိုးထားသော
 တန်ဆောင်းဝန်းမဏ္ဍပ်”ဟုလည်းကောင်း၊ သုတ္တနိ. ၄-၂, ၁၆၉၌ “မျက်နှာကြက်အဖြူ
 ကြက်ထားသော တန်ဆောင်းဝန်းမဏ္ဍပ်”ဟုလည်းကောင်း၊ ဓာန်၊ ဓာန်ဋီ-၂၀၉၊
 မောဂ်-၇, ၂၂၅တို့၌ အထွတ်တစ်ခုတပ်၍ အထောင့်များစွာရှိသော အဆောက်
 အဦ”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ဆို၏။ “မဏ္ဍိယတိ ပရိစ္ဆေဒကရဏဝသေန ဘူသီယတိတိ
 မဏ္ဍလော၊ မဏ္ဍလံ၊ [မဏ္ဍ ဘူသနေ+အလ-မောဂ်-၇, ၁၈၂] မာနိတဗ္ဗောတိ မာဠော၊
 မိယတိ ပမိယတိတိ ဝါ မာဠော၊ မဏ္ဍလာကာရေန ပဋိစ္ဆန္တော မာဠောတိ မဏ္ဍလ-
 မာဠော(သီဋ္ဌိသစ်-၁, ၁၉၁)၊ မဏ္ဍလော စ-အဝိုင်းလည်း ဟုတ်၏၊ သော-ထိုအဝိုင်း
 ဟူသည်၊ မာဠော စ-တန်ဆောင်းလည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ မဏ္ဍလမာဠော(သီဘာ-၁,
 ၂၇၄)၊ အလင်္ကတော စ+သော+မဏ္ဍလမာဠော စာတိ အလင်္ကတမဏ္ဍလမာဠော၊
 အလင်္ကတမဏ္ဍလမာဠဿ+မဇ္ဈံ အလင်္ကတမဏ္ဍလမာဠမဇ္ဈံ”ဟုပြု။

ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ။ ။ ကုက္ကိတံ+ကတံ ကုကတံ-စက်ဆုပ်ဖွယ် ပြုအပ်သောအမူအရာ၊
 ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္စံ၊ [ကုကတ+ဏျ] ဟတ္ထဿ+ကုက္ကုစ္စံ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ-လက်၏

ပြုအပ်သော အမူအရာသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခြေလှုပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဥက္ကာသိတသဒ္ဓေါ ဝါ-ချောင်းဟန်သံသည်လည်းကောင်း၊ ခိပိတသဒ္ဓေါ ဝါ-ချေဆတ်အပ်သောအသံသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှာချေသံသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ ဗုဒ္ဓဂါရဝေန-ဘုရားရှင် ၌ ရိုသေလေးစားခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဘုရားရှင်၌ ရိုသေလေးစားခြင်းဖြင့်၊ သဂါရဝါ-ရိုသေလေးစားသူ၏အဖြစ်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ရိုသေလေးစားခြင်းရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့ကို၊ ဗုဒ္ဓတေဇေန-ဘုရားရှင်၏ တန်ခိုး ရှိန်စော် အာနုဘော်တော်သည်၊ တဇ္ဇိတာ-ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်ပြီ၊ မယိ-သည်၊ **အာယုကပ္ပမ္ပိ**-အာယုကပ်ပတ်လုံးလည်း၊ ဝါ-အသက်၏ အပိုင်းအခြားပတ်လုံးလည်း၊ အကထေတွာ-စကားမပြောမူ၍၊ နိသိန္ဓေ-နေတော်မူလသော်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာ-

စက်ဆုပ်ဖွယ် ပြုအပ်သောအမူအရာ၊ လက်လှုပ်ခြင်း၊ လက်မစောင့်စည်းခြင်း(ဒီဇီ-၁, ၂၁၇၊ သီဘာ-၁, ၂၇၁၊ သီဘာ-၂, ၂၈၂၊ ပါစိတ်ဘာ-၁, ၉၃)။

အခြားနည်းများ။ ။ ဟတ္ထေန+ကုက္ကုစ္စံ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ -လက်ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ပြုအပ်သော အမူအရာ(မ. ၄-၃, ၂၆၇၊ ဒီဇီ-၃, ၁၆၅)၊ (တစ်နည်း) ဟတ္ထဟိ+ကုကတံ ဟတ္ထကုကတံ-လက်တို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ပြုအပ်သောအမူအရာ၊ ဟတ္ထကုကတဿ+ဘာဝေါ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ-လက်တို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ပြုအပ်သော အမူအရာ၏ အဖြစ်(မဟာနိ. ၄-၂၈၁)၊ (တစ်နည်း) ကုကတဿ+ဘာဝေါ ကုက္ကုစ္စံ၊ ဟတ္ထေန ဟတ္ထဿ ဝါ ကုက္ကုစ္စံ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ-လက်ဖြင့် (လက်၏) စက်ဆုပ်ဖွယ်ပြုအပ်သော အမူအရာ၏ အဖြစ်(သီဇီသစ်-၂, ၂၆)၊ ပါဒကုက္ကုစ္စံလည်း နည်းတူ၊ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ ပါဒကုက္ကုစ္စံဟူသည် ကုက္ကုစ္စုရမျိုးတွင် အသံယတကုက္ကုစ္စတည်း၊ တရားကိုယ်မှာ မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း၊ ကုက္ကုစ္စုရမျိုးအကျယ်ကို နှာ-၁၁၄၌ ရေးခဲ့ပြီ။ (အဘိ. ၄-၁, ၄၁၄၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၁၂၈၊ ပဒီ-၁၃၂)။

အာယုကပ္ပံ။ ။ ကပ္ပနံ ဝိဓာနံ ကပ္ပော၊ အာယုနော+ကပ္ပော အာယုကပ္ပော-အသက်တမ်းကို ပြုစီမံပိုင်းခြားခြင်း(အဘိ. ၄-၃, ၂၂၇)၊ (တစ်နည်း) ကပ္ပိယတေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတေတိ ကပ္ပော၊ အာယု စ+တံ+ကပ္ပော စာတိ အာယုယကပ္ပော-ပိုင်းခြားအပ်သောသက်တမ်း(သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၃၁၇)။ [အာယုကပ္ပနံ အာယုဝိဓာနံ ကမ္မဿ ဝိ-ပါကဝသေန ဝါ ဝဿဂဏနာယ ဝါ အာယုပရိစ္ဆေဒေတိ **အာယုကပ္ပော**-အဘိ. ၄-၃, ၂၂၇။]

ပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ န ကထေဿန္တိ-ပြောဆိုကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ကထာသမုဋ္ဌာ-
ပနဝတ္တံ နာမ-စကားကို ဖြစ်စေသော ဝတ်မည်သည်ကို၊ မယာဝ-သည်သာ၊
ဇာနိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ အဟမေဝ-သည်သာ၊ ပဌမံ-စွာ၊ ကထေဿာမိ-ပြော
ဆိုအံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ မဓုရေန-ချိုသာသော၊ **ဗြဟ္မဿရေန-**
ဗြဟ္မာ၏ အသံနှင့်တူသော အသံတော်ဖြင့်၊ ဝါ-မြတ်သော အသံတော်ဖြင့်၊
ဘိက္ခု-တို့ ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်တော်မူလိုလသော်၊ ဝါ-ခေါ်တော်မူလိုခြင်း
ကြောင့်၊ “ဘိက္ခုဝေ! (တုမေ)၊ ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ ကထာယ-အဘယ်စကား
ဖြင့်၊ [ကာယ-အဘယ် သို့သော၊ ကထာယ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်”ဟုလည်း ပေးကြသည်၊-
သီဘာ-၁၊ ၆၀၁။] သန္တိသိန္နာ-ကောင်းစွာ ထိုင်နေကုန်သည်၊ အတ္တ န-ဖြစ်ကုန်
သနည်း? ဝေါ-တို့၏၊ **အန္တရာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်းစသည်တို့၏ အကြား၌၊**

ဗြဟ္မဿရေန။ ။ ဗြဟ္မာနော+သရော ဗြဟ္မဿရော-ဗြဟ္မာ၏အသံ၊ ဗြဟ္မဿရော
ဝိယာတိ ဗြဟ္မဿရော-ဗြဟ္မာ၏အသံနှင့်တူသော ဘုရားရှင်၏အသံတော်၊ (တစ်နည်း)
ဗြဟ္မသဒ္ဓါ သေဌအနက်ဟောယူ၍ “ဗြဟ္မာ စ+သော+သရော စာတိ ဗြဟ္မဿရော-
မြတ်သောအသံတော်”ဟု ပြု၊ **ဗြဟ္မဿရေနာတိ** ဗြဟ္မာနော သရသဒိသေန၊ ဥတ္တမေန
၀ သရေန၊-ဇာနိသစ်-၁၊ ၁၆၀။]

အန္တရာ။ ။ အန္တရာသဒ္ဓါ ဝေမဇ္ဈအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ အညအနက်ယူ၍
“ဝေါ-တို့သည်၊ ဝိပကတာ-သော၊ အန္တရာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်းစသည်တို့မှ တစ်ပါး
အခြားသော၊ ကထာ-သည်၊ ကာ စ ပန-နည်း?”ဟုလည်း ပေးပါ။ (ဒီ. ဌ-၁၊ ၅၀၊
သီဇိသစ်-၁၊ ၂၁၃၊ သီဘာ-၁၊ ၃၀၇)

ကူသိနိ-၂။ ။ထို၌ “ဝေါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ အန္တရာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်း
စသည်တို့၏ အကြား၌၊ ဝိပကတာ-သော၊ အန္တရာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်းစသည်တို့မှ
တစ်ပါး အခြားသော၊ ကထာ-သည်၊ ကာ စ ပန-နည်း?”ဟု အန္တရာကို ဝေမဇ္ဈအနက်၊
အညအနက်၂မျိုးလုံး ပေါ်အောင် တန္တနည်း၊ သိလေသနည်းဖြင့် ပေး၏။

သမာသ်လည်းယူ။ ။နိဿယများ၌ အန္တရာ ကထာကို ဝါကျယူပေးကြ၏၊
“အန္တရေ+ဘဝါ အန္တရာ၊ အန္တရာ စ+သာ+ကထာ စာတိ အန္တရာကထာ၊ (တစ်နည်း)
အန္တရာ (ဝေမဇ္ဈ)+ပဝတ္တာ+ကထာ အန္တရာကထာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်းစသည်
တို့၏ အကြား၌ဖြစ်သောစကား၊ အန္တရာ (အညာ) စ+သာ+ကထာ စာတိ အန္တရာ-
ကထာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်းစသည်တို့မှတစ်ပါး အခြားသောစကား”ဟုပြု၍
သမာသ်လည်း ယူနိုင်သည်။ (ဥဒါန. ၄-၉၁)

ဝိပ္ပကတာ-အပြား အားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်သော၊ ဝါ-မပြီးဆုံးသေးသော၊ ကထာ-သည်။ **ကာ စ ပန-**အဘယ်နည်း? ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ “ကုမာယ နာမ-ဤမည်သော စကားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏။)” ကူတိ-သို့၊ ပုတ္တေ-အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ! စူဠပန္နကော-သည်၊ ကုဒါနေဝ-၌သာ၊ ဒန္တော-ဉာဏ်လေးသည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ ဒန္တော-ယေဝ-ခဲ့ သည်သာ၊ စ-ဆက်ဦးအံ့၊ အဟံ-သည်၊ ကေဝလံ-ရှေးဘဝမဖက် သက်သက်၊ ကုဒါနေဝ-၌သာ၊ အဿ-ဤစူဠပန္နက၏၊ အဝဿယော-မှီခိုအား ထားရာသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ အဝ-ဿယော-သည်၊ အဟောသိမေဝ-ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်သာ၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ (မှီခိုရာ ဖြစ်ပုံကို ဆက်ပြောဦးအံ့)၊ အဟံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကုမံ-ဤစူဠပန္နကကို၊ လော-ကိယကုဋမ္မဿ-လောကီဥစ္စာ၏၊ သာမိကံ-အရှင်၏အဖြစ်ကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ လောကုတ္တရကုဋမ္မဿ-လောကုတ္တရာဥစ္စာ၏၊ (သာမိကံ-ကို၊ ကရောမိ-တော်မူ၏။)” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဝိတ္တာရ-

ဝိပ္ပကတာ။ ။ ပကရိယိတ္တာတိ ပကတာ-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး(ပြောအပ်ပြီး) သောစကား၊ န+ပကတာ ဝိပ္ပကတာ-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး(ပြောအပ်ပြီး) မဟုတ် သောစကား(သိဘာ-၁, ၃၀၈)။

ဋီကာအဆို။ ။ ပကာရေန ကရဏံ ပကတော-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်း၊ ပကတ-တော+ဝိဂတာ ဝိပ္ပကတာ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမှ ကင်းသောစကား၊ (တစ်နည်း) ဝိဂတံ+ပကတံ ယဿာတိ ဝိပ္ပကတာ-ကင်းသော အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းရှိသော စကား(သီဋ္ဌိသစ်-၁, ၂၁၃)၊ (တစ်နည်း) န+ကတာ ပကတာ-ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်သော စကား၊ ပကတာ ဟုတ္တာ ဝိစ္ဆိန္နာ ဝိပ္ပကတာ-ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်ဘဲ ပြတ်စဲသောစကား (ဒီဋ္ဌိ-၃, ၁၇၊ ကူသိ. ဋ္ဌနိ-၁, ၃၀၃)။

ကာ စ ပန။ ။ စသဒ္ဒါ ဗျတိရေကအနက်တည်း၊ ဗျတိရေကဟူရာ၌ အန္တယ၏ ပြောင်းပြန် ဗျတိရေက မဟုတ်၊ ဝိ+အတိရေက-မူလအနက်(မူလအမေးမှ) အထူးဖြစ် သော အပိုအလွန်အနက်(အပိုအလွန်အမေး)တည်း၊ ရိုးရာအားဖြင့် ပြတ်ပြီးကို ဆက် သော ဝါကျရမ္မပင်ဖြစ်သည်၊ ပနကား ဝစနာလင်္ကာရတည်း။ (သီဋ္ဌိသစ်-၁, ၂၁၃၊ သိဘာ-၁, ၃၀၈)

တော-အကျယ်အားဖြင့်၊ သောတုကာမေဟိ-နာခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊
ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ အာယာစိတော-တောင်းပန်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) အတိတံ-
ကို၊ အာဟရိ (ကိ-နည်း?)

ဘိက္ခဝေ-တို့! အတိတေ-၌၊ ဗာရာဏသိနဂရဝါသီ-ဗာရာဏသီမြို့၌ နေ
သော၊ ဧကော-သော၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ တက္ကသိလံ-တက္ကသိုလ်ပြည်
သို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ သိပ္ပုဂ္ဂဟဏတ္ထာယ-အတတ်ပညာကို သင်ယူခြင်းအကျိုးငှာ၊
ဒိသာပါမောက္ခဿ-ဒိသာပါမောက္ခဖြစ်သော၊ (အရပ်လေးမျက်နှာ၌ အကြီး
အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော)၊ အာစရိယဿ-၏၊ **ဓမ္မန္တေဝါသိကော**-အတတ်ပညာကို
သင်ယူသော အနီးနေတပည့်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ပဉ္စန္ဒ မာဏဝကသတာနံ-ငါးရာ
သော လုလင်တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ အာ-
စရိယဿ-၏၊ ဝါ-အား၊ ဥပကာရကော-လျော်သော အကျိုးကျေးဇူးရှိကုန်
သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သူသည်၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သူသည်၊ အဟောသိ၊

ဒိသာပါမောက္ခဿ။ ။ဒိသာပါမောက္ခောတိ ဒိသာနံ ဒိသာသု ဝါ ပါမောက္ခော
ပဓာနောတိ ဒိသာပါမောက္ခော-အရပ်၄မျက်နှာနေသူတို့၏ အကြီးအမြတ်ဆုံးဖြစ်
သောဆရာ၊ ဝါ-အရပ်၄မျက်နှာနေသူတို့၌ အကြီးအမြတ်ဆုံးဖြစ်သောဆရာ၊ (အရပ်၄
မျက်နှာတို့၌ ထင်ရှားသောဆရာ)၊ ဧတ္ထ ဟိ ဒိသာသဒ္ဓေန ဒိသဌာ ဝုတ္တာ၊-ဇာဠိသစ်-
၁, ၂၅၊ ဝိ. ၄-၃, ၃၉၊ မဇ္ဈိ-၁, ၁၁၇။

ဓမ္မန္တေဝါသိကော။ ။ဓမ္မန္တေဝါသိကဟူသည် ပညာသင်ခ အခကြေးငွေမပေးဘဲ
နေပိုင်းတွင် ဆရာ၏ အိမ်မှစွဲဝေယျာဝစ္စကို လုပ်၍ ညပိုင်းတွင် အတတ်ပညာ
သင်ယူသော အနီးနေတပည့်မျိုး (ညဘက်မှာ အလုပ်လုပ်၍ နေ့ဘက်မှာ ပညာ
သင်ရသော ညကျောင်းသား)တည်း(ဇ. ၄-၂, ၂၅၄)။ “အန္တေ သမိပေ ဝသတိတိ
အန္တေဝါသိကော၊ [အန္တ+ဝသ+ကံ၊ က-လာ၊ အလုတ္တသမာသိ-ဝိလံဇီ-၂, ၁၀၊ ပါစိ
ယော-၂၀၆။] ဓမ္မေ+အန္တေဝါသိကော ဓမ္မန္တေဝါသိကော-အတတ်ပညာအရာ၌ အနီး
နေတပည့်(မဟာဘာ-၁, ၁၂၆)၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မံ+ဥဂ္ဂဏှနကော+အန္တေဝါသိကော
ဓမ္မန္တေဝါသိကော-အတတ်ပညာကို သင်ယူသော အနီးနေတပည့်”ဟုပြု၊ ဓမ္မသဒ္ဓါ
ပညာအနက်ဟော၊ ဥဂ္ဂဏှနကပုဒ်အကျေကြိ(မအူမဟာ. ၄၆၅-၄၆၅)။ [**ဓမ္မန္တေဝါသိ-
ကာ**တိ ကိဉ္စိပိ ဓနံ အဒတ္တာ ကေဝလံ အန္တေဝါသိကာ၊ တေနာဟ “ဝေယျဝစ္စံ ကတ္တာ
သိပ္ပုဂ္ဂဏှနကာ”တိ၊-သံဇီ-၁, ၂၇၉။]

ပါဒပရိကမ္မာဒီနိ-ခြေတို့၌ အဖန်ဖန်ပြုထိုက်သော နင်းနှိပ်မှုအစရှိကုန်သော၊ ဝါ-ခြေဆုပ်နယ်ခြင်းအစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-တို့ကို၊ ကရောတိ၊ ပန-သို့ သော်လည်း၊ ဒန္တတာယ-ဉာဏ်လေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အတတ်ပညာကို၊ ဥဂ္ဂဏှိတုံ-သင်ယူခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ အာစရိယော-သည်၊ “အယံ-ဤလုလင်သည်၊ မမ-အား၊ ဗဟူပကာရော-များသောကျေးဇူးရှိ၏၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ (ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အတတ်ပညာကို) သိက္ခာပေဿာမိ-သင်စေအံ့၊ ဝါ-သင်ပေးအံ့” ဣတိ-သို့၊ ဝါယမန္တောပိ-အားထုတ်ပါသော်လည်း၊ ကိစ္ဆိ-ကို၊ သိက္ခာပေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ၊ သော-ထိုလုလင်သည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ဝသိတွာ-၍၊ ဧကဂါထမ္ပိ-တစ်ပုဒ်သော ဂါထာကိုလည်း၊ ဥဂ္ဂဏှိတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တော-လသော်၊ ဥက္ကဏှိတွာ-ပျင်းရိ၍၊ “ဂမိဿာမိ-သွားတော့မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အာစရိယံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိ-ပန်ပြောပြ၊ အာစရိယော-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “အယံ-ဤလုလင်သည်၊ မယံ-၏၊ ဝါ-အား၊ ဥပကာရကော-လျော်သောအကျိုးကျေးဇူးရှိကုန်သည်အဖြစ်ကို ပြုတတ်၏၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏၊ အဿ-ထိုလုလင်၏၊ ပဏှိတဘာဝံ-ပညာရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ပစ္စာသီဿာမိ-တောင့်တ၏၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ (ပဏှိတဘာဝံ-ကို) ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောမိ၊ အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ မယာ-သည်၊ ဣမဿ-ဤလုလင်အား၊ ပစ္စပကာရော-တစ်ဖန်ကျေးဇူးပြုခြင်းကို၊ ဝါ-ကျေးဇူးတုံပြန်ခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏၊ အဿ-ထိုလုလင်အား၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ မန္တံ-မန္တန်ကို၊ ဗန္တိတွာ-ဖွဲ့၍၊ (သီကုံးဖွဲ့ဆို၍)၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သော-ထိုဒိဿာပါမောက္ခဆရာသည်၊ တံ-ထိုလုလင်ကို၊ အရညံ-တောသို့၊ နေတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ “ယဇ္ဇေသိ ယဇ္ဇေသိ၊ ကိံ ကာရဏာ ယဇ္ဇေသိ၊ အဟမ္ပိ တံ ဇာနာမိ ဇာနာမိတိ-ယဇ္ဇေသိ ၊ပေ၊ ဇာနာမိဟူသော၊ [ယဇ္ဇေသိ ယဇ္ဇေသိ-စေ့ဆော်အားထုတ်၏၊ စေ့ဆော်အားထုတ်၏၊ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ယဇ္ဇေသိ-စေ့ဆော်အားထုတ်ဘိသနည်း? အဟ-မ္ပိ-သည်လည်း၊ တံ-သင့်ကို၊ ဇာနာမိ ဇာနာမိ-သိ၏၊ သိ၏၊] ဣမံ မန္တံ-ကို၊

ပါဒပရိကမ္မာဒီနိ။ ။ဟတ္ထပါဒပိဋိပရိကမ္မာဒီနိတိ တတ္ထ ဟတ္ထသမ္မာဟနံ ဟတ္ထပရိကမ္ပံ နာမ၊ ပါဒပရိကမ္မာဒီသု ဧသေဝ နယော၊-ဇာဠိသစ်-၁၊ ၄၄၀။

ဗန္ဓိတွာ-၍၊ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တော-သင်ယူစေလျက်၊ အနေကသတက္ခတ္တံ-အရာမကသော အကြိမ်ပတ်လုံး၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသော အကြိမ်ပတ်လုံး၊ ပရိဝတ္တာ-ပေတွာ-နှုတ်ထဲ၌ အဖန်ဖန်လည်စေ၍၊ ဝါ-မန်းမှုတ်ပြန်ဆိုခိုင်း၍၊ “တေ-သည်၊ **ပညာယတိ**-သိအပ်၊ ရအပ်ပြီလော? (တစ်နည်း) တေ-သင့်အား၊ ပညာယတိ-ထင်ရှားပြီလော?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ ပညာယတိ-သိအပ်၊ ရအပ်ပါ၏၊ ဝါ-ထင်ရှားပါ၏၊” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဒန္တေန နာမ-ဉာဏ်လေးသူမည်သည်၊ ဝါယာမံ-လုံ့လကို၊ ကတွာ-၍၊ **ပဂုဏံ**-အဝါးဝစ္စာလေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကျွမ်းကျင်လိမ္မာအောင်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ဝါ-ပြုအပ်သော်၊ သိပ္ပံ-အတတ်ပညာသည်၊ န ပလာယတိ-ဖဲခွာမသွား၊ (မေ့

ပညာယတိ။ ။ ရှေ့အနက်အလို ကမ္မရုပ်တည်း၊ ပ+ဉာ+ယ+တေ၊ ဉာဓာတ် ဗုဒ္ဓန (သိခြင်း)အနက်၊ တေကို တိပြု၊ ပဉပသာရကား အနက်မရ၊ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္ထကတည်း၊ ပဉပသာရကို ပကာရအနက်ယူ၍ “ပညာယတိ-အပြားအားဖြင့် သိအပ်၊ ရအပ်ပြီလော?”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

နောက်နည်းအလို။ ။ နောက်နည်းအလို ကတ္တရုပ်တည်း၊ ပ+ဉာ+အ+တိ၊ တဒ-မိနာဒီနိ(မောင်-၁၊ ၄၇)သုတ်၊ ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ယ-လာ၊ ဉာဓာတ် ပညာယန (ထင်ရှားခြင်း)အနက်၊ ပဉပသာရကား ဓာတွတ္ထဗာဓကတည်း၊ ဆရာတို့ကား ရှေ့အနက်ကို သဒ္ဓါနက်၊ နောက်အနက်ကို အဓိပ္ပာယ်နက်ဟု ယူတော်မူ၏(ရူဘာ ၂၊ ၃၅၉)။ **[ပညာယတိ**တိ သကမတေ ဝိညာယတိတိ အတ္ထော၊ ပက္ကတျူပသဂ္ဂဿ ဓာတွတ္ထာ-နုဝတ္ထကတ္တာ။ ပရမတေ ပန ခါယတိ ဥပဋ္ဌာတိတိ အတ္ထော၊ တဿ ဓာတွတ္ထ-ဗာဓကတ္တာ(ဝိဘာ-၁၃၉၊ မဏိ-၁၊ ၄၃၄)။ **ပညာယတိ**တိ ဇာနိယတိ(ပဋိသံ-၄-၂၊ ၁၉၉)။ **ပညာယတိ**တိ ဥပလဗ္ဘတိ(သံဋီ-၂၊ ၂၁၇)။ **ပညာယတိ**တိ ပကာရေဟိ ဉာယတိ(မဋီ-၂၊ ၂၇၂)။ **ပညာယန္တိ**တိ ပကာရတော ဉာယန္တိ(သံဋီ-၂၊ ၁၀၅)။]

ပဂုဏံ။ ။ ပကာရေဟိ ဂုဏံတိ ပဂုဏံ၊ ဗဟုက္ခတ္တံ ပဝတ္တိယာ ဘာဝိတန္တိ အတ္ထော (အနုဋီ-၃၊ ၂၅၇)။ ဤအလို “ပဂုဏံ-အပြားအားဖြင့် ရေတွက်အပ်၊ မြှောက်အပ်သည်ကို၊ (သဒ္ဓါနက်)၊ ဝါ-ကြိမ်ဖန်များစွာ ဖြစ်ပွားစေအပ်သည်ကို၊ (အဓိပ္ပာယ်နက်)”ဟု ပေး၊ (တစ်နည်း) ပကတော+ဂုဏော ယေန၊ ပကဋ္ဌော+ဂုဏော ယဿ ဝါတိ ပဂုဏံ (ထောမ)”ဟု ပြု၍ “ပဂုဏံ-အလွန်အကဲ ပြုအပ်သောဂုဏ်ရှိသည်ကို၊ ဝါ-လွန်ကဲသောဂုဏ်ရှိသည်ကို”ဟု သဒ္ဓါနက် ပေးပါ။ ထိုနောက် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ။

ပျောက်မသွား)” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ **မဂ္ဂပရိဗ္ဗယ်**-လမ်းစာရိက္ခာကို၊ ဝါ-ခရီးစရိတ်ကို၊ ဒတွာ၊ “ဂစ္ဆ-လော၊ ကုမံ မန္တံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဇီဝိဿသိ-အသက်မွေးရလိမ့်မည်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အဿ-ဤမန္တန်၏၊ ဝါ-ကို၊ အ-ပလာယနတ္ထာယ-ဖဲခွာမသွားခြင်းငှာ၊ ဝါ-မေ့ပျောက်မသွားခြင်းငှာ၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယ်မှုကို၊ ကရေယျာသိ-လော၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ တံ-ထိုလူလင်ကို၊ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ အဿ-ထိုလူလင်၏၊ မာတာ-သည်၊ ဗာရာဏသီယံ-မြို့၌၊ ဝါ-မြို့သို့၊ သမ္ပတ္တကာလေ-ရောက်ရာအခါ၌၊ “မေ-၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ သိပ္ပံ-ကို၊ သိက္ခိတွာ-သင်ယူပြီး၍၊ အာဂတော-ပြန်လာပြီ” ကူတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မဟာသက္ကာရသမ္မာနံ-များစွာသော ကောင်းစွာပြုခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်းကို၊ အကာသိ။

တဒါ-၌၊ ဗာရာဏသီရာဇာ-ဗာရာဏသီမင်းသည်၊ “မေ-ငါ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကာယကမ္မာဒိသု-ကာယကံအစရှိသည်တို့တွင်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ အတ္တိ န ခေါ-ရှိလေသလော၊” ကူတိ-သို့၊ ပစ္စဝေက္ခ-န္တော-ဆင်ခြင်လသော်၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝါ-အား၊ အရုစ္စနကံ-မနှစ်သက်အပ်သော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ အဒိသွာ-၍၊ “အတ္တနော-၏၊ ဝဇ္ဇနာမ-အပြစ်မည်သည်၊ အတ္တနော-အား၊ န ပညာယတိ-မထင်ရှား၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့အား၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ [(တစ်နည်း) အတ္တနော-သည်၊ န ပညာယတိ-မသိအပ်၊ မသိနိုင်၊ ပရေသံ-တို့သည်၊ ပညာယတိ-သိအပ်၊ သိနိုင်၏၊] နာဂရာနံ-မြို့သူမြို့သားတို့ကို၊ **ပရိဂ္ဂဟိဿာမိ**-ပိုင်းခြားမှတ်ယူအံ့၊ ဝါ-

မဂ္ဂပရိဗ္ဗယ်။ ။ ပုနပ္ပုနံ ဝယတိ ခယံ ဂစ္ဆတိတိ ပရိဗ္ဗယော-အထပ်ထပ် ကုန်ကျသောစရိတ်၊ [ပရိ+ဝယ+အာ-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၀၀။] ပရိ သမန္တတော ဝယတိ ခယံ ဂစ္ဆတိတိ ပရိဗ္ဗယော-ထက်ဝန်းကျင် ကုန်ကျသော စရိတ်(ဇာဋီသစ်-၁၊ ၃၅၈)၊ (တစ်နည်း) ပရိဝယနံ ပရိဗ္ဗယော-ထက်ဝန်းကျင် ကုန်ကျခြင်း-ကုန်ကျစရိတ်၊ [ပရိ+ဝ+ဣ+အာ-ပါရာဘာ-၂၊ ၂၀၈။] မဂ္ဂေ+ပရိဗ္ဗယော မဂ္ဂပရိဗ္ဗယော-လမ်း၌ ကုန်ကျစရိတ်၊ ခရီးစရိတ်။

ပရိဂ္ဂဟိဿာမိ။ ။ **ပရိဂ္ဂဟာတိ**တိ. . . ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဏှာတိ(သံဋီ-၁၊ ၁၆၂၊ သံဋီ-၂၊ ၅၃၂၊ အံဋီ-၁၊ ၂၇၈၊ ပါစိယော-၂၃၆)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပရိကို ပရိစ္ဆေဒအနက်ယူ၊ ရှေ့နည်း သဒ္ဒါနက်၊ နောက်နည်း အဓိပ္ပာယ်နက်။

စုံစမ်းအံ့။” ကုတိ စိန္တေတွာ၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ အညာတကဝေသေန-မထင်ရှားသောအသွင်ဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ “သာယမာသံ-ညနေစာကို ဘုဉ်တွာ-စားပြီး၍၊ နိသိန္ဒမနုဿာနံ-ထိုင်နေသော လူတို့၏၊ **ကထာသလ္လာပေါ** နာမ-စကားပြောဆိုခြင်းမည်သည်၊ ဝါ-ပြောဆိုအပ်သောစကားမည်သည်၊ နာနပ္ပ-ကာရကော-အထူးထူးအပြားပြားရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ‘အဟံ-သည်၊ အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့်၊ [ကုတ္တမ္မူတလက္ခဏအနက်-ပဋိဂံ-၁၉၆။] ရန္တံ-ကို၊ သစေ ကာရေမိ-အကယ်၍ပြုအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါပေန-ယုတ်မာသော၊ **အဓမ္မိကေန**-မတရား၌ ယှဉ်သော၊ ဝါ-တရား၌ ယှဉ်သည်မဟုတ်သော၊ ရညာ-သည်၊ **ဒဏ္ဍပလိ-အာဒိဟိ**-ဒဏ်ပေးခြင်းဖြင့် ရအပ်သော အခွန်အတုပ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဟတာ-ညှဉ်းဆဲအပ်ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝက္ခန္တိ-ပြောဆိုကြလိမ့်မည်၊ ‘ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ ရန္တံ -ကို၊ သစေ ကာရေမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ နော-တို့၏၊ ရာဇာ-သည်၊ ဒီဃာယုကော-ရှည်သော အသက်ရှိသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊’ ကုတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို ဝတွာ၊ မမ-၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ ကထေ-သန္တိ-ကြလိမ့်မည်။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တေသံ တေသံ ဂေဟာနံ-ထိုထိုအိမ်တို့၏၊ ဘိတ္တိအနုသာရေနေဝ-နံရံ သို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်လျှင်၊ ဝါ-နံရံနား ကပ်လျှောက်လျက်သာလျှင်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်သွားလာ၏။

ကထာသလ္လာပေါ။ ။ သလ္လပနံ သလ္လာပေါ၊ ကထာယ+သလ္လာပေါ ကထာ-သလ္လာပေါ-စကားပြောဆိုခြင်း(သီဘာ-၂, ၂၇၆)၊ (တစ်နည်း) သလ္လပိတဗ္ဗောတိ သလ္လာပေါ၊ ကထာ စ+သာ+သလ္လာပေါ စာတိ ကထာသလ္လာပေါ-ပြောဆိုအပ်သော စကား၊ ဝိသေသနပရပဒ(သီဇီသစ်-၂, ၃၆၅)၊ ရှေးဥးစွာပြောဆိုခြင်းကို ကထာ၊ တုံ့ပြန်၍ ပြောဆိုခြင်းကို သလ္လာပဟု ယူ၍ “ကထာ စ+သလ္လာပေါ စ ကထာသလ္လာပေါ-ရှေးဥးစွာ ပြောဆိုခြင်း၊ တုံ့ပြန်၍ပြောဆိုခြင်း၊ ဝါ-အပြန်အလှန်ပြောဆိုခြင်း(ဒီ၊ ၄-၁, ၂၄၇၊ သီဇီသစ်-၂, ၂၇၈)”ဟု ဆိုသေး၏။

အဓမ္မိကေန။ ။ အဓမ္မေ နိယုတ္တာ **အဓမ္မိကာ။** . . . ဓမ္မရဟိတာတိ အတ္ထော (အံဇီ-၂, ၄၄)။ ဓမ္မေ နိယုတ္တာ ဓမ္မိကာ၊ န ဓမ္မိကာ **အဓမ္မိကာ**(တရား၌ ယှဉ်သည် မဟုတ်သော)၊ ဟိသာဒိအဓမ္မပသုတာ(ဒီဇီ-၂, ၉)။

ဒဏ္ဍပလိအာဒိဟိ။ ။ ဒဏ္ဍဝေသေန လဒ္ဓဗ္ဗံ ဗလိ **ဒဏ္ဍပလိ**(ဒီဇီ-၂, ၂၇၃)၊ ယေ

တသို့ ခဏေ-၌၊ **ဥမင်္ဂစောရာ**-ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းဖြင့် ခိုးသူတို့သည်၊ ဝါ-ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းဖောက်၍ ခိုးသူတို့သည်၊ဒွိန္ဒ-နှစ်ဆောင်ကုန်သော၊ ဂေဟာနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ဧကဥမင်္ဂနေဝ-တစ်ခုသော ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဒွေ- ၂ဆောင်ကုန်သော၊ ဂေဟာနိ-တို့သို့၊ ပဝိသနတ္ထာယ-ဝင်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဥမင်္ဂီ-လိုဏ်ခေါင်းကို၊ ဘိန္ဒန္တိ-ဖောက်ကုန်၏၊ ရာဇာ-သည်၊ တေ-ထိုသူခိုးတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဂေဟတ္ထာယာယ-အိမ်၏အရိပ်၌၊ အဋ္ဌာသိ-ရပ်နေပြီ၊ တေသံ-ထိုသူခိုးတို့၏၊ ဥမင်္ဂီ-ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖောက်၍၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဘဏ္ဍကံ-ဥစ္စာကို၊ ဩလောကိတကာလေ-ကြည့်ရာအခါ၌၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ ပဗုဇ္ဈိတွာ-နိုး၍၊ တံ မန္တံ-ကို၊ သဇ္ဈာယန္တော-လိုသည်၊ (ဟုတွာ) “ယဇ္ဈေသိ ယဇ္ဈေသိ၊ ကိံ ကာရဏာ ယဇ္ဈေသိ၊ အဟမ္ပိ တံ ဇာနာမိ ဇာနာမိ”တိ-ယဇ္ဈေသိ၊ ပေ၊ ဇာနာမိဟူ၍၊ အာဟ-ရွတ်ဆိုပြီ၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့သည်၊ တံ-ထိုမန္တန်ရွတ်သံကို၊ သုတွာ-၍၊ “ဣမိနာ-ဤသူသည်၊ ဉာတာ-သိအပ်ကုန်သည်၊ အမှာ ကိရ-ဖြစ်ကုန်သတဲ့၊ ဣဒါနိ-၌၊ နော-တို့ကို၊ နာသေဿတိ-ပျက်စီးစေလိမ့်မည်၊ ဝါ-ပျက်ဆီးလိမ့်မည်၊” ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ နိဝတ္ထဝတ္ထာနိပိ-ဝတ်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဆဉ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ ဘီတာ-ကြောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမ္ပုဒသမ္ပုဒဌာနေနေဝ-ရှေးရှုရှေးရှုအရပ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-မျက်နှာမူရာမျက်နှာမူရာအရပ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပလာယိံသု-ပြေးကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ပလာယန္တေ-ပြေးကုန်သော၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍လည်း

ပါဏာတိပါတာဒယော ကရောန္တိ၊ တေသံ “ဧတ္ထကော ဒဏ္ဍော ဟောတူ”တိ ဌပိတ-မရိယာဒဝသေန ပဝတ္ထော ကမ္မကရဏံ ဓနဂဟနဉ္စ **ဒဏ္ဍော**၊ ဒဏ္ဍဿ ကတ္တဗ္ဗ-ကာလေ ဒါတဗ္ဗအာယော(ပေးအပ်သောအခွန်အတုပ်သည်) **ဗလိ** နာမ၊-ဇာဋီသစ်-၁, ၂၃၁-၂၃၂။

ဥမင်္ဂစောရာ။ ။ပထဝိယံ ဩတရိတွာ ပဝိသိတွာ မင်္ဂတိ ဂစ္ဆတိတိ ဥမင်္ဂေါ၊ [အဝ+မင်္ဂ+အ၊ အဝကို ဥဝိပရိတိပြု-ပါစိယော-၂၈၉။] ဥဒ္ဓံ မင်္ဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္တာတိ ဥမင်္ဂေါ၊ [ဥ+မင်္ဂ+အ၊-ဝိဓာန်၊] ဥမင်္ဂေန+စောရော ဥမင်္ဂစောရော-ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းဖြင့် ခိုးသူ၊ (တစ်နည်း) ဥမင်္ဂီ+ဘိန္ဒိတွာ+စောရော ဥမင်္ဂစောရော-ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းဖောက်၍ ခိုးသူ။

ကောင်း၊ ဣတရဿ-အခြားသော လုလင်၏၊ မန္တသဇ္ဈာယနသဒ္ဓိ-မန္တန်ရွတ်သံကို၊ သုတ္တာ ၈-ကြား၍လည်းကောင်း၊ ဂေဟဥေဝ-အိမ်ကိုသာလျှင်၊ ဝဝတ္ထု-ပေတွာ-ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီး၍၊ နာဂရာနံ-မြို့သူမြို့သားတို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဏိတွာ-ပိုင်းခြားမှတ်ယူပြီး၍၊ ဝါ-စုံစမ်းပြီး၍၊ နိဝေသနံ-နန်းတော်သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ ရတ္တိယာ-ညဉ့်သည်၊ ဝိဘာတာယ-လင်းလသော်၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဧကံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပက္ခောသိတွာ-ခေါ်၍၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဘဏေ-မောင်မင်း! ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ အသုကဝီထိယံ နာမ-ဤမည်သောလမ်း၌၊ ယသ္မိံ ဂေဟေ-အကြင်အိမ်၌၊ ဥမဂေါ-လိုက်ခေါင်းကို၊ ဘိန္နော-ဖောက်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်၌၊ တက္ကသိလတော-တက္ကသိုလ်မှ၊ သိပ္ပံ-အတတ်ပညာကို၊ ဥဂ္ဂဏိတွာ-သင်ယူပြီး၍၊ အာဂတမာဏဝေါ-ပြန်လာသော လုလင်သည်၊ အတ္ထိ၊ တံ-ထို လုလင်ကို၊ အာနေဟိ-ခေါ်ဆောင်ခဲ့လော၊” ဣတိ (အာဟ)၊ သော-ထိုမင်းချင်းယောက်ျားသည်၊ ဂန္ဒာ-၍၊ “ရာဇာ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ပက္ခောသတိ-ခေါ်နေ၏၊” ဣတိ-သို့ ဝတွာ-၍၊ မာဏဝံ-ကို၊ အာနေသိ-ခေါ်ဆောင်ခဲ့ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုလုလင်ကို၊ ရာဇာ-သည်၊ အာဟ-မေးပြီ၊ (ကိ)၊ “တာတ-အမောင်! တွံ-သည်၊ တက္ကသိလတော-မှ၊ သိပ္ပံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဏိတွာ-ပြီး၍၊ အာဂတမာဏဝေါ-ပြန်လာသော လုလင်လော?” ဣတိ-မေးပြီ၊ “ဒေဝ-မင်းမြတ်! အာမ-မှန်ပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီ၊ “အမှာကမ္ပိ-ငါတို့အားလည်း၊ တံ သိပ္ပံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဒေဝ-မြတ်! သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ သမာနာသနေ-တူမျှသောနေရာ၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ ဂဏှာဟိ-သင်ယူပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီ၊ ရာဇာပိ-သည်လည်း၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ၊ မန္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-သင်ယူပြီး၍၊ “အယံ-ဤငွေသည်၊ တေ-သင့်ဖို့၊ အာစရိယဘာဂေါ-ဆရာ၏အဖို့တည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သဟသံ-တစ်ထောင်ကို၊ အဒါသိ-ပြီ။

တဒါ-၌၊ သေနာပတိ-စစ်သူကြီးသည်၊ ရညော-၏၊ ကပ္ပကံ-ဆတ္တာသည်ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ ရညော-၏၊ မသုပု-မုတ်ဆိတ်၊ ကျင်စွယ်ကို၊ ကရိဿသိ-ပြုပြင်မည်နည်း? ဝါ-ရိတ်မည်နည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ။

“သွေ ဝါ-နက်ဖြန်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရသုဝေ ဝါ-သန်ဘက်ခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ (မသုံး-ကို၊ ကရိယာမိ-ပါမည်)” ကူတိ-ပြီ၊ သော-ထိုစစ်သူကြီးသည်၊ တဿ-ထိုဆတ္တာသည်အား၊ သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ “မေ-ငါ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကိစ္စံ-သည်၊ အတ္ထိ-၏။” ကူတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “သာမိ-အရှင်! ကိ-အဘယ်ကိစ္စပါနည်း?” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ “ရညော-၏၊ မသု-ကမ္မ-မုတ်ဆိတ်၊ ကျင်စွယ် ပြုပြင်မှုကို၊ ဝါ-မုတ်ဆိတ်၊ ကျင်စွယ် ရိတ်ပယ်မှုကို၊ ကရောန္တော ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ ဟုတွာ၊ ခုရံ-သင်ဓုန်းဓားကို၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ပဟံသိတွာ-ပွတ်တိုက်၍၊ ဝါ-သွေး၍၊ [ပ+ယံသ+တွာ၊ ယကို ဟပြု-ပဒတ္ထ။] ဂလနာဠိ-လည်မျိုကို၊ ဆိန္ဒ-ဖြတ်လော၊ တံ-သည်၊ သေနာပတိ-သည်၊ ဘဝိဿသိ-လိမ့်မည်၊ အဟံ-သည်၊ ရာဇာ-သည်၊ (ဘဝိဿာမိ-မည်)” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုဆတ္တာသည်သည်၊ “သာဓူ”တိ-ဟူ၍၊ သ-မွဠိစ္စိတွာ-လက်ခံ၍၊ ရညော-၏၊ မသုကမ္မကရဏဒိဝသေ-မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ် ပြုပြင်ရိတ်ပယ်မှုကို ပြုရာနေ၌၊ ဂန္ဓောဒကေန-နံသာရေဖြင့်၊ မသု-မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ကို၊ တေမေတွာ-စိုစေ၍၊ ဝါ-ဆွတ်၍၊ ခုရံ-ကို၊ ပဟံသိတွာ-၍၊ နလာ-ဋန္တေ-နဖူး၏ အစွန်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ “ခုရော-သည်၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ ကုဏ္ဏဓာရော-တုံးသောအသွားရှိ၏။ **ဧကပ္ပဟာရေနော-**တစ်ချက်တည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-တစ်ပဟိုရ်တည်း(တစ်ချိန်တည်း)၌သာလျှင်၊ ဂလနာဠိ-ကို၊ ဆိန္ဒတုံ-ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကူတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပုန၊ ဧကမန္တံ-တစ်ခုသော

ဧကပ္ပဟာရေန။ ။ “ပဟာရော ပေါထနေ ယာမေ(ဓာန်-၁၁၂၄)”အရ ပဟာရသဒ္ဒါ ပေါထန(ပုတ်ခတ်ခြင်း)အနက်ဟော၊ “ပဟရဏံ ပဟာရော၊ ဧကော+ပဟာ-ရော ဧကပ္ပဟာရော-တစ်ချက်တည်းသော ပုတ်ခတ်လှီးဖြတ်ခြင်း”ဟုပြု၊ ကုတ္တုမ္ဘူတ-လက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်(ဇာ. ၄-၂, ၁၄၉)၊ (တစ်နည်း) ပဟာရသဒ္ဒါ ယာမ(ပဟိုရ်၊ အချိန်)အနက်ဟောတည်း၊ ရှေးခေတ်က တစ်နေ့လျှင် ပဟိုရ်စည်ကြီးကို ဂုဏ္ဏိမိတီးရ၏၊ ထိုတီးရာအချိန်ကို “ပဟာရ”ဟုခေါ်သည်၊ တစ်နေ့ကို ဂုပုပုလျှင် တစ်ပုံသည် တစ်ပဟိုရ်ဖြစ်သည်၊ “ပဟရိယတိ ဧတ္ထာတိ ပဟာရော၊ ဧကော+ပဟာရော ဧကပ္ပဟာရော”ဟုပြု၊ သတ္တမိအနက်၌ တတိယာသက်။ (မဇ္ဈိ-၂, ၇၉၊ ၃၈၈၊ သင်္ခိ-၂, ၅၄၁၊ နိဘာ-၁, ၈၈)

အရပ်အဖို့၌၊ ဌတွာ၊ ခုရံ-ကို၊ ပဟံသိ-ပွတ်တိုက်ပြီ၊ ဝါ-သွေးပြီ၊ တသို့ ခဏေ-
 ၌၊ ရာဇာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ မန္တံ-ကို၊ သရိတွာ-အမှတ်ရ၍၊ သဇ္ဈာယံ-
 ရွတ်ဆိုခြင်းကို၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဃဇ္ဇေသိ ဃဇ္ဇေသိ၊ ကိ
 ကာရဏာ ဃဇ္ဇေသိ၊ အဟမ္ပိ တံ ဇာနာမိ ဇာနာမိ”တိ-ဃဇ္ဇေသိ၊ ပေ၊ ဇာနာမိ
 ဟူ၍၊ အာဟ-ရွတ်ဆိုပြီ၊ နှာပိတဿ-ဆတ္တာသည်၏၊ နလာဠတော-နဖူးမှ၊
 သေဒါ-ချွေးတို့သည်၊ မုစ္ဆိသု-ထွက်ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုဆတ္တာသည်သည်၊ “ရာဇာ-
 သည်၊ မမ-၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ဇာနာတိ-၏၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊
 ဘီတော-ကြောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ခုရံ-ကို၊ ဘူမိယံ-၌၊ ခိပိတွာ-ပစ်ချ၍၊ ပါဒ-
 မူလေ-၌၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ နိပဇ္ဇိ-ဝပ်ပြီ၊ ရာဇာနော နာမ-မင်းတို့မည်သည်၊
 ဆေကာ-ကျွမ်းကျင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေန-ကြောင့်၊ တံ-ထိုဆတ္တာသည်
 ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အရေ ဒုဋ္ဌနှာပိတ-ဟဲ...ပျက်စီးသော ဆတ္တာသည်၊
 ‘ရာဇာ-သည်၊ မံ-ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊’ ဣတိ-သို့၊ သည်-မှတ်ထင်ခြင်းကို၊
 ကရောသိ-ပြုသလော?” ဣတိ -ပြောပြီ၊ “ဒေဝ-မြတ်၊ မေ-ကျွန်တော်မျိုးအား၊
 အဘယံ-ဘေးမဲ့ကို၊ ဒေဟိ-ပေးတော်မူပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊
 “ဟောတု-ရှိပစေ၊ မာ ဘာယိ-မကြောက်နှင့်၊ ကထေဟိ-ပြောလော၊” ဣတိ-
 ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဒေဝ-မြတ်၊ သေနာပတိ-သည်၊ မေ-အား၊ သဟဿံ-ကို၊
 ဒတွာ-၍၊ “ရညော-၏၊ မသု-ကို၊ ကရောန္တော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဂလနာဠိ-ကို၊
 ဆိန္ဒု-လော၊ အဟံ-သည်၊ ရာဇာ-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ တံ-သင့်ကို၊
 သေနာပတိ-စစ်သူကြီးကို၊ ကရိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြောခဲ့ပါပြီ၊
 ဣတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ “မေ-
 ၏၊ ဝါ-သည်၊ အာစရိယံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊” ဣတိ-
 ၍၊ စိန္တေတွာ-တွေး၍၊ သေနာပတိ-ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ “အမ္ဘော
 သေနာပတိ-အမောင်စစ်သူကြီး၊ တယာ-သည်၊ မမ-၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ ကိ နာမ-
 အဘယ်မည်သော အရာကို၊ န လဒ္ဓံ-မရအပ်သနည်း? ဣဒါနိ-၌၊ တံ-သင့်ကို၊
 ဒဋ္ဌံ-မြင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမိ-မစွမ်းနိုင်၊ မမ-၏၊ ရဋ္ဌာ-တိုင်းနိုင်ငံမှ၊ နိက္ခမာဟိ-
 ထွက်လော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တံ-ထိုစစ်သူကြီးကို၊ ရဋ္ဌာ-မှ၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-
 ထွက်သွားစေ၍၊ ဝါ-နှင်ထုတ်၍၊ အာစရိယံ-ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊

“အာစရိယ-ဆရာ! တံ-သင့်ကို နိဿာယ-၍၊ မယာ-သည်၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ လဒ္ဓိ-
 ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ သက္ကာရံ-ကောင်းမွန်ရှိသောစွာ
 ပြုစုပူဇော်ခြင်းကို၊ ကရိတွာ-၍၊ တဿ-ထိုလူလင်အား၊ သေနာပတိဌာနံ-စစ်
 သူကြီးရာထူးကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တဒါ-၌၊ သော-ထိုလူလင်သည်၊ စူဠပန္နကော-
 သည်၊ အဟောသိ-ခဲ့ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဒိသာပါမောက္ခော-ဒိသာပါမောက္ခဖြစ်
 သော၊ အာစရိယော-သည်၊ (အဟောသိ)၊ ကုတိ-ဤသို့၊ (အတိတံ အာဟရိ)။

သတ္တာ-သည်၊ ကုမံ အတိတံ-ဤအတိတ်ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်တော်
 မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧဝံ-သို့၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ စူဠပန္နကော-သည်၊ ဒန္တောယေဝ-
 သည်သာ၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တဒါပိ-၌လည်း၊ အဟံ-သည်၊ အဿ-ထိုစူဠပန္နက
 ၏၊ အဝဿယော-မှီခိုရာသည်၊ ဟုတွာ၊ တံ-ထိုစူဠပန္နကကို၊ လောကီယ-
 ကုဋ္ဌမ္မေ-လောကီဥစ္စာ၌၊ ပတိဌာပေသိ-တည်စေခဲ့ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊
 ပုန-ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ “သတ္တာ-သည်၊ စူဠပန္နကဿ-၏၊ အဝဿယော-သည်၊
 အဟော ဇာတော-ဪ...ဖြစ်ပြီ” ကုတိ-ဤသို့၊ ကထာယ-သည်၊ သမုဋ္ဌိ-
 တာယ-ဖြစ်လသော်၊ စူဠသေဌိဇာတကေ-၌၊ အတိတဝတ္ထု-အတိတ်ဝတ္ထုကို၊
 ကထေတွာ-ပြီး၍၊

အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝိ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော၊

သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဏုံ အဂ္ဂိဝ သန္ဓမံ။

မေဓာဝိ-မီးမွှေးမှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော ပညာရှိသည်၊ အဏုံ-အနည်း
 ငယ်သော၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ သန္ဓမံ (သန္ဓမန္တော)-ကောင်းစွာ မှုတ်လျက်၊ (မဟန္တံ-
 ကြီးစွာသော၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ-မီးအစုကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ) ကုဝ-ထကြွစေသကဲ့သို့၊ ဝါ-
 ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) ဝိစက္ခဏော-ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွင် ကျွမ်း
 ကျင်သော၊ မေဓာဝိ-ပညာရှိသည်၊ အပ္ပကေနာပိ-အနည်းငယ်လည်း ဖြစ်သော၊
 ပါဘတေန-အရင်းအနှီးဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဥစ္စာခြံရံ၊
 အတန်တန်ဖြင့်၊ ဖန်ဖန်တိုးစေ၊ တည်တံ့စေ၏။

ကုတိ-သို့၊ ဂါထံ-ကို၊ ဝတ္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ကုဒါနေဝ-၌သာလျှင်၊ အဟံ-
 သည်၊ ကုမဿ-ဤစူဠပန္နက၏၊ အဝဿယော-သည်၊ န ဇာတော-ဖြစ်သည်

မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ အဝဿယော-သည်၊ အဟောသိမေဝ-ဖြစ်ခဲ့သည်သာ၊ ပန-ဆက်ဉာ်းအံ့၊ ပုဗ္ဗေ -၌၊ အဟံ-သည်၊ ဣမံ-ဤစူဠပန္နကကို၊ လောကီယကုဋ္ဌမ္မဿ-၏၊ သာမိကံ-ပိုင်ရှင်ကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ လောကုတ္တရကုဋ္ဌမ္မဿ-လောကုတ္တရာဥစ္စာ၏၊ (သာမိကံ-ကို၊ ကရောမိ-၏၊) ဟိ-မှန်၏၊ တဒါ-၌၊ စူဠန္တေဝါသိကော-အနီးနေတပည့်ငယ်သည်၊ စူဠပန္န ကော-သည်၊ အဟောသိ-ခဲ့ပြီ၊ ပဏှိတော-ပညာရှိသော၊ ဗျတ္တော-ထက်မြက်သော၊ နက္ခတ္တကောဝိဒေါ-နက္ခတ်၌ ကျွမ်းကျင်သော၊ စူဠသေဌိ ပန-စူဠသေဌိသည် ကား၊ အဟမေဝ-သည်သာ၊ (အဟောသိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာတကံ-ကို၊ သမော-ဓာနေသိ-ပေါင်းတော်မူပြီ။

ပုန-ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော-တို့၊ စူဠပန္နကော-သည်၊ စတူဟိ မာသေဟိ-တို့ဖြင့်၊ စတုပ္ပဒံ-၄ ပါဒရှိသော၊ ဂါထံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-သင်ယူခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တောပိ-မစွမ်းနိုင် ပါသော်လည်း၊ ဝီရိယံ-ဝီရိယကို၊ အနောဿန္တိတွာဝ-မစွန့်လွှတ်မူ၍သာလျှင်၊ ဝါ-ကြောင့်သာလျှင်၊ အရဟတ္တေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတော-တည်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ လောကုတ္တရဓမ္မကုဋ္ဌမ္မဿ-လောကုတ္တရာတရားတည်းဟူသော ဥစ္စာ၏၊ သာမိကော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ (သမုဋ္ဌာပေသုံ)၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-ကြွလာတော်မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ ကထာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္နိသိန္နာ-ကောင်းစွာ ထိုင်နေကုန်သည်၊ အတ္တ န-ကုန်သနည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ အမှ)” ဣတိ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ၊ မမ-၏၊ သာသနေ-၌၊ အာရဒ္ဓဝီရိယော-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ လောကုတ္တရဓမ္မဿ-၏၊ သာမိကော-သည်၊ ဟောတိယေဝ-ဖြစ်နိုင်သည်သာ၊” ဣတိ ဝတွာ၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ “ဥဋ္ဌာနေန’ပွမာဒေန ၊ပေ၊ နာဘိကီရတီ”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

**ဥဋ္ဌာနေန’ပွမာဒေန၊ သံယမေန ဒမေန စ၊
ဒီပံ ကယိရာထ မေဓာဝီ၊ ယံ ဩယော နာဘိကီရတီ။**

(သံသာရသာဂရေ-သမုဒြာ၊ မကသာသည့်၊ သံသရာပြင်ကျယ်၊ ပင်လယ်ကြီးထဲ၌)။ ယံ ဒီပံ-အရဟတ္တဖိုလ်၊ ခေါ်ဆိုပေါ်ထွန်း၊ အကြင်ကျွန်းကို၊ ဩယောကာမဩဃ၊ စသည်လေးအင်၊ ရေအလျဉ်သည်။ နာဘိကီရတိ-ကျွန်းတစ်ခုလုံး၊ အစတုံးအောင်၊ မလွှမ်းဖူး မဖျက်ဆီးနိုင်၊ မေဓာဝီ-အဆီအနှစ်၊ ပညာစစ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဌာနေန-ထိုင်းမှိုင်းဖျင်းအ၊ မပျင်းရအောင်၊ ထကြွတက်ကြောင်း၊ ကောင်းသောဝီရိယဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပ္ပမာဒေန-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့ဆကြောင်း၊ ကောင်းသောသတိဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံယမေန-ကိုယ်နှုတ်နှလုံး၊ ဂုဗါးလုံးကို၊ စောင့်သုံးကြောင်း၊ ကောင်းသောသီလဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒမေန စ-ဣန္ဒြေခြောက်ဝ၊ မပေါက်ရအောင်၊ ဆုံးမနိုင်ကြောင်း၊ ကောင်းသော သံဝရဖြင့်လည်းကောင်း၊ (တံ ဒီပံ-ဩဃလေးရပ်၊ မလွှမ်းအပ်သည့်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ ခေါ်ဆိုပေါ်ထွန်း၊ ထိုသည့်ကျွန်းကို)။ ကယိရာထ-ဗုဒ္ဓပ္ပါဒ၊ ဒုလ္လဘ၌၊ ကြုံရခိုက်မှာ၊ ပြုနိုင်ရာသတည်း။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဒီပံ ကယိရာထာတိ-ကား၊ ဝီရိယသင်္ခါတေန-ဝီရိယဟုဆိုအပ်သော၊ ဥဌာနေန-ထကြွခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ထကြွတိုးတက်ကြောင်းတရားလည်းကောင်း၊ သတိယာ-သတိနှင့်၊ အဝိပ္ပဝါသာကာရသင်္ခါတေန-မကင်းသောအခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော၊ အပ္ပမာဒေန-မမေ့မလျော့ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-မမေ့မလျော့ကြောင်းတရားလည်းကောင်း၊ စတုပါရိ-သုဒ္ဓိသီလသင်္ခါတေန-၄ပါးသော ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော သီလဟုဆိုအပ်သော၊ သံယမေန-စောင့်စည်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်း သီလလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယဒမေန စ-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမကြောင်းတရားလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကရဏဘူတေဟိ-ကရိုဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ [“ကာရဏဘူတေဟိ-အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော”ဟုလည်း ပါဠိရှိ၏။] စတုဟိ-၄ပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဤတရားတို့ဖြင့်၊ [ကယိရာထ၌စပ်၊] **ဓမ္မောဇပညာယ**-တရားတို့တွင် အဆီအနှစ်

ဓမ္မောဇပညာယ။ ။ဩဇာ ဝိယာတိ ဩဇာ၊ ဓမ္မာနံ+ဩဇာ ဓမ္မောဇာ-တရားတို့တွင် အဆီအနှစ်ဖြစ်သောပညာ၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မသင်္ခါတာ+ဩဇာ ဓမ္မောဇာ-တရားတည်းဟူသော အဆီအနှစ်ဖြစ်သောပညာ၊ ဓမ္မောဇာ စ+သာ+ပညာ စာတိ

ဖြစ်သောပညာနှင့်၊ ဝါ-တရားတည်းဟူသော အဆီအနှစ်ဖြစ်သောပညာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ မေဓာဝီ-အဆီအနှစ်၊ ပညာစစ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဒုလ္လဘပတိဋ္ဌတာယ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော တည်ရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-တည်ရာမရနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတိဂမ္ဘီရေ-အလွန်နက်သော၊ ဣမသ္မိံ သံသာရသာဂရေ-ဤသံသရာတည်းဟူသော သမုဒြာ၌၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပတိဋ္ဌာနဘူတံ-တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အရဟတ္တဖလံ-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော၊ ဒီပံ-ကျွန်းကို၊ ကယိရာထ ကရေယျ-ပြုစွမ်းနိုင်ရာ၏၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ သက္ကုဏေယျ-စွမ်းနိုင်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ကီဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝါ-အဘယ်ကဲ့သို့ သဘောရှိသော၊ (ဒီပံ-ကျွန်းကို၊ ကယိရာထ-ပြုစွမ်းနိုင်ရာသနည်း? ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ယံ ဩယော နာဘိကီရတိတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ စတုဗ္ဗိဓောပိ-၄ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကိလေသောယော-ကိလေသာရေအလျဉ်သည်၊ အဘိကိရိတုံ-လွှမ်းမိုး၍ ဖြန့်ခြင်းငှာ၊ ဝိဒ္ဓိသေတုံ-ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ၊ န သက္ကာတိ-မစွမ်းနိုင်၊ (တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဒီပံ-ကျွန်းကို၊ ကယိရာထ-ပြုစွမ်းနိုင်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-မှန်၏၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဩယော-၄ပါးသောဩဃသည်၊ အဘိကိရိတုံ-လွှမ်းမိုး၍ ဖြန့်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-များစွာသော သတ္တဝါတို့သည်၊ သောတာပန္နာဒယော-သောတာပန်အစရှိသော အရိယာတို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒေသနာ-ဒေသနာတော်သည်၊ သမ္ပတ္တပရိသာယ-၏၊ သာတ္ထိကာ-သည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် စူဠပန္နကတ္ထေရဝတ္ထု အပြီးတည်း။

စူဠပန္နကတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ ပြီး၏

ဓမ္မောဇပညာ(၄၅-၂၁)၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မေ+ဩဇတိ ဒိဗ္ဗတိ ဇောတေတိတိ ဓမ္မော-ဇာ၊ ဩဇ ဒိတ္တိယံ၊ ဓမ္မောဇ စ+သာ+ပညာ စာတိ ဓမ္မောဇပညာ(တရား၌ ထွန်းပသောပညာ၊ ဝါ-တရားကို သိသောပညာ(ဓမ္မဋီ-၆၄)။

၄-ဗာလနက္ခတ္တသမ္ပိန္နဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ပမာဒမနုယုဉ္ဇန္တိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊
ဗာလနက္ခတ္တံ-ဗာလနက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့ဥးအံ၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ သမယေ-အခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ **ဗာလ-
နက္ခတ္တံ နာမ-**ဗာလနက္ခတ်ပွဲသဘင်မည်သည်ကို၊ သယံဉ္ဇံ-(ယခုအခါ နက္ခတ်
ပွဲဖြစ်၏ဟု) ကြွေးကြော်အပ်ပြီ၊ ဝါ-ကြော်ငြာထားအပ်ပြီ၊ တသ္မိံ နက္ခတ္တေ-ထို
နက္ခတ်ပွဲသဘင်၌၊ ဗာလာ-မိုက်ကုန်သော၊ ဒုဓမ္မဓိနော-ပညာမရှိကုန်သော၊
ဇနာ-လူတို့သည်၊ ဆာရိကာယ စေဝ-ပြာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂေါမယေန စ-
နွားချေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ မက္ခေတွာ- လိမ်းကျံ၍၊ သတ္တာဟံ-
ဂုရုတ်ပတ်လုံး၊ **အသမ္ဘံ**-သူတော်မဟုတ် သူယုတ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော စကား
ကို၊ ဘဏန္တာ-ပြောဆိုကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ ကမ္ဘိ-တစ်စုံတစ်

ဗာလနက္ခတ္တံ။ ။ နက္ခတ္တေန+လက္ခိတံ နက္ခတ္တံ-နက္ခတ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော
ပွဲသဘင်၊ လက္ခိတပုဒ်ချေ(အဋ္ဌိ-၁, ၁၅၁)၊ (တစ်နည်း) နက္ခတ္တေန+ယုတ္တံ နက္ခတ္တံ-
နက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော ပွဲသဘင်(ဇဋ္ဌိသစ်-၁၉၀)၊ ဗာလေဟိ+သဇ္ဇိတံ+နက္ခတ္တံ ဗာလ-
နက္ခတ္တံ-လူမိုက်တို့သည် စီစဉ်အပ်သော နက္ခတ်ပွဲသဘင်(ဓမ္မဋ္ဌိ-၆၅)။

အသမ္ဘံ။ ။ သီဒနသဘာဝေ ကိလေသေ ဘိန္ဒုန္တိတိ သမ္ဘိ၊ [သီဒ+ဘိဒိ+ကိ၊ ပုလ္လိင်၊
ဣကာရန္တု-နိတိဓာတု-၃၆၉။] န+သမ္ဘိ အသမ္ဘိ၊ ယေဘုယျေန အသမ္ဘိသု+ဘဝံ အသမ္ဘံ၊
(တစ်နည်း) အသမ္ဘိနံ+ဣဒံ အသမ္ဘံ-သူတော်မဟုတ်၊ သူယုတ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်
သောစကား၊ [အသမ္ဘ+ဣ၊ ဣအနုဗန်ချေ၊ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဉ္စ၌ စသဒ္ဒါဖြင့်
ဣချေ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဗကို ချေ၊ ဘျကို ဘပြ၊ ဗဒွေဘော်လာ-နိတိပဒ-၂၃၄၊ နိတိ
ပဒနိ-၂, ၅၀၅။]

တစ်နည်း။ ။ သဟ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သဟ+ဘာ+ကိ၊ သဟကို သပြ၊]
သဟ ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သဟ+ဘာသ+ကိ၊] သင်္ဂမ္မ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊
[သံ+ဘာ+ကိ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊] သင်္ဂမ္မ ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သံ+ဘာသ+ကိ၊-
ရူ-၃၆၁၊] သဘာယံ+သာဓု သမ္ဘံ၊ [သဘာ+ယ၊] န+သမ္ဘံ အသမ္ဘံ-အစည်းအဝေး
သဘင်၌ မကောင်းသောစကား(ရူ-၂၃၁၊ မောဂ်ပံ-၄, ၇၂)။

ယောက်သော၊ ဉာတိသုဟန္တံ ဝါ-ဆွေမျိုး၊ ချစ်ကျွမ်းဝင်သူကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတံ ဝါ-ရှင်ရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ၊ လဇ္ဇန္တာ နာမ-ရှက်သူတို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ ဒွါရေ ဒွါရေ-တံခါးတိုင်းတံခါးတိုင်း၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍၊ အသဗ္ဘံ-ကို၊ ဘဏန္တိ-ပြောဆိုကုန်၏၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တေသံ-ထိုလူမိုက်တို့၏၊ အသဗ္ဘံ-ကို၊ သောတု-နားထောင်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တာ-ကုန်လသော်၊ ယထာဗလံ-အကြင်အကြင်စွမ်းအားရှိတိုင်း၊ (စွမ်းအားရှိသလောက်)၊ အမံ ဝါ-တစ်ကျပ်ထက်ဝက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၅မူးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒံ ဝါ-တစ်မတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကဟာပဏံ ဝါ-တစ်ကျပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေသေန္တိ-ပေးပို့ကုန်၏၊ တေ-ထိုလူမိုက်တို့သည်၊ တေသံ-ထိုလူတို့၏၊ ဒွါရေ-၌၊ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ-ရအပ်၊ ရအပ်သောငွေကို၊ ဂဟေတ္တာ-ယူ၍၊ ပက္ကမန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပဉ္စကောဋိမတ္တာ-၅ကုဋေအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ အရိယသာဝကာ-တို့သည်၊ ဝသန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုအရိယာသာဝကတို့သည်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ သာသနံ-သတင်းစကားကို၊ ပေသယိံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကံ)၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘဂဝါ-သည်၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ ဘိက္ခုသံဃေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နဂရံ-သို့၊ အပ္ပဝိသိတ္တာ-ဝင်တော်မမူ၍၊ ဝိဟာရေယေဝ-၌သာလျှင်၊ ဟောတု-ရှိတော်မူပါ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပေးပို့ကုန်ပြီ၊ စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဥးအံ့၊ တံ သတ္တာဟံ-ထိုဂုရုပတ်လုံး၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ဝါ-ဖို့၊ ဝိဟာရေယေဝ-၌သာလျှင်၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနိ-ယာဂု၊ ဆွမ်းအစရှိသည်တို့ကို၊ သမ္မာဒေတ္တာ-ကောင်းစွာ ပြီးစီးစေ၍၊ ပဟိဏီသု-ပို့ကုန်ပြီ၊ သယမ္ပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဂေဟာ-အိမ်မှ၊ န နိက္ခမိသု-မထွက်ကုန်၊ ပန-ဆက်ဥးအံ့၊ တေ-ထိုအရိယာသာဝကတို့သည်၊ နက္ခတ္တေ-နက္ခတ်ပွဲသဘင်သည်၊ ပရိယောသိတေ-ပြီးဆုံးလသော်၊ အဋ္ဌမေ-စရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝ-သေ-နေ၌၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-ဘုရားအမျိုးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ နဂရံ-သို့၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ မဟာဒါနံ-ကြီးကျယ်သော အလှူကို၊

ဉာတိသုဟန္တံ။ ။သုဠ+ဟဒယံ ဧတဿာတိ သုဟဒေါ၊ [သု+ဟဒယ၊ ယချေ-သီဋိသစ်-၂၊ ၂၀၂၊ သီဘာ-၃၊ ၂၇၉၊ နိဒီ-၁၇၊ ၃၄၃၊] သုဟဒေါယေဝ သုဟန္တော၊ ဉာတိ စ+သုဟန္တော စ ဉာတိသုဟန္တော။

ဒတွာ၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိန္နာ-ထိုင်ကုန်လျက်၊ “ဘန္တေ! နော-တပည့်တော်တို့၏၊ ဝါ-မှာ၊ အတိဒုက္ခေန-အလွန်ဆင်းရဲသဖြင့်၊ သတ္တ ဒိဝသာနိ-၇ ရက်တို့သည်၊ အတိက္ကန္တာနိ-ကျော်လွန်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ ဗာလာနံ-တို့၏၊ အသဗ္ဗာနိ-သူတော် မဟုတ်၊ သူယုတ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော စကားတို့ကို၊ သုဏန္တာနံ-ကြားရကုန်စဉ်၊ ဝါ-ကြားရကုန်သော တပည့်တော်တို့၏၊ ကဏ္ဍာ-နားတို့သည်၊ ဘိဇ္ဇနာကာရ-ပုတ္တာ-ပျက်စီးပေါက်ကွဲသော အခြင်းအရာသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော လူမိုက်သည်၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်မှ၊ ဝါ-ကို၊ န လဇ္ဇတိ-မရှက်၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ တုမှာ-ကံ-တို့အား၊ အန္တောနဂရံ-မြို့တွင်းသို့၊ ပဝိသိတံ-ဝင်ခြင်း ဌာ၊ ဝါ-ဝင်ခွင့်ကို၊ န အဒမ္ပ-မပေးခဲ့ပါကုန်၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဂေဟတော-မှ၊ န နိက္ခမိမ္မာ-မထွက်ခဲ့ပါကုန်၊” ဣတိ အာဟံသု၊ သတ္တာ-သည်၊ တေသံ-ထိုအရိယာသာဝက တို့၏၊ ကထံ-စကားကို၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ “ဗာလာနံ-မိုက်ကုန်သော၊ ဒုမ္မေဓာနံ-ပညာမရှိသူတို့၏၊ ကိရိယာ နာမ-အပြုအမူမည်သည်၊ ဧဝုပ္ပါ-ဤ သို့သဘောရှိသည်၊ ဟောတိ၊ မေဓာဝိနော ပန-အဆီအနှစ် ပညာစစ်ရှိသူတို့ သည်ကား၊ ဓနသာရံ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ (ရက္ခန္တိ) ဝိယ-စောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ အပ္ပမာဒံ-မမေ့မလျော့ကြောင်း သတိတရားကို၊ ရက္ခိတွာ-စောင့်ရှောက်၍၊ အ-မတမဟာနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ-မသေရာဖြစ်သော မဟာနိဗ္ဗာန်၏ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊” ဣတိ ဝတွာ၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “ပမာဒမနုယုဉ္ဇန္တိ၊ ပေ၊ ဝိပုလံ သုခ”န္တိ-ဟူ၍၊ အဘာသိ-ပြီ။

ပမာဒံမနုယုဉ္ဇန္တိ၊ ဗာလာ ဒုမ္မေဓိနော ဇနာ၊

အပ္ပမာဒဉ္စ မေဓာဝိ၊ ဓနံ သေဌံဝ ရက္ခတိ။

ဒုမ္မေဓိနော-အဆီအနှစ်၊ ပညာစစ်မရှိကုန်သော၊ ဗာလာ-ကိုယ်ကျိုးကိုမျှ၊ မသိကြ၍၊ လူအ လူပြိုန်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-သတ္တဝါတို့သည်၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ မကောင်းသော အကုသိုလ်အလုပ်ကို၊ အနု-ယုဉ္ဇန္တိ-ဖန်ဖန်ကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်ကုန်၏၊ မေဓာဝိ စ-အဆီအနှစ်၊ ပညာစစ် ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ အပ္ပမာဒံ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊

ကောင်းသောသတိကို၊ ဓနံ သေဌ်ဝ-မျိုးရိုးစဉ်လာ၊ ကောင်းမြတ်သောဥစ္စာကို ကဲ့သို့၊ ရက္ခတိ-အမြဲပုံသေ၊ စောင့်ရှောက်ပေ၏။

မာ ပမာဒ'မနုယုဇ္ဈေထ၊ မာ ကာမရတိသန္တဝံ၊

အပ္ပမတ္တော ဟိ ဈာယန္တော၊ ပပ္ဖောတိ ဝိပုလံ သုခံ။

(တသ္မာ-ထိုသို့ လူ့မိုက်တို့က၊ ပမာဒကို၊ အားထုတ်ကြဘိ၊ ပညာရှိက၊ အပ္ပမာဒကို၊ စောင့်ရှောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တုမေ-အပ္ပမာဒ၊ ပမာဒကို၊ ကျနသိမြင်၊ အသင်သူတော်စင်တို့သည်။) ပမာဒ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ မကောင်းသော အကုသိုလ်အလုပ်ကို၊ မာ အနုယုဇ္ဈေထ-ကာလချိန်ဖြုန်း၊ လူညွန့်တုံးအောင်၊ လုံးလုံးကြိုးကုတ်၊ အားမထုတ်ကြနှင့်၊ ကာမ-ရတိသန္တဝံ-ဝတ္ထုကိလေသာ၊ ၂ဖြာကာမ၊ မွေ့လျော်ကြသဖြင့်၊ တဏှာဖြစ်ခြင်း၊ ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ မာ အနုယုဇ္ဈေထ-လူဝတ်ကြောင်များ၊ ပုံအလားသို့၊ အမှားကြိုးကုတ်၊ အားမထုတ်ကြနှင့်၊ ဟိ-တားမြစ်သင့်၏၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဈာယန္တော-သမထဝိပဿနာ၊ ၂ဖြာသောလမ်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိပုလံ-ကာမချမ်းသာ၊ အဖြာဖြာထက်၊ ကဲသာမြတ်မွန်၊ တုဘက်လွန်သော၊ သုခံ-ဈာန်မဂ်၂တန်၊ ချမ်းသာစံ၍၊ နိဗ္ဗာန်တုလွန်၊ ချမ်းသာမွန်သို့၊ ပပ္ဖောတိ-မှန်စွာထုတ်ချောက်၊ ရောက်ရပေသတည်း။

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ ဗာလာတိ-ကား၊ ဗာလျေန-ဗာလ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်သော၊ ဣဓလောက-ပရလောကတ္ထံ-ဤလောက၌ဖြစ်သောစီးပွား၊ နောက်လောက၌ ဖြစ်သောစီးပွားကို၊ အဇာနန္တာ-မသိကုန်သော၊ ဒုမ္မေဓိနောတိ-ကား၊ နိပ္ပညာ-ပညာမရှိကုန်သော၊ [နောဌ်စပ်]၊ တေ-ထိုပညာမဲ့သူ၊ လူပြိန်းတို့သည်၊ ပမာဒေ-ပမာဒ၌၊ ဝါ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ မကောင်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌၊ အာဒီနဝံ-အပြစ်ကို၊ အပဿန္တာ-မမြင်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပမာဒံ-ကို၊ အနုယုဇ္ဈိ-အဖန်ဖန် အားထုတ်ကုန်၏၊ ပဝတ္တေန္တိ-ဖြစ်စေကုန်၏၊ ပမာဒေန-ပမာဒဖြင့်၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ ဝီတိနာမေန္တိ-လွန်စေကြကုန်၏၊ မေဓာဝီ-တိ-ကား၊ ဓမ္မောဇပညာယ-တရားတို့တွင် အဆီအနှစ်ဖြစ်သောပညာနှင့်၊ ဝါ-

တရားတည်းဟူသော အဆီအနှစ်ဖြစ်သောပညာနှင့်၊ သမန္တာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ ပဏ္ဍိတော ပန-ပညာရှိသည်ကား၊ ကုလဝံသာနုဂတံ-အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် လာသော၊ သေဌ်-ချီးမွမ်းအပ်သော၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ သတ္တရတနဓနံ-၇ပါးသော ရတနာဥစ္စာကို၊ (ရက္ခတိ) ဝိယ-စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) အပ္ပမာဒံ-အပ္ပမာဒကို၊ ဝါ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ ကောင်းသောသတိကို၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ဥတ္တမံ-ကောင်းမြတ်သော၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ နိဿာယ-၍၊ (မယံ-တို့သည်) ကာမဂုဏသမ္ပတ္တိ-ကာမဂုဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ပါပုဏိဿာမ-ရောက်နိုင်ကုန်လိမ့်မည်၊ ပုတ္တဒါရံ-သားသမီးမယားကို၊ ပေါသေဿာမ-မွေးမြူနိုင်ကုန်လိမ့်မည်၊ ပရလောကဂမနမဂ္ဂံ-နောက်လောကသို့ သွားကြောင်းလမ်းကို၊ သောဓေဿာမ-သုတ်သင်နိုင်ကုန်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဓနေ-ဥစ္စာ၌၊ အာနိသံသံ-အကျိုးဆက်ကို၊ ပဿန္တာ-မြင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထိုကောင်းမြတ်သောဥစ္စာကို၊ ရက္ခန္တိ ယထာ-စောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပဏ္ဍိတောပိ-ပညာရှိသည်လည်း၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ အဟံ-သည်)၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ-ပဌမဈာန်အစရှိသော အကျိုးတို့ကို၊ ပဋိလဘိဿာမိ-ရနိုင်လိမ့်မည်၊ မဂ္ဂဖလာဒီနိ-မဂ်ဖိုလ်အစရှိသော အကျိုးတို့သို့၊ ပါပုဏိဿာမိ-ရောက်နိုင်လိမ့်မည်၊ တိ-သော၊-၇ပါးကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-ဝိဇ္ဇာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆ-၆ပါးကုန်သော၊ အဘိညာ-အဘိညာဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မာဒေဿာမိ-ပြီးစီးစေနိုင်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ အပ္ပမာဒေ-၌၊ အာနိသံသံ-အကျိုးဆက်ကို၊ ပဿန္တာ-မြင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သေဌ်-ကောင်းမြတ်သော၊ ဓနံ-ဥစ္စာကိုကဲ့သို့၊ အပ္ပမာဒံ-ကို၊ ရက္ခတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်၊ မာ ပမာဒန္တိ-ကား၊ (ယသွာ-အကြင့်ကြောင့်၊ ဒုဓမ္မဓိနော-အဆီအနှစ် ပညာစစ်မရှိကုန်သော၊ ဗာလာ-လူပြိန်း လူအဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ ပမာဒံ-ကို၊ အနုယုဉ္ဇန္တိ-အဖန်ဖန်အားထုတ်ကုန်၏၊ မေဓာဝီ စ-အဆီအနှစ် ပညာစစ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ အပ္ပမာဒံ-ကို၊ သေဌ်-ချီးမွမ်းအပ်၊ ကောင်းမြတ်သော၊ ဓနံ-ရတနာဥစ္စာကိုကဲ့သို့၊ ရက္ခတိ-၏။) တသ္မာ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ပမာဒံ-ကို၊ မာ အနုယုဉ္ဇေထ-အဖန်ဖန် အားမထုတ်ကြနှင့်၊ ပမာဒေန-မေ့လျော့ပေါ့ဆခြင်းအားဖြင့်၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ မာ ဝီတိနာမယိတ္ထ-မလွန်စေကြနှင့်၊ မာ ကာမရတိသန္တဝန္တိ-

ကား၊ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေသု-ဝတ္ထုကာမ၊ကိလေသကာမတို့၌၊ ရတိ-
သင်္ခါတံ-မွေ့လျော်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ တဏှာသန္တတိ-တဏှာအားဖြင့် ပေါင်း
သင်းခြင်းကိုလည်း၊ မာ အနုယုဇ္ဇေထ-အားမထုတ်ကြနှင့်၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-မကြံ
စည်ကြနှင့်၊ မာ ပဋိလဘိတ္ထ-မရကြနှင့်၊ အပ္ပမတ္တော ဟိတိ-ကား၊ ဟိ-တားမြစ်
သင့်၏။ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ-အာရုံ၌ ကပ်၍တည်သော သတိရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့သော၊ ဈာယန္တော-ကသိုဏ်းအစ
ရှိသော အာရုံ၊ အနိစ္စအစရှိသောလက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၏တထလက္ခဏာကို စူး
စိုက်စွာ ရှုတတ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိပုလံ-ပြန့်ပြောသော၊ ဥဠာရံ-
မွန်မြတ်သော၊ နိဗ္ဗာနသုခံ-နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်ရ၏။ ဣတိ-
ဤတွင် ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ၊ ပေ၊ ဓမ္မဒေသနာ
ဇာတာ၊ ဣတိ-ဤတွင် ဗာလနက္ခတ္တသယံဋ္ဌဝတ္ထု အပြီးတည်း။

ဗာလနက္ခတ္တသယံဋ္ဌဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီး၏။

၅-မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ပမာဒံ အပ္ပမာဒေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊
မဟာကဿပတ္ထေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ ဒိဝသေ-နေ၌၊ ထေရော-မဟာကဿပ
ထေရ်သည်။ **ဝိပ္ပလိဂုဟာယံ**-ဝိပ္ပလိလိုဏ်ဂူ၌၊ ဝါ-ညောင်ကြပ်ပင်ရှိရာလိုဏ်
ဂူ၌၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-ပြီး၍၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-
၌၊ ပိဏ္ဍာပါတပဋိက္ကန္တော-ဆွမ်းခံရွာမှ ဖဲခဲသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာလောကံ-ကသိုဏ်း
အရောင်အလင်းကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ ပမတ္တေ-မေ့လျော့နေကုန်သော၊

ဝိပ္ပလိဂုဟာယံ။ ။အခါဒနီယဖလတာယ ဝိရူပံ+ဖလံ အဿာတိ ဝိပ္ပလီ၊
[ဝိ+ဖလ+ ဤ၊ ဝိကို ပိပြု-ဓာန်ဋီ-၅၅၉၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၆၁] ဝိပ္ပလီ+ဧတိဿံ အတ္ထိတိ
ဝိပ္ပလီ-ညောင်ကြပ်ပင်ရှိရာလိုဏ်ဂူ၊ ဝိပ္ပလီ စ+သာ+ဂုဟာ စာတိ ဝိပ္ပလိဂုဟာ၊ “ပိတ်
ချင်းပင်ပေါက်ရာလိုဏ်ဂူ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ ပိတ်ချင်းပင်သည် ကွမ်းပင်ကဲ့သို့ နွယ်
ပင်မျိုးတည်း၊ ညောင်ကြပ်ပင်ကား အပင်ကြီး၍ အသီးအရွက်ငယ်ကာ အခွံဖြူ၏။
ဘုရားတံတိုင်းဂူစသည်တို့၌ ကပ်ပေါက်တတ်၏။ ဤ၌ လိုဏ်ဂူတံခါးအနီး၌ ပေါက်နေ
သော ညောင်ကြပ်ပင်တစ်ပင်ကို စွဲ၍ “ဝိပ္ပလိဂုဟာ”ဟု ခေါ်သည်။ (ဥဒါန. ၄-၅၅၊
ဇာဋီသစ်-၁၊ ၆၁၊ ပုံပြဓာန်)

(သတ္တေ စ-သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း၊) အပ္ပမတ္တေ -မမေ့မလျော့ကုန်သော၊
 (သတ္တေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဥဒကပထဝီပဗ္ဗတာဒိသု-ရေမြေတောင်အစ
 ရှိသော အရပ်တို့၌၊ စဝနကေ-စုတေခါနီးဖြစ်ကုန်သော၊ (သတ္တေ စ-တို့ကိုလည်း
 ကောင်း၊) ဥပပဇ္ဇနကေ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တေ စ-တို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပဿာဒစက္ခုတူသော၊ (နတ်မျက်စိ
 နှင့်တူသော)၊ [“ဒိဗ္ဗေန-ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန်၄ပါးကြောင့် ရအပ်သော၊ ဝါ-
 ဒိဗ္ဗဝိဟာရတွင် အထက်ဆုံးစတုတ္ထဈာန်ကို မှီသော၊ ဝါ-ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်
 သော၊ ဝါ-တိရောကုဋ္ဌစသော အရပ်သို့ မငြိမကပ် သွားတတ်သော”ဟုလည်း ပေး၊]
 စက္ခုနာ-အဘိညာဉ်မျက်စိဖြင့်၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်
 နေပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဇေတဝနေ-၌၊ နိသိန္နကော-ထိုင်နေတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)
 ဧဝ-ဖြစ်၍သာလျှင်၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ မမ-၏၊ ပုတ္တော-သားတော်ဖြစ်သော၊ ကဿ-
 ပေါ-သည်၊ ကေန-အဘယ်သို့သော၊ ဝိဟာရေန-နေခြင်းဖြင့်၊ ဝိဟရတိ နုခေါ-
 နေသနည်း” ဣတိ-ဤသို့၊ ဒိဗ္ဗေန-သော၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ဥပဓာရေန္တော-စူးစမ်း
 ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ “သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတူပပါတံ-စုတေခြင်း၊ ဘဝသစ်၌
 ကျရောက်ခြင်းကို၊ ဝါ-သေခြင်း၊ မွေးဖွားခြင်းကို၊ ဩလောကေန္တော-လျက်၊ ဝိ-
 ဟရတိ-၏” ဣတိ ဥတွာ၊ “သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတူပပါတော နာမ-မည်သည်ကို၊
 ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ-ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်ဖြင့်လည်း၊ အပရိစ္ဆိန္နော-မပိုင်းဖြတ်အပ်၊
 မပိုင်းဖြတ်နိုင်၊ မာတုက္ကစ္ဆိယံ-မိခင်ဝမ်း၌၊ ပဋိသန္ဓံ-ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊
 မာတာပိတရော-တို့ကို၊ အဇာနာပေတွာ-မသိစေမူ၍၊ စဝနသတ္တာနံ-စုတေ
 သော သတ္တဝါတို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သတ္တာ-
 မစွမ်းနိုင်၊ တေ-ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ ဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ၊ ဝါ-သည်၊ တဝ-သင်၏၊
 အဝိသယော-အရာမဟုတ်၊ ကဿပ-ပ! အပ္ပမတ္တကော-မမေ့မလျော့သူ၏
 အဖြစ်သည်၊ တဝ-၏၊ ဝိသယော-အရာတည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ သဗ္ဗသော-
 အလုံစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စဝန္တေ စ-စုတေခါနီးသတ္တဝါတို့ကိုလည်း
 ကောင်း၊ ဥပပဇ္ဇန္တေ စ-ပဋိသန္ဓေတည်နေ ကပ်ရောက်ပြီးခါစ သတ္တဝါတို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပဿိတုံ-မြင်ခြင်းငှာလည်း
 ကောင်း၊ ဗုဒ္ဓါနုမေဝ-ဘုရားရှင်တို့၏သာ၊ ဝိသယော-အရာတည်း” ဣတိ ဝတွာ၊

ဩဘာသံ-ရောင်ခြည်တော်ကို၊ ဖရိတ္တာ-ဖြန့်၍၊ သမ္မုခေ-မျက်မှောက်၌၊ နိ-
သိန္ဓော ဝိယ-ထိုင်နေတော်မူသကဲ့သို့၊ ဟုတ္တာ၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-မိန့်
တော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ “ပမာဒံ၊ ပေ၊ အဝေက္ခတိ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**ပမာဒံ အပ္ပမာဒေန၊ ယဒါ နုဒတိ ပဏ္ဍိတော၊
ပညာပါသာဒမာရုယု၊ အသောကော သောကိနိ ပဇံ၊
ပဗ္ဗတဌော ဘူမဌေ၊ ဓီရော ဗာလေ အဝေက္ခတိ။**

ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊
နေထိုင်ရကြောင်း၊ မကောင်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို၊ အပ္ပမာဒေန-မမေ့
မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ ကောင်းသောသတိဖြင့်၊ နုဒတိ-ဖယ်
ရှား၏၊ (အထ-ထိုအခါ၌၊ သော ပဏ္ဍိတော-ထိုပညာရှိသည်)၊ ပညာပါသာဒံ-
ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာတည်းဟူသော ပြာသာဒ်ထက်သို့၊ အာရုယု-တက်ရောက်ပြီး၍၊
အသောကော-သောကတည်းဟူသော ငြောင့်မရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သောကိနိ-
သောကတည်းဟူသော ငြောင့်ရှိသော၊ ပဇံ-သတ္တဝါ အပေါင်းကို၊ အဝေက္ခတိ-
ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုနိုင်၏၊ ပဗ္ဗတဌော-တောင်၌ တည်သူသည်၊ ဘူမဌေ-
မြေပြင်၌တည်သူတို့ကို၊ အဝေက္ခတိ ဣဝ-ကြည့်ရှုနိုင်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊)
ဓီရော-ရဟန္တာပညာရှိသည်၊ ဗာလေ-ဝဋ်စမသိမ်း၊ လူပြိန်းလူအတို့ကို၊ အဝေ-
က္ခတိ-ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုနိုင်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ နုဒတိတိ-ဟူသည်ကား၊ ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည်
ကား၊ ပေါက္ခရဏီ-ရေကန်သို့၊ ပဝိသန္တံ-ဝင်သော၊ နဝေါဒကံ-အသစ်ဖြစ်သော
ရေသည်၊ ပုရာဏောဒကံ-အဟောင်းဖြစ်သောရေကို၊ ခေါဘောတွာ-လှုပ်ရှား
စေ၍၊ ဝါ-ချောက်ချားစေ၍၊ တဿ-ထိုရေဟောင်းအား၊ ဩဘာသံ-တည်
နေခွင့်ကို၊ အဒတ္တာ-မပေးမူ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ မတ္ထကမတ္ထကေန-အထက်
အထက်ဖြင့်၊ ပလာယန္တံ-ပြေးသော၊ တံ-ထိုရေဟောင်းကို၊ နုဒတိ ယထာ-ဖယ်
ရှားသကဲ့သို့၊ နိဟရတိ ယထာ-ဖယ်ထုတ်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊
ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ အပ္ပမာဒလက္ခဏံ-အပ္ပမာဒလက္ခဏာကို၊ ဝါ-အပ္ပ
မာဒကို မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းသော ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အမူ

အရာကို၊ ဗြူဟေန္တော-တိုးပွားစေလျက်၊ ပမာဒဿ-ပမာဒအား၊ ဩကာသံ-
 ဖြစ်ခွင့်ကို၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ အပ္ပမာဒဝေဂေန-အပ္ပ
 မာဒအဟုန်ဖြင့်၊ တံ-ထိုပမာဒကို၊ နုဒတိ-ဖယ်ရှား၏၊ နီဟရတိ-ဖယ်ထုတ်၏၊
 အထ-ထိုအခါ၌၊ ပနန္တပမာဒေါ-ပယ်အပ်ပြီးသော ပမာဒရှိသော၊ ဝါ-ပမာဒကို
 ပယ်ပြီးသော၊ သော-ထိုပညာရှိသည်၊ အစ္စဂ္ဂတထ္ထေန-အလွန်စွင့်စွင့် မြင့်
 တက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ပရိသုဒ္ဓိ-ထက်ဝန်းကျင် စင်
 ကြယ်သော၊ ဝါ-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်း
 ဖြစ်သော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုသင်္ခါတံ-ဒိဗ္ဗစက္ခုဟု ဆိုအပ်သော၊ ပညာပါသာဒံ-ပညာ
 တည်းဟူသော ပြာသာဒ်သို့၊ [အာရုယျဉ္ဇှိစပ်] တဿ-ထိုပညာတည်းဟူသော
 ပြာသာဒ်အား၊ အနုစ္စဝိကံ-လျောက်ပတ်သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပရိပူရေ-
 န္တော-ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ နိဿေဏိယာ-ပကတိလှေကားဖြင့်၊ ပါသာဒံ-သို့၊
 (အာရုဟတိ ဝိယ-တက်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ) တာယ ပဋိပဒါယ-ထိုအကျင့်
 ဖြင့်၊ အာရုယျ-တက်ပြီး၍၊ ပဟီနသောကသလ္လတာယ-ပယ်အပ်ပြီးသော သော
 ကတည်းဟူသော ငြောင့်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-သောကတည်းဟူသော
 ငြောင့်ကို ပယ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အသောကော-သောကမရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ အပ္ပဟီနသောကသလ္လတာယ-မပယ်အပ်သေးသော သောကတည်း
 ဟူသော ငြောင့်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-သောကတည်းဟူသော ငြောင့်
 ကို မပယ်ရသေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သောကီနိံ-သောကရှိသော၊ စဝ-
 မာနဉ္စေဝ-စုတေခါနီးလည်းဖြစ်သော၊ ဥပပဇ္ဇမာနဉ္စ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစလည်း
 ဖြစ်သော၊ ပဇံ သတ္တနိကာယံ-သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်၊
 အဝေက္ခတိ-ကြည့်ရှုနိုင်၏၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ ယထာ ကိံ-ဥပမာ အဘယ်
 ကဲ့သို့နည်း? (တစ်နည်း) ကိံ-အဘယ်ကို၊ အဝေက္ခတိ ယထာ-ကြည့်ရှုနိုင်သကဲ့
 သို့နည်း? (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ပဗ္ဗတဌောဝ ဘူမဌေ-တောင်၌
 တည်သူသည် မြေ၌တည်သူတို့ကို ကြည့်ရှုနိုင်သကဲ့သို့တည်း၊ (ဣတိ-ဤကား
 အဖြေတည်း၊) ပဗ္ဗတမုဒ္ဒနိ-တောင်ထိပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊
 ဌိတေ-တည်သူတို့ကို၊ အကိစ္ဆေန-မပင်ပန်းသဖြင့်၊ အဝေက္ခတိ ဣဝ-ကြည့်ရှု
 နိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ ပန-သည်သာမကသေး၊ ဥပရိပါသာဒေ-ပြာ

သာဒ်၏အထက်၌၊ ဌိတော-သည်၊ ပါသာဒပရိဝေဏေ-ပြာသာဒ်၏ ပရိဝေဏ်
 ၌၊ (ပြာသာဒ်၏ အကာအရံတံတိုင်း၌)၊ ဌိတေ-တို့ကို၊ အကိစ္ဆေန-မပင်ပန်း
 သဖြင့်၊ အဝေက္ခတိ ဣဝ-ကြည့်ရှုနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တထာ-တူ၊ ဓိ-
 ရော-ပညာဖြင့် ၊ ပါးသောစီးပွားတို့ကို ယူတတ်သော၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိ
 သော၊ သောပိ မဟာဒီဏာသဝေါ-ထိုမြတ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊
 အသမုတ္တိန္ဒဝဋ္ဋဗီဇေ-မဖြတ်အပ်သေးသော ဝဋ်မျိုးစေ့ရှိကုန်သော၊ စဝန္တေ စ-
 စုတေခါနီးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပပဇ္ဇန္တေ စ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစလည်း ဖြစ်
 ကုန်သော၊ ဗာလေ-လူပြိန်း၊ လူအတို့ကို၊ အကိစ္ဆေန-မပင်ပန်းသဖြင့်၊ အဝေ-
 ခက္ခတိ-ကြည့်ရှုနိုင်၏၊ ဣတိ-ဤကား ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလဒီနိ-ဖိုလ်
 အစရှိသည်တို့ကို၊ သတ္တကရိသု-မျက်မှောက်ပြုကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် မဟာ-
 ကဿပတ္ထေရဝတ္ထု အပြီးတည်း။

မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီး၏။

၆- ပမတ္တာပမတ္တဒွေသဟာယကဝတ္ထုဘာသာသီကာ

အပ္ပမတ္တာ ပမတ္တေသူတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊
 ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ သဟာယကေ-သူငယ်ချင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊
 အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊
 ဂဟေတွာ-၍၊ အာရညကဝိဟာရံ-တော၌ ဖြစ်သောကျောင်းသို့၊ (တောရ
 ကျောင်းသို့)၊ ပဝိသိသု-ဝင်ကုန်ပြီ၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ပါး
 သော ရဟန်းသည်၊ ကာလဿေဝ-စောစော၌ပင်၊ ဒါရူနိ-ထင်းတို့ကို၊ အာ-
 ဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ အင်္ဂါရကပလ္လံ-မီးအိုးကင်းကို၊ ဝါ-မီးလင်းဖိုကို၊ သဇ္ဇေ-
 တွာ-ပြင်ဆင်၍၊ ဒဟရသာမဏေရေဟိ-ရဟန်းငယ်၊ ကိုရင်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ သ-
 လ္လပန္နော-စကားပြောလျက်၊ ပဌမယာမံ-ပတ်လုံး၊ ဝိသိဗ္ဗမာနော-မီးလှုံလျက်၊
 နိသီဒတိ-ထိုင်နေ၏၊ ဧကော-တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့
 လျော့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဣတရံ-အခြား

သော ရဟန်းကို၊ ဩဝဒတိ-ဆုံးမ၏။ (ကိ-နည်း?) “အာဝုသော! ဧဝံ-သို့၊ မာကရိ-မပြုပါနှင့်၊ ဟိ-မှန်၊ ပမတ္တဿ-မေ့လျော့သူဖွဲ့၊ ဝါ-အတွက်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အပါယာ-တို့သည်၊ သကဃရသဒိသာ-မိမိအိမ်နှင့် တူကုန်၏၊ ဗုဒ္ဓါနာမ-ဘုရားရှင်တို့မည်သည်ကို၊ သာဠေယျေန-စဉ်းလဲကောက်ကျစ်သူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အာရာဓေတုံ-နှစ်သက်စေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊” ဣတိ-ဤသို့ ဆုံးမ၏။ သော-ထိုမေ့လျော့သော ရဟန်းသည်၊ တဿ-ထိုမေ့လျော့သော ရဟန်း၏၊ ဩဝါဒိ-အဆုံးအမကို၊ န သုဏ္ဍာတိ-မနာယူ (နားမထောင်)၊ ဣတ-ရော-အခြားသော မေ့လျော့သော ရဟန်းသည်၊ “အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ **ဝစနက္ခမော**-ပြောဆိုအပ်သောစကားကို သည်းခံသည်၊ ဝါ-အပြောအဆိုခံသည်၊ န-မဟုတ်၊” ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ အဝတ္တာ-မပြောမူ၍၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့လျော့သည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝ-ဖြစ်၍သာလျှင်၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ အကာသိ-ပြု အလသတ္တေရောပိ-ပျင်းရိသော ထေရ်သည်လည်း၊ ပဌမယာမေ-၌၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ-မီးလှူ၍၊ ဣတရဿ-အခြားမေ့လျော့သော ရဟန်း၏၊ စင်္ဂမိတွာ-စကြိုလျှောက်ပြီး၍၊ ဂပ္ပံ-အခန်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌကာလေ-ဝင်ရာအခါ၌၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ “မဟာကုသိတ-အပျင်းကြီးသောရဟန်း! (ငပျင်းကြီး!) တံ-သည်၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ သယနတ္ထာယ-အိပ်ခြင်းငှာ၊ အရညံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ခဲ့သည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ ကိ-သင့်သည်မဟုတ်လော?” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ပ-ဝိသိတွာ-၍၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ သုပတိ-အိပ်၏၊ ဣတရောပိ-အခြား မေ့လျော့သော ရဟန်းသည်လည်း၊ မဇ္ဈိမယာမေ-၌၊ ဝိဿမိတွာ-အပန်းဖြေ၍၊ ပစ္ဆိမယာမေ-၌၊ ပစ္စုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ သော-ထို မေ့လျော့သောရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အပ္ပမတ္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရန္တော-လသော်၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-တကွ၊

ဝစနက္ခမော။ ။ဝစနံ ခမတိတိ ဝစနက္ခမော(နေတ္ထိ၊ ဋ-၂၅၀)၊ (တစ်နည်း) ဝါစိတုံ ဝစနေ ဝါ ခမော ဧတဿာတိ ဝစနက္ခမော-ပြောဆိုခြင်းငှာ သင့်လျော်ခြင်း ရှိသည်၊ ဝါ-ပြောဆိုခြင်း၌ သည်းခံခြင်းရှိသည်(ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၄၇)။

အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ ဣတရော-အခြားပျင်းရိသော ရဟန်းသည်၊ ပမာ-
ဒေနဝ-မေ့လျော့ခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ ဝိတိနာမေသိ-လွန်စေပြီ၊
တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဝုဠဝဿာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-
သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-စွာ၊ ဝါ-၌၊ နိသီဒိသု၊ သတ္တာ-
သည်၊ တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ပဋိသန္တာရံ-ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊
“ဘိက္ခဝေ! ကစ္စိ-အဘယ်သို့နည်း? (တုမေ)၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့လျော့ကုန်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိတ္တ-ပြုခဲ့ကုန်သလော? ကစ္စိ-နည်း? ဝေါ-တို့၏၊
ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ-ရဟန်းကိစ္စသည်၊ မတ္တကံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ ဝါ-အထွတ်အထိပ်သို့၊
ပတ္တံ-ရောက်ပြီလော?” ဣတိ ပုစ္ဆိ၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပမတ္တာ-မေ့လျော့သော၊ ဘိက္ခု-
သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! ဧတဿ-ဤရဟန်း၏၊ အပ္ပမာဒေါ-မမေ့လျော့
ခြင်းသည်၊ ကုတော-အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ဂတကာလတော-ရောက်ရာအခါ
မှ၊ ပဌာယ-၍၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ နိဒ္ဒါယန္တော-အိပ်လျက်၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊
ဝိတိနာမေသိ-လွန်စေပါပြီ” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း! တွံ ပန-သင်သည်ကား၊
(ကိ-အဘယ်သို့၊ ကာလံ-ကို၊ ဝိတိနာမေသိ-လွန်စေသနည်း?)” ဣတိ-ဤသို့
မေးတော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ ကာလဿေဝ-၌ပင်၊ ဒါရူနိ-ထင်းတို့ကို၊
အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ အင်္ဂါရကပလ္လံ-မီးအိုးကင်းကို၊ ဝါ-မီးလင်းဖိုကို၊
သဇ္ဇေတွာ-ပြင်ဆင်၍၊ ပဌမယာမေ-၌၊ ဝိသိဗ္ဗေန္တော-မီးလှုံလျက်၊ နိသီဒိတွာ-
ထိုင်၍၊ အနိဒ္ဒါယန္တော-မအိပ်သည်၊ (ဟုတွာ)ဝ-ဖြစ်၍ သာ၊ ကာလံ-ကို၊ ဝိတိ-
နာမေသိ-လွန်စေခဲ့ပါပြီ” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထို
ပျင်းရိသော ရဟန်းကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “တွံ-သည်၊ ပမတ္တာ-သည်၊ (ဟုတွာ)၊
ကာလံ-ကို၊ ဝိတိနာမေတွာ-လွန်စေ၍၊ ‘(အဟံ-သည်၊) အပ္ပမတ္တာ-မမေ့
လျော့သည်၊ အမှီ-၏၊’ ဣတိ၊ ဝဒသိ-ပြောဆို၏၊ အပ္ပမတ္တံ ပန-မမေ့လျော့သော
ရဟန်းကိုကား၊ ပမတ္တံ-မေ့လျော့သူ၏အဖြစ်ကို၊ ကရောသိ-၏” ဣတိ အာဟ၊
ပုန-ဖန်၊ ပမာဒေ-မေ့လျော့ခြင်း၌၊ ဒေါသေ-အပြစ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အပ္ပမာ-
ဒေ-မမေ့လျော့ခြင်း၌၊ အာနိသံသေ-အကျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပကာသေ-
တုံ-ထင်ရှားပြခြင်းငှာ၊ “တွံ-သည်၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-သား၏၊ သန္တိကေ-၌၊

ဇေယျန္တော-ပြတ်သော အဟုန်ရှိသော၊ ဒုဗ္ဗလသော ဝိယ-အားမရှိသော မြင်းနှင့် တူ၏။ ဧသ (ဧသော) ပန-ဤမမေ့လျော့သော ရဟန်းသည်ကား၊ တဝ-၏။ သန္တိကေ-၌၊ သီယဇေယျန္တော ဝိယ-လျင်မြန်သော အဟုန်ရှိသော မြင်းနှင့် တူ၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-၍၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-မူပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “အပ္ပမတ္တော၊ ပေ၊ သုမေဓသော”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

အပ္ပမတ္တော ပမတ္တေသု၊ သုတ္တေသု ဗဟုဇာဂရော၊

အဗလသံဝံ သီယသော၊ ဟိတ္တာ ယာတိ သုမေဓသော။

သီယသော-အားအင်စိတ်မာန်၊ ဇွဲသန်သန်ဖြင့်၊ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်၊ မြင်းကောင်းမြင်းမြတ်သည်။ အဗလသံ-ချည့်နဲ့ပိန်ဖျင်း၊ အားမရှိသောမြင်းကို၊ ဟိတ္တာ-ခရီးအခွန်၊ ပယ်ခွာစွန့်၍၊ ယာတိ ကုဝ-လိုရာထုတ်ချောက်၊ ရောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊ သတ္တေသု-သူသူငါငါ၊ သတ္တဝါဟူသမျှတို့သည်)၊ ပမတ္တေသု-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ကြကုန်လသော်၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆသော၊ သုမေဓသော-ကောင်းမြတ်စွာဘိ၊ ပညာရှိသည်။ ဟိတ္တာ-လောကသံသရာ၊ ၂ ဖြာအခွန်၊ ပယ်ခွာစွန့်၍၊ ယာတိ-အထက်တန်းပေါက်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင်၊ ထုတ်ချောက်မသွေ၊ သွားနိုင်ပေ၏။ (သတ္တေသု-တို့သည်) သုတ္တေသု-သတိကင်းရိပ်၊ အပျင်းစိတ်ဖြင့်၊ အိပ်၍နေကုန်လသော်၊ ဗဟုဇာဂရော-သတိတရား၊ အမြဲထား၍၊ များသောနှိုးကြားခြင်းရှိသော၊ သုမေဓသော-သည်၊ ဟိတ္တာ-လောကသံသရာ၊ ၂ ဖြာအခွန်၊ ပယ်ခွာစွန့်၍၊ ယာတိ-အထက်တန်းပေါက်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင်၊ ထုတ်ချောက်မသွေ၊ သွားနိုင်ပေ၏။

တတ္ထ-၌၊ အပ္ပမတ္တောတိ-ကား၊ သတိဝေပုဏ္ဏပ္ပတ္တတာယ-သတိ၏၊ ပြန်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပမာဒသမ္ပန္နော-အပ္ပမာဒနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ခိဏာသဝေါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [ဟိတ္တာ ယာတိ-၌စပ်] ပမတ္တေသုတိ-ကား၊ သတ္တေသု-သတ္တဝါတို့သည်၊ သတိဝေါသဂ္ဂေ-သတိကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၌၊ ဌိတေသု-တည်ကုန်လသော်၊ သုတ္တေသုတိ-ကား၊ (သတ္တေသု-တို့သည်) သတိဇာဂရိယာဘာဝေန-သတိတည်းဟူသော နှိုးကြားသူတို့၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ သဗ္ဗိရိယာပထေသု-အလုံးစုံသော ကုရိယာပုထ်

တို့၌၊ နိဒ္ဒါယန္တေသု-အိပ်ပျော်ကုန်လသော်၊ ဗဟုဇာဂရောတိ-ကား၊ မဟန္တေ-
 ကြီးစွာသော၊ သတိဝေပုလ္လေ-သတိ၏၊ ပြန့်ပြောသည်၏၊ အဖြစ်ဟူသော၊
 ဇာဂရိယေ-နိုးကြားသူ၏၊ အဖြစ်၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ [ဒီကာသဝေါဌ်စပ်]
 အဗလသံ ဝါတိ-ကား၊ ကုဏ္ဍပါဒ်-ဆွံ့သောခြေရှိသော၊ ဝါ-ဆွံ့သောခြေရှိ
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဆိန္ဒဇဝံ-ပြတ်သောအဟုန်ရှိသော၊ ဒုဗ္ဗလသံ-အား
 မရှိသောမြင်းကို၊ သီယဇဝေါ-လျင်မြန်သောအဟုန်ရှိသော၊ သိန္ဓဝါဇနိယော-
 အာဇာနည်သိန္ဓောမြင်းသည်၊ (ဟိတ္တာ-စွန့်၍၊ ယာတိ ဝိယ-သွားသကဲ့သို့) သု-
 မေဓသောတိ-ကား၊ ဥတ္တမပညော-မြတ်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တထာ-
 ရူပံ-ထိုသို့ ပမတ္တသဘောရှိသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ အာဂမေနပိ-အာဂုံအားဖြင့်
 လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ပိဋကတ်ပါဠိအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဓိဂမေနပိ-သိအပ်
 သော တရားထူးအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဟိတ္တာ-စွန့်၍၊ ဝါ-ကျော်လွန်၍၊ ယာတိ-
 သွားနိုင်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ မန္တပညသ္မိ-နွံ့သောပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧကံသုတ္တံ-တစ်
 သုတ်ကို၊ ဂဟေတုံ-သင်ယူခြင်းငှာ၊ ဝါယမန္တေယေဝ-အားထုတ်စဉ်ပင်၊ သု-
 မေဓသော-ကောင်းသောပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧကံ ဝဂ္ဂံ-တစ်ဝက်ကို၊ ဂဏှာ-
 တိ-သင်ယူနိုင်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ တာဝ-အဓိဂမမှ
 ရှေးဦးစွာ(နိဒ္ဒိဋ္ဌေန-ညွှန်ပြအပ်သော) အာဂမေန-အာဂုံအားဖြင့်၊ ဝါ-ပိဋကတ်
 ပါဠိအားဖြင့်၊ ဟိတ္တာ-၍၊ ယာတိ-၏၊ ပန-ကား၊ မန္တပညေ-နွံ့သော ပညာရှိ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရတ္တိဌာနဒိဝိဌာနာနိ-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေ့နေရာအရပ်တို့ကို၊
 ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဝါယမန္တေယေဝ(စ)-အားထုတ်စဉ်သာလျှင်သော်လည်း
 ကောင်း၊ [စကိုဝါသဒ္ဓါအနက်ကြံ] ကမ္မဌာနံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတ္တာ-သင်ယူ၍၊ သဇ္ဈာ-
 ယန္တေယေဝ စ-သရဇ္ဈာယ်စဉ်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သုမေဓသော-
 ကောင်းသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ-ရှေးအဖို့၌လည်း၊ (တရား
 အားမထုတ်မီ ရှေးအဖို့၌လည်း)၊ ပရေန-သူတစ်ပါးသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊
 ရတ္တိဌာနံ ဝါ-ညဉ့်နေရာအရပ်သို့လည်းကောင်း၊ ဒိဝိဌာနံ ဝါ-နေ့နေရာအရပ်
 သို့လည်းကောင်း၊ ပဝိသိတ္တာ-ဝင်၍၊ ကမ္မဌာနံ-ကို၊ သမ္မသန္တော-သုံးသပ်လျက်၊
 သဗ္ဗကိလေသေ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို၊ ခေပေတွာ-ကုန်ခန်းစေ၍၊
 နဝ-ငြပါးကုန်သော၊ လောကုတ္တရဓမ္မေ-လောကုတ္တရာတရားတို့ကို၊ ဟတ္ထ-

ဂတေ-လက်၌ ရောက်သည်တို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ အဓိဂမေနပိ-အားဖြင့်လည်း၊ ဟိတွာ-၍၊ ယာတိ-သွားနိုင်၏။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ ဝဇ္ဇေ-သံသရာဝဋ်၌၊ နံ-ထိုမန္တပညပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဟိတွာ ဆဇ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ ဝဇ္ဇတော-သံသရာဝဋ်မှ၊ နိဿရန္တော-ထွက်မြောက်လျက်၊ ယာတိ-ယေဝ-ဧကန်သွားနိုင်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့် အပြီးတည်း။ ဂါထာပရိယောသာနေ၊ ဩ၊ ပါပဏီသု၊ ဣတိ-ဤတွင် ပမတ္တာပမတ္တ ဒွေသဟာ-ယကဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ပမတ္တာပမတ္တဒွေသဟာယကဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီး၏။

၇-မဃဝတ္ထုဘာသာသီကာ

အပ္ပမာဒေန မဃဝါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေသာလိယံ-ဝေသာလီမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-အမှီပြု၍၊ **ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ**-အထွတ်ရှိသောကျောင်း၌၊ (အထွတ်တပ်အပ်သောကျောင်း၌)၊ ဝိဟရန္တော၊ ဒေဝရာဇာ-နံ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကံ-သိကြားကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့၊ ဝေသာလိယံ-၌၊ မဟာလိ နာမ-မဟာလိမည်သော၊ [မဟန္တံ ယသံ လာတိ ဂဏှာတိတိ မဟာလိ-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၃၃၁၊] **လိစ္ဆဝိ**-လိစ္ဆဝိမင်းသည်၊ ဝသတိ-

ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ။ ။ကုဋေန+ယုတ္တံ+အဂါရံ ကုဋ္ဌာဂါရံ-အထွတ်နှင့် ယှဉ်သောကျောင်း၊(သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၁၉၈)၊ ကုဋံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ကုဋံ၊ ကုဋံ စ+တံ+အဂါရံ စာတိ ကုဋ္ဌာဂါရံ-အထွတ်ရှိသောကျောင်း၊[ကုဋ+အဂါရ-သီဘာ-၁၊ ၂၇၄၊] ကုဋ္ဌာဂါရမေဝ+သာလာ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ၊ ထိုကျောင်းဆောင်ကို အကြောင်းပြု၍ ဥပလက္ခဏနည်း ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် ကျောင်းတိုက်တစ်တိုက်လုံးကိုလည်း “ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ”ဟု ခေါ်သည်။ (ဒီ. ဋ-၁၊ ၂၇၆)

လိစ္ဆဝိ။ ။လိစ္ဆဝိမင်းမျိုး၏ အစဆုံးကလေး၂ယောက်ကို မွေးစားအဖေဖြစ်သော ရသေ့က နို့ရည်တိုက်သောအခါ ဝင်သွားသော နို့ရည်ကို အပြင်က မြင်ရလောက်အောင် အရေပါးသောကြောင့် အရေမရှိသကဲ့သို့ဖြစ်ရကား “နိစ္ဆဝိ-အရေမရှိသူ”ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ နမ္မ လသို့ပြောင်း၍ “လိစ္ဆဝိ”ဟု ဖြစ်လာ၏။ “နတ္ထိ+ဆဝိ ဧတေသန္တိ လိစ္ဆဝိ”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) အတွင်းရေ အပေါ်ရေ ှာထပ်တို့သည် အချင်းချင်း ချုပ်စပ်

နေ၏။ သော-ထိုမဟာလိသည်၊ တထာဂတဿ-၏။ သက္ကပဉ္စသုတ္တန္တဒေသနံ-
သက္ကပဉ္စသုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊
သက္ကသမ္ပတ္တိ-သိကြားမင်း၏ စည်းစိမ်ကို၊ မဟာတိ-ကြီးကျယ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-
၍၊ ကထေသိ-ပြီ၊ ‘ဒိသွာ-မြင်တော်မူ၍၊ ကထေသိ န ခေါ-ဟောတော်မူပါ
သလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ (ကထေသိ န ခေါ-လော?)
သက္က-ကို၊ ဇာနာတိ န ခေါ-သိပါလော? ဥဒါဟု၊ နော (ဇာနာတိ န ခေါ)-
မသိပါသလော?’ ကုတိ-သို့ နံ-ထိုဘုရားရှင်ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့၊ ကုတိ စိန္တေသိ၊
အထ ခေါ-ကြံစည်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာလိ-မည်သော၊ လိစ္ဆဝိ-သည်၊ ယေန-
အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အတ္တိ)၊ တေန-မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူရာ ထို
အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-ပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတ္တာ-
၍၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိ၊ ဧကမန္တံ နိသီန္ဒော-ထိုင်နေသော၊ မဟာလိ-သော၊ လိစ္ဆဝိ-
သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား! ဘဂဝတာ-
သည်၊ ဒေဝါနံ-နတ်တို့၏၊ ကုန္ဒော-အစိုးရဖြစ်သော၊ သက္ကော-ကို၊ ဒိဋ္ဌော ခေါ-
မြင်တော်မူအပ်ပါသလော၊” ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ “မဟာလိ-လိ! မေ-သည်၊
ဒေဝါနံ-တို့၊ ကုန္ဒော-သော၊ သက္ကော-ကို၊ ဒိဋ္ဌော ခေါ-တွေ့မြင်အပ်သည်သာ၊”
ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ! သော-ထိုသိကြားသည်၊ သက္ကပတိရူပ-
ကော-သိကြားအတူသည်၊ ဘဝိဿတိ နုန-ဖြစ်လေရောသလား၊ ဘန္တေ! ဟိ-
မှန်ပါ၏၊ ဒေဝါနံ-တို့၏၊ ကုန္ဒော-သော၊ သက္ကော-ကို၊ ဒုဒ္ဒသော-ခဲယဉ်းသဖြင့်
မြင်အပ်ပါ၏ ဝါ-တွေ့ရခဲ၏၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ မဟာလိ-လိ! အဟံ-
သည်၊ သက္ကဉ္စ-သိကြားကိုလည်းကောင်း၊ သက္ကကရဏေ-သိကြားအဖြစ်ကို
ပြုနိုင်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့် သိ
တော်မူ၏၊ ယေသံ ဓမ္မာနံ-(သိကြားအဖြစ်ကို ပြုနိုင်ကုန်သော) အကြင်တရား

ထားသကဲ့သို့ ငြိကပ်နေရကား “လိနာ+ဆဝိ ဧတေသန္တိ လိစ္ဆဝိ”ဟုပြု၍ “လိနစ္ဆဝိ”ဟု
ဆိုလိုလျက် န-ကို ချေသည်ဟု အပရေဆရာတို့ ဆိုကြသေး၏၊ ထိုကလေးများ၏
အနွယ်ဖြစ်သော မဟာလိစသော မင်းတို့ကိုကား ကာရဏူပစာရ၊ ပရမ္မရူပစာရ
အားဖြင့် “လိစ္ဆဝိ”ဟု ခေါ်ရ၏၊ ဓမ္မဋီ-၆၈၅ကား “လိစ္ဆဝိဝံသေ+ဇာတော လိစ္ဆဝိ”
ဟု ပြု၏၊ “လိစ္ဆဝိနံ+အပစ္စံ လစ္ဆဝိ”ဟုပြုလျှင်လည်း သင့်သည်သာ။ (မ. ၄-၁, ၂၅၊
သီဋီသစ်-၃၃၁၊ ဓမ္မဋီ)

တို့၏။ ဝါ-တို့ကို၊ သမာဒိန္နတ္တာ-ကောင်းစွာယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဆောက်တည်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သက္ကော-သည်၊ သက္ကတ္တံ-သိကြား၏အဖြစ်သို့၊ အဇ္ဈဝါ-ရောက်ခဲ့ပြီ၊ **တဉ္စ**-(သိကြားအဖြစ်ကို ပြုနိုင်ကုန်သော) ထိုတရားတို့ကိုလည်း၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏။

မဟာလိ-လိ! ဒေဝါနမိန္ဒော-သော၊ သက္ကော-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မနုဿ-ဘူတော-လူတို့၌ ဖြစ်သည်၊ ဝါ-လူအဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ **မနုဿဘူတော**တိ မနုဿေသု ဘူတော၊ မနုဿတ္တံ ဝါ ပတ္တော၊-သံဋီ-၁၊ ၃၃၇။] သမာနော-ဖြစ်စဉ်၊ မယော နာမ-မယမည်သော၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ အဟောသိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ **“မယဝါ”**တိ-မယဝါဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

မဟာလိ! ဒေဝါနမိန္ဒော-သော၊ သက္ကော-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မနုဿဘူတော-သည်၊ သမာနော၊ ပုရေ-ရှေး၌၊ [နိဓာနိ-၁၊ ၂၁၁၌ “ပုရေ-သုံးကျိပ်သုံးပါး၊ လက်သားတို့ ရှေးဦးစွာ” ဟု ကြိယာဝိသေနအနက် ပေး၏၊] ဒါနံ-အလှူကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူခဲ့ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ **“ပုရိန္ဒဒေါ”**တိ-ပုရိန္ဒဒဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

တဉ္စ ပဇာနာမိ။ ။တံဖြင့် ယေသံ ဓမ္မာနံကို စွဲရသောကြောင့် ဗဟုဝုဏ်မှ ဧကဝုဏ်သို့ပြန်နေသော ဝစနဝိပလ္လာသတည်း။ [**တဉ္စ ပဇာနာမိ**တိ ဗဟုဝစနေ ဧကဝစနံ၊ တေ စ ဓမ္မေ ပဇာနာမိတိ အတ္ထော၊-သံ. ၄-၁၊ ၃၁၈။]

မယဝါ ။ ။မယံ ဝုစ္စတိ ခနံ၊ တံ ပန သဒ္ဓါသင်္ခါတံ မယံ အဿ အတ္ထိတိ **မယဝါ**-သဒ္ဓါဟူသော ဥစ္စာရှိသော သိကြားမင်း(သံဋီ-၁၊ ၃၃၇)၊ အယန္တိ ပုညံ ပါပဉ္စ ဝုစ္စတိ၊ န အယံ မယံ၊ သုခံ ပုညဉ္စ၊ မယော ဣတိ ပုရာဏံ နာမံ အဿ အတ္ထိတိ **မယဝါ**-မယအမည်ရှိသော သိကြားမင်း(နိဒီ-၉၇)၊ မယဝါရုပ်စဉ်ပုံမှာ ပုမာဒိဂိုဏ်းယုဝါနှင့် တူသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်းဟုလည်းကောင်း၊ ၂မျိုးဆို၏(နိတိပဒ-၂၂၀)၊ ပြခဲ့သော ဝိပြုဟ်များသည် ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်းနှင့် လျော်၏၊ ရာဇာဒိဂိုဏ်း မယဝါအတွက်မူ “မဟိတဗ္ဗော ပူဇိတဗ္ဗောတိ မယဝါ၊ [မဟ+အ၊ ဟကို ယဝပြု-ဓာနိ-၂၀၊ နိသာဋီ-၂၉၅။] (တစ်နည်း) သတ္တာနံ မနံ ယာယတိ ဝမေတိတိ မယဝါ၊ [မန+ယာ+အဝ၊ နချေ၊-ဂဠုန်-၅၅။]”ဟုပြု။

ပုရိန္ဒဒေါ ။ ပုရိန္ဒဒေါ၌ အပစ္စည်း ကာလဂုဏ်း၌ သက်နိုင်သော်လည်း ပုရဟူသော အနီးပုဒ်၏ အနက်ကြောင့် အတိတ်အနက်၌သာ သက်၍ “ပုရေ ဒါနံ အဒေတိ

မဟာလိ! ဒေဝါနမိန္ဒော သက္ကော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော၊ သက္ကစ္စံ-ရိသေစ္စာ၊ ဒါနံ-ကို၊ အဒါသိ၊ တသ္မာ၊ “သက္ကော”တိ-သက္ကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

မဟာလိ၊ ဒေဝါနမိန္ဒော သက္ကော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော၊ အာဝသထံ-ဇရပ်ကို၊ အဒါသိ၊ တသ္မာ၊ “ဝါသဝေါ”တိ-ဝါသဝဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

မဟာလိ! ဒေဝါနမိန္ဒော သက္ကော သဟဿမ္ပိ-တစ်ထောင်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာလည်းဖြစ်သော၊ အတ္ထံ-အကြောင်းအရာကို၊ [အတ္ထသဒ္ဒါ ကာရဏ၏ပရိယာယ်တည်း(သံဋီ-၁၊ ၃၃၇)၊ သံ-၁၊ ၂၃၁၌ “သဟဿမ္ပိ အတ္တာနံ”ဟု ရှိ၏။] မုဟုတ္တေန-တစ်မုဟုတ်ဖြင့်၊ ဝါ-တစ်ခဏချင်းဖြင့်၊ [ကြိယာ

ပုရိန္ဒဒေါ”ဟု ပြုရသည်။ (ရှု-၃၅၀)

ပစ္စုပ္ပန်လည်းပြုနိုင်။ ။ မဃဘဝနှင့် သိကြားမင်းဘဝတို့ ဘဝချင်းကွဲပြားသော်လည်း ဖြစ်ရာသန္တာန်အစဉ်အားဖြင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဝိဂ္ဂဟလည်း ပြုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သံဋီ-၁၊ ၃၃၇၌ “ပုရေ ဒါနံ ဒဒါတီတိ ပုရိန္ဒဒေါ”ဟု ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့် ဆိုသည်။ (ဘေဒ-၃၅၄၊ ဘေဒဘာ-၃၃၆)]

သက္ကော။ ။ ပုညာနိ ကာတုံ သက္ကောတီတိ သက္ကော၊ [သက+က၊] (တစ်နည်း) “သက္ကစ္စ ဒါနံ အဒါသီတိ သက္ကော”ဟု တဒ္ဒိတ်ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ [သက္ကစ္စ+ဏ၊ စွကိုချေ-သံဋီ-၁၊ ၃၃၇၊ နီတိဓာတု-၂၆၃၊] ဓမ္မဋီ၌ “သက္ကဒါယကော”ဟု ဆိုလိုလျက် နောက်ဒါယကပုဒ်ကိုချေ၊ သက္ကကား သက္ကစ္စ၏ ပရိယာယ်ဟု ဆို၏။

ဝါသဝေါ။ ။ ဝါသံ အဒါသီတိ ဝါသဝေါ-ဇရပ်ကို ပေးလှူခဲ့သော သိကြားမင်း၊ [ဝါသ+ယဒနုသုတ်ကြီးဖြင့် ဝပစ္စည်းသက်၊ ဝါသသဒ္ဒါ အာဝါသ၏ပရိယာယ်၊-သံဋီ-၃၊ ၃၃၇၊ ဓမ္မဋီ-၆၈၊] ဝသုနံ(ဝသုမည်သောနတ်တို့၏)+ပုပ္ဖဂံမော ဝါသဝေါ၊ [ဝသု+ဏ၊-ဒီဋီ-၂၊ ၄၂၊] သုခံ ဝသန္တိ ဧတေဟီတိ ဝသုနိ၊ [ဝသ+ဥ၊-မောဂ်-၇၊ ၂၊] ဝသုနိ ရတနာနိ သန္တိ အဿာတိ ဝါသဝေါ၊ [ဝသု+ဏ၊ ဥကို အဝပြု၊-ထောမ၊ ဓာန်ဋီ-၁၉၊] ဝါသံ အာဝါသတ္ထံ ပုရိမတ္တဘာဝေ အာဝါသဒါနဝသေန ဝါတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါသဝေါ၊ [ဝါသ+ဝါ+အ၊-သူစိ၊] အာဝါသထံ ဒဒါတီတိ ဝါသဝေါ၊ [“အာဝါသထဒါယက”ဟု ဆိုလိုလျက် အာကတိဂိုဏ်း၊ ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်းအရ အာ-ထ-ဒါယတို့ကိုချေ၊ ကကို ဝပြု၊-ဓမ္မဋီ-၆၈၊] ဝသု ဧဝ ဝါသဝေါ၊ [ဝသု+ဏ၊ ဝသုသဒ္ဒါ ဒေဝဘေဒ၊ ဒေဝတာ-ဝိသေသအနက်ဟော၊-ထောမ။]

ပဝဂ်အနက်၊-နိဓာနိ-၂၊ ၁၀၅။] စိန္တေတိ-ကြံစည်ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ တသ္မာ၊ “သဟ-
ဿက္ခော”တိ-သဟဿက္ခဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

မဟာလိ! ဒေဝါနမိန္ဒဿ-သော၊ သက္ကဿ-၏။ သုဇာ နာမ-သုဇာမည်
သော၊ အသုရကညာ-အသုရာ၏ သမီးပျိုဖြစ်သော၊ ပဇာပတိ-မယား သည်၊
(အတ္ထိ)။ တသ္မာ၊ “သုဇမ္ပတိ”တိ-သုဇမ္ပတိဟူ၍၊ [သုဇာယ အသုရကညာယ+ပတိ
သုဇမ္ပတိ၊-ဓာန်ဋီ-၁၈။] ဝုစ္စတိ။

မဟာလိ! ဒေဝါနမိန္ဒော သက္ခော တာဝတိံသာနံ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်
ဟူသော နေရာရှိကုန်သော၊ ဝါ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နေကုန်သော၊ ဒေဝါနံ-
နတ်တို့၏။ ကုဿရိယာဓိပစ္စံ-အစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ရှိ

သဟဿက္ခော။ ။သဟဿံ+ပညာအက္ခိနိ ဧတဿာတိ သဟဿက္ခော-
တစ်ထောင်သောပညာမျက်စိရှိသော သိကြားမင်း၊ သဟဿ+အက္ခိ၊ သမာသ်အဆုံး
ဣကို အပြု။ (သံဋီ-၁၊ ၃၃၇)

တာဝတိံသာနံ။ ။တေတ္ထိံသသဟပုညကာရိနော ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာတိ တာဝတိံသံ၊
တေတ္ထိံသ ဇနာ တတ္ထ ဥပပန္နာတိ တာဝတိံသာ၊ [တေတ္ထိံသ+ဏ။ “တေတ္ထိံသ”ဟု
ဆိုလိုလျက် တေကို တာဝပြု၊ တတစ်လုံးချေ၊ ရှေ့နည်း မဋီအဆိုတည်း၊ ဌာနံကို ရ၍
နပုံလိင်၊ နောက်နည်း အဘိ၊ ဌအဆိုတည်း၊ ဘူမိကို ရ၍ ကုတ္တိလိင်၊] တာဝတိံသံ
(တာဝတိံသာ)+နိဝါသော ဧတေသန္တိ တာဝတိံသာ(မဋီ-၃၊ ၁၄၈၊ အဘိ၊ ဌ-၂၊ ၅၀၂)၊
(တစ်နည်း) တိံသ+ပမာဏံ ဧတေသန္တိ တိံသာ၊ တိံသာ ဧဝံ တာဝတိံသာ၊ [တာဝ+
တိံသာ၊ တာဝကား “တာဝ ဒိဿန္တိ တိံသတိ(ခု-၆၊ ၂၈၄၊ ဇာ. ဌ-၇၊ ၁၈၀)”၌ တာဝ
ကဲ့သို့ အနက်မဲ့တည်း(ပဒီ-၂၅၅)။]

ကုဿရိယာဓိပစ္စံ။ ။ကုဿရဿ+ဘာဝေါ ကုဿရိယံ၊ အဓိပတိနော+ဘာဝေါ
အာဓိပစ္စံ၊ ကုဿရိယံ+အာဓိပစ္စံ ဧတသ္မိန္တိ ကုဿရိယာဓိပစ္စံ(သံဌ-၃၊ ၃၀၇)။ ကုဿ-
ရိယံ စ+အာဓိပစ္စံ စ ကုဿရိယာဓိပစ္စံ၊ ကုဿရိယာဓိပစ္စံ+ဧတသ္မိ အတ္ထိတိ ကုဿရိ
ယာဓိပစ္စံ(မဟာဘာ-၂၊ ၅၈)၊ ရှေ့နည်း သမာသ်၊ နောက်နည်း တဒ္ဒိတ်ဖြစ်ခြင်းသာ
ထူး၏၊ အနက်မှာ “အစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ အကြီးအကဲ၏အဖြစ်ရှိသော”ဟု အတူတူပင်၊
(တစ်နည်း) ကုဿရိယံ စ+အာဓိပစ္စံ စ ကုဿရိယာဓိပစ္စာနိ၊ ကုဿရိယာဓိပစ္စေဟံ+
သမန္နာဂတံ ကုဿရိယာဓိပစ္စံ-အစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ အကြီးအကဲ၏အဖြစ်တို့နှင့် ပြည့်
စုံသော၊ သမန္နာဂတကျေ၊ သို့မဟုတ် သမန္နာဂတတဒ္ဒိတ်(ပါစိ ယော-၃၃၁)။

သော၊ ဝါ-အစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ အကြီးအကဲ၏အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ **ရန္တ**-မင်း၏အဖြစ်ကို၊ **ကာရေတိ**-(နတ်တို့ကို) ပြုစေ၏၊ တသ္မာ၊ “ဒေဝါနမိန္ဒော” တိ-ဒေဝါနမိန္ဒဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

မဟာလိ! ဒေဝါနမိန္ဒဿ၊ သက္ကဿ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ၊ မနုဿဘူတဿ-လူတို့၌ ဖြစ်စဉ်၊ ဝါ-လူအဖြစ်သို့ ရောက်စဉ်၊ သတ္တ-ဂုဗျာဒိတကုန်သော၊ **ဝတပဒါနိ**-ကျင့်ဝတ်အစုတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ **သမတ္တာနိ**-အညီအမျှ ယူအပ်ကုန်သည်။

ရန္တ ကာရေတိ။ ။ အထက်၌ နိတိဓာတု-၃၈၈အတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ “ရညော+ဘာဝေါ ရန္တ၊ [ရာဇ+ဏျ၊-သီဇိသစ်-၂၊ ၂၃၃]”ဟုပြု၊ ကာရေတိကား ကရဓာတ်၊ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း၊ တိဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသော ကာရိတ်ရုပ်တည်း။

မောဂါ၊ မောဂိပံ-၃၀၃။ ။ “ရန္တ-မင်း၏အလုပ်၊ အုပ်ချုပ်မှုကို၊ ကာရေတိ-ပြု၏”ဟု ပေး၊ “ရညော+ကမ္မံ ရန္တ(ထောမ၊ မဟာဘာ-၂၊ ၄၅၄)”ဟုပြု၊ ကာရေတိကား ရှေ့နည်းကဲ့သို့ ကာရိတ်ရုပ်မဟုတ်၊ သုဒ္ဓရုပ်တည်း၊ ကရဓာတ်၊ စုရာဒိတော ဧကေ ဧကယာ၌ “ဧက ဧကယာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဧကပစ္စည်းသက်၊ တနာဒိဩပစ္စည်းသက်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဩပစ္စည်းချေ။ (မောဂိနိ-၂၊ ၁၇၂၊ ကစ်ဘာ-၂၊ ၄၀၅)

မောဂိပံ-၂၃၇။ ။ “ရန္တ-မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော အင်္ဂါဂုလီ၊ စုံညီခံခိုင်၊ နိုင်ငံတော်ကို၊ ကာရေတိ-ဖြစ်စေ၏”ဟုပေး၊ “ရညော+ဣဒံ ရန္တ(ဝိမတိ-၁၊ ၃၅၊ ပါစိယော-၆၁)”ဟုပြု၊ ကရဓာတ် ပဝတ္တန(ဖြစ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ (သံဠ-၃၊ ၃၀၇)

ဝတပဒါနိ။ ။ဝတာနိ စ+တာနိ+ပဒါနိ စာတိ ဝတပဒါနိ-ကျင့်ဝတ်အစုတို့၊ ပဒသဒ္ဓါ ကောဠာသအနက်(သံ. ဋ-၁၊ ၃၁၇၊ သံဇိ-၁၊ ၃၃၆)၊ (တစ်နည်း) “ပဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ-တိ ပဒါနိ၊ ဝတာနိယေဝ+ပဒါနိ ဝတပဒါနိ-ကျင့်အပ်သောဝတ်တို့-ကျင့်ဝတ်တို့” ဟုပြု၊ ပဒသဒ္ဓါ အကျင့်အနက်ဟော(ဒိ. ဋ-၃၊ ၇၊ ဒီဇိ-၃၊ ၆)။

သမတ္တာနိ။ ။အာဒိယိသူတိ အတ္တာနိ၊ [အာ+ဒါ+တ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဒါကို တ-ပြု၊ အာကို ရဿပြု၊-ရူ-၃၈၅။] သမံ+အတ္တာနိ သမတ္တာနိ၊ [သမ+အတ္တ၊-သံဇိ-၁၊ ၃၃၆၊ ဓမ္မဇိ-၆၈၅ “သံ သုဋ္ဌံ အတ္တယိသု ဂဏှိသူတိ သမတ္တာနိ”ဟုပြုသည်၊ ကတ္တားက “သက္ကဿ”ဟု ဆဋ္ဌိဖြင့်ရှိသဖြင့် ကတ္တုသာဓ်ပြုခြင်းမှာ မကောင်းပါ၊ မှန်၏-ဆဋ္ဌိကတ္တားသည် တတိယာကတ္တားကဲ့သို့ အဝုတ္တကတ္တားဖြစ်ရကား သမတ္တာနိသည် ကံဟောကြံယာ(ကမ္မသာဓ်)သာ ဖြစ်ရမည်။ [ဆဋ္ဌိကတ္တား၊ ရံခါငြားမှု၊ ကတ္တားတတိယာနှင့် တူမြဲ (ဘုရားကြီး-၇၂)။]

သမာဒိန္နာနိ-ကောင်းစွာ ယူအပ်ကုန်သည်။ ဝါ-ဆောက်တည်အပ်ကုန်သည်။
 [သမာဒိန္နာနိတိ တတ္ထ သက္ကစ္စကာရိတာယ သမ္မာ အာဒိန္နာနိ-သံဋီ-၁, ၃၃၆။]
 အဟေသု-ကုန်ပြီ၊ ယေသံ-ယင်းကျင့်ဝတ်အစုတို့၏။ ဝါ-တို့ကို၊ သမာဒိန္နတ္တာ-
 ကောင်းစွာ ယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သက္ကော-သည်၊ သက္ကတ္တံ-
 ၏ အဖြစ်သို့၊ အဇ္ဈဂါ-ပြီ၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဝတပဒါနိ-တို့သည်၊ ကတမာနိ-
 အဘယ်တို့နည်း၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်၏ အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ ဝါ-အသက်
 ထက်ဆုံး၊ မာတာပေတ္တိဘရော-မိဘတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးသူသည်၊ အသံ-
 ဖြစ်ရာ၏၊ ယာဝဇီဝံ၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊ ဇေဋ္ဌာပစာယီ-ကြီးသူတို့ကို ရိုသေလေး
 စားလေ့ရှိသူသည်၊ အသံ-ရာ၏၊ ယာဝဇီဝံ၊ သဏ္ဍာဝါစော-သိမ်မွေ့သော စကား
 ရှိသူသည်၊ အသံ၊ ယာဝဇီဝံ၊ အပိသုဏ္ဍဝါစော-ချောပစ်ကုန်းတိုက်ကြောင်း
 စကားမရှိသူသည်၊ အသံ၊ ယာဝဇီဝံ၊ **ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန**-ကင်းသော မစ္ဆေရ
 အညစ်အကြေးရှိသော၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ အဂါရံ-အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသေယျံ-
 နေရာ၏၊ (တစ်နည်း) အဂါရံ-ကို၊ အဇ္ဈာဝသေယျံ-လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်၍ သူတစ်
 ပါးနှင့် မဆက်ဆံသော အပိုင်းခြားအားဖြင့် နေရာ၏၊ (အုပ်ချုပ်စောင့်ရှောက်၍
 နေရာ၏)၊ မုတ္တစာဂေါ- လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်ကြဲခြင်းရှိသည်၊ (မငြိတွယ်
 ဘဲ စွန့်ကြဲခြင်းရှိသည်)၊ **ပယတပါဏီ**-လျှံဒါန်းခြင်းငှာ အမြဲဆေးကြောအပ်ပြီး
 သော လက်ရှိသည်၊ ဝါ-စင်ကြယ်သောလက်ရှိသည်၊ ဝေါသဂ္ဂရတော-စွန့်ကြဲ

ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန။ ။မစ္ဆေရမေဝ+မလံ မစ္ဆေရမလံ-မစ္ဆေရဟူသော အညစ်
 အကြေး၊ မစ္ဆေရနှင့် မလကို ရှေ့နောက်ပြန်(အံ. ၄-၂, ၁၂၊ အံဋီ-၂, ၁၂၁)၊ (တစ်နည်း)
 မလဉ္စ+မစ္ဆေရဉ္စ မလမစ္ဆေရံ-မစ္ဆေရမှ ကြွင်းသော လောဘစသောအညစ်အကြေးနှင့်
 မစ္ဆေရ၊ ဝိဂတံ+မစ္ဆေရမလံ ဧတ္ထာတိ ဝိဂတမလမစ္ဆေရံ(အံဋီ-၂, ၁၂၁)၊ ဝိဂတာနိ+
 မလမစ္ဆေရနိ ဧတသ္မာတိ ဝိဂတမလမစ္ဆေရံ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၂၈၂)၊ ဣတ္ထုတလက္ခဏ
 အနက်၌ တတိယာသက်၊-ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၂၈၃။

ပယတပါဏီ။ ။ “ပယတပါဏီတိ ဓောတဟတ္ထော(အံ. ၄-၂, ၁၃၂)”နှင့်အညီ
 ပေးခဲ့သည်။ “ပယတပါဏီတိ ဝါ အာယတပါဏီ၊ ပယတပါဏီတိ ဝါ ဥဿာဟိတ-
 ဟတ္ထော(ဣတိ. ၄-၃၀၅)”အဖွင့်အလို “ပယတပါဏီ-ဆုပ်ကိုင်ထားဘဲ ဖြန့်ထားအပ်
 သော လက်ရှိသည်၊ ဝါ-အားတက်စေအပ်(မြှောက်ချီအပ်)သော လက်ရှိသည်”ဟုပေး။

ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်။ **ယာစယောဂေါ**-တောင်းခံခြင်း၌ သင့်လျော်သည်။ (တောင်းခံခြင်းငှာ သင့်လျော်သည်)။ ဝါ-တောင်းခံသူတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဆက်သွယ်ခြင်းရှိသည်။ ဒါနသံဝိဘာဂရတော-ပေးလှူခြင်း၊ ခွဲခြမ်းဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်။ ဝါ-ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းမှ ခွဲခြမ်းဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်။ [ဤပုဒ်ကို ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၅၁၌ ရေးခဲ့ပြီ။] အသံ၊ ယာဝဇီဝံ၊ သစ္စဝါစော-မှန်သောစကားရှိသူသည်။ အသံ၊ “မေ-ငါ၏။ ဝါ-မှ၊ ကောဓော-အမျက်ဒေါသသည်။ သစေပိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)။ နံ-ထိုအမျက်ဒေါသကို၊ ခိပ္ပမေဝ-လျင်မြန်စွာသာလျှင်၊ ပဋိဝိနေယျံ-ပယ်ဖျောက်အံ့။” ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ယာဝဇီဝံ၊ အက္ခောဓနော-အမျက်ထွက်လေ့မရှိသူသည်။ အသံ-ဖြစ်ရာ၏။ မဟာလိ၊ ဒေဝါနမိန္ဒဿ-သော၊ သက္ကဿ-သည်။ ပုဗ္ဗေ၊ မနုဿ-ဘူတဿ-စဉ်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ဝတပဒါနိ-ဤကျင့်ဝတ်အစုတို့သည်။ ဝါ-တို့ကို၊ သမတ္တာနိ-ကုန်သည်။ သမာဒိန္နာနိ-ကုန်သည်။ အဟေသု-ကုန်ပြီ။ ယေသံ-ယင်းကျင့်ဝတ်ဂုဗ်းတို့၏။ ဝါ-တို့ကို၊ သမာဒိန္နတ္တာ-အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သက္ကော-သည်။ သက္ကတ္တံ-ကို၊ အဇ္ဈဂါ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

မာတာပေတ္တိဘရံ ဇန္တု၊ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ၊

သက္ကံ သခိလသမ္ဘာသံ၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။

မစ္ဆေရဝိနယေ ယုတ္တံ၊ သစ္စံ ကောဓာဘိဘုံ နရံ၊

တံ ဝေ ဒေဝါ တာဝတိံသာ၊ အာဟု သပ္ပရိသော ဣတိ။

မာတာပေတ္တိဘရံ-မိဘ၂ပါး၊ အရေးထားလျက်၊ လေးစားသမှု၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးတတ်ထသော၊ ကုလေ-မိဘက်ဖဘက်၊ အဘက်ဘက်က၊ အဆက်အသွယ်၊ အမျိုးအနွယ်၌၊ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ- ကိုယ့်ထက်ကြီးရင့်၊ ဂုဏ်ဝါမြင့်မှု၊

ယာစယောဂေါ။ ။ယာစေ (ယာစနေ)+ယောဂေါ ယာစယောဂေါ။ ပရေဟိ ယာစိ-တုံ ယုတ္တောတိ အတ္ထော(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၂၈၃)။ ယာစန္တိတိ ယာစာ(ဣတိ၊ ၄-၃၀၃)။ ယာစေဟိ (ယာစကေဟိ) ယောဂေါ ဧတဿာတိ ယာစယောဂေါ(အံ၊ ၄-၂၊ ၁၃၂)။

မာတာပေတ္တိဘရံ။ ။မာတာပိတရော ဘရဟိတိ မာတာပေတ္တိဘရော၊ မာတာ-

အသင့်စိတ်ထား၊ ရိုသေလေးစားလေ့ရှိသော၊ သဏှံ-စိတ်ရင်းပြကတွေ၊ လွန်သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်၍၊ သခိလသမ္ဘာသံ-ပြေပြစ်ညက်ညော၊ အားလုံးချောအောင်၊ ပြောတတ်ဆိုတတ်၊ သုံးနှုန်းတတ်သော၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ-ချစ်သူ၂ ယောက်၊ ကွဲပြားလောက်အောင်၊ ကောက်ကျစ်စိတ်ထား၊ ကုန်းချောစကားကိုလည်း ပယ်သော၊ မစ္ဆေရဝိနယေ-မပေးရက်ချေ၊ ဝန်တိုစေသည့်၊ မစ္ဆေရတရား၊ ဖယ်ရှားခြင်း၌၊ ယုတ္တံ-လှူရေးစွန့်ရေး၊ ပေးကမ်းရေးဝယ်၊ လေးလေးပင်ပင်၊ အမြဲယှဉ်သော၊ [ဇဇိသစ်-၁၊ ၂၃၃အလို “မစ္ဆေရဝိနယေန” ဟု ဖွင့်သဖြင့် တတိယအနက်ယူကာ “မစ္ဆေရဝိနယေ-နှင့်၊ ယုတ္တံ-သော” ဟုပေး။] သစ္စံ-မိမိနှုတ်မှာ၊ ကျက်သရေဖြာအောင်၊ မေတ္တာပြည့်ပြည့်၊ သစ္စာလည်းရှိသော၊ ကောဓာ-ဘိဘုံ-ရံခါဒေါသ၊ ဖြစ်ပေါ်ကလည်း၊ ထကြွမတိုး၊ လွှမ်းမိုးနိုင်သော၊ ဇန္ဓိ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ ပြုစီမံသဖြင့်၊ လူထံရောက်လာ၊ သတ္တဝါတစ်ယောက်ဖြစ်သော၊ တံ နရံ-တော်ရုံမက၊ ကောင်းမွန်လှသဖြင့်၊ လောကထင်ပေါ်၊ ထိုလူတော်လူကောင်းကို၊ ဒေဝါ တာဝတိံသာ-ဝတီစံစား၊ နတ်အများတို့သည်၊ သပ္ပရိသော ဣတိ-ချီးမွမ်းဖွယ်တောင်း၊ ကောင်းထက်ကောင်းမည့်၊ အလျောင်းလျာဝင်၊ သူတော်စင်ဟူ၍၊ ဝေ-စင်စစ်ဧကန်၊ အမှန်အားဖြင့်၊ အာဟု-တအံ့တဩ၊ တသောသောဖြင့်၊ ပြော၍မပြီး၊ ချီးမွမ်းကြလေကုန်သတည်း။

မဟာလိ! ဣတိ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သော၊ ဣဒံ-ဤကောင်းမှုသည်၊ သက္ကေန-သိကြားသည်၊ မဃမာဏဝကာလေ-မဃလုလင်ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ကတကမ္မံ-ပြုအပ်ခဲ့သော ကောင်းမှုတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပုန၊ တေန-ထိုမဟာလိသည်၊ “ဘန္တေ! ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ မဃမာဏဝေါ-သည်၊ ပဋိပဇ္ဇိ-ကျင့်ခဲ့ပါသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ၊ တဿ-ထိုမဃလုလင်၏၊ ပဋိပတ္တိံ-အကျင့်ကို၊ ဝိတ္တာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ သောတုကာမေန-နာခြင်းငှာအလိုရှိသော မဟာလိသည်၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ “မဟာလိ! တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ သုဏာဟိ-နာလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အတီတံ-

ဒီနမန္တသိ တောဘရာဒီသု(နီတိ-၄၂၇)သုတ်ဖြင့် နောက်ဘရသဒ္ဒါကြောင့် ပိတုဇာဉ်ကို ဣပ္ပ၊ တဒ္ဒေဘော်လာ၊ ပိဇာ ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပ္ပ(နီတိသုတ္တ-၉၀၊ ဇဇိသစ်-၁၊ ၂၃၃)။

ကို အာဟရိ-ဆောင်ပြတော်မူပြီ၊ (ကိ)။

အတီတေ-၌၊ မဂဓရဌေ-မဂဓတိုင်း၌၊ **မစလဂါမေ**-မစလရွာ၌၊ မယော
နာမ-သော၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ ဂါမကမ္မကရဏဌာနံ-ရွာလုပ်ငန်းကို လုပ်
ရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဌိတဌာနံ-တည်ရာအရပ်ကို၊ ပါဒန္တေန-
ခြေဖျားဖြင့်၊ ပံသု-မြေကို၊ ဝိယူဟိတွာ-ယက်၍၊ ရမဏီယံ-မွေ့လျော်ထိုက်သည်
၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းအောင်၊ ကတွာ၊ အဌာသိ-တည်ပြီ၊ အ-
ပရော-အခြားသူသည်၊ တံ-ထိုမယလုလင်ကို၊ ဗာဟုနာ-လက်မောင်းဖြင့်၊ ပ-
ဟရိတွာ-တိုက်ခတ်၍၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ အပနေတွာ-တွန်းဖယ်၍၊ သယံ-
ကိုယ်တိုင်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ အဌာသိ-ပြီ၊ သော-ထိုမယလုလင်သည်၊ တဿ-
ထိုသူအား၊ အကုဇ္ဈိတွာဝ-စိတ်မဆိုးမှု၍သာလျှင်၊ အညံ-သော၊ ဌာနံ-အရပ်ကို၊
ရမဏီယံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဌိတော-တည်ပြီ၊ တတောပိ-ထိုအရပ်မှလည်း၊ နံ-
ထိုမယလုလင်ကို၊ အညော-အခြားသောသူသည်၊ အာဂန္ဓာ-လာ၍၊ ဗာဟုနာ-
ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-၍၊ အပနေတွာ-၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဌာသိ-ပြီ၊ သော-
ထိုမယလုလင်သည်၊ တဿပိ-ထိုသူအားလည်း၊ အကုဇ္ဈိတွာဝ-၍သာလျှင်၊
အညံ-သော၊ ဌာနံ-ကို၊ ရမဏီယံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဌိတော-ပြီ၊ ဣတိ-ဤ
သို့လျှင်၊ တံ-ထိုမယလုလင်ကို၊ ဂေဟတော-အိမ်မှ၊ နိက္ခန္ဓာ နိက္ခန္ဓာ-ထွက်လာ
ကုန်၊ ထွက်လာကုန်သော၊ ပုရိသာ-တို့သည်၊ ဗာဟုနာ-ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-၍၊
ဌိတဌိတဌာနတော-တည်ရာတည်ရာအရပ်မှ၊ အပနေသု-တွန်းဖယ်ကုန်ပြီ၊
သော-ထိုမယလုလင်သည်၊ “သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊ မံ-
ငါ့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ သုခိတာ-ချမ်းသာခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဇာတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣမိနာ
ကမ္မေန-ဤအလုပ်သည်၊ မယံ-အား၊ သုခဒါယကေန-ချမ်းသာကို ပေးနိုင်သော၊
ပုညကမ္မေန-ကောင်းမှုသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊” ဣတိ စိန္တေတွာ၊ ပုနဒိဝသေ-
နောက်တစ်နေ့၌၊ ကုဒါလံ-ပေါက်တူးကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ ခလမဏ္ဍလမတ္တံ-

မစလဂါမေ။ ။ဓမ္မဋီ-၆၈၌ “**မစလဂါမေ**တိ စောရဂါမေ၊ မစလသဒ္ဓေါ ဟိ
စောရပုရိယာယော”ဟု ဖွင့်၏။ “မစေ စောရကမ္မေ+အလန္တိ မစလော(ကစ္စည်း-၆၅)”
ကို ကြည့်ဖွင့်ဟန် တူ၏။ ထိုအလို “မစလဂါမေ-ခိုးသူတို့၏ရွာ၌”ဟု ပေး။

ကောက်နယ်တလင်းဝိုင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနံ-အရပ်ကို၊ ရမဏီယံ-ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသောသူတို့သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ သာလျှင်၊ အဋ္ဌံသု-တည်ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုသူတို့ အား၊ သီတသမယေ-အေးရာအခါ၌၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ကတ္တာ-၍၊ [အဂ္ဂိ ကတ္တာ-မီးဖို၍၊] အဒါသိ-ပေးပြီ၊ ဂိမ္မကာလေ-နွေအခါ၌၊ ဥဒကံ-ကို၊ (အဒါသိ)၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ “ရမဏီယံ-မွေ့လျော်ထိုက်သော၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ဌာနံ နာမ-အရပ် မည်သည်ကို၊ သဗ္ဗေသံ-သောသူတို့သည်၊ ပိယံ-နှစ်သက်အပ်၏၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အပ္ပိယံ နာမ-မချစ်အပ်သည်မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ကု-တော-ဤနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ မယာ-သည်၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ သမံ-ညီညွတ်အောင်၊ ကရောန္တေန-ပြုလျက်၊ ဝိစရိတံ-လှည့်လည်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ကုတိ စိန္တေတွာ၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ သမံ-အောင်၊ ကရောန္တော-သော်၊ ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ ဟရိတဗ္ဗယုတ္တကာ-ဖယ်ရှားထိုက်သည် ၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ရက္ခသာခါ-သစ်ခက်တို့ကို၊ ဟရန္တော-ဖယ်ရှား လျက်၊ ဝိစရတိ-၏။ အထ-၌၊ နံ-ထိုမယလုလင်ကို၊ အပရော-အခြားသူသည်၊ ဒိသွာ အာဟ၊ (ကိ)၊ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! ကိ-ဘာကို၊ ကရောသိ-ပြုနေသနည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! မယံ-၏၊ သဂ္ဂဂါမိနံ-နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေနိုင် သော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းကို၊ ကရောမိ-ပြုနေပါ၏။” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ တေ-၏၊ သဟာယော-အဖော်သည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ပါမည်။” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “သမ္မ! ဟောဟိ-ဖြစ်ပါလော၊ သဂ္ဂေါ နာမ-နတ်ပြည်မည်သည်၊ ဗဟူနမ္ပိ-များစွာသောသူတို့၏လည်း၊ မနာပေါ-စိတ်ကို တိုး ပွားစေတတ်၏၊ ဝါ-မြတ်နိုးဖွယ်ဖြစ်၏၊ သုခဗဟုလော-များသော ချမ်းသာခြင်း ရှိ၏။” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ အဟေသံ-ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုလူ့ယောက်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တထေဝ-ထိုအတူသာလျှင်၊ ပုစ္ဆိတွာ စ-မေး၍လည်းကောင်း၊ သုတွာ စ-ကြား၍ လည်းကောင်း၊ အပရောပိ-အခြားသောသူသည်လည်း၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ သဟာယော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ အပရောပိ အပရောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော အခြားလည်းဖြစ်သောသူသည်လည်း၊ (တေသံ-တို့၏၊

သဟာယော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့လျှင်၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေတ္ထိသ-ဥရုယောက်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ ဇာတာ-ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ ကုဒါလာဒိဟတ္ထာ-လက်၌ ပေါက်တူးအစရှိသည်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) မဂ္ဂ-ကို၊ သမံ-အောင်၊ ကရောန္တာ-ကုန် လျက်၊ ဧကယောဇနဒ္ဒိယောဇနမတ္တဌာနံ-တစ်ယူဇနာ၊ ွယူဇနာအတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။

တေ-ထိုဥရုယောက်သောလူတို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဂါမဘောဇကော-ရွာစားသည်၊ (ရွာသူကြီးသည်)၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကို)၊ “ဣမေ မနဿာ-ဤလူတို့သည်၊ အယောဂေ-အားမထုတ်သင့်သောအလုပ်၌၊ ဝါ-တို့ကို၊ ယုတ္တာ-အားထုတ်ကုန်၏၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ အရညတော-တောမှ၊ မစ္ဆမံသာဒီနိ-ငါး၊ အသားအစရှိသည်တို့ကို၊ သစေ အာဟာရေယျံ-အကယ်၍ ဆောင်ကုန်အံ့၊ သုရံ-သေရည်ကို၊ ကတ္တာ၊ သစေ ပိဝေယျံ-အကယ်၍ သောက်ကုန်အံ့၊ အညံ-သော၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ သစေ ကရေယျံ-အကယ်၍ ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အာဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု တစ်စုံတစ်ခုကို၊ လဘေယျံ-ရရာ၏။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နေ-ထိုလူတို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-စေ၍၊ ပုစ္ဆိ (ကို)၊ “(တုမေ)၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်လျက်၊ ဝိစရထ-လှည့်လည်ကုန်သနည်း?” ဣတိ -ပြီ၊ “သာမိ-အရှင်! သဂ္ဂမဂ္ဂံ-နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်းလမ်းကို၊ (ကရောန္တာ-ကုန်လျက်၊ ဝိစရမ-ပါကုန်၏။)” ဣတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ၊ “ယရာဝါသံ-အိမ်ဟူသောနေရာ၌၊ ဝသန္တေဟိ နာမ-နေသောသူတို့မည်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ၊ အရညတော-မှ၊ မစ္ဆမံသာဒီနိ-တို့ကို၊ အာဟာရိတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သုရံ-ကို၊ ကတ္တာ၊ ပါတုံ-သောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နာနပ္ပကာရေ-အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော၊ ကမ္မန္တေ-အမှုတို့ကို၊ ကာတုံ စ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ တဿ-ထိုရွာစား၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ပဋိက္ခိပိသု-ပယ်မြစ်ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုနပ္ပုနံ၊ ဝုစ္စမာနာပိ-ပြောဆိုအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ပဋိက္ခိပိသုယေဝ-ပယ်မြစ်ကုန်သည်သာ၊ သော-ထိုရွာစားသည်၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ “နေ-ထိုလူတို့ကို၊ နာသေဿာမိ-ပျက်စီးစေအံ့၊

ဝါ-ဖျက်ဆီးအံ့” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ရညော-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ “ဒေဝ-
 ကြီး! **တေ စောရေ**-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန-အုပ်စုဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ ဝိစရန္တေ-
 လှည့်လည်နေသည်တို့ကို၊ ပဿာမိ-တွေ့မြင်ရပါ၏။ (တစ်နည်း) ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန-
 ဖြင့်၊ ဝိစရန္တေ-လှည့်လည်နေကုန်သော၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ပဿာမိ-၏။”
 ကုတိ ဝတ္တာ၊ “ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ အာ-
 နေဟိ-ဆောင်ခဲ့လော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊
 ကတွာ-၍၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုလူတို့ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-နှောင်ဖွဲ့၍၊ အာ-
 နေတွာ-ဆောင်၍၊ ရညော-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြုပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ အဝီမံသိတွာဝ-
 မစူးစမ်းမှု၍သာလျှင်၊ “ဟတ္ထိနာ-ဆင်ဖြင့်၊ ဝါ-ကို၊ မဒ္ဒါပေထ-နင်းစေကြလော၊”
 ကုတိ-သို့၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ မယော-သည်၊ သေသာနံ-ကြွင်းသော
 လူတို့အား၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ (ကိ)၊ “သမ္မာ-မိတ်ဆွေတို့! မေတ္တံ-ကို၊
 ဌပေတွာ-ကြဉ်ထား ၍၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အညော-မေတ္တာမှ အခြားသော၊
 အဝဿယော-အားကိုးစရာသည်၊ နတ္ထိ၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကတ္တစိ-တစ်စုံ
 တစ်ယောက်အပေါ်၌၊ ကောပံ-အမျက်ဒေါသကို၊ အကတွာ-မပြုမှု၍၊ ရညေ
 စ-၌လည်းကောင်း၊ ဂါမဘောဇကေ စ-ရွာစား၌လည်းကောင်း၊ မဒ္ဒနဟတ္ထိမိ
 စ-နင်းမည့်ဆင်၌လည်းကောင်း၊ အတ္တနိ စ-မိမိ၌လည်းကောင်း၊ မေတ္တစိတ္တေန-
 မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်အားဖြင့်၊ သမစိတ္တာဝ-တူမျှသော စိတ်ရှိကုန်သည်
 သာ၊ ဟောထ-ဖြစ်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ အဆုံးအမပေးပြီ၊ တေ-ထိုလူတို့
 သည်၊ တထာ-ထိုဆုံးမသည့်အတိုင်း၊ ကရိသု၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုသူတို့၏၊
 မေတ္တာနုဘာဝေန-မေတ္တာ၏အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဟတ္ထိ-သည်၊ ဥပသင်္ကမိတုမ္ပိ-
 ဌာလည်း၊ န ဝိသဟိ-မရဲဝံ၊ ရာဇာ-သည်၊ တမတ္တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ-

စောရေ တေ။ ။တေသည် “နိပါတ်တေ၊ ဓာတ်တေ၊ ဝိဘတ်တေ၊ အာဒေသ
 တေ”ဟု ၄မျိုးရှိ၏။ နောက်အပိုဒ်၌ “တုမေ ကိရ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန စောရာ ဟုတွာ”ဟုရှိရာ
 တုမေနှင့် စောရာအရတူထားသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း စောရေနှင့် တေကို အရတူယူကာ
 တနောင် ယောဝိဘတ်ကို အာပြုထားသော အာဒေသတေယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ (တစ်
 နည်း) “**တေ**တိ နိပါတမတ္တံ(ကုတိ၊ ဌ-၁၆၀၊ ဝိမာန၊ ဌ-၁၁၂၊ ထေရ၊ ဌ-၁၊ ၄၅၇)
 “အဖွင့်မှ တေကဲ့သို့ တေကို အနက်မဲ့နိပါတ်ယူ၍ “စောရေ-တို့ကို”ဟုပေး။

၍၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မဒ္ဒိတုံ-နင်းခြင်းငှာ၊ န ဝိသဟိဿတိ-ရဲဝံလိမ့်မည်မဟုတ်၊ “ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊ နေ-ထိုလူတို့ကို၊ ကိလဇ္ဇေန-ဖျာဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ မဒ္ဒိပထ-နင်းစေကြလော၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ တေ-ထိုလူတို့ကို၊ ကိလဇ္ဇေန-ဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-၍၊ မဒ္ဒိတုံ-နင်းခြင်းငှာ၊ ပေသိယမာနောပိ-စေလွှတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ဟတ္ထိ-သည်၊ ဒူရတောဝ-အဝေးမှပင်၊ ပဋိက္ကမိ-ဖဲသွားပြီ၊ ဝါ-နောက်ဆုတ်ပြီ။

ရာဇာ-သည်၊ တံ ပဝတ္ထိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာ-၍၊ “ဧတ္ထ-သို့ဖြစ်ရာ၌၊ ကာရဏေန-အကြောင်းသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗ-ရှိရာ၏၊” ကူတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တေ-ထိုလူတို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “တာတာ-အမောင်တို့၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကိ-အဘယ်အရာကို၊ န လဘထ-မရကုန်သနည်း?” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒေဝ-ကြီး၊ ဧတံ-ဤစကားသည်၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော စကားပါနည်း?” ကူတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ “တုမေ-တို့သည်၊ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန-အုပ်စုဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဟုတွာ၊ အရညေ-၌၊ ဝိစရထ ကိရ-လှည့်လည်ကုန်သတဲ့” ကူတိ-ဤသို့မိန့်ပြီ၊ “ဒေဝ! ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-နည်း?” ကူတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ “တာတာ-အမောင်တို့၊ ဂါမဘောဇကော-သည်၊ (အာဟ)၊” ကူတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ၊ “ဒေဝ! မယံ-ကျွန်တော်မျိုးတို့သည်၊ စောရာ-ခိုးသူတို့သည်၊ န-မဟုတ်ပါကုန်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ မယံ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သဂ္ဂမဂ္ဂံ-နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းကို၊ သောဓေန္တော-သုတ်သင်ကုန်လျက်၊ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ-ဤမည်ဤမည်သော အလုပ်ကိုသာ၊ ကရောမ-ပြုပါကုန်၏၊ ဂါမဘောဇကော-သည်၊ အကုသလ-ကိရိယာယ-အကုသိုလ်ကို ပြုခြင်းငှာ၊ နိယောဇေတွာ-တိုက်တွန်း၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အကရောန္တေ-မပြုကုန်သော၊ အမေ-ကျွန်တော်မျိုးတို့ကို၊ နာသေတုကာမော-ပျက်စီးစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊” ကူတိ-ဤသို့ တင်လျှောက်ကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ရာဇာ-သည်၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ သောမနဿပုတ္တော-ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ (ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်းသို့

ရောက်သည်။ ဟုတ္တာ၊ “တာတာ-တို့၊ အယံ တိရစ္ဆာနော-ဤတိရစ္ဆာန်ဖြစ်သောဆင်သည်၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ အဟံ-သည်၊ မနုဿဘူတော-လူတို့၌ ဖြစ်သည်၊ ဝါ-လူဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်၊) (တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊) ဇာနိတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ မေ-အား၊ ခမထ-သည်းခံကြပါ။” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ပြီ၊ စ ပန-သည်သာမကသေး၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ သပုတ္တဒါရုံ-သားသမီး၊ မယားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဂါမဘောဇကံ-ကို၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ဒါသံ-ကျွန်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိ-ဆင်ကို၊ အာရောဟနိယံ-တက်စီးခြင်းကို ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-စီးစရာယာဉ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တံ ဂါမံ-ထိုရွာကို၊ ယထာသုခံ-အကြင်အကြင်ချမ်းသာသည့်အတိုင်း၊ ဝါ-ချမ်းသာသည့်အားလျော်စွာ၊ ပရိဘောဂံ စ-သုံးဆောင်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တာ-၍၊ အဒါသိ၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ “ဣဓေဝ-ဤယခုဘဝ၌ပင်၊ နော-ငါတို့သည်၊ ကတပုညဿ-ပြုအပ်သော ကောင်းမှု၏၊ အာနိသံသော-အကျိုးကို၊ ဒိဋ္ဌော-တွေ့မြင်အပ်ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျောသော-လွန်စွာ၊ ပသန္နမာနသာ-ကြည်လင်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ တံ ဟတ္ထိ-ထိုဆင်ကို၊ ဝါရေန ဝါရေန-အလှည့်အားဖြင့်၊ အလှည့်အားဖြင့်၊ အဘိရယ-တက်စီး၍၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်လျက်၊ မန္တယိသု-တိုင်ပင်ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဣဒါနိ-၌၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ အတိရေကတရံ-သာ၍လွန်စွာ၊ ပုည-ကောင်းမှုကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ကိ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကရောမ-ပြုကြမည်နည်း၊ စတုမဟာပထေ-လမ်းဆုံလမ်းမ လမ်းလေးခွ၌၊ ထာဝရံ-ခိုင်ခံ့သည်ကို၊ ဝါ-ခိုင်ခံ့အောင်၊ ကတ္တာ၊ မဟာဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ ဝိဿမနသာလံ-အပန်းဖြေစရာဇရပ်ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကြစို့၊” ဣတိ-တိုင်ပင်ပြီ၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ဝမ္မကိ-လက်သမားကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ သာလံ-ဇရပ်ကို၊ ပဌပေသုံ-ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ ဝါ-ဆောက်လုပ်စေကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ မာတုဂါမေသု-မိန်းမတို့၌၊ ဝိဂတစ္ဆန္ဒတာယ-ကင်းသော အလိုဆန္ဒရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မာတုဂါမာနံ-တို့အား၊ တဿာ သာလာယ-ထိုဇရပ်၏၊ ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ကို၊ န အဒံသု-မပေးကုန်။

ပန-ဆက်၊ မဃဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ နန္ဒာ-နန္ဒာလည်းကောင်း၊ စိတ္တာ-လည်းကောင်း၊ သုဓမ္မာ-လည်းကောင်း၊ သုဇာ-သုဇာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတဿော-ငှယောက်ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တာသု-ထိုမိန်းမတို့တွင်၊ သုဓမ္မာ-သည်၊ ဝဇ္ဇကီနာ-လက်သမားနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဧကတော-တည်း၊ ဟုတွာ၊ “ဘာတိက-အစ်ကို၊ မ-ကျွန်မကို၊ ဣမိဿာ သာလာယ-၏၊ ဇေဋ္ဌိကံ-အကြီးအကဲ၏အဖြစ်ကို၊ ကရောဟိ-ပြုပါလော၊” ဣတိ ဝတွာ၊ လဇ္ဇ-တံစိုးလက်ဆောင်ကို၊ အဒါသိ၊ သော-ထိုလက်သမားသည်၊ “သာဓူ”တိ-ဟူ၍၊ သမ္ပဋ္ဌိတ္တော-ဝန်ခံ၍၊ ပဌမဓေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ကဏ္ဍိကတ္တာယ-အထွတ်အကျိုးငှာ၊ ရုက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ သုက္ခာပေတွာ-ခြောက်သွေ့စေ၍၊ တစ္ဆေတွာ-ရွေ၍၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထွင်း၍၊ ကဏ္ဍိကံ-အထွတ်ကို၊ နိဌာပေတွာ-ပြီးစီးစေ၍၊ “အယံ သာလာ-ဤဇရပ်သည်၊ သုဓမ္မာ နာမ-သုဓမ္မာ မည်၏၊” ဣတိ-သို့၊ အက္ခရာနိ-အက္ခရာတို့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ထွင်း၍၊ ဝါ-ရေး၍၊ ဝတ္ထေန-အဝတ်ဖြင့်၊ ပလိဝေဌေ-တွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ အထ-၌၊ နေ-ထိုသူတို့ကို၊ ဝဇ္ဇကီ-လက်သမားသည်၊ သာလံ-ကို၊ နိဌာပေတွာ-ပြီးစီးစေ၍၊ ကဏ္ဍိကာရောပနဒိဝသေ-အထွတ်တင်ရာနေ၌၊ “အယျာ-အရှင်တို့၊ (လူကြီးမင်းတို့)၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ကရဏီယံ-ပြုဖွယ်ကို၊ အဟော န သရိမ္မာ-ဪ...အမှတ်မရခဲ့ကုန်၊” ဣတိ အာဟ၊ “ဘော-အမောင်၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော ပြုဖွယ်ကိုနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ “ကဏ္ဍိကံ-အထွတ်ကို၊ (န သရိမ္မာ-ကုန်၊)” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဟောတု-ရှိပါစေ၊ တံ-ထိုအထွတ်ကို၊ အာဟရိဿာမ-ဆောင်ယူကုန်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ဆိန္ဒရုက္ခေန-ဖြတ်အပ်သောသစ်သားဖြင့်၊ ကာတုံ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ပုဗ္ဗေယေဝ-ရှေးဦးသာလျှင်၊ တံ-ထိုသစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ တစ္ဆေတွာ-ရွေ၍၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထွင်း၍၊ ဌပိတကဏ္ဍိကာ-ထားအပ်သော အထွတ်ကို၊ လဇ္ဇံ-ရခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊” ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “ဣဒါနိ-၌၊ ကိ-ဘာကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်ပါသနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ “ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ဂေဟေ-၌၊ နိဌာပေတွာ-ပြီးစီးစေ၍၊ ဌပိတာ-ထားအပ်သော၊ **ဝိက္ကာယိကကဏ္ဍိကာ**-ရောင်းခြင်း၌ ယှဉ်သော အထွတ်သည်၊

ဝိက္ကာယိကကဏ္ဍိကာ။ ။ဝိက္ကယနံ ဝိက္ကယော၊ ဝိက္ကယေ+နိယုတ္တာ ဝိက္ကာယိကာ (ပါရာဘာ-၂၊ ၉၁)၊ (တစ်နည်း) ဝိက္ကာယိယတေတိ ဝါ ဝိက္ကာယိကာ(မအူပါနိ-၂၊ ၄၁၈)၊ (တစ်နည်း) ဝိက္ကိယတေတိ ဝိက္ကယော၊ ဝိက္ကယော ဧဝ ဝိက္ကာယိကာ၊ ဝိက္ကာယိကာ+ကဏ္ဍိကာ ဝိက္ကာယိကကဏ္ဍိကာ။

ဝါ-ရောင်းထိုက်သောအထွတ်သည်။ သစေ အတ္တိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ သာ-ထို အထွတ်ကို၊ ပရိယေသိတဗ္ဗာ-ရှာထိုက်၏။” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ တေ-ထိုသူ တို့သည်၊ ပရိယေသန္တာ-ရှာကုန်လသော်၊ သုဓမ္မာယ-သုဓမ္မာ၏၊ ဂေဟေ-ဌ်၊ ဒိသွာ၊ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကို၊ ဒတွာပိ-ပေး၍လည်း၊ ဝါ-ပေးသော်လည်း၊ မူလေန-တန်ဖိုးငွေဖြင့်၊ န လဘိသု-မရကုန်၊ “မံ-ကို၊ သာလာယ-၏။ **ပတ္တိ**- ကုသိုလ်အဖို့ရှိသူ၏အဖြစ်ကို သစေ ကရောထ-ကုန်အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဒဿာမိ- ပေးမည်။” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ ပန-ဆိုအပ်သော်ကား၊ “မယံ-တို့သည်၊ မာတု- ဂါမာနံ-တို့အား၊ ပတ္တိ-ကို၊ န ဒမ္မ-မပေးကုန်၊” က္ကတိ အာဟံသု။

အထ-ဌ်၊ နေ-ထိုသူတို့ကို၊ ဝဗ္ဗကီ-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အယျာ-တို့၊ တုမေ- တို့သည်၊ ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေထ-ကုန်သနည်း? ဗြဟ္မလောကံ- ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညံ-အခြားသော၊ မာတုဂါမရဟိတ- ဌာနံ နာမ-မိန်းမမှကင်းသော ဘုံဌာနမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ကဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဂဏှထ- ယူကြလော၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ယူလသော်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ နိဋ္ဌံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ ဂမိဿတိ-ရောက်လိမ့်မည်။” က္ကတိ-ပြောပြီ၊ တေ-ထိုသူ တို့သည်၊ “သာဓူ”တိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ ကဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သာလံ- ကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေ၍၊ တိဓာ-ဥမျိုးသော အပြားအားဖြင့်၊ ဝါ-ဥဖို့ ဥစု အားဖြင့်၊ ဝိဘဇိသု-ခွဲဝေကုန်ပြီ၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ကောဌာသေ-အဖို့အစဉ်၊ ကုဿရာနံ-အစိုးရသူတို့၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ (ကောဌာသေ-ဌ်၊) ဒုဂ္ဂတာနံ-ဆင်းရဲသူတို့၏၊ (ဝသနဌာနံ- ကို၊ ကရိသု)၊ ဧကသ္မိံ (ကောဌာသေ)၊ ဂိလာနာနံ-မကျန်းမာသူတို့၏၊ (ဝသန- ဌာနံ-ကို၊ ကရိသု)၊ တေတ္ထိသ-ဥပယောက်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ တေတ္ထိသ- ဥပယူသော၊ ဖလကာနိ-ပျဉ်ချပ်တို့ကို၊ ပညပေတွာ-ခင်း၍၊ ဟတ္ထိဿ-ဆင်

ပတ္တိ။ ။ မံနှင့် ပတ္တိသည် အရတူဖြစ်ရကား “ပတ္တိ+ဧတိဿာ အတ္တိတိ ပတ္တိ၊ [ပတ္တိ+ဤ]”ဟုပြု၊ ထိုနောက် ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြိ၊ (တစ်နည်း) “ပတ္တိယာ+ ဒါနံ ပတ္တိ၊ ဒါနပုဒ်ကျေ”ဟု ကြံ၍ “ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ပေးခြင်းကို”ဟု ပေး၊ ဇာ. ဌ- ၁, ၂၁၇အတိုင်း “ပတ္တိကံ”ဟုရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်၊ ဒီ. ဌ-၂, ၃၀၅၌ “မမ”ဟု ရှိ ပုံကို ထောက်၍ မံ၌ သမ္ပဒါနိအနက်ကြံကာ “မံ-ကျွန်မဖို့၊ သာလာယ-၏၊ ဝါ-ဌ်၊ ပတ္တိ-ကုသိုလ်အဖို့ကို၊ သစေ ကရောထ”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။

အား၊ သည်း-အမှတ်အသားကို၊ အဒိသု-ပေးကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဂန္တုကော-
 နဉ္ဇည်သည်သည်၊ အာဂန္တု-ရောက်လာ၍၊ ယဿ-အကြင်သူ၏၊ ဝါ-သည်၊
 အတ္တတဖလကေ-ခင်းထားအပ်သောပျဉ်ချပ်၌၊ နိသီတိ-ထိုင်၏၊ တံ-ထို
 နဉ္ဇည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဖလကသာမိကဿေဝ-ပျဉ်ချပ်ပိုင်ရှင်၏
 သာလျှင်၊ ဂေဟေ-၌၊ ပတိဋ္ဌပေဟိ-တည်စေလော၊ ဝါ-ထားလော၊ တဿ-
 ထိုနဉ္ဇည်သည်ဖို့၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ ပါဒပရိကမ္မပိဋ္ဌပရိကမ္မပါနိယခါဒနိယ-
 ဘောဇနီယသယနာနိ-ခြေတို့၌ အဖန်ဖန်ပြုထိုက်သော နင်းနှိပ်မှု၊ ကျော၌
 အဖန်ဖန်ပြုထိုက်သော နင်းနှိပ်မှု၊ သောက်ဖွယ်၊ ခဲဖွယ်၊ စားဖွယ်၊ အိပ်ရာတို့
 သည်၊ ဖလကသာမိကဿေဝ-၏သာလျှင်၊ ဘာရော-တာဝန်သည်၊ ဘဝိဿ-
 တိ-မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ပေးကုန်ပြီ၊ ဟတ္ထိ-သည်၊ အာဂတာဂတံ-ရောက်လာ
 ရောက်လာသော နဉ္ဇည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဖလကသာမိကဿေဝ-
 ၏သာလျှင်၊ ယရံ-အိမ်သို့၊ နေတိ-ပို့ဆောင်၏၊ သော-ထို ပျဉ်ချပ်ပိုင်ရှင်သည်၊
 တဿ-ထိုနဉ္ဇည်သည်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော
 အမှုကိစ္စကို၊ (ပြုဖွယ်ကို)၊ ကရောတိ-၏၊ မယော-သည်၊ သာလာယ-၏၊ အ-
 ဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ကောဝိဋ္ဌာရရက္ခံ-ပင်လယ်ကသစ်ပင်ကို၊ ရောပေတွာ-ပေါက်
 စေ၍၊ ဝါ-စိုက်ပျိုး၍၊ တဿ-ထိုပင်လယ်ကသစ်ပင်၏၊ မူလေ-အရင်း၌၊ ပါ-
 သာဏာဖလကံ-ကျောက်ဖျာကို၊ အတ္တရိ-ခင်းပြီ၊ သာလံ-ဇရပ်သို့၊ ပဝိဋ္ဌပဝိဋ္ဌာ-
 ဝင်လာကုန် ဝင်လာကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ ကဏ္ဍိကံ-အထွတ်ကို၊ ဩ-
 လောကေတွာ-ကြည့်၍၊ (အကွရညံ-အကွရာကို သိသူကို၊ ဝါ-စာဖတ်တတ်
 သူကို) အကွရာနိ-အကွရာတို့ကို၊ **ဝါစေတွာ**-ဆိုစေ၍၊ ဝါ-ဖတ်ခိုင်း၍၊ “ဧသာ
 သာလာ-ဤဇရပ်သည်၊ သုဓမ္မာ နာမ-သုဓမ္မာမည်၏၊” ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆို

ဝါစေတွာ။ ။ “ဝစော ဘူ ကထနေ၊ သန္တေသနေ စုရာဒိကော(ဓာသံ)”ဟူသော
 စကားအရ ဝစဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဖြစ်လျှင် ကထန(ပြောဆိုခြင်း)အနက်၊ စုရာဒိ
 ဖြစ်လျှင် သန္တေသန(ညွှန်ပြခြင်း) အနက်တို့ကို ဟော၏၊ ကထနအနက်ဟော ဝစ
 ဓာတ်သည် ဒွိကမ္မကဖြစ်၍ သုဒ္ဓကိယာဖြစ်လျှင် ကံပုဒ်၂ပုဒ်၊ ကာရိတ်ကြိယာဖြစ်လျှင်
 ကံပုဒ်၃ပုဒ် ရှိရ၏၊ ဝါစေတွာသည် ကာရိတ်ကြိယာဖြစ်ရကား “ကဏ္ဍိကံ၊ အကွရာနိ”
 တို့အပြင် ကံပုဒ် တစ်ပုဒ်လိုနေရကား “အကွရညံ(ဒိ. ၄-၂, ၃၀၆)”ဟု ထည့်ပေးသည်၊

ကုန်၏။ တေတ္ထိသဇနာနံ-ဥပယောက်သော လူတို့၏။ နာမံ-အမည်သည်။ န ပညာယတိ-မထင်ရှား၊ နန္ဒာ-သည်။ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “ဣမေ-ဤသူတို့သည်။ သာလံ-ကို၊ ကရေန္တာ-ကုန်လသော်၊ အမေ-တို့ကို၊ အပတ္တိကာ-ကုသိုလ်အဖို့ မရှိသူတို့၏အဖြစ်ကို ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သုဓမ္မာ-သည်။ အတ္တ-နော-၏။ ဝါ-သည်။ ဗျတ္တတာယ-ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကဏ္ဍိကံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပတ္တိကာ-ကုသိုလ်အဖို့ရှိသူမသည်။ ဇာတာ-ဖြစ်ပြီ၊ မယာပိ-သည်လည်း၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရိဿာမိ န ခေါ-ပြုရမည်နည်း” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုနန္ဒာ၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “သာလံ-သို့၊ အာဂတာဂတာနံ-ရောက် လာ၊ ရောက်လာသူတို့အား၊ ပါနီယဉ္ဇေဝ-သောက်ရေကိုလည်းကောင်း၊ နှာ-နောဒကဉ္စ-ချိုးရေကိုလည်းကောင်း၊ လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ပေါက္ခရဏီ-ရေကန် ကို၊ ခဏာပေဿာမိ-တူးစေမည်။” ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ သာ-ထိုနန္ဒာ သည်၊ ပေါက္ခရဏီ-ကို၊ ကာရေသိ-စေပြီ၊ စိတ္တာ-သည်။ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “သု-ဓမ္မာယ-သည်။ ကဏ္ဍိကာ-ကို၊ ဒိန္ဒာ-လှူအပ်ပြီ၊ နန္ဒာယ-သည်။ ပေါက္ခရဏီ-ကို၊ ကာရိတာ-ပြုစေအပ်ပြီ၊ မယာပိ-သည်လည်း၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ကိံ-ကို၊ ကရိဿာမိ န ခေါ-နည်း” ဣတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုစိတ္တာ၏၊ ဧတံ-သည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ)။ “သာလံ-သို့၊ အာဂတာဂတေဟိ-ရောက်လာ၊ ရောက်လာသူတို့သည်၊ ပါနီယံ-သောက်ရေကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်၍၊ နှတွာ-ရေချိုး၍၊ ဂမနကာလေပိ-သွားရာအခါ၌လည်း၊ မာလံ-ပန်းကို၊ ပိလန္ဓိတွာ-ပန်ဆင်၍၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ပုပ္ဖာရာမံ-ပန်းဥယျာဉ်ကို၊ ကာရာပေဿာမိ-ပြုစေမည်” ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ သာ-ထိုစိတ္တာသည်၊ ရမဏီယံ-မွေ့လျော်ထိုက်သော၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ပုပ္ဖာရာမံ-

စုရာဒိဝစဓာတ်၊ သန္ဓေသနအနက်ယူလျှင်ကား အခြားကံပုဒ်ရှာစရာမလိုတော့၊ ထို ကြောင့် သန္ဓေသနအနက်ယူ၍ “ဝါစေတွာ-ညွှန်ပြ၍” ဟု တစ်နည်းပေးပါ။ (တစ်နည်း) ဝါစာဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ဓာတွတ္ထေ နာမသွိ(မောဂ်-၅၊ ၁၂)သုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်း သက်၊ တွာပစ္စည်းသက်၊ ဣကို ဧပြဟုကြံ၊ “ဝါစေတွာ-ဖတ်ခြင်းကို ပြု၍၊ ဝါ-ဖတ် ၍” ဟု ပေးပါ။

ကို၊ ကာရေသိ-စေပြီ၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ တသို့ အာရာမေ-ထို ပန်းဥယျာဉ်၌၊ “အသုကော နာမ-ဤမည်သော၊ ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂရုက္ခော- အပွင့်သို့ ကပ်ရောက်သောသစ်ပင်၊ အသီးသို့ ကပ်ရောက်သော သစ်ပင်သည်၊ ဝါ-အပွင့်ပွင့်သောသစ်ပင်၊ အသီးသီးသောသစ်ပင်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ” ဣတိ- ဤသို့ ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ နာဟောသိ-မရှိ။

သုဇာ ပန-သုဇာသည်ကား၊ “အဟံ-သည်၊ မဃဿ-၏၊ မာတုလဓိတာ စေတ-ဥးကြီး၏သမီးလည်း ဖြစ်၏၊ ပါဒပရိစာရိကာ စ-ခြေရင်းအလုပ်အကျွေး လည်း ဖြစ်၏၊ ဧတေန-ဤမဃသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ကမ္မံ-အမှုသည်၊ မယုမေဝ-၏သာလျှင်၊ (ကမ္မံ-အမှုတည်း၊) မယာ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ (ကမ္မံ-သည်၊) ဧတဿေဝ-ဤမဃ၏သာလျှင်၊ (ကမ္မံ-တည်း၊)” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-တွေး၍၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အကတွာ-၍၊ အတ္တဘာဝမေဝ-အတ္တ ဘောကိုသာလျှင်၊ (ခန္ဓာကိုယ်ကိုသာလျှင်၊) မဏ္ဍယမာနာ-တန်ဆာဆင်လျက်၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ ဝီတိနာမေသိ-လွန်စေပြီ၊ မယောပိ-သည်လည်း၊ မာတာ- ပိတုဥပဋ္ဌာနံ-မိဘတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊ ဇေဋ္ဌာပစာယနကမ္မံ-ကြီးသူတို့ကို ရိုသေမှုပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ သစ္စဝါစံ-မှန် သောစကားရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဖရုသဝါစံ-ကြမ်းတမ်းသောစကား မရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အပိသုဏဝါစံ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်ကြောင်း စကားမရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆေရဝိနယံ-မစ္ဆေရကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း လည်းကောင်း၊ အက္ခောဓနံ-အမျက်မထွက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တ-၇ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ ဝတပဒါနိ-ဤအကျင့်စုတို့ကို၊ ပူရေတွာ-ဖြည့် ကျင့်၍၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်ခြင်းကြောင့်၊ “မာတာပေတ္တိဘရံ၊ ပေ၊ သပ္ပရိသော ဣတိ၊” ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပသံသိယဘာဝံ-ချီးမွမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ- ရောက်၍၊ ဇီဝိတပရိယောသာနေ-အသက်၏အဆုံး၌၊ တာဝတိံသဘဝနေ-

ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂရုက္ခော။ ။ပုပ္ဖံ+ဥပဂစ္ဆတိ ဓာရေတီတိ ပုပ္ဖုပဂေါ၊ ဖလံ+ဥပဂစ္ဆတိ ဓာရေတီတိ ဖလူပဂေါ၊ ပုပ္ဖုပဂေါ စ+ဖလူပဂေါ စ ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂေါ၊ ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂေါ စ+သော+ရုက္ခော စာတိ ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂရုက္ခော(ဇာဠိသစ်-၁၊ ၁၄၁)။

ဘုံ၌၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ **သက္ကော**-သည်၊ **ဟုတ္တာ**-၍၊ **နိဗ္ဗတ္တိ**-
 ဖြစ်ပြီ၊ အဿ-ထိုမယ၏၊ တေဝိ သဟာယကာ-ထိုသူငယ်ချင်းတို့သည်လည်း၊
 တတ္ထေဝ-ထိုတာဝတိံသာဘုံ၌သာလျှင်၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဝဇ္ဇကီ-လက်
 သမားသည်၊ ဝိဿကမ္မဒေဝပုတ္တော-ဝိသင်္ကြန်နတ်သားသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ-
 ပြီ၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ တာဝတိံသဘဝနေ-၌၊ **အသုရာ**-အသုရာတို့သည်၊ ဝဿန္တိ-
 နေကုန်၏၊ တေ-ထိုအသုရာတို့သည်၊ “အဘိနဝါ-အသစ်ဖြစ်ကုန်သော၊ [နဝါ
 ဧဝ အဘိနဝါ-ဓာန်ဋီ-၇၁၃။] ဒေဝပုတ္တာ-နတ်သားတို့သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊”
 ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဒိဗ္ဗပါနံ-နတ်၌ဖြစ်သော သောက်ဖွယ်ကို၊ သဇ္ဇယိသု-
 စီမံကုန်ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပရိသာယ-အား၊ ကဿစိ-တစ်စုံ
 တစ်ခုကို၊ (အနည်းငယ်ကိုမျှ)၊ အပိဝနတ္ထာယ-မသောက်ခြင်းငှာ၊ သညံ-အမှတ်
 အသားကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ [“ပရိသာယ-၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ အပိဝန-
 ဣာယ-ငှာ”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊] အသုရာ-တို့သည်၊ ဒိဗ္ဗပါနံ-ကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်
 ၍၊ မဇ္ဇိသု-မူးယစ်ကုန်ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ “မေ-ငါ့အား၊ ဣမေဟိ-ဤအသုရာ
 တို့နှင့်၊ သာဓာရဏေန-ဆက်ဆံသော၊ ရဇဇေန-မင်းအဖြစ်ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုး
 ရှိအံ့နည်း” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ အတ္တနော-၏၊ ပရိသာယ-အား၊ သညံ-ကို၊
 ဒတွာ-၍၊ တေ-ထိုအသုရာတို့၏၊ ပါဒေသု-တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ကိုင်စေ၍၊
 (တစ်နည်း) တေ-တို့ကို၊ ပါဒေသု-တို့၌၊ ဂါဟာပေတွာ-စေ၍၊ မဟာသမုဒ္ဒေ-
 မဟာသမုဒြာ၌၊ ခိပါပေသိ-ပစ်ချစေပြီ၊ တေ-ထိုအသုရာတို့သည်၊ အဝံသိရာ-
 အောက်သို့ညွတ်သော ညးခေါင်းရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ညးခေါင်းစောက်ထိုးဖြစ်ကုန်
 သည်၊ [အဝနတော+သိရော ယေသန္တိ အဝံသိရာ၊ အဝ+သိရ၊ နိဂ္ဂဟိတံလာ၊-ဂဠုန်-

သက္ကော ဟုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ။ နိဗ္ဗတ္တိ၌ နိပုဗ္ဗ ဝတ္ထု(ဝတု)ဓာတ်၊ ဤဝိဘတ်ယူ၍
 ပေးခဲ့သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိကို နိပုဗ္ဗ ဝတ္ထု(ဝတု)ဓာတ်၊ ဘောဘောတိပစ္စည်းဟု ယူကြသေး၏၊
 ထိုအလို သက္ကော၌ ကတ္တားအနက်၊ ဆဋ္ဌိအနက်၊ ဟုတ္တာ၌ လက္ခဏာအနက်တည်း၊
 “သက္ကော-သည်၊ ဝါ-၏၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-အဖြစ်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊
 (ဟောတိ)”ဟုပေး၊ အကျယ်ကို နှာ-၁၃၅။

အသုရာ။ ။ဒေဝါ ဝိယ န သုရန္တိ န ဤသန္တိ န ဝိရောစန္တိတိ အသုရာ၊ သုရာ
 နာမ ဒေဝါ၊ တေသံ ပဋိပက္ခာတိ ဝါ အသုရာ၊-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၇၀။

၃၆။ (ဟုတ္တာ)၊ သမုဒ္ဒေ-၌၊ ပတိသု-ကျကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နေသံ-ထို အသုရာတို့၏၊ ပုညာနုဘာဝေန-ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ သိနေရ- နော-မြင်းမိုရ်တောင်၏၊ ဟေဌိမတလေ-အောက်၌ဖြစ်သော အပြင်၌၊ (အောက် ကြမ်းပြင်၌) အသုရဝိမာနံ နာမ-အသုရာတို့၏ ဘုံဗိမာန်မည်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ စိတ္တပါဠလိ နာမ-ဆန်းကြယ်သော သခွတ်ပင်မည်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ။

ပန-ဆက်၊ ဒေဝါသုရသင်္ဂါမေ-တာဝတိံသာနတ်၊ အသုရာတို့၏ စစ်ပွဲ၌၊ [ဒေဝါသုရသင်္ဂါမေတိ ဒေဝနဉ္စ အသုရာနဉ္စ သင်္ဂါမော-ဒိ. ၄-၂, ၃၃၁။] အ- သုရေသု-အသုရာတို့သည်၊ ပရာဇိတေသု-ရှုံးကုန်လသော်၊ ဒသယောဇန- သဟဿံ-ယူဇနာတစ်သောင်းရှိသော၊ တာဝတိံသဒေဝနဂရံ နာမ-တာဝတိံ သာနတ်မြို့မည်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တဿ နဂရဿ-ထိုတာဝတိံသာ နတ်မြို့၏၊ ပါစိနပစ္ဆိမဒ္ဓါရာနံ-အရှေ့တံခါး၊ အနောက်တံခါးတို့၏၊ အန္တရာ- အကြားသည်၊ ဒသယောဇနသဟဿံ-ယူဇနာတစ်သောင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဒက္ခိဏုတ္တရဒ္ဓါရာနံ-တောင်တံခါး၊ မြောက်တံခါးတို့၏၊ အန္တရာ-သည်၊ တထာ-တူ၊ (ဒသယောဇနသဟဿံ-သည်၊ ဟောတိ)၊ တံ ခေါ ပန နဂရံ-ထို နတ်မြို့သည်၊ ဒ္ဓါရသဟဿယုတ္တံ-တံခါးတစ်ထောင်နှင့် ယှဉ်သည်၊ အာရာမ- ပေါက္ခရဏိပဋိမဏ္ဍိတံ-ဥယျာဉ်၊ ရေကန်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည်၊ အဟောသိ၊ တဿ-ထိုနတ်မြို့၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ သာလာယ-ဇရပ်၏၊ ဝါ- ဇရပ်လှူရခြင်း၏၊ နိဿန္နေန-အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ (အကျိုးဆက်အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (အကျိုးပေးခြင်းကြောင့်)၊ တိယောဇနသတုဗ္ဗေဓေဟိ-ယူဇနာ ၃၀၀အမြင့်ရှိကုန်သော၊ ဓဇေဟိ-တံခွန်တို့ဖြင့်၊ ပဋိမဏ္ဍိတော-တန်ဆာဆင်အပ် သော၊ သတ္တရတနမယော-ရတနာဂုဗျာဒ်ဖြင့် ပြီးသော၊ သတ္တယောဇနသတု- ဗ္ဗေဓော-ယူဇနာ ၇၀၀အမြင့်ရှိသော၊ **ဝေဇယန္တော** နာမ-ဝေဇယန္တောမည်သော၊

ဝေဇယန္တော။ ။ဝိသေသေန ဇယနံ ဝိဇယန္တော၊ [ဝိ+ဇိ+မာန၊ မာနကို အန္တပြန်၊] (တစ်နည်း) ဝိဇယော ဧဝ ဝိဇယန္တော၊ အန္တသဒ္ဓါ အနက်မဲ့၊ ဝိဇယန္တေ+ဥဋ္ဌိတော ဝေဇယန္တော-အောင်မြင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြာသာဒ်(ဇာဋီသစ်-၂၃၄၊ ဇာ. ၄-၁, ၂၁၉)၊ ဝေဇယန္တီ ပဋ္ဌာကာ ပသတ္တာ၊ ဘူတာ ဝါ အဿ အတ္ထိတိ ဝေဇ- ယန္တော-ချီးမွမ်းအပ်သော (ထင်ရှားသော) တံခွန်ရှိသော ပြာသာဒ်။ [ဝေဇယန္တီ+ဏာ- ဓာန်ဋီ-၂၁။]

ပါသာဒေါ-သည်၊ ဥဂ္ဂန္တိ-ပေါ်ထွက်လာပြီ၊ ဝါ-ပေါက်ပြီ၊ သုဝဏ္ဏယဠိသု-ရွှေဖြင့်
 ပြီးသော တံခွန်တိုင်အရိုးတို့၌၊ (ရွှေအတိပြီးသော အလံတိုင်တို့၌)၊ မဏိဓဇာ-
 ပတ္တမြားဖြင့်ပြီးသော တံခွန်တို့သည်၊ အဟေသံ-ကုန်ပြီ၊ မဏိယဠိသု-ပတ္တမြား
 ဖြင့်ပြီးသော တံခွန်တိုင်အရိုးတို့၌၊ သုဝဏ္ဏဓဇာ-ရွှေဖြင့်ပြီးသော တံခွန်တို့သည်၊
 (အဟေသံ)၊ ပဝါဠယဠိသု-သန္တာဖြင့်ပြီးသော တံခွန်တိုင်အရိုးတို့၌၊ မုတ္တဓဇာ-
 ပုလဲဖြင့် ပြီးသောတံခွန်တို့သည်၊ (အဟေသံ)၊ မုတ္တယဠိသု-ပုလဲဖြင့်ပြီးသော
 တံခွန်တိုင်အရိုးတို့၌၊ ပဝါဠဓဇာ-သန္တာဖြင့် ပြီးသောတံခွန်တို့သည်၊ (အဟေသံ)၊
 သတ္တရတနမယာသု-ရတနာဂူပါးတို့ဖြင့် ပြီးကုန်သော၊ ယဠိသု-တံခွန်တိုင်အရိုး
 တို့၌၊ သတ္တရတနဓဇာ-ရတနာဂူပါးတို့ဖြင့် ပြီးကုန်သော တံခွန်တို့သည်၊
 (အဟေသံ)၊ မဇ္ဈေ-ပြာသာဒ်၏ အလယ်၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ ဓဇာ-သည်၊
 တိယောဇနသတုဗ္ဗေဓာ-ယူဇနာ၃၀၀အမြင့်ရှိသည်၊ အဟောသိ၊ ဣတိ-
 ဤသို့လျှင်၊ သာလာယ-၏၊ နိဿန္ဓေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ယောဇနသဟဿု-
 ဗ္ဗေဓာ-ယူဇနာတစ်ထောင်အမြင့်ရှိသော၊ ပါသာဒေါ-သည်၊ သတ္တရတန-
 မယောဝ-ဂူပါးသောရတနာတို့ဖြင့် ပြီးသည်သာ၊ ဟုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ကောဝိဋ္ဌာရ-
 ရုက္ခဿ-ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏၊ ဝါ-စိုက်လျှူခြင်း၏၊ နိဿန္ဓေန-ဖြင့်၊ ဝါ-
 ကြောင့်၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ တိယောဇနသတပရိမုဏ္ဍလော-ယူဇနာ ၃၀၀
 အဝန်းအဝိုင်းရှိသော၊ ပါရိစ္ဆတ္တကော-ပင်လယ်ကသစ်ပင်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပါသာ-
 ဏဖလကဿ-ကျောက်ဖျာ၏၊ ဝါ-ကျောက်ဖြာလျှူခဲ့ခြင်း၏၊ နိဿန္ဓေန-ဖြင့်၊
 ဝါ-ကြောင့်၊ ပါရိစ္ဆတ္တကမူလေ-ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌၊ ဒီယ-
 တော-အလျားအားဖြင့်၊ သဠိယောဇနာ-၆၀ယူဇနာရှိသော၊ ပုထုလတော-
 အနံအားဖြင့်၊ ပဏ္ဏာသယောဇနာ-၅၀ယူဇနာရှိသော၊ ဗဟလတော-အထု
 အားဖြင့်၊ ဝါ-လုံးပတ်အားဖြင့်၊ ပဉ္စဒသယောဇနာ-၁၅ယူဇနာရှိသော၊ ဇယ-
 သုမနရတ္တကမ္ဗလဝဏ္ဏာ-ခေါင်ရန်းပန်းအဆင်း၊ ကမ္ဗလာနီအဆင်းနှင့် တူသော
 အဆင်းရှိသော၊ ပဏ္ဏာကမ္ဗလသီလာ-ပဏ္ဏာကမ္ဗလာကျောက်ဖျာသည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊
 တတ္ထ-ထိုပဏ္ဏာကမ္ဗလာကျောက်ဖျာ၌၊ နိသိန္နကာလေ-ထိုင်ရာအခါ၌၊ ဥပမ-
 ကာယော-ထက်ဝက်သောကိုယ်သည်၊ ပဝိသတိ-နစ်ဝင်သွား၏၊ ဥဌိတ-
 ကာလေ-ထရာအခါ၌၊ ဥနံ-ယုတ်လျော့နစ်ဝင်သွားသောနေရာသည်၊ ပရိ-

ပူရတိ-ပြန်ပြည့်လာ၏။

ပန-ဆက်၊ ဟတ္ထိ-ဆင်သည်၊ ဧရာဝဏော နာမ-ဧရာဝဏ်မည်သော၊ ဒေဝ-
 ပုတ္တော-သည်၊ ဟုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဒေဝလောကသို့-နတ်ပြည်၌၊ တိရ-
 ဇ္ဈာနဂတာ-တိရစ္ဆာန်တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မရှိကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထို
 ဧရာဝဏ်နတ်သားသည်၊ ဥယျာနကီဠာယ-ဥယျာဉ်၌ ကစားခြင်းအကျိုးငှာ၊
 နိက္ခမနကာလေ-ထွက်ရာအခါ၌၊ အတ္တဘာဝံ-နတ်အတ္တဘောကို၊ (နတ်ရုပ်
 သွင်ကို)၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ဒိယဗုဒ္ဓယောဇနသတိကော-အခွဲအားဖြင့် ယူဇနာ
 နှစ်ရာရှိသော၊ ဝါ-ယူဇနာ၁၅၀ရှိသော၊ ဧရာဝဏော နာမ-သော၊ ဟတ္ထိ-သည်၊
 အဟောသိ၊ သော-ထိုဧရာဝဏ်ဆင်သည်၊ တေတ္ထိသဇနာနံ-၃၃ပါးသော နတ်
 သားတို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ အာဝဋ္ဌေန-ပတ်ပတ်လည်အားဖြင့်၊ တိဂါဝုတအဗု-
 ယောဇနပုမာဏော-၃ဂါဝုတ်၊ ယူဇနာဝက်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ တေတ္ထိ-
 သ-၃၃ခုသော၊ ကုမ္ဘေ-ဥးကင်းတို့ကို၊ မာပေသိ-ဖန်ဆင်းပြီး၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံ
 သော နတ်တို့၏၊ မဇ္ဈေ-၌၊ သက္ကဿ-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ သုဒဿနံ နာမ-သု
 ဒဿနမည်သော၊ တိသယောဇနိကံ-၃၀သောယူဇနာရှိသော၊ (ယူဇနာ ၃၀ ရှိ
 သော)၊ ကုမ္ဘေ-ဥးကင်းကို၊ မာပေသိ-ပြီး၊ တဿ-ထိုဥးကင်း၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊
 ဒွါဒသယောဇနိကော-၁၂ယူဇနာရှိသော၊ ရတနမဏ္ဍပေါ-ရတနာမဏ္ဍပ်သည်၊
 ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုရတနာမဏ္ဍပ်၌၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ သတ္တ-
 ရတနမယာ-ရတနာ၇ပါးတို့ဖြင့် ပြီးကုန်သော၊ ယောဇနဗ္ဗေဓာ-တစ်ယူဇနာ
 အမြင့်ရှိကုန်သော၊ ဓဇာ-တံခွန်တို့သည်၊ ဥဌဟန္တိ-ပေါ်ထွက်ကုန်၏၊ ဝါ-ပေါက်
 ကုန်၏၊ ပရိယန္တေ-အစွန်၌၊ **ကိကီဏိကဇာလံ-ချူငယ်(ဆွဲလဲ)အပေါင်းသည်။**

ကိကီဏိကဇာလံ။ ။ ကိဉ္စိ ကိဏံ-အနည်းငယ်သော အသံကို၊ ကရောတိတိ
 ကိကီဏိ၊ [ကိ+ကိဏ+ဏော+အ+ဤ]-ဝေမ၊] ခုဒ္ဒကာ+ကိကီဏိ ကိကီဏိကာ-ချူ
 ငယ်၊ “ကိကီဏိ ခုဒ္ဒယဏိကာ(ဓာန်-၂၈၆)”အလို ကိကီဏိသဒ္ဒါက ချူငယ်ကို ဟော
 သောကြောင့် “ကိ ကုစ္ဆိတံ ကဏတိတိ (စက်ဆုတ်ဖွယ်ကို ပယ်တတ်သောကြောင့်)
 ကိကီဏိ၊ [ကိ+ကဏ+အ+ဤ၊ က၏ အ-ကို ဣပြု၊]”ဟုပြုပြီးနောက် “ကိကီဏိ ဧဝ
 ကိကီဏိကာ”ဟု ဆက်၊ ထိုနောက် “ကိကီဏိကာယ+ဇာလံ ကိကီဏိကဇာလံ-ချူငယ်
 အပေါင်း”ဟု တွဲပါ၊ ဇာလသဒ္ဒါ သမူဟအနက်တည်း(ပါရာ ဘာ-၂၊ ၄၉၇)၊ မောဂ်-

(ရွှေချူကွန်ယက်သည်)၊ ဩလမ္ပတိ-တွဲလျားကျ၏။ မန္တဝါတေရိတဿ-
ညင်သာသောလေသည် လှုပ်ရှားစေအပ်၊ တိုက်ခတ်အပ်သော၊ ဝါ-လေပြည်
လေညင်းသည် လှုပ်ရှားစေအပ်၊ တိုက်ခတ်အပ်သော၊ ယဿ-ယင်းချူငယ်
အပေါင်း၏၊ ပဇ္ဇကိကတူရိယသဒ္ဓသံမိသော-အင်္ဂါ၅ပါးရှိသော တူရိယာသံနှင့်
ရောနှောသော၊ ဒိဗ္ဗဂီတသဒ္ဓေါ ဝိယ-နတ်၌ ဖြစ်သော ဂီတသံကဲ့သို့၊ ရဝေါ-
အသံသည်၊ နိစ္ဆရတိ-ထွက်၏၊ ဝါ-မြည်၏၊ မဏ္ဍပမဇ္ဈေ-မဏ္ဍပ်၏အလယ်၌၊
သက္ကဿ-၏၊ အတ္တယ-ငှာ၊ ယောဇနိကော-တစ်ယူဇနာရှိသော၊ မဏိပလ္လ-
ကော-ပတ္တမြားပလ္လင်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တော-ခင်းထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊
တတ္ထ-ထိုပတ္တမြားပလ္လင်၌၊ သက္ကော-သည်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ တေတ္ထိသ-၃၃ပါးသော၊
ဒေဝပုတ္တာ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကုမ္ဘေ-ဥးကင်း၌၊ ရတနပလ္လကေ-ရတနာ
ပလ္လင်၌၊ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ တေတ္ထိသာယ-၃၃ခုသော၊ ကုမ္ဘာနံ-တို့တွင်၊ ဧကေ-
ကသ္မိ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊ ကုမ္ဘေ-၌၊ သတ္တ သတ္တ-၇ချောင်း၊ ၇ချောင်းကုန်သော၊
ဒန္တေ-အစွယ်တို့ကို၊ မာပေသိ-ဖန်ဆင်းပြီ၊ တေသု-ထိုအစွယ်တို့တွင်၊ ဧကေ-
ကော-တစ်ချောင်း၊ တစ်ချောင်းသော အစွယ်သည်၊ ပဏ္ဏာသယောဇနာ-
ယာမော-ယူဇနာ၅၀ အလျားရှိ၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ၇ချောင်းသော အစွယ်
တို့တွင်၊ ဧကေကသ္မိ-တစ်ချောင်း၊ တစ်ချောင်းသော၊ ဒန္တေ-အစွယ်၌၊ သတ္တ
သတ္တ-၇ခု၊ ၇ခုကုန်သော၊ ပေါက္ခရဏိယော-ရေကန်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဧကေ-
ကာယ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊ ပေါက္ခရဏိယာ-၌၊ သတ္တ သတ္တ- ၇ခု ၇ခုကုန်သော၊
ပဒုမိနိဂစ္ဆာနိ-ပဒုမ္မာချုံ(ကြာရုံ)တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧကေကသ္မိ-တစ်ခု၊ တစ်ခု
သော၊ ဂစ္ဆေ-ပဒုမ္မာချုံ၌၊ သတ္တ သတ္တ-၇ပွင့်၊ ၇ပွင့်ကုန်သော၊ ပုပ္ဖာနိ-ကြာပွင့်တို့
သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဧကေကသ္မိ-တစ်ပွင့်၊ တစ်ပွင့်သော၊ ပုပ္ဖေ-ကြာပွင့်၌၊ သတ္တ
သတ္တ-၇ခု၊ ၇ခုကုန်သော၊ ပတ္တာနိ-ပွင့်ချပ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧကေကသ္မိ-
သော၊ ပတ္တေ-ပွင့်ချပ်၌၊ သတ္တ သတ္တ-၇ယောက်၊ ၇ယောက်ကုန်သော၊ ဒေဝ-

၇, ၂၂၌ “ကဏတိ သဒ္ဓံ ကရောတိတိ ကိကီဏိကာ”ဟု ပြုကာ ကဏ+ကိက၊ ကဒ္ဓေ
ဘော်လာ၊ ရှေ့က၏ အ-ကို ကျပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ “ကိကီဏိကာ”ဟု ပါဌ်ရှိ၏။
မအူပါရာနိ-၃, ၂၉၈၌ ကိကီဏိကကို ပုံလိင်၊ ဇာလသဒ္ဓါ ကွန်ရက်အနက်ဟောယူ၍
“ကိကီဏိကော စ+သော+ဇာလဉ္စာတိ ကိကီဏိကဇာလံ-ရွှေချူကွန်ရက်”ဟုပြု၏။

ဓိတရော-နတ်သမီးတို့သည်၊ နစ္စန္ဒိ-ကကုန်၏။ ဧဝံ-သို့၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်
၌၊ ပဏ္ဏာသယောဇနဌာနေသု-ယူဇနာ၅၀ရှိသော အရပ်တို့၌၊ ဟတ္ထိဒန္တေသု-
ယေဝ-ဆင်စွယ်တို့၌သာလျှင်၊ **နဋသမဇ္ဇာ**-နတ်ကချေသည်တို့သည် ပြုလုပ်၊
ကပြအပ်သော ပွဲသဘင်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ မဟန္တ-ကြီးကျယ်
သော၊ ယသံ-အခြံအရံကို၊ အနုဘဝန္တော-ခံစားလျက်၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏
မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သည်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏။

သုဓမ္မာပိ-သည်လည်း၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ၊ ဂန္ဓာ၊ တတ္ထေဝ-ထိုတာဝ
တိသာနတ်ပြည်၌ပင်၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊ တဿာ-ထိုသုဓမ္မာ၏။ **သုဓမ္မာ** နာမ-သုဓမ္မာ
မည်သော၊ နဝယောဇနသတိကာ-ယူဇနာကိုးရာရှိသော၊ **ဒေဝသဘာ**-နတ်
တို့၏ သဘင်သည်၊ ဝါ-နတ်တို့၏ စည်းဝေးရာ လွှတ်တော်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊
တတော-ထိုနတ်သဘင်ထက်၊ ရမဏီယတရံ-သာ၍ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်း
သော၊ အညံ-သော၊ ဌာနံ နာမ-အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ ကိရ-မရှိဘူးတဲ့၊ မာသ-
သ-တစ်လ၏၊ အဋ္ဌဒိဝသေ-စရက်တို့ပတ်လုံး၊ ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာခြင်းသည်၊
တတ္ထေဝ-ထိုသုဓမ္မာနတ်သဘင်၌သာ၊ ဟောတိ၊ ယာဝဇ္ဇတနာ (ယာဝ+အဇ္ဇ-
တနာ)-ယနေ၌ ဖြစ်သော ကာလတိုင်အောင်၊ ဝါ-ယနေထိအောင်၊ အညတရံ-
အခြားသော၊ ရမဏီယံ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ဌာနံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-
လသော်၊ “သုဓမ္မာ-မည်သော၊ ဒေဝသဘာ ဝိယာ-နတ်သဘင်ကဲ့သို့တည်း၊
ဝါ-နတ်သဘင်နှင့် တူ၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကုန်၏။ နန္ဒာပိ-သည်လည်း၊
ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တတ္ထေဝ-၌ပင်၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊ တဿာ-ထိုနန္ဒာ၏။

နဋသမဇ္ဇာ။ ။နဋသမူဟေန ပန ဇနသမူဟေ ကတ္တဗ္ဗဝသေန “**နဋသမဇ္ဇာ**” နှိ
ဝုတ္တံ၊ ဒီဋီ-၁၊ ၁၂၇၊ သီဋီသစ်-၁၊ ၃၅၉။

သုဓမ္မာ နာမ ဒေဝသဘာ။ ။**သုဓမ္မာ နာမာတိ** သုန္ဒရော ဓမ္မော သဘာဝေါ
ဧတဿာတိ သုဓမ္မာ(ကောင်းသော သဘောရှိသော နတ်သဘင်)၊ သောဘဏာကာ-
ရေန ဝါ ဓရတိ တိဌတိတိ သုဓမ္မာ(တင့်တယ်သောအခြင်းအရာဖြင့် တည်ရှိသော
နတ်သဘင်)၊ **ဒေဝသဘာတိ** ဒေဝါနံ သန္နိပါတသဘာ၊ သာ ဟိ ဣမသ္မိ မနုဿ-
လောကေ ရာဇနံ အဉ္စဝိနိစ္ဆယဒိဌာနဘူတသန္တာဂါရသဒိသာ ဟောတိ(ဇာဋီသစ်-
၁၊ ၂၃၆)။

ပဉ္စယောဇနသတိကာ-ယူဇနာငါးရာရှိသော၊ နန္ဒာ နာမ-သော၊ ပေါက္ခရဏီ-
ရေကန်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ။ စိတ္တာပိ-သည်လည်း၊ ကာလံ ကတွာ ဂန္ဒာ တတ္ထေဝ
နိဗ္ဗတ္တိ၊ တဿာပိ-ထိုစိတ္တာ၏လည်း၊ ပဉ္စယောဇနသတိကံ-သော၊ **စိတ္တ-
လတာဝနံ** နာမ-စိတ္တလတာဥယျာဉ်မည်သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊ တတ္ထ-ထိုစိတ္တလတာ

စိတ္တလတာဝနံ။ စိတ္တလတာဝနန္တိ စိတ္တာနံ ဝိစိတ္တပုပ္ဖလဒိဝိသေသယုတ္တာနံ
(ဆန်းကြယ်သော အပွင့်အသီးအစရှိသည်တို့နှင့် အထူးယှဉ်ကုန်သော) သန္တာနက-
ဝလ္လိအာဒိနံ(ယှက်နွယ်ခြင်းရှိသောနွယ်အစရှိသည်တို့၏) တတ္ထ ယေဘုယျတာယ
စိတ္တလတာဝနံ(ဝိမာန. ၄-၈၅၊ ဇာဠိသစ်-၁, ၂၃၆)။ ဤအလို “ဇာတိယာဝနံ”ကဲ့သို့
“စိတ္တလတာဟိ+ဥပလက္ခိတံ+ဝနံ စိတ္တလတာဝနံ-ဆန်းကြယ်သော နွယ်ပင်တို့ဖြင့်
မှတ်အပ်သောဥယျာဉ်၊ ဝါ-ဆန်းကြယ်သော နွယ်ပင်ပေါများသော ဥယျာဉ်”ဟုပြု။
အပ. ၄-၁, ၃၁၆အလို “စိတ္တလတာဟိ+ဂဟနီဘူတံ+ဝနံ စိတ္တလတာဝနံ-ဆန်းကြယ်
သော နွယ်တို့ဖြင့် ထူထပ်သောဥယျာဉ်”ဟုပြု။

ဇာ. ၄-၃, ၂၃၆။ ။ဥယျာဉ်တွင်း ဝင်ရောက်လာသော နတ်တို့၏ ကိုယ်ရောင်
အဆင်းကို ဆန်းကြယ်အောင်ပြုတတ်သော အရောင်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသည့် မြက်
သစ်ပင်နွယ်ရှိသောကြောင့် စိတ္တလတာမည်သည်ဟု ဇာ. ၄၅၅ ဆို၏။ ထိုအလို “စိတ္တန္တိ
ဝိစိတ္တံ ကရောတီတိ စိတ္တာ-နတ်တို့၏ ကိုယ်ရောင်အဆင်းကို ဆန်းကြယ်အောင်
ပြုတတ်သောနွယ်၊ စိတ္တာ+လတာ ဧတ္တာတိ စိတ္တလတာ၊ စိတ္တလတာ စ+သာ+ဝနံ
စာတိ-နတ်တို့၏ ကိုယ်ရောင်အဆင်းကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြုတတ်သောနွယ်ရှိသော
ဥယျာဉ်”ဟုပြု။

ဓာန်ဋီ-၂၃။ ။ထို၌ ၄နည်းဆိုထားရာ ရှေ့၂နည်းသည် ဇာ. ၄၅၅နှင့် သဘောချင်း
တူသည်။ တတိယနည်း၌ “ဒေဝတာနံ စိတ္တာသာ ဧတ္ထ အတ္တိတိ စိတ္တာ-နတ်တို့၏
စိတ်အလိုရှိရာ အာသာဝတီနွယ်၊ စိတ္တာ+လတာ ယဿာတိ စိတ္တလတာ-အာသာဝတီ
နွယ်ရှိရာဥယျာဉ်”ဟုပြု။ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဆက်တွဲပါ။ နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကြာမှ
တစ်ကြိမ်သာသီးပွင့်သော အာသာဝတီနွယ်ပင်သည် ဤဥယျာဉ်၌ပင် ရှိသည်။ စတုတ္ထ
နည်း၌ “ဒေဝတာနံ စိတ္တံ လန္တိ ဂဏ္ဍန္တိတိ စိတ္တလာ-နတ်တို့၏စိတ်ကို ယူတတ်(နှစ်
သက်စေတတ်)သော နတ်သစ်ပင်များ၊ [စိတ္တ+လာ+အါ] စိတ္တလာနံ+သမူဟော စိတ္တ-
လတာ-နတ်သစ်ပင်တို့၏အပေါင်း”ဟုပြု။

ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ရှိရခြင်း။ ။ စိတ္တလတာအရ ဥယျာဉ်ကို ရသော်လည်း “စိတ္တ-
လတာ”ဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် အမည်တွင်သည်ဟု ဓာန်ဋီ-၂၃၅ ဆိုထားသည်။ အတွင်

ဥယျာဉ်၌၊ ဝါ-သို့၊ **ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗနိမိတ္တေ**-ဖြစ်သော ပုဗ္ဗနိမိတ်ရှိကုန်သော၊ ဒေဝ-
 ပုတ္တေ-တို့ကို၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ မောဟယမာနာ-တွေဝေစေကုန်လျက်၊ ဝိ-
 စရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏။ ပန-ဆက်၊ သုဇာ-သည်၊ ကာလံ ကတွာ၊ ဧကိဿာ-
 တစ်ခုသော၊ **ဝိရိကန္တရာယ**-တောင်ချောက်ကြား၌၊ ဧကာ-တစ်ကောင်သော၊
 ဗကသကုဏိကာ-ဗျိုင်းငှက်မသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ [ဗကသကုဏိကာ ဟုတွာ-
 ဗျိုင်းငှက်မအဖြစ်ဖြင့်၊] နိဗ္ဗတ္တိ။ သက္ကော-သည်၊ အတ္တနော-၏။ ပရိစာရိကာ-
 အလုပ်အကျွေးမယားတို့ကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ “သုဓမ္မာ-သည်၊
 ဣဓေဝ-ဤတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ပင်၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ပြီ၊ နန္ဒာ စ-သည်လည်း
 ကောင်း၊ စိတ္တာ စ-သည်လည်းကောင်း၊ တထာ-ထို့အတူ၊ (ဣဓေဝ-၌ပင်၊ နိ-
 ဗ္ဗတ္တာ) သုဇာ-သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ န ခေါ-ဖြစ်လေသနည်း။”

ရဇ္ဈိသဒ္ဒါ(နာမည်ဟောသဒ္ဒါ)ဖြစ်သောကြောင့် “စိတ္တလတာ”ဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ရှိရ
 သည်-ဟူလို။

ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗနိမိတ္တေ။ ။နိမိနာတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ၊ ပုဗ္ဗံ (ပဌမံ)+
 ပဝတ္ထံ+နိမိတ္တံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-(နောင်ဖြစ်မည့် အကြောင်းအရာ၏) ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သော
 အကြောင်း၊ ဥပန္နံ+ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ယေသန္တိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗနိမိတ္တာ-ဖြစ်သောပုဗ္ဗနိမိတ်ရှိသော
 နတ်သားများ(သိဋ္ဌိသစ်-၁, ၃၀၅)၊ နတ်များမစုတေမီ ရှေ့ပြေးနိမိတ် ၅မျိုးဖြစ်တတ်၏။
 ထို၅မျိုးမှာ (၁) ပန်ဆင်အပ်သောပန်းများ ညှိုးနွမ်းခြင်း၊ (၂) နတ်ဝတ်တန်ဆာများ
 ညစ်နွမ်းခြင်း၊ (၃) ချိုင်းမှ ချွေးထွက်ခြင်း၊ (၄) ရုပ်အဆင်းပျက်ခြင်း၊ (၅) မိမိဘုံဌာန၌
 မပျော်မွေ့ခြင်းတို့တည်း။ အကျယ်လိုမူ ဣတိဝုတ် ပဉ္စပုဗ္ဗနိမိတ္တသုတ်ရှု။

ဝိရိကန္တရာယ။ ။ ကန္တရသဒ္ဒါ ဓာန်-၆၀၉၌ ပုံလိင်၊ နပုံလိင်၊ နီတိသုတ္တ-၄၂၁၌
 ဣတ္ထိလိင်ဟု ဆိုသဖြင့် လိင်၃ပါးဟု မှတ်ရာ၏။ ကန္တရအရ ချောက်ကမ်းပါးအရပ်၊
 မြစ်ကွေ့အရပ်၊ တောင်ဝှမ်းအရပ်ကိုယူ၊ “ဝိပါသဝိနောဒနံ ကရောတိတိ ကံ၊ [ကရ+
 ကွိ-သီတာ-၃, ၁၂၁] ကေန ဒရိယတေတိ ကန္တရာ၊ [က+ဒရ+အါ-ဓာန်ဋီ-၆၀၉] ကန္တ
 တိ အဝါယတိတိ ကန္တရော၊ [ကန္တ+မရ-မောဂ်-၇, ၁၅၉]”ဟူပြု။ **“ဝိရိကန္တရေတိ**
ဝိရိနံ အပ္ပန္နရေ ကန္တရေ(ထေရ-၄, ၁၇၆)”ဟူသော အဖွင့်အလို “ဝိရိနံ+အပ္ပ-
 န္တရာ+ကန္တရာ ဝိရိကန္တရာ-တောင်တို့၏ အကြား၌ဖြစ်သောချောက်”ဟူပြု။ **“ဝိရိ-**
ကန္တရန္တိ ဝိရိတော အညံ ပဗ္ဗတကန္တရံ(ဇာ-၂, ၃၄၄)”ဟူသော အဖွင့်အလို “ဝိရိတော
 +အညာ+ကန္တရာ ဝိရိကန္တရာ-တောင်မှ အခြားသော တောင်ချောက်ကြား”ဟူပြု။

ကုတိ-သို့၊ စိန္တေန္တော-သော၊ တံ-ထိုသုဇာကို၊ တတ္ထ-ထိုတောင်ချောက်ကြား၌၊
 နိဗ္ဗတ္တံ-ဗျိုင်းငှက်မဖြစ်နေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဗာလာ-အမိုက်မသည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံ
 တစ်ခုသော၊ ပုညံ-ကို၊ အကတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကုဒါနိ-၌၊ တိရစ္ဆာနယောနိ-
 ယံ-တိရစ္ဆာန်မျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ကုဒါနိ ပန-၌ကား၊ တံ-ထိုဗျိုင်းငှက်မကို၊ ပုညံ-
 ကို၊ ကာရေတ္တာ-စေ၍၊ ကုမ-ဤတာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့၊ အာနေတုံ-ဆောင်
 ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အတ္တဘာဝံ-သိကြားအတ္တဘောကို၊
 (သိကြားရပ်သွင်ကို) ဝိဇယိတ္တာ-စွန့်၍၊ အညာတကဝေသေန-မထင်ရှားသော
 အသွင်ဖြင့်၊ တဿာ-ထိုဗျိုင်းငှက်မ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ကိ-အဘယ်ကို၊
 ကရေန္တိ-လျက်၊ ကုမ-ဤအရပ်၌၊ ဝိစရသိ-လှည့်လည်နေသနည်း?” ကုတိ
 ပုစ္ဆိ “သာမိ-အရှင်! တွံ-သည်၊ ကော-အဘယ်သူနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊
 “အဟံ-သည်၊ တေ-၏၊ သာမိကော-လင်ဖြစ်သော၊ မယော-တည်း၊” ကုတိ-
 ဤသို့ ပြောပြီ၊ “သာမိ! ကုဟိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ အသိ-နည်း?” ကုတိ-
 ဤသို့ မေးပြီ၊ “အဟံ၊ တာဝတိံသဒေဝလောကေ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊
 နိဗ္ဗတ္တော-ပြီ၊ တဝ-၏၊ သဟာယိကာနံ-သူငယ်ချင်းမတို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တဌာနံ-ဖြစ်ရာ
 အရပ်ကို၊ ဇာနာသိ ပန-သိသလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “သာမိ! န ဇာနာမိ-
 ပါ၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တာပိ-ထိုသူငယ်ချင်းမတို့သည်လည်း၊ မမေဝ-
 ၏သာလျှင်၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ တာ သဟာယိကာ-ထိုသူငယ်
 ချင်းမတို့ကို၊ ပဿိဿသိ-တွေ့မည်လော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ကထံ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့၊ ဂမိဿာမိ-
 သွားမည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ “အဟံ-သည်၊ တံ-
 သင့်ကို၊ တတ္ထ-ထိုနတ်ပြည်သို့၊ နေဿာမိ-ခေါ်ဆောင်သွားမည်၊” ကုတိ ဝတ္တာ၊
 တံ-ထိုဗျိုင်းမကို၊ ဟတ္ထတလေ-လက်ဝါးပြင်၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဒေဝလောကံ-
 သို့၊ နေတွာ-၍၊ နန္ဒာယ-နန္ဒာမည်သော၊ ပေါက္ခရဏိယာ-ရေကန်၏၊ တီရေ-
 ကမ်းနား၌၊ ဝိဿဇေတွာ-လွှတ်၍၊ ကုတရာသံ-အခြားကုန်သော၊ တိဿန္တံ-
 ဥယျာဉ်သော နတ်သမီးတို့အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “တုမှာကံ-တို့၏၊
 သဟာယိကံ-မဖြစ်သော၊ သုဇံ-သုဇာကို၊ ပဿိဿထ-ကြည့်ကြမည်လော?”
 ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်! သာ-ထိုသုဇာသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်

မှာပါနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ။ “နန္ဒာယ-မည်သော၊ ပေါက္ခရဏိယာ-
၏။ တီရေ-၌၊ ဌိတာ-တည်နေ၏။” ကုတိ အာဟ၊ တိဿောပိ-ဥယောက်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုနတ်သမီးတို့သည်၊ ဂန္ဓာ “အယျာယ-အရှင်မ၏၊ ဧဝရူပံ-
သော၊ အတ္တဘာဝမဏ္ဍနဿ-အတ္တဘောကို တန်ဆာဆင်ခြင်း၏၊ ဖလံ-အကျိုး
သည်၊ အဟော-ဪ... အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလေစွ၊ ကုဒါနိ-၌၊ အဿာ-ထို
ဗျိုင်းမ၏၊ တုဏှံ-နှုတ်သီးကို၊ ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ပဿ-
ထ၊ ဇယံ-ခြေသလုံးတို့ကို၊ ပဿထ၊ အဿာ-ထိုဗျိုင်းမ၏၊ အတ္တဘာဝေါ-
သည်၊ သောဘတိ ဝတ-တင့်တယ်ပေစွ” ကုတိ၊ ကေဌိ-ပြန်ရယ်မှုကို၊ ကတ္တ
ပက္ကမိသု။

ပုန-ဖန်၊ သက္ကော-သည်၊ တဿာ-ထိုဗျိုင်းမ၏၊ သန္တိကံ-သို့ ဂန္ဓာ-၍၊ “တေ-
သည်၊ ဝါ-၏၊ သဟာယိကာ-တို့ကို၊ ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ကုန်ပြီလော?” ကုတိ-သို့၊
ဝတွာ-မေးမြန်းပြောဆို၍၊ “ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ပါကုန်ပြီ၊ မံ-ကျွန်မကို၊ ဥပ္ပက္ခေ-
တွာ-ပြောင်လှောင်၍၊ ဂတာ-သွားကုန်ပြီ၊ တတ္ထေဝ-ထိုတောင်ချောက်ကြား
သို့သာ၊ မံ-ကို၊ နေဟိ-ပို့ဆောင်ပါ။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ တံ-ထိုဗျိုင်းမကို၊
တတ္ထေဝ-ထိုတောင်ချောက်ကြားသို့သာ၊ နေတွာ-၍၊ ဥဒကေ-၌၊ ဝိဿဇေ-
တွာ-လွှတ်၍၊ “တေ-သင်သည်၊ တာသံ-ထိုသူငယ်ချင်းမတို့၏၊ သမ္ပတ္တိ-စည်း
စိမ်ကို၊ ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ပြီလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ “ဒေဝ-အရှင်သိကြားမင်း၊ ဒိဋ္ဌာ-
ပါပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ “တယာပိ-သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာ
နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တနူပါယံ-ဖြစ်ကြောင်းနည်းလမ်းကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇူတိ။” ကုတိ-
ဤသို့ ပြောပြီ၊ “ဒေဝ-မင်း၊ ကိံ-အဘယ်ကို၊ ကရောမိ-ပြုရမည်နည်း?” ကုတိ-
ဤသို့ မေးပြီ၊ “မယာ-သည်၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ ရက္ခိဿသိ-
စောင့်ထိမ်းမည်လော။” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ “ဒေဝ-မင်း၊ ရက္ခိဿာမိ-စောင့်
ထိမ်းပါမည်။” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုဗျိုင်းမအား၊ ပဉ္စ-
၅ပါးကုန်သော၊ သီလာနိ-သီလတို့ကို၊ ဒတွာ၊ “အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ရက္ခာဟိ-စောင့်ထိမ်းလော။” ကုတိ ဝတွာ၊ ပက္ကာမိ၊ သာ-ထိုဗျိုင်းမ
သည်၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ သယံမတမစ္ဆကေယေဝ-အလိုလိုသေ
သော ငါးတို့ကိုသာလျှင်၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာမှီး၍၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏၊ သက္ကော-

သည်။ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်သောရက် လွန်ရာအခါ၌၊ တဿာ-ထိုမျှင်းမကို၊ ဝိမံသနတ္ထာယ-စုံစမ်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂန္ဓာ၊ ဝါလုကာပိဋ္ဌေ-သဲသောင်ပြင်၌၊ မတမစ္ဆကော ဝိယ-သေသောငါးကဲ့သို့၊ ဥတ္တာနော-ပက်လက်သည်။ ဟုတွာ၊ နိပဇ္ဇိ-အိပ်ပြီ၊ (ပက်လက်လှန်နေပြီ)၊ သာ-ထိုမျှင်းမငယ်သည်။ တံ-ထိုငါးအသေကို၊ ဒိသ္မာ၊ “မတမစ္ဆကော”တိ-သေသောငါးဟူသော၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ မစ္ဆော-သည်။ ဂိလနကာလေ-မျိုရာအခါ၌၊ (မျိုခါနီးအခါ၌)၊ နဂုံဌံ-အမြီးကို၊ စာလေသိ-လှုပ်စေပြီ၊ သာ-ထိုမျှင်းမသည်။ “သဇိဝမစ္ဆကော-အသက်ရှိသောငါးတည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ ဥဒကေ-၌၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-လွှတ်လိုက်ပြီ၊ သော-ထိုသိကြားမင်းသည်၊ ထောက်-အနည်းငယ်သောရက်ကို၊ ဝိတိနာမေတွာ-လွန်စေ၍၊ ပုန-ဖန်၊ တဿာ-ထိုမျှင်းမ၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဥတ္တာနော-သည်။ ဟုတွာ၊ နိပဇ္ဇိ-ပြီ၊ ပုန၊ သာ-ထိုမျှင်းမငယ်သည်။ “မတမစ္ဆကော”တိ-ဟူသော၊ သညာယ-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ ဂိလနကာလေ-၌၊ အဂ္ဂနဂုံဌံ-အမြီးဖျားကို၊ စာလေသိ-လှုပ်စေပြီ၊ တံ-ထိုအမြီးဖျားလှုပ်ခြင်းကို၊ ဒိသ္မာ၊ “သဇိဝမစ္ဆော-အသက်ရှိသောငါးတည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ တိက္ခတ္တံ-၃ကြိမ်၊ ဝိမံသိတွာ-စူးစမ်း၍၊ “သာဓုကံ-ကောင်းစွာ၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခတိ-၏၊” ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဇာနာပေတွာ-သိစေ၍၊ “အဟံ-သည်၊ တဝ-သင့်ကို၊ ဝိမံသနတ္ထာယ-စုံစမ်းခြင်းငှာ၊ အာဂတော-လာခဲ့ပြီ၊ သာဓုကံ-စွာ၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခသိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ရက္ခမာနာ-လသော်၊ န စိရဿဝ-ပင်၊ မမ-၏၊ သန္တိကေ၊ နိဗ္ဗတ္တိဿသိ-ဖြစ်ရလိမ့်မည်၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့သူမသည်၊ ဟောဟိ-လော၊” ဣတိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

ပန-ဆက်၊ သာ-ထိုမျှင်းမသည်၊ တတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ သယံမတမစ္ဆံ-အလိုလိုသေသောငါးကို၊ လဘတိ ဝါ-ရသည်လည်းရှိ၏၊ န (လဘတိ) ဝါ-မရသည်လည်း ရှိ၏၊ အလဘမာနာ-မရလသော်၊ ကတိပါဟစ္စယေနေဝ-အနည်းငယ်သောရက်လွန်ရာအခါ၌ပင်လျှင်၊ သုဿိတွာ-ခြောက်သွေ့၍၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ၊ တဿ သီလဿ-၏၊ ဖလေန-အကျိုးအားဖြင့်၊ (အကျိုး

အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဝါ-အကျိုးကြောင့်၊ ဗာရာဏသီယံ-၌၊ ကုမ္ဘကာရဿ-အိုးထိန်းသည်၏၊ မိတာ-သည်၊ ဟုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿာ-ထိုအိုးထိန်းသည်သမီး၏၊ ပန္နရသသောဠသဝသုဒ္ဓေသိကကာလေ-၁၅နှစ်၊ ၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြထိုက်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၁၅နှစ်၊ ၁၆နှစ်ရှိရာအခါ၌၊ သက္ကော-သည်၊ “သာ-ထိုမျှင်းမသည်၊ ကုဟိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ န ခေါ-သနည်း” ကုတိ၊ အာဝဇ္ဇေန္တော-ဆင်ခြင်လသော်၊ ဒိသ္မာ၊ “ဣဒါနိ၊ မယာ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုဗာရာဏသီသို့၊ ဂန္တံ ဝဇ္ဇ-တိ” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧဠာလုကဝဏ္ဏေန-သခွားသီးပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့်၊ ပညာ-ယမာနေဟိ-ထင်ရှားကုန်သော၊ ဝါ-ပုံဖော်အပ်ကုန်သော၊ သတ္တဟိ-၇ပါးကုန်သော၊ ရတနေဟိ-ရတနာတို့ဖြင့်၊ ယာနကံ-ယာဉ်ငယ်ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ တံ-ထိုယာဉ်ငယ်ကို၊ ပါဇေန္တော-မောင်းနှင်လျက်၊ ဗာရာဏသီ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ “အဗ္ဗတာတာ-အမိတို့ အမောင်တို့! (ဥးဥး၊ ဒေါဒေါ၊ ကိုကို၊ မမတို့!) ဧဠာလုကာနိ-သခွားသီးတို့ကို၊ ဂဏှထ ဂဏှထ-ဝယ်ယူလှည့်ကြပါ၊ ဝယ်ယူလှည့်ကြပါ” ကုတိ-သို့၊ ဥဠေါသေန္တော-အော်လျက်၊ ဝီထိ-လမ်းသို့၊ ပဋိပဇ္ဇိ-သွားပြီ၊ ပန-ဆက်၊ မုဂ္ဂမာသာဒီနိ-ပဲနောက်၊ ပဲကြီးအစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေ-တွာ-၍၊ အာဂတေ-လာသူတို့ကို၊ “မူလေန-အဖိုးအခဖြင့်၊ န ဒေမိ-ရောင်းမပေးနိုင်ပါ။” ကုတိ ဝတ္ထာ၊ “ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဒေသိ-ရောင်းပေးသနည်း?” ကုတိ ဝုတ္ထော၊ “သီလရက္ခိကာယ-သီလကို စောင့်ထိမ်းသော၊ ကုတ္တိယာ-အား၊ ဒမ္မိ-ရောင်းပေးမည်။” ကုတိ အာဟ၊ “သာမိ-အရှင်! သီလံ နာမ-သီလမည်သည်၊ ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ပါသနည်း? ကာဠံ ကိ-မည်းသလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ နီလာဒိဝဏ္ဏံ-အညိုအစရှိသောအဆင်းရှိသလော?” ကုတိ-ဤသို့ မေးကြပြီ၊ “တုမေ-တို့သည်၊ ‘သီလံ-သည်၊ ကိဒိသံ-နည်း၊’ ကုတိပိ-ဤသို့လည်း၊ န ဇာနာထ-ကုန်၊ ကိမေဝ-အဘယ်သို့လျှင်၊ နံ-ထိုသီလကို၊ ရက္ခိ-ဿထ-စောင့်ထိမ်းကြလိမ့်မည်နည်း၊ သီလရက္ခိကာယ ပန-သီလကို စောင့်ထိမ်းသူအားသာ၊ [ဒိ. ၄-၂၊ ၃၀၉၌ “သီလရက္ခိကာနံယေဝ”ဟု ရှိပုံကို ထောက်၍ ပနကို အဝဓာရဏအနက်ကြံ၊] ဒဿာမိ-မည်။” ကုတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ “သာမိ! ကုမ္ဘကာရဿ-၏၊ ဧသာ မိတာ-ဤသမီးသည်၊ ‘သီလံ-ကို၊ ရက္ခာမိ-စောင့်ထိမ်း၏၊’ ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်နေ၏၊ ဧတိဿာ-ဤသူမ

အား၊ ဒေဟိ-ရောင်းပေးပါလော။” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ သာပိ-ထိုအိုးထိန်းသည်၏ သမီးသည်လည်း၊ နံ-ထိုသခွားသီးရောင်းသူကို၊ “သာမိ! တေနဟိ-လျှင်၊ မယှ-အား၊ ဒေဟိ-လော။” က္ကတိ အာဟ၊ “တွံ-သည်၊ ကာ-အဘယ်သူမသည်၊ အသိ-နည်း?” က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “အဟံ-သည်၊ အဝိဇဟိတ-ပဉ္စသီလာ-မစွန့်အပ်သော ၅ပါးသီလရှိသူမသည်၊ (အမှီ-၏။)” က္ကတိ-ပြီ။ “တောနိ-ဤသခွားသီးတို့ကို၊ မယာ-သည်၊ တုယုမေဝ-သင့်ဖို့သာ၊ ဝါ-သင့်အတွက်သာ၊ အာနိတာနိ-ဆောင်ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ [ဇဇိသစ်-၂၃၇အလို “တုယု-မေဝ-၏၊ (အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ) အာနိတာနိ”ဟု ပေး။]” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ယာနကံ-ယာဉ်ငယ်ကို၊ ပါဇေန္တော-မောင်းနှင်လျက်၊ တဿာ-ထိုအိုးထိန်းသည်သမီး၏၊ ဃရံ-အိမ်သို့၊ ဂန္တာ၊ အညေဟိ-အခြားသူတို့သည်၊ အနာဟရိယံ-မဆောင်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကတွာ၊ ဧဋ္ဌာလုကဝဏ္ဏေန-သခွားသီးပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့်၊ ဒေဝဒတ္တိယံ-နတ်သည် ပေးအပ်သော၊ ဓနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဇာနာပေတွာ-သိစေ၍၊ “ဣဒံ-ဤဥစ္စာသည်၊ တေ-၏၊ ဇီဝိတဝုတ္တိယာ-အသက်မွေးခြင်းငှာ၊ ဓနံ-ဥစ္စာတည်း၊ ပဉ္စသီလာနိ-၅ပါးသော သီလတို့ကို၊ အခဏ္ဍာဒိနိ-မကျိုးခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ရက္ခာဟိ-လော။” က္ကတိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

သာပိ-ထိုအိုးထိန်းသည်သမီးသည်လည်း၊ တတော-ထိုဘဝမှ၊ စဝိတွာ-စုတေ၍၊ အသုရဘဝနေ-အသုရနတ်ဘုံ၌၊ အသုရဇေဋ္ဌကဿ-အသုရအကြီးအကဲ၏၊ ဓိတာ-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ သက္ကဿ-၏၊ ဝေရိယရေ-ရန်သူ၏အိမ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပန-ဆက်၊ ဒွိသု-၂မျိုးကုန်သော၊ အတ္တဘာဝေသု-အတ္တဘောတို့၌၊ ဝါ-ဘဝတို့၌၊ သီလဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ သုရက္ခိတတ္တာ-ကောင်းစွာ စောင့်ထိမ်းအပ်ခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိရူပါ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-ရွှေအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိသည်၊ (ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိသည်)၊ အသာဓာရဏာယ-အခြားသူတို့နှင့် မဆက်ဆံသော၊ ရူပ-သိရိယာ-ရုပ်အဆင်း၏ အသရေနှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဝေပစိတ္တိအသုရိန္ဒော-ဝေပစိတ္တိအသုရိန်သည်၊ အာဂတာဂတာနံ-လာကုန်၊

လာကုန်သော၊ အသုရာနံ-တို့အား၊ “တုမှေ-တို့သည်၊ မမ-၏၊ ဓီတု-အား၊ အနု-
 ဣဝိကာ-လျောက်ပတ်ကုန်သည်၊ န ဟောထ-ကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 တံ-ထိုသမီးကို၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော အသုရာအား၊ အဒတ္တာ-
 မပေးမူ၍၊ “မမ-၏၊ ဓီတာ-သည်၊ အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ အတ္တနော-
 မိမိအား၊ အနုဣဝိကံ-လျောက်ပတ်သော၊ သာမိကံ-လင်ကို၊ ဂဟေဿတိ-ယူ
 လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အသုရဗလံ-အသုရာအပေါင်းကို၊ သန္နိပါတာ-
 ပေတွာ-စုဝေးစေ၍၊ “တုယံ-အား၊ အနုဣဝိကံ-သော၊ သာမိကံ-ကို၊ ဂဏှ-
 ယူလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တဿာ-ထိုသမီး၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ပုပ္ဖဒါမံ-
 ပန်းကုံးကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ သက္ကော-သည်၊ တဿာ-ထို
 အိုးထိန်းသည်သမီး၏၊ နိဗ္ဗတ္တဌာနံ-ဖြစ်ရာအရပ်ကို၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊
 တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ဥတွာ-၍၊ “ကုဒါနိ-၌၊ မယာ-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တံ-ထို
 သူမကို၊ အာနေတု-ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ မဟလ္လ-
 ကအသုရဝဏ္ဏံ-အသက်ကြီးသော အသုရာအသွင်ကို၊ နိမ္မိနိတွာ-ဖန်ဆင်း၍၊
 ဂန္ဓာ-၍၊ ပရိသပရိယန္တေ-ပရိသတ်၏အစွန်၌၊ အဌာသိ-တည်ပြီး၊ သာပိ-ထို
 သူမသည်လည်း၊ ကုတော စိတော စ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ဩလောကေန္တိ-
 ကြည့်လသော်၊ တံ-ထိုသိကြားကို၊ ဒိဌမတ္တာဝ-မြင်အပ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊
 (မြင်မြင်ချင်းပင်)၊ ပုပ္ဖသန္နိဝါသဝသေန-ရှေး၌အတူနေခဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊
 ဥပ္ပန္နေန-ဖြစ်သော၊ ပေမေန-ချစ်ခြင်းသည်၊ မဟောယေန-ကြီးစွာသော ရေ
 အလျဉ်သည်၊ (အဇ္ဈောတ္တဋ္ဌာ)ကုဝ-လွှမ်းမိုးအပ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ)၊ အဇ္ဈော-
 ထ္တဋ္ဌဟဒယာ-လွှမ်းမိုးအပ်သော စိတ်နှလုံးရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ “ဧသော-ဤသူ
 သည်၊ မေ-၏၊ သာမိကော-လင်တည်း၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တဿ-ထိုသူ
 ၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ပုပ္ဖဒါမံ-ပန်းကုံးကို၊ ဒိပိ-ပစ်ချပြီ၊ အသုရာ-တို့သည်၊
 “အမှာကံ-တို့၏၊ ရာဇာ-သည်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ-
 ပတ်လုံး၊ ဓီတု-အား၊ အနုဣဝိကံ-လျောက်ပတ်သောလင်ကို၊ အလဘိတွာ-မရ
 မူ၍၊ ကုဒါနိ၊ လဘိ-ရပြီ၊ အဿ-ဤမင်း၏၊ ဓီတု-အား၊ ဝါ-၏၊ ပိတာမဟာ-
 တော-အဘိုးထက်၊ မဟလ္လကော-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သော၊ ဝါ-

အသက်ကြီးရင့်သော၊ [မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတိတိ မဟလ္လကော၊ မဟန္တ+လာ+ဏ္ဍ၊
 န္တချေ၊ လဒ္ဒေဘော်လာ-ဓာန်ဋီ-၂၅၄။] အယမေဝ-ဤသူသည်သာ၊ အန္တစ္စဝိကော-
 လျောက်ပတ်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ လဇ္ဇမာနာ-ရှက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 အပက္ကမိသု-ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ သက္ကောပိ-သည်လည်း၊ တံ-ထိုအသုရာမင်း၏သမီး
 ကို၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) တံ-ထိုအသုရာမင်းသမီး၏၊
 ဟတ္ထေ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ သက္ကော-သည်၊ အသ္မိ-၏။” ဣတိ၊
 နဒိတွာ-ကြုံးဝါး၍၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ပက္ခန္ဓိ-ပျံတက်ပြီ၊ အသုရာ-
 တို့သည်၊ ဇရသက္ကေန-သိကြားအိုသည်၊ ဝဇ္ဇိတာ-လှည့်ပတ်အပ်ကုန်သည်၊
 အမှာ-ဖြစ်ကုန်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုသိကြားမင်းကို၊ အနုဗန္ဓိသု-
 အစဉ်လိုက်ကုန်ပြီ၊ **မာတလိ**-မာတလိမည်သော၊ **သင်္ဂါဟကော**-ရထားထိန်း
 သည်၊ ဝေဇယန္တရထံ-ဝေဇယန္တာရထားကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ အန္တရာ-
 မဂ္ဂေ-၌၊ အဌာသိ၊ သက္ကော-သည်၊ တံ-ထိုအသုရာမင်း၏ သမီးကို၊ တတ္ထ-ထို
 ဝေဇယန္တာရထားပေါ်၌၊ ဝါ-သို့ အာရောပေတွာ-တက်ရောက်စေ၍၊ ဝါ-တင်၍၊
 ဒေဝနဂရာဘိမုခေါ-တာဝတိံသာနတ်မြို့သို့ ရှေးရှုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပါယာသိ-
 သွားပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဝေဇယန္တာရထား၏၊ သိပ္ပလိဝနံ (သိမ္မလိဝနံ)-
 လက်ပံတောသို့၊ [“သိပ္ပလိဝနံ”ဟူသော အသုံးမှာ ဤတစ်နေရာသာ ရှိ၍ များစွာ
 သော နေရာတို့၌ “သိမ္မလိဝနံ”ဟုချည်း ရှိသည်။] သမ္ပတ္တကာလေ-ရောက်ရာ
 အခါ၌၊ ရထသဒ္ဓိ-ရထားသံကို၊ သုတွာ၊ ဘီတာ-ကြောက်ကုန်သော၊ ဂရုဠ-
 ပေါတကာ-ဂဠုန်ငယ်တို့သည်၊ ဝိရဝိသု-အော်မြည်ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုဂဠုန်ငှက်
 ငယ်တို့၏၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ သုတွာ၊ သက္ကော၊ မာတလိ-ကို၊ ပုစ္ဆိ (ကို)၊ “ကေ-အဘယ်
 မည်ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊ ဝိရဝန္တိ-အော်နေကုန်သနည်း?” ဣတိ-
 မေးပြီ။ [ဝိရဝန္တိကို ရုဠီနာမ်ကြံ၍ “ဝိရဝန္တိ-အော်နေကုန်သော၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊
 ကေ-ဘယ်သူတို့နည်း?”ဟု တစ်နည်းပေး။] “ဒေဝ-အရှင်နတ်မင်း! ဂရုဠပေါတကာ-

မာတလိ သင်္ဂါဟကော။ ။မာတလိတိ မတလာယ နာမ ဒေဝဓိတာယ အပစ္စံ
 မာတလိ-မတလာနတ်သမီး၏သား၊ **မာတလိ သင်္ဂါဟကော**တိ မာတလိ နာမ
 သာရထိတိ အတ္ထော၊ သာရထိ ဟိ ရသ္မိကေသာနံ ဂဟဏတာယ **သင်္ဂါဟကော**တိ
 (ကြိုးဆံပင်တို့ကို ကိုင်တတ်သောရထားထိန်းဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ၊-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၃၃၊ ၂၃၄။

ဂဠုန်ငှက်ငယ်တို့သည်၊ ဝိရဝန္တိ-ကုန်၏။ (တစ်နည်း) ဝိရဝန္တိ-အော်နေသူတို့သည်၊ ဂရုဠပေါတကာ-ဂဠုန်ငှက်ငယ်တို့ပါတည်း။” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ “ကိ ကာ-ရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဝိရဝန္တိ-နည်း?)” ကူတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ “ရထသဒ္ဓိ-ရထားသံကို၊ သုတွာ၊ မရဏဘယေန-သေခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-သေခြင်းဘေးကြောင့်၊ (ဝိရဝန္တိ)။” ကူတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ “ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဧတ္ထကော-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒိဇော-ဂဠုန်ငှက်အပေါင်းသည်၊ ရထဝေဂေန-ရထားအဟုန်သည်၊ ဝိ-စုဏ္ဏိတော-အထူးအားဖြင့် မှန်မှန်ညက်ညက်ကြိတ်ချေအပ်သည်၊ [ဝိသေသေန စုဏ္ဏိယတေတိ ဝိစုဏ္ဏိတော၊ ဝိ+စုဏ္ဏ+တ၊] (တစ်နည်း) ရထဝေဂေန-ကြောင့်၊ ဝိစုဏ္ဏိတော-ဖြစ်သောမှန်မှန်ညက်ညက်ကြေခြင်းရှိသည်၊ [ဝိစုဏ္ဏံ+သဇ္ဇာတံ အဿာတိ ဝိစုဏ္ဏိတော၊ ဝိစုဏ္ဏ+ကူတ၊] (ဟုတွာ)၊ မာ နဿိ-မပျက်စီးပါစေနှင့်၊ ရထံ-ကို၊ နိဝတ္တေဟိ-ပြန်လှည့်လော၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြောပြ၊ သောပိ-ထိုမာတလိရထားထိန်းသည်လည်း၊ သိန္ဓဝသဟဿဿ-သိန္ဓောမြင်းတစ်ထောင်အား၊ ဒဏ္ဍကသညံ-နှင့်တံအမှတ်အသားကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ရထံ-ကို၊ နိဝတ္တေသိ-ပြန်လှည့်စေပြီ၊ တံ-ထိုရထားကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အသုရာ-တို့သည်၊ “ဇရသက္ကော-သိကြားအိုသည်၊ အသုရပုရတော-အသုရာပြည်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ပလာယန္တော-ပြေးလသော်၊ ဝါ-ပါလျက်၊ ကူဒါနိ-၌၊ ရထံ-ကို၊ နိဝတ္တေသိ-စေပြီ၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ တေန-ထိုသိကြားအိုသည်၊ ဥပတ္တမ္ဘော-အထောက်အပံ့ (အကူအညီ)သည်၊ ဝါ-ကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊” ကူတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နိဝတ္တေတွာ-ပြန်လှည့်စေ၍၊ အာဂမနမဂ္ဂေနဝ-လာရာလမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ အသုရပုရံ-အသုရာပြည်သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ပုန၊ သီသံ-ဥှးခေါင်းကို၊ န ဥက္ခိပိသု-မမော်တော့ကုန်။

သက္ကောပိ-သည်လည်း၊ အသုရကညံ-အသုရာတို့၏ သမီးပျိုဖြစ်သော၊ သုဇံ-သုဇာကို၊ ဒေဝနဂရံ-တာဝတိံသာနတ်မြို့သို့၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ အမု-တေယျာနံ-အခွဲအားဖြင့် ဂုဉ်ကုန်သော၊ အတ္ထရာကောဠိနံ-နတ်သမီးကုဋေတို့၏၊ (တစ်နည်း) အမုတေယျာနံ အတ္ထရာကောဠိနံ-၂ကုဋေခွဲသော နတ်သမီးတို့၏။

ဇေဋ္ဌိကဋ္ဌာနေ-အကြီးအကဲအရာ၌၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ သာ-ထိုသူဇာသည်၊ သက္ကံ-ကို၊ ဝရံ-ဆုကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ၊ (ကိ)၊ “မဟာရာဇ-မင်းမြတ်၊ မမ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဣမသ္မိံ ဒေဝလောကေ-ဤနတ်ပြည်၌၊ မာတာပိတရော ဝါ-မိဘတို့ သည်လည်းကောင်း၊ ဘာတိကဘဂိနိယော ဝါ-အစ်ကို အစ်မတို့သည်လည်း ကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင်အကြင်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆသိ-အံ့၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်သို့၊ မံ-ကို၊ ဂဟေတွာဝ-ခေါ်၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆေယျာသိ-သွား ပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ တောင်းပြီ၊ သော-ထိုသိကြားမင်းသည်၊ “သာဓူ”တိ- ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ တဿာ-ထိုသူဇာအား၊ ပဋိညံ-ဝန်ခံကတိကို၊ အဒါသိ၊ တ- တော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ စိတ္တပါဠုလိယာ-ဆန်းကြယ်သော သခွတ်ပင် သည်၊ ပုပ္ဖိတာယ-ပွင့်လသော်၊ အသုရာ-တို့သည်၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တ- ဋ္ဌာနေ-ဖြစ်ရာအရပ်၌၊ ဒိဗ္ဗပါရိစ္ဆတ္တကဿ-နတ်၌ဖြစ်သော ပင်လယ်ကသစ်ပင် ၏၊ ပုပ္ဖနကာလော-ပွင့်ရာအခါတည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ယုဒ္ဓတ္ထာယ- စစ်ထိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ သဂ္ဂံ-နတ်ပြည်သို့ အဘိရုဟန္တိ-ချီတက်ကုန်၏၊ သက္ကော- သည်၊ ဟေဋ္ဌာသမုဒ္ဒေ-သမုဒ္ဒရာ၏ အောက်၌၊ နာဂါနံ-နဂါးတို့အား၊ အာရက္ခံ- အစောင့်အရှောက်ကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ ဝါ-ခန့်ပြီ၊ တတော-ထိုနဂါးတို့မှ၊ (ဥပရိ- အထက်၌၊) သုပဏ္ဏာနံ-ဂဠုန်တို့အား၊ (အာရက္ခံ အဒါသိ)၊ တတော-ထိုဂဠုန် တို့မှ၊ (ဥပရိ-၌) ကုမ္ဘဏ္ဍာနံ-ကုမ္ဘဏ်တို့အား၊ (အာရက္ခံ အဒါသိ)၊ တတော- ထိုကုမ္ဘဏ်တို့မှ၊ (ဥပရိ-၌) ယက္ခာနံ-ဘီလူးတို့အား၊ (အာရက္ခံ အဒါသိ)၊ တတော-ထိုဘီလူးတို့မှ၊ (ဥပရိ-၌) စတုန္ဒံ-ငှါးကုန်သော၊ မဟာရာဇာနံ- နတ်မင်းကြီးတို့အား၊ (အာရက္ခံ အဒါသိ)၊ ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗူပရိ-အလုံးစုံသော နဂါးစသူတို့၏ အထက်၌၊ ဥပဒ္ဒဝနိဝတ္တနတ္ထာယ-ဘေးရန်တို့ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဒေဝနဂရဒ္ဒါရေသု-နတ်မြို့တံခါးတို့၌၊ ဝရိယတ္ထာ-လက်၌ ဝရဇိန် လက်နက်ရှိကုန်သော၊ (ဝရဇိန်လက်နက်ကိုင်ထားကုန်သော)၊ ဣန္ဒပဋိမာ-သိ ကြားရပ်တို့ကို၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ အသုရာ-တို့သည်၊ နာဂါဒယော-နဂါးအစ ရှိသူတို့ကို၊ ဇိနိတွာ-အောင်နိုင်ပြီး၍၊ အာဂတာ-လာကုန်သည်၊ (သမာနာ)ပိ- ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဣန္ဒပဋိမာ-တို့ကို၊ ဒုရတော-အဝေး၌၊ ဝါ-က၊ ဒိသွာ၊ “သက္ကော-သည်၊ နိက္ခန္ဓော-ထွက်လာပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေးထင်၍၊ ပလာ-

ယန္တိ-ပြေးကုန်၏။ မဟာလိ-လိ! ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ မယော-မယမည်သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ အပ္ပမာဒပဋိပဒံ-မမေ့မလျော့ခြင်းအကျင့်ကို၊ ပဋိပဇ္ဇိ-ကျင့်ပြီး၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့သော၊ ဧသ (ဧသော)-ဤမယ လုလင်သည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဣဿရိယံ-အစိုးရသူ၏အဖြစ် သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ ဒွိသု-၂ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေသု-နတ်ပြည်တို့၌၊ ရန္တံ-ကို၊ ကာရေသိ-ပြုစေပြီ၊ ဧသ (ဧသော) အပ္ပမာဒေါ နာမ-ဤမမေ့လျော့ ခြင်းမည်သည်ကို၊ ဗုဒ္ဓါဒိတိ-ဘုရားအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပသတ္ထော-ချီး မွမ်းတော်မှုအပ်ပြီ၊ ဟိ-ချီးမွမ်းသင့်၏၊ အပ္ပမာဒံ-မမေ့လျော့ခြင်းကို၊ နိဿာယ- ၍၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ လောကီယလောကုတ္တရာနံ-လော ကီ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိသေသာနံ-အကျိုးထူးတို့ကို၊ အဓိဂမော- ရခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)။ “အပ္ပမာဒေန၊ ပေ၊ သဒါ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

အပ္ပမာဒေန မဃဝါ၊ ဒေဝါနံ သေဌတံ ဂတော၊ အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ၊ ပမာဒေါ ဂရဟိတော သဒါ။

မဃဝါ-လူ့ဘဝတုန်းက မဃအမည်ရှိသော လုလင်သည်၊ အပ္ပမာဒေန- ကျင့်ဝတ်ဂုဏ်၊ ကျင့်သောအားဖြင့်၊ အမှားမရှိ၊ ကောင်းမြတ်သော သတိကြောင့်၊ ဒေဝါနံ-စာတုမဟာ၊ ဝတိသာဟု၊ နတ်ရွာပျော်အောင်း၊ နတ်အပေါင်းတို့တွင်၊ ဝါ-နတ်အပေါင်းတို့ထက်၊ သေဌတံ-အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရှေးကံ အလျောက် ရောက်ရပေပြီ၊ အပ္ပမာဒံ-မမေ့မလျော့၊ မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ ကောင်းသောသတိကို၊ ပသံသန္တိ-ဘုရားစသား၊ ပုဂ္ဂိုလ်များတို့၊ လေးစားကြည်ဖြူ၊ ချီးမွမ်းတော်မူကြကုန်၏၊ ပမာဒေါ-မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရကြောင်း၊ မကောင်း သော အကုသိုလ်တရားကို၊ သဒါ ဂရဟိတော-ပညာရှိဝင်၊ သူတော်စင်တို့၊ အစဉ်မပြတ်၊ ကဲ့ရဲ့အပ်လေသတည်း။

တတ္ထ-၌၊ အပ္ပမာဒေနာတိ-ကား၊ မစလဂါမေ-မစလရွာ၌၊ ဘူမိပ္ပဒေသ- သောဓနံ-မြေအရပ်ကို သုတ်သင်ခြင်းကို၊ အာဒိ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ ကတေန- ပြုအပ်သော၊ အပ္ပမာဒေန-အပ္ပမာဒကြောင့်၊ ဝါ-မမေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော

သတိကြောင့်၊ [ဂတော-၌စပ်] မဃဝါတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (သိကြား ဖြစ်ရာအခါ၌) “မဃဝါ”တိ-မဃဝါဟူ၍၊ ပညာတော-ထင်ရှားသော၊ မယော- မဃမည်သော၊ မာဏဝေါ-လှလင်သည်၊ (ရှေးလူ့ဘဝတုန်းက မဃမည်သော လှလင်သည်)၊ ခွိန္တံ-၂ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကာနံ-စာတုမဟာရာဇ်၊ တာဝ တိံသာနတ်ပြည်တို့၏၊ ရာဇဘာဝေန-မင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒေဝါနံ-နတ်တို့တွင်၊ ဝါ-နတ်တို့ထက်၊ သေဌတံ-အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ရပြီ၊ ပသံ- သန္တိတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓါဒယော-ဘုရားအစရှိကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိတို့သည်၊ အပ္ပမာဒမေဝ-အပ္ပမာဒကိုသာ၊ ထောမေန္တိ-ချီးမွမ်းတော်မူကုန်၏၊ ဝဏ္ဏယန္တိ- ချီးမွမ်းတော်မူကုန်၏၊ (တစ်နည်း) ဝဏ္ဏယန္တိ-အကျယ်တဝင့်၊ ဖွင့်ပြတော်မူ ကုန်၏။ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းတော်မူ ကုန်သနည်း?) (အပ္ပမာဒဿ-၏) သဗ္ဗေသံ-ကုန်သော၊ လောကီယလောကု- တ္တရာနံ-လောကီ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိသေသာနံ-အကျိုးထူးတို့ကို၊ ပဋိလာဘကာရဏတ္တာ-ရခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပသံသန္တိ- ကုန်၏)၊ ပမာဒေါ ဂရဟိတော သဒါတိ-ကား၊ ပမာဒေါ ပန-ပမာဒကိုကား၊ တေဟိ အရိယေဟိ-ထိုဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ဂရဟိတော နိန္ဒိတော-ကဲ့ရဲ့တော်မူအပ်ပြီ၊ ကိံ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ (ဂရဟိ- တော-နည်း?) (ပမာဒဿ-ပမာဒ၏) သဗ္ဗဝိပတ္တိနံ-အလုံးစုံသော ပျက်စီးခြင်း တို့၏၊ မူလဘာဝတော-အကြောင်းရင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဂရဟိတော-ပြီ) ဟိ- မှန်၊ **မနုဿဒေါဘဂ္ဂံ** ဝါ-လူတို့၌ ဘုန်းကံမရှိသူ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊

မနုဿဒေါဘဂ္ဂံ။ ။ ဗုဒ္ဓံ+ဘဂံ ယဿာတိ ဒုဘဂေါ-ပျက်စီးသော ဘုန်းကံရှိသူ (ထောမ)၊ ဒုဘဂဿ+ဘာဝေါ ဒေါဘဂံ-ပျက်စီးသောဘုန်းကံရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ် ရာ ဘုန်းကံကျက်သရေမရှိခြင်း၊ မနုဿာနံ မနုဿေသု ဝါ+ဒေါဘဂံ မနုဿဒေါဘဂံ (သမ္မောယော-၂၆၆၊ သမ္မောဘာ-၃၊ ၄၄၃)။

တစ်နည်း။ ။ ဗုဒ္ဓု+ဘဂံ သောဘာ ယဿာတိ ဒေါဘဂေါ-မကောင်းသော တင့် တယ်ခြင်းရှိသူ-မတင့်တယ်သူ၊ ဒုဘဂေ+နိယုတ္တံ ဒေါဘဂံ-မတင့်တယ်သူ၏အဖြစ်၌ ယှဉ်သော မကောင်းကျိုး၊ မနုဿေသု+ဒေါဘဂံ မနုဿဒေါဘဂံ-လူတို့တွင် မတင့် တယ်သူ၏အဖြစ်၌ ယှဉ်သော မကောင်းကျိုး(နိမဓု-၁၁၉)။

အပါယုပ္ပတ္တိ ဝါ-အပါယ်၌ ဖြစ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော ဝိပတ္တိတို့သည်၊ ပမာဒမူလိကာယေဝ-ပမာဒလျှင် အရင်းခံရှိကုန်သည်သာလျှင် တည်း၊ ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း၊ ဂါထာပရိယောသာနေ ။ပေ။ ဇာတာ၊ ဣတိ-ဤတွင် မဃဝတ္ထုအပြီးတည်း။

မဃဝတ္ထုဘာသာသနိကာပြီးပြီ။

၈-အညတရဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာသနိကာ

အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခုတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ အညတရံ-မထင်မရှား တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ယာဝ အရဟ-တ္တာ-အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကထာပေတွာ-ဟောတော်မူ စေ၍၊ အရညံ-တောသို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ယဋ္ဌေန္တော-စေ့ဆော်လသော်၊ ဝါယ-မန္တော-အားထုတ်လသော်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တံ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ (န+အသက္ခိ)-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ “ဝိသေသေတွာ-အထူးပြု၍၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကထာပေဿာမိ-ဟောစေအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တတော-ထိုတောမှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာလသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဒါဝဂ္ဂိ-တောမီးကို၊ ဥဋ္ဌိတံ-အထက်၌ တည်နေသည်ကို၊ ဝါ-မီးညွှန်တက်နေသည်ကို၊ [ဥဒ္ဓံ+ဋ္ဌိတော ဥဋ္ဌိတော၊-အဘိ. ၄-၁၊ ၃၉၃၊] ဒိသွာ-မြင်၍၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ မုဏ္ဍပဗ္ဗတမတ္ထကံ-တောင်ကတုံးထက်သို့၊ အဘိရုယျ-တက်၍၊ နိသိန္နော-ထိုင်လျက်၊ အရညံ-တောကို၊ ခုယုမာနံ-လောင်နေသော၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အာရမ္မဏံ-အာရုံကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ (ကိ)၊ “အယံ အဂ္ဂိ-ဤမီးသည်၊ မဟန္တာနိ စ-ကြီးသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ခုဒ္ဒကာနိ စ-ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပါဒါနာနိ-လောင်စာတို့ကို၊ ခုဟန္တော-လောင်မြိုက်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ ယထာ-သွားသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ အရိယမဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာပိ-အရိယာမဂ္ဂဉာဏ်တည်းဟူသောမီးဖြင့်လည်း၊ မဟန္တာနိ စ-ကုန်သော၊ ခုဒ္ဒကာနိ စ-ကုန်သော၊ သံယောဇနာနိ-သံယောဇဉ်တို့ကို၊ ခုဟန္တေန-လောင်မြိုက်လျက်၊

ဂန္ထဝံ-သွားထိုက်သည်။ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-ယူပြီ။ သတ္ထာ-သည်။ ဂန္ဓကုဋိယံ-ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်၌။ နိဿိန္ဒော-ထိုင်တော်မူလျက်သာလျှင်။ တဿ-ထိုရဟန်း၏။ စိတ္တာစာရံ-စိတ်၏ဖြစ်ပုံကို။ ဥတ္တာ-၍။ “ဘိက္ခု-ရဟန်း! ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်။ မဟန္တာနိဝိ-ကြီးသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ခုဒ္ဒကာနိဝိ-ငယ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပါဒါနာနိ-လောင်စာတို့သည်၊ (သန္တိ) ဝိယ-ရှိသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ) ကုမေသံ သတ္တာနံ-ဤသတ္တာတို့၏။ အပ္ပန္နရေ-ကိုယ်တွင်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ-ဖြစ်ကုန်သော၊ အဏုံထူလာနိ-အငယ် အကြီးဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနိ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏)။ တာနိ-ထို သံယောဇနာတို့ကို၊ ဉာဏဂ္ဂိနာ-ဉာဏ်တည်းဟူသောမီးဖြင့်၊ ဈာပေတွာ-လောင် မြိုက်စေ၍၊ အဘဗျုပ္ပတ္တိကာနိ-မထိုက်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-နောက် ထပ်မဖြစ်ထိုက်သည်တို့ကို၊ ကာတုံ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ ၍၊ ဩဘာသံ-ရောင်ခြည်တော်ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-လွှတ်တော်မူ၍၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏။ အဘိမုခေ-ရှေ့ရှုအရပ်၌၊ နိဿိန္ဒော ဝိယ-ထိုင်တော်မူသကဲ့ သို့၊ ပညာယမာနော-ကိုယ်ထင်ပြတော်မူလျက်၊ ကုမံ **ဩဘာသဂါထံ**-ဤ ရောင်ခြည်တော်လွှတ်ခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော ဂါထာတော်ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)။ “အပ္ပမာဒရတော၊ ပေ၊ ဂစ္ဆတိ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိဝါ၊
သံယောဇနံ အဏုံ ထူလံ၊ ခုဟံ အဂ္ဂိဝ ဂစ္ဆတိ။**

အပ္ပမာဒရတော-မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရမှ၊ နေ့ညရွှင်ပျော်၊ မွေ့လျော်ထသော၊ ပမာဒေ-တရားမတွေ့၊ အမှားလေ့ဖြင့်၊ မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရခြင်း၌၊ ဘယဒဿိဝါ-သံသရာရေး၊ လာမည့်ဘေးကို၊ တွေးကာအစဉ်၊ မြော်မြင်ခြင်းရှိ

ဩဘာသဂါထံ။ ။ဩဘာသဿ+ဝိဿဇ္ဇနံ ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနံ-ရောင်ခြည်တော် ကို လွှတ်ခြင်း၊ ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနံ+ပုဗ္ဗံ ဧတိဿာတိ ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗကာ- ရောင်ခြည်တော်ကို လွှတ်ခြင်းဟူသော ရှေ့သွားရှိသောဂါထာ၊ ဩဘာသဝိဿဇ္ဇန- ပုဗ္ဗကာ စ+သာ+ဂါထာ စာတိ ဩဘာသဂါထာ၊ ဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗကာပုဒ်ကိုချေ။ **[ဩဘာ- သဂါထံ အဘာသီတိ** ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗကာ ဘာသီတဂါထာ ဩဘာသဂါထာ၊ တံ အဘာသီတိ အတ္ထော၊-သာရတ္ထ-၃၊ ၄၇၊ ဝိမတိ-၂၊ ၂၂၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၂၂။]

ထသော၊ (တစ်နည်း) ပမာဒေ-တရားမတွေ့၊ အမှားလေ့ဖြင့်၊ မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရခြင်းကို၊ **ဘယဒဿိဝါ**-သံသရာလမ်းကြောင်း၊ ဒုက္ခပေါင်း၏၊ အကြောင်းဖြစ်မှု၊ ဘေးအားဖြင့် ရှုမြင်ခြင်းရှိထသော၊ ဘိက္ခု-သံသရာလမ်းကြောင်း၊ စခန်းကောင်းဖို့၊ အကြောင်းမြော်မြင်၊ သူတော်စင်ရဟန်းသည်၊ အဂ္ဂိယခုအခါ၊ လောင်မြိုက်လာသော၊ တောမီးကြီးသည်၊ ခုဟံ(ခုဟန္တော) ကုဝသစ်ပင်ကြီးငယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ ဘယ်ဝယ်မရှောင်၊ တောလုံးပြောင်အောင်၊ လောင်မြိုက်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊)အကုံထူလံ-အငယ်အကြီး အသီးသီးသော၊ သံယောဇနံ-သံသရာဝဋ်၊ ဘဝညွတ်မှ၊ မလွတ်ရအောင်၊ ချည်နှောင်တားဆီး၊ သံယောဇနံတောကြီးကို၊ ခုဟံ (ခုဟန္တော)-အလျှံစုံညီး၊ ဉာဏ်ဟုန်မီးဖြင့်၊ အပြီးလောင်မြိုက်၊ ပြောင်အောင်တိုက်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-အေးမြငြိမ်းချမ်း၊ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ ပြောင့်တန်းမသွေ၊ သွားနိုင်ပေသတည်း။

တတ္ထ-၌၊ အပ္ပမာဒရတောတိ-ကား၊ အပ္ပမာဒေ-မမေ့မလျော့ကြောင်း ဖြစ်သော သတိ၌၊ ရတော-မွေ့လျော်သော၊ အဘိရတော-အလွန်မွေ့လျော်သော၊ အပ္ပမာဒေန-အပ္ပမာဒတရားဖြင့်၊ ဝီတိနာမေန္တော-အချိန်ကို ကုန်လွန်စေသော၊ [ဘိက္ခု-၌စပ်၊] ကုတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ

ဘယဒဿိဝါ။ ။ဤပုဒ်ကို ဂုဏဝါကဲ့သို့ ဝန္တုပစ္စယန္တပုဒ်ဟုလည်းကောင်း၊ “ဘယဒဿိ”တစ်ပုဒ်၊ “ဝါ”တစ်ပုဒ်ဟုလည်းကောင်း ၂မျိုး ယူကြ၏။ ဝန္တုပစ္စယန္တပုဒ်ယူလျှင် “ဒဿနံ ဒဿိ၊ [ဒိသ+ကု၊] ဒဿိ+အဿ အတ္တိတိ ဒဿိဝါ၊ [ဒဿိ+ဝန္တု၊] ဘယံ+ဒဿိဝါ ဘယဒဿိဝါ၊ (တစ်နည်း) ဘယံ+ဒဿိ ဘယဒဿိ-ဘေးကို ရှုခြင်း၊ ဘယဒဿိ+အဿ အတ္တိတိ ဘယဒဿိဝါ”ဟုပြု။

၂ပုဒ်ယူလျှင်။ ။ “ဘယဒဿိ”တစ်ပုဒ်၊ “ဝါ”တစ်ပုဒ်ဟု ၂ပုဒ်ယူလျှင် “ပဿတိ သီလေနာတိ ဒဿိ၊ [ဒိသ+ကု၊] ဘယတော+ဒဿိ ဘယဒဿိ”ဟုပြု။ “ဘယဒဿိဝါ”ဟု ရှိသင့်လျက် ဆန်းကြောင့် ရသယပြု၍ ဂါထာ၌ “ဘယဒဿိ ဝါ”ဟု ရှိရသည်။ ဤသို့ ၂ပုဒ်ယူလျှင် “အပ္ပမာဒရတော-မမေ့လျော့ကြောင်းသတိ၌ မွေ့လျော်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပမာဒေ-၌ ဘယဒဿိ ဝါ-ဘေးကို ရှုသည်လည်းဖြစ်သော”ဟု ပေး၊ ဆရာတို့ကား ဝန္တုပစ္စယန္တပုဒ်ကို နှစ်သက်တော်မူကြ၏။ (မောင်နီ-၂၊ ၁၂၁၊ ၄ပြု-၂၄၅)]

ဝါတိ-ကား၊ နိရယုပ္ပတ္တိအာဒိကံ-ငရဲ၌ ဖြစ်ရခြင်းအစရှိသော၊ ပမာဒေ-မေ့လျော့ခြင်း၌၊ ဝါ-မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌၊ ဘယံ-ဘေးကို၊ ဘယတော-ဘေးအားဖြင့်၊ ပဿန္တော- ရှုတတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဘိက္ခု-၌စပ်၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ (ပမာဒဿ-၏။) တာသံ ဥပ္ပတ္တိနံ-ထိုင်ရဲစသည်ဝယ် ဖြစ်ရခြင်းတို့၏၊ မူလတ္တာ-အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ခြင်းကို၊ ဝါ-မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို၊ ဘယတော-ဘေးအားဖြင့်၊ ပဿန္တော-ရှုတတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဘိက္ခု-၌စပ်။] သံယောဇနန္တိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခေန-ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ယောဇနံ-ယှဉ်စေတတ်သော၊ ဗန္ဓနံ-နှောင်ဖွဲ့တတ်သော၊ ပဇာနံ-သတ္တဝါတို့ကို၊ ဝဋ္ဋေ-ဝဋ်ဆင်းရဲ၌၊ ဩသီဒါပန-သမတ္တံ-နစ်မြုပ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ ဒသဝိမံ-၁၀ပါးအပြားရှိသော၊ သံယောဇနံ-သံယောဇနကို၊ [ဥဟံ-၌စပ်၊] အဏုံထူလန္တိ-ကား၊ မဟန္တေ-ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော၊ ခုဒ္ဒကဉ္စ-ငယ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ [သံယောဇနံ၌စပ်၊] ဥဟံ အဂ္ဂိဝ ဂစ္ဆတိတိ-ကား၊ အယံ အဂ္ဂိ-ဤမီးသည်၊ မဟန္တေ-သော၊ ခုဒ္ဒကဉ္စ-သော၊ ဧတံ ဥပါဒါနံ-ဤလောင်စာကို၊ **ဥဟန္တော**-လောင်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ ယထာ-သွားသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အပ္ပမာဒရတော-အပ္ပမာဒ၌ မွေ့လျော်သော၊ ဧသော ဘိက္ခု-ဤရဟန်းသည်၊ အပ္ပမာဒါမိဂတေန-အပ္ပမာဒကြောင့် ရအပ်သော၊ **ဉာဏဂ္ဂိနာ**-ဉာဏ်တည်းဟူသောမီးဖြင့်၊ ဧတံ သံယောဇနံ-ဤသံယောဇနကို၊ **ဥဟန္တော**-လောင်မြိုက်စေလျက်၊ အဘဗျပ္ပတ္တိကံ-မထိုက်သောဖြစ်ခြင်း

ဉာဏဂ္ဂိနာ ဥဟန္တော။ ။ဥပမာနဘက် ဥဟန္တောသည် သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်တည်း၊ ဒဟ+အန္တ၊ “ဒဟဿ ဒဿ ချော(မောင်-၅, ၁၂၆)” သုတ်ဖြင့် ဒကို ခြုပြု၊ ဥဟန္တံကို “ဥဟာပေန္တိ(နေတ္တိဝိ-၃၁၈)”ဟု ဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ ဥပမေယျဘက် ဥဟန္တောကား ကာရိတ်ပစ္စည်းကျေသော ကာရိတ်ကတ္တုရုပ်တည်း၊ ခဲဥးအံ့-ဥပမေယျဘက် ဥဟန္တော၏ ကတ္တားသည် ဘိက္ခုတည်း၊ ဘိက္ခုသည် လောင်မြိုက်တတ်သော ကတ္တားမဟုတ်၊ လောင်မြိုက်စေသော ကာရိတ်ကတ္တားတည်း၊ လောင်မြိုက်တတ်သော ကတ္တားမှာ “ဉာဏဂ္ဂိနာ”တည်း၊ “ဉာဏဂ္ဂိနာ”သည် ဥပမေယျဘက် ဥဟန္တော၏ ဓာတ်ကတ္တားလည်း ဟုတ်၏၊ ကာရိတ်ကံလည်း ဟုတ်၏၊ ကရိုဏ်းလည်း ဟုတ်၏၊ ထိုကြောင့် တန္တနည်း၊ သိလေသနည်းစသော နည်းအရ “ဉာဏဂ္ဂိနာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်”ဟု ခုမျိုး ပေးနိုင်သည်။

ရှိသည်ကို၊ ဝါ-နောက်ထပ် မဖြစ်ထိုက်သည်ကို၊ [အဘဗ္ဗာ+ဥပ္ပတ္တိ ယဿာတိ အ-ဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကံ၊ (တစ်နည်း) ဥပ္ပတ္တိယာ+အဘဗ္ဗ အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ မထိုက်သော သံယောဇဉ်။] ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယထာနိသိန္နောဝ-အကြင် အကြင် ထိုင်နေလျက်သာလျှင်၊ ဝါ-ထိုင်နေမြဲတိုင်းပင်၊ သဗ္ဗသံယောဇနာနိ-အလုံးစုံသော သံယောဇဉ်တို့ကို၊ **ဈာပေတွာ**-လောင်မြိုက်စေ၍၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ သဟ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ အာဂန္တာ၊ တထာဂတဿ-၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ-ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းတော်ရှိသော၊ သရီရံ-ကိုယ်တော်ကို၊ ထောမေတွာ-ချီးမွမ်း၍၊ ဝဏ္ဏေတွာ-ဖွဲ့နွဲ့၍၊ ဝန္ဒမာနောဝ-ရှိခိုးလျက်သာလျှင်၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် အညတရဘိက္ခု ဝတ္ထုအပြီးတည်း။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီး၏။

၉-နိဂမဝါသိတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

အပ္ပမာဒရတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ နိဂမဝါသိတိဿတ္ထေရံ-နိဂမဝါသိတိဿထေရ်ကို၊ ဝါ-နိဂုံး၌နေလေ့ရှိသော တိဿထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိတော-သာဝတ္ထိမြို့မှ၊ အဝိဒူရေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ နိဂမဂါမေ-နိဂုံးရွာ၌၊ **ဇာတသံဝမော**-မွေးဖွားကြီးပြင်းလာသော၊

ဈာပေတွာ။ ။ ရှေ့ဥပာန္တောအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ယူဆ၍ ကာရိတ်အနက်ပေးခဲ့သည်။ “ဈပ ဒါဟေ(နီတိဓာတု-၃၂၃)”နှင့်အညီ ဈပဓာတ်၊ စုရာဒိဏေပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော သုဒ္ဓရုပ်ယူ၍ “ဈာပေတွာ-လောင်မြိုက်၍”ဟုပေး၊ ဆရာတို့ကား “ဈာယိတွာ-လောင်မြိုက်၍”ဟု ရှိစေလိုသည်။

ဇာတသံဝမော။ ။ “ဇာတော စ+သော+သံဝမော စာတိ ဇာတသံဝမော-မွေးဖွားလည်းမွေးဖွား ကြီးပြင်းလည်း ကြီးပြင်းသူ”ဟု ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရည်းပြ၊ ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်းဟုလည်း ဆိုသေး၏၊ ဆရာများ နှစ်သက်တော်မမူကြပါ။ (ဒီ. ၄-၁, ၃၃၆၊ ဒီဇီ-၁, ၄၀၄၊ သီဇီသစ်-၂, ၄၃၂၊ သီဘာ-၄, ၃၁၆)

ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ ကုလပုတ္တော-အမျိုးကောင်းသားသည်၊ သတ္တု-
၏၊ သာသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီး၍၊ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ-
ရအပ်ပြီးသော ရဟန်းအဖြစ်ရှိသည်၊ (သမာနော) “နိဂမဝါသိတိဿထေရော
နာမ-နိဂမဝါသိတိဿထေရ်မည်သည်၊ အပ္ပိတ္တော-နည်းသောအလိုတဏှာရှိ၏၊
ဝါ-အလိုနည်း၏၊ သန္တုဋ္ဌော-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲတတ်၏၊ ပဝိဝိတ္တော-အပေါင်း
အဖော်တို့မှ ကင်းဆိတ်၏၊ အာရဒ္ဓဝီရိယော-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိ၏၊”
ဣတိ-သို့၊ ပညာယိ-ထင်ရှားပြီ၊ သော-ထိုနိဂမဝါသိတိဿထေရ်သည်၊ နိဗ္ဗဒ္ဓံ-
အမြဲမပြတ်၊ ဉာတိဂါမေယေဝ-ဆွေမျိုးတို့၏ ရွာ၌သာလျှင်၊ ပိက္ခာယ-ငှာ၊ ဝိ-
စရတိ-လှည့်လည်၏၊ အနာထပိဏ္ဍိကာဒိသု-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေးအစရှိသူတို့
သည်၊ မဟာဒါနာနိ-ကြီးကျယ်သော အလှူတို့ကို၊ ကရောန္တေသု-ပြုကုန်သော်
လည်းကောင်း၊ ပသေနဒိကောသလေ-ပသေနဒိကောသလမင်းသည်၊ အသဒိ-
သဒါနံ-အတူမရှိသောအလှူကို၊ ဝါ-အသဒိသဒါနကို၊ ကရောန္တေပိ-ပြုသော်
လည်းကောင်း၊ သာဝတ္ထိံ-သို့၊ န အာဂစ္ဆတိ-ကြွမလာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အယံ
နိဂမဝါသိတိဿထေရော-သည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊
ဉာတိသံသဋ္ဌော-ဆွေမျိုးတို့နှင့် ရောနှောသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ အ-
နာထပိဏ္ဍိကာဒိသု-တို့သည်၊ မဟာဒါနာဒိနိ-ကြီးစွာသောအလှူအစရှိသည်
တို့ကို၊ ကရောန္တေသု-လည်းကောင်း၊ ပသေနဒိကောသလေ-သည်၊ အသဒိ-
သဒါနံ-ကို၊ ကရောန္တေပိ-လည်းကောင်း၊ နေဝ အာဂစ္ဆတိ-ကြွမလာ၊” ဣတိ-
သို့၊ ကထံ-ကို၊ သမုဌာပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ သတ္တု-အား၊ အာရောစယိသု-
လျှောက်ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တံ-ထိုနိဂမဝါသိတိဿထေရ်ကို၊ ပက္ခောသာ-
ပေတွာ-ခေါ်စေတော်မူ၍၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း! တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောသိ ကိရ-
ပြုသတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊
“ဘန္တေ-ရား! မယံ-၏၊ ဝါ-မှ၊ ဉာတိသံသဂေါ-ဆွေမျိုးတို့နှင့် ရောနှောခြင်းသည်၊
နတ္ထိ-မရှိပါ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတေ မနုဿေ-ဤလူတို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ လူခေ
ဝါ-ကြမ်းတမ်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပဏီတေ ဝါ-မွန်မြတ်သည်မူလည်းဖြစ်

အဟံ ၊ပေ၊ ပဏီတေ ဝါ၊ ယာပနမတ္ထေစသည်။ ။“ပဏီတေ ဝါ”နောင်
ပုဒ်ထီးရှိသော လက်ရှိမူအတိုင်း “အဟံ”မှ ပဏီတေ ဝါ”အထိ တစ်ဝါကျ၊ “ယာပန-

သော၊ အဇ္ဈောဟရဏီယမတ္တံ-စားမျိုးရုံလောက်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-စားမျိုးရုံလောက်မျှသော၊ အာဟာရံ-စားဖွယ်ကို **လဘာမိ**-ရပါ၏။ **ယာပနမတ္ထေ**-မျှတရုံမျှကို၊ လဒ္ဓေ-ရအပ်သော်၊ ပုန-ဖန်၊ အာဟာရပရိယေသနေန-အစာကိုရှာမှီးခြင်းဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့နှလုံးသွင်း၍၊ န ဂစ္ဆာမိ-မသွားပါ။ ဘန္တေ-ရား၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ မယံ-၏၊ ဉာတီဟိ-ဆွေမျိုးတို့နှင့်၊ သံသဂေါ နာမ-ရောနှောခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။ “ဣတိ-သို့ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ သတ္တာ-သည်၊ ပကတိယာဝိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ တဿ-ထိုနိဂမဝါသိတိဿထေရ်၏။ အဇ္ဈောသယံ-အလိုကို၊ ဝိဇာနန္တော-သိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)။ “ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ သာဓု သာဓု-ကောင်းပေစွ ကောင်းပေစွ၊” ဣတိ-သို့၊ တဿ-ထိုနိဂမဝါသိတိဿထေရ်အား၊ သာဓုကာရံ-သာဓုဟု ပြုအပ်သော အသံကို၊ ဝါ-သာဓုသံကို၊ ဒတွာ-၍၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တံ-သည်၊ မာဒိသံ-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အာစရိယံ-ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ အပ္ပိစ္ဆော-နည်းသော အလိုရှိသည်၊ ဝါ-အလိုနည်းသည်၊ ယံ အဟောသိ-အကြင်ဖြစ်ပြီ၊ ဧတံ-ဤဖြစ်ခြင်းသည်၊ အနတ္ထရိယံ ခေါ် ပန-အံ့ဩဖွယ်မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ အပ္ပိစ္ဆတာ နာမ-ဤနည်းသောအလိုရှိသူ၏ အဖြစ်မည်သည်၊ ဝါ-ဤအလိုနည်းသူ၏ အဖြစ်မည်သည်၊ မမ-၏။ **တန္တိ**-အစဉ်အဆက်တည်း၊ မမ-၏။ **ပဝေဏီ**-အစပ်တည်း၊ ဝါ-အစဉ်အလာတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြီး၍၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ သည်၊ ယာစိတော-

မတ္ထေ”စသည် တစ်ဝါကျဟု ယူ၍ “လူခေ ဝါ ပဏီတေ ဝါ”တို့ကို “အာဟာရံ”၏ ဝုဏ်မတူသော ဝိသေသနယူပြီး ပေးခဲ့သည်။ “အဟံ”မှ “လဘာမိ”အထိ တစ်ဝါကျ၊ “လူခေ ဝါ”စသည် တစ်ဝါကျဟု ယူ၍ “အဟံ-သည်၊ ဧတေ မနုဿေ-တို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ အဇ္ဈောဟရဏီယမတ္တံ-သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ လဘာမိ-၏၊ လူခေ ဝါ-သော၊ ပဏီတေ ဝါ-သော၊ ယာပနမတ္ထေ-ကို၊ လဒ္ဓေ-သော်၊ ပုန အာဟာရပရိယေသနေန-ဖြင့်၊ ကိ-နည်း၊ ဣတိ-၍၊ န ဂစ္ဆာမိ-ပါ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။

တန္တိ ပဝေဏီ။ ။ “**တန္တိ**တိ သန္တတိ၊ **ပဝေဏီ**တိ သဗ္ဗန္တော၊ သဗ္ဗမေတံ စာရိတ္တကိရိယာပဗန္ဓသ-မျိုးရိုးအကျင့်ဖြစ်သော အပြုအမူ၏ အစဉ်အဆက်ကို၊ ဝစနံ-ဟောသောသဒ္ဒါတည်း(မူလဋီ-၁, ၇၀)”ဟူသော အဖွင့်နှင့်အညီ ပေးသည်။ “တနောတိ ဝိတ္တာရေတိတိ တန္တိ၊ [တန+တိ၊] ပဝေဏတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ(ဆက်ဆက်ဖြစ်တတ်သောကြောင့်) ပဝေဏီ၊ [ပ+ဝေဏ+ ဣ+ဤ]-ပါရာဘာ-၁, ၅၃၁။”ဟုပြု။

တောင်းပန်အပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ အတီတံ-ကို၊ အာဟရိ-ပြီ၊ (ကိ)။

အတီတေ-၌၊ ဟိမဝန္တေ-ဟိမဝန္တာ၌၊ ဂင်္ဂါတီရေ-ဂင်္ဂါမြစ်၏ကမ်း၌၊ ဧကသ္မိ-
တစ်ခုသော၊ ဥဒုမ္မရဝနေ-ရေသဖန်းတော၌၊ အနေကသဟဿာ-အထောင်မက
များစွာကုန်သော၊ သုဝါ-ကျေးငှက်တို့သည်၊ ဝသိသု-ကုန်ပြီ၊ တတြ-ထိုရေသဖန်း
တော၌၊ ဧကော-တစ်ကောင်သော၊ သုဝရာဇာ-ကျေးမင်းသည်၊ အတ္တနော-
၏၊ နိဝါသရုက္ခဿ-နေရာသစ်ပင်၏၊ ဖလေသု-အသီးတို့သည်၊ ဒိဏေသု-
ကုန်သွားကုန်လသော်၊ (တံးသွားကုန်လသော်)၊ အင်္ဂီရော ဝါ-အညွန့်သော်
လည်းဖြစ်သော၊ ပတ္တံ ဝါ-အရွက်သော်လည်းဖြစ်သော၊ တစော ဝါ-အခေါက်
သော်လည်းဖြစ်သော၊ ယံ ယဒေဝ-အကြင်အရာသည်၊ အဝသိဋ္ဌံ-ကြွင်းကျန်
သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ တံ-ထိုထိုအရာကို၊ ခါဒိတွာ-ခဲစား၍၊ ဂင်္ဂါယံ-ဂင်္ဂါမြစ်
၌၊ ပါနီယံ-သောက်ရေကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်၍၊ ပရမပ္ပိစ္ဆော-အလွန်နည်းသော
အလိုရှိသည်၊ ဝါ-အလွန်အလိုနည်းသည်၊ သန္တုဋ္ဌာ-သည်၊ ဟုတ္တာ၊ အညတ္ထ-
အခြားသောအရပ်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မသွား၊ တဿ-ထိုကျေးမင်း၏၊ အပ္ပိစ္ဆသန္တု-
ဋ္ဌဘာဝဂုဏေန-နည်းသောအလိုရှိသည်၏အဖြစ်၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲသည်၏
အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်ကြောင့်၊ သက္ကဿ-၏၊ ဘဝနံ-ဘုံဗိမာန်သည်၊ ကမ္ပိ-
တုန်လှုပ်ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ အာဝဇ္ဇမာနော-ဆင်ခြင်လသော်၊ တံ-ထိုကျေး
မင်းကို၊ ဒိသ္မာ၊ တဿ-ထိုကျေးမင်းကို၊ ဝိမံသနတ္ထံ-စုံစမ်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ အတ္တ-
နော-၏၊ အာနုဘာဝေန-အာနုဘော်ဖြင့်၊ တံ ရုက္ခံ-ထိုသစ်ပင်ကို၊ သုက္ခာပေသိ-
ခြောက်သွေ့စေပြီ၊ ရုက္ခော-သစ်ပင်သည်၊ ဩဘဂ္ဂေါ-အောက်သို့ ကျိုးကျသည်၊
ခါဏုမတ္တော-ငုတ်ဟူသောအတိုင်း အရှည်ရှိသည်၊ ဝါ-သစ်ငုတ်မျှသာ ကျန်
တော့သည်၊ ဆိဒ္ဓါဝဆိဒ္ဓေါဝ-အပေါက်ငယ်၊ အပေါက်ကြီးရှိသည်သာ၊ ဟုတ္တာ၊
ဝါတေ-လေသည်၊ ပဟရန္တေ-တိုက်ခတ်လသော်၊ အာကောဋီတော ဝိယ-
ခေါက်အပ်သကဲ့သို့၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ နိစ္ဆာရေန္တော-ထွက်စေလျက်၊ ဝါ-မြည်စေ
လျက်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ တဿ-ထိုရေသဖန်းပင်၏၊ ဆိဒ္ဓေဟိ-အပေါက်တို့
မှ၊ စုဏ္ဏာနိ-အမှုန့်တို့သည်၊ နိက္ခမန္တိ-ထွက်ကုန်၏၊ သုဝရာဇာ-ကျေးမင်းသည်၊
တာနိ-ထိုအမှုန့်တို့ကို၊ ခါဒိတွာ-၍၊ ဂင်္ဂါယံ-ဂင်္ဂါမြစ်၌၊ ပါနီယံ-ကို၊ ပိဝိတွာ-

သောက်၍၊ အညတ္တ-အခြားအရပ်သို့၊ အဂန္တာ-မသွားမူ၍၊ ဝါတာတပံ-လေ၊ နေပူကို၊ အဂဏေတွာ-ထည့်မတွက်မူ၍၊ ဥဒ္ဓမ္မရခါဏုမတ္တကေ-ရေသဖန်းပင် ငုတ်၏ အထက်၌၊ နိသီဒတိ-ထိုင်နေ၏၊ သက္ကော-သည်၊ တဿ-ထိုကျေး မင်း၏၊ ပရမပိစ္ဆဘာဝံ-အလွန်နည်းသောအလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ၊ “မိတ္တဓမ္မဂုဏ်-မိတ်ဆွေကျင့်ဝတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ကထာပေတွာ-ပြောစေ ၍၊ အဿ-ထိုကျေးမင်းအား၊ ဝရံ-ဆုကို၊ ဒတွာ၊ ဥဒ္ဓမ္မရံ-ရေသဖန်းပင်ကို၊ အမတဖလံ-အမြိုက်သီးရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-နတ်သုဒ္ဓါ(နတ်ဩဇာ)သီး သီးအောင်၊ ကတွာ၊ အာဂမိဿာမိ-ပြန်လာအံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧကော- တစ်ကောင်သော၊ ဟံသရာဇာ-ဟင်္သာမင်းသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-အဖြစ်ဖြင့်၊ အသုရကဉ်-အသုရာ၏သမီးပျိုဖြစ်သော၊ သုဇံ-သုဇာကို၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဥဒ္ဓမ္မရဝနံ-ရေသဖန်းတောသို့၊ ဂန္တာ၊ အဝိဒူရေ- အနီးဖြစ်သောအရပ်၌၊ ဧကဿ-တစ်ပင်သော၊ ရုက္ခဿ-၏၊ သာခါယ-သစ် ကိုင်း၌၊ နိသီဒိတွာ-နား၍၊ တေန-ထိုကျေးမင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ကထေန္တော- စကားပြောလို လသော်၊ “သန္တိ၊ ပေ၊ မနော”တိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီ။

သန္တိ ရုက္ခာ ဟရိပတ္တာ၊ ဒုမာနေကဖလာ ဗဟူ၊

ကသွာ န သုက္ခေ ကောဠာပေ၊ သုဝဿ နိရတော မနော။

ဟရိပတ္တာ-စိမ်းစိုသောအရွက်ရှိကုန်သော၊ ရုက္ခာ-သစ်ပင်တို့သည်၊ သန္တိ- ရှိပါကုန်၏၊ အနေကဖလာ-များသော အသီးရှိကုန်သော၊ ဒုမာ-သစ်ပင်တို့ သည်၊ ဗဟူ-များပါကုန်၏၊ ကသွာ-အဘယ်ကြောင့်၊ သုက္ခေ-ခြောက်သွေ့ သော၊ ကောဠာပေ-အနှစ်မရှိတော့သော ရေသဖန်းပင်၌၊ သုဝဿ-အရှင်ကျေး မင်း၏၊ မနော-စိတ်သည်၊ နိရတော န-အမြဲမွေ့လျော်ဘိသနည်း?

သဗ္ဗံ-သော၊ သုဝဇာတကံ-သုဝဇာတ်တော်ကို၊ နဝကနိပါတေ-နဝကနိပါတ်

သုဝဿ။ ။မနုဿသဒ္ဓမ္မိ သုဏာတိတိ သုဝေါ၊ [သု+အ၊ ဥဂုံ ဥဝပြု။] အထ ဝါ သုဝေါတိ ဧတ္ထ ဝကာရော စိတ္တဝါစကော၊ သန္တရံ ဆေကံ ဝံ စိတ္တံ ယဿာတိ သုဝေါ(ဓာန်ဋီ-၆၄၀၊ သုစိ)၊ သန္တရံ ဝေါ စိတ္တံ ယဿာတိ သုဝေါ၊ စိတ္တဝါစကော ဟေတ္ထ ဝေါကာရော(ဓမ္မဋီ-၆၉)။

၌၊ အာဂတနယေနဝ-လာသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ-အကျယ်
 ချဲ့ထွက်၏။ ဟိ-မှန်၊ တတ္ထ စ-ထိုသုဝဇာတ်၌လည်းကောင်း၊ ဣဓ စ-ဤဝတ္ထု၌
 လည်းကောင်း၊ **အဋ္ဌပ္ပတ္တိယေဝ**-အတ္ထပ္ပတ္တိသည်သာလျှင်၊ (သုဝဇာတ်တော်
 တရားဟောခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဝါ-သုဝ
 ဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူခြင်းငှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းသည်သာ
 လျှင်)၊ နာနာ-ကွဲပြား၏။ သေသံ-ကြွင်းသောစကားသည်၊ တာဒိသမေဝ-ထို
 သုဝဇာတ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာတည်း၊ သတ္တာ-သည်၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊
 အာဟရိတ္တာ- ဤ၊ “အာနန္ဒော-သည်၊ တဒါ-၌၊ သက္ကော-သည်၊ အဟောသိ-
 ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အဟမေဝ-ငါဘုရားသည်သာ၊ သုဝရာဇာ-သည်၊ (အဟောသိ-ပြီ)”
 ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝံ-သို့၊ ဧသော အပ္ပိစ္ဆတာ နာမ-ဤနည်း
 သောအလိုရှိသူ၏ အဖြစ်မည်သည်၊ မမ-၏၊ တန္တိ-အစဉ်အဆက်တည်း၊ မမ-
 ၏၊ ပဝေဏီ-အစပ်တည်း၊ ဝါ-အစဉ်အလာတည်း၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-သား
 ဖြစ်သော၊ နိဂမဝါသိတိဿဿ-၏၊ မာဒိသံ-သော၊ အာစရိယံ-ကို၊ လဘိတ္တာ-
 ၍၊ အပ္ပိစ္ဆတာ-သည်၊ အနစ္စရိယာ-အံ့ဩဖွယ်မဟုတ်၊ ဘိက္ခုနာ နာမ-မည်
 သည်၊ နိဂမဝါသိတိဿေန ဝိယ-သည်ကဲ့သို့၊ အပ္ပိစ္ဆေနဝ-နည်းသော အလို
 ရှိသူသည်သာ၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧဝံပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊
 ဘိက္ခု-သည်၊ သမထဝိပဿနာဓမ္မေဟိ ဝါ-သမထ၊ ဝိပဿနာတရားတို့မှ
 လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဖလေဟိ ဝါ-မဂ်ဖိုလ်တို့မှလည်းကောင်း၊ ပရိဟာနာယ-
 ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်၊ အညဒတ္ထ-စင်စစ်ကား၊ နိဗ္ဗာနဿ-

အဋ္ဌပ္ပတ္တိ။ ။ အရိယတေ အဝဂဓိယတေတိ အတ္ထော-သိအပ်သော အကြောင်း
 ဝတ္ထု၊ အတ္ထဿ+ဥပ္ပတ္တိ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ-အကြောင်းဝတ္ထု၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ဝါ-အကြောင်း
 အရာအဖြစ်အပျက်၊ အတ္ထ+ဥပ္ပတ္တိ၊ ဣကို ဌပြု(ဒီဇီ-၁, ၅၇၊ သီဘာ-၁, ၃၁၈)၊

တစ်နည်း။ ။ အတ္ထသဒ္ဓါ ဟေတုအနက်ဟော ယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာယ အတ္ထော
 ဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ-တရားဟောခြင်း၏ အကြောင်း၏ဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်
 ဝတ္ထု” ဟုလည်းကောင်း၊ ပယောဇနအနက်ဟောယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာဒိကော အတ္ထော
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ-တရားဟောခြင်းစသော အကျိုး၏ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်
 ဝတ္ထု” ဟုလည်းကောင်း ပြုပါ။ (ဝိမတိ-၁, ၉၀၊ ပါရာဘာ-၂, ၁၀၆)

နိဗ္ဗာန်၏။ သန္တိကေ ဧဝ-အနီး၌သာ၊ ဟောတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထာ ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)။ “အပ္ပမာဒရတော၊ ပေ၊ သန္တိကေ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ ဝါ

အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ။

အပ္ပမာဒရတော-မပေါ့မဆ၊ နေထိုင်ရမှ၊ နေ့ညရွှင်ပျော်၊ မွေ့လျော်ထ သော၊ ပမာဒေ-တရားမတွေ့၊ အမှားလေ့ဖြင့်၊ မေ့လျော့ပေါ့ဆ၊ နေထိုင်ရခြင်း၌၊ ဘယဒဿိဝါ-သံသရာရေး၊ လာမည့်ဘေးကို၊ တွေးကာအစဉ်၊ မြော်မြင်ထ သော၊ (တစ်နည်း) ပမာဒေ-ကို၊ ဘယဒဿိဝါ-သံသရာလမ်းကြောင်း၊ ဒုက္ခ ပေါင်း၏၊ အကြောင်းဖြစ်မှု၊ ဘေးအားဖြင့် ရှုတတ်ထသော၊ ဘိက္ခု-သံသရာ လမ်းကြောင်း၊ စခန်းကောင်းဖို့၊ အကြောင်းမြော်မြင်၊ သူတော်စင်ရဟန်းသည်၊ ပရိဟာနာယ-သမထ၊ ဝိပဿနာတရားတို့မှ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-မဂ်၊ ဖိုလ် တရားတို့မှ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်တော့၊ နိဗ္ဗာနဿ-ကိလေ သပရိနိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်၏။ **သန္တိကေ** ဧဝ-တဖြည်းတဖြည်း နီးတော့ သည်သာ၊ (တစ်နည်း) သန္တိကေ ဧဝ-အနီး၌သာ၊ (ဌိတော-တည်၏။)

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယာတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သော ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ သမထဝိပဿနာဓမ္မေဟိ ဝါ-

သန္တိကေ ။ ။ “သတ္တမုခိကရဏေ စ(ပါ-၂၊ ၃၊ ၃၅)”ဟု ပါဏိနိ၌ သုတ်ရှိ၏” ထိုသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဒုရအန္တိကတို့နောင် သတ္တမိသက်၏ ထိုသတ္တမိလည်း လိင်္ဂတ္ထ ၌သာ သက်ရ၏။ ကစွည်း၌ကား နိဒ္ဒါရဏေစ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် သက်ရ၏။ [စကာရေန ဒုရေန္တိကတ္ထေဟိ (သတ္တမိ ဘဝတိ) ဝနဿ ဒုရေ အန္တိကေ ဝါ ပါဠိပဒိကတ္ထမတ္ထေ ဝိမိ အယံ၊-မဟာသိဒ္ဓန္တ-၁၅၁၊ ၆။]

တစ်နည်း ။ ။ ဌိတစသော ကြိယာများကို သိလောက်၍ မထည့်ဘဲထားသည်၊ အနက်ပေးရာ၌ ထည့်၍ပေးဟု ကာတန္တဝတ္ထိဋီကာစသည်၌ ဆို၏။ မဇ္ဈိ-၃၊ ၂၄၌ လည်း “**သုဝိဒူရဝိဒူရေတိ** သုဠ၊ ဝိဒူရဘူတေ ဧဝ ဝိဒူရေ အဟံ ဌိတော” ဟုဖွင့်၏။ ဤ၌ “ဌိတော” ဟု ကြိယာထည့်ဖွင့်ခြင်းသည် ကာတန္တဝတ္ထိဋီကာတို့နှင့် ထပ်တူကျ၏။ ထိုအဖွင့်များကို ကြည့်၍ နောက်နည်းပေးသည်။ [သဝိသယေ ဧဝ ဝိဘတ္တိယော၊ ဂတာဂတဌိတာဒိကြိယာပဒါနံ ဂမ္မမာနတ္တာ။-ကာတန္တဋီ-၃၊ ၂၂၈။]

သမထ၊ ဝိပဿနာတရားတို့မှလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဖလေဟိ ဝါ-မဂ်ဖိုလ်တို့မှလည်းကောင်း၊ ပရိဟာနာယ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ၊ အဘဗျော-မထိုက်၊ ပတ္တေ-ဟိပိ-ရောက်အပ်၊ ရအပ်ပြီးသော တရားတို့မှလည်း၊ န ပရိဟာယတိ-မဆုတ်ယုတ်၊ အပ္ပတ္တာနိ-မရောက်အပ်၊ မရအပ်သေးသော တရားတို့သို့လည်း၊ န န ပါပုဏာတိ-မရောက်နိုင်သည်မဟုတ်၊ ရောက်နိုင်သည်သာ၊ (တစ်နည်း) န ပါပုဏာတိ-မရောက်နိုင်သည်ကား၊ န-မဟုတ်၊ ပါပုဏာတိ ဧဝ-ရောက်နိုင်သည်သာ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေတိ-ကား၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနဿာပိ-ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း၏လည်းကောင်း၊ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနဿာပိ-အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-တဏှာ၊ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံကို မစွဲလမ်းမှု၍ ငြိမ်းအေးခြင်း၏လည်းကောင်း၊ သန္တိကေယေဝ-နီးတော့သည်သာ၊ (တစ်နည်း) သန္တိကေယေဝ-အနီး၌သာ၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိ-ဤတွင် ဂါထာအဖွင့်အပြီးတည်း။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ နိဂမဝါသိတိဿတ္ထေရော-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ အညေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗဟူ-များစွာသော သူတို့သည်၊ သောတာပန္နာဒယော-သောတာပန်အစရှိသူတို့သည်၊ အဟေသုံ၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာ၊ ဣတိ-ဤတွင် နိဂမဝါသိတိဿတ္ထေရဝတ္ထု အပြီးတည်း။

နိဂမဝါသိတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာ ပြီး၏။

အပ္ပမာဒဝဂ်ဘာသာသင်္ဂီကာပြီး၏။

မှတ်ပွယ်အက္ခရာစဉ်

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		အတေကိစ္ဆဘာဝံ	၈၁
အကတ္ထ	၁၃၄	အဒဏ္ဍေသု အပ္ပဒုဋ္ဌေသု	၄၇၃
အကရမှသ တေ	၃၉၀	အဒ္ဓိကာ	၂၈၀
အက္ခရသမယံ	၄၇၇	အဒ္ဓိကော	၅၂
အက္ခောသဝတ္ထုဟိ	၅၅၉	အဓမ္မိကေန	၆၆၅
အဂဒေန	၅၆၈	အဓိကရဏံ	၅၆၀
အဂါရိယဘူတာ	၃၀၀	အဓိဋ္ဌာသိ	၁၀၄
အဂ္ဂဒ္ဓါရေန	၆၃၀	အဓိမတ္တသိနေဟေန	၁၅
အဂ္ဂမက္ခာယတိ	၅၉၉	အနဿိနိ	၃၆၉
အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ	၅၁၀	အနပါယိနိ	၁၁၁
အစရိ	၃၈၈	အနမတဂ္ဂသ္မိ	၃၃၊ ၅၈၀
အစ္စာယိကံ	၅၃	အနလင်္ကရိတ္တာ	၂၂၆
အဇပါလနိဂြောဓမူလာ	၅၃၄	အနာထပိဏ္ဍိကေန	၁၁
အဇ္ဇတနာပိ	၅၉၃	အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ ---	
အဇ္ဈပ္ပတ္တော	၄၃၀	ဝိသာခါ ဝါ	၄၀၂
အဇ္ဈာသယဝသေန	၁၇	အနိပ္ပလာ	၅၈၂
အညတရာ ဒေဝတာ	၃၂၇	အနိဗ္ဗေမတိကဘာဝံ	၁၀၄
အညတြေဝ ဘိက္ခုသံဃာ	၃၈၀	အနုကမ္ပံ	၁၂၁
အညဝိဟိတတာယ	၄၈၃	အနုဂစ္ဆတိ	၇၇
အဋ္ဌကရီသမတ္တံ	၂၉၈	အနုဇာတပုတ္တာ	၃၅၀
အဋ္ဌပုတ္တိ	၇၃၆	အနုပါယိနိ	၁၁၁
အမော	၇	အနုပိယံ	၃၅၈
အတ္တဒန္တော	၅၆၃	အနုပုဗ္ဗိကထံ	၁၈
အတ္တနာ၊ပေ၊အကာသိ	၉	အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟံ	၁၉၇
အတိသာရံ	၄၈၆	အနုမောဒနံ	၆၅၂
အတ္ထပ္ပတ္တိ	၃၀၈	အနုသန္ဓိ	၆၃

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
အနုဿရမာနော	၃၁၉	အယျဓိတာယ	၄၈၀
အနောတတ္ထဒဟတော	၁၃၈	အယျေ	၅၅၅
အန္တမသော	၄၂၃	အရညာယတနေ	၅၃၉
အန္တရာ	၆၅၉	အရတိံ	၅၃၆
အန္တောဝဿံ	၃၃	အရဟတ္တံ	၇၈
အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ	၂၃၉	အရိယဓနံ	၃၁၅
အပရာပရံ	၄၇	အရောဂဘာဝံ	၆၀၉
အပ္ပမာဒသမောသရဏာ	၅၉၉	အလင်္ကတမဏ္ဍလမာဠမဇ္ဈေ	၆၅၆
အပ္ပဗ္ဗံ အစရိမံ	၇၁	အဝံသိရာ	၇၀၈
အပ္ပေါသုက္ကာ	၃၆၆	အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါ	၃၄၂
အပြည့်အစုံလိုက်ပေးပုံ	၆	အသဇ္ဇေတနိကာ	၅၉၀
အဗ္ဗဟိ	၉၅	အသဗ္ဗံ	၆၇၄
အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကံ	၇၃၁	အဿ	၂၁၆
အဘဝိဿ	၁၄၁	အဿမပဒံ	၄၃၅
အဘိညာ	၃၂၆	အသီတိယာ	၁၂
အဘိနဝါ	၇၀၈	အသုဘတော ပဿန္တိ	၂၀၂
အဘိသေက. . . မင်္ဂလေသု	၃၀၈	အသုရာ	၇၀၈
အမတံ	၅၅၃	အသားဝါရောဂါ၊ သွေးအား	
အမတံ ပဒံ	၂၂၁	နည်းရောဂါ	၈၀
အမနာပါ	၄၉၉	အဿတရာ	၅၆၂
အမွဝနံ	၆၄၂	အဿပုဏ္ဏေဟိ နေတ္ထေဟိ	၆၀၇
အမွဝနေ	၆၅၁	အဟံ၊ ပေါ၊ ပဏီတေ ဝါ	၇၃၂
အမှာ	၃၁	အဟာသိ	၁၂၇
အယံ ကုမာရော ပန	၃၇၂	အဟိမေခလာယ	၃၇၃
အယနင်္ဂလေဟိ	၅၉၆	အဟိဝါတရောဂေန	၄၄၂
		အဟုဝမသေ	၃၈၉

ဓမ္မပဒဘာသာသင်္ဂြိုဟ်

၇၄၁

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]		အာသီဝိသေ	၃၇၂
အာကောဋိတပစ္စာ-		[ဣ]	
ကောဋိတေဟိ	၁၁၃	ဣတော စိတော	၅၃၂
အာဂန္တုကဘတ္တံ	၃၄၉	ဣတ္ထတ္တယ	၃၂၆
အာဇာနိယာ	၅၆၂	ဣဒါနိ တေ ကထံ	၃၃၂
အာဒီနဝံ	၁၉	ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ	၅၄၈
အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာ-		ဣန္ဒဂေါပကာ	၅၇
နုသာသနိယာ	၃၈၃	ဣရိယာပထေဟိ	၂၈
အာနုဘာဝေန	၄၈၁	ဣဿရဿ	၅၂၂
အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယကာနိ	၂၃၅	ဣဿရိယာဓိပစ္စံ	၆၉၂
အာဘိသမာစာရိကံ	၁၆၆	[ဥ]	
အာမ	၆၂၀	ဥက္ကဏ္ဍိတော	၃၃၁
အာမကသုသာနံ	၄၆၄	ဥက္ကာဟိ ဓာရိယမာနာဟိ	၁၂၂
အာယကမ္ပိကံ	၄၉၀	ဥက္ကဋ္ဌိကံ . . . ဝိဝဋ္ဌဒဿ	၅၃၃
အာယာစိဓမ္မဒေသနော	၂၃၀	ဥက္ခေပနီယကမ္ပံ	၁၅၂
အာယုကပုံ	၆၅၈	ဥဇ္ဈာယိသု	၁၉၄
အာယုတ္တကဿ	၄၇၅	ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နံ	၂၆၂
အာယုတ္တကော	၂၇၁	ဥဋ္ဌိတံ	၇၂၇
အာယုသင်္ခါရော	၃၅၁	ဥတ္တရိဘင်္ဂေါ	၅၆၆
အာရုယု	၂၂၉	ဥတေနော	၄၃၃
အာလိမ္ပေဿတိ	၄၆၇	ဥဒကဝါရော	၁၃၈
အာဝါဋ်	၄၆၇	ဥဒဉ္ဇနဘာဝပ္ပတ္တိ	၂၅၁
အာသင်္ကီတပရိသင်္ကီတော	၅၈၅	ဥဒ္ဓနေ	၁၄၆
အာသနန္တရိကာယ	၁၅၅	ဥဒါနံ	၂၆၈
အာသဝါနံ ခယာ	၃၂၇	ဥဒါနေတွာ	၂၆၈
အာသဝေဟိ	၂၂၉	ဥပကာရကော	၅၅၀

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဥပက္ကိတကဝါဒေန	၃၂၄	[ဇ-ဩ]	
ဥပစာရတ္ထာယ	၅၂၀	ဧကံသိကံ	၄၀၆
ဥပ္ပဇ္ဇ	၂၂၀	ဧကစာရိကဝတ္ထံ	၁၅၉
ဥပညာတံ မဂ္ဂံ	၂၄၄	ဧကန္တဟိတာ	၆၃၁
ဥပဋ္ဌာကော	၅၂၂	ဧကနိန္ဒာဒိ၊ ကောလာဟလံ	၁၅၄
ဥပဋ္ဌာနံ	၁၄	ဧကပ္ပဟာရေန	၆၆၈
ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ	၁၁၃	ဧကမန္တံ	၁၀၀
ဥပဖျုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ	၃၁၁	ဧကေကဿေဝ	၅၀၄
ဥပတိဿော	၂၃၆	ဧတံ အယုတ္တံ	၅၈၈
ဥပစာရေတွာ	၄၅၉	ဧတဒဂ္ဂံ ယဒိဒံ	၅၅၄
ဥပဓိဗန္ဓနော . . . ခါယတိ	၅၈၄	ဧထ ဘိက္ခဝေါတိ	၂၅၃
ဥပနယုန္တိ	၁၂၇	ဧထ ဘိက္ခဝေါ	၅၄၈
ဥပနိဓာယ	၃၂၁	ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ	၇၂
ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိ	၂၃၁	ဩဘာသံ	၆၄၆
ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗနိမိတ္တေ	၇၁၅	ဩဘာသဂါထ	၇၂၈
ဥပ္ပန္နဓမ္မသံဝေဂေါ	၃၈၁	ဩရမတ္တိကာ	၅၄၀
ဥပဘောဂပရိဘောဂဘဏ္ဍာနံ	၄၉၀	ဩဝဒန္တော	၃၄
ဥပဝန . . . ယာနဝါဟနာနံ	၄၉၀	ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟိကာ	၁၅၃
ဥပ္ပာဋေတွာ	၅၈၇	[က]	
ဥပ္ပိလာဝိတာကာရံ	၆၂၂	ကကုသန္ဓံ	၂၇၈
ဥဘယေတ္ထ	၉၂	ကတာဘိနိဟာရော	၃၆၂
ဥဘယတ္ထ	၉၃	ကတိကံ	၂၄၂
ဥမင်္ဂစောရာ	၆၆၆	ကတိပါဟေနေဝ	၅၅၇
ဥယျာနဂတဿ	၅၈၂	ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ	၄၆၉
ဥရူဝေဝလံ	၂၃၂	ကတ္တရသုပ္ပေ	၄၅၅
ဥဿီသကပဿေ	၄၈၉		

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ကတ္တားကွဲဘိ၊ မတူရှိသော်	၄၅၂	ကိရ	၆၃၇
ကထာသလ္လာပေါ	၆၆၅	ကုက္ကုစ္စမတ္တံ	၁၁၄
ကနကဝိမာနံ	၈၈	ကုက္ကုစ္စဝိပြိုဟ်	၁၁၄
ကနိဋ္ဌတ္ထာယေဝါ	၄၀၆	ကုက္ကုစ္စအခြားနည်းများ	၆၅၈
ကန္တာရဒွါနံ	၄၇	ကုဇ္ဇရာ	၅၆၃
ကပဏဒ္ဓိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ ၂၈၀		ကုဗ္ဗုဗ္ဗဿ	၁၃၂
ကပုကောပိ	၃၆၈	ကုဗ္ဗုဗ္ဗိကော	၇
ကဗရဂေါရူပံ	၂၆၅	ကုရုဏ်ဿ	၃၉၁
ကမ္မံ နတ္ထိတိ	၄၇၈	ကုသီတံ	၂၀၀
ကမ္မနန္ဒနေန	၄၀၈	ကုဋ္ဌသက္ကိဋ္ဌတာရဏေန	၁၂၆
ကရဏုတ္တရိယကရဏေန	၁၂၇	ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ	၆၈၈
ကရိုဏ်း ၁၁ပါး	၄၅၈	ကောကနဒံ	၆၃၈
ကလာပဂ္ဂံ	၂၆၁	ကောဋ္ဌဂ္ဂံ	၂၆၂
ကဿပေါ	၂၇၆	ကောဋ္ဌာဂါရိကော	၂၇၁
ကဟံ ဧကပုတ္တက	၈၉	ကောဏာဂမနော	၂၇၅
ကာ စ ပန	၆၆၀	ကောမာရဘစ္စော	၆၄၂
ကာယဝေယျာဝဋ္ဋိကံ	၈၇	ကောလိတော	၂၃၇
ကာရန် ၂မျိုး	၆	ကောသမ္ဗိယံ	၁၅၀
ကာရေမိ	၄၈၆	ကောဟညေန	၃၇၈
ကာလကတော	၄၂၅	ကောင်းခြင်း၅ဖြာ	၃၁၀
ကာလေန ကာလံ	၄၂၃		
ကာဟသိ	၂၄၇		
ကိင်္ကဏိကဇာလံ	၇၁၁		
ကိစ္ဆံ	၃၃၃		
ကိမင်္ဂပန	၂၂		

[ခ]

ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ	၁၈၈
ခန္ဓာဝါရံ	၅၁၄
ခယဝယံ	၆၄၅
ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ	၂၅
ခလဂ္ဂံ	၂၆၁

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ခလဘဏ္ဍဂုံ	၂၆၁	ဂေါရသေ	၄၁၇
ခုဒ္ဒကသောဏ္ဍိကာယ	၁၆၅	[ဃ-စ-ဆ]	
ခေမန္တိ	၃၉၇	ဃဋီယတိ	၁၃၁
ခေဠာသကဝါဒေန	၃၇၄	ဃနဃနဌာနေသု	၅၈၇
[ဂ]		ဃနာနိထမင်းချက်ပုံ	၄၄၆
ဂဏသင်္ဂဏိကာဝ	၄၂၄	ဃနာနိဂုဏ်နှင့် စွမ်းရည်	၄၄၆
ဂန္ထဓုရံ	၂၄	ဃရမာနုသကာနိ	၆၁၂
ဂန္ထိကထွေရဿ	၄၁၁	စက္ခုပထံ	၈၈
ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ	၆၅၃	စက္ခုပါလံ	၅၂
ဂဟ္တပါတနဘေသဇ္ဇံ	၁၃၃	စတုမဓုရံ	၅၄၃
ဂဟ္တဥဌာနဉ္စ	၄၃၃	စတုသု အပါယေသု	၇၆
ဂမနပရိဝစ္ဆံ	၅၄၇	စ ပန	၅၂၊ ၆၄၆
ဂယာသီသံ	၂၃၄	စရ ဗြဟ္မစရိယံ	၂၅၃
ဂရုဂဟ္တာ	၄၅၉	စာရိကံ စရမာနော	၁၉၁
ဂဟေတွာ ဝိယ	၃၂၀	စိတ္တပ္ပသာဒေန	၈၅
ဂါဝိယော	၄၆၀	စိတ္တလတာဝနံ	၇၁၄
ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇော	၂၃၇	စိတ္တလတာ ဣတ္ထိလိင်ဖြင့်...	
ဂိရိကန္ဓရာယ	၇၁၅	ရှိရခြင်း	၇၁၄
ဂုဏမဟတ္ထတံ	၁၃	စိရသုတာ	၁၆၉
ဂုဠကိဠာ	၃၅၉	စုမ္ဗိတွာ	၁၄၅
ဂေဟဇနာ	၁၉၂	စေတသာ စေတော ပရိစ္ဆ	၃၂၉
ဂေဟဇနော	၃၄၅	စေတောဝိမုတ္တိ	၃၂၇
ဂေဟမာနုသကာ	၃၄၄	စောရပပါတပဗ္ဗတံ	၄၆၆
ဂေဟံ အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ	၂၁	စောရေ တေ	၇၀၀
ဂေဟံ၌ အနက်	၂၁	စောရိကာဒိကမ္ပံ	၆၂၃
ဂေါပေါ	၄၁၇		

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဆန္ဒော	၅၃၆	ဉာတိသုဟန္တံ	၆၇၅
ဆရာတို့မိန့်ဆိုချက်	၆၀၁	ဌပေတိ	၂၆၃
[၇-၈]		[၈-၉]	
ဇင်္ဂလာနံ	၅၉၇	တင်္ခါဏော	၅၁
ဇေရိတာ	၂၃	တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ	၆၃၅
ဇနပဒကလျာဏိယာ	၃၁၀	တဉ္စ ခေါ	၇၅
ဇယပါနံ	၅၁၄	တဉ္စ ပဇာနာမိ	၆၉၀
ဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏံ	၄၉	တတိယဒိဝသေ	၃၁၁
ဇာတသံဝဇော	၇၃၁	တတောနိဒါနံ	၆၂၄
ဇာလန္တေ	၅၄၃	တတ္ထ တုမ္မာကံ အန္တရေ	၁၈၁
ဇိဝကော	၆၄၂	တတြ သုဒ္ဓိ	၁၆၀
ဇိဝဂ္ဂါဟံ	၅၁၄	တထာ ရညော...	
ဇိဝန္တဿေဝ	၃၄၂	ဝိဿန္တိတတ္ထာ	၃၇၇
ဇိဝိကံ	၆၂၃	တန္တိ ပဝေဏီ	၇၃၃
ဇိဝိတံရှိလျှင် ပိုသင့်	၆၂၃	တဒင်္ဂါပေစိတ္တော	၄၂၀
ဇိဝိတသံသယော	၁၃၅	တဒ္ဓိတ် သာဝတ္ထိ	၆
ဇေ	၄၅၉	တပစရိယံ	၄၂၆
ဇောတိရသော	၅၂၆	တမတ္တဘာဝံ	၇၆
ဈာနသုခေန	၆၃၇	တဝ ကာရဏာ	၅၀၉
ဈာပေတွာ	၇၃၁	တဝ ပဋိဗဒ္ဓါ	၃၆၇
[၉ - ၅]		တျာဿ	၃၁၃
ညှိုးနွမ်းသောနက္ခတ်	၄၃၇	တဿ	၄၇၆
ဉာဏံ	၃၂၉	တဿ အာသန္နဋ္ဌာနံ	၅၁၁
ဉာဏဂ္ဂိနာ သုဟန္တော	၇၃၀	တဿာ	၁၅၁
ဉာဏယောနိသောမနသိကာရ	၆၃၆	တာတ	၅၀၉

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
တာနိ တာနိ	၇၃	ဒါနဂ္ဂံ	၄၀၂
တာဝတိံသာနံ	၆၉၂	ဒါနဗျာဝဇ္ဇော	၄၉၈
တိဂါဝုတံ	၂၈၈	ဒါနဝတ္ထံ	၂၀၈
တိဏံ	၂၂၈	ဒါနသံဝိဘာဂရတော	၃၅၁
တိထိကရဏနက္ခတ္တယောဂေါ	၄၅၆	ဒါသကမ္မကရပေါရိသေဟိ	၅၅၈
တိထိ၍မျိုး	၄၅၇	ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ	၆၈၀
တေ ဥပနာမေတွာ	၄၃၉	ဒိဗ္ဗောဇံ	၂၈၆
တေန ပေ၊ သမန္နာဂတာ	၆၇	ဒိဝသဿ	၁၄
တေန ဘီတေန	၃၇၃	ဒိသာပါမောက္ခဿ	၆၆၁
တေန ဟိ	၃၁၅၊ ၄၇၀	ဒိသာဝါသိနော	၅၅
တေပိဋကံ	၂၄	ဒိဿတိ	၅၈၃
တေသုပသမ္ပတိ	၁၂၆	ဒိပိနီ	၁၃၆
တွံ ပန	၄၂၅	ဒုဂ္ဂတိံ	၂၆၃
ထေရော ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသိ	၃၁၅	ဒုဗ္ဗိနီတာ	၆၁၉
ထေရောပိ. ကာလပ္ပဝေဒနာတိ	၆၅၀	ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ	၁၄၈
[ဒ]		ဒေဝရာဇာ ဟုတွာ	၄၂၅
ဒက္ခိဏောဒကံ	၂၉၉၊ ၆၄၉	ဒေဝသိကံ	၈၈
ဒဠ္ဋိ	၆၃၃	ဒေဝါသုရသင်္ဂါမေ	၇၀၉
ဒဏ္ဍဒိပိကာဟိ	၅၇၈	ဒွတ္တိသာကာရံ	၅၄၃
ဒဏ္ဍဗလိအာဒိဟိ	၆၆၅	ဒွါရဂါမော	၁၃၇
ဒဓိ	၄၄၇	ဒွေအသီတိဉာတိကုလ-	
ဒမသစ္စေန	၂၁၅	သဟဿာနိ	၁၂
ဒမေနအရ	၂၁၆	ဒွေယေဝ ကိစ္စာနိ	၁၇
ဒသန္နမညတရံ ဌာန	၄၇၃	[ဓ]	
ဒသဗလံ	၆၄၂	ဓနပါရိလုကာလေ	၆၂၄
ဒသဝတ္ထုကာ	၃၀၄		

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဓမ္မကထာ	၁၆	နမော	၂၆၇
ဓမ္မကထံ	၅၄၉	န ဝဋ္ဋတိ	၆၂၁
ဓမ္မကထိကာနံ	၅၅၄	နသုကရော	၅၈၁
ဓမ္မဂရု	၅၁	န ဟိ	၇၂
ဓမ္မဇိဝိကံ ဇီဝန္တဿ	၆၂၆	နာဂသေနတ္ထေရေန ပန	၃၄၃
ဓမ္မန္တေဝါသိကော	၆၆၁	နာမ	၆၁၈
ဓမ္မရာဇာ ဣမံ ဂါထမာဟ	၆၅	နာရဒေါ တာပသော	၁၁၈
ဓမ္မသဘာယံ	၅၈၈	နာဠိကောဒနံ	၄၈၁
ဓမ္မသေနာပတိ	၂၉၅	နိက္ခမန္တဿ	၃၁၉
ဓမ္မာဘိသမယော	၈၆	နိဒ္ဒံ အနောက္ကမန္တဿ	၂၉
ဓမ္မေန . . ဘိက္ခာစရိယာယ	၆၂၇	နိပဇ္ဇနောကာသံ	၆၁၆
ဓမ္မောဇပညာယ	၆၇၂	နိပ္ပာတိတာ	၃၆၉
ဓမ္မော...သုခမာဝဟာတိ	၂၆၂	နိဗန္ဓိတွာ	၆၁၃
ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ	၂၅၅	နိဗန္ဓိတိ	၄၇၀
ဓိတိမာ	၆၂၂	နိဗ္ဗကောသေ	၁၄၆
ဓိရံ	၁၇၁	နိဗ္ဗာပယေ	၉၅
ဓုရံ	၄၆၂	နိဗ္ဗုတာ ၊ပေ၊ ပတိ	၂၂၃
ဓုရဝိဟာရေ	၃၄၂	နိမ္မက္ခိကံ	၁၆၇
ဓောဝိတွာ	၅၆၈	နိမ္မာနာယိဿတိ	၃၇၀
		နိမိတ္တံ	၄၃
		နိမိတ္တဂ္ဂါဟံ	၁၉၇
နက္ခတ္တယောဂံ	၄၃၆	နိယျာတေတွာ, နိယျာဒေတွာ	၄၁၇
နက္ခတ္တမိလာယနံ ဒိသွာ	၄၃၆	နိရောဓသမာပတ္တိ	၂၉၀
နဂရသောဘိနိယာ	၄၅၅	နိဝေသေတွာ	၄၆၀
နဋ္ဌသမဇ္ဇာ	၇၁၃	နိဿံသယံ	၂၈၄
နတ္ထိပူဝံ	၃၆၀	နိဿန္တေန	၄၄၅
နနုစ	၄၆၄		

[န]

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ	၁၉	ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ	၃၈
နေတွာတိ	၅၁၀	ပဋိဿဝါ	၃၂၉
နေရုဇ္ဈရာယ	၂၂၆	ပဌမဂါမိနာ	၆၈
နိဓမ္မးလုပ်ပုံအမျိုးမျိုး	၄၄၇	ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာသနံ	၄၉
နိဓမ္မးအမျိုးမျိုး	၄၄၇	ပဏ္ဍုရောဂေါ	၈၀
[ပ]		ပဏ္ဍုသာလံ	၅၄
ပက္ကာမိ	၈	ပဏ္ဍိ	၄၇၆
ပက္ခိကာဘတ္တံစသည်	၃၄၉	ပဏ္ဍိအရ	၄၇၆
ပဂုဏံ	၆၆၃	ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ	၆၃
ပစ္စတ္ထရဏာနိ	၅၇၆	ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တကံ	၆၅
ပစ္စယော	၆၄၉	ပတ္တိ	၇၀၄
ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ	၂၀၀	ပတ္ထောဒနော	၅၄၂
ပစ္စာသီသတိ	၄၁	ပဒါနုပဒိကံ	၇၈
ပစ္စုဂမနံ	၅၄၆	ပဒ္ဓိ	၆၃၈
ပစ္စုပ္ပန်လည်းပြုနိုင်	၆၉၁	ပဒ္ဓိ ဝိဂြိုဟ်	၆၃၉
ပစ္စောရသ္မိ	၅၀၂	ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ	၄၇၉
ပဉ္စ ကုတ္တိသတာနိ ပရိဝါရံ	၅၁၉	ပန္နရသော	၅၂၆
ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန	၂၄၈	ပနေတံ	၆၀၄
ပဉ္စန္ဒ အတ္ထရာသတာနံ -		ပဗောဓနစောဒနကမ္ပံ	၆၀၉
ပါဋိဘောဂေါ	၃၂၂	ပဗ္ဗတဉ္စတုဉ္စ	၄၃၃
ပညာယတိ	၆၆၃	ပဗ္ဗတဂဟနံ	၆၀၈
ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တာ	၁၉၉	ပဘင်္ဂရံ	၄၇၄
ပဋိမုက္တာဝ	၂၉၂	ပမာဒဇီဝိတံ	၄၉၇
ပဋိဝိဿကိတ္တိယော	၁၃၃	ပယတပါဏိ	၆၉၄
ပဋိသံဝေဒေသိ	၄၇၂	ပရိဂ္ဂုဏိဿာမိ	၆၆၄
		ပရိစာရိကာ	၆၁၀

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ပရိစ္ဆိဒ္ဓိယမာနံ	၆၆	ပါယာသော	၄၄၅
ပရိဒဟိဿတိ	၂၁၅	ပါလိတော	၃၅
ပရိဗ္ဗာဇကပိဋကံ	၂၄၅	ပါလိလေယျကံ	၁၆၀
ပရိဘောဂမတ္တာ	၁၉၉	ပါသာဒိကတရာ	၃၂၁
ပရိယတ္တိဓမ္မော	၆၉	ပိတုတ္တာဓိတာယ	၂၂၅
ပရိယာဒါယ	၄၄	ပိတုတ္တာပုတ္တော	၁၁၂
ပရိယေသနမတ္တာ	၁၉၉	ပိပ္ပလိဂူဟာယံ	၆၇၉
ပရိဝတ္တေတွာ	၅၁၃	ပုညကြိယဝတ္ထုသု	၅၃
ပရိပါရာနိ	၂၃၇	ပုတ္တသောကေန	၄၈၆
ပရိဿယာနိ	၁၇၂	ပုထုကကာလေ	၂၆၀
ပရိဟရိယမာနော	၂၂၂	ပုပ္ဖစ္ဆတ္တိ	၂၉၀
ပလာယန္တိ	၄၂၈	ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂရုက္ခော	၇၀၇
ပလာယနမန္တိ	၄၂၉	ပုဗ္ဗင်္ဂမအနက်	၆၈
ပလာလဂ္ဂိ	၅၉၅	ပုဗ္ဗေဝံ . . ဥပ္ပလံဝ	၄၈၂
ပလ္လင်္ဂီ	၂၂၉	ပုရတ္တိမဝတ္ထု	၃၄၄
ပဝတ္တကာယိကံ . . . ဝိရိယာ	၆၀၅	ပုရာဏဒုတိယိကာ	၂၀၄
ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော	၁၀	ပုရိန္ဒဒေါ	၆၉၀
ပဝေဏီရဇ္ဇံ	၄၄၁	ပုရောဘတ္တိ	၁၄
ပဝေဏီ	၁၃၀	ပုရောဟိတေန	၅၆၅
ပသန္ဓေနေဝ စိတ္တေန	၁၆၈	ပူဝေန	၃၅၉
ပဿ	၆၃၉	ပေတ္တိဝိသယေ	၂၇၄
ပသာဓနပေဠကံ	၅၉၄	ပေသေတွာ	၆၁၈
ပါထေယျံ	၄၄၂	ပေါက္ခရဝဿံ	၃၀၇
ပါဒပရိကမ္ဘာဒိနိ	၆၆၂		
ပါဒမူလိကံ	၄၈၇		
ပါဒါပိ	၅၃၆		

[ဖ-ဗ]

ဖလေန	၂၉၄
ဗန္ဓိသု	၅၉၀

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဗလက္ကာရေန	၆၁၉	ဘတကဝါဒေန	၃၂၄
ဗလိပဒ္ဒဿ	၆၂	ဘတကဝီထိ	၆၀၉
ဗလိပဒ္ဒဿ	၆၂	ဘတ္တဝေတနံ	၇၉
ဗလိပဒ္ဒဿ	၆၂	ဘတိယာ	၄၁၇
ဗဟုံ	၄၉၆	ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယကုမာရေ	၂၃၃
ဗာရာဏသိယံ	၅၈	ဘဒ္ဒဝတီ၊ ပေ၊ ယောဇနသတံ	၅၂၁
ဗာလနက္ခတ္တံ	၆၇၄	ဘဒ္ဒသာလမူလေ	၁၆၁
ဗာလေ	၄၈	ဘဗ္ဗရူပေါ	၅၈၃
ဗိဒလမဉ္ဇူကေ	၃၆၄	ဘယဒသိဝါ	၇၂၉
ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျမဖြစ်နိုင်	၆၄၂	ဘယဒသိဝါ၂ပုဒ်ယူလျှင်	၇၂၉
ဗုဒ္ဓင်္ဂုရော	၂၁၉	ဘာရိယံ ဝတ ကမ္မံ	၄၆၃
ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ	၈၃	ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ	၇၅
ဗုဒ္ဓန္တရာနိ	၂၇၅	ဘိက္ခံ	၂၅၇
ဗုဒ္ဓမာမကော	၅၄၅	ဘိက္ခာစာရံ	၂၉၁
ဗုဒ္ဓဝိသယံ	၁၀၂	ဘိက္ခာစာရဝေလာယ	၃၀
ဗုဒ္ဓသုခုမာလော	၁၅	ဘိက္ခု	၆၄၃
ဗုဒ္ဓသေယျာယ	၆၅၅	ဘိက္ခုနော ဝသေန	၄၁၉
ဗောဓိမဏ္ဍံ	၂၂၈	ဘိယျောသော မတ္တာယ	၁၄၂
ဗျာကတော	၂၁၉	ဘုဇိသေ	၅၅
ဗြဟ္မစရိယံ	၃၁၇	ဘုသိတ္တာ	၄၅၀
ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏံ	၃၁၂	ဘူတကာယံ	၃၄
ဗြဟ္မဿရေန	၆၅၉	ဘူမတ္ထရဏာနိ	၅၇၆
		ဘော	၂၀၆
		ဘောဂဂါမတော	၄၉၇
		ဘောဂသမ္ပဒါ	၂၀၅
[ဘ]			
ဘဏ္ဍနဇာတာ	၁၅၅		
ဘဏ္ဍနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ	၁၅၆		

ဓမ္မပဒဘာသာသင်္ဂြိုဟ်

၇၅၁

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]			
မံ ဘန္တေ...မံ ဧတဒဝေါစ	၃၁၉	မဟာလိ နာမ	၆၈၈
မံ လက္ခံ ဇိနိသု	၄၇၀	မဟာသက္ကာရံ	၈
မဂ္ဂပရိပ္ပယ်	၆၆၄	မဟေသက္ခာယ	၈
မဂ္ဂသင်္ခါတဿ	၄၂၁	မာဂဏ္ဍိယာယေဝ နာမံ	၅၂၈
မဃဝါ	၆၉၀	မာ စက္ခုနီတိ	၃၄
မစလဂါမေ	၆၉၇	မာတလိ သင်္ဂါဟကော	၇၂၂
မဇ္ဇဝါဏံ	၆၁၄	မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ	၁၇၂
မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ	၉၀	မာတာပိတူဟိ	၃၁၆
မဏိမယံ	၉၁	မာတာပေတ္တိဘရံ	၆၉၅
မတာနံ ဝိယ	၆၀၃	မာပေသိ	၆၅၀
မတ္တဝရ. . ဝိဇ္ဇိတဝိလာသေန	၆၅၆	မာရဓိတာဟိ	၅၃၅
မဒ္ဒိတော ကာမကဏ္ဍကော	၃၃၁	မာရာပေန္တောဝ	၄၇၇
မနသိကာရအရအမျိုးမျိုး	၆၃၅	မိဂရူပါဒိနိ	၄၃၂
မနုညမေဝ	၂၇၃	မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ	၃၀၅
မနုဿဒေါဘဂုံ	၇၂၆	မုခသဟဿံ ဥဋ္ဌဟိ	၆၅၂
မနုဿဘူတော	၁၀၅၊ ၆၉၀	မေယဥတုဉ္စ	၄၃၃
မရဏကာလေ	၈၂	မေ မုစ္စိဿသိ	၁၃၉
မရဏစေတနာ	၅၈	မေတ္တစိတ္တံ	၅၇၁
မရဏပဏ္ဏံ	၄၈၃	မောက္ခမဂ္ဂေ	၁၁
မရဏံ ဥပေတိ	၆၀၁	မောဟက္ခယံ အနုပ္ပတ္တော	၃၃၁
မလိနဓာတုကံ	၆၁၂	မောဟသမ္ပန္နနော	၅၈၄
မဟန္တာ နိဓိက္ခုပ္ပိယော	၃၁၃	မွေးချင်း ဂုယောက်	၁၁၂
မဟလ္လကော	၇၂၂	[ယ]	
မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော	၈၂	ယံ သောဘေထ	၁၅၈
မဟာဘိနိက္ခမနတော	၅၃၄	ယထာ တံ	၄၇၂

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ယဒိ	၁၉၅	ရတနမကုဠာယ	၃၆၅
ယဒိဒံ ပုဒ်ဖြတ် ၃မျိုး	၅၅၄	ရတ္တကမ္မလသာဏိယာ	၆၅၄
ယဒေဝ	၃၃၀	ရတ္တကမ္မလသဒိသံ	၆၅၅
ယန္တကံ	၅၇၈	ရာဇင်္ဂဏေနေဝ	၅၀၇
ယဿ နိတ္တိဏ္ဏော ပင်္ကော	၃၃၀	ရာဇတော	၄၇၄
ယာဂုဘတ္တံ	၁၃၃	ရုစိတ္တ	၄၀
ယာစကာ	၂၈၀	ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ	၅၂၉
ယာစယောဂေါ	၆၉၅		
ယာပနမတ္ထေစသည်	၇၃၃	[လ]	
ယာဝ ကာလပ္ပဝေဒနာ	၆၅၁	လက္ခဏမန္တေ	၂၈၃
ယာဝတာယုကံ	၄၅၄	လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ	၁၄၉
ယူထဟတ္ထိသဟဿေဟေဝ	၄၄၀	လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပတ္တော	၂၄၁
ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ'တိ	၂၄၇	လာယနဂ္ဂံ	၂၆၁
ယေန . . . တေနုပသင်္ကမိ	၁၆၄	လိစ္ဆဝီ	၆၈၈
ယောဂ(ယုဂ်)အပြား	၄၅၈	လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထာယ	၁၁၇
ယောဇနပ္ပမာဏံ	၂၈၇	လောဟိတကမယံ	၉၁
ယောနိသောမနသိကာရေန	၆၃၅	[ဝ]	
ယောနိသောမနသိကာရအမျိုးမျိုး	၆၃၆	ဝစနက္ခမော	၆၈၄
ယောဗ္ဗနမဒမတ္တတာယ	၆၂၈	ဝဉ္ဇာ	၁၃၀
[ရ]		ဝဇ္ဇာနုဂတံ သဝိဃာတံ	၃၁၄
ရက္ခိတဝနသဏ္ဏေ	၁၆၁	ဝမ္မမာနကတ္ထာယ	၂၅၆
ရဇောဟရဏံ	၆၄၄	ဝမ္ဗိယမာနံ	၃၆၅
ရဇ္ဇံ	၆၀	ဝဏိဗ္ဗကာ	၂၈၀
ရဇ္ဇံ ကာရေတိ	၆၉၃	ဝတပဒါနိ	၆၉၃
ရတနာ ၉မျိုး၏ စွမ်းရည်	၅၂၉	ဝနပ္ပတိ	?
		ဝနမူလဖလာဖလံ	၂၉၁

ဓမ္မပဒဘာသာသင်္ဂြိုဟ်

၇၅၃

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဝယပ္ပတ္တေ	၉	ဝိဟရန္တိ . . . သာသနေ	၆၄၇
ဝဿာရတ္တေ	၅၃၉	ဝိဟာရစာရိကံ	၅၆
ဝဿာဝါသံ	၁၃	ဝိဟာရာ နိက္ကမိ	၆၄၂
ဝဿာဝါသိကံ	၃၅၀	ဝုဋ္ဌဝဿော	၂၃
ဝဿူပနာယိကော	၂၈	ဝေဇယန္တော	၇၀၉
ဝသေန	၅၃၇	ဝေဏဂုံ	၂၆၁
ဝါစေတွာ	၄၈၃၊ ၇၀၅	ဝေဒနာက္ခန္ဓော ၊ပေ၊ ဣတိ	၇၀
ဝါဒပ္ပဋိဝါဒေန	၁၂၆	ဝေဒယန္တိ	၃၉၉
ဝါသဝေါ	၆၉၁	ဝေနယျဗန္ဓဝါနံ	၈၃
ဝါဠုမိဂဋ္ဌာနေ	၄၄၉	ဝေရမ္ဘဝါတာ	၅၃၁
ဝိက္ကာယိကကဏ္ဍိကာ	၇၀၃	[သ]	
ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန	၆၉၄	သံကိလေသံ	၁၉
ဝိစုဏ္ဏိတော	၇၂၃	သံဃာတ္ထံ	၃၄၉
ဝိဇာနေမု	၉၆	သံဟိတံ	၄၁၆
ဝိပ္ပကတာ	၆၆၀	သကဋ္ဌဓုရံ	၁၂၇
ဝိပ္ပဇဟိတွာ	၆၄၇	သကသာဝေါ	၂၁၄
ဝိပဿနံ ဝဇေသိ	၆၄၅	သက္ကော	၆၉၁
ဝိပါကာဝသေသေန	၅၉၁	သက္ကော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ	၇၀၈
ဝိရဝန္တဿေဝ	၂၃	သင်္ချိမ္မိ	၃၂၁
ဝိရဝန္တိ	၇၂၂	သဃုဋ်ဌံ	၅၀၆
ဝိဝဋ္ဌတ္တဒေါ	၂၈၃	သစက္ခူကကာလော	၅၇
ဝိဝိတ္တံ	၁၇၆	သစ္စကာရသဒိသံ	၄၆၈
ဝိဿကမ္မေန	၂၂၃	သစေ ပန	၄၃၅၊ ၅၉၅
ဝိဿဇနမတ္တာ	၂၀၀	သစ္စေနအရ	၂၁၆
ဝိသေသာဓိဂမော	၂၆၅	သတတံ သမိတံ	၁၇၉
ဝိဟရတိ နော	၁၈၆	သတိယာ	၆၀၀

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
သတ္တံ၊ ပေါ၊ သဟဿာနိ	၄၀၉	သဟဿက္ခော	၆၉၂
သန္တိကေ	၇၃၇	သဟဿထာမံ	၅၇၁
သန္တဝံ	၅၁၈	သဟဿနေတ္ထော	၅၀
သန္တိဌသမ္ဘတ္တာ	၁၅၃	သာကဋီကဇေဋ္ဌကော	၄၆၂
သန္တာရေတုံ	၃၁၈	သာဓု	၃၈၂
သဒ္ဓါယ	၄၆	သာမညဿ	၄၁၈
သပတ္တိ	၁၃၃	သာမိ ဝါတာ မေ ကုပ္ပိတာ	၅၄၄
သဗ္ဗံ စေ ပထဝီ ဒဇ္ဇော	၃၉၈	သာရဉ္စ၊ ပေါ၊ ဂေါစရာ	၃၀၃
သဗ္ဗသတေန	၄၉၃	သာရဏီယကထံ	၂၈၆
သဗ္ဗာ . . . တာယဿူ	၅၇၂	သာရဒိဋ္ဌိနော	၃၀၄
သမဏဓမ္မံ	၂၉	သာလိဂဗ္ဘံ	၂၅၈
သမတ္တာနိ	၆၉၃	သာဝကပါရမိဉာဏဿ	၂၅၄
သမာဒါယ	၂၇၂	သာဝတ္ထိယံ	၅
သမာဒိန္နာနိ	၆၉၄	သာသနေ အဘဗ္ဗော	၆၄၁
သမိတိံ	၅၆၁	သာသနေ ဥရံ ဒတွာ	၄၀၉
သမ္ပယုာမိ ပမုယုာမိ	၅၇၂	သိက္ခံ	၃၁၈
သမ္ပဟုလိကာ	၂၀၉	သိန္နဝါ	၅၆၂
သမ္မောမိ	၂၆၇	သိပ္ပလိဝနံ	၇၂၂
သရဘညံ	၄၁၀	သိယျသိ	၃၉၁
သရီရကိစ္စံ	၁၈၈	သိရိဂဗ္ဘေ	၄၈၀
သရီရမံသံ	၃၄၁	သီဟနာဒံ	၆၅၃
သရီရမလံ	၃၄၁	သီဟပဉ္စရေ	၅၀၇
သရီရဿ ဣဿရော	၅၁၅	သီဟသေယျံ	၆၅၃
သလာကဘတ္တာနိ	၁၄၉	သုကရံ သာဓုနာ သာဓု	၃၈၂
သဟပံသုကီဋ္ဌကာ	၂၇၉	သုက္ခဝိပဿကော	၃၇
သဟဿက္ခတ္တုမတ္တာနံ	၆၅၁	သုဂတောဝါဒံ	၆၅၃

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
သုဂ္ဂတိ	၆၉	ဟတ္ထသာရံ	၆၂၉
သုတ္တံ ဂေယျန္တိ	၆၉	ဟတ္ထိကန္တဝိဇ္ဇာဓ္မေ	၄၂၈
သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါ	၈၈	ဟတ္ထိကန္တမန္တဉ္စ	၄၂၈
သုဒ္ဓိယ	၂၂၈	ဟဒယေန ဖလိတေန	၁၇၅
သုဓမ္မာ နာမ ဒေဝသဘာ	၇၁၃	ဟိမဝန္တပွဒေသေ	၄၂၄
သုနဿ	၄၅၂	ဟိရာဟိရံ	၅၈၇
သုယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ	၅၇၉	ဟုတ္တာ နိဗ္ဗုတ္တိ	၁၃၅
သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ နိဝါသေတွာ	၆၅၅		
သုဝဿ	၇၃၅		
သုဝုဋ္ဌိကာ	၁၄၇		
ဉာတိသုဟန္တံ	၆၇၅		
သေ (၅) မျိုး	၃၉၀		
သေဋ္ဌိဉ္စ . . ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ	၅၀၈		
သေဋ္ဌိနော	၄၈၅		
သေပဏ္ဍိ	၃၉၁		
သေယျထိဒံ	၁၉		
သောစတိ	၃၄၈		
သောတ္ထိယေန	၂၂၇		
သောတ္ထိယ	၂၂၈		
သောသာနိကဓုတဂီ	၁၈၄		
သော ဟိ ဘဂဝါ	၃၉၃		
သောဠသ ပညာ	၂၉၃		
	[ဟ]		
ဟတစက္ခု	၄၇		
ဟတ္ထကမ္မံ	၂၅၉		
ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ	၆၅၇		

အက္ခရာစဉ် ပြီးပြီ။

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

အံ-၂	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ဒု)
အံဋီ-၁	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ)
အံဋီ-၂	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ဒု)
အံဋီ-၃	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (တ)
အံ.ဌ-၁	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (ပ)
အံ.ဌ-၂	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (ဒု)
အံ.ဌ-၃	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (တ)
အနုဋီကာ-၂	ဝိဘင်္ဂအနုဋီကာ
အပ.ဌ-၁	အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ပ)
အပ.ဌ-၂	အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ဒု)
အဘိ.ဌ-၁	အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ
အဘိ. ဌ-၂	သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ
အဘိ. ဌ-၃	ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ
အမရ	नामलिङ्गानुशासनं नाम केशः
အမရဋီ	महेश्वरविवेकाख्यटीका
အလင်္ကာဋီ	သုဗောဓာလင်္ကာရဋီကာ
ဥဒါန. ဌ	ဥဒါနအဋ္ဌကထာ
ကင်္ခါမဟာဋီ	ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာ
ကစ္စာ	ကစ္စာယနသာရ
ကစ္စာဘာ	ကစ္စာယနသာရဘာသာဋီကာ
ကစ္စည်း	ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးပါဌ်
ကပ္ပဒုမ	शब्दकल्पदुमः संस्कृताभिधानम्
ကုမဟာနိ	ပခုက္ကူ သုတ်မဟာဝါနိဿယသစ်
ကျော်နိဂံ	ကျော်အောင်စံထား အဋ္ဌသာလိနီဂဏ္ဌိ
ခု-၁	ခုဒ္ဒကပါဌဓမ္မပဒဥဒါန၊ ကုတိဝုတ္တက၊ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ

ခု-၂	ဝိမာနဝတ္ထုပေတဝတ္ထုထေရဂါထာထေရီဂါထာပါဠိ
ခု-၄	အပဒါန(ဒု)ဗုဒ္ဓဝံသ၊စရိယာပိဋကပါဠိ
ခု-၅	ဇာတကပါဠိ(ပ)
ခု-၇	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ
ခု-၈	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ
ခုဒ္ဒက. ဌ	ခုဒ္ဒကပါဌအဌကထာ
ဂဠုန်	ဂဠုန်ယုံပါဌ်
ဂန္ထာဋီ	ဂန္ထာဘရဏဋီကာ
ဂမ္ဘီရတ္ထ	ဂမ္ဘီရတ္ထနိယာမဝိသဇ္ဇနာ
စရိယာ. ဌ	စရိယာပိဋကအဌကထာ
စလင်းဂဏ္ဍိ	စလင်းဝိနည်းဂဏ္ဍိသစ်
စူဠနိ	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ
စူဘာ	စူဠဝါဘာသာဋီကာ
ဇာဋီ	ဇာတကဋီကာ
ဇာဋီသစ်	ဇာတကအဘိနဝဋီကာ
ဇာ. ဌ-၁	ဇာတကအဌကထာ (ပ)
ဇာ. ဌ-၂	ဇာတကအဌကထာ (ဒု)
ဇာ. ဌ-၃	ဇာတကအဌကထာ (တ)
ဇာ. ဌ-၆	ဇာတကအဌကထာ (ဆ)
ဇောတိသတ္ထနိ	ဇောတိသတ္ထနိဿရည်းကျမ်း
ဌပြု	အဌကထာအခြေပြု
တောင်ပေါက်နိ	တောင်ပေါက်အဘိဓာန်နိဿယ
ထူပဝံသ	ထူပဝံသပါဠိ
ထေရ. ဌ-၁	ထေရဂါထာအဌကထာ (ပ)
ထေရ. ဌ-၂	ထေရဂါထာအဌကထာ (ဒု)
ထောမ	शब्दस्तोममहानिधिःसंस्कृताभिधानम्
ဒီ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ

ဒီ-၂	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
ဒီဋီ-၂	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ
ဒီဋီ-၃	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ
ဒီ.ဌ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
ဒီ. ဌ-၂	မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
ဒီ. ဌ-၃	ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
ဓာပါတိုက်	သဒ္ဓန္တီတိဓာတုမာလာကို ပါဏိနိယဓာတုပါဌနှင့် တိုက်ဆိုင်လေ့လာခြင်း
ဓာန်	အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ
ဓာန်ဋီ	အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာဋီကာ
ဓာန်နိသစ်	အဘိဓာန်နိဿယသစ်
ဓာတွတ္ထ	ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ
ဓာဒီ	ဓာတုပစ္စယဒီပနီ
ဓမ္မဋီ	ဓမ္မပဒမဟာဋီကာ
ဓမ္မ. ဌဂံ	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဂဏ္ဍိ
ဓမ္မ. ဌ-၂	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ဒု)
ဓမ္မယော	ဓမ္မပဒယောဇနာ
နိဒီ	နိရုတ္တိဒီပနီ
နိဒ္ဒေ	သုတ္တနိဒ္ဒေသ
နိသာဋီ	နိရုတ္တိသာရမဇ္ဈသာဋီကာ
နိတိဓာတု	သဒ္ဓန္တီတိဓာတုမာလာ
နိတိပဒ	သဒ္ဓန္တီတိပဒမာလာ
နိတိသုတ္တ	သဒ္ဓန္တီတိသုတ္တမာလာ
နိဓာနိ	သဒ္ဓန္တီတိဓာတုမာလာနိဿယ
နိပဒနိ	သဒ္ဓန္တီတိပဒမာလာနိဿယ
နိဘာ	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ
နိယော	အဋ္ဌသာလိနိယောဇနာပါဌ်

နေတ္တိဝိ	နေတ္တိဝိဘာဝိနီ
ပဋိဂံ	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဌကထာဂဏ္ဍိပဒ
ပဋိသံဌ-၁	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဌကထာ (ပ)
ပဋိသံဌ-၂	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဌကထာ (ဒ)
ပဒီ	ပရမတ္ထဒီပနီ
ပရမတ္ထ	ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ
ပါ	पाणिनीयव्याकरणम्
ပါစိယော	ပါစိတျာဒိယောဇနာ
ပါတိပဒတ္တ	ပါတိမောက္ခပဒတ္တအနုဝဏ္ဏနာ
ပါထေဘာ	သုတ်ပါထေယျဘာသာသင်္ဂြိုဟ်
ပါရာယော	ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာပါဌ်
ပေတ. ဌ	ပေတဝတ္ထုအဌကထာ
ပုံပြဆေးဓာန်	အရှင်နာဂသိန် ပုံပြဆေးအဘိဓာန်
ဗာ	ဗာလာဝတာရ
ဗာဂံ	ဗာလာဝတာရဂဏ္ဍိပဒတ္တဝိနိစ္ဆယ
ဗာဠိ	ဗာလာဝတာရဠိကာ
ဗုဒ္ဓဝံ. ဌ	ဗုဒ္ဓဝံသအဌကထာ
ဗောဓိဝံသ	ဗောဓိဝံသပါဠိ
ဘုရားကြီး	ဘုရားကြီးနိယံ
ဘေဒစိန္တာ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာ
ဘေဒဘာဠိ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာဘာသာသင်္ဂြိုဟ်
မ-၁	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ
မ-၃	ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ
မဃဒေဝ	မဃဒေဝလင်္ကာသစ်
မဠိ-၂	မူလပဏ္ဏာသဠိကာ (ဒ)
မဠိ-၃	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသဠိကာ ဥပရိပဏ္ဏာသဠိကာ

မ. ၄-၁	မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
မ. ၄-၃	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
မ. ၄-၄	ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
မဏိ-၁	မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာ (ပ)
မဏိ-၂	မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာ (ဒ)
မဓု	မဓုဋီကာ
မဟာနိ	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ
မဟာနိ. ၄	မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ
မဟာဗု	မဟာဗုဒ္ဓဝင်
မဟာဝံသ	မဟာဝံသပါဠိ
မဟာသိ	မဟာသိဿကောဝိဒ
မူလဋီ-၁	ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ
မူလဋီ-၂	ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ
မိုးထိမဟာနိ	မိုးထိမူ မဟာဝါပါဠိတော်နိဿယ
မောဂ်	မောဂ္ဂလ္လာနဗျာကရဏံ
မောဂ်နိ-၁	မောဂ္ဂလ္လာနနိဿယ (ပ)
မောဂ်နိ-၂	မောဂ္ဂလ္လာနနိဿယ (ဒ)
မောဂ်ပံ	မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာ
မောဂ်ပံဋီ	မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာ
မြို့နိဂံ	မြို့ပြင်ကြီးအဋ္ဌသာလိနိဂဏ္ဌိသစ်
မြန်ဓာန်	မြန်မာအဘိဓာန်
မြန်ဓာန်ချုပ်	မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်
ရူ	ပဒရူပသိဒ္ဓိ
ရူဋီ	ပဒရူပသိဒ္ဓိဋီကာ
ရူဋီနိသစ်	ရူပသိဒ္ဓိဋီကာနိဿယသစ်
ရူဘာ-၁	ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ (ပ)
ရူဘာ-၂	ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ (ဒ)

လောကဟိတ	လောကဟိတရာသီကျမ်း
ဝဇိရ	ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာ
ဝဏ္ဏနာ	ကစ္စယနဝဏ္ဏနာ
ဝါစပုတိ	वाचस्पतिसंस्कृताभिधानम्
ဝါစ္စ	ဝါစ္စဝါစကသိက္ခာ
ဝိ-၃	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
ဝိဇ္ဇိ-၂	ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ(ဒ)
ဝိ. ဌ-၁	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ(ပ)
ဝိ. ဌ-၄	စူဠဝဂ္ဂါဒိအဋ္ဌကထာ
ဝိဗော	ကစ္စယနဝိဗောဓက
ဝိဘာဝိနီ	အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ(ဋီကာကျော်)
ဝိမတိ	ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ
ဝိမာန. ဌ	ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ
ဝိလံဋ္ဌိ-၁	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ပ)
ဝိလံဋ္ဌိ-၂	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ဒ)
ဝိသုဓာန်	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဘိဓာန်
ဝိသုတ်ဋီ	ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်ဋီကာ
ဝိသုဒ္ဓိ-၁	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပ)
ဝိသုဒ္ဓိ-၂	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ဒ)
ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ပ)
ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ဒ)
ဝီလျံ E.S.D	A ENGLS-SANSKRITS DICTIONARY
ဝီလျံ S.E.D	A SANSKRITS-ENGLS DICTIONARY
ဝေယံမဟာနိ	ဝေယံဘုံသာ မဟာဝါပါဠိတော်နိဿယ
သံ-၁	သင်္ဂါထာဝဂ္ဂနိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ (ပ)
သံဋီ-၁	သံယုတ္တဋီကာ (ပ)
သံဋီ-၂	သံယုတ္တဋီကာ (ဒ)

သံဋီ-၃	သံယုတ္တဋီကာ (တ)
သံ. ဋ-၁	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (ပ)
သံ. ဋ-၂	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (ဒ)
သံ. ဋ-၃	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (တ)
သံဒီ	သံဝေဂဝတ္ထုဒီပနီ
သံနိ-၁	သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်နိဿယ (ပ)
သဒ္ဒသင်္ဂဟ	သဒ္ဒသင်္ဂဟ
သပြေ-၃	သပြေကန်သဒ္ဒါကြီးနိဿယ (တ)
သမ္မော.ဘာ-၃	သမ္မောဟဝိနောဒနိဘာသာဋီကာ (တ)
သမ္မောယော	သမ္မောဟဝိနောဒနိယောဇနာပါဌ်
သာရတ္ထ-၁	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ)
သာရတ္ထ-၂	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ဒ)
ဒီဋီ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ
သီဋီသင်္ဂ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ (ပ)
သီဋီသင်္ဂ-၂	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ (ဒ)
သီဘာ-၁	သီလက္ခန္ဓဘာသာဋီကာ (ပ)
သီဘာ-၃	သီလက္ခန္ဓဘာသာဋီကာ (တ)
သုတ္တနိ. ဋ-၁	သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ပ)
သုတ္တနိ. ဋ-၂	သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ဒ)
သုပြဓာန်	သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန်
သုတ်မဟာဘာ	သုတ်မဟာဝါဘာသာဋီကာ
သုစိ	အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသုစိ

C.P.E.D

CONCISE PĀLI-ENGLS DICTIONARY

M.E.D

MYANMAR-ENGLS DICTIONARY

U.B.B.P.D

The Universal BURMESE-ENGLS-PĀLI DICTIONARY

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်ပြီးပြီ။